זה שפר

נחלת מכסף

שאלות ותשובות על סדר ד׳ טורים •
לרבינו הגדול הרב המוסמך הגאון
המפורסם בישראל וצבי עדיו מראש
ש׳רים • כמוהר״ר רבינו יאשיהו פינטו
ש׳ר הש׳רים • זצ״ל זיע״א

זאת התורה למנחה • משלת וקרוחה • שיר ושבחה •
עמון ומואב • למעלת כבודו רבינו וכסימו דרוחה •

מ״ו יחיר לנצר לנעולם • כירת יכון שולם תכי״ר :

נדפס בארם צובה יע״א

שנת התרכט לב״ע

כרשום שיהו מי כמוה״ר תכרכם עמון מ״ו יחיר תכי״ר

בס"ד

ה ק ד מ ה

שמח לבי, באשר אינה ה' לידי. האי מרגניתא טבתא דלית לה טימי, הספר היקר הזה, אשר שמו הטוב, נבחר מכסף והן שו"ת־בהלכה, מהאי גברא רבא, חסידא ופרישא, אשר הוסמך בזמן התחדשות הסמיכה בעיה"ק צפת, מרבנן קדישי, והוא משושלת קדושים נודעים, מינייהו מלכי, מינייהו איפרכי, הגאון הנודע בשערים המצויינים בהלכה ובאגדה, קדוש יאמר לו, כמוהר"ר יאשיהו פינטו זלה"ה, ותגדל שמחתי שבעתיים, כי נתברר לי שהנני נצר ממטע קודש המחבר זיע"א, מצד סבתי הישישה שתחי' לאוי"ט המתייחסת לבית פינטו. אשר אבותיה ידועים במערב כקדושי עליון ומלוב"ן, הנה זר"ק השושלת הנפלאה הזאת הידועים במראכיש שהי' עוב"י כשושלת מפוארת מיוצאי ספרד ושהיו רבנים מפורסמים דור אחר דור, והיו קדושי עליון, זהו מהמפורסמות בערי המערב, ומקור המשפחה מפורטוגאל וכאשר גלו, גלו למרוקו ולטורקיה ולהולאנד, ולטוריא ועוד (וכ"כ באוצר ישראל שהיו משפחה של רבנים חכמים וכו') וכ"כ בספר אהלי יעקב סאספורטס זלה"ה, שבגלותם מפורטוגאל חנו בטאנכיר (מרוקו הספרדית) ומשם נסעו למרכיש והיו לראשי בני ישראל עיי"ש, וכפי שנמסר לי היחוס שלי למחבר ז"ל, הוא בדרך זו אני הקטן נין ונכד (מסטרא דנוק') לר' אברהם פינטו זצ"ל, בן הרב הגדול, סבא דמשפטים סיני ועוקר הרים חסידא קדישא ופרישא המלוב"ן ר' משה פינטו זלה"ה, בן הרב הגדול הצדיק ר' יעקב פינטו זלה"ה, בן הצדיק ר' יוסף פינטו זלה"ה בן הרב הגדול מעו"מ ר' אברהם פינטו הגדול זלה"ה מו"צ במראקס, וכאשר מצאתי כתוב בס' מלכי רבנן, וז"ל מו"ה אברהם פינטו זצ"ל מו"צ במראקס והוא א' מה' רבנים שהוליד הרה"ג מוה"ר יעקב פינטו זצ"ל, והוא חיבר חי' מסכת כתובות (נדפס בס' חסד ואמת מר"י צבע שאלוניק תקע"ג, המעלות לשלמה) ועוד לו בכתובים ס' מר דרור דרושים, ולשמע אוזן שהרב הנז' היה יפ"ת ויפ"מ, ויש ממנו הסכמה בס' תהילה לדוד (ש' תקמ"ג) וב"ד שהיו עמו המה ר' יצחק חרוש, ר' משה בן עטר, ור' שלמה אסבאג, ובשו"ת תקפו של יוסף (ח"ב סי' י"ז) כתב בזה"ל אחר שהגיעו דברי לאחד המיוחד כמה"ר אברהם פינטו נר"ו וכו' ע"כ והוא בן הצדיק המפורסם בכל קצוי ארץ, הקדוש המלוב"ן לוחם מלחמות ה' (כאשר כתוב במצבה של הצדיק ר' חיים פינטו ז"ל בעיר מוגדור שהיה מהשושלת המפוארה הזאת) המקובל האלקי מרנא ורבנא ר' יעקב פינטו זלה"ה בעל מקדש מלך. וכ"כ עליו בס' מלכי רבנן, מו"ה יעקב פינטו הא' זיע"א בנו של כמוה"ר ראובן (הנז' באות רי"ש), והוא חיבר ספר מקדש מלך על הזוהר ומו"ה שלום בוזאגלו זצ"ל, וכ"כ בנר המערב, שמהר"י פינטו

ז"ל חיבר הדרת מלך כסא מלך ומקדש מלך, הוא היה תלמידו של מוהר"ר אברהם אזולאי ז"ל. הנשר הגדול בעל כנפים חסידא קדישא ופרישא סבא דמשפטים שחיבר מקדש מלך אשר יצק מים ע"י אליהו הנביא זכור לטוב ע"כ, והוא בן הרב הגדול המופלא וכבוד ה' מלא ר' ראובן פינטו זלה"ה בן מרנא ורבנא הרב הגדול מעו"מ ר' יוסף פינטו זלה"ה בן הצדיק המקובל האלקי המלוב"ן ר' אברהם פינטו זלה"ה בן הצדיק הישיש רבי שאול פינטו זלה"ה אחיו של הרב הגדול הצדיק המפורסם ר' יוסף פינטו והוא אביו של המחבר המוסמך הרב הגאון הגדול המרומם, אור יומם, הצדיק ר' יאשיהו פינטו זלה"ה (שהיה יחוסו מגיע עד דוד המלך ע"ה) שזכינו בתורתו בספר קדוש זה שהנני נותן לפניכם היום.

הספר הנוכחי נתחבר לפני כארבע מאות שנה והיה בכת"י כשלש מאות שנה, וכאשר העיד בזה מרן החיד"א בשם הגדולים באות יו"ד, שהגאון המחבר ז"ל חיבר ספר שו"ת ועודנו בכת"י כי בזמנו עוד לא הודפס, ורק בשנת התרכ"ט ראה אור עולם בארם צובה ויצא לאור ע"י הגאון ר' אברהם ששון ז"ל, ומאז לא נדפס עוד, וספר זה שנזדמן לי כמעט אכלו עש והשתדלתי לצלמו כמתכונתו בעתו, לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל.

המחבר ז"ל נולד קרוב לשנת שכ"ה (זמן לידת המהרש"א ז"ל) והוא היה בזמן המהרח"ו זלה"ה, והיו שניהם בזמן אחד, ובעיר אחת ומקום משכן כבודם בדמשק, ושם ישב המחבר ז"ל על כסא הרבנות בתקופה שהיתה דמשק עוב"י מליאה חכמים וגדולי ישראל דפקיעי שמייהו, והוא מילא מקומו של המהרח"ו זלה"ה וישב על כסאו. והמהר"ש ויטאל זלה"ה, בנו של האלקי המהרח"ו זלה"ה היה חתנו של המחבר זלה"ה, (וכן ציין החיד"א במערכת הגדולים) ונפטר בשיבה טובה בשנת ת"ח ונקבר בדמשק, (כי אין סמיכה אלא בא"י) ואח"כ הוצרך לחזור לדמשק. והיה והספידו חתנו ה"ר שמואל ויטאל ז"ל.

המחבר ז"ל ידוע כגאון בהלכה ובאגדה, והוא נתפרסם בפירושו על עין יעקב, והוא פי' הרי"ף המופיע לפנינו בעין יעקב המכונה מאור עינים (על עין יעקב ועל עין ישראל, כאשר כתב שם בהקדמתו על ע"י) והוא מופיע לאחר פירוש המהרש"א ז"ל ושם גילה כחו הרב בעיון דק והיקף רחב, בדברים מאירים וערבים בחכמה נפלאה, מעשה ידי אומן כמפורסם. גם כינוהו בתואר המעלה הרב המוסמך כי כך כינוהו בדורו, ובספרים שהביאוהו,

ומובן מזה שהיה מרבנן קדישי שהוסמכו בזמן התחדשות הסמיכה בצפת, והוא הוסמך ממהר"י אבואלעפיא זלה"ה, והוא היה רבו של המחבר ז"ל והסמיכו בתואר המוסמך ונו"נ עמו בהלכה והעריצו וחיבבו עד מאד וכ"כ ר"י אבואלעפיא זצ"ל בסמיכה שהסמיכו ראיתיה בראש הספר כסף נבחר סיני ועוקר הרים לן בעומקה של הלכה, דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא כל מן דין וכל מן דין סמוכו לנא יורה יורה ידין ידין ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה', יהיו נטיעותיו וצאצאיו כמוהו וכו' ובהסכמות מגאוני אר"ץ כתבו על הספר הנוכחי, ספר קדוש ונורא, הכי קרא שמו נבחר מכסף שו"ת לרבינו הגדול הרב המוסמך הגאון כמוהר"ר יאשיהו פינטו זצוק"ל, אחד מהראשונים כמלאכים, מימר קדישין, ודעת זקנים, שהיו בדור רבינו הקדוש מהרח"ו זצוק"ל, ובהסכמת גאוני דמשק כתבו עליו, פעולת צדיק גדול אדונינו מורינו ורבינו וגאון עוזינו וכו' והר"א ששון ז"ל המו"ל והמגיה שאיהו גופיה היה רב מובהק, זה יכתוב ידו על המחבר ז"ל שהיה משיירי כנה"ג, מאור הגולה, תורה וגדולה, האשל הגדול הרב המוסמך הגאון המפורסם וכו' גדול שמו בספריו הנוראים הנודעים בשערים, וכן מופיע בשער עין יעקב בשם חידושי הרב המוסמך הגאון מוהר"ר יאשיהו ב"ר יוסף פינטו ז"ל, וכן ראיתי בספר ישן של המחבר ז"ל, אשר שמו כסף מזוקק שנדפס בשנת שפ"ח בויניציאה, שכתוב בשער הספר, מעלת הרב המוסמך וכו' רוח ה' נוססה בו בהרמנותא דמלכא אשר הי' עליו יד רבו הגדול בדורו כמוהר"ר יעקב אבואלעפיא ז"ל וכ"כ בס' אור החיים (על חכמי ישראל) מה"ר חיים בר' יוסף מיכל ז"ל, שהמחבר ז"ל הוסמך מהר"י אבואלעפיא זצ"ל, וגם מרן החיד"א ז"ל במערכת ספרים מכנהו בשם הרב המוסמך וזה מאמת לדברינו הנ"ל שהוא היה מהמשך המוסמכים בצפת מזמן מהר"י בי רב ז"ל רבו של מרן הב"י כידוע. והוא הוסמך כשביקר בא"י בצפת שנת שע"ז (כי אין סמיכה אלא בא"י) ואח"כ הוצרך לחזור לדמשק. והיה שם למורה הוראה עד סוף ימיו ושם מנוחתו כבוד זיע"א. והנה המהר"י בי רב רבו של מרן הב"י זלה"ה, הסמיך את מרן ז"ל והוא הסמיך הר"י בי רב ז"ל (השני)והוא הסמיך שבעה חכמים והם, ר' משה גאלנטי ז"ל, ר' אלעזר אזכרי ז"ל, ר' משה בי רב ז"ל, ר' אברהם גבריאל ז"ל, ר"י צהלון ז"ל ר' חייא רופא ז"ל ר' יעקב אבולעפיא ז"ל, ור' יעקב אבולעפיא ז"ל, הסמיך שנים את בנו ר"ח, אבולעפיא ז"ל ורבינו המחבר ר' יאשיהו פינטו ז"ל, וחלק מהמוסמכים תיארו אותו בני דורם בתואר הנעלה הרב המוסמך, ורבינו המחבר ז"ל היה אחד מאלו שתיארוהו בספרים כאדם המעלה בעל התואר הנעלה הרב המוסמך, ובספרי רבני דורו נזכר בתואר זה וכתבו עליו שבכל הארץ יצא קו תהלתו

מרנא ורבנא רב תנא ידו על העליונה וכו' ובנו של המחבר ז"ל היה ר' דניאל פינטו ז"ל מרבני אר"ץ וחבר ספר דרושים בשם לחם חמודות (יהודי המזרח באי"י חלק ב') המשפחה של המחבר ז"ל היתה מסועפת מאוד לכמה בתי אב וכולם הם רבנים וחכמים וראשי בני ישראל כידוע שמות ספריו כולם ע"ש כסופיו לתה"ק, וכמו שכ' המחבר ז"ל בהקדמתו לספר כסף מזוקק ואוהב כסף־ בתשוקה נכספה לבא לחדרי משכיות המדת התורה — לא ישבע כסף, ואלה שמותם כסף נבחר דרושים נחמדים על התורה כסף מזוקק ספר גדול מפליא ע"ס הפרשיות בעומק ורוחב, כסף צרוף פי' יפה ונעים על משלי, כסף נמאס על מגילת איכא, קבוצת כסף על שו"ע דיני נשים וממונות (כ"י) וספרו הגדול מאור עינים על עין יעקב, והספר הנוכחי שו"ת נבחר מכסף.

המו"ל הראשון של הספר הנוכחי הוא הרב הגדול ר' אברהם ששון ז"ל (מחבר ס' יגל אברהם) ומהגהותיו על הספר רואים שהיה רב גובריה בחריפות ובקיאות ובישרות נפלאה כאשר יראה המעיין בפנים הספר. דרכו של המחבר ז"ל להיות נוטה לכתא דהתירא ורב גובריה בזה, ובעיקר בעניני עגונות אם כי היה מיראי הוראה כמו שכ' בעצמו כמה פעמים בשו"ת, ובכל ענין עגונה אם כי היה נר"ל שהענין חמור עכ"ז נטה להקל וביקש עוד תומכים לשיטתו מגדולי דורו. והרואה באותם התשובות יראה עד כמה היתה הגלות מרה עד מאוד וגדולי ישראל עמדו בפרץ למצא דרכים להתיר הנשים מכבלי העיגון.

בספר הנוכחי מופיעים עוד כמה שו"ת מגדולי הדור שהיו בזמנו ושנו"נ עמהם בהלכה, והנני לציין השו"ת מגאוני דורו שמופיעים בפנים, בסי' י"ז, שו"ת מהגאון ר' אליעזר בן ארחא ז"ל (ועיין במערכת הגדולים שהיה רב גובריה וחיבר חמשים חיבורים), בסי' כ"ז, שו"ת מה"ר יו"ט צהלון ז"ל, בסי' כ"ט שו"ת מהגאון ר' חייא רופא ז"ל (מחבר הספר מעשה חייא) בסי' ל' מהגאון ר' סלימאן בן אוחנא ז"ל, בסי' ל"ח הסכמה על פסק המחבר ז"ל מה"ר מאיר גאביזון ז"ל מגאוני מצרים בסי' מ' הסכמה על הפסק מהגאון ר' משה קאשטליץ ז"ל בסי' נ"א מרבו של המחבר ז"ל הגאון ר' יעקב אבואלעפיא ז"ל בסי' נ"ג הר"י אבואלעפיא ז"ל, בסי' נ"ד ממהרי"ט צהלון ז"ל בסי' נ"ה ממהר"י אבואלעפיא ז"ל, בסי נ"ו ממהרי"ט צהלון ז"ל, בסי' פ"ג הסכימו על פסק המחבר ז"ל הגאון ר' משה גלאנטי ז"ל והגאון ר' אברהם גבריאל ז"ל, בסי' קי"ז ממהרי"ט צהלון ז"ל, והגאון ר' אליעזר בן ארחא ז"ל הנ"ל, כתב לו בסיום הפסק ועתה אם טוב וכשר הדבר בעיני קדושתו באחור ישבחנה, ויהיו

דבריו לנו למנוחה ושמחה, וכן המהרי"ט צהלון ז"ל בסי' כ"ז כתב עליו סיני ועוקר הרים, החכם השלם, הדיין המצויין וכו' נמצא דבריו לפני ואוכלם ומתוקים מדבש לפי והיו לששון ולשמחת לבבי, הם הרהיבוני ותנחומיו ישעשעו נפשי וכו' ומכאן רואים הערכת גדולי זמנו וחביבותיה של המחבר ז"ל גבייהו ואשר האמת והשלום נשקו.

הנה מאחר שהו"ל הספר עיני אברהם להגאון ר' אברהם צפיג' ז"ל וראיתי שב"ה נתקבל בספ"י ורבים שמחו בהוצאתו עלה בלבי הרעיון להמשיך לדובב שפתי ישינים, ובהיותי מהרהר מה יהיה הספר הבא, קרב ובא איש אחד מן הרמתיים מהמשפחה הנכבדה משושלת המחבר ז"ל ומסר לידי ספר זה שנזדמן לידו בדרך נס, ובהגיעו לידי ייחדתי לו זמן לעבור על השו"ת ונתעוררתי בכמה ענינים הלכתיים חשובים, וקבעתי להם מקום, בתחילת הספר בשם הערות וראיות קצרות וציינתי בדברי בקצור נמרץ גם דברי גדולים מדורות עברו שציינו דבריו שלפנינו. ומה שלא הובא בספרים קדמונים אם כי המחבר ז"ל היה לפני ארבע מאות שנה בתקופת הזוהר של חכמי צפת משום שהספר היה מונח בכת"י כשלש מאות שנה, ורק בשנת תרכ"ט ראה אור עולם, וגם נראה שלא היה נפוץ הרבה, כי הספר נדפס בארם צובה, ומתוקף הגלות לא הגיע לכל מרכזי התורה, וכנראה שרק טפסים בודדים נשארו ממנו, אשר ע"כ החלטתי להוציאו בשנית, כי ההוצאה הנוכחית היא ההוצאה השניה מאז הדפסתו, וגדול יהיה הספר האחרון מהראשון בזה שתתפשט תורתו של המחבר ז"ל בארץ הקודש, ויהיה שפתותיו דובבות וממללות ברכות ברוב הצלחות, לי ולזרעי ולזרע זרעי עד סוף כל הדורות, ונזכה לראות בתשועות, ויעשה עמנו לטובה אות אכי"ר.

הצב"י אברהם חפוטא ס"ט
מצאצאי המחבר זיע"א

הערות וראיות קצרות
אורח חיים

בסימן א' בענין המנהג בתפילות החמיר המחבר ז"ל, וכן דעת הפוסקים ז"ל וכדכתב הרב שמש צדקה בא"ח סי' ד', וז"ל ולא זו בלבד במנהג שהוקבע עפ"י סופרים וספרים דטעמם ונימוקם עמם אלא אפילו במנהג תמוה כההיא דמהר"י הלוי ובעל שער אפרים ודכוותיהו טובא בקשו בכל מאמצי כחם למצוא סמך ליישב אותו וכו' וכ"כ המהרשד"ם באהע"ז סי' קצ"ג שאפילו במנהג שנראה נגד הדין וכו' אחר שנתפשט המנהג אין למנע אותו דאמרינן הנח להם לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הם וכו' עיי"ש, וכן בספר לב חיים ח"ב ס"ט האריך שלא לבטל מנהגי ישראל עיי"ש, ועיין בזה עוד בחתם סופר או"ח סי' נ"א, והנוב"י ביו"ד סי' נ"ד, ובספר פחד יצחק במערכת המ' (קל"ו) ואמנם אם יש מנהג דנפיק מיניה חורבא י"ל דצריך שיקול דעת של גדולי הדור לבטלו ועיין מש"כ בזה הפר"ח במנהגי איסור כלל ט"ו וז"ל דע שכל מנהג בין של יחיד בין של רבים צריך שיהיה לו יסוד וטעם למנהג וכו' וכן אם יש חשש שמאותו מנה יסתרך שום איסור מבטלינן ליה וכו' עיי"ש. ועיין בס' סמיכה לחיים סי' א' (י"א) וכמו"כ עיין בשו"ת מוהר"ם מינץ בסי' ס"ג וסי' ס"ו, ובס' זרע יעקב בסי' ה', ובס' קול יעקב סי' ב' והרב נוה שלום סי' תקפ"ב ואכמ"ל.

בסימן ב' דן המחבר ז"ל בענין ברכת הראיה עיי"ש, ועיין בשו"ע סימן רכ"ד סי"ג שסתם וכתב כל ברכות הראייה אם חזר וראה אותו דבר בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך, ומשמע דבכ"ג אינו חוזר ומברך וסברת הענין נראה משום שהברכה על התחי' היא לכל מתי ישראל וכשראה ובירך י"ל דלא קאי דוקא על אלו אלא על כל קברות ישראל, ואמנם הברכ"י באות ו' כ' צ"ע אם בירך על קברי ישראל והלך בתוך ל' לעיר אחרת וראה קברי ישראל שם בעיר אחרת אם צריך לחזור ולברך, וכ' שצריך לחזור ולברך שכך אמרו אם חוזר ורואה אותו דבר תוך ל' יום וכו' דוקא אותו דבר ולא דבר כיוצא בו, תדע שאם ראה חכמי ישראל ובירך וראה חכמים אחרים ודאי מברך ועוד ראיה מ"ש מהריק"ש בשם הרדב"ז דאם ח"ו נתחדש מת בתוך קברי ישראל מברך אפילו תוך ל' יום (מר זקנו הר' החסיד מהר"א אזולאי זלה"ה בהגהותיו כ"י) הרי דס"ל בזה כהרב המחבר, וכ"ה בתשובת הרדב"ז ח"ב סי' רצ"ו שכ' משם הרב אב ב"ד דשלטון ומלך וכושי ונהר אחר שלא ראהו הוא עצמו תוך ל' יום מברך וכ"כ הלק"ט ח"א סי' רי"ב דיברך על קברות אחרות אמנם המט"י כתב שלא יברך וכתב כסברתינו הנ"ל דשם קברי ישראל חד הוא

הערות וראיות קצרות

ול"ד למ"ש המ"א סק"י משם הרדב"ז דברואה מלך אחר צריך לברך דשאני מלך דכל אחד יש לו כבוד חלוק בפ"ע עיי"ש, וכ"כ הרב יד אליהו בתשובה סי' ל"א, וכן הסיק הפתה"ד (אות י"ב) שלא לברך או לברך בלא שם ומלכות עיי"ש, וכ"כ בא"ר סוף סימן רכ"ה דמדברי המ"א בסקי"ט משמע שלא מברך, ובס' ערוה"ש סוף סימן רכ"ד פסק שצריך לברך עיי"ש, ובכנה"ג בהגהת הטור העתיק דברי הרדב"ז ח"ב בשם הרב אב ב"ד, ועיין בנתיבי עם סימן רכ"ד וי"ל ע"ד ואכמ"ל.

בסימן ג' בהגהה ממהר"א ששון ז"ל הביא דברי הברכ"י בסימן רכ"ד אות ג' משם מהר"א יצחקי בתשובת כת"י וז"ל הרואה המלך בים בספינה קטנה והוא מכוסה ובל יראה המלך בעצמו אך יודעים, בבירור שהמלך שם יכול לברך, וראיה מר"ש דהוה סגי נהור ואפ"ה בירך עכ"ל, ושם העיר בזה דשאני רב ששת דכו"ע היו רואים פני המלך וכו' עיי"ש והנה דחיה זאת כבר דחאה הרב בתי כנסיות דשא"ה דכל העולם, רואים, את כבודו, דב"מ בהגה"ט אות ה', ועיין בכף החיים סימן רכ"ד סקכ"ד שהסיק דע"כ יש לברך בלא שו"מ, ובאשר לדברי המחבר ז"ל שאם ראה מלך בלי לבושי כבוד וכדומה של"צ לברך כ"כ הזר"ל מערכת ברכות אות כ' יעויי"ש וכ"פ החס"ל סוף אות י"א עיי"ש.

בסימן ד', דן המחבר ז"ל בענין חזקה במצות עיי"ש והנה בנדון זה יש מחלוקת גדולה אם בכלל יש חזקה במצוות ויש מחלקין בין חזקה לחזקה, והרבה פוסקים דס"ל דיש חזקה במצוות, עיין בשו"ת הריב"ש סימן רע"א שהחמיר מאוד בזה ואפילו בהחזיק מעצמו עיי"ש, וכ"כ המהרש"ל בתשובה סימן כ', וכ"כ בשד"ח אסיפת דינים (מע' חזקה במצות) סימן א' אות ד', וכתב שם דלענין דינא נראה דאית לן למינקט דיש חזקה במצות עיי"ש. וכ"ז לאחר שהביא לשון הרמב"ם בשו"ת פאר הדור סימן קנ"ה דנר' דס"ל דאין חזקה במצוות עיי"ש, ועכ"ז ראה הרבה פוסקים דנקיטי ואזלי בפשיטות דיש חזקה במצות וכדברי הר' המחבר ז"ל וכ"כ בס' מנחת שי בסימן צ"ב בענין עליות לס"ת בימים נוראים, וכ"כ המבי"ט בח"ג סי' ו' עיי"ש. ואפילו שיש גדולים ממנו הבן קודם וכ"כ המבי"ט בח"ב (דף קפ"ז) וכן מפורש ברשב"א בסימן ש', וז"ל כלל גדול אמרו ז"ל בכל עניני המינהים שאם היה הבן ראוי הוא קודם לכל אדם ואפי' כהן גדול אם היה בנו ראוי אף שיש גדולים כמוהו או יותר הבן קודם וכו' וכ"כ מוהרש"ך בח"ג סי' מ"ז ועוד, וכמו"כ מי שהחזיק באיזו מצוה והניח חזקתו מאיזה סיבות אונס ונתנו המצוה לאיש אחר ועבר אונסו של המחזיק

הערות וראיות קצרות

הראשון שיכול לחזור לחזקתו כדכ' הרדב"ז בח"א סי' שפ"ג, ובזכור לאברהם ח"א (לה:) בשם הרב מוהרח"ש ח"ב סי' ח', ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סי' ב' אות י"ג) וכ"כ הרב בית מנוחה בדיני מצות ס"ת (אות כ"א) ועיין בשו"ע או"ח סוסי' קנ"ז.

בסימן ה', הנה ברמ"א בסימן קנ"ג סט"ז איתא דמי שהשאיל ביתו לבהכנ"ס וכו' ודוקא שהשאיל סתם אבל אם התנה מתחילה שכל זמן שירצה למחות יהא בידו למחות או שלא השאיל להם בפירוש אלא הניחם ליכנס הרשות בידו למחות במי שירצה (מהר"ם פאדוואה סי' פ"ה) ולכאו' ה"ה בנדו"ד בנתן סתם, אבל יש לדחות דכל שהביא בעצמו לביהכנ"ס י"ל דסתמו כפירושו דנתנו להקדש ביהכנ"ס לדורות ול"ד להתם דהם נכנסו מאליהם ולא מיחה בידם די"ל דהסכים לאותו זמן ולא לתמיד, ואמנם בלי' מרן שם בסעיף י"ח שכ' יש מי שאומר שכלי הקדש של כסף שנהגו להביא תמיד לביהכנ"ס בחגים אין יכולים להיציא לחולין ולמכרם והקהל יכולים לתפשם שישארו בחזקת הקדש אחר מיתת המקדיש, משמע דאיירינן בסתם, והקהל יכולים לתופשם, אמנם המ"א כ' ועכשיו המנהג הפשוט שנשארים ברשות בעליהם, דהוי כאילו התנה עליהם, ואמנם הט"ז כ' שמעתי וראיתי שבני אדם המתנדבים ס"ת לבהכנ"ס הם מתנין ברבים שאינו לחלוטין, וא"כ אותו שלא התנה איהו דאפסיד אנפשיה ע"כ. ואמנם המ"ב שם ס"ק צ"ה העתיק דברי המ"א להלכה ורק שסיים ומ"מ יותר טוב להתנות בהדיא בשעת הבאה דהוא רק בתורת שאלה בעלמא, ואמנם נר' להלכה שנשאר כדעת המ"א דבסתמא הרי הם ברשות הבעלים, ומינה לנדו"ד שהביא המחבר ונראה דכ"ז לפי מה שידוע המנהג דכל שמתנים דוקא ונתן בסתם הרי הם של בית הכנסת שזכו בהם מן הסתם, וכ"כ המחב"ר סי' קנ"ג (אות ו') ארח לצדיק א"ח (סי' א') זכ"ל (אות ב') וכ"כ בכפה"ח סימן קנ"ג (אות קנ"ב — קנ"ג) וכעין נדון שאלתינו במקצת מובא במשפטי שמואל (סימן ט"ו) עו"ת (סי' קנ"ד אות י"ח) א"ר (קנ"ד — כ"כ) סו"ב (שם אות ז') ועיין שו"ת מהרש"ל (סי' ט"ז) ואכמ"ל.

בסימן ו' בענין שאיפת הטאבאק ביוהכ"פ, הנה בבאר היטב סימן תקנ"א ס"ק ט"ל הביא להתיר בזה משם שיירי כנסת הגדולה בשם מהר"ם לונזאנו, ובגן המלך סימן קמ"ה אסר בט' באב משום תענוג, וביום כיפור מצוה לענגו, ובלקט הקמח מיקל בט' באב, ומחמיר ביוהכ"פ בפרהסיא בביהכנ"ס שרבים מע"ה מזמינים זל"ז ודבר זה אסור בכל ימות השנה ובברכ"י סימן תרי"ב כ'

הערות וראיות קצרות

משם האחרונים דמותר להריח ביום הכפורים ואין זה בכלל החמישה ענויים וכן אנו נוהגים עכ"ל. וכ"כ באשל אברהם ס"י דמותר ומצוה להריח וכו' עיי"ש, ובס' מים שאל (בקו' מים ראשונים סוף סי' כ"ב) כ' משם רבני דורו להתיר לחזנים שיגעים ביוהכ"פ, לשאוף ביום כיפור אבק הקפה עיי"ש והשד"ח במערכת יוהכ"פ כ' ע"ד, ולדעתי העניה יש לפקפק בהיתר שאיפת אבק הקאווא, אבל התיר לשאוף עפר הטבאק עיי"ש, וכ"כ בסידור רב יעב"ץ דלשאוף אבק טבאק בחוטם אין חשש רק לא בבהכנ"ס בפני רבים שנראה כקלות ראש ועאכ"ו שלא להושיטו מזה לזה ח"ו, וזה כדברי הלקט הקמח הנ"ל, ועיין בס' קנין פירות (סב:).

ובאשר לדינו בשבת כדיון המחבר ז"ל, בבאה"ט סימן שכ"ח סק"ל כ' בשם הלק"ט (ח"א סי' ק"א) להתיר אפילו שעושה זה בשביל הנזילה כיון שרוב העולם נושפין אותו בחול, ובשע"ת הביא משו"ת מים רבים להתיר אפילו שעושה כן בשביל מיחושי הראש מאחר שנתפשט המנהג לעשות כן משום תענוג לא מוכחא מילתא דלרפואה קעביד, וכן בשו"ת באר יצחק (סי' י"ג וסי' ט"ו) כתב דאין להחמיר כלל בזה, ועיין בעיקרי הד"ט סימן י"ד (אות נ"ח) וכ"כ מהר"י צמח בתשו' כ"י להתיר והסכים עמו מהר"ר יהושע חאנדאלי וכן עמא דבר, ועיין בס' פדה את אברהם מערכת ש' אות ד', ובכפה"ח סימן שכ"ח (אות רי"ג ורי"ד) ואכמ"ל.

בסימן ז' דן המחבר ז"ל בשי' הרמב"ם בהל' חמץ ומצה פ"א ה"ב, ולשון הרמב"ם, ואיסור החמץ ואיסור השאור שבו מחמיצין אחד הוא, וע"ז השיג הראב"ד דוקא לשיעוריהן אבל לענין ביעור ולענין אכילה יש הפרש ביניהם שהחמץ אם נפסל מאכילת הכלב אין זקוק לבער, והשאור אעפ"י שהוא נפסל חייב לבער לפי שהוא ראוי לשחקו ולחמץ בו כמה עיסות אא"כ יחדו לישיבה וטח פניו בטיט, ומה ששנו בתוספתא הפת שעיפשה חייב לבער מפני שהוא ראוי לשחקה וכו' בפת של שאור קאמר דאי בחמץ לא היה צריך לזה הטעם עכ"ל, והמ"מ פי' דברייתא דפסחים (מ"ה) תניא הפת שעיפשה חייב לבער מפני שראוי לשחקה ולחמע בה כמה עיסות אחרות, אייתי נמי בחמץ ובשלא נפסלה לאכילת הכלב, וחייב לבערו מפני שראוי לשחקו דאם אייתי בפת שאור ואע"פ שנפסלה מלאכול לכלב הו"ל לגמרא לבאר. והמחבר עמד כאן על הצורך בברייתא שניה ת"ר הפת שעפשה ונפסלה מלאכול לאדם והכלב יכול לאכלה וכו' דתפו"ל מברייתא ראשונה שכ' ה"ה דמשמע מההמשך אבל בפת שאור, דאייתי א"כ לפני כן בפת חמץ ולא בשאור. ולענ"ד מהמשך ל' נראה דרצה לפרש דהברייתא הא' אייתי בלא נפסל לאכילת

הערות וראיות קצרות

הכלב ואז הוא דאמרינן מפני שראוי לשחקה אבל בנפסל לאכילת הכלב א"צ לבער בין בשאור בין בחמץ, וכן נר' מהמשך טענתו על הראב"ד דסבור דברייתא קמייתא בפת שאור הוא, ואע"פ שנפסלה מלאכול לכלב וכו', וגם אין הכרח גמור מל' אבל כפת שאור, דזה קאי אדסמיך ליה שאם כפת שאור ייחדה לישיבה, ונר' דזה הוי עיסה גדולה מתאימה לישיבה וא"כ להראב"ד הוי כאומר אבל עיסת השאור גדולה וייחדה לישיבה, והלח"מ כ' נראה ודאי דה"ה דהנהו תרי קושיי דהק' דמדקאמר בד"א ותו דפת וכו' היה יכול להק' מבלי הברייתא האחרת שכתב עוד שם, ת"ר וכו' אלא שרצה להקשות לו ק' אלימתא כיון דבברייתא בתרייתא איירי בפת חמץ ודוקא לא נפסלה מלאכול לכלב א"כ קמייתא נמי הוי הכי וכו' עיי"ש. דהוי קרוב להנ"ל בצריכותא של הברייתא השניה, נמצא להל' למ"מ בנפסל מאכילת הכלב אפי' ראוי לחמע בו בטל מתורת אוכל וצריך טעם לזה וי"ל דכיון דנפסל מאכילת הכלב פקע איסוריה ופנים חדשות באו לכאן, וגם מצד עצמו הוי פגום, ורק בתערובות עיסות אחרות לא ניכר טעמו, ושו"ר שעמד בזה בחזו"א הל' פסח סימן קט"ז ס"א וס"ב עיי"ש. ועיין בזה באור שמח פ"א מהל' חו"מ ה"ב ד"ה ואיסור החמץ וכו', ומש"כ בזה הלח"מ בדעת הראב"ד דחייב לבערו לאו מדאורייתא קאמר אלא מדרבנן, העיר בזה בשער המלך מהסמ"ג בלאוין כ"ח שהביא לתוספתא זו דמשמע שזה מדאורייתא עיי"ש, ועיין מש"כ בזה במעשה חשב אות קכ"ח ואכמ"ל.

בסימן ח', במי שעלה להשתקע בירושלים וחנה בא' מערי א"י ואח"כ המשיך בדרכו לירושלים, חילק המחבר בין היכא שתפסו החג בישוב ונהג יום א' שאם המשיך מחוץ לעיר ותפסו חג אחר במדבר עושה יום א' ובל"ז עושה ב' ימים, ולענ"ד נר' לכאו' דכל שדעתו להשתקע בירושלים הוי כבן א"י מכיון שנכנס לגבולות הארץ, ובכ"ג עושה יום אחד בלבד, אפילו שלא הגיע עוד לישוב דהוא כבר נכנס לגבול א"י ודינו כבני א"י לעשות יום א' דמה שהחליט בדעתו להשתקע בירושלים היינו ממילא שהחליט בדעתו לעזוב חו"ל ולגור בא"י ולכן דינו כבני א"י בכ"ג משעה שנכנס לגבולות א"י כן נר' לענ"ד, ואמנם י"ל דכל שלא הגיע למקום ישוב כלל עוד לא קיבל דין דא"י, אבל עכ"פ י"ל דכל שהגיע למקום ישוב והמשיך בדרכו אפילו שלא עשה יו"ט במקום ישוב מאחר שהגיע לישוב קיבל דין של א"י, והנה ראיתי להרדב"ז בתשובה ח"ב (אלף קמ"ה) שנו"נ בהלכות אלו, וסיים בסו"ד ומכאן אתה למד למי שעלה לא"י ואין דעתו לחזור כלל שלא ינהוג שולת

הערות וראיות קצרות

מקום שהולך לשם עד שילך לשם למקום ישוב ולא במדבר וכ"ש ביו"ט שני של גליות שהוא מנהג גדול וקבוע דשלחו מתם וגם לא חילק בין דעתו לעיר זו או אחרת אלא אפילו דעתו לעיר אחרת כל שהגיע לישוב נשתנה דינו וכנ"ל בדברינו, וכן יש לפרש נמי בלי מרן בשו"ע בהל' יו"ט סי' תצ"ו ס"ג, אבל אם הגיע לישוב ואין דעתו לחזור נעשה כמותן ואסור בין במדבר בין בישוב והיינו דאפילו שלא היה ביו"ט בישוב מאחר שהגיע למקום ישוב קיבל דיני המדינה, והמ"ב כתב נמי בסתם בין במדבר, ר"ל אחר שנכנס לישוב אפילו יצא אח"כ למדבר לא נפקע חיובו משמע אפילו לא תפסו החג בישוב כלל רק שהגיע לישוב וחגג במדבר וכנ"ל, וביותר מזה כ' הפוסקים דאפילו שהגיע לעיר של נכרים ול"ד למקום ישראל וכ"כ המ"א בשם הרדב"ז וכ"כ בערוך השלחן סי' תצ"ו סק"ד עיי"ש. וכ"כ בכנה"ג סי' תצ"ו, ובא"ר (אות ו') חמ"מ (אות ג') בשו"ע הגר"ז (אות ט') ח"א כלל ק"ג (אות ג') ועיין א"ר סי' תצ"ה (אות י"ד) מקרא קדש (סי' כ') וכמו"כ עיין במחצית השקל בהל' פסח סימן תס"ח ובשו"ע הגר"ז שם ואכמ"ל.

ודברי המחבר ז"ל הביאם בס' שאל האיש בסי' ח' בדיונו על עזה אם תושביה עושים יום אחד כבני א"י או ב' ימים כחו"ל, ובסו"ד בתשובה שם כתב ועיין להרב נבחר מכסף להגאון מוהר"י יאשיהו פינטו ז"ל בסי' ח' שכתב שבעזה עושים יום אחד וחייבים להבאים מח"ל שעברו דרך עזה שעשו יום א' כמותם וכו עיי"ש, והן דברי המחבר כאן לפנינו בסי' ח' וכנ"ל ועוד עיין בשו"ת שאל האיש מש"כ בסי' ט', ועיין בשאילת יעב"ץ בסי' קס"ח מש"כ ע"ד מר אביו החכם צבי, ועיין בברכ"י בסי' תצ"ו מש"כ בזה ואכמ"ל.

בסימן ט' דן המחבר בדין דאם התחילו אין מפסיקין אם כשהתענו ג' תעניות ראשונות כבר, ורוצים להתחיל בשניות האם זה התחלה חדשה וא"כ יש לדחות עד שיעבור חנוכה ופורים או שזה נקרא שהתחילו כבר וזה רק המשך, והחליט להתיר והוי כאילו לא התחילו כלל ונימוקו עמו דהוי כאתחלתא חדשה, והנה מרן בשו"ע סימן תקע"ג ס"ב סתם בזה, ואם התחילו להתענית על הצרה ואפילו יום אחד ופגע בהם יום מאלו מתענין ומשלימין היום בתענית ומ"מ י"ל דאיירינן שהתחילו ממש להתענות בג' ראשונות או שניות וכו' אבל כל שלא התחילו בשניות או באחרונות לית לן בה וכדברי המחבר, וביותר מזה כ' הפוסקים דבפסקי תוס' פ"ק דתענית כ' דעכשיו צבור הוי כיחיד ומפסיקין, וגם בל"ז

הערות וראיות קצרות

מיקל בלא העלו על דעתן ר"ח או פורים, וכ"כ הב"ח והסכים עמו המ"א בסק"ד וכ"כ ח"א דכן נוהגין וכן כתב בספר שלחן מלכים, דבשנת התל"ד הסכימו גאוני ירושלים כדעת הב"ח דמפסיקין והפסיקו בחנוכה, והב"ד פה"א (ח"ד ו:) וכ"כ א"ר (אות ב') וכן הסיק בערוה"ש סימן תקע"ב סק"ב, ואמנם עיין במ"ב בשעה"צ אות ב', וכמו"כ בכפה"ח ס"ק ח', ובנדון דהמחבר י"ל בזה עכ"פ הבו דלא להוסיף עלה, ויש עוד לדמות למש"כ בב"י סי' תקע"ה דאף שכבר התענו בג' ראשונות אפ"ה כיון שהפסיק זמן באמצע חיישינן להפקעת שערים ואין להתחיל בחמישי, והעתיקו המ"ב בשעה"צ סימן תקע"ב אות א' עיי"ש. ועיין בלשון המאירי בפ"ב דתענית בפי' המשנה השביעית ובדברי המעיר שם ואכמ"ל.

בסימן י' כ' המגיה מהר"א ששון ז"ל ע"ד המחבר ז"ל בענין להשתחות מול ס"ת יעויין לדברי הברכ"י בסימן קל"ד שלמד מדברי הריא"ז שהביא שלטי הגבורים בפ"ג דקדושין דאין נכון לכרוע ולהשתחוות מול הס"ת ויש איסור בדבר ואין לכרוע רק מול הס"ת כשהוא פתוח, וכ"כ בלד"א אות ה', והמגיה דחה דבריו של הברכ"י שאין לימודו מדברי הריא"ז מוכרח, ותמה שנעלם מהם מקרא מלא ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך שדבריו ברור מללו שמשתחוים מול ההיכל שהס"ת מונח בו בלתי פתוח אלא כיון שיש ס"ת בהיכל הקודש משתחוים אל ההיכל וכן עמא דבר והנה לענ"ד כן נר' עיקר הדברים כמו שכתב, אמנם מה שתמה בזה על הברכ"י ועוד שנעלם מהם פסוק מפורש תמוהים הדברים דוכי הפסוק הזה אירי בהיכל ביהכנ"ס הרי הפסוק הזה אמרו דוד המלך ע"ה בתהלים פרק ה' פסוק ח', והוא אירי על בית המקדש ששם השראת השכינה ופשוט הוא דלשכינה קמשתחוה, וכדכתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' והיינו ההשתחויה לשכינה כנ"ל ועיי"ש היטב בדברי אבן עזרא, והמאירי בפירושו לתהלים פי' בענין הקירוב לבוי"ת ושמא תאמר שאנשא נפשי ע"ז ואתגאה כשאר בני אדם וכו' והיינו שהוא לומד שהשתחוי' היינו התבטלות לבוי"ת, ועוד פי' שם באו"א עיי"ש, ובס' שער המלך פי' פסוק זה על המצוה מהתורה לבא למקדש ג' פעמים בשנה לראות פני ה' ובודאי השתחוו עולי הרגל אל היכל הקודש עיי"ש.

הערות וראיות קצרות

יורה דעה

בסימן ט"ז במה שנהגו בשמחת חופה שמחליפים האנשים מלבושם בשל נשים וכן להיפך אם מותר לעשות כן, ופסק המחבר להחמיר בזה ואין זה בכלל שמחה של מצוה אלא הוללות וכו' שלא נצטוינו ע"ז, רק אם הדור פרוץ וכו' מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין עכת"ד בקיצור הנה בשאלה זו כבר דנו הפוסקים ועיין בש"ך יו"ד סי' קפ"ב סק"ז שחילק בין תיקוני אשה ללובש ממש בגדי אשה עד שאינו ניכר שהוא איש וכן איפכא דבכל ענין אסור וכ"כ הרא"ם בס' יראים דאסור ללבוש אפילו דרך עראי ובדרך שחוק שהרי לא חילק הכתוב ולפי שראיתי בני אדם לובשים במלבושי אשה וכו' במשתאות של חתן וכלה וכו' עיי"ש, הרי דאוסר בנדו"ד, וכ"כ שם הט"ז סק"ד משם הב"ח ז"ל שיש לאסור את זה והביא ראיה מהרא"ם הנ"ל כי יש הרבה מכשולות ח"ו מזה כשהולכין ביחד בלי היכר איש או אשה, והוסיף ע"ז בבאר הגולה ואומר אני שהרבה גזירות וחורבנות נולדו עי"ז ואשרי המבטלם, וכנה"ג או"ח בסי' תרצ"ה בהגהת ב"י ציין מכמה שו"ת שהתירו משום שמחת פורים, מהר"י מינץ בתשובה סי' ש"ז, ובשם מהר"ר אליקים סגל, וכ"כ הרב בעל המפה והרב בעל הלבושים וגם המהר"י בסאן ז"ל נטה להתיר ומ"מ בכנה"ג שם נטה לאסור בזה עיי"ש וכ"ד המהר"ש אבוהב בס' הזכרונות וראיתי שו"ת ימי יוסף בתרא חיו"ד סימן ו' שדן בנדו"ד, והסיק ולענין דינא אסור שהענין חמור ואית ביה לתא דעריות, והרב ב"ח והרב המוסמך נבחר מכסף (כוונתו להרב המחבר ז"ל) והרב חיד"א הסכימו להחמיר בזה מי יקל ראש נגדם על כן אין להאריך בזה, וזה שמוותר להקל בענינים כאלה יוותרו חייו עכ"ל. והברכ"י ביו"ד סימן קפ"ב ציין לזה, הרמב"ם הובא בתחילת ס' מעשה רקח בחי' ומתאמרא כוותיה מגברא רבא ס' יראים וסיים שם ומאחר עלות לדברי שני המאורות הגדולים אין לסמוך על קולת מהר"י מינץ וכו' ואיש על העדה יאזור חיל בדעת ובכשרון לבטל מנהגים אלו וכיוצא בהם וכו' עיי"ש. וכ"כ בי"ע (אות יו"ד) וכן החמיר בזה בכפה"ח סימן תרצ"ו ס"ק ח"ן, ובערוך השלחן סוסי' תרצ"ו כ' ומה שנהגו בימים קדמונים בלבישת פרצופים משעטנז ושל איש לאשה עכשיו לא נהגו כן וכן מי שהזיק חייב לשלם וכו' ומ"ש הרמ"א בס"ח הוא לקיים מה שנהגו בימיו ולא עכשיו עכ"ל. הנה לדבריו אין לנהוג עכשיו בזה כלל אבל נראה מדבריו דבדורות קדמונים מותר להם וצ"ב אם להם מותר למה לנו יהיה אסור ונר' דאז כוונתם באמת היה לשמחה והיו רחוקים ממכשול וכו' אבל אין אנחנו במדרגה זו ויש חשש למכשולים ולכן אין

לנהוג בזה כלל. וכן דעת השל"ה להתרחק מזה, ועיין בבאר היטב בסי' תרצ"ו סקי"ג.

סימן י"ז טבילה במקוה שחממוהו בתערובת מים חמין וכדו', הנה דנו בזה רבים, והרב זרע אברהם י"ד סי' י"ט התיר והוא היה בא"י דקבלו הוראת מרן ז"ל ועכ"ז התיר וכן התיר בחסד לאברהם יו"ד סי' כ"ט. וכ"כ הקרבן נתנאל בפ' במה מדליקין סי' כ"ד שטבילת מי מקוה בחמין אינו בכלל גזירת מרחצאות, ועיין בנוב"י מהדורא תניינא או"ח סי' כ"ד, וסיים שם ומ"מ אע"פ שאנו מדמין אין אנו מורים להתיר רק ליתן בעוד איזה שעות עד הלילה שיהיו בלילה רק פושרין ואמנם הבלנין לפי הנראה אינן נזהרין בזה ואני מעלים עין מזה ומוטב, שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין עכ"ל. ובשו"ת חכם צבי סימן י"א החמיר בזה ובן דורו הגאון ר' יוסף אירגס ז"ל בשו"ת דברי יוסף בסימן ס"ד כ' דנתפשט המנהג לטבול בחמין בליל שבת ואין פוצה פה ומצפצף ולימד זכות על המתירין, ובסו"ד התשובה השאיר צ"ע ממה שמצא שר"ה גאון ז"ל אוסר לב"ק לטבול בשבת בחמין שהוחמו מע"ש ואפילו בפושרין נראה שאוסר וצ"ע. ובס' בני יהודה למהר"י עיאש סי' ל"ב קיים המנהג להתיר עיי"ש.

ובשו"ת רב פעלים בח"ד יו"ד סי' ט"ו כ' באריכות לאסור ובסו"ד הסתמך להתיר ע"ס דברי המחבר ז"ל, וז"ל שם בסו"ד ששאל ע"ז הרב החסיד כמהר"ר אלי' מני ז"ל שיודיעו על מנהג ירושלים תוב"ב בענין הטבילה במים חמין והשיב לו שפסק בירושלים להתיר על סמך התשובה שהובאה בס' נבחר מכסף להרי"ף ז"ל סי' י"ז אשר כתוב שם עדות מגדולי הדור שגם מרן ז"ל עשה מעשה לחמם המקוה הפך מה שפסק בשה"ט י"ל כי מה שהסכימו גדולי ירושלים תוב"ב בזמן הרב ברכות המים לאסור ובטלו מעשה החמום וכו' מכח פסק מרן ז"ל בשה"ט שקבלנו הוראותיו ובתריה גרירן אך אי הוה ידיע להו לרבנן עדות זו אשר הובאה מספר נבחר מכסף שמרן ז"ל בעצמו עשה מעשה לחמם המקוה לנשים הפך מה שפסק בשו"ע סי' ר"א סעיף ע"ה לא היו מוחין ביד זה האיש שבא לעשות תיקון לחמם המקוה ובודאי הגמור שלא נודע להם זה העדות יען כי ספר נבחר מכסף להרי"ף ז"ל היה עודנו בכ"י ונדפס בשנת התרכ"ט באר"ץ יע"א ולא היה אצלם הכ"י של הספר הנ"ל ועל סמך זה הדר הוא לכל חסידיו והתיר גם בעירו לחמם המקוה עיי"ש. הנה כוונתו לשו"ת הזאת ולספר הזה שנדפס בשנת התרכ"ט כמובא בשער הספר.

הערות וראיות קצרות

בסימן כ' בענין נדר ונזירות בלשון שבועה וכן להיפך שבועה בלשון נדר, הנה בשו"ע יו"ד סימן רל"ט סי"א פסק שבועה שהוציאה בלשון נדר כגון שאמר אכילת ככר זה עלי שבועה אסור. ואמנם לעיל בסימן ר"ו ס"ה, הביא דנדר בלשון שבועה לא מועיל, והביא דיש מי שאומר דנדר שאמרו בלשון שבועה ושבועה בלשון נדר מהני מדין ידות, ומיהו בנזירות שהוציאו בלשון שבועה לד"ה אסור. והנה הב"ח והמהרי"ט עמדו בזה בשנוי בין סי' רל"ט לסי' ר"ו וכתבו דאף דבסימן ר"ו כ' פלוגתא בנדר בלשון שבועה מ"מ בשבועה בלשון נדר אסור וחל האיסור אגברא ומבואר ברא"ש בפ"ב דנדרים עיי"ש, ובאשר לנזירות כתב בבאר הגולה אות י"ד, בבית יוסף לא מצאתי מקור מוצא דין זה עיי"ש ועיין בביאור הגר"א ס"ק כ"ב, ובש"ך שם סק"י כ' דבר זה אינו בב"י אבל מצאתי בתשובת מבי"ט ח"א סי' ע"ב שכ"כ הרדב"ז בנזירות לכו"ע אם הוציאו בלשון שבועה חל דעיקרו לשון שבועה הוא וכו' עיי"ש — והנה דברי הב"י לפנינו בשו"ת אבקת רוכל בסי' קצ"ת, שכ' דהנזירות שוה לשבועה בטעמא דהא והא איסור גברא הוא, היאך נאמר דנזירות שהוציא בלשון שבועה אינו כלום וזו טענה נצחת אין עליה תשובה ע"ש — ועיין בשיעורי תורה על מסכת נדרים שיעור ה' להגרש"ש ז"ל.

בסימן כ"ג — דן בשי' הרמב"ם אם שביעית בזה"ז דרבנן, והוכיח משו"ת פאר הדור המתייחס להרמב"ם סי' קכ"ב דשביעית בזה"ז דאורייתא ואמטו להכי יצא דיש לאסור בסוריא הקצירה וגם הפירות הם בקדושת שביעית, ואמנם מאחר דלרוב הפוסקים שביעית בזה"ז דרבנן היות ואין היובל נוהג א"כ סוריא הוי תרי דרבנן ומותר. זהו המתבאר מדבריו ואמנם הנה אין זה מפורש בשו"ת פאר הדור דשם הרמב"ם כתב אמה שנשאל אם דין שמיטה נוהג בזה"ז והשיב שיש דין שמיטה בזה"ז וכל דיין שאינו דן כך אינו יר"ש וגוזל את העניים ע"כ וממה שלא כתב יש דין שמיטה בזה"ז דרבנן וכל דיין שאינו דן כן עובר ע"ד חכמים וגוזל את העניים מדרבנן, גזר שכוונתו מדאורייתא. ולענ"ד אין הכרח גמור לזה די"ל נמי בכוונתו אדרבנן שיש עכ"פ איסור ואסור לגזול את העניים ועיין בפאת השלחן סימן כ"ג ס"ק כ"ג דפשט"ל דשביעית בזה"ז דרבנן וכן פשט"ל בדעת הרמב"ם וכ"כ מהרימ"ט בשו"ת ח"ב סי' נ"ב בשם מהר"י קורקוס שמצא בס' הרמב"ם ס' כ"י בלשון הזה בזמן שאין היובל נוהג אין השביעית נוהגת וכ"כ בסה"ת שער מ"ה פ"ט בשם הרמב"ם דשביעית בזה"ז דרבנן וכ"נ מדברי הרמב"ם בהל' בית הבחירה פ"ו הט"ז וכ"כ הכנה"ג סי' של"א סק"ז ועיין הרשד"ם בחי"ד סימן קצ"ב, ועיין בכפתור

הערות וראיות קצרות

ופרח פרק השלשה עשר, שחייב סוריא בז' ובתרו"מ, וכ"כ המאירי בגיטין (מז.) דסוריא אין בה חיוב מעשרות רק מדברי סופרים עיי"ש, וכ"כ בפאת השלחן הלכות שביעית (כג—ו') סוריא אע"פ שאין שביעית נוהגת בה מן התורה גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה בשביעית כא"י כדי שלא יניחו א"י וילכו וישתקעו שם ושם בבית ישראל כ' ודוקא במחובר אסור אבל בתלוש מותר כמ"ש במתני' דפ"ו מ"ב עושין בתלוש בסוריא אבל לא במחובר עיי"ש הנה אפילו שס"ל דשביעית בזה"ז דרבנן כנ"ל ס"ל דסוריא נוהג בה שביעית מדרבנן ול"א דהוי תרי דרבנן ולא נוהג בה, אלא התקנה במקומה עומדת גם בזה"ז — ועוד עיין בדבריו שם סי' כ"ג ס"ק כ"ט ואכמ"ל — (ועיין חזו"א שביעית סימן ג' ס"ק כ"א).

אבן העזר

סימן כ"ו — בטופס קבלת עדות מובא שאמר האדא קדושין לבנתך מוונסה לאבני יעקב — ותרגומו זה קדושין לבתך פ' לבני יעקב — וע"ז כתב המחבר דהאדא שאל לבקיאים בלשון שרת ערבי (כלו' פי' ערבית) ואמרו שברור הוא שלשון האדא קדושין הוא כמו זה קדושין — וזה נכון ופשוט וכן היה בטוי זה בשפתם הערבית בערי המערב שהאדא, פירושו זה — ובאמת כן מוכח מפי' רס"ג ז"ל עה"פ הנה זה עומד אחר כותלינו הוודא האדא ואקף ורא חיוטנא — הנה הוודא האדא — בלשון זה, ומדברי הרב המחבר נר' דס"ל דבכה"ג ודאי לא הוי קידושין דזה קדושין אינו כלום. משום דלא הוי כאומר שתתקדש בזה אלא ל' עבר הוא דהוי כמודיעו שזה הוא קידושין לבתו לשעבר וזה ל"א כלום ושם פירש דהוי כאומר ששניהם מקודשים בזה עיי"ש ולענ"ד יש לדון בזה דמאחר והוא הנותן ואומר זה יהיה קדושין לבתך נר' דהוא מקדש בתו לבנו ולשון דמוכיח הוא דהוא מתכוין לקדשה בזה ולא לומר שזה כסף קדושיה לשעבר, ועכ"פ מידי ספק לא יצאנו וצ"ע, ובתשובת המהריט"צ לקמן בסי' כ"ז העיר על הלשון דלא משמע שגם בנו קנוי, אלא שהבן קנאה בזה ועיין מה שענה לו בזה המחבר בסי' כ"ח — והנה נר' הפשט דהר"ז קדושין לבתך לבני, היינו דזה לקדושי בתך פ' לבני שתהיה מקודשת לבני, וא"כ לא נפקינן בבה"ג עכ"פ מס' קדושין ושו"ר בסי' ל' מהגאון ר' סולימאן בן אחנה שחלק על הרב המחבר (אפילו שהמהריט"ץ הסכים עמו) וכ' דיש לחשוש לקדושין אלו, ובתו"ד כ' אין לבטל אלו הקידושין משום ידים שאין מוכיחות דבנ"ד ידים מוכיחות הוו כיון שאמר האדא קדושין בנתן לבני יעקב ולא מקרי ידים

הערות וראיות קצרות

שאין מוכיחות אלא כשאמר הרי את מקודשת ולא אמר לי, אבל בנ"ד הרי אמר לבני יעקב וז"פ — ואמנם בכוונת הרב המחבר נראה שלא קרא לזה ידים שאין מוכיחות בשביל חסרון למי מתקדשת, אלא מפני שלא אמר מבני יעקב אלא אמר לבני יעקב והוי כאומר הר"ז קדושין לבתך ולבני. והוי כמקדש שניהם בזה. ורק שיש לפרש כנ"ל בדברינו דזה קדושין לבתך פ' לבני שתהי' לבני כנ"ל וי"ל דהוין ידים מוכיחות וכמושנ"ת וביותר מזה איתא בתשו' מיי' סוף אישות במי שאמר לאשה שנותן לה בשביל אהבה וחבה חוששין לקדושין כי שמא אמר שנותן לה שיהיה אהבה וחבה ביניהם והיו כאילו אמר לה מיועדת לי או מיוחדת לי ופסקה הרמ"א בסי' כ"ז ס"ג עיי"ש ועוד הביא שם, י"א דאע"ג דלשונות אלו לא מהני אם לא דבר עמה מעסקי קדושין מ"מ אם היא אומרת שקבלה לשם קידושין הוי ספק קדושין (הר"ן) ועיין עוד שו"ת הריב"ש סי' פ' ואכמ"ל.

סימן ל"א הביא לדון במי שא"ל הנה אלה קידושין לבתך והשיב דהלכה רווחת דידים שאין מוכיחות לא הוו ידים כלל אפילו בגיטין וקידושין ומוסכם מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים דהיכא דלא קא' בקידושין לי ל"א כלום וא"צ גט ומותרת לכהן עיי"ש, הנה אמנם זה גרע לענ"ד מהא דסי' כ"ו כי שם הזכיר לבנו, אבל כאן אמר בסתם הנה אלו קידושין לבתך ולא הזכיר מי המקדש או למי מתקדשת, ואמנם עכ"ז נר' שיש מחמירים בנדון ולכאורה יש לדמות זה להא דכתב הריב"ש בסי' פ' על מי שאמר כשנתן לה הטבעת הריני נותן לך בתורת קידושין ולא אמר הרי את מקודשת לי אין כאן ידים אלא דיבור שלם, וא"כ ה"ה בנדו"ד, ואמנם יש לחלק משום דכאן לא הזכיר שהוא נותנו לה לקידושין. בעוד דשם בריב"ש א"ל בפירוש הריני נותנו לך בתורת קידושין הרי דיין דהוא נותנו לה לשם קידושין וכן המשיך שם הריב"ש דכיון שהזכיר שהוא הנותן לה בתורת קידושין כבר נראה מלשונו שהוא המקדש והיא המתקדשת עיי"ש, ואמנם הנה מבואר ברמ"א בסי' כ"ז ס"ד באמר לה הרי את מקודשת ולא אמר לי דיש מחמירין דהוי קידושין, ועיין בב"ח עה"ט שהחמיר בזה, ועיין בבאור הגר"א שם ס"ק כ"ג שהאריך בזה, ועיין משל"מ פ"ג מהל' אישות ה"א עיי"ש. ועיין שו"ת מהרשד"ם סימן ג' וסימן י"א ועיין מש"כ בזה המשל"מ הנ"ל, ואכמ"ל.

סימן מ' במי שכתב בגט פלוני בן פלוני הלוי ולא היה לוי כי אם מזרע ישראל אם הגט כשר לגרש בו עכ"פ בדיעבד, ונדחק בזה להתיר וצירף לסניף כיון שהיתה אמו מבית לוי עיי"ש הנה בתורת גיטין סימן קכ"ט ס"ק י"ב כתב לפסול אפילו למכשירים באם לא כתב כהן או לוי למי שהוא בהן או לוי והביא ראי' לזה

הערות וראיות קצרות

מדברי התומים עיי"ש. ועיין בשו"ת מהר"ם מלובלין סימן קי"ז וכנה"ג בסי' י"ג הגב"י אות י"א וכן בשו"ת צ"ץ באהע"ז סי' ה' כתב ג"כ לפסול וכ"כ הגאון גט פשוט בסימן קכ"ב סק"מ דבכתב כהן למי שאינו כהן בטל לכו"ע עיי"ש. ובשו"ת נוב"י תאהע"ז סי' פ"ט בכתבו על המתגרשת בת פלוני הכהן ואביה לא היה כהן שקו"ט בזה לצד החומרא והסיק דהעולה מזה שאם הבעל עדיין בחיים צריך לגרש בגט אחר, ואם ח"ו הוא כבר בעלמא דקשוט אזי עוד חזון למועד בהאי דינא עכ"ל — ובזה שטעו בשם אבי האשה יש מקילין טפי יעויין בצמח צדק סי' קע"ה עיי"ש.

והנה הגרע"א בפסקים סי' קט"ז עמד בנדון שנכתב בשם אבי המתגרשת שהוא לוי והוא אינו לוי והיה שעה"ד, והסיק ולזה קשה עלי להתיר עד שיבורר ההיתר מגדולי דורינו זקני הדור, ובסימן קי"ז קיבל מכתב מהגאון ר"מ פוזנער ז"ל (בעה"מ בית מאיר) שצדד להקל וענה לו שם ע"ז הגרע"א עיי"ש, ובערוך השלחן סימן קכ"ט ס"ק ק"ב כ' בנדו"ד דהגט פסול אפילו בשעת הדחק וכן הכריעו גדולי עולם, ויש מי שדעתו נוטה להכשיר בשעת הדחק (פ"ת סקכ"א) ועיין בבית שמואל אהע"ז סימן י"ג ס"ק י"ג — ועיין בשו"ת רוח חיים למרן החבי"ף ז"ל (דף נ"א ע"ב) משם מהר"י קאפואני ז"ל בכתב לוי בגט וקרא עליו ערער שאינו לוי עיי"ש ואכמ"ל.

סימן מ"ד ראובן קידש אלמנה ובירכו ז' ברכות בשעת אירוסין ואח"כ הכניסום לחדר א' בפני כל הקהל ונתייחדו שניהם ואח"כ היו דרים יחד ארוס וארוסתו ומתה וקמו האומות לשלוח יד בנכסיה ועמד והציל וטוען שלו משפט הירושה, ובזה הסיק המחבר ז"ל, דאם נתייחדו בביתו יורשה, אבל אם נתייחדו בבית הארוסה לית ביה משום, ונתבסס בזה על לי הרמב"ם בפ"י מהל' אישות שכתב המארס ובירך ברכת חתנים ולא נתייחד עמה בביתו עדיין ארוסה היא, הנה הדגיש שבעינן נתייחד עמה בביתו וכן הביא מדברי הרא"ש כלל ל"ז שהסיק הלכך כיון שנתייחדה עמו בבית היא כאשתו לענין ירושה, וכ' דכאשר תתבונן בדברי הרא"ש תמצא שלא זיכה אלא בהיותם דרים יחד בבית הארוס וכו' עיי"ש.

והנה יש לדון בנדון השאלה שם במה שהכניסום לחדר אחד בפני כל הקהל לאיזו מטרה הכניסום, לכאורה הוי לייחדם לשם ביאה וקנין ובזה נראה דכו"ע מודים דקנויה היא לו ויורשה, ואפילו אם החדר הזה בבית חמיו או חדר דעלמא וכ"כ הב"י באהע"ז סי' ס"א, ובענין היחוד של האלמנה שהיא נקנית בו צריך

הערות וראיות קצרות

להיות בביתו של הארוס ואם היה היחוד לשם נשואין אפילו בביתה. הנה מפורש שאם ייחדום לשם נשואין או לשם ביאה אה"נ דקנאה ואולי ידיעה ליה למחבר דשם היה יחוד בעלמא וצ"ע — וברמ"א אהע"ז סי' נ"ה ס"א סתם וכ' וי"א דחופת בתולה משיצאה בהינומא ואלמנה משנתייחדו, ועיי"ש בביאורי הגר"א סק"ט, ועיין בערוך השלחן סימן נ"ה סק"ה וס"ק י"ז עיי"ש. ועיין היטב עוד בדבריו סימן ס"ד סקי"ז ועיין בחזון איש הל' קידושין סי' ס"ג סקי"ח. ואכמ"ל.

סימן מ"ו בנשתטית דלדעת הרמב"ם בפ"י מהל' גירושין דמאכילה ומשקה משלה, ולהרשב"א בתשובה מפרנסה משלו ואבי האשה טוען שהוא חייב לזונה ולרפאותה כהרשב"א, וע"ז המחבר השיב שלכאו' יש סתירה בדברי השו"ע, דבסי' ע' פסק הנושא אשה ואח"כ נשתטית חייב לזונה ולרפאותה ובסי' קי"ט פ' בנשתטית שמאכילה משלה ואינו חייב לרפאותה ונמצא דברי הרב"י סותרין זל"ז, ואמנם אח"כ בגוף התשובה כ' ליישב דהא דסי' ע' איירינן בשלא אמר הבעל הרי כתובתיך מונחת ואינו יכול לפטור עצמו כ"ז שלא הניח כתובה לפניה ושם סי' קי"ט שכתב מאכילה ומשקה משלה כשאמר לה הרי כתובתה והניחה לפניה ולבסוף הסיק לפסוק א"כ כדעת הרמב"ם עיי"ש.

והנה הסתירה בב"י כבר עמדו בזה גדולי האחרונים, דהרמ"א ציין לעיל סי' ע' ס"ד דזהמחבר בסי' קי"ט כ' להיפך ושם בבאר הגולה בסי' קי"ט אות ל' ואות מ' כ' לחלק כדברי המחבר כאן, דכאן איירי בדהפריש וייחד לה כתובה עיי"ש, וכן יישב החלקת מחוקק שם סי ע' סקט"ו וכ"כ בסי' קי"ט סקי"א עיי"ש, ונמצא לפ"ז הרשב"א דפליג טעמו הוא דהיות ואינו יכול לגרשה חייב לפרנסה משלו, ועיין בדברי המ"מ פ"י מהל' גירושין הל' כ"ג ועיין בב"ש בסי' ע' סק"י וכן ס"ל לבעל הערוך השלחן דאם אינה יודעת לשמור גיטה כלל גם מדאורייתא אינו יכול לגרשה וחייב הבעל בכל חיוביה ואם יודעת לשמור את גיטה אלא שאינה יודעת לשמור את עצמה מהפרוצים מדין תורה מתגרשת אמנם חכמים תקנו כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר שלא יגרשנה וכו, כיון שחכמים הטילו עליו לכן פטור וכו' עיי"ש בסי' קי"ט סעיף כת.

סימן מ"ח, עמד על עדות הגוי במסל"ת, שאנסו הסיואדיי מכירי שלמה דאלאס"א וכו' איך ראו את פגרי וכו' מושלכים על שפת הים וע"ז כתב המחבר דפגרים י"ל שהם חיים ורק נתעלפו כדמצינו במקראות דכתיב ופגריכם אתם יפלו במדבר ונקראו פגרים אע"פ

הערות וראיות קצרות

שהמה חיים, והמגיה ציין לדברי הרד"ק בשורש פגר שכ' וז"ל הפגר הוא הגוף בלא הרוח וכתב ר"א הלוי המדקדק בהגהותיו על השורש בשורש פגר וז"ל והכלל כי לשון פגר אינו נופל רק על גוית אדם שמת עיי"ש. ואמנם הנה בערוך בשרש פגר, כללו בהא דאיתא בשבת (קכ"ט) יומא דמפגרי רבנן פי' יום שהיו מתחלשין יגעין ועייפין, נמצא לפ"ז דפגר יכול להיות על גוף חי שעייף וכו' ולכאו' זהו פשט הלשון בברה"ש המחזיר נשמות לפגרים מתים, יוצא שפגרים לבד אין הברח שזה גוף מת, דיכול להיות שנתעלף וכדכתב המחבר ז"ל, ולשון הראב"ע בפ' לך לך (ט"ו—י"א) וירד העיט על הפגרים על הגופות, וכן פ' עה"פ בפר' שלח לך (יד'—כט') פגריכם גופות עיי"ש. לפ"ז י"ל דגוף נמי היינו גוף חי, ונקרא פגר והוא כדברי המחבר הנ"ל, ובתרגום יהונתן — בן עוזיאל (במדבר יד'—כ"ט) מתרגם גושמיכון, והיינו נמי גופכם וכפירוש הראב"ע ז"ל.

בסימן נ"ט הביא בענין גוי מסל"ת שהעיד על יהודים שנהרגו ושם כ' ושאל אותו בעד האנשים שהלכו במדבר מה היה להם א"ל אותו יהודי צהר עואד ובנו כצ"ר שהלכו עמי יצאו עלינו הטורקמאניש ואני ברחתי ועמדתי מרחוק בתל אחד וראיתי שהרגום והגיד לו שם ההורג וכו' וכ' לחדש בזה לחלק בין האומר נהרג פ', לאומר מת פ', דבמת איכא למיחש דאמר בדדמי דדילמא נתעלף ולא מת ולהכי בעינן קברתיו משא"כ בנהרג דלא גרע מהמעיד ששחטו, בו ב' סימנים או רובם שכ' הרמב"ם שם אפי' עמד וברח מעידים עליו שמת שודאי סופו למות ולא הזכיר שם הרמב"ם קברתיו והביא ראי' מתשו' הרשד"ם חלק אהע"ז סי' ע"ט עיי"ש, ועפ"ז התיר האשה וכן חזר ע"ד בסי' ס"ב להתיר בהריגה מבלי לומר וקברתיו עיי"ש והנה החילוק הזה מחודש, והרמב"ם פי"ג מגירושין הי"א כ' בעכו"ם מסיח לפי תומו באמר אוי לפלוני שמת וכו' הר"ז נאמן ולא הזכיר ענין קברתיו כלל, ואמנם בהל' כ"ה שם, בבא עכו"ם והסיח ואמר איש שיצא עמי מכאן מת משיאין את אשתו והוא שיאמר קברתיו, וע"ז כ' המ"מ דבמסל"ת ל"צ לומר וקברתיו וכאן משום שלא הזכיר שם היהודי אלא אמר איש יהודי שהיה עמי ואנו יודעין שהוא פלוני צריך שיאמר קברתיו, וכ"כ הכ"מ משם הריב"ש לחלק בין הזכירו בשם ללא הזכירו בשם, ומשם הרא"ם כ' דל"צ קברתיו אלא היכא דשייך אומדנא וגבי הליכת הדרך שייך בה אומדנא דדעתא, דלפעמים בהולכי שיירות וכו' חושבים באומדן דעתם ודאי מת או נהרג דאזלי בתר רוב נפסדים מהחברה שהם מתים או הרוגים עיי"ש והר"מ בריש פי"ג האריך

הערות וראיות קצרות

הרבה בכמה ענינים בזה ולא הזכיר כלל להאי חילוקא בין מת לנהרג בשום ענין יעויי"ש. והב"י באהע"ז סי' י"ז האריך בזה בשי' הרמב"ם וחילק כנ"ל בין הזכיר שמו ללא הזכיר שמו וגם הר"ן בתשובה חילק בין מכירו ללא מכירו דאז צריך שיאמר קברתיו ועיי"ש בדו"פ, מ"מ לא חזינן להאי חילוקא בין מת לנהרג.

ובשו"ע אהע"ז סי' י"ז ס"ז בעכו"ם שאמר מסל"ת הרגתי את פ' משיאין את אשתו ולא הזכיר קברתיו אבל אין מזה ראיה דמטעם שאמר הרגתיו אתינן עלה די"ל משום שהזכיר שמו ואמר את פ' דהרי בסי' י"ז סי"ד הביא בעכו"ם מסיח לפי תומו ואמר אוי לפלוני שמת וכו' או שהיה מסל"ת ואומר כשהייתי בא בדרך ונפל פלוני שהיה מהלך עמנו ומת ותמהנו וכו' עיי"ש שלא הזכיר ענין של קברתיו, ושם בסי"ז הביא יצא מעכו"ם וישראל מעמנו למקום א' ובא הכותי ואמר איש שיצא מכאן עמי מת משיאין את אשתו אע"פ שאין העכו"ם יודע אותו האיש וי"א שצריך שיאמר קברתיו הנה כאן איירי' שאין העכו"ם מכירו ואינו אומר את שמו ובזה פליגי הטור והרמב"ם אם צ"ל וקברתיו יוצא דלעיל שלא הזכיר שצ"ל וקברתיו משום שהזכיר את שמו וכנ"ל. וכן מתבאר שם ברמ"א שכ' דוקא בכה"ג שאינו מזכיר שם המת ואינו מכירו אבל אם מכירו לא בעינן קברתיו במסל"ת (המ"מ לדעת הרמב"ם וכ"כ מהרא"י בפסקיו סי' רכ"ג וב"י בשם תשובת הר"ן והריב"ש) וכן פשט המנהג. ובערוך השלחן סימן י"ז כ' החילוקים הנ"ל, ואיהו דידיה אמר שם בס"ק ק"ס, דגם הרי"ף והרמב"ם שהצריכו לומר קברתיו איננו מטעם חשש בדדמי וכו' אלא דאם לא אמר וקברתיו הרי עדיין מוטל בדרך וצריכים לקוברו א"כ המקברים יכירוהו בסימנים או בטב"ע אם זהו היהודי וכו' ולכן בשאומר שכבר קברו בהכרח לסמוך על דבריו דא"א לברר עוד וכו' עיי"ש והוא חילוק חדש וי"ל ע"ד ואכמ"ל, עכ"פ אין כאן לחילוק המחבר ז"ל ואמנם הנה מדברי הרמ"א בסי"ז, סי"ז שכתב וכן פשט המנהג אפ' במקום די"א דבעינן קברתיו לאו דוקא קברתיו אלא כל שאומר דבר שמשמעותו שודאי אמר ולא אמר בדדמי מהני (ב"י בשם תשו' הר"ן והריב"ש) ועפ"ז יש מקום לסברת המהבר ז"ל, שנראה בכוונתו דנהרג לא הוי בדדמי וכדכ' המהרשד"ם דבנהרג ודאי דליכא למימר כ"כ דהעידו בדדמי ל"צ לומר וקברתיו עיי"ש.

והנה בנדו"ד לכאו' לא היה צריך להגיע לכל זה דהרי הזכיר שמת, שאמר אותו היהודי צהר עואד ובנו כצ"ר וכו' וראיתי שהרגום — ולפ"ז ל"צ וקברתיו וא"כ תמוה במש"כ שם ועוד

הערות וראיות קצרות

יש לפקפק שלא אמר הגוי מלת קברתיו, ולהנ"ל הרי לכו"ע ל"צ מאחר שהזכיר שמו ורק אם נימא שמתייחס לגוי הראשון ולא לשני וזה דוחק בריהטא דענינא, אבל עכ"פ מהמשך גוף התשובה נר' דקסמיך אגוי הראשון שקראו מסל"ת והוא א"כ לא הזכיר שמם ואמנם מאחר שכ' שם שהר"ז כאלו הזכיר שמם ולפ"ז א"כ שוב ל"צ וקברתיו סו"ד גוף התשובה צ"ע אם לא שנגיד דל"ד קתני אלא לומר שאלו הן שמתו, ואמנם עכ"פ הדין להתירה דין אמת וכמושנ"ת.

חושן משפט

סימן פא' נשאל בראובן שלקח מהמעות של הגוי ה' דינרים והגוי טען שהיו חסרים יותר ותבע הגוי שישבע לו שבועת התורה שלא שלח ידו במעותיו ויפטר האם זה דומה לשבועת אונסין ונשבעין לחרמין ולמוכסין או דילמא הר"ז דומה למוכס הבא מחמת המלך ואסיר, ואת"ל נשבעין משום לאו דלא תשבעו לכא משום לא תגנובו איכא, והשיב שגזל גוי אסור וה"ה לגניבו ושכן הסכימו כל הפוסקים, וא"כ השולחני עבר אדאורייתא וצריך להחזיר, ואינו יכול לישבע כיון שגזל הגוי אסור, והסיק שהגוי אינו יכול לחייב שבועה אלא חייב להחזיר לו מה שלקח ממנו ואם ידם תקיפה ישבע לו על האמת עכת"ד בקיצור — והנה בל"ז אפילו שנשבעין לאנסין וכו' היינו שיחשוב בלבו בדרך המותרת וכדפסק הרמב"ם בפ"ג מהל' שבועות ה"ג וצריך הנשבע באונס להיות כונתו בלבו בעת השבועה לדבר הפוטרו וכו' ובה"ד כיצד כגון שנשבע לאנס שלא יאכל בשר סתם ובלבו שלא יאכל היום וכו' עיי"ש. וכאן כמובן תקשה עליו המציאות אם ירצה להשביעו שלא גזל ממנו כלום אבל תתיכן כמובן אפשרות ורק שעכ"פ אם היה מקום להתיר היינו דוקא במפרש בלבו לדרך המותרת ח"פ. ונמצא שכאן שאסר המחבר היינו אפילו במפרש בלבו, ודין זה דפסקו הרמב"ם מקורו בנדרים (כח'.) ועיין תוס' בב"ק (קי"ג.) ד"ה נודרין. ושם במסורת הש"ס כ' ע"ד התוס' וכ"ז דוקא להנצל מן האנסים אבל בלא"ה אסור לגנוב דעת הבריות ח"ו כל שהו אפי' שלא בשעת נדר ע"כ. וכן נפסק בשו"ע יו"ד סי' רל"ב סי"ד שנודרין ונשבעין לאנס וכו' וחושב בלבו יאסרו עלי רק היום וכו' עיי"ש ובתשובת מהרי"ט (ח"ב חחו"מ סי' נ"ב) ס"ל דמכ"ש דמהני אם ביטל מקודם יאמר כל מה שאדור לאנס זה יהא בטל דאתי דיבור ומבטל דיבור עיי"ש, ועיין בשו"ת הרדב"ז (סי' נ"ד) ובשו"ת מהרלב"ח (סי' כ"ז) דכ"ז רק מדרבנן אבל מהתורה גם בלא חשב בלבו אינה שבועה עיי"ש.

הערות וראיות קצרות

ובאשר לגזל גוי הנה המאירי כ' במס' בב"ק (קי"ג:) וז"ל נמצא שאף עובדי האלילים ושאינם גדורים בדרכי הדתות אסור לגזלם עיי"ש. וכ"כ רש"י בפירוש החומש עה"פ וחישב עם קונהו דמבואר דס"ל דהוי דאורייתא וגם הרדב"ז ס"ל דאסור מהתורה — ויש לדון במש"כ בתפא"י פ"ד דב"ק מ"ג דגזל עכו"ם הוי מהתורה להרמב"ם ולרש"י בסנהדרין מדרבנן יש להשיב ע"ז, וכבר השיב בזה השד"ח במערכת הגימ"ל אות ל"ח עיי"ש. ואמנם בשו"ת זכרון צבי מנחם סוס"י ה' הלי — כ"ו דקיי"ל גזל עכו"ם אסור רק מדרבנן עיי"ש בשד"ח. ועיין ביש"ש בב"ק פ"ק סי' מ"א ואכמ"ל וכ"כ שם בפרק בתרא סי' כ' ועיין בשד"ח הנ"ל ואכמ"ל.

סימן פ"ג. — שאלה, ראובן שלח חפץ אחד ליד שמעון למכור לו וכשרצה שמעון לצאת מן המקום מסר אותו ביד חתנו ואח"ז ברח חתנו אל ארץ אחרת האם ראובן צריך לשלם, ודימה את זה המחבר ז"ל לסוגיא בפ' המפקיד בשומר שמסר לשומר, והסיק שאם אמר לו שהניח החפץ ביד חתנו ונתרצה הרי מחלו שמעון ופטור, וס"ל דכל שפשע חתנו ואין לו מה לשלם הוא משלם במקומו דאי לא תימא הכי כל פקדונות שאדם מפקיד לחבירו ימסרם לאשתו והיא ותאכלם והביא ראיה לזה מדברי הרא"ש והמרדכי עיי"ש. ולענ"ד לא נר' כן דעת הרמב"ם בפ"ד מהל' שאילה ופקדון ה"ט כ' מכאן אתה למד שהשומר שמסר הפקדון לאשתו וב"ב והודיען שהוא פקדון ולא שמרו כדרך השומרין שהן חייבין לשלם לבעל הפקדון ובה"ב פטור, וכ"כ המ"מ דכ' הרמב"ן והרשב"א ז"ל שאפילו אין להם לשלם שהשומר פטור וכן עיקר, וגם זה בכלל דברי רבינו וכן הלח"מ שם דלענין פטור בעה"ב בין הכי ובין הכי פטור, עיי"ש, וכ"כ הטור בסי' ע"ב סכ"ד בשי' הרמב"ם עיי"ש ועיין במשל"מ פ"ד מהל' שאלה ופקדון ה"ח שנו"נ בזה. וכן מתבאר מדברי המאירי במס' ב"מ — (מ"ב:) ד"ה כבר ביארנו ושם כ' דאם לא שמרום כראוי הבנים חייבים אם יש להם כדי לשלם והוא פטור, ואפילו בלא הודיעם לב"ב שהם של פקדון כ' שהוא פטור שלא היה לו לומר של פקדון אדרבה שלו ראוי להיות חביב עליהם יותר עיי"ש. וכן נר' מסתימת ל' השו"ע חו"מ סי' שצ"ו ס"ט ואם מסרם שומר ראשון לבנו או לבן ביתו או למסעדו נכנסו תחת השומר וחייבים, ושם בבאר הגולה ציין לדברי המ"מ דהוא ודאי פטור ועיין בערוך השלחן סי' רצ"א ס"ק נ"ה, ובעיקר סברתו יש לדון די"ל דכל מי שסמוך על שלחנו אעפ"י שלא ידע זה המפקיד מאחר שב"ב שומרים על שם אביהם והוי כנתן לו רשות למסור לב"ב לשמור י"ל דה"ה חתנו ואפילו

הערות וראיות קצרות

שלא הודיעו על כך דהוי כנתן לו על כל הסמוך על שלחנו וצ"ע (ועיין בדברי הרב המחבר ז"ל לקמן בשו"ת צ"ו ואכמ"ל).

סימן פ"ה. ראובן שהיו שולחים לו מעות ממדנה"י להספקת הישיבה ולוי אמר לראובן אני אתן לך להספקת הישיבה סחורה ביותר משוויה באופן שמה שהייתי מרויח במעות ארויח בסחורה וקבע עמו שיכתוב למדנה"י שיתנו לו מעות הקצבה וכן היה וראובן מכרם בשווים והפסיד בהם יותר מחומש אח"כ הגיעו מעות ממדנה"י לראובן בשביל הישיבה ולוי רצה לקחת אותם וראובן טוען שכוונתו שיטרח בשבילם למדנ"הי אבל אם הגיעו בלי טורח לא מגיעים לו ובפרט שהפסיד הרבה בסחורות שמכר לו אותם יותר משווים והוא הסכים לקחתם ממנו ולשלם לו אח"כ כשילך למדנה"י לאח"ז דהוי כשכר המתנת מעותיו — וע"ז כ' המחבר ז"ל שאין כאן טענת אונאה כמ"ש הרמב"ם פי"ב מהל' מכירה וז"ל עד מתי יהיה לו לחזור ולתבוע ההונייה או לבטל המקח עד כדי שיראה לתגר וכו' יותר מזה אפי' מכר שוה מאה בר' אינו חוזר והמו"ל העיר עליו, וז"ל א"א לפי ל' הכתוב בשאלה ונמצא שנתאנה ראובן יותר משתות אם יקבל שמעון המעות מיד ע"כ א"כ עדיין לא נעשית ההונאה כיון שעדיין לא קבל שמעון מלוי כלום לית כאן הונאה, ואם אח"כ נתאמץ שמעון ולקח מלוי דמי הפוליצה אז נעשית ההתאה מיד ואז תכף נתחייב שמעון להחזיר לראובן מה שהפסיד בבגדים ודברי ה"ה אלו צל"ת ודו"ק עכ"ל. ולענ"ד נר' לישב ל' המחבר ז"ל דהכוונה בל' השאלה דאם לא יקח המעות מיד לא מקרי לה הונאה כי ע"מ כן לקח דהוי כשכר המתנת מעות כנ"ל, אבל אם יקח עכשיו הכסף נמצא שבאמת אינה אותו, והוי כמו אונאה למפרע ובזה דעת המחבר לחלק דאונאה אין כאן מאחר שעבר הזמן דאונאה ומאידך גיסא לא זכה שמעון במעות שהגיעו לראובן ולפ"ז אה"נ די"ל דאם שמעון לקח המעות הללו י"ל דהוי הונאה למפרע וכדעת המעיר.

בסימן פ"ו, שמעון ולוי שנשתתפו יחד וכתבו בכתב ידם להיותם בשותפות ולקחו סך מעות מיהודה לצורך השותפות ונלב"ע לוי ותבע יהודה לשמעון שיפרע לו מעותיו בשלימות ושמעון אומר שאין לו ליתן זולת חלקו שהוא חצי החוב וכו', ושם הסיק דאם יודע שמעון שעדיין לא פרע לוי שום דבר מהחוב הוא חייב לפרוע ליהודה כל החוב הכתוב בכתב ידם עיי"ש. ועיין ברמב"ם פכ"ה מהל' מלוה ולוה ה"ט וכן השותפין שלוה א' מהם וכו' ובדברי המ"מ שם, ובדברי המשל"מ שם, ועיין בחו"מ סי' ע"ז ס"ב שותפין שלוה א' מהם לצורך השותפות השני משועבד אע"פ שלא היה עמו בקנין בשעת הלואה וכו' ועיי"ש בש"ך סק"ו

הערות וראיות קצרות

ועיין בחו"מ סי' קע"ו סעיף ל"א שנים שלזו מא' ערבים זל"ז והלכך אם מת א' מהם או העני או כפר א' והודה א' אותו שהודה מתחייב בכל ועיין בערוך השלחן סימן ע"ז סק"א ובסי' קע"ו ס"ק ע"ז, מכל הלין נר' לענ"ד דהוא ודאי משלם הכל, ואינו יכול לטעון שמא פרע דכל שאין עדים על הפרעון הוי כלוה לבדו וצריך לשלם. ובנדו"ד נר' שזה פשוט טפי משום שלא לזה א' מהם לצורך השותפות אלא שהם לקחו שניהם לצורך השותפות וא"כ כ"א מהם הוי אחראי על כל המעות ולא גרע מכפר א' והודה א' שאותו שהודה מתחייב בכל כן נר' לענ"ד (ועיין בדברי המחבר לקמן סי' ק"ב).

סימן צ"ב, ראובן ושמעון שהיה ביניהם עסק והיה ביניהם דו"ד בחשבון ובררו אנשים ידועים לברר חשבונותיהם ובררו שלא היה טעות בחשבון ומחלו זל"ז מחילה גמורה באופן שלא נשאר ביניהם שום תביעה וטענה וכו' ואח"ז חזר שמעון ודקדק בחשבונו ומצא שטעה אם נאמן לומר טעיתי ואם יוכל לטעון טענה זו לאחר שכבר מחלו זל"ז עכת"ד השאילה, ובתשובתו כ' שזו מחילה בטעות אעפ"י שקנו מידו שלא נשאר לו אצל חבירו כלום הוי קנין בטעות שאינו כלום ולא זכה מחמת הקנין. ושם המגיה תמה מאוד דמשמע מסתמות דבריו דכל טעות שיתברר מלבד טעות המשא אפ"ה אמרי' מחילה בטעות היא וכו' וזה סותר למש"כ בסו"ד הא ליתא אלא אם יתגלה להם איזה טעות אחר בחשבונותיהם יהיה מחול עד אותו סך פלוני אבל טעות המשא וכו' אינה מחילה גמורה, משמע להדיא טעות המשא אם יתברר אמרי' דאינה מחילה גמורה אבל טעות אחר שיתברר שפיר אמרי' דמחילה גמורה עד סך פלוני וכו' עיי"ש; ונר"ל בכוונת המחבר ז"ל דמקודם נקט בסתם ולא נכנס לברר בסוג הטעות ואח"כ בירר דבריו בין טעות במשא לטעות אחרת וא"ש דבריו ע"נ. ועיין בערוך השלחן סי' — רמ"א סק"ו שהגדיר שכל דבר שנעשה בטעות הוי כלא נעשה כלל וממילא מובן דגם מחילה בקנין בטעות לא הויא מחילה, וטעות היינו בדבר שנתגלה אח"כ שהיה בשעת הטעות ושאם היה יודע לא היה מוחל אבל אם נתחדש דבר אחר המחילה אין זו טעות, ובנדו"ד הוי טעות גמורה שנתגלה שהי' הטעות גם בשעת המחילה וז"פ.

בסימן צ"ה. עמד בדין הבריח המכס לטובת חבירו ובא וטוען תשלום שכר ע"ז ולכאו' זה דמי למבריח ארי מנכסי חבירו, וע"ז הסיק המחבר ז"ל דל"ד דמבריח ארי ומציל מהארי עצמו ב' דינים הן, ומן הדין לשלם לו עכ"פ החצי, והמגיה כ' ע"ז ממ"ז

הערות וראיות קצרות

בספה"ב כנסת ישראל דמבריח מהמכס הוי כריוח צדדי וכו' ונמצאת כוונתו דה"נ מבריח מהמכס הוי כריוח צדדי עיי"ש, ואמנם נר' לחלק דשם הוי ממש ריוח צדדי שהטעה הגוי משא"כ כאן שהסחורה עצמה הבריחה שלא ישלם עליה והוי מציל מגוף האדי עצמו ולכן יש לו לשלם לו ועיין.

סימן צ"ז. במש"כ אע"פ שהמלכות והשררה שבוינציאה אינה מושלת בצובה מ"מ כיון שיש בצובה קונסול שהוא שלוח מצד השררה וכו' הוי כמלך ממש וזה עפ"י הרשב"א (מובא במהריק"ו שורש — קצ"ה) דכל שלטון ושר הממונה בעיר ומושל במקומו דינו בכלל דינא דמלכותא, ועיין בשו"ת הריב"ש סי' רע"א וברמ"א חו"מ סי' ג' ס"ד ועיי"ש בש"ך ס"ק ט"ו וכמו"כ עיין ברמ"א חו"מ סי' רל"ו ס"ט ועיין בערו"הש סי' שס"ט ס"ק י"ג וי"ד וגם לקבל עדותו של שוטר מטעם המלכות עיין ברמ"א בחו"מ סי' ק"צ ס"ב.

סימן צ"ח. ראובן צוה מח"מ ואמר סך מעות שיש לי ביד פ' וכו' יתחלקו ד' חלקים חלק לפ' וחלק לפ', וחלק להקדש וחלק לת"ת והיורש ערער על צוואה זו באומרו שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו', והמחבר ז"ל בתשובה עמד על צד דין הנדר מצד המת וחידש דכיון דלא צוה ואמר הפירות ינתנו לעניים או יהיו לעניים אלא אמר הפירות יתחלקו כו"כ דגרע האי לישנא מאומר יהיה לעניים או ינתן וא"כ אין כאן נדר שנתחייב וכו' וכן הסיק בסו"ד שם, שלא זכו בזה העניים לא מצד דין הקנאה כיון שלא באו הפירות לעולם וגם מצד חיוב לקיים נדרו אין כאן כיון שלא אמר אתן או ינתנו ואמר יתחלקו עיי"ש. ולענ"ד יש לכאו' לדון להחמיר בזה וי"ל דהא דנקט ל' יתחלקו בגלל חלוקת הד' חלקים, אבל הכוונה ברורה יתחלקו וינתנו, ובפרט בצדקה ות"ת שיש מחמירים אפי' במחשבה והרבה פוסקים רואים זה כעיקר ועיין בשו"ע חו"מ סי' רי"ב ס"ז אם צוה אדם כשהוא ש"מ ואמר כל מה שיוציא אילן זה לעניים, וכו' זכו בהם עניים, לכאו' אם אמר יתחלקו לעניים — לא גרע מזה שלא הזכיר נמי ל' נתינה ועיי"ש בבה"ג, ושם בס"ח כ' קנה קרקע אדעתא שיעשנו הקדש ולא הוציא מפיו כלום י"א דכיון שגמר בלבו לתת צדקה וחייב ליתן עיי"ש, ועיין משכ' שם בביאור הגר"א ס"ק כ' וס"ק כ"ב, ובדברי הט"ז שם סעיף ט' ועיין בדברי הרמ"א ביו"ד סוס"י רנ"ח ובחי' רע"א שם ס"ק י"ג ועיין בברכ"י סי' רנ"ח דין י"ב, וזהו דין מיוחד בצדקה יעויין בערוך שלחן סוס"י רנ"ח ועוד עיין בדבריו בחו"מ סי' רי"ב סק"י עיי"ש.

הערות וראיות קצרות

סימן ק"ד. — רחל שלקחה מביתו של יעקב חפצים ומעות ומסרה אותם ליד קרוב של ראובן באומרה שכך צותה לאה אמו לפני מיתתה שחלק שייך לבנה וחלק בגלל שלקחה כסף בנה לרפואה ויעקב טוען על הכל להד"מ ובזה כ' המחבר ז"ל, מעיקרא דרחל שאמרה לאה מסרה לה אותם המעות קודם מיתתה וכו' אפי' יעקב בעל לאה מוחה וטוען בריא שהם שלו אין שומעין לו וכו' ואח"כ בא"ד, הנה אין בדבריה ממש לומר שפיזרה בחליה מנכסי בנה וכו' ואותם החפצים לא יצאו מחזקת יעקב בעלה והם שלו, ועל מקצת החפצים שאמרה שהם לראובן בנה אע"פ שאמרה של ראובן הם כשמסרתם לרחל לא מהימנינן לה אלא בראיה ברורה דהא אפילו במעות שאינם טמונים דכתבו רבוותא שנאמנת לומר של פלו' הם מ"מ כשהאשה נו"נ בבית או שהבעל מאמינה וכו' אינה נאמנת.

והנה הדברים סתרן אהדדי, וכ"ב המגיה דהדברים נסתרים מדלעיל שכתב אפי' יעקב בעל לאה מוחה וכו' אין שומעין לו ודוחק גדול לחלק בין מעות לחפצים, ועוד מ"ש לעיל מ"מ במעות שטמונים כנ"ד כ"ע סברי שהם בחזקת הבעל, וק"ק א"כ אפי' בלא תפיסה מהימן יעקב כיון דלכ"ע שהם בחזקת הבעל ע"כ. והיא תפיסה אלימתא ע"ד המחבר רצ"ע, ונראה בזה דלעיל הויין מעות וכמבואר בלשונו, וכאן איירינן בחפצים וכ"ז מודגש בלשון, והטעם משום שהיא שולטת בחפצי הבית לכן אינה נאמנת משא"כ במעות, ומ"מ גם המעות דן להו כטמונים בארגז, וכמובן דבל"ז בנדו"ד הרי תפס כנגד המעות וזה מהני כמבואר בפנים התשובה.

סימן קי"ד. — דן בענין ת"ח לענין מסים שיתורתו קבע ומלאכתו עראי אם יכולים בני העיר לחייבו לפרוע מהם כרגא דמלכותא ומס קרקעותיו גם בשאר מיני מסים וארנוניות של סחורות שמטילים הגויים על בני העיר והסיק דת"ח פטור מהכל ושזו היא שורת הדין עיי"ש. והנה בדין דפטור ת"ח ממסים ובגדרו דנו רבות בשו"ת ורובם ככולם הגיעו למסקנא שכל ת"ח שתורתו אומנותו אפילו אם הוא עשיר ויש לו קרקעות פטור ממסים, וידועה דעת הר"י מיגש שהורה לאיש שהיו לו גנות ופרדסים והיה חייב עבורם אלפי זהובים ופטר אותו ממס מפני שהיה ת"ח וכמו שפטרה התורה מחצית השקל מן הכהנים עיי"ש והביא דברי הרמ"ה למס' ב"ב (ז':), וכן הסכים עמו שאפי' היה הת"ח בעל ממון פטור ממס, והובא בטור חו"מ (סי' קס"ג) וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מהל' ת"ת ה"י, ובטור שם הוסיף משם הרא"ש שאם יש לו מעט אומנות וכו' ובכל שעה שהוא פנוי מעסקיו חוזר על ד"ת

הערות וראיות קצרות

ולומד תדיר מקרי אומנותו, וכ"כ בס' דברי נועם (סי' נ"ה—נ"ז) להוכיח באריכות על פטור ת"ח ממסים ועיין במהר"ם אלשקר (סי' י"ט) התשב"ץ (ח"א סי' קמ"ג, וח"ג סי' קנ"ג) הרשב"ש (סי' תי"ב) משא מלך (ח"ד דין א—ב—ג) ראשון לציון לבעל אוה"ח (יו"ד סי' רמ"ג) אמנם עיין משכ' בשטמ"ק ב"ב (ח.) משם הרמב"ן — אמנם יש לפקפק אם באמת שי' זו היא של הרמב"ן ועיין ברמב"ן קידושין (נח:) ויבמות (קו:) ומשכ' בזה התשב"ץ (סוף ענין קמ"ה) ועיין בערוך השלחן יו"ד סי' רמ"ג ס"א. ועיין בכרם חמר למהר"א אנקוה בענין החרמות של גאוני ירושלים שלא לקחת מסים מת"ח שבירושלים — ועיין בש"ך יו"ד סי' רמ"ג סק"ח ובגליון רש"א ואכמ"ל.

סי' קי"ז. — פשט"ל למהרי"טץ ז"ל דאמרינן מגו מגברא לגברא, והביא ראיה מדברי הטור בחו"מ סי' קכ"ה בשם בעה"ת עיי"ש. אמנם נר' שאין זה דבר מוסכם דיעויין בנוב"י מהדו"ק חו"מ סי' יט' שכ' דלא שייך מיגו מגברא לגברא והצדיק שם דעת המהרי"ט נגד דברי הש"ך יעויי"ש. וכ"כ הכנה"ג בסי' פ"ב כללי מיגו, דמגו מאדם לאדם לכו"ע לא אמרינן (מהרי"ט חלק חו"מ — סי' ל"ג) ועיין בתומים בסי' פ"ב (קצור כללי מגו מכנה"ג) אות, קל"ח שכתב דמסוגיית הש"ס מוכח דאמרינן מגו מאדם לאדם, ושהמהרי"ט גופיה כתב שמכמה סוגיות מוכח דמהני עיי"ש, והר"ז כדברי המהריט"ף כאן, ועיין בס' שיבת ציון (סי' ק"ה) משק ביתי (אות ד"ש) ובס' מקנה אברהם (אות קפ"ז) —

סימן קכ"ב. — כ' בעניני המסים הולכים אחר מנהג המדינה וגם במנהג שאינו עפ"י דין דאין לך במסים אלא מנהג שנהגו באותו העיר מתקנת הקהל עיי"ש. ועיין בשו"ת מהר"ם מרונטבורג"ג (סי' תתקל"ב) דלגבי דיני מסים הויין כל אנשי העיר כשותפין ולכן אינו יכול להתפטר ממסים אפילו שמחלו לו דאין שותף חולק שלא לדעת חבירו, וכן היא שיטת רבינו שמחה (הובא במרדכי בב"ק קט"ז) שלא שייך מחילה ממסים, ובס' דרכי נועם (להגאון ר' מרדכי הלוי הספרדי) חו"מ (סי' נ"ה) כ' שאם מקבלים מסים ממי שאינו חייב או מקבלים ממנו יותר מהחיוב הר"ז גזל וכן להיפך מי שמשתמט מתשלום מסים שהוא חייב בהם דהוי ג"כ גזל שגוזל מאחרים שמשלמים במקומו עיי"ש. וזה כדברי הרמב"ם בפ"ה מהל' גזילה הי"ד עיי"ש. ובנוב"י תניינא (חו"מ סי' מ') כ' כעין דברי המחבר ז"ל, דז"ל שם, ועל דבר גוף הדבר בעסק המס בודאי שבעניני המסים הולכין אחר המנהג וכל מדינה ומדינה משתנית במנהג המס, והמנהג הזה עיקר ההלכה עיי"ש ועיין בתרומת הדשן (סי' שמ"ג) ובשו"ת מהר"ם שיק (חו"מ סי' י"ט) ואכמ"ל.

הצב"י אברהם חפוטא ס"ט

הקדמת

שבעה קני המנורה הטהורה זכה וברה הרבנים הגדולים רב
עוב"י **אר"ץ** יע"א ה' עליהם יחיו דרשנים ורעננים יהיו אכי"ר.

מודעת זאת לעם בני ישרש כי ה' דבר טוב ונתן לעמו ע"י נביאו נחמ
כיתו מוקיר ס'כי . תורה תתומה וירחמו ה' את כל הא"ס מי
שעתיד תלמיד לחדש כל תלמד כפי מה שקבל מחד ממרכה . וכבל דור ו
לנשי חסד נמסרים לומרים ומוסיפים וכל לחד מוליך לאור חדושי תורה ו
כותבת סדרת דכתובי וכבר זכינו לאורם וכל יומם שמעתתייהו כפומן לנהרינו
לעיינין למחיר וכה מנורה שלש תכבה . לכן הן כשן כמה מהם חדשו חי
תורה והם מגדולי ישרש ולמפורסמות אין לריך רמיה ומשתקעו בבנין לעב
ניב"י . ולא זכינו לאורם ולבדה חכמת חכמיו ווי לחסרון הספר מרובה . וכמי
מהם נגלו בדורות לחרונים ועמדו מלדיקי הרבים והעלום על מזבח הדפו
וכות הרבים תלוי בהם ושבחו רבבן לרנב"י . והן היום פה אר"ץ הלזו כא
נמלא וכאן היה ספר קדוש וטורח הבי קראו שמו **נבחר מבסן**
או"ת לרביבו הגדול הרב המוסמך הגאון כמוהר"ר
יאשיהו פינטו זטוק"ל לחד מרחשונים כמלאכים מימר קדישין ודע
וקנים שהיו בדור רביבו הקדוש מהרח"ו וטוק"ל ושאר
כנותהון דור דעה פנים שעמדו בסיבי לפי רברבי . היום הזה רהיבו כי נר
עליבו לאור מהרחשונים לאכול מפרים ולרחות בחבי . ביסראל גדול ג
היבו שלש אר"ץ לחד משרפי מעלה לתגבהה התגבי . וגדול המוכה לת הרבי
חכם בחכמתו דנמר ומתנים ענפיה שפיר ולנבי . שקיל וטדי כיוח מבינתו וכל
הדבר הקשה עשה לו פותחת מפרק כלאחר יד כרבת דכולא בים . ושאר יעוב
בר' לאות ס"ה וידו לוחות בספרי הפוס' רחשונים ולאחרונים ויורד לעומקם ס"ה
ויולא פרח כהבי היבי דמלבלבי . מב"ר הרב הכולל חין ערבו מי ימלל כמהר"ר
אברהם ששון נר"ו אשר פעל ועשה ויגע בעשר אלבעותיו והבי
מסב"ח הדפוס לאר"ץ מקום שמנוים שם חשובי . לותיות
חדשות וריו שאור ונתעסק בקדשים על ידי בניו שבי לנטורת הזהב הנאלבים
והנעימים לריקים והתימים והמה חכמים רחשון בקודש הח' הם' והבו' כמהר"ר
אליהו חי נר"ו ואחיו ל"ו קס כמוהו הח' המ' אור יומם כמהר"ר **משה** ח
נר"ו שנתעסקו שלושתן לאדפוסי הדר"ח הספר הנאמד והבהיר הזה או"ת הגאון
הרי"ף ז"ל מכיסס וממתוק וטורח מאוד מע' מב"ר הרב ור"א הכרים
להוכיח בהגהתו ובסדורו ובתקונו ומעלת הבנים בני טורחו מאוד
בהדפסתו ושכמ"ס לג' המה מטיבי . לאמרינן לפעלה נוכח אשר כל מן דין

סמוכו

הקדמה

סמוכו לנח ויעלטו ככס לוסכי · חלוחי"ט כמר"כר שיכס לישים כעלי עוסר כפלי מלוח מקיימי רגל התורה ולומריה ירלי ה' ושמו מוסכי · שלו ירכס קודם ולקחתם לכס ספר"ל כה"ר סוז כסף כוו והב ככסף מלח כעין יפה הוח כותן כרוח כיכי · מלוה רבה מלוד להחויק כירס סיוע שיש כו ממש כי המילה יחירה רכ"ס תוספת"ח ויכולה שתנן שף המנן ומדיקי הרכים ככוכבי־ ליה עיניכו שלח לנו לכיכו ה"ן מצים ליסרש וכח למין נוש גנילה ומש' כישועתו שמחים וטוכי · כ"ר שמו' כתו'לדר מש' **וקנות בינה** נכחר מכסף ושלום:

ה' חיים מרדכי	ה' לכדהם	הלעיר משה	הלע' יצחק	הלע' שלום
לכטון	רייז	ככמהר"י	שריס	כלקכי
ס"ט	ס"ט	סתהון	ס"ט	ס"ט
		ס"ט		

הלעיר משה	הלעיר נסים
הכהן	הררי
ס"ט	ס"ט

הקדמת

שלשה המה מטיבי אשלי רבבי הרבנים המופלאים וכבוד ה' מלאים רבני עוב"י **דמשק** יע"א אתה ה' תשמרם וכצנה רצון תעטרם אכי"ר

חדור לחם רחו סחי ספרח רכם ויקירח מרנינתח טכח וה קשר תולרות חלדם סנרול כענקים · לשר לו מספטים וחוקים · תשוכת ישרים ומדיקים · פעולת מדיק נדול לדוכיכו מוריכו ורביכו ונחון עוזיכו מלחי דלחריך מנ"ר הרב המופלג רביכו הגדול כמהר"ר **יאשיהו פינטו** זטק"ל לשר ככר נודע כשערי' שמו כרוך שככה לו כעולמו מספריו הקדום' הנלמדים מוהב ומפו מתוקים · והדברים עתיקים · וטן עתם מם נכבד היום הזה כהגלות נגלות לעיכי כל ישרש חכורו זם סגמור והטורח · קדום יאמר לו ליהודים סיתה לורה · קוכן שו"ת תורם וילוים כתר תורם · סכי קרח שמו

נבחר

הקדמה

נבחר מכסף הוא זיוה הוא הודה הוא הדרה · חמדה נטוה דלשתכחת כי גזע כעוכ"י תר"ן רבה והחרן החירם · והפריזן כמכוונהו למעלת הלח נפשנו ומשום לבנו יקי"ר יקיר"נו הלא זה הוד והדר כמודם נחדר מור ניהו רבה הרב הכולל בישראל להלל שי למורח · כמהר"ר **אברהם ששון** נר"ו ולאורי לור שמי נעטרות חזהב הכניס כניו החיים המכוונים דרשינן ממוכים טוכים השנים מזהב פרוים לנו לעיונים מתעסקים בקדשים מלהכת שמים דלשון בקודם מעלת חח' הם' והכולל לור גולל **אלידו** חי נר"ו ושני בקודם חח' המרז' לור יומם נעוע נעמן ככמר"ר **משה** חי נר"ו שעורחו מלוד מלוד כגופם ובממונם כהונם ולונם והזילו והב מכיסם להרפים הספר הקדוש והנורח · כמם וכמם טרחות ויגיעות טרח ויגע כעשר לנכעותיו מכ"ר הרב לכרכם כרלם נר"ו כמנסתו וכקדורו וכתקונו עד שנמרו ככי טוב והוליהוהו לתורה · על משכ"ח דפוסם נלה וילה משוכח ומפולר כלשר כל קורח נעים עיניו תחזינה מעריס פני המטורה · ולכן מהכח מחזקינן להו טיכותך · ורכו יחירתך · לנעריכו לעיונין הכח תרגימו נחוריתך · ולפעלח עכח לחריכן ישר לנייכו לחוריתך · ויהי רעוח מן קדם שהנח דכשמיח שוכות הנלון **הרי"ף** ז"ל ינן עליהם ועל וו"ז ע"ם כל הדורות ונלמן כעל הנמול לשלם כמעכח די מחסורא ולח סיוחרת ע"כ פו"פ תרקכח דדיוכי ולורך ימים וש"ח להלי תלתך · וככן זלח מלילנו לכל לחכ"י עם שהי לכרהם יוי"ל חלכם לישים קדשי קדשים לרשים ולרשישים זריזין מקדימין לקוה לח ספר החורה הזה כדמוס יקדים כי יקר הערך הוא ולא יעריכנו והב לופיר וככתם פז לא יסולה להי עכירתך שפירתך וזכו כמקחכם כוו כסף כוו והב כעין יפה לא נערכה שא להעדפה כי לחולחות מרוכות ועטרות הולרכו כהדפסתו ובשכר זלח ה' ינן עליכם כזכות הנלון המחכר וכא לניון נוא ה"ן משיח ליסרל מלא חכמתך וגבורתך · כ"ר נעיירי נלן קדשים המו' פה דמשק ר"ח שכט מט' **צדק ומשפט** ומשרים

הנעיר לחרן	הנעיר יולח	הנעיר יעקב
יעקב	לכושעפיח	פרץ
ס"ט	ס"ט	ס"ט

תקדמת

מור אבינו ועט"ר מנ"ד הרב הכולל אור גולל כמוהר"ר **אברהם**
ששון נר"ו שהשתדל בהדפסתו ושכמ"ה

אברהם יגל יע"ק וירן דכל"ל תורה · הגיע זמני לומר שירה · שבת
ומרה למרבה המשרה · לפני מלכים ושרים : משום עשה דכתיב
תורה · זו תורה וזו שכרה · בשפה ברורה · שו נאמרים : בח"י שהחי' וקיימתו וזכתו
קמנו ונתעודדנו לחד'פוסי חד'רת · לכבוד תורה שלח תשתכח לחיל זכירה ·
חדלי נפשאי וכולי נופלי היום יום כשורה · כשורה טובה לכל כני ישרל זרע
ישרים : היה לור כמשכותם חו"ר כעד חו"ר ליהודים היתה חורה · הרוחה חומר
ברקלי כוליגה דנכורת · חלת התורה · עשות ספרים : מה נכבד היום כהגלות
נגלות חור יקרות · וסיו למחורות · והת עט'רות דכרי חכמים כדרכותת
המה הגבורים : מי ימלל גבורות · למרות טהורות · כחיל'ות
כחי'רות · עשר עטרות ונחספו שמה כל הד'רים : זהת חקת התורה · זכה
וברה · לו רחה ויספרה הכינה וגם חקרה · בשמחה ובשירים : היום הזה
שהיה עזרנו · להוציא לאור תורה חתומה וחיל כשורתה · ספרי
דנח דהשתכחת · ויעלה בלמתחת · בכית מדרשיו מנחלת לכותיו הקדושים
נברקים היו מאירים : בית מדרשיו זה יתכונן וכלל שדי יתלונן בשוכה ונחת · לת
כל וטוכחת יערות דבש ונלחת · משום יקרת חרש ושבת וכל שבעת ליולה
כיום יאיר ק'רת מק'רת לדורי דורים : ספרת דכי רב · קריית מלך רב · תהלתו
בקהל רב · מכובד בלורים : שמעתתיה דרב · לור נערב · להחיות עם רב · עבד
לחם רב · שם שם לו חקיו משפטיו ותורותיו תומים ולורים : הלכות קבועות
ופסקי דיכים · ויאמר לקול'רים כקמר לחין מעטי הכמות ורבי החכות מעין
גנים · בתורם דיליה השב'ע השב'יע ונטה לת ספרירו ויתן מעדנים · לח'ס
ערים : הני'חה לרב מזוקק שבעתים · מרגלית טובה מאירת עינים ·
כשמש בגבריים · ומשם כאי'רם יאו'ריס יאו'ריס : וכי יש'ל חיס טעם שם
הספר ויען לברכם ויאמר יען שהגאון המחבר חוהב כסף לין כסף שלח תורה
(כדרש רז"ל ע"פ לוהב כסף) הכי קרית ס' קודשו ותפארתו כשם כסף · גם
לנח עבדיך הלכתי בעקבותיו רלו קרלתי כשם **נבחר מכסף** והוא שו"ת
מדרתים ע"ם ד' טוריס : תוכו רלוף לחכבה · חפותח יד
לתש'וכה · מיעט וריבה · לפי הענת והענין והשקיט המעוררים : לבקת רוכל
נהרי דחפרסמונת · יולו בשמיו מר ולבונה · מלי דשנת מהלי פרדשנה · נרדים
עם כפרים : שביות החמדה והוא יתן מעדני · עלה כ'ריח עלה כ'ריח כריח
ריחני · לח' מאיר עיני · יתהלך במישרים : שמעו נא המוריס · סיני ועוקרי
הרים

הקדמה

הריס · מחורי חור לחרן ולדריס · זס ספר כלל גדול בתורה שממנו הוי לחה
וללחה להבין ולהירות לת חוקי השחיס ולת תורתיו לרק ומצפט ומצריס :
פעולת לדיק יסוד תוס־ הלכה כרורה · ליתודיס היתה הו׳רס · זו מוחדת לו
לסורה · השב׳ם מצבי׳ם על כל הוריס ומוריס · כי יפלח מעני הערם · ויחט
כחדדה · יספ׳וק עליתו ספיקת דחורייתת טר תעורה · לת דכרו ח׳ כהוה וגס
דמ׳ו הנה נדרם שחיטו גק׳וב דרכתן סנר עליהם המדב׳ר מקשיכים חברים :
לתו לקמיתם דרב לת מקור׳ו הערה שורם דבר · סד׳מין יתעביד דוגמת לדבר ·
המשכיל על דבר כתבו כמחובר · ויחוקהו כמסמרים : כי יתׁ׳שם חיס לבטח
כספתיו וחרה לפו כזדון דכרו · חורת תרעת כין חיס ולחם לתתפוסי חד׳רת
עליו יתין נור׳ו ונתנחם לעיקדו ולהחירו · ורבני מתת על׳רו כחה דהיתרה
ונעלם דבר שמע רב כרוח שפתיו לחוריע לבני חדם נבורותיו המקום חיה
בעזרו · כאשר יתק פתיל הנעורת נדריס פורחים ושבוע׳ת מטו׳ת ק׳ל נדרי
ושבועי התר נדריס : כי ינטו לנטיס · עלו חמוטיס · ויעשו כחושיס · דבר
הנורס לממון וחוכ׳ל חכ׳ל על דע׳כדין דרך התגר׳ים · מעשה נפי׳ס ק׳ בח׳
ינשו · ולח יתכוששו עכרו ונענשו · כד׳ לכוח כויקין נווחו קמיס דרב ולת
מקיו דרשו · ד׳ן ידין עמו לילו כיומו כאשר ישחל היס כדבר השחיס כל
היולח מפיו כמשה מפי הגבורה למוריס : עלה בק׳כן חכל עגוטת לב״ד
סלדק נווחו כברוכיח · בקול נעקה ובכיה · וקול תחנה כיוח כיוח · המלמ
מכבלי העיונון גלל כמיס לדיריס העלם מרגלית והתירס כרוח מביניתו כיוך
מתיר לס׳ורים : לת סדבר הקשה · לכל רחצי · כדיבי קדושי וגרושי · הלו
קשרים : והלכה מקופחת · והיח כפורחת ומנין דלח משתכחת · ש הסנגיס ולל
הפחת · ולשון ח׳ מלחו עלומי׳ו ולח מלחו כל לחצי חיל ידיהם ששו לדב תשיב
להס תשו׳ נגחת · לס לחבן נמוח לפי שכלו ולס ברזל מפעפעו ומנחתו לכריס
לחברים : כתורה היס יניע נחל נובע · דבש וחלב לסורות לת בני ישרחל כנו׳ר
ויו׳ר רב להושיע · מחר׳שו יולחו כמה הלכתה נברוחתו כרוך היודע · כ״מ
שעשה רבו הלכה כמותו טעמו ונמוקו שקיל׳ה טיבותיה וידין עמיס במשריס :
משיירי. כהה״ג · מחור הנולה · תורה וגרולה · ולו עס כנבוריס : חזו מפעלות ·
לת כל הגדולות · ולח תעלה כמעלות · לוהל ישריס : מעשה תקפו וגבורתו ·
כלחת השמש בגבורתו · ולת יקר תפחרת גדולתו · הולך לדודי למשריס :
הן הן גבחותיו · לכ״י גבורותיו · פסקי הלכותיו · מיס לדיריס : לחו ורחו ספרי
חיס רכ׳י · ג׳ר כחרן כהרו וכלכיח · לפרסמון כית רכי · כמיס הנגריס :
סלחשר ישב חיס היכי לריוג דיוני · גדול העונה · כשמואל כדיוני · רחם
המדברים : כל שין דמיחן · לחחר המיומן · חזרת כיחמן נעוע נעמן · מרעיס

הלרן

הקדמה

החרן בעל ה"ג פוקח עוריס : מנ"ר רבינו הגדול · תומה ומנדול · החסל
הגדול סדב המוסמך הגאון המפורסם כמוהר"ר רבינו **יאשיהו פינטו**
זלוק"ל כישרש גדול שמו בספריו הטורחים נודע בשעריס :
ושה שמותם · כסף נכחר דרושים נחמדים עה"ת · כסף מזוקק כנז' עה"ת ·
(ומ"ש בפה"ג וכסף תועפות לו עה"ת לשון מושש והלני וכוונתו על כ"ן הנז')
כסף צרוף פי' יפה ונעים על משלי · כסף נמהם פי' לחיכה · קבולת כסף
ס"ע דיני נפשים וממונות כ"י · מלוא עיניס על כל הע"י · נכחר מכסף
שו"ת אשר לנחנו עסוקים בהדפיסו הנה שה שבעה קני המנורה הטהורה אשר
בכל הארץ ינף קו תהלתו והודו על כנפות הארים מרנף ורכנף · רב תנף ·
ידו על העליונה · חוכ"ר חכורים : לדיר במרום ושליט בעולמו · ידע
כמה יגיעות יגעתי להריס מכשול ער שהגעתי לברך על המוג'מר לכבוד שמו ·
יען שהם' עתיק ויעת"ק משם כמה שיני קשה להולמו · עתק"ו גם גברו הני
בכלל"י לותיות פורתות לף היו דבריס : חו"ר כ"ה פרח ויצף לב"ן החולה
דמות תורות לבנו"ת ליה להו די"ו · כל רואיו יאמרו ליו · ונקודי"ס ועלוקי"ס
נקוד על חי"ו · רבו המטפיס שוגג ומשגה ויתריס וחסריס : כמה גדול כחה
ס"מ כי זה ימיס רביס בכל כחי עברתי · ולחר עד עתה לפי רוב המעשה
כל היום נגדי כלמתי · כי שם כל"ל כפ' כל כתבי הקודם הגדילו התערובות
הלותיות בנם היו עומדיס לורך היריעה פנים ולחור תלה לה בני שטי ליבף מלי
דמכתמן כתיבן ולף קריין וכמה הלכתף גברוותף כתב על גבי כתב לף היה
הדם שהרף"ו ותדד שנת"י · דק מחוספס ועל שפת היריעה דק ככפור כמהרה
הס נתריס : רבות בשניס לכלו עם ועכברי דרשיעי הכלי משופרי שופרי ויחנו
כחסרו"ת · ושורות על גבי שורות · ערוב פרשיות והנה לרורות · כי כל
הרוחה·לחת כל מרחה עליו יהגו כפיריס : יען מיושן · לחת כל הלותות דלף
לרף נקשן · הנהו כינ"י כיס"ן · ודבקו לעריס : ובלחה ש החיב"ה ריבה
ומיעט וריבה · תעו כמדב"ר בערב"ה בדין ערוב"ף · חלופי שופרף כוכף
דבר שחין לו קלבה · לים כלחיתו ידובקו לחד כלחד יגשו ולף נחלק"ו ודין
גרמ"ף הם פריס שהעתיקוהו לף היו הומנים ע"ה וטפסים ולף סדריס : להיף
לחל"ל לחת"ל עשר חלו"ת ש תשיקו עליהו שן חשמה · כי כן דרך גבר כעלמ"ף ·
ס"ף לומר ונקה כל מידי דמנקי הנסב"ף כדין שכחה מניה לתקן לף דבנווה
משחני מתוך דמפים טרחיה טריד בעברתיה ולף יהלה בהנומף · גם בעה"ר
מפסקי ס"ה יהיו כחסי"ר מט"ו עד ך' תשובות והסיבה כתבתי בסם"י טו"ב
ובבע"ר חוס"ר חסרי"ס : וכור לזכור לטובה ולברכה להגביר המרומס המסביל

ונבון

הקדמה

ונכון כה"ר מ' **יהודה פינטו** מ"ו המכונה אצלאן מחרן מגריס שזכה
ונתברך עמרם · וינגי לעזור קלת בהדפסת הספר לעלוי
נר"ן מור לכיו המשכיל ונכון לוקב לת התורה ולומריה כה"ר מ' **משה** נ"ע
ולחיי כנו יחיד כתך מכנים מ' **מרדכי** המכונה **מרכאתו** הי"ו
גם יזכר על טוב הגביר המרומם התמכיל ונכון כה"ר **יאשיהו**
פינטו הי"ו בן נכריש ככ"ר עזרת נ"ע שזכה ונתברך בשמנה
ויגני כנו' על נשמת לשמו רשמוכה לשה ירלת ה' מרת **לאה**
נ"ע · יחד כלם ובות ה"ם ז"ל יעמוד להם לטובה ולברכה ולחורך
ימים ושנות חיים · ולי נלה לברך להכנים בני מרפים' תמימים טובים משנים
מלורי חור תלוה לעיניים שמעשהם בעם שמים משמים להם זכו להתעסק
בקדשים מלכת הקודש חפני שמים · ולשון בקודש המכם השלם והכולל
שבחיו מי ימלל כה"ר **אליהו** חי הי"ו ושני בקודש חכם התרומם ויסי בשו"ס
כה"ר **משה** חי הי"ו לשר ינגנו ועורתו בעשר לנבעותם בשקידה ריבה וזריזות
נמרץ וכות ה"ם ז"ל יעמוד להם תמיד לכל מידי ומיטב ישלם ה' פעולם ותשי
משכרתם שלמה ויעימכם שלים בעשם ולפריס ורע ישרים : לחנן לסיפת
עייני לשמיע נטלית כפשוט ידים · הבט נל ורלה מ"ת הכת יפת סעיפים ·
והיל מרת נפש נעם ונרד כן קטר וכירים · ולת ריכל מכף רגל ועד רלש
ומרד"ו של המל"ל הקטר מלבים ולמוריס : דל כנסת ישרל שרשמ"ס ס"ר קפן
רלמיו ותמת"ה מרוכם · ביום חמ"ה לף לילות עברים ושנם ומרה ומלחמת
חוב"ה · וישרל לכווים כרשעת הגוים מכין ועושים כל עשק שבם מעדת
לכיריס : הללו בעלי מחרם מ"י חמסי"ם ומ"י לרו"ת · מרודים בעם כזרוע
נטויה לשכלות מרורות · לכלונו הממוטו הב הב שוחה עמוקה פי ורות ·
ממוריס לכוריס : תן להם כפעלם וכרוע מעלליהם · עולהם תרעם והרוחיה"ם ·
המה מלביקם שרשם וכהביקם · שכרי שכריס : כן יהי כרלון יהי ונחמניה
יקום והתהלך על העיר ועל העזרות · בכות ה' כחברות · וכלולם יחירו
שבעת הנרות · לז תשמח כחולה כמחול ונערים : כהניס בעבודתם ולויס
בדוכנם ועזרותיהם כרלשיהם וישרל כמעמדם על לדמתם ובולם · כימי
עולם · לער עולם · לז יהיר ישרל שיר חדשה בקול שמחה וכקול **ששון**
כ"ד המחתם פל"י כח' לדר מסנת מהגאון יאשיהו **פינטו** ז"ל לפ"ק
הלב"י ע"ה **אברהם ששון** ס"ט

כפר נבחר מכסף שו"ת אורח חיים

סימן א'

נדרשתי לחוות דעי כמעשה שהיה בעיר לודן ו"ל שאלת • מיכור בעיר אחת נהגו מימי קדם להתפלל כסדר הספרדים בקהלם ולא נודע ונשמע להם סדר תפלה זולת הסדר הנו' וגם כי בהו' אנשי' מהתערבים בעיר ההיא נהגו גם הם להתפלל עם המיכור כמנהג הקדום בלשון ומנהג ספרדים • ועתה קמו מקצת אנשים מהמתערבים ורצו לשנות מנהג הקהל הקדוש ורולים לשנות הסדר ולעשות כמנהג המתערבים של עיר אחרת והספרדים היגם רולים לשנות סדר תפילתם אשר נהגו מימים וימי לכותהם ועל הדבר הזה נתרבו ביניהם מחלוקת ודברי ריבות וקטטות ותבער בם גם המחלוקת עתה יורנו מורינו את הדין ותכמ"ה •

תשובה אין לשנות מנהג כני העיר וכל הבא לשנות ידו על התחתונה ואין שומעין לו וכל האנשי' הבאי' לדור בתוכה מדינה לריכים לנהוג כמנהג כני העיר ומי לנו גדול משיהו ז"ל דאמ' ביבמ' פ' מצא חלוצה אם ובא שיהו ואמר אין חולצין כמנעל שמעין לו ואם יאמר אין חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל ואם לשיהו ז"ל אין שומעין לשנות המנהג כ"ש לאחר בני חדש הבאים לשנות המנהג דאין שומעין להם דקי"ל מנהג מבטל הלכה ואפי' בתלתא דיתית בה בדוד לסתור בנין האיל דפ' בתרא דתענית • רב לוקלע לבבל חזנתו דקא קדו הלל בר"ח סבר לאסתוקינהו שמעיתהו מדלגי וחזלי אמר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם הרי שאע"פ שלפי דעתו של רב היה בהוקו מנהג משום ברכה שאינה צריכה ועובר משום לא תשא וכו' • מ"מ סמך על מנהג אבותיהם בידיהם ולא רצה לשנות מנהגם • וכן כתב הרב מהר"י קולון ז"ל בשורש נ' דאע"ג דרב פעמים שהיו מברכין עליו כפי מנהגיהו שאנו מבריכין על החלל דר"ח כדברי ר"ת ואחר הנחומים ולפי דעתו של רב היה בהוקו מנהג משום ברכה שאינה צריכה ואמרינן בפ"ק דברכות דעובר משום לא תשא ומ"מ סמך על מנהג אבותיהם ולא רצה לבטלם ואע"פי דפעמים דרב

גדול הדור היה והיה בידו למחות שלא יקראו כלל כאשר היתה דעתן נוטה
וחפץ' הכי לא רצה לשנות מנהג הכותיכם ק"ו כן ק"ו שאין כדור הזה מי
שיוכל לשנות מנהג המקומות הנהוג ע"פ הכות הקדמונים ואפילו בנגי
ההלכה אחזינן כתר מנהג . ועוד כתב שם על אשר הנהיגו הלועזים
שמשבת כראשית ח' מהקהל מתנדב מצות לטרך מחור כית הכנסת כדי
שיקרא ראשון בהתחלת התורה וגם נהגו שאם יהיה שם כהן שהוא קונה
ותוקף במצוה זו מוחל על כבודו ויולה מכית הכנסת ועתה תירע שלא
רצה הכהן לקנות המצוה ולא רצה ללכת לבית הכנסת לחרת והסכימו כני
הקהל להכריחו שלא יגנם בבית הכנסת שלהם שאם היו נוהגים הותו
המנהג וכתב בתשובה שאפילו במנהג הקל נרשינן פ' הפועלי' ח"ר תנחום
לעולם אל יצא אדם ממנהג המדינה שהרי משה עלה למרום ולא הכל
ואמרי' כב"ר. אולת לקרתך הלך בימוסך וכ"ש במנהג המשוב הזה שיש
בו כבוד ועילוי לתורה שאין לשנותו ומריך להלך אחריו . ונשאל לרב הגאון
נתן לעמין מה שנוהגים להולית ס"ת מתיק שלו היו אנו נוהגים כן ומה
שנהגו במקומות שלכם היו משנים הע"פ שמנהגים אחרים מתוקנים
יותר מכם דמיסתין דילמא אתו להנטוי . וכ"ש כב"ד זה שאין לפקפק על
המנהג כלל בהיותו לכבוד התורה וכ"ש לפי מה שכתבתם שנעשה מקדם
כמדינתכם וה"כ שמנהג הכותיכם כידכם מאן מרמה להו מידכם שהרי
מנהג אבות תורה היא עכ"ל . וה"כ כב"ד שנהגו מימי קדם להתפלל
כסדר הספרדים אין כיד שום אדם למחות ולשנות המנהג . וכי היכי נומא
אמרי' כירושלמי דשבת פ' הכונה אילין דר' הושעיה ודבר פוי הוון שנין
כשלמא רמשיהה בכל יום והוו אילין דר' הושעיה עשין קדמאי לזלין שין
דבר פוי ואהתנון כמשיהותא אתון בעיין מיעל קדמאי השתא לר' אמי
ח"ל והקמות את המשכן במשפטו וכי יש משפט לעלים אלא אזה קדם
זכה לינתן בנפון ינתן בנפון כדרוש ינתן כדרוש . ומכאן אתה דן דכל
כי היכי נוומא אין לשמוע מק"ו דקדשים בזכו כרוב לפיו אין משנים אותם
לדרוש וכ"ש למיכור שנהגו בתפלתם כמנהג ספרדים שאין לשנותם למנהג
אחר . ויש נועם לדבר כמו שכתב מהריק"ו דפשיטא דכבוד הציבור הוא
לקיים מנהגם וקפידת גדולה אינה לסתור מנהגות שנהגו כהם עד
שכתב דכיון דאי שאין לבטלם הע"פ שאינם מתוקנים כ"כ דילמא אתו
לאינטוי ס"מ שהוא אזול המקום כשמבטלין המנהג אשר נהגו מ .
וכתב עוד שם ואין לדחות דשאני מנהגי דאילה בסנהל ומתיתת פרשיות
דמזוזה משום דכ"ע ניהוג הכי אבל כמנהג שאינו שלהתחילה אחת לעולם

חיתה לך דאין חשבים למנהג במקום הלכה ודאי כיחשלמי לחמר מנהג
מבטל הלכה למתניתין דפועלים דאין הכל כמנהג סמדינה והתם כמנהג
החלוק כמדינות קמיירי ומשמע להע"ג דכמדינה לחרת אין מנהגים כן ·
וממילא שמע מן כהא כרב דאמר הכי יבא שיהו כו' דשייכא למימר לגבי
כמנהג שהינו שוה בכל מקום · מכל הני משמע דאין לבת המשחערבים
לשנות סדר התפלה בליבור מהסדר הקדוש בידם וכל הבא לשנות אין
שומעין לו ואוסרני לו מחטחת שנורם מחלוקות בישרש · ורבנן חשו להאי
מלתא ואמרו דאין משנים מנוס דילמא אתו לאנטויי והמה ימרו בעלמם
והביאו הדבר לידי מחלוקת נמי נם נעו ממעגלות השלום ואין ראוי לעשות
כן · ומפני דרכי שלום נוהר לגי בכח התורה מנורת נח"ם בכל תוקף
על המחזיק במחלוקת זה לשנות מנהג המדינה שלא ישוב עוד לבשלה
ובב ודפח לו · (א"א הרב פח"י הות המ"ס דף קל"ז ע"ח כתב ח"ל
ומהרר"ב ז"ל ר"מ בק"ק מנטובה ספר לי פה ש פה שבהיותו יורד לצמי
התיבה בימים נוראים היה נוהר מאד שלא לשנות כרבורו וכניגונו לפילו
הות לחת מן המורגל אף שהיה יודע בעלמו שהנרסה משובשת ירא ורחד
מההיא דמהרר"י סול ס' הלבות תפלות יוב"ך בשדקו עליו את הדין שמתח
לתו כיוב"ך על שאמר סליחה לחת שלא היו נוהגים לאומרה בקהל הסוא
שהתפלל בו ולא נתתי לחטוא חבי להורה לחר נוסחי התפלות והבקשות
שסדרוס בעלי תוסיה בדורות הראשונים ולא שלחתי יד במנהגים שהוקבעו
וכיף קל"ח ע"ח כתב וז"ל בסדר התפלות אים מחוור מיותר כל לחד בלשון
עמו פיוטים מחולקים בסדרסם לבאורה נראה שחייב אדם ללבת לחר
מנהג לבותיו הבל מורי וזה"ה כתב שמנהג הספרדים הות היותר נח וכדור
שבבולם וכפי הנראה שבל הלשונות תפסו מנהג הספרדים וולת האשבנזים
ולחרינ' כזה הגח להם ליעקב ושם כיף קמ"ו בזב"ל כתב וז"ל שהרבנים
שקדמונו לה רצו לשנות שום מנהג שהוקבע בחמ"ח משנים קדמוניות ושם
הרב חיד"א ז"ל הע"פ שהביא דברי הרמ"ז שבתב אין לומר סליחות לחר ערבי'
לא נכנס מעולם לשנות מנהג זה ולא שום מנהג לחר עם היות שדעתו
דעת עליון לה היתה מסבמת עליהם הלא תראה מ"ש במורם בהלבע
ויוסף לימן סי' ס"ו ע"ע המירית הספוקים בביקורי קודם ברבת התורה
וכן בח"ח על היוה מנהג שלא יאר בעיניו ועב"ז לא שנה מנהגי העיר
ועי' בם' דברי יוסף סי' ד' וה' ובם' שער אפרים ס' י"ג ובם' שמע
מרקה סי' כ"ג ובתב מסם הב"ח אם יבא שיהו וכו' ולא מצאתי דברים שי
שם הבן מהריק"ו שרש כ"ר פתב מנהג קבוע יש לילך לחריו אפי' יבא

שיהו

שיהו ויאמר בספך כמ"ש בס"ם ע"ש) ושומע לי יזכה כעת ועשה שלום
ישפוט שלום על ישרא כ"ר המעתיר בעבור **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ב

נדרשתי לאחר שעלני על הדעת קברי ישרא במקום אחד וכך ושוב
אלך ורואה קברות ישראל לאחרות בתוך שלשים יום במקום
אחר אי אתה מוצא לברך שד

תשובה כך דעתי נוטה שאין לברך פעם כ' ולא פטר נפשיה שא
כאותה העיר כל שלא עברו שלשים יום הכל אי אחר ורואה
קברי ישרא בעיר אחרת אפי' בתוך שלשים יום אחר ומברך והטעם לפי
שברכה זאת נתקנה להודות ולשבח את אלהינו שעתיד להחיות אלו
הנופים שמתו ונקברו לפיכך מה שכיוצ והודה על אותם הקברות שעתיד
להחיותם ליט פשוט גם את אלו כי עליו לשבח ולהאמין התחיה על כל
מתי ישרא הנקברים בכל המקומות . ולפי דעתי נראה לפטור את
הרואה שאר קברי ישראל שבהיותה העיר ונקברים במקום אחר שא שאנו
מקילים בענין הברכות בעבור הרואה בעיר אחת קברי ישראל בכמה
מקומות כי כלם נכללים באותה ברכה אבל מעיר אל עיר כודאי שצריך
לברך ולהודות למי שעתיד להחיותם בדין וה"ה כשמקום הקברות הם בעיר
ומקומם אחד לעיר שאין שוטרים שו את שו ואין זה דומה לרואה את
הים ככמה מקומות שהיו מברך באחד שלשים יום לפי שברכת הים ס ל
להודות על הנס שעשה מעשה בראשית ודבר זה אחד הוא בכל
אפי היום הכל ברכות אשר המית ועתיד להחיות היה ברכה
על אחת נפשות מחלקים לצדיק בכל מקום שיש קברי
ישראל צריך להודות ולברך כן באופן שאותם המוכיח לב"ם אינם
פוטרו' מלברך על הקברות שאין לעיר ומקום כידך ממה שאמר בירושלמי
אם הלכה רופפת בידך פוק חזי מאי עמא דבר ועיניהו רואות כי אחרי מות
מדין הגדול הזקן ז"ל הרכיש תורה כמה גדולי עולם וכנים מאריות
נברו ומשלם לא פקפקו כזה וכן ראוי לעשות . ולע"ד שאין ראיה לדבר
יש לפרש לדבר מהרואה את הכותי שמברך בריך מתנם הברכות ואם
אחר ורואהו בתוך שלשים יום אינו מברך אבל אם ראהו אחר בתוך ל' יום
צריך לחזור ולברך ולא פטר נפשיה לאחדוי ולכרוכי לפי שכל אחד ואחד
פוטר נוסף מחבירו ולפיכך אין זה פשוט אח זה (א"א וכן כתב
הרדב"ז בתשובות ח"ג סי' רל"ו משם הריאב"ר ז"ל מ"ל אם זה שרואה עתה

פעם שניה הוא לוחץ שרוה היום יש לו קולבה והוא שרוחה לוחץ לחת
לשלשים יום שיהא רבר חשוב בעיניו וכו' שיהיה לו רבר חרש ויסגה
כרהייתו וכ' תוך ל' יום ח"ן לברך לכל שלטון או מלך לחבר שלא רחלו לפ'
רחה ביום לחר מלה מלכים לו מלח טשים מברך על כולם שהוא כמו
ברקים ורעמים שהם מסמיקים שכל ברק וברק ורעם ורעם הוא רבר
כפני עלמו וכו' ע"ש ועיין כחרשות ח"ג סי' תקס"ו רף מ"ה ע"ג וכברכי
יוסף סי' רכ"ר לות ו"ו מ"ש כזה משם המוסקים ריקשים ולחרונים
ומסיק לברך כפסק הרב המחבר יע"ש) הלעיר **יאשיהו פינטו**
ס"ט

סימן ג

נשאלתי על המוחה לת המלך משונה פלחר העם לי מברכין
עליו כרכת המלך וכמ"ש

תשובה נרחה שלין מברכין עליו חלח כומן שרוחה המלך בכבודו
ורייק לשון הברכה כרוך שללך מכבודו לכשר ורם ולם הוא
מתהלך כלחר הרקים חוה כבודו להעריט . וגם משרע"ל לעולם ירון לרם
לקריחת המלכים שלם יוכה יכחין וכו' ולם ליט רוחלו כבבודו מה הכחבה
היה ולח שלח עיקר הכבוד הוא כמלבושיו שלם כבודו של לרם כרחמר ר'
יוחנן קרי למילניה מכבריותיה נם סוסיו ורכבו וכני חילו החלכים לחני
מרכבתו וכזולת זה לח חל חיוב הברכה ורכר פשוט הוא . (א"א רליתי
מ"ש הרב ברכ"י סי' רכ"ר לות ג' משם הרב תהר"ן ימחקי כתשו' ב"י
ח"ל סרוחם המלך כיס כסמיכה קטנה וחיו מכוסם וכל ירחה המלך עלמו
לך יודעים כבירור שהמלך שם יכול לברך ורחיה מרב שלת ריחוה פני
נהור ולפ"ה כיון עכ"ל וק"ק היך החליט ומסקן הרב כפשיטות לברך
כמדון כוה שחיט נרחה המלך לכ"ע מדרב שלת רשחי רב שלת ורכ"ע
חיו רוחים פני המלך וחייבים לברך ולו נם רב שלת כיון מחוש השמיעה
שהיו יותר שכלית מחוש הרחיה דקי"ל קומח חייב ככל המלות וכל הברכות
ולפי' לרבי יהודה רלמר קומח היט מברך יוכר המלחורות כתבו התוספו'
כפ' המוכל דמרדכנן חייב כשהר עלמה רעיניס להם ול"ו ירחו וכמבוחר
כטו"שע לו"ח סי' נ"ן וס"ט משח"כ כמדון הרב ז"ל רחפי' העיניס להם
לח ירחו המלך כמו שבתב שהיה מכוסה וכל ירחה המלך עלמו . ולם
חיתה רכמדון הרב יוכל לברך ח"כ נם כשהמלך כיח המלוחת והיה כשבתו
על כסה ממלכתו חשר עשה לותו ולת טוהו לו כחשר נינת כיתן המלך
משום תפחריתו וכל ירחה המלך עלמו לך יודעים כבירור שהמלך שם

יוכל

יוכל לברך דמה לי הולך ביס ומה לי יושב בכיתו ומדרכת הוא . וכ"ם
וכל השוקים לא תנו דבק שלא הרוחם המלך עצמו לא מקום כבודו בכל
ירלה לף שיודעים בכירור שהמלך שם . מה גם דכל השוקים לא פסקו
הל דרב ששת דאפי' הרב מג"א בסי' רכ"ד ס"ק ו"ו לא כתב לברך שלא
כהיתל דר"ם ודוק בלשונו שכתב משמע בנמ' ר"ל ולא מהשוקים והרב
שיה רבא כתב ח"ל ומשמע שם מלשון הש"ם ולא כירך רב ששת הכרכה
שחיבו חכמים שלא כרך למלך ברכת תשורה דהמרינן התם כי אתא מלכא
כחא דב ששת ולא מברך ליה אמ"ל להי לדוקי למאי דלא חזית קא מברכת
וכו' הכל כעין יעקב הגרסא כי אתה מלכא פתח ר"ם ולקאמר ברוך אמ"ל
ה"ן וכי לא חזית היכי מברכת עכ"ל ח"כ לפי לשון הש"ם רב ששת לא כירך
הברכה שחיבו חכמים לף שהיה עם הרוחים לת המלך עצמו ותרתה
שגרסת כל הפוסקים כלשון הש"ם ולא כגרסת עין יעקב ולפיכך לא פסקו
הל דרב ששת . גם הרב כרכ"י כתב בסי' רכ"ד אות ה' ו"ל דמלאני ברכת
המלך ותתקנה שמרגיש בכבוד המלך ולם יזכה יכחין ול"כ גם סותם ים
לו מרגשה ואוז השכל מכחין בכבוד המלך ויכול לברך וכו' ע"ש הרי ס"ל
כפשיעות ודוקא כהיתל דר"ם שהרגיש בכבוד המלך אבל מי שרואה ספינה
מכוסה או בית מלכות אפי' שיודעים בכירור שהמלך שם לא פסיקא ליה-
להרב שיברך וכמו שיע"ש במה שנסתפק ופשט שכן ס"ל בכירור ודוק
ול"כ ק"ק גם על הרב כרכ"י שהעתיק דברי הרב מהר"ח יונתי ורלייתו
מרב ששת ולא לתר תור מידי על דין זה . ולע"ד אין להקל בספק ברכות
כי אם בלא שם ומלכות אז ברכת התורה וכ"ש הרב שיה רבה מלישנית
הש"ם כנלע"ד) . הלעיר **יאשיהו פינסו** ס"ט

כימן ד

שאלה בהיות אמת שמימי עולם ושנים קדמוניות מנהג אבותינו
בידינו כמנהג המסתערבי' יל"ו בכל מקומות ישרל אם בארם
טובא ואם בבגדאד ואם בכל הקומות שים מסתערבים עושים כמנהג
זכותיהם שכל מי שים לו חזקה במטה אחת מושים נפשו עליה ויכחיל
אותה לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות ואם לא עזב בניס יעביר
נחלתו לשארו הקרוב שיו עד סוף המשפחה ואין שיערער על היורש כלל
וקנת מן המנהגים הוא שים מנהון המדליק בנה"כ הוא יורד לפני התיבה
ומתפלל במקום ש"ל ויש מנהון שקורא בשבת בשלח ויום ו' של פסח קורא
השירה ויש מנהון שקורא בתוכחות ויש מנהון אתן בדאחתיה ויש מנהון

שמדליק בפ' יתרו וכתב השבועות וקורין עשרת הדברות ומוהכין ורעיו שמחים עמו ומלת נחלת עבדי ה' ומדקת' ורחובן היה מדליק כשבת יתרו וכתב השבועות וקורין העשרת הדברות כל ימי חייו ולעת זקנותו מניע לרקדוקי עניות ונ"כ חיים וקן מטפלב ומרוב זקנותו לא היו דבריו רוחים וגם שם נפשו כמלחמה וכשרצו הקהל כל חלו מדבריס בו לחתר לו כדברי כבוד שלין רחוי חיים כמותו שיאמר עשרת הדברות הוקיל והוא כך והוא נ"כ מפני כבוד התורה הודה בזה והיה הוא נותן רשות למי שיקדים עשרת הדברות כשביל שלא תפסד חזקתו וקודם שנפטר רחובן בימי חייו אמר לבן דודו שמעון הני זקנתי כחתי בימיס וחין לי כח לעמוד בזה לס פעניות לס בזקנה וחלת נחלת לכותיכו כחייך שתדליק אתה ככה"ך בימי ותחזיק כמלחה ולא יעבור זר בתוכנו וכן היה שהחזיק שמעון בימי חייו של רחובן והדליק לחנס הקריחה של עשר' הדברות רחובן היה נותן רשות למי שיקדים לותה ושמח כמלחתו בימיו וכעת נפטר רחובן ושמעון תלה מקום דחובן זה כמה שנים שנה אחר שנה והיה מדליק כפ' יתרו וכתב השבועות ולא היה יודע לקדו' למנכ היה מלה למי שירלה וזה לו ט"ו שנה לו יחזר שמחזיק כמלחתו והיום הזה יש לו בן שהוא יודע ומבין ושמח ת"ח ושמעון שמח ככלו שהוא יודע ורלה שמעון שכלו יקדים העשרת דברות ולא זולתו ושמכס ר' דוד דוחה לשמעון מחזקתו וטוענן שלין ידושה נמלת ועוד שהוא מקהל לחר ודרכותיו ומסיו כקהל לחר ולע"פ כן כל שו הנים היה מחזיק כמלחתו לע"פ שהיה כקהל לחר ולא היו מערערים עליו כלל לחנס החכם עתה עורר עליו כלו הטענות הנ"ל יודע מודיע לס יש יכולת כיד החכם והקהל לדחות לשמעון מחזקת לכותיו ויקדים החכם עשרת הדברות לס יחזיק כמלחתו כמנהג לכותיכו המסתערכים ומנהג ישרל הוא קיים

וכמ"ה

תשובה דבר פשוט הוא שהמחזיק כמלה מלחת יש לו חזקה ולין מוליחים לותו מחזקתו וכן פסק הר"ם ז"ל כתשובת מלה דמוהל והכיאו מהריק"ו ז"ל שורש ע"ו ח"ל כתשובת מלה דמוהל לחסר לחזור כו כיון שהמוהל רגיל למול כניו ולפילו מן הסתם וכה הוא כמנהג וכן פסק הר"ם ז"ל וה"כ כנ"ד שוכה רחובן בקריחת הדברות מימי שלם ושנים קדמוניות כל הרחוי ליורשו הוא קודם לחותו כבוד כמו שדרשו בגמ' מס' יומת והכהן המשיח תחתיו מכאן מלמד שהבן קודם לכל חדם שבעולם וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות מלכים כל הקודם בהלכה קודם לירושת המלוכה ולא המלכות כלכד שלא כל האחיות ושמעים שבישרל ירושם

הס

הם לבנו ולכן כתו עד העולם והוא שיהא הבן ממלא מקום אבותיו בירושה
וכו' וא"כ לא שאני לן הם יהיה כתו ממש או שאחז הקרוב שיו כגאלה כיון
שהוא ממלא מקומו בירושה וכה כמשמ אבותיו שהחזיקו בה · וכנ"ר יפה
כח הבן מכח האב שהוא זריז בירושה וכקי בתורה ומחזר לשרית אבותיו :
וכן כתב מהריק"ו ז"ל שורש קי"ג ח"ל בית הכנסת שהיה בבית אחד
ויהיו רבים אינם יכולים לשמשה וכהדיא שניו פ' המוקים מערבים בבית
יין מפני דרכי שלום ומשמע בגמר' דאפילו היכא שיש קצת טעם לשמש
מקום העזוב לפ"ה אין משנים וכו' משום דאיכא קצת אחזה למי ר"ת
שני' שיחזירוהו שהיה נוהג את הערוב והכא נמי איכא למאן דן יאמרו
מפני שבני ביתו אינם מהוגנים נמצא לילך לשם עכ"ל גם יש לומר בנ"ד
דאית אחזה דן יאמרו כי שמן דבר גמלה בו שהעבירוהו מהמטה שהחזיקו
בה אבותיו וא"כ אפי' שיערערו עליו מחמת טענה שרוצים לחלוק בבד
קריאת התורה לת"ח שיש שם אין מושיבין אותו מחזקת אבותיו · ואת ועוד
כיון שיש מנהג קבוע שם שמי שזכה בענין אחד יכתילו לבניו ולאחרו
הקרוב שיו עד סוף כל הדורות יש לסמוך על המנהג שנהגו בו ואין יכולין
לשנותו וכי תימא שהרי מורעה חזקתם מקריאת התורה כיון שהיום
חזקן סכנה לאחר שבת בימים לא היה הוא קודם התורה כי אם היום נתן
רשות לאחרים לקרות וגם החזק בקריאת התורה אין לו זכות בנתינת
הרשות כהדיא דתנן פ' המוקים כהן קודם לישן ואחריו לוי כו' מפני
דרכי שלום ואפילו לה מקדמי ומתי דתנן מפני דרכי שלום הוא למתי דמי
מר אהדיא דתניא אם בא לחלוק בבד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות
בידו דאמר מר עלה לא שנו אלא בשעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו
לאנטויי ופי' רש"י ז"ל אין כהן חולק בבד בגלוי או לישראל דלא ליתו
לאנטויי ולמימר אנא כמי קיימן ברישא והיינו דתנן כהן קודם לישן כמו
שאמרה תורה וחייב לחלוק בבד כדבר ולשנאתו מפני דרכי שלום
ומשמע למדין שאע"פ דכהן קודם לישן מן התורה מ"מ אם לא קדם אין
לו רשות לחלוק בבד לאחרים וכ"ש כמי שאינו זוכה אלא מחמת חזקה
שמחזיק לקריאת בדברות שאין לו רשות לחלוק בבד לאחרים וכמדע לאחר
שהזקין ולא קדם עוד ועברו כמה שנים שוב אין לו חזקה בקריאת הדברות
ומחזקת הקריאה יחד ולחזקת נתינת הרשות לא כח כיון שאינה כהלבה
ומה שנתן לחזקן לשמעון בן דודו בחייו כל זכותו יפה כחו לאחרים לו זכות
שהלקה לכל להוריש נתינת הרשות לזו יפה כחו כך שהרי לכולן
עלמו לזולו רשות לחלוק בבד לאחרים ואין יורשו לשמעון שאינו יודע

לקרות

לקרות שיהיה לו כח לתת רשות וכפי הנראה לינו כי לא כאחד מהנך הקטל יל"ו . לתנא לא"פ שנתינת רשות לינה עולם כפי הדין והלכה מ"מ מנהג שנהגו שמי שמחזיק כתלה יתן רשות להחזיק הוי מנהג מבטל הלכה ונדלה מזו מליטו לחמי' כמקום שיש . כמנהג כי לשון סמכין של המנהג לבטל הלכה כמו שמצינו בזה מהריק"ו שורש ס' וכניח כשם רב חלוי ז"ל כיום שמחת תורה ונילים לריקד לכבוד התורה ומנהג זוקה לחמי' לשון שכתב דשייכו ריקוד כי"ט ע"כ וכ"ש כל"ר שלין כמנהג הום מיהר לשון שלא מחדשין יש בו חכוב התורה שרוצה לוכות לקרות הדבחת מבו עלמו ופשוט הוא שהולכים לחר המנהג בין בקריאה בין בנתינת רשות ולחמי' לם נאמר דלין מנהג הוקה העיד להחזיק שלא בקריאה ולא בנתינת רשות מ"מ כיון שהחזיק רלוכן קודם מותו שנים דשת לתת רשות לחמי' שיקרא ונתרלו הק"ק יל"ו ככך וגם לאחר שמת הזקן רלוכן החזיק שמעון בנתינת רשות לחמי שיקרא ע"ו שנים ולא היה פוה פה לערער עליו עשיר מקרי מנהגו לע"פ שהוא מנהג חדש כמו שכתב מהריק"ו ז"ל שורש כ"ד ח"ל וגם הין נרחה לומר דוקא מנהג שהיה מעולם כן הוא דלוכין בחרים לחמי' לבטל הלכה לכל מנהג כזה לא היה מעולם כן וכו' דהא פ' הקומן נרשכין והא רב חויל כתר מנהגו והחדינה נהוג עלמו בכמה מקומות וכו' ותדקא סלידמא נהוג עלמו ולא פריך סתם והא רב חויל כתר מנהגו ונהג עלמו בכמה מקומות משמע דוקא בלחוזו ומן היו נוהגים בכמה מקומות לכל לא כתיב הרלשונים ולחמי' הכי חולין כתר השתא ל"ל כל"ר נמי חולין כתר מנהגו דנהג החדינה וכי תימא דהא דלמרינן מנהג מבטל הלכה הוא דוקא כשנהג ותיקין כמו שכתב המרדכי פ' השוללים בבר כתב מהריק"ו ז"ל שם שלין לך מנהג עפ"י ותיקין נדול מהמנהג שנעשה ברבים ול"ל כל"ר שהמנהג הזקן לתת רשות לקרוא בדברות כפני רבים ולחריו החזיק שמעון שיש רבות לתת רשות לקריאת הדברות לין לך מנהג קבוע יותר מזה וחזקתו של שמעון חוקה לתת רשות לקרות לפי שלבו חפן והם נתן רשות לכבו הוריו וכבי בתורה וביראה הרי יפה כח בהכ ובח חבן .

(א"א ולהיתי כם' פלר הדור להרמב"ם סימן קל"ה ז"ל שאלה מה יאמר לחדיטו כפי שיש לו מנהג לעלות לם"ת מפלים לו לקרות ההפטרה לו בעליה לחרת הידועה לו ולהכתיו ויהי היום עריתו יחידי הק"ק ע"ו וחמרו שהם רולים להעלות לם"ת במקומו לים לחד וחמרו שכתורה לא יש חוקה ולינה מונעת שום לחד מלעלות לפי זכו כדבריהם ובטל חק הלוש שהוא לפי לא תשובה לפי הלוש הלזה לפני רולה לעלות במקומו נדול ממנו בחכמה

וכיוצא יהיה מה שאמרו כי חקי התורה אינן כרגע ואינם להחזיק
בדבר ההוא · ואם הוא שוה אולי משום דרכי שלום · לאנס אם זה אשר
רוצה לעלות פחות ממנו אז לא שעל כיוצא כזה נאמר מעלין בקודש ולא
מורידין עכ"ל ולפי תשובה זו אין ריחית הרב המחבר מדברי הרמב"ם פ"ק
מ"ה מלכים שהביא לעיל כרים התשובה ריחיה דס"ל דלעניין עליות הס"ת
ליתן כהן חוקות וכ"ן מתשובת מהר"י טרכוטו כ"י סי' תמ"ח הביאם הרב
בית מטחה דף קכ"ו ע"ב וזה מ"ו ח"ל כהן וזקן שהיה עולה ראשון בכל
שבת וכל כהן בחור ועומד שרוצה גם הוא לעלות בשמיני של שבת כמותו
פעם בפעם אין בטענת כהן הבחיר כלום ואין להחליף הזקן בבחור כיון
שזיטו חכם ואם כדי לפרסם כהונתו יעלה בשחרית שבת וכשני ובחמישי
יקראו בשיתה ע"כ מ"ש שאם היה חכם מחליפין הבחור
בזקן וכן אם הוא זקן בראשון מחליפין דהיינו מחלקים בניהם ד"ל
דאין חוקות בעליות הס"ת זולת אם מתרצו והסכימו כמי שהביד שיעלה
ראשון לס"ת בשבת בראשית ע"י שיפרע וחמ"כ רצו הציבור להעבירו
ולהכניו על העליה בבי וכה והחזיק במטתו אבן מהרי"ק ח"ב סי' ע'
ס"ל מי שהוחזק לעלות לס"ת שני בשבתות ידועים או חזה עליהם אחרת וכה
בעליה זו מבח חוקה ואין מעבירין ממנו עליה זו ליתנה לאחר וחפי' שהה
שהחזיק בעליה זו הוא ע"ה אין מעבירין אותו אפילו להעלות לה לת"ח
ומאכלה תשובה זו כאלי"ע וכב"מ הו בסברת הרב המחבר ויש חזוק לעליות
הס"ת וכראי שהא שכתב הרמב"ם בתשו' כי חקי התורה אינם כרגע אינם
ואינם כונתו על עליות הס"ח כמ"ש בשאלה שהעתיק שכתורים לא יש חוקה
והשבים עמהם בזה לכל לענייניהם ומנויים אחרים של משת יש חוקה
כמבואר בכל הפוסקים ואין נכון לומר דהרמב"ם פליג עם כל הפוסקים
ושוד דהרי כפ"ח מהל' מלכים כתב והביאם ה"ה בריש התשו' כל הסרוות
והמיטיות שבישראל יושבה הם לכבו הדי דס"ל דבכל מטות שבישראל הם
של משת ושאר מטות אין בהם חוקה ושהם וכתב והמנוים שבישראל
וזוקה עליות הס"ת ס"ל דליתי כהו חוקה דהתורה אינה מוסרת שום אחד
מלעלות לס"ת כי היא חיך ואורך ימיך כתיב בה ות"ח שבמנוים מלעלות
לס"ת נעשים בבתיהם שלא יהיו בני תורה ועיי' בתשו' סי' מ"כ מ"ש בזה
ע"ש והרדב"ז בחדשות ח"ח סי' שע"ז פסק בריחובן שים לו חוקה מלחתיו
להדליק נרות כ"הכ בשבת והיה רגיל להדליק הרבה נרות ומטה ידו
ושלח מעט שמן ולא רצו לקבלו ונתנו ההדלקה לשמעון השיב שלא הפסיד
ראובן חוקתו בכך כיון דמטה ידו לחטם הוא והקהל לה עוב עשו כי חשוב

לפני

לפני הקב"ה קרבנו על עניי כאל עשיר ויותר וכו' ולפי' העטו כיוצא ולא
היה כידו להדליק כלל לא חכר ובות חוקתו שלא תו מדליקין פעל נכור תו
נותנים לאחר ע"מ כשיהיה לו תו לעשו יכולת להדליק יחזור לחוקתו תו
מוכיים חוקת ההדלקה תיעתו ונותנים לו המעות וכן הסכים רביט
מהיר כמרדכי פ' חוקת ע"ש ועיי' כחדשות ח"כ סי' תרכ"ח וכמור"ם
ח"ח סי' נ"ן סעיף כ"ה עשם הרשב"ח וככה"ע וכלקט הכרהם שם וכתשו
ז"ח ומחקי חח"מ סי' כ"ח כ"כ ונכית דוד חח"ח סי' ל"ח וכמחקי לב ח"ח
מסי' ט"ו ועד סי' כ"ד וע"ח ע"ש) הכציר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ה

שאלה עיר אחת היו בה ג' כתי כנסיות וכל אחת מהם היו לה חצטו
קדם בפני עלמה וכאגרם הזטוה כתו עליהם נייסות ובדחו
פלם וכשהלכו הנייסות חזרו קלת העכ הגשארים ולא היה כהם שלא כדי
קהל ה' כין כלם מזה מעט ומזה מעט והיה כיד ה' מהם חצי קדם
תקהלו שהקדישו חכותיו לקהל שלהם ועתה כשנטרשו הג' קהלות כקהל
ה' והכיית עתו לותם המצלים לקהל לא הולחם מחחת ידו שכן החנה
עתהם שלא ילחו מחחת ידו שלא ירחתו מן השמי' ויחרם עם ה' שיהא כהם
כדי לחזור להתצלל כל לחד כקהלו שיחזור להוליך עתו חצי הקדש לקהלו
כשטצטו הרחשון שלא לחרכה היו מתמעטין והולכים מפני הלרות ועתה
הלים ההוא נשתו לכו לעלות לג"י תוכ"כ לקכוע כיתו שם וחלה להוליך
עתו לותם החצלים כלומרו שלהם מקהלם שלא מקהלו הרחשון ולהודיע כי
כחרב ושו הם מלכותיו שהקדישום לכית הכנסת שלהם ויש לו כהם זכות
להוליכם עתו לכל מקום שירלה לדור שם והחנה כשבת להתצלל עתהם
שיוכל להוליך לותם עתו לקהלו הם ישוב לליתו ונם עתה יוכל להוליכם
עתו לארץ ישרצל יורו רכינו הם יכולים הקהל לעכב הם ללו ושבת"ס

תשובה כפי הלשון הכא כשל' מוכיח מתוכו שלכו' של זה הלים הקדישו
החצלים ההם לקהלם חדעתה שיהיו תחת ידו ויד ורצו לקריו
כפקדון להוליכם לקהל ולהחוירם לרשותם מעתה ועד עולם ולם כך
היה המעשה דכר פשוט הוא שכיון שנחרב מקום הקהל
ההוא יש כידו של הנפקה שכות מכחי כח המקדיש להוליך עתו חצי הקדש
לל מקום לחר יעתד שם וכח והתצלל לל הכית ובלי הקדש לתו עתו ולין
שום יחיד מכני הקהל שנחרב יכול לעכב כידו דהא לפילו כפתמה המדינן
דעת הטותן כתו שכתב הרתב"ם ז"ל פ"ו מהלכות זכיה לעילם הומרין דעת

הנותן וחס ושלום הדברים מרחיקים שוף ושמש עשים ע"פ החומר לענ"ד שלח
פידם ע"כ . וחס כן כנ"ד לענ"ד שלח שרים המקדיש שיהיו החפלים כיד
ודעו לחדיו מכל מקום כיון שמניח כיד יוחלי ירים חפלי ההקדש מחתמה
לחדיהן ודעתיה שכונתו היתה שיהיו לחתם חפלי המקדש כביח חפלתם של
ודעו לחדיו וקהלם תמיד כסדר וכביחת הקהל הבוח על מכוו וכו כמי
לחתו קהל ליהנות כחפלי הקדש הכב וכיון שהחכוול מקום הקדש
ההולים יש כידם של ודעם לחדים להולך החפלים לביח תפלתם לפחד ולעטר
מקום קהלם וספרי מהודים שם כו ויהיו החפלים תמיד כיד ודעו לחדיו
חד לח יקדב להסם לחכרית שבעודיו קיים הקהל לענ"ד שירלה הלים שכידו
החפלים לשוח מקום תפלתו ל מקום לחר ולהולך שם החפלים לין שחעבין
לו שכבר וכו הקהל הבוח לכל בשחרב הקהל הרשות כידו (א"ח עח"ם
הרד"ו בחושחת ח"ב סי' תרת"ו וכחשו' ורע לברכם ילחקי ח"ח סי' ו'
וכם' ב"ד חלין יו"ד סי' קכ"ח וכם' שחם טרקה סי' יד' וטו') ומיהו לם
המקדיש כחנם לבני קהלו כחתנה חלוטה ומסרם כיד נוכרי הקהל וכהמשך
חומן כלו החפלים כיד לחד מבניו של המקדיש כחורת נוכר שוב
לין לחד מבני כחו של המקדיש זכח כלחתם החפלה יותר
על שלר בני הקהל ודרי חוץ כלחד מבני הקהל לפי שביון שנחן
המקדיש שחפלי כיד בני הקהל פקעה זכחו ונסחלק' מלחתם חפלים ונחן
הכח לנבחי הקהל כמו שכחב מהריק"ו שורש ה' כשטחי נפש מניחים
לחוב מעוח לטרקה וממנים נבחים על לחתם המעוח ודחי מסחלקים
מלחתם המעוח ונוחנים הכח להחתם הנבחים עכ"ל . וח"כ הנוכר הזה
שכאן מישלחי ידיהו של המקדיש לין לו שום כח שלר הנוכרים וכשם שלם בה
נבחי לחר לנקוד דירתו מלחתו מקום ליהו מליך עמו חפלי הקדש של
הקהל כך הוח דיהו של הנוכר שכאן כח מורשו של המקדיש שלין ליפות
כאן כוח ומה שים לנו להסתפק הוח לם המקדיש מסר החפלים כיד נוכרי
הקהל סתם ולח נתנם לבני קהלו כמתנה חלוטה כפירוש וכלו לח"כ ליד
לחד מבניו מחורת נוכר שנחמנה תכח הקהל ונחרב הקהל ההוח וכל בני
לותו הקהל נידו מהם לעיירות לחרות ומהכ נדדו לקהל לחר כלותה
העיר לם יהיה כח לנבחי ההוח להולך עמו חפלי הקדש של מקום לחר
כמקום לשר הוח חוטה שם ודלותי מה שכתב מהריק"ו שורש קכ"ג על
נבחי מדקה שנחפרדה החכילה והלבו חוץ לעיר ויש כיד הנבחי מעוח
מדקה לם נבחי זה נחמנה מרשן הקהל לחלק מדעתו המדקה ועל המוב'
לם פירנים גם עחה הרשות בידו לעשות בהם כרלוטו.חכל לם לח נחמנה

לחלק

לחלק לדעתו שלא החמיטוהו לשמור המעות כשתים נבחי אבל לא היה
מחלק עד שימלך כרחשי הקהל אם יפשר לו להמלך כרחשי הקהל שהיו
שם כשנבחית המדקה ההיא אם דעת כלם או רובם מסכמת להחת מן
המטת כגון מדקת עניים או להשיא יתומות וכפ לא יסכימו שלא כל אחד
רוצה לחלקה לדעתו יעשה הנבחי מה שירצה רק שיומיאם בחתת מסמטת
המוכריס ואם אי אפשר להמלך כשם הרשות בידו לחלקם לדעתו עכ"ל ·
וכפי תשובה זו נדאם שכשהלכו בני העיר למקום אחר שאפי' במעות של
בני מעיר שנמסרו ביד נבחי לריך הנבחי לעשות מדעת בני מעיר ויסיה
ממלך בהם וכל שכן כחפלים מסויימים ביד המוכר שאינו רשאי לשנותם
ולהאליכם למקום אחר שלא מדעת בני הקהל כי לא נתנו ביד הגובר
שלא כדי לשמרם ומכל מקום יש זכות לבני הקהל באותם חפלים שיהיו
במקום תפלתם · ואם נדדו הלבו מקלתם למקום אחר ומקלתם נשארו
באותה העיר בין שנאחרב לגמרי הקהל בהוא יתחלקו החפלים כפי מניתם
של בני הקהל הרחשון שנאחרב ואם יחזור הקהל להיותו כמעלתו
הרחשון לריך גם כן להחזיר החפלים לאותו קהל ואע"פ שנאמרו בתוספתא
האומר תנו ק"ק זה או ס"ת לב"הכ יתנו לב"הכ שטוח רגיל בה ואם הוא
בשנים יתנו לשניהם אין לנו הולכים של על שעת המתינה לריאות כאיזה
היה רגיל וכאן שפירש לאותו קהל אע"פ שידגיל האי לת ורצו בקהל אחר
בבר זכו בחפלים אותו קהל שהוא רגיל בו וכל שכן אם הזכיר שם הקהל
בפירוש · ליכרך שאם יסכימו ז' טובי העיר לשנותם הם רשאים לשנותם
לכל מה שירלו ואפי' לגרבי עבוד כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות
מתנות עניים אבל אם רלה הגובר לשנותם יש מחלוקת בין הפוסקים
דלדברי מהריק"ו שכתב בשנותי נפש מניחים אותה מעות לעדקה ומתנים
נבחים על אותם מעות ודאי מסתלקים מאותם מעות ונותנים הכח לאותם
נבחים ויש להם כח כמו בני העיר בעדקת עירם ע"כ אם כן הגובר יש
בידו לשנות כמו בני העיר ומיהו לדבר מטה אחרת והמדדכי כתב פ"ק
דב"ב דוקא בני העיר מצינן אבל נבחי אינו רשאי לשנות אפילו לדבר
מטה · ולדידי חזי לי שאפי' מהריק"ו לא קאמר אלא בשמינה המטה
לאותו נבחי על המעות שהקדיש אבל בשהמקדיש לא מינה הגובר רק
נתן החפלים ביד הקהל והם מינו הנבחי כמנהג הקהלות בדאי שלא
אתיפה כח הגובר לשנות יותר משאר בני הקהל זו אף זו כי במנית מעות
ביד נבחי יש כח לנבחי לעשות במעות כרלונו אבל מי שהניח חפלים
מסויימים להקדש הקהל אין הגובר יכול לשנותם ואין לומר דכיון שהגובר

הזה הוא מקרוביו של המקדיש נתיפה כמו יותר משאר הגזברים שהרי הכיח המרדכי פ"ק דכ"ב מעשה בלחד שנתן מקלת נכסיו לצדקה בעת מותו לימים ירדו קרוביו מנכסיהם ולמר שנחלקו גדולים בזה י"ל שיתנו לחתה לדקה לקרוביו משום דלולינן כתר לומדנא וש חולקים דלדרכה לחרינן דעתיה דלפי' לא היה יודע שירדו קרוביו מנכסיהם הוא יהיב לדקתו לענייש ומהריב"ל ח"כ הכריע כדברי החולקים דמסתבר טעמיהו ונלע"ד דכ"ר שהקדישו חפלים ולא מעות לכ"ע לין נותנים לקרוביו כשירדו מנכסיהם והרי קרוביו כשאר בני הקהל ולינם יכולים לשנות לכל בני הקהל כחוח כמעמד שבעת עומי הקהל רשלים ולין שאר הקהלות שבחתה העיר יכולים לעכב ולערער על לותם חפלי הקדש לפי דקי"ל שכל קהל הוא יחשב כעיר לחת ולינן נוקקין מקהל זה לקהל לחר :

הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ו

שאלה לדם הרגיל לנשף כחוטמו עשב הטוט"ן (טבקלו) שחוק ובחיקו ישלחו תמיד להיות נשף בו כל היום לם הוא לסור לנשף בו ביום השבת לו מוחר ושכמ"ם .

תשובה שניט במשנה פרק שמונה שרלים לין לוכלים לחוב יון בשבת לפי שלינו מלכל כריחים לכל לוכל הוא לת יועזר ושותה לחוב רועה כל לוכלים לוכל לדם לרפוחה וט' ופירש"י לפי שלינו מלכל כריחים ומוכלח מלחת דלרפוחה עביד ליה לכל לוכל הוא לת יועזר שסרכה לוכלים לותו כשהם כריחים והרמב"ם ז"ל כפי' המשנה כתב כל לוכלים לוכל לדם לרפוחה ענייט כי כל דבר שלוכלים לותו כריחים ויוט בו שהוא מוחר לדם להוכלו על דרך רפוחה כיון שהוא מזון לכל לדם וכהלכ' שבח פ' כ"ק כתב לסור לבריה להתרפלו' בשבת גזירה שמא יעשק הסמנים כימד לא יאכל דבריס שהינם מלכל כריחים כגון לוב יון וכו' לכל לוכל לדם לוכלי' ומשקי' שדרך הבריחי' לוכלם ולשתות' כגון הכוסבר והחוב לע"פ שהם מרפלים ולכלם כדי להתרפלות מהם מוחר הוחיל והם מלכל כריחים וכן שמנים שדרך הבריחים לכוך בהם מוחר לסוך בהם בשבת ולע"פ שמכוון לרפוחה ע"כ . וכפי זה שו הנוהגים תמיד בנחירהם הטוטון לע"פ שמטוטים בזה לבטל מהם הגזילת כיון שהם בריחים ודרכם לשוף לותו בבריחותם מחרים בשבת דלא שלני לן בין סיכה שדרך הבריחים לסוך בהם דשרי בשבת לע"פ שמטוטים לרפוחה

לשיפה

לשחיפה הזחת שדרך הבריחים לשחוק תמיר דשרי לשחוק כשכת הע"פ
שמכאן כו לרפואה . ועוד יש להתיר כזה כיון שהשוחפים אותו הס בריחים
נמורים שאין להם חולי כלל דכל הני דמתניתין דתנן הין הוכלין הזוב יון
וכו' לפי שאינו מהכל בריחים מיירי בחדש שחושש ואינו נופל למשכב ולא
חולה שלא שחושש והוא מתחזק והולך כבריא אבל מי שאין לו מיחוש כלל והוא
בריא נמור ליכא למנור כיה מירי משום שחיקת במנים וזה מבואר כטור
ח"ח סי' שכ"ז ו"ל כל האוכלים ומשקים שהם מאכל בריחים מותר לאכ לם
ולשתותם לרפואה הע"פ שהם קשים לקלת רבורי' ומוכחה מלתא דלרפואה
עביד אפ"ה שרי כיון שדרך בריחים להאכלם ולשתותם וכל שאינו מהכל
בריחים אסור להאכלו ולשתותו לרפואה אבל הס הוכל ושותה הותו לרעבו
ולמאכו ואין לו חולי שרי וכתב הרב מהרי"ק ו"ל בכר כתבתי שכל חדינים
אלו בחדש שחושש ומתחזק והולך כבריא וכו' דכל שאינו חולה כלל מותר
לו לאכול ולשתות הוכלים ומשקים שאינם מאכל בריחים רכיון שאינו חולה
ליכא למנור מידי הילכך אפי' היכו רעב ולמה מותר לאכלן ולשתותן והא
דנקט לרעבו ולמאכו להו דווקא אבל ברחא דמלתא נקט וכן נראה
מהמרדכי שמותר לאכול שרפים מתוקים ולנמוע כילה חיה כרי להנעים
לה הקול ואין כו משום רפואה כיון שאין לו מכה כנרוט ע"כ וה"כ כ"ד
כיון שאין לו מכה ולא מיחוש הוי כנומע כילה חיה ושרי ועוד מלינו בחושש
כמותניו שמותר לסוך שמן לבדו ואפי' שמן ויד במקום שהוא מלוי שדרך
בני האדם לסוך כו אפי' בלא רפואה וה"כ ה"ה כשאיפת הטוטו"ן שדרכן
לשחוק כנחירהם תמיר אפילו בלא רפואה דשרי כשכת לשחוק אותו וכן
מלינו דרוחלים כמי נהר ומי המתן ומי טבריה הע"פ שהם מלוחים קלת
והיום רהוים כ"כ לרחילה הם לה לרפואה מ"מ כיון שדרך כ"א לרחון בהם
לפעמים אפי' בחול לרחילה כעלמא ולא לרפואה מוחר לרחון בהם בשכת
ולא מוכחה מלתא דלרפואה עביד ומכל הני משמע דאין שום אסור כדבר
לשחוק בנחיריו הטוטו"ן הזה דלא מוכח שהוא לרפואה כיון שרגילי' לעשות
כן תמיד והם בריחים . (א"א ז"ל הרב עקרי הר"ט הלכות יוה"ך התירו
חכמי עיר הקדש לחזני הקק"י שיגעים כיותר ביוה"ך לשחוק להבן הקלוש
דרך נחיריהם דשלא כדרך הנהתו הוי ומשם למד הרב המחבר מיש שחל
סי' כ"ב להתיר לנמרי לשחוק דרך נחיריו הטבחק"ו שמביאים מעיר נורפ"ו
שחומרי' דערלי מתא משימים כו יין כדי שיהיה חזק הוס רקי"ל דשלא
כדרך הנהתו מרבנן מיהא אסור מ"מ כיון דהכא שלא כדרך הנהתו מהרי
טעמי חדא דהין דרך לשחותו מנחיריו ועוד דאין הנתת היין להשימו

כטבחק"ו

כטכחקו כי חס לשחותו יש להתיר כפשיטות וכסי' י"ח חות ע"ח כתב ח"ל המחמיר כפסח כחיסור הטכחקו שכתב הרמב"ן סי' תם"ו ססק"י על ששורין חותו כשכר היט שה מהמתמיהין כן לשחוק עשטו חו כורך נחיריו שרי . מור וקליעה סי' תמ"ח ושנם הנחן לכיו היה שוחק על המתחסדים חחר טכחקו שלח שרותו כשכר וע"ש שטין על הרבה פוסקים יטו"ש וכסי' כ"ט חות ל"כ כתב משם הפח"י שחסור נמור לשחוק הטכחקו כיוה"ך וט"כ וככל ת"ן וחח"ך הביח כתה פוסקים רמתירין לותו ע"ש) :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ז

נשאלתי לכהר דכרי הרב המגיד פ"ח מהלכות חמץ ומצה הל' כ' כמה שכתב על השנת הרמב"ר שהשיג על הרמב"ם בס"ש וליסור החמץ והשחור ס' הוח כתב ז"ל ולפין דשת רכיט לחלק וכן נרחה עיקר שכפ' שו עוכרין תניח הפת וכו' ים להקשה כדכרי ס' המגיד שהביח כריתה זו דהפת שעיפשה וכו' ושב"ל חומר כר"ה כמקוימת לחכילה חכל כפת שחור וכו' והביח עוד שם תניח הפת שעיפשה וכו' וח"כ כריתה דהפת שעפשה כלח נפסלה לחכול לכלב ועלה קחי ר' שמעון כר"ח כמקוימת וכו' מכלל דכפת נמור עסקינן ולח כפת שחור וכו' וקשה כיון דעיקר ההכרח הוח מדקחני חכל כפת שחור מכלל דת"ק דכפת חמץ עסקינן ולח כפת שחור וח"כ למה תביח הכריתה החחרת כיון שההכרח הוה ככריתה דהשתא מינה ובה . (א"א הרב לח"ס שם רצו קושיח זו ותירן כחופן חחר ו"ל עמ"ש הרב המגיד ולדכרי הר"ח וכו' כתב הלח"ס נרחה ודלפי דה"ה תנהו חרי קושיי דהק' מדקחמר כמד"ח ותו דפת וכו' היה יכול להקשות מכלי הכריתה החחרת שכתב ע"ש ת"ר וכו' שח שרלה להקשות לו קושיח חלימתה כיון דכריתה כתריתה לויני כפת חמץ ודווקה לח נפסל מלחכול לכלב ח"כ קמייתה כמי הוי הכי דלת"ה שח דכתלי דלויני הך כריתה לח לויני הך כריתה היה להם לכחר כנמ' דעל הסתם משמע דתרוייהו כחר גווכה הוו עכ"ל ות"י וה הוה מדכרי ה"ה שכתב ולדכרי הר"ח וכו' היה להם כנמ' לכחר כמלח דה"ה עלמו נרנש כקושיח זו ותירלה וכחמור) . ושם כתמר דחפשר לחוקמה כפת שחור ומתי דקחמר חכל כפת שחור הוה לנבי יחדה דלמעלה לויני כפת שחור שלח יחדה הכל כפת שחור שיחדה הין זקוק לכער ומשה דכולה מיירי כשחור ולכך הביח הכריתה החחרת ת"מ עדיין חין רחיה דלימתה חלה דמיירי הכריתה דלשונה כשחור

כדפרשנו והכריחה להגיה מיירי בחמץ ועוד קשה מ"ש הרב המגיה ועלה
קאמר רשב"ל מה הוא ענינו ולכאורה יש לומר דאין להכריח דמיירי בפת חמץ
מהשתא בריתא לחודה משום דקתני הפת שעיפשה ופתמית מזמנין שעיפשה
אפילו מלאכלת הכלב וכיון שכן יש לפשר לחוקמה בפת חמץ לפי שכיון
שנפגמים לאכל לכלב מיבי תמי חייב לבער דכשלמא בשאור היינו לחוקמי
אפי' בפסל מלאכלת הכלב לפי שהשאור הוא עומד לחמץ כו עשות לחרות
מה שא"כ בפת חמץ וע"כ אין לריכין לומר דמיירי בפת שאור אע"ג דתני
רשב"ל בד"א במקויית' למלאכלת הכל בפת שאור דמקדין בפשין לומר דמיירי
ברישה ממי פת שאור וקאמר הכל בפת שאור שיודעה ליישנה ובריאה
מיירי בפת שאור המקויית' לאכיל' שלא יחד' ליישב' כיון דקתני הפת שעיפ'
דמשמע בל אחמן עצום ימי' כפסל מלאכלת הכלב והא לא מתוקם בחמן
לזה הביא בריתא לחרת דקתני בפירוש הפת שעיפשה ופסלה מלאכול
לאדם והכלב יכול לאכלה והענין הנאמרים דפסלה נמי מלאכלת הכלב
היינו משום לבער ד"ל מכח בריתא זו דקתני הפת שעיפשה בפסל מלאכלת
אדם והכלב יכול לאכלה ה"ה כאותה בריתא דלעשנה דקתני הפת שעיפשה
מיתוקמא בפסלה מלאכלת אדם והכלב יכול לאכלה ומיירי בפת חמן
מדקתני אח"כ הכל בפת שאור דהשתא ליח למדחק דמיירי בפת שאור
כיון שאפשר לחוקמה בפת חמן שפסל מלאכלת אדם ולא כפסל מלאכלת
הכלב וכוה מתיישב קלת לשון הרב המגיה · הכל עדין קשה למה הוצרך
סיב המגיה לומר עוד ועלה קאמר רשב"ל כד"א במקויית וכולה לע"ל
דבא להכריח שבריתא דלעשנה מדברת בפת חמן שלא פסל מלאכלת
הכלב אבל אם נפסל בין בפת חמן ובין בפת שאור אין חייב לבער שלא
כדברי הריאב"ד ועלה קאמר רשב"ל כד"א במקויית לאכילה דאינו שלא
יחדש לעשיה הכל אם יחדש לעשיה לא גריך ומאי דקאמר הכל בפת
שאור לאו דוקא שאור שלא הפי' חמן אם יחדש לא גריך לבער ונקט שאור
לומר דאפי' בשאור אם יחדש מהני וסמך כאן הרב המגיה לומר וחזרו
בגמ' דאין הלכה כר"ש שלא גריך לטוחה בטיט נמי והטעם לומר דבגמר'
אמרו דאין הלכה כר"ש וגריך נמי טיחה מיהא נשמע דלא מיירי בשאור
ופסיד דכיון דנפסלה לא מחמת כולי האי למבעי נמי טיחה אחר היחוד
לעשיה שלא כיון דמיירי בחמן ולא נפסל לא גריך יחדו לעשיה וגם טיחה
בטיט ולפי זה לדמות דילמא פאי בריתא מיירי בשאור ונפסל ואפי' דקתני
הכל בפת שאור הוא דקודם דבר בשאור שלא יחדש לעשיה אבל בשאור
שיחדו לעשיה אין גריך כיעור וכדברי הריאב"ד לכך מביא הבריתא השנית

דמיירי כפירוש בחמץ וחמר דכלח נפסל חייב לבער אותו אבל בנפסל
העלו הגאונים דאינו מבער וכי תימא דכריתא חדא מיירי בחמץ וכריתא
קמיתא מיירי בשאור ונפסל למה הכריע מעלה קאמר רשב"ח כר"ח
במקוימת דאי איתא דכריתא קמיתא מיירי בשאור ונפסל ועלה חילק
רשב"ה כין יחדו לישיבה הו לא ה"כ קשה למה לא חילק הכי נמי רשב"ח
ככריתא אחרת של חמץ ולא נפסל דקתני סתמא כשרפת עם הטמאה
כפסח הילל כר"ה במקיימת לאכילה כלומר אלא יחדה לישיבה אבל יחדו
לישיבה לא דהא להרא"ש שקולים הם השאור דנפסל עם החמץ ולא נפסל
ולמה אפליג רשב"ח עלה דהא דשאור ולא אפליג עלה דהא דחמץ ולא
נפסל אבל לדברי הרמב"ם דתרתי הכרייתות בחמץ לק"מ דהא אפליג כה
חדא ומנה ודו"ק הלעיר **יאשיהו פינטו** מ"ע

סימן ח

שאלה בני חולה לארץ הבאים לדור בירושלים תוב"כ ובאים דרך
עזה שעושים יו"ט יום אחד כה"י ופגע בהם יום העשרים אם
מריכים לעשות שני ימים במקום שילכו משם עד הגיעם לירושלים מאו
אפשם או יעשו יום א' ככני עזה כיון שעשו הרגל בה ושב"כ

תשובה אותם שבאו מא"י לארץ להשתקע עושים יום אחד ואין לומר
נותנים לו תומרי מקום שילך משם כיון שאין דעתו
לחזור כדר' וירא אבל מוגרמתא דרב ושמואל כעלותו לא"י כי לא היה
דעתו לחזור לבבל הילכך לא נהג תומרי מקום שילך משם וכן מי שדעתו
לחזור נוהג ככני מקומו אפי' להקל כהאיש דרבה בר בר חנה כשבלך
לבבל אבל דייתרא שהוא חלב שבכפיפ' הקיבה שבני ק"י לובל' זוטו וכני בבל
נוהגים בו לשור וחוקי רב אפי מתניתין דנותנים עליו תומרי מקום שהלך
עשה אפי' מא"י לבבל והני מילי דאין דעתו לחזור ורבה בר בר חנה דעתו
לחזור הוא ומיהו כמינעא אבל לא בפרהסיא מפני המחלוקת ולמדנו שאבל
תלוי בדעתו לחזור כין להקל כין להחמיר וכני ח"ל שעושים שני ימים
טובים כשבאו להשתקע בא"י ואין דעתן לחזור נוהגים ככני ק"י לעשות
יום אחד ומיהו כל זמן שלא הגיעו לישוב עושים כ' ימים טובים כהאיש
דאמר רב ספרא לרבי אבא בגון אנן דידעינן בקבועא דירחא אפי' שמגיעים
השלוחים ואומם עושים שם אלא יום אחד כישוב לא עבידנא מלאכה בי"ט
שני מפני שטוי המחלוקת ואמר ר' זעירי כישוב אסור בנרכב מותר ואפי'
התוספות כישוב לא עבדינן אפי' כמינעא ואפילו דעתו לחזור ולפי דברי
התוספות

התוספות חיית לן למידק כמדבר מתחר בין דעתו לחזור ובין כחין דעתו לחזור ביום שלה הניח לישב לח הוקבע למותח פמותח לנוהג שני ימים טובים ומכאן חט למדיק לכני מ"ל הטומנים ב' ימים וכיכו לח"י שבמדבר לסוד ומהנים כ' ימים לחני' לין דעתו לחזור עד סיסיה קבוע כמקום ח"י והו כישוב יעשה יום לחד וכני וה נרחה שביון שבניעו לעיר פוסב שהיה עו"ה שעושים יום לחד נם הם עושים בן כיון שלין דעתם לחזור עוד לח"ל ותמיהח לי מה שבתב הרא"ש פ' תקוס שנתנו עיט לחדם ליצל לחר מנסנ המקום שרעתו להתקיע שם כין לקולח כין לתומדין וכו' ולח מבעני' כי ההיח דיתר' שיש לו לנהוג כחומרי המקו' שבלך לשם ולח יקל מפני המחלוקת הלח לחני' ההולך ממקום שמחמירים למקום שמקילין ולפילו רעתו לחזור יש לנהוג כקולי המקום שהלך לשם ולח יחמיר כמנהג מקומו מפני המחלוקת כדכר שניכר שיש בו שני מנהג וכו' עב"ל ומבחה הכחים מח"ל לחרן ודעתם לחזור ינהגו בקולי המקום שבחו שם ועושים יום ח' שהב"פ שלעניו המלחכם חס לח יעשה מלחכה יום שני חין כוה מצוי מחלוקת דחמרי כמה בטלני חיכח בשוקח ויכנו חומרי מקום שילהו משם מ"מ לנהוג קדושת י"ט כתחילה וקדום היום חיכח מחלוקת שחין לשנות מהמקום שהלך שם ולרבני הרא"ש חשי' כדעתו לחזור היה לשם לנהוג יום ח' ולהקל כדבר שניכר בו שני מעכב ומשולם לח שתנו ולח הזיקו לנהוג הכחים מח"ל יום לחד בקדום ותפילה נשרשתם לחזור שלח בפרהסיה עושים קהלות במקהלות עט ועושיב יום כ' כתחילה וקדום לעיני כל ישרחל והיי לסוד לשנות מפני המחלוקת וכיולה כוה הקשו מחוספות פ' תקוס שנהגו כחלי דיתן המוליך פירות שביני' ממקוסשבאו למקום שלח בלו חייב לבער תימה לר"י והלח לסור לשנות מפני המחלוקת לחני' לקולח בדקמרינן לעיל לין בוה משום שני המחלוקת דמימר לחמי כמה בטלני לילה בשוקה הח לי לחו הלי טועמח סוה לסוד לשנות מפני המחלוקת ומיהו י"ל לי מדלסוריילח חייב לבער משום תחלוקת לח יעבור עד ד"ת ועוד לומר ר"י דלח שייך מחלוקת שלח כדבר שחלוי בנוף הלדם לחל כפירות לח שייך מחלוקת והסתם בפי השני תיולין הללו משמע דכי"ט שני שהוא מדברי סופרים ותלוי בנוף הלדם שייך מחלוקת ולריך לנהוג כקולי המקום ול"ע להלום הענין כרעתו לחזור.

(א"א החום' והרא"ש מודים דלכן בדבר דליכח מחלוקת ולח קפדי להדדי שפיר עבדי בני חו"ל יו"ט שני כשיהיו כח"י תוכ"כ ו"ל מרן כתשו' מבקת רובל סי' כ"ו שלה וכו' למה העולים לרגל מקפלוים כפרהסיה כבמי

חו"ל וחין מוחין עלהס תשוכה וכו' וכן מעשים בכל יום בכל שנה עולים
לשלם רגלים ממ"ל לח"י חו' ועושים יום כ' על גליות כתקוניו וימשפטיו
כחו"ל ולח עוד שלח שמתקבלים מכיו מכני חו"ל הטולים לרגל ומתפללים
תפי' יו"ט וקורין כתורה ומפטירין בנביח בברכת תחילה ותוך כמו
שעושים בחו"ל ודב"ז נעשה מימי קדם בפמי גדולי עולם ולח פקפק שום
לדם כד"ז מעולם וזו היה שקשה בעלין היחך מתפללים תפי' יו"ט שני
כפרהסיח בה"י והיכי לח מיסיכן למחי דתכן ש ושנה לדם מפני המחלוקת
והיה מספיק לסס שיתפללו תפי' חו"ל בלגעח וב"כ לומר דס"ל לגדולי
עולם דע"כ לח תכי הל ישנה לדם וכו' חלח כמלהכה ודכוותה דהפשר
למיפק מיכה חורכה חכל כתפי' חף הס יתפלל כמקום שיחו מסם לח
נפיק מיכה חורכה וליכח למיחש בה למידי וכו' ישו"ס וע"פ שה הדכרי'
כהרמנותיה דהרב המחבר ליח בזה ל"ע על חתום' והרח"ש והחמור)
וחזרט לעניו שלחט שכיון שהגיע ליושב שטהגים בו יום ח' טהגים סס
יום ח' כיון שהיו רעתם לחזור לח"ל · ומיהו מסתקח לי לסס ילח מלחתו
מקום שטהגים בו יום ח' והלך כדיך המדבר להגיע לירושלים ומגיע בו
רגל ח' כמדבר לו לחריכן חזר לרין הכח כמדבר שחע"פ שהיו רעתו
לחזור למקומו עשסס שני ימים כמנהג מקומו לו לחריכן כיון שהגיע
ליושב של ח"י כמו עזה ולסס פגע בו רגל סס לריך לנהוג עמהס כמנהגס
מפני המחלוקת הרי הוח כבני ח"י שילח מסס ופגע כמדבר ח"ל שעשה
יום ח' עד שיגיע ליושב שלח ישנה מפני המחלוקת · והנרלה לע"ד כוה
שלס כשכח לעזה לה פגע בו רגל לנהוג בו יום ח' והלך לח"כ וכמדבר
פגע בו רגל טהג כבני ח"ל עד שיגיע ליושב המקום לשר הוח חונה סס
ולס כחולי פגע בו רגל ח' כעזה ונהג יום ח' כמנהגס מפני המחלוקת
לע"פ שלח היה כדעתו להשתקע סס וילח מסס לכח לל מקום מושכו
כשיפגע בו הרגל כמדבר טהג בו יום לחר ומסתברה לי הלי מלתה ·
(א"א כן ח"ל דעלה ליוד בח"י ולה לישתדר ליה וקודס שהגיע רגל רלשון
חזר בו ודעתו לחזור למקומו פסק הרב ז"ל ולחקי ח"ח סי' י"ב דדיבו
כרין כן ח"י ע"ס בני לור נהגו לעשות שני ימים טובים של גליות ולין רופי
כמנהגס ולוגס עוברים על ברכה שלינה לריכה כי החירנה כל מקום
שיסתפק לס היו כלים המלוחים לו להו לריך לעשות כ' ימים טובים מס'
פלר הדור להרמב"ס סי' ק"ו ע"ס והברכ"י כסי' תל"ו לות ט' החריך
קלת על יפו ומסיק ו"ל ונהירנה שמוליט ה"ה כמהר"י הכהן כשחור
להתישב כעה"ק וכו' עם קיעה נדולה מכני חו"ל נתעכבו כרמל"ה כעלית

ועשו יום ג' לבד גם הצדיד לי וקן לחד שבזמן הרכבים מהר"ן ומחקי וכיח דיפו היה הולך וחדם ג' דריס כיפו והיו עושים י"ט יום ג' לבד ולין פולה פה ומתפלף כלל וכל זה מורה שכת הקודמין היו יודעים שמלוחים היו הולכים ליפו ולין מעכב והוחזקו לעשות יום לחד ככל ג"י תו"כ ע"ש)

הנעיר **יאשידו פינטו** ס"ט

סימן ט

שאלה כעניין תענית שנזרו על הגשמים מר"ח כסלו ולילך ועשו הלבור לחתם ג' תעניות ולא נעט וכשבאו לחזור ולגזור סג' תעניות השניות רלו ביום השלישי מלחתם תעניות הוא יום חטבה לם יכולים לגזור כיון שבבר עשו ג' תעניות הרלשונות ותנן לם התחילו לין מפסיקין ולמרו בגמ' כמה הוי להתלתא רב לחא למר שלושה ור'יוסי למר לפי' יום לחד ושבמ"ה .

תשובה ליתי דין לריך בשם כי הם דבריס פשוטים שלין לגזור תענית לא הרלשונה ולא השניות ולא האחרונה כשהגיע בהם חטבה לו פוריס רק לם התחילו בבל לחד מהם להתענות ולא דקדקו בהיום ר"ח לו חטבה לו פוריס פוגע בהם ולח"כ נודע להם לז לין מפסיקים לבל מה שהתענו בתעניות הרלשונה לא מקרי התחלה לגבי תעניות שניות דבל ה' וח' גזירה חדה היא . ורלים לדבר שהרי בתעניו' הרלשונה לא היו מפסיקים מבב"י ולבשי משמר לה היו מתענו' בלל מפני שהיו עוסקים בעבודה ובשניות מפסיקים מבע"י ומתענין בה' דבריס ולבשי משמי מתעניס ולא משלימים וכו' סלחרונ' מתעניס ומשלימי' הרי שבל ה' מהבה היא גזרה לחודה וכן לרעת רוב הפוסקים בלמלניות מתעבת עבירות ומניקות לבל לא ברלשונה וולת הרמב"ם שפי' שבלמלניות ג"כ היכם מתענות כי לם בו' לחרונה . ומ"מ למדנו דבל גזירם וגזירם היא לחודה ולא מקרי התחילו מה שהתענו בתעניות הרלשונה לגבי גזרת השניות לו האחרונה נומר התחילו לין מפסיקי' אלא ס"ס לם התחילו בבל גזירה של תעניות לו ברלשונה לו התחילו בשניות לו באחרונה לין מפסיקים ומי שרלה לומר דבללו הוי בחדא ולם התחילו בג' רלשונה נזרים בשניות לפי' בר"ח ומטבה ופוריס לפי דעתי לא ביון אל ההלבה . ולמ"ש שמשביל יבין הדבריס להתחתם עב"י לנחת י"ח השוחל לוביחה ולעריבה ברוב הדברי' דהא תנן לין נזרי' תעטת על הלבור בתחלה בה' אלא להפקיע את הצעריס אלא אלא תעניות הרלשון' שני וה' ושני ו' שניות

ה' וכ' וה' ר' יוסי לומר כשם שאין הראשונה כה' כך לא שניות ולא אחרונ'
ופסקינ' הלכה כר' יוסי דעמוקו עתו וכו' תעניות אחרונות קי"ל דהם
כסדרם שני וה' וכני וה' כר סופם . ומ"מ בכל גזירה שהשלם גזירת אין
מתחילי' כה' לפי שכל גזירה היא לאחדה ואין לפו לאמרים בשניות כיון שכבר
התחילו כראשונות כשני וצעו כ' וה' וכני אז יעבור השניות מהחמשי ואילך
כיון דליתי כאן טעמא דהפקעת שעריים דהא ליכא הפקעת שעריים אלא
כשיש הפסק ומן כין תעניות אלו לאלו לכל כשהם סמוכים זה לזה חמשי
אחר שני ליתי כאן הפקעת שעריים אלא ודאי כיון דכל אחד גזירה אחד היא
אין מתחילין אלא בכ' ולפיכך כל פעם שגוזרים תעניות כין בראשונה וכין
בשניה וכין כשאי' היא גזרה מראש שאין מתחילי' כה שלא כ' . ומכאן נלמוד
למצנה שמטיכה גם הקהל אין נוהגים תעניות כר"ח ומטיכה ושוהים שהוא
נמי כין בראשונות כין בשניות כין כאחרונות ולדברי הכל היינו מתקשי'
מצנה זו אלא בתעניות הראשונות אבל בשניות ואחרונות כיון שכבר
התענו כראשונות לעולם נוהגים אף כמטיכה ושוהים ואלו דכרים שאין
הדעת סובלתן . ויש ליישב לישב כדכר הזה דהכי תרתי מתני' תעירי כאחד
עכשיו תמה שכתב הר"ן אבל הקהל אין נוהגים תעניות כה' ולפי זה אם לא
כתעניות של נשמים כלבד אמרו כן אלא ככל גזרה שלא תבוא על הצבור
ואפי' תוכח מדמתני' לה הכא כאחרי אין נוהגים תעני' מ"ח ומטיכה ושוהים
דמשמע דכי היכי דאין מתחילין כל תעניות הכי נמי אין נוהגים
תעניות על הצבור כתחלה כה' ע"כ . ומ"ל אף אנו נאמר ויכי היכי דמתני'
דאין נוהגים כה' אף כין כראשונות כין כשניות ואחרונות הכי נמי אין נוהגים
מ"ח אף כין כראשונות כין כשניות ואחרונות לכ"פ שכבר התענו
כראשונות לא מקרי התחלה מה שהתענו כגזרה הראשונה אלא דוקא אם
התחילו להתענות כזמן של גזירות השניות או השלישיות אפי' יום א' לא
הין מפסיקים . ועוד יש להוכיח דאין לפרש אם התחילו כתעניות הראשונ'
נוהגים ג"כ כמטיכה לא שוהים דל"ל לרבי אחא דמתרים כגמ' עד כמה אמי
התחלה ג' ימים ל"ל כן היה לו לתנא לומר והם התחילו גזרי' דהייט אם
עשו ג' תעניות הראשונות נוהגים ג' תעניות אחרונות נם כמטיכה ושוהים ומאי
הין מפסק' דקתני וע"ק דהל"ל ובזמוה נחרי' מאי הם התחילו הין מפסיק'
ולפי המסקנא דהתחלה אפי' יום אחד אפי' ויכה דהתחילו להתענות
יום ראשון כין כראשונות וכין כשניות ואחרונות ולא דקדקו אם היה
ככלל יום שמיני ושוהים הין מפסיקים ולפכרת רב אחא דקאמר דמתחלה
הוית ג' ותים ויכאר מ"ש התכ ואם התחילו דהוי כו' אחרונות דגזרו

כיחרומה לס התחילו להתענות תהס ג' ימים זלמ"כ שנע ר"ח לו מטוכה
ופרים לין מפסיקים ולמב"ג דכפי החשבון לא מקלע מטוכה כשבע
לחרוטת מ"מ כמ"ל דשולין הגשמים לחר ס' יום לתקופה לו מקופתן
שעות גשמים שלהס קדם י"ן בתרחטן לו לחריו מתוך הרמב"ם פ"ג מהס'
תעניות כשיניע זמנס ולא ירדו גשמים יתרים מתעניו כ' וה' וב' ומפסיקי'
כר"ח וכטוכה ושורים ושולין לח"כ כמו ז' ימים הס לא ירדו גשמי' ב"ר נוחי'
י"ג תעניות על הסדר ע"כ . וכפי זה כלולס תקופות שעות גשמים
שלהס הוא קודס חסון שיך שפיר לומר התחילו כשלשה תעניות מהו'
לחרוטת קודס ר"ח לו קודס מטוכה הכל לפי זמן שנת גשמים שלהס
וכן כמקופות שנושים ביום ס' לאחר התקופה שיך כמי שפיר התחילו ג'
תעניות מהו' לחרוטת קודס ר"ח וכן בשלר הלרות שנוהים תעניות עד
שיעטו וירוחמו מתשמים מקלע כמי התחילו ג' תעניות קודס חטוכה לו
ר"ח לו פוריס ולפוס הלכתה דקי"ל כר' יוסי דהתשלו הוא לפי' יום ה'
כפי התקלה לפי שפיר ולס התחילו להתענות בין כרלשוטה וכן בשחרוטת
יום לחד ולא דקדקו שהיה פוגע בהס ימי חטוכה לין מפסיקין . ועוד
מלהתי מכוחי דתתכי התחילו לין מפסיקין מתוקמה כשלחד לרוח שנוי
תתחלה עשרה לו עשרים תעניות ועל זה נתלקו ר' לחא ור' יוסי לפי שפי
לתחלה ג' ימים לו יום ה' דכעיוכי' פ' כלל מעלבין לחייה חיל מחבי'
בגמר' לין נוחרים חצניח על הגבול כר"ח וכחסבה הב' ולס התחילו לין
מפסיקים ופי' רש"י ז"ל ולס התחילו שקבלו עלהס להתענות ה' לו ו' יום
ונכנסו בהס ימי חטוכה ופרים ע"כ ודי בלילה זו . ולחומר לפי דלרבי
השל שהבין פי' לס התחילו ג' ימים שהס ג' ימים של התענית כלילשוטה
וכפי פסק ההלכה שהתחילו הוא לפי יום ה' מהב' תעניות דלשוטה לין
מפסיקין ה"כ לדכיוו לא מלבחת לין מפסיקין בחטוכה לפי שהתחילו
יום ה' לו כ' שה לפי ג' שפי כשהגיע ד"ח נוחרים הג' תעניות דלשוטה
ולא מקלע חטוכה לו ר"ח לפלא עד שיעבדו ג' תעניות הלשוטה ועוד
טוסף עלהס . ונפוי לפן בפתי מתוקמת פלוגתייהו דר' לחא ור' יוסי הלי
ע"כ לה מתוקמת פלוגתייהו שלא לו בבורת שפר לרוח שהתחילו לגוור
קודס חטוכה לו קודס ר"ח דלר' לחא התחילו הג' ימים ולר' יוסי לפי'
יום לחד . וכן מתוקמת פלוגתייהו כהגיע עונת גשמים קודס תשן
כלופן שגזרו תעניות קודס ר"ח דלר' לחא לא מקרי התחילו שלא לפי ג'
ולר' יוסי לפי' יום לחד מקרי התחילו . ול תתמה לפרש המשנה דלס
התחילו דהוי כלופן שלא דקדקו והעלו על דעתס שהיה פוגע כלוחס

התעניות

מתענית ר"ח מסכה ושריס . והרי נמקי יוסף כתב פ' קדר תענית
(א"א פירש לשר סביבותן סרי"ף לתענית חול מסר"ן וכמו שהביא
מהירוי ה"ם לעיל והם בהר"ן לשר סביב הרי"ף ונמוקי יוסף על תענית
כעין כרשום לה מלחמי וכתלה קדר שעור לשר סביב הרי"ף חול מהר"ן
לבד שעור קטן הם מהנמק"י כמ"ש החיד"א כשם סגדולים ע"ש וכתב
החיד"א שם ולבי רלחמי נמק"י כ"י על פסחים ומרן בכ"י ח"ח טי' נ"ב
מוכיח נמק"י ממגילה פ' סקדיה עשרה ומוקו לשון ליתיה בביחוד ההל'
ממגילה ושכח שפירש מגילה מהר"ן ומרן שיה לו נמק"י כ"י על מגילה
עב"ל לק לקן נמי נלמד דשרב סמחבר שיה לו נמק"י כ"י על תענית כי
לה מלחמי וה שלשון כרשום כמו שיטע"ם) נבי הלי מתני' ולקין נזהרי'
תענית כר"ח לשם החיך גרסק ולה נריס הכל כתחלה משמע שלעולם
לין נזהרים כימים שי תענית לה כתחלה ולה כתענית שני' ולה כנ' שלה
שלם נזרו סתם ולה עלה כרעתם שיטע כתב ר"ח לו מטוכה לו פוריס
ושתחילו לחתענות לין מסמיקי' נזירתם שנזרו סתם שלה מתענים ומשלימי'
וכו' שהע"פ שלין נזירתם כתם לחול על ימים שי בנזירת הרלשונות
כפרט חיל ככולל דונמת שפוטה שחלה על שבתות וימים טוכים ככולל
ע"כ . הנה מתכאר שלם שתחילו דמתכי' הוי שלה הטלו על דעתם שיפטר
כתם ר"ח וחטוכה ולפיכך לין מסמיקי' לכל לם כשעת הנזירה העלו על
דעתם שיטע ר"ח וחטוכה כין כרלשון וכין כשני לו נ' לין נזהרים וחל
כתר טעמל וד"מ לו חטוכה הוי כמוער דלין מתענים כהם ול"ל לנזור
כהם תענית ולה חיישה נזירתם של לחרון כ"ר כפרט שלה כשנזרו כ"ר תענית
כימים דלך כלל וכשם הלי טעמל לתברך לן ודם כשניות לימם יכולים
כ"ר לנזור לכפל ר"ח חטוכה ושריס ולה חיישה נזירתם דלך פרט שלה ככולל
כלמור . ונם כמרדכי ריש ר"ה כתוב שבקשו לנזור תענית כ' וח'
וכ' ופנע כתענית ט"ו כשבט דעתי נוטה שתענית נרחה לשבת הבלח
ולין קובעים תענית כו וכו' וכתב הרב כית יוסף כטור סי' תקע"ב
דמדכתב וכקשו לנזור משמע דדוקה קדם שהתחילו מיירי הכל לם התחילו
לין מסמיקי' ולחרון מי חמיר ט"ו כשבט מחטוכה ושריס .
(א"א הרמב"ם פ"ל דתענית הלכה ז' השה חול המועד לר"ח
חטוכה ושריס שכתב ז"ל וכן לין נחריס תענית כתחלה כר"ח לו כחטוכה
ופוריס לו כחולו של מועד וכו' ולעניין קריאת הס"ת כתב מר"ן בכ"י סי'
תקנ"ב ז"ל וכסי' תקע"ט יתבאר כשמתענים בר"ח לינו פרשם קוריס
ומשם נלמד לחטוכה ושריס עב"ל וכסי' תקע"ט הביא שם לשון הר"ן

וכתוב בסוף לשונו ולתלמוד דידן כשמתענים כר"ח קודים בבוקר ע' ר"ח וכ"כ ג"כ הרוקח ובמנחה קודים ויחל ע"ש ח"כ גם כשמתענין בחטוכה ופוריס בבוקר קודים בחטוכה בפ' נשיאים ובפוריס ויכח עמלק ובמנחה ויחל כדברי מרן ז"ל) הרי מבואר דאם התחילו אין מפסיקי' אח שלח דקדקו והעלו על דעתם שיענע חטוכה אז ט"ו בשבט אין מפסיקי' לכל כשעה שבקשו לנזור אם ידעו שיענע בלותם חימים חטוכה ופוריס אז ט"ו בשבט אין נוזרים ודוחים מלהתחיל להתענות עד שבת הבאה כדי שלא יתענו בלותם הימים . ונם יש מכאן ראיה שתע"ם שבבר התענו יום ח' אז יותר אם חזרו לנזור ג' תעניות וידעו שעונע כאם ר"ח וחטוכה אין נוזרים ודוחים מלהתחיל להתענות עד שבת אחרת לפי שאם נאמר נכור שבקשו לנזור כ' וה' וב' ולא אילק אין אם התענו קודם לכן אז לאו מזמע דכין כך וכין כך כיון שבקשו לנזור כ' וה' וב' מחדש וידעו שיענע כאם ר"ח אז אז חטוכה אז פוריס אין נוזרים כאם תעניות ודוחים לותם חה נראה לי פשוט בביעתה כותחלה . המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן י

נשאלתי על הספר שהשפיעו כע"הק פתח חו"כ מחמת עלילות הבתי כנסיות אם חייבים לפרוע עמהם המתפללים בבית המדרש שיש להם בו קביעות ת"ת תמיד ומתפללים בו בימות החול בלבד אחר שם קביעות עשקם בת"ת מבוקר עד ערב בימות החול ומתפללי' בו העוסקים שם בת"ת לבדם ואין זר אחם בקביעות כי אם לפרקים וכמעט ומיס המלח ימלח אזה יחידים מעטים שמתפללים עמהם פ"ה כחודש אז כשבא לכן אף העוסקי' שם בת"ת ומתפללי' שם בחול בקביעות בשבתות וי"ט מתפללים בבית הכנסת ובשמ"ה .

תשובה כך דעתי נטוי שבית הכנסת נקרא מקום התפילה שם מתפלל' תמיד בקביעו' בחול ובשבתו' וי"ט שהוא בית מיוחד לעבודה הקדושה עבדת ש וש בו פרנסים וגבאים וקופה של צדקה וחברת קוברים והרלקת נרות בשבתות וי"ט מקום גילה ורעדה ומתאספים שם כל העדה בכל עת שלא תבא להתחנן ולעזוק ולטוח לשמו יתב' וכיולא משו הדברים אבל בית המדרש שהוא מקום קביעות לימוד התורה ואין בו קביעות תפי' בכל הימים של שבתות וי"ט וחופות מתים וחברת הבני' וכיולא גם אין מהדרים לותו בשבתות ובחניגת הרגלים ברבוי נרות כדב' על כן בחו'ים בברו ה' . ואע"פ שמתפללים בו בחול אינו בכלל כ"הב שחפילת

שחפי' חל קבועה עם מזוז בטול תורה אלא יתרצנו מזמן התפילה עד
בואם מבית הכנסת לכ"ה ויהיה עסק התורה סתך ותכף לתפילתם כלי
שם הפסק ולכך לא קבעו שם התפי' בשבחות ו"ט כיון שאין כאותם
הימים קביעות למוד ישיבה וא"כ העלילה שהעלילו עלהם על כתי כנס'
לין מבית המדרש ככללם שעיקר קביעותו לת"ת ולא לתפי' מ"כ הכתי
כנסיות עיקר קביעותם לתפי' שמ"ע לכל הזמנה וחולין כתר עיקר
למנם אם מבית המדרש שלומדים בו התלמידים ומתעללים בו עם רבם
ורבים מהמון העם מתקבצים שם בקביעות להתעלל בחול מידי יום יום
שמ"ע מבלי הפסק כלל בבית הכנסת לא מחשב הבית המדרש בכלל כתי
כנסיות כנרתו בזמירות של כל השנה לשריטו בשחמתו מזכירים ומעריבים
בכתי כנסיות ובבתי מדרשות ומיחדים שמך בכל יום תמיד ולומרים פעמי'
בחחכה שמע וכו' וכללו כ"ה לבתי כנסיות היכו כשנקבעים תמיד
בב"ה בבית הכנסת לא בכללם הם נחשבים ואם מילה דבר כרוך ושנוי
ודב"ו מבחר בכל דברי כשסקים ולכל"י (א"א לענין להשמחות מל ס"ת
שבהיכל רליתי מ"ש הרב בית מנוחה דף קנ"ב ע"ב כשמוחים הלחן
לגוליל הס"ת נהגו להשתחות מל ס"ת שבהיכל ונראה שנשתרבב מנהג
זה ע"פ מה שכתב מהריק"ש בתשובה הביאה הרב ח"ליב לחת ה' דמשיה
להשתחות לס"ת וכל שהיו כודע לס"ת בחושבו שמוח הסור לעשות כבוד
זה לס"ת מביאים לחתו ומפרסמים קלתו וזכלחתו לרבים ועכשיו נהגים
לברוע והיה בתשובת לחבי יעקב סי' נ"ו ובבי' כתב שם דהנכון להשתחות
מל הס"ת ומול הסיכל שם"ת בו ומכתב של ישרש תורם וכל המשנה
במוד הוי בכלל ודבר ה' בזה ובר מדו הוא ע"כ והרב ח"ליב הביא רליה
מהשר בבריך שמיה דלמר לבא עבדה דקב"ה דשנידנא קמיה וקמיה
דיקר לודיתיה לכל הרב חיד"א בברכ"י סי' קל"ד למד מדברי ריא"ז שהביא
השה"ג בשם"ק דקדושי' דאין נכון להשתחות מל ס"ת ום לחשוד
בדבר ואין להשתא רק מל הס"ת כשהוא פתוח וכ"כ כלר"ה הוא ה' ·
ולי אי"ש נעיד אין למחז מדברי ריא"ז שיהא לחשוד בדבר משברת
כלל כיצד יתלם הדוחה ולכן אין למחות בהטהגים להשתחות מל הס"ת
שבהלון כשמוחים הלחן לגוליל הס"ת ומה גם שבבר נתפשט המנהג
כן אין שום לחד רשאי לעשות וכל ממשנה יד על התחתונה כי מלחר שכל
העם משתחוים ומה היה משתחוה פשוי כמוצל ח"ו בבבוד התורה עב"ל
ותמהני על הרבני ז"ל שבללם מיניהו מקרית מלך ר"ה ולמי כרוב חסד' להבי
ביתך לתשתחוה ל היכל קדשך בירלתך שרבריו כרוך מללו שמשתחוים מול

ההיכל שהס"ת מונח בו כלתי פתוח שלח כיון שיש ס"ת בהיכל הקודם משתמש
ג' ההיכל וכן עמח דכר שכתוכים לכה"כ וכלתם משתחוים חל מול פני
הקודם ולעמין הדירה על כה"כ כשו"ת פהר הדור סי' ע"ד כתב ח"ל כעליה
אחר על כה"כ וכה מד אחד מכוון על ההיכל האחר כו ס"ת המקודשים הם
מותר לאחר בכיה וה ותח"ל שבכל הכיה אחר הוא על כה"ך יכול לדור לך
הד אחר בו מכוון על ההיכל מה ויש ולם יכול לעשות מלאכתו · תשובה
יכול לדור בכיה אחר המקום אחר על ההיכל לא ואיט יכול לישן שם ולא
להניח כליהלאכתו אחל בשאר הכיה ועשה כדאטו ועי"שע ס' קנ"ח סעי"ב
וכטו"ז סק"ד וקיים ה"ל ואחי כילדותי היתי דר בק"ק קרקא עם בניתי
בכיה מדרשי שסיה למעלה מכה"כ ונעגשתי הרבה בפיתת בנים ותלמידי
בזה עב"ל ובכה"ג סי' קנ"ח הבהב"י כתב בשוב לשוט שומר נפשו ירחק
מ־כר וה שבל מה שריאתי שעשה מדרש בכיה אחד מבתיו התחתיים והוא
משתמש בכיה שבל נבי המדרש לא הלויחו מהם ידוע מנכסיהם מהם מתו
מהם לא זבו לגבות ע"ם ה"ן מוהרין לנוהר ישמע חבם וכו' ועליו תבא
ברבת עוב ועברב"י סי' קנ"ח אות יד. וכשלמי לבוד בריאם שמרו וכשו"ת
ב"ד הו"ח סי' ס"ד וכתם"י אות ב' וכשבה"ט שאשאריבו בזה תשם המשקיפים
ע"ם · ולעגין המדבר בשם"ב מעשיה"ו שביד על רבו ז"ל שלא היה מדבר בעל
בבהב"ב אחר' אחר זמן שתפלה הו קודם אחר' ברבות מוסר ודיקת שמש
ולא היה מציב תשובת עד שלא מבה"ך בדי שלא יתעך לרבות חול והדב
רבות חבמה בשם חיזקוני בתב הדעגל לדבר ז בריב בל חול בבה"ב אחר'
שלא בשעת התפילה יתעגבה אחרבע' ים רלופים הו מזשלגים וילקה בהלעג
לבת בבל יום ומבלן ואילך ישב בשורה גדול ויתפלל בבוטה ולא ידבר עוד
בבה"ב בלל והמרו בזה"ק מלן דמשתעי בבי בשתא ליה לית חולקא בשלח
דישרש ועל זה ידוו בל הרחוים והוא רחום יבפר עון מלך משיל ומולח הם

וכה להיות מבעלי תשובה ובב ודעה טו ובהמור)

הלעיר **יאשיהו פינטו**

ס"ט

בס"ד ספר נבחר מכסף

שאלות ותשובות חלק יורה דעה

כימן יא

שאלה ילמדנו רבנו סרכה היולחת מנכי החזנה ומסרכה לרופן שבנגריה בכשר שבין הגלגולת לו בכשר ובעצם ותחת הסרכה בריאה בועה של מים וכיס הכשרה היא לו טרפה ושכמ"ה · עוד ילמדנו ריאה שיש לה שתי לוטות למי ימין החזנה הנק' רגל חמור וחזנה לאחרת סמוכה להחזנה גם הוורידין במקומה עומדין והחזנה הסמוכה לחזנה נראית מנכה שסיל כשתי לוטות דבוקות ולמי פנים לעומת הלב לין שום הפרש ולא מיכר ולא סרק כלל שתראה כשתיים לך נראה שהיא לאחת הכשרה היא לו טרפה ושכמ"ה ·

תשובה כפירכה שעל הכוונה לבחורה היה נראה להחמיר דהא ק"ל דסרכה כשעה יש כה נקב וחע"פ דכוונה לחודא כשהיה של מים וכיס כשרה וגם סרכה לחודא לם היא סרוכה לכשר לו לעלם ולכשר ודוכה כשר כשרה אפ"ה כשים סרכה כבוונה מחמירין ורואין לדבר שבדי סרכה תלויה קי"ל דכשרה כתו שכתב הרא"ם דכין לדברי החומרים דיש סרכה כלה נקב שאינה להתעדק סרכה תלויה לין סופה להתפדק וכין לדברי החומרים דלין סרכה כלה נקב מ"מ סרכה תלויה כשרה לפי שסרכה סנאה תחתת נקב היא ססרכת למקום הסמוך לה לפי שדרך הנקב יולה המשקה ונעשה חיט עבה וחזק ונסרך אל המקום הסר יפגע בו לאכל סרכה תלויה לינה שלא הנשחות לאחת הריאה ולא כל ממקום נקב ע"כ הדי דסרכה תלויה כשרה ואפ"ה אם היא יולאה מן הכוונה אסורה כתו שכתוב בס' כית יוסף י"ד סי' ט"ו ח"ל בתוב בשם הריאב"ד שאם סירכה תלויה יולאה מן הכוונה אסורה ואפילו בחזנה לא לאמרינן שרופן מנין עליה וכן כתב הרוקח כל מקום שיש סריכת חוט בכוונה טורפין וא"כ כפי זה כל"ד שהסירכה יולאת מן הכוונה אע"פ שאינה בחזנה לא לאמרינן רופן מנין עליה ואסורה ואע"פ שהרב מהרי"ק ז"ל כתב שם על מה שכתב הריאב"ד וליני יודע טעם לדבר דלא יהא חלא נקבה הא לאמרינן ריאה שניקבה ורופן שותמה כשרה מ"מ לא הכריע הרב ז"ל כנגד מה שכתב הריאב"ד שא שכתב שליני יודע טעם לדבר עוד כתב שם הר' המ' על דברי הרוקח והעשר דשלא במקום רביתא קאמר עכ"ל וגם שם לא פסק להחיר אלא לאחר דרך לאשר ולני בעניי לא כאתי עד תכונת

דכריו לפי שאם הרוקח מיירי שלא במקום רביתא ק"כ למה לי סריכת
חוט בכועה לפי' שלא תהיה אם כועה כלל שלא סריכה לאחד מרוכה לרופן
שלא במקום רביתא עורפי' לאחה · ומה כוונת הרב לומר שאם לא
היתה כועה כי אם סריכה שלא במקום רביתא היה מגריכה נפיחה לכל
מחמת הכועה עורפי' לאחה · ומ"מ למדנו שהרב ז"ל לא פסק להחיר
סריכה בכועה · וכד חזינ' שציר השכיחנ' דסריכה זו סילהה מהכועה
ומרוכה לבשר שבשירה היא דע"כ לא קאמר הריאב"ד ז"ל לאסור הלא
כשהסריכה היא תלויה לכל כשהיא דבוקה לרופן כשרה וכמו שאמה הרב
ז"ל שלא יהא שלא נקב וילאם שניקבה ורופן סותמה כשרה והנם כאחה
סי' עלמו הביא הרב מהרי"ק פעם כ' לא דכרי הריאב"ד ז"ל כלס ואם
פי' דכריו ז"ל כאוב כשב הריאב"ד שאם סריכה תלויה · ולאלה מהכועה
לאורם ולאפי' כאוכה לא לאריכ' שאדופן מגין עליה שאפי לאחר ילאם
שניקבה ורופן סותמה והיא דשכיח בבשרה והלי לא שכיח ולא שריך הילכך
ליכא למיחש לה שהכועה מעידה עליה בנקב · ורי מסיוע הטעם דלא
לאריכ' ורופן סותמה שלא היכא דשכיח ובאחה מרן של הריאב"ד היתה סריכה
תלויה בכועה ולא נסריכה ש הרופן רק היתה במקום הלאחה שהרופן קרוב
שיה ולכך פסק לאיסור לכל כך"ד שסיל כאוסה ומרוכה לרופן כעלם ובבשר
כדלי שהרופן סותמה ובשרה · ואני מלן גברה רבה מלהיר על סבריה
זו מהרי"ק ז"ל שבשרלם דכרי הריאב"ד ז"ל ובלחולה לא קיימה קלי תמה
על הלאיסור ולאמר כיון שהרופן סותמה לא יהא שלא ניקבה דבשרה כשהיא
הרופן ובסריאה היתה נכוכה שארי רלינו לאח"כ דכרי הריאב"ד עלמו שמעבריה
לא לאסר שלא בסריכה תלויה בכועה דלינה סרוכה לרופן ולכך לין הרופן
סותמה לכל לשלם לם היא סרוכה לרופן ושביך בבשרה לע"פ שיש תלאיים
כועה בשרה בסבריה מהרי"ק שלאמר לא יהא שלא ניקבה וכו' · ונם כדכרי
הרוקח יש לומר דלאיירי בסריכה תלויה בכועה והכי קלאמר כל מקום שיש
סריכה חוט בכוע' כין כלאמה וכין כלוכ' עורפי' לאחה כי לין הרופן סותמה
כיון דלא שביך בבשרה · ולין לאהם כיון שהכועה היא של מיס וכיס
והסריכה יולאה מהכועה שמא ניקבה הכועה ומלאחם המיס וכיס שבחוכם
ילאו דרך הנקב ונעשה חוט הסריכה וכיון שנקבה הכועה ולין לאו יודעי'
לם מקיים לו לאחר שחיטה לין מקיימים בכועי ושמא לא לאריכ' סריכה
בכועה דבוקה לבשר כשרה שלא כשהכועה היא מלאה רוח לו כמו עוגי
ועוגי לכל כשיש בה מיס והולילה סריכה לאריכ' שהסריכה נעשית מהמיס
שילאו מחוכה דרך הנקב · הא נמי לאו מלחה כיון שהכועה היא בלוכה

אע"פ שניקבה כיון שהיא סכוכה לבשר הדופן סותם כל סרכת שתהיה
כלומה מחמת נקב וה גרלה פשוט בדברי הריאב"ד שכתב שהרי לימרו ריאה
שניקבה ודופן סותמה והוא דסביך בבשרא והלי לה סביך ולא סריך מעמע
שאין לאסור בטענה שבלומה אלא בשאינה נסרכת לבשר ולא סביך
בבשרא היא בשרה שהדופן סותם כל מין נקב שבטענה · ולא
כוונת השואל היתה אלא יפלה הסרכה מהטענה לגד שיהלה הסרכה
בריאה ותחתיה של סריאה יש בטענה של מיס זכים דהכי דייק לשון הגאב
שלמר ותחת הסרכה בריאה טענה ולא לומר וסירכת יפלה מן הטענה
דמשמע התחת שיש הפסק בין הסבוגה לסרכה כי מבוענה היא בעומק הריאה
והסרכה היא למעלה בריאה ולפ כך היה המעשה פשוטה לן דבשרים בין
שיש הפסק בשר בין הבוענה לסרכה ודיוטי' לטענה לחודה בריאה שלפ
היה של מיס וכיס בשרה ודיוטי' לסירכה לחודה בריאה שבין שמיל סרוכה
לעגם ולבשר בשרה עלם בידיעה כי לכל הפדיעה יש להכשיר בפלן זה ·
(א"א בכל שו המקומות עתה מעוריפים בכל מקום שתסרך בריאה בן דופן
לר בין דופן רחב בין בבשר בן בעגם בן סרכת בבוענה ובדוכה לדופן בן בלא
בוענה בכל מקום שתסרך שלא בפדיעה מעוריפי' ור' דהחמירו בכ"ו מלשון
שר"ם בבגם"ה ור"ד פי' ע"ל סבני' ו"ח שבתב ז"ל בבר נהגו בלנו בהרטה
להעוריף הכל ולפן לשתת כי מנהג קדמונים הוא בחאכנו ובלרפת שלנו
מבני בניפם ולבן לפן להכשיר שם סרכת בריאה הם לא כ' לוטת הסדוכת
בפדים וכו' ועו"ש גם בלנו המקומות לחר זמן ס"ה נהגו להחמיר כמנהג
הקדמוני' שבחאכנו ובלרפת וכאו"ת להב"ז פי"רט בריאה הדבוקה בלה
בפו"ך ועתה שרבה רוחם להחמיר על עלמם בדברי החוסרים ולהשען
על לפלן נדול תע"ב ע"ם בפי' רי"ח רי"ב והרבה חומרות בי"ד נהגו בשו
המקומות בפור"ם ועו"ע תבת ברבת טוב) · ועל השאלה השניה לפי
רואה שם עלם בשאה זו דלמי' ודדקי דבי רב ידעי שהודיל מאלמת ולפ יש
שני לוטת בימין והודיל מאביל' לפו תלתה מימינה וחבו בשלין שם ואלמ
השתי לוטת ובן לפ יש שם סיבר ומצרים ע"ג החוטה בגורפת ודאפת תע"פ
שלא היתה נפרדת מהחוטה רק דבוקה ויש ספרים בפרק בריאה בשתים
בשיעור לוחך עליה סדם מאביל' לה בשתים ולפי' שלא היתה שם ודיל ותע"פ
שתהיה שום מעוטת הלב לפן בזה תשב בפבואר בעור ע"ב וב"ש בב"ד
דלפכך תרתי שיש מנב בריאה בפרס בריאה בשתים ויש ג"כ ודיל המאלמת
ולפ בוגת השואל שהיתה בלוטה פעוטה לחוטה ולפן הפרס בן בלוטה לחוטה
שלא מעל נבה שיש הפרס ומפר פניס לעוטת הלב לפן הפרס נם בזה יש

לנו לומר שאם יש הפרש מכן החוכה לחומת כשיעור טרפה דלקמן חסבי
לחוכה למחר ולחומה למחר והרי יש כאן שתי חומות והורדוך שמשלמת כמלא
תלתא מימינה והם פשוטו לע"ד .

סלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן יב

שאלה ראובן ושמעון היו כמדינה אחת וכלותה מדינה היו שוכי החוכים ערך כל עשרה והוכים כששה עשר גרוש והיה כיד ראובן סך גרושים ורוצה להחליפם בוהוכים להליכם למדינה אחרת שוויה שם יותר וכיה שמעון ולקחם ממנו וכתב לו שטר כוה הלשון כפניו וכו' פלוני שמעון פלוני גמורה וכקנין"ם לית היא חייב חוב גמור לראובן פך ת"ק והוכים לכרהיימ"ם דיוהני"ם יפים וטוכים מכלי שיהיה כהם לפנרוח ולא רחמ"ם הלא טובי ותקולי ונתחייב לפורעם ולתתם כיד אי כיד כהו וכו' כר"ח סיון וכו' ובאחריות וכו' ובנחמות וכו' כביטול וכו' וקנינא מפמעון הנ"ל על הנ"ל קנ"ם וכו' ביום וכו' וכעת נוצן שמעון שהכתב שיהיו קונה לית הזהב ועוד טוען שיש בזה לד הביית יורט הדין עם מי והכמ"ב .

תשובה שמעון חייב לפרוע הת"ק והוכים שנתחייב כהם כשטר כדין כל השטרות שמתחייב החדש לפרוע פך מעות לחבירו שלפ ע"פ שהיו המטבע נקנם כהליפי' והפילו קטו מידו בק"ם היו מעיל ומתוך זה כתב הרי"ף בתשובה והביאה הטור ח"מ סי' ס' על שטר שהשוב בו מחמת שנתתי לו ק' והוכים שעברתי לו כל נכסי כהלו סך' והוכים שובה לותם מהם והשיב הרי"ף שהקני' היו עלוס דלין מטב' נקנה בהליפי' מ"מ יש לחלק כן נוהן למחייב עלמו לפי שפוהן כמתנה סך מעות לריך שיהיו כרשותו ויקנה לותם ענ"כ קרקע כמו שכתב הרמב"ם פ"ץ מה' מכירה ז"ל המטבע הין לו דרך שיוכה בו מי שהיו כרשותו הלא ע"ג קרקע כגון שנקנם הקרקע ועל גבו המעות וכו' והוא שיהיו המעות קיימי' כגון שיהיו מופקדים במקום לחד לכל המחייב עלמו כסך מעות משעבד נפשיה לע"ג דליתנהו כרשותיה ויש כמה ריצות לרבי וה שכתב הרשב"ץ ז"ל סי' תתקל"ד הדין עם ראובן בק' והוכים שהיו בעין לו קנתה החשה שהוא לו חייב עלמו לה בק' והוכים שלו כמתנה נתנם לה ולגבי ד' לחמות ומה שהיו בעולם היו נקנה לה כמתנה ולו במכר ונפילו בלגב ע"כ . הרי מבואר דלם חייב עלמו בק' והוכים משעבד נפשיה ומשלם ונם הרמ"ם בכלל ל"ו כתב נריך לדקדק בלשון שרגילים לכתוב לם כותבים לני נותן לפלוני

כך מעות חנב חרבע חמות קרקע קונה וחס כקנין חליפים כלח חנב
חין מטבע נקנה כחליפים וחס כתכיס חייב חמי לו מנה כשטר
חייב כרחיתה פרק הטוחן ע"כ הרי שחלק כין נתן למחייב .
וכן מכיח הרב כ"י ח"מ סי' ס' כשם הריטב"ח ו"ל לעני' המתנה שנתן
לה כק"ג ק' כשטנטיח ולח סיים כשטנטיח יזונים נס לח חמר שהיו
כרשותו כלוחה שנה ועת רכוחי ודעתי שלח קנתה שחין המתנה חלה
וכו' וכן העיב הרמ"ה והסכיס עמו הרמב"ן כי חלו שטוחים לנשחיהם
מתנת מעות לריך שלח תהח כלשון מחנה גרידתח שלח שיכחוב לה לשון
חדב שחחייב לה כסך החוח כחורת חוב הח לחו הכי הע"פ שכתב לה
לחריחת לו קנתה וכן נרחיב הדכריס . וחת ועוד כי חם הכשטנטיח הם
מטבע שים עליו טרח חיט נקנה כחליפי' ע"כ ולמרט מכחן שהדכר
שחיט נקנה כמתנה הוח משתעבד כלשון חיוב גם כתב הטור ח"מ סי'
רנ"ג ו"ל החומר לם תלר לחתי זכר יטול מנה סי' הרב שפסי והרי' כן
מינם ז"ל ודוח לו חיירי שלח בם"מ שדבריו ככתוכים וכמסורים ומו לכל
לו כבריח ודלחי' קטו מידו קי"ל חין מטבע נקנה כחליפים וחין נרחה
דוח לו שייך למימר הכח חין מטבע נקנה כחליפים שחיט מקנה לו
מנה כמטבע רק שמחייב עלמו ליתן לו מנה ומשעבד לוה נכסיו ע"כ .
הרי מבחר לרחת הטור מחילוק שים כין מקנה המטבע למחייב עלמו
כמטבע . לישרל דוחו דעת הטור לכל הרי"ף והרי' כן מינם שבידוע
המשנה שלמרים לם תלר לחתי זכר יטול מנה דדוקח סיי בם"מ ולח
כבריח משום דחין מטבע נקנה כחליפים ונם הרמב"ם ו"ל פירשה כך
פ"ח ממל' וכיה וכתב הרב המגיד דכבריה לו משכחת לה דלמי קטו
מידו הח קי"ל דחין מטבע נקנה כחליפים ח"כ משמע דלהמי דכוחה חין
לחלק החלוק שחילק הטור כין מקנה המטבע למחייב עלמו וכד מעיניך
שפיר יש לטו לומר דהמי דכוחה הרי"ף והר"י ן' מינם והרמב"ם סכירה
לה דמחייב עלמו כקני' ליתן מטבע כוי חיוב והתם כמתני' קתני לם
תלר לחתי זכר יטול מנה ויטול ליתנה דמתנה הוח וחיט לשון חיוב שמחייב
עלמו כמו שכתב הרמב"ם פ"ט ממל' זכיה ויטול יוכה יחויק יקנה כולם
לשון מתנה וכיון דיטול הוח לשון מקנה שטוען לכטו הזכר מנה ליכח לחוקומה
כבריה דוח חין נקנה המטבע כמתנה חו כמכירה כחליפים שלח לם יהיו
המעות קיימים והקנה לותם על גבי קרקע ולכך פירשוה בם"מ דדבריו
ככתוכים וכמסורים ומו ודברי הטור שכתב על דברי הרי"ף וחין נרחה
דוח לו שייך למימר הכח חין מטבע נקנה כחליפים שחיטו מקנה לו

מטבע רק שמחייב עצמו ליתן לו מנה הם תמוהים בעיני וכיון דיטול
מנה קאמר היכן הוא החיוב שנתחייב ונשתעבד ושמא י"ל דסבר סעור
דאי מוקימנה לה כבריה ואמר יטול בקנין הוי מחייב עצמו ומשתעבד נכסיו
לכטו מכר שיטול מנה ועדיין צריך תלמוד עד מלחתי סגד לדברי דאפילו
הרי"ף ז"ל יודה כמחייב עצמו כמטבע שהוא חיוב גמור שכתב כר' ביתי
יוסף סי' ס' ח"ל הרי"ף ז"ל מוכיח כחסיף דהרי"ם ז"ל שאדם יכול להתחייב
בדבר שאינו חייב אע"פ שאין לו נכסים לפי שנותן ועצמו הוא משעבד
אבל כהגיה דהרי"ף לא חייב עצמו ליתן שלה הודה שנתן במתנה כך וכוכים
וחילו לה סיו מטייס בידו כאותם שעה אין כאן מתנה וכי שעבד נפשיס
לנכותם מאי הוי דכיון דמתנה אין כאן שעבוד לאו כלום הוא עכ"ל הנם
נא ערכתי אבל נכיאים כולם פה אחד דהמחייב עצמו כמטבע אע"פ שאינו
כידו הוי חיוב גמור וא"כ כל' שמחייב שמעון בקנ"ם כת"ק וסוכים
לר' תו ליתן לן למיחש הם החיובהזה הי' בעד סגרושם שנתן לו ברי לומר שלא
קנה הכסף את הזהב אלא כיון שמחייב בקנין בסכום זה חייב לשלם ולא
נדע מהמחייב עצמו כמתן לאחר אע"פ שלהיות חייב לו בלום · שכתב
הרמב"ם ז"ל פי"ח מה' מכירה ה"ו חייב וטוענת אין הכסף קונה את הזהב
אינה טוענה אלא כשנתן נרושם לקנות והב ולא נתחייב כוהב בשטר ובקנין
אבל כשנתחייב סך הזוכים בקנין ובשטר פשוט הוא שחייב לפרוע חובו
ואם בעניו קניית הכסף את הזהב הם היה אם ק"ם יש לרון דאע"נ דקי"ל
דאין מטבע נקנה אפי' בחליפי קנין סודר יש לחלק דדוקא התם דאין
לקנות כק"ם את המטבע אבל דהכא לגבי כספא הוי דהכא פירות ודספא
סבעא ודשנתן הכסף שהוא טבעה על הזהב שהוא פירות הוא כנתן מנות
לקנות הפירות דקנה לעניו מי שפרע והם בשנתן המעות על הפירות קנה
ממטו בק"ם הוי קניה גמורה לפירות מכח הקנין וא"כ גם בנתינת הכסף
על הזהב שהזהב נקרא פירות לגבי הכסף הוי קניה לעניו מי שפרע
ובשהיה שם קנין סודר הוי קניה גמורה אבל יש לדחות דשאני פירות
גמורים שהם נקנין בקנין ואינם שוים לזהב שבשוק לגבי נקרא מטבע
ואינו נקנה בקנין ולכך אפי' כשהוא לגבי הכסף שנקרא פירות כיון שהכסף
שנתן שהוא טבעה אינו קונה אותו כשאינו בחים לקיים הקניה מצד ק"ם
חזר לעגינו שנקרא הזהב טבעה ואינו נקנה בק"ם ומ"מ לעניו נ"ר חיוב
השטר כמקומו עומד כיון שבתב ליתנה ואיחרה גמר ומשעבד נפשיה
ועל הטוענה שטוען שמעון שים לד רבית לאיני רוצה ממנו כטוענתו כיון
שבמקום החילוף היה ערך הזהובים כמו שהתנה עמו ליתן.כאן אגר נטר
דכרים פשוטים הם :

סימן יג

שאלה ראובן שהיו לו תפלים וסחורות כיד שמעון הפח"טור שלו ושלח ראו' כתב לשמעון להלוות לו מעות מנוי לחד כרכית כעדו והלך ולוה לו לי מחוייב ראובן לפרוע הרכית לשמע' לתתם לנוי ושכמ"ה :

תשובה שמעון הפלט"ור שלוה מהנוי לוה כסם ראובן והנוי מחמין בראובן וסומך עליו להלוותו וליטו סומך על שמע' כלל ולין לנוי על שמעון לח לחריותו ולח תביעה כי לם על ראובן הח ודלי מותר הוח ראוי שמעון שלוחו של ראובן להביח המעות מהנוי ולהוליך לו הרכית וכן הדין לם נתן שמעון לנוי משכון מחפלו של ראובן ולוה המעות מהנוי על סמך המשכון ולין לנוי לחריות המעות ולח שום תביעה על שמעון כי לם על המשכון שהוח משל ראובן הרי זה מותר דלין כלין הלוקה מישרש ליישרל חלח הוי היישרל שלוחו של ישרל ללוות לו מהנוי ומותר לשליח ליקח הדביח וליתנו לנוי לפי שהוח שלוחו של ישרש הכל לח לוה שמעון על משכונו של ראובן וכן לח לוה כשמו של ראובן שלין הנוי מכירו ועל שמעון הוח סומך הוי כלוה שמעון מהנוי וחזר והלוה ליישרל לחר כרכית ותרולה מזו כתב הטור כי"ד סי' קם"ו על לותה כרייתא דפ' לירהו כשך שהביח הרמב"ם פ"ה מה'מלוה ישרש שלוה מעות כרכית ובקש להחזירם לו מלחו ישרש לחר ולמר לו חנם לי ולכי מעלה לך כרך שלתה מעלה לנוי ס"ז רבית קלטה לפילו סגמידו לחל הנוי עד שיטול הנוי מעותיו ויחזור ויתנם כיד ישרל הלחר וכתב הטור בי"ד סי' קם"ו דלפילו הם לומר תנם לי ולכי העלה לנוי כדרך שלתה מעלה לו לסור ולפי' כתב ישרל שכי שטר כשמו לנוי ונתן משכונות ונם הרכית לנוי ס"ז לסור ורכית קלטה היח וכל מם שנתן לנוי חזר ומטיל מישרל שכשליחותו נתן מה שנתן ודומה להותר לכי חלוה לך ע"מ שתתן הרכית לנוי שהוח לסור ע"כ וכמליטו למדים שלין דרך לנות מעות מהנוי ע"י ישרש כשהמעות כלות מיד היישרל של כהנמו נוכי דכתיבנא לו שילוה לותם על משכונו של היישרש השכי לו כשמו של היישרש שכי לם הנוי מכירו וסומך עליו ולין ליישרל השליח שום לחריות ותביעה עליו (א"א וה לשון ריח"ו כפרק הרכית התנה פעמו שהנוי לח יבלה מן הערב שח כשלוטו מומח נכסים ללוה כדיני ישרש הרי זה מותר ליכנם לו ערב שלין הנוי נותן מעותיו מתחי' שח על דעת לנכות מחלוה ונרלה בעיני שלין כל הדברים הללו המוזים חלח כשהיה רבית מפורש כשטר שכתב לו שהלוה לו ד' כה' לבל לם כלל הרבית עם הקרן וכתוב

בו שהלוה לו המשיס מותר ליכנס לו ערב לע"פ שהוא גוכה מהערב תחילה וכן נהגיס היום רוב העס ע"כ ועי' טוש"ע ס' ק"ע וכש"ת ורע יעקב' נחייש סי' ר' שהחרי' כו"ס טובה ועו"ש) : הלעיר **יאשידו פינטו** ס"ט

כימן יד

שאלה ראובן מכר לשמע' סחורו' שהיו שוים כשוק מאה מנה ומכרם לו כמאה וחמשים לפרעס לסוף ג' שנים ומפני חשש לסור ריבית קבל עליו ראובן לחזיות מסחורו' שמע' כשיקנה לותם וישלחם ממקום למקום מהלך יום אחד מסך תת"ק והתוספת שהוסיף כמדר החוב היו חלף וס' גרושם ואע"פ שקבל ראובן לחזיות מסחורות עדיין לא היו לשמע' בעולם ואפי' היו כעולם כיון שלא היו הסך שקבל ראובן לחזיותו כתו הסך שהוסיף עליו מהמכר שלא פחות ממנו היו כלם לכולתו מידי ריבית וראובן טוען שבשעת הפרעון נתייקרו הסחורות ואמר לשמע' שיחזיר לו מחורותיו ואיים עליו שיפרענו ואם לאו יתבענו כערכאות ודיין הקבל פסק שהדין עם ראובן וגס נטל הדיין מעות משמעון בידו ונתן לראובן ועתה שאל השוש אם חייב הדיין ליתן מה שנתן לראובן מנכסי שמעון . עוד טוען ראובן שהתנה עם שמעון שימחול לו החונאה שלקח והכיר בה ומחל לו עליה ושמעון טוען שכל ריבית היא מחילה והתורה הסירתו ואין מחילתו כלום . ח"כ מת ראובן וכא שמעון להוציא מהיורש יורינו תורת הדין ושכמ"ה :

תשובה דין זה תלוי בטרשת דרב נחמן בפי פירש"י שמוכר בחקפה לזמן כיותר מדמיה ואמר רב נחמן דשרי ובלבד שלא יפרש לה מעכשיו ואם לאחר זמן שלא ימכור אתה ככך וכך ליום פלוני והרי"ף לא הביא הא דרב נחמן בהלכותיו משמע דסבר דלית הלכתא כוותיה . וגם הרמב"ם ז"ל פ"ח מה' מלוה כתב לחיסורין ז"ל וכן אם מכר מטלטלין עד זמן פלוני במאה והיו שוים כשוק למי שקונה מיד במעותיו ל' הרי זה אסור והיו נותן לו שלא תשעים או מחזיר מידו סחורתו אם היתה קיימת וים לדקדק בדברי הרמב"ם דכתב אם מכר שוה ל' כך' ה"ז אסור וכו' דלפום סוגיא דשמעתא משמע כהאי טרשא דרב נחמן דהוסיפו כרמיה לזמן שיעור שהות לו יותר משהות דכמוכר מיד שהות קנה ומחזיר לונאה וביותר משהות בטל מקח והכא כמוכר לזמן והוסיף שהות לו יותר ומכר כשתם ולא פי' אם מעכשיו ואם לאחר זמן אמר רב נחמן טרשא שרי אבל אם מה שהוסיף לזמן היה פחות משהות דכמוכר מיד כפחות משהות

הוי מחילה כ"ש כמוכר לזמן דהוי מחילה ודוק ליישנא דמתני' כהיוץ
דמרכין על הספר וחין מרכין על המכר קתני כיצד הספיר לו
חת חמרו ואמר לו חם מעכשיו חתה נותן הרי הוח לך בעשר סלעים
ואם בשל חודש בסלע כחודש מכר לו חת הספרה ואמר לו חם מעכשיו
חתה נותן לי הרי הוח לך בשף זו ואם לומן כי"ב מנה הרי דנקט בכללה
שיעור שתות וכן כתב הרמב"ם ז"ל מכר לו קרקע חו מטלטלין ואמר לו
חם מעכשיו במלה ואם עד זמן פלוני בעשרים ומלה הרי זה לוכן רכית
דמשמע מלכך וכניר מלכי לח הוי לוכן רכית כיון דלפי' במיכר ליקח
תיד הוי מחילה בפחות משתות · לישרת ולעניין לישורית ליכת למיתר
ודם בפחות משתות ליכת לישורית וכן ניילה מודכיו של הרמב"ם פי"כ
מה' מכירה שכתב לסור להוסיף לחכירו ואם הוסיף בפחות משתות מחילה
כיוצא משתות בטל מן ז בשתות קנס ומחזיר לוונלתו משמע דלישורית
ליכת לפי' בפחות משתות וכ"כ הרי"ף ירלה ולפי' פחות משתות לסור
להוסיף אם יש בו שוה פרוטה כיון שיודע שמקלו ליט שוה כל כך שלא
שלכמים למחר עד שתות הוי מחילה וכו' וכפי זה גם במוכר סתם בהקפה
שוה ל' במלה לע"פ שלין בו שתות ה"ז לסור לכל קלה מ"ש הרמב"ם
ז"ל וליט נותן לו שלא ל' והרי גם במוכר ליתן מעותיו תיד ומכר שוה ן'
בק' הרי זה מחילה וטעל מלה · ו"ל דילמא סבר הרמב"ם ז"ל דכיון
שמוכר לו בהקפה ומוסיף לו כשכיל המתנת המעות לפי' דיפר ל' הוי
לוכן רכית שלין בו מחילה כי הקודם לא מחלה ומיהו לפי זה לריך לומר
דמיירי שלמר לו כפירוש שמוסיף לו עשרה כשכיל ההמתנה לכל קלה דהלא
לא לוישי הרמב"ם במפרש שלא במוכר סתם ומי יאמר שהוספת הוא
כשכיל ההמתנה ולישו שמטעתו בתוספת סמקח ולת"ל דכסתם נמי לאמר
ליט טעל שלא ן' נמלא מכירת המטלטל לפרוע תיד ערייפא מתוכר בהקפה
שהמוכר תיד תשעים במלה הוי מחילה ומוכר בהקפה בסתם לא
הוי מחילה · ולפי לאיש חילי חייתי גדים כדברי הרמב"ם מכר
כק"ך והיו שוים מלה וכיוצא בלשון זה כתבו כל הפוסקים בדין זה מכר
שוה י"כ בעשרה ולא לחד מהם שנה מכר שוה ן' במלה ולמדנו מדברי
הרמב"ם דטרשת לסיר · (אי"א הרמב"ם בשו"ת פ"ה סי' ק"ו כתב לים
יהודי וכו' נתן לו הסוחר שלשה בגדים שוים לרבעים וכו' בשנים דינרים
השיב לסור וכו' למכור סחורתו ביותר על המנהג מפני שלא יפרע תכף
ולסור לקוחה לפרוע לו יותר מדמי שוין ע"כ וכפי' קל"ח כתב ר' מכר
תגן לשמ' בלשרלי הכניסו לשוק ולא שוה וכו' לותן דמים שלקחו וכו' השיב

ז לחבק רבית והיו תוליהין וכו' מהלוה למלוה וכו' והיו מחייבין לחתו
לפרוע לו שלח לותן דמים שהיה שוה בשוק ולם לותו המוכר היו דיכו
למכור סחורתו בשוק שלח למי שבח והוכע המקח לקנות מחייבין לוהו
ליתן לו דמים שבוין ע"י התוכע ומיו כמה יש כן התוכע למבירה בשוק
וטתן לו ע"כ ועיין כמ"ש שם בתשו' סי' קל"ו וקס"ו ור"ך) ומיהו לפשר
לומר דלא לסר הרמב"ם שלח כדבר שמותתו ידועה שכן כתב והיו שוים
בשוק ז' לכל כגון סחורות לו טלית שלין דמיהם קטבים סבר השרי והת"ל
דגם כלין שומתו ידועה לסר מ"מ יש לטו לכל נכויים פה לחר ר"ת הרשב"ם
והרא"ם ובמקי יוסף והטור וכמה פוסקים לחריס דפסקי כטרשת דד' נחמן
ושרי ולע"ג דמקלחם כתבו דוקא במעלהו מעט לכל במעלהו הרבה לסר
ודוי כמפרש ולסר מ"מ כדבר שלין שומתו ידועה כגון סחורו' של מעילים
לו טליה שרי לפי שהשער שלהם רגיל להשתנות לפרקים ולא עוד אלא
שרלוין כל העולם טוהגים היתר בדבר זה ולם הלכה רופפת כיד פוסק חוי
מלי עמיד דבר שנהגו היתר על פי כל הפוסקים הנזכרים ומלחתי בשלמי
הגבורים פ' היוהו כשך ז"ל הרשב"ם והטור הסכימו דהלכה כרב נחמן
שמותר למכור שוה ה' בשם בשביל המתנת המעות ובלבד שלא יפרש לם
מעבשיו ולם לאחר זמן וכן פי' רש"י ושמ"ג וטור כתבו דלהעלות במכר
הרבה לסור דוקלי כה"ג ידוע לכל שבשביל המתנת המעות מעלהו כ"כ
ולסיר וכו' והלידנא הסוחרים קוים בלשרלי לפי' שוה חמש בעשר היינו
משום דעביד ליממה מיד מי שיקנה נס הוא ה' בעד עשרה והכיא דברי
הגהות מרדכי משם רלבי"ה ז"ל ומה שנהגו לקנות המעילים בזמן גדול
וכשער היוקר זהו מפני שקלבתם במזל לם יבא שר העיר ויחמדם יעלה
בדמיהם יותר מכדי שוויס וכו' ול"ל לוקח שוה ה' בעשר אין כאן לגר
נטר שלינו ניכר כלל שבשביל המתנת המעות מעלהו שלפעמי' לפי' עם
המעות קונה כך עכ"ל ול"ל גם לאו נאמר בעיר גדולה של סוחרים שאכל
חלוי במזל לם יקפלו ספיטת הכאות לקנות מלותה סחורה וגם יהיה
מלותה הסחורה דבר מועט בעיר לז יקנו במעות בעין כפי לותו ערך
ויש לך סיוען שבעור שניס נמברה הסחורה היא ונתייקרה בכפלים ז"ל
אין כאן לגר נטר והת"ל שדברי המחמירים לא שלני להו ויהיה לסור מ"מ
הדיין שרן כדברי רלבי"ה ושלטי הגבור' לינו טועה ודינו דין כיון שקבלוהו
הלעלי דיוים עליהם ומה שגור לתת כל החוב הכתוב בשטר הרי הוא
יבוי ורלוי ושוב אין לנוה לתבוע כלום כי לדבריו דהוי לבק רבית אין
מחזירין לוהו וי"ל לפי' לם תפס הלוה מוליאין מידו וב"ש כנ"ל שמתל

הלוה

הלוה למלוה כל פרעי טענות ותונאות שהכיר בהם ומחלם לו וחין לומר שמחילה כרכית חינה כלום כי התורה לח מחלה לו דהיינו דווקא קודם שגבה חת הרכית ומוחל לו מה שעתיד ליקח חכל חם כבר לקח וידע המלוה שרבר חסור עשה חם רלה הלוה למחול מוחל כמו שכתב כזהרמב"ם פ"ר מה' מלוה · וכפי הכתוב בשלה משמע שלחר שקבל המלוה מעותיו היתה המחילה ותם כך הוח הדה היח מחילה נמורה וגם לח"ל דהמחילה היתה בשעת המכירה וכתיבת השטר שחין המחילה מועלת לפי' ברכית של דבריהם ים לדון ולחלק דשחני הכח דהתנה המלוה שימחול לו הלוחה ומכיר בה ומחל עליה דהוי כלומר יודע חני שחפץ זה שחני נותנו לך בק"ק חיט שוה חלח מנה ע"מ שחין לך עלי לוחלה חני מוכר לך חין לו עליו לוחלה וזה מבואר בדברי הרמב"ם פי"ג מהלכות מכירה ולהלי טעמח הוה סני ליטול חוכו מיד הלוה וכ"ם בכ"ד שבבר נבה חוכו המלוה וקי"ל דלחחר שנטל חין מוליחים לבך רבית מהמלוה ללוה · ולע"פ שבתב הריב"ם ו"ל ס' ם"ה שזהו כשחכל המלוה מבית הלוה חלח שבח עתה לטעון עליו מחמת חיסור הרבית חבל חם קודם שחכל טוען עליו שלח יבל ולוה מוליך ממט בעל כרחו בדיני החומות נרחה שגזל הוח בידו ומוליחים ממנו וכבר רמתי כן הלבה למעשה · מ"מ בכ"ד דליבח כמה רבותח דפסקי כהלי טרשח דשרי ועוד טפק על זה המחילה שעשה הלוה כי הבין לוכחח ומחל בה חין כחן בית מיחוש · וכל הדבריס הללו לח נמרבו חלח לזבות למלוה לבל בב"ד שמח המלוה ובח הלוה לתבוע מיורשיו לית דינח ודיוכח בהלי מלתח דחין מוליחים מהיורשים הח לפי' ברבית נמורה חם מת המלוה חין יורשים חייבים להחזירו שח ק"ב היח הרבית רבר מסויס כגון פרה ועליח שחייבים להחזיר מפני בבוד לביהם כשעשה תשובה ולח הספיק להחזיר עד שמת לבל חם לח עשה תשובה לפי' רבר המסויס חין מחזירים וב"ם וק"ו בלבך רבית שחפילו ברבר שהיה לביהם בריך להחזירו כגון הסיח דהריב"ם מ"מ חם מת חין היורשי' חייבים להחזיר בלל והלי מלתח ברירח בביעת' בבותחח : הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן טו

שאלה ראובן משבן בית לחד לשמעון בפך מלחים גרוש וה חמשה שנים ובתוב בשטר מלחים גרושם בנרושם ולותו זמן לח היה חפרים בין זהובים לנרושם והיו טוענים חמשה זהובים בפך שמנה גרוש ועתה בעת פרעון המשבנתה הוקרו הגרושם ושוים שבעה גרוש ואני בה' זהובים

ד

וכשטר לא הזכרו והוכיס כלל ומה גס שמקלת המעות שמתן שמעון לראובן כעת לקיחת המשכנתא היה גרושם כעין ולא והוכיס ילמדש רביש לס חייב ראובן לפרוע גרושם כגרושם וסכמ"ה :

תשובה לס היו שויס הגרושם כשעת מתן מעות פל ה' והוכיס פח' גרושם ולא הזכרו כשטר והוכיס כי לס גרושם ליס ספק שחייב לפרוע לו מלתיס גרושם כגרושם ולא יתן לו והוכיס חמשה כשמונה כיון שעתה כשעת פרעון ליכס שויס כי לס חמשה כשבעה וחלי כילד יתן לו פחות ממה שנתן לו · תרע הגע עלמך שראובן מכר לשמעון סחורה כמו מעי וכיולא בו עשרה רוטולים כמלה גרושם ועתה בא לפרוע לו חומו כמעי והוא המעי ושוה עשרה רוטולים שמוכיס גרוש כלום יאמר לו תקח עשרה רוטולים מעי כמו שנתת לי כודאי שוה לא יעלה על הדעת כי יאמר לו הגס שאשמע לך לפרוע לי כמעי מריך שתפרע לי כערך ששוה עתה כשעת פרעון לא כערך שהית' שוה לו וכן הדבר כגדון זה כי הזהוכיס היו שויס לו כל ה' כשמנה ועתה הולו ושויס שבעה וחלי ליכו פורע לו כי לס כמו ששויס עתה כל חמשה והוכיס בשבעה וחלי כיון שבלותה שעה היו שויס הזהוכיס חמשה כשמנה הוה ליה כילו מכר לו סחורה וחל"ך הוולה כודאי לס בא לפרוע לו מלותה סחורה מריך לשום לותה כערך ששוה כשעת פרעון · ולס יכחיש שמעון ויאמר שבלותה שעה לא היו שויס הזהוכי' חמשה כשמנה כי לס שבעה וחלי כודאי ראובן נאמן לפי ששמעון שוטען שלא היו שויס כי לס ה' כשבעה וחלי לס כן לרביו טוען שיש רביח כשטר ההוא כיון שהזהוכיס היו שויס חמשה כשבעה וחלי והוסיף עליהס והעלס כשמנה הוה ליה רביח קטלה ובהאי נקטינן דאין כטענת שמעון ממש ואין מריך ראובן לישבע כלל שלא יפרע לו שטרו וכן כתב הרמב"ם והביאו הטור ח"מ סי' פ"כ ו"ל הוליח עלוי שטר מקויים ומלוה טוען מזוייף הוא לו שטען חוב זה רביח הוא וכו' והמלוה שתמד בשטרו ואומר שוה טוען שקר ואמר הלוה ישבע ויטול אין שומעיס לו שלא ישלם ולא"ך יטוען עליו מה שירלה לס יודה יחויר לו ולס יכפור ישבע חיסח עכ"ל · ול"כ כ"ד נמי הכי הוא שלס טוען שהיו שויס ה' כשבעה וחלי והוסיף והעלס כשמנה הרי טוען שהוא רביח ואינו נאמן כיון שכתוב כשטר מלתיס גרושם כגרושם ולא הזכרו והוכיס · ועוד כ"ד שהוא שטר משכנתא וכאי ראובן מטעם אחר כיון משכנתא הו לי לפשר שלא כאחד מאני פניס לו היא משכנתא דסורית כשכיחא לו היא מכירה כהטבה כמנהג כל מקומיית השו כשטרי המשכנתות לס היא משכנתא כשכיחא ממה שכתוב כשכיחא

נלתוד שכותבים דרך משל ה' תחיכות בכל חודש שעולים גרושם ק' בכל שנה אם שוה הגרושם דרך משל ס' תחיכות נמלא שכתוב בשטר המאכנתא שבמשלם מלחים שנה תשוק לרעה דת בלה כסף וא"כ מוכרח הוא שיתן לו גרושם שאם נתן לו זהובים ה' כח' ולימא שוים כי אם שבעה וחלי היו עולה לחשבון מלחים שנה וה סותר דברי השטר. ואם היה מכירה בהטבה וכתוב בהטבה כשיתן לו ק"ק גרושם בזמן פלוני תחזור הקרקע לבעליה ואם נתן לו זהיבים ה' כח' א"כ מלחים גרושם מתקשרו כי לימא שוים כי אם ה' בשבעה וחלי וכפי שטר הטבה מריך לפרושי לו ק"ק גרוש שלימות עו"ת. כלל העולה מדבריו שכיון שבשעת הלוחה היו שוים הזהובים ה' כח' וכתבו בשטר ד' גרוש לפי' לא היה כתוב גרושם בגרושם אלא מלחים גרושם אתם חייב לתת לו עתה דבר שווה ק"ק גרושם ואם נתן לו זהובים חמשה בשמנה ולימא שוים כי אם שבעה וחלי הרי היו נותן לו מלחיים וה פשוט בכל שערי הלוחות ומשכנתות וכיומא:

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן יו

שאלה מקום שנהגו לכתוב למחק בחושות מלחים וללכות בגרי הנשים שעה אחת או כ' עד שיש המחוק הנוח לשמוע חזן וכלה אם מריך למחות ביד העשרים בן או לאו יורט מורט ושכמ"ה:

תשובה הלי מלחה תליא בפלוגתא דתכיל פ' שני כוריס לא יהיה כלי גבר על אשה מה ת"ל לא שלא יהיו שמלת אשה ואשה שמלת איש הרי כאמר ת"ע אבה איל ואין כאן. תועבה אלא שלא יהיו שמלת אשה ושב בין הנשים ואשה שמלת איש ושב בין האנשים דאכ"י אומר תמיין שלא אמלא אשה בכלי זיין ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה שלא יתקן כתקומי אשה והרמב"ם פי"ב מה' ע"ז פסק כראכ"י ות"ל לא תעדה אשה עדי אלים כגון שתנים כראשה מנופת וכו' ולא יעדי האיש עדי אשה כגון שילבש כגדי נכעומים וחלי וחב וכו' אלים שעדה עדי אשה ואשה שעדה עדי איש לוקין עכ"ל. ולע"פ שבהעברת שער כיון השחי וכיון הערוה פסק הרמב"ם שאיט אסור מן האורה אלא מדברי סופרים ומה דלא כראכ"י ורשה אמר' אתם כנמ' דת"ק דאתר שעבר' שער כיון השחי אינה מד"ת אלא מד"ס ודיים הרמ כת"ק דראכ"י ולא אסר אלא שלא ילבש ושב בין הנשים לכל כל שאיט הולך ושב בין הנשים לא מקרי מדאורי תא דאי לראכ"י אע"פ שאיט ושב בין הנשים אסור מן התורה לתקן כתקומי

אשה

חמה . כבר דקדק כל זה ה' מהרי"ק בטור יו"ד סי' קפ"ב וחמר חפשר לומר
דע"כ לח חסר רהב"י לתקן בתקומי חמה חלח כמידי דמנכר דומיח דלביחת כלי
ויין לחכל היכח דמטמח כגון שער בית השחי והערוה חינו בכלל זה וטעמח משום
שדרים תועבה ככה"ג לח יהיה כלי גבר בהנחו גווני דקיחח למיקי מיניהו לידי
תועבה דמחלף חים בחמה וחע"פ שחיטו מחליף שלח כדכר ה' וככל שחר דכריו
הוח ניכר יפה לפ"ה לחסרחו חורה דומיח דכלי ויין דחמה דחע"פ שכשחר דכריס
מנכר שפיר שהיח חמה חסור שכל שהוח מחליף כדכר ה' חסיר מיהו ה"מ כמחליף
כה' מדכריס הנכריס שהם מכדילים כין חמה לחים חכל כדכריס הנסחריס מהעין
חע"פ שהם מצויים בחים מכחמה כיון שחינם נרחים לעין לח היו לחחלופי
כהו מחים לחמה לפי' חינם בכלל לימורח דקרח דהח לח היו כהו לידי תועבה כלל
וטעמח דמסחיבר הוח עכ"ל . ונמלינו למדים לדעת הרמב"ם שהע"פ שכהעברת
שער חין חסור חורה חלח מד"ס מ"מ בענין מלבוש ותכשיט המיוחד לנשים חסור
מן התורה שילבשו הנשים וכ"ש לסמ"ג שפסק גם כהעברת שער שלוקה מן
התורה שכתב ת"ר יוחנן המעביר שער בית השחי לוקה וכו' סבר לה כרח"י שלח
יתקן היש בתקומי חמה והלכה כרח"י שפשט הוח בלבישת מלבוש המיוחד לנשים
דחסור מן התורה וח"כ בנחוק שעושים בחופות התנים ללבוש תכשיטי הנשים מה
שהנהגו הוח מנהג חיסור של תורה לסברת רבב"י דהויה הלכתה כוותיה וגם לת"ק
שסובר שלח דבר הכתוב חלח בלובש ויושב בין הנשים והטעם כמו שפרש"י שם
לחום משום יחוד . מ"מ יש בו חיסור מדברי סופרים שהרי העברת שער בית
השחי דחמר ת"ק היטו מד"ת חלח מד"ס סבר כהחי ת"ק דרחב"י והם"ג במלבוש
ותכשיטו המיוחד לנשים שחסור לחנשים מד"ס וכיון שהוח מנהג של חסור יהיו
לבטלו כמו שכתב הריב"ם סי' רנ"ו ו"ל דהיו לבטל המנהג ההוח כדהמרינן בפ"ק
דר"ה כי נהגו במקום חסורח מי שבקינן להו ואם היה דבר זה מחלוקת בין החכמים
זה חוסר וזה מתיר ועשו כדברי החחד להקל מפני שהיה רבם חו שחכמי המקום
נטו לחחר דעתו בכגון זה מניחים לותם על מנהגם וכו' לכל הדברים החסורים
כלי מחלוקת שנהגו בהם היתר מפני שלח ידעו שהם חסורים זה מנהג טעות
הוח והיטו בלוש עכ"ל ואין להלות קיום המנהג להיתר מטעם שמחת חתן וכלה
לפי שלח נתנויו על ההוללות ועל הסכלות שלח על שמחה של מלוה שים בה עבודת
שמים . (א"א עיין מ"ש מור"ם בהגהה ח"ח סי' תרל"ו סעיף ח' משם מהר"י
מינץ ו"ל מה שנהגו ללבוש גבר שמלת חשה וחשה כלי גבר בפורים חין לחסור
כדבר מלחר שחין מכוונים חלח לשמחה בעלמח וכו' כתב ע"ז תרב ברכ"י בכר
הרב כ"ח י"ד סי' קפ"ב דחה דברי מהר"י מינץ בזה ודחה כל רחיותיו וכן כתב
הכנה"ג ומהר"ם לבוהב בם' הזכרונות תרכה להשיב עליו ודבריהם ברורים שחין

רחיות מהר"י מינץ כזה מחוורות והכ"ח לייתי דכרי מהר"ק ממיץ כס' ירחיס סי'
כ"ו דלקמן לפי' כשמחת חתן וכלה וכן מלחתי שלחר הר"מ לחתן וכלה וכתב שלה
יעלה על הדעת שמפני היותם חתן וכלה הותר להם לחסור תורה ודכרי קדשו
כלורך וכו' כריש ס' הרוקח ע"כ ובחר הגולה כי"ד סי' קפ"כ כתב ע"ז שהרכה
גזרות וחרכנות נולדו עי"ז ולחרי המכטלם ע"ם ומזה מוכח שלה יפה עושים
שמקלטים החתן כרחשו כתכשיטי הכנים טובות של פנים שנותנים כרחשם כעת
כניסת החתן לחופתו ומכרכים לותו כרכת כהנים ומרקדים לפניו כגרות לשמחו
קף שהוח לזמן מועט כההיח שכתב החיד"ח כיוסף לומן סי' פ"ה להתיר לחשה
היולדת לתת הילר הנמול כיד לכיו ע"י כסת לפי שכיון שהוח לשעה וכמו רגע
וכעם ה' כימיה ולילו נונע כחשרה ים להתיר יעו"ש לח לריך למעכד הכי כהסור
המפורש כתורה לח ילכם ויש נוהרי' שלינם נותנים לותם כרחש החתן כי חם על כתפו
למען כחסורה דלח ילכם דלילו לובשם כגדים כרחשהם ויש נוהרים ומחמירים
שלינם מקלטים לחתן כי חם כמפה מרוקמת על כתיפו דוקח ושומר נפשו ירחק
מזה וע"ת כרכת טוב .) הן לחמת שחם רוחה הדיין שהדור פרון ולח ישמעו
לקול מורים ויעכרו כזדון על תוכחתו מועד שיהיו שונגים ולח יהיו מוזידים
כההיח דלמרינן כגמ' נכי תוספות י"ה דהכי נסי לח והירי כיה ולין מוחים כידם
מלעם מועד שיהיו שונגים וכו' וכ"כ הריב"ם כתשו' סי' ל"ה כעניין הנתר שחסור
לחוק החשה רחשה כו כדלמרינן פ' כתרח דנדה חשה לח תחוק רחשה לח כנתר
ולח כחהל וכשכח לנור כחרן לחר' רלה וידע שמנהג הכנים של חותו מקום לחוק
רחשן כו וכתב זה לשוטו כי רחיתי שהנשים שומעות להקל מה שלח היה רחוי להם
כעניין כזה מלכתי ידי שלח יחמרו כי חני מוחיל לנו כמנהג טכולתן וטיתי כביתי
ולקרובותיה השומעות לקולי ומחזיקות למרתי לעשות כרחוי ואני מקויים בזה
מחז"ל כשם שמטה לומר דכר הנשמע כך מנוה שלח לומר דכר שחינו נשמע ר'
הכה לחמר חובה שב' חל תוכח לן פן יסנאך עכ"ל ול"כ חין לריין שלח מה שעיניו
רוחות ולם דכריו יעשו פרי הוח מחוייב להפרושי מחיסורח ולם רוחה שלח יהיו
דכריו נשמעים מה כלע להגדיל פשעם ולעשותם מוזידים . (א"א הרח"ם כפסקיו
כפרק המכיח כדי יין הכיח משם הרב כעל העיטור ח"ל דוקח כמידי דלחתי
מדרשח כגון תוספת עינוי דיוה"ך חכל כמידי דכתיבה כתורה כהדיח מחינן כהו
ועשינן להו עד דפרשי וכ"כ הר"ן שם משם ליח רלחמרי ע"ם ופסקו מיר"ם ח"ח
כהגהה סי' תר"ח סעיף כ' ע"ש ועיין מ"ש החחרונים שם הרכה חי' דיוים כזה
ועו"כ וק"ק על הרב המחבר שכתב כן לחמת שחם רוחה הדיין שהדור פרון ולח
ישמעו לקול מורים וכו' מה כלע להגדיל פשעם ולעשותם מוזידים והרי דכ"ז מפורש
כתורה כהדיח לח ילכם גבר ולפי דכרי הפוסקים הנ' כמידי דכתיבי כתורה כהדיח

מחיצין בהו וענשינן להו עד דמפרשי ורחיתו מהריב"ם בענין הנתר לא דמי להא דמפורש בהורה להריח לחיסורה ונרחה ליתב כיון דלת"ק דרחב"י קרח דלא יהיה ולא יהבם מיירי שלא יהבם לחם ויתב כין הנשים ולא תלבם לחם שמלת חיש ותתב כין הלנשים דוקא לק דלרחב"י דחולק על הת"ק וס"ל דקרח לחירי לחפי' כלא יתבו כי לם כלבישה לבד תליא מלתא ולוקין ע"ז כדפסק הרמב"ם מ"מ כיון דכפי' הפסוק פלוגתא דהנהי הוא שפיר לחמרי' מוטב שיהיו שונגים לק להרב כעל העיטור כשהדור פרק ולא ישמטו לקול מוריס שכרחי הוא הת"ק דרחב"י לסמוך על סברתו לענין זה וכהן הוא מלומד שם"ה חולק על כעל העיטור ודו"ק) ומ"מ ירא שמים לא יהיה חלנס כשעת הנחוק ויזהיר לירחי ה' ולחושבי שמו להיות כיולא כו : הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן יז

שאלה כרחותינו לחמנו נעירי הלהן שבמקום הקדוש הזה היא חכרון תו"כ כמה גודל מעלת עסק התורה כטהרה ולהיות דבר שלין הלבור יכולין לעמוד בו נתבטלה הטהרה כי לפני קרתו מי יעמוד וכפרט במקום הזה גם כמה רבות כנות ישראל נעקרות מפני הגבה ולולי כי מטבטלת מלות הטבילה פומנה רחיבו לחקן מקוה מים קטן סמוך למקוה הגדול שבו טובלים והמקוה הקטן למעלה מהמקוה הגדול ובקרקעית המקוה הקטן כלי נחשת קבוע בכתן ועליו עולה הכתן ומתרחב שיעור שיכיל בו שלשים סלים ומחממין בו המים ולח"כ ימשכו שיעור המשכה ויותר ויכנסו על המים הקריס ויפיבו לנתן שיהיו פושרין ועוד ולהיות שבמקוה הכשר יש בו רבוי מים שע"י כן לא יתחממו המים לפי' שיעור שיהיו פושרים על כן לוקחים ממנו מים ע"י כלי נקוב בתחתיתו וזהו על לר היותר טוב ומשחיר במקו' הכשר שיעור רוב ורובה דרובה והשה' שולב' לותו ע"י הכלי הנקוב ויבים המים במקוה העליון שיתחממו ולח"כ נמשיך המים כנו' וע"י המלחה ולח"ל כלן חשש שלוב' כלל שהרי משלירין לעולם רובה דרובה והמים הבלים מהמקוה העליון שנקרלים שלובים הרי הם מעוטה ובלים ע"י המשכה שמטהרת ברביעה לא רלינו פקפוק כדבר זה לבד חשבנו ממה שהר' מהרי"ק הביא בכ"י סי' ר"ל סברת רבינו שמשון שלוסר להגביל מים מתין לתוך המקוה לחממו וטענתו משום גזירת מרחלות ושמע שגם ר"ת חסר לו רבינו הקדוש ולהסיר ספק זה כתבנו לחכמי הסורלה שבלפת תו"כ ושבירושלם תו"כ והסבימו עמנו גם בח לידינו פסק מהרב מהריט"ן שהתיר ולחנחנו נסדר לפני כת"ר מ"ש בדבר זה להתיר והחדון חכם כמלחך החלמים לבדר וללבן הדבריס על נכון ושכמ"ה · א"א בחשו' ז"ל ימחקי ח"ת סי' י"ט ועט"ם ·

תשובת השו"ת רקה רחיטו מדי נדרין להתיר ולרחות סברת החוסר מטעם נזרת מרחקות תחלת כל כי הרב מהרי"ק כב"י סי' ר"ל כתב כדין לה תטבול לקמה ע"ג כלים שברקה לו שהרמב"ם והרא"ש לית להו נזרת מרחקו' כאשר שם החריך הרב"י ולפי דבריהם כשאמרו בגמ' סבר רב כהנא תשוש נזרת מרחקות ה"ל רבא לה משום דבעית הכי קאמר סבר רב כהנא שהיה בדין לאסור משום נזרת מרחקות ה"ל רבא לה לעולם לה גזרינן כלל בשום מקום נזרת מרחקות שנאסור כאן אלא טעמא דלה תטבול ע"ג כלי חרס משום דבעית ולעולם ליתן לן נזרת מרחקות כך פי' הרב מהרי"ק לפי דברי הרמב"ם והרא"ש וכיון דהכי הוא די לנו שני המחוות הגדולים השו שהחירו עיניהו דאין לנו נזרת מרחקות כ"ם וק"ו אם כאמר שאפי' שים דין נזרת מרחקות לאסור אלא תטבול הקמה ע"ג כלים לה כעבור כן נאסור לחמם המקוה כעבור דין נזרת מרחקות כי אין שייכות לזה עם זה וכזה יבואו כל הפוסקים שמתירים לחמם המקוה אף להטיל מים חמין למקוה בלא עולים בסגנון אחד להתיר והנני מסדר סברות הפוסקים אחד לאחד: ראשון בקודם רבי' חננאל שפי' כשובדא דרב נחמן שאמר דודי חסרת וכו' שהכונה היא שיורות חסרת לחמם בהם מים ולהטיל למקוה לחממו והרב הנ' הוא מהגאונים שדבריו דברי קבלה שכך העידו עליו האוס' ואחריו נמשכו להתיר לחמם המקוה כמה פוסקים הלא המה הרא"ה ורי"ב"ח וס' החגודה וזולתם שהורו להתיר וגם הגהות המרדכי כאשר החריך ס' כנימין וזאב שגם הוא עשה הלכה למעשה והוא הביא סברות פוסקים אלו וכהיותי מחפש למצא היתר לדבר היכה ה' לידי דברי החוס' במסכת תענית דף י"ג שם רקיה עלומה מדבריהם שאין לגזור גזרת מרחקות בחמימות המים דגרס' שם לימא מסייע ליה כל חייבי טבילות טובלין כדרכן כין בט"ב כין ביה"ך ואמ' בגמ' במאי מילמא בחמין טבולה בחמין מי היכא שאובין ניהו אלא לאו בטבן וחייבי טבילות אין היכים לחריכה לא אמר רב חנא בר קטוסה לא נצרכה אלא לחמי טבריא ע"כ ובתבו התו' מדלא קאמר מסכחת טבולה בחמין דכשרה כגון שהוחמו והומסכו לבריכה ים להוכיח דכלו שאוב אפי' ע"י המסכה לא מהניא כו טבולה עכ"ל ואי ליתא דס"ל גזרת מרחקות בענין זה הוכחם שאוכיחו מבאן שאוכה כלה פסולה אין לו סמך כלל דלעולם לימא לך דשאוכה כלה כשירה ומה שאמרו בגמ' המלה זאת לפי שאסורה תדין ג"מ אלא ודאי שאין להם ג"מ אי בעית לימא דסברי דלית ג"ג כלל כמו שפירש הרב מהרי"ק כסברת הרמב"ם והרא"ש אי בעית לימא דלא שייך ג"מ בחמימות המים ולכן שפיר טעמא דשאוכה כלה פסולה היה מותר לחמם המים ולהמשיכם וכיון לדין לפי סברתם דלית ביה מחוס כלל: אכן הוקשה לנו מדוע התו' לא חקרו לעצות המלה ואת שלו נדון

דידן שמשיך י"ט סחין מים חמים לתוך כ"ח סלה מים טנגים וכוה ימלח עכו'
כ חמין כרת ודין שחוכה כיון שהמשכה מטהרת כרביה וחשכחי
לומר שלח יסרה כעניסס המלחה ו שהרי התלמוד מכקם למטוח טכילה בחמין
ממש וכשלמח לס היינו יכולים להמניח שכל המ' סלחה יוחמו ויומשכו היה קשה
למה לח מסכח לה שלח כחמי טבריח שהרי ים המלחה לחרת לכל כשחין לחו יכולי'
לחמס שלח המיעוט והמיעוט כשיתערב כשחר המים הטוגים יתכטלו כהם ולח
יקרהו חמים הלוחי יקרהו פושרין לכן המר כחמי טבריח שיקרלו חמין ממש
וכח לידי פסק מהריט"ן ז"ל ומלחתי דכרי מכוונים לדכריו ממש בזה והחיר ה'
עיכי ומלחתי כמש' תמורה דף י"כ ע"ח' הקשו קושיח וחת כד"ה וחין המים
כסופו ו"ל וליט"ע היה יכול התלמוד להמליח טכילה בחמין ע"י י"ט סחין
חמין וכ"ח טוגין חו ע"י עשיות של כרזל וכדסוס כתו' לח נמלח יותר חלן כך"י
כתוס' שקבן הרב כעלם משכנזי מסיים כה הכי שלח היה סוכר דכיה"ך וכע"כ לסור
לטבול כחמין משום תענוג וחל דפריך שחוכין ניהו ולח פריך תענוג ניהו
משום דחי לח פיסול דשחוכין הכל היו רגילין כחמין כל ימות השנה ול"כ כיה"ך
וכע"כ היה מותר לכל כי חיכח פיסול דשחוכין ל"כ חין דרך לטבול כחמין רק
לס המשוכס וחיכח טורח גדול ול"כ ליקשר משום תענוג ומשני כחמי טבריה
דלעולם רגיל כה וליכח משום תענוג עכ"ל הרי מדכריהם פשוט הדכר שחין שום
חשש גזרת מרחלוח חלמלח טעס שחיכה והיינו כשיהיה כלו שחוכה לכל כמיעוט
כך"ד לין שום לקוד . גם יש להכיח דלים מדכרי רכי' שמשון שני' כתוספתח
שהכיח כפי' כמש' מקולות שלמרה המח כמרחן הקמין נומח פי' הכי ו"ל הלי
מרחן היינו לחמבטי דמתניתין שמיעו כגרים לטבילה וקמין הוח בעין קומקומים
שים בו מים חמין ולוקחים מהם להחם מימי ההמבטי שלינם נפללים במים
שחוכים כיון דיש בו מ' סלה מים כגרים עכ"ל הרי דס"ל דמותר לחמם המקוה
ולח שיך כזה ג"מ לחני' שהוח כמרחן עמהו דלינה למטעי כ"ם שים להחיר
כמקוה שהוח חון למרחן הגס שהוח למר כיון שיש כחס לדכעי' סלהם וכך"ד לחו
מכשירין כרוכח דמ"ם עכ"ו הכל עניך ה' שכמן דידן שלח עושין ע"י המשכה
כיון שיש רוב חוה ליה כשר נמור כלילו היה שלם שההמשכה מטהרת כרביה שכך
היח הלבה פסוקה ולה הגריך רכי' שמשון מ' סלה שלח לפי שהיו לוקחין להדיח
מים מן שקמין ושופכין לחמבטי ע"י כלים ולישנח דלוקחין דייק הכי לכל כך"ד
דהוי ע"י המשכה שלחו ממשיכים המים מחמין ההמשכה מטהרת כלמור מדכריו
למרנו שמותר לחמם המקוה ולחרי ס"ו כגין ורוב מנין מהסופקיך מתירין לין
לנו לחום לסברת יחיד וכפרט כי רכותינו רכני פתח תו' מימי קדם כהיותה
מליחה ועומדת על תילה התירו לעשות מעשה לכתחלה לחמם המקוה ונם עתה

מקרוב זה עשרים שנה כאשר כח הרופא הר' עובדיה וליסיר נ"ע שחשם להיות
כנות ישרש ועשה מעשה ע"פ חכמי הדור וגם פה בזמן החכמים החשודים הר'
אברהם ן' יקר ומרכ מלכיש קדושים יאשר בארץ עשו מעשה לחמס המקוה
גם לנחנו גלך אחר עקבותיהם ללכת בהתיכותם כי מעשה רב ולפי' הר' מהרי"ק
עשה מעשה לחמס המקוה נגד מה שפסק בספרו הקנר סי' ר"ה סעני' ע"ה וכתב
סברת הלוסר כי רבים מבני עליה הם המתירים ועליהו קח סמכינן וכל זה
הני כותב לם סובר רבינו שמשון שים לסור בנדון זה כי לולי ים לחלק ולומר
שלם לסר רבי' שמשון שם לפי שכל המקוה היה ממים חמין שהיו ממלאין לותו
ע"י מים חמין שהוממו בכלים שלח שהיו מכשירין לותו ע"י השקה לכל כלו היה
מים חמין ממש וכענין זה רלוי להסור מטעם נ"מ שהרי הטובלים שם רולין
כלו חמין ממש ולה יחנו לב על ההשקה כי השקה כל דהו מועילה וכמה נחשב
בעיניהם ויבלו להחיר במרחלות עצמם לבל כל"ד שהטבילה היה ברובה דמים
לונגין ומיעוטה דמים החמין ועל הדוב יהיה פושרין לין טעם לגזור ולו תשיבני
שהרי לסר ג"כ לחמס יורה ולהטיל למקוה ממה שלמר שרבו ר"ת לון רבי' הק'
לסר והטעם לח נודע לו ולמר שלולי היה מטעם נ"מ שלולי למר ובללו למר
שר"ת לוסר לפי' כזה ולולי כענין כזה הוח לח ס"ל הכי שלח דוקח כשהיה המקוה
כלו מים חמין וכזה יבח סברת רבינו שמשון על נכון ולח יחלוק על מה שפי' כל'
התוספתח ולח נטרך לומר תרי רבינו שמשון הם שלח שנלמר שגם שמע שר"ת
לוסר ולולי החמיר ר"ת כזה לולי הוח לח יהסור שלח דוקח כשכל המקוה מים חמין
ממש דהז חיכח למיטעי כלופן גם רבינו שמשון בחברתו ומלחר ר"ת לון רבינו
הקדום יחידים כזה . וכד דייקין שפיר יעלה בידו כי ר"ת לינו החוסר דלי לח
נימח הכי קשה דידיה לדידיה שהרי מניטו כמש' נדה שלחר שהביח התלמוד כל
לותם ההלכות שלמרו כמה חילוקי דינים שהחמירו למר לח"כ ולית הלכתח ככל
הני שמעתתח שלח נלמרו לותם ההלכות שלח לענין טהרות לח לענין נדה לכעלה
ומכלל לותם ההלכות היה מימרת לח תטבול לשה ע"ג כלי חרס דעלה קח סבר
רב כהנח דהוי טעמח משום נ"מ וכתבו התוס' דים שחינם נורסין לותה הגירסח
דולית הלכתה לכל ר"ת ור"ח ובה"ג ורבינו סעדיה כלהו גרסי לה וכיון דר"ת
גריס ולית הלכתה ככל הני שמעתתח ומכללם ממרת רב כהנח דהוי נ"מ ה"כ
חיך נלמר שר"ת לסר מטעם נ"מ דלפילו למלן דס"ל נ"מ הין הדין חלח לענייו
טהרות לבד וחיך הוח כעלמו יאסור לענייו נדה לכעלה והין לרחות ולומר שחע"ג
דגרים ולית הלכתה היינו דוקח כדיעבד לבל לכתחילה לסור הח ליתח וכבייח
הדבר ממה שכתב רבינו יעקב והביאו מהרי"ק בס"י סי' קל"ח וז"ל ומ"ג כתב
לבל רבינו יעקב לומר שלותה הגרסה היה בחסור רבי' סעדיה ובה"ג וגם רבינו

משה כתבה וחין לשנותה וכסוף דבריו חמר לכל רוחה חני חת דברי הר' שיעזר שחמר שנם לנרסת זחת חיגו חומר ליח הלכתה וכו' שח כדיעבד הכל לח לכתחילה דלכתחילה נריך ליזהר עכ"ל מדהוה קחמר לכל רוחה חני חת דברי הרב חליעזר וכו' מכלל שהרחשונים ס"ל דלכתחילה מותר וכשם שמדברי רביט יעקב יחח לנו על סברת כה"ג ורביט סעדיח ורבי' משה ב"כ כלמוד עלי ר"ת ור"ח שהם נם כן נוסים הנרסח כחזר כתבו התו' שניד עלהם ריעו שכלם מתירים לכתחילה וח"כ למה נחמר שר"ת חוסר מדין ג"ת נגד נרסתו חלח ודחי הם הוח החוסר יהיה מטעמח חחריתח כי חולי לח היו בני תורה ועזבה גדר לתורה פן יפרטו פרן ויבחו להקל כדבר החסור לכל מטעם ג"מ ליח לחסור כלל וח"כ חם יהיה הוח החוסר יהיה מטעם חחר דלה שייך כל"ד חו יהיה רביט הקדוש מי יודע מה רחה שעזבה וגדר לתורה ודי לנו מה שחסרה תורה וזהו מה שהזינה דעתנו כדבר הזה ועל פי הדברים שו ועי' מעשה שנע' בימים רחשונים נסמכנו לעשות ועכ"ו עיניט טופות לדברי טופים ינלו עיניט ויורוט דרך יפר דרך ישכון חור וכחפר הניעה שו"ת זחת לחכמי נפת ת"ו ולחכמי ירושת"ו וגם כירס פסק מהריט"ן הסכימו להתיר לחנם חכם ה' מכעלי ההורחה לחר שהתיר מנר זה משם מנר לחר יען חנו שוחכים מהמקוה בעלמו וחוזרין להמשיך בו פעם לחר פעם משם שכרבי הפעמים שינתרפו המיעוט' כלם יחד ויחסר המקוה כלו שחוב ודימה כ"ד לדין נתן סלה ונטל סלה דכחלקו בזה הפוסקים שהרמב"ם ס"ל שחיט כפר שלח ער רובו שיטול י"ט סלה לבד וכן סכירח ליה להרחב"ד לכל כל הפוסקים סברי דנוטל סלה ונותן סלה ער שיעלם כפר לפי שכל סלה של שחוכים כשתערב עם מי המקוה נטהרו מדין זריעה וכן פסק מהרי"ק בסברת הפוסקים לפי שנם הרמב"ם סכירח ליה דמדינח כפר שלח דפסיל מפני מרחי' העין וכיון דהכי הוח לח משם הרב להחמיר ופסק כשחר הפוסקים והחכם המורה עתה שחסר חושם להחמיר נגד מה שכבר הורה זקן מהרי"ק וחני כתבתי לו בזה וזה הוח תחלת כל ממקוה שבח מעב"ת משם נכיח רחיה לדבריט חלח עניך הרחות מה שתמה הרח"ש על הרמב"ם כמה שפסק כדין נתן סלה ונטל סלה ער רובו כמים שחוב' והוכחו דכריו כב"י וז"ל והרח"ש כתב בסוף כרה שרב' הרמב"ם תמוהים שמתחילה כתב כיון שים בו מ' סלה ממלח כבתף ושופך כל היום לע"פ שרבין עליו מים שחוכים כפר ולמה יפסל בנותן סלה ונוטל סלה יותר מרובן וחין לומר הח דמכפר בריסח מצוס דים במקוה מ' סלה מים כ פרים הלכך היו נפסל בריבית פסולים לכל בנותן כלה ונוטל סלה שלה נשחרו במקוה מ' סלה מים כפרים לי ליפשר שלה יעול נם מן הכפרים ס לכך היו כפר חלח ער רובו דהח ליהו נופיה כתב מקוה הנלוין שים בו מ' סלה מים כפרים והיה ממלח בכלי ונותן לתוכו ער שילכו המים וירדו לתחתון מ' סלה הרי התחתון

כסף וגם העליון הוה כסף אע"פ שכל ח' מהם רוב מים שחוב' ולין כשניה' מ"ם מים
כשרים שלח ודאי ההיא דאתן סלה ובטל סלה כמי פירות כמו שפי' ר"ת והחמירו
חכמים כמי פירות דלח חזו לטבילה כלל דמקוה מים כתיב הלכך פסלי ברובה
עכ"ל · מתוך דברים הלו ירחה מעכ"ת שים לבו רחיה עצמה לעשות כן
לבחלה ממשנת מטהרין לח המקוחות העליון מן התחתון דקתני סיפה דהתם היה
בעליון מ' סלה ובתחתון לין כלום ממלה בכתף ונותן לעליון שמבח משנה זחת פסק
הרמב"ם פ"ד מה' מקוה' כן ז"ל לבל מקוה שים בו מ"ם מים שלינן שחוב' וסלב בכך
ושפך לתוכו כל היום כשר ולה שור שלח מקו' עליון שים בו מ"ם מים כשרי' והיה ממלה
בכלי ונותן לתוכו עד שרבו המים וירדו למקוה התחתון מ' סלה הרי התחתון
כשר עכ"ל והייט מכח המשנה כחמור ולין לדחות דהתם מירי שלח נפסקה
השקתם כמו שדחה מעכ"ת שהרי הלכה פסוקה היה שכיון שנתחברו כרגע
לחד לשולם נשלרו בכשרותם וכן פסק מהרי"ק בדין הבח לערב מקיה פסיל
לו חסר עם מקוה כשר להכשירו וכמו כן בדין שלשה מקוחות שים בשנים מהם
בכל ה' כ' סלה מים כשרים וכח' תהם כ' סלה מים שחוכים ועומדים זה
בגד זה גם שם כתב שכיון שפעם לחת היו מחוברים ביחד הוכשרו שלשתם גם
מה שדחה לומר דשחני התם שמתחלה היו מ' סלה מים כשרים ולה נקרח
שם שחוב עליהם לבל בכ"ד לח · עיני קדושתו ירחו מה שפירש הרה"ם בסוף
נדה על משנת ג' מקוחות המוברת ועשה ק"ו ומה התם שהשחוב נתחבר עם
הלמטני קודם שיתחבר הלמ' עם הכשר שלמעלה ממנו לפי' הבי בלם כשרים לפי'
השחוב וגם הריב"ם פירש בן בגדון דידן שהמקוה היה מקיה שלם ממי גשמים
שנתמלח מתחלה ממי גשמים שיעורו ושד הגם שלחר בך נחסר ממנו לבו
מחזרים מימיו לתוכו על ידי המשבה בי בבל פעם שיתמלח בהמשבה
נעשה מקוה כשר במו ממי גשמים לח ב"ם דליבה מיחום בלל לח מבעיח
לליבה דבל הבך רבותה בדין נתן סלה ונטל סלה דתפילו עד עולם בשר
דבב"ד מבשירין דליבה למיחם בב"ד ביון דלין לבו מניחים ללח רוב המקוה
בפעם שנית לו שלישית שיתבטלו הדוב שהיה בתחילה זה ליתה שהרי פסקו
נתן סלה ונטל סלה עד עולם ומה לי נטל סלה ומה לי נטל י"ט סלין ומה
שהריבו שם ליתן סלה בתחילה היינו לפי שנותן לתוכו בלח המשבה דלי
בהמשבה לפי' נטל ולח"ב נתן הבל ענין לחד ולם היה עולה בדעת דלח התירו
ליתן סלה וליטול סלה שלח בשהיה המקוה שלם ממי גשמים משיו ולח ע"י שהשלימוהו
ע"י המשבה היה להם לומר במה דברים המוזיס דנותן ונטל עד עולם בתקוה
שבלו מי גשמים לבל מקוה שהשלימוהו בשחוכין ע"י המשבה לסוף שלח ודאי
הבל שוה בין שהיה בלו מי גשמים בין שהיה שלם ע"י המשבה לעולם סבירא לחו

שהמים

שהמים שנכנסו בו נטהרו ונעשו כלם כמי גשמים . ועוד שכשם שהתירו במקוה
שלם ממי גשמים לתת בו עד עולם כמו כן פסקו להתיר במקוה שהיה בו כ'
סאה ומשהו להשלימו עד הלף שאוכה הרי שמיהם שוים כדין ואין לחלוק כיהם
גם לומר דלה הכשירו שלא כדיעבד אין לומר כן דהרי אמרו נתן סאה ונטל סאה
עד עולם ומילת עד עולם אינה מוכלח כדיעבד הלא לכתחלה ומה שאמרו נתן
סאה ונטל סאה דגרסה דכדיעבד דוקא לפי שלא יעלה בדעת שיאמר נותן סאה
ונוטל סאה דגרסה דלה פניה כלשון הכי לכך אמר נטל סאה וכו' ודאוי לדבר שהרי
כמשנה אמרה ממלא בכתף ונותן וגם הריב"ם בתשובותיו כתב טוב להמשיך מים
למקוה כל שיש בו רוב מים כשרים וכן מעשים בכל יום שכמה פעמים כשהם
משלימים המקוה שהולך וחסר ומשלימים אותו ברוכה דרוכה משיעור מקוה אם
נגרף כל הפעמים שמשימים בו מים . גם כל אותם שפסקו להתיר לשים מים
המין למקוה מי לא עמקינן דהולכים ומחסרים ממי המקוה כדי להשלים אותו
במים חמין נמלינו למדים דהליכה דכל הנך רבותא אותה להסיר מימי המקוה
ולחזור למלאו במים חמין או לונגים ועלייהו כמכוין דבבר קורה וקן הדב מהרי"ק
דפסק הלכה כמותם לפי שלפי' הרמב"ם ס"ל דמדינא כשר ולכן לא חשש לסברתו
ואין להתכשם יותר ממה שהורה הדב מהרי"ק דלפי' סברת התוספות לא חשש
לשתוב ומפיו אנו חיים . כ"ש דיש לומר שלפי' התוספות שם בב"ד סברי ומותר
לעשות כן עד עולם ועד כאן לא קאמרי שם שלא מפני הרואים שותין ונוטל ונותן
ונוטל ויכלו למלאו כידיים כלו וזו הוי פסול מן התורה לכך גזרו דדוקא עד רובו
ולא עוד אלא בגרון דיון דהוי כהמשכה שהמשכה בעלמא מליבא דהרמב"ם
והרי"ף ורוב הפוסקים סוברים דהוי כשרה מן התורה שלא דברו הכתוב ליתן לן
למיסר ההשלמה כהמשכה לפי' שלפ פעמים כדי שלא יכולו לעשותה כולה כהמשכה
דהוי גזרה לגזרה . ועוד בהמשכה קילא יותר מהנתינה שהרי בנתינה לא התירו
שלא במקוה שלם אלא הטשכה הותרה כאשר יהיה במקוה ך' סאה ומשהו ונעשה
הדבר לפי שבהמשכה מלבד דין הוריעה יש לנו להכשירה דמעין וכור אמר רחמנא
מה מעין על ידי קרקע אף כור ע"י קרקע והמשכה היא ע"י קרקע וזהו נעשה
למה לא התירו הפוסקים שאובה כלה מדין תורה . עוד מצינו שיפה כח המשכה
שהפילו מקוה שנקרע עליו שם פסול מועיל לו בהמשכה שברי מקוה שלא היה
בו שלא ך' ומשהו ומילא בכתף ונתן לתוכו שכולו נעשה פסול לא המשיכו למקוה
אחר הוי כשר לכתחלה שכך פסק הרמב"ם ושאר הפוסקים הרי דיפה כח המשכה
לעשותו כאילו כלו מקוה מי גשמים מן הטעם האמור ודאיה לאחרת דהרמב"ם
ס"ל דכשאר יהיה בהמשכה נקרע כלו מי גשמים שברי כדין נתן סאה מי פירות
ונטל סאה ה' דוקא כשר לכל יותר פסול וכמי שאובים עד רובו ואי לאיתא שהמקוה

שהיו

שיהיו נשלם חלח ממיס שחוכיס הוי גרוע היה לו להרמב"ס לפסול כו גס כן כשיתן כו מיס שחוכיס כ' סחיס כרין מי פירות חלח ודחי שכחאר יכולו המיס לתקוה כהמשכה נעשה המקוה כלו מי נשמיס וחח"ך יסירו ממנו עד רובו וחח"ך כשיחזור למלחתו ע"י המשכה חזר לדינו הרחשון ויחזירו לשחוב ממנו עד רובו עד שעלס דדוקח בנתינה כחוך המקוה להידיח חשם הרמב"ס חכל כשהיח ע"י המשכה ליכח מיחום ועוד דחי לה תימח הכי למה התיר הרמב"ס להשלים על ך' סחיס ומשהו על ידי המשכה וניחום דחח"ך יחסרו מי המקוה לפחות סחה וכשיחזור להשלימו ע"י המשכה פעם חחר פעם יעשה כולה שחוכה וחין לדחות דלח חשם לחשת רחוקה וחת שחרי חשת חינה רחוקה חלח מצויה ככל עת חלח ודחי כל זמן שיושלם המקוה על ידי המשכה חין כחן בית מיחום כלל וחפילו הרמב"ס יודה כזה וכיונו כדון דירן שחין כו פרן ולח לוחה · וכימיס הסס כתבתי לחכמי ירושלים ולחכמי נפת תוכ"כ כל זה והודו והסכימו לדברי (ח"ל עיין להרב חסד לחברהם חלקלטי חלק יו"ד סי' ח' כברון דומה לזה מ"ש בחורך יע"ש) ועתה חס טוב וכשר הדבר בעיני קדושתו בחחור ישבחנה ויהיו דבריו לנו למנוחה ונשמחה : הנצ"ו **אליעזר ן' ארחא** ס"ט

(**א"א** פסק דין זה מלחתיו בתשובות הנחון המחבר חשר שלחו חליו הנחון חב"ח ז"ל להיות שר המס'כים על דין זה עמו וכודחי שה"ה הסכים עמו כי ממדת טובו תמיד דדיק מוד לחבי כוחה דהיתרח יפה כח המתיר הדן דין לחת להמיתו ברחיות ברורות חוקות וחמתיות ולח וכיטו להתבשם מזיו תורתו בעיניהן דנח חכל על דקבדין זה ולחתו עמו לזוה פסקים לחדיס מפני סי'בה כי משמיס קדמוניות השתדלו להדפיסו בקושטנדינה ומשם מסכנת דרכים לשלחו מכלי העתק ונמסרו למעתיקים לזוה פסקים שיעתיקום ונחבדו מהם ולח לסתיעה להו מלתח להדפיסו מדוב יוקר הדפוס בזמן ההוח ועב"כ היתה לו עד עתה ותלי"ת משמיס לנו זכו להעלותו על משב"ח דפוסיטו חשר הוקם מחדש בס"ד פה חר"ן יע"ח וה' יעזריטו לבח לידי נמ"ט לסייס תורתו תורת חמת במשב' דפוסיטו וכל העוזר לוחתנו לי ולבני הי"ו מדפיסי תמימים העוסקים בהדפסתו שיזכה להיות מחי' לעמוד בהולחת הספר הנחמד והבהיר הזה עליו תבח ברכת טוב ושב"ה :)

סימן יח

שאלה ילמדנו רבינו בדין הכשר מקוה שעשיטו כך שעל הנהר יש גלגל גדול הנקרח בלעז"ח בכלי עץ קטנים הקבועים בו שמתגלגל ודולה מן הנהר ושופך בתוך סילון של עץ לתוך שחין לו בית קיבול ומהסילון הולכים המיס

המים דרך מזרקות למרחקות ולהכשיר המקוה נוקבים כל כלי הנתן הקבועים בגלגל בכונס משקה וגם כל מקומות שהולכים כח המים למקוה אין להם כיח קיבול כי השיקעות שעוברות בהם מים כולם הם נקובות והמקוה הוא מכנין לכנים וכו טוכלים אם המקוה הזה כשר לטבול בו כי כפי הגרלה מדברי הכ"י יו"ד בכוף סי' ר"ח שהביא בגדון זה בשם המרדכי משם הרוקח והאגור וכמה הפליג לתמוה על ספר האגור שבתב הדין להתיר וכו' כאשר יעו"ש ק"כ נראם דהמקוה הזה הוא פסול לו מים לחלק שאין הגדון הזה דומה להתם הכל יבאר לנו היטב ושבמ"ה :

תשובה הנו נדיכים לחקור בנקב שעושים בכלי עץ הקבועים בגלגל אם הנקב הוא למטה בשולים או מן הגד שאם ניקב מן הגדדים הוא מוסכם מכל הפוסקים דלריך שיהיה הנקב בשפופרת הגוד ויהיה הנקב קדוב לשוליו שאינו יכול לקבל שום מים ממנו ולמטה אכל אם מקבל שום מים למטה ממנו לא נתבטל מחזית כלי והכי איתא בתניתין דפ"ד דמקוואות ובתוספתא ואם הנקב הוא בשוליה כתב הטור יו"ד סי' ר"ח בלי שניקב בשוליו אפילו כל שהוא אינו חשוב עוד כלי לפסול המקוה גם הרא"ש בפסקיו כתב למדנו שמותר לעשות גיגית גדולה של עץ או שוקת של אבן ויעשה למטה בשוליה נקב כל שהוא וכו' ויטבול בה הרי משמע דנקב בשוליו סגי בכל שהוא דפסקי' הלכתא כעובדא דתוספתא דרבי אליעזר דאמר כבי אפיה ג' רגלים ולרגל השלישי הכשירו להם אפילו נקב במחט ק"ו אלעזר בר"י הלכה זו הודיעני ברומו לטהרה וכשבחתי אגל חבירי ק"ל יפה הוריתי וקי"ל דמעשה רב ואל השיבני מאה שבתב הרא"ש עלמו בתשו' הביאה בכ"י סי' ר"ח גיגית של עץ או של אבן אין טובלין בתוכה ופושלה משום שאובה ניקבה מלמטה או מן הגד כשרה ואף על גב דתנן בתר הכי וכמה יהא הנקב בשפופרת הגהד לפי בוניות התלמוד כיכמות לא קאי שעיל אלא מלהא בלפי נפשה היא וקיימא לעיובב מקוואות ובתר סוגיא דתלמודא אזלינן ומכשירינן בנקב כל שהוא וכו' ומיס שבתוכה אינם שוכים לפסול המקוה אכל בתוכה אין טובלים וכו' דמשמע דבנקב כל שהוא אין טובלים בתוכה וכפסקיו אמר טובלין כה דהיינו בתוכה ודוחק לומר דאליבא דפסקים עם התשובות גם יש לדקדק בדברי הטור שבתב בשוליו אפי' כל שהוא אינו חשוב עוד כלי והטור עלמו בתב קודם זה גיגית אם יש בשוליה נקב בשפופרת הגוד שרי וכן יש לדקדק במה שבתב הטור ניקב בשוליו אפי' כל שהוא וכו' ולא"ה ז"ל בתב בתשובה מ"מ אין להקל לעשות מקוה לכתחילה ולהביאה מוס בכלי מנוקב כזה והדבר קשה אם לכיו לא פסק להתיר לכתחילה בנקב כל שהוא איך פסק בנגד דברי הביו ודברי הרא"ש הללו לא נודע מקומם לנו וכן בתב מהרי"ן

כב"י נלח ידעתי מלח זה טעם פסק כן וגם לא מצאתי תשובה זו בתשו' הרא"ש
שבידי עכ"ל ויש לפרש דלא ישרה כדברי הרא"ש והטור דתרוייהו לאו בשי' חדא
וליכא שום פלוגתא בניהו דתרוייהו סברי דכלי שניקב בשוליו שני בנקב כל
שהוא והיינו פוסל עד המקוה כלומר המים היוצאים מאותו כלי למקוה אינם
פוסלים לאותו ומיהו לטבול בתוכו לריך שיהיה הנקב כשפופרת הנוד וזהו שכתב
לבעי מ"מ אין להקל לעשות מקוה לכתחלה ולהביא מים בכלי מנוקב כזה
דהייט לטבול בתוך הכלי הנקוב משוליו כל שהוא לעשותו מקוה ולטבול בתוכו
אין עושין כן לכתחלה אלא עד שיהיה נקוב כשפופרת וסס כדברי התשו' שהבאתי
למעלה מהרא"ש ז"ל גיגית של ענן שחברה בארץ ונתמלאת גשמים אין טובלין
בתוכה ופוסלת ומכשירין בנקב כל שהוא ומים שבתוכה אינם שלובים לפסול
המקוה אבל בתוכה אין טובלים מצמע דבנקב כל שהוא אין טובלים בתוכה
אבל כשפופרת טובלים וקאמר אין טובלים בתוכה דהייט ליכנס דלכתחילה ולא
קאמר המקוה פסול לטבול בתוכו וסס הס דברי הטור שכתב כשם לבעי מ"מ
אין להקל לכתחילה וליכא דבריו של הרא"ש בתשו' עם הפסקים יבואר בדקדוק
דבריו שבפסקים כתב גיגית של ענן יעשה למטה נקב כשולים כל שהוא ויוציאנה
על הארץ ויתוך לתוכה מים ויטבול בה כלומר בתוכה ממש והאריך בלשונו
כל כך שאם בא ללמדנו הכשר הכלי מנוקב היה לו לומר יעשה נקב בגיגית
למטה ומהי נפקא לן לעשות הנקב קודם שיוציאנה והא"ך יתוך המים אלא
ודאי דדוקא כסדר הזה מותר לכתחילה משום שביטל הכלי קודם שיקבענו על
הארץ לשם מקוה ולאחר שניקב ונתבטל מדין כלי הפוסל במקוה לא עשאו
מקוה שהוציאו על הארץ ותתך לתוכו מים ולהכי כשר גם לטבול בתוכו לכתחילה
ובתשובות לא כתב הרא"ש סוד וה אלא כך אמר גיגית של ענן שחברה בארץ
ונתמלאת מי גשמים וחא"ך ניקבה וכיון שבשעת שעשאה מקוה מים עדיין שם
כלי עליה להכי לא שני כשניקבה לחא"ך בנקב כל שהוא אלא לענין אלא יפסלו
המים היוצאים משם למקוה אחר אבל לטבול בתוכה לא שני עד שיהיה הנקב
כשפופרת הנוד וכן מתבארים דברי הטור שכתב גיגית של ענן שקבועה בארץ
ונתמלאה מי גשמים אין שובלים בה כיון שהיה שם כלי עליה קודם שקבעוה
ואם יש בשוליה נקב כשפופרת שרי רואה בעיניך מה שהאריך הטור לתת טעם
מפני שהיה שם כלי עליה קודם שקבעוה ולא לחטריך החי נתעמק לפסול הגיגית
השלימה רק הכונה לומר דמשום הכי לריך שיהיה הנקב כשפופרת כדי לטבול
בתוכו אבל אם ניקבה הגיגית קודם שנקבעה שני בכל שהוא אפילו לטבול
בתוכה ומ"ש הטור לחא"כ ניקב הכלי בשוליו כל שהוא אינו פוסל דמשמע דגם
כשניקב לאחר שנק' שני בכל שהוא הוא לענ' מים היוצא' ממנו שאינם פוסלי' המקוה

ולא

ולא לטבול בתוכו קמיירי כלל הדכריס לדעת הרא"ש והטור דסגי נקב ככל שהוא בכלי כדי שלא יפסלו המים היוצאים ממנו למקוה ולטבול בתוכו לכתחילה לא עד שיהיה כנקב כשפופרת הטור וזהו דוקא כשבאו המים תוך הכלי ועדיין היה שם ושם כלי עליו אבל אם קודם לכן ניקב וניטל ממנו שם כלי ואח"ך קבעו והביא המים שיו אפי' ככל שהוא טובלים לתוכו לכתחל' וכזה נתבארו כל הדברי' ועלו כהוגן ולא נצטרך לדחוק דהכא מיירי כניקב מן הצד והכא כשולים כמו שכתב מהרי"ק כב"י ועדין דבריו בתשובה סותרים דבריו בפסקים כמו שכתב הוא ז"ל :

(א"א מ"ש כב"י אבל אכתי קשו כל הנך קושיי וזו לפי' הראשון שפירש בתשו' הרא"ש דאיכא למיגזר ע"י נקב כל שהו מלמטה שלא יטביל בתוך הכלי כיון דלא מנכר חיסרון דילמא אתי למטבל בים בלא נקב כלל אבל בנקב כשפופרת הטור ליכא למיגזר מידי ושפיר טובלין בתוכו אבל לפי' השני שפי' כב"י בתשו' הרא"ש דאפי' בנקב כשפופרת הטור אין טובלין בתוך הכלי ומה שכתב בפסקים ויטבול כה פי' יטביל על ידה במקוה אבל בתוכה כלל לא אפי' נקובה כשפופרת הטור ושיש ע"ו הב"י וכהכי ניחא כל מה שהקשתי לעיל בדברי הרא"ש והסכמת דבריו בתשובה עם דבריו בפסקים עכ"ל ודברי ה"ה בזה סתומים ואריכים תלמוד ושמע י"ל כדוחק דה"ה לא שמיע ליה כפי' השני של הב"י שנדחק לפרש מ"ש בפסקים דיטביל בה פי' יטביל על ידה במקוה אבל לא בתוכה כדי להשוות מ"ש בפוסקים עם מ"ש בתשובה שזה דוחק גדול דנקט בלישנה ויטביל בה ואנן נפרש לה על ידה ולא בה לא ליישר פי' זה בעיני ה"ה ולדידיה כמאן דליתיה דמי וזלת הפי' הא' היה מחזיקו אם לא היו דבריו בתשובה סותרים דבריו בפסקים לאומו פי' ודוק)

והרמב"ם כתב פ"ו מה' מקואות הזקוק שכשלנ שיהו פוסל המקוה לפי שהיה כלי · אבל כלי שחברו בשלנ פוסל את המקוה נקבה למטה או מן הצד כשפופרת הטור כדרה ושיהה פיפלת המקוה · הלוקח חבית גדולה או עריבה גדולה וניקבו נקב המטפרו וקבעו בקרן ועשאו מקוה הרי זה כשר ולכאורה קשה מדבריו שפסק כאחת מתניתין דבעיון נקב כשפיפרת הצד וכת"ק דתוספתא דתניא קטיולון המקלח מים בכרכים אם היה נקוב כשפופרת הצד שיטו פוסל המקוה ואם לאו פוסל המקוה הלכה זו עלו בני לסיוע ג' דגליס ולרגל הג' הכאיו לפס לפי' ניקב כמחט ה"ר שיעזר כר' יוסי הלכה זו הוריתי כרומי לטהרה וכשבאתי אצל מביתי לאמרו לי יפה הוריתי כר"ח מן הצד לכל מלמטה היו פוסל את המקוה · והדבר קשה שלא פסק כרבי שיעזר דהודו לו מביריו וקי"ל דמעשה רב זו ודעלו בני לסיוע וכו' : ולפשר נומר דהרמב"ם פסק כר' שיעזר וכפשטיה דמלתא דהלכה זו הוריתי קאי למתי דהכשירו לבני לסיוע בנקב כמחט והסכימו מביריו עמו דדוקא מן הצד בעיון כשפיפרת אבל כשולי לפי' כל שהוא

היינו פוסל · ומקי דקלח' כשפופרת הוא לענין להטביל כתוכו ולעצותו מקוה
דהא מריך כשפוף' כדינא דמקוה חסר שכה להשלימו כעירוב מקואות דהוי כשפופרת
ודוק כלישנא דהרמב"ם דקה' כשירה ואינה פוסלת המקוה דכשרה מיירי במקוה
עלמו הנקוב כשפופרת שהוא כשר לטבול כתוכו ומקי דקה' היינו פוסל הני שהמים
הנמשכים ממנו אינם פוסלים המקוה ולע"פ דלענין אינה פוסלת המקוה דהייט
המים שנמשכים ממט לא מלטריך נקב כשפופרת דכבל שהוא סגי מ"מ נקטיה
משום חלוקת כשירה שהכשיר המקוה עלמו הנקוב כשפופרת לטבול כתוכו ומ"מ
הלמת הוא לומר שאין המים הנמשכים מהכלי הנקוב כשפופרת פוסלים המקוה
לע"פ שלא הוצרך שיעור זה וכיולא בתירון זה מלינו כמה פעמים כתוספות ·
עוד הפשר דנקט כשפופרת כדין אינה פוסלת המקוה לע"פ דכבל שהוא סגי משום
רבותא דסיפא דלמר כתמו כסיד לו כנפסית עדין הוא פוסל המקוה לומר שאפי'
כשהנקב גדול כשפופרת הוא פוסל כשתמו כסיד וכו' ודין זה מלפסול המקוה סגי
בכל שהוא ולטבול כתוכו כשפופרת היו בין בכלי עץ ובכלים לו כלי חרס כיון
שהכלי עלמו הוא המקוה יהבינן ליה דינא דעירוב מקואות כשפופרת הנה ומ"ש
הרמב"ם הלוקח חבית לו עריבה ונקבו נקב המטהרין מיירי נמי לטבול כתוכו
שבך הוא לומר ועשאו מקוה ה"ז כשר והיכא דקלמר כשר למקוה עלמו הוא
לטבול כתוכו ומיירי נמי בין בכלי חרס בין בכלי עץ ולמר נקב המטהרו כל ה'
כדינו חרס דינו העשוי לאוכלין שיעודו כלגוזים והלכה כרבי יהודה כמו
שפסק הרמב"ם ה' כלים והעשוי למשקים בכונם משקה והעריבה שהיא של
עץ נמי כדתנן פ"כ דכלים עריבת פימוסת כ"ש לומריש נמא מדקדם זה
לומר בשיירי כלי עץ וכו' וכן פי' הרמב"ם בפי' המשנה העריבה ר"ל עריבה
של עץ ושיעור המטהרו מידי טומלה הוי כמוליה רמון ולפשר לומר דלענין
טהרת מקוה בין שמניו בעירוב מקואות כשפופרת סגי בהכי ולא בעינן
מוליה רמון לטבול בתוכה ומטהרו דקלמר גבי כלי חרס וגבי כלי עץ
היינו המטהרו לידי מקוה ולע"פ שקודם זה כתב הרמב"ם דבכל הכלים
סתם מריך כשפופרת לטבול בתוכו והכא קלמר נקב המטהרו דבכלי חרס
הוי בכונם משקה לו כלגוזים יש לחלק החילוק שחילקנו לעיל לדעת הרמ"ם
וכן כתב מהרי"ק בכ"י בתירון דברי הרמב"ם דשאני כשהיה כלי וחיברו
למקוה והח"ך בה לפוסלו מדין כלי לא נתבטל שלימותו עד שינקב כשפופרת
ויש לו דין מקוה דעירוב מקואות לכל הכא דקתני ונקבו וקבעו שלאחר
שניקב וניטל שם כלי מיניה קבעו וחיברו ועשאו מקוה סגי בכדי טהרתו
לכלי חרס כמוליה זית ולכלי עץ כשיעור עירוב מקואות שהוא כשפופרת ולפשר
נמי דנקט נבי עריבה של עץ נקב המטהרו שהוא מוליה רמון לע"פ דהיינו מריך

יותר מצפורת שהרי בחברו כסלע וחח"ך ניקבו שני כהכי וכ"ש כשניקבו והח"ך
קבעו אבל נקטיה לריבותא דסיפא דאפ אחתו בסיד או בנפסית הרי זה פוסל
אע"פ שיהיה הנקב גדול כמוליך רימון וכפי זה הרמב"ם והרא"ש תרוייהו אברי
ככלי שחיברו וחח"ך ניקבו מריך כשפופרת לעבול בתוכו ולה פליגי שלא כשניקב והח"ך
קבעו בחרס לצמותו מקוה דהרא"ש סובר בכל שהוא שני והרמב"ם מצריך
בכ"י טהרתו שהוא ככלי חרס העצוי למשקים בכותם משקה ולאוכלים
כאנושים ובכלי עץ כשפופרת . והיה אפשר נמי לומר דגם פליגי בכלי
שחברו ואחר כך ניקבו בענין המים היוצאים מתוכו למקוה דהרא"ש ז"ל
סובר דבכל שהוא אין המים היוצאים ממנו פוסלים המקוה והרמב"ם סובר כיון
שחבר תחלה הכלי וחח"כ ניקב הוא פיסל המקוה עד שינקב כשפופרת דוקא
כשניקב תחלה הכלי קודם שיקבענו שני בכל שהוא למים היוצאים ממנו ובפי
זה אתי שפיר מ"ש בדין הסותת שניקבה כשפופרת היכא פוסלת דוקא הוי אבל
מה שכתבתי קודם ברור לי עיקר דלענין המים היוצאים כל אפילו שוים דשני
בכל שהוא והכי משמע מהסיפא דקסטילון דאמרו בני אסיא אפי' ניקב כמחט
ומשמע נמ שניקב לאחר שהיה הקסטילון מקלח המים וכשנקב כל שהוא אין
המים היוצאים פוסלים המקוה ולדבר זה הביא הרא"ש דלא מהני כדי טהרתו
בשפופרת אלא למים היוצאים ממנו אבל יפסלו המקוה אבל להטביל בתוכו
מריך שיהיה שיעור הנקב כשפופרת ואפ"ה לא שני הלא שיהיו המים שבתוכו
מעורבים למקוה בנקב כשפופרת ולא כח הרא"ש להצריך נקב כשפופרת בלבד
שלא להצריך עוד שיהיו המים מעורבים למקוה בתוכו נקב שהוא כשפופרת
רחוק לדבי שהרי הצידה והחיכה שבים ר"ר יהודה בכלי גדול לריבעה טפחים
שהוא מחמיר להטובלה שבתוך הכלי ורבנן מיקל בעו כשפופר' מעורב לים שהוא
המקוה ואף על פי שיש הצידה והחיכה של עץ מטוקבים בשיעור כדי טהרתו
מידי עמאה דמיזו כמוליך רימון שהוא שיעור גדול מהשפופרת לא מהני הלא
ר"ל שיהה הצידה והחיכה בים ואמו מעורבים המים שבצידה והיכה עם מי
הים בעירוב מקוואות כשפופרת אבל אם היתה הצידה והיכה חוץ לים ובתוכם
מ' סאה שיעור מקוה ומיקבו כשפופרת אז אפי' בכרי טהרתן כמוליך רימון
אין טובלין בתוכם כיון שהיכם מעורבים עם המקוה וזה מוכרח במתניתין
דלא נקט הצידה והיכה שים בהם שיעור מקיה אין מטבילים עד שיהיו נקובים וכו'
משמע דלא מהני הלי נקב לעפ"י שיהיו נקובים בכרי טהרתן שהוא כמוליך
רימון שלא בשוד היותם בים שים בהם עירוב מקוואות כשפופרת הגוד ואם כן גם
בחבית גדולה או עריבה שעשאם מקוה אין טובלים בתוכם עד שיהיו המים
שבתוכם מעורבים עם המקוה בנקב שהוא כשפופרת הגוד וכזה נתבאר

הגנת הרחב"ד יפה ונסתלקו הקושיות שהקשה מהרי"ק כב"י בדברי הרחב"ד
ח' דשידה ותיבה סתמן דענן ניתנו וכלי ענן שיעור טהרתו ככמוניח ריתון והוי
טובה טפי משפופרת דמכשר כיה ת"ק ועוד לאחרת הקשה כמ"ש הרחב"ד חיך
לפשר שלא יהא בקרקעיתו וודפט חרס הרחוי לקבל טומאה ע"י יחודו להחתם
בו ונמצאת עכילה זו בכלים יש לתמוה דלפי דבריו כי ניקב נמי בשפופרת לא הוה
לן למשרי למיטבל כגויה מהחוח טעמא נופיה דחיך לפשר שלא יהא בקרקעיתו
חרס וכו' ועם מה שביארתי שהרחב"ד כא להגריך שיהיה שיעור נקב השפופרת
מעורב למקוה נתכחדו דבריו יפה יפה נמלינו למרים דהרמב"ם לא הגריך נקב
כשפופרת לו כדי טהרת הכלי הלא לטבול בתוכו לכל לענין המים היולחים
מהכלי לפי' בנקב כל שהוא לינם פוסלים המקוה דהלכה כר' שיעור כר' יוסי
שהסבימו עמו חבריו ומה שהשיב הרח"ש לגוש שם ממנו קבלנו ממור והרמב"ם
לנקוב המקוה ולדלות המים בכלים נקובים כשפופרת והשיב מוריגו לא כתב כן
לך כי בנקב כל שהוא בשולו סגי ולא הזכירו להרמב"ם לזו משום דהרמב"ם
סבירא ליה דגריך נקב כשפופרת הלא בכלל מה שאמר מוריגו לא כתב כן הלא
בנקב כל שהוא סגי כזה ניחר שלא למר כן הרמב"ם שאם קבלה בידם הייתה
מהרמב"ם שגריך נקב כשפופרת לא היה רבו לומר בפשיטות דבכל שהוא סגי
נגד מה שקבל מהרמב"ם ובכלל דבריו רצה לומר שאם רבו לא קבל קבלה ::
מהרמב"ם הבאים לחריו מנין להם ועדי"ל דאחל"ל דהרמב"ם הודה לנקוב המקוה
בנקב כשפופרת שאני התם משום דבשעת הניקוי המים טפלים מיד האדם
למקוה ועושה שהוכה ג' לונין שטפלים למקוה ואפילו ניהיה נקוב הכלי בכל
שהוא לא סגי כיון שיורדים מיד האדם בהוחו כלי למקוה שלא בהמשכה עד
שהיה נקוב כשפופרת דאז הוו המים שבכלי מעורבים למקוה כשיעור עירוב
מקוחות שהוא כשפופרת וכן חילק הרחב"ד ז"ל והביאו הרמב"ן לתרץ מה
שהקשה לו מההיא דקסטילון דאמרינן אם ניקב כמחט אינו פוסל המקוה
ובני סנוס לאמרינן פסול לע"פ שאין לך כלי נקוב בשוליו יותר ממנו ותירץ עם
החילוק שחילק הרחב"ד שכל מה שבא ביד האדם למקוה שלא בהמשכ' בין בכלי
מנוקב בין אינו מנוקב פוסל המקוה כשאובים וכיון שכן אף הכלי הנקוב כל
שטפלים מיד האדם הדולהו למקוה פסל במקוה ולא אמרו שאינו פוסל אלא
כשטפלים מיחלה מכלי הנקוב למקוה עכ"ל ולע"פ שהסינוס הוא מנוקב יותר
משפופרת ואפ"ה פוסל משום שטפלים המים מיד האדם שאני הכא כשניקה המקוה
בכלי שהוא נקוב כשפופר' דהוו המים שבכלי מעורבים עם המקוה בעירוב מקוחות
כשפופרת והמים הטפלים ממנו לא לקרו שאובים אלא מי מקוה מה שאין
כן בסינוס שבלעני המים בסנוס ושוב אין להם חיבור עם מי המקוה ומכל

מקום

מקום מתוך דברי הרמב"ן שכתבתי ים לנו ראיה דקבר בר' אלעזר דנקב כשוליו
הוי כמחט שהרי הוקשה לו מקסטולון שניקב נקב כמחט בקרקעיתו עם דין המנוח
משמע דהכי סבירא ליה הלכה דניקב כשוליו הוי כמחט וצ"ל מיושב כלי שלם
לפסול המקוה וז"כ כג"ר שהכלים מקוכים כשוליהם ככותם ממקה והמים נמשכים
מהם למקוה כשר לע"ד לדעת הרמב"ם והרמב"ן והרא"ש אלפי' אם יהיו תלקים
כדבר הויא כפקק דרכבן ולקולא שהרי מחוכה שהמשיכה כולה תהיה דרכן לדעת
גדולי הפוסקים אשר מימיהם אינו שותים ואנו מסופקים הם המים מנובעים
בכלים הנקוכים בכותם ממקה הוו שחוכים או לא דאף"ל דנקרתים שחוכים כיון
שהמשיכו מתוכם המים למקוה לא היה בו לישור דאחורייתא כי אם דרכן וכיון
דמספקא לן אי הוו שחוכין נקטינן לקולא וזכו הגרמה לע"ד . ומה שכתב בשלה
מהם שכתב מהרי"ק בכ"י על תשובת מהר"ח מוורזינא שהביא המרדכי והפליא
לתמוה על החגר שכתב לאחיר אין הנדון דומה לרבים דהתם רצה להחיר לעכול
בתוך כלי הבן הגדולה מטעם דכויע דוולה בכותם ממקה ומילף ליפי והתם נמי
הוו כלים הקבועים בגלגל נקובים בכותם ממקה והוו המים היורדים לכלי הבן
מחוברים למעין ורצה להחיר ומצל דכר וה תמה כי ניטוק אינו מיכור ונם בעיני
כשפורת הנוד לעניין עירוב מקואות אכל כמדין דיון שהמקוה הוא כנין לבנים
וכלי הגלגל נקובים ומחכים למקוה כשר לעכול בתוכו :

(א"א עם' לאכלה רוכל סי' רץ הגר' ממהר"י נייאט להכשיר מקוה שמימיו כאים
מחמת גלגל הבן מרן עם כמי"ג ה"ה חלק על הרב הגר' וחגיר וסייב ז"ל והגה עם'
כ"י הובאו דברי מי שרצה להחיר למכול במקוה העשוי ע"י חגלגל המגלגל במי
הנהר ובגלגל כלים נקובים בכותם ממקה ונחבאר שם שגדולי המפרשים והפוסקים
חולקים ואוסרים יע"ש ולפי דברי ח"ם אין להקור שלה דוקא כמדין מהר"ח מהרי"ל
מטעם כי ניטוק אינו מיכור וגם כעיני כמפ"ה לעירוב מקואות וכהעתד אלו
אין מכשירים מקוה של גלגל כאשר העידו להרב המחבר שכמה הבתים מובהקים
החזיקוהו בכשרות ונוטעם שלא לבוישה לעז וכו' שהיו ח"ו בני נדם ורבנן גם כן
מקנוע נחל הוא וכחב החבי"ב י"ד סי' ר"ה הנחב"י חוחת קל"ו שתהרי"ט
מי"ד סי' י"ו הסכים דעת מר"ח מחורוינא עם כל המפקים וכנדון ה"ה ממש
החיזו לכחלה מהרי"ט בסי' הנ' ומשמה חייא סי' כ"ח כמ"ש החבי"ב שם חוחת
קל"ו ע"ש גם מחריט"ץ בהשו' סי' ר"י נשש על נדון ה"ה ממש ופסק שכשר למכול
בו יעו"ש . גם מהר"ם בן חביב החכח בס' נ"ר י"ד כלל ד' סי' ד' כחב דמדין
הגעו"ה הוא כשר ולא דמי למה שפסל מרן בב"י סי' ר"ת יעו"ש . גם מהר"ב
בחנהה סעיף ל"ו כחב ז"ל וחם המים בחים ש המהר ע"י כלים הקבועים בגלגל
וחם נקובות בודך ולא מקרי כלי מוחר למכול בהם חם יש לרבעים מחיה בתקוה

ע"ם ונויכתי כ"ו להרחות שהרבה גדולי הפוסקים מקכימים לפסק הרב המחבר וגם היה לכאורה רוכל גלוי כימיהם היו חולקים עליו וגראה דכתב מרן לחולין לפי' מ"ש כתשו' כמ"ש החיד"ל בכריכ"י ח"מ סי' כ"ה משם הרב מצחת מצה ומשם רבו מהר"י נכון לף שמיים וכ' ולימו מוכרח ע"ם ועי' כשו"ת הרב ויוסף לכרהם נר"ו סי' כ"ו וכ"ו שהאריך כזה ועיין נם כסי' ט"ז וכסי' ל"ו שהאריך שם כענין מקום של נעור"ה · וכמ"ש הרב המחבר כדברי הראכ"ד וכו' קנל כמקום שהמרו להאריך ויש כהם דוחקים והרגשות כדברות קדשו וגראה שהמנתקים השמיטו מהלשון וכלבלוהו וחקרוהו ודוק) · ועם הלכה רופפת כיד פוק חזי מאי עית דכר שהרי כמקום המקוה הזה היו כמה חכמים מובהקים והוחזק כבצרות כפיהם כפי מה שפרו לי ומעולם לא עיערו כזה ובפיק חודכא לחוליף לענו על כני ישרש הטלדים שכ מימי עולם שהיו ח"ו כני נרה דרכנן לכן ירחה להחזיק המקוה כבצרותו על הדין ועל הלחמת : המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן יט

שאלה ראובן שנדר להיות שונה ככל יום פרק א' או הלכה א' עד זמן מה וחייב עלמו בקנס לם שנג או ילא קרא אותו הפרק או אותה ההלכה מדי יום ביומו יתן לצדקה של נדקה מחיכה לחת ובתוך זמנו הירע נו לבל ולינו יכול לקרא בתורה דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב יורינו רבינו מה יהיה משפט שנדר ומעשהו מי לחריגן הנדר חל עליו מקידם והוא דלוריתא' ובשחל עליו חובת החכל היה מוטבע ועומד ולא לחי דרבנן ומפיק דלוריתא וקירא הפרק או ההלכה דלינה תדתי לטיבותה או דילמא דכר שיש לו מתירין הוא וזיל בתר טעמא כשנג או בשנה יום או יומים יתן מחיכה על כל יום ויפטר כמו כן כשחל עליו החבלות וחסור לקרות בחבוב אותו כמו שונג או לנוס ויתן לנדקה מה שינא מפיו וכמ"ה :

תשובה כפ' ושו מנלחין תניא והלו דכרים שהבל לחסור כהם כמלחמה וכו' וחסור לקרות כתורה ובנביאים ובתוכים ובמשנה כמדרש הל' ואגדות וטעמא כרחמרינן לעיל מהחנק דום דקחמר רחמנה ליחזקו והקשה רש"י דהא לחמרינן לבל חייב בכל המצות הלמורות בתורה חון מהתפלין ותירן דהתם שהר המצות בעלמא לבל מצוה של עלמה לאו ובתבו התוספ' כי ר"י היה חוסר בימי לבנו לקרות בלילה ובקינות וברבריס הרעים שבירמיה מדלה חני ליה בשמעתין כמו ט"ב וביתי וקנותו חזר בו והתיר דמאי דקחמר לעיל לבל לחסור בד"ת שב' החנק דום לא קחמר שלא מדבר המשמחו מצוה שנלמר פקודי ה' ישרים משמחי לב ובן כתב העור יו"ד סי' שפ"ד וז"ל י"ה דחע"ג דבע"כ קירא

בחיוב

כלאיים וכו' כהלכל לאכול ויש מתירין וכן דעת ר"ח הרח"ם שכתב וכן נהגו שהלכל קורץ כמסכת מ"ק כהלכ' לחילוק ע"כ · ובענין לאסור ד"ת לכתחל י"ל דיוס ר' דוקא כמו תפלין ויש לוסרין כל ז' וזהו דעת הרמב"ן בת"ה וכ"ד וה שנדר לקרות פרק ר' או הלכה לאחת יכול לקייב נדרו בימי לכלו כגון שיקרה פ' ושו מגלחין ובהלכות לכל שבג' וכי כמדבם לחיוב וקיונות ולעבפ"י שכיון כנדרו על פ' מיוחד והלכה מיוחדת עתה שהוא לכל כיון שהוא שונה פ' והלכה ילא ידי נדרו שנדר לקרא פ' ר' והלכה לאחת · ומה גם למאי דתמיה בירוס' לכל שונה כתקוב שאינו רגיל לשנות דשרי בכה"ג ולעבפ"י דכתב מהרי"ק בכ"י ו"ד סי' שפ"ד דמשמע דלאחיה שיכא דר"מ דשרי בכה"ג נבי ט"ב ולא קי"ל כיותיה אלא כרבי יהודה דאסר בט"ב וה"ה לאכל וכן נראה דעת הפוסקים מ"מ בכ"ד שיש עליו נדר וקאי בקולרו ו ם בירו לקיימו בשונה במקום שאינו רגיל שפיר סמכינן להא דירושלמי ושונה במקום שהינו רגיל לשנות דבענין הנדר נראה דאל גם בימי ההכלות דהא קי"ל בנדרים אלים על דבר מצה כדבר הרשות ומטעם זה פסק הרמב"ם פ"ג מהל' נדרים הטודר שיטס בשבת או ביום טוב חייב לטס שהנדרים אלים על דבר מצה כמו שבארנו וכן הטודר שלא יום ר' או יום כ' כל ימיו ופגע ביום זה יום טוב או ערב יום הכפורים הרי זה חייב לטס וכפי זה הנדר שנדר לשנות פרק אחד בך וכך ימים ופגע בהם בחילות אל הבית על המלוה שנלטוה מהאמק דוס שלא לעסוק במזרה וחייב לשנות והטור יו"ד סי' רע"ו כתב לם נדר להתעטת ומן ידוע ואידע בו שבחות וימים טובים ומטבה ופוריס אל הנדר גם עליהם ומ"מ לא יטס כמה אלא מתירין לו אם נדרו ופותחים לו בהם שאומרים לו היה שלא לנבך שיפנטו בהך הזמן שו אינים לא היית נודר והוא כל הנדר וכפי סברה זו כ"ד הטוד אל לשאת הפרק ומ"מ לא יקרא בחזרה ויעבור על ההנק דוס אלא פותחים לו פתח אחד היה יודע וכו' ומתירים לו נדרו · ולכאורה נראה שחולק הטור על סברת הרמב"ם שבהבחי שאמר הם פגע ביום זה יום טוב הרי זה חייב לאם וכאן אמר הטור לא יאם בהם שלא מהדרין לו נדרו · ואין לחלק דהרמב"ם מיירי היכא דנדר בלשון נדר דאמר הרי עלי ולכך חייב לטוס והטור קאירי היכא דאמר בלשון קבלת תענית הה ליתא דגם הטור נקט לישנא דנדר להתענות ומה גם דבלשון קבלה אינו מתענה כלל כמו שבתב הטור ה"ח סי' חי"ח וז"ל דוקא דהפקיה בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר אבל הפקיה בלשון קבלת תענית אינו חמור כשאר נדר ואפילו היתר אינו מריך וכן כתב גם כן בי"ד סי רע"ו וכן כתב הרב המגיד פרק ר' מהל' תעניות על מה שבתב הרמב"ם היחיד' לא יתענה בשבתות ומועדים ור"ח וכו' וז"ל דבר ברור הוא שאינו רשאי להתענות בימים שו ואפי' התחיל כגון שקבל עליו להתענות שני וחמישי שב כל השנה ופגע

כו ק' מימים הלו היינו מתענה בהם שלא לעשר התחלה חלה לעשר ועו"ש הדי שהרב מוהרכם בקבלת תעניתי שליט מתעב' כלל וחורט למחלוקת קטור והרמב"ם בעניין הנדר וכפי סברתם בדין התענית יקים סברתם גם כן בנדון דידן · ונראה לע"ד דגם הרמב"ם ס"ל דאל הנדר ולא יפה שלא מתירים לו ותלוי דאמר חייב לעשה נקט מלתא דפסיקא בגון לם כשנדר בזכר בשעת הנדר שהיו שבתות וימים טובים דהוי כנדר לעשה ביום טוב ושבת ואז חייב לעשה ואין פותחין לו היינו יודע שיעבור בזמן זה ימים טובים וכו' שהרי בזכר והיכא דלא נזכר שיעברו כלומר ימים ימים מהכים שפיר לישבע למישרי מי חייב לעשה מהדין לפי שאל הנדר הלא שמתירים לו ופותחים לו פתח אלילו כתב הרמב"ם מתורים לו נדרו לא היה תשמיענו דין היכא דנדר ונזכר שיעברו ס' לאלם ימים דאין לו פתח וחייב לעשה להבי נקט הלי לישנא דחייב לעשה שהוא דין כולל לכל הנדר לעשה כין לם נזכר שיעברו כי לולם ימים לו לא נזכר ולשלם שלם לא נזכר פותחים לו ומתירים נדרו וממה דלכ"ע אל הנדר שנדר לשנות פרק והלבה וכיון שלא היה יודע שיקל עליו השפילות פותחים לו אילו שמת לבך על כך לא היית נדר ומתירים לו נדרו · (א"א ומה קי"ל דאין פותחין בטלר דלא שביתומיתה ולבלות טלר דאילו שביה כמהלר כב"י ו"ר סי' רכ"ם וכן פסק מור"ם שם סעיף י"ב דמיתה לא שביתה ולשלו היה מלם ביומא הוי טלי עשה דחב חלים לחיים כן כתב הב"י משם הרמב"ן ע"ם ורחיקי למהר"י לדידי בסי' שמ"ח כתב ו"ל הכ"ל דהא קי"ל דמיתה שביתה ולפב"ג דרבנן סברי דמיתה לא שביתה ומה ראלה מיתה פתלומים וכן פי' הרמב"ם ז"ל ובנין לומרים מיתם לא שביתה ר"ל שמיתה כתיב פתלום ליכה מבלת שלא לעשים רחוקים וכן נראם מדברי התוספות וכו' עב"ל גם מרן בתשו' סי' ד' מהלבות יבום כתב על הא דילמרו עומדים שפיתה מיתה לא שביתה והא עציט הכוללה דמיתה שביתה טובא שלא הכי פירוש דמיתה לגבי עומדה לא שביתה אלא לגבי עלמה שביתה ושביתה ועיין להחביב בסי' רכ"ח הגהות הב"י חות כ"ר ובשאלי התוספות שניין עלהם וכזה לחן דברי ה"ם כהונן דשמיר פותחין לו בלאילות דשביתה הוא וכלאמור) · וקשוב לבי לומר דבשאת יתי התלבות שליכם מן האורם לדברי הפוסקים שפסקו שלשור לקרות כר"ת כל שבעת הימים מדרבנן לפשר שיהיה נדרו מפני גודל תכמים ובלמר דין זה מדין תורה ופשיה שכתב הרמב"ם פרק ג' מהלבות נדרים על העודר שיטה כמה ימים ושבע בהם תורה ושוים יותר נדרו מפני חיוים השו הוליל ולימור הטם בהם מדברי סופרים הרי מן מיכון חזוק ויותם נדרו מפני גודל תכמים וכפי זה לגו דטה ק"ו ומתם לתי לימור הטם מדברי סופרים ותני העודר דלורי' בקום עשה שהרי לגו לומרים לו קום לכול ושב"ג דקיימל לן דלא לתי דרבנן ודמי

דלוריתא

דאורייתא פקוס עשה לפ"ה לחריגן דכתגדר תלתא מלו עקרי תרי דאורייתא הפי פקוס עשה ותיזוק כרבי חכמים בכל מה שרבו וכו' כמו שכתב מהרי"ק בכ"י ל"ח סי' תי"ח יעוש"ב ומעתה לחתה דן קל ותומר לנדון דידן דלתי לכלות דרבנן ודתי הגדר בסב ול מעשה דהיו ביטול למור מפרק ומהלפה ועושים חיזוק לדבריהם זם היה לחשבר גדון ולב"פ שלו מדמיס לה מעשה מעשה לדחות הגדר דאורייתא וכ"ש שהפוסקים מולקים על הרמב"ם כדין זם ודאכתה ושויס כמכוקר בעור יו"ד סי' תרנב"ו ע"ש ות"ת ז"ל מלכה רוחת שיסתפר לו פתח ותקיפו לו נדרו וחס ולמור פרק זה הלכה מפרק שו מגלחים ומר' קיטה וחיוב יכול ללמור בלה התרת וחס לה שפה ולה הותר נדרו לה ויוכיח ליה כשב וחלמה כיון שחין לו שום חוכם ודתי חל הגדר כרחמרינן ובמלה עובר על הגדר חס לה נדתקבל ותומר שכתבתי לעיל וכבר כתבתי דזה לישו לחלה לדעת הרמב"ם לכך הילכך נריך להתיר גדרו חו יפה פרק והלכה ממקוס שהותר לו לקדותהנלעד"ך :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ך

שאלה דתובן שים לו יד ושם בקהל לחד ולסיבת מה נשבע שבועה חמורה בכוזיות שמשון כר מטח ככל תמליו שלה יניח עור לשמעון ליכנס בלותו בית הכנסת · עוד נשבע שלם יחידי הקהל קדוש יחלו פניו לבקש היתר להניח לשמעון להתפלל בביח הכנסת נשבע עוד בכוזיות שמשון סר מנוח ככל תנחיו שלה יכנס עוד הוח להתפלל בלותו בית הכנסת בעבור שבכנס שמעון להתפלל ויריבו מוריבו כיום הדין ונכמ"ס :

תשובה זו מחלוקת ישנה בין הפוסקים בענין גדר וכוזיות בלשון שבועה הביאו הר"ן ריש מסכת נדרים ו"ל מיהת משמע דלין גדר בלשון שבועה וכו' הילכך כל שהחליף של זה בזה לין בדבריו כלום וכו' וכן דעת ריבמ חגגל והרב בן מיגש ולוה הסכיס הרשב"ם · לפל הרמב"ן כתב דליכה לספוקי הכך סוגיי וכו' שלה גדר שחמרו בלשון שבועה מהני וכו' מיהו לתו מצייקר גדר שלה מדין ידות עכ"ל וכן בענין שלה הזכיר בלשון הכוזיות בעל דלילה שלה שמשון סר מנוח גם כזה נחלקו האחרונים והסכימו רובם להחמיר וכן נראה מתוך דברי הכסף משנה הלכות נזירות פ' ג' הלכה ט"ו שכתב שם לכך נראה לע"ד שלדעת ריבו החומר מדיני כשמשון חו הדיני כבן מנוח הוי נזיר וכו' ומהר"ר במהר"י כי רב חע"פ שכתב להקל בחומר הדיני כשמשון לית דלת לסמוך על דבריו לענין מעשה ע"ש הרי שדעת מהרי"ק נוטה להחמיר ומהריב"ל כתב והיכה דתיכה תדתי לטיבותה סמכינן להקל וכפי זה בנדון דידן שהוח בלשון שבועה וגם שלה

לומר כי לא נזירות שמשון כר מנוח ולא הזכיר כעל דלילה הויין תרי פציקי
כנזירות זו לי היו נזיר היכא שלא הזכיר כעל דלילה ותו היכא לפציקי לי יש נדר
כלשון שבועה או לאו ופפק נזירות להקל וזהו לדעת מהריב"ל · ועוד נראה לע"ד
שים להקל כנזירות זה כפי מה שכא כלשון השאה דאוכן נשבע שבועה חמורה כנזירות
שמשון שלא יגיע וכו' ולא דכריס שו הם דכרי השוע להקל הנודר לומר לגי נשבע
שבועה חמורה ונודר נזירות שמשון היה דאוי לסיות לשון השאה כך נשבע שבועה
המורה וכנזירות שמשון וכו' ומתוך לשון השאה שכתוב כה נשבע שבועה חמירה
כנזירות שמשון נראה שכך לומר לגי נשבע שבועה חמורה כנזירות שמשון ולא
לומר הריני נזיר כשמשון או לגי מקבל מירות וכו' ולא כך היה המעשה לפשר
שלין כלן נזירות לפי' לדעת הרמב"ן שסובר דנדר כלשון שבועה לא גרע מידות
שהרי עיקר רלייתו הרמב"ן מהוהה שגניו כבריתה לימה לימר החמור כתורה הרי
עלי שלא לוכל כשר שלא יש נדר כלשון שבועה דהא שלא לוכל קלמר ולא רלה
לשכם לשון הבריתה ולומר דלאו דוקא הוא כמו שפי' החולקים עליו ולכך לומר
דנדר שלמרו כלשון שבועה מהני מדין ידות · ולא כן יש לומר דע"כ לא קלמר
הרמב"ן דמהני מדין ידות שלא כשלמר הרי עלי וכיולא בו כנזירות לא לומר הריני
נזיר שלא לוכל לו לא לעשה וכו' לכל כנדון דידן שלמר לגי נשבע כנזירות שמשון
שלא לתפיס הנזירות כנופו גרע מידות ולא הוי להא לשון שבועה ·

(א"א מדן כם' לכקת רוכל סי' קנ"ח ס"ל דהנזירות קרוכה ושייכא לשבועה יותר
מנדרים שכתב שם וז"ל כי נדר חלוק משבועה כשני דכריס כשם דזה נקרא
נ"ר וזה שבועה וכטעם דנדר לסור תפנה ושבועה לכוד גברה ורלוי שנכתין
זה הדין שכתבו הפוסקים דנדר שהוליאו כלשון שבועה או שבועה כלשון נדר
שלינו כלום מלזה מכ' חלקים כה להם לא ממה שחלוקים כשם לא ממה
שחלוקי' כטעם ודלי ממה שחלוקי' כטעם זה לימר גברה וה לימר' תפנה וזה כרור
ול"כ הנזירות שזה לשבועה כטעמא דהא והא לימר גברה הוא היולך כלמר דנזירות
שהוליא כלשון שבועה לינו כלום וו טעמא נלחית לין עליה השוכה וכן כתב הרא"ם
ונזיר לע"פ שנלמר כיין לינו נלמר לין עליו שה כנופו תלוי הנזירות וכו' ולא
רלוי להמנע מלכתוב דעתי הקלרה ללפרושי מלימוריה ולחתם שמו ע"ם · ולפי
דכריו נזירות שהוליאה כלשון שבועה חלה ולין לה התרה ועכ"ו פסק ה"ה נכון
מפני שנדר או שבועה זו שנשבע שלא להניח לשמשון ליכנס לבית הכנסת הוה
דבר שלין כ"ד של רחוק וכמ"ש ה"ה כהורך ולכסוף לסיק שיתירו לו נדרו
לגלת ידי ספיקא שיבא דכ"ע והנה מרן סם כתשו' הגז' הביא דכרי הד"ן
דפ' שבועות שתים שנם רש"י ס"ל כהרמב"ן דנדר כלשון שבועה דיול וכן להפך
וקלה קשה על הרב המחבר שנעלם ממנו לשון הר"ן דשבועות שתים)

ולקיה

ולקיה לרבר מהסיה דתנן במס' נדרים כמדרי רשעים נדר בנזיר וכו' ומוקמינן
לה בגמרא דקאמר כמדרי רשעים הריני ופריך דילמא הריני כחענית קאמר
ומשני כשהיה נזיר עובר לפניו וכן במתניתין דנזיר האומר לחבירו הרי זה נזיר
פריך בגמ' דילמא להה כתענית ומשני בזמן שהנזיר עובר לפניו ופי' רש"י
לעולם דידים שלימים מוציאות היין ידיים והכא היינו טעמא דכעינן להיות
נזיר עובר לפניו משום דלא הוי הוכחה כלל דליכא למיקם עלה דמלחא לי
לאמר בתענית או בכזירות ולא הוי נזיר דלא ניתנה נזירות שלא להפלאה עד
שיפרש הא קמן שלא לאמר לחבירו והיין נזיר עובר לפניו שלא על פי
שיותר משמע לשון נזירות מלשון תענית לא הוו ידים כלל משום דכעינן קלת
הוכחה בנזירות כי היכי דלהוו ידים וכנדון דידן ליכא שום הוכחה בקבלת נזירות
על עצמו פיון שלא לאמר הרי עלי נזירות ולא התפיס נופו בנזירות שלא נשבע
בנזירות דליכא למאני שנשבע בכה ואומר נזירות וכי היכי ליעבה לה מהני ולקי
על פי שמלינו בתשובות מהריב"ל סי' מ"ב בלחד שלמר לה תכנם פלונית
בחצר הזה לבי לוקח נזירות שמשון שלה לחצב עם לשתי בבית ה' שכתב וזה
לשונו היו לחלק ולומר שלא לאמר הריני נזיר שלי לבי לוקח נזירות דלא גרע
מידות והוה ליה כמילן דלאמר הריני מקבל נזירות וכו' · מכל מקום בנדון
דידן ליכא למימר דגרע מידות דשלבי החם שהתפיס הנזירות על גופו ולאמר
לבי לוקח נזירות ולקי על פי שלא לאמר הריני מקבל לו הריני נזיר לא גרע
מידות שלאמר להה לו הריני ולא הזכיר נזירות לגלא שהיה נזיר עובר לפניו
דלמרינן דהוי נזיר לכל כשלא התפיס הנזירות עליו כנדון זה שלאמר נשבעתי
בנזירות לא הוי שלא שבועה לכ"ע · ועוד יש לתלות לקולא בנדון דידן לכ"ע
שלבי הרמב"ן לא לאמר שנדר בלשון שבועה הוי נדר שלא כנון ההיא דתניא ר' זהו
לישר הרי עלי שלא לוכל בשר שהתחיל בלשון נדר וסיים בלשון שבועה ולאמר
שלא לוכל לכל בנדון דידן שהתחיל בלשון שבועה וסיים בלשון שבועה והזכיר
הנדר בלחלא שכך לאמר לבי נשבע שבועה חמורה בנזירות שמשון שלא לניח
לשמשון וכו' כ"ע מודו דלין בלן נדר נזירות בלל שהרי דין זה שם דם הרמב"ן
נגד בל שלר הפוסקים לידוש הוא ולין לך בו שלא לידושו דלייני בההוא
גוונא דקאמי בבריתא דמיבם יליף לבל בשים שבוי לשון בנון שהחלת והלרית
דכרי פיהו שבועה ובלאמלא הזכיר נזירות לין להוסיף ולומר דהוי נזירות ·
ולם תמלא לומר דילמא בהא נמי פליג הרמב"ן מכל מקום הוי לן מפקה
לי פליג לו לה ופסק הרמב"ם פרק ב' מהלבות נזיר שפיק נזירות להקל
וממקום לחר נרלה להקל בנזירות זה להיות שנדר זה שנדר רלשבן שלא להניח
לשמשון ליבנס בבית הבנסת הוה דבר שלינו בידו של רלובן הגע עלמך שפעם

לחת

אחת יכנס שמעון לבית הכנסת פתע פתאום ולאו אדעתיה דראובן כגון שהיה
מתפלל ולא דק אם נכנס שמעון או לאו הוי נכנס כסתר רחוק מנגד עיני
ראובן והסתיר פניו ממנו ולא ידע בכוונו וכמלחתו היתכן שיחול הגזירות עליו והרי
כלבו של ראובן היה שלא יכנס מרטטו דרך קבע להתפלל בבית הכנסת ואם
כן הין פיו ולבו של ראובן שוים בכוונת גזירות כי מתוך דברי פיו נראה שלא
ניח לשמעון ליכנס כלל לבית הכנסת וזה הינו כיוצ דמיסתמיט ועייל ולאו
אדעתיה והוא לא נדר על דעת זו וכיון שלא פירש לשון הגזירות על כוריו חזר
הדין לומר שלא ניתן גזירות הלא להפלתה ועד שיפרש שנא' תוס כי יפליא וכו'
כדלמרינן בגמרא וכפי סברת ו הוי דינא לפילו שהיה מקבל הגזירות בלשון
נדר דלא מהני · וצין לפקפק תמה שכתב הר"ם על מעשה שהיה שנדר
ראובן ואמר הריני נזיר שמעון אם יהיה שמעון דיין וראובן נגיד וש
כידו יכולת למנוע שמעון מלהיות דיין ואח"כ נתהרט על נדרו וכו' והשיב
שאל הגזירות וצין לו היתר והרי בכוונו מעשה נזירותו של ראובן היה הלוי
כדי שת אחרת אם יסכימו בני העיר לקבלו עליהם לדיין ואפילו הכי פסק
להחמיר צין הכדון דומה לראיה שבענין הדיומת הוא דבר שאינו כיד הדיין
לימנות אם לא ברצון הקהל וכיון שראובן הוא נגיד עלהם אינם יכולים למנות
דיין כי אם בהסכמתו וכיון שכן חזר הדבר להיות כידו של הנגיד מינוי של הדיין
מה שצין כן בענין כניסת בית הכנסת שהוא כידו של כל אחד ליכנס
ואפילו הנגיד אין כידו תמיד להיות מכוין לשמור מזוזת פתחו של בית הכנסת
שלא יכנס דמשתמיט ועייל ולאו אדעתיה וכיון שכן לא חל הגזירות וק"ק
למה שפסק מהריב"ל הנז' לעיל שנדר ראובן אם תבנס להם בחנר הזה הני לוקח
גזירות שלא לשב עם חשתו בבית אחד והווקק לבקש היתר לגזירות משום
דאפקיה בלשון שבועה ולא הזכיר היתר זה שצין כניסתו להם בחנר כידו דמתרמי
ועייל ולאו אדעתיה הן אמת שים לבלול היתר זה בס"ם וכ"ם בכ"ד דכ"ע מודו
בזה מטעמים אחרים שהייתי יכול לכתוב לולי שהמוכיל נמחק עכ"ל ושמח אני
טעמו אחד מניהו הוי לישראל דשאלי נדון מהריב"ל לפי שלא קבל ר' גזירותו בכניסת
להם לחנר שאינו כידו שלא קבל ראובן גזירותו כשתבנם להם אם ישב עם חשתו
בבית אחד ווה כידו הוא כשראה או ידע ראובן שנכנסה להם בחוקו חנר
שיהיה נזהר שלא ישב עם חשתו יחד בבית אחד ולא יהיה נזיר לבל בכ"ד שקבלת
הגזירות תלוי אם יכנס שמעון בבית הכנסת שאינו כידו כמ"ש לא חל הגזירות
כל זה כתבתי להלכה ולא למעשה שלא יהיה נשמ על גזירותו והוא הנדר תליכת
דכ"ע וצין כאן בית מיחוש כלל ולענין השבועה החדושה שנשבע שאם יאלו פ ניו
יתירי הק"ק זה נראה פשוט שלא חל אותו נדר ושבועה ואינו נריך התרה שהרי

לא נשבע שלא שתם יצאו פניו יחידי הקהל וכיון שלא חילו פניו שלא שתו מעולם נתפייסו ונתרצה עם שמעון וביקש לעולמו היתר למדרו ושבועתו כדי שיכנס שמעון בכית הכנסת אין כאן נדרות ושבועה :

(א"א מי שלמר שיהיה כנדוי אם יבנם לבית הכנסת וה להתפלל בו ושלא יהיה לו שום היתר והוא דר בחצר בית הכנסת ורוצה שיש להם טרחא יתירה לתשלום מכין יו"ד ורחוקן הנו' מתחדש מהנדוי ורוצה שיתירו לו לי בעיכן שיבנם תחילה לב"הכנ הנו' לפי שאין מתירין את הנדר עד שיחול העלה דתחילה מתירין לו על ההיתר ואח"ך מתירין לו את הנדוי וכמ"ש הס"ע סי' רכ"ט ס"ד ומתירין לו קודם שיבנם לב"הכנ ואחר שיבנם לב"הכנ נ"כ מתירין לו שניה ושני כנ' ואין לריך עשרה ז"לא ח"נ יו"ד חות נו"ן משם תרב רבני חפץ ע"ם) :

וזה דבר כחד ופשוט הוא · ב"ד העטיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן בא

שאלת ממני להודיעך הדין במעשה שהיה ביום ר"ה בתפילת שכרות שהתר ר' אם לא הגרש את אשתי יום א' להיה נזיר בנזירות שמשון בכל הנאיו ובבר יום א' ולא דבר מחומה על הנזכרין וכשאמרו לו כ"ד אחר שמעכו רב"ו למה לא בחת לגרשה הרי נדרת בנזירות לגרשה השיב להם להר"מ ואינו זוכר שם דבר מזה ובאו עדים והעידו בפניו שבך אמר בעצן ואמר שכל זה מפבת כי היה לבוד כיינו והגיע לשבועתו של לוט יודינו מודיעו אם הוא נאמן ושבמ"ם :

תשובה לבאורה יש להסתפק בנזירות זה שלא אמר על לזה יום א' אלא הנזירות אם הוא על יום א' של מחרת השבת או יום א' אחר וא"כ לא חל הנזירות עד יום א' הסמוך למיתתו ויש קלת ראיה לדבר זה ממה שפסק הרמב"ם פ"ר מהלכות שבועות שבועה שאוכל בכר היום ובבר היום ולא אבלו בשונג מביא קרבן עולה ויורד כמדיר אינו לוקה אבל לא עשה מעשה ומדלא נקט באוכל פתם ולא אבל שלא נקט שאוכל היום ובבר היום ולא אבל משמע בשאבע שאוכל פתם ולא אמר היום אף על פי שבבר היום ולא אבל אינו מביא קרבן על שנגתו כי לא בבר על שבועתו כיון דבדין יש בידו לקיים ויאבל כיום אחר וה"ה באומר אם לא אגרש יום א' ולא פי' אינו יום א' לא חל הנזירות אם בבר יום א' של מחרתו של שפת אבל אם היה מדקדק בפ"ח דנדרים ופסקו הרמב"ם בפ' י' מל' הנ' קונם יין שאינו טועם יום א' שבוע א' וכו' אסור מיום ג יום הרי שלא ייחד על אינו יום הוא נדר ואסור לטעום יום א' מעת לעת משעה שנדר · אבל אם לפקפק בנזירות זה שלא אמר בן מנוח בעל דלילה ורבים מהרבנים האחרונים

פירש"י דאפי' לחמי בן מטח וכל שכן לחמר כשמשון לכך שהיו תולים שמח על שמשון לחר הוא לומר וחף על פי שחמר בכל תנחוי ים לומר שהיו כולל בבל תנחו על שמשון בן מטח בשב דלילה כי אין ום נקרח תנחוי שלח כיוצו ומ"ש בכל תנחוי הוא על תנחי לחבור הכוי שחסר בין וכל מזרח ענבים וכחנלחת · ליכרח מתוך דברי מהריב"ל ח"ג סי' ב"ן נרחה שבכל תנחוי הוא כולל בן מטח ובשב דלילה ומה שנלע"ד שבבל תנחוי כולל לחשוני המ"ר דוקח וכמ"ש וחם כן לרברי הסוברים שנריך שיחמר שמשון בן מטח בשב דלילה כנ"ל לח חל המירות · חבל יש לנו לחום לבל שחר הרבנים הלחרונים שחלקו על סברח זו שחפי' בשמשון לבדו הוי כזיר ודוקח חם הוח חמר לשמשון לחר נתכוונתי ליטו כוי ומחלקותם תלוי בהבנת דברי הרמב"ם בל' כוירות פ"ג ומבדי"ק כתב בספרו כסף משנה שם ומורי הרב מהרי"ב חף על פי שבתב לפקל בחומר סריני בשמשון לח רנה לפטוך על דבריו לענין מעשה ע"ב · וחם בן בנ"ר שחמר לחת בכוירות שמשון הוי כוירות בי מי יבים רחשו בין שלש מחלקות ברבנים לפקל · ובתב מהריב"ל דלית לן למימר בוה ספק ברבים לפקל דטומחת סוח חמור בספקה דהוריחת דהוי לחומרח · (א"א תמהני והרי פסק הרמב"ם פ"ב מ"ב וכוירות הל' ו' ספק טומחות לפקל ובתב הבסף משנה שם מדבקן בפ"ד דעדיות ספק טומחות מותר ע"ם וכן פסק ה"ה לעיל בתשו' סי' ך ודפסק טומחת לפקל ולישב זה עי' בגמרח דנזיר דף ח' ובתוס' שם ובהדע"ם פ"ד דטהרות ובפי"ט פ"ל דנזיר משנה ה' ר"ה רואין לת הקופה וכו' ומ"ש בתשובת בסי' זה ע"ם ודוק היטב בי קלרתי) · לפנם בנדון זה שהיו מסוכין בשכרות והוח חומר שליט וזכר שים דבר מהכוירות יש לבו להחמיט דפח בעיבן בנדרים וכנזירות שיהיה פיו ולבו שוים בשבועות וגדולה מזו פסק הרמב"ם פ"ב מהלבות שבועות חם נשבע ח' בפניו שלח יחבל היום וחבל והחדו בו וחמר חמי לח היה בלבי שלח לחת היום ועשה לשוני והודיע לחבילה שלח היתה בלבי ה"ז חיטו לוקה עד שיודה בפני עדים קודם שיחבל שעל חבילה בשבע ע"ם וב"ם הוח בחומר חימי זבר שבזרתי בי היתי שבור ויש עדיים מעידים שהיו מסוכין בשכרות והרבם יין עושה להודיע לחדם מדעתו דודאי מהימן הוח דלחזוקי חיושי בדשינו לח תחוקינן · וכשם שחם חמר לשמש' לחר שתכונתי הוה מהימן בך בשחמר לח היה בלבי לנדר ומה שילח מפי לנדר היה מחמת שבורות מהימן · וחף על פי שהרח"ם בתב דהך שבתב הרמב"ם וחם חמר לשמשון לחר שתכונתי היינו דהוי הנדר בן תורה לבל חם הוח עם החרן לח מהימן והביח דליה מסמ"ג דהקשה על מלי דלחמריבן בשבועות שתים נמר בלבו להוליח פת מנוס והושיח בשפתיו פת מתם חינו לחמר שלח בפת מנוס בלבד ושלי שמח מהח דתבן נוהים לקרמים ולמוכסים ומיקמינן מתם כנון דחמר יקמרו

עלי כל פירות שבעו' וחמ' כלבו היום וחע"נ דדברים שבלב הינם דברים משום קונסח הוו דברים הא לאו הכי הוו מתפרי עליו לעולם וחמחי הא לא גמר בלבו שיהיו אסורין עלי שא היום כי היכי דלא נמר שא פת תכוים ותירן דה"מ כשעד האדון לאכל בת"ח מהימן לפי' כלא הנסח ולא מתפר אלא כמידי דנמר בלביה · וכפי זה כ"ד נריך לרחות אם היה הטודד ע"ה או ת"ח לחלוק הסמ"ג ואם הוא ע"ה לא מהימן לאכוכר כתב הרב מהריב"ל ח"ג סי' כ"ן דהין להכריח מההיא דסמ"ג לחלק כין ת"ח לעם האדן שהר"ן והמוספות תירצו כמה תירוצים להני קושיא וכיון שכן אם הטודר אומר אלא נתכוין לטורות שא לשבועה או אלא יודע ענין טורות כלל לאפשר להקל עכ"ל · וכ"ם היכא שיש דברים טיכריס שמתוך שכרות אמי כן כ"ד שהרי היו מסוכין כמסיבת שכרות ולא היה לו לב לדעת מה שהיה אומר כודאי שים לב להאמינו · ומה נם כהינדף כזה נעשה המקילים כטורות שמשן ולא אמר כר מטח כעל דלילה דאיכא תרתי לטיבותא ואין כאן טורות וכיונא כזה כתב מהריב"ל כחלק כ' וכחלק נ' דכמקום דאיכא תרתי ספיקי לקולא יש להקל כענין טורות · כלל העולה כב"ד דלא אל הטורות עליו וכדאתיבנא :

הלציר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן כב

שאלה ראובן תושב דמשק ולו השה וכניס שם וילך למצרים ויקח השה אחרת ותהיה עמה שלא להוליאה משם עד משך י' שניס ולפות כי אם כרשותה וכרשות כעל אחותה הרא' או כרשותה וכרשות כעל אחותה השניה כאופן שכרשותה וכרשות אחר משניהם יוכל להוליאה משם ועוד התנה עמה לדור שם אחת כדמשק ושנה שניה ידור כמלריס וכה יהיה משפטו כאותם העשרה שניס ונשבע ראובן שבועה חמורה ע"ד המב"ה עד"ו ועתה בכא ראובן לדמשק מצא את המלכה אשר הוא היה עושה עם על ידי לומנים שממנה פרנסתו ופרנסת כיתו שנתקלקלה לסיבה שלא היה הוא עומד עלהם והם ככה הוא עושה לחזור וללכת שנה כאן ושנה כאן כפי תנאו אין מלאכתו נעשית על ידי אחרים כהוגן ומגיע שיו הפסד וטוק נדול וכא לכאם מי היתר לשבועתו שנשבע לאשתו השניה כנ"ל ועוד טוען שבבר נתנה לו אשתו רשות מרטנה קודם שהתו משם להוליכה לכל מקום אשר יחפוץ ולא נשאר כי אם רשות אחר מהשני אנשים הנ"ל יוריו מוריו ורביו הדרך יאכון אור ואכמ"ה :

תשובה תנן כאתוכות פרק שני דיני נזרות נ' אלטת לנשואין יהודה ועבר הירדן והנלוי אין מוליאין מעיר לעיר וכו' ואני עלה כתוספת' כד"ה כאן יהודה שאירם אשה מיהודה אבל כן יהודה שאירם כנלוי כופין אותה לנאת שעל

מנת כן נשלח וכן פסק הרמב"ם פי"ג מהלכות גזילה וז"ל כל הגזל קרקע קרע'
אם כנען קרקע והקרקע מגרש וחכושה לשם כלחת מהלרטת והוא מלכני לותה
הקרקע ליטו יכול להוליכה לקרקע אחרת לכל מי שהיה מקרקע מהלרטת וכשה לשם
בקרקע לאחרת כופין לותה ויולכה עמו לקרטו שגל מנת כן נשלח ע"ש וכתב הרב
תרומת הדשן סי' רט"ו כבן יהודה שנשא לשם ביהודה ולא לאחד ליה ורוצה
לעקור דירתו לקרקע אחרת כדי להרויח שם מזונות' שיכול לכופה על ידי לשתלחה
ברודה כוחת ולפי' שחטשן ותלמר שליכם מוסגת מחדוקן ולמטם המזונות
לאו כתר שכוש דעתה לחליכן ע"ש גם מהריב"ל פסק כן כפי' ע"כ מ"ח ע"ש
וכפי זה היה לפשר לומר כיון דכבן יהודה שנשא לשם ביהודה דמדינה ליטו
מוליכה שלא כרשותה היכא דלא לאחד ליה יכול לכופה ולהוליכה שם כן כנ"ד
שנשא לשם בקרקע לאחרת זמן קדין כופה לותה ללכת לאחריו שם לא היה שם קרקע
שכועה השתא נמי לי לא לאחד ליה שם הע"ש שנשבע לה שלהוליכה כי לם
כרמונה יכול למימר לדעתא דהכי לה נשבעתי ופטור מהשכועה ובלחת הא לאו
מלתא היא לחד שהרי הזה של הרב תרומת הדשן ליטו מוסכם מהפוסקים ומדברי
הריב"ם סי' פ"ח נראה שהטשן לשם כמדינתו ליטו יכול להוליכה משם כטענת
לא לאחד ליה ו"ל שם היה מקרקע שבלת למקום מולדת הלשה וישבת שם ימים
כימים לשר ישבת ובתה לא לאחד לך לדי כיוך להוליכה משם ולהוליכה לעיר
לחרת ע"כ שוה המקום הוא מקום מולדתה לפי שלין משגיחין כזה לחר
שליטו מקום הנשואים והיא כבר נתרלת בשעת הניטואין לעזוב קרוביה וכו'
ע"ש הנה מבואר מדבריו דלא"ע דלא לאחד ליה לא ויכהו הריב"ם לגלא מצמי
שלחר הניטואין כלו שם ולא היה מקום הניטואין דמשמע שבמקום הנשואים
עלמם כשזיכם ממקום לחר ליטו יכול להוליכה בטענה זו דלא לאחד ליה
וגם מהרי"ק כב"י ח"ם סי' ע"ה מביא לשון תרומת הדשן וכתב ז"ל לא"ע שב'
שאול דבר פשיט לין דכריו נראים בעיני הרי דלעיק"ל דרוצה יש לומנם כשב'
תרומת הדשן ולו הוא במוסכם שברת תרומת הדשן מ"מ לין ללמוד היתנם
לס"ל דנשבע לה שלא להוליכה כי לם כרשותה דהא מהרי"ל שפסק כאותם
שברת כתב על דלוכן שנשא לת שרה ובשעת כניסתם לחופה נשבע שלא להוליכם
למדינה לחרת כלתי רלונה ועתה לומר שליטו יכול להתפרנס שם ורולם ללכת
למדינה לחרת ומביב דהיכא דהוי מלתא דשביחא לא יכול למימר לדעתא דהכי
לא נשבעתי ומלי הוי מלתא דשביחא שהרבה פעמים לין לדם יכול להתפרנס
כמקום ג' ומקלים מוכרחיו וכים ליה כהלי מקה ליזיל למקה לחריתי ושם יכול לו
וכיון דכן הוה הלי מלתא דשביחא והוה ליה להתנויי ע"כל · ולין לומר
ודלכי סתם משם ולילדי כשנשא לשם כמקום דירת שניהם דמדינת ליטו מוליכם

אלא כיוצא וכן כשנשבע שלא להוציאה הלא מדעתה כוונתי דלטעויי קאתי
ולהאי מלתא דאי לא אחדד ליה אחת שאע"פ שמן הדין היה יכול לכופה ולהוציאה
מצד השבועה דנשבע לה החזיק כמצווה והוסיף חומן לה שלא להוציאה אפי'
אי לא אחדד ליה וכיון דהוה מלתא דשכיחא והוה ליה לאחנויי ולא התנה
אדעתא דהכי נשבע אפי' אי לא אחדד ליה אכל כג"ז שפיר לאחרן אחרת ולקח
לו מצד אחה דכיון שמהדין יכול לכופה ולהוציאה שלא כרצונה אפשר לומר
דכשנשבע לה כך ליפות כחה ולרוצה כאילו נשאה במקום דירתו שאינו מוציאה
כעל כרחה ומיהו היכא דאחדד ליה ומוכח שם פרנסתו כברשותה אכל אם טלר
מאדם דלא אחדד ליה יכול למיתר אדעתא דהכי לא נשבע ועצור רפ"ק לא נשבע
שלא בדי לחזנה כאילו נשאה במקום דירת שניהם והא נמי לאו מלתא היא
דיזל בתר עיקרא שאמרו בתוספתא בן יהודה שאירס בגליל כופין אותה להוציאה
לעירו מפני שגל מנת כן נשאה וכן כתב הרמב"ם היה מיחודה ונשא באחרת
כופין אותה ויולאה עמו שב"מ כן נשאה הרי שהטעם הוא מפני שגל
מנת כן נשאה ומינה להיכא דשרים ע"מ שלא להוציאה שאע"פ שהוא בן יהודה
שאירס בגליל אינו מוציאה שלא אדעתא כמו כן יהודה שאירס ביהודה ואם כן
כשנשבע לה על כך הדבר מבואר שאינו מוציאה אפי' אי לא אחדד ליה שלא אדעתא
זאת ועוד דכיון דהוי אלתא דשכיחא ולא אתני הוי ככלל השבועה כהאיש
דאתן קונם לבית זה שאיני נכנס ונעשה בית הכנסת דאכמים אוסרים וכו' וכיון
שכן כ"ד ראובן חייב לקיים שבועתו · ומצאתי אנו מריכין לאקור אם כח
ראובן ליטול על שבועתו שלא אדעת אחד מהאנים אשר נשבע להם שלא
להוציא את אשתו כי אם כרצון אחד משניהם וכרצון האשה אם יכולים להתיר
לו השבועה ואם אתירוהו כדיעבד מה דינו · וזו מחלוקת יסנה בין המפרשים
כהאיש דאניח בגדיים פ' ר' שיעור המודד הגיה מחבירו אין מתירין לו אלא
בפניו מנה"מ ח"ר נחמן דאתיב ויאמר ה' ש משה כמדין לך שוב ח"ל במדין
מדרת לך והאר נרך כמדין דאתיב ויוצ משה ואין שאר שבועה וכו' דיש מפרשין
אין מתירין לו אלא בפניו פי' אדעתו ודעת הרי"ף שאם מדד בפניו נריך
שיאמרו לו לכתחילה בפניו וכשמוע בפניו מתירין לו בעל כרחו ואין נריך דעתו
והרמב"ם כתב בפ' שבועות פ"ו דאאן שהשביע לשמעון ועבה אמן אז מכל
השבועה ונאם שמעון על שבועתו ונשא עליה אין מתירין לו שאת בפני ראובן
שהשביעו · וכתב הרב כסף משנה שם וכב"י י"ד סי' רכ"ח ז"ל נראה שמפרש
דבינו דנודר לחבירו שאין מתירין לו שאת בפניו ויוקא בשחבירו משביעו אכל אם
אין חבירו משביעו שאת אומר נשבע בפני חבירו מתירין לו אפי' שלא בפניו
ועובדא דמשה ואריקיו הכי הוה שהשביעום ומשום הכי לא היה להם היתר

שלא בפני המשביעים אותם לכל אחת היו נשבעים מעצמם אין הכי נמי שהיו יכולים להחיר השבועה שלא בפני יתרו וכוכדנצר יעזין שם ·
והנה מבואר דכב"ר אין מתירין לו שלא בפני ה' מהאי לישנא אשר התנה לרעתך
ולפילו לרעת הרחם דאמר שלכתחילה אין מתירין שלא בפניו לכל אינו דין
דעתו שלפילו בע"כ מתירין בפניו הכא בב"ד שהאחד היה להנחתם שלא תמלך
קדוכתם מחנלם וגם האחד היה לטובתו של הטוד שמתוך השבועה שנשבע
שלא למוניהה לקחה לו לאשה כ"ע מודו שאין מתירין לו שלא מדעתם דאי כמו
השבועה שנשבע מצה ליתרו שהיתה להנחתו של יתרו וגם קבל מצה טובה
מפני השבועה שבשביל כך נתן לו בתו ומ"ל הקב"ה כמדין נדית לך והתר
נדיך כמדין וכתב מהריב"ם בסי' קפ"ו ובסי' תכ"ג הסכימו כל המפרשים שכד
שהוא לתועלת חבירו אין מתירין לו לפילו בפניו שלא מדעתו ורצונו לכל לא
כע"כ ויש להקל לדעת הרשב"ם בשם ר"ת דדוקא בטוד לתועלת חבירו מפני
טובה שעשה לו כמשה עם יתרו שמפני השבועה נתן לו בתו לכל הא לאו הכי
מתירין לו לכתחלה שלא מדעתו וכו' הרי משמע דכב"ד דחיכח הנחתו של
חבירו וגם השתד קבל טובה לפילו לדעת המקילים כולם מסכימים בזה שאין
מתירים לו לכתחלה שלא מדעתם ודלמא ולאין לומר שכיון שהשבועה היתה שלא
יומיהה כי אם בהסכמת האשה וה' משביתם כיון שהסכימה האשה היא ליה כד
שאחר מקנתו הותר כולו הא פשיטא שאין לזה ענין כד שהיתר מקנתו וכמו
שכתב הריב"ם סי' תכ"ג מיך שיסכימו שניהם ואין הסכמת האחד לבדו מועילה
ומוירה ולא שיך כאן כד שאחר מקנתו הותר כולו שהרי כאן לו האחר הכד
לא מקנתו ולא כולו שלא שהאחד מסכים ואין הסכמתו מספקת עב"ל הנ"ל והנה
נתבאר דכב"ד מיך התרה ואין מתירין לו לכתחלה אלא בפני ה' מהם ומדעתו
ומיהו אם התירוהו כדיעבד שלא מדעתו אע"פ שעשו המתירין שלא כהוגן הותר
הכד לדעת כל המפרשים וזולת הדלקב"ד וכמו שהאריך הריב"ם בזה בסי' קפ"ו
ובסי' תכ"ג ע"ש ועיין יש להסתפק בעיקר הדין כיון שרלובן הזכיר בשבועה ע"ד
המקום יתברך ה"כ אין לו התרה כלל מהאיל דתניא ת' שבועות שתים בתרא
כשהשביע משה ליסרחל בערבות מואב אמר להם דעו שלא על דעתכם אלא
משביע אתכם שלא על דעת המקום ועל דעתי ופריך התם בג' לימה להו על
דעתי על דעת המקום לתה לי שלא כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתיהו משמע
להדיא דכל שבועה שהיא לדעת המקום אין לה התרה · אך אמת שהתום שתי כתבו
שם וז"ת ולותם תרומת שלמו נוזרים ע"ד הקב"ה וב"ד הקהל היחדים לאם חיתר
ותירט דלא דמי למה שהשביע משה שהקב"ה מאז להשביעם לכל תרומת שלמו
נוזרים הכל תלוי בדעת הקהל וכפי זה יש לנו לומר שכל נדר או שבועה שהחדש

נשבע מדעתו וה' לא טוב יש לו התרה אבל מדברי הריב"ש סי' תקי"ז מלאה ברוב
האחרונים לא הסכימו לדבריו המוספות וזאתרו שלדעת המקום אין לו הפרה אפי'
אם נשבע לדבר הרשות אא"כ יש בהתרת אותה שבועה שום תועלת שלא מתיירים
אותה כשנשבע ע"ד רבים שאין מתירין לו אא"כ יש בהתרתו דבר מצוה ע"כ .
וכן כתב הר"ן בתשובה סי' ל"ח ו"ל ואע"פ שנודה ע"ד הסתקום יש לו הפרה לדבר
מצוה דאע"ג דאמרינן בפ"ש שבועות שתים על דעת המקום למה לי כי היכי
דלא ליסור הפרה לשבועתייהו וכו' אין ספק שאין דאוי להחמיר בזה יותר מבדד
שהודר ע"ד רבים דטעמא מאי אמרינן דע"י רבים יש לו הפרה משום דאמן סהדי
שלא הסכימה דעת רבים מעולם שלא תהא הפרה לנדרי מצוה וכו' ב"ש
דאמן סהדי בזה ובכיוצא בזה כדעתו שלא מקום וכו' ע"ש הנה מתבאר לפי שאנו
לריכין לד מצוה כדי להתיר נדר שהוא ע"ד המקום ובב"ד יחיד לד מצוה היכא
ואפשר לומר דבין דבב"ד נתנה תשמה רשות לבעלה שיוליכנה לשוק עמו יחד
הוי דבר מצוה שלא להפריד בין איש לאשתו שנה אחת ולשוק פרה ורבה היתנה
גם לקיים כה מצוה עוכתה כי כהיותו שנה אחת בארץ אחרת מבטלה ממצוה
ואע"פ שב"מ כן נשחת ומחלה לו התורה מרחשית הבריאה ועד אחרית שנה מ"מ
כיון שעבורו האשה ובעלה מחרטו ליגב יחד תמיד במקום אחד לא יעכבו מלאכים
הם הם מעכבים המצוה וכיון שיש לד מצוה יש להתיר על מה שנשבע
ע"ד המקום יתי' ולא עוד שאי שיכולים להתירו לפי' שלא כפני שום אחד
מלותם האנים אשר נשבע לרעתם כמו שכתב הריב"ש שם דגם כשהנדר חוזר
להנאתו והנודר קבל עוכה לא יש דבר מצוה מתירים לכתחלה לפי' שלא
כפניו כי היכי דמתירין נדר שהודר ע"ד רבים לדבר מצוה וכן כתב הר"ן
ואע"פ שכתב ר"ת שלא לדבר מצוה אין מתירין נדר שהודר ע"ד רבים שלא
דוקא כתשוב מקרי דדוקי שלותם שנדר לרעתם היה תדיר נתועלתם ועתה
שהדירוהו היתה תרעותם שוה שבולם לדבר אחד מתכוונו אבל כנדר אחד לפי'
לדבר מצוה אין מתירים . הנה כל האחרונים דאו דבריו וכיון שהוא לדבר מצוה
מתירים עב"ל . ונראלה מזה כתב הרשב"ן והביאו הרב"י בי"ד סי' רכ"ח על
מי שנשבע ע"ד רבים שלא למכור יין ונתחרט שמתירים לו דלדבר מצוה הוא
כיון שהוא מדרך פרנסתו . גם הריב"ש סי' ל"ט כתב על מי שנשבע שלא ליקח אשה על
הדת כתיב כי אם כדעתה והיה עלמו בלא בנים ורלה לישא אשה ופייסה ולא
נתפייסה והשיב אם פייסה כמה שדרך אשה שכמותה להתפייס ולא מתפייסה פעור
הוא ע"כ (א"א עיין בהדב"ז בתשובות ח"ח סי' תק"ט) ובפי זה אפשר
גם בנ"ד שהאשה נתרלת אם הם מעכבים ומצלחים מרגים בין הים לישבו
אם פייסו קושם כמה שדרך בני אדם להתפייס ולא נתפייסו פעור כיון שהאשה

היה רוצה בכך והם בחולי החסה תכחישנו לרחוקן שלא נתנה לו רשות הבעל
נחמן כמו שכתב הרא"ם כלל י' על מי שנשבע לפשתו שלא ולא מליתם כלי
רשותה והוא לומר שפיסתם והתירה לו שלא בפני עדים והיא לומרת שלא התירה
לו מעולם כיוצא שלא שלמיוסף עליו הוא ניחמן ומנעיטו למדין הלכ"ע יכולים
להחזיר השבועה לרחוקן להתחילה שלא כפני אחד מהבני המבוים חסם ואחר
שהקפה הנכונה נלע"ד שהשבועה הזאת שנשבע ראובן לפיטו מוקר חיבה
נדיבה משום דהוי כמו נשבע לבטל המתה לפי שנדון זה לחייבי בחיובן שחיה
כשר השה לחדת כדמשמע והוא מתועבר לה בשעה הלמורה בתורה ועבשיו כשבת
ליטל השה מארץ מגרים אין בידו להתנות עמהם ליטב שהם ח' כהן נשמה ח'
כהן המהי שהשמה הוא בהמית מתלה על עונתה ונתרמה ועל עגת בן נשחה
לכל מי שנורו מהשוב שחייבתו תורה בעונת השתו הראשונה והוא כה להרחיק
עונתה מראשית שנם עד החרצת שמח וגרולה מזו הביא הרמב"ם פי"ד ה' לישות
ים להשה למנוע ולעכב בעלה שלא ולא לשחורה. שלא למקום קרוב שלא ימנע
מעונתה וכן יש לה למנוע כשלה ממלאכה שעונתה קרובה למלאכה
שעונתה רחוקה כגון תמר שבקש להעשות נמל או נמל שבקש להעשות מלח
ע"ש וא"כ כל"ר שנשבע יחזוק לחור שמח ח' כמנרים עם השתו הזמית הרי הוא
בנשבע שלא לשתם עם הראשונה שמא תחת ואוי נשבע לפטל המלוה כמו שכתב
שם תרומ"ם המר לה תשמישי לקוח. עליך או שנשבע שלא לשתם מטתו לא
ירד כלום ואם נשמע הרי הוא נשבע לשתו מפני שבוה מטעב' לה ע"ש ואע"פ שלפע'
הרבה רגיל ראובן להרחיק גרוד מכיחד ולהתעכב שנת ח' או יותר והיה מקפרת.
על שעונתה הנה מ"מ יהיו רשמה מי שים. לו פת בסלו לחזן לו פת בסלו דהייט
טעמא ויתכן הפרוש את השתו מהשמים המגוף ב"ם הומרים שני שבתות וכ"ה
חומרים שבת ח' ופסק הרמב"ם בכ"ח ו"ל אם הדירה ולמר לה יהקר הנאת
תשמישך עלי. לין מהבילים לחרם דבר התסור וממחיבים לו שבת ח' יותר על כן
יוליך ויתן כתובתה ולפי"ד הוא מלא שעונתו בשה חדשים יוליך לחר שבת ח'
שם. לא התיר נדרו שבוין שהדר הרי מערים ומתחשה ע"ש ואם בן בא"ד שבה להתנות
שלא לדור עם השתו הראשונה כרמשק שנת ח' והוא היו יכול לכופה ולהוליכה
למרים כיון שהנשואין היו במקום דירת הבעל ח"כ כודאי הוא בה להתנות
שלא יעמם עם השתו הראשונה כל לותה שנה ויהא כחה תליו והוא מתנה על מה
שכתוב בתורה עונתה לא יגרע ונתנו חכמים עלה טובתה שלא יפח לדם יותר מד'
נשים כדי שיניע לכל ח' שונה בכל חדש חוה בה להרחיק ומן עונתה עד תשלום
השנה ח"כ השבועה שנשבע על ככה היא לבטל המתה ונשבע לשתו שלא ליפח
מעונתה לה וגדולה מזו כתב נמקי יוסף פרק החולן שבמקום שנהגו שלא ליפח

אלא אפה אחת היינו רשאי ליפח אחרת עליה דאומרינן רמובח דפרעתא דמכי אנסיבת ליה דלא לנסוב לחריתי דהוי כאחר שהיינו רשאי ליעשות נמל ולפי כל האמור אין כאן מדר ואין כאן שבועה כלל . וכל זה כתבתי לסלכה ולא למעשה כי כשביל שאנו מדמין לא נעשה מעשה ויש לאחם כאומר השבועה . אבל מ"מ כ"ל שיש לסמוך על טענה זו דאיכא דבר מלוה כדי לקיים מטת שנת הנמורה כאורה עם אשתו הראשונה וכיון שכן יש להתיר לכתחילה השבועה שנשבע שלא בפני ה' מהשני לנשים ולהוציאה מפס ולאביאה לרשמך מטתו . אמ"ך מצאתי כיולא בזה להר"ן בחשו' על דאוכן שנשבע לשמעון ולוי ע"ד האב"ה לנבות לג'יפרי וכו' ואשתו מפרכת לנבות והשיב קדוב לפי לומר שבועה זו אינה גריכה היתר אבל דס"ל כשבע לעבור על המלוה לפי שאין הדעת רשאי להניח אשתו ואילך לו ונם לא להוציאה ממקומה וכי תימא יגרשנה יש אדם שלא לגרש וכיון שכן יבולין אנו לסמוך שהיתר שבועה זו שדבר מצה הוא שלא להפריד בין איש לאשתו וכו' עכ"ל . כלל העולה מכל מה שבתבתי דבב"ד מחירים לראובן השבועה לבתחילה שלא מדעתם . אחרי בן הוגד לי שבתב בעל אחות האשה לראובן בכתב ידו איך הוא מרוצה בזה שנתרלית האשה ואם בן קדבר פעמו שמחירים השבועה ואינו גריך התרה ע"י אבם וכמו שבתב הרשב"א והובא בב"י יו"ד סוף סי' רכ"ח על מי שנשבע לחמיו שלא יוליך בתו מעולימולם שלא ברשותו מסתברא שאם נתן לו חמיו רשות בבתב ידו שיוליך את אשתו לבאילה הרי זה מותר ופעור משבועתו כל שהוא מכיר מוחם יד חמיו דנתינת רשות אינה גריכה פה ש"מ . ובתב בב"י שם דלבע"פ שבהשובה אחרת בתב הרשב"א בשנשבע ע"ד חמיו או חמותו ונתנו לו רשות בבתב שאינו מותר שלא ע"י היתר אבם . גראה שהוא מחלק בין נודר לו נשבע ע"ד חבירו ובין נודר לו נשבע שלא יעשה דבר פלוני כי אם ברשות חבירו שהנודר לו בשבע ע"ד חבירו אין הבונה שיוכל חבירו להחזרו שלא גריך ששה אבם שיתירנו לבל הנודר לו נשבע שלא יעשה דבר פלוני שלא ברשות חבירו כיון שנתן לו חבירו רשות לו בותר הנדר או השבועה ע"ם בב"י . וכ"ד שנשבע שלא יוליבה מחין מדיש כי אם ברשותה ובדשות בעל אחותה כיון שנתנו לו רשות החתרה השבועה משום ומהיות טוב יעשה דאוכן החתרה מפני המון העם וכעלי החיותיה שאינם בקיאים בדיונים משום והיתם נקיים וכו' והגרחה לענינות דעתי בתבתי :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן בג

שאלה אם יהודי היה בסוריה ויש לו בית אחד מה דינו בשביעית אם מותר לבטר בדמו או אסור . ובאכילת הפירות אם הם נאבלים רוקח

בקדושת

בקדושת שביעית לו נאכלים כלל קדושת שביעית יורינו רבינו שורת הדין ושכמ"ה:

תשובה חזן כמסכת שביעית פ"ו עושים בחלום בסוריה לכל לא כמחובר דש"ן וזרין ודורכין לכל לא קוצרין ולא כורכין ולא מוסקין ופי' רבינו שמשון דדוקא בזמור לכל כמיפקד לפיכך כחרן מותר דתניא בת"כ מן השמור אי אתה כורר לכל אתה כורר ממיפקד ומעמת דנוור כסוריה כמחובר כדי שלם יהיו מניחין את הרן ישראל והולכין ומשתקעין בסוריה ובחלום תיתיר כדי שימצאו העניים שבא"י קנת ריוח בסוריה שהוא קרוב לפס ולא יפחו מא"י לא"ל וכתב הרמב"ם פ"ד מהלכות שמטה סדיה לע"פ שהין שביעית נוהגת בה מחמירה נזרו עליה שתהיה לפירה כעבודה כשביעית בא"י כדי שלא יניחו א"י וישתקעו שם לכל עמון ומואב מפרישי ושנער הין שביעית נוהגת בהם עבר הירדן שביעית נוהגת מדבריהם וסביבי סוריה ועבר הירדן מותרים בהכילה לא יהיו לרעת שו חמורות מא"י שהחזיקו בה עולי מצרים ונתבטל לנו שלשור לבטל הכרם כסדיה לכל מותר לאכול הפירות ומה שיש להסתפק הוא כגי' כשלם לכילה ואת לם סיה דוקא בקדושת שביעית אלו נאכלים כלה קדושת שביעית והם שניו במשנה הגו' כלל לר"ע כל שביעלה בו מותר בא"י עושין לותו בסוריה ויש כזה כ' פי' חכיתם לרע"ס בפי' המשנה סל' כל שביעלה בו מותר בא"י מדלורייתא כגון תלוש לע"ג דמדרבנן לסור כלה שיטי עושים לותו כסוריה כלרחיה ולין נריך לשטת · לי נמי ס"ק כל שביעלה בו מותר בא"י במיפקד עושין לותו כסיריה לפי' כשמור לכל כמחובר לסיר מדרבנן כחרן לפי' כמיפקד ע"ש ולהלי פי' ק"ק מהא דתניא בת"ך לא תבטר מהשמור לכל לתה כורר מהמיפקד וכיון שהותרה בזירה בא"י מהמיפקד היה לנו להחיר בזירה בסוריה בשמור ולגן תניגן בסוריה לא כורין ולא מוסקים ונראה שלזה הלריך הרע"ב ובתב לכל כמחובר לסיר מדרב' כחרן לבי' כמיפקד לומר דלריכא לימולה דרבנן כמחובר כחרן כמיפקד לכל ק"ק דלא נמלא לסור זה כמיפקד בפירות החילן דדוקא בספיחים נזרו בא"י לכל בניכם ומסיקה שהיה בפירות החילן לא נזרו כמיפקד וכן כתב הרמב"ם פ"ד מה' שמיטה התבואה וקטניות לסוריס לאכילה משום ספיחים ופירות החילן לוכלים לותם וכו' ולפ' נומר כיון שנזרו חכמים גם על הכורר מהמיפקד בשיטי ולא יבטר כדרך הכורלים כרתנן תלוים של שביעית הין קוצין לותם כמוקלה לכל קולה סוף כחרבה רבינו הים לד לסור בא"י כמיפקד לכך נזרו בסוריה לף בשמור וע"ל ודוק · ולכלהו פירושי תשמע"ד רבינו נאכל בסוריה חלא בקדושת שביעית שהרי מן התורה החלום מטת עשה להשמיט שנאמר ואכלו לבויני עמך וכן פסק הרמב"ם פ"ד מה' שמיטה הטעל כרחו הו סג שרהו בשביעית בטל מ"ע וכן לם לסק כל פירושיו לתוך ביתו חלא יפקיר הכל וזה

הכל

הכל שוים שנח' ולכלו לכיוני עמך ויש לו להביא לתוך כיתו מעט כדרך שמביא מההפק' כ' כדי שמן וט"ו כדי יין ע"ש וכיון שכח"י הינו מוכר כתלום מהתור' לאכול שלא בקדושת שביעית גם כסוריא הוא כן דדוקא המוכר כח"י מהתורא לף על גב דלסרוכו רכנן הוא מוכר כסוריא ולא החמירו בו רבנן וגם לפך פירושה דכל שביולה בו מוכר כארץ כמופקר עושים כסוריא לפילו כשמור הרי שבארץ גם כמופקר היו נהכל שלא בקדושת שביעית עד הביעור ברבתיב לאכלה ודשינן לאכלה ולא להפסד לאכלה ולא לפחורה ולם רצו למכור מעט מוכר ולינו מוכר כמרה כמשקל חלא לכברה להודיע שהוא הפקר ולוקח הדמים לקטה לוכל לאחר ויאכל בקדושת שביעית כמבואר כהרמב"ם פ"ו מה' שמיטה דכל שהוא מוכר כארץ כמופקר עושה כסוריא גם כשמור לכל מ"מ צריך ליאכל בקדושת שביעית יע"ש . ויש עור ראיה לזה מדברי הרמב"ם פ"ד מהלכ' שמטה שכתב וכפיחי סוריא מוכרים כאכילה לא יהיו לרלות שו המורות מא"י שהחזיקו בה עולי מצרים ע"כ הרי שסוריא שוה לארלות שכבשו עולי מצרים ולא עולי כבל . ומה שכן בל שהחזיקו בו עולי מצרים כאכל לא נעבד ופי' הרמב"ם כפי' המשנה ר"ל שאינו מוכר לעבוד ואם נעבדה יהיה כל הגומח כה גאכל בקדושת שביעית . וכתב עור פ"ד מהל' שמטה כל שהחזיקו בו עולי כבל אסור בעבודה וכל הכפיחים שנומחים כה אסורים כאכילה וכל שלא החזיקו בו שלא עולי מצרים כלבד אע"פ שהוא אסור בעבודה בשביעית הכפיחים שנומחים בו מוכר באכילה וכלשון הזה בתב בכפיחי סוריא מוכרין באכילה לא יהיו לרלות שו המורות מא"י שהחזיקו בו עולי מצרים הרי שהשוה המרם להתיר אכילתן בקדושת שביעית . ומזה למי מיסב מה שכתב הראב"ד על הרמב"ם כפ"ד הנ' שכתב וז"ל ה"א עבר הירדן מה היה לריך להביאו מא"י הרי לא החזיקו בו עולי כבל וכן סוריא ע"כ . ולמי הומר שאסר שכח הרמב"ם ללמדנו שלא נטעה לומר דכיון דסוריא לא החזיקו כה עולי כבל ולא עולי מצרים כי דוד ככבם והלרלות שכבם דוד נקרחים בוריא במו שכתב הרמב"ם פ"ה מהל' תרומות וא"כ הוה ס"ד שיש היתר באכילת כפיחי סוריא לפי' שלא בקדושת שביעית לזה הביאם הרמב"ם מדין ק"ו שלא תהא חמורה מלרלות שבכבוש עולי מצרים לומר שדיו לבה מן הדין להיות כנדון ובכבם שבלרלות שלא החזיקו עולי כבל נאכלים בקדושת שביעית כך הוא הדין בסוריא ולעניות דעתי נסתלקה ההשגה כזה ודוק . (א"א מר"ן בכ"מ תירץ בהופן לחר וז"ל דאין לנו יודעים אם בבשו עולי בבל קלת ארלות מעבר הירדן ומבוריא שהיו בכיח שמי מלכים תקיפים כמו שמלינו בימי המלך שבכם שנים עיר בראיתא בפי' פ' האומר עב"ל . ובאמת שתירוץ מרן נכון הוא מתירוץ ה"ה בדברי הרמב"ם שבתב לא יהיו ארלות שו המורין מא"י וכו' דבריו שו מבוארים דהוה ס"ד להחמיר

כפיחי

כספיהו עכ"ח ומוריח ולחוסרם ומומרח זו הוח ממה דמניט בכיח שני מלכים
תקשיט וכפשט עירות שמח בכשו בעב"ה ובסוריח ויחסרו הספיחים לכל מחמת
ולח ידעינן רב"ו בח סק"ו וחקל בספיהו עכ"ה וסוריה והומרו וחילו לתירון ה"ה
הוח ס"ד להקל כחם כי לח כבשוף לח עולי מלריט ולח עולי בבל ובח סדיו של
ק"ו וחחמיר עלחם שיחכלו בקדושת שביעית ודכריט שו חפי' ברמו לימס נרחוים
ברכיי הימב"ם ומדיבח להסך קחמר הרמב"ם שם"ד להחמיר ובח סק"ו והקל
בחם ושמח כומח ס"ה חיחם לחדם יצרון חחר לף דידע דחילרן מרן כרוב יוחר
דחוי קב"ח בחלפולח ומשום יגדיל חורה ויחדיר וחלו וחלו דכיי שהיח חיים) .
וחין לומר דשחני ספיהו שביעית דנזרו עליהם חכמים לחוסרם בחכילה כח"י
מפני עומדי עבירה שלח יזרעו בסתר ויחמרו ספיחים הם ולכך בסוריה החירו
לחוכלם דמיהו בקדושת שביעית לכל פירות חילון שבח"י הותרו לחכלן בקדושת
שביעית חלו בשעת סדינה לחיית ויש לנו להחיר בסוריה גם לחכול כלח קדושת
שביעית חח ליחח כיון דלח חתירו בסוריה שלח מה שביעלח בו מוחר כח"י וכל
חד מהכהו פי' לח הוקי בח"י בחופקר ולח בחלוש שלח בקדושת שביעית כמ"ש
למעלה . וכלל גדול ח"י עק' כל שביעלח בו מוחר כח"י עושין לוחו בסוריה והלכה
כדבריו . ויש עוד רחיה לדבר מספיהו שביעית כח"י העולים בשדה בור לו
שדה נור לי שדה כרם לו שדה זרע שלח נזרו בהם חכמים ומיתרים בחכילה
כמו שכתב הרמב"ם פ"ד מה' שמטה ומ"מ הם נחכלים בקדושת שביעית .
ונמניט למדיק שהכרם שבסוריה לין בוריס לוהו כיון שלוקים בח"י על כן שלח
בומד מעט מעט ולוכל בקדושת שביעית ולפי' כמו הכרם ע"י גויס כיון שהכרם
הולך של ישרל הפירות ולכלו בקדושת שביעית וכן בירושלמי פ"ט דשב' שביעית
ריב"ל הוה מפקד לתלמידיה לח תזבן לי ירק שלח מניחתא דפיסרל קם עמיס
זכור לטוב ח"ל ול לחמור לרבך לוח הלל ניחתא דפיסרל דיהודלי הולי וקטליה
ונסבה מניה לי בעיח למחמרח על פשך לשחוי לחבירופירש מהרי"ק בב"מ
בה' שמיטה פ"ד דדיב"ל הוה סבור דהיחה של גוי לעולם שלח בבשה כיד יש'
והוה עיבדה ופרוחיה מוחרים לכל בשרות לחרים שהיו כיד גויס יש לחוש שמח
היו מקודם של ישרל וכיון שנעבדו בשביעית פרותיהם לסוריס ומ"ל ז"ל שגם שדה
זו היתה של ישרל מקוד' ולפי חשחתו גם זה לסור לכל לפי פלמ' גם זה פרות' מותרין
כיון דבמוקף גוי הם וגוי עברו ולח יחמיר על עלמו יותר ממה שמחמירים חבריו
ומ"כ נחבחר שברם של יש' שעבדו גוי שבדין הפירות הם בקדושתן ולין לחלק גם בזה
מח"י לסוריה מהטעם שבחב' למבלה ודין הוה כיון שמקרק' הוה של ישרלל וגזרו בו
ובפירוחיו קדושת שביעית חיך יפגרו הגוי בעבודה לחר עבר בו וכיון שבן נריך בעל
הכרם להפקיר לת כרמו ותהיה יד בכל שוה בו ויש לו להכיה לתוך כיתו מעט

כדרך שמכיחים מההפקר וחוכלו בקדושת שביעית ויש לנו לגדר להיתרא ממה שכתב הרמב"ם פרק ט' מהלכות שמטה דין שמיטת כספים טהגת מהתורה שלא בזמן שהיובל נוהג שם שמטת קרקע לת' חכמי' בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספי' אפי' בארץ ומ' מדבריו שדין שמטת קרקעות כל"י מהתורה בזמן שדין היובל נוהג וכן כתב פ"י מה' שמטה ובזמן שדין היובל נוהג אינו נוהג אלא אחד מכל שש חדן משביעית בארץ והשמטת כספים בכל מקום מדבריהם הרי מבואר שעכשיו דין שמטת קרקעות אלא מדבריהם וכך מתבאר מהגמרא מס' מועד קטן דמקשה ודחי דמשקין כשביעית כין לת"ד משום חורש כין לת"ר משום זורע וריעה וחריסה כשביעית מי שרי אמר אביי בשביעית בזמן הזה ורבי היא דתניא רבי אומר וזה דבר משמטה שמטו בזמן שאתה משמט קרקע וכו' ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים ופי' רש"י ובזמן שאי אתה משמט מכלל דאיכא זמן דלא משמט וקאמר זה בזמן הזה וכן פירש בנתיב פ' השואל והוסיף לומר ואע"ג דכלל הבות כ' הוה מבירא ליה לאביי דכבית שני הוא היה יובל נוהג לא נהוג שמטין מדאורייתא ודאמרינן בערכין מנו יובלות לקדש שמטין מדרבנן קאמר · אבל דר"ת מיבר דכבית ב' נהגו יובלות ושמטת קרקע קדי ליובל ולשביעית קדי השמטת כספים וכדאתי לפדים מ"ש בסוף ערכין מנו יובלות לקדש שמטין דמשמע דיובל לא נהג דהיינו למאי דס"ד התם דלא חזרו עשרת השבטים שגלו וכבית כ' לא היו כל יושביה עליה אבל למסקנת דירמיה החזירן ויושביהו מלך עליהם אע"ג דלא עלו כולם חשיב כל יושביה עליה כמו שכתוב שם בתוספות בתרך ולע"ד נראה דמ"מ לא אמר ר"ת שלא בזמן בית כ' שנהג היובל כפי סברתו אבל לאחר החורבן דאין יובל אפי' ר"ת יודה שאין שמטה מהתורה והשתא מה שתרצו בגמ' מ"ק בשביעית בזמן הזה דרבנן דתניא רבי אומר וזה דבר השמטה שמטו וכו' ת"ש לר"ת דכיון דרבי היא אחר החורבן דאין יובל נוהג היינו טעמא ג"כ שמטה וכן כתב הר"ן פ' השואל גבי הא דאמר רבי בשתי שמיטות הכתוב מדבר פ' שמיטת קרקע עיקר פסירום בהשמטת קרקע היינו יובל שקרקע חוזרת לבעליה והכי קאמר בזמן שאתה משמט קרקע דהיינו בשנה שה וכל נוהג אתה משמט כספים וכספים לאו דוקא דה"ה לעבודת קרקע אלא משום דכתיב קרא כתיב כל בעל משה ידו דהיינו הלואת כספים נקטה בכספים וה"ק לכל דיני שמטה וכן הוא בירושלמי וזה דבר השמטה שמטו שמטה ויובל בזמן שיש יובל שמטה נוהגת ר"ת פסקו היובלות שמטה נוהגת מדבריהם · ורחיתו למהרי"ק בכסף משנה פ"י מה' שמטה עמ"ש הרמב"ם ובזמן שאין היובל נוהג אינו נוהג אלא

מכל

מכל שנה חוץ משביעית בארץ והשמטת כספים בכל מקום מדבריהם כתב ז"ל נראה שמה שכתב מדבריהם לא קאי שלא להשמטת כספים דהיינו שביעית בארץ אלא כולן הוה חוץ מן התורה כמו שכתבתי בפ"ט ומש כתב וז"ל חוץ מהשמטת כספים וכו' נראה מדברי רבינו שמפרש שמ"ש כולן שהיה משמט קרקע ליובל קאי משמט קרקע שהרי שדות חברות לבעלים אבל השמטת קרקע אלא בזמן הזה נוהגת מהתורה ע"ש ולא הבנתי דבריו כוה דהא"ג דבימי דקאי ליובל השמטת קרקע מ"מ עבודת קרקע הוי בכלל השמטת כספים דהיינו מהתורה כולן שאין היובל נוהג כמבואר בירושלמי וכמו שכתב הר"ן וכן מתבאר מדברי הרמב"ם פרק י' מהלכות שמטה כולן שאין היובל נוהג אין עבד עברי וכו' ונוהגת שביעית בארץ והשמטת כספים בכל מקום מהתורה הרי שהלה השמטת הארץ כולן שאין היובל נוהג ואם איתא דהשמטת הארץ היא מהתורה בכל זמן למה הזכיר ונוהגת שביעית בארץ נמי כולן שהיובל נוהג והא נמי כולן שאין היובל נוהג נוהגת שביעית בארץ ועוד כי מ"ש הרב שמ"ש הרמב"ם מדבריהם לא קאי שלא להשמטת כספים הוא דוחק גם כתב בכסף משנה פרק ד' וז"ל וכפי פי' רבינו ור"ת וכולן שהיה משמט קרקעות דהיינו יובל אבל שמיטת קרקעות לעולם נוהגת מהתורה יע"ש וכבר כיארתי לע"ד ד"ת לא פליג שלא כולן כיון כ' דאבר דלא נתבטלו היובל אבל לעולם דלאחר שנתבטלו היובל לאחר החרבן קובר ר"ת דאין שמיטת קרקעות נוהגת מהתורה ומה נם שהרב עלמו כתב כנ"ל מ פ"ד וז"ל ומ"ש ס' כפתור ופרח אבל מה שהוא לאסור מהתורה מפני שדות הארץ וכו' לא דק דהרי כתב רבי' פרק ע' ופ"י דהשמטת קרקעות כולן שאין ה ובל נוהג היינו שלא מדבריהם עכ"ל וע"ע (אא"א הרמב"ם בפ"ד מהשמטה הלכה כ"ה כתב וז"ל אין שביעית נוהגת שלא בא"י כלומר שנאמר כי תבואו אל הארץ ונוהגת בן בפני הבית בן שלא בפני הבית ע"כ דבריו שו מוכיחים דשלא בפני הבית כבפני הבית שוים מה בפני הבית דאוריתא אף שלא בפני הבית דאוריתא שבלנם ביחד וכ"כ מרן בכסף משנה שם דסבירא ליה להרמב"ם דאף שלא בפני הבית דאוריתא ומיוס בסו"ד וז"ל ואי הוה אמינא מש"ר כאן ונוהגת אף שלא בפני הבית מודבנן קום גיחא אבל בשעת דמלחמה מדאוריתא קאמר ע"כ וכ"כ בפרק ט' וכפרק י' כדעת הרמב"ם כי גם דבריו שבפרק ט' מוכחין הכי וכדכתב בכסף משנה שם וכן נראה מש"ס בש"ת פאר הדור סי' קכ"ב דשפיר אם דין שמטה נוהג בזמן הזה הזיב להם יש דין שמטה בזמן הזה וכל דיין שבזמנו דן כך היה אמיס וגובל את הענים עכ"ל ומ"ש וגובל את הענים דכתיב וכלו מכיוני עמך ואי ס"ל דבזמן הזה דבבן כיון ששהה לדעת אמיתות הדין קיים שיש להם כאר היטב בלשון זה יש דין שמטה בזמן הזה מדבבן וכל דיין שבזמנו דן כן

עיבר על דברי חכמים וגוזל את העניים מדינן ' שלח ודאי כרור הוא שם"ל שלא כזמן הזה מדאוריתא ולכן הציב להם סתם כיון שאין חלוק כן ומן הביח לזמן הזה דתרוייהו דאוריתא ניהו וכן נראה מדבריו שם סי' ט"ו דנשא אם ים לזה דין שביעית בזמן הזה כה"י וכסורזה כמה שידעו הגוים השיב להם דים' אסור לזרוע כה"י מהתורה וספיחין שלו מותרים וחכמים גזרו עליהם אבל הגוי כן בארץ ישרש כן כמ"ח וריעתו וספיחיו מותרים מבואר יונא מדבריו להדיא שלא כזמן הזה השביעית בארץ אסורה מהתורה כי שאלו על זמן הזה והשיב להם דזריעת ישרש אסורה מהתורה ועוש"כ ומ"ש מרן בפרק ד' דין כ"ע ושמטת קרקע כזמן שאין היובל נוהג אינו שלא מדבריהם עכ"ל הרבל כרור ופשוט שלשון מרן זה שפלגל כדברי הרב כפתור ופרח ניו מהכ"מ עמהו אלא לשון ח' מלזוטת ליקיטיו המפורדים בקנעריסיו כי כל מחבר המגה ימגא לו לזוטת רבים וכבדים מעזרים ומפורדים בפתיבותיו וכ"ש מרן שבתיבותיו דבו לאין מספר וכזהרפים הכ"מ עלה בקבן ומדר כל לשון לדין השייך לו ולא היה העגלי מסבים עמי לחזור עלהם ולתקנם וכשפלגל כדברי הבפתור ופרח אגב ריהטא סבר כדעת הרמב"ם דהשביעית כזמן הזה מדבריהם כשמיטת כספים כדיהנת לשון הרמב"ם דפ"י ולא דאמ לו מ"ש כפ"ד דין כ"ה ועיין להרב חיר"ח בשם הגרולים בהות כ"י וכ"מ וכד"ה מ"ש מזה מבין דתמת כדבתיבנת וזה ברור כשמש דלשון חנו' מלקיטיו הוא כי מי ישפוט על מרן שיחזור דבריו בפותו פרק בן דין לדין ולא ידעים חלילה לומר על ו ככח ולבטוב בכבוד תורתו אלא פשוט וברור דלשון הנו' מלקיטיו הוא ומרבו כב"מ כלתי תקין כי אם היה חיוב עליו היה מסכים גם כן בלשון חנו' דאף כזמן הזה שביעית דאוריתא כאשר כתב בכסף משנה עלמו בג' מקומות בפ"ד דין כ"ה ובפרק ט"ו ובפרק י' דלרעת הלמב"ם אף כזמן הזה דאוריתא ומה שמכריח הרב המחבר מדברי הרמב"ם פרק י' דאם איתא דשמטת הארץ מהתורה בכל זמן למה הזכיר ונוהג שביעית בארץ נפי בזמן שאיובל נוהג וכו' הנה בררנו כראיות חזקות דרעת הרמב"ם דשביעית אף אלא כזמן היובל דאוריי' ומה שזכר השביעית כיובל הוא כיון דמנה בזמן היובל דין ע"ע ודין כתי ערי חומה ושדה אחוזה ודין גר תושב מוכרח גם כן לכתוב דין השביעית שמיח ג"כ ממלות דאוריי' דנהגה בזמן היובל ככל הני מה גם דחשבי' והיובל כחדא ניהו והיובל תלוי בשביעית דלא יהיה דין יובל עד שימנו שבעה שמטות לו יקדשו שנת היובל וכשעברו ישרש לארץ אחר ס"ד שנה עד שעשו היובל כי תלוי בשבע שמטות כמבואר כל זה בהרמב"ם פרק י' ושויכים זה בזה מכל הני זיע לה תוספת על כל הני דנהגה אף אלא בזמן היובל ולמה תגרע אלא

להזכירה

להזכירה וכשהזכירה כלה ומן היוכל כתב כתס חרן משביעית בארץ לכן כהשמטת כספיים כומן היובל כת' שמיט תדלודי' ושלח בזה"י כח' שהיה מדכריהם לכל השבי' לף שלח בזמן היובל תדלודי' ולכן סתם והלאחי להרב מש"ל פ"ד דין כ"ה שנשא ונתן בדברי מרן ונדחק לפרש הירושלמי לדעת מרן ולבסוף הוקשה לו סוגיית דמ"ק ועש כל זה לף חלק על מרן לפ"ם דכרי הרמב"ם דשביעית כומן הזה דרבנן יע"ש ודע שמו"ת פאר הדור סי' קכ"ג ששוהו לס מלוה על המשכון משמע והשיב ז"ל תשו' החוב על המשכון היו חוזר ולס היה החוב יתר על המשכון היתרון חוזר וכו' ע"ש ודכריס תמוהים לדרכה נהפוך הוא ונר' שט"ם וכ"ל תשו' החוב על המשכון מחל ולס היה החוב יתר על המשכון היתרון היו חוזר ובהכי ס"ם וק"ל · ה"ה נשמעו מהרשום תשלום לשון זה מכאן ותמלאנו לאחר גמר התשובה ע"ם) וכיון שבזמרנו לדעת רוב הפוסקים דהוי שביעית כומן הזה דרבנן לפי' כת"י לס כן כשודיה מותר לאכול שלח בקדושת שביע' ולפ' נמי להתיר לפי' לבטר כשמור כיון שביעלה כו מותר מהתורה בארץ ישרש ולכה לישודיה כשמור כי לס מדרבנן ובמופקר לשאר דלפי' לישריה דרבנן ליכה לס כן כשודיה לח החמירו רבנן כן נראה לי · ומה שכתב הרמב"ם שודיה לקור בעבודה ונאכל הוא למה שנו חכמים כלשון המשנה עושין בתלוש כשודיה לאכל לף כמחובר דהיכו בומן שחיובל נוהג ולאכה בקדושת דרבנן בשודיה לכל בומן שאין היובל נוהג וכשודיה דלאכה תרתי דרבנן מותר לבמדי ויש לנו לנדד עוד להיתרא מדת' פ' זה בורר מדברי הלבושים ומאי נינהו כדמכרין ר' יצחי פוקו וזרעו מקום לרעוע חזרו לומר לוספי שביעית כשודיס וכו' רש"י תרומה מס שנוכה מהמכוקות כך וכך מהשדה לשנה פוקו וזרעו בשביעית שמיעית בומן הזה דרבנן דכשלה קדושת הארץ וכפי זה יש לנו לומר דבומן הזה שיש חק למלך על הכרמים לתת מדי שנה בשנה הוי לרעוע שהותר לזרוע מחמתה ולע"ם שלים נותן שלח המוסם החתיר לו גם לרבע היזות וכל שכן שהותר הלכולה של הכרם שלין כה זריעה ועבודה כיון שהוא נותן לרעוע ליכרת שהרמב"ם פי' לרבינו שהטילו מלכי גויס לעשות מזונות לחיילותיהם החירו לזרוע בשביעית ודברים שגמיכ' להם עכדי המלך בלבד וכפי זה לא הותר ליש' לגרכו ומ"מ לפשר דכשודיה לו כמקומות שלח החזיקו עולי כבל שהוא דרבנן לפי' הרמב"ם יפכים שכיון שנתן לדעוע ומס למלך ולין כהן זריעה כי לס פירות הלילן והכרם יפרע מהם מס המלך ויאכל משאר ולע"ם שלין טעם זה מספיק לברו מכל מקום כהלטרף הטעם הלחר שכתבתי לרוב הפוסקים דשביעית בומן הזה דרבנן כת"י ושוריה הוי לרי דרבנן יש לנו לסמוך בשודיה ובמקומות שלח החזיקו עולי כבל לאכול פירות הלילן כדרכם · ומ"מ לא מלאני לבי להתיר עד שיסכימו עמי בעלי ההוראה · ולפשר לבקש גר היתר לבעל הכרם שיהנה ממנו לכ"ע לס יתכוין לו

יכיר

ושכיר אח הכרס קודם שיהיו העכבים כפול הלבן דהא נפקא לן לאסורא דסחורה דפרי שביעית מדכתיב לאכלה ודרשינן כת"כ לאכלה ולא לסחורה והכי דרשינן מיניה נמי לאכלה ולא להפסד ותנן מלימתי אין קולמין האילן כשביעית משום דלאכלה אמר רחמנא ולא להפסד וקי"ל כב"ה דאמרו הגמים משיגרעו והרמב"ם פי' יגרעו יעשו להם הגרעינים · ורביו שמשון פירש משיגרעו משיגדלו העכבים קמת ונקרחים ניחוץ וכפ' מקום שנהגו מפרש דשיעורן כפול הלבן ולמדנו כפחות מכאן מותר לקלפן ולית כאן לאכלה ולא להפסד ולפ אנו נאמר כפחות מזה השיעור מותר למכרם או להשכירם דלית כאן לאכלה ולא לסחורה · והו הכל"ע הכניר **יאשיהו פינטו** ס"ט

(א"א וזה דכר השמטה חשלום דכריו הכהובים בסוף פסק דין זה ומה שכתבתי שלשון מרן שפלפל בדברי כפתור ופרח לזיו מהכ"מ ענמו כניס הדברים ברחים ברורה כשם ממה שמלחתי חצו' ממרן הוכחה כחצו' מהרי"ט ח"ח סי' מ"כ שם הביא דברי הרב כפתור ופרח ופלפל בהם ודחחם כמ"ש בכ"מ וכאוב ברחם חצו' מרן הגו' ז"ל זה לי עשרים שנה רליתי מ"ש החכם מהר"ם שירילו וכו' ופשוט שפסק זה כתבו מרן קודם חבור הב"מ ורהח לא כתב וכמ"ש כ"ז בחבורי כ"מ ועוד שהב"מ היה בב"י עד סוף ימי מרן ממ"ש פ"י דשמטה דהשמטה היא שנת שב"ו ומרן עלה לשמים שנה של"ה ופסק מרן הגו' רבות בשנים קודם וכוון דספר כ"מ לא נדפס והיה בכתיבה אלנו כתב לאותו הלשון שם שפלפל בו עם כפתור ופרח כי בסוף ימיו ממש נדפס הב"מ וכעוד שהב מדפיסים ח"ר ר"ב סליק לבי קברי וכמ"ש הרב החיר"ח בשם"ג וסייט וז"ל ועינינו הרואות שכל מחבר בל עוד שלא נדפס הספר כותב ומוסיף ומניח אחר כמה שנים וכל זה פשוט ומבואר וא"כ גם שנגמר הב"י והב"מ כמה שנים כל עוד שלא נדפס הב"מ היה מוסיף בו הגהות ולשונות ע"ש גם הפר"ח מיס חיים רפ ו' ע"ב העלה דדעת הרמב"ם דאף בזמן הזה שביעית דאורייתא בקרקע וכתב שם ח"ל וכ"כ הב"מ בשם ס' כפתור ופרח ולע"פ שהוא כתב עליו דלא דקדיק כתב רביו פרק ט' ו' בזמן שאין היובל טובג לזיו שלא מדבריהם ע"כ דבריו תמוהים שמש"ר כפ"ט ליתו שלא לשמו' כספים דלילו שביעית בארץ אף בזה"ז דאורייתא בהופן שבב' מקומות כתב הב"מ דשביעית בזמן הזה דאורייתא וכו' ולע"ג שבהשגותיו על כפתור ופרח כתב שאינו שלא מדבריהם שבח מ"ש הוא עלמו בב' מקומות ושמי חדש מקמי תלת וכו' ע"ש · ולבאורה דבריו תמוהים ולאיך לפשר לומר שבח בין דקדקי מור בלחודו פרק שבתב שאינו מדאורייתא

ופשיטא

ושפיטה דחין שכחה מלוה כין דין לדין בכהלו גוונא וכן רלוחי לחרו"י ענויה
דף ל' ע"ל שתתם עליו כרכתיכמ והניחו כקושיה ולמלי דכתיבנא לא קשה מדי
כגל רבותא המר"ם דמדן כשפלפל כדכרי הכפתור ופרח לא היה עסיק מור כב"מ
ולא היה לפניו שלא הוא לשון כצלי עלמו מלשונות מדן המפוררים ום"ק ספר"ח
דלו יתים כשפלפל על כפתור ופרח כבר מכר מב"מ מ"מ לא היה לותה שנה
מב"מ לפניו ושנה מ"ם בב"ת כשפלפל על כפתור ופרח והוא לשון כפני עלמו
ובשדרים מכסף משנה סבתיק לשונות המפוררים כתוך הכסף משנה כל לחד
כמקום רשיך ומבתיק לשון זה ג"כ שם מה ולא חור על לשונות לתקנם כי
לין ספלתי היה מסכים עמו כרכתב מחיד"ל כשם הנרולים והקשה עוד הרו"י
שם על ספר"ח ווי"ל גם מה שכתב דסמי חרת מקמי תלת ה"ולם ירלה דהשתמטויה
להרב מה שכתב כבית יוסף וכתלו' מכין ומזם ליה הלת לנב' תלת וכו' ע"ש לא
קשה מדי כי מה שכתב כתשובה שהביאה כמהר"ט ומה שכתב כשפ משנה
כדכרי כפתור ופרח חרת ליישנא הם כי לשון מכתוב כשפ משנה מועתק מכתי'
מרן וכרכתיבנא ובשכתב שכ"י לדעת הרמב"ם רכוה"ו דרכנן הגב ריהטיה כ"כ
ולא דקדק יפה לדעת הרמב"ם כלותה שעה ולית דסמכא היא מש"ה הפר"ח
לא חש לה ושפיר כתב סמי חרת מקמי תלת ודוק לכן מה שסיים הפר"ח שם
ו"ל והא דקאמר כגמ' כשביעית כוה"ו ורכי היא לשה למימרא דרכנן פליגי עליה
שלא משום דמיהו לחמרם שכי מדרשא לתמרא על שמיה ע"ש וק"ק דמתי דקאמר
כשביעית כוה"ו ורכי היא על חריסה ותיעה ולא על שמיטת כספים וכו'לי דזו
ודאי רכי היא דלרכנן אף כוה"ו דלודיתא וכפירש"י שם ו"ל ודוק והרו"י הנו'
שם הביא משם יהרי"ן דמהר"י קורקוס סבירא ליה כדעת הרמב"ם דכומן הזה
דלורי' וכו' ומלה מהר"י קורקוס בנסחת הרמב"ם כ"י דכומן שאין היובל נוהג אין
שביעית טונגת וכן הביא כס' התרומות כשם הרמב"ם דשביעית כומן הזה דרכנן
ע"ש הנה לחרי לאר דאם דלינו כתשו' הרמב"ם בס' פאר הדור מכואר להדיא
דכומן הזה דלודיתא על דכריו כתשו' לאחנו סומכים כי שאולו לדעת עורת הדין
והשיב להם כומן הזה דלודיתא לע"ז מה שמלא מהרי"ק ס' כ"י הנו"ל נוסחה
מוטעת היא ולית דסמכא ועוד שמהרי"ק עלמו סבירא ליה כדעת ה"רמב"ם
דכומן הזה דלודיתא ולולי קודם שמלא הם' כתיבת יד הנו' וגם ס' התרומות
שהביא משם הרמב"ם דכומן הזה מדרבנן יתכן שהיה לפניו כנוסח הם' כתיבת
יד הנו' ולית דסמכא לחרי לאר דאם דלינו שאולו על שביעית כומן הזה והשיב להם
מדלודיתא וכל מי שיסכור כדעת הרמב"ם דכומן הזה מדרבנן חילו ה"ה גלוי
כימיו תשובות פאר הדור והה מחוד בו ומסכים לדעת הרמב"ם דאף כומן הזה
דלודיתא וכרור דנעלם ס' פאר הדור מהרו"י הנו' כי חילי היו שולטים בו מלודי

עיניו היה הדר בו מכל מה שכתב ונדחק כדוחקים סניף כמו שיעו"ש גם הרב דברי מרדכי גלגנטי בשו"ת שלו הנקראים גדולת מרדכי סי' ט' נראה מדבריו דנעלמו ממנו תשו' הרמב"ם פאר הדור כמו שיעוין שם בתוך ומ"ש בסוף דבריו שמרן הכסף משנה רפיה בידיה לדעת הרמב"ם אי דקוריהה אי דרבנן לפי מה שכתבנו אין כאן שום רפיון כלל וכדכתיבנא וסניף דמ"ק דקשיחיה לפי דברי הפר"ח כמ"ש לק"מ והיה דמ"ק שיבא דדבי והרמב"ם פסק בכל כרבנן ודוק: ק"ל ראיתי להעתיק פה פסק דין הנגרך לרבים והוא מה שנכתב מוה"ר ביה דיטו של שלמה מלאת הרב כמהר"ם גלגנטי ה"ח ס"ג וז"ל עוד זאת מר דריש הא לן והא להו על דבר הנפנים ושאר לילנות הנטועים בחלרות היהודים ולהמוכי קא מתמה איך הם לוכלים פיריחיהם בקבב בגה הולאת תרומות ומעשרות מהאר שבסוריה חייבים בתרומות ומעשרות ויש מי שרצה לומר שהקרקע הוא למלך והעוורי"ן שפורעים הוא כמו שכירות ומש"ה פטוריס מתו"מ ולא נתחוור זה בעיני וכו' לזה אני לומר דשפיר קא מוהיב והדין עמו שבלמת חייבים בתו"מ ולית דין לריך כושם וכבר ידענו זה וכביהו של מרן ק"ל הרב היה עושה לה הנפן הפקר בזמן שמוליאה פירות והיה מגיד שהרב כמהר"ר שמוש פינטו ז"ל כן היה עושה והיו מפקירין כפני ג' וגם כשהלך הרב לעזו ונתחכסן בכית הגרלף שים לו שחת ולא רלה לאכול מפתו לפי שלא הוליא הו"מ . וגם אנכי להשחקד הלכתי לשם בחלותי לשנות ההויר ולא הכלתי מפתו ושוב הולאתי להם הו"מ וסדרתי להם שכתב סדר תו"מ וכעירנו אין נוהגים כזה כי אם החכמים ובהיות כי מימי קדם בזמן הרבנים הראשונים לא הקפידו עליהם גם עתה אין אנו מקפידים שאין נכיח דשאי לקדם דבר מעתה כאומרם מה היה שהימים הראשונים היו טובים משלנו ואי יאר חיליה דמור יתקן להם סדר הו"מ ויבא שכמ"ה הנעזיר רפש שלמה לנייחדו ונדפס גם כן לשון זה בספר הבחי"ר קהלת משה הגר"מ דף מ"ג ע"ג יעוין שם):

כימן כד

שאלה ראובן ת"ח שהיה לורח בעיר פלוני והיה שם שמעון חכם מקהל ה' וקם ראובן לדרוש בקהל ה' וכשבא לקחת רשות מהחכמי העיר כמנהג הדרשנים לקח מהחכמים המפורסמים ומחכם הקהל שהיה שם דוש כפרטות ולכל הנשארים שלא היה יודעם ומכירם כללם בדרך הלצה באומרו הנשכחים מני רגל מעת ערב כל ה' וה' כפי מדרגתו ומעלתו העומד ועומדת לראשי ואמר ראובן דכוונתו לומר פי' מני רגל כמו פעם כמו שמלינו בתורה ומעת ערב כי היה מעת ערב ולא היה יכול להחריך ונשבע ראובן ע"ז ש"ח שכוונתו היתה כפי' דבריו והבן ומיד כשסיים ראובן הלשון הנז' קם שמעון והלך

בתוך

כאשר קהלתו וקבץ יחידיו ואמר הנני מחריש לפב"מ הוא והכיו וכל זרעו ולא נחה ושקטה ממתו כחת ונשם שניה ידו ולקח כל הנמלחים לקחו וסלכו תוך כיה האכניה של ירחוכן והכוהו פנעוהו מכה עלומה עד שילח דם מנחיריו ותרפוהו נרפוחו כחדופים לחבר לה יפופרו כי דן כזכלו שבשחמר ירחוכן הנשכחים מכי רצל היתה כוכתו לכוחו ולחשבו למדיך כף רגל ולחבר סחקירים נודע כי זה כמה שנים עכרו דכרי ריכות ביניהם ושמד נוגה שמעון כלבו זה כמה שנים וירחוכן כשבת לחזיו שמעת החרם הסיכו כחדרכת עתה יוריט מודיט לם חל גדוד של שמעון על ירחוכן לא לם כת שמעון לכלל סמנדה חכירו שלח כדין ואמ"ל

פלה לחדשת דמדי הסני מדי ושבמ"ס :

תשובה ירחיתי לת הענין רע ומר ישתקע ולא יאמר קטונריה בת"ח וכל עם מחרין חוחים לת סקולות יפנוירו כשנה יניעו רלם ולחר"ל אותת מפרכסות זו לחת זו ת"ח לא כ"ם ויש חלול סתורה כזה כי שמעון זלזל כיהודי לחיסו לים חכם וקלל לת יולריו וירד עד לחיו ולא שוה לו עד הכלה כי לם נ"כ עד נויפם ונדוי שמלתו על לא חמם כלפיו ולין עולה כשנתיו ולא נכון לשמעון לעשות כן שלע"פ שהיה שמעון נחל תרחוכן כחכמה לא היה לו לנחת מהמחילם ולנרותו לחבר לא כרת הנם שכתי רעתו של שמעון היה זלזל כדכריו של ירחוכן היה לו להעביר על פשע שכך היא דרכם של תורה לסיות הת"ח מעביר על מידתיו כמו שמלינו בירושלמי מ' סנהדרין פרק כ' ומובא נ"כ כמ' רבה פ' ושלח יוסי מעונלם פתח בכניסתך הטבריה שמצו לת הכהנים למה לין לחתם לעין בחוריתה וכו' והיה כמלך החזיק כי לכם כמשפט עתיד לחי ליעב עמהם כדין ולחכ"ם מהעלם שמע רבי יהודה נשיחה ולקיפר סלקין ר' יוחנן ור"ל לפייסו וכו' ת"ל מהו דין דכתיב כי ונתה לחתם וכי שדה לחנו ווכה היתה ת"ל כבת כן לחתם כלחה כתה כחור כן הנשיא כנשיא כן הדוד לחמר לסו לא טב דקלילו לי דלא בלפוי חד ומנא שא דקלילו לי בלפוי תלת ומני וכו' ע"כ יהנם רלחיו סיוסי מעונלם זלזל בפני הנשיא פעמים שלש והקפיד ולעפ"כ לא נסב כו נדוי ולא נופה וכן בכתובות פ"כ דד' חייה בר לבא דלתה לנחומי לר"ל ודרש ורש ר' ויגלן מכעם בניו ובנותיו דוד שהלכות מנחלים להקב"ה בועם על בניהם ומתים והמרינן לתם לתת לנחומי לעורי לא מלער ליה ה"ק תשיב לחשומי לחדא ודרי הדבריה ק"ו לם במקום ש"ם זלזול הנרלה לעיניה ובכריה הדבריה שסם ילותה לעפ"כ לא עשו בהם רושם להקפיד וכל שכן לנדות ולסחריה כל שכן במקום שלין זלזול ולין מקום להקפיד כי בזלזול הלך לחר לשון כ"ל וכל כ"ל חוץ בו ברלה' שנתכוון להשפיל עלמו בנמיכת רוח וליטול רשות מהם' שזכר לחתם וגם מסכבדים ממנו כללם בלשון מליצה ובלשון קלדה בלומרו הנש'

מי רגל וכו' כהיתת השעה דחוקה לענין ערב ותת כולם עשתם עמרם לרשעו ומה
לו לשמעון לחרוש ולדרוש רעה על רחובן כי רוח לחודה היתה בו ודבו לכף תובב
לחתמה החכם יענה רעתו רוח כרכרים לשר לין לסכ שחר ולין לדעת סובלתן
שכיוון רחובן להשפיל ככורם עד מדרך כף רגל כי היך יתכן שהשפילם עד תרן
והעלם כמעלות למעלה רקם כלי ספק שהפריז על מדוחיו ומה מעשיהם לגדות
שלח כרין ולין נדוין נרוי שמרי לע"ע שלם היה זלזול לב' כרכריו של ר' לוי ויכול ב'
לגדות לר' שסוף ת"ח כמ"ש הרמב"ם פ"ו' מה"ת החכם עלמו מנוח לכבודו ולע"ה
שהעקיר כו ולין מריך עדים ולה התרלה וכתב הרב כ"מ מדקחתך לשון רבינו
משמ' דקדק לע"ה לכל לחלחר לה ומ"ל ניהל כמוהו ולפי' לוי שלח תלמיד כיון
שלוי עם תורן ולע"ע שכתב שם ובי"ל דגם החכם המכוה לחכם גדול ממנו
יכול לגדותו וכו' לם החכם העלוב הוא גדול החזר והמבוה הדיוט כערכו נרלה
דמשיטת דמודם רבינו שיכול לגדותי ע"ש מ"מ לה לחרם סרב שלח כגדול החזר
ודוקא כמבוה שהוא ניכר לכריות שב ואו לכל כב"ר שלין שום כזוי כדבריו והוא
ת"ח פשוטה שלין כמדוין של שמעון כלום ושמעון זה עמו עיניו מרלות מ"ש
הרמב"ם הת"ת פ"ו ז"ל וכן כל תלמיד חכם שנתחייב נדוי לחסור לב"ד לקפון
ולגדותו מהרם שלח כולחין תדבר זה ונשמעין ממנו ומסידי החכמי' היו מסתכמים
שלח נמנו מעולם לגדות ת"ח וכו' ע"ש הרי לפי' למי שנתחייב נדוי היו כולחים
מלגדותו כל שכן שלסור גמור לגדות תלמיד חכם על מנן ולף לם לינו תלמיד
חכם לסיר לגדותו כמנן ומנוח גדול חטוח שמעון דמעשים לשר לה יכנו עשה
עם רחובן על חכם ומנן ונדוין כטל ומבוטל ומרי הוא כחדם הנשכר ודבריו דבריו
כטלים הם למנם כמה שמוד רחובן ולמר לדדכה דל עקה שפי' למה שכתב
מהריק"ו שורש קכ"ח וק"ע כשם המרדכי דלה שייך לומר לדדכה חלה למכם
שכנגדו הם המנדים שכנגדו תלמיד חכם לכל עם הלרן ליתן לן למימר לדדכה
נדוין נרוי והביא רר"ל כחוקת טורכה מרכבן חוקמיון ליה ע"כ וכן כתב מהרי"ק
כב"י סי' של"ר וז"ל כתב ר' ירוחם משם הלכ"ר המנרה מביתו שלה כרין ולמר
לו מביתו לדדכה כלומר שמחזיר לו הנדוי שנרה שלה כרין מטודה כך פשוט כמ'
שו מנלחים מהלית עוברת דר"ל ודוקא שהמחזיר לדדכה הוא גברה רבה לו לין
לטו יודעים מי הוא דשמת הוא יותר גדול מהמנדה לכל לם המנרה שלה כרין הוא
תלמיד חכם והמחזיר לו הנדוי ולמ"ל לדדכה ליטו תלמיד חכם לין המנדה
שלה כרין מטודה ועוד כתב כי המנדה למי שליטו חייב נדוי לין ב"ד חייבים
לגדותו שלה כשהמנדה חושם לכבודו ומנדהו לו הוא מטודה עכ"ל מכל מקום
בתלמיד חכם שבידמו שלה כרין ולמר לדדכה הוא מוסכם שים לחום לגדוי של
שמי שלמר לדדכה ולמלה דים לחום למה שלמ' רחובן לדדכה דכיון שהוא תלמיד

חכם אף שמעון נחל ממט כיון דלחומן נם כן תלמיד חכם הוה והיו תלמידו דתלמיד נער רבו לא יוכל לומר לחדבה שלא הם נטל רשות מבית דין כדפסק מהריק"ו שורש ק"ף ולא בעל נפש שמעון יחוש לל נפשו מאד לפייסו לרלובן בכל מיני פיוסים וידבם עליו רעיס עד שיוח ועתו ולהתיר לו נדריו לא ונרלה לו והו כבודו ום' הטוב יכפר בעד : (א"א ת"ח שמורתו לומנותו שביזהו שמעון על לא חמס עשה כיון דהמבוה ע"ה חייבין כ"ד לנדותו וכל שכן כשביזה לת"ח לא ים עדיס ולא לה ת"ח עביד דינא לנפשיה כשהמבוה ע"ה ולא ביזהו בפרהסיא חייבים כ"ד לנדותו ולאסור לת"ח למחול ולא נס המבוה הוא ת"ח לין קופלין כ"ד לנדותו שלא מחייבין לותו לפייסו ולא ממהן לפייסו יכיהו לכבוד התודה הרב כרס שלמה סי' ך' ועיין למרן בקסו' לבקת רובל י"ד סי' ר"כ ובהרדב"ז בתשובת ח"ח סי' כ"ח ותל' כ ישויין שם ובס' לחלי יעקב למהר"י שפורטא סי' ע"ז ומי' כ"ד וכ"ה ושו"ם) : הלעיל **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן כה

שאלה רלובן הבין טרבי חופתו ומקדיש קרוב יום ד' י"כ ניסן לשומת הכדוניא כמנהג ויהי ממחרת יום י"ג ניסן מת לחיו ורלובן לא קיים עדין מצות פריה ורביה · יורינו רבינו לם יכול ליבם עם כלתו לחופה ביום י"ד ניסן ערב הרגל שבבר בעלה ממנו נזירת שבעה ושבת"ה :

תשובה זו מחלוקת הרחשונים בפי' הבריתא דפ' ושו מנלחין דתנו רבנן כל ל' יום לניאותים מתה לשתו לסור ליסא עד שיעברו ג' רנלים וכו' ולא לין לו בנים מותר ליסא לשחר משום ביטול פריה ורביה הניחה לו בנים קטנים מותר ליסא לחלחר מפני פרנסתן מעשה שמתה לשתו של יוסף הכהן ולא' לחחותה בבית הקברות לבי ופרנסי בני לחותך ולעפ"כ לא בא עליה וכו' עד לשחר ל' יום ופירש הרמב"ן בקורת החדש שלעולם הסור ליסא בתוך ל' וקורה לותו לחלחר משום דתניא ג' רנלים נבי מיתת לשתו הני עלה שלא לין לו בנים לית לריך להמתין ג' רנלים שלא נשא לשהר כשהר הכלים כלומר לחחר ל' יום ומעשה דיוסף מכהן הבי הוא שבנסה לתוך ביתו ולא נשאה שלא להחר ל' יום לבל פרי"ק והרמב"ם מצרפים כפשוטה לשחר ממש בתוך ו' וז"ל הרמב"ם פרק ו' מהלבות לבל מי שלא קיים פריה ורביה הו שקייב ויש לו בנים קטנים וכו' מותר לחרס ולבנום מיד ולסור לו לבה עליה עד לחחר ל' ור' מספיק דלשהרות בתוך ל' יום לבל תוך ז' לסור ונתלחו ב' מחלוקות בדין זה לדעת הרמב"ם מותר לבטל מיד תוך ז' ולסור לו לבה עליה עד לחחר ל' יום ולא חילק בין משא משום פריה ורביה לעשה מפני שלין לו מי שישמשנו ולדעת הרמב"ן לעולם

לסור

לסעור עד להאר ל' יום ולרעת ר"ת שלא קיים פריה ורביה מקוה לכתם תוך ז'
ומותר כתוך ל' לכתם ולבא עליה ומי שאין לו מי שיטמאנו מותר לכתם לאחר
ז' ואסור לבא עליה עד להאר ל' יום · ומהרי"ק פסק כביתי יוסף י"ד סי' של"ב סלכה
כר"ת דהרי"ף והרא"ש והרמב"ם מסכימין לדעתו ואם כן כמרון דידן שכמלא ממנו
נזרת שבעה מותר לכתם ערב הרגל סמוך לחשיכה וכיון שלא קיים פריה ורביה
מותר לו לבא עליה מיד ושור כיון דאיכא פסידא שהבין לרבי תופתו מותר לו
לכתם מיד לאחר ז' וכן הורה ס"ח"ם הלכה למעשה כאחד שעידך והבין כל מרבי
תופתו ומתה לאות המשורכת והוא לא קיים מצות פריה ורביה והתיר לו לכתם
ולבעול לאחר ז' · וכתב הטור סוף סי' של"ב בשם עוברת שעמך לביו על ר"ת
כיון שהיה הפסד כדבר אם לא יכנס לבל כלא הפסד לתר שלא היה מתיר עב"ל
ולכאורה קלת קשה כיון דהרא"ש פסק כר"ת שמותר לכתם לאחר שבעה כמו
שכתב בשאלתו ז"ל מסקנת דמלתא לין לו בניס נושא וכועל לאחר שבעה לין לו
מי שיטמאנו הו יש לו בניס קטנים נושא לאחר שבעה עד כאן · ובאותו מעשה
שבא לפניו לא קיים פריה ורביה למה לא היה מתיר הלא מטעם ההפסד ושרי
לאחר שבעה מותר מכל מקום וכן יש לדקדק קלת גם כן במעשה שבא לפני ר"ת
שמת לאי המשורכת קרוב לתופה לאחר שהזמין הקרואין והתיר רבי' אם שתכנס
לחופה תוך ל' משום פריה ורביה דכבעל מאחר שאם לא יבא זו לא יבא לאחרת ·
ובתב הטור בשי' של"ב גבי האי עוברת והתיר רבי' אם כיון שעידך לבל אם לא
עידך לף על פי שאפשר בוזאת יותר מבאחרת דבר זה לאסור וקלת קשה שהרי רבי'
אם פסק דמותר לכתם ולבעול לאחר שבעה כיון שלא קיים פריה ורביה ולא
הצריך עידוכין דהא בריתא מיירי כמי שאתה השאו והתירו לו לכתם לאחר ז'
דמשתמע לא היה שם עידוכין ואם כן איך כתב הטור שאם לא עידך דבר זה לאסור
אוברת דהא לא קאמר משום דהנהו עוברי דרבי' אם והרא"ש הוו שמחו אף הו
לאחר המשורכת והיה לה לנהוג ימי לבלה כדאיתא לניזוקין ל' יום שהרי לא סיתרו
לאחר שבעה שלא מפני קיום פריה ורביה שנגנזה האיש מבל הנשים שאינם מקום
על פריה ורביה אינה יכולה לרחות לבלותה מפני הלים כדי שיקיים מצות פריה
ורביה שהרי יכול הבעל לקיים פריה ורביה באשה אחרת שאינם לבילה ואיך תאמר
כל שלושים ימי לבלה כיון דלא מפקדת לבך סורכו לבקש לה טעם להתירה ליבשא
כתוך ל' לבלותה משום פסידותא שבבר מבין לרבי החמה ואם לא יפלבה יפסיד
מהולבה שריך להמתין עד שיורמן לו אשה אחרת · וכן התיר רבי' אם מטעם
שעידך ואם לא יפלבם לא יבא אחרת ולבך רחו לבלותה והתירוה ליבשא כתוך ל'
מבל לעולם שאם מת אחי המשודך ולא קיים פריה ורביה שמא מותר לבתם
לאחר ז' אף על גב דאיבא פסידא וזה פשוט וברור לבל אם קאמר בשאחת עוברת

שהתיר רבינו תם משום שידך וכתב הטור לכל הם לא שידך דכר זה לחמור וכרי קף
על פי שלא שידך כיון שהזמין הקרוביס לחופה ואיכא פגירה מותר לו לכנוס תחר ז'
למי שלא קיים פריה ורביה כמו שכתב הטור סמוך לזה כמעשה שבא לפני רבינו
הרא"ם שהיה סומך על רבי' תם כיון שהיה לו הפסד ואין לומר דכהנוה עובדא
דר"ת לא הוה פגירה שעדיין לא הביאו נרבי החופ' של הזמין קרוביו מקודם לכן כדי
שיהיו נכוני' לשמוח עמו כיום חתונתו וביום שמח' לבו ולכך תלה היתר משום שידך
ובעובדא דהרא"ם שהביאו נרבי החופה תלי טעמ' משום פגירה הא ליתא דא"כ למה
נקט ותת לחיה לחר הזמנת הקרוביס דלא נפקא לן לענין דינא שדוחק הוא לומר
שפיפר מעשה שהיה לע"ג דלא נפקא לן מדי לענין דינא ובשלמא למאן דאמרי
דכרי רבינו תם שגם בלא שידך היה מתיר כמו שכתב הרא"ם בפסקיו ו"ל שמא
לפני לא היתה מעודכת היה מתיר כה ר"ת ומלחר שהיה חפץ בה יותר מבתחלת
ליחא דנקט שהזמין קרוביו דמש' דהיתרא הוי משום פגירה לפי שבין שהחזה
היכה מטה על פריה ורביה אי ליכא פגירה היכא דלא שידך אין לדחות מלילותא
מפני שיקיים אותו החיש פריה ורביה דהא לא חגידא כיה הלי לחתא לא מחמת
שידוכין ולא מחמת הפסד ילילותיו שהוליא כדי ליפא מסה זו לכך הזכיר ענין הזמנת
הקרוביס דנפקא מינה לענין דינא להיכא דלא שידך אבל לסברא זו שכתב הטור
שהם לא שידך לא היה מתיר ר"ת קלת קשה דכיון שלא שידך לא נדיכנא תו לטעמא
דפגירה וי"ל ודוק (א"א סדר הפריסה בסי' שנ"ב לות י"ב החריך כדברי
רבינו הטור הללו כדקדוקים והניה כך והתיר רבינו תם שתכנם לחופה מיד
ולבעול תוך ל' משום פריה ורביה וי"ל שהתיר לכנוס מיד משום הפסד ורמו
טעם ההפסד כמ"ש קרוב לחופה לחר שהזמין הקרוביס וכו' ולבעול משום
פריה ורביה וכן בדברי הרא"ם נריכין לחלק דבריו במ"ש והתיר לכנוס
ולבעול וכו' כיון שהיה מפסיד וכו' ר"ל שהתיר לו לכנוס מיד תוך ז' משום
הפסד ולבעול לחר ז' משום פריה ורביה ע"ש לכל הדב דברי טעם בחלק
יו"ד סי' כ"ח וכ"ט הוא והדב כנו חלקו על דברי הפריסה הללו שלין שום טעות
להטורך להניה ופירשו עובדא דר"ת לין הכונה במ"ש והזמין קרוביו שבכא
נובחו ומזג ייגו שלא ר"ל שהבין עלמו להזמין נרבי הופתו שהיה קרוב ליום
שטעד ליכנס לחופה והזמין קרוביו הם שהביאו המביעים לותו בטורח נרבי
חופתו כדרך החתנים שחבריו ומיודעיו נועדים עמו ליום הכניסה לחופת
לו עזר להכין נרבי חופתו קודם החופה כמו חודש ימים מ"מ וכו' אם כן לפ
אם יתלחר החופה לחר ז' ליכא פגידה דלא מיירי כשבחו טבוח שלא בהכנת
מדברים המיוכים לחופה ולזה לחמר שהתיר ר"ת תוך ל' ולחע"ב ובעלמא לא
שרי לכנוס לחר ל' כלן שביבר הזמין עלמו הוא והשביניו ומיודעיו

להכין

אכין נרכי חופה התיר שיכנום תוך ל' משום פריה ורביה כיון שעידן ולם לה
ישלמה לה יפת תפה לאחת ר"ל לם לה יפת עתה ואח"כ אכין לה נרכי חופתו
תיכף מלעדך לאחת ויתבטל מפריה ורביה כי לפי שעה לם לה יפת ואח"כ אם
אכין יתכל לו יתכור לם הוה דחוק ויהרהל מלעדך לאחרה ונמלה כטל מפריה
ורביה לכן משום מלות פריה ורביה התיר תוך ל' אם אתין כן כשלה הומין בלל
ולזו לקור עד לאחר ל' וכי כונת ר"ת לע"ד ולין נורך להניח ולשנם שלשון ע"ם
והרב כטו בלרי' כוה כסי' כ"ט ע"ם וכמהריט"ן סי' ע"ח וכם' כ"ד ו"דסי' קם"ח)
ולו תיכה למידק כדב' הטור נבי שב' שכתיב הרח"ם משום פסיד' ולמר פתיהסמיך
על ר"ת כיון שהיה לו הפסד לכל כלה הפסד לאמר שלה היה מתיר עד כלן ובדי
כתב הטור לגיל מזה שעיקר ההיתר של ר"ת היה משום שעידך ולם כן כהלי
עו כדלה שעידך ומהם לאחת כמשובת יש להתיר לו לכתם לאחר ז' כיון שעידך
ולם לה ישת זו לה ישת לאחר ולע"ם שלה יהיה שם שום הפסד כלל ולזך לאחר שכלה
הפסד לה היה מתיר ורלה לומר דלע"ג דהרח"ם פסק כרביבו תם כעמן
שם ותר לכנום לאחר ז' מי שלה קיים פריה ורביה מכל מקום הלכם למעשה
לה רלה לרון ולהתיר שלה תיכה ולזכה פסידה ולי נמו לה היה מתיר · ודוק
כלישנה דהטור שכתב לכל כלה הפסד לה היה מהיר ונם לאמר לכל
כלה הפסד לקור דמדיקה מותר הוה לכל הלכם למעשה לם היה מתיר
כר"ת לכנום לאחר ז' הפילו למי שתין לו כיום שלה תיכה פסידה וים
קלת מוכחת לזה ממה שכתוב בתשובת הרח"ם כלל כ"ז סי' ה' שלכם למעשה
התיר לדוני לכי לה' שעידך נערה ק' והכין נרכי חופה בעכין שהיה לו הפסד
לם לה היה כעם ומהם לאחת הנערה והוה לה קיים פריה והביה כרביבו
תם שעשה מעשה והתיר ליפת ולכשל לאחר ז' לב"ם שהשם לרפריו מסיח
דעם' שמחת כמה דכרים המורים שים לו כיום לכל יתן לו כיום וכו' מותר
ליפת לאחר שלשים וכו' כיון שהיה לו הפסד ממך על ר"ת לכל כלה הפסד לאמר
שלה היה מתיר עכ"ל תשמע מכאן שאם שאמר לה היה מתיר הוה לעיקרה ויש לה
שהתיר לכתם ולכשל לאחר ז' וקמך עליו להתיר הלכה למעשה משום פסידה ולם
לה היה הפסד לה היה מתיר הלכה למעשה ונם לה היה לאחר ודוק היטב כלל
מלי דכתיבנה · ונחזור לעניננו דכ"ד מותר לכנום לאחר ז' הלכה למעשה כיון
דלזכה כמי הכיל פסידה ואם שים להסתפק כב"ד כוה מבחיפ דל' דב כוונה מרק
ושל מגלחין הכל מודיים שאם חל ג' שלו ערב הרגל שלסור ברחילה עד הערב וקי"ל
כוותיה והרי"ף והרמב"ם פי' דהערב חתן עד שיכנם הרגל ו"ל הרמב"ם פ"ו מה'
לכל חל שני שלו כערב הרגל ולין מריך לו' ממישי לו שליתי לינו מגלח ולא כטלה
תמנו לכל נוירת שבעה כלכד ולינו מותר לרחון ולסוך ולעשות דבר עד שיכנם

יום טוב ויום טוב מפסיק וכו' ע"ש וק"כ כפי סברת זו כנ"ר לי לפשר לכתם ערב הרגל מבעוד יום מפני שעדין לא פסקה ממנו לכילות שבעה עד שיכנס יום טוב ולאחר כניסת הרגל קי"ל כרין שלין מקדשין ולין כונסין כי"ט ובי תימת דשלני מכח כנ"ר שהכיטו כל ערכי החופה שמותר לכתם כתוך ז' כרתניה כמסכת כתובות הרי שמיתה פתו לפניה ומת לכיו של חתן וכו' קובר לת מתו ונוהג שבעת ימי המשתה וכו' הא מסיק התם דדוקא לכיו של חתן ולמה של כלה לכל היפכה לא של נוהג לכילותו ולינו דומה ולין לחלק ריולמא התם מירי היכא דלית לים כניס לכל היכא דלית לים כניס מותר לכתם מיר תוך ז' דהא כתב הרי"ף כפסקיו דמסתמא לירי התם כמי שלין לו כניס כיון שלכיו צריך לעורות כפעודתו ומוא בעלמו לא ל"כ לירי כבתר שלא נשא עדין וקלמר ליפכא לא שמא דלמור לכתם תוך ז' ול"כ לסברת הרי"ף ותרמב"ם דלא בטלה גזירת שבעה עד שיכנס הרגל למור דלמון לכתם ערב הרגל · הגם ולאי מקדטוה ודכו המולקים על סברא זו כמו שכתב מהרי"ק בכ"י ס"ח סי' הקמ"ח ופסק הלכה כרכרי הרי"ף והרלב"ד שלעניו דלילה למור לרמון עד הלילה כיון דלפשר ליה לרמון למורתא לכל לענין ככום שהי לפשר לכם משתמש מותר לככם ערב הרגל ולא יכבשו עד הלילה ומרכה מהמפרשים התירו לכם ולרמון מבעוד יום ולילו צריך להמתין עד הלילה שם"ל שגדר הערב שלמר רב הונא הוה עד לאר תפילת המנחה וכיון דכל המפרשים שויס למתיר כדבר שהי לפשר ליבשות משתמש גם החופה שהי לפשר להיות משמשה מותר לכתם מבעוד יום ומפסיק ההכילות קודם שיכנס הרגל ולא נפשך לומר שכל לותם המפרשים לא התירו שלא כדבר שהוא למורך יום טוב כגון כיכום אי דלילה למען דלמר משום דהוי דבר נוגע לשמחת יום טוב שלא יכנס מנוול כרגל לכל ניהולין וחופה שלא התירו שלא לאר שבעה מניין לנו להתיר ולהפסיק ההכלות מבעוד יום לא ולמד ממה שכתבו התוספות גבי ההיא דיוסף הכהן שמתה לשתו ולמר לאחותה בכית הקברות ליכי ופר' כני לאוחך דהך עובדא היו דלמרי' כפ"ט מעבדה כיוסף הכהן שמתה לשתו כעריב פסח וקי"ל שעה א' קודם הרגל כטלה גזירת ז' והו"ל כגלאך ז' והיה מותר לכתם מיד עכ"ל והכיאו הרי"ף כפסק' והב"י מי פ"ו מה' לכל הרי מבואר כשגין ניהולין שכטלה גזר' ז' ומותר לכתם מבע"י וכ"ש כנ"ר דלילה כמי פסידא דלפשר שגם הרמב"ם יסכים להיתר וכר מן דין מותר הוא לדעת הרמב"ם מטעמא לאריכא שלא"פ שלא יפסיק הלכיל' עד שיכנס הרגל הוא סובר שמי שלין לו כניס מותר לכתם מיד כתוך ז' כמ"ש על עוד דלימי כתוב כשם התשב"ץ שפ"ח מל יום ו' לאכלו כערב פסח ופסק הל' כיון שסיים ומן שמיט' הפסח וכומן הכית היו קורין בו הלל ואיה יו"ט לין לאכלו' טומג בו כלל העולה כנ"ר תותר לכתם מבע"י ערב הרגל שוכח דנ"ע כל חד לפום טעמיה ועוד שהל' כרכרי המיקל כלכל :

הטעיר **יאשיהו פי נסו** ס"ט

ספר נבחר מכסף • שו"ת חלק אבן העזר

סימן כו

שאלה טופס קכלת עדות • כמותכ תלתה כחדה הויכה כד לחתו קודמנה שמועל כהן ושלמה כהן ידיע חמני והעידו קודמנה כחזרת עדות וחמרו לוך כהיותם מסוכים כקעודת מטה של כרית מילה ככית שלום נחמד שמעו מפיו של שמש נחמד שלחר לכטו יעקב כוה הלשון יח לכבי כרי לכ'ודלך כמת לכ'י רשיד וג'לוכ לכטו יעקב וקלנו יח לכי לעמל חלי כתריד ולכ"ד לכו יעקב קדם נכיד ולעטה לרשיד שרי כלן חלנ'יר פי ש סעודה וקלו יח לכ'י החדה קדושין לכנתך מוכסה לחכבי יעקב ולכ"ד רשיד ש קדם מן לכ'ו ושרכו וקבלנו • והיה זה יום כ' של פוריס שנת ופרויי ה' ישוב"ן לפ"ק פה רמשק וקיים :

גם זה טופס • כמותכ תלתה כחדה הויכה כד לחתו קדמנה שלמה כהן ריויע חמני ולחר עדות שהעדתי כיום פוריס שנת ישוב"ן לפ"ק שלחרתי שקדם יעקב נחמד לכת רשיד נחמד לוקו העדות היה כלוכם נעור שליים עלי פולימלן רקלק ריויע לכו חמרה ולחר לי לם לך תעיד זה שרלית שמש נחמד לחר לכטו יעקב כוה הלשון יח לכבי כרי לכ'וד לך כמת לכי רשיד וג'לוכ לכטו יעקב יח לכי לעמלל חלי כתריד ולכ"ד לכו שמש קדם נכיד ועטה לרשיד חלי כלן חלנ'יר פי ש סעודה וקלו יח לכ'י החדה קדושין לכנתך מוכסה לחכבי יעקב ולכ"ד רשיד ש קדם מן לכ'ו ושרכו וקבלנו • לגרוס לך ספסר שעים לו שכע' גרוש ומפני שליים עלי פחדתי כי היה יכולת כיד לעשות וכלוכם העדתי עדות זה • ועוד שהייתי שכור כיום פוריס ועוד כי לא הייתי כמסיבם עמהם ולא רלית ולא שמעתי ומעולם לא נכנסתי ככיתם ולא עכר דכר זה כלל לא היה ולא נכרת וכל זה היה כפניו כיום י' לחייר כשנת השע"ז ליצירה וקיים :

משם כהן שיעור נחנין נח כר רבש

גם זה טופס • כמותכ תלתה כחדה הויכה כד לחתו קדמנה שמש כהן ולחר לטו דעו כי יום שני של פוריס משנ' ישוב"ן היתי שתוי יין כי כל היום וכל הלילה היינו חוכלים ושותים יין ככית לדם לחר וכלילתי לשוק פגעתי קטן לשיש ולחרו לי יש כהן מטה ה' שלטו רוצים שיקח יעקב נחמד כת רשיד דוד ולמענו תעיד לפני כ"ד לוך קדש לותה לכיו של יעקב לכטו ככוש של יין שנתן לרשיד לחיו ול"ל הלדה קדושין לכתך מוכסה לחכבי יעקב ולחן כוה משם עון לשר מטה כי לשיש לחיים הם והרבה יין עושה שנתפתיתי ושמעתי כקולם והלכתי והעדתי ככית דין על לותם הדכרים לכל כל לותם הדכרים היו שקר לא רלית ולא ידעתי

כלום

שו"ת נבחר מכסף

כלום מזה ואילו כמה אף רשיר כשעת הצדות כלי עזק שהייתי נכלם מפניו
ולא הייתי מעיז פני כפניו לכל נרם החטוא שלא כמוהו אף והס המפתיס היו
חוש' לי זה השון יחיס בטוחריטו ולכי שתוי וכתשתיתי כויני לכל הכל שקר וכוב
לא רליתי ולא ירעתי מזה כלום ומילותו היום שהעד' לותו עדות נענע' ומתה לחתי
ולא דליתי בטובם ולכי מבקש מחילה מהכ"ם וסיה זה י"ג לחייר מע' הצע"ו וקיים

יחציקו פיכטו לכרים נלחנטי משה כהן

עך כאן הניטו טופסי הערויות סם' ולכי תכת טעק כשוקים וכרחובות כי מה
שהבידו עליו חוא שקר כי לא היו דכרים מעולם והצדות שהעידו היה שלא
כפניו ולע"פ שלחו לחריו ולא כא לסיות שסיה יום פוריס וסיה שתוי יין ולא
היתה דעתו מיושבת עליו ולחר כך לא קרחוהו וקבלו הערות כיום פוריס שלא
כפניו יוריטו מוריטו לס יש ממש לו חשש כחותם קדושין לו לא ושכמ"ה :

תשובה דבר פשוט הוא דכן לחביו כגלוי דעת כלבר מהני אף על פי שלא
עשאו שליח כפי' כמו שכתוב כטור ח"ם סי' ל"ה ע"ש וכ"ם כש"ד
שאמר חכן לחביו עשה כדעתך דהוי שליחות גמורה לכל מילוס אלו לדון כעניו
קבלת ערות הקדושין כי רואה אני שתי רליות שלא דשאו כמשנו לחאר שלא
נתקבל הערות לפני רשיר לכי הכתוב וקי"ל דאין מקבלין ערות שלא כפכב"ר שלא אם
היה חולה או ערין חולים או שניו ערין מבקש' ליל למריכ' היום ושלחו לו ולא כא כמו
שמצוים כזרק הגוזל כתרת לע"פ שכב"ר שלחו לחריו ולא כא כבר פירשו התו'
דכבינן שלחו ליה כהדי ערין מבקשים ליל למ"ה מדלא קאמר לו שלחו לו ולא
כא וכן מצא' מלשון הרמב"ם פ"ג מה' ערות דכבינן שלחו ליה כהדי ערין מבקשים
ליל למ"ה ונם המרדכי כתב כשלמו נרשינן לו לכל נכי ושלחו לו לא נרשינן לו
ופירש ר"י מכאן נראה דכשלחו לו נרידת אין מקבלין נם הרא"ש והטור כתבו כן
ולפי' שקלת פוסקים ונמק"י חלקו על זה לא חלקו שלא דלא קאי ושלחו לסיה חולה או
ערין חולים מצוי דכיון שהכ"ד כאן ואין לדש שליט כיום מקבלים לכ"פ שלא
שלחו שהם לא עכשיו לימצי דמתם חולים לסכנה הם עומדים לכל כולם מודים
דשלחו קאי לחיו ערין מבקשים ליל למ"ה ותרתי כבינן שהיו ערין מבקשים ליל
וגם שלחו לחריו ולא כא לכל שלחו נרידת לא מהני ואין מקבלים · ועדין לחו
נריכין לדעת הם מקבל כדיבכד שלא כפני כב"ד מה יסיה הדין וזו מחלוקת
קדום' דרלכי"ם ודלכ"ן שכרו דהוו ערות וריב"ח והרא"ש כפסקיו וגם כתשו' ומהריס
ונמק"י כולהו סברי דהם קבלו לא עשו כלום ועיין כב"י ח"מ סי' כ"ח שהביה
סברת הר"ר דורלן בשם ר"שב"ל וכן סריב"ם כתשו' שהם קבלו ערות שלא כפני
כעל דין אין דנין על פיהם וכן לחיתה כירושלמי וכ"כ הרשב"ל והרמ"ם עכ"ל ופסק
כן כשפרו סקנר סי' כ"ח ו"ל אין מקבלין ערות שלא כפני כעל דין והם

קבלו

קכלו לון רמן עכ פיסס ע"כ . לברך ולוכל לסעוקי כעודת קדושין שלא
כפני כעל דין מתשובת סרדכ"ו סכילס מסר"י לדרכי כתשובה סי' ו"ל ונרולה
מזו לכי סובר דמקבלים עדות קדושין שלא כפני כעל הדכר דכ"ע כעלי דכר
ניכסו לאפרושי מלישורת ו"ל סמלירי ומקבלים עדות שלא כפני כע"ד לאפרושי
מלישורת כגון שיש עדיס שנתקדשה עלונית ע"כ וכן פרלס מתשובת סריב"ש
וסכי משמע מדכרי סרשב"ץ ולכי מעיד שכן סיה דעת מסר"י כי דב וכמה"ר
אשש"ן סיד שלא שהס סעריו עכ סמוכ לקבל עדות שלא כפני כעלה לאסור
לזוה עכ כעלה ולכי וחכירי מלקט עלילס בזס לכל כעדיס שנתקדשה עכ'
דיוזי לאפרושי מלישורת לא מלא לדש מעולם וכ"ש כב"ד השלמו לו ולא כא
שיויו מבקשים ליולך ולית דין סריך כשס וכגלע"ד כתכתי ולתמתי דוד ן' ומרל .
ול"כ כפי וס כב"ד שמקבלו סקדושין כדיעכד יש לומ שסרי לדכרי סרכמס
סלחרומס סנוכרים לפשר לף לכתחילה מקבלים עדי סקדושין שלא כפני כעל
דין וכ"ש כדיעכד . לממס כר מעיינכן שפיר יש לחלק כב"ד שסיה סכעל דין עמס
כעניר ויש רגלים לדכר שקר עכו כחיש כי היוס נורס ביוס פורים סיה ושכיחל
שכרות וסריכה יין עושה לשר מלחס לכב ליולך ולמעיד כיוס פורים שלא בפני כעל
סדכר עכ סיוסו כעיר וסס לישב מבקשים ליולך למריכס סיס כדי לעשות סדכר
כמסירות לין זס כי לס רוע לב וכוונתס רעה מטרפת עס שכרות והע"ס שאלוש
לחדי כעל סדכר ולא כל סוס ליס כלילו לף שלמו כיון שיש לתלות ולומר שמא לף
סיה שפוי כיוס סהוא ושמויב לכיש בסומי בפוריא ולכך לף כל לעשות לפני
סב"ד וכיון שעכשיו רשיד לומר שהיה שתוי כיוס סהוא ולכך לף כל ולס כן כיון
שיש רגלים לדכר שלותו עדות שהעידו כלותו היוס שקר כי לס סיה לומת סיה
נסס להמתין עד יום לז ויומים שיסיו סעדים שתויים נס כעל הדכר וסיו מזדיים
לשלות לחדיו ולסעיד כפניו ושופן של סעדים סכיל שלמרו בפיהס שלותו היוס
סיו שתויי יין ושקר סעידו כי לף רלו ולף ידעו כמו שכתוב כמעשס ב"ד לס
כן ליל כלן מצוס חוד ועגיד כיון שסעדות לף נתקבל כהלכתו וסיו רגלים לדכר
שסעדות היס שקר מהטעס סנזכר ומס גס שכעל סדכר לוזל ולטעס שלף סיו
דכריס מעולם וסעד הל' לומר שלילו היס שס רשיד לף היס מעיזו פניו כפניו
כדלקי שכל הדגוס מזכריס יקכימו כב"ד שלין לוזס כלותו עדות כלוס . ומס
שמעיד סרדכ"ו ע"ס מסר"י כי דב כלל' חשו' לס' שסלל דוקל כשמקבל סעדות ולא
היס כעל דין ממלו כלותו סעיד וכן מלקתי מפורס כתשובות מסר"ס שלשקר
שכעיל נוסל תשובת מסר"י כי דב וכתוב שס כלשון זוס ח"ל כ"ש כדיעי נטיין
וקדושין הלמר מממוטת דשו לסתכתל ודלקי שמקבלים עדות כשעדים כמדי'
לחדית סרי כפירוש שלף דבר כי לס כדין שלף היו סעדים כעיר עס כעל

שו"ת נבחר מכסף

הדבר מנם ויחדיכ"ו ומה לרון שמקבלים לפי' שסיה בעל הדבר כמדינה לפשר
ומשום שהיה בלותו נרון כ' דבריס לחדיס הלחר שעלמו לחריו והכ' שהיו עריו
מבקשים לילך למדינת סיס כמו שכתוב בסוף דבריו לכל בנרון דידן שלח היו
עדיו מבקשים ללכת ומה שעלמו לחריו הוי כלילו לה עלמו משום דרגלים
לדבר כמו שכתבתי והיה בעל הדבר עם העדיס בעיר נרלה ולחין בלותו עדות
כלים וכיולה כזה כתב מהר"ל מזרחי בחשו' סי' כ"ד לע"פ שיש קלת מהנדולים
שחולקים שנמי שלין מקבלין לכתחילה שלח בפני בע"ד מ"מ לם קבלו בדיעבד
עדותם עדות ודיים על פיהם ומי סיה שיכנים עלמו כין סריס וכ"ש בלסור
לשת היס וכד מעיינין לשכחתן דע"כ לה פליגי חלה היכה דליכה רגלים
דבותם לשקר כנון שלח היה הבעל דין בלותה העיר וכיולה כזה לכל כ"ד
שהיה עוזה בלותם העיר וכו' רגלים לדבר שלין טוענים שלח לשקר עכ"ל · הרי
מכלן דליה לכ"ד שהיה הבעל דין בלותה העיר ומה שלח בה כשעלמו לחריו
ים לתלות שבלנם מחמת שכרות כמו שהוא לומר בפירוש ונם לין עריו מבקשים
לילך למדינת סיכ · ועוד ג"כ יש ותלים לדבר כיון שיש הסכמה בלותם העיר
שלח יקדשו פ לם בפני כ"ד וכפני עשרה וחם כפי דבריו עבר על ההסכמה
ברלם לקדש לשה במשהה חין שלח בפני כ"ד מחוי מהדר השקרת ומה נם
שלין נם לחר משהר כני הסעודה ברלה וידע בלותם קדושין זולת שו הלנשים
ומם נם הם טוענים טעם לדבר שם שמחמת שכרות ופחוי ולילם העיוד לכל לה
דלו ולה ידעו לם כן מיכח מלתה שלין בערותם מתש ולית כהן משום לחר
ומניר · ונם בלותה תשיבם של מהר"י לדדבי שפסק להחמיר שלבי חתם שהיה
עד הי' מכקש ללכת כמו שכתוב שם בשלה ונם התרו בהשה כמה פעמים בכמה
ימים וגזרו עליה כ"ד כמה חרמים למנות לה מורשה ולכן כתב להחמיר כי
מה שהתכל שלח בפניה הוי עדות מש"כ בע"ד כמו שכתבנו (ל"ל עיין בתשו'
מהר"י חלבדלי ז"ל סי' ט"ז שהח' בזה בדף ק"ט ק"י וקי"ל ע"ל ויע"ש) שבתי
ורלה כי מה לחר לין מתש בעדות זה לפי שלח דרשו וחקדו העדים בליומים
וחקירות ודריטות כדת מה לעשות כדי שתוך כך היה מתברר לחיתות הענין
כי כלי קפק לם היו מקבלים עדות זה שלח בפני זה וחקדיה לכל לחד לעלמו
בלילה ומן היתה סעודת המילה ומי ומי היו שם ובלילה מקום ובלילה יום
וכיולה בזה מהחקירות ובדיקות שיש לדקדק בענין כיולה בזה היה מתברר החמת
ותגלה חרפת העדים ולל יוסיפו בני עולה לעשות כדבר הרע הזה וקי"ל שהעדים
שמיכים חקירה ולל נחקרו יכולים לחזור ולומר מכוזים סיינו כדחנן בתוספתה
דסנהדרין העדים שהעידו כין לפטור כין לחייב כין לאסור כין להתיר עד שלח
נחקרה עדותן כב"ד לת' מכוזים הייט כלמנים ולם לחר שנחקרה עדותן למרו

מכוזים

מכודים היינו לומנים וכן. פסק הרמב"ם פ"ג מהלכות עדות וה"כ כמדן דידן שלא נחקרה עדותן וחזרו כל העדים מעדותם הראשונה ואמרו נועם לדברי' לין כדבריהם הראשונים כלום וכי תימא דעדי קדושין לאו בריאים ודאים ומקוים דהא"ר חניגא פ' דיבי ממונות דכר תורם לחד דיבי ממונות ולחד דיבי נפשות כדאיתא ומקוים ומה נעם לומרו דיבי ממונות לאו בריאים מקוים כדי שלא תגעגל דלת בפני לווין ובסוף יבמות חניא לין בודקים עדי נפשות כדאיתא ומקוים דכרי ר' טרפון ור' עקיבא אי' בודקים וקא מפלגי כדר' חניגא דקאמר ת"ש לא' דיבי ממונות לאו בריאים ודאים ומקוים כדי שלא תגעגל דלת בפני לווין אר סבר כיון דליכא למשקל כתובה כדיבי ממונות דמיא ואר סבר כיון דשריגו לאת לאו לגלגלא כדיבי נפשות דמיא וכתבו התוספות דהלכה כר' טרפון וכ"כ נמק"י והרשב"א כתב בתשובה הביאה בב"י ס"ס סי' י"ח וז"ל לעיקר הדין והלכם למעשה כ"ל דעדי קדושין לין בריאין ברישא ומקוים דסתם מיסת לאו לעדי נפשות וכו' וכ"כ רבותי רביבו יונה ומורי מרמב"ן נר סריב"ם בתב סי' קל"ג וכל דיבי קדושין ונטין לדיבי ממונות מרמינן להו עב"ל הגה מנהגו דליבו פוסקים לחרים דסברי שעדי נטין וקדושין בריאין ברישא ומקוים כמו שכתוב בב"י ח"מ סי' ל' וז"ל ולענין נטין וקדושין ודיבי זמת לקמרים על בעלם בריך ברישא ומקוים דסתם לא שייך טעמא דשלא תגעגל דלת וכ"כ בהגהות מיימוניות פ' כ"ר מס' לאשות וכסמ"ג וכתוספות סנהדרין והמרדכי הרי מערכה מול מערכה אלו לומרים בריאין ואי לאו' לין בריבין ומי יקל דאמר בערוה סחמורה להכנס בין סריס גדולים ולבטל עדות סקדושין. סם נמי לאו מלתא היא דסתם דיבי ממונות עכמן קי"ל כשרואה הדיין שהוא דין מרומה שבריך ברישא ומקוים כמו שכתב שם סרמב"ם פ' ג' מהלכות עדות ח"ל וכן אם ראה הדיין שהוא דין מרומה ואפי' לו בריך ברישא ומקוים כעדי נפשות. ואם כן לין לך דין מרומה תוא שבאים להעיד על סקדושין שנעשה שלא כדרך כל הארץ לקדש בלגעם וכשנת סעדה על היין ואבי סבת טענק כבדוכיא שלא היו דברים מעולם בודאי שאים מריך לחקור ולדרוש הדק היטב ולבדר ולבן הדבר על בוריו וכיון שלא נחקרה עדותן בב"ד יבולים העדים לחזור בהם ולומר מבודין סייבו לפחדו עשיבו ועבשיו שחזרו בסם העדים נתבטלו דבריהם הראשונים ולין בהם ממש. והרשב"א עלמו בתב בתשובה שם ב"ט הובאה בב"י ס"ס סי' מ"ו ו"ל על אחד שהודיה קול שקידש אשה ג' אבי ואחם בי רבו סיום אשים סמתפרנים לפי' מן הראוי לחקור הרבה ולדרוש דקף אם ת"ל שהוא דיבי ממונות מאחל ועדיין לא נשמת לאחר ולין כאן עדין דיבי נפשות מ"מ ראוי לגעגל דלת בפני בעלי הוללות ובבלות ודורשין וחוקרין אותם לבודיא לאמת משפם וברחמרינן פ' ג' דיבי ממונות דבדין מרומה לפי' דבריבי ממונות מריך ברישא

ומקוים

שות נבחר מכסף

וחקירה וכל שכן שאפשר שדכרים שא כדיני נפשות הוחיל ודחוי לכתי לדיני נפשות
אם תזקק לאחר והיה מקודשת לו עכ"ל גם כמרדכי פ' ח' דיני ממונות כתב שמצא
לר"י על אחר שהטעה להעיד שקר על ידי שהשביע את העדים כשעת להעיד
מה שיאמר ואמר להם להעיד שקדם אשה לחתן ולכסף חור כו ח' מהעדים והשיב
ר"י לאדרבא נמי למאיר הלעז ולולי כן לא היתה נזקקת לכך כי מן הדין יש לפוטרה
כלא נמי כי העדים שאמרו לאסרה לדיכין ודישה וחקירה הוחיל והיה מכחישתן
וכל זמן שלא נחקרה עדותן יכולין לומר מכוונין היינו ועוד דאפי כדין תרומה וכעני
דדישה וחקירה ע"כ אפי שכשהיא מכחישתו מדיך דדישה וחקירה ויכולין לחזור בם
ולא"פ שברכרי המרדכי שדי כה נרגא שאמר שאדריכה נמי מפני הלעז דוק ותשכח
דהחוח שכתיה הוא ולאפאדו קמיה וכעל פדבר וכיון שהעידו העדות כפני בעל
פדבר נתקיים עדותן כפניה וכפני כ"ר ולא"פ שלא נחקרה עדותן כדדישה וחקירה
ויש לפטרה מן הדין מ"מ יש לחוש ללעז שלעוס עליהן מדינה שהועד כפניה וכפני
כ"ר שנתקדשה לפלוני ודיוק ליישנא דמר"י כלחותה תשוכה שאמר כי העדים הבאים
לאסרה היה מכחישתן לכל כל"ד כיון שהעדות היה שלא כפני כעל דין אין כהן
שום לעז ויש להרהיב עוד העניין דהתם כיון שהעידו מפרים כפני הלשה שנתקדשה
לאו כולי עלמא דיוק נמירי שאריכים העדים דדישה וחקירה ומכרי שנתקי' עדותן
כב"ד והוזקקה מקודשת ואינה למיחש ללעז ולת"ל שיהיו יודעין שאריכין דדישה
וחקירה מ"מ כיון שלא היה שם סוכחת דמחות כי לא שהיה מכחישתן וכל העם
הרואים זה אומר ככה והעדים אומרים ככה ומי מפיס על הלמת כי לא יודע
תעלומות והתורה אמרה על פי שנים עדים יקום דבר כדיני שאומכים על עדות
העדים לפי שלא"פ שלא נדרשו ונחקרו כדת מה לעשות מ"מ לא נתבטלה העדות
על כך כל זמן שלא חזרו מעדותן דהכי אמרינן התם עד שלא נחקרה עדותן יכולין
לומר מכוונין היינו משמע שאם לא נחקרה עדותן ולא חזרו מעדותן הרי עדותן
קיימת ואם כן כיון שכשעה שהעידו העדים לא היה שם שום הודאת מדמה שבפניה
היה העדות אע"פ שמן הדין היה לפטרה מ"מ אאריכה נמי מפני הלעז אבל בב"ד
שהיו כמה וגלים לדבר ויש יחיש מוכיחות שאבל שקר וכוב אם מחמת שהעידו
שלא כפני בעל דין עם היותו יושב עמם בעיר והוא עומד ולווח על ככה גם
הזמן נרמה שרוב פעם אם מתהוללים בין ובשכר שנו וגם העדים לא נדרשו
ולא נחקרו אם כן מעולם לא קמך הדם על דבריהם ולא יש כאן מקום לחוש ללעז
כלל וקדוק למה שכתבתי כתב מהר"ח מזרחי סי' כ"ד ח"ל ואם תאמר סוף סוף
אאריכה ר"י נמי מפני הלעז אע"ג ומדינא לא היה ניהוי י"ל דשאני התם שקבלו
העדות כפני מבעל דין שכל העם מושבים שעשו דדישה וחקירה אי נמי לאו כולי
עלמא דיוק נמירי וחושבין שאין מריכין דדישה וחקירה שא כדיני נפשות אבל

כקידושי

כקדושי האשה אף על פי שמכחישתו אין לריך לריסה ותקירה והויה קבלת עדות
זו קבלה גמורה וכיון שהגיד בוב היינו חוור ומגיד ואם יפטרוה בלא גט אינה לעז
טובא הלכך כנ"ד האשה שהיא הבעל דין טוענת על שקבלו העדות שלא כפניה
כהא דולי עלמא ידעי דלית ממש בעדות זה ואין כאן לעז כלל עכ"ל הל"ל וע"ש
ברי מתכחר מהשני לדדים שאין שום ממש בלותו עדות וכיון שחזרו העדים ואמרו
מכוזים היינו מתבטלו דבריהם הראשונים ואין כאן משום חוור ומגיד כמו שכתבנו
וכר מדין ומדין יש לנמנם בלשון הקדושין שאמר האדם קדושין לבתך מוונשא לבני
יעקב שהיינו לשון ברור שהוא מקדשה עבשיו בתיובה זו · וכתב בכ"י ה"ם סי' כ"ז
ז"ל כתב מורי הר"י כי רב שבתב ה"ר דורלן בתשובה קח טבעת זו קדושין על בתך
שהיינו בלוס שהיינו מוכיח בדבריס שו שהאשה הוא מקדש · וכתב עוד בתשובה
דבעיון שיאמר לשון שיוכיח להבא כדמוכח פ' השולח גבי בטול גט האשה דמבעיא
לן הרי היא חרש מהו והבא שאמר קדושין הן ולא אמר קדושין יהיו או הרי הן
קדושין היינו בלוס ע"כ משמע דבעיון לשון קדושין שיוכיח שהוא מקדשה עבשיו
להבא ויש לדקדק בלות בדברי ה"ר דורלן במה שאמר שהיינו מוכיח בדבריס הלו
שהאשה הוא מקדש שאם הבונה לומר שלא הוכיח למי קדש לוחה והוין ידיס שהיינס
מוכיחות כיון שלא האמר לי קשה למה דבר בלעגי שפה ובלשון אחרת היל"ל שהיינו
מוכיח שקדשה לו או שקדשה לעלמו ואם הבונה לומר שהיינו מקדשה עבשיו בתיובה
זו רק הוא במודיע שאם קדושין לשעבר על בתו גם זה מגומגם בלשון שהיל"ל
שהיינ מוכיח שמקדשה עבשיו ולמה נקט שהאשה הוא מקדש דהא כין אם נאמר
שמקדשה עבשיו או שאמר שמודיע שמקדשה לשעבר כין בך וכין בך מוכיח שהאשה
הוא מקדש ולעניו קדושין קא לחני סן לחת שמקדש משמע להבא וקאמר היט
מוכיח שמקדש להבא אבל יקשה דהל"ל היינו מוכיח שמקדש להבא והיינו עניו לומר
שהאשה הוא מקדש · ואפשר לפרש דהכי קאמר כיון שלא האמר יהיו קדושין לבתך
או קח טבעת זו לקדושין על בתך ואמר קדושין על בתך היינו מוכיח שהאשה
הוא מקדש וטבעת זו הוא לקדושי האשה רק ה"ל טבעת זו של קדושין של היזו האשה
לאדת יהיה על בתך ולא בת לדבר בקדושי האשה זו בלל · ואח"ך ראיתי תשובה זו
בתשובת מהר"ם שאסקר סי' ס' וז"ל בתב הר' דורן בראובן שאמר לאדם אחד טול
טבעת זו והסיב לו למה וא"ל שלח ידך ואחוז בו ולקחו ראובן אז אמר לו שמעון
קדושין על פתך והסיב זם הלשון היינו בלוס מפני שלא אמר בשעת הקדושין
דבריס שהאשה מתקדשת בהם ואם בפי' הראשון שהטעם הוא מפני שלא אמר
לי ה"ב הרי אמר דבריס שהאשה מתקדשת בהם אבל לא הוכיח שקדשה לו ואם
בפי' השני שהיינו מוכיח להבא ה"ב הרי אמר דבריס שהאשה מתקדשת בהם ואם
דבריס של קדושין שה שלא הוכיח שהוא להבא אבל בפי' שפירשתי מתישב יפה

שו"ת נבחר מכסף

שהוא אמר לו טול טבעת זו וא"ל למה חזר ואמר לו טול וכשלקחו א"ל קדושין
על כתך א"כ לא אמר דכריס שהאשה מתקדש כהס דהיינו הרי כתך מקודשת כו אלו
קדושין יהיו לכתך שא זוה המלה בלקיחת הטבעת שא"ל למה וזה הזיבו קדושין
על כתך קחנו שהיא טבעת קדושין יהיו על כתך ולא הוכיח שהוא מדבר בקדושי
האשה ע"י הטבעת הוה זהו נ"ל ואם לחזק הדס נומר כפי הפי' הזה קשה למה
הניח הרב דוין העושה העיקרי שהוא מפני שלה אמר לי ולא הויין ידיס מוכיחות
וכקם טעם אחר זו אינה קושיא לפי שטעם ידיס מיכיחות תלוי כמחלוקת שיס
מי ששובר דהויין ידיס וכפי זה רצוי לחוש לחומרא ויש ספק קדושין אע"פ שלא
אמר לי והרב הנו' רצה לפסוק שאינו כלום ואין שום חשש קדושין נכ"ע ולא רצה
להכניס דעתו כין סלע המחלוק' לכך חלה חשובה בענין אחר שאינו מוכיח שהאשה
מקדש רק א"ל שיטול אותו טבעת ק ום' על כתך כלומר שיהיה על כתך וביון דהוא
לישנא נריעא שאינו מוכיח על ענין קדושין שהוא מקדשה זה הלשון לישו כלום ומ"מ
מלינו מפורש כתשובה האחרת דכעינן שיא' לשון להכא כמו הרי הוא חרס וכאן שאמר
האחרת קדושין לכתך שהוא כל'עברי זה קדושי' לכתך היינו מוכיח שהוא מקדש' עכשיו
ולהכא בכוס זה לאכל זה מודיענו שזה הכוס הוא קדושי' לכתו לשעבר ויש לי רשות שמי
שאמר זה קדושין לא אמר כלום תדא' כפ' השולח נבי ביטול נט חרס הוא לא אמרינן
וכתבו התוספות דנט זה חרס ודאי לא אמר כלום דנרע מנט זה חרס
הוא דאמרי' דלא אמר כלום א"כ כשאמר ב"כ זה קדושין פשיטא דלא אמר כלום
עד שיאמר הרי זה לקדושין אלו הרי הם קדושין וא"כ כג"ר שאמר האחת קדושין
אין כדבריו ממש ואע"ג דהאחת קדושין אוי פירושו הרי קדושין והאומר הרי
להכא משמע כ דאמרינן התם הרי הוא חרס דהוי כמו הרי הוא מקודש · הרי הוא
הפקר · דלהכא משמע מכל מקום עדיין יש לפקפק בלשון הקדושין שאמר האחת
קדושין לכתך מוכחה לכאי יעקוב מלותה תצו' של מהר"י כי רב והביאה מהר"ם
שלפקר בתשובות' על ה' שאמר תקחי זה בקדושין לי שאין ממש בלשון הזה אע"פ
שאמר לי משום דמשמע שהוא הקנוי דכשלמת כשאמר הרי את מקודשת לי משמע
שהיא קנויה לו אבל כשאמר תקחי זה בקדושין לי משמע שהוא הקנוי ולא היא
ע"כ · והרי בלותו לשון אע"פ שברור הענין הוא שהוא הקונה לותה ת"מ פסק
הר' שאין בלותו לשון ממש משום דמשמע שהוא הקנוי ה"כ כג"ר נ"כ יש במשמע
שיהם קנויס בקדושים הלו שבך אמר האחת קדושין לכתך לכאי שהקדושין
סס לכתו ולכאו ודך היל"ל האחת קדושין לכתך מן מכאי לי יאמר האחת
קדושין כתך מקודשת לכאי ואע"פ שים לפרשו כך וכך כיון שאינו לשון ברור
יש לנו לומר שמא הכין המקבל בלותו לשון שאין בו ממש ולכך קבלו ודמיוא
הא להרי את מיוחדת לי שאע"פ שיש כמי כמשמען לשון קדושין אינם קדושי ספק

קלח דווקא בשהיה מדבר עכשיו התלה על דברי קדושין ואם להו לאין כדבריס
שו ממש ואין לומר כאן שמה שאמר התם לבנו כדי שיכו"ד לך בנת ת"ח רשיד היו
כמדבר על עסקי קדושין מכוס ודילמא לא שמע רשיד תוכס הדבריס שאמר
לבנו וכשנתן לו הכוס ואמר הלדה קדושין הס תחלת דברי פיהו ששמע ממנו
וא"כ כיון שאין כאן היה מדבר עמו התלה על עסקי קדושין ואמר לשון ברוב
אין כתובן קדושין ממש . ועוד יש לפקפק בקדושין אלו ה"פ שלשון הלדה
קדושין הוא כמו הרי זה מהניא דפ' החיש מקדש ת"ר התקדשי לי בכוס זה תני
הדה בו וכמה שכתובו ותניא לידך כמה שכתוב ולא בו ותניא לידך בו ולא
כמה שכתוב לא קשיא הא בנמירא רא בלהרא וכתב הרמב"ס פ"ה
מה' אישות הלומר הרי את מקודשת לי בכוס זה הס היה מלא מיס ה"ז מקודשה
בו וכמה שכתובו ואם היה מלא יין ה"ז מקודשת בו ולא כמה שכתובו ואם היה
מלא שמן ה"ז מקודשת כמה שכתובו ולא בו וכן פירשו ההוספות בהמרא בו
ולא כמה שכתבו לפי שהיין חשוב ואינו בטל לגבי הכוס . וכפי זה
שנתן הכוס לרשיד לחזו ואמר לו הלדה קידושין . אוא בו ולא כמה
שכתובו וכיון שהכוס לא היה שלו כי הס של בעל הסעודה הרי קדם הלשה
כדבר שאינו שלו וכתב הרמב"ס בפרק הנז' הנכנס לבית חבירו ולקח כלי
כיולא בו וקידש בו הלשה ה"פ שאמר לו למה לא נתת דבר זה שהוא טוב
ממש שנהת לה לינה מקודשת הוהיל וקדש בממון חבירו הן אמת שלפי
פי' רש"י ורבינו חננאל שפירש בהמרא כמה שכתובו ולא בו ניחה שה"פ
שהיין היה שלו כיון שהמזמן לב"ה בסעודה היה מקפיד על המוכלים ומשקי' שנוטל'
בני הסעודה ונותנים לאחרי' הוי כשלו הכל לפי' הרמב"ס והתו' אין כוה משם קדושין
ולת"ל דהלדה אינו כמו כוס זה לכל הפחות יש לנו לומר שמי שאמר הלדה קדושין
הוא בו וכמה שכתובו ולא סמך בשקל דעתו הלה על הכוס ועל מה שכתובו
וכיון שהכוס לא היה שלו היין כדבריו ממש והיין אינו מריכין לכל זה שלא הכ נאמר
שפירש הלדה הוא כמו הרי זה כל מקדשתי פי הכלילים בלשון ארם ערבי והמרו
שכרור הוא שלשון הלדה קדושין הוא כמו זה קדושין שבשאומר חדס קח וה לומר
לו כוד הלדה והרי את מקדושת כזה הוא כל' ערבי הוודה לנתי מקודשת בהלדה
עוד מקרתי ומלאתי שלשון הרי במשנה הוא
כמו *הנה בלשון במק' ומלת הנה הינה נכרך'
כי תמיד חיוך סמוכה למלה שלאחריה כמו הנה
נתתי ממנה לך כן . הנה בלהל . הנה עם
ימל . הנה זה עומד אחר כותלנו וע"ז השאר
וכן תמצא הרי כל' במשנה הינה מלה מוכרחת

(ה"ה הרב המחבר לקמן בסי' ל"ה
אחר דבריו שבכאן שכתב שם ודנה
הינו כמו הרי ודברי' תמוהים הס
ודבריו שבכאן הס העיקר ובמחבר
פסק סי' ל"ה שכת מ"ש כאן וע"ש)

שורת נבחר מכסף

ממך לשלחניו כמו הרי לח מקודשת · הרי זה נעוץ · הרי שלך לפניך · הרי זה
ספקר · הרי זה הקדש · ור׳ שעריה תרגם בערכי כל מלח הנה הוודע וכל מלת זה
החדה וכן תרגם הנה זה עומד לחד כותליו הודעת החדה ולקף ורע חיוטמת ·
וע״כ כ״ר שאמר החדה קדושין הוא כמו זה קדושין וכבר הוכחתי בכירור שזה
קדושין לשון כלום ואם היה לומר החדה לקדושין היה לפשר לומר שהוא מוכיח
להכח לכל כיון שאמר החדה קדו׳ לכמך לח מהני ולשון לומר שלמ״ד לבמך ולמ״ד
לבנך הוא להכח שהרי מלינו בכמה מקומות למ״ד משמעת לשעבר כמו שלום
לעברך לאבינו וכמו למי לחתה ולמרתם לעבדך ליעקב וכשם רבות ולו הומח שלמ״ד
לבמך הוא להכח מצין לנו שהקדושין הם להכח ועכשיו הוא מקדשם ודילמח הכי
קאמר הקדושין של שעבר יהיו קיימים להכח לבמך ועיקר הלמ״ד היתה רחויה
להיות במלת קדושין שאם היה לומר החדה לקדושין היה כראה שכתיבה זו סיח
כראה לשם קדושין · כלל העולה לע״ד לין כאן כית מיחום לקדושין כדי להצריכה
גט אם מפני שאצרות שנתקבל שלח כפני כעל דין עם היותו יושב בעיר ואם
מפני שלח נהגו העדים כחקירות וחזרו כהם העדים ולמדו מכודים היתו ואם
מפני שים ידים מוכיחות עד כל מרכה רגלים לדבר שהכל היה שקר וכזב · גם
מלשון הקדושין כמו שהוכחתי ועל פי כל הדברים האלה לין בקדושין הללו שום
חשש ולינה לריכה גט ומותרת לשוק · זה נראה לע״ד ומ״מ לחני מירקי חוראה
כדבר ערוה החמורה ואם יסכימו עמי שנים מבעלי הוראה להיה נמנה עמהם
כשורה · כי היכי דלימסי לן שיבא מכשורה ·

המשיב **יאשיהו פינטו** ס״ט

(ל״ל עיין להרב דרכי נועם חל״ה
סי׳ ל׳ וכשו״ת הנקרא מטות כהונה
הנד״מ סי׳ ד׳ ו׳ וב׳ ד׳ ישו״ע)

סימן כז

תשובה סיבי ושקר הדיס החכם השלם
דיין המצוין הרב כמה״ר
יאשיהו פינטו כ״ו נמלאו דבריו לפני ולוכלם
ומתוקים מדבש לפי ויהיו לשון ולשמחת
לבבי הם תרבוני ותנחומיו ישעשעו נפשי
עשיתי ככל אשר לויתני לכתיב על הספר
בריו לח הרשום בכתב לשמ מחמתי על הדין
ועל הלשמ והנני כח להשיב כעניו על קלחס
דין ודבריס יש לי עמו מנס כי הדין ד׳ן לשמ
כאשר כתבתי להורותם בחשלת ה׳ עלי זה
כמשלם חדשים ככל וזח קלח דבריס אשר כתב

(ל״ל פסק דין זה מהרב המוסמך
מהריט״ן שהסכים עם הר׳ המחבר
בפסק הקודם לזה סי׳ כ׳ ומלחתיו
בתוך תשו׳ ה״ה וחפלתי בתשובות
מהריט״ן המודפסים ולח מלחתי
פס״ד זה לכן הדפסתיו וכאן מקומו
וכתוב בפס״ד זה כאשר כתבתי
להורותם זה כמשלם חדשים וכפו״ר
כתב בת״ם בפסקי הריאשון חותו
פסק לח מלחתיו לח במודפס ולח
בתוך תשו׳ ס״ה ומע״ר :)

לא נתחוורו לגלי והכי כה מלמטה למעלה מן המחבר ז הקודם עד לשון כתב
ז"ל והע"פ שיש לפרשוכך וכך כיון שלשון הלשון כרור יש לנו לומר שמא הכין סמקבל
כלומו הלשון שלין כו ממש ודמיון להרי לת מיוחדת לי שלע"פ שיש נמי כמשמען
לשון קדושין לימס קדושי כפק הלה דוקה כשהיה מדבר עמס על עסקי קדושין
ולס ללו לין כדבריו ממש וכו' עמו הסליקה לה' דמי דהלס הרי לת מיוחדת לפשר
שיש כמשמע קדוש' הילכך כשהיו מדכריס על עסקי קדש' מהכי כיון שלמר הלשון
כהלכתו הרי לת מיוחדת לי היה ליה כלילו לומר מקודשת לי ומהכי וכן כשלה
לומר לי נשלה כלומר לי כיון שהיו מדכריס כעסקי קדושין והלשון היה מכוון
לומס כנ"ד ודבר"י דודלן הלשון מעולם שלמו פוסלים לולו מפני שלה לומר
שמקדשה לעלמיד שלא משמע שלו הס קדושין שקדש לכלו וזה שקר · ולס כן כיון
שהלשון מעולם שהוא הודעת הדכריס ולילו מורה שעלמה מקדשה כילד לתוקן
כמה שמדכריס על עסקי קדושין עדיין לילו יודע מידי דופיו לשולס ומשמע
הודעה שכבר קידשה ולא שמקדשה עלה להבא וזה פשוט לין להלריך כו ויש לכע"ד
לחלוק ולומר לומלי לא מיהני וכי גרע ממה שהיו היס מדבר עמס על עסקי
נטה וקדושיה ומתן כידה ולה פירש רבי יוסי לומר דיו ופסקס הרמב"ם פ"ג מה'
לישות ז"ל היה מדבר עם הלשה על עסקי קדושין ודלמה ועמד ולידש ולה פי'
ולא לומר לה כלום שלא נתן כידה לו כעל הוליל ועסוקין כעניין דיו ולין סיין
לפרש עכ"ל וכתב הרב כב"מ וז"ל ורלתה משמע דהיכו דלמרה לין שמתלית
ומתפיסה וקמ"ל דהכא"ג דהוה לא לומר כלום מקודשת מכל לס לא לומרה לין שלא
שמתקה ולמ"ך קכלה מידו וגס הוה לא לומר כלום ליכא הוכלה דלשם קדושין
קכלה ולין לפרש דרלתה הוה שמתקה ולא מיתתה דמ"כ היה לו לפרש ולא מיתתה
מהי ורלתה דלמרה לין וטעמא דמסתבר הוה כמו שכתבתי עכ"ל וקשה דמ"כ
לריך לומר דלמעלה כמה שכתב הרמב"ם וז"ל לומר לה הרי לת מיוחדת לי וכו'
הרי זו מקודשת מספק והוה שיהיה מדבר עמה על עסקי קדושיה תכל לסלייטו
מדבר עמה תחילה על עסקי קדושיה לין מושבין למלות שו עכ"ל וכלן לא כתב
הרמב"ם ורלתה שהוה לפי' הכ"מ שלמרה לין משמע דלעיל לא כעיכ שהלמר
לין כפי' שלא לפי' שתקה ה"כ קשה כסוגיין דגמרא דלמרי' כפ"ק דקדושי' גבי הרי
לת מיוחדת לי וכו' מהו ופריכ' בגמרא כמאי עסקיכ' לילמא כשלין מדבר עמה
על עסקי קדושי' מגא ידעה מאי קלמר לה ולא כמדבר עמה מע"ג דלא לת'
לה ממי דלמן היה מדבר עם חלשה על עסקי נטה וקדושיה ומתן לה ולא פי' ר'
יוסי לומר דיו לעולם כמדבר ולי דיסיב לה ושתיק הכי נמי סכא כמאי
עסקיכ' דיסיב לה ולמר לה כהכי ליתני והכי קא מבעיה ליה הכי ליתני לקדושי'
קלמר אף למלכה קלמר לס תיקו · ע"כ כגמרא · ולס לומת דלמרה שמים כין

לומר

שו"ת נבחר מכסף

אמר לה הני לישני לנתן לה ולא פירש דכאמר לה הני לישני כשמדבר עמה
לא כעינן שתאמר אין שוא לפי' שחקה מהני למנוס כשלא אמר כלום לריך שתאמר
אין ותתרלה הכל אם שחקה כלבד לא מהני ח"כ מאי פריך בגמ' אפי' לא אמרה
נמי מהני קשיא הכא לא כעינ' שתאמר אין אכל כלא אמר כלום כעינ' שהאמד
אין כשלמא אם לא נפרש כפי' הר"י קאמרו שא נאמר דרלתה היינו שהאמר אין
שא כשחיקה שלא מיהתה די ניחא דהא והא הדא מלתא היא כין כשאמר הני
לישני בין כשחיקה לא כעינ' שהאמר אין שא שחקה ולא מיחקה אכל לפירושו
קשה ול"ע (ה"ה לקמן בכי' כ"מ יסב קשיא זו ה"ה גם הציב כהוגן על כל דכרי
מהריט"ץ ועו"ש) ונחזור לעניננו הרי אפי' לא אמר לה כלום מהני אם כן לא
גרע הך לישנא דקאמר ההוא קרובין לבעלך מהני אם היה מדבר עמו על עסקי
קידושין וכד עיינין שפיר אם לאו מלתא דהא המרינן בגמ' דטפי עדיף כשלא אמר
כלום מכשאמר הני לישני דגריעי ח"כ הכא נמי גרע הך לישנא כיון מאלו לא
אמר כלום ועדיין יש לבעל דין לחלוק דכשלמא התם שייך לומר דגרע הכוח לישנא
מכשלא אמר כלום משום דהיכא לספוקי כהוה לישנא דדילמא למלחכה קאמד
הילכך גרע אכל הכא לא שייך לומר למלאכה ח"כ מהני וגם זה היה כלום דהכא
כמי כיון שלא אמר הרי זה קדושי' שיהיה נראה להבא שא אמר זה קדושי' נראה
לשעבר שו הן קדושי' על כהך סכסר קדמיה והוא יודע שהוא בקי ולכך לא חשש
להסיב לחנם אם היו עסוקים כקדושי כת רשיד ליעקב והמ"ל אחי רואה עתה
לתת לך קדושי' כעד כהך מוונסה להכני יעקב ונהרלה רשיד ואמר גם הני
רואה לקבל ממך עתה קדושי' לכתי מוונסה לבנך יעקב והכף נתן כידו הכוס
כסתם שלא דבר מלוחה מהני דטפי גרע הך לישנא כיון משלא אמר כלום
וזה פשוט · גם מה שכתב לעיל מניה ונסחייב מדברי מהר"י כי רב שאמר
שמלת לי משמע שהוא הקנוי ומינה נמר כת"ר וכתב וז"ל וה"כ כנ"ד ג"כ יש
במשמע שניהם קנויס כקדושי' או שכך אמר ההוא קדושי' לבנתך לבני שהקדושי'
הם לכתו ולבנו עכ"ל המהני על דכרים הללו מלבד מה שדכרי הרב הניי מכיר ולא
ישרו כעיני כי מה מקום לומר שהוא הקנוי מפני שאמ' לי והדרב' שאמר שיהיו קדושי'
להקנותה לי מ"מ כנדון ההוא הפם' לדחוק כדכרי הר' הכל כנ"ד שאמ' ההוא קדושי'
לבנתך לבני יעקב לא משמ' שיהיה קנוי גם כנו דה"כ היל"ל ולבני יעקב אכל חדרב'
ה"ק לבנתך שתהיה קנויה לבני יעקב וכ"ז הכה הלשון ההוא לבבה וכבר כתבתי דלשון
גרוע הוא ואם ת"ל דיאמו גרוע יש להחפק בו מפני שאמר לבנתך ולא
אמר על בנתך שהיה נראה שיקבלהו כשכיל כתו כמו הלשון שב הרב דורהן
שאמר על בנתך הכל לבנתך משמע שיהנהו לבתו הגע עלמך שאמר ה' לאכיהו
כ'וד אחדיה לבנתך הוא לפ'להן בודאי ר"ל כ'וד האחדה וודי לבנתך הוא לפ'להן וזה

פשוט כלשון ערב וחס כן כיון שנראה כן מדבריו והוא לא כן עשה שלא שתלו גא
מהני גם זאן אלו לריכים למה שנתפקק כו וכמה שכתובו דהלשון נרוצ הוא כי
ודאי שלשון ערב ההדיא היינו הרי זה והיינו כלום שלשון זה לא מוכח כודאי
שמוא להכא שלא יאמר לשעבר כמ"ש הכל לשון הרי הוא להכא גם לא היה לריך
להזריך כל המרדות ולהכיא ראיה מלשון רבים שעדיים שוא פשוט וז"ן לריאות כי
זה לחוד והרי לחוד גם מה שכתב כת"ר וז"ל שכתי והיה כי מצד אחד אין ממש
כעדות זה לפי שלא דרשו וחקרו וכו' וק"ל עדיים שלריכים חקירה ולא נחקרו יכול
לחזור ולומר מכודים היינו כרחני כתוספתא העדים שהעידו כין לפיטור כין לחיוב
עד שלא נחקרה עדותם כב"ד לאמרו מכודים אלו נאמנים אחר שנחקרה עדותם
כב"ד אלא נאמנים וכו' עכ"ל ניחא מדברי כת"ר שמכין שאומרו עד שלא נחקרה
עדותם כב"ד ברולם לומר שמע"ש שהעידו כב"ד כיון שלא חקרו אותם כחקירות
יכולים לומר מכודים היינו · וזה במחילה מכת"ר אינו כן שאם העידו בב"ד אע"פ
שלא נחקרה עדותם כב"ד אינם יכולים לומר מכודים היינו שמע"ש שלריך
חקירה אע"פ שלא נחקרו עדותם עדות ומה שלמד כתוספתא עד שלא נחקרה
עדותם בב"ד לאו דוקא חקירות אלא להפוך שאם העידו אחר לב"ד דאז יכולים
לומר מכודים היינו אבל כשהעידו כב"ד אינם יכולים לומר מכודים היינו · ואיה
לדבר זה מה שכתב רש"י פרק שבועת העדות נבי מתני' דתנן השביע עליהם אחד
לב"ד וכו' השביע עליהם ה' פעמים כפני ב"ד כפרו אינם חייבים שלא אחת מה נעשה
הואיל ואינם יכולים לחזור ולהודות וכתב רש"י כפרו כרלשונם הואיל ובכית דין הם
שוב לא היו רשאים להעיד שכבר הגידו וכיון שהגיד סוף אינו חזר ומגיד עכ"ל
הרי הדבר מפורש שהדבר תלוי כב"ד לא כחקירות ואע"פ שלא עשו להם חקירות
שעל ן החקירות הוא מנות עשה כדי שלא יהא אחד מהם עדי שקר יחזרו כהם אבל לאו לעכובה
שאם לא חקרו אותם אין עדותם עדות חלילה · גם נפקא מינה אחם יחקרו אותם
ואח' כיון ואחמי אמר אינו יודע עדותם כטלה אבל על פחתם אם לא נחקרה
עדותם לא כטלה כיון שאין דבר אחר מחזיקים אותם כחזוקתם אחת
תאמר ק"ו כב"ד אחר' יאמרו מכודים היינו לא נאמין אותם שבבר העידו כב"ד
אע"פ שלא עשו להם חקירות אם לא היינו ואמנה כיון שקבלו העדות שלא כפני
בע"ד והיה בע"ד לזות בבריות עדי שקר הם וכמה לאחלות ואוכחך כי אמר
אעידו כמו שבחכתי בפסקי הרא"ש חילבך נאמנים לומר מכודים היינו ואיזן
שלא היה כפני בע"ד הוה ליה כאילו היה חון לב"ד שיכולים לומר מכודים
היינו וזה פשוט לע"ד אין להאריך טו אמנם מה שפסק הרב המחבר הדין דין
אמת ויישבו כמי מעני יישבו ושמחו כי קודם שידעתי שחזרו בהם אמרתי עדי
שקר הם מכמה אחתלאות שבחבתי ואי' ישסים אמת יאמינו כדרך אמת ויודע

שו"ת נבחר מכסף

מדכיו נרק ומשפט ומצרים כל מעגל טוב · וחכם השלם כהר קולימתן כן
לוחכת לה רלם לחזר כו ולין לטו לריכים לו ודיו לדכר לחי ולחתה ומני ומנך
תקחיים שמעתתא שריותא דסך לחתוך כהסכמת לילני רכרכי הרב דורלן ומהר"י
כי רב חלקם כחיים לשר על כן מעיד לחי עלי שמים ולרן שהם ידעתי שהנערה
הזאת עומדת על פרק הנשואים הייתי שם לדרך פעמי כחמלת ה' עלי והייתי
מטפל בקדושים כחוקת סיד החוקה כסיני ובחקת כרת משה ויסרהל ושלום
וכסף תרומו יגדל ולא ידל כנפשו החכמה לחנן: פלעיר **יום טוב צהלון** ס"ט

סימן נח

הנאור הגדול המחיר לחרן ולדרים סיני ועוקר הרים מעיון המתגבר
וחילים יגבר החכם השלם חדיין המטריון הרב כמס"ר יוס טוב
מהלן נר"ו רוכב שמים כעזרו יהח שלמח רבח לחר משמיח על ישרהל ועל
רבנן כמהן מגליכן רחמנח עניכן קול הודוי חוסב להכות הכרי ריבות
כחשובתי שכחבתי תקריתי תריתי טעמתי בקלם המטה כללי ופרטי והשתעשע
כשיחות לחלחות לחירי לחריו כי נעמו סיו לי למשיב נפש ולשמחת לבב מפ'כי
חו'כב ויסיו נח דכרי הלה לשר שחתכנתי לפניו ש יסיו עליו למשח כי הנני בח
כלחכה רבה וחבה להשיב על תוכחתו לחת לחלה למלה חשבון על רחם' רחם'
קנני מעב יר רחם' רחם' ויהח הרח' כתב מר ו"ל לח דמי דהתם הרי לח מיוחדת
לשאר דיש כמשמע קדושי' וכו' למנם בב"ד ודחר"י דורלן הלשון מעוקם שהנו
מוקלים לוחו מפני שלח לחר תקדשם לעתיד וכו' עכ"ל · ולכי קדש לחלך ולח לכין
לו וכלמת לחרתי דלח סיתה קמיה דמר לפי שמה שלחרתי דדמיח הה להרי
לח מיוחדת סוח לגד לח"ל דשלחת הוח הרי דמשמע להכח לח לחרתי דיש
לשקפק כמ"ש שלחת קדושין לכנתך לכני משום דיש כמשמע שגיהם קנויים
כמו שרן מהר"י כי רב כמה שלחר תקחי זה כקדו' לי ומשמע שהוח הקנוי ולנבי
שלו נעמת כתבתי לע"פ שיש לפרשו כך וכך דמיח להרי לח מיוחדת וכו' שיש
כמשמען נמי לשון קדו' ולח הוו קדושי שפק חלח דוקח · כשהים מדבר עמה
תחלה על עסקי קדו' וכו' שכל לעולם לה דיבו' להלי לישנח דכתי לשנבר פעיטח
לן דלין שם לשון קדו' כלל לחלילו שהיו מדברים על עסקי קדו' תחילה וזה מכוחר
שם כדברי · ומה שהקשה מעכת"ר על מה שכתב מהרי"ק בב"מ שרלתה משמע
שלחרים לין ו"ל קשה דל"ב לריך לומר דלמעלה כמה שבתב הרמב"ם ז"ל ל"ל
הרי לח מיוחדת וכו' מקודשת מספק והוח שהים מדבר וכו' וכלן לח כתב
הרמב"ם שרלתה משמע דלח כעי' שתלמר לין כפי' וכו' עד ול"ע ולכי לומר לי מהה
לח לריכיח כי הרמב"ם לעיל לח כח לבחר שלח דין שלומר לחד מהשוטח הללו דלח

הוי שלא קדושי ספק והוא שיהיה מדבר וכו' וכיון שהם קדושי ספק לא חש לכתר
רק דין ספק קדושי דוקא ומכאן על מה שיכתר ח"ך דין היה מדבר עמה ונתן
ולא לחמר כלום דהוי קדושי וכשלחמר הבי ליכני נריעי לפי' שהיה מדבר עמה על
עסקי קדושי וחמרה לין כיון דלפשר דלמלוכה קלחמר לה לא הוי לה שלא קדושי
ספק והכי מוכח בגמ' דקלחמר לעולם כמדבר ולי דיהיב לה ומחיק ס"ל הכא כמאי
עסקיכן דיהיב לה ולחמר כהבי ליכני משמע דמאי דמוקמיכן לה כמדבר הוא דבר
הסוה בין דיהיב לה ומחיק ובין לחמר לה הבי ליכני נריעי ולי התם דביהיב לה
ומחיק דלחמרה לין הבי נמי הוי כהבי ליכני נריעי דלחמרה לין וליבא בישמו שלא
לעכין דינא דלי יהיב ומחיק הוי קדושי ודלי ולי לחמר הבי ליכני נריעי הוי קדושי
ספק · נס כתב תוד ותמה על ס"ליתי ללמוד מתשובת הרב מהר"י בי רב ז"ל
מלבד שדברי הרב לזכי מכיר ולא ישרו בעיני כי מה מקום יש לומר שהוא הקנוי
מפני שלמר לי ולדרבא נלמר שיהיו קדושין להקניתה לו ומ"מ לא דבגדון ההוא
לפשר לדהוק הכל כנ"ד לא משמע וכו' עב"ל והשתומם על המלה לשר דלמתי
כפסקו הרשזון שעשה סניף לדבריו מדברי הרב ו"ל לע"פ שבין שלמר לי תורם
שלעלמו מקדשה עכ"ו פשל הרב מפני לה"ר שלמר תקחי זה בקדושין לי לא"פ
בלמר לי מפני שבין שה' זה הלשון יש לדוחקו להפך שהוא הקנוי ע"כ · ומעתה
הומר הבי דבנ"ד לא"פ דמשמע שהוא מקדשה לבנו ג"כ יש לדחוקו להפך שפיהם
קטנים דלמר לבנתך לבני כלום יחד ולא לומר לבנתך תן הבני לו לבנתך מקודשת
לבני ויש לפוסלו משום ליבנת כיבת ולין שום חלוק בין נ"ד לזותו נדון דשקולים
הם ובלו שניהם ודוק ומה שרלה מעכ"ת לומר דההדה לבנתך הוא שיתנהו לבהן
והוא לא כן עשה זה היה הפשר לם לומר כ"ש ההדה לבנתך שנפרשהו כ"ש
ההדה ודי לבנתך הכל הוא לא לומר הבי שלא ההדה קדושי לבנתך ומשלם לא עלתם
על לבו שיתנהו לבתו שלא שיקחהו קדושין בעד בהן שהלב זבלי בקדושים · ומ"ש
מור נס לין לזו מריבים למה שנסתפק בו וכמה שבתובו וכו' תמהני דהא כדרך
לת"ל לחמרתי זה ולחו"ך סיימתי כדברי ולין לזו מריבים לב"ו שלא לם נלמר שפי'
ההדה כמו הרי לבל בלמת לזו כן כי ההדה לחוד והרי להוד ובת"ר ג"כ עשה בבה
שנסתפקת בלת"ל דהיו נרוע יש להסתפק בו מפני שלמר לבנתך ולא לומר על
בנתך וכו' · ומ"ש מור נס לא היה מריך להחריך בל המרדות וכו' ולני לומר
בל המרבה ברלויות הברורות הרי זה משובח בפרט בגיטין וקדושין וב"ש שריבו
לחת' הם' בתו"ר סולימלן בן לוחנן שבבר ההדה והרי שוים הם ובברלו תמוהה
מלד לבן הוברחתי לחקור על הלשון מהבקי' בלשון ערת ערבי ונסתייעתי ג"כ מערת
ערבי של רס"ג לסברה הלמת ת שזה לחוד והרי לחוד לף כי הדברים פשוטים הם עוד
כתב דמשמע מדברי שהבנתי מ"ש בתוספתא ער שלא נחקרה עדותן בב"ר שהוא

שו"ת נבחר מכסף

שאע"פ שמעידו כיון שלא נחקרה עדותם כב"ד יכולין לומר מכודיס וכו' אמת הדבר שפיו לא נחקרה עדותם בכית דין כך הוא עד שלא העידו בפני כית דין ומעולם לא עלתה על לבי זולת זה לכל הדין דין אמת שאע"פ שהעידו כפני ב"ד אם הם מהדברים שדיכיס חקירה ודריסה ולא דרשוס וחקרוס יכולים לחזור כס ולומר מכודיס הייטו וכן מכואר כתשובת ר"י שהביאה המרדכי פ"ק דיבמות ח"ל מן הדין יש לפוטרה כלא נטו כי העדיס שהעידו לאסרם צריכיס דריסה וחקירה הואיל והיא מכחישתם וכל זמן שלא נחקרה עדותם יכולים לומר מכודיס הייטו וכו' וכן מכואר כתשו' הרב מהר"ר מזרחי סי' כ"ד וא"כ עד שלא העידו כפני ב"ד יכולים לחזור כס אבל אם העידו כפני ב"ד והם דבריס שאיטם צריכיס דריסה וחקירה אינס יכולים לחזור דכיון שהניד שוב אינו חוזר ומניד אבל כעדות שצריך ד"ות כב"ד שהעידו שלא כפני בע"ד וממש דין מרומס הוא כאשר הארכתי כתשובתי אע"פ שהעידו כב"ד כאילו לא העידו ויכולין לומר מכודיס הייטו והראיה שהביא מר מרס"י פ' שבועת העדות שכתב אילו כפרו כראשונה הואיל ובב"ד הס שוב לא היו רואים להעיד שבבר הגידו וכיון שהניד שוב אינו חוזר ומניד וכו' ובתב כת"ר הרי מפורש שהדבר תלוי בב"ד ולא בחקירו' ובבקאת המחילה אינו רואה מאחר דהתם לא שייך חקירה שאילו כפרו כראשונה ואמרו אין אנו יודעיס לך עדות מה ענין יש לחקירה בזאת ענין כיון שהם אומריס לא ראינו ולא ידענו ולא שייך לומר חקירה שא כשהם מעידים בעדות ח' כי אז יש לחקור ולדרוש אם הם מבווניס בעדותם ומדקו יחדיו ולבך הדבר תלוי אם בהערמתם כפני ב"ד שכיון שבפרו כראשונה כפני ב"ד ואמרו אין אנו יודעיס שוב לא היו רואים להניד שבבר הגידו וכו' אבל לעולם ח"ל שבעדות הצריך חקירה ולא נחקרו אע"פ שהעידו כפני ב"ד הוא כאילו לא העידו כלום ויכולים לחזור בם ולומר מכודיס הייטו ולית בזאן מאזס מניד ומוזר ומניד וכין בך וכין בך הדין רין אמת בשריותא דקא אתית וזכיתי לדעתו הרחבה והמלחה כן יזבני ה' לחזות בנועם תור פניו המזהיריס ומאירים בה מעתיר הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן בט

תשובה ראיתי פסק הרב המורה נדק העמיק הרחיב ולע"ד במקום שאמרו לקמן הדיך כי שתים הנה קורותיו בגדון זה להתיר הנערה הזאת בלא נטו לעלמא ואף שהרב המורה נדק הבליעם בנעימות דבריו בהם תמיה בפשי כי אין להו דריכיס לחלק

(ג"ל פסק דין זה מהרב המוסמך המחבר ס' מעשה חיוב שמלאתיו תוך תשובות ה"ה שהסכיס עמו למה שפסק בסי' כ"ו והרפס' הגם דבאן מקומו יען לא נדפס בספרו "מעשה חיוב)

לחלק חלוקים להת מקום לכע"ד לחלוק כי כענין נטין וקדושין נריך להשמר מכל
נד ערעור ליזה פוסק יהת דלת מכעיח להרמב"ם והתוספות ודומניהו דסכירת
לה דהאומר להשה התקדשי ככוס זה והיה מלא יין הרי זאת מקוד' כו ולא כמה
שכתוכו שהיין חשוב וחיגו כטל לגבי הכוס והוא ככוס זה אמר ולא הזכיר היין
שהוא חשוב ודאי שפירוש כוס זה הוא כו ולא כמה שכתוכו דכב"ד אין כאן כית
מיחוש אף שהיין אפ' שכעל השעורה חיגו מקפיד עליו אחר שמזמין כ"א לשטו'
ודאי שאינו מקפיד על האוכלים ועל המשק' שכתוך השעורים שוט' כיי השעורה
ומתנים זה לזה אמנם ודאי שהכוס אינו מוחר להם וכיון שהכוס לא היה של
המקדש כי אם של כעל השעורה הרי קדש כדכר הידוע לכל שאינו שלו שאין כזה
חשש קדושין אלא אפי' לרש"י ור"ח שפירשו כי האומר להשה הרי את מקודשת לי
ככוס זה והיה מלא יין מקודשת כמה שכתוכו ולא כו היינו דוקא היכא דא' ככוס
זה דאמרינן שכונתו על מה שכתוכו דעכיד למיעתיה ומהדר כוס למריה והאומר
ככוס זה הרי הוא כאומר כמה שכתוכו ולא כו דהלך כו אחר לשון כב"ח שהרס
אומר לאכירו תן לי כוס של יין שאין הכונה הכוס שלא שיעור כוס של יין אמנם
אם היה כוס מלא יין ואמר התקדשי לי כזה ודאי שהכונה הוא על הכל כו וכמה
שכתוכו כי דוקא ככוס זה אפ' לומר כמה שכתוכו ולא כו"ע שהוא אינו מוכיר
היין שלא הכוס הוא כאומר לאכירו תן לפלוני כוס של יין שאין הכונה הכוס שלא
שיעור הכוס של יין ואמנם כשאומר התקדשי כזה והוא כוס מלא יין ודאי שהכונה
ככל זה כין ככוס כין כיין שכשניהם יחד הוא מקדש וכב"ד לא אמר כוס זה כי
לא אמר קדח האדה קדושין לכשתך אלא אמר האדה קדושין שכי' זה קדושין
לכשתך שהכונה הוא ככל כשניהם ככוס וכיין ואחר שהכוס אינו אלא הוא ליה מקדש
כדכר שאינו שלו דב"ע מודו שאין ממש כקדו' רקיה לדכר דאמרינן כפ"ק דקדושין
דסכוח דקדיש כגפיתא דחסא אמר ליה והא ליתא כה שוה פרוטה אמר להו תתקדש
כאדכע זוזי דאית כה שקלת והשתיקא וכו' ומיים כה שלחה רב אחא כר רב לקמיה
דרכינא כי היי נוגע מאי שלח ליה אמר לא שמיע לן הא דרב הונא כריה דרב יהושע
אתן דשמיע לכו אומו לה וכתב הרש"ם והא דלא אמ להא דשמוע דאמר מיישינן
שמא שוה פרוטה כמדי שאני הכא שאזר כו ממה שרלה לקדשה כפחות משוה
פרוטה וגם היא לא נתרלית כשאמר לה שאינו שוה פרוטה ואר"ן כתב דאפשר
דגיפיתא דבר שאינו מתקיים הוא וכהא לא חיים שמואל וכדברי הרמב"ם אי
נמי דגיפיתא ליכא למיחם שהרי מתחילה היה כדעתו לקדשה כזוזי דאית
כה כלומר כו וכמה שכתוכו אלא שהם חשבו שלא היה שם כי אם הגפיתא לבד
ואמרו לו והא ליתא כה שוה פרוטה ואמר להו אלא נמי מקדש כאדכע זוזי דאית
ביה תמרי הילכך גיפיתא ליכא למיחם שהוא לא נתכוון לקדשה כגיפיתא לבד

שורת נבחר מכסף

ולא ניחא ליה בקדושי כסף עכ"ל הרי דלהרמ"ם דסבירא ליה דחזר בו המקדש שמקודש רלה לקדשה בפחות משוה פרוטה נמלא כפי פירוש שאמר לה התקדשי לי כניפיתא זו דהיינו נפיתא לבד שהיא בפחות מ"פ וכשהיא לא נתרלת כשאמרו לו שליו שוה פרוטה חזר בו וקדשה כאריבע זוזי דליתא כיה אמנם הר"ן מפרש שמקדש קדם בשניהם ובדלי שאמר התקדש לי כוה שהוא כמו כו וכמה שבתובו שלא ספק חזבו שלא הה עם כי אם כניפיתא אמרו לו ולא ליתא כה שוה פרוטה נגה להם שהבונה שתקדש בניפיתא ובאריבע זוזי דליתא כיה והיינו ודלי דאמר יתקדש כוה שאם לא אמר שלא התקדש לי בניפיתא היכן רמיוה בדבריו הי' זוזי כי אינו דומה וה לכוס שהוא מלא מים או יין או שמן אשר נראה לעין מה שהוא בכוס אמנם האריבע זוזי שהיו בניפיתא ודלי שלא היו נראים והכי פירש וש"י והאריבע זוזי היו בה כרוכים היו בה ואחר שהיו כרוכים ולא נראו לעין אם אמ' התקדש לי בניפיתא זו אין עם גלוי לר' זוזי שלא ודלי שאמ' התקדש לי כזה שאפירוש הוא כל נוף זה שהוא וכל מה שבתוכו ל"ל ירלה שהאומר התקדש לי כזה הבונה הוא בכל נוף זה בו וכל מה שבתוכו ל"ל בנ"ד דאמר התדל קדושין שהוא כמו זה קדוש' הוא כל נוף זה דיהיובו וכל מה שבתוכו · ומיהו כי היכי ליתא שאמר התדל קדוש' לבנתך ליעקב היינו מוכיח בדבריה שו שמקדש בו עתה הבת הבו' שלא הוא כמודיע שהדבר הזה הוא מזומן לו שעשה בהם קדושין לבת לו שיעשה בהם קדושין כך יש בהם משמעות לו שקדש בהם והם בעבו תלו קדושין לבת לו שהם מזומנים שבהם נקדשנה חל"כ · אמנם כעת אין בדבריה שו שלא הודעה שהדבר הזה הוא קדוש' ונרע היכי ליתנה ממה שכתב תאר"י כי רב בשם הר"י דורלן בתשובה הביאה הרב המורה נרק בתשובתו ו"ל כתב בב"י סי' כ"ז כתב מורי הרב הר"י כי רב שכתב הלב דורלן בתשובה האומר קח בבעת זו קדושין שלו בתך שהיבו כלו שאלינו מוכיח בדברי' שו שהאשם הוא מקדש שהבונה הוא כי אין דבר זה התפשת קדושין שאפיה הוא מקדש שלא הודעה שיאמרו הבבעת הזו שבהם הקדוש' על בתו הם רבדי' היוליים שאפ' שבבר קדם אותה מקודש בבבעת זו ויאמר לותה לו שיאמר לותה שיקשבה חל"כ בבבעת זו והוא לה קדם לשעבר הלא חל"כ להבה נמלא שאין בדבריו כלום ונרע היכי ליתנה דב"ר מהאי לישנא דקח מבעת זו קדושין עלי בתך כי לשם לאשר לפרש ולומר שיקבל הבבעת הזו בתורת קדושין עלי בתו מ"מ לאחר שלא לאמר קח בבעת זו לשיהיו קדושין עלי בתך מאביהו הרבים הבם שליהו בלוש כ"ש בב"ד שלא לאמר לו קבל זה לקדוש' שלא לאמר כמודיע זה קדו' לבתך דנרע בפי שליהו שלא כמודיע שזה הוא מזומן לקדושין לו שבשאו מקודש ונתבו לשם קדושין לו שיהיו מזומנים לקדש בהם

ולא

ולא כן היה שלא קדם כו למפרע ולא להכא שאין לנו שלא דכריס כטולים
ואין כאן בית מיחוש אשר מעתה אין ממש בעדות העדים ולא בקבלת עדותם
שהוא קול ושוברו עמו ולא דמי הא למה שכתב מהר"י קולון סי' פ"ו שאחר שינא
הקול מקודשת ואמרו אח"ך שהעדים היו קרובים שחושדים לקול וכמו שראיתי
מי שהביא ממש ראיה להסור דשנה ושנה דהתם לא נודע שהיו עדי הקדו' קרובים
בעדות כאורה אלא שקרובי הכת אמרו זה אח"ך והדי הם פסולים להעיד כיון
לאסור כיון לאחיר דאם שכשיצא הקול מקודשת לא היה הקול בעדים שהיו
קרובים אלא קול שאם שנתקדשה בשני עדים פלוני ופלוני ולא נתנו אז לבם אם
היו קרובים או לא ואח"ך נתגלה למפרע שהיו קרובים אז שורת הדין דקדוש'
בטלים הכן נדון מהריק"ו לא היה המעשה כך שלא יצא הקול דמקודשת בעדים
ואח"ך כאן קרובים לבר ואמרו שלא היו עדים אלא הם ודאי שאינם נאמנים
וחושדים לקול הקדוש' לומנס כנ"ד שכשודם הבדלת העדים וכפי עדותם כנ"ד
אין ממש בדבריהם לא חישינן לאותו הקול שהוא קול ושוברו עמו אשר מעתה יש
מקום להאמין להם כמה שאמרו שאפי' לאותו העדות היה עדות שקר לשכר מחלעות
על שלא תעשינה ידיהם תישיה אשר ע"כ נם אלו נאמנה נ"כ עם המחזירים את
הנערה הזאת כלי נגו לכולי עלמא כנלע"ד · הנעיר **חייא רופא** ס"ט

סימן ל

תשובה נלע"ד שים לאום לשו הקדושין
כי מלישום טעם נבטל לותם הם
מטעם שליחות שלא עשה הבן שליח להביו
כפירוש הלי ליפה שכיון שאמר הלא לבן הלי
רוצה לקחת לך את השיר דודך ועשה הבן וא'
להביו עשה כרצונך זו היא שליחות נמורה
כודאי ונדולה מזו כתב הטור סי' ל"ה בשם
הרמ"ה שם הלא הרצה הדבריה לפני הבן
שהיה רוצה לקדש לו ושתק הבן והלך הלא
וקדשה לו הוו קדושין נמורים ומחמת כפופה
דלא שתק ועשהו שליח לקדש לו אלא כלישנים
אחרינא כה"ג הוו ספק קדושין עכ"ל · הרי
לפי' ששתק הבן הוו קדושין נמורים כ"ש כנ"ד
שאמר לו עשה כרצונך והסביה לדבריו שהם
קדושים נמורים · נם אין לבטל שו הקדושין

מטעם

(ח"מ פסק דין זה מהרב החסיד
מהר"ר סולימאן בן הותבת אשר
מלחיו בתוך פסקיה הרב המחבר
שנחלק עליו למה שפסק בסי' כ"ו
שאין לחוש בקדושין של שמוש שנתן
להחזיר השיד בעד בתו יעקב והסכי'
עם הרב המחבר הרב מהריט"ן
והר' מעשה חייב לכל הר' סולימאן
הכ"ו חסד להחמיר בחלו הקדושין
הנו' והוזכר הרב הנו' כאן בסי' כ"ו
בדברי מהריט"ן ובדברי ה"ה בסי'
כ"ח והרפסתיו הכא שכאן מקומו
ובי תשש לרעת לא הרב הנו' ואת
יקר תפארת נדולתו עיין בם"הנר
מ' ס' כי הסכי'ח הסכי'ח מאד להר'

סנו'

שו"ת נבחר מכסף

מטעם שלא קדשה כממון שלו שלא כשל אחריס הנ' מצס כמה רכניס יע"ס) :
שהרי כתב הרמב"ס כפ"ה מה' איסות קדשה
כדבר שאין מקפיד עליו כע"ה כגון תמרה או לגוז הוו ספק קדושין וכ"ד
ודאי שאין כע"ה מקפיד על כוס של יין כיון שהזמינה להכול ולשתות ולא דמי
להתם דקדש כפרומה דשכרה וכו' כנז' כגמ' וכ"כ ריה"ז פ' החיס מקדש ו"ל נראה
כעיני שבע"ה המזמין הורחים לשלחנו ולקח אחד מהס לוכליס מהשלחן וקדש
כהס את האשה מקודשת שאין כע"ה מקפיד עליהס אס יעשו כל חפציהס כמזומנתיו
דכע"ה ע"כ ומה שצד השוש אס נכטל שו הקדושין מאחר שלא קדמו שדוכיס
כניהס וג"כ מטעם שלא לאמר לו אחיו כשלקח הכוס ושתה הותו קדשתיה לכך
יעקב שלא שתק כל זה היו כלוס כי המקדש אשה שנתן לה קדושין ואמר לה הרי
את מקודשת לי וקבלה האשה ושתקה וודאי שהיא מקודשת נמורה אע"פ שלא
עשו מקודס שדוכין ולא דברו כלל בקדושין וזה פשוט ואין לודך להביא עליו הראיות
הפשוטיס . גס אין לכטל שו הקדושין מטוס ידיס שאינן מוכיחות דכנ"ד ידיס
מוכיחו' הוו כיון שאמר האדת קדושין לבנאך לבני יעקב ולא מקרי ידיס שאינס מוכי'
שלא כשאמר הרי את מקודשת ולא אמר לי אבל כנ"ד הרי אמר לבני יעקב הס
פשוט . גס אין לכטל שו הקדושין מטעם שכתב הר"י דוראן דבעינן שיאמר לשון
להבא והיכא שאמר קדושין הס ולא אמר קדושין יהיו או הרי הן קדושין היינו כלוס
ע"כ דכנ"ד הלשון שאמר להבא משמע שמשעת האדת קדושין לבנאך כשו שאמר
הרי זה קדושין לבאך לבני יעקב כי כלשון ערבי הרוצה לומר זה או הרי זה יאמר
לשון האדה כי מלת האדת משמשת לשניהס ומאחר שהוא כך כיון שהענין מוכיח
ודאי שהוא רוצה לקדש משמע להבא כי הלשון של האדה ילדך להבא ומשמעו כשו
שאמר הרי זה כי זה הלשון הוא לודך על שני המאמרים והענין מוכיח לבאדו להבא
כודאי וזה פשוט . ומה שצד השוש אס נכטל שו הקדושין כשכיל שקבלו העדות
שלא כפני כעל דין אע"פ שרבו הפוסקי' שסוברים שאע"פ שקבלו כדיעבד אין דנין
ע"פ אותה הקבלה מ"מ כעיוה החמורה יש לחוש לסברת האומריס דהויא קבלה
כדיעבד כ"ס לפי מ"ס הרדב"ז כשס המהי"ט דמקבלין עדות שלא כפני כע"ד
לא"צ מאחר כגון שיש עדיס שנתקדשה פלונית ע"כ וכל זה הוא אס אין
העדיס קיימי' כגון שמתו אבל אס הס קיימי' פשיטא שיש לחוש לאותה הקבלה ולריך
להמתין עד שיבואו העדיס ויתברר הדבר על פיהס כי שמא יעידו לפני כעלי דיוס
שכך היה כמו שקבלו עדותס הדיוניס ואס יבואו לא"ך ויכחישו ויאמרו להד"מ יש
לחוש לסברת האומריס שקבלת עדותס היא קבלה וכיון שהגיד שוב היינו חוזר
ומגיד ומ"מ לריך להמתין עד שיתברר הדבר ולחוש לפי' לסברת האומריס שאין
דנין ע"פ אותה הקבלה כי שמא עדין יעידו העדיס שהלכיס הס לשת כמו שהעידו

כרחשונה

כרחמיה לפני כ"ד . והעולה מכל זה הוא כי יש לחוש לשו' הקדושין כי קרוב הוא שיהיו יולדים מיד ודלי קדושין כ"ם מיד ספק זה הגלע"ד :

הנעיר **סולימאן ן' אוחנא** ס"ט

סימן לא

שאלה כמוהב תלתא כחדא הוינא כד אתא קדמנא יעקב לשכמי ומביד קדמנא כתודת עדות לאיך כהיות החברה של גומלי חסדים מסויים ככית חכן לישולליאלו שלא שמואל פלגירי לא חיים כן לחיו להכיא לו לשיעם של לכו'לה לחדשיל'טי מכיתו וכשובו הכיא פרחי יקסמין שהיו כ'שכון מעשרה ועד ט"ו ונתן לדודו שמע ואמר לו הנה הלה קדושין לכתך ולהיו זוכר לא הנתינה קדמה לאמירה אלו האמירה קדמה לנתינה . גם העיד שיהו עמהם לאיך שמתך לנתינת היאסמין כידו לאמר מיד הנה שה קדוש' לכתך ועיכב לותו בידו להיות כו גם העיד לברהם פינטו איך שמע הדברים האלה שנתן הכתר חיים ביד דודו היאסמין ואמר ראם דודי כי זה לכי נותן לך לקדושי כתך ועכשם כידו . גם העיד יהודה מלכסלו איך ראה שנתן חיים היאסמין כיד דודו ובעת נתינתו אמר הדברים השה הנה שם קדו' לכתך ולקחם כידו . גם כיוד פיליאשטרו העיד איך לקח חיים היאסמין ונתנו לדודו ואמר הנה שה קדושין לכתך . עוד הכיא חיים ליעקב ויכטורא ושמואל חייט ויולחק טולידו ואמרו שלא שמעו דבר מפי חיים רק קול הברה בשולחן מכל אשר נעשה . גם העיד לברהם ולילוש שנתן היאסמין ואמר הנה אלה קדושין לכתך ולהיו זוכר אם אמר לי ולאחרי כן שב לחיים אם אמר לי והשיב כן אמר לי יוריטו מו"ר אם ים לחוש לקדו' אלו והכמ"ם :

תשובה הלכה רוחתי דידים שאיכן מוכיחות לא מוו ידים כלל לפילו כנטין וקדושין ומוסכם מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים דהיכא דלא קאמר בקדו' לי לא אמר כלום ואינה נריכם גט ומותרת לכהן כמבואר כטור אה"ע סי' כ"ז וכב"י שם שכך פסקו הפוסקים ע"ם ואם תמצא לזוה חולק על קבר' זו להחמי'רבו עליו המחירי' וים להם על מה שיסתוכו וכב"ד כל סעדי' מעידין שלא הוכיח האשה לו לקדושין זולת עדות לברהם פינטו בלחוש שלדבריהם לא מוו ידים כלל ואין כאן קדושין וכ"ם כב"ד דגרייב בחי ליענח דקאמר הנה הלה קדו' לכתך מהיכא דקאמר הרי את מקוד' ולא אמר לו לפי שהאומר הרי את מקודשת ים הוכחה שהוא כא לקדשה ולא הוכיח למי הוא מקדשה שילכך מסתמא חייבי' דכיון שנתן לה הקדושין הוא מקדשה לעלמו ונריכה גט מספק ליש לומ' שמביא סר"ן כמבואר כב"י שם משום דלא שכיח לישים מלוה דנפשיה וכו' לכל כב"ד שאמר הנה הלה קדום לכתך אין כאן שום הוכחה אם כא הוא לקדשה לא לו ולא

שאמר

שו"ת נבחר מכסף

נאולתו ושמח הבי קאמר הכא חלה קדו' שבתנו לכתך לו חלה קדושין שייחדו לכתך לקדשה בחם ולא מוכיח כדבריו שבחותה בתיבה היא שתקדשת לו או היא שלא לקדשה לגולתו דדילמא מ"ן בחותם נתינה קדו' לא לו ולא לגולתו ות"כ ליתנה גריעא כי היכי כ"ע מודו דלא הוו ידים כלל · וגם בתוספות נבי הא דשמואל דהרי את מקודשת ולא אמר לי דהיכא מקודשת שרצו לחלק בין ידים שאינם מוכיחות כלל לשוכיחות קנית וכת' שם דהרי את מקודשת ולא אמר לי היכא מוכיחות כלל וכ"ש כל"ד דליתא כהו שים הובחה כדאמרן וחין לספק ממה שכתב הרשב"ח בתשו' סי' תשע"ד דאומן שנתן לחתם כסף ואמר לה הרי אני נותן לך לקדושין ולא היו מדברים על עסקי קדושין ואולי לא אמר לה תהא לי מקודשת וכו' · ותוכחה הא"פ שקבלה אותם לשם קדושין אין זו מקודשת וכו' ומיהו יש לחוש להחמיר שמא בקדושין כעניין זה לא כעינן ידים מדכיחות ומריכה גמ וכו' עכ"ל ואם כן משמע דיש לחוש להחמיר אחילו דלא אמר לי · זו היא דכותת הרשב"ח לחוש לחומרא אלא תשוש דאמר הרי את מקודשת לך לקדושין וכיון דאמר הרי אני לחוש דלא כעינן תו ידים מוכיחות וכמו שפסק הריב"ש סי' רס"ו כמי שאמר הרי את מקודשת בתורת קדו' דים כאן דכור שלם ועל מדוה חשם הרשב"ח להחמיר ודייק ליתנה והרשב"ח דלא קאמר ומיהו יש לחוש להחמיר אפי' בידים שאינם מוכיחות שלא הכי קאמר שמא בקדושין כעניין זה לא כעינן ידים מוכיחות כלומר כיון שאמר הריני הולך כבני' וידים לאחרי מוכי' ומכולהי חזא* וים לנדחב עוד ליתן קדושין אלו ממה שכתב מהרי"ק סי' ח"ה סי' כ"ו ות"ל כתב מורי הר' מהר"י בי ריב שכתב הר"י דאין קח טבעת זו קדום' על כתך שאינו כלום שאינו מוכיח כ־מיש אלו שהשתא חוא מקדש וכתב עוד בתשובה דכעינן סיתת' ליתן שיוכיח להכא כדמוכח בפר' המולח גבי ביטול גט אחא דאיכעיא לן הרי הוא חרם מהו ומבא שאמר קדושין הם ולא אמר קדושין יהיו או הרי אן קדו' אינו כלום ע"כ וכאין דיון דלא אמר ליתן מוכיח להכא יהיו שה קדו' לכתך רק הנה אלה קדו' לכתך אינו כלום ואין לומר דכיון דאמ' הנה אלה קדום' חוא כמי שאמר הרי אלו קדום' דשאני ליתנה *דהרי ואמת' להכא כדאיכעיא לן בפרק השולח הרי שוי חרם מהו ח"ל מ"ם

מהרי

(ק"ח ו"ל מר"ן בסי' כ"ו בברק הבית והריב"ש בתב בסי' י"ח אין חוששין לה להרי' גט כמו שהסכים הרמב"ן וכל האחרונים ע"כ ולפ"ז אותה תשו' הכתובה בשם הרמב"ן או בשם הרשב"ח לאו הרמבח היא ע"כ ופשוט שו רקא ה"ה דבריס אלו לא היה נערך להכיא תשובת הרשב"ח ולהאריך כוס וברור) ·

*(ה"ח כאן מתר ה"ה מה שכתב בסי' כ"ו שלשון הרי במשנה הוא כמו הנה בלשון המקרא ודבריו שבסי' כ"ו הם עיקר שהסכי' עמו מהריט"ן ובעל מעשה חויא דהנה והרי שויס הם דהא לא חלקו עליו כוס ועוש"ב בסי' כ"ז וכ"ט) ·

מהרי"ו הוא הקדש הרי הוא הפקר ופי' רש"י מ"ש מהרי הוא הקדש ר"ל דמוי הקדש כלומר דוכתי דתקן בגדיים לס שלי הם הרי הם מוקדשים לשמים וכהפקר כמי תקן הרי הוא מופקר וכו' שמע להכי משמע לכל כל"ד דלאמר הכא שהקדשין אין כאן הוכחה להכי הכא משמע לשבר כמו הכא עם יוצא ממצרים והוא סדרם ב"כ כדבר ההוה כמו הכא עם כמי ישראל רב ועמם ממנו ולא משמע לישנא ושמא להכי ואין לחנו ניחוכים לדקדוקים שו שלא לפברת הים אומרים שסכינא הר"ן כתמהר כב"י סי' כ"ו לכל תפקנא דמלתא והלבתא ככל רכוותא דמכרי ושיכא דלא לאמר לי לא הוי כלום. וזאת ועוד לאחרת כי לדברי הבדיים שיה וברוך שמעידים שנתן לו חילסמין ואח"ך לאמר לו הכא שהקדשין לכאך ונם לדברי יעקב שהיו זוכר שקדמה החמירה לנחינה ולדברי כלם לפי' לם לאמר לו בפי' הרי כאך מקודשת לי הוי שניקם דלאחר מתן מעות דלאו כלום היא כדלמרינן פ"ק דקדושין גבי סחוט גברא דקדיש בלפיתא ולקא ופסק הרי"ף דסיכא דנתן לה תחילה בחורת פקדון שחיקותא דלאחר כך היא כלום אבל היכא דיהבינהו מעיקרא בחורת קדושין שיכא למיתם להא דרב הונא ולאפוקה מיך נעו וכן פסק הרא"ש בפסקיו אבל הרמב"ם פ"ה מה' אישות פסק דכל שחיקותא דלאחר מתן מעות כין דיהבינהו מעיקרא בחורת פקדון כין בחורת קדושין לאו כלום היא וכאב ס"ה מעם הרמב"ן ונראה דמהאכר הוא יעו"ש נמצא כב"ד דלא נתן לו חילסמין תחילה בחורת קדושין שיכא דב"ע הוא מוכרם דשחיקותא דאאר הכי לאו כלום היא לאברת הרי"ף כמי לשפוקי היכא דנתן בפחם ואח"ך לאמר המקדשי לי דינין ליה לפברת הרי"ף כמי שנתן תחילה בחורת קדושין ומריכה נעו לאו כמי שנתן תחילה בחורת פקדון ולאו כלום הוא וכדבר הזה בפחפק מהריב"ל ח"ב סי' ז' ו"ל לכאורה יש לפחפק בב"ד דבתחלה נתן בפחתא ולאר שנתן לאר לה (לישנא בתי דו פור קדושין) זה לאני נותן לך בעבור קדושין לי דמי לפקדון ולליכא דלולהו רכוותא לא סוו קדושין לא דילמא דדמי לנתן בחורת קדושין וכו' ומסתברא דכל בהתמא הוא ליה כפקדון שלא שרבינו ירוחם כתב ח"ל ודוקא שכלו לידה בחורת פקדון דלל"ב הוי ספק מקודש' וכו' נראה שכונתו דדוקא היכא שכלו לידה בפירוש בחורת פקדון אבל בהתמא הוי ספק מקודשת וחף על נב דהרמב"ם פסק בכולהו דלין הקשין מכל מקום הוי בלונתא דרכוותא כספקא דאוריתא ולחומרא עב"ל . וקאי יש לתמוה על דברי מהריב"ל הללו מדברי הרשב"א וכמו שלכתוב לקמן וגם לפוס סוגיא דגמ' משמע דדוקא בשנתן בחורת קדושין חיישינן לה דהכי לאמרינן מתם לאמר רבא מכה לחייבא דשחיקה דלאחר מתן מעות לאו כלום היא דתניא לאמר לה כנסו מלא זה לפקדון וכו' קשו כה משמיה דרב הונא מי דמי התם בחורת פקדון יהבינהו ניהלה מבדה לי שיהא להו חייבא בסו הבא בחורת קידושין יהבינהו ניהלה לי

שו"ת נבחר מכסף

חיתה ולא ניחה לה תשדיכהו וכו' שלחה רב לחא קמיה דרבינא וכו' שלח ליה הכי לא שמיע לן הא דרב הונא לחתן דשמיע לבו מוסו לה ועל הא דרבינא ולחתר תשו לה לרב הונא פסק הרי"ף להחמיר היכא דנתן בתורת קדושין וכיון דלא קם בה רב הגדא שלא משום דכיון דמעיקרא ותבשיהו בתורת קדושין אי לא ניחה לה קשדיכהו ה"כ היכא דנתן לה פתם דליכא למימר תשדיכהו דילמא חשש פן תתחייב בהוצאות דחיכי קברא דמסתתא מה שנתן לה הוא בתורת פקדון אע"פ שלא פי' תמריבן כתי דשתיקו דכתר הכי לאו כלום היא ואין לומר דמאי דקאמר כיחבישהו לה בתורת פקדון סברא אי שדינא מחייבנא הוא מחייבנא מדינא מם שאין כן דיחבישהו פתם דלא מחייבא מדינא · והא הקשה הר"ן ז"ל אמאי לא תשדיכהו ותימא סרי שלך לפניך ומיפטרא ותירץ דה"ק דסברא כיון דכפקדון אתא לידה לא נפיק מרשותם עד שתסדנו לו מיד ליד והייט ליאנא דקאמר סברא אי שדינא מחייבנא כהו ולא לאמר אי שדינא להו מחייבנא כהו דודאי לאו דינא הכי לכל היכא דאתו לידה בתורת קדושין אין לך לשה שתחשוב שאם תשליכם תתחייבהם והילכך אי לא ניחא לה תשדיכהו ע"כ הנה מבואר דאע"פ דמדינא לא מחייבא מ"מ היכא שיש מקום שתסבור האשה דאיהי מחייבא כהו אי תשדיכהו השתיקה לאו כלום היא ומיגה היכא דיהיב סהמת שגם האשה נוטה ומוסכת שאם תשליכם תתחייב ולכך לא שדתינהו השתיקה לאו כלום היא ודוק כלישנא דהר"ן דאמר לכל היכא דאתו לידם בתורת קדושין אין לך לשה שתחשוב שאם תשליכם תתחייב מ' דהיכא דלא באו לידה בתורת קדושין כי אם סתמא דלפשר שתחשוב האשה שאם תשליכם תתחייב הוא ליה כבאו לידה בתורת פקדון וכן פסק הרב מהרי"ק בתשו' בלחר שנתן ביד האשה מעות וחת"ל אמר לה תהא לי מקודשת דלר"ה שתיקותה דלחר מתן מעות לאו כלום היא ע"כ משמע דס"ל דכסתם הוי כנתן בתורת פקדון · וגדולה מזו כתב הרשב"ה והביאה הרב המגיד פרק ג' מהל' אישות דהיכא דנתן כסתם אפי' אמרה הן לאו כלום הוא ז"ל כתב הרשב"ם שאם נתן לה כסף סתם ומזר ואמר תתקדשי באותו כסף אפי' שאמרה הן אינה מקודשת לפי שאותו כסף שנתן כסתם הוא ליה מתנה וכשמזר ואמר תתקדשי בו הוי ככסף דילה ולא הוי כפקדון ע"כ · וכפי הגרלה היא סברא ישרה ולא לשכחן דפליג עלה וקלת תימה על מהריב"ל שנסתפק היכא דנתן בסתם אי הוי כפקדון לאו כנתן בתורת קדושין והרשב"ה גרע לה לפילו תתורת פקדון דבסתם לפילו לאמרה הן לא הוי כלום · כמצא לרבני עדות שלשת האנשים השה שיה וכיוצ ויעקב ליון כאן בית מיחם כלל משום שתיקותא דלחר מתן מעות דלאו כלום היא ומעתה יש לנו לומר בכ"ד דאפי' לרבני המושב להחמיר היכא דלא אמר לי מודה הכא כיון דהוי שתיקותא דלחר מתן מעות דאפי' אמר לי כשורש לאו כלום היא ולרבני המחמיר כנתן

לח בסתם ויהי ספק חייבו דוקא היכא דאמר לי ובע"ד ואיכא ממי ריעותא דלא
אמר לי כ"ע מודו דאין כאן קדושין · הן אמת כי לדברי העד לכאורה פיכחו
שאמר לאי נותן לך וזה לקידושי כאן יש חשש קדושין לכאורה הריב"ש שכן פסק על
מי שאמר הריני נותנו לך בתורת קדושין שזה דיבור שלם הוא ולא כגונא לי -
לך לאמנם הוי עכ"ל לקידושין ולאו כלום הוא לפי' שניכר מודיע בדאמרי' פרק
האומר ופסקו הרי"ף והרא"ש וכן פסק הרמב"ם פ"ב מהלכות גירושין והעור סי'
מ"כ ודוב הפוסק לכל סמ"ג חושש להחמיר שכתב ז"ל לאמנם בסוף המניח לו'
מלי הוי עלה רב כהנא אמר אין חוששין דב פסח אמר חוששין ולא נפסק הלכה
כמי ולאוי להחמיר והרב תרומת הדשן סי' רי"ב כתב כעד אחד לאיתר נאקדשה
בפני ובפני עד אחר לא"פ שהשני מכחישו חוששין לעד ל' ומ"מ כבר כ' הרשב"ן
והביאו בב"י סי' מ"ב ו"ל לפילו לדברי סמ"ג שחוששין לעד אחד וכו' לא שם
החושש אלא בשאינם מודיס לכל אם יש הכחשה ביניהם לא כמו שכתב הרשב"ם
עכ"ל וגם הרב תרומת הדשן כתב בלותה תשובה דלא"פ דבעד ל' יש להחמיר
משום חומרא ר"ל כשהיא מכחישתו הוי עד אחד בהכחשה דלא מהימן לפילו
היכא דליכא סהדי לאחריני דמכחיש ליה שלא דהחשה לבד מכחישתו לא מהימן
ול"ב כב"ד שאחר שבודים מכחישין לותו ולכי הבת שקבל היחסתין מכחיש את
העד שלא אמר פרכיו אין עדותו כלום ועוד דלפי' מי שחושש להחמיר בעד
ל' הוא היכא דלדברי העד הוו קידושי ודאי לכל בב"ד שלכאורה פיכחו מצוד
שאמר לכי נותן לך וזה כאורת קידושין הוא עלמו אמר שכתן היחסתין ולא"ך אמר
ולא כן לפי' נאמינהו הוי שהיקש דלאחר מתן מעות דאין ברכריו כלום ולפי'
לי חיישינן לכאורת מהריב"ל דכתן בסתם הוי ספקא אין חוששין לעד אחד
שכפי דבריו לא הוו שלא קדושי ספק ועד אחד בקידושי ספק אין עדותו כלום
וב"ם שכבר הוכחתי למעלה וכתן שאין שהיקותא לאו כלום היא · וגם לדברי
האגר יהודה מלשלמו שהעיד שבשעת הנישואין אמר הגה שלא קידושין לכאן
אין לחוש לדברי החושש בעד ל' כיון שלדבריו לא אמר לי ולא הוו ידיס מוכיחות
ולפי' לי חיישינן לדברי המחמירים לא הוו שלא קדושי ספק ל"ב הוי עד ל' בקידושי
ספק דאין עדותו כלום לב"ע ומה גם לדברי הרב תרומת הדשן דאמר דעד אחד
בהכחשה לאו כלום היא כב"ד דעדות יסודה מלשלמו מוכחשת משאר העדיס וגם
אבי הבת מכחישו אין עדותו כלום לב"ע ואין כאן מקום לנרף עדות לכאורה
פיכחו שהעיד כי אמר חיים לדודו אבי נתן לך לקידושי כאן לאחר שנתן כידו
היחסתין עם עדות יסודה הנ' שאמר הדברים בשעת הנישואין כיון שכל ל' מכחיש
לדברי מביאו דאי קיימת הא לא קיימת הא ואין כאן אלא עד אחד משכיס אין
חוששין לו ועוד יש לחקור בענין היחסתין שהיו מחשבון עשרים פרסי ויחסתין

שו"ת נבחר מכסף

עד ט"ו הס הס שיש פרוטה דהיינו חמי שערה כסף לו לגו לו אפי' שלשים שוות כאן הס במקום אחר שמתקיימים הס להוליכם אם יש בכסף שוה פרוטה והס לי לפשר להתברר הוו קדושי כסף וכיון דאפי' לאחר תחלה הדי בתך מקודשת לי ולאחר כך נתן לה פלטינין מספיקא לא יש כיולמין שוה פרוטה וטפי על כסף זה כמה ספיקי לאחריני דלה לאחר לי וגם שנתן תחלה ולאח"ך לאחר ושתיקותא היא דלאחר מתן מעות כלי כסף דכ"ע מודו כנ"ד דלאו כאן כית מיחוש ולא הוו קדושין כלל גם בערות לבושים וללוות לאו כו ממש כיון שנתן תחלה ולאח"ך לאחר ושתיקותא דלאחר מתן מעות וגם היו ווכר לא לאחר לי · כלל הדברים נראה לע"ד דלאו כאן חשש קדושין כלל :

המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן לב

שאלה כיוס שבת קודש היו מסובים בסעודת כבית יעקב מנשה כמה לכבי' ומכללם דוד כרבלאן ומשה מירידי והיה משה משקה היין בסעודה ונתן כוס יין לדוד הנז' ואמר לו לישטו לים קידושין פור טו היג"ל (ר"ל שו הקי' כשביל בתך) ושתה דוד הנז' קלת מהיין שבכוס ותכף נתנה בו אמו ותאמר לו אמו מה המעשה הרע הזה השלך הכוס מידך ותכף ומיד וישליכהו מידה ולדוד הנז' שתי בנות יודיעו מו"ר כיולד עורת הדין ושכמ"ה :

תשובה כבר כימים הראשונים השבתי ז"ל היא תשובה שקדמתי קודם כנדון כיולא כזה תשובה שלימה תשובה זו סי' ל"ח שהאריך שם על כן יהיו כאן דברי מעטים כי להפיק רצון ה"ה כאו שיעו"ש

השואל נזקקתי ולע"ד דלית כאן כית מיחוש לקידושין אלו מנ' טעמים האחד לפי שאין כאן ידיס מוכיחות למי היא מתקד' שלא לאמר קדושין לי וקי"ל כרבה דאמר פ"ק דנדרים דידים שאינם מוכיחות לא חויין ידיס כלל ולע"פ שכתב הריב"ם סי' רס"ו בשומר הריני נותן לך בתורת קידושין דאין כאן ידיס כי אם דיבור שלא שאני התם דמפרש טעמים שכיון שמזכיר שהוא הנותן לה בתורת קידושין כבר נראה מלשונו שהוא המקדש והיא המתקדשת אבל כנ"ד שאמר לישטו לים פור קידושין לא הזכיר שהוא המקדש ודילמא על קידו' של אחר הוא לומר וכיון דלא אמר לי לא הוו ידיס כלל ועוד מטעם שני היכם קדושין דכעיכן ס"אמר כקידושין ליכא דתסתא שמקדש להכא כדמוכח פרק השולח גבי כיטול גט דאמר חרם הוא כאחרם הוא לא אמר כלום ופירש רש"י דלשונות הללו לשעבר הן וכתבו התוספות דגט זה חרם ודאי לא אמר כלום דגרע מגט זה חרם הוא דאמרינן דלא אמר כלום ואם כן בקידושין נמי היס אמר זה קדושין לע"פ שאמר לי פשוט דלא אמר כלום דמשמע לשעבר והוא מודיע שזה קידושין אבל היו מקדשה עכשיו

כזה ולכן בעינן שיקדשנה עכשיו כזה להכי וכיולא כזה הכיא הרב"י בשם מהר"י בי רב ומהר"י דורלן שכתבו בעינן שיאמר לשון שיוכיח להכא ויש לי בדבריהם דקדוקי דבריה כתבתים בתשובה לחרת. ועוד טעם אלישי כדבר לפי שמשם מידידי היה משקה היין בבית חבירו ומסתמא הכוס שהיה משקה בו לא היה משלו כ"ל מבעלי

ל"ל היה התשובה אל סי' כ"ו דף מ"ט ע"ל ואתם פלפל ה"ה בדברי מר"ר דורלן ישע"ס.

הסעד' וכשה' לו לישטו לים פור קידושין סוי כמקדש בכוס שהיו שלו ולהאתב"ש דסבר שהמקדש בכוס יין בו ולא כמה שבתובו כמו שנתבאר פ"ק מה' לישות שם בכוס היו שלו היכם מקודשת כמו שכתב שם וז"ל שנכנס לבית חבירו ולקח כלי וכיולא בו וקידש אשה אע"פ שאמר לו למה לא נתת לה דב"ז שהוא טוב ממה היכם מקודשת הואיל וקידש בממון חבירו ע"ש. היברא דלפרש"י ור"ח שפי' אל בממרא כמה שבתובו ולא בו יש לחוש בקידו' אלו לפי שהמזמין לורחוש היו מקפיד על האוכלים ומשקים שמוליש בני הסעודה לעשות בהם כרצונם אבל לפי' הרמב"ם ומתו' אין בזה משם קידושי' כלל ונם לרש"י ולר"ח יש לחלק דשאני התם דאמר התקדשי לי בכוס זה דיש לומר שברעתו לקדש כמה שבתובו ולא בו משום דעביד היכם למשתייה ומהדר בסף למריה אבל בשאמר זה הוא קידושין על בתך בונתו הוא על כל מה שהוא נותן לו שהוא הכוס והיין יחד וכיון שסומך המקבל דעתו על הכוס והכוס היו שלו הוי מקדש בממון חבירו שהיו כלוס והבי טעמי אלטע' אם ה'תם הלמירה בסברת נתינת הכוס שהיו אמר הרי בתך מקודשת לי בזה היו שתי בונתיו של דוד לריכות נט ונלסרו שתיהן על משה אבן כיון שלא אמר לי נם לא אמר לישנא דמשמע שמקדשה להכי ונם הכלי היו שלו מבל הבי טעמי היו בתן בית מיחש. אבל אם היתה הלמירה אחר הנתינה אפי' שאמר הרי פלו' בתך מקודשת לי בזה היו ממש בקידושין לפי שהנתינה היתה בסתב והוא קבל היין בתורת מתנה בשעבו השותים בשוקי יין וכשאמר לו אח"ך ענין הקידושין ושתק הוי שתיקה דלאחר מתן מעות דקי"ל לב"ע היכא שאתן תחי' בתורת פקדון דשתיקה דלאחר בך לאו בלום היא וב"ש בנתן לו תחילה בתורת מתבה דהוי מקדש בממון שהיו שלו ולע"פ שיש לאלק בין אם פירש שהוא נותן בתורת מתבה או פקדון לנותן סתם וכדבר הזה נסתפ' מהריב"ל ח"ב סי' ו' ע"ש. מ"מ מתוך דברי ה' המגיד פ"ג מהלבות אישות שבתב בשם הרשב"א משמע דנם בנתן סתם שתיקה דלאח"ב לא מהני ועוד הוסיף לומר אפי' אם היא יוצה ח"ל אם לא היו עסוקים בלל בזה ונתן לה בסף סתם היכם מקודשת אע"פ שהוא

ל"ל הרב המחבר הביא דברי מהריב"ל הללו לעיל בסי' ל"ח ותמה עליהם בסוף דבריו מדברי הרשב"א הללו ישע"ס.

שו"ת נבחר מכסף

חומר לקדשה נתכוונתי · וכתב הרשב"ץ שלע"פ שחזר ואמר לה הרי את מקודשת לי והיה רוצה לריך שיטול הכסף ממנה ויחזור ויתננו לה בתורת קידושין עכ"ל · נמלא פסקן של דכריס שאין צוס ממש בקידושין שו וכנותיו של דור מוקדות ליכאן לשוק כלתי גע ממשה מידידי · המעיר **יאשידו פינטו** ס"ט

סימן לג

שאלה ראובן ושמעון היו אוכלים עם לוי ואמר לוי לראובן רוצה לשדך אתך עם בני והשיב ראובן אם תתן לי היום פרוטה ולמחר אתי פרוטות ולמחרתו אלכע פרוטות וכן על דרך זה תכפול על היום שלפניו וה הסך יהיה עד שלשים יום אז אתננה לבנך הו למי שיתן לי זה הסך כה שמעון ואמר לו ראובן אני אתן ביקש פרוטה אחת ולא מלא לוה מה' מהמתוכין אחיכה אחת ואמר תקח אותה למחר בוקר אמ"ך נתן האחיכה כיד ראובן ואמר לו טול אותה בקירו' אתך השיב ראובן ליני חושש מדבריך אריני בדיבורי אם תקיים התנאי טוב ואם לאו אחיכם אחים לקחת כה דבר מתוק והחזיר לו האחיכה וחזר ונתנה לו ושמחה והעדים מעידים שכל דבריס שו היו דרך שחוק והיחול יוריט מו"ר אם יש שום ממש באותם קידושין ושכמ"ה :

תשובה מריכים אנו לשאת ולתת בקדושין שו שקדם על תנאי שיתן לו אותו סך יום ליום ולא נתקיים התנאי דאע"ג דקי"ל שהמקדם על תנאי אם לא נתקיים התנאי היה מקודשת היינו כשהתנאי עשוי כהלכתו כדאתן ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי וכתב הרמב"ם פ"ו מה' אישות ו"ל ואלו הם ד' דבריס של כל תנאי שיהיה בפול ושיהיה הן שלו קודם ללאו ושיהיה התנאי קודם למעשה ושיהיה התנאי בבר שאפשר לקיומו ואם חסר התנאי ג' מהם הרי התנאי בטל וכאילו אין שם תנאי כלל שלא תהיה מקודשת מיר עכ"ל · וכ"ר שלא היה התנאי בפול יש לרון אי הוו קידושין אע"פ שלא נתקיים התנאי נהי דאי הוי התנאי בע"מ דקי"ל דהאומר ע"מ כאו' מעכשיו דמי והאומר מעכשיו אינו צריך לבפול התנאי ותנאו קיים וכן כתב הרי"ף פ' מי שאחזו וכן כתב הרמב"ם פ"ו מה' אישות אע"פ דכתב הרא"ש והביאו הטור ח"מ סי' רמ"ח וז"ל אע"פ שפסק הרי"ף דלא בעינן תנאי בפול בע"מ משום דבל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי הרי נתלקו עליו ר"ת ור"י ברליות נכוחות מ"מ לכ"ע בכ"ר דלא אמר ע"מ אם לא בפל התנאי הוי התנאי בטל והמעשה קיים ואין לחלק בהאי עובדא דבין שראובן שלל ממנו תנאי זה ואמר אם תתן לי סך זה אתן לך בתי ושמעון הודה בבר לקיים התנאי ג"כ אין צריך לבפול לאותו תנאי דע"כ לא אמרינן בתנאי שצריך להיות בפול שלא בשמעון הזכיר התנאי ואמר אם אתן לך

ר' זח תהיה כתך מקודשת וקידש הז התנאי בטל כיון שלא כפל לחזק התנאי אבל
כיון שאבי הכת שאל ממנו תנאי זה לשיתרגם לתת לו כתו ושודה המקדש לעשות
כך וקידש אין לך חזוק גדול מזה וכשנתן לו התחיכה כתורת קידושין על סמך התנאי
שמא ממנו הוא ואם לאו מלתא היא דלא שאבי לן בין כשמקדש התנה או שמתקדשת
והודה המקדש שכשלם נריך לכשל התנאי דאם מבני גד ובני ראובן ולפיכן והתם
נמי כשמשלו בני גד ובני ראובן יותן החרן שוחת לעבדיך אמר להם משה אם
תעשו הדבר הזה ועבר לכם כל חלוץ והיתם החרן הזאת לכם לאחוזה והשבימו
בני גוב"ר ואמרו עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה ועבדיך יעברו כל חלוץ סרי שמש
מהם מרע"ה תנאי זה כדי לתת להם החרן הסיח והודו כתנאי ועכ"ו לא נתרצה
משה עד שחזר והתנה התנאי וכפלו ואמר אם יעברו בני גד וכו' ואם לא יעברו
וכו' ומכאן לאתם דן לדון דידן שלא חור להזכיר התנאי כהלכתו בשעת הקידושין
ממש דאיכא למימר דשכחיה לתנאיה וקדש סתם בלא שום תנאי והתנאי שהזכיר
אבי הנערה לא היה כפול ואין בו ממש וכדאתכ הרמב"ם פ"ו מה' אישות המקדש
על תנאי אם נתקיים התנאי מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בין שיהיה התנאי
מהאים בין שיהיה מהאמה וכל תנאי שבעולם נריך שיהיו בו ד' דברים ואלו הם
ד' דברים של כל תנאי שיהיה כפול וכו' ואם חסר התנאי ל' ממם הדי התנאי בטל
וכאילו אין שם תנאי כלל שלא תהיה זו מקודשת מיד וכו' וכאילו לא התנה
כלל הואיל וחסר התנאי אחד מן האחרבעה עכ"ל אבל יש לבטל קידושין שו
מעשה וירים שאינם מוכיחות שלא אמר הרי את מקודשת לי שא טול אתיכה זו
לקדושי אתך וכיון דלא אמר לי הניין וירים שאינם מוכיחות וקי"ל כרבה דאמר פ"ק
דנדרים דלא הוו וירים ואפי' לסברת הריב"ם שכתב בתשובה סי' רס"ו דהיכא דא'
הריני נותן לך בחורת קדושי' דאין כאן וירים שאין מוכיחות שא דבור שלם שכיון
שהוא הנותן לא בחורת קידוש' בבר נראה מלשונו שהוא המקדש והיא
המתקדשת מבל מקום שאני נדון דידן שלא אמר הריני נותנו לך שא טול אותה
בקדושי אתך דלא מוכח מהאי לישנא שהוא המקדש כמו שאינו מוכיח לשון הרי
את מקודשת ולא אמר לי אע"פ שהוא נותן בסף הקידושי' כיון דאמרינן דהוין
וירים שאינם מוכיחות ומהריב"ל בתב בתשובה מ"ב סי' ז' ול"ל לאיברא דבב"ד לא
קאמר לי בפי' שא קאמר לישנו טו דו פוד קדושין (וה אני נותן לך בעבור קידושי')
ורוב הפוסקים בתבו דכיון דלא קאמר לי אינה מקודשת בלל דהוין וירים שאינם
מוכיחות ואע"ג דקאמר לישנו טידו פוד קדושי' והוה ליה באילו אמר הריני נותן
זה בער קידושין ומריב"ם בתב להחמיר בהריני משום דהוי בחלן דאמר שמקדשה
לעלמו מ"מ לא בתב דהוו קידושין נמוחים עב"ל וקלת אני חוכך בדמיון הרב
שרלה לדמות האי דקאמר לישנו טו דו פוד קידושין לגדון שהביא הריב"ם דאמר

הריני

שו"ת נבחר מכסף

סריני נותנו לן כתורת קידושי' ושלחני אתם כיון שייחד עצמו ולמר סריני נותנו
וגם ייחד לה ולמר נותנו לך כתורת קידו' שייך טעמא דסריב"ם כיון שהוכיר שהוא
הנותן לה כתורת קידו' נראה מלשונו שהוא המקדש ושיא המקדש' משמ"כ בלישנא
דלמר לישנו טי דו פור קידושי' כיון שלא הזכיר בייחוד לעצמו בלשון הריני נותן
וגם לא הזכיר בייחוד לה לומר נותן לך דהילמא למר לה לישנו טי דו פור קידו'
כשליחות אדם פלוני לו למר פור קידושין שתהיי שלוחה לקדש אשה אחרת ולא
מיא ידיס כלל וכיון כך וכיון כך כנ"ד דלא קאמר לישנו טי דו שלפחות יש קצת
יחוד לעצמו כיון שאמר טי דו אלא למר טול זם ולא הזכיר נתינת עצמו כלל וכו'
ודאי דלא הויין ידיס ולא הוו קידושי' וכי תימא דמשום הא לא לירוך דכיון שהיו
מרכיבים תחילה על עסקי הקדושי' אין לריך שיאמר מקודשת לי דהא אפי'
יסיב לה ואתיק ולא אמר לה כלום הוו קידו' כרתנן סיום מרכב עם אשה על עסקי
ניסוי וקידושים ונתן לה ולא פירש ר' יוסי אומר דיו וכו' וכן פסק הרמב"ם פ'
ג' מה' אי שת ו"ל היה מרכב עם האשה על עסקי קידושי' ולתה ועמד וקידם
ולא פירש ולא אמר כלום ה"ז מקודשת ומ"כ כנ"ד אע"ג דלא אמר לי הוו קידו'
ים לומר דכנ"ד לא מיקרו היו מרכבים כ על עסקי הדושי' כי אע"פ שהיו מרכבים
על עסקי שדוכי הכת לא הוכירו שם קידוש' התילה כדי שנאמר שאם אמר
הרי את מקודשת ולא אמר לי דהוו קידושין דהא ודאי לא היה מדבר עמה על
עסקי שדוכיה ונתן כידה אתם ולא אמר כלום לא הוו קידושי' דלא אמרו שלא היכא
שדבר עמה התילה על עסקי קידושי' ונתן כידה אתם ואמרינן ילמר אתוס מן
המשרת וכיוצ שכן כנ"ד הויין ידיס שאינם מוכיחות עכ"ו יש לתוס קצת לסברת
הרמב"ן הביאה הרב"י בא"ם סי' כ"ו דמספקא ליה היכא דלא אמר לי אם היא
מקודשת אע"פ שכל הפוסקים דאו סברת זו ואמרו דלא הוו קידושי' כלל אבל יש
לבטל קידו' שו שיכא דכ"ע מכמה טעמי חדא דכיון שכשעה שנתן כידו מחשיבה
הסיב לו לימי משום לרבריך הרי זו מחלה גדולה שלא מסכים בקבלת הקידושין
אם לא בקיום התנאי המוטל ועוד שמחזיר לו ההשיבה של הקידוש' ואמרינן בפ"ק
דקידו' התקדשי לי כמנה ונטלתו וזרקתו ליס או לתור או לרבר הלבר ולא מבעיא
לי שדחיכהו קמיה דאינש מקודשת ואין לחלק דאתם כשמניע המנה ליר האשה
זרק או ליס או בפניו והכא דאמר כשקיבל החשיבה יהיה לקנות דבר מחוק
המורה שמחזיר אח"כ אפי' בתוך כדי דיבור להו כלום היא דהא קי"ל כל תוך
כדי דיבור כדיבור דמי כר מע"ז ומקדש ומגרש ומ"כ כשקיבל החשיבה על סמך
התנאי אם אין בתנאי ממש כיון שלא בפנו החזרה שהחזיר החשיבה אינה כלום
אם לאו מולתא היא דכיון שאמר בשעת נטילת החשיבה אינו משום לרבריך
כורם שהחשיבה מקבלה בפקדו' אם יקיים התנאי תהיה בתורת קידושין ואם

לא

לא יקיים המנהג לא תהיה המחיכה רק לקנות כה וכר שלא מהכל ולא כידו קידושי וכיון שהחזיר המחיכה כשכיל שלא היה קיום למנהג נמצא למפרע המחיכה פקדון ולא קידו ועוד יש טעם אחר לביטול הקידו' משום שמתחילה כשנתן לו המחיכה לא היה נותנה מדעתא דקידושין אלא לאזכן הפרוטות של כל יום . ואחר כך כשנתן לידו אמר לו טול בתורת קידושין ודעתיה להחזיר דמגיה אמר לה כנסי סלע זה בפקד' וחזר אמר לה התקדשי לי בו בשעת מתן מעות מקודשת . לאחר מתן מעות רואה מקודשת לא רואה היכא מקודשת ואמרינן בגמ' מאי רואה ולא רואה חילוקא רואה דאמרה הין לא רואה דאמרה לא מכלל דריעא כי אמרה לא נמי הוו קידושין ממאי והא אמרה לא שלא רואה דאמרה הין לא רואה דשתקה ושמע מינה שתיקה דלאחר מתן מעות היכא כלום ע"כ ול"ל כ"ד שהשיב הלכ היכי חשש לדבריך מיד דאמר לא . ל"ל אפי' אמר לו טול זו המחיכה לקידושי בתך בשעת מתן מעות הין כאן חשש קידושין כלל כיון שהשיב הלכ היכי חשש מדבריך כאילו השיב לא לטול לקידושין והנלע"ד כתבתי לפום ריהטא . הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן לד

שאלה שטר שדוכין שכתוב בו כתנייב הלרוס כך וכך מוקדם וכך וכך מלוחר וכו' ולכיו נכנס ערכ' פרעון כעד בנו בעבור כלתו בקנ"מ וס"ח כעד הכתובה והמזונות וכו' כמנהג שטרי שידוכין דנהיני עתה לכתוב כמל"ק וחייב הלכ עלמו בקנס כך וכך לם יחזור בו לבטל השדוכין לו הערכות בכתוב ומפורש עליו בשטר השדוכין שביד כלתו ולח"ך הלכ נלב"ע ולא זכם הבן ליכנס לחופה בחיי לכיו והיו על לכיו חוכות וכשמוע המלוה שנפטר בעל חובו בא לגבות החוב מהבן לו הבן נתפשר עם המלוה ונקף החוב עליו וכתב עליו שטר ושעבד לו כל נכסיו כמנהג ולח"ך עשה הבן לת משודכתו ועתה בא המלוה לגבות חובו ולא נמלא לגוה כי לם בחים שיש מלכיו וכשבא להחזיק בהם לו לשתו של גוה לחמרם לו בחיים שו משועבדים תחת כתובתי ולפ כי זמן כתובתי הוא מלוחר לזמן שטרך שהוא בתוב כין שדוכין לכשוחין שלי מכל מקום שטר שדוכין שלי הוא קודם וכו לכיו שעבד לי כל נכסיו ונכנס ערכן פרעון וכו' ולפ כי נלב"ע והבעל חוב טוען שהחיוב שנתחייב חמיך ליטו חל כי לם לזמן הכשוחין שכך כותבים בעי הכתובה ומזונות ר"ל בעת שים על בטו כתובה ומזונות וכעת השדוכין לא היה עליו לא כתובה ולא מזונות ומה שכותבים בו מעכשיו וכו' הוא שלעת מעת הכשוחין לא יוכל לחזור בו ולילו היה מי כלותה שעה לפ שלא היה מלי בעת הכשוחין היה חייב בכל התנאים שכתובים עליו בשטר השידוכין לתנם כיון שלב"ע

שו"ת נבחר מכסף

וכשמחת על דעת כן משמע דהיתה יודעת שאינם יכולה לחבוע מלביו מזונותיה
וכיוצא וקברה וקבלה על מנת כן גם עונן הבעל חיב כלום נעשה חשבון של
שיחזרין שלא לקיים התנאים שביניהם והנע עלמך אם לבי החתן יפרע בקנס וכי
לא חיב יכול לחזור בו ולבטל כל מה שהתנה עליו ומכל שכן עתה שנפטר קודם
כשחלין שמות מהכל גם אם שמעת לביו תופסת הכתים לכתוב' ולמזונותיה
שהיא קודמת לב"ח ולכתובת חמת בנם אם חויב תביעתה תפיסה או למרינן ימכרו
הבתים והקח משלמנה כתובתה והשאר יגבהו בעל חוב · יודע מוריט ורביט
הדין עם מי ושכמ"ה :

תשובה בסוף פ'נט פשוט לחיתר ערב דבתובה ר"ה לא משתעבד אבל לגבי
בריח שעבדי משעבד נפשיה וכן פסק הרמב"ם פ' כ"ה מה' מלוה
וא"ל ואם אינה אלא ערב לכתובת בט וקטו מידו חייב ומשם שטוען הב"ח שאחיוב
משמת איט אל שלא לזמן השטחין ואם כן שטרו קודם לגבות מהקרקעות הא לאו
מלחא היא שכיון שנתחייב אחב בקנין מעכשיו אל תיד שעבוד קרקעותיו אע"פ
שמשטחין יהיו לאחר זמן שפיר אם נתחייב אדם בקנין מעכשיו לתת ק"ק זוז לפ'
לאחר עשר שנים ומכר קרקעותיו בתוך הזמן פשיטא שטורף מהלקוחות אע"פ שלא
אל זמן האוב שלא לאחר זמן ומכר הקרקעות דלא לזולגין שלא בתר זמן הקנין כמו
שבתב הרמב"ם פ"כ מה' מלוה מי שיש עליו חובת הדבה כל שקדם חובו תחילה
גובה תחילה וכתב הטור ח"מ סי' ק"ד כל מי שקדם זמן קניטו של שטר לפי' הגיע
זמן הפרעון של המאוחר קודם מ"מ הרלשון שקדם זמן קניתו קודם לגבות בין
מהלוה ובין מהלקוחות ע"כ הרי שעיקר החיוב חלוי בזמן הקנין וכ"ד שזמן
הקנין שנתחייב אחב לכלתו הוא קודם לב"ח היא קודמת לגבות · ואם נפשך לומר
דשאני התם שנתחייב בזמן הקנין ולא חלה החיוב בזמן שהפרעון יהיה לאותו
זמן שקבע ולפיכך מי שקדם זמן קניטו שנתחייב לו קודם הוא גובה תחילה דלא
חיבפת לן מזמן הפרעון אבל בנ"ד שאע"פ שזמן הקנין היה קודם מ"מ לא נתחייב
באותו קנין שום דבר שלא עד שעת הנשואין שבאותו זמן יחול החיוב למפרע עליו
ומ"ב בין שמת ולא היה קיים בשעת הנשואין לא חל עליו חיובו כלל הא ליתא
דא ולמר מתה שבתב הרמב"ם פ' כ"ה מה' מלוה מי שלא פי' קנב הבבר
שערב בגון שאמר לו בל מה שאתן תן לו ואני ערב יש מתגלוסים שהוא
שהפי' מבר לו אם הלוהו י'שפי'בשתעבד הערב
ונם *הרמב"ם לא פליג על הגלוסים שלא
מצוה מעמא שבון שהיו יודע הדבר שהעבד
עלמו בא לא סמבה דעתו ולא שעבד עלמו

ל"ל עי' מה שפסק הרמב"ם בפ'
י"ל מה' מבירה ה' י"ו ומ"ש שם
מרן בבסף משנה יע"ש :

מזמע דאם קנב ואמר בל מה שאתן לו אד אני ערב שמשתעבד
לב"ע

לכ"ע הרי שחע"פ שלא נתחייב כשעת תקנין חלה כשעת התלוקה שלאחר
כך משום שלא הלוהו כלותה שעה מ"מ חל השעבוד על כל מה שיתן לו
לאחר זמן ואם מכר נכסיו כין זמן הקנין שנתחייב להיות לו ערבונין שעת
מתינת המעות עורף מהם לע"פ שנתינת המעות והתלוקה שלאחר מיום מלוה
למכר הקרקעות ועוד דאלו אם אמר תן לו ואלי אתן לך אם עשו תנאי זה כרין
וכהלכה בקנין גמור ושלם וכשטר מעכשיו · ומת הערב קודם שנתקיים
התנאי לחלוט להכי נימא דלא חל חיובו שלא אמר מעכשיו אלא שלא
יחזור בו כשהיו כחיים וכין שמת לא חל שעבוד לא ודאי ליתא · ועוד
דכל"ד כיון דקנו מיניה מעכשיו חל החיוב מיד ולזמן המשולש שפרי כתב
הרמב"ם פ"כ"ס מהלכות מלוה ערב שעשבד עמהו על התנאי ע"פ שקנו מידו
לא נשתעבד שזו היא לשמכתא כיצד שאמר לו תן לו ואני אתן לך אם יהיה כך
וכך וכו' וכתב שטור ח"מ סי' קל"ח לכל אם קצי מניה מעכשיו שיתחייב לו
בממון זה אם יתקיים התנאי הכל לפי תנאו וכין כן משום לשמכתא וכן
כתב בעל התרומות דכל הני מילי דערב לא משתעבד משום לשמכתא טעמא
דליכא מעכשיו לא ליכא מעכשיו מכאי ואם שעשבן סב"ם שכותב שם שכתבו
מעכשיו הוא שלא יוכל לחזור בו אם היה כחיים ליכא פשנא כלל שאם היה
רוצה שלא לחזור בו כשעת השולש' ובעל הערוכות הרשב"ם כיון ע"פ שקנו
ממנו כמו שכתב הטור סי' קל"ח תשובה לרב שלם שערב שנתחייב לשות
ערב וחזר ואמר למלוה חוזרני כי קודם שהלוהם יכול לחזור בו קודם שיתן המעות
המלוה כיד הלוה ואפי' קנו מידו וכו' והכא נמי אם רצה שלא נתחייב שכשנת שטולין לחזור
בו מהערכות היה חזר כיון שעדיין לא נשלמה ולא נתחייב שכשנת שום חיוב לא מן
המוקדם ומאוחר ולא מהמזומנת שלא כשעת השולין אם כן יכול לחזור בו שלא
קודם השולין אם היה מי ועוד דכיון שכתוב בשטר קנין מעכשיו לא כל כמיניה
דב"ח לומר שכותו היתה כדי שלא יוכל לחזור בו כשיוצו מי על פני האדמה
אבל אם יעות קודם שטולין לא וידם על התחתונה דכתכון דין לא לחמריך יד
כעל השטר על התחתונה שכדי כתב הרשב"ם בתשובה כב"י ח"מ סי'
ו"ל כלל גדול לחרו המע"ם ולפיכך כל מלוה שטר יד על התחתונה ועמיס
עיד כעל השטר על העליונה כומן שהלוהו שאמר כולל לפי דעת השומעים ולפיכך
מי שכתב שהם על דעת משמעת שומעיה הוא כוונת שלילולי כן ס"ל לפרושי
וכו' ע"ש והכא בב"ד כל השומע קנין מעכשיו הוא יודע שהוא חיוב גמור מעכשיו
ואם היתה לו כוונה אחרת היה לו לפרש ולאו כל כמיניה דב"ח לגרוע כח השטר
ומה גם שכבר הסכימו כל המוסקים האחרונים שכשטרות שלנו שנתנו לכתוב דלא
כהסמכתא ודלא כנוסחי דשטרי כל לשון שקופקן יד כעל השטר על העליונה

ואם

שאלת נבחר מכסף

ואם כן כל"ר חל חיובו מעכשיו וכעת הכשוחין לא"פ שמת קודם הכשוחין מ"מ כשעת נשואי הבן חל המעכב על הלוה למפרע · גם הטעמים האחרת שכתבתי הב"ח שחיובו היה רומה לכי יתחתן לפרוע הקנס היש יכול לחזור בו ולבטל כל מה שהתנו ליו כדבריהם שו שם ממש מהרי טעמי הלחד שכל זמן שלא חזר בו הלוה חיובו במקומו עומד וקודם למעכב הב"ח ועוד שלא"פ שהיש חזר בו הלוה ופרע הקנס מ"מ *החיוב קיים לפי שכל זמן שהבן מחזלה ליפול כת זונו חיוב הלוה שומד במקומו שכך התנו בניהם שהוא ערבן מעכשיו על המוקדם ומלוחר והמזונות לם יכנם בתוך לחופה עם פלו' וחת וכיון שבנפלו הרי כל נכסי הלוה משועבד'לם בלופן שמבטלת הב"ח ליו לזכות לחות · שלא נרלה שיש לדון ולזכות הב"ח מטעמי לחריני חדל דעחמת לישה ענין כלה הלשה לעכב על הב"ח שלא יגבה חיכו מהקרקע לם מחמת המוקדם והמלוחר שהוא סך קטן כניהם כשעת הסידוכי' הגם שלשה לישם יכולה לעכב כי לא ניתנה כחובה ליגבות מחיים ולא"פ שהיש קודמת לבעל חוב מ"מ ב"ח המלוחר גובה כדפסק הרמב"ם ז"ל גוכין מכל קרקע שיש לו לא"פ בהוא משועבד לכחובת לשתו לו לבעל חובו שקדם גובים לזה ולם יכל הרלשון ויחרוף יחרוף וה"כ מחמת המקו'ומחלו'לישם מעכב' וכ"ם מחמת הגרו'דלישכל חלי טעמל ונע'לחרי'דכשעת הסידו'לל גודע מכוש הגרו' ולדע'הרמב"ם לל נשתעבד הערב כיון שלל היה דבר קטן ולית כלן תכיעה להשלש מחמת המזונות לם הכעל לזון לת לשתו והיל כלה ליזון מנכסי הערב שנשתעבד למזונותיה קודם החוב וגם כבר זה לישה יכולה לעכב לדעת הרמב"ם שפסק ז"ל חייב עלמו כדבר קטן כגון שלמר הריני חייב לזון לוחך חמש שנים וכו' לל נשתעבד עכ"ל וה"כ כלנו למחלוקת הרמב"ם והמזונים שחולקים עליו ולומ' שנשתעבד וכפי זה יכולה הלשה לעכב המקרקע למזונותיה מחמת חיוב הערב חמיה לא"פ שב"ח קודם למזונות הלשה שהרי מסדרי' לב"ח ולילו יכול לזון לשתו וכניו מ"מ הלוה הערב מחייב בקנין למזונות כלתו ומחייב לבעל חוב והקודם בזמן הקניה וכה ומ"מ נרלה לי שגם לדעת המזונים בב"ד לישה מעכבת כיד

ת"ח לל ידענת למה מחיוב קיים כיון שהלוה חזר בו וערע הקנס נתבטלו כל התנאי'שהיועליו כפרי' הקנס ומה לו ללוה לם הבן מרולה ליפול כת זונו ודאי כיון שפרע הקנ' לז חיוב הלוה לילו עומד במקומו ולילו קשור עוד כהדלת הבן לכת זונו וכמו שפסק הרי"ף בתשובה שהביל הטור סי'קל"ח הגו"ל כדברי ה"ה וסרב נופים כתב לעיל שהלוה רלה לחזור בו כשעת הנשואי' ולבטל הערבות הרשות כידו לא"פ שקבל ממנו ונסתייב מתשו'הרי"ף הנ' וכ"כ ה"ם ג"כ לקמן דלילו היה לאי החתן חזר בו מהערבות קודם הנשואי' היה חזר בו ודברי ם"ם שו עלינו :

כ"ח מחמת המזונות מצוה דכיון דלילו היה לכי מחתן מוזר בו מהערבות קודם
הנישואין היה מוזר כמו שכתבתי למעלה מתשובת הרי"ף ז"ל לכן טעונין לכ"ח
שים לו שטר דילמא חזר בו ולא תלך מהערבות קודם ותו דנהי שלא נשאת כמוי
הלך ושתק ולא מיחה היינו לומריס על דעתו דלשונה הוא עומד לכל כיון
שמת קודם הנישואין טעונין לוקח דילמא חזר בו מהערבות בשעת מיחתו
קודם נישואיה והיא לא נשאת על סמך זה שלא על שעבוד נכסיו של בעל קא
סמכה והכ"ח גובה והוא קודם למזונות הלשה לא"פ שהיה מלוה לנישואי
הלשה כמו שפסק הרמב"ם פ"ח מהל' מלוה וז"ל מלוה שכא להפריע שלא בפני
הלוה ותפסה הלשה מטלטלי' מנכסי הבעל כדי שיזון מהם מוליחים לוחם
מידה ומוציא לבעל חוב שאפי' היה בעלה עמה לא היה יכול לזון לת לשתו
וכניו עד שיפרע לו כל חובו עכ"ל והרב"י ח"מ סי' קכ"ט כתב משם המגהות
והמרדכי דהיכא דמיחת לוה לפי' לא ידע ערב אי פרע אי לא ידלה דטעני' לערב
דילמא פרע וכן כ"ד טעני' לכ"ח *שים
כידו שטר חוב דילמא חזר בו הלך מהערב'
ועוד יש לדקדק שכתוב בשאלה והיה על
לכיו חובות ולא פי' אם היו חובות בשטר או
ע"פ בעדים ואם החובות הלו קדמו לשטר
השידו' או לאו ולכך יש לחלק ולומר שאם
החובות הסם מלוחרות לשטר השידו' אין
נריכים לזבות לכ"ח מהני טעמי דכתיבנא
לכל לא הם קודמות לשטר השי' לא מכניח
שלא היו חובות בשטר דפשיטא שהם קודמו'
לערבות של הלשה אלא גם כמלוה על פה
הקודמת ומלוה בשטר מלוחרת כ"ח גובה
כיון שהוא קודם לחוב של הלשה לא"פ שהיא
בשטר כמו שפסק הרמב"ם פ"כ מה' מלוה
וז"ל מי שהתחייב מפני שטר חוב שים לו עליו
ומודה לאחרים בחובות לחרים והשיבה ידו
יתר על הריחוי לו לא יטולו סיתר שלא בעלי
השטרות כלבד שמא קטניח עשה בסודתתו
של זה וכו' וכתב הרב המגיד מתוך לשון הרב
ירלה שאין זה שלא בשאין שם עריס בלוחם
חובות לכל הם יש שם עידי הלוחה לא"פ

שאין

ז"ל הלא גם כיד הלשה נמי שטר
השדוכ' שכתוב בו ולכיו נכנס בעד
כנו ערבן פרעון בעד הכתובה
והמזונות ככתוב בשאלה ומה לי שטר
כ"ם ומה לי שטר שידו' כיון שעשו
חיוב הערבו' על הלך כדת וכהל'
ובקנין ובשטר וכיון ששטר השי' כיד
הלשה לית טעני' לכ"ח דילמא חזר
בו הלך לם מפני שים כידו שטר
הרי גם הלשה בידה שטר השידוכין
ותרויהו כהדדי ניהו והרקי' שהכיא
מהגהות ומרדכי לא דמיא לכ"ד
דשאני התם שהערבות על מלוה
וכיון דפריעת כ"ח מלוה לחרינן
דעביד היכים להזדרז ולפרוע חוכיה
לקיים המלוה לכל ודלי דלא עביד
לינים דחזר מהערבות כזו שילא
ערב בעד בנו לכלתו וחזר' נהפך
הוא שהלשה שבידם שטר הערבות
דחמיה תוכל לטעון על הכ"ח שפר'

שו"ת נבחר מכסף

לו חמיה כיון שפריעת כעל חוב מלוה ועכיד לחיים להוודו כדי לפרוע חובו וכ"ת ז"כ השטר כיד הכ"ח שלין כהס שטר הרשות כידו לתת להס וכו' מאי כעי תציב לו שובר כתכת וכן דעת רכיט סלוי והרשב"ץ עיין כטור לחמי וחכד וכן מוכח מדכרי מרן סח"מ י' ק'ר וכן פסק מהרי"ק כספרו הקטר כסדר הכית ס' קכ"ט ודלוקי הסיל סי' ק'ר ס"ג ח"ל מלוה ע"פ מוקדמת כעדים דהגהו'ומרדכי כמלוה כשטר ולפי' ומלוה כשטר מחומרת מלוה ע"פ קודמת סכי טעמיהן לערב כמת לוה שמת לנכית מכני חרי *ולעניו שמת הלב פסיוט פרע וה"ן תוכל לטעון שחמיה פרע שיכולם לנכות כתובתה מהקרקע לכל לעניו לכ"ח ודוק :

סמוטת לא שהרי המוטת שכחיי כעלה שהס ח"ל לין כ"ד דומה לס"ם ס"ה ומרן מן התורה כ"ח נוכה ולין יכול לוון לותה וכ"ם כש"ע דשכח ושגח הס דמה שפסקו המוטת שלאחר מיתת סכעל שהס מקנאי כמלוה כע"פ מוקדמת נוכה הכ"ח כתובה שקודם נוכה הכ"ח . ולא עוד שא נס היינו מכני חרי משח"כ כב"ד דנכסי לס ישאר שום דכר מהקרקע לאחר פרעון חמיה משועכ'לה מכח שטר שכידה החוב היה יכולה ליקח למוטת שא לפרעון כיד כה' דמלו' ע"פ מקדמת טורף הכתובה שהרי מה שלמרו לס תפסה למוטת מהמשועכ' דין זה לא יומק שמלוה מה שתפסה תפסה הוא דוקא כמדי דשייך ע"פ לף שהוא מוק'ודלי שליט עור' כיה חפיסה וכגיונן שתגכיה לותס לקטתס ולו ממעכדי ולין שום ריהיה מדכרי ה' מהני תפיסתה לכל כקרקע לו כדכר שליט המני'ומרן הש"ע דפסקי כבני חרי תחת ידה לתפוס לא הוי תפיסה ויתשבו דוקא מלוה ע"פ מוק'נוכה וכ"ד הס לה מכלל כתובתה חה פשוט הגלע"ד כתכתי .

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

משועכדים והדכרים כרורים ופשוטים וק"ל :

סימן לה

שאלה ראובן שידך לתת בנו כידיעתו עם בת שמעון הקטנה והתנו בניהם שיתן שמעון מעות כעין שך גרוש הת"ק יתן עכשיו כיד ראו' לשתת ולתת כהס ויהיה הריוח לכנו והת"ק לחדיש לזמן מיושלין והריוח שירויח ראו' כת"ק גרוש שיתן לו שמעון עכשיו כל לותו הריוח שירויח כהס עד שעת המיושלין יכתבו כתובה עם סך הנדוניא וכו' וראובן נתחייב לתת לבנו כשעת הגישואין ת"ק גרוש לקרן קייס ותכשיטי זהב לכלה ק"ן מיטי' ונתחייבו ראובן ושמעון זה לזה ר' גרוש קנס הבא מתחר' חיוב נמור מעכשיו על דעת חכמי ספרד וכקנ"מ משניהם לקייס כל הנ"ל וחת"כ שמעון העביר המוער ולא נתן מלומה לראובן והלך למלריס ובנו של ראובן הלך לחדיו ותבע ממנו הת"ק גרוש ויענתו שמעון

כי

כי לא נודמנו לו מעות לכל הולך הוא לקצוניה ונשכנ לו שעם הט"ר חיימ"י
ישלח המעות לרמשק וילך לו ולא שלח מלומח לא עם הט"ר חיימ"י ולא עם
זולתו לא לרמשק ולא למגריס אשר הלך שם החרוש לזרזו על המעות וכרחותו
כן החרוש הלך ועשה לשה אחרת ועתה שמעון תכע מרחובן הקנם ורחובן השיב
לו אדרבה לתה חייב לי הקנם כי ממך היה העכוב יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה:

תשובה יראה לע"ד דאין כאן חיוב קנם על שום אחד לפי שעיקר השידו'
תלויים בקיום התנאי ואע"פ שלא פירש האריכן דלא נתרצה רחו'
לשדך לבנו נדול עם בת קטנה שצריך להמתין לה זמן ומנס ומכסס עד שתגדל
שלא לחסכת התועלת של ריוח הת"ק נרוס שירויח כל זמן השידו' וביון שלא קיים
שמעון תנאו ולא נתן מיד המעות אשר נדר בפיו נתבטלו השידוכין וגם חיוב
הקנם בטל מעצמו וכ"כ הרא"ש בכלל ד' בדין לומרנא דמוכח ז"ל וכן בנדון זה
לומרנא דמוכח שאילו היה יודע רבר זה שהיה עתיד לעשות לא היה מקבל
עליו קנם וכו' ולומרנא דמוכח הוא ובאילו התנה בפי' דמי ועוד כתב שם אף
על פי שלא פי' שום תנאי בשעת עשיית הקנם כיון שלוקח כזה לידע לבן סהדי
שאם היה יודע שדבר זה עתיד לעשות לא היה משדך כלו עם בת שמ' והוי כאי
התנה מעיקרא בשעת מעשה ע"כ גם הרשב"א כתב בתשובה ז"ל רחובן שדך
בתו לשמעון וקבלו זמן לנישואין ונתחייבו זה לזה בסך ידוע בחיוב גמור
וכו' ותוך הזמן קלקל המשודך מעשיו ונתפרסם במשחק נם עשה עבירות שבגלם
נתבדם ואף כי מתחילה היה שוחק ולבי הבת יודע שלא שלחר מבלן החזיק בדבר הרבה
ולבי הבת מסרב מליתנה לו · תשובה הדין עם לבי הבת דלאולינן בתר לומרנא ולפי'
כמקום שבועה ונדרים וכו' עכ"ל הרי מבואר דאיכא לומרנא דמוכח הוי כאי
התנה בפי' בשעת עשיית הקנם וכ"ד היכא לומר' דמוכח שלא עשה רחו' שידו' שו שלא
לרעתא דהנאת שבח הממון שיתן לו עכש' וביון שלא בידו לתת לבת אשר נדר בפיו
אין עליו חיוב קנם · ועוד יש לדקדק בלשון השטר בחיוב הקנם שבתוב חיוב
על בת המתחרטת ר' נרוס דלא מקרי בת המתחרטת אלא בנון שמלא לתת
ידו שמעון ונתן לרחו' המעות אשר נדר בפיו ואע"כ חזר בו רחובן ונתחרט
ממעשיו הראשונים שעשה הרי יש כאן חרטה וחל עליו חיוב הקנם אבל כאן
שרחובן היה רומה שיאלים שמעון תנאו לתת לו המעות כאשר נדר ושמעון הוא
שעיכב ולא נתן לו אין כאן חרטה לרחובן כדי שיתחייב בחרטתו ומטעם זה אני
דן לפטור נם את שמע' לפי שאמנ' לא נתחרט מהשידו' כדי שיתחייב אלא היה
רוצה בקיום השידו' ולא חזרתו ליום זאי למיסב ליה ובכה"ג הוי לומנ שנאנס
שמע' ואע"ג דהאי לומנא הוא דשכיח הוא וקביל עליה מ"מ לא תלה חיוב הקנם שלא
בחרטה והוא לא נתחרט שלא השיגה ידו לתת המעות ועודנו בכיסו ורצו

הוא

שו"ת נבחר מכסף

הוא עומד לתת לראובן המעות לכשתמלא ידו והילו היה חיוב הקנס כלשון זה
אם לא יתן המעות הנז' נתחייב בקנס לז היה מקום לחייבו וכן אם היה לראו'
ראיה שזדמנו לשמ' המעות הכסף ותבעם ראו' ממנו ולא רצה ליתן אע"פ שיהיה
החיוב בלשון כת המתחרטת היה מקום לחייבו לשמעון בחיוב הקנס כי אין לך
חרטה גדולה מזאת שנדר לתת עכשיו המעות ומזדמנו לידו ולא נתנם לכל כל
שלא מזדמנו לידו מעות ולא נתן אין כאן חרטה להתחייב כה כאופן שאין חיוב
קנס לאחד מאלפים וכל הסבלונות שקבל אחד מחבירו חייב להחזירם לו וכ"כ
בתשו' הרי"ם כלל ל"ד סי' ח' הביאה הטור ח"ם סי' כ' על ראו' שצידך כתו לבן
שמע' ונתחייבו בקנס וקודם החופה ילקה לחות המצ"ד מהכלל וכפרה בעיקר
וכו' וראה שהדין עם שמע' שנתבטלו הצידו' ואם שלח סבלונות יחזירם לו וכו'
עכ"ל · ולפי שלחיתי מי שרוצה לפטור לראו' מהקנס מתוך טענה אחרת שלא
הוזכרה בשאלה שטען ראו' כי הוא לא ביטל הצידו' שלח בטו הוא שביטל שלא כרצונו
והביא ראיה מתשובת הרשב"א סי' כא' שצידך כת כתו לשמע' ואח"ך עמד ושידכה
לאחר שטען כי כת כתו לינה רוצה בבן שמ' המשודך והשיב שזה לוקח נמור ולמד
מכאן שגם ראובן פטור · לתרתי אני לא לבי כי טוב לברר הדבר הזה שמא
מחוכו ילמדו ח"ו לפסוק שלא כהל' ואציע לך דברי הרשב"א שכתובה תשו' והיא כתו'
סי' תצב"א וז"ל ראו' צידך כת כתו לבן שמע' וחייב עצמו לתת לו דבר ידוע
בקנס ושבועה וכו' ואח"ך עמד ושידכה לאחר וטען כי כת כתו לינה רוצה בבן
שמ' תשובה הדין עמו שזה לוקח נמור הוא אם לא רצתה הכת להשא לבן
שמע' ומה הוא ליה למיעבד ואין לך לוקח גדול מזה ואפילו תלמר שהיה
יכול לפייסה במעות לפילו התנה שאם תסרב שיפייסנה וכדלמר' בגיטין לטו
תרקבא דדיברי בעי למיתן לה ולא תציבני שהיה לו מתחילה להתנות שאם
תסרב שיהיה פטור דלא היא דלוקח דלא שכיח הוא דכל הכתות מתרצות למי
שירצה האב או הקרובים ואפי' אי שכיח ולא שכיח כמת או חולה ליה
לאתנויי ויש טעות לוקח עכ"ל · ומדבריו אתה למד דדוקא בלוקח דלא שכיח
כהאי דכל הכתות מתרצות בניזואי הקרובים אמר הרשב"א דהוי לוקח נמור
אבל כל היכא דשידך האב לבנו כרצון בנו ונתחייב בקנס אם חזר אח"ך בנו
מהשידוכין אל על האב חיוב הקנס דבכי הא מלתא הוא ליה לפרושי בשעת חיוב
הקנס ולומר לכי מתחייב זולת אם יחזור בו בכי האי פטור מהקנס דשכיח הוא
להיות דהבנים חוזרים בהם ולהכי עשים חיוב הקנס על חכת המתחרטת · ועוד
מעצמו מוכן הדבר דאם אתה אומר שלא אל חיוב הקנס כשחזר בו הבן אם כן
חיוב הקנס על ראובן כיצד הוא מתקיים שהרי אין בידי האב להתחרט ולבטל
השידוכין של הבן כל עוד שהבן הגדול הוא תפץ במשודכתו ואם הבן הוא המתחרט

אתה

אתה לומר שלא נתחייב האב בקנס שלה ודאי שמחיוב על האב הוא אם יתחרט
הבן וירצה לבטל השידוכין לכל בגדון הדשב"ח שנתחייב בקנס בשידוכי בת הבת
ים לומר שנתחייב אם יעבב הנשואין לאבי הבת שהוא זכאי בה וא"ל שלא היה
לה לאב שמא תעבב הנשואין לאמה של הבת או הוא בעלמו אם יחזור בתעצמו ויבטל
השידוכי כי ידו שליטה על בת בתו הקטנה להשיאה כרצונו ועל כל כיולא בזה
נתחייב בקנס לאבל לא עלתה על לבו שהבת עצמה תעכב כיון שכל הבנות מתרצות
בשואלי האב או הקרובים והוי לונס דלא שכיחא דלא לסיק אדעתיה להתחייב
בו ולכך פסק הדשב"ח לפיטורה · ועב"ז כב"ד ים לפטור מעצמה דכתיבנה
לעיל ואין לומר דכיון דכתב הרי"ם שחיוב הקנס הוא משום בושת יהיה חייב
האזור בו דמי בושת אף שלא התנו בפי' על בת המתחרטת חיוב קנס ו"ל הרי"ם
בתשובה כלל ל"ד סי' י' דאובן שירד בתו לשמעון ועשו קנס ביניהם כל מי שיעבור
מליאת בזמן פלוני שיפסיד הקנס וכשהגיע הזמן עכב האחד ושכנגדו תובע הקנס
והאחד טוען לשמכתא הוי · תשובה פסק ר"י הזקן דכל קנס של שידוכי' לא הוי
לשמכתא שלא היכא דאין בידו לקיים או גוים להכל היכא דלא גוים לא הוי לשמכתא
וכל קנס של שידוכי' לא הוי לשמכתא דאין כאן גוומא ויתרון לכל דמי בושת
הוא טוען ע"כ · והואיל ולתו לידן לשונות הרי"ם נימא כהו מלתא על מה שכ'
הרב"י ח"ה כי' כ' על תשובת הרי"ם כלל ל"ד סי' ג' שמעון שירד לבתו ועשו קנס וכו'
וקנו בקנין ולתנו לעדים שיכתבו על כל אחד שטר חוב מה' שפים והובים על מנת
שיכתבו שו השטרות וכו' ולא"ך נתחרטה כרבר ומיחתה בעדים שלא לכתוב שטר
עליה ומשיב כיון שהקנין היה על מנת שיכתבו השטרות ויהיו בגאמנות כיד
ג' והיא חזרה בה קודם שכתבו השטרות ליד הגאמן נתבטל כל הענין ולא יכתבו
שו השטרות כלל וכו' ועוד ים פנים לחרות לבטל כל הענין מטעם לשמכתא
דבעיא קנין כב"ד חשוב וכאן לא היה כ"ד חשוב וכו' וכתב הרב כ"י ים לתמוה
על מ"ש ים פנים לבטל הענין מכח לשמכתא דבעיא כ"ד חשוב שהרי הוא פשק
דקנסות של שידוכי' לא הוו לשמכתא ול"ע · ולע"ד לפשר ליישב דברי הרי"ם
דהיכא דכל קנסות לא הוו לשמכתא מיירי בנעשה הקנס בחיוב גמור אם יחזור בו
דלא לתרינן כיון שהחיוב תלוי אם יחזור הוי לשמכתא לפי דאין כאן גוומא ובידו
לקיים דמי בושתו הוא נותן לכל אותה שכתב הרי"ם ים פנים לבטל הענין מטעם
לשמכתא הוא כשהחיוב הקנס היה תלוי אם יכתבו השטרות ואם לא יכתבו לא
נתחייב וחיוב התלוי בכתיבת השטרות הוי לשמכתא ולא שייך דמי בושתו
הבא לפי שלא חל חיוב הקנס ובטל הוא מעיקרו ולכך כתב הרי"ם ים פנים
לבטל כל הענין כלומר דלפי הטעם הראשון של הרי"ם הוא כיון שלא נתקיים התנאי
כיון שבשעת החיוב תלה החיוב אם יכתבו השטרות ח"כ הוי לשמכתא ומהי היכא

שו"ת נבחר מכסף

דמחיוב הוא כהמלט ולא תלאו כדכר אחר זולת כספק אם יחזור בו הוא דלמדי' דאפ יחזור לא הוי למכתא כיון שנתחייב וכידו לקיים שלא יחזור וחזר דמי כשחזו הוא טותן אכל כשעיקר החיוב לא תלאו כספק מחזי כלכר שלא תלאו כדכר אחר כגון אם יכתבו העדות סרי זה למכתא דהרי אין זה כידו לכתוב העדות שאם ימחה כיד הסופר שלא יכתוב יהיו זה רשלי

ומצר זה הוי למכתא · וכן יש ליישב לע"ר אמר לחרפם והרב כית שמואל התמיהה החזית שתמה הרב כב"י על מ"ש ס' נ' מקט"ו תירץ כי שם הרא"ש כשקיו פ"ק דקידושי' הילכך כשעומין מיירי שנעשו העדוכי' כפתר דהה שידוכי' ונתני' ערכונות זה לזה לשם קנס כתב שם דהחם' היתה נחכלת מפני לא ילמד אם לחזור כי אלי נתן לך כך וכך מעים ואז לא שייך כושת מש"ה כת' ומרי חפץ זה כידך ע"י ממון שלחחייב לך הרא"ש דהוי למכתא וכ"כ כנ"ם אם לחזור כי דכבה"נ לא זכה כמשכון כל זמן ויפה כתב עכ"ל ע"ם והסמ"ע כסי' שלזו חייב לו כלום שלא מיך להקנות לו כמודר רמ"נ מסקי"ד כת' לתרן ז"ל וכריב' דלא כלמכתא כב"ד חשוב כרי שיתחייב לו לומר שהרא"ם כעי למכתב שם כיון מן הדין אם יחזור ואם יתן לו המשכון אז יחול רתן הדין לא היה לגבות קנס מיכה המעכוד על המשכון כיון שנתחייב לו הקנס דלא קט כב"ד חשוב שלא משום כושת אם יחזור בו · תקנתהו מש"ה מצריכנן כל הטעמי'

ואם לאו אין מוציאים ממון הקנס מצד העובר לפ שים לו כושת עכ"ל ע"ם ולפשר עוד לומר דמשמה דהרא"ם בכלל ל"ד סי' נ' הקנס הוא דכר נוחמת ס' שפיס והוכיס ודלי דכר גדול מלד הוא דהרי אם אמר אם לוכיר ולא לעכיד לשלם שפיר אלו אע"ג דכירו הוא הוי נזיס והוי למכתא לכל אם אמר אם לוכיר לשלם כמעכה דלא נזיס לא הוי למכתא כדאיתא כהידיה כפ' המקבל דף ק' ד ע"כ וכך כתבו התוספות כפרק הרכית דף ס' ע"כ ד"ה ואי אמר קט לנוכיינה ע"ש ולפי' הרא"ם שכיון הטור דכריו כח"מ סי' ר"ז סעיף ב' ש שכתב דלין כקנס האידוכי' משום למכתא לפילו לי נזיס היינו דכר דיעלה על הדעת וכידו לתתו דהרי סיים כלשונו כמו אם לוכיר לשלם כמיעכה ע"ש וכתב מהריק"ו כשורש קל"ד לף על גב דפשיעא דלפעמים לין דמי מכושת עולים כמו כך הקנס לפי' ככי לא הוי למכתא דלא תשיב נוחמת שלא דכר שהוא רחוק מהדעת עכ"ל מכילו מרן כב"י ז"ם סי' ל' ע"ש וכתב כד"מ שם שכן כתב מריב"ם כסי' קע"ז והוא ע"ם שלא מלאתי וב"ז כסי' קע"ז ע"ש וחמצא שפיס והוכיס דכר נוחמת הוא ודכר שהוא דחוק מהדעת זולת למי שהוא עשיר מופלג כמלך וכיולא ולין סברת לומר דהרא"ם מיירי כמי שהוא כמלך וכיולא שלא כעשיר דעלמא ועשיר הוי נוחמת ולמכתא כך גדול ועשם כזה חמצא שפיס והוכיס והסמ"ע כסי' ר"ז ס"ק ת' כתב ח"ל לא

הוי

הוי למכתח פי' לע"פ שגוס לקטס נפשו כפך משוב שהכוסס כל כך הוא וכר
נדול שכרלי סיל להפסידו עבור וה כל כך ויותר מזה עכ"ל ע"ש ולע"פ שכתב
שגוס לקטס נפשו כוונתו עשה על עלמו קנס מרווח כמו שפייס וכתב כפך משוב
ר"ל שעשס על עלמו פך שהוא משוב כעיני הכריות לכל לא כמו המיה דמשכחת
סרת"ם דהסיה נוחמת עלמס היא והר"ל למימר שגוס לקטס נפשו כפך מופלב
ועשס שלא ולפי כוונתו כרכתיכנא לזוק וכוה נתה קושיית הכ"מ למ"ע סי' כ' שהק'
ו"ל קשה טובא דלא היס לשס משכון ולפילו הכי כתב לכטלו מטעם למכתח
עכ"ל ונרחק שס לתרן וכמה שכתבט לק"מ כלן דנויס טובא הרבה יותר מדי
למכתח הוא עוד הקשה הכ"מ שס קודם קושיא הנ"ל ע"ד ר"י שכתב שבקנסות
של שידוכי' ליכא למכתח ו"ל יש לתמוה דלמה כן במשכון למה לא יתחייב בכל
ענין לפי' לא הקנס לו כפודר דלא כלמכ' כיון דליכא בשידוכי' משום למכתח
וכך הקשה הכ"י עכ"ל והיא מה שהקשה כ"י ויש לתמוה עמ"ש תריך להקטת לו
כפודר דלא כלמכ' כב"ר משוב שהרי הוא עפקן דקנסית של שיוד' לא הוי למכתח
ול"ע עכ"ל מרן הב"י וכוונת קושיתו פשוטה כיון דבקנסות של שידוכי' ליכא למכתח
ק"ב כשעושים שידוכי' ונתנים ערבונות זה נוה לשס קנס למה לא וכו בערבונות
בכל ענין לפילו לא הקנה כפודר דלא כלמכתח וזהו שתפס כלשון ויש לתמוה
עמ"ש תריך להקנות לו כפודר דלא כלמכתח וכו' כי אין תרך להקנות לו כלל
כיון דאין כאן למכתח ובאין הוא שיתחייב הקנס מפני כושתו של וה כלא שוס
קנין כלל וכ"ב מרן בבית יוסף ח"מ סי' ר"ו סב"ל לדעת דוב מהרלשונים בי אין
טורך לקנין כלל יעוש"ב ומעתה מה שתמה הרב נחלת צבי לה"ע סי' כ' סקי"נ ע"ד
הב"ח ו"ל ולא הבנתי כלל מה שכתב וכך הקשה הבית יוסף סלא מעולם לא הק'
בית יוסף וה דקשית הב"י אינה שלא למה תריך הרמ"ם קנין בב"ד משוב הלה
לפילו בקנין שלא כב"ד משוב כמי שני כיון דאין בשידו' משום למכתח עכ"ל
לפי מ"ש לא קשה מדי על הב"ח והדבריס ברורים ולמתחיל כתב עוד ו"ל ונם
מה שתמה הוא (ר"ל הב"ח) לא הבנתי דאיך תלוי דין למכתח במשכו' סלא
הרמ"ם כתב להדיא טעם למה במשכו' אינו מועיל עכ"ל ולע"ד דברי הב"ח
מוכנים מיטב דכוונתו כיון דלהרמ"ם דס"ל כר"י דאין למכתח בקנסות של שידוכי'
אם כן תו לא תריך שום קנין כלל וכלל וכמו שכתב מרן הב"י בסי' ר"ו משם
הרשלונים דאין טרך לקנין כלל ואם כן במשכון למה לא יתחייב בכל ענין לפי'
לא הקנה לו כפודר כיון דליכא למכתח ומה שכתב הנחלת צבי ור"י שכתב
שכל קנסות שעושים בשדוכין חיירי בקבל קנין רק שסבר שאין תריך קנין כב"ד
משוב כמו שהוא להדיא כן בדברי ר"י בפרק חיזהו נשך עכ"ל סמעניין בדברי התו'
בפרק חיזהו נשך ירחה דר"י חיירי כלא קנין שכתבו ומיהו קנס שעושים בשעת

שידוכין

שו"ת נבחר מכסף

שיחוכ' מהמי הפי' לח קטו כב"ד חשוב כיון שנוהגין בו כל העולם מידי דהוי
לסיטומטח דלקמן דקניח עב"ל קח מצוו התו' קנס לסיטומטח וכסיטומטח לח
יש קנין כלל חלח דוקח רשימת החביות ה"ן בקנס השידו' חין נריך שום קנין
כיון שנהגו בו כל העולם מדי דהוי לסיטומטח דקניח ברשימח כלבר משום שנהגו
בו כל העולם הכח נמי בקנס הסי' עוד סיימו התו' ועוד דכדין הוח להתחייב
כל החוזר בו כיון שמבייש חת חבירו ולטעם זה ודחי חין נורך לקנין כלל דומיח
דשוכר הפועלים וחזרו בהם בדבר הלבד כשכליהם חלל בעה"ב מוכרן ושוכר
עלהם דבמשיכת המשכון נתחייבו הפועלים לקייב דבורם כמ"ש הרח"ש בפ"ק
דקידוש' ושם ליכח שום קנין הכח נמי כיון שמבייש חת חבירו בחזרתו מתחייב
כלתי שום קנין ועוד כתבו שם התו' וכן לם קבל עליו בשעה שהשכירוהו קנס
לם יחזור בו ולח נמלח מלמד לחר מוומן היו זה לסמכתח דלח חציב גזום כיון
שמפסידו והוי כמו לוביר ולח לעביד לשלם במטבח דלהו לסמכתח היח עב"ל
והקיח דמלמד ודחי חין נריך קנין וכן ההוח דלם לוביר וכו' דטעמיהו הוי כיון
שמפסידו כהקיח דשוכר הפועלים כיון דיש הפסד בדבר מחוייבים בהפסד וחין
נורך בקנין כלל והשוו התו' קנס הסי' להמלמד ולהם לוביר וכו' דלית בהו קנין
כלל והדבריס ברורים דלח כנחלת לבי ומ"ש בהגהות מיימון פ"י מהלכות עדות
הביחם מרן בב"י סי' ר"ו סב"ח ו"ל בני חדם המשחקים בקוביח בחמנה חר"י
דחין חייב לשלם דבמה יקנה דחפילו למ"ד להו לסמכתח היחך יקנה בדבריס
בעלמח בלח שום קנין וכו' ע"ש שלחי שחוק הקוביח דהוח הולות וסבלות ופסולים
לעדות סבירח ליה לר"י בדי שלח יהיה חוטח נשבר לח יקנו זה מזה כי חם בקנין
כיון שבקוביח משחקים זה דרכם בסל למו שלח כדרך בני חדם המהוגנים חלח
בגוולים וה חת זה משל"כ בקנס השידו' שנוהגים בו בל העולם וגם מבייש בת
החוזר לשבנדו וכסיטומטח גם בן

וכתב הרב בב"י ויש לתמוה על מ"ש נריך כיון שנהגו בו בל העולם ובלם
לו לקנות בסודר דלח בלסמכתח בב"ד חשוב לוביר וכו' כיון דליכח פסידח
שהרי הוח פסק דקנסות של שידו' לח הוו בדיבורח בעלמח מחחי' ועוד שנהגו
לסמכ' ול"ע ותפשר ליישב דלח כתב הרח"ש בך בל העולם ודוק.

בן שה ללמדנו לופן החיוב העולה בפי הדין לב"ע לפי' לחותם שבוברים שים דין
לסמכתח בשידוכין והוח דעת הרמב"ם ליתדנו הרח"ש סדר הגון לנחת מידי ספק
לבל הפוסקים ולעולם שלם לח עשה בן לדעת ר"י הזקן שפסק הרח"ש בתותו
מחייבין ליה משום בושת וכן בתבו שם התוספות בשידוכין נריך ליזהר הרבה דמנה
יין בהן משבון יין בהן ושמח בשידוכי' לח לתריכן הבי ביון שבשהחד מהם
חוזר בו השני מתביים והרח"ש בח ללמדנו הסדר העולה לפי הדין לב"ע ובשאות

פסק

פסק להלכה כר"י הזקן שאין דין חסמכתא בשוק' כנ"ל ליישב דברי שרה"ע ולא ליקשו דיוקי תלמידים וזקן ומזרע לבניהם דלרעת הרא"ם חייב משום רמי הבושת לכל הדבר פשוט דליכא רמי כוסתו שלא בשמעו במיוב כך יודע שהוא רמי כשתו לכל כסתם שוק' שלא נתחייבו כמך יודע לאין למחייבו משום בושת. *וכנ"ל שהחיוב היה על תנאי ולא נתקיים שתנאי נתבטל ג"כ החיוב והשדו' ושוב אין כאן לא קנס ולא רמי כושתו כלל של דבר לאובן פשוט מהקנס וגם שמ' פשוט מהקנס ומה שנתנו זה לוש שכלותו' מיוכי להחזיר הלע' **יאשיהו פינטו** ס"ט

אמר שכיחם תהריק"ו בשוק כ"ם שכיחי ליש לפי' לא עכדי קנס חייב לשלש רמי כושתו לפי תשש שב' שם ת"ל ועוד דקדוב לפי לשון דתפילו ממון גחזיב לו מפני כושתו שבח הדרוף מבייתו כדברי' דפשו' דשם לישב מעשה דב

שלא שאין נוכין לוותו בכבל וא"כ אין לנו לפוסרם כדלא כלוש ביון דלפשר לו לגבות מהם רמי כושתו בלי הולאה כדיוניס דכהה לא עכדי' שלוותייהו דכמי ת"ו ע"ם וכן פסק מור"ם כד"מ משמו ח"ל דלפי' לא עכדי קנס לפי' שכי קלוב הוא בעיני דחייב לשלש לו רמי כושתו דעדיף מבייתו בדברים שהוא פשוט שלא נוכין לוותו כומן שזה מיכו לפי תשש לו שלגידה ביה משום תשש קידו' יכול למחן מלתת גט ואין כופין לוותו לגרשה ע"ם ולפ שהרב המחבר דקדק בלשונו וכ' אין לנו לחייבו משום כושת ע"כ והייבו לם הכונה משום שאין זולה כדיוניס מ"מ היה לו לשייש ולפי תשש לא מפקינן מניה מי שכירא ליש הבי וכדפסק מהריק"ו ומדקדוק לשונו שכתב לכל הדבר פשוט דליכא רמי כושת שלא כשהחזו וכו' מזה נראה דלפי' תשש לא מהני כלל החזו מדקאמר דליכא רמי כושת ר"ל לא שייך כזה רמי כושת ולפ"כ התיישה לא מהניא מידי לדשתו ונשלמו ממנו דברי מהרי"קו הללו כי לילו רלה לותם היה מפיים ולפי תשש לא מפקי' מניה וכדפסק מהריק"ו ולא היה חולק עליו וקלת קשה על סרב כיח שמעו כסי' כ' ס"ק י"ד ועל הכה"ג שם ס"ק ט"ו שכתבו בסתם לפי' לא עכדי קנס לפ"ם וכו' דחייב לשלש רמי כושתו ע"כ כנר' מדבריו שו דמוכיח כדיוניס ולא כן לשון דוקא לפי תשש ל"מ מניה וקלרו לשונם כמקום שמריך להם לכתר היטב ועי' כם' כיח דוד מלק יו"ד סי' קי"ו וכדברי הפוסקים שקבן שם יעוש"כ.

סי' לו

שאלה ראובן שמשך חלמנה ולחר כך לתר הן לתת שכעוד שהיתה הלשה הזולת נשואה לבעלה הרחשון בחתי עליה ולחר שנתחלמנה נשאה והוליד ממנה בן והלשה הזולת לסוילה לבועל ומריך להומי"ה כנגו יודע מו"ר מה יהיה

שו"ת נבחר מכסף

יהיה משפטו הולד קטלד חס יש בו בד פיסול והוא ממזר מדבריהם אז לאו ושכמ"ה:

תשובה תכן פ' כסם שהמים כודקין וכו' כשב שאסורה לבעל כך האורה לבועל של ונשואתה ונשואתה כ' פעמי' ופסק הרמב"ם פ"ב מה' איסו"ב כל האשה שהיתה לה קטני ובתירה וכו' מוחיל ונאסרת על בעלה הרי היא כאורה לזה שנאסרה עמו לעולם כדרך שהיא אסורה על בעלה וה"ה עבר ושאה מוליכין אותה מתאחיו בנו אחי' היו לה כמה בנים ממנו מפי השמועה למדו כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל עכ"ל · וכ"ד שאמר בבועל שיניתה עמו בעודה אשת איש ונאסרה לבעלה גם היא אסורה לבועל ומוליכים אותה בגבו אפי'ים לא בניס ממנו דאף שהיא אינסיה אחיכם דיאוסין ות"מ לענין הולד לא מהמנו' ליה לפוסלו על פיו שאע"פ שגניטו אחומר זה בני ממזר הוא נאמן כמו שפסק הרמב"ם פ"ו מה' איסורי ביאה אלא שהחזק שזה בנו ואמר בני זה ממזר הוא נאמן וה"ה יש לבן בניס אינו נאמן שלא אחמינה אותו תורה שף על בנו שנאמר כי את הבכור בן השנואה יכיר יכירנו לאחריס ע"כ וה"כ היה נראה להאמינו לפסול את בנו ת"מ אם לאו מלתא היא מבמה נעשמי' דלא מצינו שהאמינה אותו התורה שף לאכירו לאחריס ולומר אלין זה בנו אבל לא האמינה אותו אתורה בבנו שיאמר שהוא בא על אמו בהיותה אשת איש ואינו נאמן לפסול בן בנו כך אינו נאמן לומר שיניתה אמו בעודה אשת איש ויהיה נפסל בנו · ועוד דלעיקרי דינא אפי' בשיש עדיס שיניתם ושאת לבועל יש לנו לומר שאין הבן ממזר אפי' מדבריהם אע"פ שיניתה אמו עם אביו בעודה אשת איש דאף אניא פוק פ' החולץ הבל מודיס שבא על הנדה ועל השוטה ועל שומרת יבם שאין הולד ממזר ופירש רש"י על השיטם אשה שיניתה אחת בעלה וקי"ל דאסורה לבעלה הא קאתי דאין הולד ממזר והם"ר לכן הטולד מהבועל דאינו ממזר ואע"פ שגניטו בפרק האשה בשאה האשה שהלך בעלה ושמעה שמת ושאת ואחר כך בא בעלה אחת מזה ואחת מזה והולד ממזר מזה ומזה ואמרו בגמרא דאכן שהולד מהשני ממזר מן התורה ומן הראשון אחר שהחזירה ממזר מדבריהם ומשמע דאע"ג בשאה שיניתה אחת בעלה ושאת לבועל וילדה בן דאוי ממזר לפחות מדבריהם הכי מצאנו מם שכתב הנמק"י בפי' המשנם פ' האשה שהלך ח"ל ואפשר שהוא (ר"ל רש"י) סובר כשם שהאמינו בעניו הולד שאמרו כאן שהוא ממזר ואינו ולד סוטה ודאית אינו ממזר וכראמר' לעיל בהחולץ שהבל מודיס דבנדה ובסוטה שאין הולד ממזר ואפילו מדבריהם משמע שאינו ממזר הכי נמי האמינו לקונסה בעניו בלאוקיה וכו' עכ"ל וא"כ כיון דבסוטה עצמה שיניתה אמרינ' דהולד מהבעל אינו ממזר אע"ג כולד הבועל לאחר שנתנרשה או נתשמנה דלא הוי ממזר ודוקא כשנשאת ואחר כך בא בעלה שאין ערין להאת אינם הוי הולד מהשני ממזר מדקוריקח ומאחרשאן מדרבנ' הייט

שהחזירה

שמחוירים קודם שנרם שכי דקנסוהו לרחשון ככח על לשת לים וכדכתבתי בתשובה במקום אחר (לשר הכרכם היל תשובה לשר סדיתים לאר תשובה ו סי' ל"ז משום דשייכי להדדי מינהו וסכך כתב שם משם הרשב"ם ומרדכי ישע"כ) לכל כבן הטלר מסכועל להאר שנתברשה שלשה לו נתלמנה לע"פ שמוליכים לותה ממנו מ"ת לין הולך ממנו ממוך · ועוד יש לומר כג"ר כיון דליכא עדים שויכתה תחת כעלה שלי שהכועל הוא לומר שכח עליס כמיוחס תחת כעלה נחי דמהימן להפסיד משום דשויח עליה חזקתיה דלקוחין לכל לישו נאמן לגבי הלשה להחזיקה כזונה ונם לישו נאמן לגבי סולר לפוסלו לפילו מדרבן ושד דלע"פ שמרשיע עלמו לומר שכח עליה שמא סיס לאונסה וכסכ"ג לא היתה לסורים לכעל ונם הכניס לשר יולדו לם מהכועל לית כהו מיסול כי כיון שסיה לו זיכתה כרשן ולישה לסורים לבעלם ומיך להחריך כום כלשה שנאנסה לם לסורים לבועל לאחר שנתשמנ'* וכעת לין הפנלי מקניס עמי להחדי כי עול הנכור כבד על לחדי וכשלשנה לשנה כפרק לחל'כה כעה"י לשקטה ולניעה כמכוני מלם סלעיר **יאשידו פינטו"ם**

אמר לכריסם הרב משנה למלך פ"ב דסוטה דין י"ב נפת'כזה היכא דסיה הכוע'מויד והיל לטפ' לו שונגת לם לסורים לו ח"ל מי לתריע'שרין זה ולסורים לבועל הול משום דלקרים לבעל לכל כל שלה לסרים לבעל שריל לבועל לו דילמ'

כל שהול מויד לאר בה ותחילה הכיל דברי הקום' דמפ' שבת רב"ו רס"ל כיון שהיל לטסה לף שהול מויד מוהרת לו וכן בתבו נ"כ בתוספות כפ"ד' לחין דל"ר ד"ה לע"פ הכיולם המפ"ל בסו"ר כד"ם עוד יש לי לקרים לחת ומתייעב מדבריהם לענין לשת בהן שנאנסה דלסורים לבועל פ"ם וק"ק על המפ"ל דלמה לף הכיל דברים בפרק לרחשון לקייעתל דכהידיל כתבו יש לתלק כין לוקם לרשן כלשה ישרש דסברם הול דלף נלסרים על הסיעל שף בשלשרה על הבעל עכ"ל לח"ך כתב שו"ר שרכר זה הול ס"ם ערוך כפ' קמל דכתובות דף ט' דקלמר וכי היתה מעשה שהיה מפני מה לף לסרוה כתם לטסה הוות פי' כת שכיב לכן הכיל הירושלמי דס"ל שלע"ג שהיל לטסה ומותרת לבעלה לפ"ה לסורים לבועל ומעשה שהיה גבו כריתות כתב לה לחרים וסיים המפ"ל ולף ידעתי לין הרשב"ם לף הכיולו הירושלמי הול וחולי לף תשו ליה משום ההיל רפ' קמל דכתובות דמוכח מינה כל שהיל לטסה מותרת לבועל לף שהול מויד עכ"ל וכובת המפ"ל כת"ם ולף ידעתי לין הרשב"ם וכו' על התוספות דשבת והתוספות דפרק ד' לחין שהבי' המפ"ל כשו"ר ע"ם ודס"ל בפשיטות היכא דהיל לטוסס מותרת לבועל לף שהול מויד ולף תשו להירושלמי מפני שהפ"ם בכלי כך ס"ל והיכא דפליגי בכלי וירושלמי

שו"ת נבחר מכסף

קי"ל כבבלי מס"ה ס"ל כפשיטות דמותרת לבועל אפ היה לטוסה ולפשיטה ליה להמצ"ל ספק זה מתלמודא דידן ומהתוספות דס"ל הכי בפשיטות וזה ברור בכונת המצ"ל והרב מרלה הציס על הירושלמי דקוסס דף י"ח ע"ג ד"ס לפשר לומר מוזר וכו' הביא בדבריו תחילה דברי התוספות דפרק ד' לחין שהביאם המצ"ל בסוף דבריו ואחר כך דברי המצ"ל ולפשר יראה שבאמת מותרת לבועל וסיים בסוף דבריו שהמצ"ל לא סבריע כזה שכתב המצ"ל בסוף דבריו וצריך להתיישב בדבר עכ"ל ואחרי הסליחה רבם לא דק בכתביה ולעניו לפשר יראה שבאמת סבריע המצ"ל כפשיטות דמותרת לבועל מהס"ם בבלי דכתובות ומהתוספות דס"ל כפשיטו' דמותרת לבועל ולית ליה בזה שום ספיקא כלל וכלל ומה שכתב המצ"ל בסוף דבריו צריך להתיישב בזה קרבה עכ"ל הוא היכא דבדקו המיס לבועל ולא לה כלפר ירלה המעי'ס וכבעל'כן ובדקו לו ולא לה סיים והדבר צריך לעני תלמוד בלפת כהן שבדקו לאחו ולא לאותה סיכי לדיט דיוני עכ"ל והדברי'כרורי'דלא כה'מרא'הפני'וק"ל

סימן לז

שאלה ראובן שלח נט כריחות לשמעו ולאחר זמן נשא לאותה שמ' וכשנודע שעדיין לא נמסר לידה הנט הפריעוה ממנו ומסרו לה הנט הנ' גס נרשוה כנט מסמ' ולאחר זמן עמד שמע' והחזירה והוליך ממנה כניס ילמדנו רביט אם הכניס מותריס לבא בקהל אס לאו ושכמ"ה :

תשובה תנן כפ' האשה רבם האשה שאלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעליך ונשאת ואחר כך בא בעלה תלא מוס ומוה ובייבה נט משנאם וסולד ממור מוה ומוה ועדם"י וסולד ממור מוה ומוה אס ילדה משני ממור נמור ואס שוב אחזירה הרא' וילדה לו הוי ממור מדבריהס וכן פסק הרמב"ס פט"ו מהל' לישורי ביאה וז"ל שלש ממוריס הס ממזר ודלי וממור ספק וממור מדבריהס וכו' ולזהו ממור מר"ס בנון האשה שמעה שמת בעלה ונשאת והרי בעלה קיים ובא עליה בעלה הרא' והוא תחת השני הרי הבן ממור מר"ס וכתב ה' המגיד פי' דברי רביט דוקא בשבא עליה קודם שנישאה השני אבל אס אחר שנישאה השני בא עליה לא נרע ממחויר נרושתו לאחר שנשאת שלא מדט כה תקנת חכמים לומר הולד ממזר וכו' עכ"ל וכן כ' נ"כ על דברי הרמב"ם בפ' מהל' גירו' ע"ש וכן כתב רביט ירוחס נתיב כ"נ וז"ל סבא על הערוה הבניס ממזריס ולין לחלק בין אונס לרצון וכו' ולקיה לדבר דתנן פרק האשה רבה האשה שהלך בעלה למד"ה ואמרו לה מת ונשאת ואח"כ בא בעלה הלא מוה ומוה ובניה ממזריס ולסקינן דמא' הוי ממור מדבריהס ולסור בממזרת ופי' מא' אס בא עליה קודם שנישאה השני ונתעברה וילדה ממנו

הוי ממזר מדכריסם עכ"ל וכן פי' הרב נמק"י בפרק החשה רבה ז"ל משני בריכה
נמ כדי לברר לימורו של ראשון כלומר שעשים קיום לקידושי שני כדי לאוסרם
על הראשון ולעשות הולד ממנו ממזר קודם נירושי שני ע"כ הרי כל הני רכותא
סברי דדוקא כשבא עליה הראשון קודם נירושי שני הוי הולד מן הרא' ממזר
מדכריסם אבל לאחר נירושי השני אף בא עליה הרא' לית ביה ממזר כלל · ונס
מסרי"ק כתב על דברי הטור סי' ד' ו"ו ז"ל מבואר כדברי הרמב"ם פ"י מהלכות
נירוש' ופט"ו מהלכות ליסורי ביאה דהא דהולד ממזר מדברי' מן הראשון היינו
דוקא כשבא עליה קודם שנירשה השני אבל לאחר שנתגרשה מן השני לא גרע
ממחזיר גרושתו וכו' שלא מליבו בה תקנת חכמים לומר הולד ממזר עכ"ל
ולא הבית יוסף על סברה זו וכן פסק כספרו הקצר סי' י"ד סט"ו וכסי'
י"ו סכ"ו אף בא עליה קודם שיגרש השני הולד ממזר מדכריסם עכ"ל משמע
שדין זה מוסכם מכל הפוסקים כי לא מליבו יוסף חולק על סברה זו ונכונם
היא בטעמא דלא גרע ממחזיר גרושתו מן הנישו' שהולד ממנה כשר · ורליתי
מי שרצה לדקדק מפרס"י שפי' על המשנה והולד ממזר מזה ומזה אף ילדה
מן השני ממזר נמור ואף שוב החזירה הרא' וילדה לו הולד ממזר מדכריסם
עכ"ל מדנקט והחזירה הרא' משמע דהחזירה לאחר נירושי השני ולפי' הכי קאמר
שהולד ממזר מדכריסם והא ודאי לא מכרעת דהא קאמר אף ילדה מן השני
ממזר נמור מן התורה הא ודאי לא הוי לאחר נירושי הראשון לפי שלאחר נירושי
הרא' הוים ממזרים מן התורה שלא מדכריסם ואף כן מ"ם התנא והולד ממזר
לא קאי למאי דקאמר בריבה נמ מזה ומזה ולאחר כך הולד ממזר מזה ומזה
אלא הכי קאמר בריבה נמ מזה ומזה ואף עדיין לא קבלה נמ כלל אז הוי
הולד ממזר מדכריסם מן הראשון ומן השני ממזר דאורייתא ואף בירם השני
בגט והחזירה הראשון וילדה לא הוי ממזר מדכריסם שהולד כשר כמו שכתבנו
למעלה כשם הרמב"ם וכל הפוסקים ואפוסי פלונתה לא מפשינן · ורליה לדבר
דמ"ם רש"י והחזירה הראשון לאו דוקא הוא שהחזירה לאחר נירושי שני שהרי
כתבתי למעלה לשון הרב נמקי יוסף שסובר כסברת הרמב"ם ודוקא קודם נרושי
שני הוי הולד מהראשון ממזר מדכריסם וכפי' של הרב נמקי יוסף על המשנה כתב
בלשון רש"י ופי' כך הולד ממזר וכו' אף ילדה משני ממזר נמור הוא ואף החזירה
הראשון וילדה הוי ממזר מדכריסם הרי על כרחיך דנקט והחזירה בערך הראשון
שנירשה ולאחר כך החזירה ולעולם שעדיין לא נתגרשה מהשני ולכך הולד ממזר
מדכריסם שאף נתגרשה נס מהשני הוי הולד מהראשון כשר וכן מלאתי לשון
הטור שכסי' י"ו נקט הלי ליישנא ואף החזירה הראשון הולד ממזר מדכריסם וכסי'
ד' נקט ואף הראשון תר וכח עליה וילדה הוי ממזר מדכריסם משמע דלא שאני

שו"ת נבחר מכסף

לן הלי ליבמה מהלי ליבמה דלכלהו ליבמי חוי דינא חד והלי דנקט התוירה הוא
לגבי הלחון שגירסם שייך ליבמה דהחוירה כג"ל כונת רש"י והדכרים כרוריס וק"ל
וכן נמי לכאורה יש לדעות כדכרי התוספות שכתבו כפ' החשה רבה על מתני'
דהולד ממזר מזה ומזה לומר ר"י דלפילו להאר שנתן הלחון נט הוי ממזר מן
השני מדי דהוה להלחון שהולד ממזר ממט עכ"ל ומשמע לכאורה דהכי קלמר
מדי דהוה להלחון שהולד ממזר ממט גם להאר שנתן לה השני נט חס כן גם
השני להאר שנתן לה הלחון נט הוי הולד ממזר ממט וחס כן לפי זה ר"י חולק
על התוספות הנ' וסובר שהלחון שבא עליה להאר שגירש השני שהולד ממזר ממנו
לאנס כר דייקינן שפיר לשבחא דכונת התוספות הוא ללמדנו שהב"ח שלא מליט
מפורש שים ממזר מדכריהם שא כלחון דלא שייך כיה ממזר מדהוריתה כיון שזו
לשמו היא ומתניתי' קלמר והולד ממזר מזה ומזה אט מוכרחים לומר דמן הת'
הוי ממזר מדכריהם לכל מן השני הוי ממזר נמור מן התורה ולא מליט שיהיה
גם מן השני ממזר מדכריהם לזה כא ר"י וחידש דמן השני יש ממזר מן התורה
והוא הנ' כמשנתט שהולד ממנה כן כעודה תחת כעלה הלחון ויש גם כן מן
השני ממזר מדכריהם כשגירשה הלחון והכיא ליה מהכעל הלחון דלא"ג דלא
שייך כיה ממזר מן התורה מ"מ עצו חכמים ממזר מדכריהם חס כן גם כשני יש
לומר דעצו חכמים ממזר מדכריהם לע"פ דשייך כיה ממזר מן התורה מכל מקום
קנסו חכמים לכעל כמו שקנסו לכעל ולעולם לימא לך דהלי דהוי מן הלחון
ממזר מדכריהם הוא כזמן שלא נתגרשה עדיין מן השני וכונת ר"י למילף כשם שמליט
ממזר מדכריהם כבעל הלחון גם אט נאמר שים ממזר מן השני מדכריהם ופי'
זה הוא מוכרח ומוכח כדכרי התוספות דלפי כונת ר"י לומר כשם שהלחון לאר
שגירשה השני הוי הולד ממזר מדכריהם גם השני להאר שגירשה הלחון הולד ממזר
ממנו קשה דלפי תניא כדלא תניא שדרכה הסברא נותנת שם שהלחון להאר
שגירשה השני אין הולד ממזר כלל כמו שהסכימו כל התוספות דלא נדע ממחויר
גרושתו וכיון שדין זה עלמו הוא חידוש גדול לפיך עשאו עיקר כדי ללמוד ממנו
דין השני שהוליד להאר שגירש הלחון דלפיהקרא דדינא לפכה למידק לפי גירש
השני והוליד הלחון לפי הוי ממזר הא לאו ולפיך לקאו כפשיטות ללמוד ממנו דין
להר וחס כונת התוספות היתה כך היה להם ללמדנו כפי' השני דיכים מחודשים
ולומר כהידיא כך כין חס גירש הלחון והוליד שני וכין חס גרש שני והוליד הלחון
הולד ממזר שא ולפי שכונתם הוא מה שכתבנו והוא עיקר ודוק ודע דדכרי ר"י
הללו מכוארים כהר היטב כמתניתין דלקמן על לומרו לה מת כעליך ולהר כך
לומרו לה קיים היה ומת תנא הולד הלחון פי' שלפני שמיעה ממזר והולד להרון
פי' שלהר שמיעה לינו ממזר וכתבו שם התוספות ז"ל לומר ר"י דמתני' משמע

דממזר

דממוד מרקוריוסף מרקמני סיפף הרשון ממוד והשרון ליט ממוד ולי ריסף
מרדכן השרון למתי ליט ממוד דכי סיכי דקנסוס נכי כעל הכי נמי קנסי לה לנכי
כועל דשפי' לשר שמת כעלם לו נירסה לסוד כה וסולד תמוד ממנו ע"כ והנה
הדכרים שלמר שם ר"י הס הס הדכרים שפי' כהן ר"י כשתי מתניתין שרלה להוכיח
כשם שמניט כבעל הרשון דהולד ממוד ממנו והייט מדרבן דקנסו חכמים
לבעל שם כן גם לשני שהוא הכועל קנסו חכמים שיהיה הולד ממנו ממוד מדרבן
כשהוליד לשתר שנירס הרשון משום דקודם נירוסי הרשון שמי ממוד מילוד'
זהו כוונת ר"י ולימר לנו פי' המשנה שלמרה שם לשרו לו קיים היה ומת הולד
שרף' ממוד והשרון ליט ממוד שפי' ליט ממוד מן התורה שלא הוי ממוד מדרבן
והדכרי' כרורי' ככוונת ר"י *הנה כירר כידים

מוכיחות דליכא מאן דפליג להסיא סכרא שלמר אמר לכרסם מלתי דשיתי שפי' כוונת התו' כדפירשם הרב שהמכר והמה מהרלב"ח כתשו' סי' מ"כ והרב כית חדש כשם"ע סי"ד ס"ק והרב לחם לכירים כתי' ליכמו' לרשון שהכ"לכל לסגרם הולד כשר ומעתה יש לדון ולהכשיר

ומרב כית שמוש שם"ע סי' ר' ס"ק ו"ך ומהר"ח שמון כתשו' סי' קל"ו פי' דכריהם כפי' ה"ם ופירשם עוד כלכחודה דכתב ה"ם וכתב לכל מ"מ פשט דכרי התום' נרלה דמיירי לשתר שנירס שני ומע"ג דיש לדקדק דמכ"ל לתום' כן כפשיטות דלמרי' מידי דהוה וכו' מ"מ כך מרשים דכריהם ע"ם הנך רושם ונם קוף הודה דדומק הוף לומר מידי דהוה לרשון הייט לשתר נירוסי שני דכמנה דשלו תניף כולה תניף כרכתב ה"ם והוף השמת והרב חלקת מחוקק כשם"ע סי' ד' ס"ק י"ו פי' דכרי התו' דכתבו מידי דהוה לרשון הייט לשתר נירוסי שני דשל"כ דיו לבף מן הדין דשיך ילפי התו' שני מרשון הף מרשון לף הוי ממוד שלא כ"ו שהיף תחת השני דנרשיף כשעת השני שכל לשתר נמו מהשני לף הוי ממוד מהרשון ה"ם מהשני לשתר שנתנרשה מהרשון דמה לי כעל ומה לי כועל עכ"ל ע"ם ושני לשיב על זה לי מהף לף לשריף דשלני כועל דכל זמן שלא נתנרשה ממנו כיון שעשה זו כשה שיו כתחילה כשעת הסוד עשת היש כל זמן שלא הומיפה כנמ עדיין לותו חומר לסוד של עשת היש הוף עומד וקנסוהו חכמים שיהיה הולד ממנו ממוד מדריהם לף שהרשון נירס לו מת כיון שכשסוד עשת היש כשה לל השני לישורף כדשלי קלי כיון שעדיין לף נירסה משל"כ לנכי כעל כשנירס השני והחזירה לף דנשארת עליו מ"מ מו"ל מחזיר נרושתו דפשיטא דהולד ממנו כשר ודע דמהר"ח שמון הכיף לשון הרב המשירי דם"ל שם נירס רשרון לף הוי מהשני ממוד ודימה רשרון לשני ולפי מה שכתבנו ספרס נדול יש

שו"ת נבחר מכסף

כן רחמן לבני והוא החמת ורחיות המהר"י דשויות הם כאחד ירחה המעיין
ומהר"ם שמן ראה שם רחיתו הלי' ורחים השניות היכא רחיה שבבד הכריח ר"י
בתוספות דמקמיתין דקתני הרחמן ממזר ומלחרן לזנו ממזר ר"ל היכי ממזר
מדלחריתא לבל מדכנן הוי ממזר דשפילו לחד שמת בעלם הו גירסה
הקור בה וסולר ממזר ממנו תרבריהם דכי היכי דקנסוה גבי בעל הכי נמי
קנסי לה לגבי בועל כמבואר כ"ז כדברי הפוסי' יבמ"כ ומהר"ם שמן עשם מחלוק'
כן הכוזר ומרמב"ם והחמת כדברי מרן בב"י וכדברי הרב המחבר דלא פליגי
וכהדיה ניחא ודוק וה' כיח שמע

ולהכשיר כב"ד סולרות שנולדו מן השני לאחר בחמ"ע סי' י"ו ס"ק קמ"ז כתב וז"ל
שנישאו שניהם מק"ו שהרי כשהחזיר הרחמן ועיין סי' ד' שם כתבתי דיניס שו
לאחר גרושי שני שרומה למחזיר גרושתו מן גתחלקו לד' דיניס ע"ש ולא מלאתי
שבשולין שהוא בחסור לאו ומ"מ לאמרי' שסולר דבריס שו כסי' ד' כמו שיעו"ש

בשר כיון שסולר לאחר שנתגרשה מן השני כל שכן בולדות שנולדו מן השני לאחר
שנישאו שניהם ויולאה בנט מזה ומזה דליכא לסורת דמחזיר גרושתו לף שחייב
להוליאם ודאי שסולר בשר ממט ואו דהא תנן בל מקום שים קידושין ויש עבירה
הולר פנוס פי' פנוס לבהונה לבל בשר לבא בקהל דהלבה בשמעון התימני דאמר
שאין ממזר שלא מחייבי בריתות וכן פסק הרמב"ם פט"ו מה' אסורי ביאה דשמנה
לבה"ג וברופה לבהן הדיוט שהם אסורי להוין שהולר פנוס וחלל לבהונה לבל בשר
לבא בקהל וא"ב בב"ד דשמעון החזיר את האשה ונשאה לע"פ שאינו דאמי לקיים
לותה מ"מ קידושין תופסין בה ואינה יולאה ממנו בלא נט שבך בתב הרמב"ם
פ"י מה' גרושין ה"ל אם החזירה יומא דשמע יולאים בנט וכיון דים לה קידושין
לע"פ שים בהם עבירה שהרי חייב להוליאה מבל מקום הולר בשר לבא בקהל ·
וכי תימא אם בן גם בבעל הרחמן שהוליד ממנה בן קודם שנישאת לשני
הרי הולר ממזר מדבריהם דהא ערין היא לאשתו שה משום דאמרינן דקנסו חבמים
להיות הולר ממזר ואם בן גם בשני שהוליד לאחר שנישאת ים עשות דקנסוה תשו'
לזה בתה שבתב ה' המגיד פ"י מה' גירושין על מה שפסק הרמב"ם ז"ל אם בא
עליה הרחמן קודם שינרש השני הרי הולר ממזר מדבריהם וכתב ה' המגיד הכרח
הוא דודאי לאחר שנישאת לפילו היה הרחמן כמחזיר גרושתו לאחר שנשאת הא קי"ל
שאין ממזר מחייבי לאוין ולא קנסו בהם חבמים אבל לא נתגרשה מן השני עשאוה
בלאת לים מן השני מדבריהם עב"ל · הרי מבואר שלא קנסו חבמים להיות הולר
ממזר שלא בזמן שלא קבלה עדין גט מהשני שגזרו עליה חבמים שתהיה בלאת לים
לנבי בעלה הרחמן וכיון שעשאוה חבמים בלאת לים שהגריכוה גט מהשני לבך
בשבא עליה קודם שקיבלה גט מהשני עשו לותו בילוד בא על לאת לים

הולר

דהולד ממזר והרי זו היא ח"ק מדברי' ונם הולד ממזר מדברי' לכל כנ"ד שנתגר' מהח'
ומהשני הם כה עליה חא"ך לחד מהניהם לא קנסו כהם חכמים לעשות הולד ממזר
כיון דלית כהן חשש ח"ק לא מדבריהם ולא מן התורה . ויש להביא עוד ראיה
לנ"ד מתוחה שהניחו במ' קוטה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל והייט דתנן
פ"ב דיבמות הכוהנן על אחת היש והוליאוה מתחת יד אע"פ שכנם יולית וכנמ'
אמר רב וכעדים מחיכי כר"ח כשאין לו כניס אבל יש לו כניס לא תלח ואם כאו
לה עדי טומאה אפילו יש לה כמה כניס תלח רב מוקי למתניתין כיש לה כניס
ויש לה עדים וכו' ופסק הרמב"ם פ"ב מהלכות קוטה כלשון הברייתא ז"ל כל
אשה שבאו כ' עדים ואמרו שזינתה עם זה כשהיתה תחת בעלה הראשון תלח מזה
אע"פ שיש לה ממנו כמה כניס ע"כ ועל כרחך אפי לריכים נומר שאם אמרו
כשא לותה אשה לאחר שגירשה הבעל אע"פ שחייב להוליאה מ"מ הכניס שנולדו
לו אחר כך הם כשרים ודיקא לשון הברייתא ולשון הרמב"ם דקאמר אע"פ שהיו
לו כמה כניס תלח שהכוונה לו' שאע"פ שיש לה כמה כניס מהבועל ואם תלח אחת
מתאתיו חיכא למיחש ללנו הכניס מ"מ לא חיישינן ותלח ואי חיתא דאחת נמי כל
הולדות שנולדו מהבועל אחר שנתגרשה מהבעל הם ממזרים מדברי' משום דקנסו
חכמים אם כן מאי אע"פ שיש לה כמה כניס דקאמר והלא הכניס עלמם הם
ממזרים מדבריהם ורלויה היה שתלח על הדין ועל האמת שא ודאי שהכניס כשרי'
לבא בקהל ומשום הכי קאמר אע"פ שיש לה כמה כניס שהם מן הדין כשרים ואיכא
למיחש ללנו הכניס אה תלח אחת מכל מקום לא חיישינן . הרי למדנו מכאן שאם
איכא האשה תחת בעלה אע"פ שאסורה לבועל מ"מ אם לאחר שגירשה הבעל עמד
ונשאה ואוליד ממנה כניס הכניס כשרים והיא אסורה ליסב תחתיו וכופין אותו
להוליאה ומכל מקום הולדות כשרים לבא בקהל ואין לומר דאלמי הכא דעשו
חכמים חוק לדבריהם יותר מעל תורה ולכך אפשר דגם לאחר שנתגרשה משניהם
כשהחזירה שמעון הולדות ממזרים מדבריהם שקנסו עליהם חכמים אא לומא
דאם כן גם כראשון שהחזירה לאחר גירושי שמ היה להם לחכמים לעשות חיזוק
ולומר דאולד ממזר מדבריהם וכבר הוכחנו למעלה שאין חולק ומפקפק בזה
זה שא משמע דדוקא סיכא דאיכא משום חשש אשת איש ואפילו מדבריהם
אתם קנסו הכל כנ"ד שכבר קבלה בנו משניהם ואו ליכא משום חשש אשת איש
מכין לנו לקטם הולדות שא כשרים הם . ומה שיש לנמגס ולהסתפק כנ"ד
הוא מהאי דתנן ביבמות פ' אשה אמרו לה מת בעלך ונשאת ואחר כך
אמרו לה קיים היה ומת הולד הראשון ממזר והאחרון היו ממזר ואמרו בנמ'
הראשון היינו לפני שמיעה הוא ממזר מן התורה האחרון שלאחר שמיעה
היו ממזר וכבר כתבתי למעלה מה שדקדק ר"י בתו' דהאי היו ממזר הוא

שו"ת נבחר מכסף

מן התורה לכל מדרכנן הוי ממזר נס לאחר שמת אז שנישאה וכן כתב הרמ"ם
כפסקיו והכיא לשון התוספות עלמס משמע דלאחר שנישאו הראשון או מת
הוי הולד מן השני ממזר מדכריהם והוא מה שכתב ר"י כריש פרק החשה רכם
אומר ר"י דאפילו לאחר שנתן הראשון גט הוי ממזר מן השני מדי דהוה לראשון
שהולד ממזר ממט עכ"ל וכן כתב הטור ח"ה סי' י"ו ו"ל ואם לאחר שנשאת אמרו
לה בעלה היה קיים ומת בן שנולד קודם שמת ממזר מן התורה ושנולד לאחר שמת
ממזר מדרכנן וכן כתב עוד הטור לעיל מזה ו"ל כה בעלה לאחר שנשאת וכו'
לריכה גט משניהם והולד מן השני ממזר מן התורה כר"ת שלא נישאה הראשון
לכל אם נישאה או מת או לא הוי משני שאי ממזר מדברי' ואם אחזיר הראשון הולד
ממזר מדכריהם ע"כ הרי משמע כהידיה מכל הני שגם לאחר נירושי דראשון קנסו
חכמים והוי ממזר מדכריהם הולד שנולד לאחר כך מהשני ות"כ גם כנ"ר לע"פ
שנישאה הראשון הכנים שנולדו לשני לאחר שהחזירה הם ממזרים מדכריהם ונראה
לע"ר שים לחלק כן כ"ר וכן הני דמתני' דהחם ומ"ם התום' ומ"ם הרמ"ם והטור
הוא כזמן שנתגרשה כגט מן הראשון ועדיין לא נישאה השני כגט כפי הדין דאלא
מזה ומזה כגט ולכך קנסו חכמים שכל הבנים שנולדו לו לאחר מיתת הראשון או
נירושי הראשון שהם ממזרים מדכריהם והטעם כיון שאשה זו כאה שיו מתחילה
באיסור ר"ה כ"ו שלא הולילה כגט עדיין לותו חומר לאסור על לשת איש הוא
עומד וקנסוהו חכמים שיהיה הולד ממנו ממזר מדכריהם לכל כזמן שהולילו
שניהם הרא'והאח' כגט ואח"ך החזיר השני ונשאה דהשתא ליתי כה שום זיקה דאשת
איש כלל נהי דאיתי כה איסורא וליתי ליה לקיומה לכל הולד מ"מ הוא כשר כשם
שהראשון שהחזירה לאחר נירושי השני שהולד ממנו כשר כמו שהוכחנו למעלה
לדעת כל הפוסקים אם כן גם השני לאחר שנישאה הוא והראשון יהיה הולד ממנו
כשר ולית כיה תקנת חכמים לעשות הולד ממזר . ויש הוכחה לסברא זו ממה
שכתב נמקי יוסף בענין קנס שקנסו חכמי' לעשות הולד מן הראשון ממזר מדכריהם
כתב ו"ל וטעם קנס זה כדי לענן לותה שלא תנשא כלל גט וכו' ע"ש וכפי זה
כזמן שעדיין לא נתגרשה מהשני היכא נעשתה להני קנסא כדי לענוה שלא תנשא
כלל גט לכל לאחר שנתגרשה וקבלה גט מה מקום יש לקונסה עוד ופשיטא דהולד
כשר . ואפשר להוכיח סברא זו גם מדברי הרמ"ם דמודה כנ"ר דכבר נישאה הא'
ומשני שאם שוב החזירה שהולד ממנו כשר שהרי כתב פ' החשה רכה ו"ל ו"ת
דהיכא שבא הבעל וקנסוהו חכמים שהולד ממנו ממזר קנסו נמי לגבי השני דהולד
ממנו ממזר אף לאחר מיתת הבעל או נישאה לכל היכא דמת הבעל במדינת הים
כיון דלא שייך קנס לגבי בעל לא קנסוהו נמי לגבי שני והיינו כלום דעיקר קנסא
לשני הוא שנשאת לו באיסור ולגב השני קנסוה נמי לגבי דאשון וכו' עכ"ל ומתבאר

מכאן

מכאן דקבר הרמ"ם דכל מאי דאיכא כאני איכא כראשון וכיון דכראשון קי"ל שלאחר שגירשה שני הולד ממנו כשר ג"כ נאמר כאני שלאחר שקבלה ממנו גט אם החזירה הולד ממנו כשר וכי תימא כאני הוא ממזר שקנסו בו חכמים אפילו לאחר שגירש אם החזירה הולד ממנו ממזר מ"כ גם כראשון יש לומר דקנסו להיות הולד ממזר לאחר גירושי האני וכבר כתבנו למעלה כמה גדולים הורו שהולד כשר ולה מניעו מי שפקפק מ"כ שקולים הם הראשון והאני ויכולו שניהם כקהל לאחר גירושי שני ועוד דאי לאו הכי אמאי נקט ר"י כריש האשם אפילו לאחר שנתן הראשון גט הוי ממזר מן האני ולישמעינן רבותא אפילו לאחר שגירשו שניהם הוי הולד ממזר מן האני ולישמעינן רבותא אפילו לאחר גירושי הראשון הוי הולד מן האני שלא תשמע דדוקא לאחר גירושי הראשון לו מיתת הראשון הוי הולד מן האני ממזר ומטעמא דכתיבנא דכיון דמעיקרא נשאה כאיסור אשת איש שהיה כעלה קיים כיון שלא גירשה הוא כגט לע"פ שמת לו גירש הראשון לותו האיסור של אשת איש עומד עליו בגזירת חכמים והוה ליה ככה על אשת איש מדבריהם שהולד ממזר מ־דבריהם · ודיקא לישנא דנקט הטור אם גירשה הראשון או מת או לא הוי משני שלא ממזר מדבריהם וכן לישנא דמתניתין קאמר אמרו לה מת ואח"ך אמרו לה קיים היה ומת ולא קתני אם נשאת ואמרו לה קיים היה וגירש ואחר כך החזירה הולד ממזר וכן לא נקט הטור כאאי לישנא אם גירשה הראשון או מת וגירשה האני והחזירה הולד ממזר מדבריהם כמו שנקט האי לישנא בסמוך ואם החזיר הראשון הולד ממזר וכו' ואמאי נקט כראשון לישנא דאחזיר דמשמע לאחר שגירשה וכאני לא נקט החזיר שלא ודאי דלא לחייבי כאני איכא דהוליד והחזיר שלו הולד כשר כיון שגירש הראשון והאני אכל אכ גירש הראשון והוליד האני דחייבו שלא הוליכה עדיין הולד ממזר מדרבנן כי עדיין לאיסורו הראשון עומד עליו בקנס חכמים · ופירוש זה כלשון הטור דלא מיירי שלא כשלא גירש האני ולכך לע"פ שגירש הראשון הוי הולד ממזר מדבריהם הוא מוכרח ממקומו דקאמר סמוך לזה ואם החזיר הראשון הולד ממזר מדבריהם וכבר כיארתי למעלה שהכונה לומר אם החזיר הראשון לאחר גירושו ועדיין לא גירש האני דהוי לנכ"ם כאשת איש מדרבנן לו הולד ממנו ממזר מדבריהם אכל אם גירש גם האני וא"כ כא עליה הראשון ליכא מאן דאמר שיהיה הולד ממנו ממזר אפילו מדבריהם וכיון דנקט הטור דין זה דאם החזיר הראשון הולד ממזר מדבריהם דעל כרחך לא הוי דין זה אלא כשלא הוליכה עדיין האני כגט מ"כ מאי דאמר נמי כסמוך אכל אם גירשה או מת לה הוי משני שלא ממזר מדבריהם אכי נמי הוא דמיירי שעדיין לא הוליכה האני כגט ולכך הולד שנולד לו לאחר שגירש הראשון הוי ממזר מדבריהם · ויש עוד קצת ודחוק לזה מלשון הטור דקאמר אכל אם גירשה או מת לא הוי משני אלא ממזר מדבריהם דמשמע דהוה אכירא לן דליהוי ממזר מן התורה וקמ"ל דלא הוי אלא מדבריהם

וכשלמה

שו"ת נבחר מכסף

וכשלמה לי מיירי שנירש הראשון ועדיין לא הוליד השני כגון לזיכה למיתר דס"ד דכיון שנשתה כשפיתה בחזקת אשת איש שהיתה תחת בעלה וזה עדיין לא הוליד כגון ק"כ דיכיון לס כשאת איש שעדיין לזתו חומר לאסור עומר עליו ולהוי הולד ממור מן התורה לכך לשמעינן בלשון שלילה דלא הי ממור שלא מדבריהם · לכל לי לאריכן דמיירי נס לאחר שנירשוה שניהם מלי קאמר לא הוי ממור שלא מדבריהם וכי מהיכא תיסק לדעתין דליסור ממור לפילו מדבריהם דלשמועגן דלא הוי ממור מן התורה שלא מדבריהם ולדיכא היה לריך להשמיענו שאם נירשה נס השני ולאחר כך החזירה שהולד ממור מדבריהם ולקנה לשינה דלא הוי ממור כלל כיון שכבר נתגרשה משניהם · שלא ודלי משמע דלא מיירי שלא כשגירשה ראשון ועדיין עומדת תחת השני שלא נתגרשה עדיין ולכך קאמר לא הוי ממור כלומר מן התורה הלא מדבריהם ולעולם דלאחר שנתגרשה משניהם שהולד כשר · וכל"ד שנתגרשה מהראשון ומשני לכולי עלמא הולד כשר · וזו מה שעלתה מלודתי בעניו דין זה לשפט חיפוש מנר ולפשפש אחר כחם דהיתרא דלאו רבותא לאפושי ממוריס בישראל · וכלל העולה דהאשה הזאת היא אסורה לשמעון וכופין אותו להוליאה וכל הבנים שנולדו לו ממנה הם בנים כשרים לכל בקהל : נאם מלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן לח

שאלה מרי עלותי בית ה' של הר הקודש בירושלם תו' עליתי מרוס הריס דרך שכמה ונ־דשתי שם על מה שעשה החיס משה חזן שנשא לשה שנתגרשה כתנאי שלא תנשא לו והוא לא שמע לקול מוריס וכיר רמה נשאה והנה היא הרה וכשמעני נתגלגלתי ולקרא בקול גדול ושוכחתיו בתוכחת מגולה על מה עשה ככה לעבור את פי ה' ויענני ויאמר לי מגילה לי מהשחית ורעי לכל כך היה המעשה שהמגרש נתן הגט בידה כשהיס כלי שוס תנאי ולאי עומד שם שהייתי סופר הגט ורלויתי נתינת הגט כשהיס לך לאנס לאחר הנתינה חזר מסדר הגט ולקח הגט מידה ונתנו ביד המגרש שנית ונתנו בידה פעם אחרת ואמר בשעת נתינה זו הרי את מגורשת ממני על מנת שלא תנשאי למשה חזן עד זמן קלוב ועל פי הדברים האלה סמך אחים משה וכנסה כיון שנתינה ראשונה היתה כשהיס וחזרתי על כל הנדרי' לרווחא דמלתא שלולא' מידו ולא יכולתי כי אמר שהיס לו סכנת נפשות כדבר מחמת קרובי האשה שהם אנשים פרוצים ותקיפים מאד ומה גס כי הרתה ויולדו ימים ללדת אז נתתי לבי לחקור על נדון זה וכאו שנים עדים מלותם העומדים בשע' נתינת הגט ואחר הגיוסו וגוושנזמתי עליהם בשם לא יניד והעידו בפניו כ"ד שכך היה המעשה כדבריו של משה הסופר הנ' וגס אמ"ך כאו שנים עדים אחרים שהיו במעמד הגט ההוא והעידו כדברי הראשונים הנ' על כן באתי להשיב

כעניו

כענין לטהר ולגרש כד ממזרות זה וזה החלי · וק' שהיס יעזור לי ויבח שכמ"ה :

תשובה מי האיש היראי וחרד ש דבר ה' יערב לבו לנשת ש מקום להבת שלהבת ערוה חמורה · וחכמי התורה · שות שתו משערים · לבני כליפטרת · כרומחת וגירת · על כי לא טוב עשה כעמיו לתנם רחיתי לחמרי רוחי והנה פתחה המשפחת כי הלכו נם עשו פרי לענוג ותחר האשה ויתלחו ימיה ללדת והנה דמעת העשוקים שו הכנים לחות לחלו כוסר ושבי בנים תקהינה · הסר על כן נתתי לת לבי לבקש כד לרוכם למחלת הבן ולא יסבימו עמי בעלי התורלה להיה נמנה עמם כי היבי דלימטוי לי שיבת מכשירת · תחלת כל דבר נריך לבדר לא ים כלן הבחנה כין העדים שמעידו לפני כ"ד לחך נרם פלוני לפלונית ע"מ שלא תנשא לפלוני עם עדים חלו שבאו עבשיו והעידו שבנתיבה דלשונם לא הוזכר שום תנאי וכיון שהם מכחישין שו לת שו הרי היא לזה משה האיש בחוקת לשת לים ותנא והולד ממזר הו לא נאמר שלין מבחנה כניהם שלחו ושו רצו השתי נתיבות לחת בפתם והשנית על תנאי לבל שו העידו לפני כ"ד על הנתיבה השנית שהיתה בתנאי ולא פירשו מה שהיה קודם לה ושו העדים השניים ספרו כל המאורע שנעשה מתחילה ועד סוף ולין כלן שום הבחנה כניהם ום לזה סעד מתשובת הריב"ם סי' קל"ד ו"ל הנה ים הבחנה בין עדות זו לעדות רבי יוסף שמעיד שנעשו תנאים בניהם קודם שנישאה והו"ל כזם לומר קודם הנן החתה וזה לומר לאחר הנן החתה ועדותם כעולה כדאיתא בפרק היו כודקין ולפילו כדיני ממונות פסולם כל שמבחישים זל"ז ומיום לה עדות מוכחשת בחקירות שא שי"ל דלא דמי נירושין להנן החתם דהנן החתם הוי כי' מוכדק ולא טעו לינשי כהכי וכמ"ש רש"י שם לכל הנירושין לא הוו סי' מוכדק כולי האי ולפשר דטעו כהכי ומאי כזה לומר כדיוטא העליונה וום לומר כדיוטא התחתונה דלמרינן כפ' ז"כ דעדות מוטעפת דלע"ג דלינה מקום חקירות היא לפ"ה לא חשבינן ליה עדות מוכחשת בחקירות דכיון דכולהו שו דכדיוטא הוה וכין תחתונה לעליונה טעו לינשי הכא נמי כולם מעידים שבמעשה הנירושין וכשנפלה מריבה בניהם נעשו התנאים וכין קודם לאחר טעו לינשי בענין כזה ונם שלפשר שנעשו התנאים כשעת גירו' כלומר מעמד ממש והסכימו כהם קודם הנירושין ולין עשוקים כלומו ענין לף לאחר נתינת הגט והעד האחד תפס לו התחלת הענין והאחר סוף הענין כדאית' כפרקל קמת דפס' דאכיי דס"ל דלרבי מאיר אין אדם עושה כלא כלום ומעשה כי סוה כמפק תרתי ומעיל תלת והאי דקא' כ' כסוף כ' והאי דקא' שלש כתחלת שלש וכו' עב"ל ע"ש וק"כ בב"ד אין כאן הבחנה וכדאיבעא לעיל דכל בתות העדים לאמרו דבר א' אלא שהפת האחת הגידו התנאי שלאמר המגרש בנתינה השנית וכת אחרת מגדת

לנתינה

שו"ת נבחר מכסף

לנתינה הן שמיתם בפתם לכל זה ואם הוא ממיני המקירות לא עליו לנו כחים
בדין שלפניט כי לאט ענין כריך שיט לפי שהאשה הזאת נשאת לאיש מאה הסופר
שכתב הגט ושים שומר בלותו פרק בהותה אשה כשנתן לה הגט כרחשונה והוא
לאמר בפני ניתן לה הגט כרחשו' בפתם כלי שום תנאי ויש עדים מעידים כדבריו
וככה"ג קי"ל דלא תלת כהסיא דכתובות פ"כ ת"ר שנים אומרים נתגרשה ושנים
אומרים לא ה"ז לא תנשא ואם נשאת לא תלת ומקשינן והא תרי ותרי ניכפו
ומשני בנשאת לאחד מעדים היא נופה בחשם תלוי קיימה בלומרת כרי לי ע"כ
ונמצא דלפ"ז שאם גם האשה לומרת כרי לי שנתינם רחשונה היתם בפתם לא
תנשא ולה תיפכן לנתינה שניט שנתן לה ע"ת דאפי' בתוכ"ד לא מהני כמגרש דהכי
קי"ל כל הכ"ד כרכוב דמי כר ממקדש ומגרש וכו' וז"כ פשיטא בחוזר ומתנם
בנאמן אחד הכר כדור דלא תיפכין ליט לכל חדדם נדולם ופפק נדול נפל לנו
כדין זה אם מתחילם כשעמד המגרש לגרש נלה דעתו שבא לגרש על תנאי שלא
תנשא לאלוני עד זמן קלט וחל"ך מתן הגט פתם ולא הזכיר התנאי דילמא לומרי'
שעל תנאו הל"מ הוא קומך ומתנאי קיים ואם נשאת לאחרו פלוני תלת ולכאורה
יש לנו ללמוד מפסיא דפר' המדיר דכיון דנתן פתם לאוליה אחליה לתנאים דלאמר
שם קידשם ע"ת ובגמא פתם רב לאמר לריכה ממנו גט ושמוא לאמר אינה לריכה ממנו
גט ואלכאה כרב ואמר אכי לא תימא טעמא דרב משום דאחוליה אחליה לתנאים
שלא משום דאין אדם עשה בעילתו כעילת זנות וכ' הרא"ש בכלל מ"ו הא דאמר
אכי לא תימא טעמיה דרב משום דאחולי אחליה כלי' ותלמוד מבאן כל המתנה
תנאי בתחלת המעשה וכשנת נמר לה הזכיר תנאו שמחל התנאי וכיטלו כגון אמר
כפני עדים הגי רוצם ליתן לאשתי ואת גט כפניכם על תנאי זה וחל"ך נתנו
כפניהם פתם ולא הזכיר התנאי ואפי לא אמרינן אכי דעל דעת ראשונה עשם
ואינו מוחל תנאו שלא סיינו טעמא דאין אדם עשה בעילתו כעילת זנות שמא
מוכח שאם ביטל תנאו כפירוש שפוח כטל דאם אינו יכול לכטל תנאו מאי קאמר
אכי לא תימא טעמא דרב דכיון דכנתם פתם אחולי מוחיל לתנאי הוא אפי'
כיטלו כפירוש לא הים כטל שלא ואפי אם קידש על תנאי וכיטל התנאי הוא כטל
אבל כנסה פתם לא כטל התנאי עכ"ל למדנו מדכריו דלשום טעמא דאחולי
אפי' דינה כמגרש פתם דאע"פ שהזכיר בתחילה התנאי כיון שנתן הגט בפתם
מחל התנאי דאע"ג דאכי לא ס"ל דטעמא דרב משום אחולי שלא משום דאין
אדם עשה בעילתו כעילת זנות מ"מ מסקנא דמוגיין בגמ' לא קאי אפי טעמא
משום בעילת זנות שלא אפי טעמא דרב משום אחולי וחזר דין למגרש שהזכיר
בתחילה קודם נתינה התנאי וחל"ך נתן בפתם דאחולי אחליה לתנאיה ואע"ג
דכתב סר"ן שם פרק המדיר ז"ל ונעמיה דרב למסקנא משום טעמא דאחול

ואין

וצ"ע לכו לומר לחולי לחיל כורחי שלח וילמח לחולי לחיל וכי קאמר מריכה
נט דוקא מספק עכ"ל וא"כ משמע דמשום דמספקן וילמח לחולי לחיל
מלריכין וא"כ כ"ד דנרש והוכיר קודם התנחי וכשעת נתינה לא כוכיר התנחי
לחרי'לה נט מספק וילמח לחליה לחיל כרי להקל כלשון ערוה החמורה לדר' לחרי'
לגו לחולי לחיל ועל דעת תנלו שהוכיר קודם נתינה נרש וכרי היל כחוקת
ק"ל להלים משה ותנה מחחליו מ"מ מחוך דברי הרל"ם כחשו' כלל מ"ו המ'
שכחב ותלמוד מכלן כל המחנה תנחי כחחי' המעשה וכשעת נמר לא סוכיר
תנלו שמחל התנחי וביטלו כגון לחר בפ"ע לחי רולם ליתן להשחי וחל נט בפניכם
וכו' משמע דלפוס ההוח טעמל דלחולי לם התנה קודם נתינה וכשעת נתינה
לא לחר כלום ודוקא לחולי לחלי וכטל התנחי שהוכיר קודם נתינה ליכרל
חוכך לחי כדברי הרל"ם הללו דמשמע שם מחוך דבריו דבבר כלחביי דלחר לא חיימל
טעמל דרב משום לחולי שלח משום דלין להרם
עשה כעילתו וכו' וכנמ' מסקינן דהוי טעמל אמר לכרבם הרל"ם סכיל דברי
משום לחולים לחלי לתנלים ול"ע* לחביי שהולי'מסרלים ליכול
ומהרי"ק לכטל תנלו לף לחחר נמר מעשה
לזה דוקא הכיל דברי לחביי וכ"כ מרן בב"י ול"ם סי'ל"ח כפשיטות שהכיל לחילה דברי
הר"ן ע"ר הרמב"ם שכחב המקדש ע"ח וחזר בו לחר כמה ימים וכטלו ברי זו
מקודשח שהם וכו' וכחב הר"ן שלמר כן וכו' מדלחמר קדשה ע"ח וכנסה שחם
רב לחמר מריכה ממנו נט וכו' ולמר לחביי ל"ח טעמל דרב וכו' לחולי לחלים לתנלים
וכו' ומדלחמר ל"ח וכו' לחולי לחלים לתנלים משמע שלם חזר ומחל תנלו דמכיל
מחילתו ומקודשח וכל וסיים על זה מרן בב"י ומש"ר שב"ב הרל"ם כחשו' שיכול
לבטל התנחי בכלל מ"ו ב"כ והכיל רלים לדבר מהכיל דסמויר דלמר לחביי ל"ח
טעמל דרב כיון שבנסה שחם לחולי לחלי לתנלים וכמ"ש בשם הר"ן ע"ש והדברים
ברורים דלא סברי הרל"ם והר"ן כלחביי משום דלין לחרם עשה וכו' שלח כמסקנת
הגמרל מטעם דלחולי לחלי וכן כחב הרל"ם בפסקיו פ' סמויר וב"כ הר"ן שם
ועו"ש וליל כלן שום הגנה ודוק ועוד לכי תימה על הרב המחבר דחדי תה שכחב
משם הר"ן הרל"ם עלמו כחבו בפסקיו פ' התויר וז"ל ורליתי מן הגדולים שרקדקו
מדלחמריכן המקדש על תנלי וכטל מריכה נט משמע שלריך נט להוליחם מספק
וכן מדקאמר ולא היה כח ביד חכמים להוליחה כלא נט משמע דנספקו בדבר
ומספק לא רלו להחיריה וכו' יע"ש ולם כן כיון דכחב כן בפסקים הזלינן בחר
הפסקים בערוה החמורה ולא נוכל לומר ב"ד דורלי לחיל שלא ספק לחיל ספק
לא לחיל והלורה לשה זו על הלים משה ומהני לין לשחמיע מניס פסקים הרל"ם
הכל על משו' מרן שהכיל בסמוך לין להקשות זה דשחני הלם שבי נטון וברלשון

שו"ת נבחר מכסף

חתנה וכשני לא התנה שמחר שחזר וקדשה שניה פניס חדשות בחו לכתן ועכשיו נחסרה לעלמא מחמת קדושין שניים הללו וכיון שעכשיו גרשה סתם כלי שום תנאי הותרה לכל העולם וגם לשמעון שחסרה עליו בתחילה וכמ"ש שם מרן ע"ס שה גם שכין גרושין ראשונים לקידושין שניים קדשה לוי וגירשה ועיין כמה שנדד מרן כזה בתשובה שם בסו"ד ויע"ש

ומהרי"ק בתשו' סי' י"ב הביא בתחלה דברי הרא"ש וכתב שלא נאמרו הדברים אלא לחולי לחליה לתנאיה של כשהות גט אחד לכל כשני גטין והתנה בראשון ולא התנה כשני ודאי שלא על דעת תנאי הראשון הוא שלא בהחלט וכו' ומדברי הרי"ף והרמב"ם משמע ולא קי"ל כאביי שלא טעמיה דרב משום לחולי לחליה לתנאיה עכ"ל ע"ס והע"ג דהרב לחמה במקדשה שניה וגרשה שניה ולא הזכיר תנאי בגרושין שניים ואלן קיימין בגט אחד שמקודם הזכיר התנאי וכתיבתו היה בסתם מ"מ כיון דתלי טעמא בלחולי לחליה משמע דבכל גוונא לחמרין הכי ורליה לדבר מדברי הרא"ש שכתב נבי טעמא דלחולי לחליה וז"ל ותלמוד מכאן וכו' שמחל התנאי וכטלו כשלחמר תחילה בפני עדים אני רוצה ליתן לאשתי גט בפניכם ע"ת זה ואחר כך נתנו סתם ולא הזכיר התנאי הרי שגם בגט אחד שבתחלה הזכיר התנאי וכשעת נתינה נתנו סתם לחולי לחלי ואם כן כ"ש לתלות להתר כיון שנשתה לא תנא והולד כשר. ולשכחנא כה"ג בנמלא גט ביד הפיס והשובר ביד האשה ר"ת אומר הם לאלתר יצא היכו גט ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט ופי' בגמרא לשתר קודם שתגשה ולאחר זמן היינו אם נשתה הרי זה גט ולא תנא (ר"ה עיין מ"ש לעיל על דברי הרב המחבר) ועוד נלע"ד לו' דלפי' אח"ל להחמי' דלא אמרי' לחולי לחיל להנאיה של ע"ד תנאו הוא נותן הגט אין זה שלא כשאומר המגרש התנאי כהלכתו דהיינו תנאי כפול והן קודם ללאו התם לוכח למיחש כשנתנו אח"ך בסתם ולא הזכיר התנאי דילמא לדעתיה דתנאיה יהביה ניהלה אבל אם לא הזכיר התנאי כהלכתו כגון שאמר אני מגרש בתנאי שתהיה אסורה לפלוני או לא תנשא לפלוני ולא כפל התנאי כיון שאו אמר כן בשעת הנתינה ליח ביה ממשא והגט קיים והתנאי בטל כדין כל תנאי שהיו כהלכתו שהתנאי בטל והמעשה קיים וכ"ד לא כפל לתנאו דומיה לכשנתנו לה פעם אחת דלא כפל תנאו כך אמריתו קודם נתינה ראשונה ובנתינה אחרונה שאמר לה על תנאי שלא תנשא לפלוני מלבד שלא כפל אין בחותם דברים ממש כי אחר גרושין ראשונים שגרש בסתם אין לו עוד רשות בה ואפי' היה תוכ"ד לא מהני ובאמור לעיל ורחיתי ברייתא כפ' שאחזו ת"ר אמר לה בפני שניס הרי זה גטך ע"מ שתשמעי את אבא שניס וחזר ול"ל בפני שניס הרי זה גיטך ע"מ שתהני לי מאחיס זו לא בטל דברו אחרון את הראשון דאתה משמעתו דאתה נותנת לו

מאחיס

מלחים זו ופירש"י ולא מסרו לה כפניהם דאי מסרו לה לינשאה לה כהאי תנאי
ותו לא מצי לאוקמי תנאי לאחרינא שלא כך לאמר כפניהם לכשלאמסרנו לה לא למסרנו
שלא ע"מ כן וחזר ואמר לה ומסרו לה לא בטל כו' שלא כא זה להוסיף מדלא אמר
לה שתהי מלחים זו תוספת ע"ח הראשון ולעקור נמי לא כא מדלא בטל דברו
הראשון כפני שו שלא הכי קאמר לה לו תהי ראשון לו מלחים זו עכ"ל וכתב
הרב המגיד ה' גרושין פ"ח דין י"ח ע"ד רש"י הללו וי"ל שהם התנאי השני היה
כשעת מסירה בכל נוסח בטל לת הראשון וכשלאמרו לא בטל כשהתנאים הם מדברים
חלוקים הוא כנון שלא מסרו לה כשעת התנאי השני שלא שאמר להם כשלאמסרנו
להם על דעת כן למסרנו ולאחר זמן מסרו להם שתם כפני שהי כתי עדים וכו' עכ"ל
וצריך להתבונן בזה כי לכאורה מכאן מודעת רבה דלאין לאו סומכין על מה שאמר
כפני שניש תחלה כשלאמסרנו לה על מנת כן למסרנו שהרי הראשון כודם לקיים
התנאי האחרון ולבטל הראשון לאכרת דגם מהכא משמע שנתינת הגט שנתן לאחר
כך שתם כודם אין לאו לומרים שאין נתינם שלטות כלי שום תנאי שלא היה נריכם
לקיים לאחד מהשני תנאים עכ"פ שנוכרו תחלה דאי לאו לא הוי גיטו לכל מ"מ
יש לומר דשאני התם דקאמר לכשלאמסרנו יהיה כתנאי כך וכך וחזר ואמר כפני
שניש לאחרים כשלאמסרנו יהיה ע"ת כו"כ והיו התנאים מדברים מחולקים ולכך
לא"פ שנתן לא"ך כתם לאחרי' דהאי רנתן שתם ליפות כחה ודעתה שתכאר מלחים
מהשני תנאים ועל סמך דכריו הראשונים הוא סומך לכל כשלו לאמר כפני שניש
תחי' תנאי נמור שלא נלה דעתו שרוצה לאוסרה על פנו' הוי גילוי דעתא כעלמא
ולא מהני גלוי דעת כגט וכיון שנתן שתם הוי גט נמור ולאחרי כותבי כ"ו לאיכה
ה' לידי תשובה מהרר"ו שכ' וז"ל כמעשה שהיה כנפת כראובן שהיה הולך למ"ה
ובקשו ממנו שיניח גט לאשתו ותתרום לתת לה גט אם לא יבא עד ג' שניש שתהיה
מגורשת ממנו ותלו פניו וסגירו בו שיהיה לשנם רוקא ועל הסכמה זו הלכו לסופר
וכתבו הגט ונתנו הבעל ליד האשה כשתם ולא מזכיר בשעת נתינה התנאי כלל
כי היה הבעל סומך על מה שהסכים עם הפשרנים שיהיה לומן שנה רוקא ורבני
נפת נחלקו בדון זה יש מהם שפסקו שמגורשת מיד כיון שנתנו כשתם ויש מהם
שפסקו שתנאי קיים ועל דעת כן גרש ומרב ז"ל פסק האשה זו מותרת מיד דקי"ל
גלוי דעתא כגיטא לאו כלום הוא ולא"פ שזה המגרש גלה דעתו שהיו רוצה לגרש
שלא על תנאי הנו"ל לאו כלום הוא דילמא חזר בו ומ"ת על כל פנים תהיה ספק
מגורשת להרמב"ם ומיעמו דס"ל הכי כיון שהזכיר התנאי על פה קודם כתיבת
התורף הא לא קשה מדי דלא לאמרי' הכי שלא הזכיר התנאי כשעת כתיבת הגט
לפני כתיבת התורף שאמר לסופר כתוב הגט על מנת כך וכך לכל כנ"ד שהתנה
עם הפשרנים קודם כתיבת הגט ולא הזכירו כשעת כתיבת הגט אין זה תנאי שלא

שו"ת נבחר מכסף

גלוי דעת ותלוי דעת בנט לאו כלום הוא ועוד שאפי' לדעת האומר שזה תלוי נמור
שוא ותלוי הפוסל בנט הוא לפיכך הכי לא שום מדי שסדבר כדול שאמר התלוי
כלע"ז ולפי מנהג הלשון ודאי שכך אמר (פור כ' לחייוש קון קוכדיסיון קי לישעזרי
כ'לחייוש) ר"ל כעסור שנה כמו שדברט שתתחין שנה וחין זה לשון מעבשיו
ולא על מנת ולא תלוי כפול וכל תלוי שאינו כתלוי כני נוב"ר התלוי כטל
והמעשה קיים ואפי' לאמר התלוי בלשון ערבי ואמר כשרט לין לשון כשרט לשון
על מנת שלא תשמעתו תלוי ומיך לכשול תלוו ואפילו כעל מנת לילוח פלוגתא
ובתב תרמב"ן שז"ל היו כקילוים בלשון על מנת ראוי כמעבשיו לכל על תלוי
לא הוי מעבשיו וכל שכן אם התנה כשאר לשונות הנמים שצריך שיהיה בו כל משעני
התלוי עכ"ל עתה חורלתה לדעת הסכמת הרדב"ז שהתלוי לאו כלום הוא וא"כ
כ"ר שמתחילה לא הזכיר תלוו שלא למס"ר הנט ודקא ולפני הסופר כשעת כתיבת
הנט לא הזכיר לפניו הנאו כלל שרוצה לגרש על תלוי ובחינה ראשונה היתה כשהם
ממשה קיים והתלוי כטל והרי היא מגורשת ממנו ומותרת לכל אדם ואף להחזיר
משה שנשאה דמה שחזר ונתנו לה על תלוי שלא תנשא להחזיר משה לומן קטוב
לין כדבריו האחרונים כלום כי לינה עד תחת רשותו · וזהו הכלע"ד ומ"מ מירתי
ההוראה לני ואם יסכימו עמי שנים מבעלי ההוראה הריני נותנה עמהם בשורה
להיתרה דתלוי לימתח ומחר הולד נאם הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

הסכמת הרב הגדול כמהר"ם גאבזון ז"ל חד
מגאוני מצרים הקדמונים שהסכים עם ה"ה ז"ל

אלהים חמת ומלך עולם ידע ויעדש נס מוח ידע מירתי המורתה נם לתי
ומה נם בהיתר עיתה החמותה החותנת בשומעני לתת המחורע מני
הרב המחורה למדקה ודברתי לתי ש לבי וכורני כהיותי בלפת תו"כ ולתי כן ברכי
הרבנים קדושים לאחד כתרן המה הודו להתיר בנדון כיוצא בזה תח"ך רלה רלתי
פסק דין תח' תם' הרב המורה למדקה ועיינתי בו ונועמתי לוף דבם נועם לתרי
קדום לתחות סהורות ומה שהביא מתשובות הרבנים ז"ל לא לתרתי ונתרתי כדעתי
לכך בעקבותיו כי היכי דנימנו לי נמי-שיבת מבחורת מכחת דהיתר דהלי לימתח
ולדה ולסיות הדבר נתון כי הרב המורה נר"ו רגליו מבתון לנבת ש תרן הגבי
ולא יכולתי עתו לדבר ומילין לתבר כרתוי נם לתי ולם ינזור ה' בחיים לשקטה
ולבישה וביומתי עוד כמדרים עד מקום שידי מגעת כפי מה שיורוני מהשמים :

כה מעתיר הנעזר **מאיר גאבזון** ס"ט

שלה

שאלה נט שכתב בכתב של שלוחת שמוח כמו פרוכיכש והחזימות של בעניים בכתב לשוריית ים קלן תיכות מהנט שחיים מרומקות כמלח לות מהחיבה מחדרת ים בשיטם לחת שיולחות כ׳ לחזיות מהחיבה מן לשיטה ולחר מחזיות הנט ים הפסק כמו שישוד שני שיטין ושם כתוב קיום הנט ולא נמלא קיום לחזיות דייני הקיום וגם ים שמד שליחת לחים לחד מעשה במקום לחד לתת הנט הוא לא שלוח עד ק׳ שלוחי ש מהשה וכתוב בשטר השליחות קיימי הנט כשלשה שיטות כרלסן וסופן כמכתב ומחזמו כו יצרי הנט והנט מחזמו בכתב לשוריית ובשטר השליחות מחזמו בכתב פרוכיכש ולא נמלא שם קיום להתי׳ שטר השליחות וגם כתוב בכתב מטי השליחות לפלוני העומד היום בירמסק ובשכח הנט לחד ומן ליד השליח בכר עבד דיידו מרמסק ונמלא במקום לחד והנט הוא בא מדיך רחוקה מאד והשלה עכותה מיחלת ישועת ה׳ ע״פ מורי פרק יוליט רביו מם יהא מעשה הנט הזה וסכמ״ה :

תשובה דבר פשוט הוא שהמביא נט במ״ה מיך שיאמר בפני נכתב וכפני נחתם ולא לא לאמר בפני נכתב וכפני נחתם לא מהני עד שיתקיים בחותמיו ולא נתנו לה ולא מתקיים כתב הרמב״ם פ״ו מהׁ׳ נירושין ה״ו פסול עד שיתקיים בחותמיו · וכתב ס׳ המגיד פי׳ לכל היו בטל דבריו הוא דלא קיום לא ליבעי ורבנן הוא דלמרך ומעוס עיבוא לקילו כיה רבנן להלמין עד לחד שמן היין היו בטל לא״פ שלין בו קיום וכ״כ הטור ח״ה סי׳ קמ״ב לא למר השלים כ״ן יכ״ן ונתנו לה לא תיפשח ולפי׳ נשלח חלא ומיהו לין הולד ממזר וכו׳ וכתב ר״ת דחלידנא בכל המקומות חביבי עידי ומיך לומר כ״ן וכ״ן וכתב סר״י דלפי׳ פל״י הלידנא מיך לומר כ״ן וכ״ן דלין ערים מלויים לקיימו ומלא דכל המביא נט מיך לומר כ״ן וכ״ן לא יתקיים בחותמיו וכל״ד שהנט הוא מקויים ולא מדעו מחיצות דיוני מקום ידלה לכלורה דהו כלילו לא מקיימו עידי הנט דשל כתב הת׳ ומר״ן ככהובות פ״כ כשמעתא דעד דיין מלטריפין דשמעינן משמעתין דלפיכו כשטר מקויים מיך קיום ולפי לא מיבעין שמא מוויף הוא וקיום כ״ד לא מהני שלא דומיין לא משכח קיום לעניים ומשכח לדיוניס וכ״כ מהרי״ק כב״י ח״מ סי׳ מ״ו ומביא דבריהם וכן נהב הגהות מהרי״ו בשם המרדכי גם כתשובה להרשב״א שלמה שטר שכתוב בו מעמק לו נוכה בו לע״פ שלין מבירין מחיצת הדיוניס · תשובה בגמרא מפורש שלינו נוכה בו עד שיבירו מחיצות כ׳ עדיו לפי מחיצת כ׳ הדיוניס וכו׳ הרי מפורש שמשכח הדבר שקיום כ״ד מיך לקיימו ולפי לא הוי בחילו לא מתקיים וגם הריב״ש סי׳ פ״ח כתב להחמיר בנט שלא מתקיים לא״פ שמתקיים שטר השליחות לם לא לחמר משלים כ״ן וכ״ן דלא מהני דחיישינן שמא נשרף ונלבד הנט והוא נט לחר · חיבית דבר״ד לכתוב :

שו"ת נבחר מכסף

דכתוב בשטר השליחות סימני הגט בשלשה שטותיו ים לקמוך דהוי סי' מוכחק
בגט וכ"כ מהרש"ך בתשו' שהם הסימנים הם מוכחקים ואין ספק שחפי' לא
ידעו עידי השליחות בתיבת הגט שלא שמיעה שליח בפיהם ורקו הגט כתוב
ויש להם סימנים ומעידים בזה בשטר שליחותם שני בהכי ויכול השליח ליתנו
להשם ויש לספק במליחות הגט עלמו ע"כ . ואם בחת לנמנם גם בזה יש
לנו להשגען על מה שכתב הרשב"ן בתשובה והביחה מהרי"ק בכ"י ח"ה סי'
קמ"ב ו"ל ומה שחשבר לומר בהיות לשם זו דכיון דקי"ל דלא חיישינן לשמה
ולא הבריכו לומר כ"ן וכ"ן שלא לפי שהין עדים מטיין לקיימו ואם עדים מטיין
לקיימו מתיירים לותם מעלמם גט זם שבא מקויים בשר הוא ה"ג שקיים כ"ר
פריך קיום ודאי ממה שלמרו שאם בשתקן כ"ר של קיום ורמזו שבגט מקויים
בשר ואם כן עבשיו שהם מחומים בו ומן הסחור בשר דבעשה כמי שנחקרים
ערותן בב"ד ובכן הוא דלברך קיום מעום עיגונא נקל להחירה ועדיף טפי
גט מקויים שלא בפקיים מקיום מער ק' לומר ב"ב וב"ב . והכיא עוד רמיה
לחרת שאחי לשם סרב שלח גט להשתו והיה מקויים והשליח שנכתב בפניו
נאנס ולא יכול לבא ושברו שליח לחר ונמסר בידה בלי קיום לחר ומה שדיבר
בזה פריב"ם הוא שאין דרך לקיים גט לשם וכו' ולא דיבר בזה בענין לחר
והחירה ליושאי עב"ל וגם מהרשד"ם בתשובת ח"ה סי' ע"ו כתב הם יש עדים
שמיום הכעל לזם השליח לחוליך גט לחשתו מכני ואין לריך שיאמר ב"ב וב"ב
אע"פ שלא נתקיים הגט וכתב עוד דעד כאן לא כתב הריב"ם אלא בשטר
המעיד על מסליחות אבל בשטר המעיד על הכתיבה והחיומה ליבא לפשוטי
וב"ר שטטר שליחות מקויים ומעידים העדים שמה שרחו בעיניהם כתבו וחתמו
אין כאן ערעור עב"ל . וכפי זה יש לנו לומר בב"ר שעידי הגט הם עידי השליחות
וכתוב בשטר השליחות ונרחים וכוחו כיד לפלוני כתבו וחתמו ב"ל דעריפא
הא מפסיק דמהרשד"ם שפקפק בזה מהר"ן סיים לו דילמא כתבו וחתמו הכתוב
שם הוא על מנוי השליחות ולא על כתיבת הגט . אבל הבא בב"ר ליבא למימר
הבי כיון שכתוב לרחים וכוחו כיד לפלוני כתבו וחתמו . ואם כוונת מ"ש
כתבו וחתמו הוא על יעוד השליחות עדיין אין בזה וכוח ורחים לפלוני במנוי
השליח אם לא נכתב הגט וכודאי שהם לומרו כתבו וחתמו הגט שהרי הם
עידי הגט ועידי השליחות . זאת ועוד שכתוב בתבו וחתמו בזמן הנו' והרי
על מינוי השליחות אין להקפיד אם חתמו בשוחו זמן או לפלוני שלא ורחי
שעל כתיבת הגט וחתימתו לומרו חתמו בזמן הנו' דבכי הלי נוכח ורחי
ליבא קפידא שיחתמו בזמן כתיבתו ואע"פ שהעדים לא כתבו הגט שלא הסופר
מ"מ לומרו כתבו כהיות דבולבם כתוב דלפלוני כותב כמעמר בלם ובלם

חותמים וה"ן לחתרו כתבנו כלומר כמעמד כולנו נכתב ונחתמנו וכל הני דכתיבנא
הוא לאו לא נתקייס הגט כלל לאכל כ"ד שנתקיימו תחימות הגט ולא נתקייס
הקיום יש לנו לסמוך על דברי הרשב"ן שכתבתי למעלה דעדיף הני מעד לחד
לומר כ"ג וכ"ג וכשר ולע"פ שקיום הגט הוא מרוחק מתחימות הגט יותר מפני
שיטין וקי"ל שאם הרחיק הקיום מהחתימות של העדים לפי' שיטה ר' פסול כמו
שכתב הרמב"ם פ' כ"ז מה' מלוה וכ"כ הטור ח"מ סי' מ"ו מכל מקום יש לנו לומר
כ"ד שכתוב בנוסח הקיום זה הלשון ולהיות שאמרו חז"ל המביא גט מח"ל צריך
לומר כ"ג וב"ג וזה הגט שלומו לינו כאן בשעת כתיבה לכך התקנו לקיימו
כחותמיו כמותב תלתא וכו' ומעתה יש לנו לומר ולדון כתר עיקרא דדינא דהרחיק
הקיום שיטה לחת דפסול הוא שמא יחתוך העליון ויכתוב הוא ועדיו כשיטה ר'
דשטר הכא הוא ועדיו כשיטה לחת כשר ומהני טעמא לחרינן דאם היה החויר
שבין העדים והקיום מלא שרטוט כש- דכ"ד להיותא לא חתמי משמע לן דלא
פסלינן שאם היה היכא דאיכא למיחש לזיופא לאכל כ"ד שכתוב בכתב הקיום שלהיות
השליח של גט זה לא נמלא בשעת כתיבתו לכך הוזקקו לקיימו אם כן תו ליכא
למיחש דנייז לעילתי וכתב הוא ועדיו כשיטה ר' ויכא הקיום עליו דהרי פירשו
שכאן לקייב הגט ושמא תאמר לחום שיכתבו בין החתימות והקיום גט לחר כשתי
חתימות מזוייפות ויכא הקיום עליהם אם ליתא שהגט צריך להיות כו י"כ שיטות
ובחויר הזה שבין החתימות והקיום לא יש שיעור ג' שיטות דהא כתב הטור סי'
מ"ה ששיעור הבמי שיטין שבין השטר לעדים ושיעור שיטה לחת שבין העדים
והקיום משערים לותם בכתיבת ידי עדים שהיא כתיבה יותר נפה ולא בכתיבת
יד סופר שכל המזייף היטו הולך לאט סופר והיטו פסול לא"כ הרחיק כ' שטין וב'
חוירים וכן כין העדים והקיום שיטה ר' וכ' חוירים עב"ל ואע"פ שמנין השיטות
להיות י"כ היטו שלא מנהג שנהגו לכתוב י"כ שטין כמנין ג"ט ואם לא כתבו י"כ
שיטין כשר כדתנן כתבו על עלי של זית כשר והעלה של זית היטו מחזיק י"כ שיטין
מ"מ מנהגם של ישרל תורה היא ובתב הרשב"א טוב למאם שהעולם נוהגים
לכתוב י"כ שטין והרא"ם כתב בכלל ט"ו סי'
י"ב *דין הוא שיהא כגט י"כ שיטות ובכלל
מ"ה סי' י"ג כתב וגט שהיטו משורטט כי"כ
שיטין הו שלא נכתב בכתי' לשורית מרובעת
הו שדבוקות האותיות פוסלים בהרלנו וכך
היו עושים בגרפת לכל במקום עיגון שבא
מהרן רחוקה והין שיורות מטיות לא היותי
פוסלו עב"ל · ומדברי של הרא"ם משמע

אמר לברהם ט"ם הוא זה כי כלל
ט"ו הוא י' שימנים והתם לא נזכר
מזה כלום לכן כסדר הגט להרא"ם
שהנתיק בגו הטור בסוף סי' קנ"ד
כתוב ז"ל וישרטטו בו י"כ שיטין
כמנין גט ע"כ ומרן בסדר הגט
סגיף מ"כ כתב ז"ל ישרטטו בו

דהיכא דקפסר לכתוב נט לאחר היה פוסל י"נ שיטין ושורה לאחרונה יחלקנה
וכיון שכן ליכא למיחש הכא שוייף כין העדיים לכ'שורות קמרות שכה יאחמו העדי'
ומקיום ככתיבת נט ואחיימת עדיים כיון שהוא זה תחת זה ע"כ ע"ש ולפי מ"ש
חון ממנהג דניטין שנהגו כל ישרש לה דאיק הרב פר"ח ס"י תס"ו סע"ט על
ליכים נפשיה לזיופי ככה"נ ומה נם דהרי גריך נרעין חטה כתוב עליה פסוק לרן
לכתוב הזמן של הנט שהוא זמן הימים והחו' חטה כלו וסס הכותב וסס לכיו
והשנים נם שם עירו וסס הלים וסס הלשה כלותיות מרובעות וטעמ' ונקודות
וסס לכי הבעל לקנת מהפוסקים ונופו של לס כן שפיר יכתב בכתב כזה י"כ
נט ודן די יהוי לכי מנלי ספר תרוכין וכו'והרי שיטין בלויר שבין העדיים והקיום
לת מוקרת לכל לרם ותחומות העדיים בשמי והנה רלינו שכותבים כל משנה
שיטין וכל דכריס שו מעכבים לקנת מהפוס' תורה כניירלאר ושיערתי רוחב
וגריך לזה יותר משנה שיטין וכ"ת ערין ים הלבע עשרה שיטין ועשרה לחריס
לומר שלע"פ שבחלק שלפני הקיום לינו לפ"ו הה דיתן כתבו על עלה של
מחזיק לכתוב כו נופו של נט והזמן והחתימות ויח כשר הס העלה רחבה כהלבע
העדיים כל' שיטין מ"מ לפשר לוייף שמלחורי שפיר יכתב עליה י"כ שיטין מכתב
עכר החלק שכתוב בו הקיום יחחיל לכתוב הנוכר כהפר"ח ומהמטי בזמנט
הנט עד סוף הגייר ויחזור בעבר הזה של כלרן ומקומות לחרים לולי כזמן
הקיום לסיים הנט ווחתום העדיים כחלק שים הרב המחבר לא הוה מלוי שיכהבו
לפני הקיום ויבא הקיום על הותם עדיים דקות כנו' מע"ה לא חש לה ועתה
שנודייפו סא ודאי ליכא למיחש דהא תנן כומנט ודאי יש לחוש וכלמוד ·
חתמו העדיים מרחש הדף או מן הלד או
מלחוריו בנט פשוט פסול וכתב הרמב"ם פ"ג מה' נירושין הבדיים שחתמו ברחש
הדף של נט או מלדו או מלחוריו לינו נט ע"כ ואם כן היאך יז'יפו לכתוב רוכו
של נט שהוא הזמן והמקום ושם הלים והלשה ונופו של נט בעבר שהוא מלחורי
העדיים והקיום שאם כן לא יהיה נט כיון שהעדיים מחומים מלחורי הנט ואין לו
תקנה שא"כ היו כותבין סמוך לחתימות העדיים הכתוב מעבר הלחר לשון
זה וחתמנו על כל הכתוב מעבר שלחורי זה שבוה לפשר להכשירו כמו שמציט
בקיום שטרות שכתב הרמב"ם פרק כ"ז מהל' מלוה קיום כ"ד גריך שיהיה
סמוך לכתב ידי עדיים או סמוך לגר הלטר או מלחוריו כנגד הכתב וכתב ה'
המגיד מה שכתב רביט מלחוריו כנגד הכתב לא מצלתי זה מכואר בקיום שיעשוהו
מלחורי הלטר לכל מניט בנט הקרוע מחמת פרעין כתובה שכותבים על נבו
ניטל דבן קדעטהי וכו' וכיון שכן פשוט הוא שמועיל ויקמרו בקיום שהשטר
כתוב מלחורי הקיום וכנגדו ולזו אין לחוש לכלוס ותיקון נלה הוא ועושים

כן במקום שיש הגיר מסיק עכ"ל · הרי שהמדיכו לקיום שליט בתוך מעבר
שחתומים בו העדים שיכתבו בקיום שהעבר בתוך מלחוריו והע"פ שלא החזיר זה
כדברי הרמב"ם לפשר שמך על סמכין שיעשו הקיום כתיקון ניחה כמו שכתב
הרב המגיד ומכאן נלמוד לעניני הגט החתומים מלחוריו שליט גט שאם בלט
להכשיר הוא ע"י שיכתבו העדים בעבר העני וחתמו על כל הכתוב מעבר
שלחרי זה ואם לאו היט גט ואם בלט לחום שיכתבו כל נופו של גט והזמן והשמות
וחתמו העדים כעבר שהוא לאחורי הקיום ויכא הקיום שמעבר זה מלחורי הגט
לקיים העדים שבאחוריו גם זה היט כיון שבקיום זה לא הוזכר שבלו
לקיים מה שכתוב מלחוריו כמו שכתב ה' המגיד בקיום שטרות שיכתבו שהעבר
בתוב מלחרי הקיום כ"ש שבקיום גט פיך לכתוב כן ואם כן ליכא למיחש הכא
לזיופא דכמ"ג בחופן דכב"ר דעיניט הרואות שליט בהעתק שיעור ג' שיטין ד'
קוריס וכלותו שיעור ח"ל לכתוב כ' שיטות כעתק גט ככתב ידי העדים ולפיכך
ככתב ידי הסופר לא יש שיעור כ' אלא ג' שיטות וכיון שכן יש להכשיר גט זה
לע"פ שהוא מרוחק הקיום מעוס דליכא למיחש כיה לזיופא אלא יש לפקפק בגט
זה שבתוב בשטר הלילות והגט הוא על תנאי שתתחול לו בתוכה ותזוטת · ושמא
הוזכר קודם בתיבת תירף הגט וכתב הרמב"ם פ"ח מה' גירושין אלא כתבו קודם
תורף הגט לפי' בתב ע"מ כן"ך וכן אם התנה ע"פ קודם בתיבת התורף ה"ז שפיר בירו'
ומיהו בתנאי דעל מנת בע"פ לפני התורף יש בתה גרולים מהפוסקים האחרונים
שהכשירו · ואף על פי שבב"ד לא אמר על מנת שאם הגט הוא על תנאי בבר בתב
מהרי"ק בב"י ח"ם סי' קמ"ז הלבה למעשה הובא לפני הרא"ם גט שהיה בתוב
בהלבתו שאם שבשטר שליחות הזה בתוב והגט הנו' נבתב ע"ת בך וכך ופסלו הרב
הנ' ואף על פי שהבעל הלך למדינת הים ולא היה לפשר להביא גט אחר · וב"ל
שהפריז על מדותיו שמאחר שרבו המתירים בדאי הם לסמוך עליהם כדיעבד מיהא
וב"ם בשעת הדחק ואפי' אם היה בתדי דאוריתא בל שבן בדבר הזה שהוא דרבנן
לדעת רוב המפרשים עכ"ל ואם בן הבא בב"ד בשעת הדחק הוא שהבעל הלך
למדינת הים בדרך מרחוק דסתבינן להיתרא אף על פי שהיה ברור לנו שהוזכר
התנאי קודם הבתיבה של התורף ומה גם עתה דמספקא לן אם לא הוזכר התנאי
קודם הבתיבה שאז בשעת מיטוי השליח ויש קלת הוכחה לזה שבתוב שם שמוך לתנאי
הגוכר ולרחיה וזבות בתבנו וחתמנו בומן הנו' והבל שריר וקיים וכדי שלא יוזייף
הגט הרי לך סימניו בסוף שיטה ג' מנחם ובתחילת שיטה ו' ותרוצית ובסוף וב'
הרי לך שבבר היה בתוב הגט ביון שהוא נותן בו סימני השיטות ואם בן מה
שבתוב והגט הוא על תנאי הם דברים הסייבים לשליח בשעת נתינת הגט לידו
ואף על פי דהא לא מברעא דילמא מטי השליח היה קודם בתיבת הגט ובשעת
מיטוי הוכיר לו התנאי דהבי מוכח לשון השטר שאמר וכל עדיים שמבר על ביטול

ש"ת נבחר מכסף

הגט ועל הסופר ועל השליח וכו' ועידי הגט הם עידי שטר השליח והגט הוא על
תנאי וכו' עכ"ל והרי לך שיש כיטול הסופר שלא קודם כתיבה ומ"מ דמספקא לן
לפשר דגם הרמ"ס לא יחמיר כזה דהווה מעשה היה לומר כפי' נכתב על תנאי
כ"ו ולהכי מחמיר לפוסלו מכל היכא דמספקא לם היה התנאי קודם כתיבה או
בשעת נתינת הגט ליד השליח דהוי ליה לומר הגט נכתב על תנאי שלא הגט הוא
על תנאי ליכא למיפסל כלל · ועוד לכי תימר דע"כ לא מספקא לן להחמיר שלא
כתומר הגט נכתב ע"ת כך וכך כלומר שתתגרש על תנאי והוי שיור אבל כתומר
והגט הוא על תנאי שלא תתגרש בו לה"כ מחלה הוי כהן שיור כיון שהוא לומר
לא תתגרש שלא תם כן מחלה לא יחול הגט עד שתמחול וכשיכא לחול הגט בכר
מחלה והוא כריתות בלי שיור ומלחתי סעד לדברי בסדר הגט שייסד מהרי"ק
בשולחט סי' קכ"ד ס"ל כ' הם היו רוצה לגרש שלא לומן והוא נחפז ללכת וא"א
לכתבו קודם שילך לומר לשליח שיתן הגט לאשתו ולא תתגרש בו שלא לאחר ומן
פלוני ע"כ · וכודאי שהוא מהטעם שכתבתי ונמליט למרן דאיכא לאכשורי גט
זה שלא נתקיים קיומו והוי גט כשר לגרש בו כפרט בשעת הדחק גם בעניין מם
שכתוב בשטר מיטי השליחות העומד פיום כרמשק ואינו עומד עם בשעת הנתינה
ירלה לע"ד דאין להקפיד כזה שלא רוקא כאשה המתגרשת על ידי שליח דאין לכתוב
העומדת היום במקום פלוני דילמא לא תשכח יהה התם וכעניין הגירושין איכא
קפידא לבעל שלא לגרשה שלא כאותו מקום כהיא דש תגרשנה שלא במקום פלוני
וכו' אבל כמיטי השליח ליכא קפידא אם יהיה עם באותו מקום או לאו וכודאי
כי מרלה מקנס הוא לו וחם פשוט לע"ד ועל כתב הגט שהוא כתב פרוכינצא בכר
האריך כזה מהרי"ק כב"י ח"ה סי' קכ"ו והכשירו בשעת הדחק ועו"ש · וגם על
פים קלת תיכות שאין הקיף גויל כין תיכה לתיכה כמלא אותיות וכן על שיולאות כ'
אותיות אין לשיטה כל זה יש להכשיר בשעת הדחק כמבואר שם בב"י סי' קכ"ו
ואין לך שעת הדחק גדול מזה שהבעל הלך מעבר לים כדרך רחוקה והיא מרת
נפש האוריס יריה בבבלי העינון ואין מושיע לה אבל מה פים לפקפק בעניין זה
הוא שהרי שטר השליחות היו מקויים ומהירושלמי פרק השולח משמע שריך
להחזיקו לשליח בפני עצים ולע"פ שפסק הרמב"ם פ' ו' מה' גירושין שאין שליח
הולכה והוכלה גריך עריס וכתב ה' המגיד כן מתבאר מהסוגיא שבב"ק שאין השליח
גריך להביא עריס שהוא שליח ופשוט הוא ע"כ וגם בשלטי הגבורים פרק השולח
הביא תשובת ר"י שכתב דע לך כי לאמת הדבר שאין שליח להולכה המביא גט גריך
לא חתימת ב"ד ולא חתימת עריס להודיע שעשאו הבעל שליח להולכה שהרי גט
שבידו מוכיח אבל גריך למנות שליח בפני ב' עריס כשריס ע"כ הרי שכתב בלאמת
שאין השליח הולכה גריך עריס שעשאו שליח להולכה וכיון שאפי' בלא עריס מהני

כ"ם כשיש עדים במיטו השליח שלח שלח נתקימה חתימתן של העדים דמהמי · מכל
מקום הני מלי כשמסר הכעל הגט ליד השליח דאז מהמניכן ליה שמוע שליח
מהטעם שכתב הר"ן ריש פ' האומר דכיון דקא נפיק ניטול מתוכיה ידיה כדין
הוא שיהא נאמן דהא היימניה בעל עכ"ל אבל כג"ד שלח דאם וידע השליח שמוע
נתמנה כהולכת הגט שלח מתוך שטר השליחות הבא לידו וכיון שהשליח עצמו היה
יודע בשליחות צריכין אנו להחזיקו מתוך חתימת העדים וכיון שלא נתקיימו חתי'
העדים הוי כאילו לא הוחזק כעדים ואע"פ שכתבו להחזיק הגט בקיום עדיו כאילו
נתקיימו חתימות הקיום והוא גט כשר עדין יש לחוש שהגט הוא לחמת ונטן לאכל
לא מיבעי הכעל לשליח זה ומוזיף הוא שטר מיטו שליח זה וכי הלי ודאי חיישין לה
ואם כאנו לומר כתר היתרא משום שהעדים חתומים על הגט הם עצמם
עידי השליחות וכיון שנתקיימו עידי הגט גם שלא נתקיימו עידי השליחות
הא נמי לאו מלתא היא לפי שכתב חתימת הגט היכא דומם לחתימת
השליחות שחתימת הגט היא כתב לשורי וכתב חתימת השליחות הוא ככתב אחר
ולא נפקיכן מחשש זיוף עידי השליחות שאינה חתימתם ממש כיון שלא נתקיימו
החתימות השו ואפשר לנו להקל מלותם שכתב הרשב"ץ להקל בגט מקויים שלא נתקיים
הקיום שכיון שמהתורה עדים החותמים על משטר כמי שנחקרים עדותן כב"ד
ודכנן הוא דלגרוך קיום משום עיגונא נקל להחזיר אע"פ שלא נתקיים שטר
השליחות כיון שהוא שעת הדחק וכיולא בזה מצאתי כב"י ח"ם סי' קמ"ו שהביא
תשובת הרשב"ם על אשה שמיאנה שליח לקבל גיטה מיד בעלה בארץ רחוקה
והשליח עשה שליח וקבל וקרע ושלח שטר עדות ליד האשה וחתימו כיה דייני לית
קבל וקרע שלא שלח נתקיים השטר לנו בחותמיו דעתי שאין הקיום מעכב בשטר
זה משום דקיום שטרות דרבנן ואיכא פלוגתא דרבוותא אם מעשה ב"ד מריך קיום
דע"פ דרכם דהרי"ף והרמב"ם למדנו דאין מעשה ב"ד צריך קיום ואע"פ שר"ח
והרמב"ן והרשב"א סוברים דמעשה ב"ד מריך קיום כדאי הם הרי"ף והרמב"ם לסמוך
עליהם בשעת הדחק כזו ומקילינן עליה משום עיגונא ואע"פ שכחבו הטעם
כתוב שקיום ב"ד מריך קיום ההוא לענין ממונא לחמר דהו"ל קולא לנכתב ואף
שהר"ף כתב שבשליחות שהאשה עושה שליח לקבל גיטה מיד בעלה שאריך לקיים
השטר והפליג להחמיר אף אנו נוכה שלכתחילה לרוחא דמלתא נוכ היא להחקיים
אם אפשר אבל לא מענינין האשה משום הכי וכ"ש שכתבתי דוקא הוא במעשה ב"ד
ולפי זה מה שכתב לדוני לבי אף בשטר שאין בו מעשה ב"ד ולעניין מעשה הייתי
מניח מכרתי ומומך על מכרתו שכבר הורה וקן עכ"ל ולמדנו מזה שבשעת הדחק
אנו עושים ע"פ השטר גם בו עדים אע"פ שלא נתקיימו לנו החתימות כי אפילו
בשליח קבלה שריכה האשה להביא עדים שקבל וקרע ואפי' אכי כשיש שטר שקבל

וקרע

שו"ת נבחר מכסף

וקדע ולא נתקיימו התנאים מהני בשעת הדחק כ"ש הוא כשליח הולכה שאינו מכיר השליח הנט לא היה נריך להכיר עדים על מנויו עכשיו שים שטר על מינוי מהני בשעת הדחק כלא קיום וכזה מנאתי חון לקיום הנט שנתקיים ולא מצאנו קיום לדייני קיום מלבד מה שכתבתי למעלה שהוא כשר ים לומר עוד שבין שהוא מעשה כ"ד חיטו לריך קיום להרי"ף ולהרמב"ם וברחי הס לסתך עליהם בשעת הדחק וגם בשטר השליחות אע"פ שאינו מעשה כ"ד סמכינן על הורחת זקן שהורה כך ולא מענינין להאי לישנא ועוד יש להוכיח כדבר ממש שכתב הרא"ש פ"כ דגיטין והביאו ג"כ הטור סי' קמ"ח על מה שכתבו הגאונים בנט שכרכוהו כבגד ונתן הבגד לגוי ואמר לו הולך נט זה לישראל ויתנו לאשתי שלא תפשח בנט זה ואם נשאת לא תצא אע"פ שלא תינה שגוי שליח לגיטין וכתב ה"א ודאי אם עשה הבעל את הגוי שליח ואמר לו שימכר הוא את ישראל במקומו הוי פסול דאין שליחות לגוי וגם לא הוי בר כריתות שא כיון שלא עשה הגוי שא מעשה קוף בעלמא ומינה הבעל בכתבו שליח לישראל שלהותו מקוס למה יפסל הנט וכן עושין בחשבנו וכדפתי ע"פ ר"ת לשלוח נט וקידושין ע"י גוי וממנה בכתבו ישראל שבאותו מקוס ע"ב וכ"כ הר"ן סוף פ' קמא דגיטין וע"ש הני דכשהכיא הגוי בגד שכרוך בתוכו הנט ונתנו לישראל בכתבו של הבעל מהני אע"פ שלא מינהו לשליח הישראל כעדים כי אם בכתבו וב"ש הוא כשמינהו כשטר ועדים שא שלא נמלא קיומם דעדיף הא ממינוי בכתב בלא עדים ולכל הפחות כריעבד מהני ועוד דלא גרע משלוחים הפסולים מר"ת שבתב הרא"ש שאם היו פסולים כשנתמנו וחזרו בתשובה קודם שנתנוהו לאשה כתב הרמ"ה דכשרים וכן מסתבר דבכי כריתות ניהו ואינם פסולים שא דחשדינן להו דמחמת ממון קא מסהדי שיקרא וכיון שעשו תשובה מהימני וכו' ואם הנט מקויים אפי' לא עשו תשובה כשר דבכי כריתות ניהו ומשיקרא ליכא למיחש עכ"ל ואם כן הכי נמי כג"ר כיון שהנט מקויים כיון שים שטר מנוי השליח חתום בשני עדים שאם עלמם מחומים בנט אע"פ שאין הכתב שום ליכא למיחש לשיקרא ובשעת הדחק ליכא למיסמך אהא · קלרן של דבריס בסא סלקינן ואקלינן ונוטרין דנט זה ים להכשירו בשעת הדחק וכקלתי לי מבר כי היכי רוצה לסמוך על דעתי בלבד דק בהסכמת אחד מבעלי הוראה ·

(ואין עיון בתשו' הרדב"ז ס' ר"ה ו"ל ראוכן שהביאה נט ול"ל בפני נכתב ובפ"כ והוא קפק פסול לערות האם יכתן נט והאו לריך להתקיים בחותמיו ובסו"ד כתב ו"ל ומ"מ אם נתקיים הנט בחותמיו כשר שהרי לא עליו אלא סומכין אלא על העדים ע"ש וברחה דפסיקא ליה להרב דאינו פיסול קורבה דש"כ למ"ל כל החריכות ומדין ומדי סדיים לוקמא בפיסול קורבה שא ודאי כדירא ליה שאינו פסול נחמת קורבה ומש"ה הוסרך להחריך וכמו שיע"ש) נאם הטעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

שלה

שאלה הדס מומר שלח נט להשתו ממדינת הים וכתוב בו לנח פלו' בן פלו' הלוי וסידרו נתינת הגט ע"פ תקנת בעל תרומת הדשן בסי' רל"ז שזיכה לה הגט בתורת שליחו' קבלה ולח"ד תסרו הבעל בתורת שליח הולכה והביאו לחת לה ולאותו החיים שנכתב בגט פלוני בן פלוני הלוי לח היה לוי כי אם מזרע ישרל הוח יוריט מוריט לח הגט כשר לגרש בו ולהיות המגרש מומר וכמדינת הים לח נודע מקומו היו ולשבר ינטו בו כמה יניעות עד שנתרלה לגרש ואיתי כן ענוגה דלחתח יבחנו כמענלי לדק ושכמ"ח :

תשובה תנן פרק הזורק שיבה שמו ושמה תנח מזה ומזה וכו' וכתב ספר התרומה דמתני' דשיבה שמו לאו בשמוי הוא אלא ממש הוא דהא פשיטא שהגט הוא פסול שלח נכתב לשם בעלה כלל שאי כפיסולא דרבנן מיירי שלח כתב שם דיהודה ושם דגליל עמו כגון שהלך מיהודה לגליל ושמו יוסי וקורין לו יוחנן וכו' גם התום' פרק הזורק כתבו כן ע"ש והיכא דכתב שמו ושיבה שם לביו כגון יוסף בן שמעון וכתב יוסף בן שמוש כתב הרא"ש בתשובה כלל י"ז סי' י"ב ומה שכתבת בלחד שנשתמד לביו והיה שמו יוסף בן שמעון ולחר שנשתמד לביו הניח שם לבי וקרא שמו יוסף בן שמוש לימים גירש לת לשתו בלותו שם חדש והכשירו לותו ותמיה לבי לל המכשירין לף לם יוכל לדש לשנות לת שמו ולקרות לו שם לחר כדלמרי' ג' דבריס מבטלים לת הגזירה ויש לומרים לף שיטי השם וכו' לכל שם לביו היולך יכול לשנות והרוצים הגט שבתוב בו יוסף בן שמוש יאמרו לשיבה מנורשת כי שם בעלה יוסף בן שמעון וכן הביא סברא זו הטור ח"ה סי' קכ"ט ע"ש וכן כתב הרב מוהר"ר ישרש ז"ל בכתביו שבכם לחד רלה להתיר ודבה דבריו והיכא דשיבה חניכתו שם לא כתב השם שלא החניכה הא פשיטא דגרע משיבה שמו והגט פסול לכל היכא דכתב השם וחניכה ושיבה חניכתו בהא יכא ספיקא אי נמי כיון דנכתב השם כהלכתו תו לא חישינן לשטוי חניכתו דהא כיון דכתבו השם תו לא לטריך למיכתב החניכה ולפי' שיבה בה כשר או דילמא כיון דכתב החניכה ושיבה בה הוי גט פסול ויש להביא רלים שלין נפסל הגט בכך ממה שכתבו התו' פרק הזורק בשם ר"י ור"ת נבי הא דתנן שיבה שם עירו וכו' דהייט דוקא בעיר שדרין בה לבל עיר שטלד בה לפי' שיבה בשר כיון שלין לריך לכותבו בלל וכו' ולין שטר נפסל בשטתנה בו דבר שלינו לריך וכפי זה בשכתב שמו ושיבה החניכה כיון שלין לריך לכתוב החניכה לחר שנכתב השם לפי' שיבה בחניכה הגט בשר ומיבה דייקינן נמי לכ"ד שכתוב פלוני בן פלוני הלוי דכיון שלינו לריך לכתוב בגט לא בהן ולא לוי כמו שכתב מהר"ר ישרש בכתביו סי' ז דכיון שחניכתו לחד בשר כדיעבד הא ודלי שמו בלא בהן לא נדע מחניכתו לחוד ע"ש הרי שלינו לריך לכתוב לוי ול"ב לפילו שיבה לכתוב לוי לינו נפסל בכך לבל תוכך לני כוה ממה שהביא

הרא"ש

שו"ת נבחר מכסף

סרח"ס כפרק הזורק דכרי ר"ת כטעמייהו ות"ל לא טעו ושיטו מקום הלידה מעשה היה ומכשיר ר"ת דדוקא שינה מקום מדירה הוא דליכא חששא משום שהוא יודע לכל אחד נקרא ע"ש מקום דירתו פלוני ממקום פלוני וכשרואין שטוי מקום אומרים לא נירש זה שלא לחנם הוא שנירש לכל מקום לידת האדם לפיו יודע ונם לפיו נקרא על מקום לידתו וליכא חששא ע"כ והנה ע"פ הדברים האלה יש לחלק בין שינה מקום הלידה לשינה החניכה אז שכתב לו והוא לפיו לא דמי כתר טעמת דר"ת דקאמר בשינה מקום הלידה דכשר משום דכיון שאין האדם יודע על מקום הלידה ליכא חששא מה שאין כן בחניכה דאדם נקרא על שם חניכתו וכשרואים שטוי החניכה אומרים לא זהו שנירש שלא זה והוא ליה כשינה מקום הדירה . ואין לומר דמאי דקאמר ר"ת כשינה מקום הדירה דפסול הוא לפי שיטתו דסבר שאם לא כתב שם העיר פסול כמו שהביא המרדכי פ' השולח וז"ל נראה לר"י דאפי' לא כתב שם העיר כלל כשר וכו' וכתב אח"ך ואע"ג דאמרינן לעיל דאם חילק שם העיר כשר וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה לא נעשה מנעשה כי ר"ת פוסל הרי דר"ת סבר דאם לא כתב שם העיר פסול וא"כ משום הכי ניחוש דמשום הכי כשינה שם העיר פסול לפי שינה כדבר שאין לכותבו אבל במלתא דלא מיכה למכתבה כגון החניכה וכיולא בה אם שינה כאן כשר לר"ת אם לאו מלתא היא דיניד עליו רש"י דסבר שאם לא כתב כלל מקום דירה כשר ומ"מ אם שינה בו פסול הע"פ שאין טורח לכתבו לסברתו כמו שהבאתי למעלה דכריו שאמר נראה לר"י דכשר לפיכך לא כתב שם העיר כלל וכו' ואם שינה שם העיר משנה שלימה היא שינה שם עירו פסול ואם כן בכתב שמו ושינה החניכה אע"פ שאין טורח לכתוב החניכה לפיכך למיחש בה כדאמרן וכיולא בזה כתב מהרי"ק כב"י ח"ה סקכ"ט נבי יוסף כן שמעתי שנשתמד לכיו וכתב יוסף כן שמוש וז"ל ולי נר' דלא דמי כלל לשינה מקום הלידה שהכשיר ר"ת שהרי כתב הרא"ש פר' הזורק דטעמת משום דמקום לידתו לפיו יודע וכו' ולפיכך חשוב שיתחלף בחבר ולא דמי לשינה מקום הדירה דפסול דשאני התם דמקום דירתו יודע לכל וכשרואים שטוי ממקום לפיו זה שנירש ושינה שם לפיו דמי לשינה מקום דירה שהרי שם לפיו יודע לכל וכשירצו שטוי לפיו זה שנירש ומ"ש ר"ת והרא"ש שכיון שאין נריך לכתוב מקום לידה לפיו השטוי פוסלו לא כתבו טעם זה שלא נומר דלא מפסלי עדיים משום דחתמי למקרי דתחת שאין נריך לכותבו לא קיימי עדיים עליה לכל לא כתבו כן נומר דכל המשנה כדבר שאין נריך לכותבו כשר דלא מכשרינן שלא לפיכך דליכא למיחש לקלקולא לכל לפיכך דליכא למיחש לקלקולא כמו בשינה מקום דירה לוש שם לכי החתם פסול וזה נראה לי פשוט בדבריהם עכ"ל . ולכי בעמותי עם כי לפן ידיעתי מכרעת הדעת טעה כדכרי הרב דלמו כללא הוא דכיל שכל

המשנה

המשנה כדבר שאין טורח לכותבו אין הסיגוי פוסל כו דאי לא תימא הכי פליג ר"י מדידיה לדידיה דהא כתב פרק הזורק בסיגה מקום הלידה דכשר כיון שאין טורח לכותבו ור"י עצמו כתב שאם לא כתב שם העיר כשר הרי שאין טורח לכותבו ומ"מ אם סיגה שם עירו פסול כמו שסיגיו במשנה וכן נדקדק מדברי הרא"ש שכתב הטור כשם שכיו סי' קכ"ח עירו ועירה אין עיכוב בכתיבתן דמתניתין לא קאמר שלא שם סיגה כשם והרא"ש עצמו כתב בסיגה מקום הלידה כשר כיון שאין טורח לכותבו ואי כללא הוא דכייל ליקמיה ליה מדידיה שהרי מקום עירו יוכיח שאין טורח לכותבו כפי סברתו ואם סיגה פסול שלא ודאי נריכין לטו לומר דעיקר טעמא בסיגה מקום הלידה הוא משום דליכא למיחש לקלקולא כמו שפירש הרא"ש עצמו פרק הזורק מ"כ בסיגה מקום הלידה דליכא למיחש לקלקולא שיאמרו היכו זה שגירש ומה שכתב ר"י אפי' סיגה מקום הלידה כשר כיון שאין טריך לכותבו הוא כמו שפירש מוהרי"ק שכח לתת טעם למה לא נפסלו העדים בסיגה מקום הלידה כיון דחתמי לסיקלא לכך אמר כיון דאין טורך לכותבו לא קיימי עדים עליה והוי הגט כשר דלא מקרי חתמי לסיקלא ודייק לשו' התוספות שם פ' הזורק שהביאו סמוך לסברת ר"י והמרו ור"ת הכיא דאין שאר נפסל כמשתמש דכר שאינו טריך מדאמר פ"כ דכתובות הין מעלי' משטרות ליוחסין דלמו לכולא מילתא מסהדי וכו' הרי משמע דלא נקיט התם הלי טעמא כאין טריך לכותבו שלא לומר שאינו נפסל השטר כיון שאין טריך לכותבו לא קיימי עדים עליה והשתא ניהדר לאתרין דסיגה החניכה וכן סיגה לכתוב שם הלוי ואינו לוי דליכא למיחש לקילקולא אע"פ שאין טורך לכותבם יש לפסול כזה הגט אכל נריכים אנו לחפש ולפשפש למרדף אחר היתירא בעינונא דהאי לישתא שהבעל מומר והלך לארץ מרחק וא"א להביא לה גט אחר להתירה ולע"ד נומר אני שאין לפסול גט זה על מה שכתב הלוי ואולי אינו לוי מדאמרי' פ"כ דכתובות בשטר שכתוב בו אני פלוני כהן ליתי מנה מפלוני ואחמי סהדי אין מעלין מהשטר ליוחסין משום דאמנה שבשטר מסהדי ולא אכולא מילתא מסהדי וכתבו התוספות פרק הזורק אמנה שבשטר מסהדי ולא על מה שכתוב כהן אלמא לפילו היינו כהן השטר כשר וסברא הוא דעדים לא קיימי שלא לעיקר מעשה הרי מוכח מהתם דמי שכתוב בו כהן ואינו כהן אינו נפסל השטר וגובי' ממנו ואין אומרים הרי כתוב שפלוני כהן לוה וזה אינו מוחזק לכהן אם כן לא יגבו ממנו דנימא דפלוני המוחזק כהן הוא שלוה שלא מ"מ מוציאים ממנו דכיון שהוחזק שמו תו לא חיישי' לכגוויו שנכתב כהן ואל תשיבני ממה שכתב הרשב"א בתשו' והביאה מהרי"ק כב"י ח"מ סי' מ"ט על שני יוסף בן שמעו' הדיים בעיר ח' ויום ש"ח על יוסף בן שמעו' ואביו של אחד מהם כבר מת בשעה הלויה וכתוב בשטר אני יוסף בן שמעו' כ"ע לויתי

מפלוני

שו"ת נבחר מכסף

מפלוני מכר והשיב שים לחוש שמא העריס כיון שהוא כותב כן כו' והפילו
עדיס חתומים כו לא לחמרינן בכהאי גוונא הכולא מלתא מספרי כו' לכל
לם היה כתוב בשטר המר לנו יוסי בן שמעון נר"ו לויתי מפלוני מנה הוי
סי' כי היכי דלמי כתבו יוסי בן שמעון הכהן דהוי סימן הרי משמע דמה שכתוב
כהן הוא דווקא ולם לינו כהן ליט חייב לפרוע הם לאו מילתא שבכר
הקשו התוס' בפ"כ דכתובות גבי הא דלמנס שבשטר קא מספרי ות"ת ולי לאו
לכולא מלתא ס"כ עדים חתמי לע"ג דלא ידעי לי כהן הוא ס"כ הא דתנן כ'
יוסף בן שמעון לם היו משולשים יכתבו כהן ומה מועיל כיון שהעדים חותמים
לע"פ שלין מכירין וכו' וי"ל דהיכא דהוחזקו כ' יוסף בן שמעון ודלי לכולא מלתא
מספרי כי לו מריכין לידע לם בן כהן הוא והתם ודלי מעלין והכא מבעיא היכא
דלא הוחזקו הכא נתבאר דכהוחזק מריכין לידע וכבי הלי המר הרשב"ל שלם
כתבו יוסף הכהן בן שמעון הוי סימן לכל היכא דלא הוחזק לע"פ שהוא כהוב
כהן והוא לינו כהן נוכין ממנו כיון שהוחזק שמו שהוא פלוני בן פלו'תו לא חיישינן על
מה שכתוב כהן ולינו כהן וכי תימא דהייט דווקא כתמונה לכל בענין גיטין חיישי'
לי כתוב כהן והוא לינו כהן זה לינו דל"ב מריכים לט לחלק בין שטרי ממון
לשטרי גיטין שבשטרות של ממון לינא מהן דלמר לין מעלין ליוחסין ובשטרי
גיטין מעלין מפס ליוחסין לכ"ע כיון שמה שכתוב בו כהן הוי דווקא והתם בגמ'
קתני סתמא שטרות ונט בכלל שטרות הוי ומבעיא לן לי הכולא מלתא מספרי
לו לאו ועלה קלמר לין מעלין משטרות דלאו לכולא מלתא מספרי ולם כתוב בו
כהן ולינו כהן כשר וים לחכיא דהלי לין מעלין משטרות הוי נמי בנט ממה
שכתבו התו'פ' חזורק גבי הא דשנו שם עירו הומר ר"י דהייט דווקא עיר שדרין
כה לכל עיר שטלי כה כשר וכו' ור"ת הכיא דלים שלין שטר נפסל כשנתנה בו
דבר שלינו לריך מדלמרי' פ"כ דכתובות דלין מעלין משטרות ליוחס' דלאו לכולא
מלתא מספרי וכו' ולא על מה שכתוב שהוא כהן שמא לע"פ שלינו כהן השטר
כשר וכו' ולי לימא דים לחלק בין ממונא לגיטא דבגיטא מעלין ממנו לפי שכהן
שנכתב בו הוא בדוק ס"כ היכי מייתי דלים ר"ת לענין שנוי מקום הלידה בנט
שלינו נפסל מדלמרי' התם לין מעלין ולפילו לים כהן כשר דשהני התם דהוי
ממונא וליכא קפידא לפי שיהא עלמו להקרא כהלכל כניגי נפים לענין שינוי מקום
הלידה לדרכא ילף משטרי נט שהם שינה לכתוב כהן שהוא פסול ונט שכתוב בו כהן
מעלין ממנו ליוחסין לפי שהשטי פוסל בו שא ודלי דמלי דקלמר התם לין מעלין
משטרות הוא כין משטרי נט כין משטרי ממון לע"פ שכתוב בו כהן לפי שהט חומריס
שהוא לינו כהן ולע"פ כן הנט כשר ולע"פ שבשינה מקום דידה פסול התם הוא
דלכא למיחש לקלקולי משום שכתוב בו פלוני מקום פלוני בירם וזה לינו מלומו

מקום

מקום יאמרו לך נירא זה לכל היכא דמיכתב שמו וגם הכיו שהוקנו בו אין לנו
לחוש על מה שכתב יותר כהן אלו ולוי וסהדי קיימי לעניקר מילתא זה הנלע"ד ·
ונם מקברה יש לומר שאינו נקרא זה שנוי השם דדילמא לדם זה מחזיק עצמו ללוי
והוא לינו מוחזק ככך בפני כני לדם שנאבד יחוסו ממנו והוא מחזיק עצמו ללוי
וסהדי דאחמי הניטא לך קיימי שלא לעניקר מלתא · ועוד לפשר לומר שאפילו
שלא יהיה משכט לוי דילמא כתב הלוי על כד הכטי שמכתה עצמו ככטי לוי ול
תהמת שהרי הכיא מהרי"ק כב"י ח"מ סי' קכ"ט ו"ל בחוב בקונדיסין בשיש כטי
למגרש כמו שמו שלמה וקורין אותו שלמן והוא בהן כות'שלמה הכהן המכונה שלמן
ואין כית'שלמה המכו'שלמן הכהן כדי שלא יהיה מש'שהכנוי הוא כמחכלאיו כמקו'
הרי מש'שאף להיות שיכתו'כהן על כד הכטי אע"פ שאינו כהן"ה נמי למישכינה
עצמו ללוי אע"פ שאינו לוי ואת ועוד שהעיד בפני לדם אחד שהיו הנשים אומרות
על הליש ההוא זה לוי ואמרו להן הלא אינו לוי והשיבו אמו היא מכית לוי הרי
שהיו מכנין אותו להקרא לוי מכד אמו והוא ודאי על כד הכטי כי למשפחות לבית
אבותם ומשפחת הלם אינה קרויה משפחה ולענין הכרת השם כתב הרב המניד
פכ"ד מה' מלוה בשם הרשב"ל דאפי' ע"פ עד אחד ואפי' ע"פ אשה סומכין והוא
הדין בהכרת הכטי והחניכה ונם לפשר לסמוך על מה שהניא הטור סי' קכ"ט
הני ספרי דפלני יקרא לבעלי זרועות וכהב פלוני החכם או רב או נשיא אע"נ
דלא קרו ליה אנשי הכי ואיהו נמי לאו כר הכי הוא זה שינה שמו והנו כשר כיון
דקרי ליה בשמיה כפירוש הע"נ דפליג ליה יקרא דלא חזי ליה לאושנוי השם הוי ·
נם אנו נאמר כב"ד כיון שבתב שמו בפי' פלוני כן פלוני אע"פ שבתב אלו לא הוי
שנוי השם וכשר ואע"פ שיש לחלק מכל מקום בשעת הדחק ראוי לסמוך על זה
עם שאר הטעמים שבתבתי · עוד היה לפשר לומר שכיון שאמו היא מכית לוי
שפיר לקרי לנפשיה לוי ואע"פ שאינו לוי ויש לנו ראיה מן הכתובים שבתוב ויהי נער
מכית לחם יהודה ממשפחת יהודה והוא לוי ופי' רש"י כפי' הכתובים והוא
לוי מן הלם שלא שנריך לדקדק הכנת דברי רש"י כיון שזה הוא תלמוד ערוך
בכבא בתרא פר' נוחלין דקאמר הוא לוי שמא מלוי קאתי וכתיב ממשפחת
יהודה שמא מיהודה קאתי שלא לכוה מדלוי ואמאי מיהודה ומשפחת הלם
אינה קרויה משפחה אמר רבה בר רב נחמן לא בברא דשמיה לוי וכו' אי
הכי וכו' שלא מהוך שעשה מעשה מנשה דאתי מיהודה תלאו הכתוב כיהודה
והשתא קשה לרש"י אוך פיר' והוא לוי מן הלם הפך דעשות התלמוד אשר
על כן נבי לומר דמאי דקאמר רש"י מן הלם קאי למשפחת יהודה שהוא
התירון הרלשון שאמרו בגמרא לכוה מלוי ואמאי מיהודה ודיוק לשון רש"י
שתפס בתחילת הפסוק ממשפחת יהודה והוא לוי מן הלם כלומר מה שאמר

ממשפחת

שו"ת נבחר מכסף

אמר להרחם זה לשון הריטב"ח דלחתרמי' ליה גברא דשמיה לוי פירוש שגם כזה שמח היה לפי שהיו סבורים העם שהוא לוי ממש ופריך להלי תירוגא וכי לוי שמו שלא תירץ הכי דלעולם לוי ממש ומחי דכתיב ממשפחת יהודה לא מפני שלמו מיהודה דמשפחת הלא משפחה של משום שעשה מעשה מנשה וכדדקאקרלו מנשהמוהטעם

ממשפחת יהודה כיון שלמד והוא לוי מוכרח הוא לומר שהוא מן הלא ממשפחת יהודה *ומ"מ יש לעשות סניף לדבריו שכתבנו למעלה שכיון שהיתה לאמו מכית לוי טענה להיות מכנה עלמו פלוני הלוי וסהדי לעיקרא דמלתא קיימי כרקלמרן · עלה כיוליט שגט זה כשר הוא לגרש בו בשעת הדחק כיון שלי לא' להביאה לה גט אחר והיכא למיחש לעיגונא דליתתא וכל זה כתבתי להלכה לכל לא מלתני לבי לעשות מעשה כי מירלי הורלה לאי עד לאשר יבואו עמי מורי בעלי ההורלה ·

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

הזה ומלינו שקורא הכתוב לנטפלים לנ"ל עובדי ע"ז כשם משפחה כדכתיב ושמתי לאי לת פני באיש ההוא ובמשפחתו ועיין בחי' לגרות מהרש"ל שם מ"ש כזה והרב סמחבר בספרו הכהיר מאור עיניים על נזיקין כתב וז"ל · הלא לאו דאכוה מלוי והאמו מיהודה · ואין לומר לוקמא משום דכתיב והוא לוי ואם מבד לאמו הא כתי' פקוד לת בני לוי לביית לאבותם למשפחותם לכל במשפחת יהודה שייך לומר שמבד לאמו קרא לאותו דמשפחת הם ממי קרויה משפחה · וכי כן מנשה וכו' תימה כיון דלא ידעינן שהיה כן מנשה הלא מכח זה שהיה לוי משבט לוי למאי דס"ד דגברא דשמיה לוי הוה לאמינא דכן מנשה הוא ולא ממשפחת לוי אם כן מאו זה שלמד וכי כן מנשה הוא כו' דכתה סלקינ' ומחינ' אם היה כן מנשה ממשפחת יהודה לאו כן משה · ול"ל דהאי וכי כן מנשה הוא תירוגא אוא דתרין לעולם שהוא משבט לוי וכי תימא לוך קרלו כן מנשה והלא כן משה הוא מתוך שעשה מעשה מנשה · ומיהו הל"ל הלא כיון שהוא עוקר תירון לאחון · למנש הוא כמו וליטעמיך למאי דפריך וכי לוי שמו והלא יהונתן שמו שלא ודאי שהיה משבט לוי לאמר ליה וליטעמיך שהיה משבט לוי לוך קרלו כן מנשה והלא כן משה שלא מאי לוך לך למימר שהלה הקלקלה כמנשה הכי נמי הלה הקלקלה כמי שיגא ממשפחת יהודה ולעולם דמשפחת הם לוינה קרויה משפחה · אי הכי הייט דלאמר מיכה כו' וקשה דלא פריך מיד והא כתיב ושמו יהונתן ושמא יש לדחות שהנ"ל ששמו יהונתן שני שמות נקרלו לו לאחד לוי ולאחר יהונתן ולהכי פריך שהם לא היה מזרע לוי לוך היה משתכח כו מיכה ומשני שמשתכח על דלחתרמי ליה גברא דשמיה לוי והשתא פריך דכיון שלא היה שמו המיוחד לוי ליכא להשתכח :

הסכמת

הסכמת הרב הגדול מהר"ם קאשטילץ ז"ל אשר קודמיו מהר"ר יחיאל
אבי מהר"ר שמשון היה בזמן הרדב"ז ומרן ז"ל שהסכים עם ה"ה ז"ל

דברי פי החכם השלם הרב מורה מרק נר"ו נכוחים למכין מיוקדים על קו
היושר על הדין ועל ההמת ומלבר רחיותו וטעמיו הנעימים יש לי
טעם לשבח יתר נוסף עליהם להתירם תשוש עינוגת דחיתתן כאשר כתרכתי כפקין
שלי הלא הוא כמוס עמדי · נאם הנעיר **משה קאשטילץ** ס"ט

סימן מא

שאלה היש לאחד שמעו ישועה וקורין לאותו לס"ת בשם ישועה וכפי יפריש
עדת ישרש ישועה שמו לכל כפי הכריות קורין לאותו פוריג"ס דהוא
פי' שם ישועה בלשון ערבי והם חלים לומר שאותם בכתביו בשם פרג' שלם לכל
כפי כל הכריות וכפרט כיפרש נודע שמו ישועם לו פוריג"ס ושם פרג' שלה לימו
טודע ויכיר כלל שה על פיו שאומר שאותם בכתבי הרשות בשם פרג' שלם ורמה שלים
הזה לגרם לת השתו וכתבו הנט בטשח הזה לשה פרג' שלה דמתקרי פוריג"ס וישועה
כר סעריה וכו' יולינו מוריט לס בזה השם של פרג' שלה לשר לימו שדע ויכיר
כלל לכריות שזה הוא המגרם יקרית טעל בערך שמותיו שלחרים הידועים דהיינו
ישועה לו פוריג"ס וכריעבר נשמוך על סברת הריב"ם להכשיר מנם שכתבו שם
הטעל דלשון ועל שם העיקרי כתבו דמתקרי לו לס כלשר עור כלן לת מכשיר הריב"ם
שלת כשמקלת כני לרש קורין לאותו בזה השם הטעל לו כשאני השמות כלשים כפי'
כנט לין לאום בשום דלשון וזה שני לשנם בשום משם לימו שדע ויכיר כלל ולימו
נקרית בזה השם כלל לרפים וכפרט במקום הכתובה והכתיבה ולפי' משכם ידועה
ויכירת לת שוי לולי נם הריב"ם יודה דלת הוה להו לכתוב לאותו דלשון ולפילו
בלשון דמתקרי יען דמתוזי כשקרית דלימו מתקרי כלכלל והוה ליה כמי שכתקבע שם
ל' משמותיו שלין רלוי לכתבו ולפילו בלשון דמתקרי כל שכן בנ"ד שעשו לאותו
עיקר לגרם בו ועל שם העיקרי כתבו דמתקרי · גם כמה שכתבו כנט בטשח הנו"ל
דמתקרי פוריג"ס וישועם וכו' דום בלשון משמע שנקרית פוריג"ס ישועה
והת ליתת שלימו נקרית פוריג"ס ישועה חלת יש קורין לאותו פוריג"ס ויש
קורין לאותו ישועה והוה להו למכתב דמתקרי פוריג"ס ודמתקרי ישועה דקיימת
לן דכלשון כרור ויפה כותכין הנט וכשיטי כל שהוא מהמשמעות פשוט ולפ ילוזה
כעיני לחזיטו לנזור לומר לכתוב כ' ניטין לנתת ידי מסק שהרי מסריק"ו כשהש
ל"ח קרית הנר על נט שכתבו בו שני השמות כלת דמתקרי בניהם נם תרומה

הדשן

שו"ת נבחר מכסף

הדעת הסכיים לנחת ידי ספק לכתוב כ' ניטין וכן עשה קדם נדול בזמנו כמבואר
בב"י ח"ה ס"ם קכ"ט ע"ג ויודיט רביט כיצד נוסח משו הנ' שמות יכתבו בב' ניטין
או אם כנט אשר כתבו בנוסח הנ"ל יועיל עם נט לחד שיכתבו בלשון הזה הנה
ישועה דמתקדי פוריג"ה על הכל יחיר תשביט ולאורו נלך ושכמ"ה :

תשובה כפי מה שנסתפק השוא ס"ל (ח"ח דבדיט שו תפילים מבלי מלח
לפקפ'נס על מה שב'כנט שם דהרי נם על זה פקפק השוא בזה
ישועה שעולה בו לקדות בתורם בלשון דמתקדי שלמר וקורין לותו לם"ת בשם
והיה רחוי לכתוב שם ישועה עיקר והשמות ישועה וכו')

לחריט בלשון דמתקדי הכל עם מה שכתב הריב"ם סי' מ"נ אין בזם נר ספק
דע"ב לא פסל הרמב"ם היכא שכתב שם הטפל תחילה אלא היכא דכולל שם
סגיזקדי במלת וכל שום דחית לי לכל אם כתב השני שמות עלמן הוי נט בשר
ח"ל יש לכתוב שם הרניל תחילה והשני כולו בלשון וכל שום בהיא דקאמרו לה
רוכל מריט ופורתה שרה אמרי בהרדעי מריט וכל שום דחית לה ולא שרה וכל
שום דחית לה וחם שיבה פסל שם שים לומר דהתם הוא שאינו כותב שם העיקרי
בפי' וכו' אבל בשאני השמות בתובים בנט בפי' אין הפרש בין שבותב זה ראשון
או זה וכן בתבו הרמ"ם והרמב"ן בשרה דמתקדי מריט בשר תפילו לבתחילה וחם
בן בב"ד נמי בבר אמ"ר שקראו שם ישועה שאם טפל · ועוד ביון שרנילין לקרותו
בפי הבריות בשם פוריג"ה ובפי ישראל ובשעולה לקדות בתורה בשם ישועה הוו
רובא ורובא דקרו הבי והבי ואין חשש אם קדם שם זה או זה ולא עוד שא שאם
פרנ' שלה או פוריג"ה עם שם ישועה אינם שמות מוחלקים זה מזה שא הוא
במו ביאור ולענ של ישועה בלשון ערבי הוא פרנ' שלם במו חיים שקוריט ביבנט
שהוא ביאורו בלשון לענ וביון בבן אין חשש בקדימת זה לזה · ועל מה שנסתפק
השואל שבתבו עיקר שם פרנ' שלם שאינו נקרא בו בלל נלע"ד דאין בזה
בית מיחוש בלל לפי שאם פרנ' שלה ואם פוריג"ה הבל הוא אם אחד שא שהוא
קיטור אשר בנון יצחק חקין שמש מוהר וביולא בזה אין להקפיד אם יבתבו האם
פ'רנ שלה שאין רנילין לקרותו בו תחילה ביון שאם פוריג"ה יולא מפרנ' שלה דהא
לפי' בובא מריט ופורתה שרה אם בתב שרה הוא לבתחילה אע"פ
שהם שני שמות מוחלקים זה מזה ב"ג בשאני השמות הם בולם שם אחד שא
שאחד מהם קיטור השם דודאי אין הפרש בין זה לזה ונדולה מזו בתב מהרי"ק בב"י
ח"ה סי' קב"ט מי שיש לו שני שמות והשם השני יולא מהאחר אם הוא קיטור
השם במו בנימין בונמו יצחק חקין אין לריך לבתוב השם השני בלל וכן בתב
במרדבי בשם ר"ת ובהנהות מיימו' פ"ד קורא שם דנערות לימחק חקין ובתב
דאין בותבין אותו וכו' ע"ש והרי בודאי שם דנערות רנילין לקרותו בו ואין

לריך

צריך לכותבו * כלל כ"ש הס כתכוהו תחילה ח"ח סיום מרן כב"י שם ו"ל ומיהו
ליתחק ולחקין לכסוף וכן כשם פרג' שלה חס יש בעיר לחים לחר שמעו כשם
שהקטר הוח פוריג'ה חס לח כתבו פוריג'ה זה שח שזה נקרח גם כשם זה
כלל הוי כשר וכ"ש בשכתבו פר"ג שלח תחילה דנערות כ'מהרי"ו בכתביו דכותבין
ופוריג'ה כסוף לפי שחין קפידה שח כשני שם זה דנערות לפי' יע"ש וכר"ת
שמות כגון רחובן שמעון שחו לריך לכתוב
תחילה הרגיל ומה גם כיון שחיתם כשם פרג' שלח הוה ליה רגיל בשניהם
וכשר ועל מה שנסתפק השוח שכתבו כגט דמתקרי פוריג'ה ושועה דמשמע
שנקרח פוריג'ה ישועה וחיכו כן שח יש קורין וכו' הדכריס פשוטים דכיון שכתבי
פוריג'ה ושועה לח משתמע כלל שנקרח פוריג'ה ישועה שח הכוונה דמתקרי
פוריג'ה ומתקרי ישועה וחין זה לריך לפנים כי לשון כרוך ויפה הוח וחגט שנתן
הוח כשר וחס כחולי עדין לח נכתב הגט ושב השוח הסדר שיכתבו טוב לכתוב
ישועה דמתקרי פוריג'ה . ולהיות השעה קלרה ולחפס פנחי לח החרכתי כרחוי
והנלע"ד כתבתי נחם הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן מב

שאלה גט שחתם בו חברהם בן נכן עד וכשכתב בן פשוטה של נכן נעדו
בו עמד ונירר בסכין ירך בן פשוטה של נכן ונירר רחם הבן שלח
תרלה כמו זין והעביר עליה דיו ועשלה וח"ו וכתב בן לחרת לגל הוח"ו ונעשה
נכון יוריבו מו"ר חס הגט כשר בדיעבד חו לחו ושכמ"ה :

תשובה עיקרן דהחי דינח לימח פ"כ דניטין ת"ר וכתב ולח וחקק ופרק
למימרן דחקיקה לחו כתיכה היח ורמינהי עבד שילח בכתב שע"ג
טבלח ופנקס ילה לחירות וכו' לחמר עולח ח"ר שעזר ל"ק הח דחק תוכות הח דחק
יריכות וכתב בהגהות הרח"ם ומתוך כך פסק ר"י הכותב לת הגט ופעמים שנופלת
טיפת דיו מהקולמוס בתוך חלל החות כגון כי"ת ונעשת פ"ח חו כתוך הדלי"ת
ונעשת ה"ח חו בחלל חות לחרת שלין עתה שמה עליה וחח"ך מחק טיפה מהחות
זהו חק תוכות וכו' וכן כשרלה לעשות מ"ם פתוחה ולמשכה ידו ונסתתם לגיו יכול
לגרר הדבקות לפתחה דה"ל חק תוכית וכס' התרומה כתוב כן וכן בסמ"ג ובטור
חורח חיים סי' ל"ב כתב בשם ס' התרומות שחם עשה ר"ש בתין דל"ת שלגיו יכול
לגרור ולתקנו דהוי כמו חק תוכות הרי מבוחר שחם מחק וגירר מנוף החות הוי
חק תוכות וחין לחלק בין עידי החתימה לעיקר הגט דכיון דקי"ל כר' שעזר דחמ'
עידי מסירה כרתי חין להקפיד על מחיקת החות שבעידי חתימה וה חיכו דהח
לחמרינן פ"ק דגיטין דכי לח כעי ר' שעזר חתימה לשמה היכח דליכח עדים כלל

שורת נבחר מכסף

לכל סיכה דחיכה עדיים כעי דלמר ר' לכה מודים ר' שיעור במזויף מתוכו שהוא פסול והקשו התוספות תה ענין שלה לשמה למזויף מאחו שהקומיים בו קרוביים או פסולים דהתם כרין מפסל משום דילמא לחי למסמך עליהו להשילה וכו' לכל סכה שהגדיים כשריס מה תקלה יש בכך לאם נסמיך עליהם ויש לומר דמ"מ לחיכה למגור ולחיימה לטו כחיבה ולאם לין עושים לחיימה לשמה נוזרין פן לא יכתבו גם הכחיבה לשמה · וכן פסק הרמב"ם פ"ג מה' גירושי' ו"ל סופר שכתב הגט לשמו ולשמה כשלבתו ולחמו העדיים שלא לשמה פוסלין ומסרו לה בעדיים ה"ו גט שלא שהוא פסול ולמה ליטו ככל לפי שלין העדיים חוקמים על הגט שלא מפני תיקון העולם ויש מי שלומר שהיא גט כטל ע"כ מרי הרמב"ם שפסק למעלה בפרק ו' מה' גיטין כר' שעזר דעידי מסירה כריתי שכתב שם לכל לאם מסרו לה בעדיים לף על פי שלין חוקם עליו עדיים כלל ה"ו כשר שעיקר חנישטין בעידי מסירה לפ"ה כתב כאן שלאם לא חוקמו לשמה שהוא פסול לע"פ שהיו שם עידי מסירה והוא מהטעם שכתבו בתוספות דחיכה למגור לטו כחיבה וה"ה נמי בעניו חק תוכות פחיימה דפסול משום דחיכה למגור לטו חק תוכות דכחיבה דהתם לכ"ע בעיגן וכתב ולא וחקק וכ"ש לר' מחיר דשכר עידי חחיימה כריתי ולדידיה וכתב דקרא הוא לחחיימה וכעיגן וכתב ולא וחקק ולאם חקק הגט כטל · הגם דבחרומת סדשן מי' רכ"ח רלה לחלק דשאני פסול דשלא לשמה משאר פסולי' למגור כהו בחתי' לטו כחיבה משום דשלא לשמה שכיח טפי מבשאר פסולי' ומילחא דשכיח נזרו ביה רבנן · כבר קוק בעלמו כתב מכרת חמלין עליו שלדרבה כחק תוכות חית לן למגור טפי מבשלא לשמה משום דמנכרת המחיקה קלת משא"כ בשלא לשמה ואוק עלמו הפכיח לדבריו וחמר ע"כ לא היה מרלה לחקל כלא רליה ברורה · גם רלה להוכיח דלא גוריון בחק תוכות בחחיימה מהא דגט הבולה בערכלות של גוים שחתמיהם גוים כשר לר' שמעון וחמריון בגמרא ירד ר' שמעון לסיטמן של ר' שעזר דעידי מסירה כריתי והחמר ר' לכה מודה ר' שעזר במזויף מתוכו שהוא פסול ומשני בשמעתא מוכחים דליכא למיחש כאן דילמא לחי למסמך עליהו ולי נזריון חחיימה לטו כחיבה נגזור נמי שלאם יחתום גוי בגט לחי לכשורי שיכתוב הגוי גט והוי פסול מדלוייתא · ולע"ד נרלה לחלק דהתם ליכא למגור כיון דלא מכשירין כשאר ניה חלא בשמות מוכחים דניות לאם כן כולי עלמא ידעי דלא סמכין עלוחו שלא בעידי מסירה דלי סמכין עליהו ה"כ יהיו כשרים כל גוים שלין שמותם מוכחים כניות וכיון שהגוים שלין שמותם מוכחים פסולים הו ליכא למגור בשמות מוכחים שמא יכתוב הגוי גט דהא בחחיימה נמי פסול גוי וכשלמא בחחיימה שמותם שמו יש בו שם מוכחק לכל הכותב הגט לחיו מכר לאם יש לו שם מוכחק לו גוי דעלמא כתבו ולכך כולי עלמא ידעי דכתבו

גוי פסול דמי מפיס לס כתבו גוי שיש לו שס מוכתן לו גוי שלתו דלס מיוכר
הלי שלח כחתימה ולעולס דכתב תוכות יש לגזור תתימה לטו כתיכס וכעל תרומת
סדשן עלמו כתב שס לתנס נרלה דקשה לסמוך להקל ולהכשיר לכלי שנוי ועוד
דכיון דקי"ל שתכמים התקיטו ומן בניטין מפני תיקון העולס וגס תעדים מוזמים
על הגט מפני תיקון העולס כשס שלש תקן לו גירי תוכות בענין הומן הוי פסול
לע"פ שליטו שלח מפני תקון העולס הוי כתורף גס כתתימת העדים כשיש עדי
מסירה שהוא מפני תקון העולס הוי כתורף וגס תק תוכות בתתימת הוי פסול ·
עוד נידד להתיר בעל תרומת סדשן כתק תוכות כתתימת העדים ו"ל דכל תק תוכות
דפסלו על ידי מתיקה הוא שע"י מתיקה לבדס נתקן התות מקלקולו לכל היכא שעמדין
מיך לכתוב ולסוסיף על המתיקה לשוויס תות בכה"ג לא מפסיל משום תק תוכות וכן
השיב לי תד מרכוותן והביא רליה מלשון הרי"ף שסכיל שכוד כיורם ועשה שכתב מ"ס
פתוחה שבדבקה פתיחת' ונסתמ' ליטו מועיל לגרוד ולפתוח וביון שליטו עושה מעשה
בגוף התות שמשרה שלא גורד סתיימתה וכזה נעשם התות תוה ליה כתק תוכות ע"כ
משמע כהדיא דוקא בכה"ג דמתיקה לבדס מטויה ליה לתת כלתי תוספת כתיבה
זס נקרא תק תוכות ולא כענין תתר ועוד דקדק בסמ"ג כס' ניטין דדוקא תס שס
התות נגמר ונעשה ע"י מתיקה נק' תק תוכות תכל יש לדתות תותה רליה על"ל הרי
הוא כע נמו כתב שיש לדתות תותה רליה ומה גס שסמ"ק כתב הפך זה וז"ל תס
נפלה טיפת דיו קודס שנגמר התות ולא היתה התות מיכרת ותת"ך מיטל הדיו הוי
כתק תוכות ופסולה תכל תס כבר נכתבה התות כתקנה ותת"ך נפל הדיו עליה
יטלוש ע"כ הרי שיש לפסול יותר כשנריך לכתוב נמר התות לתתר הגרירה מלפסול
התות שכבר נכתבה ונפל עליה דיו שבגרירה לבדס נתקן התות ותע"פ שבעל תרומת
הדשן רלה לישב דברי סמ"ק עס סמ"ג והרי"ף תמי תוכך כרכיו ולא נתחוור לי וקשה
טימה כי כפי מה שדקדק מדברי הרי"ף תכתי תיקשי להרי"ף מדיוים לדיוים
כפי מה שכתב הטור ח"ת סי' ל"ב דברי סמ"ק שכתבנו למעלה וכתב ות"ח פסל
גס כזה דמשמע דהרי"ף פוסל כין כשהתות נגמר ע"י מתיקה בלבד ובין כשנריך
תקון כתיבה לתתר המתיקה וכתשובה כלל ג' סי' י"ז כתב מ"ס פתוחה שנרבה
פתיחתה ונסתמה שתין מועיל לגרוד הדבק ולפתחה דהוה ליה תק תוכות פיון שליטו
עושה מעשה בגוף התות שנשתרה תלא גורד הסתיימה וכזה נעשה לות ולדברי
בעל תרומת הדשן שדקדק מדבריו שו דזוקא בכה"ג דמתיקה לבדס מטוי לות
כלי תוספת כתיבה הוי תק תוכות ולא כענין תתר קשיא דברי הרי"ף ויויים
לדיוים שכתב הטור סי' ל"ב וח"ת פסל גס כזה דמשמע דכ"ם כשנריך תוספת
כתיבה עס המתיקה דהוי תק תוכות תלא ודאי מוכרתים תנו לומר דלא תיווק
סכי מדברי הרי"ף ומ"ם שס דכיון שליטו שעשה מעשה כגוף התות הוא כמתי

שו"ת נבחר מכסף

דלויירי ביה דמת"ס נסתמה ופתחה בגרירת הדיבק ומהי מק תשמות בין שלח נעשה מעשה כמ"ש שליטו גירד כל המרטוש של מת"ס ומשחה מן כפופה וחזר וכתב מחרטוש של מ"ס פשעתם הוי כשר ולפ"ז בן דוקא במ"ש שכשכותבי' המ"ס תחילה טרית נ"ן כפופה וחל"כ נעשים מחרטוש לעשותם מ"ס ומשרבקם המ"ס מלמעלה וגירד המרטוש חוזה למרית מן כפופה מעשה כהכשר ולכך יש תקנה לחזור ולכתוב מחרטוש אבל כמות שהוא מכתבם בפיסול כגון ריש שעשאה דל"ת וכ"ף שעשאה מי"ן לא"פ שגירד גג הדל"ת וחזר וכתב גג ריש לו מחק רגל הדל"ת וחזר ועשה רגל ריש אין תקנה כמתי' מקלת החות ולכתבה לח"ך כי הנשאר מהחות נכתב כפיסול והוי פסול כמו אם גירד עוקץ הדל"ת ומעשה הריש מעלמה כלי שום כתיבה וה"ה לו"ו שעשאה מן פשוטה שנעשית כל החות כפיסול אין תקנה לגרור רגל הטן ולחזור ולכתוב על הנשאר ולעשותו ו"ו עד שיגרור כל החות ויש ראיה לדבר מדב' הרשב"ם כתשו' שב' רגל הקו"ף הדבוק גוררין הרגל וחוזרין וכותב' ואין צריך לגרור כל החות כי הגב כדין נכתב הרי משמע דמה שנכתב כפיסול צריך לגרדו וכן מתבאר מדברי מהרי"ק בכ"י ס"ח סי' ל"ב ו"ל וממה שכתב רביטו אין תקנה לגרור הדבק נראה דדוקא התם אין תיקון ליה אבל אין צריך לגורדה כולה ומני שיגרור כל מחרטוש ותשאר כטרית טן כפופה וחל"כ יכתוב מה שגירד והוי שפיר חק יריכות וכו' ודקדק ממה שכתב הרש"ם בתשובה מ"ס פתוחה שנדבקה וכו' אינו מועיל לגרור הדבק ולפתחה דכיון שאינו עושה מעשה בגוף החות שנשאר אלא גורר הסתימה וכזה נעשם החות הוס ליה חק תוכות עכ"ל משמע דכל שהוא עושה מעשה בגוף החות שנשאר לא"פ שלא מחקה כולה הוי שפיר חק יריכות ולפי זה אם עשה ריש כמן דל"ת יגרור הירך לבד אלו הגב לבדו יחזור ויכתבנו כמן ריש ושפיר דמי דמשאר שביטל טורת החות לא הוי חק תוכות שלא שים לפקפק ולומר דלא דמי למ"ס פתוחה כיון שטורת טן כפופה נעשה בהכשר כיון שגירד החרטוש שנדבק וכתבו כשר לכל נבי עשה ריש כמן דל"ת שכיון הגב כין חירך נעשו בפיסול לשבר דלא סגי בגרירת לחד מהם וצריך שיגרור לית כולה וכן נראה מדברי תשו' הרשב"ם וחע"פ שחותה תשובה היא על פי הירושלמי והפו' פסקו שלא כדב' הירו' הייט משום דסב' דבני' פוסלת וסב' דמועיל תיקון בבני' חות לחות לכל היכא דלא מהני תיקון לשבר דסברי שכל מה שלא נעשה בהכשר צריך לגרור דטעמא דמסתבר הוא וסבי נקטינן הרי דעת הרב דכשלא נעשה חות בהכשר אין תקנה למחוק מקלתה ולחזור לכתבו שלא צריך לגרור כולה וה"כ כל"ד שעשה הו"ו טן לה עשה החות בהכשר ולא סגי במחיקת מקלת הטן וחע"פ שיחזור ויכתוב וה"ו עד שימחוק כל הטן לגמרי וכ"כ מתשובת הר"י בן הרל"ם וז"ל עי"ן שמתבה בתקוס וה"ו מסו למחוק מקלתה · תשובה לדעתי זה

תלוי

תלוי כמה שכתב ה"ח כתשו' שמחלק כין חק תוכות לחק יריכות כי לריך שיכתוב
נוף האות ולח שימחוק מקלת אחת ויאחר השאר לוות אחרת והגה אתה לריך
לומר שהר"י כן הרח"ש סובר לדעת אביו שאע"פ שמחק מקלת האות ובתב אח"ד
נמר תיקון האות לח מהני כי לפי שמותם בעי"ן ח"ל למחוק העי"ן שיאחר חזק
שלה עי"ן אות וח"ו אם לח שאחר המחיקה יחזור ויכתוב כדיו ויעשה הקו של העי"ן
אות וח"ו ועכ"ז פסק לפיסול לדעת אביו הרח"ש וכזה מחיצב מה שדקדק מהר"יק
כב"י ח"ה סי' קב"ה דכרי הכלבו שנרחים שותרים זה לזה ח"ל ונם הכלבו כתב
כדכרי סמ"ק כנפל כה דיו לאחר שנעשה כתקנה וחח"כ כתב ואם יפול דיו על
האות הכתובה שלא יתקן לותה משום חק תוכות לאנס מיו"ד וח"ו וכיולא בהם
לעשות מטיפה שנפלה אות שלימה חק בבן כלוס וכשר כי זה חק יריכות הוא ותלה
ליישב ע"פ סבר' תרומת הדשן כדותק נדול ודע דאיתאי דכרי הכלבו לע"ד כך הם
שבל אות כין קודם שנגמר כתיבתו כין לאחר שנגמר כתיבתו אם נפל עליו דיו
אין למחו'ולתקן משום דהוי חק תוכו'אבל אם נפל עליו דיו ומחק מקלתם ועשה משאר
יו"ד או מחק מקלת הדיו ומשך ועשה משאר וח"ו וכן מחק מקלת הדיו ובתב אות אחרת
בק' חק יריכו' וכשר כיון שמעיקרא לא נפלה הדיו על אות ולא על מקלת האות כי אם
טיפת דיו על הכויר חלק ומחק מקלת טיפת הדיו ומהשאר משך בקולמוס ובתב אות
שפיר מקרי כתיבה כיון שמעיקרא לא היה כאן אות ומחק ממנה ונעשה מקלתה
אות אחרת נלע"ד ודוק ונמלא דהכלבו וסמ"ק בולהו סבדי דאות שמחק מקלתה
ונעשה אות אחרת כין שנעשת אות האחרת כמחיקה לכדה וכין אם נעשת מתוך
כתיבה שכתב לאחר המחיקה כלהו הוו חק תוכות אך כאות שנעשה כהשאר כגון
כתחילת המ"ס שכותכים טרת ט'ן בפופה ודכק החרטום למטה ומחק החרטום
ונשארה טרת הנו'ן כפופה בכתחילה וחזר וכתב החרטום ה"ו כשר כיון שבטרת
הנו'ן כפופה שבמ"ס נעשית כהשאר שהוא תחילת אות המ"ס ואינו רומם לכתב
אות אחרת שנעשה כל האות כפיסול וחח"כ מחק מקלתה שאע"פ שכתב נמר
האות אחר המחיקה לא מהני ועוד מני למימר דאת"ל כדכרי תרומת הדשן שאם
כתב לאחר מחיק'מקלת האות דהוי חק יריכות וכשר והו דוקא כגון רי"ש שנעשה
דל'ת שמחק הרגל של הדלית ובתב רגל אות רי"ש אבל כב"ד שמחק מקלת רגל
הנו'ן והניח כשיעור אות וח"ו אע"פ שהניח הדיו על הנו'ן ונעשה ו'ן אין כאן
כתיבה כי אם הוי כמו העברת הקולמוס על האות לאחר שמיקנה דלא מהני כמו
שכתוב בס' התרומה ע"ש ונמלא לפי זה בב"ד אין להכשיר נט מהני טעמי אבל
יש טעם לאחר להכשיר כדיעבד והביאו תרומת הדשן סי' רכ"ח כמעשה כיולא בזה
שכתב בן יעקב וכשכתב יעקב טעה ובתב ע'ין כמקום ע'ין של יעקב והזהירוהו
קודם שכתב הקוף ולזו מחק רחש השמחלית של הע'ין עד שנעשה הע'ין ונמר

שו"ת נבחר מכסף

לחודיה לע"פ שכתוב עד לא מצאי לגלי מסוס שמחו כתוב שם יעקב לאביו
סמוך על גנו שני שם להו הכי לי כתוב רחו' כן עד נריע טפי מהיכא דכתיב
רחו' עד מצוס דכן הכתוב לגל רחו' ולא גילה מי לאביו הוא לשון נרוע ודיע
כך נראה מדברי התו' דחל"כ למה להם לומר דסמך למה שכתוב על נגו שני
יעקב והלא נגו רחם כשר כרחו' כן לחודיה לע"פ שלא יהיה כתוב לגלו שם
לאביו לגלי כדאמרי' וה"כ בגדון זה שכתוב רחו' כן וכשם לאביו כפל פיסול יש
נמנוס כדבר שם לא שנאמר דכיון שאין העדים מודעים שלא מפני תיקון העולם
כשר וכן נמי כל"ד שכתוב לאברהם כן כתקנו וגם עד כתקנו לע"פ שטעה
כשם נכון מהני להאי מלתא למסמך עליה מאי דכתיב עד דקאי על לאברהם כן
ולא לשם נכון וכדיעבד בשעת הדחק כשר כי רחוי לסמוך כדיעבד על סברת
תרומת הדשן שפסק להכשיר כביולא בזה ומ"מ אם לאשר בנקל לתת נגו
לאחר היה יותר טוב . מהר הגניר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן מג

שאלה ראובן גירש את אשתו כגט כשר על תנאי כלשון הזה הרי זה גיטך
והרי את מגורשת כו ממני ומותרת לכל אדם ע"מ שאם לא בחודי
פה ירושלם בתוך ה' שנים מתחילים מר"ח שבט הבא לאחרון ואחרלה בפני שני
שלוחי ביבור אשר יהיו בימים ההם שיסיו נאמנים עלי כמלה עדים כשרים לומר
שלא בחודי ולפני' אם לבא בתוך השלום שנים הראשונים מהאמצם הנ' ולא אתן
ליך מאה ואמצים נרוש להיות לך לאכזיטין בפני שני שלוחי ביבור הנ' בתוך ל'
יום לביאתי ימים נגו מעכשיו משעה זו שאני נתן לך גט זה ותהיה מגור' כו
ממני ומותרת לכל אדם ואם לבא בתוך שלשה שנים הראשונים ואתן לך הק"כ
נרוש כנ' או אם לבא בשתי שנים האחרונים ואחרלה בפני שני שלוחי ביבור כנ'
לך יהיה גט . לאחר שילך ראובן מירושלם לאחר יום או יומים חזר וכל יום לאחר
בפני כ"ר ואמר שכבר נודע למלך שני שלוחי ביבור שיכולו עמו לתת התענות
כפנים להשתו ולא רצו לילכת עמו ולכן הכלתי זה הכים שים כו התענות לקיים
התנאי ולא רצו כ"ד להטפל בעסין כלל וחפילו חכים לא כפתח לרחות מה היה
בתוכו וכיון שראה כן ילך וכיסו עמו כידו ותזר ונתע מירושלם בתוך שלשים יום
לביאתו יוריט מו"ר אם לאשת ראובן הנ' מותרת להנשא בגט זה ונאמר שכבר
בא ולא נתן לה הק"כ גרוש כנ' או אם לינה מגורשת ושבמ"ם :

תשובה עם היותי טרוד בכוך הענינים כי טרדים לאחרו מתקוס ל מקוס
מפני חמת ה' כי ימח הקלף החל הנגף ועיניו תלויות למרום הוא
ושיעני הוא ויגילנו לחודה וישיב שביתנו בשלום ומיטר לשר על כן לא עמד

טעמי

שו"ת נבחר מכסף

טעמי כי וגם ספרי הפוסקים אין לחתי להשכיל להגיה מהם ומה גם במלחמ
דאיסורא עכ"ז נתתי לבי לכתוב שמץ דבר נמצא כי כפי עניות דעתי ולגלות
סברתי יען דאיתי כי נעו מקנת מהחכמים להתיר החשה הזאת ומי גבר מכם
לא יחום לערוה החמורה כפי אשר תשיג יד שכלו ולא יאנור דבריו וכ"ש אם
ירשוהו לאחת דעתו ואני נרדשתי לשוא להשיבו דבר כאשר הורוני מהזמים וזה
החילי בעזרת צורי וגואלי · ראיתי את הענין ויש כו במה מיחושין לאוש בנט הזה
תחילת כל דבר יסוד מוסר שמריך שהחורה אחור רחוקן לאר יום או יומים היה
להאר ר"ח שבט שממנו מתחילים החשבון שנים או השנה אם יחן המעות ואם
היה קודם ר"ח שבט אין באותה חורה כלום ואחר היסוד הזה צריך להתבונן בחורת
רחוקן שחור בעוד יום או יומים להליכתו אי מקריות כיחם שהחנה עליה אם לבת
וכו' דכיון שרחוקן כשהחנה אם לא בחתי בתוך חמש שנים היה כדעתו לחפליג
ולילך ש אחרת וכל אותה הליכה החנה ואמר אם לא בחתי בתוך חמש שנים
ר"כ צריך שהתקיים מחשבת הליכתו לילך דרך שם ואח"ך בחורתו ידקדקו בקיום
תנאו בענין נתינת המעות לכל בחורה זו שחור לבת לאר יום או יומים הוי כאילו
עדין יושב שם ולא הלך שאין באותה הליכה כלום כדי ליחם לה החורה בקיום
תנאי המעות ודוקא לאחר הליכתו השנית ש מקום החפץ ובחורתו משם אז יחקר
על קיום תנאו בתי' המעות אי הוי נחינה או להוויש רחיה לזה מהא דתנן בשם' ניטין
פרק מי שאחזו דף ע"ו ה"ו נטויך אם לא בחתי מכאן עד ל' יום היה הולך למ"ה והגיע
למקו וחזר בעל תנאו וקם"ד בגמ' ומקו היא ממדינ' היש ולפיכך כשהגיע למקו שהיא
מ"ה ולא שהה ל' יום וחזר אחי נתבטל הגט ואין כאן עוד לא תנאי ולא גט להתקיים
עוד כמו שפרש"י שם ומקשו בגמרא ואל עכו ק"י כלומר כיון שהתנאי היה כהליכתו
למ"ה חה לא הלך עדין למ"ה אע"פ שחזר לביתו בתוך הל' יום עדין התנאי עומד
להתקיים כשילך למ"ה ומשני לה אכיי תרי תנאי קאמר לא וכו' ע"ש ומהכא משמ'
דסמנתם על תנאי אם לא בחתי ועדין לא הלך לגבול המקום שהוא ושחזר מגבול
מקומו מילחון וכא עדין התנאי עומד להתקיים כשילך ש אותו הגבול וישהה ל'
יום וה"ה אם בחזרה הרחשונה ישתהה ל' יום קודם הליכתו ש מקום החפץ עדין
התנאי עומד להתקיים ולא חל הגט בשהייתו שהרי אם יום ונמצא כל"ד
שבשעת הגט גילה דעתו שהיה הולך למ"ה וחזר לאר יום או יומים קודם
שהחזיק בדרך מ"ח אין באותה חזרה ממש לחול הגט אם לא נתן לה המעות ועדין
התנאי עומד להתקיים כשילך דרך מ"ה ויחזור אם יתן המעות או לא יתן המעות
כמו שהחנה ואח"ל שגם חזרה זו שלאחר יום או יומים מקרי חזרה שהרי כא יש
לחוש בביטול הגט מחמת נתינת המעות שעמד ורחה בפני הש"ץ ואמר להם
לבא עמו לתת לאשה המעות בפניהם ולא רצו הרי עשה ככל הבא מידו והזמין

קדושין

קדושין לתת לה ממעות וסס לו רט ומה כיון לעשות שוב כי הרי לו תלה התנאי כה לומר חס לו תקבלי ממני ק"ן גרוש שלא תלה התנאי כו חס יתן לך ק"ן גרוש כפני הס"ן לו יהיה גט ומיעת סנהינה סיחס מחמת הס"ן ולו נמנע הוא מלתת ממעות וא"כ הרי זה בח לעשות כל מה שחפצה ומחבטל הגט וכיומא כזה כתב הרב מהרי"ב כתשובותיו סי' קל"ב . ולע"פ שלא היה כתן נתינת ממעות שלא קול דבריה השמיע ברורה לתת בפניהם ממעות הלו כספרי הפוסקים והבייחם הרב בית יוסף סי' קמ"ג כתוב לתר דמחינה בע"כ הוי מחינה והוסיף הרב"י וכתב והוי יודע שמודי הרב הגדול הר"י ב"ר כתב בתשובה דלמ"ד נחינה בע"כ סוי נחינה לפילו שלא קבלם לין חפץ כזה שלין החיוב שלא על סנתן ליתן וכו' וא"כ כל"ד שהיה כיס הממעות מזומן בידו והרלה לותם לס"ן וקרל לותם לכה עמו לתת הממעות לחפה בפניהם וסס לו רט ונס הכיל ממעות כפני בית דין ולו נטו לזון שיו הרי חפלים לעשות כל מה שחפצה ולו הוי גט . ומיהו אם הס"ן יכחישוהו ולומרים שלא הביל הממעות בפניהם להם שומעים שהרי חלמינם עליו כמלה עריס ולע"פ שהנלמנות היה מפורש בעמין הרלותו בפניהם לכל לו הוכר הלמנו' מפורש בנתינת הממעות בפניהם מ"מ כיון שלמ' לם לתן לך הק"ן גרוש כגו' נרלה שהוכר גם על חלמנת הס"ן כגו' כלומר בעמין החלמתם בעניו ה' לותו בפניהם כן יהיה ג"כ בעניו נתינת הממעות . ולם בלמו לתת לקיים הגט כיון שלא היתה הכוונת ממעות כפני הלשה ומחינה כעל כרחה שלא כפניה לו הוי נתינה לפילו שיכה דלמרי בגמרל גטין דף ע"ה דלמר רבה מתקנתו של הלל ס"ו גטיך על מנת שתתני לי ר' זו ומתנה לו כין מדעתו כין כע"כ ה"ז נתינה וכי לתקין הלל שלא כפניו לכל כפניו כין מדעתו כין כע"כ הוי נתינה וערע"י וגבי גט דליכורית היה לו קיומה תקנתם דהלל ומשלה לפי זה דהלי נתינה שלא כפני הלשה לו הוי נתינה ולל הגט . יש לפ לדון ולומר כל"ד שהלמינו לס"ן כעניו הרלותו כפניהם וגם לתת הממעות כפניהם ועל פיהם יהיה לקיים כל דבר כיון שהודיעם לבה עמו לתת להשה הממעות המזומנות בידו ולו רט לילך עמו כפניה דמי והרי עשה הכעל מה שבידו לעשות ויש לתום בערוה החטורה לגיטורין . ועוד אני לומר דכיון דלתקין הלל לפי' כע"כ ושלא כפניו הויה נתינה שלא שבגט דליכורית הוא לו קיומה תקנתה דהלל כמו שפרע"י ה"כ ודוקא בנתינה הנורמת קיום הגט כגון לומר ה"ז גטיך על מנת שתתני לי ר' זו הלא לומר' דלם נתנם בעל כרחו שלא כפניו כרי לקיים הגט לו הוי נתינה מהום דלגיטורין היא ולו שריכן להם כגט זה לכל כשהתינה היא גורמת ביטול הגט כגון כל"ד שלומר להם חס לתן ליך ק"ן זו לו יהיה גט לדרכה לו לומריכן דלה הוי נתינה שלא כפניה ולל הגט לכו מקילין בלגיטורין דלשה לים

שו"ת נבחר מכסף

ויש לנו להחמיר כחיסורין דחשת חיש ולומר דאפי כתינה לחפילו שלה בפניה ובעל כרחה כהחיל דאתקין סלל ולה חל חנם ובחיל כחיסורין דחשת חיש כי כל כוותנו ישיה להחמיר כחיסורין דח"ל וחס כרחם לע"ד כירוד וגם אח"ל דהה נמי לה הוי ותינה כיון שלה חמר לחשם טלי סתעות יש לבטל נטו וה חס ישוב עוד לבה הבעל מאך ג' שנים ויתן לה סתעות בפני סס"ן כאשר התנה בלין לומר דכיון שכבר חזר ובה להחזר יוש לו יותים לקרי חזרם ולה נתן סתעות הרי חל חנם לפי שלכך התנה ע"מ שחם לה כחזי בתוך ה' שנים ואפי' חס חכה כתוך ג' שנים ולה לתן ק"ן גרוש יתיה נטו לומר שבכל מאך השלש שנים יש ומן לקיום התנינה וחס לה יהיה כפעם הרחשונה יתקיים כפעם השנית . ולהכי הדר ואמר כיון ג' יום לביאתי דכיון שאמר חם חכה בתוך ג' שנים ולה לתן ליך ק"ן גרוש בתוך ל' יום מה טורך לחזור ולומר לביאתי שלי לטפויי לחת דגם שלה נתן תוך ל' יום לביאה ראשונה חם ישוב ויכה ויתן בתוך ל' לביאתו השנית לה יהיה נטו וחס לה יתן בתוך ל' יום לביאתו כשום פעם שיכה בתוך ג' שנים ועברו כל' יום וגם לה נתן לה לה חל חנם . וכי תימא ה"כ חלי בתוך ל' יום דקאמר למחי לחסנו כיון דגם לאחר ל' יום חס יכה פעם אחרת ויתן עדיין כידו לקיים תנאו ולבטל הנטו יש לומר לך דאהכי לענין חס בה בפעם הראשונה ועמד עם שלשים יום ולה נתן וחזר ללכת ובה שמת ונתן סתעות בתוך כל' יום השניים לתריכן דחל חנם בפעם הראשונה שיעב ל' יום ולה נתן לכל חם בפעם הראשונה כשבה לה שהם ל' יום בעיר וחזר לולך בתוך כל' הע"פ שלה נתן סתעות בתוך כל' יום הראשונים מ"מ התנאי עומד להתקיים בתוך הג' שנים שהם יתן סתעות בשיחוד שמת בתוך ל' יום לביאתו השנית יתבטל הנטו וחס לה יתן במאך הג' שנים לכשבה ושהה בעיר ל' יום חל הנטו . ואע"פ שיש לדון ולומר שלה נתכוון שלה בתינה בפעם הראשונה ז"מ כדבר של ספק ערוה יש להחתיר ומה נס בכ"ד שנגררו הטועמים החדשים שמחכתי בביטול הנטו ויש לי עוד דחיות מדברי הפוסקים החדשים להחמיר בכ"ד שלה שלין הענתי מסכים עמי להאריך יותר כנו' כרחם התשובה .

מחס המעיר **יאשיהו פינסו** ס"ט

סימן מד

שאלה ראובן קידש שמנה וכירבו ז' ברכות בשעת לירוסין ולח"ך הכניסוס לחדר לחד בפני כל הקהל ותייחדו שניהם ולח"ך היו דיים יחד לרוס ולרוסתו והיה מוניה הלרוס הולחות עליה וכשנתנו' שם המנפה הבריחה ש הכפרים ומתה במנפה וקמו החותנת לשלוח יד בנכסיה מאד שלין לה יורש והנכסי' הם למלכות ועמד כנגדם הלרוס בלמרו שהוא בעלה ולו משפט הירושה ושאל הנכסים ועתה כה הלרוס לירש לותה יורנו מו"ר שורת הדין וסכמ"ה :

תשובה כבר ידעת שהרופא המורה לבעלה ואינה נקראת אשתו עד שתכנס לחופה כמו שמבואר בהרמב"ם פרק י' מהלכות אישות ואפילו אם אירס וכירך ברכת חתנים כתב הרמב"ם שם המחזר וכירך ברכת חתנים ולא נתייחד עמה בביתו עדיין הרופא הוא שאין ברכת חתנים עושה נשואין שלא כניסה לחופה ואם אירס ונכנסה לחופה ולא כירך ברכת חתנים ה"ז נשואה גמורה ע"כ · ומכאן אתו למרין למי שכנס וכירך ולא כתב כתובה שאע"פ שאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה מ"מ דינה הוי כנשואה שהרי גם בשלא כירך הוי הרופא דהכא בלא ברכה לבעלה כגדה ואפ"ה הויא נשואה גמורה ובשמנה בתב הטור ח"ה סי' ס"ד שמנה אין חופה קונה כה שלא ע"י יחוד של כיאה זוכה כמליאתה וכו' וכ"כ הרא"ש ריש כתובות וכתב דהייטו דאיתא בירושלמי שין דכנסין אלמנן כע"ש נריכין למכנס מבעוד יום שלא יהיה נראה כקונה בשבת ויש לטו לדקדק מה בין האלמנה לבתולה שהרי אין כונסין גם את הבתולה ביום השבת וכן בתב הרמב"ם פ"י מהלכות אישות אסור לישא אשה בשבת וגם אטור בתב אין כונסין את הבתולה לחופה ביום השבת והנה שאלה זו בשאלה להריב"ש סי' קלה ו"ל ששאל מה שהזכיר בירושלמי הדא אמרה אילין דכנסין אלמנן נריכים למכנס מבעוד יום שלא יהיה בקונה קנין בשבת · מה הפרש יש בין בתולה לשמנה לענין קנין בשבת · תשובה אילין הפרש בין בתולה לאלמנה לענין קנין אבל הבתולה לא היתה נשאת בזמנם בע"ש וכו' ולע"ד נראה לתרץ דאפי' שנאמר שהבתולה היתה ניאשת בזמנם בע"ש י"ל דהבתולה כינסין לחופה בע"ש וכיון שנקנית בכניסה לחופה אע"פ שיהיה היחוד בשבת אין לחוש לקנין בשבת לפי שבבר נקנית בע"ש בחופה אבל השמנה שאינה נקנית בחופה שלא ביחוד של כיאה אם יהיה היחוד ביום השבת הוה ליה בקונה בשבת לבך נריכין למכנס דהייטו ליחד בע"ש ועדיין אנו נריכים לידע מה הוא בניסה לחופה של הבתולה שהרמב"ם בתב פ"י מהלכות אישות הזרוסה לאחר לבעלה מדברי סופרים בל זמן שהיא בבית אביה עד שיביא אותה לתוך ביתו ויתייחד עמה ויפרישנה לו ויחוד זה הוא הנקרא בניסה לחופה ולדבריו קנין הבתולה והאלמנה שוים הם דנקנים ביחוד ואפשר דלהבי לא הבית הרמב"ם דין זה בשמנה דוקא במו שבתב בירושלמי דקאמר שין דבנסין אלמנן וכו' לפי שהבתולה ג"ב נקנית ביחוד ונריך שיהיה מבע"י ולזה בתב הרמב"ם סתם שין נושאין נשים בע"ש ואע"ל שאסור לישא בשבת ובתב הרב המגיד בנישואין אבי הוא קונה אותה ליורשה וכן מבואר בירושלמי שין דנסבין אלמנן נריכים וכו' הבי שלא חילק בין בתולה לאלמנה דבין בתולה בין שמנה נריכים ליחד מבע"י אבל הר"ן ריש בתובות בתב לבאי דלפי דחופה הייטו יחוד ויש לומרים

דחופה

שו"ת נבחר מכסף

דחופה לאו היינו יחוד שלא חופה היינו כל שהכילה הבעל מבית לביתו
לשם נישואין ע"כ וכתב הריב"ש ז"ל סי' ס"ז כתוב בח"ח בשם העיטור חופה
הוא שמוסרים הלב ומכניסה בבית שיש בו חידוש כגון קדושים המטירים לכל
השמש כיון שנכנסה לשם נישואין ויש שם מקום מיוחד והלעת המנוח להתיחד
שם הרי הוא בבית שיש בו חופה ע"כ וכפי זה דחופה לאינם יחוד י"ל דדוקא
בשמש מיכיס ליחד מבע"י מחין מייחדים בשבת לפי שביחוד קונם לותם לכל
הכתולה מייחדין כיון שנקנית בכר בחופה כלי יחוד וכשמייחדים בשבת בכר
נקנית בחופה והיחוד של שבת אין בו קנין · ובענין יחוד של השמש שהיו נקנית בו
מריך להיות בביתו של החרוס ולא היה היחוד לשם נישואין לפי' בביתם לכל לותו
יחוד שמייחדים בבית החרוסה ליתא בים ממשל כיון שליט לשם נישואין ורליה
לדבר מיחוד מכתולה למרמב"ם שנקרית כניסה לחופה וכתב בפירוש עד שיביא
לותה לביתו ויתיחד עמה או שיהיה היחוד לשם נישואין דקשיב בביתו וכן מבואר
בדברי בעל העיטור שכתב לכל בשמש כיון שנכנסה לשם נישואין ויש שם מקום
מיוחד והלעת המנוח להתיחד וכו' וע"כ זה שמייחדים את החרוס והחרוסה בבית
החרוסה אין בו שום קנים דקוי כמו יחוד שהיה ביהודה שמיים' ולכך היו מברכין
ברכת חתנים בבית חרוסין ובלותם ימים היו נוהגים כחרוסה וחוזרין ומברכין
ברכת חתנים בשעת נישו' וכן מתבאר בדברי הרמב"ם שם שכתב המחרס וכיוצ
ברכת חתנים ולא נתייחד עמה בביתו עדין לרוסה היא ודקדק לכתוב נתייחד
עמה בביתו לומר דיחוד שמיחד עמה בביתה דהייט יחוד שביהודה שהיו
בבית לבים חירוסין היו עושם נישואין לכל לם לאחר חיחוד שהוא היו שניהם
דיים יחד כתב כום הריא"ש בלל ל"ו ח"ל על מקום שנהגו לחרס נשים ולהתייחד
עמהם ולדור עמהם בלא חופה ובלא ברכה מנהג רע הוא וחייבים הקהל לבטלו
ואשר כתבת שפע' מתות תחת חרוסיהם וכלים לרון על עסקי ירושתם ונסתפקת
אם יורשה החרוס כיון שדר עמה בבית הויא כאשתו לענין ירושה כדאמרי' פ'
נערה נכנסה עמו לאחר מתם אחר דידיה לנישואין לוכלת בתרומה אם הוא
כהן ואם מתה יורשה אע"פ שלא מכניסה לחופה כי היחוד ברשותו הוא החופה
וכו' הילכך כיון שנתייחדה עמו בבית היא כאשתו לענין ירושה ע"כ ובאשר
תתבונן בדברי הריא"ש ומתוך שלא ויכח שלא בהיותם דיים יחד בבית החרוס שכן
מבית רליה מנכנסה עמו לאחר מתם אחר דידיה לנישואין וכן פי' דבריו כי היחוד
ברשותו הוא החופה וע"כ כנ"ד אם החרוס היה דר עם חרוסתו באחר שלו או
אם השכיר בית בכפרים כשהבריחה מהמנפה והיה הוא פורע השכירות דלקרי
נמי אחר דידיה ואין דיים אם שניהם יחד לאחר יחוד הראשון שבבית החרוסה
הוא ווכח בירושה לדעת הריא"ש ואם לאינה אחר דידיה מה שעורך החרוס והלוה

הממון

הממון כדיני החומות כלומרו שהוא היה היורש מנות עשה להגיל ממון ישרש וחס ירד לשכר יקח שכרו כרצוי לו וחס יתכרר שמלך הוא היו החומות לוקחין הממון למלכות ע"פ נמוסם וחינם יכולים להגיל ים לדמות להגיל מהנהר ומזונו של ים שחינם יכולים להגיל דלעע"פ שלא נחיחשו הם שלו כמו שהביח הטור ח"מ סי' רכ"ט המגיל מהחריה והנהר ומזונו של ים הרי חלו שלו לע"פ שהכעל עומד ומוחח הרי הוא כלוחח על כיחו שנפל ולע"פ שהרמב"ם כחב פרק י"ח מהלכות גזילה ונניכה המגיל מן הנהר ומזונו של ים וכו' לח ידע בודחי שנחיחשו הרי שו שלו וחס לח ידע יחזיר ככר כחב ה' המגיד ומיהו עיקר הדין דהיכן יכולין להגיל לע"פ שלא נחיחשו הרי הן של מולחס וכי כעיכן נחיחשו דוקח כיכולין להגיל על ידי הדחק ולין לריך לומר כיכולים להגיל כהיריח וכו' ע"ש וחס כן חס כדיני החומות היה הממון למלכות וחינם יכולים להגיל כלל וכח זה והגיל הוי לעלמו חכל חם ים כמה המלחות לקדוביה ע"י ממון ושוחד להגיל הממון וכח זה והגיל לין לו שלא שכרו וחס החנה עם קדוביה כפני כ"ד חו עמהם לכדם שלא כפני כ"ד יקח כפי תנחו :

הנעיר **יאשידו פינטו** ס"ט

סימן מה

שאלה ראובן נשח לחה ושהה עמו כמה שניס וטוענת שלין לו גבורת לנשיס ישבע על כיחו ולא יעמוד ושימניו כשביו יענה כי משחח מלים מרחהו ורולה להתגרש ותובעת כל כתובתה עיקר וחוספת יורש מו"ר מה יהיה משפט הלשה הזאת ושכמ"ה :

תשובה ראיתי דין זה שדנו ראשונים ונתחכטו בו מגדולי המורים ראשונים וחחרונים חדשים גם ישנים ומי לחי שפל לנשיס להכנס כמלע מחלקות הריס הגדולים השה לכן כדי לעשות רטן שולחי חגידה וחדכרה הגלע"ד והחי מלתח תליח כהיות דפר' כתרח דמדריס דתנן כריאשונה היו חומרים ג' נשיס יולחות ונוטלות כתובה חזרו לומר השמיס ביני לביכך יעשו דרך בקשה שלא תשח לשה נותנת עיניה כאחר ואמריכן בגמרא לאמרה לבעלה נרשתני מהו לאמר רב המנונא נאמנת וחפי' למשנה האחרונה דקאמי דלא מהימנא ומוקמיכן לה בטוענת היו יורה כאן בתם הוא דמשקרא דידעה דבעלה לא ידע כה אבל גבי נרשתני דידע כה מהימנא דחזקה אין לשה מעיזה פניה כפני בעלה ופסקו הלכה כרב המנונא . ולע"ג דלשאכחן פ' הבא על יבמתו גבי היא אומרת מניס והוא אומר מיכה דא"ר אמי היא נאמנת משום דהיה קיים לה ביורה כאן והוא לא קיים ליה דמשמע דטעמי היא לן למהימנה כשהוא לא ידע בבר תירלה הרמב"ן דהשיאדרב

אמי

שו"ת נבחר מכסף

אחי חיים טוענת על בעלה שיגרשנה שלא הוא כח להוליכה כלא כתובה אחר
עשר שכיס כלומרו שהמעה היא ממנה והיא לומרת ממנו שחיטו יורה כאן וה'
רב אחי שמיא נאמנת כיון שטוענת עליו שחיטו יורה כאן והיא יודעת כזה יותר
ממנו ולזה לית יכול להפסידה כתובתה והיא דרדיס שהיא תובעת שיוליכנה
לפי שחיטו יודה כאן חיים נאמנת למזנה לחרונה דחוסדין שמא נתנה עיניה באחר
והיא מעיזה כמה דלא ידע לחיו . וכ"כ הרא"ש והריב"ש לכל כמה דלחיו נמי
ידע מהימנא דחזקה שחינה מעיזה פניה וכתבו התוספות מכאן יש ללמוד על
טוענת שבעלה לית יכול להתקשות דנאמנת דדבר שיש לו לידע אין מעיזה פניה
כפניו ויולית ויתן כתובה . וכן כתב הרשב"א סי' שלח רכ"ה על טוענת לחיו יכול
לם נאמנת לם לאו . תשובה כל שטוענת דבר שאין הבעל יודע בבירור לם מה
שטוענם לאמת לו לא בטוענת לחיו יודה כאן דלחיו לא קיים ליה ולחיי קיים לה
לחיים נאמנת דמעיזה היא כפני בעלה כמה שחיו יודע וע"ו שניו הזמים כיני
לכיך יעשו דרך בקשם לכל כמה שהוא יודע בטוענת לחיו יכול לחיה מעיזה
פניה ולפיכך נאמנת ובטוענת כן כופין אותו לגרש וכו' וכשהיא יולאה בוטלת
מדוניה ועיקר כתובה לכל מה שהוסיף לה דלא כתב לה אלעתא למשקל ולמיפק
ועוד כ"ל דהכל יודעים כלה למה נכנסה לחופה ועל דעת כן נשאת לו הילבך אפי'
בוטענת סתם כיון דחיו יכול שמעין לה ויולית בנט עכ"ל וכן הסיב כסי' תרכ"ו
שהיא נאמנת לכל דבר שהוא יודע כמוה היתה מעיזה ובל כי הא נאמנת וכו' ע"ש
ובתשובות המיוחסות להרמב"ן סי' קמ"ו כתב בטוענת חיו יכול דנאמנת וכופין
לגרש וכ"כ ריב"ו והביא ראיה מהסוא דאמר אי אפשי שלא הוא בבגדו והיא
בבגדה יולית ויתן כתובה ובתשובות דשייבי להי' לישות תשובת ריצב"ו דכיון דחיו
יכול לקיים מנת עשם והיא נשאת מתחילה לבך פשיטא דיולית ויתן כתובה ק"ו
מלומר לית זן וחיי מפרנס וכו' וחב"פ שכתבתי דבחיו יכול להתקשות יולית
ויתן כתובה תוספת מיהא לו יתן וכו' לכל נדוניא יחזיר לה וכו' ע"ש הרי לך כאן
כמוכם בטוענת שאין לו נכורת לנשים שהיא נאמנת . לכל מדברי הרא"ש
בשקיו נראה דים לנמנם שכתב שם והלכתא כרב המנונא מדפריך סתמא דתלמודא
מינה וכו' ועוד נראה לי טעם טוב דהלכתא כרב המנונא דלחי' למשנה לחרונה
דהיא תובעת שיגרשנה בעלה וחיזין שמא נתנה עיניה באחר ותשא לו אחר
שיגרשנה בעלה לכל ודאי חזקה שלא תאחר לשם לבעלה גרשתני להפקיע עצמה
בטוענת שקר מאחת בעלה להיותה בחסור לשת חיים כל ימיה ע"כ ואם כן לפי
טעם הזה ים לדון בחומרת שחיו יכול לשתם ורוצה להתגרש ולוגשת בחיתר
לא מהימנא הן אמת כי בתשובות מהרש"ך ח"ב סי' מ"ב כתב להקשות על טעם
זה דהרא"ש ולבעלו לומנם סגלע"ד הוא דהרא"ש לא אמר שלא לתרוצי דלא תיקשי

ליה

ליה מאי דתנן במשנה לחרושה דלא מהימנה משום דחיכה לאפלוגי בין הרושה
להתגרש ולהנשא כהיתר לפהיה דגרשתני דלא עבידה לשקר ולהיותה בחסור
אשת איש לכל לעולם דלא סמכינן שלא לטעמא דכיון דליהו ידע כה לא מתפיה
לומר גירשתני וה"ה לאומרת היו יכול לשמע כיון דליהו ידע היא העזה גדולה
לומר לו שליו יכול וחזקה דליכה מעיזה והיא דמשנה לחרושה דלא מהימנה
ליכא תרתי לריעותא חדא דלא ידע ליהו ועוד דרושה להתגרש ולינשא כהיתר
משא"כ בגרשתני דליכא כ' לעיבותא חדא דליהו ידע ולינה מעיזה ועוד שמפקעת
עלמה ליושב בחיסור אשת איש כל ימיה ולא דמיין להדדי אכל לעניו דינא לא
מכרחא מלתא לחיות לריך שאיש שה להיתרא דכיון דהיא העזה גדולה להעיז
בפניו כמה דידע ליהו מהימנא לע"ג שהיא תובעת גט להנשא כהיתר וחזרו
לעניו הדיו כנ"ד דהיא מהימנא וכופין אותו לגרש ומהרי"ק הקר להחיר בעניבוונא
כזה בסו' ע"כ ולע"פ שהרמב"ם כ' פט"ו מ"ל הלשה שכתה לכ"ד ולא' בעלי ליו יכול
לשמע כדרך כל הארץ שמוש שמוליד או שליו יורה כאן יעשו הדיוים פשרה ואומריס
לה רצוי שתנהגי עם בעליך עד שתשהי עשר שניס ולא תלדי ואחר כך תתבעי
ומגלגלין עמה כדבר הזה ואין כופין אותה לישב ולא דמין אותה כדין המורדת
שא מאריכין כדבר זה עד שיעשו פשרה ע"כ . ומפשט דבריו נראה שכוכר
דגם כאומרת ליו יכול שאין לו גבורה לנשים שדניס כן . וכן תמלא בסו"ת
המיוחסות להרמב"ן סי' קל"ט שכתב אכל הרמב"ם כתב פ' ט"ו מה' אישות
שכין בטוענת יורה כאן וכין אין יכול לשמע אימה נאמנת שא כין כך וכין
כך יעשו דרך בקשה ע"ש והמיהה לי מלתא דמ"כ כוונת דבריו היכי קאמר
הרב המגיד זהו משנה אחרונה השמיט כיצי לביאך ולפי גמרתינו היא בטוענת
שאינו יורה כאן דוקא והרי חדין של מי שאינו יכול לשמע ליהו מדין המשנה
אחרונה דמיירי כאינו יורה באן דאינה נאמנת דאדרבה הא דאינו יכול לשמע
ים לדמותו לדבר המטונא דאינה מעיזה ונאמנת ועל כרחין צריכין אנו לומר
דהרמב"ם לא חיירי כאומרת אין לו גבורת לנשים דאי בהא מיירי היכי אמר אינו יכול
לשמע שמוש המוליד דמ' שמשמע אכל אינו שמוש המוליד כגון שאינו יורה כאן שמשמע
ואינו יורה כאן וכן אפשר נמי שהשימוש שאינו מוליד הוא כגון שהעידה כה בתשמישו
ואינו בגמר ביאה או ביוצא בזה ועל דבריס האלו אמר הרמב"ם יעשו פשרה
להמתין עד עשר שניס אכל ביושן על ביתו ולא יעמוד שאינו יכול לשמע
כלל לא שמוש מוליד ולא שמוש שאינו מוליד הו יאמרו שאכל יודעים כלה למה
נכנסה לחופה ועל דעת כן נשאת לו וכופין לגרש מיד ומה פשרה יש בתי שאינו
יכול לשמע וכיולא בזה מלאתי בתשובת הרמ"ך שכתב קרוב לזה בהכנת דברי הרמב"ם
להרלב"ח וכפי וה הנד השיה לכל הפוסקים ולפי' לאחרמב"ם לכוף לגרש בטוענת ישבו

שו"ת נבחר מכסף

על כיתו ולא יעמוד ומיהו כענין הכפיה דעת רוב הפוסקים דלא כייפינן כשוטי אלא
כדכריס כפר"ח דכל היכא דאמרינן יוליא ויתן כתובה דאומריס לו כבר חייבוך מכמי'
להוליא ואם לא תוליא מותר לקרובך עבדינא וכתב הטור לה"ע סי' קכ"ד מפס
אביו הרא"ש דכיון דאיכא פלוגתא דרבותא דאי להחמיר אלא לכוף כשוטים אלא
יהא גט מעשה וכן נראה מדברי הרשב"א שאין כופין ליתן גט שא יכול כ"ד לחייב
עליו כדכריס בלבד וכלבד שלא יכה ולא יגדה ולא יצער לותו בגופו וכ"כ כתשו'
המיוחסות להרמב"ן סי' קל"ט וז"ל אי תכנים עלמך כין המגרים לכוף ולהוליא מפה
מבעלה ולהוליא ממון ממנו שמוחזק בו שא קבל עלמס שאמרו דיך בקפה ופיוס
שירלו זה את זה למנס כב"ד דיש קלת ראיה לדבריה מדברי הרופא הבקי אפשר
דכייפינן כשוטי כיון דליכא למיחש בעיניה נתנה בלחר דקושטא קאמרה אין לענגה
וגם מה שכתב רבינו מאיר בתשובה דבדורות הללו שיש נשים פרוטת אין להחמינה
ויעשו דיך בקפה מכל מקום כב"ד שהדבריס ניכריס בו כי משחת מאיס מראהו
והגיד לרופא המובהק כל מכאוביו וכל רוחו בפניו ובשפתיו יענה כי הדבריס שאמרה
האשה עליו חס כניס ונאמנים וגם הרופא הבקי אמר שאין מרפא למחלתו אפילו
בזמן הזה מהמנינן לה ואפשר דכייפינן ליה נמי כשוטי להוליא כיאמרן ומספקא
לי אפי' היכא דאמרינן דלא כייפינן כשוטי שא כדבריס אי כייפנן ליה ע"י גוים
לומר לו עשה מה שישרצ אומריס לך ולא מקרי מעשה ע"י גוים כפיסול דבין
דאי לא עביד אכי שרי למקרי ליה עבדייתא דאה"ג מצינו בישראל משומד דאין
כופין אותו להוליא וכתוב בא"ח משומד מבריחין אותו ע"י גוים לעשות מה שיאמרו
לו ישרצ וה"ה בהנהו דאמרינן יוליא ויתן בתובה כיון שחייב לגרש ואי לא קיימא
ליה עבדינא יכולים לעשות ע"י גוים שיאמרו לו עשה מה שישרצ אומריס לך וכשר
ומ"מ קשה לעשות מעשה אבל אם זה שומעין לעשות מה שכתב מהריק"ו שורש
ק"כ בשם ר"ת באותו מעשה שטענה מאיס עלי והאריך לאסור הכפיה לבעל
לגרש וכתב אך כל דבותיו שוו בזה שתגזרו בשא חמורה על כל איש ואשה שלא
יהיו רשאים לדבר עמו וליפח וליתן ולהרויחו ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקרו
בחוליו ועוד יוסיפו כרצונם אם לא יגרש אותו אאיס וכו' והאריך עוד שם הובא
בב"י א"ה סי' קל"ד ולעניין פירעון אכתובה כתב הרשב"א שאינו נותן לה
תוספת וכ"כ הרב ב"י א"ה סי' קכ"ד בשמו דאפילו תפסה מוליאין מידה וגם
בתשובת הרשב"א שבתבתי לעיל כתב נוטלת כדוניא ועיקר כתובה אבל מה שהוסיף
לא למשקל ולמיפק לא כתב לה ומיהו בב"ד דיש ראיה לדבריה מדברי הרופא
המובהק שהגיד שאין רוחו לנבונת אנשים על פי הדבריס שהגיד לו בעל האשה
וא"כ הוא מודה בדבר ולא חיישינן בה לעיניה נאנה בלחר ומשקרת אם כן גביית
בתובתה ותוספת כמו שבתב הרמב"ם פע"ו ה"ל ואם אינו יורה בחן חזקה

החולי

המולי ממנו וכשיולים יתן כתובה כולה עיקר ותוספת ע"ש וכ"ש אם נתכוין שלא לו גבורת לכנסים שנוכם עיקר ותוספת דהרי נסתפק סדהו וחייב ולפילו שיהיה חולק כדכר אם תפסה תחסה יכולה לומר קים לי כהרמב"ם לגבות ממנה שתפסה ותמת ידה ולהחזיק בו . כלל הדכרים כנ"ד שמחרימים תחלה על הטוענת שקר ומלמיכים אותה לומר שלא לו גבורת לכנסים וכתבין אותו לגרש ולפרוע כתובה ונדוניא ואם יש בידה ממה שתפסה נוכם נם התוספת והו הגרולם כפי ענות דעתי בעיקר הדין ות"מ לעשות מעשה בכפית הגט בשוטים ליתי סומך על עלמי ויכפוהו כדכרים וכיולא כזה לו ע"י גוים לומר עשה מה שישרש אומרים לך :

נאם המצוי **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן מו

שאלה ראובן שנשא אשה ולא"ך נשתנות וכעלה אינו רולה לזונה כסברת הרמב"ם פ"י מהלכות גירושין שכתב נושא אשה אחרת עליה ומלכילה ומשקה מגלה ולכי האשה טוענ שהוא חייב לזונה ולרפואתה כמו שכתב הרשב"ץ כתשובה והביא דכריו ה"ה שם וגם הריאב"ד משיג על דכרי הרמב"ם כבתוב שם פ"י מגירושין יורנו מורנו הדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה תנן פ' נערה לקתה חייב לרפואתה ואם לאמר אדי גיטה וכתובתה תרפא את עלמה דשלי וכתב הר"ן דכא"ל כין רפואה שים לה קלבה דהייט שאינה חולה תדיר וכין רפואה שאין לה קלבה כגון שהיא חולה תדיר כעלה חייב לרפואתה ופשטו דמתניתין הכי מוכח דקתני לקתה חייב לרפואתה ואין מפליג כין רפואה שים לה קלבה לרפואה שאין לה קלבה דדוקא כחלמנה לאמר רשב"ג ככרייתא כרפואה שים לה קלבה מתרפאת מכתובתה ושאין לה קלבה הרי היא כמזונות וכן נראה דעת הרמב"ם שחילק כשלמנה פי"ח מה' אישות ולא חילק כנשואה פי"ד מאישות . ולכאורה יש לנמגס כזה שכתב הרמב"ם פי"ד מה' אישות האשה שחלתה חייב לרפאתה לותה עד שתכריא ראה שהולי אדוך ויפסיד ממון הרכה לרפואתה ואמר לה הרי כתובתיך מוכחת וכו' שומעין לו וכו' וגם הטור ח"ה סי' ע"ט כתב כן לקתה חייב לרכאתה כין רפואה שים לה קלבה כין רפואה שאין לה קלבה וכו' ואם ראה הכיעל שהחולי אדוך ואמר לה הרי זה גיטיך וכתובתיך ורפאי את עלמך דשלי ע"ש . ומעתה מניזו תומר כחלמנה מכנשואה דכשלמנה חייבים לרפואתה משלהם כחולי אדוך שאין לו קלבה וכנשואה יכול לפטור עלמו כחולי אדוך והיו חייב לרפואתה משלו ולא עוד אלא שהחלפה השיטה לחייב כנשואה לזון ולרפואת משלו כחולי שים לו קלבה שאינו תדיר אבל אם הוא חולי אדוך מתרפאה משלה מכתובתה וכשלמנה הוי לישכה מן הקלה לקלה דכחולי שאין לו קלבה שהוא

שו"ת נבחר מכסף

תדיר וחולי לרוך חייבים לרפואה ולזונה משל בעלה וכחולי שיש לו קלבה
וחיבו תדיר מתרפאה מכתובתה והא ודאי לאו מלתא היא דלעולם יש להחמיר
בשוחה שיוצן לותה בעלה וירפאנה כשחלתה בין חולי לרוך ותדיר ובין חולי שיש
לו קלבה שלא שכחולי לרוך יש רשות לבעל לומר לה הרי זה גיטך וכתובתך רפאי
עלמך וכחולי שיש לו קלבה כיון שהיה חולי לרוך היה יכול לומר כן ודייק לישנא
דהרמב"ם רקאמר התשה שחלתה חייב לרפאתה עד שתבריא כלומר כיון שקדוכה
רפואתה לבא חייב לרפאתה בחותו הזמן הקטוב עד שתבריא והשתא לאי שפיר
נמי מאי דאתי בספרי ושלחתה לנפשה מלמד שאם היתה חולה ממתין לה עד
שתתרפא וכתב הרשב"א רב"ח בכנוח ישרש הקדושות וכפי מה שכתבנו בחו דברי
הרמב"ם מוקבמי' לבריתא דספרי דבחולי שיש לו קלבה היה לומר לה הרי גיטך
וכתובתיך עד שתבריא שהוא ק"ו לבטת ישרש הקדושות מה יפת תואר שאמרה
התורה ושלחתה לנפשה שיממין לה עד שתתרפא ואע"פ שבחולי לרוך כתב הרמב"ם
שהומר לה הרי גיטך ולא חיים להא דספרי מלמד שאם היתה חולה ימתין עד
שתתרפא וכתוך דבריו לקמן מבאר גם את הדבר הזה בע"ה וחוזרו לעניין רשאון
דהרמב"ם סובר בחולי שיש לו קלבה היה חומר הרי גיטך וכתובתיך עד שתתרפא
אבל בחולי לרוך אם אמר הרי בתובתיך רשאי ולהבי פסקינהו הרמב"ם לב' חלוקות
ולא ערב ותבי התשה שחלתה חולי קטוב או חולי לרוך ואמר הרי גיטך וכו' רשאי
לפי שיש חלוק בינתם כמו שכתבנו וזהו בדין המשולה אבל בדין השמנה שהיה
בלה מבא תנאי בתובה שמתחייב הבעל את תהא יושבת בביתי ומתזונה מנכסי כל
ימי מנר שמנותיך ובעודנו הבעל חי לא אמר לה הרי גיטך וכתובתיך ולפי' בשמת
חייבים היורשים לזונה וגם לרפאתה מנכסי הבעל בשהחולי הוא לרוך ואין לו קלבה
משום דהוי כמזונות שאין להם קלבה ואין בח בידם להפטר בטענת הרי בתובתיך
בין שנכסי בעלה הם משועבדים לה אבל בחולי שיש לו קלבה אינם חייבים
לרפאתה משום דלא הוי כמזונות ועוד אפשר לומר בשמשה שחייב לרפאתה בחולי
שיש לו קלבה הוא מפני שהוא דומה לפדיונה כמו שבתב הטור סי' ע"ט ח"ל אבל
שמנתו היא מתרפאת מנכסיו אלא כרפואה שאין לה קלבה שדומה למזונות אבל
אם יש לה קלבה דומה לפדיונה ואין חייבים בה כמו שאין חייבים בפדיונה עכ"ל
וכפי זה חייב הבעל בשמשה כרפואה שיש לה קלבה משום דהוי כפדיון ובשם
שבפדיון היו יכול לומר הרי גיטך וכתובתיך תפרי עלמך שהרי היו רשאי ה"ה
כרפואה שיש לה קלבה אם אמרה חייב לרפאתה אבל בחולי לרוך שאין לו קלבה
שהוא דומה למזונות יכול לומר הרי גיטך וכתובתיך וכו' . ומעתה נריכין אנו
לבאר דין בשתטיית אי דייבי לה בחלתה או לא שהרמב"ם פ"י מה' גירושין כתב
בשתטיית מניחה ושוא אשה אחרת עליה ומאכילה ומשקה משלה ואין מחייבים

אותו

לחתו בשאר כסות ועונה לפי שאין כח כאן דעת לדור עם השוטים ואינו חייב לפרנסה ולרפואתה עכ"ל · וכתב ס"ה טעם לשכח שכיון שהוא רוצה לגרשה וכ"ד מגושטו לגרש כדי שלא יהנו כה מנכסיו תמקר לכן לא חייבוהו לזונם וכו' ע"כ הרי"ם חילוק לרעת הרמב"ם בין חלחה לנשתטית · לכל הרשב"ץ כתב בתשובה שנשאל על רחוקן שנפל לשה וחל"ב נשתטית והכעל היו רוצה לזונה מעל עצמו אבל מכאוכתה והשיב שחייב לזונה ולרפואתה ואינו פטור לא ממזונותיה ולא מרשואתה שא כמגרש וכל זו שנשתטית היו רשאי לגרשה כגט שנינו פ' וכו' ע"כ ומב"י ערך כשלחנו סי' ע"הנוזף לשה וחל"ך נשתטית חייב לזונה ולרפא' ·ויש לתמוה שפסק כאן כהרשב"ץ וכהרמ"ך שהביא דבריו הטור סי' קי"ט שחייב כמוז' לפי' נירשה וכהרא"ד שכ' על הרמב"ם וז"כ רפואה היא למה לא יתחייב לרפא' וכמה יש תשתטות מחמת חולי וחזרות ומתרפאות עכ"ל והב"י עלמו פסק בסי' קי"ט כסברת הרמב"ם בנשתטית מלכילה משלה ואינו חייב לרפואתה ונמלאו דברי הרב סוחרין זל"ז (ה"ה לקמן בסוף התשובה יש הרב המחבר קושיא זו ע"ש) ואנב לוחרין יש לנו לבאר בחילוק שברות שו שיש בין הרמב"ם להרשב"ץ כמלי תליא בלונתייהו · ונראה לע"ד כדקדוקי דבריו הרמב"ם שכתב בי"ד מהלכות לישות חלתה חייב לרפואתה עד שתבריא רחם שחולי לרוך ויפסיד ממון הרבה לרפואתה ואמר לה הרי כתובתיך מוכחת לו רפא· עלמך מכתובתיך לו הריני מגרשך ונותן כתובה והולך שומעין לו ואין רלוי לעשות כן מפני דר"ך וקשה למה שינה הרמב"ם מלשונו שכתב בלשון המשנה ולא אמר הרי גיטך וכתובתיך רפאי עלמך רשאי · לכל הרמב"ם כתב אמר לה הרי כתובתיך נוכחת לו רפאי עלמך לו הריני מגרשך כנותן הכחי כידה אם תרלה להתרפאות מכתובתה ולא תתגרש והרי לה הוזכר במשנה רפואה מכאובתה כלי גירושין שא אמר הרי גיטה וכתובתה רשאי ועוד יש לדקדק בדברי הרמב"ם פ"י מה' גירושין שכתב בנשתטית מלכילה ומשקה משלה ולמה תלה מלכלה בבעל שמלכילה כיון שהינו חייב לזונהומלכל הוא משלה כך הול"ל היו חייב לזונה שא היא נוכת משלה ולכך יש לומר דהרמב"ם סובר פ' המשנה של ולא אמר הרי גיטה וכתובתה לו ק' מדי כתוב' רשאי ותלוי הדבר בבחירתם דדמי לאומר להשתו היני זכיך דכופין להוליא וזוקק כשהיא רולה להתגרש אבל אם תרלה לישב עמו כלי מזונות אין כופין להוציאה ולכך אמר הרמב"ם נחלתה חולי לרוך והינו רולה לזונה ולרפא' מניח לה בכתובתה והיא תבחר אם רולה לישב עמו ותתרפא מכתובתה או אם רולה היא להתגרש מיד כי לפעמים רולה אדם להיות לה עם נכולה העפ"י שתתרפא ותתפרנס מכתיבתה ולכך נקט הרמב"ם להלי לישנא ק"ל הרי כחובתיך וכו' וכפי דרך זה פלטי' ליה להרמב"ם מההיא דתני בספרי ושלחתה לנפשה מלמד

שו"ת נבחר מכסף

שאם היתה חולה ימתין לה עד שתתרפא וכתב הרשב"א וכ"כ לבנות ישראל
הקדושות דסובר הרמב"ם שלענין שלוח שהוא נמי היכו מגרשה כע"כ עד שתתרפה
שלא מניח כתובתה ותתרפא מכתובתה ולכך היכו לומר לה הרי גיטיך וכתובתיך
שלא לומר לה הרי כתובתיך שאם היה כרטן נפשה תיכף להתגרש מיד נמצא
מתגרשת כרטונה ולפ"ז כתב הרמב"ם והין רחוי לעשות כן מפני ד"ל שאע"פ
שהאשה תכחר בכחירתה מ"מ מתורת ד"ל רחוי לבעל לרפאתה עד שתכריח וזהו
דין האשה שחלתה לכל בנשחטית דהין הדם דר עם נחש בכפיפה כתב הרמב"ם
שהרשות ביד הבעל להניח כתובתה בפניה וה"ל הרי כתובתיך רפאי עלמך
ואע"פ שהיו מגרשה לפי שהיה יודעת לשמור עלמה מ"מ היו חייב ברפואתה
ומזונותיה לפי שהין כח בכ"ד לדור עם השוטים ומיהו אם לא הניח כתובתה
ואמר הרי כתובתיך עדיין חייב לזונה ולרפאתה והיו יכול לחשוב המזונות
והרפואה מחיוב הכתובה שעליו שלא אם אמר הרי כתובתיך מונחת ורפאי עלמך
הוא נפטר ממזונות ורפואה ולזה דקדק הרמב"ם בלשונו שכתב מהכילה ותשקה
משלה כלומר שמניח כתובתה שלה לפניה כי בזה הוא נותן לה המהכל ומהכילה
משלה . והרשב"ל סבר כפשטה דמתניתין הרי נטילכתובתיך דתרוייהו בעינן
למפטריה מרפואה ומזונות וכיון דנשחטית והיו יכול לגרש עדין היא בחיובו
לזון ולרפאת וכפירושה דמתניתין חליא פלוגתייהו דהרמב"ם והרשב"ל ולפשר
דנס להרשב"ל היו חייב לרפאתה שלא בנשחטית מחמת חולי שיכול לבא לידי
רפואה לכל בנשחטית שהות לדוך דהיו מעלה לרוכה יקביס לדברי הרמב"ם
שאומר הרי כתובתיך ולחמה תלכל ושלמתה תלבש . ונס הרלב"ד שהשיג להרמב"ם
ואמר לם בת רפואה היא למה לל יתחייב לרפאתה וכמה יש שמשחטות מחמת
חולי ומתרפאות ע"כ . משמע מדבריו שלל השיגו להרמב"ם אלא בשיטות שבל
מחמת חולי שאפשר להתרפא לכל בשיטות נמור שהוא חולי לרוך לל חייב
הרלב"ד לבעל להוליא ממון לרפאתה כי אמת רפואה לל העלה לה ותם לריך
כאן ויש הוכחה בזה שהרי בדין חלתה חולי לרוך שבתב הרמב"ם פי"ד מהלבות
גירושין שאומר לה הרי כתובתיך וכו' לל השיגו אם הרלב"ד ואפשר דה"ה בשנשחטית
שיטות שאין בו רפואה שהוא כחולי לרוך וכזה מתבאר מה שבתב הרב המגיד
ולא מלאתי ריהיה בזה שהוא בנשחטית מחמת חולי שיכול לבא לידי רפואה ובתב
הרמב"ם היו מוליאה עד שתכריח דמשמע שיכולה לבא לידי רפואה ועל זה בתב
הרב המגיד לל מלאתי בזה ריהיה שהוא שאם השיג הרלב"ד ואם בת רפואה
היא וכו' אבל לעולם בנשחטית שטות נמור שאין בו רפואה אפי' הרלב"ד יסבים
לסברת הרמב"ם . ויש לנמנם מה שלל השיג הרלב"ד להרמב"ם הלא בענין
הרפואה ולל השיגו בענין המזונות והיה אפשר לומר דטעמא נוכח היא ליה דאין

כח כגן דעת לדור וכו' ויכול לומר הרי כתובתיך ותזוני תכל לעניין הרפואה כיון שהיה בת רפואה שכשתנוית מחמת חולי יתחייב לרפאתה תכל זה לישנו שוה לי דהא חיוב רפואה הוא מטעם חיוב המזונות ול"ע ונחייבכו עכשיו דברי הרב"י שפס' כסי' ע' הנושא אשה ונשתנוית חייב לזונה ולפרנסה שהוא כשלא אמר הבעל הרי כתובתיך מוכחת ולישי יכול לפטור עצמו כ"ז שלא הניח כתוב' לפניה ושם סי' קי"ט כתב מהכילה ומשקה משלה כשאמר לה הרי כתיכת והמיחה לפניה כמו שכתבנו בדברי הרמב"ם · ויש קצת סעד לסברת הרמב"ם שאומר לה הרי כתובתיך אע"פ שאינו יכול לגרשה מדין פדיונה דאינו יכול לומר לה הרי כתובתיך תפדי עצמך ואפ"ה אם הדירם נדר שחייב בגלגו לגרשה וליתן לה כתובתה ונשבעת אחר שהדירה וא"ת לו לגרשה בעודנה עם כשביה קי"ל שאינו חייב לפדותה כיון שמשעה שהדירה נתחייב לגרשה שלא אומר הרי כתובתה ותפדה עצמה מכתובתה וה"כ ה"ה נמי בנשתנוית שעומדת להתגרש שלא שאין השעה הוגנת לה לקבל גיטה כיון שאינה יכולה לשמור עצמה שאומר הרי כתובתה ותחרפה ותיזון מכתובתה ונמצא פסקן של דבריס שאם אינו אומר הרי כתובתיך מוכחת וכו' שהבעל חייב לזונה ולרפאתה כ"ז שלא הניח כתובתה לפניה דהיינו סבי כתובתה עיקר ותוספת ונדוניא שהרי נפחתה שדהו ונולד בה המום משנשאה וכזה נלע"ד שגם הרמב"ם יסכים בזה אבל אם אמר הרי כתובתיך מוכחת עיקר ותוס' ונדוניא בזה לסברת הרמב"ם אינו חייב לרפאתה ולזונה ואפשר שגם הרא"ש וה' המגיד מסכימים לסברו בשיטות אחרת שאינו מחמת חולי ואינו כח ליד רפואה ושמע נשתרשב"א סבר הכי ולא אמר חייב לזונה לרפא"ש בשיטות הוא כעין חולי שיכול להת' ויש קצת היכחה שכן כ' בסוף דבריו ואע"פ שתקנו מעשה ידיה תחת מזונותיה אין מזונותיה מעורבין על מעשה ידיה וחייב הוא לזון את אשתו חולה כברייה עכ"ל וא"כ אין לנו אלא שיטות כעין חולי שקרוב הדבר לכח ליד רפואה אבל כנשתנוית מחמת חולי שא"א לכח ליד רפואה אינו חייב לרפאתה ולזונה ואח"ל אינ מחלוקת בין הרמב"ם ובין הראב"ד והרשב"א דבין שהבעל מניח כתובתה עיקר ותוספת ונדוניא לפניה אינו חייב לזון ולרפאת מנכסיו אלא מזונת מכתובתה שהניח לפניה ואמר לה הרי כתובתיך לפי שהוא מיחזק בנכסיו ויכול לומר קים לי כהרמב"ם שהוא לבי התעודה ורוב גדולי המוריס ועל פיו הלו חייס כרוב

גלילות

ה"ה רפואת שיש לה קלבה הוא חייב כחייובו בפדיונה וכדכתב ה' המחבר עצמו לעיל ז"ל וכפ"ו חייב הבעל בנשואה ברפואה שיש לה קלבה משיס דהוו כפדיון וכו' אלא כתולי הרוב שאין לו קלבם שהוא דומה למזונות יכיל לומר הרי גיטך וכתובתיך לפ"ו שפיר הניע הראב"ד ברפואה ולא השיגו במזונות ולק"מ ודוק)

שו"ת נבחר מכסף

גלילות ישרש ומה נס שהרב"י הסכים שכל מקום שהיגס חולקים עליו התוספות והרא"ש שהלכה כדבריו וכן הגו דגיס תמיד הלכה למעשה הגלע"ד כתבתי

הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן מ"ז

שאלה ראו'נשתטית האשה אחר שעברו כמה שנים מהנישו'ואבי האשה תבע מראובן בעלה הנדוניה וגם תכשיטים שקנה לה בעודה ארוסה גם מה שקנה לה בשעת הנישואין כנגד מעות המרודיס שנתן לו לרעתה שיקנה לה בהם תכשיטין וכל שו יהיו מונחים פקדון כב"ד כי שמה הבעל ימכור לאחם ותשאר האשה בחוסר כל יורינו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה .

תשובה הלא ידעת שאין הבעל יכול למכור בנכסי האשה כן בגל"כ וכן בנכסים שקנה לה וזה מוסכם מכל הפוס'לע"פ שכ' הרמב"ם פכ"כ מאישות שאם מכר נכסי ל"כ מכרו קיים מ"מ כתב לע"פ שאינו רשאי דלכתחילה אינו רשאי למכור ובכר נחל'עליו הרמב"ן והרשב"ץ כמ"ש ה"ה שאפי'במטלט' המכר בטל גם הרא"ש הביאו מטור לה"ע בסי' ל' כתב ו"ל דוקא בקרקע אמרי' שמכר הבעל קיים עד שעת טורפה אבל המכנסת לבעלה בסווכב ומטלטלים ובגרוים אין הבעל יכול למכרס לע"פ שהבעל יש לו נכסים כנגדם ע"ש ואף דמשמעות הלשון דלכתחי' אין הבעל יכול למכרס דמ"ש שאם עבר ומכר מכרו קיים יש לומר דכריו דנקט אין הבעליכול למוכרס לרבותה דאע"פ שיש לבעל נכסים כנגר נדוניתה לפ"ה אין יכול למכור לכתחילה וכדיעבר אם מכר מכרו קיים וה טעם דנכסים לבעל נכסים מחייבין אותו לקנות תחתיהן וכמ"ש הרשב"ץ סי'תקל"ו ותקל"ז ו"ל רא'הזיק כתו לבן שמעון והחזה עם שמעון שיעשם לבלתו מלבושין ותכשיטין ידועים בשעת נישואין ועשה אותם ורצה הבעל למכור המלבושים והתכשיטים הם יכולה האשה למחות בידו או לא תצו' יכולה למחות שהרי שמעון חמיה נתנם לה ובתנאי זת נשאת לבנו כיון שעשאן לה ובתה בהם ואין הבעל יכול למכור ולא למשכנן ואם מכרס הבעל צלא מדעתה אם כופין אותו כ"ר לעשות לה מלבושים ותכשיטין אחרים כמותן או שיתן לה דמיהם תשובה אם הבעל מודה שמכרס צלא ברשותה כ"ר כופין אותו לעשות לה אחרים כמותם או שיתן לה דמיהם והיא תקנה שרוצה האשה לבלות תכשיטיה ויעמדו בידים להשתעשע בהם כשעה שדרך בנות ישרש להתקשט בתכשיטיהן אבל אם אינו מודה שאומר שברשותה מכרן הי נמי צלא ברשותה ונתתי לה מעות נאמן בשבועת היסת עכ"ל נמצא דלכ"ע אינו רשאי למכור כין בגל"ב וכין בנ"מ וכין מה שיוכל לה הבעל משלו וכדתניא פ'שמנה לכ"נ המכנסת שום לבעלה לא ימכור ולא

עור שלח לפי' הכנים לה שום השלו הס רלה הבעל למכור לח ימכור וכתב מהריק"ו שורש י' דאין חילוק בין כנדי שכת וי"ט לכנדי חול לכל כלי והב וכדולח יכול למכור לח הולך להתפרנס ולח הקרובים מתו לה בין חכשיטים בין כנדים יכול הבעל למכור לפרנסה כי ודאי יובל הבעל לטעון ולומר היני חפץ שהיח מתקשט ביותר מהמריך לה וכוח ימות כרעב לו יחזר על הפתחים עיין שם שהאריך ולח החזיר מהריק"ו למכוד כדולח וכסף וזהב דמחמת קרובים שלח דווקח לפרנסה וכן מה שכוח של בעל ולח הקנס לה לו מה שנתנו לה קרובים לכל מה שהוח שלה מיהו דאפי למכור כלל וכיון שכן אדרבה כאשה היושבת עם בעלה ומפויה כדעתה יש לנו לדון כאשה שנשתמית שלח יובל הבעל למכור כלום מכל מה שהוח לה בין מה שהכי' היח משלה וכין מה שהכנים לה שום משלו דטעני' לה מאי דהויח יבולה למשכן ולמחות כיד בעלה כשהיח שפויה ומינה דון וכי לאכי האשה שאדין עמו להוסיף הנכסים מתחת יד הבעל ולהפקידם כיד כ"ד כי בהיותם כידו של הבעל מי יאמר לו מה תעשה כשיבח למכור ולמשכן כיון שדעתה קרם ואינה יכולה למחות ומעשים בכל יום כאן לפניו ולפני רבותיט כמה וכמה פעמים באשה הקובלת על בעלה שרוצה לשלוח יד בקפלים ונזדיק להוליח אחפצים מאח"י הבעל ויהיו מופקדים כיד שלים וכן ראוי לדון ולהורות כהשתא ואע"פ דלפ טבעה אין כ"ד טענינן לה אן ישלח יד ולקח קפלים ויתכרס אז ימשבנם באופן כי סוב הדבר לעשות שיהיו מופקדים כיד כ"ד ·

מהם הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן מ"ח

שאלה במתב תלתח כאדר הוינח לאן כ"ר דמ"ל כראתו קדמנח כה"ר יצחק כרכה וס"ר יצחק גרשיוין והעידו עדות נמורה על נפשם ועל יסידותם אין שמעו מפי גוי שמו אנ' מנטופח מתוסכי ג'יפרי מכירו של שלמה כשלחקח ויודעו מלפנים שהיה כניהם עסק משח ומתן שאמר מסיח לפי תומו תסכין שלמה כשלחקח שהיה תורגל ללכת כסחורת אנ'יפרי לסיוחדיו כלכתו דרך יס כסביבת סוסלי רחים לסוחדיו והיח נושנת מסוסים ושעורים נשכרים השניה כלכ יס ונשבעו שלמה והכרסם מסעד ביס ושאנשי הסיוחדיו מכירי שלמה כשלחקח הניחו לנוי אנו' אנ' מנטופח לאך רחו אתן פנרי שלמה כשלחקח והכרסם מסעד מתלכים על שפת יס כסיוחדיו והכירו כס היוחס שלמה כשלחקח והכרסם מסעד עד שעבר ס"ר יצחק כרכה אנ"ו על נפשו ועל יסידותו שמעו בפי עצמו ואין אחד עמו שמעו מפי שנוי אנו' אין שפני שפיכת מושלי ויהיס אנ"ו יאמרו שהיבשה שהיוחדיים והניחו לו שרחו אתן שלמה בשלחקח והכרסם

מסעד

שו"ת נבחר מכסף

מסעוד פנריס מחיים על שפת הים כשיוחדיו ומה שהועד כפניו כתבנו ותתמנו
פה סיניס יום ח' ר' תשרי שנת הוס"ע ה' לחת עמך ליהירה ·
יעניח כהן יעקב שנ'יס שלמה נרסי

תשובה ע"פ כ' עדיס יצחק כרכה וילחק נרסיתן שהעידו מה ששמעו מהגוי מל"ת לתן לסמוך לפי שכדברי'של לנשי הסווידיה המכרי'לת שלמה כלחסה ולכרהם מסעוד לה הזכירו מיתה רק שרהו לותם פנריס מושלכים על שפת הים ושמת נתעלפו ועודם חיים ולע"פ שהגידו לגוי שרחו לת פנרי שלמה כלחסה וכו' מלינו כמקרחות דכתיב ופנריכם לתם יפלו כמדבר ונקרחו פנריס לע"פ שהמה חיים * עדנה ולינו רוחה כעדות זה שום לד היתר כלל לכל לם לחר לכרהם רד"קכשו' פנר כ'ז"ל כלנו לחפש ולפשפש כתר שריותת דהלי הפנר הוח הנוף כלח רוח וכתב לתתת יש לנו לסמוך על עדות הכ' שהעיד ר' שיה חלוי המרקדק כהנהותיו ר'יצחק כרכה כפני עלמו · לחמנס יש לפקפק על השרש כשורש פנר ו"ל והכלל ולפפק כזה כי תחת שלשרנש"ם חר"ם כעינוית כי לשון פנר היטו נופל רק על דהלי לישתת הספק הל' שלח הזכיר הגוי נויח לחרס שמת וכו' גם לשון פנר סמל"ת וקברתיו ומרחק טוריס ומדרי קדס לינו ניפל רק על נויח לחרס רשע הרי"ף והרמב"ס נרחה דעד לחד כמלחמה שמת וכו' עכ"ל וכן פי' הרחכ"ע וכמיס לריך שיחמר וקברתיו משום דחמר ויחיר נתיב והרשב"ס ול"ל שמק' זה כדמי ומפשט דכרי הרמב"ס נר' דגוי מל"ת דכר על העתיד שדרך המק' לדכר לפילו כיכשה לריך לומר וקברתיו ושרשב"ל על העתיד שלעתיד יהיו פג'מתיס השיב עליו מההוח דחמר מי ליכל כי מיתי כמדכר ולס כן עדות ילחק ברכה ומנסכה רב יוסף לדכיתהו ולל הזכירו שם ויחק נרחמין שמעי' מה ששמעו קכורה ומ"מ לל השיב עליו של דוקל כיכשה מתגוי מל"ת שפיר יש לסמוך על דליכל התס כדדמי לכל כמלחמה וכמיס עדו' כילשון פנר היטו טפלרק על דליכל כדדמי גם להרשב"ל לר"ל קברתיו נויח לחרס שמת וכדפי'נס כן רז"ל שהרי כתב כתשובה סי' תתק"ף לריך לומר והמפרשים ע"פ פנריכם על פנרי מתוקברתיו לכל לס לל לחמר שקברו היטו גלוליכם עכ"ד ודע דהרב ר' שיה נחמן שכל שרחה לותו שנוכע לו שיהד המ' כתב כשרש נכל ו"ל שחין כמלחמה וכיונל כזה סומך ולומר על דרך טפל ל' נכלה על נויח לחרס שמת הרמיון ומ"מ לם נשחת לל תנל ויש מי רק כשלל מת מיתת עלמו כגון שהחיר כלה לחמר קברתיו והרחשון עיקר ע"כ נכלת היש השהים לל חלין נכלתו חרי שסוכר הרשכל שלריך לומר קברתיו ודומי' לדקשם לי על נכלתי יקומון ובכיחור דכרי ה"ה שכתב שהשיב הרשב"ל שמוס מדכר כענין תחית המתיס

על

ולין

על דברי הרמב״ם ל״ע ויש לשוה מלין וכם״ר
האריכתי בפסק לאחר הלך הוא כמוש עמדי
ועתה אין הפנאי מסכים ולקצר במקום שיש
להאריך (ה״אעמ״ש בס״י נכנג דנה כ״ו) ולאחר
סברה זו נמצאו רוב גדולי הפו׳ לחוש לדברי
הרי״ף והרמב״ם כמו שכתבו הריב״ש והר״ן
ע״ש ואם כל הני רבותא תשו לה כ״ש לנן
יתמי דיתמי הספק הב׳ מההיא דאמר פ׳
החשה גרה ום״מ דבי לסקויהו חזיוהו כשעתי׳
ועל זה כתב הרמב״ם פי״ג מה׳ נירושין ח״ל
עבע ביס והשליכו היס ליבשה וכו׳ אם שהה
ביבשה אחר שהושלך מן היס שעות ונתפח
אין מעידין עליו שהרי נשתנה ויש ספרים
שכתוב בהם י״ב שעות וכבר הכריע הר״ן
בחדו׳ סי׳ ע״ח דגרס׳ שעות דהכי איתא
בגמ׳ חזיוה כשעתיה ודוקא בשרשוהו בחותה
שעה אבל כל שהה אם עד שעה שנית דהייט
שעות חיישינן ולא שריגן לה ואין לחלק בין
כשפלטו היס לאחר שעברו ג׳ ימים מהטבי׳
לפולטו תוך ג׳ לטביעה שכבר כתבו הרמב״ן
והרשב״א דאיזהפרש בין תוך ג׳לאחר ג׳שאפי׳
תוך ג׳ בין שעמד כמים אם העלוהו ומשתהי
מתפח תפח ואין לנדד ולו׳ דהא דאין מעני׳
לאחר שעה הייט כשנתפח שכן כתב הרמב״ם
אם שהה ביבשה לאחר שהושלך מן היס שעות
ונתפח אין מעידין משמע דוקא כשנתפח
חיישי׳ אבל לא נתפח לא׳ הרי כ׳הרשב״א שאין
לשון הגמרא מוכיח כן שא לומרים שמא נתפח ואינו מיכר גם הר״ן בחשובה
הנז׳ כתב ומה שתמהתם על מה שכתב ונתפח וכגמרא לא משמע כן בכל הקשה
עליו הרשב״א וא״ל שאני תפח לשון הגמ׳ דאמרי׳ אבל אי אשתהי מתפחתפח כגי׳
דודאי תפח ואף לזה כוין הרמב״ם דכיון שהה שעה׳דודאי תפחואפי׳ בשת׳ נמי תלינן
להא׳שהה יותר משעה כמו שכתב הר״ן שאע״פ שנאלקו קנת מפ׳כהא דתנן אין
מעידין שא עד ג׳ וימים כשתמח מאי דינא שכתבו התוס׳ לפשר להיות דחיכא

ואיך כוה הכניא את נופי סאריקים
ונהורים שוכני עפר בלשון נכלה
ואומר ש החכמים ואין מניר לי
הטעם שכ״ל ושו הייתי כימיו בייתי
מניר לו הטעם שקדמס נכלה נשו
הסריקים שנהרגו על קדוש ה׳
וכן אמ׳ בתנחומא והוכח כילקוט
שמעוני על פסוק נכלתי יקומון
אותם שהיו מתנבלים כשכילו זה
נגלב למה על שמל את כט זה
נצרף למה על שעמר את השכת
זה נהרג למה על שקרא בתורה
שכ״ל רז״ל וכן פירש״י כישעיה
כ״ו וז״ל נכלתי יקומון נכלות עמי
שנכלו עלמס עליך להם תהי
תקומה וכו׳ עיין שם והכי קאמר
קרא יחיו מתיך אלו סדיקים
שאתו על מטאס נכלתי יקומון
אלו סדיקים שנהרגו בעבור קיום
מצותיו יתברך ותמהני על הרב
אליה ורבני דורו היך העלימו
עיניס מדברי רבותינו ז״ל ומפרש
רש״י הנז׳ שהניחו הקרח בקופיה

ולפי החתם לא קשה
מדי כמו
שכתבתי :

שו"ת נבחר מכסף

דאין יודע ממי מסרב אין להלוותו שלא כתוך ג' ימים מסתכרת דמני מלי לעכובי
שיעור ג' ימים לכל כשנפלט מן היס שאין שיעור שעה ר' מן המתס
אין להלות אחיך לותס שעה נפלט שיותר מסי שהסה יותר מעשעס ר' גס פריב"ס
כתב כן ע"ס . ולס כן במון דידן יש לספק שמא לסתהו סכי גברי יותר מעשה
לחר שעלמן סיס ולילה למיהס שמא משתו . הספק הג' הוא דלא החכי כלן עס
עירו ושניהו כהוספתה אין מעידין אלא עד שמכירין שמו ושס עירו וכן פסק
הרמב"ס ישראל שאמר מת לים יהודי עמהו במקום פלוני אין לומרים בלומר
הדינת פלוני הוא עד שיעיד העד שמו פלוני ואביו שמו ושס עירו . וסר"י
יסעים מטרלוי כתב פ' החסס שלום כלו עריס והעיד שמת יוסף בן שמעון
מעיר פלונית מחירין את לשתו ולס לאמרו יוסף בן שמעון ולא לאמרו
מליו עיר קף על פי שלא הוחזק יוסף בן שמעון לאר בעיר הוא מושבין
ליוסף בן שמעון לאר בעולם ואין מחירין את לשתו של יוסף בן שמעון הידוע לנו
ולבע"פ שהרא"ס כתב בתשובה על מכלף בן מלול דהיכא דלא הוחזק מכלף בן
מלול לאר לפילו לי שביאי שיריתה לתתים שרוי להנסואי והרי שהתיר לע"פ
שלא הוכיר שם עירו מ"ת שלאי התס משום שהוביר שם לביו ושכר הרא"ס דהוביר
שם לביו סני כלילו הוביר שם עירו וו היא שברת סריב"ס ומהריק"ו . ולתב
שו היא שברת הרמב"ס דביון שהוביר שם לביו קף על פי שלא הוביר שם עירו
מהיאין את לשתו אבל אם נא הוביר שם לביו ולא שם עירו לא ומהני תלתא
ספקי מסתברא לאומרא . וכך מהיבין שפיר להדורי כתר שריותא דאלו לתתא
כעום דאנו לנא לאקולי משום עינונא נלע"ד כעניו שספק הא' דלא לאמר קברתיו
שים לאלק כיו כשאנוי מביאו לאיו מביאו כאו שלתב סר"ן כתשו'סי'ד' וז"ל לאיו ספק
שבל שהנוי מביאו אין מריך שיאמר שא את בלבד וסייט שוברא דבי מולי ואין בזם
ספק ואפי' לדברי הרמב"ס שבן כתב הוא בבל כיולא בזה פ' לאריו מא' גירושין
דבל שאול מביאו לייט מריך לומר שא את בלבד אבל בשאיט מביאו הוא שסובר
סרב דלא סני עד שיאמר קברתיו . ובעאמ דמלתא שיותר לרס בקי באי שהוא
מביאו מבאי שאיט מביאו הילבך בשביאו בל שאפר את בלאוד סני אף על גב
דלא לאמר קברתיו ולא לייטיבן דלאמר בדאמי אבל בשאין מביאו לייטיבן דלאמר
בדאמי לפי שאין הדברים ברורים באי שאיט מביאו עד שיאמר קברתיו עב"ל .
ובפי זה בב"ד שבמלטים שרלו לותס מתים על שפת הים היו מביאים בס אין
מריך לומר קברתיו . עוד יש לסמוך על מה שבתב ה' המגיד פי"ג מהל' גירושין
ו"ל ולאי לאמר שאף ר' סבוד שאין טורך בשני סמ"לת שיאמר את וקברתיו אלא
בשלא הוביר שם בשאר שלומר לים יהודי שמים עמי ואט יודעים שמא לים אלו'
וכו' אבל אם הוביר שסאיאדי לא מריך לומר קברתיו וכן כ' מריב"ס בתשו' שלא מריך
לומר

נומר קברתיו וכן כתב הריב"ש בתשובה שלח הגריך לומר הרמב"ם קברתיו
שלח כשאין הגוי מזכירו כשם כי כן מוכיר בגמ' בכלהו הני עובדי דלכת יוהן
לומר קברתיו והנהו סבי הוו שלח היה הגוי מזכיר המתים בשם לכל כשאומר
הגוי מל"ת אים פלוני מת תליה לרב שיגריך קברתיו שהרי בלותו פרק ענעט
כה' כיצד משיאין ע"פ גוי מל"ת ולא הזכיר כלל קברתיו . וכפ"ו כב"ד שהזכיר שמו
לא בעי קברתיו . ואין לסמוך על מה שחילק מהריק"ו שו' קפ"ה בין מי שהניד
שרלה הטביעה דהתם ליכא למיחש דלמר בדדמי כיון שרלהו שטבע ובין המעיד
שרלהו מת על שפת הים ולא רלה הטביעה דלא אל"ל קברתיו משום דליכא למיחש
כיה דלמ' בדדמי והלריך כזה ע"ש . הא ליכא למסמך עלה כב"ד משום שבעדות
הב'דלגן סמכי' עליה דלו לומם הספנים מת על שפת הים והספנים הם גם הם
דלו הטביעה שטבעו ולם כן נריכין לומר קברתיו ובעדות דלשון שהמניחים
היו לכמי סוחר"יה ולם לא דלו הטביעה בעי בתבגו שאין בדבריהם ממש
כיון שלא הגידו שרלו לומם מתים כי אם מוסלכים על שפת הים . גם יש
לסמוך על מה שחילק הר"ן בין לומר פלוני מת ללומר דליתיו שמת וזה לשון
בתשובה הגי' לכל מ"מ כשכירו כמת סגי ואין ל"ל דליתיו שמת שלא כל שלומר
מת סגי . ומדקלמר הר"ן כשכירו לין לריך לו' דליתיו מת משמע דכלומר
דליתיו מת לפילו בלין מכירו ליכא למיחש דלמר בדדמי ולם כן בב"ד ליכא
תרתי שהספנים הגידו שרלו לומם מתים וגם היו מכיריס בם . וכר מדין יש
לסמוך על מה שפסק מהר"ר ישרש בכתביו דלילין להקל בעד השומע יותר
מבעד המעיד והכיא דלים מהרמב"ם שכתב כבר הודענו וכו' כלל הדברים
שבעד השומע לנו תולים דילמא מי שרלה הכיר וידע עב"ל וכן כתב מהר"ם
בתשובת דשויבי ע"ש . גם לנו נלמר כב"ד תלינן להקל דילמא לומם הפסים
בלטלוס וידעו בהם שמתו ולא תשו להלריך הספור לגוי הכוח וכבר כתבו
הפוסקים שקברתיו לנו דווקא דק כל שנתעסקו בטלטולם ולא היה פוגם פה
ומלפלם סגי לח"ק מלאתי למהריב"ל שכתב כן בתשובה ט' ע"ש . וכתב עוד
כיון שכל גדולי הפוסקים האחרונים כתבו דדוקא בלאה עלמה חיישנן דילמרה
בדדמי לבל בעד לחד לא בעי קברתיו וכתבו התגהות מיימוני' דבגוי המל"ת
דליכא מכוין להעיד לא חיישנן כיה דלמר בדדמי לם כן כדאי זלת הספרה
דלילין בעד השומע לסמוך עליה עב"ל . ובהא פלגיין לן מדאי מהספן
דלילון וגם מסתני דדילמא לשאלי יותר משעה לאת ולשאלי דכיון שבעד
השומע תלינן להקל גם לנו נלמר דילמא מלאים הרוגים לומם מתים על
שפת הים היו עומדים שם בשעה שפלגן הים ודלו לומם ומכירום כאך שעה
לאת לפליטתן וכן כתב מהריב"ל בתשובה סי' ז' בכיולא בזה ח"ל דבעד השומע

שו"ת נבחר מכסף

תלוין להקל ולומר שמא זה שהגיד לו נתכוין לו שרלהו תוך ג' ימים והוי כעין
ספק ספקא ספק לילו העד הראשון היה לפניו היה לומר שנתכוין לו שרלהו
בתוך ג' ימים למיתתו ואח"ל שהיה לומר שלא נתכוין לו דילמא כן היה
שבתוך ג' ימים רלהו עכ"ל · ולפ"ז נלע"ד כן בנדון דידן דהוי ספק ספיקא
ספק לילו היו כאן הספנים היו לומרים שרלו לותם בשעה שפלטן הים ולא
ת"ל שהיו לומרים שלא נתכוין להם דילמא כך היה שרלו בתוך שעה לחת
לפליטתן ולא כן תלוין להקל · ועל הספק השלישי שלא הזכיר עירו ולא שם
לביו צריך להתישב הרבה כי לא ים מחלוקת בין הפוסקים לא נחלקו שלא בלומר
שם לביו ולא עירו לבל כשלא הזכיר שב לחר מהם הלר השוה שבהם דלא
מהני ולין לומר דכיון שהזכיר כנויו שלמה בלאסקא הוי כהזכיר שם לביו שהרי
כתב הריב"ם להחמיר בענין לברהם פלרת כיון שלא הזכיר שם עירו ולא שם
לביו משמע דכנויו לא מהני · ולקרתי לבקש לד זכות לאשה העניה ועלובת
רוח הזאת ולגב דוחקא לפשר לומר שכיון שהגוי המל"ת חב' מלטפא לאר
מסכין שלמה בשאסקא שהיה מורגל ללכת בשחורה מגי'פרי לסוחריה
בלכתו דרך ים בספינת מולי רלים בשברה הספינה ונטבעו ובריס הללו
שלאר ס הגוי הס תוסכמים בשתי העדיות שהרי העדות השנית שהעיד ר' יצחק
ברבה בפני עלמו הוא שמע מהגוי חב' מלטפא הנז' ובבר שמע ממנו בשברת
יצחק גרלסיין בל הדברים ולא נתחדש ליצחק ברבה בפני עלמו שלא שמע
ממנו שהספנים הגידו לו שילאו ש היבשה ורלו לת שלמה בלאסקא ולברהם
משטוד מתים על שפת הים בשוחריה שמקודם לבן שמעו שניהם שלבשי
הסוחריה הבירוס ורלו לותם ועבשיו שמע הוא לעלמו שהספנים רלו לותם
ולפשר דהא והא הוה שרלו לותם והבירוס לבשי הסוחריה וגם רלו לותם
הספנים והבירוס וביצבו יותר שרלו לותם מתים על שפת הים נמלא שלאר
הגוי מל"ת שעלמה בשאסקא הרגיל ללבת בשחורה מגי'פרי לסוחריה נטבע
והוא ניהו שלמה בשאסקא שהבירוהו הספנים וביון שלא הוחזק הים יהודי לחר
שיהיה שמו שלמה בשאסקא שיהיה רגיל ללבת בשחורות מגי'פרי לסוחריה
זולתי זה שלמה בעלה של חשה זו לא חיישבן לחאר במ"ש בגמרא פרק
החשה שלום נבי יצחק ריש גלותא דהוה חזיל מקרטובה לחספמיא ושביב
מי חיישבן לתרי יצחק לו לא לביי לאר חיישבן רבא לאר לא חיישבן והלבה
ברבא וכן פסקו הפוסקים והבא בנדון דידן אם לא הוחזק שלמה בשאסקא לחר
שיהיה רגיל להוליך סחורות מגי'פרי לסוחריה זולתי זה סוס ליה בהזכיר שם עירו
דהא החם לא הוי קרטובה ולספמיא שם עירו של יצחק ריש גלותא שלא שימן
הוי דחזיל מקרטובה לספמיא גם כן בב"ד הוי שימן שסיה הולך מגי'פרי בסחורה
לסוחריה

לסוחרים כחילו הזכיר עירו וליכא למפלג דהתם שאני דהזכיר ריש גלותא כר לחתיה דרב כיבי דהוי סימן מובהק דאם כן איך לומר לכיי חייבין ועוד לפי' רש"י שפי' רבא לומר לך חייבין הואיל ולא הוחזקו לכל הוחזקו מודים והרי לע"פ שהוחזקו שני יצחק הרי יש לך סימן מיוחד שהיה ריש גלותא כר לחתיה דרב כיבי ועוד יש לתלות כמ"ש הגרי מפיאז לפי תומו שנכנס בספינת מוכלי רחיים שנשברה מג'יפרי לסוחריה ונטבע כם ואם יחקרו בדבר ויודע שלא נכנס בלותה ספינה כפעם ההיא שנשברה מי שמו שלמה בלאסקא וולתי זה בעל לשם זו הוה ליה כהחיא דפרק החשם מרם מעשם בישראל וכותי שהיו מהלכין בדרך ובא כותי ולמר לכל עלי יהודי שהיה עמי שמת והשיאו לת לשמו כיון שהכל יודעים שלא ימא משם שלא הוא וכן פסק הרמב"ם והריא"ם פסק להתיר בלותו תלמיד שמו לשר לע"פ שלא הזכיר שם עירו ולא שם לביו כמו שכתב מהריב"ל שמה שהזכיר לשר כן סיבי לא היה כעדות רק ר' לשר בלבר ולפילו הכי כתב הרא"ם שכיון שנתן סימן שלמד לגלו וידוע שלא כא שום לדם ללמוד שמעו ר' לשר שלא הוא לשתו מותרת לף לגו נלמר כיון שידוע שלא נכנס בלותה ספינה של מוכלי רחיים כפעם ההיא שנשבר' מי שמו שלמה בלאסקא וולת בעלה של לשה וו ומטורף לזה מ"ם שזה שלמה בלאסקא רגיל ללכת מג'יפרי לסוחריה ולא שלמה בלאסקא אחר ח"כ לשתו מותרת ועירות יצחק ברכה היכה מועילה כי אם להיתר לשת שלמה בלאסקא ולא לאשתו של לכרים מסעוד על פי מ"ם למעלה

וכל זה כתבתי להלכה אבל למעשה מירחי הורחם לבי וחיבי קומך על ראתי עד שיבואו עמי שניים מבעלי הורחה :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

אמר לכרים כיון דעיקר שרותא דאשת שלמה בלאסקא מדברי המלחים שבגידו שרלו את שלמה בלאסקא ולכרים מסעוד פנויים מחיים על שפת הים ח"כ גם אשת לכרים מסעוד מותרת ליבמן דהרב המח' כתב לעיל וז"ל ולפי זה בב"ד שהמלחי' שרלו לותם מחיים על שפת הים היו מכירים בם וכו' גם לח"ז כתב וז"ל וא"כ בב"ד היכא תרתי שהפנים הגידו שרלו לותם מחיים וגם היו מכירי' בם עוד כ' לח"ז וז"ל שמקודם לכן שמעו שהיה שאשתי סוחריה הכירום ורלו לותם ועכשי' שמע הוא לעלמו יצחק ברכה שהספי' רלו לותם ולפ' דהא והא הוה שרלו לותם ומכירו' לאשתי סוחריה וגם רלו לותם והכירו' הספני' וביאשו יותר שרלו לותם מחיים עכ"ל מכל שה הדברים קל מאוד לשלמה בלאסקא ולכרים מסעוד מן למיתם מן להכרה דקדילו בשמות' וכתו' שמיהם יחד ולין שום הפרש כלל בין שלמה בלאסקא ולכרים מסעוד בהגרת דברי המל' לם כן כיון דאשת שלמה בלאסקא

מותרת

שו"ת נבחר מכסף

מתחרת ליטול נם חצי לכרים מפעד מוחדת ומה שכתב הרב המחבר
ולא לחצתו של לכרים מפעד ע"פ מ"ש למעלה עכ"ל לחדיכת מכל חלה
הדכריס שכתב למעלם שוים הס כהנרת דברי המלחים שלמס כלחסף ולכרים
מפעוד וכמו שחצי שלמה מוחדת להיטול נם חצי לכריחם מוחדת להיטול
וליך חתיר חצי שלמה ולא התיר נם חצי לכרים ולפי המוצ לפניט
לין הפרש כניהם כו"כ ומדוע שריל נם זו שריל ונרלה דכוונת הרב המחבר על
פסק המלישי שלא מוכירו עירם ולא שם לכיהם ומנה חתר לחצי שלמה בלחסף
כיון שלא החזק לים יהודי לחר שיהיה שמו שלמה בלחסף שהיה רגיל ללכת
בשחורות מג'יפרי לסווידיה וולחי זה כעלה לך חיישינן לחבר מש"כ לנבי
חצי לכרים מפעוד שלין לו חזקה זו ללכת בשחורים מג'יפרי לסווידיה לז
חיישינן לכרים מפעוד לחר ודוק.

סימן מט

שאלה במחב תלתה כחדה היוה לחבט כ"ר דח"ל כר לחו קדמנה
שמוש כן שמוש ועמרס כן שמלע ולשהידו קדמנה לין לחמר
לשם נוי לחד מסיח לפי תומו ירעתם מה נעשה ביהודה ן' ש חכיס הנהרג
לכי רלייתי לותו הרוג ביום שהרנוהו והיה מהלך ערום ומכנסים כ'מסיני
עליו לבר בשורה שהוא שמוך לבית הקברות של גוים כמידלן והיה לו מכס ר'
כרלשו וכ' מכות של סכיניס כגבו ולח"ך חורתי ולא מלחתיו עם והלכתי לפרדס
שקורין לותו ש ופתלוני ומלחתיו שהשליכוהו מעל הכותל והיה רלשו למטה
ורגליו למעלה ומעם השליכוהו בעלי לותו הפרדס לקבל על כתר . ולמרטו
לגוי לחה מכירו היטב ולמר לכי מכרתי לו מעי בשוק ושמי ושמו כתוב בפנקס
של החנין של המעי ודחד הוא שמוש ן' ש חכיס חזקן והיה זה ביום ג' ר"ח תמוז
שנת חמל"ג ליצירה פ' דיין פ' דיין פ' דיין יוריטו מו"ר
כימר דינך דסלי לחתל ושכמ"ה :

תשובה לכאורה יש לדקדק לי הוי גוי זה מסיח לפי תומו ממה שכתב
הר"ן כתשובתו שלמה ג' ז"ל ולעניין מה שלמרת לי גוי כח
לפניט ולמר מל"ת לים פלו' מת לם כלמר שמוש מכוין להעיד כל זמן שלא
יקדיס דכריס לחריס דומיה ומתן ליכח כי חסח לו חכל על פלו' ודומיהס
לין ספק כוה שכל מי שמתכוין להעיד לומר לותו דכר לכרו לפי שלין כוונתו
כדרך ספור דכריס ומי שלומר מפל"ת ליט לומר לותו דכר כפני עלמו שלא
בקפר עניו לפניו ולחדריו וכל שליטו לומר שום ענין לפניו לו להחריו ליט
לומר

לאמר מפני דכרים שלא בזמנם להעיד על מותו ודבר לכרז ואינו מלתן ע"ש ·
גם בתשו' הרד"ן על מעשה שהיה שהגר ר' למר ליהודי ר' תמשם שאני
לך שמעת ממנו למד היהודי לך שמעתי ממנו ודבר למר שהגר ומצר כי
חדנו הגר פלוי דלעב"ג שחזרו תומרי' שבל גוי המתגר עם פלוני בלך מישלחנו
בך מל"ם מ"מ כנ"ד פשיטא דלא חשיב מל"ת ודחויל ושב לא תעשה
מפני כלום מלחים הדברים כתפורתן ששם ולעב"ם שלא ששחוט מ"מ מרחב שיהיה
שלבד זכרו ושם לך ידיעו מה נעשה ממנו ולכן שב קום עדיין לא שמעתי ממנו
כלום שהוא חלה להשיב על בקשתם וכו' דבה"ג לא חזו מל"ת עב"ל · ומ"ב
כנ"ד שמנוי לא למר וולת דברים שלא ידעתם מה נעשה ביהודה ש חכים
הנהרג ולא היה מעניין נקשר לפניו מלחים שכיון שהיה קול פשוטה
בעיר כשעה שנהרג מפני שלבד זכרו ולא נודע מקומו לזו לכך שאל ידעתם
מה שנעשה ביהודה ש חכים שהוא להשיב על בקשתם שהיו מבקשים לזותו
ולא הוי מל"ת · ולכל לזין לחום לסברת זו שהרי במה נדולים דמי לזותה
בשתי ידים כמו שבתב מהרי"ק בב"י לה"ע סי' י"ז והבריב ושפיר מקרי
מל"ת וכן העיד הרב כמהר"י טולידנו שבכל בתי דינים שהיו בסלוניקי בימי
לזיתני ונלחמי עולם שהיו בה פשט המנהג להתיר בלמור הגוי לזים פלוני בן פלו'
לבע"פ שלא יקדים דבר לזאר ובלבד שלא יכוין להתיר ולא להעיד · ועוד לפשר
לומר דבב"ד לזמילו הר"ן והרד"ך יסבימו דקוי מל"ת דנהי שלזין להחמינו
בם"ם לבי דלזיתי לזותו הרוג וכו' מלזר שלא הקדים דברים לזרים לבל
במלי דלמר ידעתם מה נעשה ביהודה ש חכים הנהרג נרחה שלא בח רק
לסבר לופן הסריבה והיכן היתה והיך השליכוהו ועל עיקר הסריבה לא למר
לותה בי לם בלאחר יד שלא נתכוון בה רק דרך סיפור שאל"ב הל"ל הידעתם
מה נעשה מיהודה ש חכים לבי דלזיתי לותו הרוג ולא היה מוכיח שאין בח
להביד לך עתה שלמר הידעתם מה נעשה מיהודה חכים הנהרג לא בח בי
לם להוריע מה שנעשה ממנו לאר הסריבה ונקרא מל"ת בחלי דלמר
הנהרג · ומה שים לדקדק בנ"ד חוא דהרי"ף והרמב"ם והרז"ה סברי דבבל
גוי מל"ת מלריבין שילמר וקבריתו והבא גוי לא קלמר וקבריתו והבא הרשב"ה
בתב על דבריהם ו"ל לבל מקלת לאדונים לומרו שהוא נלמן בלומרו מת
פתם ולא למר קבריתו ולעב"ם שלין דעתי מבריעת בך דעתי טוטה ומ"ת
מי יקל ראשו להקל בדבר עזוה בנגד לבות הגולם לין לבו שלא לשית לב
לדעתם עב"ל · גם הריב"ם בתשו' בתב גבי גוי שלא למר קבריתו בין שילא
הדבר מפי הרי"ף והרמב"ם להחמיר ראוי לחום לדבריהם וכו' אלא הם נחוני
עולם ועמודי ההוראה ומי יחיר לשוק לסה שאיל ערוה וכו' משמע מבל

שורת נבחר מכסף

סגי רבותא דליכא למיחש טובא היכא דלא אמר הגוי וקברתיו · ואמנם כר מעייני אסכימנן דכל' הרי"ף והרמב"ם והרז"ה כלם כאחד יעידון ויגידון שהאמה הזאת מותרת בעדות הגוי מל"ת הזה כאחד משני דרכים הא' כמה שכתב הרב המגיד פי"ג מהלכות גירושין ז"ל ואני אומר שאף רבינו סובר שאין טורח בגוי משל"ת ואומר את פלוני שיאמר את וקברתיו וכן מבואר בדבריו שכתב היה הגוי משיח ואומר חוי לפל' וכו' ולא סוכיר שם קבורה והטעם שצריך לומר וקברתיו היכא שאין שגוי מוכיר שם היהודי שלא שאומר לישראל שהיה עמי ואני יודעים שהוא פלוני וכן כעשרה אנשים כיוצא בזה ליט מכירין ואינו יודע שמותיהם לפיכך צריך שיאמר וקברתיו לכל כשמזכיר שמו ליט צריך עכ"ל וכן חילק הר"ן שאין שפק כל שהגוי מכירו אין צריך שיאמר שלא את כלבר והייט עובדא דבי חוזאי וכי חפא ואין כזה ספק לפי' לדעת הרמב"ם וטעמא דמלתא שיותר לדם בקי כמי שהוא מכירו מכמי שאינו מכירו הילכך כמכירו כל שאמר את בלחוד שגי אע"ג דלא אמר וקברתיו ולא חיישנן דאמר כדמי אבל כשאין מכירו חיישנן דלא' כדמי עכ"ל · גם הריב"ם כתב שלא הצריך הרמב"ם לומר קברתיו שלא כשאין הגוי מזכירו כשם ע"ם · וק"כ כב"ד שהזכיר הגוי שם האיש ומכירו יפה לו ולקרוביו שאמר שמכר לו משי בשוק ל"כ לא בעי וקברתיו · ועוד מדרך לחרת לא בעינן כב"ד וקברתיו כמ"ש הריב"ם כתשובה שלפי' למצריכין שיאמר וקברתיו ודאי קברתיו לאו דוקא שלא כל שנתעסק בטלטולו ממקום למקום כדרך המתים ולא היה טורד כלל ופושה פה ומלפלף אז שהוא לא נתעסק שלא שנתעסקו בו לחזרים בהא שגי דהשתא ליכא למיחש למדי ושלא מת · וכן הסכים הר"ן בתשו' ג' ו"ל ומ"מ הוי וזירין בדבר דלא בעינן דאמר וקברתיו ממש שלא כל שאמר דבריס שהם כרוריס שאין לספק בהם דאמר כדמי שגי כגון שאמר אני נתתי בו וכו' ע"ש · וכב"ר מאחר שדקדק כל כך בו ורצה מכותיו לאחת ברצאו וכ' בגבו גם אח"ך מצאו מושלך על כותל הגיבה רצאו למטה ורגליו למעלה פשיטא דליכא למיחש דילמא לא מת וכן הכירו יפה שאמר כי מכר לו משי בשוק ל"כ אין כאן בית מיחוש כלל · ואין לספק כלל ולומר דהא תנן אין מעידין עליו שלא ער ג' ימים וכתב הרב המגיד פי"ג מהל' גרושין ז"ל כתב הרשב"ץ היכא דאסכחוהו והשתמודעיהו ולא ידעי אי תוך ג' או לאחר ג' חיכא למימר דלא מעידין דהוה ליה ספיקא דאוריתא ולחומרא וליכא למימר דכיון שמכירין אותו מוקי ליה ואיבא דאמתניתין מכרעת לחומרא דק תני אין מעידין שלא ער ג' ימים ולא קתני כל שעברו ג' ימים עכ"ל · וק"כ דילמא כשראהו הגוי היה לאחר ג' ימים ואע"פ שאמר אני ראיתיו ביום

שקרנוהו

שהרגוהו שגרלה לו כחומד הדעת שלא הניחוהו כלותו מקום לשר לשל כית קברות הגוים לפי' לילה לחת וכודאי היה יום הכריגה ולכן כעינן שיהיה כרור כלמת שהיה תוך ג' ימים כמו שכתבתי למעלה · ליברא שסברא זו של הרשב"ץ ליגה מוסכמת שהרי ר"ת כתב כפ' החשה נרה דהך כבא דאין מעידין שלא עד ג' ימים קאי להאי דלעיל דאין מעידין שלא על פרוף הפנים וכו' ולההוא דוקא קאמר דאין מעידין לאחר ג' על לותו שאין לו שלא פרוף עם החוטם ולא יותר לכל היכא דאית ליה שפתים וסנטר מעידין עליו לפי' לאחר כמה ימים · וירלה דגם הרשב"ץ יודה כב"ד דפשיטא לן דאיכא למתלי לקולא דרלה תוך ג' מלבר מ"ש כיום שנהרג ואיכא למימר דילמא כריוקא לאמרה להאי מלתא כי שמה היה עם ההורגים כלותה עלה וידע כשנהרג ועוד דהא ק"ל דשאני עד השומע מעד הרואה ולע"ג דכעד הרואה ומעיד מריך שידע כברור שהיה תוך ג' לכל כעד השומע ומעיד מה שמע איכא למימר דילמא הכי הוה והכיר לותו שרלהו נהרג שהיה הרוג כתוך ג' וכ"ש כשאמר הוא כעלמו דאיתיו כיום שנהרג דפשיטא דאנו תולין שכן היה ונתברר לו שכלותו יום עלמו רלהו וכן כתוב כתשובות דשייכי לה' גירושין ושאלתם הוחיל ומעיד לאחר ג' ימים משנהרג אין להאמינו להאי כמי ליכא למיחש שהרי העיד כפתשב"ל פלוני שנהרג ונהי דהשתא לשקיד כתר ג' ימים ומה כך הא כיון דאמר שתמת פלוני נהרג נימא דכרור לו שנהרג לאחויה תוך ג' ימים וכן דקדקתי לני כתשובה לאחרת (ש"ך היא תשובת סי' כ"כ שכך דקדק מדברי הרמב"ם ועו"ש) מתוך לשון הרמב"ם פי"ג מהל' גירושין דרין ככר הודעגו שהעד שאמר שמעתי וכו' שמחלק כין העד הרואה לעד השומע ואין טרך להאריך כזה כללא דאמלתא דאתתא דא שריא ולא כתבתי להורלה רק אם יסכימו עמי כעלי ההורלה מו"ר :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ן

שאלה כמותב תלתא כאדא חויגא כר לאתא קדמנא הר' יעקב כן חיים והעיד כתורת עדות גמורה לאחר החיום והגזום לוך לאמר לו גוי לאחד מל"ת הלוהי הגדתם לי וכאתם שי כשנפקד מכם היהודי נתן להוכו של ויאור כאלי כולוק כאשי שאני דאיתיו כגנת המטורעים הרוג ומכוסה כמאלת של קניס והיה עם ג' ימים ואתם לא מקדתם עליו לבקשו עד לאחר זמן · עוד העיד כפניהו ר' יוסף הלוי לאחר החיום וגזום לוך לאמר לו גוי מל"ת

שו"ת נבחר מכסף

סבל על היהודים אשר הלכו לבקש את היהודי נתן אשר נפקד מכס שהם נבנסו בגנה לבקשו ולא חפשו יפה כי היו בקשו תחת העלים של פולים שהיו שם היו מולחין לותו וכעל הגנה היה מרחת כשהיו מבקשי' לותו בגנתו ולא החמין כשילחו משם שמיד חתך רחשו לגר אחד והנוף לשניס והשליך בנהר ולרחיה ממה שהעידו בפניהו ח"ס פ' דיין פ' דיין פ' דיין עתה יודיעו מו"ר אם אשת נתן מותרת ליגשא או לא ושכמ"ס :

תשובה דבר פשוט דגוי מל"ת נחמן ומשיחין על פיו ולע"פ שמניהו להר"ן תשו' סי' ג' שכתב ולעניין גוי מל"ת אם כן ואמר היש פלו' מת וכו' אם נאמר שהוא מכוין להעיד כל זמן שלא יקדים דבריס לחבריס דומיא דמחן לישה כי חסא או חבל על פלו' ודומיהם אין ספק בזה שכל מי שמתכוין להעיד אומר אותו דבר בבדו לפי שאין כוונתו כדרך ספור דבריס ומי שאומר מל"ת היהו אומר אותו דבר בפני עצמו שלא בקשר ענין לפניו ולאחריו וכל שאינו אומר שום ענין לפניו או לאחריו הינו אומר ספור דבריס שלא כדרכה להעיד על אותו דבר בבדו והינו נחמן ע"ש . גם הרד"ך כתשו' כתב על מעשה בחוגר שאמר ליהודי ה' ממשה סוסי לא שמעת מימו אמר היהודי לא שמעתי דבר אמר החוגר דעו כי הרגו החוגר ה' פלוני וכו' דלע"ג שכל גוי האומר מת פלוני בלי שיעשוהו נקרא מל"ת מ"מ כנ"ד פשיטא דלא תשיב מל"ת דהוחיל ושמע לא שמעת ממשה סוסי כלום נראים הדבריס כחשובת שאלה ולע"פ שלא שאלוהו מ"מ נראה שידע שאבד זכרו ולא ידעו מה נעשה ממנו לכן שמא הוא ואמר עדין לא שמעת ממנו כלום שהוא רוצה להשיב על בקשתם וכו' וכה"ג לא הוי מל"ת ה"כ כנ"ד כעדותו של ר' יעקב שהגוי אמר הלוחי הגדתם לי כשנפקד מכס היהודי נתן נראה שבא להשיב על מבוקשם כי כשמועה השמעת ידע שנאבד זכרו ולא טרח מקומו היו והוא כמשיב להם שאינו בתו שיו היה מניד להם . הן אמת שבעדות ר' יוסף הלוי שהקדים הגוי ואמר מכל על אשר לא חפשו היהודים יפה כשגה שהלכו לבקש את היהודי נתן שם ישר טוב שהגוי לא בא שלא להתחנן על אשר לא מלאוהו כחפוש ופשפוש הרבה ולפי תומו הניד שמיד כשילחו משם היהודים אתכו רחשו והשליכוהו בנהר והא ודאי מל"ת הוא ומ"מ גם עדות הר' יעקב מקרי שפיר מל"ת שהרי כמה גדולים דמו לותה שברא בשתי ידים כמו שהאריך הרב מהרי"ק ז"ל בטור ח"ה סי' י"ז והכריע דשפיר מקרי מל"ת וכן העיד סרב מהר"י טיטלבק שפשט המנהג להחזיר בימי רבני ובחוני הדור בחמירת הגוי מל"ת אים פלוני מת אע"פ שלא יקדים דבר אחר וכלבד שלא יכוין להאיר ולא להעיד . ומה גם שבכ"ד בעדות מר' יעקב יסכימו גם הר"ן והרד"ך דשפיר הוי מל"ת כיון שלא כא אלא לומר דעו שנתן

היהודי

היהודי מת שלא כח לומר להם שהלוחי היו מגידים לו שהיו מבקשים לוחו והוא
היה מגלה היכן היה עומן שרלהו נהרג במקום פלוני לא כן הרי הדברים
נלחוים בסבך ונקשרים ושפיר מקרי מל"ת · ולין להסתפק כנ"ד דלא לחמר
הגוי וקברתיו והרי"ף והרמב"ם סברי דכלל גוי מל"ת מגריכן למימר וקברתיו
וכתב הרשב"ל על דבריהם ז"ל מקלת לחרונים לחמרו שהוא נלמן בלומר מת
סתם ולא לחמר קברתיו ולע"פ שלין דעתי מכרעת כך דעתי נוטה ומ"מ
מי יקל רלשו כנגד לכות העולם להקל כדבר ערוה לין לנו שלא לשית לב לדעתם
גם הריב"ם בתשובה כתב משמע מכל הני רבוותא דלריכה למיתם עובא
היכא דלא לחמר הגוי וקברתיו · ומה לזו מלתא היא שהרי כתב הרב המגיד
פי"ג מהל' גרושין ולכי לומר שלף רבינו סבור שלין טורך בגוי המל"ת ולומר
מת פלוני שיחמר מת וקברתיו שהטעם שלריך לומר וקברתיו הייט היכא שלין
הגוי מזכיר שמו של היהודי שלא לים יהודי שהיה עמי ולטו יודעים שהוא פלוני
וכן בעשרה לנשים שהיו יולבים בקולר לריך לומר וקברתים לפי שלינו מכירן
הגוי ולינו יודע שמותיהם לכל כשמזכיר שמו לינו לריך וכן מבואר בדברי
רבינו שכתב היה הגוי מסיח לפי תומו ולחמר לוי לפלוני שמת וכו' ה"ז נלמן
ולא הזכיר שם וקברתיו עכ"ל · וכן כתב הר"ן במכירו כל שלחמר מת בלחוד
סגי לבע"ג דלא לחמר וקברתיו והייט עובדא דבי חסא ולין כזה ספק לפי' לרעת
הרמב"ם · גם הריב"ם כתב שלא הלריך הרמב"ם לומר וקברתיו שלא כשלין
הגוי מוכירו כשם · ול"כ כנ"ד שהזכיר הגוי שם החים ומכירו יפה שהיה
לחובו של ייחור כשלי בולוק בחשי לא כעי למימר וקברתיו · זלת ועוד לחרת
שכתב הר"ן בתשובה סי' ג' ומ"מ הוו והירין כדבר דלא כעינן שיחמר וקברתיו
ממש אלא כל שלחמר דברים ברורים שלין לספק בם דלחמר בדמי סגי
כגון שלחמר לכי נגעתי בו וכו' ולם כן כנ"ד בערות של ר' יעקב שלחמר הגוי
לכי רליתיו הרוג ומכוסה במחללת קנים והיה שם ג' ימים כיון שדקדק כל כך
והכירו ליכא למיתם דלא מת ולחמר בדמי וכ"ש בעדות ר' יוסף הלוי שלחמר
שחתכו רלשו לגד לחד והגוף לשנים דכה"ג ליכא למיתם · גם לין לפקפק
מהיות דתכן לין מעידין שלא עד שלשה ימים וכתב הרשב"ל היכא דלשכחוהי
ולשתמודעוהי ולא ידעי לי תוך ג' לי לאחר ג' ליכא למימר דלין מעידין דהוה
ליה ספיקא דלוריתא ולמומרא וליכא למימר דכיון שמכירין לותו חוקה הוא
וס ולישנא דמתניתין מכרעא לחומרא דקתני לין מעידין שלא עד ג' ימים ולא
קתני כל שעברו ג' ימים לין מעידין עכ"ל · ול"כ יש לספק כנ"ד שמא
כשרלשו הגוי היה לאחר ג' · ליברא שר"ת כתב פ' החשה נרא דמך בכא דלין
מעידין שלא עד ג' ימים קאי הכבא דלעיל דלין מעידים שלא על פרלף הפנים

ולהקוח

שו"ת נבחר מכסף

והמחוה דוקא קאמר דאין מעידין לאחר ג' על מי שאין לו אלא פרטף עם החוטם ולא יותר אבל היכא דאיכא שפתים וסנטר מעידין עליו אפילו לאחר כמה ימים · אבל אין אנו נריכין לזה שכבר הסכימו כל הפוסקים דשאני עד השומע מעד הרואה דאף על גב דכעד הרואה ומעיד נריך שידע בבירור שהיה תוך שלשה כעד השומע ומעיד מה שמע איכא למימר דילמא הכי הוה שהכיר וידע ורואהו נהרג בתוך שלשה · וכן כתוב בתשובת דשויכי להלכות גרושין ושאלתם הוחיל ומעיד לאחר שלשה ימים משנהרג אין להאמינו להתי נמי ליכא למיחש שהרי העיד בפתם על פלוני שנהרג ונהי דהשתא לאחיד כתר ג' ימים ומה בכך הא כיון דאמר פתמא פלוני נהרג נימא דבדור לו שנהרג וחוייה תוך ג' וכו' וכן דקדקתי אני בתשובה אחרת מתוך דברי הרמב"ם פי"ג מהל' גרושין וז"ל בבר הודעתו שהעד שאמר שמעתי וכו' ונתבאר מזה שהוא מחלק בין עד השומע לעד הרואה בללא דמלתא שאנו זה אין כאן בית מיחוש ואין לנמנם שבדיוס העדיות מוכחות זו לזו שהעד האחד אומר שספר הגיט שהיה מכוסה במחלת קניס בשנה ג' ימים והעד הב' הגיד שהיה מכוסה בעליס של הפולין ותתבו דאשו מיד והשליכוהו לנהר · שהרי כתב הרא"ש בתשובה אם שניס מעידים שמת לפילו ים הכאבה בדבריהם נוטלים את לשתו כיון שבאיהם מעידין על מיתתו דתנן פרק האשה שלום אחת לומרת מת ואחת לומרת בהרג ר' מאיר לומר הוחיל ומכחישות זו את זו הרי שו לא יבשאו ר' יהודה ור"ש לומרי' הוחיל וזו וזו מודות שאינו קיים הרי אלו יבשאו וידוע שהל' כר"י ור"ש · ומה בם שבב"ד ים לקי' דבדי שניהם שבאחלה היה מכוסה במחלת קניס ג' ימים ואח"כ הוליאוהו והניחוהו תחת הפולין ותתבו דאשו אבל כפי זה אין לסמוך ולהתיר בעדות דבי יוסף שראהו הגוי הרוג תחת הפולין ותתבו דאשו לפי שעדות זו איבה שה לאחר ג' ימים כפי העדות של ר' יעקב שהיה מונח תחת המחלת ג' ימים ואם אח"ך הוליאוהו מאם ונתנוהו תחת הפולין שוב אין מעידים לאחר ג' ימים הבה נא ערבתי משפט נ"ד להיתרא מכל אותם נדדין · ומה שיש לספק הוא דבב"ד הגוי מל"ת לא הזכיר אם עירו ולא אם אביו דשניהו בתוספתא ומייתי לה הרמב"ם פי"ג מהל' גרושין אין מעידין עד שמבירין שמו ואם עירו ואיבא פלוגתא דרבותא אי סגי בשם אביו בלא אם עירו שהרא"ש בתב בהיא דמבלוף בן מלול דסגי ורבים חולקים עליו בין בך ובין בך בב"ד דליבא לא אם עירו ולא אם אביו לא מהני וב"ב מהריב"ל ח"א סי' ו' על נוי מל"ת אות' בגליון חוי ליוסף חוי ליוסף שראיתיו הרוג וכל העם יודעים שאותו נוי וכל אנשי הגליל היו מכירים לאותו יוסף וגם נודע שעד יום בא הגוי מל"ת

לא

לא נחסר מגליפול שום יהודי שמו יוסף שהלך ולא שב זולת לזותו יוסף כן
שלחיש ופסק לחיסור דחיכה חשבח רחוקה שיביר הגוי שבי יהודים שמותיהם
יוסף דכמה יוסף לישב בעלמא וכו' וכפ"ז כב"ד שלא הזכיר הגוי מל"ת כי אם שם
נתן היהודי שמא היה מביר יהודי לחר שמו נתן ורלחו הרוג והע"פ
שלא נפקד כהן כי אם זה שמא רלה והביר למתן לחר דמעלמא כיון דשביחי
שיירתא כמה נתן לישב בעלמא · לחנם הא נמי לאו מלתא היא בב"ד שהגוי
מל"ת הגיד לעד ר' יעקב וחמר לו הלוחי בלחם שי כשנפקד מכם נתן היהודי
בודאי שבא להגיד על היהודי נתן שנפקד מרמשק מקום תחנותו של רבי
יעקב וברמשק לא נפקד שום לדם שמו נתן זולת זה וכבה"ג ב"ע מודו דהוי
שם עירו ושני בלילו לחר בפי' היהודי נתן שברמשק לאי רלוחין וכו' ·
ויש קלת סעד לזה ממה שב' מהריק"ו שורש קפ"ח ורלה לדקדק מלשון הרמב"ם
דלא סני שמו ושם לביו כי הם שם עירו שבתב הרמב"ם בה ח' ולחר לחרו
לי ב"ד כשהלך למקום פלוני לחור להם שמא ילחק בן מיכל וכא השלים
ולחר לנו וכו' הרי לשחו מותרת וכתב מהרי"ק משמע דוקא כשלחרו לו ב"ד
לו לנשים כשהלך למקום פלוני שמוכיחים הדברים שלחזו ילחק בן מיכאל
שמא הוא העומד בלותם העיר דאי לא תימא הכי למה תלה שליחותא
בהליכת לזהו מקום ומשום כך לשחו מותרת · וגם לזו נלחר כן שכיון שהזכיר
הגוי ולחר היהודי נתן לשר נפקד מכם ונודע שלא נפקד ממקומו של הער
ר' יעקב שום יהודי שמו נתן זולת זה הוי כהזכיר שם עירו ומהני · וזאת
ועוד לחרת בב"ד שהזכיר הגוי בעדות הר' יעקב היהודי נתן לזהובו של ויחזר
בשי בולוק בלשי וכל העם יודעי' שלזהובו של לזותו בולוק בלשי היה זה הלים נתן
שמו ובהגטרפות סי' זה סני · וגם מהריב"ל כתב בכיולא בזה בעדות שמו
שלחר הער לים פלוני שהים קרוב למשפחה פלונית ונודע שזה היה קרוב
לזותה משפחה וכתב מ"מ בב"ד דאיכא הגטרפות מסי' לחר שהיה קרוב לזותה
משפחה ירלה שזאת הלשה מותרת עב"ל · כלל העולה דבב"ד לתתא דא שריא
לם יסכימו עמי בעלי ההוראה · הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן נא

נשאלתי מלת החכם השלם הרב המורה לגלות ועתי בגדון זה ולנכי
הרואה דכל דבריו נכוחים ויושרים למבין דכי נמי נימא שום
שבחשה בין שני העדים כיון שהניחם מעידין על הריעתו לו מיתתו עדותן
קיימת כמו שבתב הרב המורה מהלכות דהביאו הטור סי' י"ז בתב ח"ח ז"ל

שו"ת נבחר מכסף

כתבובה אם שניס מעידין שמת לפני אם יש הכחשה כדבריהם נשחיס לה לשתו
כיון ששניהם מעידים על מיתתו וגבר חורחין כתרן למה שהקשה הרב"י שם
ז"ל ולא ידעתי למה חלה דין זה כתבו' הרא"ש שהרי משנה שלמה היא בפ'
החשה שלום ק' תומרת מת וק' לומרת נהרג ר"ת תומר הוחיל ומכחישות זו לת
זו הרי שו לא יכשלו ורבי יהודה ורבי שמעון תום' הוחיל וזו וזו מודות. שהיו
קיים הרי שו יכשלו וידוע דהלכה כר"י ור"ש והרא"ש כתבו' ממשנה זו הביא
ראיה ע"כ ובלע"ד דבריהן רבה ללמוד דין זה ממתני' דמתני' מיירי בב' נשים
נרות דק' תומרת מת וק' תומרת נהרג דקיימא לן דברתה היא כחמנת עליה
נמנה שכל אחד משתי נשים לא שייכא בעדות ברתה ולזה לא תומרים דדוקא
בהיות הגם שמכחישות זו לת זו אין עדות ברה שייכא בעדות ברתה לכל כב'
עדים דכל ק' ראוי להתיר ה"ג דאי מכחישין זה לת זה הויא הכחשה לזה
הוברך לתלות המורה בהרא"ש דרב נוברים ורב חיליה דוק ותשכח בגמרא
וכתו' כד"ה דכל לא מת · ועוד דנוכל לומר שאו השני עדים אין מכחישין זה
לת זה שמה שהעיד הר' יעקב שאמר לו הגוי שהיה הרוג ומכוסה במחלצת
של קניס והיה עם ג' ימים לפ' לומר דאתרי מלי ניתהו שהיה מכוסה במחלצת
של קניס אחלה ועוד לאמר שהיה עם ג' ימים מדלא קאמר שהיה מכוסה
במחלצת של קניס ג' ימים שלא והיה עם ג' ימים ולפע' שביום השני והשלישי
היה תחת עלי הפולין כמו שהעיד העד הב' ועוד לפשר לומר שהעדים
אין מכחישים זה לת זה לא נאמר שהג' ימים שאמרו הם מעת לעת והסברא
היא כך כיון דאמרו לאחר ג' ימים לא יעיד מפני שהפנים משתניס ואיך
לפשר לומר שלא נהרג יום ק' עת ערב ודאו לותו ליל ד' בתחלת הלילה
נאמר דאין יכולין להעיד מאחר שעברו ג' ימים הגם שלא ים זולת מ"ט או
כ' שעות ואם נהרג ליל ק' תחלת הלילה יוכלו להעיד עד סוף יום ג' שים
קרוב לע"כ שעות שלא ודאי בג' ימים מעת לעת בעינן ומה שראהו הק'
ג' ימים לפשר שהיום הק' היה בסוף היום ושני ימים לאחריו ועדין נשאר
יום ק' לתשלום הג' ימים מעת לעת ואז ראה לותו משני תחת עלי הפולין
ולעניין הזכרת שם העיר שלא הזכירו הגויים המל"ת כבר נתן הרב המורה
טעמים לשבח דבזה הגדון הוי כהזכרת עירו ועוד לפשר לומר דלא הוזכר שם
העיר זולת למי שמלאוהו מת או נהרג חון לעירו דשכיחי שיירתא לכל כב"ד
שראוהו בתוך העיר ולא נפקד מלוותו העיר זולת זה לחיים שמו נתן לא
בעינן לא שם לכיו ולא שם עירו ובמקום שאמרו לקבר חין להחריך דאיתתא דא
שריא לעלמא כמו שכתב הרב המורם נדק ·

הלעיר **יעקב אבואלעפיא** ס"ט

סימן נב

שאלה כמותכ תלתה כחדה הוינה כד לחת קדמנה שמעו ל פלרין ולחר החיוס והגווס כרחוי העיד כפניטו לוך פגע בטוינה מנחס ירמי ומביד לו לוך לחר כמה ימים לטכיזת הספינה של ש"ג שנסעה מרמיחטו כך גוי לחר ולמר לו שפלטו היס המתיס לחר טוכטו כספינה הנו' על שפת היס כמקוס קרוב לטוינה לז הלך מנחס הנו' לשפת היס ורחה המתיס על שפת היס והכיר כניהס לת שלוס המנגן כטרתו וכזקטו ולמר לו הגני מוחל לך הללוחית של כדיל שלך החזרת לותה לי והיה רוצה לקוברו לך השופטו הרשע לח נתנס לקבורה כ"ז העיד שמעו הנו' כפניטו כשלחי תמוז משנת השע"ד ליצי' פה ירושלים תוב"כ ·

גדליה קורדובירו דוד בכר יעקב כיסקריס יצחק נכהח

זוריטו מו"ר חס מספיק עדות זה להחיר לחתו של זה שלוס המנגן ושכמ"ה :

תשובה לכאורה יש להסתפק בדין זה שלך למר קברתיו והרי"ף והרמב"ם פסקו בעד לחד וכמיס שנריך לומר וקברתיו והרשב"ח כתב בתשובה מקלת החחרונים למרו שהוח נלמן בלומר מת סתס ולע"פ שלין דעתי מכרעת כן דעתי טוטה וכו' ומ"מ מי יקל רלשו בנגד לכות העולם כדבר שבערוה ולילי מורה להקל ע"כ · גס הריב"ש סי' שע"ז כתב לפי ההלכה ועיקר השמועה נרחו דברים דלך בעינן קברתיו שלך בהשס עלמה במלחמה לבל בעד לחד במלחמה לו במיס לין ל"ל קברתיו שלך כיון שילך הדבר מפי הרי"ף והרמב"ם להחמיר רלוי לחוש לדבריהס ע"כ · ולס הני רבוולתת חשו לה כ"ש לפן יתמי דיתמי הנס שבתב הרב המגיד פי"ג מהל' גרושין ולפי לומר שלף רביטו סובר שלין לורך בגוי המל"ת ולומר מת פלוני שיומר מת וקברתיו וכו' לבל בכלן הזכיר שנריך לומר קברתיו לפי שלין הגוי מזכיר שם היהודי שלך שלומר היס יהודי שהיה עמי ולפו יודעים שהוא פלוני ולפיכך נריך שיומר קברתיו ע"כ · וכפי דבריס שו לף לפו נלמר כנ"ל שהזכיר שמו שלין נריך לומר קברתיו זה לינו מספיק שהוא עלמו כתב שיש להשיב על סברת זו וכ"כ מהרי"ק שס בכסף משנה ו"ל יש לתמוה על דבריו דבלמירת קברתיו ליט מוליחטו מידי ספק לס הוא היש פלוני לס לחר וכו' ע"ש והוליל ולתת לירן נריכין לפו להתבונן במה שבתב הרב המגיד שהשיבו על רביטו מהחוא דלמר טבע חתת שלך הזכיר קבורה · ותמיהה לי דזו היכה ענין מצוס דהתס לירי בענין לס כשלת לך תלך דהכי לילת בגמ' ק"ר נחמן השלים

הכלומו

שורת נבחר מכסף

לכלוה כורי לחסף מדכוריה דרב נחמן חזלה דביתהו לנסיבה ולה לחמר לה
ולה מידי ע"מ מיס שחין להס סוף לה תנשח לכתחלה לכל לי לנסיבה לה
מפקינן לה ו"ס הרמב"ס ולפילו היה הגוי מל"ת ולחמר טבע פלוני כיס
ונשחת על פיו הרי זו לה תלה ול"כ לין מקום להלזיב ממעשה זה דלה המריך
קברתיו לפי דקברתיו הוערך כדי להתיר נשולים לכתחלה כמו שהביה הרמב"ס
ז"ל לער ל'לו' מת כמלחמה לו שטבע כיס לס לחמר קברתיו נחמן ותנשח ולס
לה לחמר קברתיו לה תנשח ולס נשחת לה תלה ועובדה דמחן ליכה כי חסף
הוי כמי לעניו לה תלה לחחר שנשחת ולחס ליכה מחן דליבעי קברתיו כיון
שנשחת כדיעבד וכן קשה כדברי ה"ם שלמר ולכי לומר שלף רבינו סיבר שלין
לורך בגוי המל"ת ולומר מת פלוני שיהמר מת וקברתיו וכו' וכן כתב ולפילו
היה הכותי שהסיח לפי תומו ולחמר טבע פלוני כיס הגדול ונשחת על פיו לה
תלה וכו' דמשמע דמשום שהזכיר שמו לה המריך קברתיו עכ"ל · והשתא קשה
דלבע"פ שלה יזכיר שמו לעניו לס נשחת לה תלה פשוט הוא דלין לריך לומר
קברתיו · ולער"ן לתרן דהכי מוכח הרשב"ל מההוא דחסף דלה בעיבן כגוי
מל"ת קברתיו דיוקה בטבע כיס הגדול מלריכן לומר קברתיו משום דלחמר
כדמי לכל לי לחמר גוי מל"ת טבע ופלטו היס ורליתיו מת לה מלריכן קברתיו
למו בער היהודי שמעיד כן ורליה לדבר מההוא גוי דלחמר טבע חסף ומדכוריה
דגוי לה לנסיבה משום דל'כדמי ומדכו'דל' ר"ן השתי'דלכלוה כורי לחסף לנסי'
כי לחמרה כודלי שכודע לו שמת ושמח רלוהו על שפת היס ומש'שלס מ"ס ר"ן לכלו
כורי לחסף חיס לומר לותס דכרי' הגוי מל"ת היתה מותרת להנשח לכתח' והרי
לבע"פ שיחמר הגוי לכלוה כורי לה היה מזכיר כזה קברתיו ולפילו הכי היתה
נשחת לכתחלה משמע דגוי מל"ת שוה ליפרש המעיד שרלה לחסף שמת
ולכלוה כורי ולה בעיבן קברתיו כי לס כלומר טבע וזהו שלמר לח"ך הרב
המגיד וכן כתב ולפילו הגוי שהסיח ולחמר טבע כלומר שלה לחמר לס נשחת
לה תלה שה משום שהסיח הגוי ולחמר טבע לכל לס הסיח ולחמר טבע פלוני
ופלטו היס ורליתיו מת תנשך לכתחלה כיון שהזכיר שמו זהו הנלע"ד · עוד
נרלה לי בהכנת ה"ה דהרשב"ל תקשה להרמב"ס שפסק במל"ת כיבשה שמריך
לומר קברתיו מההוא דכי חיותי דלנסכוה לכתחלה ולה לחמר קברתיו וגם הכרח
הדבר מההוא דטבע חסף דלנסיבה ולה לחמר לה מידי הרי דהשתא דין עד
כמיס שלה לחמר קברתיו דקי"ל לה תנשח ולי לנסיבה לה לחמרינן מדי
למל"ת במיס דלי לנסיבה לה מפקינן לה כמי והוא הדין דלין לחלק בין עד
לחד לומר מת כיבשה דלין כ"ל קברתיו למל"ת דיבשה דלה מריך לומר קברתיו
ודוק ליישב דהרב המגיד שכתב והשיב עליו מהמעשים הנו' שם בגוי שלחר

מלן

מתן ליכא כי חיותי ולנסכה רב יוסף וכהוה דאמר טבע חסח שהזכירתי למעלה ומתקומות לחריס כתב דלאו דוקא הזכירו כאן קבורה הוכיח שא"י כאן קברתיו ממה שלא הצריכו שם קברתיו שא ממה שלא הוציאוה שם לאחר שנשחת והשוו דינא לעד המעיד שטבע נרחה דלאו דוקא הזכירו כאן כמל"ת קבורה דשוה דינו לעד המעיד שמת · ומה שהזכירו בגמ' קבורה הוא דמעשה שהיה כך היה וזהו שהשיב הרב המגיד ולכי לומר שאף רבינו סבור שאין לורך בגוי המל"ת ואמר מת שיאמר קברתיו כי כודאי שוה דינו לעד לומר מת וכן כתב ואפילו הגוי הסית לפי תומו ואמר טבע פלוני ונשחת לא תגא ולא חילקו בין עד המעיד טבע לגוי מל"ת שאמר טבע דכטולהו חס נשחת לא תגא אכל כשלא הזכיר שם היהודי הצריך לומר קברתיו ואפשר שה"ה חס עד ישראל מעיד כך ולא הזכיר שמת צריך שיאמר קברתיו כפי החילוק שחילק ה"ה וה גלע"ד נכון כהכנת ה"ה ומוכרח לומר הכי דאם סובר הרשב"א דנס כמיס חינו ג"ל קברתיו למה לא השיב על הרמב"ס כדין עד אחד כמלחמה וכמיס שהלריך לומר קברתיו ולא עוד שא זה תלמוד ערוך הוא שא הכונה כמו שבארתי ונהדר לספקין כנ"ד שלא אמר קברתיו והרב מהריק"ו סו' קפ"ה רלה לחלק בין מי שהעיד שראה הטביעה דהתם ליכא למיחש דאמר כדמי כיון שראהו שנטבע וכין מי שהעיד שראהו מת על שפת הים ולא ראהו שנטבע דהא חינו צריך לומר וקברתיו דלא שייך התם למיחש דאמר כדמי ע"ש · אמנם כנ"ד קרוב הדבר לומר דהוי כאילו אמר קברתיו לפי שאמר העד שהכיר את שלוש המנגן בטורתו ואמר לו הגני מוחל לך המלוחית שלה החזרת לי והיה רולה לקוברו שא שלא הניחו השופט וכבי האי ודאי המריצן דלא אמר כדמי כיון שהיה רולה לקוברו ולא הניחו השופט כודאי שנתעסק בו והכיר בו שהיה מת דהא לא בעינן קברתיו ממש שא כמו שכתב הר"ן בתשובה סי' ע"ח ו"ל גוי שאמר שהכיר את מימון מלקי מת על שפת הים והכירו בפרלוף פניו דכרי גוי זה מועילים כאילו אמר קברתיו דלא בעינן קברתיו ממש שא כל שאומר דכרים ברורים שאין לספק בהם דאמר כדמי סגי וכו' גם הריב"ש כתב בסי' שע"ח דכל שנתעסק בטלטולו ולא היה פוגה פה ומלפלף דהשתא ליכא למיחש סגי וכו' וכ"ד נמי ליכא למיחש כדכתי' · ועוד יש להקל בזה מהיות דכתב מהר"ר ישראל בספר פסקים וכתבים דתלינן להקל בעד השומע והכיא דאיתי מהרמב"ם שכתב פי"ג מהלכות גרושין בכר הודענו שהעד שאמר שמעתי וכו' בכל הדברים בעד השומע אבל תולים להקל דילמא מי שראה הכיר וידע וכו' גם כנ"ד תלינן להקל דשמא מנחם ירחי שראהו מת טלטלו ממקום למקום או לחריס טלטלוהו בפניו או הוא נגע בו ולא חש להחריך ולספר לשמוע

שא

שו"ת נבחר מכסף

שלא שלמו מתן וכ"כ מהריב"ל ח"כ סי' ט' ע"ש ומה שיש לספק כנ"ד הוא דלמרינן
כגמ' ום"מ דכי לסקוהו חזיוהו כשעתי' וע"ז כתב הרמב"ם טובע כיס והשליכו היס
ליכשה וכו' אם שהה כיכשה לחר שהושלך מן היס שעות ונתפח ליו מעידין
עליו שהרי נשתנה ויש טפחות כתוב י"כ שעות והר"ן כתשו' הנו' הכריע
דגרסינן שעות דהכי ליתא בגמרא חזיוה כשעתיה ודוקא כשרלוהו כלותה
שעה לכל כל שהה אם עד שעה שניה דהייט שעות חיישינן ולא שריכן
לה · ולין למד ולומר דהייט כשעברו שלשה ימים מהטביעה דהתם כעיכן
דלא ליתתי פן ישתנה לכל כשפלטוהו היס תוך ג' כ"ז שלא עברו ג' ימים מזמן
הטביעה מעידין עליו לפי' שהה כיכשה דהא כנ"ד קאמר לחר כמה ימים לעכי'
סמיכת ש לגי"ס דמשמע לחר זמן וכבר עברו שלשה ימים מהטביעה
ולפי' היה ספק כדבר הרי כתב הרשב"ל היכא דלשכחוהי ולשתמודעוהי
ולא ידעי לי כתוך ג' לו לחר ג' וכו' ליתנה דמתני' מכרעא לחומרא דקתני
לין מעידין שלא עד ג' ולא קתני כל שעברו ג' ימים לין מעידין וכר מדין
מעקרא דדינא כמי שפלטו היס והשליכו ליכשה כתבו הרמב"ן והרשב"ל דלין
הפרש כין תוך ג' לחר ג' שחפילו תוך ג' כיון שעמד כמים לם העלוהו
ולשתהי מתפח תפח · ונס לין לומר דהא דלין מעידין לחר שעה הייט
כשנתפח שכן כתב הרמב"ם לם שהה כיכשה לחר שהושלך מן היס שעות
ונתפח לין מעידין עליו שהרי נשתנה וע"כ דוקא כשנתפח חיישינן לכל לא
ניתפח לא שהרי כתב הרשב"ל דלין לשון הגמ' מוכיח כן שלא לומרים שמא נתפח
ולייט ניכר · גס הר"ן כתשו' הנו' כתב ומה שתמהתס על מה שכתב ונתפח
וכגמ' לא משמע כן ככר הקשה עליו הרשב"ל ולפשר שהרב תפס לשון
הגמ' דלמרי' לכל לשתהי מתפח תפח כלומר דודאי מתפח תפח ולא לזה
כוין הרמב"ם דכיון שהה שעות ודאי תפח עכ"ל · ול"כ כנ"ד שלא העיד
קעד דחוייה כשעתיה לימא דילמא כשתית טורתו דלפילו כשתמא
תליכן שהה יותר משעה כמו שכתב הר"ן דלא"פ שנחלקו קלת מפרשים
כשלא דתכן לין מעידין שלא עד ג' ימים כשתמא מלי דיניה שכתבו התוספות
לפשר להיות דהיכא דלין ידוע מתי נהרג לין לתלותו שלא כתוך ג' ימים
משתברא דם"מ לעכין שיעור ג' ימים לכל כשפלט מן היס שלין שיעורו שלא
שעה ל' מן הסתם לין לתלות שתוך לותה שעה נפלט שיותר מלוי שהה יותר
משעה ל' וגס הריב"ש כתב כן ע"ש לכל גס כזה יש לנו לסמוך על
סברת מהר"י ישראל שכתכתי להקל כעד השומע ולימא דילמא העד
הרוחה שהוא מנחש כשהגיד לו הגוי כשפלט היס המתים היה כלותה שעה
מיד כשפלטם היס שכלותו פרק שלישי הגוי שפלטם היס כל והגיד למנחש

ומיד

ומיד הלך מנחם ומכירו לאותו חרש ומכל מיס כתוך שעם לאת ולא תם
להחריך ולספר כל הדברים לשמוע הנ"ו · וכ"כ בתשו' מהריב"ל ו"ל לם היה
העד הראשון לפניו ודאי שהיה נריך לחקרו ולדרשו לם נתברר לו שעברו
כ' שעות שפלטם היס לכל כנ"ד שהוא עד מפי עד לפילו לדעת המחמירים
ידאה שואת העניה תהיה מותרת להנשא משום דחלינן להקל שהעד הראשון
הכירו היכרא מעליא והעיד לו שבאותה שעה פלטם היס וכו' עכ"ל לף לפי
נאמר כנ"ד דחלינן שהגוי היה עומד על שפת היס כשפלטם היס ומיד הלך
והגיד למנחם וכל מנחם ורואהו והכירו כתוך שעה ה' משפלטם היס ואין כאן
בית מיחוש ומ"מ עדיין לאו נריכין למודעי כיון שלא העיד מנחם שלא שהכיר
את שלוס המנגן ולא הזכיר שם עירו ולא שם לביו מי יאמר לנו שעל כעלה
של זאת האשה הוא מעיד דשמא חרש לאר מעלמא שמו שלוס נוכע כיס
וזהו שפלטו היס ואינו כעלה של זו שכן כתב הרמב"ם ישרש שאמר מת פיס
יהודי כמקום פלוני כך וכך פורסו ה"ל כהומד הדעת פלוני הוא עד שיעיד העד
השני שהוא פלו' ויכיר שמו ושם עירו וכן שניהם כתוספתא הן לאת שלא הזכיר שמו
ושם לביו ולא הזכיר שם עירו לינא פלוגתא דרבוואתא שהרא"ש כתב בתשו' על
מכלוף ן' מלול דהינא דלא הוחזק מכלוף ן' מלול לאר לפי' שכיחי שיירתא לינתיס
שריץ להסכוניה והכיא ראיה מהרמב"ם שכתב בפ ה' ואמר לאמרו לי כ"ד
וכו' לאור שיצחק בן מיכל את האשה מותרת דמשמע דאני בשם לביו כאילו
הזכיר שם עירו והרב ישעיה מטראני כתב פ' האשה שלוס כאן ערים והעיד
שאת יוסף בן שמעון מעיר פלו' מתירין לת האשה ובו' ואם לאמרו יוסף בן
שמעון את ולא ידעו מאיזה עיר היה אע"פ שלא הוחזק יוסף בן שמעון לאר
בעיר אחת מושבין ליוסף בן שמעון לאר בעולם ואין מתירין לאשה
של יוסף בן שמעון הידוע לנו · ומהריק"ו בשורש קפ"ה כתב דמה
שכתב הרמב"ם ביצחק בן מיכל שהאשה מותרת הוא מפני שאמרו לו כ"ד
בשאלך למקום פלוני לאור להם דמוכיחים הדברים שאותו יצחק בן מיכל
שאת היה מאותה העיר שהוא הולך שכ דהל"כ למה תלו שלימותו בהלוכתו
לאותו מקים ומש"ה לשאת מותרת עכ"ל הרי דבהזכיר שמו ושם לביו ולא
הזכיר שם עירו לינא פלוגתא דרבוואתא לכל כלא הזכיר שם עירו ולא
שם לביו כ"ע מודו דלא מהני לע"פ שלא הוחזק שנים בלוחו שם וק"כ
כנ"ד יש לאום שאת זה האיש שמו שלוס לינו כעלה של האשה זו ושלוס
כעל האשה עודנו חי במקום לאר · ולכאורה היה לפשר למד להיתרא
בנ"ד דהזכיר שמו ושם לומנתו שהיה מנגן דלף על פי שאין מעידין על
סימני נופו וכליו וגם בהזכיר שמו וכתיב כהב הריב"ס סי' תק"ח דלא

מהני

שו"ת נבחר מכסף

מהנו אם לא יזכיר שם עירו לומר דהא עדיפא כיון שנודע שבעלה של
זו היה מנגן והעיר מעיד שראה את שלום המנגן מת על שפת הים תו ליתא
לן למיחש לאחד אחר שהיה שמו כשמו והיה מנגן ונקרא כפי הבריות שלום
המנגן והרי כתב הרש"ם בחותו תלמיד ששמו אשר והעידו שמת חותו תלמיד
ששמו אשר שלמד לפני הרש"ם ח"ב ש"פ שלא הזכיר שם עירו ולא שם אביו כיון
שנתן סימן מובהק שלמד אצלינו וידוע לכל חבורתינו שמיום בואי לכאן
לא בא שום אחד ששמו ר' אשר ללמוד שא חותו ל אשר ואשתו של זה מוחרת
ע"כ וא"כ אף אנו נאמר בב"ד שהזכיר העד שמו ושם אמנותו דהוי סי' מובהק
ולא הוחזק מי ששמו שלום המנגן זולתו דיש להחיר האשה הזאת ואע"פ
שיש לדחות דשאני חותו מעשה דהרש"ם לפי שהיו יודעים שלא בא מעולם
אצלם מי ששמו אשר זולת זה דהויא ליה כההיא דהאשה גרה מעשה בישראל וכותי
שהיו מהלכים בדרך וכא כותי ואמר אבל על יהודי שהיה עמי שמת והשיאו את
אשתו כיון שהכל יודעים שלא יצא משם שא הוא . מ"מ יש לומר דלא הגריך
הרש"ם לומר וידוע לכל חבורתינו שלא בא שום אחד ששמו אשר לומר שא זה
שא משום דלא חזכירו כי אם שמו בלבד אבל כב"ד שהזכיר שמו ושם אמנותו
לפשר דהוי סימן מובהק ומהני . וכ"ז אינו אלא להחיר כי כשכיל שאנו
מדמיים לא נעשה מעשה להחיר ערוה החמורה . אמנם יש פתח פתוח לרווחה
להמליץ לה הנחת לאשה עטרת רוח ביגון ואנחה מתוך דברי הגוי שאמר שפלוני
היה המתיים אשר טוכנו בספינת ש אנ"ף דתליין כעד השומע להקל ולומר
כי אותו הגוי רצה אותם תחלה בעורם חיים שנכנסו בספינת ש אנ"ף וכשפלטם
היה הכיר בם שהם הם שנכנסו בספינת ש אנ"ף והלך והגיד למנחם וכיון
שבני אדם שו הם הם שנכנסו בספינת ש אנ"ף אם יש ערים שלא נכנם באותה
ספינה של אנ"ף מי ששמו שלום המנגן כי אם בעלה של זו סגי בהכי ומותרת
להנשא . ואם המלא ימלא מנחם הנו' הטוב כי יחקרו אותו אם הוא יודע
שאותו שלום המנגן שראהו מת על שפת הים הוא בעלה של זאת האשה ופלוני
לא מספקא הדין ואין כאן עוד כית מיחוש כלל . ואחר שכתבתי זה על פי
השאלה דכרתי עם האשה הנלבת פה וחקרתי לוך היה המעשה ואמרה שהיא
ובעלה וכנה נכנסו בדמיונו בספינה ולא הרחיקו ללכת עד שקפצו עליהם
ספינות ערלים והיה בעלה עם כמה אנשים בספינה מעבר אחד והיא ושכת
מעבר השני ותשבר הספינה כגד שהיו האנשים יושבים שם ונטבעו כיום לעיניה
והלך שהיא ושבת בו פנה למעלה ותכף קפצו הערלים והורידוה לספינתם
וכרדפה נפל הילד מחיקה ש היא והשבחים לקחו פריונה וחזרה לרמיונו ואחר
ומן נשאה האשה מרמיונו תוך דוגית אחת עם זה הגר מנחם ירחי והיא

יודעה ומכירה כי הוא היה שכן להם בשבת האשה עם בעלה בדמיהם
וגם היה כדוגיא דהיה העד שמוש פחרין ואז אמר מנחם לאשה הגז' כפני שמש
הגז' תרעי מה שהירע לי כהיותי בטיונא שכח שי גוי אחד והגיד לי איך
פלט היה האבנים שטובעו בספינה והלכתי מיד והכרתי את בעליך שלוש
המנגן ומחלתי לו נלוחית הכריל שלקח ממני ולא החזירה ועל פי הדברים
האלה שאמרה האשה שאמר לה עד אחד שראה את בעלה מת על שפת היס
שני והאשה נאמנת לעגמה כמו שהביא מהרי"ק בב"י ס"ה סי' י"ז ו"ל בתב
הא"ן בפ' שבועת העדות שאם עד אחד אמר לאשה בינו לבינה מת בעלה
היא נאמנת שוב לעדותו שלא בתה לב"ד ואומרת מת בעלי וכו' . ואפשר
לדעתי לדקדק דין זה מדברי הרמב"ם שאמר בה עד אחד והעיד לה שמת
בעלה תנשא על פיו ולא אמר בה עד אחד והעיד שמת בעלה דמשמע שהעיד
בפני ב"ד שלא אמר בה עד אחד והעיד לה דמשמע שהעיד לה בינו לבינה
והיא נאמנת ותנשא על פיו . עוד נשאלתי מהאשה אם היא מאיכה אליגה כיון
שראתה שנטבע בעלה תחלה ואח"כ נטבע בנה ודבר זה פשוט הוא שזה אינו
מוליאה מידי אליגה כי מה שמניח בפ' האשה שלום הלכה היא ובעלה ובנה
למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי ואח"ך מת בני נאמנת היינו דוקא כשאמרה
מת אחל כשאמרה נטבע בעלי במים שאין להם סוף ואח"ך נטבע בני חיישנן
דילמא בעלה כשנטבע לא מת עד עבור יום או יומים כי היה שט או טרדוהו
גלי היס עד לאחר זמן והילד מיד כשנטבע מת ונמלאת האשה זקוקה ליבם
וחולצת מספק ולא מתייבמת כהיא דתנן נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואינו
יודע איזה מת ראשון ירשה חולצת ולא מתייבמת . כלל העולה דאיתחזק רא שריה
לאינסובי לאחר שיאחזן לה יבמה והו הגלע"ד אם יסכימו עמי בעלי הסורלה :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

כימן גן

תשובה על מה שלא אמר קברתיו הוא מחלוקת גדולי עולם שהרי"ף והרמב"ם סוברים שאין לומר וקברתיו ויש חולקים דוקברתיו לאו דוקא שלא שמעתי שהיה כך היה וכתב הרב המגיד דרעת הרמב"ם דמה שהזכיר בהנהו עובדי וקברתיו דוקא הוא . עוד כתב והרשב"ץ סובר כדעת רבינו שהוא מלריך בכל גוי שמל"ת שיאמר וקברתיו והשיב עליו מהמעשים הנז' שם

אמר להרחם תשובה זו מרבו מהרי"ו שהסכי' עמו הלכה למעשה כמ"ש בסו"ד ע"ש :

שו"ת נבחר מכסף

בנוי שלמר מתן ליכא כי חיוקי וכו' שכיב חיוקי ולנסכה רב יוסף לרכיתהו
ותהוה דטבע חסף שהזכרתי למעלה ומתקומות לחריס כתב רלהו דוקא
הזכירוה כאן . וכתב הרב המגיד ולכי לומר שלף רכיבו סובר שלין טורך בנוי
המל"ת ולומר מת פלוני שיאמר וקברתיו . ובן מבואר כדברין למעלה שכתב
היה הנוי מל"ת ולומר לוי לו לפלוני שמת ולא הזכיר שם קבורה וכן כתב
ולפילו היה הנוי הזה שהסיח לפי תומו ולמר טבע פלוני בים הגדול ונשלת
על פיו לא תלא וכמה מקומות כדברין מוכיחין כן . וכתב הרב כמה"ר
יצחקיה פינטו נר"ו בפסקו לכלורה יש להסתפק כגדון זה שלא לאמר וקברתיו
והרי"ף והרמב"ם פסקו בעד ר' וכמים שלריך לומר וקברתיו וכ' ה"ה וכו' וסיים
וכפי דכריס שו לף לבו כלמר כל"ד שהזכיר שמו שלין לריך לומר וקברתיו זה
ליבו מסתיק שהוא עלמו כתב שלין לסמוך על סברא זו וכן כתב מהרי"ק בכסף
משנה ו"ל יש לתמוה על דכריו דכלמירתו קברתיו ליבו מולילו מידי ספק
לם הוא חיים פלוני ע"כ . וכמחילה מכבודו מ"ש הרב המגיד שלם יש להשיב
על סברא זו לא לאמר להחמיר שלפי' יזכיר השם ל"ל וקברתיו שלא להקל ולומר
דהכהו עובדי שהזכירו קבורה מעשה שהיה כך היה כמו שכתב הרשב"ל והוא
התימה שתמה מוריבו הרב דלין לאמירתו קברתיו כהזכרת השם להוליאו מידי
ספק לם הוא חיים פלוני כלם שוין להקל דלם ליתא דמספקינן לם הוא חיים
פלוני כשלא הזכיר לת השם ל"כ לפילו שיאמר קברתיו לין מולילו מידי ספק
זה שלא ודאי משמע דלפי' כלא הזכרת השם לין ל"ל וקברתיו והכהו עובדי
מעשה שהיה כך היה וזה פשוט . עוד כתב הוחיל ולתא לידן יש להתבונן
כמה שכתב הרב המגיד שהשיבו על רכיבו ולין טריך להניח והשיבו שלא והשיב
דקלי להרשב"ל שהשיב על הרמב"ם וכסמוך ל"ל והרשב"ל סובר כדעת רכיבו
שהוא מטריך בכל כותי שיאמר קברתיו לאפוקי מ"ש הרב המגיד דדוקא כשלא
הזכיר לת השם . עוד כתב ותמיהא לי כמה דהשיב הרשב"ל על הרמב"ם
מההיא דמתן ליכא כי חסף טבע חסף דזו ליבו ענין משום דהתם לייתי כעין
לם כשתת לא תלא דהכי ליתא בגמ' ל"ר נחמן השתים שכלוה כוותי לחסף
מדכוריה דר"י חולא דכיתהו לינסיבא ולא לאמר מידי לאמר רב חסי ש"מ הה
דלאמר רבנן מיס שלין להם סוף לשתו לסורה ה"מ לכתחילה לכל לי לינסיבא
לא מפקינן לה מניה וכו' ול"כ לין מקום להשיב על הרמב"ם ממעשה
זה דלא הלריך קברתיו לפי דקברתיו הולרך כדי להתיר כשולין לכתחלה ועובדא
דכי חסף לא התירו שלא כריעבד כדמוכח בגמ' זה תורף קושיתו ועוד לכי מוסיף
להקשות על דכרי הרשב"ל מלחר שהקשה על הרמב"ם מההיא דמתן ליכא
כי חיוקי דלנסכה רב יוסף לכתחילה למה הולרך להקשות עליו מההיא דמתן

ליכא

קב"ח דלכאו' נר' דלית מינה שום הוכחה לקתור הרמב"ם ונר' דמה הנ' הרמב"ם
להביא דמתן ליכא כי חסא דמיירי כדיעבד משום דכההוא עובדא דמתן ליכא כי
חיוחי וכיולא דלקרוה לכתח' יש לדחות דלח"ך שלשו לגוי כל הפרטים ול'וקברתיו
דמלחר שהתחיל הגוי להסיח לפי תומו יש לשולו לח"ך לפרש כמו שכתב
הרמב"ם פי"נ מה' גרושין גבי שהסיח לפי תומו תחלה לע"פ ששלחו לח"ך וכו'
הרי זה נתמן ומשיחין לת השתו על פיו וכן מבואר בגמ' מהחיל דשוברקית
ק"כ יש לרחות דכהנהו עובדי לא הזכיר הגוי תחלה קבורה וכשבאו לקשיחה
שלו לת הגוי ופי' דכריו ולמר וקברתיו . ועוד דלחלר שהיה מוחרת כדיעבד
לף הם לא למר קברתיו יכול לשולו כדי להשיחה לכתחלה הם ילמר וקברתיו .
לכל כההיא דמתן ליכא כי חסא לא שייך לומר קבורה דהא הוא לא למר
שלא הטביעה לחוד מדלמרינן מדבוריה דרב נחמן לגלא דכיתהו ולנסיבא וכן
נרלה מדברי רב לפי שלמר ש"מ מלי דלמור רבנן מיס שלין להם סוף
לשתו לסורה הני מלי לכתחלה ומה שהקשה על הרמב"ם מהלי שבועה דמתן
ליכא כי חסא מלחר שלא התירוה שלא כדיעבד הקושיא היא ברורה דהרשב"ם
סובר כדעת הרמב"ם דכבל נוונא נריך לומר וקברתיו דכבל נוונא למרי' דלמר
כדמי עד שילמר שנשא פעולה קבורה וכיולא בה וכן נרלה מדברי הר"ן
שכתב ומ"מ הוו זהירין כדבר שלין כ"ל וקברתיו ממש שלא כל שלמר דבריס
ברורים שלין לסמך בהם דלמר כדמי סגי כגון דלמר נגעתי בו לחבר שמת
לו שניתיו ממקום למקום וכו' וכבר יצא להיתר על ידיו ועל יד מבירנו וכו'
נרלה שנריך שיעשה בו פעולה בידיו קבורה וכיולא בה ולפי' לרבי חריב"ם
שכתב לו שהוא לא נתעסק שלא שמעיד שנתעסקו בו לחרים בהא סגי דהשתא
ליכא למיחש למידי מ"מ נריך להזכיר שנשא בו פעולה בידים לבל כל דבממילא
לא מר כדמי . ולפשר דהרשב"ם להקשה על הרמב"ם דבבין כדבריו שנריך שילמר
קברתיו ממש דלי לא לפ' דלמר כדמי הוו תפשי לשון הר"ן ולפי' לדעת חריב"ם
שלמר לו שהוא לא נתעסק שלא שמלת שנתעסקו בו לחרים דוקא כשנשא
בו מעשה דלא שייך לומר כדמי . ולזה הקשה הרשב"ל להרמב"ם מהלי
עובדא דמתן ליכא כי חסא דהתירוה כדיעבד ולינ"ג דליכא למימר כה שום
דבר פעולה בידים ומ"מ התירוה כדיעבד ולמר רב חסי ש"מ הלי דלמור
רבנן מיס שלין להם סוף לשתו לסורה ה"מ לכתחלה דלי לאו הלי עובדא
ומלי דליתמר עלה קשה לרבי הרמב"ם דנימא מיס שלין להם סוף לשתו
לסורה כדיעבד ושים להם סוף כמל"ת לא תעשה לכתחלה לפי שלא עשה בו
שום מעשה לא הוא ולא לחדיס כגון קבורה וכיולא בה לבל מהלי עובדא
ומה דליתמר עלה קשה על דברי הרמב"ם שהרי למר רב חסי שמע מיהם הלי
דלמור רבנן מיס שלין להם סוף לשתו לסורה הני מלי לכתחלה משמע שמיס

שים

שורת נבחר מכסף

שים להם סוף לפי' לכתחלה מתורת ניסוך קאמר לרבי הרמב"ם וכ"כ מל"ת
לפי' כיבסה שלמר מת ממש כיון שחיטו לומר וקברתיו תלינן דלמר כרדמי
מלמד שלא עשה בו מעשה כגון קבורה וכיולא בה ק"כ כ"ש במים שים להם
סוף מלמד שלא עשה בו שום מעשה לא הוא ולא לחבירו דוחלי לה תנשך
לכתחלה ומלי לירויה מים שלין להם סוף דקלמר רב לחני כהלי דמלן לילכה
כי חסך לפילו מים שים להם סוף לשמו לסורה לניסוך לכתחלה כיון שלא
הזכיר קבורה לו כיולא דכר שעשו מעשה בידים לפשר שלמר כרדמי לרעת
הרמב"ם שלפשר שלא רלה כל סכיבות המערה לו שלא עמד שהות שתלא
נפשו שלא שלמר כרדמי מלמר שלא הזכיר שום מעשם בידים שעשה הוא לו
לחבירו ולזה הסיב הרשב"ץ מוה המעשה דבי חסך דשוש עפי דליכא למימר
בים כרליכא למרמי כסנהו עובדי דבי חיולי דליכא למימר דכשהשיך רב יוסף
לת לשמו שש לגוי ולמר וקברתיו מה שלי לפשר לומר דמלי עובדי דבי
חסך דליכא שלא עדות טביעה כלבד ומיה לפשר לומר דהקשה הרשב"ץ
נמי מליכא דלמרי כגמ' לנסכא ר"ן לכתחלה למר חסך גברי רבה לימיה
שם לימת דסליק קלא היה ליה למילתא ולא היה לא שנא גברי רבה לא שנא
לאו גברי רבה ריעבד אין לכתחלה לא דאמ תלמוד מדש"ד לליכא דלמרי
דלנסכם דב נחמן לכתחלה משמע דגברי רבה הוה ואם לימת דסליק
ונעשה לו נס כזה קלא היה ליה למלתא ואם לימת דברי הרמב"ם דלפי' כיבסה
כשלומר מת ממש לריך לומר וקברתיו דלפשר דלמר כרדמי שם כן כ"ש
כשלמר שובע כמים שלין להם סוף דלפשר דלמר כרדמי שחשב שובע
ומעיקרא לא נובע שלא ניטל וליכא למימר כיה שם לימת דסליק קלא היה
ליה למלתא וגדולה מזו רלה להוכיח הרלב"ד מהלי שובדין דחסך דכתב
דער ר' במלחמה לא בעי למימר מת וקברתיו ומנסכינן לה לכתחלה ודיוק לה
מעובדין דחסך וכו' דלנסיכה לפומא דמר מהדין דלמר מלן ליכא כי חסך נובע
חסך לפי' כמים שלין להם סוף שמע כמים שים להם סוף לפי' לכתח' מנסכינן לה
ולפי' לא ר' קבריתיו מש' שרלה הרלב"ד להשוות עד ר' כמל' כשלא לומר קברתיו
למים שים להם סוף מלמר שלא ר' קבריתיו וכ"ש דהרשב"ץ הקשה על הרמב"ם
שסובר דבעינן וקבריתיו ודבעינן שעשה מעשה לו הוא לו לחבירו דקשה עליו
מהלי עובדין דחסך דמלי לירויה מים שלין להם סוף לפילו יש להם סוף
ולמר שובע לפשר שלמר כרדמי הו שלא נובע ממש שלא שניטל ולא דקדק
לרלות כל סכיבות המערה לו שלא שהה עד שיעור שתלא נפשו ואם סרלב"ד
רלה להוכיח ממים שים להם סוף לעד ר' כמלחמה כ"ש שיקשה הרשב"ץ
לרעת הרמב"ם שמים שים להם סוף ליכשה דאם לימת דלפי' כיבסה בעי'

וקברתיו

וקברתיו כ"ש כמים שיש להם סוף ולחמ' נמנית לכתחילה ולע"פ שמוריגו סרב
היגו כ"ל רלוה דמים שיש להם סוף לא דמי למלחמה דלא שייך למימר כהו
כדמי דכיון שעומד ורוחה כל סביבות המים ושהה כדי שתלא נפשו ודאי
מת יש לומר דמו"ר לא כא לסתור שא דכרי הרלב"ד שרלה להשוות עד לחד
במלחמה למים שיש להם סוף דמים שאין להם סוף כיון שעומד ורוחה כל
סביבות המים ושוהה כדי שתלא נפשו ודאי מת מש"כ במלחמה שאפי' שהה
רוחה כל סביבות המחנה לפשר שנחבא וברח חא"ך והכי דייק לישנא דקאמר
דמים שיש להם סוף לא דמי למלחמה אבל לדעת הרמב"ם כמה שסובר הרשב"א
ברשותו דבכל מקום שאפי' כיבשה דליכא למימר כדמי כולי האי סובר דכשני'
וקברתיו דכיון שלא עשה כו מעשה הוא או שמניד שעשו בו אחרים מעשים
שעושים כמתים תלינן כדמי ת"כ ק' מההוא עובדא דכי חסא דשמעינן מינה
דכדיעבד אפי' מים שאין להם סוף לא מפקינן אתתא מבעלה ת"כ מאי לישיה
מים שאין להם סוף אפי' מים שיש להם סוף לא תנשא לכתחלה לדעת הרמב"ם
דכשני וקברתיו ליכשא לכתחלה אפילו כיבשה והיה לפשר לפרש באופן אחר
ובזה יתורלו השתי קושיות הקושיא שהקשה הרב יאשיהו נר"ו וקושיתי כמה
שהולרך להכיא ההיא דמאן ליכא כי חסא שלא נאמר דכשאנסכה רב
יוסף שלא את הגוי והשיב לו על הקבורה ולזה הכיא הרשב"א האי עובדא
דמאן ליכא כי חסא דליכא למימר שם קבורה דלא יש שא טביעה לדבוריה
דרב נחמן ומאחר דהוברה האי עובדא באר הגהו תרי עובדי דאנסבוה
לכתחלה יניד עליו ריעו דכמו דבהאי עובדא דכי חסא ליכא למימר קבורה
דלא יש כי אם טביעה לאוד הוא הדין דבתרי עובדי קדמאי לא יש שום
קבורה ומ"מ נישאו לכתחלה מאחר שהיה כיבשה והל"ל וקברתיו ולזה הקשה
להרמב"ם כמה שסובר כרעתו דכשני וקברתיו בכל נוונא ואין לפרש דמה
שהקשה על הרמב"ם הוא דמאחר דכיבשה דליכא שא אד כדמי כשאמר
לאמרינן דלא תנשא לכתחלה ת"כ כיס דליכא תרתי לריעותא הל"ל דאפי'
נשאת תנא דהא לאו מלתא היא דלא האמירו רבנן להוליא אשה מבעלה
ואפי' כיס לא תנא ואפי' כיבשה אם לא לאמר וקברתיו לא תנשא לכתחלה
ובזה יתורץ מה שהקשה הרב המורה כרברי המגיד שאמר וכן כתב שאפי'
כיה הגוי המשיח לפי תומו ולאמר טבע פלוני כיס הגדול ונשאת על פיו
שבא להכריח פירושו דשאני כן הוברת השם לכשלא הזכיר דכשלא הזכיר שמו
ניך לומר שנעשה בו מעשה קבורה או כיולא בו או הוא או לאחרים ודיוקין
לה מדאשכחן שהרמב"ם פי' דברי רב אשי שאמר ש"מ מהאי עובדא דכי
חסא דמאי דלאמ' רבנן וכו' הוא לכתחלה אבל בדיעבד לא מפיקנן מינה

ולאמר

שו"ת נבחר מכסף

ולמר כלשונו ולמר טכע פלוני כיס הגדול שהוא מיס שלין להס סוף
משמע דדוקא כיס הגדול ומיס שלין להס סוף החכר לשור החשה הוא
דוקא כשהזכיר פלו' בשס לכל כשלא הזכיר שס הכל שוה מיס שלין להס
סוף ומיס שיס להס סוף מהחר שלא הזכיר קכורה ולא שוס מעשה כידיס
לו לחקיס והוי כלילו פי' דכרי רב לשי דלמר ש"ת החי דלמרי רבנן מיס
שלין להס סוף לשתו לקורה ומיס שיס להס סוף לשתו מותרת דוקא לכתחלה לכל
מיס שיס להס סוף לפי' לכתחלה חוא דוקא כשהזכיר שס לכל לס לא הזכיר שס
מיס שיס להס סוף ומיס שלין להס סוף לא תעשה לכתחלה כיון שלא נעשה
שום מעשה זהו הנלע"ד לתירון קושית הרשב"ץ על הרמב"ס ולתרן דברי
המגיד · ומה שכתב הרב המורה שהרשב"ץ כתב ולע"פ שלין רעתי מכרעת
כן רעתי נוטה לין זה ענין לנ"ד דהיינו מירי כיכשה לכל כיס הרי כתב
הרשב"ץ פי' תתק"ף כמעיד על לשה שנ"ל מת וקברתיו שכל שרלו לותו
שטכע לו שירד כמלחמה לו כיונה כזה סומך ולומר על דרך הדמיון ומ"מ
לס נשלת לא תלא ויש מחיר כלא למר וקברתיו והרלשון עיקר עכ"ל וכזה
נרלה שמה שהשיב כזלת התשובה היא רעתו ולא מתורת חומרת שלא להקל
כנגד לכות העולס דמשמע דס"ל דשלני יש לו מלחמה דליכא כדמי טפי
ומ"מ נב"ד שלני דמ"ש הרשב"ץ הוא דוקא שרלה לותו שטכע והכי דייק
ליפיה שכל שרלו לותו שטכע לכל נב"ד שלא רלו לותו שטכע ליכא
למימר ליה טפי כדמי כמו שנכיא הרב המורה נרק מהניא דמהריק"ו שורש
קפ"ה ומ"מ זה לרעת המקי' כיכשה שלא כדעת הרמב"ס לכל לרעת הרמב"ס
לפילו לא רלו לותו שטכע לא עדיף מנוי דלמר מת כיכשה לותו שהלך עמי
דכעיגן וקברתיו לכל כחילוק שעשה הרב המגיד דשלני הזכרת השס לרעת
הרמב"ס נב"ד ליכא למיחש שהרי הזכיר השס ולע"פ שכתב הרב המגיד
ולע"פ שיש להשיב על סברה זו הוא להקל דקפי' לא חזכיר השס לא כעי'
וקברחיו ועדיין יש לנמגס לרעת הריטב"ץ שרלה לתקן דכרי הרמב"ס דדוקא
כשמכריז כהניא דמתן היכא כי חיוחי מהן היכא כי חסא לא כעי הרמב"ס
וקברתיו לכל כשלישו מכריז כעי וקברתיו לע"ג דלכחורה קשה לזה החילוק
מהניא דפ' החשה נרה מעשה כח' שעמד ברחם ההר ולמר הרי לים פלוני
כן פלו' מת והשיולו לת לשתו ולא למר וקברתיו לשער לומר לרעתו דמחק
שעמד ברחם ההר ולמר הרי לים פלו' וכו' הוי הכרזה מ"מ היה נרלה לכחורה
דלפי' הריטב"ץ כשברת הרמב"ס נב"ר כעיגן וקברתיו לזה החילוק של הריטב"ץ
כשברת הרמב"ס ומ"מ יש לפתך על הסוברים כרעת המפר' שלא הניח
הרמב"ס וקברתיו כעלמה שלא כנוי מל"ת ולפי' הרשב"ץ לא נקט עד לחר

יהיטו

ואפילו היה ישראל שלח לרעת מר"ם כמו שכתב מו"ר ע"ש · ועוד הטעם שכתב סרב המורה נרך חוץ נעגם נכון לכ"ע שמחר שחיר רוצה לקוברו ולא הניחו השופט ודאי דכרך כקנקניה אם היה כו שום חיות ואי כאילו אמר וקברתיו ממש · גם הטעם הכ' שכתב סרב המורה נרך דשלחי כין עד השומע לעד הרוחה נכון וכן כתבתי כפסק אמר להחיר מזה הטעם · וכל מה שהאריך הרב המורה נרך מאחר שלא הוכיר עירו הכל נכון כדברי לשתו שאמרה שלא"ל הגד שאביר את כעגלה שלוש המגנן · לכל עניין יש לפקפק דמאחר שאנוי הוא שרוחה מתחים שפלשים היה וכא והגיד למנחם ומנחם הלך והביא הוא רחוק לומר שלא עבר על שם הכ' מקשות יותר מאבנה ושלחתי לה פי השוכרים כיה דרך הטיולה אם שפת היה הוא רחוק מהטיולה קנת לו קרוב והעידו שלא יש עישור שעה מהטיולה לשפת היה ואפ' לילכת ולחזור תוך שעה ג' כמה פעמים ותלינן להקל שפנוי רצה לותם כעת הפליטה והלך והגיד ליהודי והיהודי הלך תכף תוך שעה לחת ותלינן להקל כעד השומע ואין לומר דהוה ליה חני עדות שפרי כעדות מנחם לא עבדינן כיה עוברת שלא ידע לימתי פלגן היה וכעדות הנוי נמי לא עבדינן עוברת דלא הכיר שום אדם מ"מ נר' דכעדות הזה הקלו כיולה כזה ממה שהביא סרב"י כתיב כהנחת מרדכי דסוף יבמות מעשה בנוי שאמר כשעה שפרנסו מעולם לא פשעתי כ"ל פעם ג' הרגתי יפודי כן ניקולא לחוריק שהיה מוליך עשרה ליטרין שעלחם מרת יהודי לחתם כניקולא משום מל"ת ע"י שעשו לה אם שלחה המעות וכו' הרי שעדות הנוי המל"ת למודים לחו כלום היא דמי יודע מי שלח המעות וכפלגן עדות החשה גם כן מיחה דנלי מלחא כעלמא היה גם כב"ר מאחר שום מנחם הכיר לת שלוש המגנן אם הנוי אמר שתכף ומיד כשפלגן היה הגיד והוא הלך תכף ומיד שכן כתוב כשעם לו הלך מנחם וכן אמרה החשה ומיד הלך מנחם נלוי מלחא ותלינן להקל · ממה עפקן של דכרים דאחי לימאחז שריח לעלמא לאחר שאחלון כמו שכתב סרב המורה נרך דאולמת ולא מתיבמת וזו הנלע"ד להלכה ולמעשה · הטעיר **יעקב אבואלעפיא** ס"ט

סימן דן

תשובה זו מאלו' כין נדולי המוריס אמר לכרהם תצו' זו למסריע"ן
לו כעני וקברתיו לו לא שמוד להם' עם סרב המאכר
דלמרמב"ם ומרי"ף כעני וקברת' והרשב"ם כמה שפסק כסי' כ"כ דשריא
כתב כתשו' דדעתו דלא כעני וקברתיו שלא לחת שלוש המגנן לכן כסוף דכריו
שכבר כתב

שו"ת נבחר מכסף

שאבר חוו וקניס ולכות העולם ולין כתב ועדין לכי תוכך כזה ע"ם ·
לחקל כדבר שבערוה וה"ה כ' דמקי דכתי
הרמב"ם וקברתיו הייטו כשחין מזכיר שמו לכל כהזכיר שמו לא בעי וקברת' והר"ן
כ' דכשחיטו מכירו בעי וקברת'לכל המבי' לא בעי והכל עולה לסגנון ח'דכרי ה"ה
ומ"ן דמזכיר שמו על מסחס מבירו דלל"כ מה לנו בהזכרת שמו · ומעחה כחלוק
זה היטח לנו דלא תיקשי דכרי הרמב"ם לחדדי ממה שכתב ביד החזקה למה
שהשיב כתשובה שהביאה הרב"י ח"ה סי' י"ז וז"ל כתוב כתשו' הרמב"ם ראובן
היה נושא ונותן כחון ויצא לשחת ולתת כדרכו בכפריים של עכו וכא אצל יהודי
אחד והפקיד כליו שם ולקח ממנו מקלת והלך למכור בעיר לאחרת המתין שלשה
ימים ולא בא זו הביא שחר כליו לאשתו שלוחו עליו לאמר הלך ולא חזר לימים
עמדו נחש דרך עכו דרך שם לאמרם להם גויה אחת לאין לאחם הולכים לאמרו
לו לכפר פלוני לאמרה להם לא תזוזו מכאן חזרו לכתיבם שלא יצרע לכם מה
שאירע ליהודי אחד שלוה מה לירע לאמרה יצא מעיר פלוני וילכו לאחריו
והרגוהו לאחרו לא מאין תדעי זה בחים לאמרה הוא מודעתנו ועושה מלאכתנו
וספרה להם כמוהו וכו' והשיב הרמב"ם שאשתו מוחרת שנוחה זו מפחה לפי
חומה היא וכו' ואע"פ שלא הזכירה שמו כמעשה דלידן ולנטוכיה · וכל אלו
הדברים חוזרים לעיקר אחד והוא שאין מדקדקין בעדות לשם ענוגה וכל המחמיר
ומיקר ורוצה בדברים שו לא יפה הוא עושה ואין רוח חכמים נוחה הימנו
דעיקר תקנתם בענוגת דליחתא הקילו עכ"ל · והרב"י כתב ח"ל ויש לחמוה
על תשובה זו לא היא מהרמב"ם שזה סותר למה שכתב פי"ג מה' גרושין ישרא
שאמר לים יהודי אילא עמנו במקום פלוני כך לורתו וכך סימנו אין
לומרים כאומר הרעת פלוני הוא וכ"ל שמה שסמך כתשובה זו להתיר על מה
שאמרה שלוחו יהודי היה עושה מלאכתה ונודע להם שלוחו יהודי היה
עושה מלאכתה וכמעשה דלנטוכיא שלא חסר שום יהודי אם כי לא זה ולא"פ
שפשט דברי הגאון והתשובה כפתח צריך לומר שכאן היה ידוע בניהם ולא הוצרכו
לפרש · ועדיין יש לחמוה שלא הוצרך שיאמר קברתיו כמו שהצריך כאבוד ·
ומהר"י מלנים נר"ו תרץ דלא הצריך הרמב"ם שיאמר קברתיו אלא כשהגוי
נמלא בעת מיתתו או הניחתו ואיישנן דאמר בדרמי כהנהו עובדי דילא גוי
ויצרש מעצמו וכו' שנמלא הגוי בעת מיתתו אבל היכא דלא נמלא בעת ההריגה
מודה דאין כ"ל וקברתיו עב"ל · וקשה למה הוצרך לתרון מהר"י מלנים הרי
כאלוק הר"ן כתשו' סי' ג' שכתב שמה שהצריך הרמב"ם וקברתיו הוא כשהיו
מכירו אבל כשמכירו אין צריך וצעמדי דאויא וחסא וכו' ע"כ · הרי כאלוק
זה לא קשה מידי דהא החם זו אמרה הוא מודעתנו ועושה מלאכתנו ופי'

מודעתנו

מודעתא שידוע לה ומכירתו ותוכחתו לע"פ שלא זכרה שמו מ"מ הר"ן לא
הזכיר הטס שלא הכרחו לע"ג דה"ה תלה הדבר בהזכרת הטס · ונלע"ד
דכלא חדא מלתא היא דכשמזכיר שמו היא הוכחה שמכירו וכודאי שאם מכירו
ל"ל הזכרת שמו לפי' להרב המגיד ואם כן האמה הזאת לאמרה שהוא מודעתנו
פי' מכירתו ותוכחתו והיה עושה מלאכה בביתה וטרם שלא היה עושה מלאכה
בביתם כי אם זה ושלא נפקד מעבו שלא זה כמו שכתב הרב"י אם כן מעתה
אין כאן קושיא ות"ל לתרוץ מהר"י סאגיס · ועוד דהחלוק שחלק מהר"י סאגיס
היינו כ"כ ברור תדע דלפי דבריו אם לא נמלא בשעת מיתתו אפילו היינו מכירו
ולא מזכיר שמו כהיא דהרמב"ם דעבו מהני וזהו תולק על דברי ה"ה והר"ן
וי"ל זה ודוק ותו קשיא לי דהא לאמרי פ' האמה שלוש מעשה בשני תלמידי
חכמים היו בחיים עם חכם יוסף בן מימא בספינה ובטבעה והניא ר' בשותיהם
על פיו וכו' ותסברא וכו' שלא ה"ד דאמרי לסקינהו קמן וחזנהו לשתר וקאמר
סימני' עלייהו דסמכינן ע"כ הרי שהיה עמהם בשעת מיתה ולא הניח שיא'
וקברתיו · ולסברת מהר"י סאגיס נריך שיאמר ואין לומר דשאני התם שהיה
מכירם ולהכי לא בעי וקבריתם דלסברת מהר"י סאגיס לא תליא מלתא בהכרה
כמו לסברת הר"ן וה"ה שלא לריריה הכל תלוי בהיותו מטי בשעת מיתה ואין
לחלק בין עומד בשעת מיתה לו הריגה לעומד בשעת טביעה · ותו קשה
דהא הר"ן כ' בסוף התשובה הניא וז"ל אבל מ"מ במכירו במת סני ואין נריך
שיא' רחיתיו שמת שהרי כל שאומר שמת די וכו' עכ"ל הרי כתב במת סני פי'
בלא קברתיו ואמר ואין נריך שיאמר רחיתיו משמע שאם יאמר רחיתיו טפי
עדיף ולא בעי קברתיו ולדברי מהר"י סאגיס היינו כן כשראובו שמת בעי
עכ"פ קברתיו ולכאורה נר' לתרן לסברת הרב"י דהוצרך לחילוק מהר"י סאגיס
משום דההכרה הניא שאמרה שהיה עושה מלאכה בביתה לא סני דהא הר"ן
הביא הניא דפונדקית בתשובתו לומר שלכך הוצרכה לומר וזה קברו שקברתיו
לפי שלא היתה מכירתו · ויש להקשות דהא הכירתו כשראתה את מכיריו תכף
בכתה משמע שהכירתו ל"כ משמע דהכרה לחוד לא מהני ל"כ גם בהניא
דהרמב"ם דעבו אע"פ שהכירתו לא מהני לכך הוצרך לחילוק מהר"י סאגיס
אמנם הא לאו מלתא היא משום דהניא דפונדקית לא הכירתו שלא לפי שעה
אלא לא מקודם ודמי להנהו עובדי דשמי כ"ח שילאו עמו אלו קולר של כ"ה
שהרי הכירם שלא שהכרה לא היתה שלא כאותה שעה ולכך לא מהני שלא שיהיה
מכירו קודם · אמנם בהניא דהרמב"ם דעבו היתה מכירתו מזמן רב שאמ'
מודעתנו ועושה מלאכתנו ונודע שלא היה מודעתה ועושה מלאכתה שלא זה
שמת ולא נפקד אים מעבו שלא זה הילכך הוי מכירו ממש ולא בעי קברתיו כמו

שכתב

שו"ת נבחר מכסף

סב' הר"ן · והרשב"ץ כתב בתשובה דכל הנהו עובדי דגמ' דלמר בהו וקברתיו
לאו דוקא שלא מעשה שהיה כך היה והדברים תמוהים כיצד נאמר דלאו דוקא
אחר ע"כ לענ"ד דהנהו עובדי דלייתי בכריתת מיתתי כריתת נוי שהיה מוכל
פילות ולמר שלא נטע רבעי הן שלא עזקם הן לא למר כלום שלא נתכוון זה שלא
להאכיל את מקחו לבעל יורן לית ליה לומר מעשה כיוצא ונוי שהיו מהלכין
בדרך וכה נוי ולמר חבל על יהודי שהיה עמי שמת בדלך וקברתיו והשיאו לו את
לאמו · שור מעשה בקולרי וכו' כל נוי ולמר מתו וקברתים והשיאו נשותיהם
ושור מעשה בשנים בני לדם ולמר חבל שניים בני לדם וכו' שמתו וקברתים
והשיאו נשותיהם וכו' הרי כל הני עובדי הם בכריתת · ונראה דלרבותא נקט
וקברתים וקברתיו לע"ג דהוה לתיובתא להאכיח עלמו למר שנמל חסד עם יהודי
ולפי' עם עשרה ולפי' עם שנים ולא יהא נאמן קמ"ל דמהימן דלע"ג דלא
נאמינהו על הקבורה נאמינהו על המיתה כך נלע"ד לדעת החולקים על
הרמב"ם דלא בעי וקברתיו · וכתב הרב המגיד שהקשו על הרמב"ם מהא
דמהן לוקח בי חיוטי ומהן לוקח בי חסא דלא הוזכר שם קבורה · ולדוחי
להדב כמה"ר יהושיע פיגעו נר"ו שהקשה על לקיח מהן לוקח בי חסא לאו
דוקא היא דהתם מיירי שלמר שנטבע בים ונשחת לשתולא הוליכוה משום
דכדיעבד לא תנא ל"ב מלי דלאו מייתו דלא בעי וקברתיו לעולם דבעי
וקברתיו להשאר לכתחלה לכל התם מיירי כדיעבד וכדיעבד לפיל לא למר
וקברתיו לא תנא ובלמת קושיא היא · ולכאורה לפשר לתרץ דלא לייתי
דבעלמא בעי קברתיו הכא בשים שלין להם סוף דלייתי תרתי לריעותא דהם
מים שלין להם סוף ושמא לא נטבע שלא יצא במקום לאר ולייתי נמי דלא
למר וקברתיו סילבך בין דלייתי תרתי לריעותא לע"ג דבעלמא לם נשחת
לא תנא הכא דלייתי תרתי לפי' נשחת לא הוה לן למימר לא תנא הם
לייתי דבעינן וקברתיו · והוא דוחק גדול והנכון לע"ד הוא דהתם למר ר"ן
השהים מכלומו כורי לחסא ומרבורים דרב נחמן לנסיבי ולא למר לה מידי
שמע מינה מים שלין להם סוף לא תנשא ולם נשחת לא תנא ע"כ · והשתא
לם לייתי דבעינן וקברתיו בימי הבינים ולת הלשה שהיא מותרת להנשא
מדבורים דרב נחמן הרי רב נחמן למר מכלומו כורי לחסא ולפי' היה למת
שרחמו מכלומו כורי למר שפלטו הים לא סיתה יכולה להנשא משום דלא
למר וקברתיו וכיון למר מרבורים דרב נחמן לנסיבי דמשמע דלין עליה
עון לאר חטא כמה שנשתת לכתחלה מפני שכיון שטמעה דברי ר"ל דמכלומו
כורי למרה כדלי לא חיוש דילמא יצא למקום לחר שלא ודלי מת ומם כך
לפי' ודלי מת לא היה לה להנשא לכתחלה משום דלא למר קברתיו שלא משמע

דלא

דלא בעי וקכרתיו ולפשר זו היא רישא המקשים על הרמב"ם ונס על דברי
ה"ה שכ' ע"ד הרמב"ם שכתב לפי' נוי משל"ת ולמר טבע פלוני בים הגדול
ונשתת לא תלא וה הוא עובדא דמתן לישא כי חסא טבע חסא וכו' ורישא
דהרמב"ם פסק כהאוא דלמר מדבוריה דרב נחמן לאסיבא ולא היתה מוידה
לפי שטעתה בדברי רב נחמן כדפרשית כך לפשר לישב דבריהם ודוק · ועוד
לכי לומר דמאי דלטוריכו וקברתיו בטבע במים שלין להם סוף הייט משום
דלא ליתא בדדמי ודלי טבע ומת לכל כשילא והכירו ונתעסק בו לא בעי
וקברתיו וכן כתבו קלת מגדולי המוריס עלמא ויש רלים לזה מלישנא
דסוגיין בגמרא והשתא לפניך הדין בי"ד לא בעי למיתר וקברתיו משום שהיה
מכיר לותו והזכירו בשמו לע"פ שלא הזכיר שם עירו קרי הזכיר שהיה מכנן
ולקח עלותיו ומכירו ולא מלינו שנפקד לדם לחר שלוש מכנן שלקח עלותיו
של כעלה של ולחת הילכך עדיף טפי משם עירו · ועל הפסק הלחר שלא
ידעו במה נשתהה כיבשה לחר שילא מהמים דלסברת רוב המוריס לריך
שתכף כשילא מן המים ירלוהו ולא ישהא לפי' שעה לחת ולהרמב"ם שעה לו
שתי שעות על הרוב ועתה מי יודע דלפשר נשתהה יותר משעה לו כ' שעות
והסברה נותנת שלריך שהות גדול כין רלית הגוי שפלטו היס לת המת עד כולו
לדבר ליהודי ועוד הליכת היהודי לגמל כודאי לישה שהות טפי משתי שעות
לו לפחות טפי משעה ולא מכעיא למתן דלמר דלפילו שהות כל דהו דלא
מהני ולפי' לא יהא של פסק ככר כ' הריב"ם ז"ל היכא דלשתהי היס נשתת
תלא ולף היס יש פסק היס לשתהי לי לא לשתהי תלא וכו' עב"ל · הביאו הרב"י
בסי' י"ז ול"ל הכא לא יהא של פסק ככר הודה זקן תלא ומב"ם שלא תשה
לכתחלה · למנס מלאתי להר"ן שכתב בתשובה ז"ל ומ"מ נרלה שלינו ענין
לנדון דידן דכיון שלין שיעורו של שעה לין לתלות ולומר שתוך לותה שעה
שנפלטו רלהו שיותר מדי שהא יותר משעה לחת ולפי' נקל ונלמר דתלינן
לקולא לחרינן דילמא כשעתיה חויא עדין לין להתיר הסה זו שהרי גוי
זה לומר שטפה המגדל הגיד לו שיש כמה ימים שפלטוהו המים וכו'
עב"ל · הרי שכתב שלפי' נקל ונלמר דתלינן לקולא וכו' דמשמע דיש לתלות
לקולא משום ענונא ועוד דהוא עד מפי עד ויש לתלות שהעד הרלשון רלהו
תכף תוך שעה כמו שכתב מוהר"ר לסרלהן ומהריב"ל פסק כן לע"פ דכב"ר
היכא שהותא כין רלית הגוי לחמירתו למנחם וכין הליכת מנחם לגמל ויש
לחום לשהיות פסולות מה שלא היה כן כשהיא דמוה"ר לסרלהן ומהריב"ל
מ"מ לפשר לסמוך על כורחך זקני שהורו רעד מפי עד תלינן כל מה שטוכל לתלות
ועדין לכי תוכך כזה מהטעם שכיארנו הנס לפי מה שמונד לנו שר' מנחם לומר

להסה

שו"ת נבחר מכסף

לחסה תת בעליך ונחמת ואינה נריכה שוב לעדותו זהו דוקא כשחזר לה בעליך תת לכל חס לחזר לה מעשה שהיה ונודע לנו דכרי העד וכפל לנו ספק בעדותו שהרכריס שהגיד העד לחסה יש בהס הספק עלמו וכיון שלא לחזר לה תת סתס חלא לחזר לה פרטיות הדכריס מעשה שהיה והיא הגידה לנו ויש ספק בעדות למה לא נחוש שלא שיש להקל מטעם שכיאר' שוב היגד לי שהטינה קרובה מאד לגמל דכתוך שעה יכולין ללכת ושוב כמה פעמי' אי לזאת תליכן להקל ועדין לאי חוכך בזה מטעם שכתבתי ·

הלעיר **יום טוב צהלון** ס"ט

סימן נה

כתב ה"ה פי"ג מהלכו' גירושין ו"ל והרשב"ץ וכו' שכוכר כדעת רביט שהוא מגריך בכל גוי שמל"ת שיק' קברתיו והשיב עליו מהמעשים הנו' שם בגוי שאחר מתן לאיכא כי חיוקי והנסכה רב יוסף לדביתהו · ומהיא דאחר טבע חסא שהוברתי למעלה ומתקומות החריס כתב דלאו דוקא הוכידוהו כאן ואפי לומר שאף רביט שכור שאין טורך לכל בכאן הוביר שגריך לומר קברתיו לפי שאין הגוי מוביר שם שיהודי עכ"ל והקשה הרב כמה"ר יחזקיאו גר"ו דמה הקשה הרשב"ץ מהאיא עובדא דחסא דהא לא הנסיבא לכתחלה שאי כדיעבד לא יוליאוה וכן פי' רב אחי ס"מ מ"ס רבנן מיס שאין להס סוף אשתו אסורה ה"מ לכתחלה אבל אס נשאת לא תנא ה"כ מה קושיא יש מאותו עובדא דחסא על הרמב"ס שמגריך קברתיו להתירה לכתחלה · וכן הקשה על מה שאמר ה"ה להוכיח על חילוק שיש כין הוביר שמו ללא הוביר שמו ממה שכתב הרמב"ס לעיל ואפי' היא הגוי מל"ת ואמר טבע פלוני כיס הגדול נשאת על פיו לא תנא דהאיא מיירי דאיכא דנשאת כדיעבד והלין כת"ר כעד הרשב"ץ דהקושיא שהקשה על הרמב"ס היא מלשון החלמוד דקאמר מדיבורים דרב נחמן דהאיא לישתא משמע דאס הגוי מל"ת אמר אבלתו כורי הייט משיחין לוחה לכתחלה שאי שהטעות היה שהגוי לא אמר אלא טבע חסא ח"כ משמע דלא בעיכן וקברתיו מאחר שהייט משיחין לוחה לכתחלה וא"ד ותמוהים דכריו רודאי אבילת כורי לא הוי כקברתיו דאי הוי כקברתיו מה הקשה על הרמב"ס ח"כ יקשה הרשב"ץ לנפשיה שסוכר דכמיס שאין להס סוף היכא שראה אותו שטבע ל"ל קכר' ולא מהני מחלוקתיה מס כרי דנפשיה ולא מחומרא כעלמא שכן הכיא מוה"ר כ"י סי' י"ז וכתבו'

הרשב"ץ

אמר אכרהס אף זה מלאתי כתוך תשו הגאון ה"ה אשר כתב הגאון הרב כמהרי"ץ ע"ד הגאון הרב מהריט"ץ שבסי' ד"ן ·

הרשב"ץ סי' תתק"ף כתוב שחשיב כמעיד על חשה שחמר מת וקברחיו שכל שרלו לחותו שטבע חו בחלחמה חו כיולח כוח סומך ולחומר על דרך הדמיון ומ"מ לח נשחת לך תנח ויש מי שהחיר כלח לחמר קברחיו והרחשון עיקר עכ"ל הרי שהרשב"ץ עלמו כחים סביר מדיוח וסברח רבעני' דכעני למיחר וקברחיו ולבע"נ דכחב מוריבו הרב והיח כחובה בקומר ודברי הרשב"ץ כבחבם וכלשובם כחבחיס בסמך והיח החשובה שבחב לעיל ולבע"פ שחין דעחי מכר' כך דעחי נוטה וכו' . ומ"מ מי יקל דלשוובו' ובמחילה מבבוד מ"ה לנשק לח ידיו החשובה שהביח למעלה היח בעלמח לפי' ביבשה בלח חיס ומלחמה דבההיח דעחו נוטה דלה בעינן וקברחיו שם כדי להקל בדבר . ולח החשובה סי' תתק"ף היח בשרלה שטבע חו במלחמה דלו מדיוח סבר הרשב"ץ דבעני לומר וקברחיו דבין שרלה לותו שטבע חו כיולח לפשר דלמר בדדמי ה"ב יקשה הרשב"ץ לטעמיה דס"ל דבמיס בעי וקברחיו דמליבח דנמ' משמע דלילו היה חומר הנוי לבלוה כוורי היחה נשחת לבחלה מדיוח וב"ח דלבילח כוורי הוי בקבורה דקבורח היס היח לבילח הדגיס לם בן מה הקשה על הרמב"ם בין דלבילח כוורי הוי בקבורה וב"ו ק' עיד לדברי הרב הגז' דלמה יגרע מלוחו הנוי המעיד שרלה לותו נלבל מהדגיס למה שבחב הריב"ם שלפי' למדריבים שיחמר קברחיו ללו דוקל שם בל שנחעסק בטלטול וכו' לו שהוח לה נחעסק שם מעיד שנחעסקו בו לחריס בהם סני ולמה יגרע עדות לבילח דגיס מהמעיד שנחעסקו בו לחריס . ועוד ק' על מ"ם הרב המ"נשמ"ם ה"ה וב"ב ולפי' היה הנוי מל"ח ול' טבע פלוני בים הגדול ונשחת על פיו לה חנח שפי' דוקל בשביל שלח חמר לבלוה כוורי הח לם היה חומר לבלוה כוורי לפילו לבחלה חנשח וזו קשה מן הרשובה שהרי הרמב"ם בחב לעיל דבמיס לפי' הזביר הסס ולמר מח בעינן וקברחיו משום דסיח בעיח דלח לפשיטח בנמ' ולרעחו דלבילח כוורי לח סויח בקבורה לפי' למר לבלו' כוורי והזביר שמו לרעחך הרמב"ם בעי וקברחיו ב"ב מלי קל' ה"ה וב"ב ולפי' היה הנוי וכו' . ובלע"ד בהערה לחרח שים כרבני הרשב"ץ דמלחר שהקשה על הרמב"ם בפשיטח מהיח דלנסבה רב יוסף לבחלה למה הולרך להביח היח דבי חסס מדיוקל לבן הענין הוח דמהבהו מבן לילה בי חיולי וביולח דלנסבה לבחלה יש לרחות שלף על פי שמחלה לה חוביר הנוי קבורה לפשר דבשעח היחר הנשולין שם רב יוסף לח פי חנוי לם קברו והשיב שקברו דהה קמן בי"ל רנוי שהחיל להל"ח לפשר לחקור לחר דבריו לח"ך בלשון שלה וכל הפושקים הסבימו ומה גם בנרון זה שהיה מוחרח ברישבד בלה קבורה שים לשולנו על הקבורה להשיחה לבחחי' לבל בהיח דמבן לילה בי

שו"ת נבחר מכסף

חסח לי לפשר נומר כן דהתם מדכוריה דר"ן לנסיכת ומה שהקשה הרשב"ץ
על הרמב"ם ולסברת הרמב"ם רס"ל דלפי' בעלמא כעי וקכרתיו שהוא מעשה
כידים לו הוא לו לחדיש כמ"ש הריב"ש וכל זמן שלא נעשה בו מעשה לפ' דלמר
כדדמי ל"כ מלי לחיוק מיס של"ס דלמר רב לפני מיס של"ס לפשו לסורה ה"מ
לכתחלה לכל כדיעבד מוקדת ל"כ לדעת הרמב"ם לפי' כמיס שיש להס סוף למה
מוקדת לכתחלה כיון שלא הזכיר סוס מעשה שעשים כמלים לפשר דלמר
כדדמי ולילו ההיא עובדא דחסח הוה לחיוב כמיס של"ס לפשו לסורה
לפי' כדיעבד וכמיס שיש להס סוף לפשו מוקדת כדיעבד לכל לא לכתחלה
לכל מהא עובדא דכי חסח דהתירו כמיס של"ס כדיעבד משמע דכמיס
שיש להס סוף מוקדת לפי' לכתחלה ולדעת הרמב"ם רס"ל דלמר כדדמי כשלא
הזכיר לו כיולא כה ל"כ לפי' כמיס שיש להס סוף לא תשש לכתחלה שלפשר
שלמר כדדמי שחשב שהא כדי לנחת נפשו ולא שהא דלא עדיף מלומר כעלמא
מת ממש דחס לא לחמר קכרתיו לדעת הרמב"ם לא תשש לכתחלה ויש לי
סעד ממה שכתב מ"ה בזה הסי' דף מ"ו · והרלב"ד כתב דעד לחד כמלחמה
לא בעינן מת וקכרתיו ולנסכין לה לכתחלה ודיוק לה מעובדא דחסח
וכו' ולא לפקום לפי' כמיס של"ס משמע דכמיס שיש להס סוף לפי' לכתחלה
מנסכין לה ולפי' לא קלמר קכרתיו הדי דהרלב"ד הפריז על המדה ודלה
ללמוד מהלי עובדא דכי חסח דלפילו עד לחד כמלחמה דמשמע דכמיס שיש
להס סוף לפי' לכתחלה תשש לפי' לא לחמר קכרתיו ולפי' שהרא"ש כתב דהא
דכריו הייט דוקא לאותה ההשוחה שרלה להשוות הרלב"ד מיס שיש להס סוף
לעד לחד כמלחמה ולזה לחמר דלא דמי כיון שעומד ודוחה כל קכיבת המיס
ושהא כדי שתלא נפשו ודלי מת להלי לחמר דלא דמי לכל לי כעי בעלמא
וקכרתיו הי"ל לאסור לפילו כמיס שיש להס סוף להשש לכתחלה לס כן ממה
דלשכחן דהרלב"ד רלה לדיוק מהלי עובדא דלפילו עד לחד כמלחמה לא
בעינן וקכרתיו כ"ש דודלי מלי דדיוק הרשב"ץ מהלי עובדא הוא מדיוקא
דמיס שיש להס סוף דלס לילה דבעלמא בעינן וקכרתיו לס כן ליל משמע
מהלילו עובדא דחסח דכמיס שיש להס סוף תשש לכתחלה דהא מת
בעלמא עדיפא ממיס שיש להס סוף וזו כ"ל · ומה שכתב ס"ה וכן כתב
ולפי' היה הגוי מל"ת וכו' ולמר שטבע פלוני כיס הגדול שהוא פי' מ"ס רב לשי
בגמרא ג"מ מיס שלין להס סוף לשתו לסורם ה"מ לכתחלה שהוא דוקא
כשהזכיר השם לכל לס לא הזכיר השם לפי' כמיס שיש להס סוף לכתחלה לא
תשש וזה כתב הרמב"ם לעיל ולפילו היה הגוי המסית לפי תומו ולמר
שטבע פלוי כיס הגדול שהזכיר השם לו כיס הגדול שהוא מיס של"ס לא תלה

וכמים שיש להם סוף תכשח לכתחילה אבל אם לא הזכיר השם לדעת הרמב"ם אפי' כמים שיש להם סוף לא תכשח לכתחילה וזהו פי' מ"ש רב אשי בנמ"מ מה שאמ' רבנן מים שאין להם סוף אשתו לקורה ה"מ לכתחילה דכמים שיש להם סוף אפילו לכתחילה תכשח הוא דוקא כשהזכיר השם לדעת הרמב"ם

וזהו הנלע"ד · הנעיר **יעקב אבואלעפיא** ס"ט

סימן נו

הדחכם הנ' הדיין המט' החח נפשיו הרב כמהרי"ח נר"ו עמדתי ואתבונן כמה שב' כת"ר אשר הק' לשאול על תרון שתרגנו דאם כדבריהו תיקשה להרשב"ץ נופיה דהה הוא סבר דכמים של"ם מדיוק וכברא דנפשיה כ"ל וקברתיו ולא משום חומרא שלא לחלוק על הרי"ף והרמב"ם והכיא רקיה לדבריו מההיא תשובה דסי' תתי"ף שכתב שם בפי' דבעי שיח' וקבר' כשמעיד שנטבע בים ומתוך דבריו הוצרך לומר ממדרגתו וחלק על הרב כמה שכתב שתשו' הרשב"ץ בכתבה וכלשונה למעלה והיא לותה שהביא שב' אמר לבריתם סי' זה הוא מהגאון מהריט"ץ חזר בו לחזק דבר' שבסי' ד"ן ולהשיב עמ"ש עליו הגאון מהרי"ק בסי' כ"ה ומרן בכ"מ פי"ג מגירו' החריך גם הלח"ם הרחיב שם ויש לשוה מלין לשתת ולתת בד"ק וכדברי ה"ה ומהרי"ח ומהריט"ץ מסי' כ"ב עד סי' זה לכן המד'פיסי תמימים הי"ו לליש להמר הב לן וגיד'פים ולא ים עת להאריך ע"כ ותמצ'ע היתה והיה"ב מטה בחזר'ת לשנותם כפ' תרוכה כס"ד ·

לעיל ואע"פ שהין דעתי מכרע' כך דעתי נוטה ומ"מ מי יקל רגשו וכו' תמהני על כ"ת דכמה שרצוי לחפוש על הרב משיב מפני הכבוד וירא לחלוק עליו וכדבר הזה שהין עליו תפיסה שלא לדרבה הדין עמו תפס עליו והדברי' ברורי' דהחיא והחיא דסי' תתק"ף כולן דבר ה' ולא למרה הרשב"ץ שלא משום חומרא שלא לחלוק על הרי"ף והרמב"ם תדע דהא הך תשובה שהביא הרב"י בשם הרשב"ץ בקשתיה ולא מלאתיה בתשובות הרשב"ץ ומלאתיה בתשו' המבוטת להרמב"ן והן הן של הרשב"ץ שכתב סי' קכ"ח וו"ל ודע שזה המקום של מים ושאר מקומות של מכנה וכו' ונחלקו בפסק הדבר גדולי המורים מחלוקת גדו' וכו' אבל הרי"ף והרמב"ם ס"ל שאריך לומר וקברתיו וכן נראה גם כן מדברי הרי"ף אבל הם לא אמר שקברו היינו כאחן דבכל מקום מכנה שרבן של בני אדם למות כמלחמה ומים כין שים להם סוף וכין שאין להם סוף משעה שמוח יודע שטבע אין ירד למלחמה ולא שב לו שמת כדרך שמתו אחרים ואפ'

שו"ת נבחר מכסף

שלח מת הילכך עד שיאמר וקברתיו אין מציאין את לחמו וכו' לכל מקנח
לחרונים לח' שהוא נאמן כמת סתם וא"ע שאין דעתו מכאר' כן דעתו נוטה
מפני שיש כזה כמה רשיות מהגמ' ומהירושלמי ומ"מ מי יקל ראשו להקל כדבר
ערוה כנגד אבות העולם אין לנו אלא לעשות לבנו לדעתם עכ"ל הרי הדבר
מפורש דכמה שכתב בחותה תשובה שהביא הרב אע"פ שאין דעתו כן מ"מ
שלח לחלוק על אבות העולם מודה ההיא תיירי כמיש וכמלח' משום דהוי מילי
דסכנה ואמר בדרמי ולכן מצריך הרמב"ם ושיעתו וקברתיו ועכ"ו הוא חולק
על זה וסובר אפ"ה לא בעי וקברתיו שא משום חומר ערוה עשה שלא להקל
ראש על גדולי המורים ואם כן מעתה היא היא הותה התשובה דכתב סי'
תתק"ף דברואהו נוטבע ביש בעי דלימא וקברתיו כודאי דלאו סברא דנפשיה
היא דהא בהדיא דכתב דאין דעתו וכו' הרי בטובע ביש ועכ"ז אין דעתו וכו'
שלח משיש שלא לחלוק על גדולי העולם נמצא שמה שכתב בסי' תתק"ף הוי
מחומרא בדי שלא לחלוק ולאו מסברא דנפשיה ומעתה אחבר אלביה דבת"ר
וכל הבנין שבנה נהרס ולא קבי ולא מדי על מה שתלתי דברי הרשב"א
אוברא דמה שכתב בתשו' זו ומיש בין שאין להם בין שיש להם וכו' הילכך
עד שיאמר וקברתיו וכו' קשה דבמיש שיש להם סוף סופילו הרמב"ם לא בעי
וקברת' ומריך להרן דהכא מיירי שראהו שנפל ולא שהה בבדי שתלא נפשו לרחוק
אם עלה שא תכף הלך לו הילכך יש לחוש דאמר בדרמי עד שיאמר וקבר'
שא דאכתי קלת קשה המחי עד שיאמר וקברתיו עד שישהה בדי שתלא
נפשו ולא עלה כמו שכתב הרמב"ם · נמצא פסקן של דבריס דלעולם הרמב"ם
לא בעי לומר וקברתיו אלא בעד ג' במיס של"ם או במלחמה וכן בגוי
מל"ת בהני במיס של"ם או במלחמה אבל בחומר מת ואינו במיס ולא במלח'
לא בעי וקברתיו לפי' בגוי שאינו מכירו · ומעתה ק"ק על ה"ה שכתב על
הרשב"א שסיבר בדעת רבינו שבל גוי מל"ת בעי שיאמר וקברתיו וזה ליט
דלא אמרה שא בים או במלחמה דהוא סבנה ואמר בדרמי ובהיא לפי' עד
ישרש נמי בעי וקברתיו וק"ק גם על מהרי"ק שכתב סי' י"ו בשהביא תשובת
הרשב"א זו ו"ל ומ"מ משמע לי מדברי הרמב"ם דלא מצריך לומר וקברתיו
שא בגוי אבל לא בישרש ודלא כמשמע מתשובת הרשב"א שבתבתי בסמוך
וכו' עכ"ל ואחרי הס"ר לא כתב הרשב"א דבעד ה' ישרש בעי וקבר' שא דוקא
במלחמה או במיס של"ם במו שהבאתי תוך התשו' דוקא בהני שהם סבנה
ומיושבין דאמ' בדרמי לבך מריך וקברתיו אבל בעלמא עד אחד ישרש לא בעי
וקברתיו תדע דהרשב"א מעולם לא בתב על הרמב"ם דבעד ה' ישרש בעי
וקברתיו מדבתב הרשב"א סי' תקל"ח ו"ל שאת עוד ראובן הלך למרחקים

וחניח

והניח לאחו ובא עד ה' ואמר רלוקי רלוכן בעלה של פלונית הרוג ברוך וכו'
והכריזו שהיה פלו' ואמרת שנחלקאם לס האחה מוחרת ליגאה לו לא כי יש
מי שאומר ויש מי שאומר · תשובה הדין עם האומר מוחרת ליגאה דכל
שבא עד ה' ואפי' עבד ושפחה ועד מפי עד נאמן והט' משום דלאחה דייקא
ומנאבא והכרי האומר לא ידעתי על מה סמך עד שנשמע טעמוחיו עכ"ל ·
הרי הדבר מפורש דבעד אחד ישראל לא בעי וקברחיו רלי סבר הרמב"ם גם
בעד ישראל סבר דבעי וקברחיו ממה תמה מהאומר דילמא סבר כהרמב"ם
דבעי וקברחיו וה לא אמר וקברחיו ולכך אסר שא ורלי בעד אחד ישראל
מעולם לא אמר הרשב"א דהרמב"ם בעי וקברחיו שא במים ובמלחמה דהוי
מילי דסכנה וחייבין דאמר בדרמי לכל בעלמא לא בעי וקברחיו בעד ה'
ישראל וגם בנוי המל"ת אם מכירו וכן כ' בפי' הרמב"ם דאפילו בעד ה' ישראל
במלחמה או במים של"ם בעי וקברחיו שב"כ פי"ג מגירו' ו"ל עד ה' אומר
רלוחיו שמת במלחמה או מפולח או טבע בים וכיולא בדברים אלו
שרובם למיחה אם אמר וקברחיו תנשא לאחו ואם לאו וכו' עכ"ל · הרי
הדברים ברורים בדברי הרשב"א ומטעמו ומעחה דברי הרב כ"י קשים
ומריבים יחוב ודוק · גם מה שחשב כת"ר לתרן ואמר שקושית הרשב"א היא
מדיוקא דרוקא במים של"ם לא תנשא לכתחילה אבל במים שיש להם סוף תנשא
לכתחילה ולדברי האומרים דבעי וקברחיו גם במים שיש להם סוף למה
תנשא לכתחילה כיון דלא אמר וקברחיו ע"כ תורף דברי כת"ר ודחוקים הם
מכמה חנאי ח-א דהא הברחנו דלא הלריך וקברחיו שא במקום סכנה דאמר
בדרמי המנם במים שיש להם סוף לא שייך כן כיון שרואה שלא עלה מכל הפחות
לא אמר בדרמי · ואו קשה לדברי כת"ר שוחת היא קושית הרשב"א לאמאי
הולרך להקשות קושיא זו מעובדא דחסא שחם מים שאין להם סוף ולהקשות
מדיוקא הא מים שיש להם סוף תנשא לכתחילה והלא תנשא שלמה היא מים
של"ם לאחו אסורה ושיש להם סוף לאחו מוחרת ואין לומר מה שכתב כת"ר
שאמלא הך עובדא דחסא הוא למיגא אסורא כדיעבד ומוחרת כדיעבד אבל
לכתחילה לא הא ליכא למימר הכי חדא דמוחרת לא אמעט מעולם שהוא
כדיעבד שא לכתחילה דאיה לדבר בחיסורי שבת כשאומר מותר לעשות כך וכך
הוי אפילו לכתחילה וזה פשוט ועוד דהא לאמרינן התם מעשה בסומא שירד
לטבול בנהרא וירד מושכו לאחריו ושאו כדי שאלא נפשא והשיא רבי אחי נשותיהם
הרי שהשיאם לכתחילה בשאחו אע"פ שלא יבאו ולא קברום ואם כן היא לו
להקשות מהכא ולמה לו מדיוקא ובמקום שאמרו לקבר אין להאריך הנלע"ד

כתבתי הלעיר **יום טוב צהלון** ס"ט
נשאתי

שו"ת נבחר מכסף
סימן זן

נשאלתי על חזת שיח הכהן הרופא כיצד יוכל דיוכל בהרכבת עדיות ושו הם :

א כפ"ע כה יהודי ה' מתוסבי הכפריס ואמר לוך כימים שנלכד שיח הכהן הרופא בכוחו מעיר פמיקם כשהיתה התלחמה כין הסר של עיריו ושר הערכיים ונלחוהו כמלך היהודי הנו' עושה מלחמת הרלעטת בחלני הערכיים הם כנים קרוב לדרך פמיקם ורחה לת הערכיים הממה כעלי התלוים חט' שכהו והכיוח חחד מהם כלי לומנות של רופה ושלו מכין לך זה ולמר לו יהודי ה' שהיה כה מדרך פמיקם לנפת וגוי חחד עמו חמר והרגטוהו ולקחטו זה ממנו כ"ז העיד כפניו ה'יהודי הפרוי הנו' ולרחיה חתמטו שמטו פה נפת ת"ו :

ב כפני העיד לכרהם נעמיקם לוך שמע מגוי לחד מסל"ת כדכריס השה וז"ל יה מסכין כ'יל'ר ש חכיס מת כלן הג'והדו שלה יקחול קלחלו שרי הוח עלוד ש כדלוי שריך ש למיר פי ש נ'למים ולרחיה חתמתי שמי מזה לכושעפיח . ופי' הדכריס כלה"ק לי עני שיח הרופח כמה היה טוב ה' יהרוג הורנו כי הוח עוזר הערכי שותף הלימיר כג'למוס . והכרטו חתיימת החכם הזלם כמה"ר מזה לכושעפיח :

ג כפניו ח"מ כלו כ' עדיס כזריס והעידו לוך גוי ה' ספר יצב כחניח לחד מהעריס ואמר לספר לפניכם המחורע ס"ם היכר לטובה ויש היכר לרעה כי היינו כלים כדרך לכי וחכירי ופגענו כזכים לסטיס מזוינים ואמרתי לחכירי נפרד לים מרעהו למען לח יובלו להזיקנו ונפרדתי לכי מחכירי והלכתי כדרך ה' למעלה נכוהה והייתי מריס קול ומנגן ואומר ש תחמן כחרס והמה מהלכיס כדרך למטה ואמר לחד לחכירו גלך ונהרגהו לאמר לו חכירו מה כלע כי נהרגהו זה לים עני ומה נקח ממטו לח"ך הלכו הלסטיס למקומס וכנסו לכפר קדם והגדול של קדם מלכסן לותס כשכיל שלה יזיקו כעיר לחר ימיס כי הגדול של קדם לכלן ורחה לותי כשוק ולמר לי כשהיח כה כדרך פלוני מה היית לומר כיגון ולמרתי לו מה לומרתי לומר לי לומרת שו הדכריס לומרתי לו כן הוח לחר דע לך שים היכר לטובה ויש היכר לרעה שלשיח היהודי הרופח היה לו היכר לרעה שכשכהו מפמיקם פנעו בו לותס הלסטיס ענמו שפגעו כך ולקחו מלכושיו ממטו ו' גרוס ופטרוהו והכיר הוח לה' שהיה עמהס שהיה מכפר היכנית קרובה לעיריו ולמר לו לחלה פניך שתעשה עמי חסד ותלילני לומר לחכיריו מה עזיתם לפטור לת זה שמכירי היום לו מחר יתפשו על ידי המשל כיון שמע ה' מהס כך הכהו כסיף מלחוריו ראשו והריץ לת

גולגלתו

טלגלתו וחמ"ך מחכו הנוף והשליכוהו כהבס כין מעזביס · כל זה ספר לי
הגרול של קדש הנה תרשו מזה שים היכר לרעה שלו לח היה מכיר שום ח'
מהם לח היו הורגים לחותו כל הדברים השה ספר הגוי הקפר הנו' מסל"ת
כל הדברים השה העידו העדים הנ"ל כפניהו ולרחיה חתמנו שמיהו :

ד קדמנח כי ריבח דחתמין לתתח לחתח יוסף כן דעה וחסביר לחר מחייס
והגזוס חיך כהיותו כמחנה ערביים לחת והוח יושב תחת סכה לחת
וערביים יושבים תחת סכה לחרית לגל סוכתו ושמע לותם חנויס מסיחים על
מה שעשו לשמוש ן' לחר וחיו חומרים שו לשו למה לח הרגתם לותו מחל מח
קחלנח כ'יג'ר ש יהודי ש חכים שי כהן ג'ליה מן ענר ן' שהב וחקטע ש רחן
חקטע ש כ'כר והיה זה יום כ' שלהי חדש חב השפ"ה ליסירה וחתמנו חדי מנו
חלתח וקיים : יוריהו מו"ר לי שריח לפתח שיה הנו' להכתח כד' ערוות שו
ושכמ"ה :

תשובה שערי תשוכה נפלחו כשריותח דהחי לתתח כי כעדות הרחשון
שרחה שהכיחו הערביים כלי חומנות של רופח ושל מנין להם
זה וחמרו יהודי לחד שהיה כח מדרך פמיחם לנפת וגוי לחד עמו והרגוהו
ולקחנו זה ממנו לין כעדות זה שום הוכחה להחיר כי לח פורש מת שמו ולח
שם עירו שחע"פ שחמרו הערביים היהודי שהיה הולך מסמיחם לנפת לינו
כמשמע שידעו הגוים ההס שנפת היתה עירו של הנהרג ולח לחמר שלח שהיה
הולך לנפת ושמח לים עברי הוח עובר ממקום למקום על דרך נפת וגמינו
כתיספתח ופסקה הרמב"ם פ"י"ב מה' גירושין לין מעידין עד שמכירין שמו
ושם עירו ולחיח פלוגתח דרבותח לי קני כשם לכיו כלח שם עירו שהרי"ף
כתב כהלית דמכלוף ן' מלול דסגי ורביס ונדוליס חלוקים עליו ומ"מ לכ"ע
היכח דלח הזכיר שם עירו ולח שם לכיו לח מהני ולפי' כהזכיר כגוון כתב
הריב"ם להחמיר בעניין לכרחם פרח כיון שלח הזכיר שם עירו ולח שם לכיו
דמשמע התם דכמיו לח מהני וכל שכן כב"ר דלח הוכר לפי' שמו והע"פ שרחה
כלי החומנות של הרופח לין כחותה רלוה ממש דשמח הם כלי חומנות של
רופח לחר שהרגוהו ולינם של שיה הרופח הזה ולע"פ שהיו ניכרים לותם
כלי החומנית שהיו לש ה הרופח הזה הרי שניהו כמשנח לין מעידין שח על
פרטף פנים עם החטם ולע"פ שים סימנים בגופו ובכליו ולפי' כסימנים
מוכהקים בגופו לו בכליו לינה פלוגתח דרבותח ומסקנח דהלכתח דסימנים
מוכהקים בכליו לינו כלוס לפי דחייסינן לשה שמח החילם לחחר וזהו הלחר
שהחילם לו לחכל כסימנים מוכהקים ביותר בגופו כגון הכר יתר לו חסר
מעידין עליו ונמלח כרור כסימני כלי הרופח לינם סימנים וכ"ש שלין בזה

שו"ת נבחר מכסף

סימן מוכהק · וגם יש לנמנם בעדות זה כיון דהתחיל היהודי לשלול לגוי
מכין לך זה והשיב הגוי שהיו של יהודי לחד שהרג לותו לית כן הין כלן גוי
מסיח לפי תומו שלא משיב לדברי היהודי שפיי לותו מכין לך הכלים השו שיש
במשמע דבריו שרלוו לשלול על בעל הכלים והשיב לשלחי כי הס של יהודי
לחר שהרגו לותו ולית כן הין כלן גוי מכל"ת כיון שהוא נפש ומשיבו · וכתב
הריב"ש כתשובה ו"ל למעשה לכי נוקפי לח מר לשת היש שהרי הין זה ברור
גם כן להתיר לשת היש לעלמא ודי לנו כהיתר מכל"ת כשיהיה לנו ברור שיהיה
מל"ת גמור הכל כל שיש להם ספק כספרו לית הוא נפש הרי זה ספיקא
דלוריתא ולוקי לייתיה כחזקת לישרא וכו' ע"ש · הן לאת שדעתי נוטה שלא
חשבו כנפש ומשיב שלא כנפש על לותו לדם לית הוא מי לו מת והשיב על זה
דהתם לא מקרי מל"ת וכן מה שכתב הריב"ש לתום להתמיר למעשה הוא
כלותו כדון שפיי המלח ליהודי ולנכריה כמקי עסקיתו דנרלה שמעו והכין
ממה היו מדברים והשיבה הנכריה לא דברו ביהודי שהיה עמכם כספינה
לית הוא חי לו מת ולכך חשש להתמיר ולדון כמשיב ולשו מל"ת לכל כשנפש
הגוי על דבר לחד כגון מכין לך הכלים הללו שלית קנה לותם לו מנא לותם
מליה כדרך ולא היה שם הכרח להשיב לם הרג לת הנפש לו לא ובודאי
שכענין הריגת הנפש היה הגוי מכל"ת · וגדולה מזו הביא הרב"י כא"ח סי'
י"ו כמעשה שבא לפני הרב הגדול כמהר"ר יעקב כי רב כלחד שהעיד שיהודי
ל' זמן ישמעאים לסעוד הללו ושפ היהודי לחבירו שמעת מה נעשה מפלוני
ופלוני והשיבו הישמעאים לשו מכירים מי הרגם והתיר נשותיהם כעדות זו
כיון שלא שפו לגויס והם השיבו מעלמם ולית כן כל"ד שהם השיבו מעלמם
על ענין הריגת היהודי עם שלא הוזכר ענין היהודי כפניהם הוי שפיר מל"ת
וגם לין לנו לחוש מדברי הגוי שלמר לכי הרגתיו דילמא לימתא קעביד שהרי
כתבו כתשו' מימון ס' נשים דכיון דלא מוכחא מלתא מתוך דבריו לא מקמי הכי
ולא כתר הכי דלמרמא לימתא למר הכי לא תלינן להחמיר וכ"כ כתה"ד סי' רל"ט
דלא למרינן למירמא לימתא קעביד שלא לם כן מוכח מדבריו וכן משמע
מתשו' הרמ"ם וז"ל שנלמן לו' שהרגו ליהודי והיהודי שמעו מפי הגוי כא לכ"ד
ויתירוה ע"ם הרי מבר זה הוי שפיר מל"ת לכל מהמדרי' לחברים לין כעדות
זו ממש ומה גם שנים כאן על החתים דלא הוי קבלת עדות ככ"ד שלא תרי
מסהדי על דברי הגר ולא מהני · גם לת הטני שהעיד שמעו מפי גוי
מל"ת יש מסכין כי"ר ש חכים מת כלן לג'ולרו שלה יקטול ש קטלו ויש כעד'
זו הזכרת שמו לין לסמוך עליו כיון שלא הזכיר שם עירו לו שם לכיו דלא
מהני לכ"ע ולם כלת לדון על שהזכיר שם לומנותו (ר"ל עי' כסי' כ"ן מה

שכתב

שכתב הרב המחבר כהחיים שלום המנגן ודוק) שהוא רופא ומשכינן ליה כה"ג
שם לכיו"ן הזכיר שם עירו כרהין הדכריס דלא מסיב שם הלומנו' שלא כהזכיר
שם כגויו וכבר כתבתי למעלה דלא מהני שם כגויו זו לף זו שהין בלומו
קבלת עדות ממש כיון שלא נתקבל כפני ג' דהוה ליה עד מפי עד מפי
הכתב וקי"ל מפיהם ולא מפי כתבם ועוד לפי לומר כלשון זה שאמר שלה
יקחול קלתלו שהין כהן הודאה על שנהרג פי שמא אמר קתלו על המכהו
מכות ופלעים שכן כלשון ערכי לומרים על המכה לחבירו כהכן לו כאנרוף
קתל פלהן לפלהן דהויטו הכה ופלוע . גם את השלישי שהגיד דכרי הגוי הספר
מפי הגוי הגדול של קדם צריך להתישב כדכריו כיון דהוי גוי מפי גוי והריב"ם
סי' שע"ז כתב להחמיר כזה וז"ל מה שהעיד הגוי ששמע שהגיד לו חבירו
הין זה כלום דגוי מל"ת מ"ום הוא והכו דלא להוסיף עלה ולע"פ שנראה מהם"ם
דאפי' מפי עבד מפי שפחה ומשמע דעבד מפי עבד נמי מהימן כעדות אשה
שאני הכי דנאמנים כתורת עדות והין צריך שיהיו מסיחין לפי תומם שלא מכמיס
האמי' כעדות אשה כעד אחד אבל גוי הוא נאמן כתו' עדות שלא כמה שראה לא
כמה שיעיד מפי האחר שהרי הין הגוי בקי להכיר אם חבי' הוא מל"ת או מתכוין
להניזד וזה ברור עכ"ל . אבל הרב כעתה"ד סי' רל"ט ומהריק"ו שורש קכ"ה
הכריחו דמהימן גוי מפי גוי מל"ת מק"ו דאשה מפי אשה דגוי מל"ת מהימן
טפי מאשה מהיות דלא ההה כהנת כפונדקית והשיב רבי עקיבה לכשהיה
כפונדקית נאמנת שהפונדקית הוליכה מקלו ותרמילו וכו' הרי לך דלע"ג דפליג
ר' עקיבה כאשה לפ"ה מודה מגויה מל"ת דמהימנה שמע מינה דגוי מל"ת
עדיף מאשה המכוונת להעיד ומדחזינן דאשה מפי אשה מהימנה כ"ש גוי
מפי גוי כמל"ת . ולע"ד נראה לומר דאפי' הריב"ם לא אמר שלא דהיכה לספיקי
כגוי הראשון שמא לא אמר דכריו לגוי האחר כמל"ת אבל היכה דמוכיחים
הדכרים שלא אמרם הגוי הראשון שהוא מסל"ת כמו כל"ד שהגוי הגדול של קדם
שלא לגוי האחר מה היית לומר כנגון כשהייתי כא כדרך פלוני והשיבו לו אמר
שים היכר לטובה כלומר שבשביל שהכירו ניטול אבל היהודי נהרג כשביל שהכיר
את להובו הנה נכריס הדכריס שהיו דכריס שו מסיחין לפי תומן ולפילו
להריב"ם מהני ומה גם שכפי הנראה הוי הלכתא דגוי מפי גוי מהימן כמל"ת
כדכרי הבעתה"ד ומהריק"ו וכן כתב כתשו' מהרשד"ם דהכי הלכתה והכי נהוגן
אבל כל זה היינו שוה לענין שלא הוכירו שם אביו ולא שם עירו ולע"פ שהזכירו
שמו ולומטותו שהיה רופא לא שני דכמה נברי איכא בעלמא שיהיה שמם
כנ"ר ולומטותם רופא ושמא אחר מעלמא הוא שנהרג וזה היום שיה הרופא
המכוה כנ"ר ש חכים עודנו חי . ולפיוס מאי דקוי לנא למהדר כתר שריותא

דענוגה

שו"ת נבחר מכסף

דעגונה דאתתא כמו שכתב הרמב"ם כתשו' שאין להחמיר ולחקור יותר מדאי
כעגונה דאתתא גם הרא"ש כ"כ שכל המרבה לדרוש ולחקור כעגונה דאתתא
הין רוח חכמים נוחה הימנו עכ"ל · ואע"פ שלא הקלו שלא לנבי עדים דהייט
להחיר ע"פ עבר ע"פ שפחה לכל בגופה של עדות לא הקלו שלא לדרכה החמירו
להצריך שיהיה העדות ברור כמו שכתב המרדכי כפ' בתרא דיבמות · מ"מ
נראה כעיני שים לנו לסמוך על העדות הזה ועל העדות הרביעי שהגד השוה
כשניהם שאמר הגוי שנהרג כג"ר ש יהודי ש חכים ויש כאן שמו ומומנותו
ומכירו שהיה בא ממקום ן' שהב כי גם לף הוא מגד דרך מקומו ן' שהב ואם
יתפשו באותם מקומות שלא יגא משם יהודי שמו כג"ר ש חכים שלא זה שני
ויש ראיה מהתם בתה שהביאה הרמב"ם פי"ג מה' גירושין ישרש שאמר מת איש
יהודי עמנו במקום פלוני כך וכך היו"ם מניו כך וכך טורחו אין לומרים בקומר
הרעת פלוני הוא עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו לכל שם
שאמר אחד יגא עמנו מעיר פלונית ומת מתפשין באותה העיר שם לא יגא
משם שלא הוא תגשא אשתו וכפי זה יש לנו לומר כג"ר שאמרו הגוים מסל"ת
שכג"ר הרופא הבא מפמיקם ממקומות ן' שהב נהרג מתפשין באותם המקומות
ואם לא יגא משם שלא זה שיה הרופא תגשא אשתו · וכי תימא דלא קאמר
הרמב"ם מתפשין שלא כישרש המעיד שכן הוא לשון הרמב"ם ישרש שאמר מת
פלוני וכו' ומסיים בה לכל שם שאמר אחד יגא מעמנו מעיר פלונית מתפשין
וכו' ואם כן כגוי המל"ת הין לנו לומר דמתפשין הא ליתא מסברא דכיון דגוי
מל"ת מהני כעגונה דאתתא כישרש המעיד יש לנו לדונו ככל דיני ישרש המעיד
וכן מלאתי כתשובות דשייכי לם' נשים וז"ל דכל מילי דמהימן ישרש כעדות אשה
להחיר מהימן גוי מל"ת וכו' אמנם אחרי שהגוי לא העיד כפירוש פלוני נהרג
שלא שאמר היהודי מעיר פלונית כשאם יכרך שלא יגא מאותה העיר שום יהודי
הדר שם שלא חזר כי אם זה וכו' עכ"ל · הרי מבואר דשוים שניהם היהודי
המעיד וגוי המל"ת ואם תאמר למה לא כתב הרמב"ם דין זה של מתפשין
בגוי המל"ת דהא כדין הקודם לזה דסליק מניה מדבר בגוי ז"ל יגא ישרש
וגוי וכא הגוי והסל"ת ואמר איש שיגא מעמי מכאן את משיהין את אשתו ומשם
לדין זה כתב ישרש שאמר מת איש פלוני וכו' לכל שם שאמר אחד יגא מעמנו
מתפשין וכו' ולמה לא נקטיה כדין גוי שאמר אחד יגא מעמנו מעיר פלונית
ומת מתפשין וכו' ועק"ק לפוס ריהטא דכדין הגוי מל"ת לא הצריך חפוש כמו
שהצריך כישרש שלא אמר כא הגוי והסל"ת ואמר איש שיגא מעמי מת משיהין
את אשתו ובשלמא לפי פירוש הרמב"ם כדין ראשון כשהוכיר הגוי שם היהודי הוא
מניכן למימר דלא הוצרך לחפש שלא במקום שהיו מוכיר שם המת ובמת יודע

לישה

חיפה כי הוא לותו שמת לו נכרי שלח מתוך החפוש והפשפוש שידעינו שלח
יצא מלותה העיר וולתו לכל כשהזכיר שמו והסיח לפי תומו מזיחין על פיו
לכל לא הזכיר הרמב"ם הזכרת שם פלוני הלא היש שיצא עמי מכאן מת מזיחין
את לשתו וגם ה"ה פירש דברי הרמב"ם שהגריך כאן לומר קברתיו לפי שאין
הגוי מזכיר שם היהודי שלא לומר היש יהודי שהיה עמי וכן כעשרה לגשים
וכיוצא בזה דגוי היינו מכירין והיינו יודע שמותיהם ולפיכך גריך שיאמר קברתיו
עכ"ד והשתא ק' מ"ש כשהגוי לומר היש ח' שיצא עמי שכתב מזיחין את לשתו
ולא כתב שם מחפזין וכישרש שאמר היש לחד יצא עמי כתב מחפזין שם לא
יצא משם שלא הוא תגשת לשתו . ונלע"ד לישב דברי הרמב"ם כדקדוק הראשון
שאמר יצא גוי וישרש מעמנו למקום לחד וכח הגוי והסל"ת ואמר היש שיצא
עמי מכאן מת מזיחין את לשתו . וק' למה הגריך לשון כהקדמה זו יצא
גוי וישרש מעמנו וכו' כי לענין הדין כך מספיק לומר כח גוי והסל"ת ואמר
היש יצא עמי ממקום פלוני ומת מזיחין את לשתו שלא ודאי דסבר הרמב"ם
שאם לאמר הגוי מל"ת כרכרים השא היש יצא עמי ממקום פלוני ומת אין
מזיחין את לשתו עד שיחפשו בלותו מקום שם לא יצא משם זולתו היש לאר
ואז מזיחין את לשתו כמו שכתב לאר כך כישרש המעיד לחד יצא עמי מעיר
פלונית ומת מחפזין וכל והא דקאמר הרמב"ם כדין הראשון מזיחין את לשתו
כלי חפוש הוא כהקדמה זו שיצא גוי וישרש מעמנו למקום לאר דהייט שנודע
לנו כשיצא הגוי והישרש ולאנשו ידענו ורלינו את הישרש ההולך עם הגוי מי
הוא ולזה הוא ולאר כך כח הגוי והסל"ת היש שיצא עמי מת דתו לא גריך
חיפוש לידע מי הוא שיצא מהעיר עם הגוי שהרי קודם שהלך עמו נתברר ונודע
לנו מי היה היהודי שהלך עמו שלא שהגוי לינו יודע שמו ומכירו רק הוא לומר
לותו שיצא עמי שלנו מכירים לותו ולזה מזיחים את לשתו ולא הוגרכנו
לחפש לכל כדין ישרש שכח ואמר לחד יצא עמי ומת ולאנשו לא רלינו מי הוא
שיצא עמו רק מפיו לנו מיוס שאמר שיצא לחד עמו ומת ולינו יודע שמו לכך
לנו גריכים לחפש שם לא יצא מלותו מקום שלא הוא תגשת לשתו לאר החפוש
והוא הדין כיוצא בזה שם היה גוי מל"ת לחד יצא מעמנו ולא ידענו מי יצא
עמו רק מפיו יקרא שם לחד יצא עמי ומת פשוט הוא שמחפזין ולאר כך
מזיחין . ומ תשיבני שדין זה שכתב הרמב"ם יצא גוי וישרש הוא עיקרו בגמ'
פ' האשה גרה מעשה בישרש וגוי שהיו מהלכין בדרך וכא גוי ואמר לכל על
יהודי שהיה עמי שמת וקברתיו והרי לא נאמר שם בסהוה עוברי יצא גוי וישרש
מעמנו דליתא דנקט הרמב"ם דשמע בדבורו של הגוי מל"ת שאמר לכל
על יהודי שהיה עמי שמת שני ולא שגריך בהאוה עוברת חיפוש ופשפוש .

שו"ת נבחר מכסף

נראה לע"ד דהרמב"ם פי' כהאי עובדא דלמר מעשה בישראל וגוי שהיו מהלכין בדרך ולא למר מעשה בגוי שבא ולמר יהודי שהיה מהלך עמי בדרך מת מהא מסתבר דמ"ם ישראל וגוי שהיו מהלכים בדרך הוא דלתקברו לגבי שלותו גוי וישראל היו מהלכין בדרך כגון שנודע לנו כשהלך עמו ולפיכך כשחזר הגוי ולמר חכל על פלוני שהלך עמי שמת סגי ולא בעי חיפוס כיון שהוא נודע שיטו מי היה לכל חס לא נודע לנו וכא גוי ולמר חכל על פלוני שהיה עמי שמת צריך לחפש ולמר כך משיקין את לשתו וכן יבאר הרמב"ם מהו תרי עובדי לחדיבי מעשה בקולר של בני חדש שהיו מהלכין לחנטוכיא דהויטו שנודע לנו שהיו מהלכין עם ולפיכך כשבא הגוי ולמר חכל על קולר של בני חדש שמתו סגי ומשיקו את נשותיהם לכל חס לא נודע שהלכו לותו קולר וכא גוי ולמר חכל על קולר בני חדש שהיו עמי ומתו לא סגי עד שיפשפשו וכן צריך לבאר במעשה השלישי שבא בגמ' · וכי תימא חס כן למאי לא נקטיה הרמב"ם לגמרי דין מחפשין בגוי מל"ת ונקטיה בישראל אפשר דמשום רבותא דישא נקט לאשמעינן דאפילו בישראל התעיד אין סומכין על אומדנותו עד שיעיד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו וכיון דקאי בישראל נקט בסיפיה חכל חס למר לאו יצא מפשפשין וכו' ולעולם דהוא הדין נמי בגוי מל"ת ומנאתי לון לי בתשו' מהרי"ק דף קי"ט ו"ל ואין לומר דלא מהני מפני שלא בישראל לומר כן חכל לא בגוי ומשום הכי שבק הרמב"ם ענין גוים דקליק מניהו ופתח בישראל דכיון דהוי מל"ת כאמן מ"ם מישראל והא דנקט הרמב"ם ישראל דמשום דישא נקטיה לאשמועינן דאף על גב דישראל מעיד אין סומכים באומר הדעת פלוני הוא לכל הא ודאי דאפוס דקאתי בסיפא חס האומר גוי מהני עכ"ל ועוד היינו יכולים לומר דנקט דין החפוס בישראל דאפילו שהוא בא להעיד בתורת עדות ואין בעדותו דבר שלם להתיר כי לא הניד שם היהודי אפילו הכי בחפוס סגי ואין כ"ל בגוי מל"ת שהיטו בא בתורת עדות שלא מל"ת המיטוהו משום ענוגא ומרוס הוא שחרשו סופרים להקל חס כן יש לטו למד לנכי היתרא כיון שיש חפוס ופשפוס שלא יצא משם שלא הוא דמשיקין לותה על פי דבריו · לכל הנכון בעיני הוא דגם הרמב"ם לזירי בדין זה סתם כין בישראל וכין בגוי דהא לא קאמר חס למר בישראל אחד יצא עמטו מעיד פלוני מחפשין שלא נקט סתם לכל חס למר ח' יצא עמטו ולעל"פ שקודם לזה דבר בישראל שאמר מת איש יהודי אין לומדין באומר הדעת מ"מ סיפיה דמלתא דנקט לכל חס למר אחד יצא נקטיה סתמא כין בישראל וכין בגוי ורחיה לדבר שדברי הרמב"ם שו הם דברי התוספתא ואתא לא נקט ישראל לא בריאה ולא בסיפא וכך הם דברי התוספתא אין מעידין עד שמכירים שמו ושם עירו לכל

למרו

לומרו ר' יצח מעיר פלוגי מפסקין וישב וסיפא מיירי בסתם כין כישרש כין כגוי שא דהרמב"ם הוסיף כריעה ואמר ישרש שהמר מת לים יהודי אין לומדים בקומר הדעת לרבותא דאפי' כישרש המעיר אין לומדים בקומר הדעת עד שיכירו לכל הדין שוה הוא כין כישר'וכין כגוי וכן סיפא דמלת' לכל שם לומר ר' יצח מעיר פלו' ומת מפסקין לתרוייהו קאי כין לישרש וכין לגוי מל"ת · וכרבי' הדכרי' שהתוספת' מיירי כגוי מל"ת שהרי כתוספתא מייתי הלי דיבמ כתר הנהו עובדי דגויים מל"ת וסמיך להו קתני אין מעידין עד שמכירין לכל שם לומרו וכו' דמש' דאגויים דקאי מגייהו קאי ולהכי נקט סתמא אין מעידין ולא לומר אין ישרש מעיד וכו' · ואם קשה לישנא דמעידין דנקט דלא שייך עדות כגוי שא כישרש מ"מ כיון שהוא דין כולל כין לגוי וכין לישרש שפיר לישנא לאתויי דמעידין לגבי ישרש ועוד לשכחת כשמה דוכתי גבי גוי לישנא דמעידין לע"ג דלאו דוקא הוא כתורת עדות ועדיין אנו צריכים לגאת מידי ספק כדברי הגוי מל"ת דכיון שלא הכירו ליהודי רק לומר שיצא מעיר פלונית והנו סומכים על החפוש ופשפוש שלא יצא משם שא הוא שם כן היה נריך שיאמר הגוי מל"ת קברתיו כמו שכתב הרמב"ם ואע"פ שהרכה מהמפרשים נחלקו עליו דלא נריך קברתיו שמה שהוכרו כשנהו עובדי קברתיו אינו מן הטורף שא דעובדי הכי הוו מ"מ כלהו רבותא הוא להא דהרמב"ם וכ"ש לפי יתמי דיתמי לכל כ"ד שהגוי הסיח לפי תומו שהרינו את גולגלתו כסייף ושחכו הגוף והשליכוהו לשם שא עדיף מקברתיו דליכא למימר כשלי כדרמי · והריב"ם שם לשא דלאו דוקא הוי קברתיו שא כל שטלטלוהו ממקום למקום שני · קשין של דכריס נלע"ד שאשה זו מותרת להנשא לאחר שידעו או יחשבו כאותם המקומות של נ' שהב ופמיאם שם לא עכר אדם שם שיהיה שמו כנ"ר ואומנתו רופא מאותם הימים שנפקד זה חליים הכהן ועד עכשיו ואותה כדיקה הויא לפילו על פי נשים וקרובים וגוים ואתתא דא שריא כהסכמת עמי תרי מכעלי האורלה :

ואחרי שכתבתי הגלע"ד הרחיב ה' לנו כי כא לפני ב"ד הר"ר דוד פינטו והגיד כתורת עדות איך שמע מפי הגוי מל"ת שהוא מכירו לחליה הכהן הרופא הזה ואמר לדוד הנו' יש היכר לרעה שזה העני כנ"ר ש חכים שהיה יושב כחנות הזאת שלפניכו והרגו לאותו כשכיל שהכיר את גוי ר' מלכניה וחילה פניו להיות כעזרו והוא כעלמו אמר לאכיריו אם ישאר חי ימסור אותנו כיד המושל ומיד רץ אחד מהם ואחז רשעו כסייף מאחוריו וכו' והשתא לפי ערות זו נתפרש שם הסרוג והכירו שהוא זה שיה הכהן הרופא ולית שום ספיקא כדכר והרי לשתו מותרת וה פשוט לע"ד :

הלעיר **יאשידו פינטו** ס"ט

שו"ת נבחר מכסף

סימן נח

שאלה על מעשה בית דין · קדמנא כ"ר רח"ל לפסיד נפיש בירוקני לחר החיוס והנזוס להגיד האמת ואעיד כי בחותם הימים שנפקד מדמשק כליפה הכהן ונמנה בכפר לחד והיה עוסק במלאכתו ואמר לו נוי לחד ולחביריו העומד עמו לתת יהודים לו טורים ואמרו לו עבריס לנחטו לאמר להם הל יהודי שי קוחל לחים יכון לכוס לאמרו לנוי לחיו הל יהודי לאמר להם החדה ש יהודי ש סכלפי ש לפקרלני כלחיע פי ש ל'ויע לאמרו לו מלין לחה יודעו ופשיב להם לותו שהים רלנן פי נשלע קוכה לחרי ש כוחכה מסכין כלן מעו ממחרתין וקחלו תחת ש ג'וי קכל ש לוי עבד תורכת ש יהוד ועמרו פי ש כפתלן וג'ו ש יהוד מן מדינה ופתחו עליה ומת לקוה וכלן תחת רג'ליהם ומת דרו פיה וש ממחרתין ש ולחיד רחת טב ש ל'יעה וש לכ"ר ג'ל טב ש מדינה והעיד נפיס שכן היס כדבריו שהחמור החחד כח משוי ש כיתו של כליפה כהן הסרוג ולרחיה חתמו מה שמעתו פלוני פלוני פלוני יורט מו"ר כיכר דינה דהחי לימתת ושכמ"ס :

תשובה לפוס מלי דחזי לנח למסדד בתר שריותת דעגונת דליתתת כמו שכתב הרמב"ס כתשובה שלין להחמיר ולחקור יותר מדחי בעגונת דליתתת והמרכה לחקור לין רוח חכמים נוחה הימנו וגס הרל"ם כ"כ · לי לזחת חקרתי תרתי לחפס ולפשפס להוליח העגונה הזחת ממסגר בכלי העגון וכבדון זה ליכח תרתי לטיבותת הל' דבדי הגוי המל"ת שלע"פ שנרחס שזה הגוי הוח כמשיב ליהודי המעיד כבר הסכימו כל הפוסקים וברחשס הרי"ף והרמב"ס שגוי שהסית לפי תומו תחילה לע"פ שחלוהו לחד כך וכדקוהו עד שיפרש כל המחורע הרי זה נחמן ומשיחין על פיו וגס בדברי הגוי מל"ת הזכיר קבורתו של ההרוג כי לאמר קחלו ועמדו פי ש כפתלן וג'ו יהוד מן ש מדינה ופתחו עליה ומת לקו וכלן תחת רג'ליהם הרי כלן קבורה לכל מה שיש לפקפק בזה הוח שלח הזכיר הגוי שם ההרוג ולחן בעינן שמו ושם לביו ושם עירו ולע"פ שיש חולקים לי שגי שמו ושם עירו כלח שם לביו ושם עירו מכל מקום הלד השוה הוח שיזכיר שמו ושם עירו ולע"פ שלמר הגוי מל"ת סימניו של ההרוג שהיה לשקר וגס לומנותו שהיה • סכלפי מסכב בכפרים לין סומכים על שו הסמניס כמו שכתב הרמב"ס פ' י"ג מה' גרושין ישרל שלמר מת לים יהודי עמנו במקום פלוני כך וכך טריתו כך וכך סימניו לין לומריס כלומר

ח"ל מכנו נח ורלה בסי' כ"ן מ"ם ס"ם בהלים שלוס המנגן וכמ"ש בסי' ז"ן שקודם זה יעוש"כ ודוק :

כלומר הדעת פלוני הוא עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו וכד מעיכין שפיר הלי ליתתא שריא לליכסובי כיון שהניד הגוי שלותו יהודי היה מחזר בעירות והיה קבוע כמדינה לעשות מלאכתו בשלש קובה לחרי הבוקר וכולי עלמא ידעין שזה הלים כליפה כהן הלשקד היה קבוע במקום החוא ולא נפקד מהמדינה הים לחר שיהיה קבוע בשלש קובה לחרי הבוקר זולת זה הלים כליפה הכהן הרי זה כשר הזכיר שמו וגם הזכיר שם עירו כלמרו שהיה קבוע במלאכתו בשלש קובה שהוא כידוע בדמשק ויש רלים לדבר מהתוספתא והכיולה הרמב״ם פי״ג מה׳ גרושין ישרש שלמר מת לים יהודי עמנו וכו׳ לין לומרים כלומר הדעת פלוני הוא עד שיכיר שמו ושם עירו לכל לם למר לחד יגא עמנו מעיר פלונית ומת מחפשין בלותה העיר לם לא יגא משם של הוא תבשל לשתו . וכי תימא דלא נלמרם הא דמחפשין של כישרש המעיד לכל כנוי מסל״ת מכין לנו דמחפשין הם ליתא דכיון דנוי מל״ת מהני בעיבוכא דליתתא כישרש המעיד יש לנו לדוכו בכל דיכי ישרש המעיד . וכן מלתתי כתוב בתשובות דשייכי לם׳ בשם דכל מלי דמהימן ישרש בעדות לשה מהימן גוי מל״ת . ליברא דים לנו דין ודבריס בדברי הרמב״ס שקודם לדין הנזכר כתב יגא ישרש ונוי וכא הגוי והסל״ת ולמר לים שיגא עמי מכלן מת משיחין לת לשתו ולא כתב כזה מחפשין כמו שכתב כדין ישרש המעיד ולמר לחד יגא עמי מעיר פלונית ומת מחפשין בלותה עיר לם לא יגא משם של הוא תבשל לשתו ובתשובתי כמ״ש בהלכ׳ הר מכתי התרון יעו״ש . כלל הדבריס שבב״ד מחפשין במדינה לם היה ליזה ל״ל היה תשו׳ מי׳ כ״ו שקודם מי׳ זה שהלריך שם בזה כמו שיעו״ש :

לדם לחר בעורתו של כליפה כהן קבוע במלאכתו בשלש קובה לחרי הבוקרים וגם היה דרכו לחזר בכפרים ולם לחר החפוש לא מלאו לדם לחר כנ׳ וגם לא נפקד מהמדינה של זה הלים כליפה כהן הקבוע במקום החוא משיחין לת לשתו . ולע״ד הלשם הזלת מותרת ולין כלן כית מיכום :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס״ט

סימן נט

שאלה כמותב תלתא כחדא הויכא כד לתא קדמנא ילחק זרמיה והעיד כתורת עדות גמורה לחר לליום והגזום ולמר לין כהיותו בכפר של רוחייבה בלו ערביים לביתו הסיך של הכפר וילחק הנ׳ היה עומד לללו ושלו הערביים לשיך וא״ל מי הוא זה העומד לללך א״ל יהודי הוא א״ל הנה היהודים

שו"ת נבחר מכסף

טורפים שילחו מהדומיר למדבר עם הגלפיר עלי הרגו לותם תורקמלנים
הלך יצחק הנז' ושלח לחקור הידעתם מי ומי היהודים שילחו מהדומיר למדבר
ק"ל נהר עוחד הטורף וכנו שהיו עמנו ברוחייבה והלכו לדומיר ולקחו הגלפיר
עלי והוליכם דרך המדבר לחר כך הלך יצחק הנז' לבית הגלפיר עלי ושלח לותו
כעד החנשים שהלכו במדבר מה היה להם ק"ל לותו היהודי נהר עוחד וכנו
כל"ר שהלכו עמי יצחו עליהו הטורקמלנים ולבי כרחתי ועמדתי מרחוק בתל
החד ורחיתי שסרנוס ומגיד לו גם ההורג לחר כך הלך יצחק הנז' לבית ההורג
ושלח לו לוך היה מעשה ק"ל הן לחת שלבי הרנתים שלבי חשבתי שים עמהם
מעות ק"ל מה תוחרו ק"ל היקף וקטו מגד חון לבן והוח לסמרלבי ומלחו
בולטו וכנו גופו היה דק · ע"כ ערות יצחק הנז' לחר כך כלו לפניו כ' עדים
נלחנים והעידו שבדמשק היה הלים שהיו קורלים לותו נהר עוחד וידעו שילח
ש המדבר והיו כו שו הסימנים הלמורים ושמו מנטור ושם בטו כל"ר והיו קורלים
לותו נהר עוחד וממה שהועד בפניו חתמנו שמותינו פה דמשק וקייס :

יצחיהו פינטו יהודה קריספין משה נהלון

יורנו מו"ר לי שריך לשת מנטור לנסובי ושכמ"ה :

תשובה לפוס מלי דחזי לנח למהדר בתר שריותת דענונת דלייתת כמו
שכתב הרמב"ס בתשובה שלין להחמיר ולחקור יותר מדלי
בענינת דלייתת והמרכה לחקור לין רוח חכמים נוחה הימנו וגם הרל"ם
כתב כן על כן בלתי לחפש ולפשפש למטוח פתח תקוה להוליח ממסגר לסירת
תקות הענונה הזלת ותחת שלש רגזה חר"ס הענון הזה כי לם בלנו לסמוך על
דברי הגוי המל"ת שלמר שהיהודים הטורפים שילחו מהדומיר למדבר הרגוס
הטורקמלנים לין כזה לח הזכרת שמס ולח עירס ויש הרבה מהפוסקים
שהסריכו גם כן להזכיר שם חביו · לכל הל־ השוה לכלס הוח דבעינן שיזכיר
שמו ושם עירו וכן כתב הרמב"ס פי"ג מה' גרושין ישרש שלמר מת לים
יהודי עמנו במקוס פלוני כך וכך טורתו לין חומדים בלומד הדעת פלוני הוח
עד שיעיד שהוח פלוני ויזכיר שמו ושם עירו · ולם בלנו לסמוך על דברי
הגוי הלחר עלי הגלפיר שלמר לותו היהודי נהר עוחד וכנו כל"ר שהלכו עמי
למדבר הרגו לותס וכיון שקרלו בשם נהר עוחד ויש עדים שהלים שילח
מהדומיר עם עלי הגלפיר ש המדבר היה נקרל בשם נהר עוחד וכנו כל"ר
לם כן הוה לים כהזכיר שמו ושם עירו כמו שמתבלר מהתוספתת ופסקה
הרמב"ס שם וז"ל לם למר לחד ילח עמנו מעיר פלונית ומת מחפשין בלותם
העיר לם לח ילח משם שלח הוה תנשח לשתו ולם כן כל"ר נמי מחפשין לם
לח ילחו יהודים טורפים מהדומיר ש המדבר עם הגלפיר עלי שלח זם הלים

הנקרל

הנקרא בשם נהר עוקד וכתב כנ"ר שגי כהכי להתיר לשתו והנה כזה יגלנו מהפך של הזכרת השם לכל נפלנו כפתח הגדול שחין זה הגוי מפל"ת שלא משיב ליהודי השוכו היכן הם היהודים שהלכו עמך והשיב לו היהודים לנהר עוקד וכתב כנ"ר הלכו עמי ויגלו עליהו הטורקמאנים והרגום וגם ההורג שאמר לכי הרגתים היה כמשיב ליהודי וגם לא הזכיר שמו וכבי הלי נוונה כולי עלמא מודו דלא מקרי מל"ת דהא מוקי בגמ' למתניתין דפונדקית דאמרו לה לית חביבו כין דאזתיכהו בכלת וכין דבכתה קודם שלתם הויא מפל"ת ומוכח שפיר דלא מקרי מל"ת שלא בלא שום שלה · ועוד יש לפקפק שלא אמר הגוי מל"ת קבריתו וזו מחלוקת בין גדולי התוריס דלהרי"ף והרמב"ם בעי קבריתו והרשב"א כתב בתשובה מקלת האחרונים כתבו שהוא נאמן בהומר מת סתם ולע"פ שאין דעתי מכרחת כך דעתי נוטה ומ"מ מי יקל ראשו בנגד אכות העולם כדבר שבערוה ואיני מורה להקל ע"כ · גם הריב"ש סי' שע"ו כתב לפי ההלכה ועיקר השמועה נראה דבריהם דלא בעינן קבריתו שלא בשעה עצמה כמלחמה אבל בעד אחד כמלחמה וכמיס אין טורך לומר קבריתו שלא כיון שיגלו הדבר מפי הרי"ף והרמב"ם להחמיר ראוי לחוש לדבריהם ע"כ ואם כל הני רבותא תשו לה אגן יתמי דיתמי מה נעשה בתרייהו · אמנם מכח המסור בידינו לחפש בזכות הענוגה יש לנו לסמוך על דברי הגוי הראשון שאמר מל"ת היהודים הטורפים שיגלו מן הדומיר ש המדבר עם עלי הג'פיר הרגום הטורקמאנים שהרי זה כשו הזכיר שמם ושם עירם כיון שאמר היהודים שיגלו מהדומיר עם הג'פיר עלי למדבר וחקרינו ודרשנו שלא יגלו יהודים עם הג'פיר עלי מהדומיר למדבר זולת שו האנשים האלו וכתו הטורפים הנקראים בשם נהר עוקד וכתו והם הם היהודים שהלכו עם הג'פיר עלי למדבר ואין זולתם הרי יש כאן הזכרת שמם וגם הזכרת עירם כיון שאמר שיגלו מהדומיר כראיתא בגמ' פ' האשה נרה מעשה כיפרש וגוי שהלכו בדרך ואמר אכל על יהודי שהיה עמי בדרך שמת בדרך וקבריתיו והשיגלו את אשתו ובקשו הרמב"ם פ' י"ג מה' גרושין הרי שאע"פ שלא הזכיר הגוי שם היהודי ולא שם עירו שלא שאמר היהודי שנתלוה עמי בדרך מת כיון שידענו בהיש שהוא שהלך עם הגוי ואין זולתו מתירים את אשתו · וגדולה מזו כתב מהרי"ק בשו' שאע"פ שהגוי לא נתלוה עמו והוא אמר היהודים שנתלוו עם האמר פלוני ליך מטפיחה לאסקופיח ונהרגו ולא יודעים שהיהודים שהלכו עם אותו אמר הם פלוני ופלוני כבר נתבאר שעליהם הוא אומר ע"כ · והרי נדון שלנו דומה ממש לזה שאמר הגוי מל"ת היהודים שיגלו מהדומיר עם הג'פיר עלי למדבר נהרגו ולא יודעים מפי עדיה כשרים שלא יגלו משם עם הג'פיר

עלי

שו"ת נבחר מכסף

עלי וולת שו"ת מהנשים לב וכנו מרי זה כמוכיר שמם ושם עירם ומתיריס לת
לשתו . ויש עוד רחיס מהתוספתא שכתבתי למעלה שהביאה הרמב"ם פי"נ
מה' גרושין ה' יגלה מעמנו מעיר פלונית ומת מהפשין כאותם העיר לא
יגלה משם שלא הוה תשתו לשתו וחע"פ שדין זה של מחפשין נקטיה הרמב"ם
כישרש המעיד ולא לחרה כדין הגוי מל"ת
מ"מ יש לחלק בניהם דכיון דהקילו
כענוגה דליתתא להשיאה ע"פ גוי מל"ת
ועבד ושפחה יש לנו לדונו לגוי מל"ת כעד המעיד וכן כתוב בתשובות מיימוני
דשייכי לה' בשיש דכל מלי דמהימן ישראל בעדות לשה מהימן גוי מל"ת .
ובתשובות מהרי"ק דף קי"ט כתב ולין לומר דלא מהני חפוש שלא בישרש לכל
לא בגוי ומשום הכי שבק הרמב"ם ענין גוים דהליק מנייהו ופתח ישראל
שלחר מת לים יהודי וכו' דכיון דהגוי מל"ת נהמן מלי שגא מישרש והא דנקט
הרמב"ם ישרש לפשר דמשום דישא נקטיה להשטעינן דלע"ג דישרש מעיד
עליו לין לוחריס כלומר הדעת פלוני הוא לכל הא ודלי דחפוש דנקט בסיפא
הוא לפילו בגוי מל"ת ע"כ . והכי נמי בנדון דידן מחפשין אם לא יגלו
מהחזיר למדבר עם הנפיר עלי שלא שו הנודעים ליהודים בשם להר שוחד
וכנו כל' מתיריס לשתו . ועל מם שלא לחר הגוי מל"ת קברתיו ולריכים
לנו לחוש לדברי הרי"ף והרמב"ם חגם שיש מהפוסקים לחרונים שלחרו דלע"פ
שבער במלחמה וכמיס לריך לומר קברתיו מ"מ בער ביבשה לא בעינן קברתיו
לכל לין נראה כן מדברי הרמב"ם שהזכיר קברתיו גם בתת כדרך וגם לדברי
הרב המגיד שכתב לף רביט שבור שלין לריך בגוי המל"ת ולומר מת פלוני
שילחר מת וקברתיו לכל בכלן הזכיר שלריך לומר קברתיו לפי שלין הגוי
מזכיר שם היהודי שלא שלומר לים יהודי שילא עמי ע"כ . וכן חלק הר"ן בין
מביתו ללין מביתו וגם הדב"י ח"ם סי' י"ז כתב מם שסביב מהר"י סלגים דלא
הלריך הרמב"ם לומר קברתיו שלא היכא שנמלא הגוי בשעת מיתתו לו בריגתו
דמיסיין דלחר כדרמי כהנהו עובדי דילא גוי ושרש שנמלא הגוי בעת מיתתו
לכל היכא דלא נמלא בעת הבריגה מודו דלין לריך לומר קברתיו ע"כ . ומכל
החלוקים השם לא הונח לנו כל"ר שלין כלן הזכרת שם וגם לין כלן מביתו
והגוי מל"ת לין לנו יודעים לם נמלא בעת הבריגה לו לאו . לכל יש לנו
לסמך על מה שכתב הרב בעתם"ר דהלינן להקל בעד המשמש יותר מבעד
המעיד וסביה רחים מהיה דכתב הרמב"ם וכבר הודענו שהעד שלחר שמעתי
שמת פלוני לפילו שמע מלשה שלשמע מפי עבד הרי זה כשר לעדות לשה
ומשיחין על פיו . לכל לם לחר העד לו הלשה לו מעבד מת פלוני ולני

רליתיו

רחיתיו שמת שוטים לותו סיתך רחית ובמס ידעת שמת וכו' משמע כהדיח דבעד השומע תליגן להקל דמי שהניד לו נתכרר לו שמת כלא ספק ע"כ וכיון דקי"ל דאפילו להרי"ף והרמב"ם דבעי לומר קברתיו לא בעינן קברתיו ממש שא כל שאומר דברים ברורים שאין לספק בהם דאמר כדמי סגי כגון דא' נגעתי בו לאחר שמת או שניתיו ממקום למקום וכיוצא בזה וכמ"ש הריב"ש בתשובה וכ"כ הר"ן בתשובה סי' ג' ומ"מ כוי יודע דלא בעי קברתיו ממש שא כל שאמר דברים ברורים שאין לפקפק דאמר כדמי כגון שאמר נגעתי בו סגי ע"כ. ואם כן תליגן בעד השומע מהגוי המל"ת שאמר נסרגו היהודים דילמא הגוי המל"ת שיבה את המרוגים ממקום למקום או לחריס שיבו לותם בפניו ולא תם לומר זם ספרט הגוי המל"ת וכן מצאתי למהריב"ל שב' בחשו' ח"ב סי' ע' וז"ל תליגן להקל דילמא הגוי מל"ת שיבה לותו ממקום למקום שכיון שלא קברם אין השיבוי ממקום למקום דבר רשום כדי שיזכרנו כיון שהיו מכוין להעיד ולע"ד הסברא הזאת ישרה היא ונכונה ורחוי לסמוך עליה ותהיה הלשה הזאת מותרת להשתא עכ"ל. ואני בעניי אמרתי לחלק בין הלו' בהרג פ' לאומר את פלוני דבמת אינה למיתת דאמר כדמי דילמא נתעלף ולא מת ולהכי בעינן קברתיו משא"כ בנהרג דלא גרע מהמעיד ששחטו בו ב' פיסחים הו רובם שב' הרמב"ם שם לפי' עמד וברח מעידים עליו שמת שודאי סופו למות ולא הזכיר שם הרמב"ם קברתיו ואח"ך מצאתי לון לי בתשובת מהרשד"ם בחלק ח"ה סי' ע"ט וז"ל לאשר לחלק דע"כ לא הצריך הרמב"ם לומר קברתיו שא במת דלפ' שנתעלף ודמי ליה דמת והמדקדק בלשון הרמב"ם יראה דמילוק זה לחיתי אבל בנהרג ודאי דאינא למימר כל כך דהעידו כדמי לא צריך לומר קברתיו עכ"ל. כללא דמלתא דאתתא דא לע"ד שריא לתנשואי וזה כתבתי להלכה אבל למעשה אם יכיונו עמי שבי בעלי ההורגה אז אני מסכים להיתרא.

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ס

שאלה חיים אחד שמו דוד היה רגיל להסתחר בכפרים אשר סביב לעיר ג' ויום השוק שבעיר היה בא להסתחר שם ויהי היום לך יצא ולא כמנהגו ויותר מן המועד ולא בא ליום השוק ויצאו עשרה אנשים לחפש אחריו ויבקשוהו ולא מצאו וחזרו פעם אחרית יום ב' ומצאו אותו הרוג בדרך שאחיריותם והכירו אותו בשמלת שהיתה לו בירך ועוד סימן אחר שהיה לו טבעת בחצר והכירו בם בניו ובני ביתו שבא היה אותם וגם הכירוהו בעכיעות

שו"ת נבחר מכסף

הענין שהוא היה דוד אשר הם מבקשים ובחזרתם מלחו גוי לחד עומן ואמר להם המלחתם את דוד היהודי שהרגו לותו והוא מושל במקום פלוני ובחיבו ואמרו לו לא מלחנו מלחמה מפחד הלחמות הקרובים ש המלך והחמת היה שמלחו לותו מושל בלותו מקום שאמר הגוי ולחר שקברותו כה יהודי לחד והעיד שאמר לו גוי לחד מסל"ת למה לא תקברו לת היהודי דוד שהוא מושל כדרך במקום פלוני ובלותו מקום מלחומו עוד העידו יהודים שקודם קבורתו חביא הכפריים הסופט של הלחמות וערער על כני לותו כפר וטודע להם מהורג ומביאותו לפני הסופט ומודם שהוא הרג לת דוד היהודי שהיה סוחר במקומות ההם והוליך לפני הסופט מחפלים שגנב ממנו ומחזיר לת הבהמה וכל היהודים מכירו לת בהמתו של הליש דוד ולקחו הבהמה ומחפלים והחזירוס ליורשיו יורט מורט מה משפטה של המשה הזלת ומכמ"ה :

תשובה להיות השוש נחן לאמרתי לקנר במקום שיש להאריך כי יש להסתפק בעדות הגוים המל"ת שראובן נהרג ולא הזכירו שם לביו ולא שם עירו . ומניטו בתוספתא ופסקה הרמב"ם פי"ג מה' גירושין לין מעידין עד שמכירין שמו ושם עירו ולית פלוגתא דרבותא לי קני בשם לביו ולא שם עירו שהרל"ם כתב בהיות דמכלוף כן מלול דקני ורבים ונדולים חולקים עליו והנד השוה לכלם היכא דליכא לא שם עירו ולא שם לביו דלא מהני וכ"כ מהריב"ל ח"ל סי' ו' על גוי שאמר בגליפול לוי ליוסף שראיתיו הרוג וכל העם יודעים שלותו גוי וכו' וכל לנשי הגליל היו מכירים לאותו יוסף וגם נודע שעד יום כא הגוי מל"ת לא נאסר מגליפול שום יהודי שמו יוסף שהלך ולא שב וולתי לותו יוסף שלתיש ופסק לאיסור דהיכא דשמה רחוקה איכיר הגוי כ' יהודים שמותיהם יוסף דכמה יוסף היכא בעלמא וכפי זה כל"ד שלא הזכיר הגוי כי אם דוד לא מהני . ליברך דיש לנו לנדד בתר היתרא כל"ד שאמר הגוי המלתם לת היהודי דוד שנהרג דמוכח דעל דוד היהודי ההוא שהיו מבקשים היהודים ומחזרים לחריו עליו הוא היה לומר שנהרג והוא מושל במקום פלוני . ויש קצת סנד לדבר זה ממה שכתב מהריק"ו שורש קפ"ל שלדברי הרמב"ם לא בעי שמו ושם לביו כי אם שם עירו שהרי כתב הרמב"ם בא לחד ואמר לחרו לי כ"ד כשתלך למקום פלוני לחור להם שנת ילחק בן מיכל וכא השלים ואמר לנו הרי לשתו מותרת וכתב מהריק"ו משמע דוקא כשלחרו לו כ"ד או לנשים כשתלך למקום פלוני שמכירים הדברים שלותו ילחק בן מיכל שמת הוא העומד בלותה העיר דלי לא תיתם הכי למה תלא שליוותא בהליכת לותו מקום ומשום כך לשתו מותרת ע"כ וגם לנו נאמר דכיון שאמר המלתם לת היהודי דוד כודאי שנל לותו דוד שבעירם לשר הם

מבקשים

מבקשים כח להניד דאל"כ למה אמר המלאתם היהודי דוד הי"ל לכו ותמלאו יהודי דוד הרוג שלח על לותו דוד שהיו מבקשים היהודים והיה הגוי יודעו ומכירו עליו לאמר להם המלאתם לאת היהודי דוד והוי כמוכיר שם עירו · לכל זה היכו שום לי לסמוך עליו להתיר העדות המעורה וכשכיל שאט מדמין לא נעשה מעשה וגם בעדות היהודים שהכירוהו בשומת שהיתה לו כיוך ועוד סי' הטובעת של נחשת שהכירו כה כניו וכני כיתו היכא לאסתפוקי טובא דהא תנן פ' האשה כתרא אין מעידין שלח על פרעון הפנים עם החוטם אף על פי שיש סימנים בגופו ובכליו ואין מעידים שלח עד ג' ימים וכו' ותניא אין מעידין על השומת ר' שמעון בן מסכאי אומר מעידין ופסקו הפוסקים הלכה כת"ק וכן פסק הרמב"ם פי"ג ע"ש · ולכאורה יש לחלק דכיון שהעידו על השומת שהיתה כיוך הוי סימן מובהק וכתבו התוס' והרא"ש שאם יש סימן מובהק בגופו מעידים עליו וכן כתב הנמק"י והאריך ס' כית יוסף ח"ה סי' י"ז להוכיח דכסימנים מובהקים כיותר מעידים עליו דהא סמכינן גבי גט בלומר נקב יש בו כגר אות פלונית דהוי סימן מובהק ואם כן בלומר שומת במקום מיוחד הוי כנקב יש כגר אות פלונית דהוי סימן מובהק אכל דא נריכא רכה · וכבר נסתפק בזה מהריב"ל כלל ח' ע"ש · וגם נסתפק כשים סימנים בגופו וגם בכליו אם נאמר דמתניתין דקתני לע"פ שיש סימנים בגופו ובכליו או קתני אכל היכא דאיכא תרתי סימנים בגופו וגם בכליו סמכינן עלייהו וכפי זה כב"ד שנתנו סימנים בגופו וגם בכליו אף על פי שלא יהיו סימנים מובהקים כיון שנתנו גם כן סימנים בכליו שהכירו הטובעת שלו שהיה חותם בה מהני · אכל מכל מקום הרב המג' לא סמך על חלוק הזה ע"ש · וגם על מה שהכירוהו בטביעות עינא שהוא היה דוב אשר הם מבקשים יש להסתפק דילמא עברו ג' ימים מיום הריגתו ואין מעידים שלח עד ג' ואף על פי שר"ת כתב דהך בכא דאין מעידים שלח עד ג' ימים קאי על האי דלעיל מינה דאין מעידין שלח על פרעון הפנים עם החוטם והסוף דוקא קאמר דאין מעידין לאחר שלשה ימים על לותו שאין לו אלא פרעון עם החוטם ולא יותר אכל היכא דאית ליה שפתים וסנטר מעידים עליו אפילו לאחר כמה ימים אם מכירים לותו · וכן כתב הטור ו"ל ואפילו היה כיבשה אם היו חכול כפניו מעידים עליו אפילו לאחר כמה ימים על ידי טביעות עין של גופו וטורחו מכל מקום כתב הנמק"י שאין זה מחוור כעיני הרשב"א והריטב"א והרי"ח ע"כ · גם נראה כן מדברי הרמב"ם פי"ג מהל' גירושין וכ' ה"ה ו"ל וכתב הרשב"א היכא דאשכחוהי ואשתמודעוהי ולא ידעי אי כתוך ג' אי לאחר ג' היכא למיתם דאין מעידים עליו דהיכא ספיקא דאוריית' ולאומרית והיכא

למימר

שו"ת נבחר מכסף

למימר דכיון שמכירין לותו חזקה זה הוא שלא דחקו רבנן ודוקא שנודע שעברו
ג' וכל שפקפק חששו דרבנן היא לקולא ולישנא דמתניתין מכרעה לחומרא
דקתני אין מעידין שלא עד ג' ימים ולא קתני כל שעברו ג' ימים אין מעידין
עליו והניח הדבר בצריך תלמוד עכ"ל והריב"ש כתב בתשובה הרשב"ץ פניה
הדבר בל"ת ונם החו' לא כתבו בבירור שלא ויכול להיות עכ"ל · הרי מכל הלין
ספקי אין לסמוך על עדות היהודים להתיר לה האשה הזאת · לאנס כפי
דברי הגוי שהודה שהוא הרגו לאיש דוד הסוחר בלותם המקומות והחזיר
החפצים והבהמה שלו ליורשיו נראה פשוט שמשיאין האשה על פיו ואין לנאמנם
דלא מיקרי הלי מל"ת כיון שהשופט שלח ממנו על הענין והוא משיבו · שכבר
האריך בכיולא בזה מהריק"ו בשורש קכ"ח וז"ל ואשר נאמנ' שלא להחשיב הגוים
הרודפים מל"ת וכו' נלע"ד שהדעת מכרעת שלא לחלק וכו' שבכל מקום שהדבר
מוכיח שאין הגוי מתכוין לא להתיר ולא להעיד ודאי מיקרי מל"ת ושריא להתחתן
כי הכא רואין שאם היה יכול לכפור ולהשמט לומר שלא הרגו שהיה עושה
דפשיטא הוא שאם לא היה לאמת שהרגו לא היה מודה שהרגו כדי לחייב את
ראשו למלכות ומדהודה בכך ודאי קושטא קאמר ואין לך מל"ת גדול מזה ובאת
ליכאלסתוקי כלל עכ"ל ע"ש · ומעתה יש לנו לסמוך על דברי הגוי הרוצח שהודה
שהרגו לדוד ואע"פ שלא הזכיר לה שם עירו ולא שם אביו מהני כיון שהיהודים
באו לדרום רמו של דוד זה המחזר בעיירות בפני השופט והוא השיב לפני
השופט שהוא הרגו והוליך חפציו תו ליתן למיתם דילמא הרג לאיש אחר ששמו
דוד ואיטו זה שהיו מבקשים אותו היהודים והחפצים והבהמה שהיו לדוד אשר
הם מבקשים חיישינן נשאה לפי שכל שו הם חשוות רחוקות וכודאי כי על דוד
אשר הם מבקשים הוא אמר שהרג אותו · ומה גם שם פירש ואמר שהרג לדוד
המחזר בלותם המקומות ויודע כל שער עמו כי אין דוד זולתו מחזר שם כי
כודאי הוי עדות גמורה ושריא לישתא דלא שוב הוגד לי שגם הגוי שהחקירים המל"ת
שהרג דוד היו אומ' בפי' על אותו דוד שהיה מחזר בשמורות בלותם המקומות
ואם כך הוא כולם שוים להתיר האשה העגונה והיא מוקרת להנשא על פיהם ·
כללא דמלתא דלישתא דלא שריא ואע"ל לדברי ר"ת והתוס' שפסקו להעיד לאחר
ג' ימים כשלא היה נאבל בפניו והיה נופו שלם כלי חסרון והכירוהו בטביעות
עינא דלדבריהם הוי עדות גמורה שלא גם להחולקים עליהם נלע"ד להתירה
ולאחזון השוא לא יכולתי להאריך כרצוני · הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סא

שאלה איש יהודי שהמיר זה לו כ"כ שנים ונטמע בין הגוים תחת יד
הנמון לאחד לשרת ונשמע הקול שנהרג לותו מומר ולאחר עבור

זמן רב כמו י״כ שנה מסתמעה מהמעשה בארץ נשא לאחיו של אותו המומר
לאשה ואחר זמן מת ולא הניח בנים ותאחר האשה עגונה על כי לא ידע ש
נכון מיתת היבם המומר יורנו מו״ר שורת הדין והכמ״ם :

תשובה תנן פ׳ כהד מי שים לו לחם מכל מקום וזקק לת משת לחיו
ליבום ואמרי׳ בגמרא מכל מקום לאתויי מאי אמר רבי יהודה
לאתויי ממזר ופסקו הרמב״ם פ׳ ח׳ מהל׳ יבום והאיש הרב המגיד בעטור
לרבנו שרירא יבמה שנפלה לפני מומר כיון דיהודתו ולידתו בקדושה וקוקם
ליבום ומתעגנה עד דאתין לה לותו מומר וכתב מר רב יהודאי לי כד נסבה
בעל הוי יבם מומר לא בעיא מניה חליצה וכו׳ והרשב״ם תמה על דברי מר
יהודאי דהא לא מפקינן שא ולד שפחה ונכרית ועוד דאמר לעיל שמעון יעקב
הוא וקדושיו קדושין וכו׳ ומדברי רבינו נראה שלא כדברי מר יהודאי שהרי
לא חילק כאן היום עכ״ו היבם בשעת ביאתן בין שהמיר לחרי כן עכ״ל .
ובהגהות מרדכי פ׳ החולץ הארוך להביא דברי הגאונים המתירים לשוק ביבם
אומר בלי חליצה . ודברי ר״ח המוסיף להתיר כשהמיר אחר ביאתו לאחיו
קודם מיתתו דמיתת מפלת וכו׳ ומהר״ם הביא ראיה להתיר כדברי הגאונים
שביבם המומר ליבו זוקק לחליצה וליבום ומ״מ כתב בסוף דבריו שלא מלאו
לבו לעבור על דברי רש״י שכתב בתשובה דאין לסמוך על הגאונים כזה ולע״פ
שמעון יעקב הוא וקדושיו קידושין נם לחלק גם ליבם ובעל תרומת הדשן סי׳
רכ״ג אחריך הרבה להביא כאן וכאן מהפשקים המתירים ביבם
אומר בשעת ביאתו לאחיו והביא טעמם וניתוקם ובאותם יש טעם
לשבח דאף על פי שאם קידם קידושין וביאתו אסבינן ליה לא
דמי דהתם בידים הוא דעבד מעשה ואיסור בית הוא אבל הכא
ממילא הוא ואסור לאו ואיכא למיחש לעיבון וכו׳ ובסוף דבריו נטה
להחמיר שלא לעבור על דברי רש״י וכן מחדיק״ו שורש קע״ס ע״ב . ואם כל
הני רבוותא חשו לה מה נענה אנן יתמי דיתמי בחדושו דבודאי מיחש לה
להזקיקה ליבום וחליצה אף על פי שהיה אומר בשעת נשואי לאחיו . ומכל
מקום היה נן למיחש לעגונא דלתתא דל מרת נפש ועטרת ראש ויש לנו לחפש
ולפשפש היטב בחופש מחסרה אשר נוקשה ונלכדה בכבלי העגון ואין מרפא
למחלתה ולא עלתה לה לרוכה בחורך הזמן בשכבר נשבה ואבד זכרו של המומר
זה י״כ שנה . ואתנה את לבי לרעת ונחלק בין אם נודע שבשעת נשואי לאחיו
היה המומר קיים שלא לע״פ שנאבד זכרו לאחר מכאן ששמעו כי שמת מ״מ
לשמו של היהודי שמת היא זוקקת שלא להתירה לשוק עד שיודע בבירור שמת
היבם המומר אבל כששמעו שמת המומר קודם נשואי היהודי ואבד זכרו מני

שו"ת נבחר מכסף

חרן ולח שם לו כין החייס וחחר כך נשח היהודי לשה שוב חין לשתו זקוקה
על הספק שמח עודנו חי היכס המומר שהרי לח הוחזק זה היהודי שמת ביס
לו לחיים כשעת נשוחיו וכזה לפשר שגם רש"י ושיעתו המקריכים חלילה מהמומר
יסכימו בזה דחין לו זקיקה דכיון שלח הוחזק כשעת נשוחיו שהיה לו לח המומר
חין לחוש שמח היכס המומר עודנו חי וגם יש לומר דלח לקדשח חדעתח
שבשיחות כעלה תענן כשכיל חשש המומר שמח עודנו חי כי על השמועה
הנשמעת כחרן שכבר מת קח סמכה וחע"ג דרש"י לח סמך על החי מלתח
לומר חדעתח דמומר לח לקדשח ומזקיקה ליכס חו לחלון מסתברח דטעמיה
הוי משום דשכר רש"י כמו שבתבו התוס' סוף פ' הגוזל קמח דהח דפריך השם
תשוק כלח חלילה דחדעתח דהכי לח לקדשח הייט דוקח כשנפלה מהחרוסין
לשל מהנשוחין לח מהני טעמח דחדעתח דהכי לח לקדשח משום חיכח נשוחין
וכיחם נמרה ומקנה נפשה עכ"ל . והח ודחי ליכח למימר דמשום חיכח
נשוחין וכיחה נמרה ומקנה נפשה שלח כיכס העומד שחע"פ שהוח מוכה שחין
מ"מ משום חיכח נשוחין נמרה ומקנה נפשה לשל חין לומר נמרה ומקנה נפשה
כדי להתענן כשימו' כעלה על המומר שנשבר זכרו ושמעו בו שמת כשעת נשוחיה
ותהיה חושש'לו שמח הוח חי ולח תנשח דכולי הלי לח לחמרי'לדחוק עלמו כמקום
לר דחיכח עגונח דחית' ויש לנו לתלות ולהקל בכל"ז ששמעו בו שמת קודם שנשח
היהודי לותה כיון שרבו המתירים כיכס מומר העומד לחר מיתת לחיו . ועוד
יש לי לדון ולומר כיכס יהודי ששמעו בו שמת ונשבר זכרו מני חרן קודם
נשוחי לחיו ולחר כך מת זה בלח כניס שחין לשתו זקוקה להתענן על ספק
לחיו ששמעו בו שמת קודם נשוחיו של זה משום דדיכינן ליה כמי שלח הוחזק
בחיים שחין לשתו חוששת שמח יש לו לח ולח שלכי לן בלח הוחזק בחיים חו
הוו ליה חיים ומתו ולח הוחזק עכשיו שלחיו עודם חיים חו לח הוו ליה כלל
כמו שכתב הרמב"ן בספר המלחמות והביחו הרב"י ח"ה סי' קכ"ו שיש ללמוד
לחומר חין לי חיים שהוח נשוח מדתנן יש לי כניס נשמן דליכח למימר דלח
דמי משום דלחומר יש לי כניס לח מרע לחזקה בחיים והחומר חין לי חיים
מרע לה לחזקה דליתח שהרי לפשר שהיו לו ומתו שלילו לשר לח היו לי
חיים מעולם ודחי לח מהימן ע"כ הרי כחן בחוזק בחיים ולשר חין לי
חיים דלשריכן דמהימן לדעת הרמב"ן והרש"ה משום דהוו ליה ומותו .
והורעה החזקה שהיה מוחזק בחיים משום שמח היו לו ומתו לע"פ שהוח לח
לשר על לחיו שמתו שלח לשר חין לי חיים . ולפ כן לפי נשר בחוזק
בחיים ושמעו בהם שמתו קודם שנשח לשה זה דעדיף טפי לומר שהורעה
חותה החזקה שהוחזק בחיים כיון ששמעו שמתו החיים קודם נשוחיו של זה

והוה

והוה ליה לה הוחזק בחמיס כשעת הנשואין ושוב חזן לו זיקה על הספק ·
ולע"פ שהרמב"ם חלוק כזה שכתב פ' ג' מה' יבום הוחזק שים לו לחיס ולמר
כשעת מיתתו חזן לי לחיס היט נאמן · מ"מ יש לומר דהרמב"ם לה קאמר
שה בהוחזק בחמיס ובשעת מיתתו אמר שחזן לו לחיס דכיון שבשעת נשואין
הוחזק ולה אמר חזן לי לחיס שוב לה מהימן לומר חזן לי לחיס ובפרט לי
לחמרינן דנשואין מפילין דודאי לחזינן כתר נשואין דהוחזקו לו לחיס אבל אם
בשעת הנשואין אמר חזן לי לחיס ולה הוחזקו אח"ך עוד לו לחיס גם הרמב"ם
יסכים דמהימן דכיון די נשואין מפילין וכיון די מיתה מפלת מ"מ בשעת
נפילת זיקת היבום לה הוחזק בחמיס מקרי כיון שהוא לומר חזן לי לחיס
וכ"ש אם בשעת הנשואין שמעו בו שמת וגם הוא לומר חזן לי לחיס דאיכא
תרתי למעליותא דלה למיחש לספקא שמא הוא חי · ואם לאחר אדם לרחות
בזה מ"מ בכ"ד שהיבם היה מומר ושמעו בו שמת קודם נשואיו אל זה זמן רב
ונשכח זכרו מכי חרן וראה לע"ד שים לנו לעשות טעם זה סניף לדברי המתירים
כיבם מומר העומד שאינו זקוק לחליצה ויבום ולומר דאקרי כאן לה הוחזק
בחמיס המומר כיון שמעו בו שמת בשעת נשואיו ומה אם גם האח היהודי
הנשוי היה לומר בפיו שאין לו עוד האח המומר דאיכא תרתי למעליותא
ויצטרף טעם זה לדברי המתירים ושרינן לאיתתא דא כמו שהורה בכיולה בזה
מהרי"ק שורש קפ"ח והתיר כיבם מומר בצירוף טעם אחר שלא היה מספיק
להיתרא ומירף הב' טעמים להתיר לדברי הכל וכן אני אומר בע"ד להתיר
העגונה הזאת · ומ"מ מיראי הוראה אני ואם יבואו עמי שנים או אחד מבעלי
ההוראה אשר מהם תלה תורה גם אני מצטרף עמו כי היכי דליומטו לי שיבא
מכשורא · הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סב

שאלה כמותב תלתא כחדא הויבא כי דינא כד אתא קודמנא ישאבר
ואסחיד קודמנא בתורת עדות אין כשבא למגריס הוא ויוסף דוילא
ינאו שניהם לשוק ומצאו שם לר' דינר
מערבי ושל להם ר' דינר על שלום אחיו
והשיב לו יוסף סגן אחיך מת הרוג וכשמוע
ר' דינר הגן' דברי יוסף הגן' קרע קריעה
ונהג אבלות גם קעיד ישאבר הגן' ערבי
דינר הנזכר כבר היה יודע בפטירת
אחיו

ת"ח ר' דינר אחיהם מן האב היה
וע"ל שאח"ך מת ר' דינר ועל אשתו
פסק דשריא לשוק וקבר במקום שת'
להאריך לבאר שר' דינר מת ואשתו
מותרת :

שו"ת נבחר מכסף

לחיו הראשון שנפטר ומן רב ואותה שעה נתחדש לו שמועת פטירת לחיו
הנשאר והו מה שהעיד בפניו ולריכים מחמט כיום י"כ שול שנת השע"ט ליצי'
פה דמשק ויקויס : ולשויהו פיכנו משם נגלרה שכתי ן' הין יורט מו"ר
שורת הדין ושכמ"ס :

תשובה כפ' החשה רכם כעו מניה מרכ שמת עד ח' ביכמה מהו וכו'
ופשט רב שמת דמהימן לוכח דלמרי הח לח תיכעי לך דלפני'
היל נמי מהימנה ודקן החשה שלמרה מת כעלי תנשא מת כעלי תתייבם
שלח כי מכעיא לן למשרי יבמה לעלמה ופשט רב שמת דמהימן ודכה נמי
פשט דעד ח' נמי נלמן ביבמה מק"ו לליסור כרת התירת לליסור לאו לכ"ם ·
וכתב הרי"ף כפ' הנז' וקלמרי רבותא לע"ג דדמיוא להח דרב שמת ולהח
דרבה הכך דמותה לאו דמהנה ניהו שלח קי"ל דעד ח' נלמן ביבמה כרפשט
רב שמת וכדפשט רבה וכן הלכתא עכ"ל נס הרמב"ם כ' פ"ג מה' יבום נלמן
עד לחד להעיד ליבמה שמת כעלה ומתיבמת על פיו לו שמת יבמה לו
שניתן לבעלה בן להתירה לזר לפיולו עבד ושפחה לו לחשה לו נוי מל"ת מעיד
במיתת היבם כמו שמעיד בחשת היב להתירם כמו שכתבנו בהל' נירושין
עכ"ל · ולע"פ שהראב"ד חולק על הרמב"ם בבר לומר ניתן לבעלה בן דלפשר
דמשקר כמו שכחוב בהשגות מ"מ לח נחלק במעיד שמת יבם לו כשהלך
בעלה ובבה למ"ם ושמשו בהם שמתו ולח נודע מי מת ראשון ובח עד לחד
ולמר הבעל מת תחילה ולח"כ מת הבן שהוח נלמן להתירה לשוק וכן כתב
הרשב"ח בסי' שלב תרכ"ב ע"ש · לויבית דהרא"ם בפסקיו פרק החשה רבה כ'
על דברי הרי"ף וכ"ל דברי תימה היך פסקו להקל דדמיוא דרבה טובה וחזקה
היל וכו' משום דמסתברא דלח מהימן עד לחד כי היכי דלח מהימנה ליחזי
לכך קשה הדבר להקל וכו' ונס רביט ירוחם כתב עד לחד לומר מת היבם
ליט נלמן וכן הסכימו רוב הפוסקים עכ"ל · למנם כבר כתב הרב"י דביון
דהרי"ף סובר כן נס הרמב"ם פסק כמותו ומדברי הראב"ד משמע שסובר
דעד לחד נלמן לומר מת יבמה להתירם לשוק מעתה יש לתמוה על רביט
ירוחם שכתב שרוב הפוסקים הסכימו דליט נלמן דלדידכו רוב בנין ורוב
מנין הסכימו דנלמן שגם הרי"ף לח גזר לומר לחסור כהדיח ולח כתב
שלח שקשה הדבר להקל הילכך כהך רבותא דשרו נקטינן ומס כן כנ"ד לע"פ
שהוחזקו לר' דיבר כ' לחים כיון שעד ח' מעיד שלחד מהלחים בבר מת
מומן רב וקים יודע ר' דיבר מפטירתו ועכשיו נתחדש לר' דיבר פטירת הלח
חבני מפי יוסף דילמ סמכינן לסהי עדותא למפטר להאי לישתא לשוקא ולע"פ
שעדות יששכר הוא מפי עד לחר לח שלחי לן בשריותא דלישתא כין עד המעיד

ממיתת

ממיתת היכס לעד המעיד מפי עד · וכן כתב הרשב"ץ סי' תרל"ב ז"ל וכן תדעו שכל שהחמיטו בו עד אחד לפיולו עד מפי עד וכל לותס שסס נחמנים במת בעלה נאמנים ביבמה וסביה רחים מבעל הלכות גדולות ע"ם · וכן נ"ל לדקדק מלשון הרמב"ם שכ' פ"ג מה' יבום וז"ל נאמן עד אחד להעיד ליבמס שמת בעלה ומתיבמת על פיו או שמת יבמה להתירה לוד לפי' עבד ושפחס וגו' מל"ת מעיד במיתת היכס כמו שמעיד בחסת חים להתירה כמו שביארנו כה' גירושין הרי שהשוה המורה בעד המעיד שמת בעלה ובעד המעיד שמת היכס כמו שנתבאר בהלכות גירושין ושם כתב בפרק י"ב מהלכות גירושין כה עד אחד והעיד לה שמת בעלה תנשא על פיו לפי' עבד או שפחה ועד מפי עד מפי עבד וכו' נאמנים לומר מת פלוני ותנשא לשתו או תתיבס על פיהם · הרי מבואר בעד אחד בחסת חים נאמן לפי' עד מפי עד וכאן בעד ק' ביבמה כתב מעיד במיתת היכס כמו שמעיד בחסת חים להתירם כמו שביארנו בהל' גירושין ק"ל ודלי דגם עד מפי עד הכא נאמן ואין לפקפק על שהעיד ואמר לחיך מת הרוג ולא לאמר קברתיו שכבר הוכחנו בתשובה (ק"ל היל תשו' שבסי' כ"ב כמו שיעו"ם) דאבה דבעד אחד ביבמה ק"ל לומר קברתיו ולאסם פנאי ולהיות השוא נאמן לא לאריך · כללא דמלתא דלית תתא דח שריל לאסובי לשוקא ואין כאן בית מיחוש כלל :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן כג

שאלה כאדם שכלו ע' השנ"ח לאתא קלמנא לאן כ"ד חסן חליבי ואחר היום וניזוס לסהיד כי בשנה שעברה שנת השנ"ז כין פסח לעלרת ילא לילך להכיא עשב הטפר ויאן בכפר אחד שמו אחרפא ויהי כאוך לסיפת נויס ויאמרו לו למה לא ילאתם היהודים כמנהגכם לבקש ליהודי ע' שנהרג כאן זה זמן כמו ח' או ט' חדשים ויאמר להם חסן הנ' היאך היה המעשה ולמה הרגוהו ויאמרו לו אים יהודי ע' שהיה זקנו אדומה וגיניו כהות ושני כויות היו לו בשני לדעיו ואחרי מותו בערפו היה לו לפון אחד קשור שם דהייט חומלה בלשון ערבי כלי שקרוי בלשון לעז גארכאנקו ויצא מבאן יום ע' ואמר' לו כדרך למה לאתה הולך יחידי וע' ויאמר מדמשק בורח מהמנפה כמנהג היהוד' שבורחים בזמן המגיפה ושבאתי באן כי הלכה השיירה והנני הולך לנפת לילוד שם והבאו אחד מהרועים על ראשו בשבט כלי גדיו ומיד מת ופשטנו בגדיו ולא נמלא אתו כי אם דבר מועט ויאר לנו על הריגתו וקברנוהו תחת

החילנות

שו"ת נבחר מכסף

בחילוקת חשו ולפי שלא היה מכוסה כראוי לכלותו הג'וג'ים וממלכותיו
עמינו שו הכתי עוקים שו דבריו של היהודי המעיד מפי הגויס מעיחים לפי
תומם · והכה נפקד מדמשק בשנת השל"ז חיים לחד שמו לפריס בכ"ר
מרדכי שילח מביתו יום ו' סמוך לחג השבועות בזמן המנפה והיו בו כל לותם
הסיימנים הנ' והלך ולא נודע מקומו חיו כי נשכח זכרו מני ארץ ולשתו העניה
ועלובת רוח כוכה ומבכה על עגונה כי היא עניה ודלה · יורנו מורנו מה
יהיה משפט האשה הזאת ושכמ"ה :

תשובה כמקום שאמרו להקריך בעניין ערוה החמורה כי קשה עגנן של
עריות שקריך לבדוק עד מקום שהיד מנעת לבדר ולבן
משפטיהן ולפיהן ישיב גאולתן המה בקרקתם הורו וזרזו לכל חכמי ישרש לחזר
ולפשפש ולבקש זכות לבטת ישרש העגונות ולמהדר בחר שריותא דעגונה
דלישתא כי מלוה רבה היא כמו שכתב הרמב"ם בתשובה שכל המחמיר ודורש
וחוקר כדבריס שו לא יפה הוא עושה ואין רוח חכמיס נוחה הימנו · וכתב
הרא"ם בתשובה וכן ראוי לכל מורה לחזר על כל מדיון להיתרא קשר על כן
נתתי לבי להעלות לרוכה ומרפא למחלת העגונה הזאת כי כפשה מרה לה
וה' יגלח לה · והנני כא כדרך קצרה כי הלכה רווחת היא שמשיחין את האשה
ע"פ עד אחד ואפילו עבד ואשה ואפילו גוי המל"ת נאמן ומשיחין עג פיו
ואע"פ שלא הזכיר סיימני היהודי הנהרג שא לאחר שאה שאמר לו היהודי
היאך היה המעשה הרי כתב הרי"ף ספ"ב דיבמות על הסיא דפונדקית שמעינן
מיהא דהיכא דהתחיל המל"ת אע"ג דמהדרינן ומגלינן למלתא מינה שפיר לא
נפיק ליה מתורת מל"ת שלא נאמן ומשיחין על פיו וכן כתב הרמב"ם גוי שהל"ת
אע"פ ששלו אותו אא"ך עד שיפרש כל המאורע הרי זה נאמן ומשיחין על פיו
ולזה הסכימו כל הפוסקים הבאים אחריהם כמו שכתב מהריק"ו בשורש קכ"ב
ואם כן כ"ד שהתחיל הגוי מל"ת לומר לא יגאתם לבקש את הארוג ואחר
ששלו איך היה המעשה גילה סיימניו של הארוג פשוט הוא דשפיר הוי מל"ת
אבל יש לפקפק ממה ששכינו בתוספתא אין מעידין עד שמזכירין שמו ושם
עירו וכן כתב הרמב"ם פי"ג מה' גירושין שמזכירין שם אביו ושם עירו והמוסכם
בכל הפוסקים האחרונים הוא דבשמו ושם עירו או שמו ושם אביו סני וכן
נראה מדברי הרמב"ם אבל הדבר קשה כ"ד דליכא לא שמו ולא שם אביו
ומכין אנו יודעים שאותו הארוג היה אפריס בעל אשה זו · ואם באנו לסמוך
על הסיימנים שאמר הגוי שהיו כיהודי הנהרג וכולם נמלאו באפריס בעל אשה
זו שם אין אין מעידים אע"פ שיש סיימנים בגופו וכלויו וכתב הרמב"ם פי"ג
מה' גירושין ישרש שאמר מחלוקים יהודי עמנו במקום פלוני כך וכך צורתו

וכך סימנו אין לומרים בחומר הדעת פלוני הוא עד שיעיד העד שהוא פלוני
ויזכיר שמו ושם עירו • גם הרי״ף והרא״ש פסקו כליטנא בתרא דגמ׳ דסימנין
הוו דרכנן ולא משיחין אשה ע״פ סימנין • לכל יש לנו על מה לסמוך מאחר
שכתב הרב המגיד על דברי הרמב״ם שכתב שם מלהוהו הרוג לו מת לא פרשוהו
וחוטמו ופרקוף פניו קיימין והכירוהו בהם שהוא פלוני מעידין עליו ואם
נטל לאחר מכל שו לא״פ שם להם סימנין בגופו וכליו לפילו שומא אין מעידין
עליו שמא לאחר הוא וכתב המ״מ שם וכבר הרמב״ם ריש סימנים מוכהקים
ביותר שהם מן התורה בכל מקום ולפ כאן מעידים עליהם וכן כתבו הרמב״ן
והרשב״א וכתב הרב״י ז״ל סי׳ י״ז דבסימנים מוכהקים לגמרי לא חלק בהם
שום אדם דהוו דאורייתא • ומה שכתב הרמב״ם פי״ז מה׳ נחלות שם היו לו
סימנים מוכהקים בגופו יורדין לנחלה ע״פ עדות זו לא״פ שאין משיחין את
אשתו היינו דוקא במוכהקים קצת כגון אדום חיור וגון חיור ושמן או שומא דלאו
סי׳ מוכהק הוא לרבנן דפליגי אדרבי שמעון בן מנסיא אבל בסימנים מוכהקים
ביותר מעידין עליו וכו׳ עכ״ל • וכפי זה נריכים אנו לדון בכ״ד בסימנים שו
שהזכיר הגוי מל״ת אי הוו סימנים מוכהקים ביותר או לאו • וכתוב בתרומת
הדשן סי׳ רל״ט על גוי שהל״ת שסמוך לאותו כפר נהרג יהודי אחד שהיה לו
עין אחת עורת וסתומה ומאותו עין יצא לו פצע וגלקת עד סמוך לפיו וקודם
לכן נאבד יהודי אחד שהיו בו סימנים הללו והתיר אשתו על פי עדות זו ע״ש
ונראים הדברים כב״ד דרמב״ם הוו סימנים מוכהקים ביותר שאמר שהיו לו שתי
כוותות בב׳ לחייו ועיניו רכות ויש לו ממול שרפו פונטאניל׳ל בלע״ז שקוראים
עליה החפון וכן נמצאו בבעל אשה זו שמו לפרים דודאי הוו סימנים מוכהקים
ביותר ועדיפי הני סימנים מגבשושית על החוטם שהתיר ח״ז משום דגבשושית
על החוטם סימן מוכהק הוא וסמכינן עליה לפילו למ״ד סימנים דרבנן •
וגם הר״ר כהן בתשובותיו כתב על מי שהיה לו רושם בלחייו מלד לזה חולי
ונשאר מעט עקום דעקמומית הלחי ורושם בגדו אם עליו סימן מוכהק הוא
וסמכינן עליו לפילו בלאורייתא וכן בכתבי מהר״ר ישראל סי׳ רכ״ד
שאם היתה חוטמו שקועה הרבה כמו חרוס דקרין דהיינו שבוחל שתי עיניו
בחתך הוי סימן מוכהק טפי מגבשושית על החוטם לכל אם היה קצת עמוקה
לא הוי סימן מוכהק • ולא״פ שהביא הרב״י שם תשובת הר״ן על מימון
משקי שהכירו הגוי בפרקוף פניו וגם סימן שהיה בראשו וסימן אחר מלקת
בזרועו ושאלו כמה ימים שראהו וכו׳ ותשיב כיון שלא העיד דאזיל בשעתיה
אין להתיר אשה זו וכתב הרב״י ונראה מדבריו שאותם סימנים שאמר הגוי
שמו לו בראשו ובזרועו לא מסיבי סימנים מוכהקים לגמרי מכל מקום יש

לחלק

ש"ות נבחר מכסף

לחלק בין סי' הנלקח בזרוע ושכיח והוי כמו שמת דלא ידעי לסי' הכויס כשתי
נדעיו דלא שביק כ"כ וגם הפונטאניולא שתהא לחדי ערפו הוי טפי סי' מוכ' ביותר
להיות חסי' כמקום מיוחד דכ' מהרי"ק דקפי' כשומת כשאמר בלבר פ' כמקום פ'
דהוי סי' מוכחק והכא אמר סי' הפונטאניולא ברחם במקום מיוחד ברחמו ממול
ערפו דהוי סימן מוכחק ביותר . ועוד יש לחלק דשאני התם שלא הכיר בו שהוא
פלוני שלא מהסימנים שמנה בו לאחר מיתתו דכיון דלא חזכהו בשעתיה אמרי'
דילמא לאשתו משום דעבידי להשתנות לאחר מיתה לכל הכא ראהו אי בלותם
סימנים דיש לסמוך יותר עליהם שזהו לותו שהיו בו הסימנים . ועוד יש לנו
דרך סלולה בב"ד להתיר האשה הזאת לע"פ שלא הזכיר שמו של ההרוג מהתו'
שאמרה אין מעידין עד שמזכירין שמו ושם עירו לכל אמרו ז' ילא מעיר פלוני
מפשפשין בלותה העיר אם לא יצא שלא הוא תנשא לאשתו ואין לחלק בזה[כין
ישרש המעיד לגוי מל"ת משום דהא בתוספתא תיירי בישראל וגם הרמב"ם
נקטה בישרש שאמר מת לים יהודי עמנו במקום פלוני וכו' לכל אם לאמר ז'
יצא עמנו ומת מחפשין לכל בגוי מל"ת דלא הזכיר שמו אין לנו לומ' דמחפשין
הא ליתא דכיון דגוי מל"ת מהני בעינינא דליתתא בישרש המעיד אם כן יש
לנו לדון את הגוי מל"ת ככל דיני ישרש המעיד . וכן כתוב בתשובות מיימוניות
דשייכי לם' בשים דכל מקי דמהימן ישראל בעדות לשה מהימן גוי מל"ת .
ומלחתי לון לי בתשובות מהרי"ק דף קכ"ה ז"ל ואין לו' דלא מהני חיפוש
שלא בישראל שאומר כן לכל לא בגוי ומש"ה שכך הרמב"ם בעין גויס דלליק
מיכייהו ופתח ישראל שאמר מת לים יהודי דכיון דגוי מל"ת נאמן מקי שנא
מישרש והא דנקט הרמב"ם ישרש לפ' דמשום היסח נקטיה לאשמועי' דלע"פ
דישרש מעיד אין הוסרין בלומד הדעת פ' הוא לכל הא ודקי דחיפוש דקתני
בסיפא לפי' אם האומר גוי מהני ע"כ . וכיון דגם בגוי קי"ל דמחפשין ל"כ
בב"ד שאמר הגוי מל"ת שנהרג לים יהודי שיצא מדמשק בזמן המגיפה כורח
כמנהג סיהודים מחפשים אם נפקד בדמשק לים יהודי בזמן המגפה וולת
הלים לפריס בעל לשה זו ואם לא נפקד בימים ההם וולתו מצילין לאשתו
של לפריס הזה ע"פ הגוי מל"ת . ומה גם עתה כי יש כאן בחפוש זה לחת
שהיה שתים הם שלא נפקד שום יהודי בלותו זמן של המגפה וגם שלא נפקד
לים יהודי שיהיו בו כל הלותות והסימנים שהזכיר הגוי מל"ת וקנו לדומה ועיניו
כהות וכלדעיו כ' כויות ופינטויולא כמול ערפו כי כום לע"פ שלא יהיו הלותות
השה נחשבים לסימנים מובהקים ולא מוכר שמו יש לנו לסמוך על הגוי מל"ת
להתיר לאשתו של לפריס הזה שהיו בו כל לותם הסי' והלותות כיון שחיפשו
בכל העיר ולא נמלא לים יהודי שהיו בו לותם הלותות ולא נפקד זולתו .

וזה

וזה שכתב הר"ן בתשובה סי' ט"ל לענ"ד שאמרו בתוספתא לין מעידין עד שמכירין שמו ושם עירו לא כך למעט שלא שלין סומכין על לומד הדעת של לתלמוד בנון שמעיד על נופו בלרוך לו נון לו תולדים לחדים דמחיים בהרבה בני לדם וכן למעט שלין סומכין על שמו בלא שם עירו דליכא למיחם לאחר ששמו כך והוא מעיר לאחת לכל כודאי כל שמעיד בדבר ברור שלי לספק באחר מזיקין את לשתו לענ"ד שלא החבר שמו ודבר ברור הוא מדאמרינן פ' האשה שלוש היבי דמי בנון דאמרי לשקיבהו קמן וחזיבהו לשאר וקאמרו סימני דלאו עלייהו סמכינן שלא לבי' סמבי וק"פ בנון דלא ידעי שהדי בהבהו לישבי מתן ניבהו שלא היו מבידים לותם לא בשמש ולא בשם עירם שלא שהעידו שרלו לים מת וסימן פ' היה בו וכל שטותים בו סי' מובהק ואנו יודעים שלותם לנשים שהיו בעליהם של שו היו בהם לותם סי' מתירין את נשותיהן ודבר ברור הוא וכן סיפא דתוספתא לבל לא' לאחר ינא מעיר פלונית מפשפשין בלותה העיר שם לא ינא משם שלא זה תבשל לשתו עב"ל · הן אמת בי לבי נוקפי בב"ד שהעיד חבן שמע מפי הגוי מל"ת לאמר שדבריו עם הגוים היה בין פסח לעצרת משנת השל"ו והם לאמרו לפי תומם שנהרג יהודי א' זה זמן במו ח' או ט' חדשים שבפי זה משבטן היתה ההריגה על הרוב בחדש לבל משנת השל"ו והלוים לפרים ינא מדמשק קמוך לאב השבועות משנת השל"ו ויש מזמן יליחתו עד הזמן שאמרו הגוים שנהרג במו ג' חדשים וה"ב חיישינן שמא לוותו היהודי הנהרג לא היה הלוי לפרים בעל לשה זו · למנם בין שהוזהרו לחזר בתר שריותא דעיגונא דליתתא יש לבו לומר דבין דלא רמיא מלתא עלייהו דגוים למירק בזמן ההריגה בבוון בליזה חדש היתה רק ידעו שלא עברו עדין שנים בגופים מזמן ההריגה לא דקדקו במספר החדשים ואמרו במו ח' או ט' חדשים לפ"ע שהיו יותר דמלתא דלא רמיא עליה דליבים לאו לדעתיה · ועוד יש לתלות שאע"פ שינא לפרים בעל לשה זו מדמשק סמוך לאב השבועות שמא הלך מדחי ש דחי בל לותו זמן עד שנהרג בזמן שאמרו הגוים המל"ת ויש מעדות רבה שלין לותו היהודי שנהרג לוים לאחר זולתי לפרים שהרי בל לותו מזמן לא נפקד מדמשק לוים לאחר יהודי שינא בזמן המנפה בי לם בעל לשה זו שינא בזמן המנפה ונפקד ונלבר זברו ובפרט שהיו בו בל לותם הסימ' בל בי הלי נוטה תלינן בית ולא חיישינן לגברא לאחרינא דבוותיה · קמן של דברים בשאו סלקים ובשאי חתמינן דליתתא דא שריא לאסובי לע"ד ומבל מקום מירתי הורתא תבי בדבר ערוה החמורה ולם יבניתו עמי שני ת"ח מחבמי סמורתם תבי נמנה עמם להיתרא ·

הבעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

שם

שו"ת נבחר מכסף

כימן כד

שאלה ראובן מת וכלה השמועה לאשתו ומפני חשש החומות הוליחו כל מפני הבית לבית אכן קרוב ואמרה השמנה להעומדים עם ולאכנתה הוליחו שו הב' סיפי"טים שלי כי הם טובותי וחיי וכתובתי והוליחם נושא סבל על כתפו לבית האשה אכנתה וחזרה ואמרה לה השמנה תדעי כי כל טובתי וחיי וכתובתי הם חפלים שו לך תוליחי לותם מידך כי אם לידי ואח"ך כאו יורשי ראובן ותובעים החפלים מיד האכן קרוב והאכן אומר שהחפלים נמסרו ביד אשתו והיא מצווה ועומדת שלא להוליאם מידה כי אם ליד השמנה והשמנה אומרת שהיא תפסתם למזונותיה · ומי שהוליא החפלים על שכמו אומר שהשמנה לא אמרה כלום רק הוא שאר חפלים שהיו עם מנכסי בן הנפטר וכללם הוליא גם כן האני ספיטים יורטרכנו מה יהיה משפט השמנה ותפיסתה ושכמ"ה :

תשובה עיקרן דהאי מלתא היתא פ' שמנה נוניות ה"ר שעזר שמנה שתפסה מטלטלין במזונותיה מה שתפסה תפסה כי אתא רב דימי אמר מעשה בכלתו של ר' שבתי שתפסה דסקיא מלאה מעות ולא היה כח ביד חכמים להוליא מידה ה' רבינא ולא אמרן שא למזוני אכל לכתובה מפקינן מינה · והרי"ף מפרש לה בתפיסה דלאחר מיתה למזוני מהניא ולכתובה לא מהניא אכל בתופסת מחיים לפילו לכתובה מהני תפיסתה כדאמרינן התם ההיא דאתא דתפסה כסא דכספא לכתובתה וקתבעא מזוני אתאי לקמיה דרבא אמר להו ליתמי זילו הבו לה מזונות ליתא דאם לדרבי שמעון דאמר לא אמרינן מקנת כסף ככל כסף · והתם מיירי בתופסת מחיים ודייקא נמי דבהא אמרינן שמנה שתפסה למיתר כשהיא שמנה תפסה ובהיא אמרינן ליתא דתפסה כסא דכספא למיתר דאתא בעלה תפסה · וכן פסק נמי הרי"ף פ' הכותב הלכה כר' עקיבא דלא מהניא תפיסה לכתובה לאחר מיתה אלא אי תפסה מחיים · גם הרמב"ם פסק פי"ח מה' אישות ו"ל שמנה שתפס' מטלטלין כדי שתזון מהם בין תפסה מחיים ובין לאחר מותו לפילו תפסה בכר וכב בין מוליאין מידה שא כותבין עליה כ"ר מה שתפסה ופוסקין לה מזונות ומחזבין עמה והיא כיוצא ממה שבידה עד שתמות או עד שלא יהיו לה מזונות ויקחו היורשין השאר וכן אם תפסה מטלטלין בכתובתה בחיי בעלה ומת נוכה מהן אכל אם תפסה לאחר מותו לכתובתה חינה גוכה מהם · הרי לדעת הרי"ף והרמב"ם דתפיסה למזונות מהני אף לאחר מיתה אכל יש לדון כנ"ד בענין התפיסה דלא תהניא מכמה טעמי חדא דהחפלים שנשארו בבית הבעל

לא

לא מיקרו תפיסה כמ"ש הריב"ש סי' ק"ו וז"ל דכר כרור הוא שהנכסים שהם בבית הבעל אע"פ שבשעת נשאלו הנכסים בידה ואהלים כאשר המה שאין זו תפיסה על כלום שכל תופס לריך תפיסה גמורה שיקנה הדבר בלאחד מדרכי הקניות כמו שאמ' פ' הכותב גבי עובדא דיימר בר חמו לאבל בבתן הבית והתיבות והמטלטלין הכל ברשות היורש ולאינה נקראת תופסת בשביל תפיסת המפתחות שאין מסירת המפתחות קונה וכ"ש תפיסתן עכ"ל . ולפ"ז התפיסה שהיא בלה מחמת שהיו החפלים ברשותה בשעת השמועה לא הויא תפיסה ואם היא בלה מחמת מה שהגביה הנטען על כתפו להוליאם מהבית לבית הבבן והוי שלוחה פשוט הוא שהתפיסה ע"י שליח במקום שהוא חב לאחרים לא הוי תפיסה כדאמ' פ"ק דגטין התופס לב"ח במקום שחב לאחרים לא קנה וכתבו התוס' מה שפרש"י משום דלא עשאו שליח אין נראה דבפרק הכותב משמע גבי עובדא דיימר בר חמו דתופס לב"ח במקום שחב לאחרים לא קני לפילו עשאו שליח . גם הר"ן כ"כ פ"ק דגטין וכן הרא"ש פ"ק דמציעא כתב לפי' עשאו ב"ח שליח וכתב לו הרשאה אין יד השליח כיד המשלח לחוב לאחרים ומטעם זה גם אם התשה הנפקדת בלותם החפלים תפסתם בלאחד מדרכי הקניות בשליחות השמנה כיון דהיא תופסת במקום שחב לאחרים לא מהני . וכ"כ הריב"ש סי' ק"ז וז"ל ועוד לריך בתפיסה זו שתתפוס היא בעלמה ולא ע"י אחר ולפילו עשאתו שליח לתפוס בעדה משום דקי"ל התופס לב"ח במקום שחב לאחרים לא קנה וכאן הרי יש חוב לבעלי המתנה בתפיסה זו כיון שהנכסים היו מתפיקים לכלם אם לא מחמת תפיסה זו עכ"ל . אבל חוכך אני בזה דע"כ לא אמרי' תופס במקום שחב לאחרים שא במקום שיש ב"ח לאחרים ובתפיסתו על זה שתפס לב"ח זה אתי פסידא לב"ח האחר לכך לא קנה ע"י שליח אבל במקום שאין ב"ח אחר כי אם יורשים לחודייהו מהני תפיסה גם ע"י שליח . ודיוק לישנא דהרשב"א דקאמר וכאן יש חוב לבעלי המתנה בתפיסה זו כיון שהנכסים היו מתפיקים לכלם אם לא מחמת תפיסה זו . ומדנקט יש חוב לבעלי המתנה ולא קאמר יש חוב ליורשים בתפיסה זו משמע דלא מיקרי חוב שא מחמת מקבלי המתנה שמפסידים המתנה אבל מחמת היורשים לא מקרי חוב מה שתופס השליח למזונותיה כיון שסוף כל סוף הם נריכים לזונה מנכסי לביהם ומה גם עתה לאחר התקנה דהיא ניזונת מהמטלטלים שהניח לביהם אע"פ שלא תתפוס לותם ולית נפקותא שא אם יהיו הנכסים תחת ידה או תחת יד היורשים לשחת ולתת בהם ב"ב להאי מלתא לחודה לא מיקרי חב כי מי יודע אם לא יהיה להם ריוח בממון כי אם הפסד ואיתה יפה להם האחיקה מדריסת לקיחת המתון בידם ודוקא במקים

שו"ת נבחר מכסף

שים מקבלי מתנה שלא לא יתפוס השליח וה בעד השמנה יקח המקבל המתנה
מתנתו לקרי חב לאחריס ודוק בלישניה דהריב"ם שכתב שם ומריך בתפיסה זו
שתתפוס היא ולא שליח ומחי בתפיסה זו דקאמר דהל"ל ומריך שתתפוס היא
וכו' ומדנקט בתפיסה זו משמע דדוקא כזו שים בעלי מתנה וחב להם מריך
שתתפוס היא ולא שליח אבל במקום יורשים לאודויהו מהני תפיסה גם ע"י
שליח וגם משמע כן מהיא עובדא דפרק הכותב ויתר כר חמו הוה מסיק
ביה וזו בהוא גברא שכיב ושבק ארבא ר"ל לשלוחיה ויל תפסה אזל תפסה
פגעו ביה רב פפא ורב הונא ר"ל אל תופס לב"ח במקום שחב לאחריס ולא
קנה תפסוה אינהו פי' רש"י אלא הם נושים בו מעות רב פפא ממלא מלוחי
רב הונא ממתא לה בחשלא והרי לפוס דינא דגמרא דמעלטלי דיתמי לא
משעבדי לב"ח וזה השליח תפס להוליא מזכות היורשים אם כן יש חוב ליורשים
בתפיסת השליח ולא בטלו התפיסה שלא מפני שהיה חב להם שהיו נושים בו
אף הם משמע שאינו נקרא חב לאחריס שלא בזמן שחב לב"ח לאחריס אבל
ליורשים כיון שאפילו לדינא דגמרא דלא משעבדי מעלטלי דיתמי מ"מ מטה
רמיא עלייהו לפרוע חוב אביהם ה"כ אין זה חוב להם כי אם זכות · גם היה
נראה להוכיח כן מעיקרא דדינא דהתופס לב"ח במקום שחב לאחריס לא
קנה ובמקום שאינו חב לאחריס הוי תפיסה וכן כתב הרי"ף דוקא דאית ליה
פסידא לב"ח כגון דמית לוה ואי לא תפים מפסיד לנמרי דנכסי דיתמי לא
משעבדי וקשה שהרי הוא חב ליורשין ומפסידן בתפיסתו ולמה הויא תפיסה
שלא ודאי דלא אקרי חב ליורשין כיון שעושים מטה לפרוע חוב אביהן · הן
אמת כי למה שכתב בב"י ח"מ סי' ק"ה אין מכאן ראיה שכתב שם מה שכתבו
הרא"ש ורבינו כגון שמת לוה אינו מדוקדק והוא מפורש בדבריהם שכתבו
כגון שהוא גוסס ומוכרח הוא שלא מת כבר הוה ליה תפיסה דלאחר מיתה
ולא מהניא שלא דמית לוה היינו שתפס מחיים ומת ואפשר דס"ל דבזמן הזה
מהני תפיסה אפילו לאחר מיתה · וכתבו' כלל ק"ו כתב הרא"ש שהרי"ף פסק
כן דתפיסה מהניא בזמן הזה אפי' לאחר מיתה וכן דעת הרא"ש עכ"ל · וק"ל
כפי מה שפי' מ' דמית לוה שהוא שעומד למות ותפס מחיים ומת אם כן אין
כאן לחוש לחובת היורשין כיון שבשעת התפיסה היה הלוה בחיים וחייב הוא
לפרוע ממעלטלין ה"כ אין לנו חוששים על החוב הנמשך לבניו לאחר מיתת
אביהם לפי שאין לבנים זכות שלא כמה שנשאר להם לאחר מיתת האב · אבל
מכל מקום כפי מה שפי' הכ' שאמר ואפשר דס"ל דבזמן הזה מהני תפיסה משמע
שרצה לומר מ"ש התופס לב"ח במקום שאינו חב קנה כגון דמת לוה ממש ואי
לא תפים ליה מפסיד והשתא הדיינן לדיוקא קמא שהרי בתפיסתו הוא חב

ליורשין

ליורשין ואמרינן דקנה · והא נמי לאו מלתא היא מטעם דכזמן הזה דמהניא
תפיסה הוו מטלטלי דיתמי משעבדי לב"ח ומצלו היתומים במקום לכיסם
עומדים וחייבים לפרוע מהמטלטלין ואין כאן חוכא בתפי' השליח כיון שחייבים
לפרוע מדינא מן המטלטלין · ואני תמיה טובא ברבי הרב"י שאמר ופשיר
דס"ל דכזמן הזה דמהני תפיסה לפי' לאחר מיתה לפי דכיון שבזמן הזה דמהני
תפיסה לאחר מיתה הוו מטלטלי דיתמי משעבדי ל"כ למה הוצרכה תפיסתו
על זה שהרי הע"פ שלא יתפסם לפרעון חובו על זה מ"מ על היתומים לפרוע
מהמטלטלים ועוד היכי קאמר היכא דמפסיד נכסי כגון דמת לוה והלה אין
כאן פסידא לפי שאף לאחר מיתת לוה נשתעבדו מטלטלי דיתמי ומה גם שכלשון
העור והרי"ם כתוב כגון דמית לוה ואי לא תפיס מפסיד לגמרי דנכסי דיתמי
לא משעבדי וא"כ היך אמ' דכזמן הזה וכו' שהרי בזמן הזה מטלטלי משתעבדי
ולא יכולתי להלום דברי הרב ואולי יש
שגם בספרים ול"ע · ורחיתי בתשובות
מהרי"ק סי' ה' דף מ"ו וז"ל תפיסה
בנכסים אם היתה ע"י שליח לאו כלום

אמר לברהם הרב כ"ח נרגש בכל
זה וביאר דברי הרי"ם והעור
יפה כאורך יעמ"ב ·

היא דהוה ליה תופס לב"ח במקום שחב לאחרים וכו' הרי שפסק הרב דגם
בשמנה שתפסה ע"י שליח לא הוי כלום דהוי חב לאחרים ומשמע דחב ליורשין
לקדי חב לאחרים ומצלו לפי זה דכב"ר לפיכך תפס השליח תפיסה מעולה
כעד האמה היכה תפיסה לכן גם ממקום לאחר ים לבטל תפיסה זו לפי' לת"ל
דלא לקדי חב לאחרים מה שהוא חב ליורשים משום דהשמנה לא עשתה שליח
נוטף סכל שיתפוס החפצים לה הלא עשתו שליח לטעון ולהוליך החפצים
לבית השכן קרוב גם לאשה הנפקדת לא עשתה שליח להתפיס לה שלא אמרה
לה תחזרי לת החפצים לידי כי חיי תלויים בהם והם כתובתי וטובתי וכיון שמן
הדין לא זכתה בהם להיות בידה אין בדבריה ולויה כלום ולע"פ שכוונו
הטוען והנפקדת להגביה החפצים לעם קניית השמנה כיון שהיא לא עשתם
שלוחים להתפיס לה אין קנייתם כלום דהתופס לב"ח כלי שליחות לע"פ שהיו
חב לאחרים לא קנה כמו שכתבו התו' והר"ן ורוב הפוסקים · ועוד מטעמא
דאמרינן אין בתפיסה זו ממש לו הוא שהיתה תפיסה זו על ידי עלמה לפי
שתפיסה זו לא היתה למזונות שלא אמרה זו היא כתובתי אנר' שתפסה לכתוב'
ולב"ע תפיסה לכתובה לאחר מיתה היכה כלום ועוד שהתפיסה צריכה להיות
בר"ה או למ"ד בסימטא כדמוכח בגמ' ול"כ כג"ד שלא היתה התפיסה בר"ה
ולא בסימטא וגם היתה התפיסה לאחר מיתה ליח כה משפח · ליברא שכבר
פיר' הרי"ף דה"מ כזמן דמטלטלי לא משעבדי לבע"ח אבל מקודמת דמטלטלי

דיתמי

ש"ות נבחר מכסף

דיתמי מעבדי גבי כ"ח מניהו כין תפס כין לח תפס וכ' הר"ן בגמ' לפלוגו
לי כעי דוקא שתפסו מר"ה מקום קנייה וכו' ומיהו השתא לדידן לא נפקא לן
מידי דהא תקיטו רבנן בתרלי דמטלטלי דיתמי מעבדי הילכך לפי' תפיסה
דלאחר מיתה בכל מקום מהניא ע"כ וכתבו' הרא"ש כלל ק"ו כת' הרי"ף
פסק דוקא בימיהם אבל עכשיו מנהינא מניהו כרלא תפסי וכ"ם דמהני
תפיסה לאחר מיתה כמו בחייה ע"כ . והתם מיירי שהתפיסה היתה בבית
שמעון לא כר"ה ולא כשימעון וקא' דעכשיו מהניא לותה תפיסה . ומהרי"ק
בכ"י ח"ה סי' ל"ג כ' בשם הרשב"ל שעכשיו שנהגו לכתוב מקרקעי ומטלטלי
לפי' תפי' לכתובה ולפי' לאחר מיתת הבעל מה שתפסה תפסה . גם הריב"ש
סי' שם"ו כתב לם בשה שאה זו לענין לתופסם משכון לאחריות כתובתה אין
תפיסתה כלום דהא קי"ל כרבינא דאמ' ה"מ למוני אבל לכתובה מפקינן וכו'
ומיהו עכשיו שנהגים לכתוב מטלטלי לגב מקרקעי יש לדון בשומרת יבם
שימכרו כל מטלטלי בעלה וילקח בהם קרקע בין תפסה ובין לא תפסה .
וכפי סב' הגו' תפיסה לכתובה לפילו לאחר מיתה מהניא . אבל לאחר התשקפה
והעיון אין בתפיסה זו ממש לפי שמה שאמרו שם שבזמן הזה מהני תפיסה
לכתובה לפילו לאחר מיתה הוא לענין גבייה הכתובה שתגבה ממטלטלי דיתמי
דמעיקרא קודם התקנה לא הוו מטלטלי דיתמי מעבדי ומשום הכי לי
תפסה לכתובה לאחר מיתה לא מהני משום דמיד בשעת זבו היורשין ולקרו
מטלטלי דיתמי אבל בשתפסה מחיים עדיין לא זבו היורשים בלותם מטלטלין
כדי שיהיו נקראים מטלטלי דיתמי ולקרו מטלטלי דבעל וכתה השתה בם
לגבייה כתובתה מהם ועכשיו לאחר התקנה לו שכותבים בפירוש שעבוד מטלטלי
ומקרקעי אף לאחר מיתה חייבין היורשין לפרוע חובת אביהם מהמטלטלין
וכיון שכן בשתפסה לפילו לאחר מיתה אין מוציאין מתחת ידה דאפוכי מטרתה
למה לי יהיו בידה לפרעון כתובתה לתנם אם אין השתנה רואה לגבות כתובתה
מהמטלטלין שתפסה כי אם שיהיו תחת ידה לבטחון כתובתה והיא ניזונת
מנכסי היתומים זו לא שמענו כי אם שמענו במזונות שלפילו תפסה בכר והב
תפסה התם טעמא משום דאמרה דילמא חייתה טובה לבתובה אם
חושבת תגבה כתובתה ואם לאו יהיו הנכסים בידי היורשים ליהנות בהם .
ויש קצת סער לדבר ממה שבתב הרמב"ם שתנה שתפסה מטלטלין למזונות
וכו' בית דין בותבין לה ומחשבים עמה ופוסקים לה מזונות והיא ניזונת ממה
שבידה עד שתמות ויקחו היורשין השאר ולפי לישת דתפיסתה לענין בטחון
בתובתה מהני ח"ב הול"ל היא ניזונת ממה שבידה עד שישאר בידה שיעור
בתובתה ולח"ל זנים לותה מנכסיהם שלא ודלפי אין לה לתפוס כי אם למזונות

כלבד

בלבד לכל אם תפסה לכתובה יפרעו לה כתובתה מיד ואם לאינה רוצה לגבות כתובתה מוליכים הנכסים מידה כיון שלא תפסתם בתורת מזונות ומה גם בהיות הנכסים ביד שלים וכשמסרתם ביד השלים לא מסרתם לענין מזונות דודקי מוליכין מיד השלים ומהי דאמרי' בפ' שמנה מיזונת עובדה דההיא לישתא דתפסה כסף דכספה לכתובתה וקתבעה מזוני משמע דמהניא תפיסה לכתובה כבר כתבנו למעלה דההיא מיירי בתופסת מחיים והכי פירושה דתפסה מחיים כדי ליקח כתובתה מהמטלטלין קודם שיזכו בהם היורשים ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לדינא דגמרא וקבלה עליה שיעור לחותו כוס של כסף מחשבון כתובתה לכל לא היה בו שיעור כל הכתובה וכאה לתבוע מזונות מחמת מה שנשתייר לה מכתובתה ולכך אמר רבא ליתמי הכו לה דלא לאמרינן מקלת כסף שפרעו לה ככל כסף זה הוא ביאור הענין ולעולם שאם תפסה שיעור כל כתובתה שמגבין לה מיד הכתובה אף יומיאו התפיסה מתחת ידה ושל תשיבני מדברי הריב"ם סי' שם"ם שכתב ואם באה השאה לענין לתפסה משכון להחריות כתובתה וכו' עכשיו שנוהגים לכתוב מטלטלין וכו' הדין עמה ע"כ דמשמע מאחר שיש לה לתפוס להחריות כתובתה לכשחון בידה . דוק ותשכח דהאי מיירי ביכס שייכס וכתובתה של היכמה היא על נכסי בעלה הראשון ולכך אם באה לתפוס מנכסי בעלה הראשון להיות בידה משכון להחריות כתובתה אם היה קודם התקנה אין בתפיסתה כלום משום דהויא תפיסה לאחר מיתת בעלה וזכו היורשין במטלטלין ומטלטלי דיורשים לא משתעבדי לה ומיהו עכשיו שנהגו לכתוב מטלטלי לגב מקרקעי הויא תפיסה והדין עמה שימכרו כל הנכסים וילקח בהם קרקע לכשחון כתובתה והיכס לוכל פירות לכל לעולם דכאשה התופסת כתובתה ואינה רוצה לגבות כתובתה עכשיו והיא לא תפסה למזונות שאין בתפיסה ההיא כלום ואם הנכסים הם ביד שלים לומרים לה לו תגבי כתובתך מהתפיסה לו יחזירום ליורשים ואם זכים להם עד שתתבע כתובתה בבית דין . נמלינו למדין שאין בתפיסה זו ממש מכמה לדדין לא מפני שלא תפסתם בלאד מדרכי הקניות וגם היא לא עשתה שלית למוליך התפים ולא לאשה האומרת כי אם להוליך התפים ולשומרם ולא עשתם שלוחים לתפוס לה . ומה שאמרה לאשה האומרת שנכסים שלם הם מייה וטובתה וכתובתה לא משום זה עשתה שלית לתפוס לה כי אם מפני דבריה שפרה לה וכיון שלא תפסתם להקנות לה לא מהני . ולו הונח שהאשה תפסתם לא היא שלוחה ולא מהני כי אם ע"י עצמה זאת ועוד שלא היתה התפיסה לשם מזונות כי אם לכתובה וכיון שכן אם תרצה לגבות כתובתה מיד גובה מכל אותם מטלטלין ואם לא הספיקו מגבין לה משאר מטלטלין שהיו

לה

שו"ת נבחר מכסף

לה בעלה ואם היתה רוצה לגבות מטלטלין מיד האשה המפקדת
ומתנו ביד היורשים ואם וניס לותה עד שתבוא לגבות כתובתה · וכעין הנביה
לה יש מעות ומטלטלין מבין לה מהמשנת דהויא כב"ח וכתב ר"ח דג' חינין
הם תלוקים בנוקין לע"ג דליית לה זוזי יכול להגבותו מטלטלין לו קרקע בשומת
וכ"ח לי ליית ליה זוזי ויהיב זוזי ולי לה יהיב מטלטלין ולי ליה מטלטלין מנבי
לוה קרקע ולשביר לע"ג דליית ליה זוזי ויהיב ליה זוזי ולמרינן לשוכר זיל נדית
וזבין וכו' ואם מביאר שבשים לו מעות נותן מעות ואם אין לו מעות ניתנין לה
מטלטלין בשומת של עבשיו כמו שכתב הרא"ש והביאו הטור ח"מ סי' ר' שכל
מה שיתן ישלמו כפי מה שיוכל למכרו מיד לפי' כביתו לפי השעה והזמן ולא
יצטרך למכרו בעיירות ובשוקים או לעכבו עד שימלא קונים או תתייקר שאם
כן נעלת דלת וכו' ע"כ · ואם יש בכלל המטלטלין מכלים שהכניס ה בנדוניתה
לע"פ שיש לבעל מעות היא טוענת כלים בשומת של עבשיו כל זמן שהם
עשויים מעין מלאכתן לכל אם אינם עושים מעין מלאכתן אינו יכול לכופה
ליטול הכלאות האם כל שיש לו מעות ואם היא רוצה בכלים והוא אינו רוצה
לתתם לה הדין עמה מצוה שכן בית לביה וכל זה מבואר בלרוכה
בתשובת הריב"ש סי' כ"ב וסי' ק' ועו"ש · ודע נא ודאה כי כל
הדברים הללו שכתבתי לבטל מתפיסה הוא בחפלים שאינם מנדוניתה והם
חפלי בעלה לכל חפלי נדוניתה וכן החפלים שפסק לה הבעל בעת הנשואים
הוורשין חייבים לתת לותם כיר השמנה לע"פ שלא תפסתם לא היא ולא שלוחה
לפי שהבעל עלמו בעודנו חי אין לו רשות להוליא מתחת ידם ורשותה לא
למכרם ולא למשכנם כמו שהביא תשור ח"מ סי' ל' שכ' הרא"ש דוקא במקרקע
לחרינן שאם מכרם הבעל הוי ממכר קיים עד שעת נירעא לכל המכנסת
לבעלה מטלטלין של כסף והב וכגריס אין הבעל יכול למכרם ולע"פ שהבעל
יש לו נכסים כנגד נדוניתם וכ"ש שאין כ"א יכול ליטלם בחובו וכן מה שהחתן
פוסק לה אינו יכול למכרם ע"כ ולסברת רוב הפוסקים אפילו מכרם אינם
מכורים לכל הרמב"ם כתב שאם מכורים לכל אינו רשאי למכרם הרי שהבעל
עלמו אינו רשאי בחפלי נדוניתה ומה שפסק לה בעת הנשואין וה"ז ק"ו מן
כשהוא חי אינו רשאי ולף כי לחרי מותו כל מאן דלאתי מחמתיה לא הוי
עדיף מניה ולאינם רשאים היורשים לעכב לה מכל חפלים הידועים לה מנדוניתה
גם מתה שנתן לה הבעל בשעת נשואין כדברי הרא"ש וכ"כ הרמב"ם פ"ל
מהל' מכירה שהמטלטלין שנתן לה משלו אם איש לנכסי נאן ברור שלא
והריב"ש כתב בלותה תשובה שהבאתי למעלה סי' כ"ב ו"ל כי תבעי לך היכא
איש תשתא לבעל אם יוכל הבעל למלקה בכלים שהכניסה לו ונראה שהדין

הוא

חוץ ממו רבין שהמטלטלין ההם הם מיוחדים לה וחין הבעל רשחי למוכרם כרחניח בבריותח ולרעת כל החחרונים חף חס מכרם חינם מבוריס לע"פ שחיטו כן רעת סרמב"ם מ"מ כיון שחף לרעתו חינו רשחי למכרן וגם טוטלתן בלח שבועה כרחיתח פרק לע"פ ח"כ הרי הם כשו הם מסכון בידה וחפותיקי ועדיף מחפותיקי לר' יהודה דהח לח מלי לסלוקה בזוזי חי חמרה כלי חלי טוטלת מס"כ כחפותיקי וכו' ע"כ. הרי מבוחר שהמטלטלין שלה כמסכון בידה והרשב"ח סי' תתקל"ו כתב שיכולה החשה למחות בבעלה שלח ימכור מלבושין ותכשיטין שעשה לה חמיה לקיום מה שהתנו בשעת שידוכין שיעשו לה וכן יכולה למחות שלח ימסכנם וחס מכרם שלח מדעתה כופין חותו כ"ד לעשות לה לחריס כמותן חו לתת לה דמיהן והיח תקנה שרוצה החשה לבלות תכשיטיה ויעמדו בידה להשתעשע בהם. וחין לחלק דהתם מיירי בשוחה שדהכה להתקשט ורולה בכליה להשתעשע בהם שדרך בנות ישרש להתקשט חבל בשמנה לח שייך כה הלי טעמח הח ליתח שהרי חם תרלה החלמנה ללכוח בגדי כדוניותה כימי שמנותה דחין מוחין בידה וכמה דוכתי חמר' בגמ' לח ערפת מגברח דחתית מחמתיה וכיון שהיורשים הם בחים לזכות בזכוי הבעל חין בידם זכות יותר ממה שהיח בידו. הן חמת שחם מכר הבעל מהחפלים שלה חו שנתן לה והיה מדעתה של חשה ורלונה שוב חינה יכולה לחזכעם וחם ים בניהם דין ודבריס שהבעל חינו מודה לה הוח נחמן בשבועת היסת כמ"ש שם הרשב"ח ומיהו נלמוד ליורשין על החפלים שמכר לה בעלה בעודנו חי והיח תוכעת להם לעשות לה לחריס כמותם דטעני' ליתמי דילמח לח מכר הבעל שלח מדעתה ורלונה חבל כל החפלים הקיימים לה מנדוניתה וממה שנתן לה בעלה יגתנו תחת ידה ורשותה ולח עוד שלח לפילו מלבושים שקנה לחשתו לחר נשואים הם כשלה וחין מוליחים מידה כמ"ש מהריק"ו בשורש י' וז"ל חשר תכע יעקב מרחל שתמכור תכשיטיה וכגדיה שחינם לריכים לה ולסגל המעות וחוח יחכל פירות כלע"ד שחם הם לבושים ותכשיטין שקנה יעקב לרחל ודחי לח היה כח ביד יעקב למכרם לפילו לפרנס עלמו כמ"ש בהנהות חשרי וז"ל והח דמסיק נעשה כמי שהקנה לחשתו וכניו וכו' מכחן נרחה לי שחין לחדם יכול למכור בוכסי חשתו שקנה לה ולפי' לח כחו לידה עדין כ"ש כשכבר כחו לידם דחין לו למכור חפי' לטורך פרנסתו וחין לחלק כין בגדי שכת ו"ט ובתשובות רב שלם מלחתי וז"ל ומה שים חגל חשתו מבגדים חין כ"ח גוכה מהם וכו' מפני שכשעה שנתן לה קנתם חותם ויגלו מרשותו וכו' חבל כלי זהב וכדולח חין לרמותם לבגדים כי חדם מקנה חותם על דעת שתתקשט בהם חשתו הילכך כ"ח גוכה מהם לח"כ התנו בשעת קידושין עכ"ל.

שו"ת נבחר מכסף

כלל העולה שכל נכסי כרונית החשה גם מה שנתן לה הבעל בשעת הנשואין בין בגדים ובין כלי כסף והב וכן מה שקנה לה אחר הנשואין מבגדים בין בגדי חול ובין בגדי שבת זולת זהב וכרולח שקנה לה אחר הנשואין כל השאר יהיו תחת יד השמנה והיורשין וכן לותה עד שתתבע בתובתה והו הנראה לע"ד וכך דנתי הלכה למעשה שכח לפני וכתבתי להורותם ·

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סה

שאלה שמנה שתפסה מנכסי בעלה להיות תחת ידה למזונותיה ויש בעלי חובות על בעלה ובאים לגבות חובותם ממה שהוא תחת ידה יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה :

תשובה הדברים פשוטים שאין לחשה לתפוס למזונותיה שלא לם הנכסים כני חורין שלם יש על בעלה חובות כמלאו כל הנכסים משועבדים לבעלי חובות עד כדי חובותם ותנן אין מוליחין לכתולת פירות וכו' ולמזון החשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם ואע"פ שתפסה למזונותיה אין מפקיעין כח הב"ח שהרי החשה כחיי בעלה שמזונותיה מן התורה כמו שפסק הרמב"ם פי"ב מה' אישות שהמזונות הם מהתורה שנא' שארה כסותה ועונתה וכו' שארה שו מזונותיה ואפ"ה כתב הרמב"ם פ' י"ח מהל' מלוה וז"ל מלוה שבא להפרע שלא כפני הלוה ותפסה החשה מטלטלין מנכסי הבעל כדי שתזון מהם מוליחין לותה מידה ונותנין לב"ח שהפי'היה בעלה עמה לא היה יכול לזון לת לשתו ולת כניו עד שיפרעו לו כל חובו עכ"ל ומעתה הדברים ק"ו למזונות השמנה שאינם מהתורה כי אם מתנאי כתובה שאם תפסה השמנה ואין נכסים לפרוע לב"ח שמוליחין מידה עד שיפרעו לב"ח ודוקא אם תפסה לנביית כתובתה והיא קודמת לב"ח או לפילו לא קדמה והם מטלטלין שקנה אחר שלוה ואחר נשואים שאין להם דין קדימה אז אמרינן מה שתפסה תפסה אבל תפיסת למזונות לא מהני במקום שיש בעלי חובות וזה פשוט ומבואר לע"ד · וכ"כ כתשו' המיוחסת להרמב"ן סי' ז"ן כדין השמנה שאמרה לב"ח אינו רוצה ליטול כתובתי שלא רוצה אני ליזון אין טענתה כלום ע"כ · ודע שתפיסת השמנה לפילו לנבי יורשין לא מהני שלא אם היא תפיסה גמורה שקנתה בלחר מדרכי הקניות אבל החפלים שהיו בבית הבעל אף על פי שהיו בידה המפתחות אינה תפיסה של כלום כמו שהאריך הריב"ש סי' ק"ו וז"ל דבר ברור הוא שהנכסים שהם בבית הבעל אע"פ שבשעת נשאו הנכסים בידם והלבים

ולהלים כאשר המה שלין תפיסה זו של כלוס שכל תופס לריך שיקנה הדבר כה' מדרכי הקניות וכאן היו הכיות והתיכות והמטלטלין הכל ברשות היורש ולינה נקרלת תופסת כשכיל תפיסת המפתחות שלין מסירת המפתחות קונה וכ"ש תפיסתן עכ"ל . וגם כתב הריב"ש לריך בתפיסה שתתפוס היא בעלמה ולא ע"י אחר ואפילו עשאתו שליח לתפוס משום דקי"ל התופס לב"ח במקום שאב לאחריס לא קנה (ת"ה כסי' ס"ד האריך הרב המחבר כרין זה ע"ש) קלרן של דבריס דכמקום בעל חוב אפילו תפסה השמנה תפיסה נמורה למזונות אין תפיסתה כלום ויפרעו תחילה לב"ח והנשאר יהיה לבעלון ממזונותיה אם התפיסה היא כהונן וכהלכה . הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סו

שאלה שמנה שבאה לגבות כתובתה מנכסי בעלה ויש יורש קטן והיו שם מעות וקרקע והשמנה רולה לגבות מהמעות כל סכי כתובתה ולהניח הקרקע והאפטרופוס של היורש קטן רולה להגבות לה חלק מהקרקעות ולהשאיר לה מחפלי הבית ומעות יורנו מו"ר הדין עם מי ומכמ"ש :

תשובה תנן כפ' הניזקין כתובת אשה מזכורית ותני עלה בכרייתא ת"ר שמעון מפני מה אמ' כתובת אשה בזכורית יותר ממה שהאיש רולה ליפע האשה רולה ליפע ודעת הרמב"ם פ"ו מהל' אישות שלין הכדוניא בכלל זה דהוי כחוב וגובה מהבינונית ודוקא עיקר ותוספת שהוא נקרא כתובה היא גובה מהזכורית וה"ה הביא סברת הרמב"ן שלף נכסי לאן ברזל הן בכלל הזכורית ולליכא דב"ע לינה גובה מהמטלטלים כפי דין התלמוד אבל מתקנת הגאונים האשה גובה אף מהמטלטלים כמו שבתב שם הרמב"ם וכתב עוד בבר נהגו בכל המקומות שיכתבו בכתובה בין ממקרקעי בין ממטלטלי כד"ז תקון גדול שה"ז תנאי שבממון ובמלא השמנה גובה מן המלטלים בתנאי זה וכל ולריכין הנו לחקור אי לאמרינן דהאי דגובה מהמטלטלין הוא דוקא כשאין לו קרקע אבל כשיש קרקע ואינו רולה להגבותה מהמטלטלין בין דין הכתובה הוי מהזכורית מטעמא דכתיבנא דיותר משאלים רולה וכו' ת"ב לינה גובה שלא ממה שהבעל לו היורש הוא חפץ ויש רלות לדבר מהאי דאמרינן פ' הכותב אמר אמימר משמיה דרב חמא האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה וב"ח ואית ליה ארעא ואית ליה זוזי לב"ח משלקינן בזוזי לאשה משלקינן בארעא האי כי דיניה והאי כי דיניה ופרש"י האי כי דיניה זה שלוה מעות וזו סמכה על שעבוד הקרקע והיא לא נתנה כלום ואם בשביל

נכסי

שו"ת נבחר מכסף

נכסי נתן ברזל הנשומין בכתובה הוא וכה כהס מיד וו לרפתן עם הבתובה
על שעבוד הקרקע הרי משמע דאין החשה גובה שלא מהקרקע. לפילו אית
ליה וזו משעמת דקאמר התי כריניה שהיה לה נתנם כלוס ומתכה על שעבוד
הקרקע וא"כ כפי זה לא מנבינן לשמנה וזו שלא לרעת • למנס לאחר המשקפה
והעיון הא לאו מלתא היא דמהי דקאמר התם למיתר הוא היבא דאית כ"ח
וכתובת אשה וכיון שהכ"ח הלוה מעות מה שלה נתנה האשה בלוס רלוי לתת
יתרון ותוספת טובה לב"ח דשקיל וזו ולאשה יהבינן לרעת לכל לעולם היכא
דאיכא וזו ולרעת לשיעור הכתובה דיהבינן לה וזו דאי לאו הכי למאי נקט
דינא היכא דאיכא ב"ח וכתובת אשה כיון דלאשה לאודה לא יהבינן וזו היכא
דאית לרעת מהי תיתי ליפות כחה למיהב לה וזו כמקום שים ב"ח וכי תימא
דהאי דנקט דינא היכא דאית ב"ח וכתובת אשה הוא משום סיפא דאשמעינן
דאי ליכא שלא אד לרעת ולא חזיא שלא לאד לב"ח יהבינן ולא לאשה מ"ט יותר
מה שהחים רומה ליטשל האשה רוצה להטשל • הא לא תימא הכי משום דדינא
קמא דאמר היכא דאית וזו ולרעת ליכו עמין לדין האחר שאמר היכא דאית
לרעת ואין בו ספק לב"ח ולכתובת האשה וכו' וא"כ לשאוק מדינא קמא
דמלתא פשיטא היא דב"ח גובה מזוזי כיון דאין האשה גובה לעולם מזוזי
היכא דאית לרעת א"כ מי יעכב ביד הב"ח שלא יגבה וזו • הן אמת דאיכא
למימר דאחא לאשמו' הא גופא דלב"ח יהיבנא וזו היכא דאית וזו ולרעת כמ"ש
שם ר"ת בתוספו' דג' דינין מלוקים הם למלוה ולניזק ולשכיר לב"ח אי אית ליה
וזו לא מצי לסלוקי בלרעת כדאמרי' הכא וניזק לפילו אית ליה וזו מסלק
ליה בלרעת ושכיר אפי' אית ליה וזו אמ' ליה זיל טרח וזכין ואייתי וזו וכו'
א"כ אמאי אתא לאשמועינן בתחילת דבריו התי דינא דב"ח גבי וזו היכא
דאיכא וזו ולרעת אכל מ"מ כיון שהם כ' דינים מלוקים האחד בב"ח כלבד
דלא שייכא בהן היכא דאית אשה וב"ח והדין הב' שייך היכא דאיכא בתובת
אשה וב"ח מה ענין ים לשני הדינים יחד ומדנקט דינא היכא דאיכא בתובת
אשה וב"ח לב"ח יהבינן וזו ולאשה לרעת משמע להדיא דלאשה לאודה יהבינן
נמי וזו אי אית וזו ולרעת והכי משמע מתוך דברי הרא"ש שכ' בפסקיו
פ' הכותב אמר אמימר אתי מתן דאיכא עליה בתובת אשה וב"ח ואית ליה
לרעת ואית ליה וזו פי' וליכא אד מנייהו דקדים לב"ח מסלקין בוזו לאשה
לא מסלקין שלא בלרעת התי כי דינא ופו' ומדפירש הרא"ש דברי אמימר
דקאמר לב"ח יהבינן וזו ולאשה לרעת דוקא היכא דליכא אד מנייהו דקדים
משמע להדיא דאי קדים בתובת האשה אפילו דאיכא ב"ח בהדה לאיתתא
יהבינן וזו ולא לרעת וא"פ שפי' של הרא"ש שפירש וליכא אד מנייהו דקדים

לסלוריך

לענין דינא להיכא דליכא שא חד קרעא ולא חויא שא לחד מניהו
דיהבינן לכ"ח ולא לאשה קא מפרש דדין זה שוי דוקא היכא דליכא חד
מניהו דקדיש דלי קדמה כתובת האשה לה יהבינן ולא לכ"ח מ"מ כיון
שהרא"ש כ' הפי' נבי דינא דהיכא דליכא כתובה וכ"ח ולית קרעא ולית זחי
שם פי' דליכא חד מניהו דקדיש משמע להדיא כדכתיבנא וכן הרי"ף מכיח
התי דלמימר מלן דליכא עליה כתובה וכ"ח ולית ליה זוזי ולקרעא וכתב שם
פי' דליכא חד מניהו דקדיש כגון שנשא ולוה לכ"ח מסלקי' כזוזי ולאשה לקרעא ·
הרי מבואר שאם נשא ולחר כך לוה דלאשה הקודמת יהבינן זוזי · לחר כך
מלחתי כתוב בשלטי הגבוריס ז"ל אם יש כדי לפרוע שניהם בקרקע וכמעות
אם זמנם שוה מתנים לכ"ח מעות ולאשה קרקע ואם אין זמנם שוה המוקדם
מתנים לו מעות וכו' הרי הדבר ברור שאין מניחין לאשה קרקע היכא דליכא
זוזי שא היכא דליכא נמי כ"ח וזמן שניהם שוה שכ"ח גובה מהמעות משום
דהתי כדיניה שהלוה מעות וכו' אבל אם קדמה כתובת האשה לאשה יהבינן
זוזי ולבע"ח קרעא וכ"ש היכא דליכא כ"ח דלאחתא יהבינן זוזי דהא לא
אשכחנא מלן דשקיל קרעא אפי' היכא דליכא זוזי שא בניזק לחוד כמו שכתב
ר"ת ולא קאמר הניזק והאשה אפי' אית ליה זוזי מסלק ליה בקרעא וזה פשוט
וכן כתב העור ה"ם סי' ק"ך בשם אביו הרא"ש שלמוקדם נותנים לו מעות
ואע"פ שאם כתב הרב"י נראה דלטעמיה אזל דפי' טעמא דלכ"ח יהבינן
מעות הוא משום דלא תגעול דלת והייט כשומנן שוה אבל אם זמן הכתובה
מוקדם ליכא תו נעילת דלת דהוא אפסיד אנפשיה הילכך המוקדם נוטל
מעות אבל לרעת הרמ"ה שאינו משום נעילת דלת שא משום דהתי כדיניה
והתי כדיניה אפשר שאף אם כתובת האשה מוקדמת לא תטול אלא קרקע
יש לומר דהרב לא נקטיה בפשיטות שא אפשר קאמר ועוד דגם אם נסתפק
בריאש נבי כ"ח משום דליכא למימר ביה התי כדיניה שהלוה מעות מ"מ
כשמנה לנבי יורש יסכים דיהבינן זוזי כיון דלית כאן לומר ליורש יהבינן
זוזי כדיניה דמתי דיניה ליכא כדי לגרוע כח האשה וק"ל · וקרוב בעיני לומר
דלפי' דין זה דלמימר דהיכא דליכא כ"ח ולאשה ולא קדיש חד מניהא דיהבינן
לכ"ח זוזי ולאשה לרעא הוא דוקא לפי דין התלמוד שאין הכתובה נגבית
מהמטלטלין שא מקרקע ולהכי מסלקינן לכ"ח בזוזי ולאשה בקרעא משום
דהתי כדיניה שהלוה מעות והתי כדיניה שמכה על שעבוד הקרקע אבל
אחר תקנת הגאונים שהאשה גובה מהמטלטלין וגם מה שנהגו לכתוב בכתובה
מקרקעי ומגבן מטלטלי שעבדיו האשה קומכת על שעבוד קרקעות ושעבוד
מטלטלין אם כן הוי דינא דאשה שוה לכ"ח והתי היכא כ"ח ולאשה ולית זוזי

ולרעא

שו"ת נבחר מכסף

ולרעת וליכא דין קדימה יחלוקו כזה וכזה וזה כרין רש"י כלשונו שלמר שזו סמכה על שעבוד קרקע לרקדק שלאחר תקנת הגאונים סומכת גם על שעבוד המטלטלים לא מסלקינן לה כלרעת שלא מרי היא כב"ח וכ"ש לפי התנאי שכותבין עכשיו מטלטלי וגבן מקרקעי שבדאי התשה שסומכת על המטלטלים כב"ח ואם כן כב"ד דליכא כ"ח שלא היא גוכה מהיורש וליכא זוזי ולרעת מגבינן לה זוזי ולע"פ שקדם היורש לו התפוטרופוס ותפיס זוזי מפקינן לזוזי ויהבינן לשמעה ורחים לזה שהרי כשמעה לגבי ב"ח וקדים חד מניהו כתב הרא"ש לא קדם המאוחר ותפס המעות מוליאים מידו כ"ש לגבי יורש כיון דדינא הוי לגבות מהמעות היכא דליתא זוזי דפשיטא שמוליאין מידם וטוענין לה מעות לעמה לא כתה לגבות מהמטלטלים כתב הרא"ש שאין המלוה יכול לומר חפץ זה לכי טוטל שמוח תביב עלי תלת נותן לו מליזה מטלטלין שירצה דמתחרי רשותך פתרי לפרע וה"ה לשמעה שרינה שום לב"ח וע"ע לא תפסה היא מטלטלין גובה מכל המטלטלין שבידה ולינם יכולים להגבותם קרקע לי ליכא זוזי לו מטלטלין זלת ועוד לחרת כיון שיתו"ק הין רחוי להניח לקטן חלקו כמעות כי לא בקרקע דהא קי"ל דאין מוכרי' קרקע של היתומי' כדי להניח המעות בעין כמ"ש הרמב"ם פ"י מה' נחלות יש לאפוטרופוס למכור בהמה ועבדים שרות וכרמים להאכיל ליתומים לבל אין מוכרים ומניחים המעות וכו' וכיון שכן רחוי לתת לשמעה המעות ולהניח הקרקע לחשבון היתומים זה הנלע"ד :

אמר לברהם מרן מור זקני הרב המפורסם זצוק"ל בספרו הבשיר כנסת ישראל סי' ח' פסק שלמנה שמו והגבו לה כ"ד קרקע בכתובת' מלי היורש לחזור בקרקע ולתת לה דמים בחותו סך שמו לה הב"ד והסכים עמו הרב הגדול מהרח"ש זלה"ה ועו"ש :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סז

שאלה ראובן כתב לחבתו ז"ל הן זלת להודיע שלמרתי לומר בפי ובלבי בלב שלם ונתתי לחבתי פלונית כל חדרי פלונית עד הבל נתתי לה מתנה גמורה מעכשיו ולאחר מיתה ועוד נתחייבתי לה חיוב גמור מעכשיו סך מלתים גרוש נוספים על המתנה הנ' וכל הנכסים וממון חבר ימלאו תחת ידה ורשותה הרי הם לה ולבניה לאחריה ולא יהיה עליה שום שבועה כי מחלתי לה על הבל מחיים ולאחר מיתה ולהיות כל זה לאחת קבלתי עלי בשבועה

שלמה

שלימה לדעת רבים על כל הנ"ל בביטול כל מיני מודעות וכו' וחתמתי וכו'
נחס פלוני · וכתוב עליהם עוד במותב תלתא כחדא הוינא בשבח פלוני וחתמו
לנו כתבו וחתמו בשטר זה שכל הכתוב בו לחמת וזהו כתב ידי וחתימתי
וקיימנותי וחתמו חדיניס וכו' והשתא תובעת מהיתומים כל הכתוב בשטר
המתנה הנ' ושיפרעו לה כתובתה ולה חניח דאובן רק בתיס והיא רוצה לקבלם
רק שיש לו בית אחד בין הגויס שקבלו מנוי אחד כחובו שהיו שוה לימכר לה
לגוי ולה ליפרע ורוצים ליתנו לה בפרעון והיא אינה רוצה רק הבית שהיא דרס
בו שתקבלהו בת"ר הנס דאיתו שוה רק ת"ק · ותובעת מזונות כל ומן שאינס
פורעים לה כתובתה והס אומרי'שאין לה מזונות אחר שתבעה כתובתה ורוצים
להשביעה והיא אומרת שכבר מחל לה בעלה בכתוב בשטר המתנה ותובעת
כל אשר לחה בבית בכתוב במתנה והס אומרים שלא נתן לה רק בסות ולבוש
אבל לא אשאר יודעו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה תחלת כל דבר לריכים לנו לדון בענין המתנה שאס היתה מתנת
ס"מ כיון שעמד מחליו נתבטלה המתנה ואף על פי שבתוב
בה מעכשיו כיון שהזכיר בה לאחר מיתה הרי זה מתנת ס"מ כמו שכתב הרמב"ס
פ"ח מהלכות זכיה המותן מתנה כשהות שכיב מרע וכתב בה בחייס ובמות
הרי זה מתנת שכיב מרע אוה שבתוב בה במות אלא שאי לאחר מיתה
וזה שבתוב בה מחייס לייסב דעתו שיחיה מחולי זה ואס היא אתס ולא נתפרש
בה שהיה בריא כשנתן לו שהיה שכיב מרע הוא לומר שכיב מרע הייתי
וברי עמדתי ולחזור במתנתי ומקבל המתנה לומר בריא היה ולינו יכול לחזור
על המקבל להביא ראיה שהיה בריא עכ"ל · למנס אס היה בריא ונתן
מתנת בריא ואין בה קנין היאך מהקיימת שאי בלחת מצחיס לו בחזקה או
בהנאת שטר המתנה לידה כמו שהביא הרמב"ס פ' ג' מהלכות זכיה וכיון
שהניע לידה השטר הוא שבתוב בו מעכשיו ולאחר מיתה וכתב בשדה · ואין
לנו לספק שמא לא הניע השטר לידה עד לאחר מיתתו לפי שאנו תולין
שנמסר לה בשעת כתיבתו ואי"ל עוד להביא ראיה שהניע השטר לידה בחיי בעלה
כמו שבתב הטור ח"מ סי' מ"ג וז"ל כל שטר הבא לפנינו אנו תולים שנמסר
בזמן הבתוב בו מון מהיכן דאיתרע כגון דנפל לינו יכול לגבות בו עד שיביא
ראיה שבא לידו בזמן הבתוב בו · וכן מבואר בדברי הרא"ש פ' כ' דגיטין
וז"ל כל גט ושטר הבא לפנינו לא חיישינן שמא לא נמסר ביום הבתיבה שאי
תולין דמסתמא ביום הבתיבה נמסר ע"כ · וכ"כ התוס' לסס · ומה שבתב
הטור סי' רמ"ג בשם הרא"ש שאול תולין שטר מתנה שלאה וקנתי נתנה לי
חבר אחד ונתנן דאובן ששטר מתנה זו לא בא ליד שאול שאי לאחר מיתת לאה

שו"ת נבחר מכסף

וכתב כיון שהיה בקנין אין צריך שיגיע השטר לידו שמשעת הקנין וכה שאול דמשמע מהתם שכלה קנין צריך להכיח דאיה זו אינה ענין לכ"ד דהתם הוכיח דאוכן שטר משכונא על החכר ההוא שלא לתת וכח שאול להוכיח שטר מתנה מוקדם וטענן דאוכן שאותו שטר היה מופקד ביד לוי ושלו נלוי היאך כח השטר ליד שאול ואמר שלאה הפקידה כרך אחד הכל שפתחה וכשנפטרה לאה לקח לוי הכרך ונתנו לאביו של שאול ושלו לשאול היאך כח השטר לידו או מתי והשיב כי מן הכרך הנפקד שנתן לוי לאביו לקחו אחר פטירת זקנתו ע"כ . בהופן שם היו מיכרים דברי אמת שלא הגיע השטר עד אחר מיתת לאה ולכך הוכרח הרמ"ם לבקש זכות לשאול מצד הקנין שכיון שים קנין אין צריך שיגיע השטר לידו אבל על הסתם לעולם אין צריך להכיח דאיה מתי נמסר השטר לידו דאנו תולין שביום הכתיבה נמסר וה"כ אם שטר המתנה יוצא מתחת ידה וכתה בשדה לאחר מיתתו ואינו יכול לחזור בו כמו שכתב הרמב"ם פי"כ מהל' זכיה מתנת בריא שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה הרי היא כמתנת שכיב מרע שאינה קונה שלא לאחר מיתה ע"כ שמשמעות דברים שו שלא על פי שקנה הנוף מהיום אינו זוכה בו ואוכל פירות שלא לאחר מיתה וכתב הרב המגיד בריתא היא פ' יש נוחלין ופירשה רש"י ור"ם והרמב"ן כדברי רבינו לו' שאינה כמתנת ש"מ שיכול לחזור בו עד שעת מיתה שלא שרומה לה שאינו זוכה כפירות מעתה . ולשון המתנה שכתב נתתי להשתי השדה וכו' מתנה גמורה הוי שטרא מעליא כמו שמצו בבריתא פ' השולח ת"ר האומר נתתי שדה פלונית לפלוני נתונה לו הרי היא שלו הרי היא שלו אתננה לפלוני ר' מאיר אומר קנה וחכמים אומרים לא קנה ת"ר יוחנן וכולם כשטר ופי' רש"י כשטר דהתי אומר דקתני כותב הוא שכותב לאחר מלשונות שו כשטר ומוסרו ליד המקבל דאילו בדיבורא לא מקניא לרעא והכיאה הרמב"ם פ"ד מהלכות זכיה הכותב בשטר נתתי שדה פלונית וכו' הרי זוכה בה כשהגיע השטר לידו וה"כ בכ"ד וכתה האשה בשדה כיון ששטר המתנה יוצא מתחת ידה . ועל חיוב הר' גרשם שכ' בטופס המתנה ועוד נתחייבתי לה חוב גמור מעכשיו בסכום ר' גרשם לכאורה היה נראה דאינה נגבית מהיורשים דכיון שאין כתוב בחיוב הממון מעכשיו ולאחר מיתה הויא כסתם הלואה שלא קבע לה זמן ואינה נגבית מהיורשים לפי שהיא כמלוה על פה כמו שכתב הרמב"ם פי"ו מה' מלוה הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לפ על פי שהוחזק כתב ידו בב"ד הרי זה כמלוה על פה לכל דבר ואינה נגבית מהיורשים וכו' ואילו היה כתוב בחיוב מעכשיו ולאחר מיתה הויא ליה כקבע זמן וחזקה אין אדם פורע בתוך זמנו לכל כיון שלא כתב שלא מעכשיו הויא מתת הלואה ואף על פי שכתב בחיובו מספיס על המתנה

הגז'

הגו' וכיון שהמתנה היתה מעכשיו ולאחר מיתה יש לומר דגם סר' גרשם היו כך . הא ליתא דכיון שחזר וכתב מעכשיו ולא חזר לכתוב לאחר מיתה מוכח דלאו לאחר מיתה דלא ליתא דהמתנה והחיוב היו על סנגון לאחר למתה חזר לכתוב מעכשיו וכך היה לו לכתוב נתחייבתי בסכום מלתיים גרוש נוספים על המתנה ולא היינו לומרים ילמד סתום מן המפורש וחיוב המעות הם מעכשיו ולאחר מיתה לכל הפחות דכתב מעכשיו אין בחיוב הזה קניעות ומן ולימה נגבית מהיורשים . למנם בלמת יש לחיוב הזה דין מלוה בשטר כיון שכתבו הדיינים כמותב תלתה וכו' לומר לנא כתבו ותתמו בשטר זה שכל הכתוב בו למת וכתב הרמב"ם פי"ו מה' מלוה לוה שכתב בכתב ידו והעיד בו עדים ונתנו למלוה הרי זה שטר כשר וגדולה מזו כתב הרמב"ם שם שאם כתב השטר לקח על פי שאין בו עדים ונתנו למלוה בפני עדים הרי זה שטר כשר והוא שיקראו לותו העדים שנמסר בפניהם . ועל הנמנה כתוב בשטר המתנה וכל נכסים וממון שימלאו תחת ידה ורשותה הרי הם לה ולבניה לחריה ולא יהיה עליה שום שבועה כי מחלתי לה על הכל מחיים ולאחר מיתה לוכה למידק שאם היה כריה וכח לזכות בשטר שכידה הא לא מהני הנעת השטר שא בקרקעות שאם יש קרקעות בכלל לותם נכסים וממון זכתה בהם בהנעת השטר לידה ואע"פ שלא לתר לה נתתים לה שא לתר הרי הם לה הויא מתנה מעליא כמו שהכתתי לשון הברייתא למעלה לתר נתתיה לו הרי היא שלו וכן כתב הרמב"ם הכותב נתתי שדה לפלוני הו לו נתתיה לו הרי היא שלו הרי זוכה בה וכאן שכתב הרי הם לה היא זוכה בהנעת השטר לידה לכל המטלטלין שתחת ידה לינה זוכה בהם בשטר לפי שהמטלטלין לינם נקנים שא במשיכה הו בקנין . וכ"ד שלא היה שם קנין לא קנתה החזה כלום ולקח על פי שכתב ולהיות כל זה לתת קבלתי עלי כל הנ"ל בשבועה שלימה ע"ד רבים דבר פשוט הוא שאין המטלטלין נקנים בשבועה אם לא היה שם קנין לפי שהשבועה היא בלה לזרוז קיום הקנין לכל אין הקנין תלוי בשבועה . ואע"פ שכתב הרשב"א כמי שהתנה לתת לחבירו מחנית מה שירויח דלמרינן שאין לדם מקנה דבר שא בא לעולם אם נשבע להשלים חייב וחבירו קנה . כבר כתב הריב"ם סי' ע"א שאין להבין מדעת הרשב"א שהשבועה תקיים הקנין ותעשה מה שלא בא לעולם כאילו בא שאין זה נכון שא שהוא חייב לקיים מכח שבועתו וכ"ד כופין אותו ולאחר שהשלים קנה חבירו וגם לשון הרשב"א מורה כן שלא לתר לדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשבועה שא שאם נשבע חייב וחבירו קנה לאחר כך ונפקא מינה בין אם לתר שהשבועה תקיים הקנין או שאין השבועה מקיימת הקנין שא שחייב להשלים מכח שבועתו שאם מת אין יורשים משלימים

שו"ת נבחר מכסף

מכח הקנין שלא שכחוהו מעמתין אותו אם יתרצל לקיים אותה ע"כ ואם כן במתנת המטלטלים שהם לאחר מיתה אין היורשין חייבים לקיים מכח שבועת אביהם ואע"פ שכתב הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה דאין ההקדש והגזרים אם טוה ואמר כל מה שיוליד לילן זה לעניים אע"פ שאין אדם מקנה דשב"ל שמטוה לקיים דבריו ואם מת מלר"ה הדבר מבו' שדברי הרמב"ם הם בס"מ אבל בבריא ליתא לן מטוה לקיים שלא כשלוים כמו שפי' ר"ת וכר מעיני שפיר יש לנו למטוח לה זכות בקנית המטלטלין הנמלאים תחת ידה ורשותה שכיון שכתב בחיוב הק"ק גרוש מעכשיו וסמיך ליה וכל נכסי' וממון שימלאו תחת ידה הרי הם לה ח"כ וכתב החשה בחותם נכסים בקניית משיכה והנחה דודאי החשה היא מזיזה כליה וחפציה תמיד בביתה ממקום למקום ואע"פ שלא נתכונה בחותה משיכה אלא הנחה כדי לקנותם מ"מ משיכה כל דהוא קניא ורחיה מההיא דשמואל בהמוכר הספינה הטוטל כלי מן האומן ע"מ לבקרו אם היו דמיו קטנים ונתנם בידו חייב כדמיו הרי שלא הגביה ע"מ שיקנה וקנה אותו בהנחה . הן אמת שהרמב"ם פ"ה מה' מכירה כ' דין זה ואמר והוא שיגביהו כדי לקט' אח כולו אבל אם אין אותו ענין הוא על כונת ההנחה אפס קניא אלא כשטוטלו לבקרו הוא כדי לקנותו כולו ל"מ וגם כזה כתב הכ"י ח"מ סי' ר' סט"ו והרמב"ם התנה תנאי אחר דהיינו שיגביהו כדי לקנות כולו וע"ע בדברי רבינו ירוחם כ"ט ח"ל ע"כ וכן מייתי שם הוא עובדא דהוא גברא דעל לבי טבחא לגבה להוא לטמא ופירש"י הגביה יפה לקניתה ולרחות אם היא שמנה או כחושה אחת הוא פרשה ואנסא מידיה אחא לקמיה דרב ויאמר וחייביה לשלומיה דמיה וכן יש להביא ראיה מדקי"ל במחזיק בנכסי הגר צריך שיהיה מכוון להחזיק ולהועיל בקרקע בנון המפלל זמורות הנפלו בנכסי הגר אם דעתו לעבוד החילן קנה ואם דעתו להחכיל העלים לבהמ ה לא קנה וכן המלקט עלים וכו' וכן הפותח מים לתוך החרן אם לתקן החרן קנה ואם לטוד דגים לא קנה הן אמת שלא מצינו חילוקי' שו במכר או במתנה כי אם נתן נרוד והועיל או נטל נרוד והועיל שפתח בנטילתו המים לשדה ס"ז קנה ולא מפלגינן ביה אם כונתו לטוד דגים או לתקן החרן משמע דבלוקח לא בעינן כונה וכ"כ הטור ח"מ סי' ער"ה צריך שיהיה מעשים מוכיחים שמכוין לתקנה וכתב תרמ"ה וה"ה ללוקח דהוי דינא הכי אבל רבינו החיי כתב דלוקח יקנה בכל ענין ומתוך דברי הטור נראה דמכר כרבינו החיי גם רבינו ירוחם נתיב י"ל כתב כי כל שו הדקדוקים צריכים לקנות בנכסי הגר אבל לא בנכסי חביריו כגון במכר או במתנה וכן נראה עיקר עכ"ל וא"כ כיון שהאחם מגביהה או משכה בחיי בעלה הנכסים שהיו תחת ידה אע"פ שלא

נתכונה

נתכוונה לקנותם קנתה לותם · ולת"ל כסברת הרמ"ה דגם כלוקח מחכירו
לריך לכתין כמו מנכסי הגר וכו' מדברי הרמב"ם הנ"ל מ"מ יש לנו לומר
שלם היו שם קרקעות בכלל לותם נכסים וממון שימלאו תחת ידם ולמר הרי
הם לה וכמו שזכתה במתנת הקרקע מעכשיו משהגיע השטר לידם גם המטל'
המונחים על הקרקע ההוא זכתה בהם כמו שהביא הטור ח"מ סי' ק"ק
ז"ל יש עוד דבר שהמטלטלין נקנים בהם כגון שמונחים ברשותו דחלרו קונה
לו אם הוא משתמר שם לפי' לינו עומד שם וכו' לאנס לריך שיהיו המטל'
הם ברשותה בשעת המתנה דלא"כ לינו מקנה דכשב"ל · ועל תביעת הכתובה
שתובעת משאר נכסי בעלה שאינם תחת ידה הדין עמה שהרי לפי' בלומר הנו
ק"ק זו לפלונית לשתי קי"ל דנוטלת לותם ונוטלת כתובתה כמ"ש הטור ח"מ
סי' רכ"ג כתב ח"ל הרא"ש ודאי אם לאמר לבני שתמת לו לשתי לו לבעל
חובי שתמת מתנה נתן להם מן מהבכורה והכתובה והע"פ שכתב הריאב"ד
בתשובה לשר שאל במחלק נכסיו לפני לשתו ולאמרה לו היוא לתתך מה
תהא עליה ולאמר ינתנו לך שלף זו ולא לאמר שום ליגנא יהיה אם לא לאמר
בכתובתה היא נוטלת שלא מה שנוה לה וזו היא לריכה לפנים עכ"ל וכתב
הב"י וזה שכתב בשם הריאב"ד כ"ל דכשכתוב' פחות מנה שנוה לה או שוה לו
מיירי דלילו היתה כתובתה יותר ממה שנוה לה לאו כל כמינים להפסידה כלוש
מכתובתה ע"כ הרי דסבר הריאב"ד דהיא נוטלת כתובתה מוסף על המתנה
כבר כתב הריב"ש סי' ת"ף שהסכימו הרמב"ן והרשב"א דדוקא בלומר תנו
מנה לפלוני בעל חובי לו לשתי הוא דלמרינן רגם נוטל חובו רגה נוטלן
אבל לאמר בפי' אני נותן במתנה לשתי מנה או לפלוני בעל חובי נוטלן
ונוטל חובו"ע וכ"ש כב"ד שכתב לה נתחייבתי בק"ק גרוש שנוטלת כתובתה
ואין חוב זה פוטר חוב הכתובה ומה גם שכל לותם הדברים היגם לאורים
שלא בש"מ אבל בבריא שנתחייב לשתו או נתן מתנה פשוט הוא שאין כתובתה
בכלל וגם אם נאמר במתנה של שאר הנכסים שימלאו תחת ידם היא קיימת
מהטעמים שכתבתי מ"מ לא אבדה כתובתה דכיון שאמר הרי הם לה הוי
מתנה גמורה והיגה מפסדת כתובתה כמ"ש הריב"ש וע"ש תטעה במה שכתב
וכל הנכסים שימלאו תחת ידה הרי הם לה ולבניה לאחריה שעשה לותה שותף
בין הבניס ולאבדה כתובתה הא ליתא שלא היתה המתנה שלה לה ולאמר שתהיה
המתנה לבניה לאחריה כמו נכסי לך ולאחריך לבניך וכיון שכן כתוב' קיימת
ולא עוד שלא לפי' אם עשתה שותף עם הבניס אם שייר קרקע או מטלטלין
כל שהוא הרי היא לומרת ממה שייר לני נוכה ומתוך שתדר למה שייר
תדר לשאר נכסים ותעריף וכ"ז מבואר בהרמב"ם פ"ו מה' זכייה · ועל ענין

שו"ת נבחר מכסף

השבועה לכתורה נראה שכיון שלא התמינה על יורשיו היא נריכה לישבע לדברי הכל כדאמרן ומהיתומים לא תפרע שלא כשבועה לחנם כר' לע"ד דכיון שאמה דבריו לומר ולא יהיה עליה שום שבועה כי מחלתי לה על הכל מחיים ולאחר מיתה לפשר דהוי כאומר לם נדר ושבועה אין לי וליורשי עליך שלזה חזר ואמר מחלתי מחיים ולאחר מיתה דמחיים הוא על עלמו ולאחר מיתה הוא על יורשיו ופסק הרמב"ם פי"ו מה' אישות שאם התנה עמה שתנבה מיורשיו כלא שבועה נוטלת מהם כלא שבועה . ועוד לפשר לומר דכיון שאמר מחלתי עדיף טפי מאומר נדר ושבועה אין לי וליורשי עליך דטעמא מאי משביעין אותם היורשין שלא משום דדילמא נדרי לתפסה וכיון שהוא מחל לה על הכל מחיים ולאחר מיתה תו ליכא למיחש למידי לכ"ע . ועל עניו תביעת הכתובה להפסיד המזונות נריך שתתבע כתובה כב"ד כמ"ש הרמב"ם פי"ח מה' אישות אבל שלא בב"ד לא אידה מזונותיה וכ"כ הטור ח"ה סי' ל"ג שאמנה שתבעה כתובתה בב"ד אין לה עוד מזונות אפילו לא פרעה אבל תבעה שלא בב"ד לא הפסידה מזונותיה ואפי' בב"ד לא אפסדה אא"כ תבעה מעלמה אבל תבעה מדוחק שלא נתנו לה מזונות או שרמוה ואמרו לה פלוני חפץ לישא אותך ומחמת זה תבעה כתובתה או כיולא בזה לא הפסידה מזונות . ועל נבית כתובתה מנכסיו תנן כתובת אשה בזכורית וכתב הרמב"ם פי"ו מה' אישות שדין העיקר והתוספת הוא מהזכורי' אבל הנדוניא היא כאחוב שנגבית מהבטוחית ומכל מקום נריך שיהיה הזכורית יכול להמכר אבל אם אינו שום לימכר לא לגוים ולא לישרא אינה נוכה ממנו כמו שמבואר בטור סי' ק"ח בתשובת רב שפם שאם אין עושה הזכורית פירות כנגד עבודתה אין שם קרקע עליו ואינה נוכה הימנו . ונם היא אינה יכולה לומר מקרקע זה לקחי נוטלת כתובתי שהרשות בידם לפרוע לה כתובתה מאיזה שירצו ואם יש מעות יתנו לה מעות ואם לאו יגבו לה הקרקע שירצו כמו שכתבנו . כלל הדברים שמתנת השדה קיימת נם אחר המלחים גרוש קיים והמתנה של שאר הנכסים אם יש בכללם קרקעות והמטלטלים נכוריס שם כלע"ד שקנתה אותם לכ"ע ותקבל כתובתה זולת כל המתנות ואינה נריכה לישבע הנלע"ד כתבתי .

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סח

שאלה כמוהב תלתא כחדא הוינא והנחנא כי דינא דחתמי לתתא כד אתו קדמנא יעקב עזיז ומשה לשכנזי והעידו בתורת עדות איך

ראשר

כאשר נכנסו לנקר לת יהודה הכהן היה שטוי בדעתו ושלו לוקו והשיב על פן
הן ועל לאו לאו ואמרו לו על הכתיב שבעת ד׳ בהם כנימין הכהן אחיו של
לחותו ש ג׳והר שמנת להרן הכהן וילח קול שלחותו המ׳ מברך׳לו ועתה כשפטר
הוא לבית עולמו תשאר היא ריקה מכל טוב לכן שיחזור ויתן הכתיב המ׳
לאחותו הנ׳ כמתנה ונתרלם יהודה הנ׳ מדעתו וברצונו הגמור כלי שום וזבר
לוכם כלל ונתן כמתנה גמורה לאחותו הנ׳ כל הכתיב הנ׳ עם כל חדרים
ומוליאם ומוכניסם עם כל תשמישיהם כל מה שהיה של לאחותו הנ׳ מקדמת
דנן מתנה גלויה ומפורם׳ וע״ז קטו מיד יהודה המ׳ קנין נמור בלשון מעכשיו
כמדל״כ כ״ז העידו בפנינו יעקב ומשה הנ׳ כתורת עדות והיה פה מגמלסולק
י״ל יום לחודש טבט שנת השפ״ח ליצירה וקייס׳ ומחוס כה כ״ר׳

ומרת ש ג׳והר המ׳ נשארה בחיים כמו ט׳ ע׳ לחר מות לחיה יהודה הנ׳ והיתה
לוכלת פירות הכתיב ומכירותן מיד השוכרים מדי שנה בשנה וכעת מותה
טתה לתת הכתיב חמיש לאחיה שמעון וחמיש לבני לאותה ושמנת יהודה
הנ׳ רוצה להחזיק בכתיב לנכות מהם כתוכתה לפי׳ שיש לה לנכות ממקום
לחר גם לחיה שמעון רוצה להחזיק בכולם מחמת ירושת לחיו יהודה עתה

יורט מורה נרק הדין עם מי ומכמ״ה :

תשובה דכריה שו פשוטים הם שהכתיב הם בחזקת ש ג׳והר ומה שטתה
בשעת מיתתה דכריה קיימים שלע״פ שיש לבעל הדין לפקפק
ולומר שכיון שכתוב שטר מתנה מיהודה לאחותו ש ג׳והר מהכתיב ההם ל״כ
יש כאן יריש מוכיחות שש ג׳והר מכרה מקודם לת הכתיב ההם לאחיה
וכיון שכן נשתעבדו הכתיב לכתובת לשתו של יהודה הנ׳ תכף למכירה ולע״פ
שחזר יהודה ונתנם לאחותו כמתנה מ״מ שעבוד הכתובה קדם למתנה
ולם אין נכסים בני חורין לתשלום פרעון הכתובה של שמנת יהודה תנבה
תשו הכתיב ליתל שכיון שאותם הכתיב היו מוחזקים כתחילה בש ג׳והר והיה
נריך יהודה לחיה להביא ראיה שמכרתם או נתנתם לו כדי להוליא הכתיב
מחזקתה לפי שאין הקול שיצא מהמכירה מוליא מידי חזקת סבעלים אם לא
פרחים כחורה וכיון שאין כאן ראיה הרי הכתיב הם בחזקת הלשה ש ג׳והר
ולע״פ שכתב יהודה שטר מתנה מלותם הכתיב לאחותו אין למוש משום דקי״ל
כותבין למוכר לע״פ שאין לוקח עמו וכל זמן שלא הודית הלשה מקבלת
סמתנה שכתבה כאן לה הכתיב ההם מיד לחיה לנו לומרין שהמתנה כתבות
ולאו לדעתה ומעולם לא מכרה אותם לאחיה כדי שיחזור ליתנם לה ואם הוא
לומר שמכרתם לו תחילה לאו כל כמיניה כיון שאין ביד ראיה מהמכירה
ומעולם לא זכה יהודה בהם והכתיב הם בחזקת הראשון · ומה שאחר

מיתת

שו"ת נבחר מכסף

מיתת לחיים לכלה מחשם לת פירות הקרקעות יותר משני חזקה ולא מיחתה
השמנה כודאי שהם בחזקתה ושמא תאמר שכל זמן שלא כחה השמנה לגבות
כתובתה ולא הוברכה לטרוף מנכסי בעלה לא הוזקקה לאותם הקרקעות
ועכשיו היא כחה לטרוף עד כדי כתובתה וטוענת שמא שאכלה ש ג'והר
פירות הכחים היא בכח מתנת בעלה שנתן לה ושטר כתובתה קודם ש המתנה
זו היכה כיון שש ג'והר לכלה שני חזקה וא"ך מתה והקרקעות הם בחזקת
יורשיה לכן טוענין ליורשים שכשאכלה ש ג'והר לכלה מחמת שהיו שלה מתחי'
ולא בכח מתנת לחיים דהכא משום ירושה תכן פ' חזקת שליט לריך טוענת
וכתב הטור ח"מ סי' קמ"ו וא"ם כא מחמת ירושה שטוענן לכי ירשתי ממורשי
היו לריך טוענת לחרת וכלבד שיהיו עדיים שרך כה המוריש יום פ' ומוח
ג' שנים לו שרך כה המוריש ג' שנים ומוח יום לחד ע"כ וכתב הרב"י מ"ש
ומוח יום לחד לאו דוקא דה"ם לפילו לא דר כלל כיון שהחזיק כה לביו ג' שנים
שוב היו יכול לטרער עליו וכמלא כב"ר שמקודם היו מוחזקת הכתים לש ג'והר
שוב היכה יכולה שמנת יהודה לטרער שכאו לה כמתנה ושעבודה קודם וכ"ם
לדברי משלה שכתוב כם שים כיד השמנה ממם שתגבם ממקום לחר כי ע"פ
הדברים השה הע"פ שיהיה שטר מכירה מש ג'והר שמכרה לאחיה כיון שהוא
חזר ונתן הכתים לאחותו המתנה קיימת ואין לשמנת יהודה דין ודברים על הכתים
של ש ג'והר שאין נפרעים ממשעבדים במקום שים נכסים בני חורין ולית
דין לריך כאן . ולמה שטרער שמעון על מתנת אחותו לבני אחותה גם כוה נר'
הדבר ברור שמתנתה קיימת דכיון שים עדיים במתנה וגם היא החזיקה
בכתים ואכלה פירות כל ימי חייה שוב היו יכול לטרער היורש שהוא שמעון
אחיה על מה שנתנה חלייס לבני אחותה ודבריס שו הם פשוטים מאד :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן סט

שאלה ראובן היה נשוי עם לאה ומתה עליה את רחל ונלב"ע ורחל
הוליאה שטר כתובתה שכתוב בו דאלכם לה שטר כתובתה ואדם
לה כתובתה דאלכסה ושעבד לה כל נכסיו והוסיף לה ממשים גרוש על עיקר
כתובתה ודל נדוניא דהנעלת ליה מאתים גרוש מעות בעין ומלבושים וכרשת
בעלה מכרה כתובתה ונדוניתה ומרמיהן קנתה בתים ידועים ושלין לבעל
ולאשתו הראשונה ולבני בתה שום זכות בבתים שלא לאשתו האחרונה הם והיא ובני
בתה יש להם זכות בהם ותעשה מה שתרלה בהם למכרם וליתנם במתנה ואין

מי שיתחה כידם וחין לזרים לתת כלל כין כחייה כין לחר מותה וכו' וקטו
כעדיים מרחוכן וחתמו ועתה כחה לחה לערער על הכתיים תתם ולחמרה שכל
הכתוב כשטר הכתובה הנ' הוח קטוית שעשה כעלה עם רחל לחשתו השניה
והרשו שטר כתובה הרחשון ולחמרו כי נחכד והודה מרכריס שלח היו ושרחל לח
כהיתה גם כן נכסיס שלח כל המעות שקנתה כהם הכתיים היו של כעלה ותלה
לותם כחשתו רחל להכריחם מחשתו לחה שלח תוכל לגבות כתובתה מהכתיים
הנ' והעדיים כתבו וחתמו כהודחת הכעל לכד והכל היה שקר וכוב שהודה מה
שלח היה כעולם כלל ולכן טוענת לחה זיס לה לגבות כתובתה מהכתיים הנ'
ורחל חין לה כתובה שלח מנה דרכן שנשחה שתנה ולח כל המיטו להודות מה
שלח היה ולהפסידה ללחה שלח תגבה כתובתה מהם שלח יס לה לגבות כמו
לוה ולוה וחחר כך קנה ומה שהודה כעלה שקנחתם רחל ממעות כדוניתה חין
הודחתו מועלת להפקיע זכותה יורט מו"ר חס טוענת לחה טענה לגבות
כתובתה מהכתיים הסס חס לחו ושכמ"ס :

תשובה שו דכריס שחין להס שיעור ולח כד ערעור ללחה על רחל על
הכתיים שקנחתם לשמה מנכסי כדוניתה והכעל מודה לה שהרי
כעומד הכעל ומכחישה ולומר כי משלו הס לותם המעות והיח לומרת שלי
הס כתב הרמכ"ס פ' כ"כ מה' לישות הרי שנמלחו כיד לחשה מעות לו מטלטלין
והיח לומרת מתנה נתנו לי והוח לומר ממעשה ידיך הס ושלי הס נחמנת
ויש לו להחריס על מי שטוען שקר וכו' לומר לחה נתתו לי כמתנה כשכעת
שכועת היסת שנתנו לה הכעל והיו לוכל פרותיהס עכ"ל . וכן כתב הטור
ח"ה סי' פ"ה ע"ש . ולע"פ שכתב הרמכ"ס פ' כ' מה' מלוה הרב שלום מעכדו
וחחר כך שחדרו ולוה מחשתו וחחר כך נרשה חין להס עליו כלום שכל המעות
שכיד החשה הס כחזקת כעלה שלח הס כן הכיחה רחיה שהס מכדוניתה ע"כ
וכתב הרב המגיד כל זה נרחה מפשטה של כריתת לכל יס שהעמידה כשטרן
כריח שלותם מעות היו משלו והיח נכתתם וכיון שהוח תופס וטוען כריח
עליה להכיח רחיה לכל כל זמן שלח תפס חו תפס ולח טען כריח מחזיקים
לותם כנכסי מלוג וכבר כתבתי פ' ז' מהלכות מלוה שברת קלת המפרשים שכל
זמן שהמעות כיד החשה והעבד נחמנים לומר ניתנו להס על מנת שחין לבעל
חו לחדון רשות כהס וכזה חלוק רביט כמו שכתב כהן ולף הרמב"ן סובר
שחינס יכולים לומר שלנו חפילו הס כידם וכדברי רביט ע"כ . והנרחה
דלהרמב"ס והרמב"ן חינס נחמנים לומר שלנו לע"פ שהמעות כידן ולס כן
קשה חיך פסק הרמב"ס פ' כ"כ מה' לישות שהיח נחמנת לומר שלו הס . וגס
כהלכות שלח ופקדון פ' ז' כתב הרמב"ס חין מקבלין פקדון' מן הנשים והעבדים

שו"ת נחר מבסף

וכו' קכל מן החסם יחזיר להחסם וכתב סרב המגיד ממה שאמרו בבריתא יחזיר להחסם למדנו שהחס יש מעות ביד החסה שנחמנת לומר על נכסי מלוג הם או ניתנו לי במתנה על מנת שתהין לבעלי רשות בהם וכו' ולזה הסכים הרשב"ץ ולא ירחה כן דעת רביט ודעת הרמב"ן והסובר כדברי רביט ע"כ · ונמלאו דברי הרמב"ם מעורבבין ומריבים ביחור · ולכאורה היה אפשר לנו לחלק דהסיוע דהרמב"ם פ' כ"ב מה' לישות כשנמלאו מעות ביד החסה והיא לומרת מתנה ניתנו לי והוא לומר שלי הם נאמנת במעות שהינם טמונים · וכן הפיוע דפ' ו' מהלכות שלה ופקדון קכל מן החסה יחזיר להחסה במעות שהינם טמונים · והא דלוה מהחתו וגרסה שהין לה עליו כלום שכל המעות שביד החסה הם בחזקת בעלה הוי כמעות טמונים ורבולה בזה חלק הרמב"ם פ' כ"ב מהלכות לישות במוכר קרקע להחתו שם היו המעות שלקחה בהם הקרקע מהבעל גלוים וידועים לבעל קנתה והבעל חוכל פירות חותה הקרקע ואם היו מעות טמונים לא קנתה שהבעל חומר לא מכרתי שלא להרחות המעות שנמנה וכו' הרי להרחות המעות שנמנה חייב לפרעה רכל שלוה מעות שהינם טמונים לחדויי חודי דשלה הם בעניך שהין לו בהם כלום עכ"ל · והין זה דעת רביט שלא חלק עכ"ל · הרי לך דלהרמב"ם בין טמונים ובין גלוים בין שהם ביד החסה ובין כשילאו המעות מידה הינה נאמנת לומר שלי הם שכל מה שביד החסה הוא בחזקת בעלה שלא אם כן הביאה רחיה שהם מנדוניתה ועדין לא מריכים לביאור דבריו פ' כ' מה' לישות · לאמנם פ' כ"ב מה' לישות בהיות המוכר קרקע להחתו אם היו מעות גלוים וידועים לבעל קנתה והבעל חוכל פירות ואם היו מעות טמונים לא קנתה שהוא חומר לא מכרתי שלא להרחות המעות שנמנה ואותם המעות שגרחו ילקח בהם קרקע והבעל חוכל פירות · כתב שם הרב המגיד ומפרש רביט לא קנתה שהין המכר קיים שיכול לומר לגלותם מכרתי חכל מן המעות ילקח בהם קרקע אחר והוא חוכל פירות לפי שהחסה נאמנת לומר על מעות שהם בידה ניתנו לי במתנה וכיון שכן אע"פ שהם עתה ביד הבעל כיון שהיה לא נתנתם לו שלא על דעת המבר לא נודע כאן כך שהרי כשהוליאתם מרשותה שבודה שיהיה להם שדה אחיהם והוברחתי לכתוב זה מפני שרביט כתב פ' כ' מה' מלוה ובעל שלוה מהחתו ואחר כך גרסה הין לה עליו כלום שכל המעות שביד החסה בחזקת בעלה שלא הם בן בביאה רחיה שהם מנדוניתה עכ"ל · והכרח הוא שהוא מחלק בין שקונה ממנו שדה ובין המלוה שוא שכאן חילק בין מעות טמונים למעות שהינם נמוטים ושם לא חילק · ועוד שכאן כתב

לפיולו

אפילו טומנים ולקח בסס קרקע ושם כתב אין לה עליו כלום והטעם שכל שהלוהו לו יכלו מחזקתן ומרי הס כיד סבעל ומשמע שמת משלו הס אחם לו כן לא היה לה להלוותן לו שלא ליקח ממן קרקע לכל קיומה ממש שרה סבורה סיתה שהמכר קיים ולפיכך לא לבדה זכותה זה גרלה לרעת רבים עכ"ל · ומשלא לפי דבריו של הרב המגיד שאם לום ממנה אין לה עליו כלום אבל בעוד המעות אללה הס בחזקתה לכל חוכך לני כליסנים דהרמב"ם רנקט פ' כ' מה' מלוה שכל המעות שביד האשה בחזקת בעלה שלא אם כן הביאה ראיה וע"ח וי"ל ודוק · ומכל מקום למדנו דלסרשב"ל וקנת מהמפרשים כל שאינם מעות טומנים הוו בחזקתה והיולא דלוה מאשתו אין לה עליו כלום הוי דוקא כמעות טומנים וגם הבעל טוען בריא דהוו תרתי כיון וטוען בריא כמעות טומנים דאמר דלגלויי זוי הוא דלוה ממנה ולכולהו רבותא היכא שמודה לה הבעל שהם שלה חייב להחזיר לה ולא לאריגן קטניא הוא עשה משום כ"ח דהרי לא"פ שהב"ח הוא מוקדם אם נתן מעות לו מטלטלין לאדם אחד ליטו טורף מהם דהא עברו תקנת השוק למטלטלין כין מכר לו נתן ולין טורפין מהב ולין שעבוד אל על המעות וזה מבואר בדברי המפוקים · והכא כ"ד שנתן הבעל רשות לאשה לקנות הכתים הסס וחיל קנאתם לא"פ שיהיו המעות משל הבעל זכתה האשה בהם ולין ללוה הקודמת לם שום זכות כוה · ועוד לו הוא שהמעות היו מהבעל והוא קנה הכתים בנכסיו בשם רחל האשה המנית והחזיקה בהם לפרעון כתובתה שכתב והוסיף לה מאדם מה שלא היה לה מוקדם לא"פ שיהיה כדבריו מ"מ לין ללוה האשה ראשונה שעבוד קודם בלותם הכתים כיון שנתחייב בחוב כתובה לרחל קודם שקנה הכתים זכתה רחל משום דהא קי"ל דלוה ולוה ולחר בך קנה אם קדם ותפס ב"ח המלוה' וגבה גבה ולין כזה דין קדימה לא"פ שכתב לב"ח המוקדם דלקנה במו שב' הרמב"ם פרק כ' מה' מלוה מי שים לו חובות פרעם כל שקדם חובו נוכם תחילה ואם קדם המלוה וגבה מוליאין מידו במה דבריס לאוריס בקרקעות שהיו לו בעת שלוה לכל הקרקעות שקנה לאחר שלוה מהב"ח השני לא"פ שכתב לכל לאחר שאני עתיד לקנות לם קדם המלוה וגבה גבה וכו' עכ"ל · ולא"פ שכתב מיהו דוקא כשגבה בב"ד לכל אם מעלמו גבה לאפי' על ידי שומת לא גבה וכתב הרמ"ם נראין דבריו בקרקעות וכו' מכל מקום כבר כתב הרב"י שכל הפוסקים הסכימו דבכל גווני לם גבה זכה · וכל שכן אם נתן לם מעות לקנות הכתים שזכתה בהם כמו שכתב הטור ל"ה סי' ק"ד אם קדם המלוה וגבה מעות לין מוליאים מידו וכו' ע"ש · ול"כ בב"ד שקנית הכתים היתה לאחר כאולי שתיהן הקודמת לזכות בכתים האם וזכתה בהם · קיומן של דבריס

שורת נבחר מכסף

שם הכתים ההם היו לכעל וכתב לותם לרחל כרמי נדוניתה שהיו לה לשמם
ים ולנו לדון שאם היו הכתים ההם כרשות הכעל קודם שנשא לרחל נשתעבדו
נלחה ולע"פ שנכתה רחל לותם לה זכתה ומוליחים מידה ואם לא כלו
לרשות הכעל עד לאחר נשואי רחל ונתנם לרחל זכתה כהם כמו שכתבנו ואם
הכתים היו מלדם לאר וקנאתם רחל לה מרמי נדוניתה לו מרמים שנתן לה
כעלה מתנה אין לה שעבוד כהם וזכתה רחל כהם וכיון שכן אין מקום
לרברי לאם שכתובתה דאלכסה לא היה עולה לאשכון מלאת הכתים דלו
יהי כרכריה שהכעל נתנם לה כמתנה וכתה כהם חה פשוט לע"ר :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ע

שאלה שרה שלנתה חבר ר' סתוך למיתתה נותה מחמת מיתה ולמרה
שו הכתים שרלית שלניתי וכל העולם חושבים שהם שלי רעו
החמת שלינם שלי כי לם לרחל נתנם לי הרמים שלקנה לה ושלח להשביע
לת כעלה שלא יטלו ממנו מסים ולרטניות כיותר שלא נילתה והחמת שהם
שלה ושרם הנו' לתפטרת מכי מרעה ונשארו הכתים הנו' ע"פ נותת שרה
ויהי כי קרבו ימי רחל למות לאמרו לה קלת כ"ל מה תעשי בכתים ומכל לאשר
ליכי ולו לאמרם מה שים לי לעשות הכל הם לאחי שבירושלם הכתים והנכסים
שאשר קרובי שבמדינת היס שולחים לו מלת כדבת ירם מרוב עוניו ודוחקו
ורחל נלבע"ה מתוך חולי הנו' ולא נשבעה שבועת שמנה עתה יורנו תורה
לרך מה יהיה משפט הכתים הנו' לם נאמר שכיון שלא נשבעה שבועת שמנה
כל הכתים והנכסים הם בחוקת הכעל ולא הועילה כוותתה כלום לו נאמר
כלך לרך לאחרת שמא היו לה נכסי מלוג לו נכסי נדוניתה שבוולתם בלא
שבועה ומהם קנתה הכתים רלים לדבר שבשבותה שרה הנו' ולאמרם לנו
הכתים שאתם משבים שהם שלי לינם שלי כי לם של האשה פ' ולא לאמרה כי
לם על הלים פלוני שרלה שהיו היתה יודעת שהם של האשה ולא של הכעל
ושכמ"ה :

תשובה מתוך דברי השאל שראה שכעלה של רחל היה קיים בשעת
נתינת המעות שנתנה רחל לשרה וקנתה האר וכיון שכך היה
ים לספק כדין שכתב הרמב"ם פ ב מה' מלוה הרב שלוה מעברו ואחר כך
שחרו לו לוה מהאשה ואח"ך גירשה אין לה עליו כלום שכל המעות שבידי האשה
כחזקת בעלה לא"כ הביאה רלים שהיו מדוניתה וכתב הרב המגיד שרעת

הרמב"ן

הרמב"ן שאינם יכולים לומר שלנו הם לפי' הס כידה וכדברי רבינו ונמלך
לפי זה שהמעות שנתנה רחל לשרה לקנות החלר הס בחזקת בעלה הכל לברר
ולבן דין זה גריכים לפו לבאר כל החלקים דשייכי בדין זה שהרי כתב כאן
הרמב"ם שכל המעות שביד האשה הס בחזקת בעלה וכה' לישות פכ"ב כתב
הרי שנמלאו ביד האשה מעות לו מטלטלין והיו לומרת מתנה ניתנו והוא
לומר ממעשה ידיך הס ושלי הס נאמנת ויש לו להחריס על מי שטוענ שקר
ולקח בהס קרקע והוא לוכל פירות ונרשין הדברים מותרין זל"ז ואין לומר
דהכא נאמנת בשביל שהיא טוענת מתנה ניתנו לי והתם לא טוענה הכי
דהא כודאי התם נמי האשה טוענת שהס שלם דהס היו מודה לבעלה לא
היו נזקקין לדין וכיון שהיא טוענת שהס שלם למה לומרו שהמעות שבידה
הס בחזקת בעלה ונס אין לומר דשאני כין כשהיו מעות שביד האשה
טמונים שלא ידע בהס הבעל למעות שהיו ביד האשה מגולים וכמו
שחילק הטור ח"ה סי' פ"ו ו"ל כתב ר"י אס היו לה מעות או מטלטלין
ותקפס הבעל לומר שהס יכולה להוליא מידו שאינה נאמנת לומר שלי או של פלוני
הס ורבינו שמשון חילק כדבר שאס היו מעות טמונים שלא ידע בהס הבעל
ותקפס מידה אין מוליאים מידו ואס לא היו טמונים ותקפס הבעל מידה
מוליאין מידו שנאמנת לומר עליהס של פ' הס וכך היא מסקנת ח"ל הרא"ש
וכפ"ז היה נראה לחלק הכי להרמב"ם לומנס ליכא לפלוגי להרמב"ם כהכי
שהרי כתב סתס נמלאו מעות ביד האשה דמס' שעכשיו נמלאו והיו טמונים
קודם ולפ"ז היא נאמנת ונס שס כתב סתס ולא חילק וכ"ן ממה שכתב שס
הרמב"ם פכ"ב מהל' אישות המוכר קרקע לאשתו לא היו המעות שלקחה
בהס הקרקע מהבעל גלוין וידועין לבעל קנתס והבעל לוכל פירות אותה
קרקע ואס היו המעות טמונים לא קנתס שהבעל לומר לא מכרתי שלא כדי
להרחות המעות שטמנה ואותס המעות שנרחו ילקח בהס קרקע והבעל
לוכל פירות וכתב ה"ה והכרח שהוא מחלק בין הקונה ממנו שדה וכין
המלוה אליו חדא שכאן חילק בין מעות טמונים למעות שאינם טמונים ושס
לא חילק וכו' נמלא שלא חילק הרמב"ם שלא בהשה שקנתה קרקע מבעלה
לכל בלוה מהאשה או נמלאו מעות ביד האשה אין לחלק ככך ואח"ל דאיכא
לפלוני בין טמונים לאינם טמונים מסת' דדוקא בשתקפס הבעל למעו' או מטל'
שביד האשה הוא דמפלגינן כמו שחי' ר"ת והרא"ש בתקפס הבעל מטעם דבהס
טמונים לגלוי ווה הוא דבעי ולא כין שלא להוליאס מידה ובשאינם טמונים שהיו
גלוים אליו אע"פ שתקפס מוליאין מידו וה"ה נמי בשלות מהאשה דהוי
כמו תקפס הבעל ויש לחלק בין טמונים לגלויים לכל בנמלאו מעות

שו"ת נבחר מכסף

כיד החשם שלח בחו לידו של כעל ליכח לפלוני כחבי ונחמנת והדרן עלן לתרן
דכרי תרמב"ם כשני המקומות הנ' וכתב דע"כ לח קחמר תרמב"ם שכל
המעו'שכיד החשה הם כחזקת כעלה שח כלוה מן החשה שילחו המעו'מידה לכל
נמלחו מעות כיד החשה שלח כחו ליד הכעל היח נחמנת לומר שלי הם נם זה
ליכו שהרי כתב שם כה' שלה פ"ז לין מקבלין פקדונות מהנשים וכו' קבל מהחשה
יחזיר לחשה וכו' הרי שילחו המעות מידה ולפילו הבי יחזיר לחשה ולחתי
כיון שהמעות שכיד החשה הם כחזקת הכעל כשילחו מתחת ידה היה לו
להחזיר לבעל שהו שלו ולית נבחתם וכשלמת לפי' רחב"ן שכתבו הנחות
מימוניות משמו דהח דלמרינן יחזיר לחשה ולעבר הייבו כשלח תבע הבעל
והרב לבל לח תבע יחזיר להם דמה שקנתה לחשה קנה כעלה וכו' ונם
הרשב"ל כתב ולפי דבריו הח דקתני יחזיר לחשה וכו' לחו דוקח
קחמר כלומר להם ולח לבעלים שלח משום שחמר שלין מקבלין פקדונות
מהם לחתי חושבים שהח משל בעלים נכסים היה עולה כדעתיבו שלם
קבלום כחשם ולח נחוירם קח משמע לן לין מקבלין לכתחילה ומכל מקום
לם קבלו למקום שנטלו יחזירו ע"כ · וכפי פי' ניחח דלח ממעטינן
יחזרו להם ולח לבעלים לבל כפי המוכן מפסט לשון הרמב"ם שהוח
יחזיר לחשה ולח לבעל וכמו שכתב בן הטור ח"ה סי' פ"ו קבל מהחשה יחזיר
לחשה ולפילו הבעל עומד וטוח ולומר שלי הוח וכב"י כתב שם בן פסק
הרמב"ם וכך הם דברי רביבו ע"כ והשתח קשה למה לו יחזיר לבעל כיון
שהם בחזקת הבעל ובבר ילחו מידה · ולפשר לתרן בזה שמ"ש יחזיר לחשה
ולח לבעל הוח מהטעם שהביח הרב המגיד פ"ז מה' שלוה בשם ה'ן מיגחש
וז"ל יחזיר לחשה שיש לומר שמח המקידו חללה ולילו שלה דרי שיזבה בו בעלה
יחזיר לעבד שמח לדם הפקידו חללו ע"כ וכפי זה יש לבו לומר לתרמב"ם
שבשהמעות הם כיד הבעל בגון שלוה מהחשה לו תקפס מסתמח הם בחזקת
בעלה והיל נבחתם ממבו ולכך לין לה עליו כלום לבל כשהם מופקדים
מידה ליד לחר מיושבין שמח לדם לחר הפקידו חללה ולפיכך כשלמרה
בשעת מיתתה של פלוני הם נחמנת ולין לבעל לערער עליה בבך כמו
שכתב שם הרב המגיד לבל מבל מקום עדיין קשה כיון שפסק הרמב"ם
כשילחו המעות מידה ובחו ליד הבעל בגון לוה מהחשה לין לה עליו
כלום למה פסק בפ"ב מה' לישות המוכר קרקע לחשתו הם היו המעות שלקחה
בהם הקרקע עומדים לה קנתה וחותם ממעות שבידו ולקח בהם קרקע
והבעל לוכל פירות וקשיל לן למה לה יהיו המעות שלו כיון שילחו מיד החשה ובחו
ליד בימח שמח גנבתם ממבו שהמעות הם כחזקת בעלה · וכר מעיבון שביר

אחכרי לגח כרוית דמחי ויכח מתוך תם שכתב הרב המגיד שם יקחו בהם
קרקע לפי שהאשה נחמנת לומר על מעות שכידה ניתנו לי במתנה כתו
שיתכאר וכיון שכן אע"פ שהם עתה ביד הבעל כיון שלא נתנתם לו אלא ע"ד
המכר לא הורע כחה בכך שהרי כשמוליאתן מרשותה היתם סכורה שיהיה לה
שדה תחתיהם והודכתי לכתוב זה מפני שרביו כתב פ"ב מה' מלוה הבעל
שלום מאשתו ואמר כך נראה לין לה עליו כלום שכל המעות שביד האשה הם
בחזקת בעלה והכרח שהוא מחלק כין הקונה ממנו שדה וכין המלוה אלין
אחד שכאן חילק כין מעות טמומים למעות שאינם טמומים ושם לא חילק ועוד
שכאן כתב לפילו טמומים יקחו כהם קרקע ושם כתב לין לה עליו כלום
והטעם שכל שהלותה לו יצאו מחזקתם והרי הם כיד הבעל וחוששים שמא משלו
הם ואל"כ לא היה לה להלוותן לו שלא ליקח מהם קרקע לכל בקונה ממנו
שדה סכורה היתה שהמכר קייס ולפיכך לא תכרה זכותה עכ"ל וכזה נתייסבו
כל הדיעות שכתב הרמב"ס כענין זה דכשמלאו המעות ביד האשה ואמרה
ניתנו לי במתנה כתב נחמנת ואם אמרה ע"מ שלא יהא לבעלי רשות כהם
ניתנו לי עליה להכיא ראיה ומ"מ יקחו כהם קרקע והבעל לוכל פירות שכל
ממון הנמלא ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו עד שתכיא ראיה
ע"כ הרי שאין חוטרים על המעות שביד האשה שהם בחזקת הבעל כדי
שיוכה כהם הבעל לקחתם מידה שא"כ הם בחזקת הבעל שיאכל פירות כלקיחת
קרקע מהמעות ההם והקרן שלה ולכך בהפקידה האשה פקדון מעות או מטלט'
יחזיר לאשה לפי שהקרן שלה והיא תקנה קרקע כהם כדי שיאכל הבעל הפירות
וכן כיוצא המעות מידה ש הבעל לקנות ממנו קרקע לא תכדה זכותה ויקחו
מלותם מעות קרקע והבעל לוכל הפי' והקרן שלה כדין נכסי מלוג לכל כלום
הבעל מהאשה שיצאו מידה כתורת הלוואה שהלותה לבעל חוששים שמא משלו
הם ואל"כ לא היה לה להלוותם לבעלה שלא ליקח כהם קרקע כמו שכתב הרב
המגיד ונמליכו למדיס דגם לדברי הרמב"ס המעות שהם ביד האשה או נתנתם
לאחר לקנות לה קרקע הם בחזקת שלה ומ"מ הם בחזקת הבעל לענין שיאכל
פירות כלבד וא"כ המעות שנתנה רחל לשרה לקנות החמר הם בחזקת רחל
ולא היה לבעלה של רחל זכות כהם שלא כהילת פירות החמר כל ימי חייו ולאחר
מיתתו חוזר לרחל כדין כל נכסי מלוג ודין זה הוא לדעת הרמב"ס והרמב"ן וכ"ם
לדעת אחר הפוסקים שכתב ה"ה פ"כ מה' מלוה שיש פוסקים שסוברים
דכל זמן שהמעות ביד האשה נחמנת לומר ניתנו לי ע"מ שאין לבעל רשות
כהם וכן יש סוברים דדוקא כשטוענן הבעל בריא שאתם מעות הם שלו
וגנבתם וכיון שהוא תופס וטוענן בריא עליה להכיא ראיה לבל כל ומן שלא

שו"ת נבחר מכסף

חפץ לו תפס ולא נתנן כריח מחזיקים לותם בנכסי מלוג וכו' ולפי דבריהם
בב"ד גם אם לוה הבעל המעות מרחל אשתו וקנם כל החזר כיון שלא נתנן
כריח שהיו שלו וסיח נכסיה היו מחזיקים המעות לה בנכסי מלוג וכ"ש אם לא
לוה ומת הבעל שלא תפס ולא נתנן כריח שהם בחזקתה של רחל ומיהו כאשה
הנושאת ונותנת בתוך הבית לו לפילו לימה נושאת ונותנת בתוך הבית שלא
שהבעל מחמינה כתב הרא"ש שעליה להביא ראיה שהם שלה לו שהם של פ'
ואם לאו לימה נאמנת כמו שמבואר בעור ל"ה סי' פ"ו וכ"כ הרמב"ם פ"ע
מה' גזילות ו"ל וכן באשה שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית והיו לוטות ומ"ח
יוצאים על שמה ואמרה שלי הם או מליאה מלאתי לו במתנה ניתנו לי עליים
להביא ראיה . ול תשיבני דא"כ בב"ד צריך לידע אם רחל היתה נושאת
ונותנת בתוך הבית לו אם היה הבעל מחמי' שאז לנו מעמידי' כל המעו' שבידה
ואמר שקנתה ארם מהמעות שנתנה רחל לה הכל בחזקת הבעל וכיון שכן
אם מחה רחל קודם שנשבעה שבועת שמנם החזר הוא בחזקת יורשיו של בעל
הא לאו מלתא היא בב"ד דכיון שמת הבעל ומתה האשה חזרו המעות שהיו בידם
להיות בחזקתה ועל היורשי' להביא ראיה שהיו לותם המעות מנכסי לביתם כדאי'
פ' חזקת הבתים אמר שמו ומודה לי לבא שאם מת על מחים להביא ראיה
וכאן כמי ארם נותה שהחזר שקנתה הוא לרחל שנתנה המעות לקנותו לה
ומסרם בידה האטר ולא הזכירה ארם לבעלה של רחל שלא לה לא"פ שאם היתה
רחל בחיים היתה צריכה ראיה מ"מ כשמתה רחל ונשאר האטר של מכירת
החזר ביד יורשיה על היורשים של הבעל להביא ראיה ואם לאו הוא ליורשים
של רחל כמו שכתב הרמב"ם פ"ט מה' נחלות אם מת זה ונשאר ונותן בתוך
הבית על החיים להביא ראיה וכיון שהוכחנו שהחזר הזה הוא בחזקת רחל
מ"כ יש לנו לקיים דבריה כמתנתה שנתנה לאחיה שבירושלים שכך אמרה לבני
חדש שאומרים לה מה תעשי מנכסיך תשיב אמריה להם מה יש לי לעשות
אם לאחי שבירושלים הבתים והנכסים שנם שאר קרובי שבמדינת היא שולחים
לו מאת נדבת ידם מדוב עניין ודאקו ואדי זו מתנה גמורה ואע"פ דלא אמרה
תנו נכסי לאחי שבירושלים מ"מ לא גרע מלשאר יבול יזכה יחזיק שהוא לשון
להבא דבבריה לא מהני להרמב"ם ואפ"ה בשב"מ מהני וכאן אמרה הרי
נכסי לאחי ואם גם למאי דקי"ל כאחר על מי שהוא ראוי ליורשו טעלו משום
ירושה ואכא אח כיון האחים הוא ראוי ליורשה וכאילו אמר הנכסים שלי הם
בירושה לאחי שבירושלים אותן האחין השני ודבריה קיימי' וזכה בהם האח שהיה
בידו ונשם אחר מיתת רחל ואם באנו לפרש דברי רחל כאן שאמרה הם לאחי
שאול בשן אחילה שאודית על נכסים שהם של אחים או היה קונה אחים אותם

על

ע"י הודאם כמתנת כריח דאפילו אם עתר לינו מחר כדפסיק בגמ' פ' מי שמת מתי דחיכעיא להו ג"מ שהודיה מהו ת"ש דאסור הוו ליה י"כ שפי זתי כי רכה ורב מרי כריה מורתו שלא בקדושה הות אמר רבה היכי נקנינהו רב מרי להכי זוזי ואסיקנא לודי אסור להלין זוזי דרב מרי ולקנינהו בהודיתא אמנם מסוף דכריה של רבא שאמרה שגם קרובי שולחים לו מסת נרכת ידם מרוב עניו ודקתו מכאן רואים והוכחה כמה שאמרים הם לאחי שכותה לומר הם נאמנים לאחי שכירושלים או הם ירושה לאחי שכירושלים כאופן שכיון שיש פירושן של דכריה שאמרים אם לאחי לומר כי הם שלו והוא לשון הודאה או יש פירושן הם כירושה לאחי שכירושלם מ"מ וכה אחים שכירושלם והו סגר' לע"ד · כללו של דכר אחר הוא לאחיה שכירושלם ושאר החפציס שהיו אחם אם שאפשר להתכרר שהיו חפצי מדוייתה יהיו לאחיה לע"פ שלא נשבעה שבועת שמנה אבל שאר הדכריס שאינם ניכריס אם היו מדוייתה או מנכסי בעלה יש לנמנג כהם על שלא נשבעם שבועת שמנה אבל כחמלת ס' עלי אנכי הארכתי הרחבתי בזה בפסק אריך וריש מוכיחות דהויין יודים להחזיק יורשי האשה ככל הנכסיס שהיו תחת יד השמנה עד כדי כתובתה ואע"פ שלא נשבעה שבועת שמנה דדוקא להוליא מיורשי הבעל אמרינן אין אדם מודים שבועם לכיו להוליא אבל להעמיד אם שכידם כחזקתם הע"פ שלא נשבעה ואתה יורשיה זוכים בו ויש לי כמה ראיות לדבר ואין כאן מקום להאריך בזה והנלע"ד כתבתי ואתמתי : הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עא

שאלה ראובן נלב"ע ומניח אשה וכניס אחיכעם או חמשה וכנסי' כברכת ס' ונשארה השמנה אפוטרופא ומתונה על אבל כי הכניס הם קטנים ואחר כמה שנים שלחה לבנה הגדול למדינת הים עם אחיות ואת הים עם לברו טשה ונתן עד שאמו השמנה בחת אגלו עם בניס אבל ואביאה עמה כל מעותיה ומסרתם ביד אבן הגדול ואת היה המנהיג והמפרנס את הבית מבלי שיתן חשבון לאמו ולא לאחיו הקטנים ממנו כי כולם סומכים על אמונתו וטוב השתדלותו וכזה הזמן כשה אשה מעוכות העיר וכפי המנהג נתן לה זהביה ותכשיטים לא עברו ימים רבים עד שאתה אחם בלי טואה ונשאר אחם הגדול בביתו אדון על כל הנכסים ויתומים אחיו עמו בבית עד שהלכו לאם זה בבה וזה בבה למדינת הים מבלי שום קרן או נכסים וולת מולאתם בגמטם ונתגלגלו הדבריס ואחר במה שנים חזרו האחים אלגו ואנו

נתקבלו

שו"ת נבחר מכסף

נתקבצו כולם במקום אחד ושלו ממנו שיתן להם חשבון מנכסי לביתם
ואמת כיון שכולם נכנסו כידו ושיתן להם חלקם כדין וכהלכה כי רצוי שכל
הכניס כשוה ייטלו נכסי לביתם ולמה יתגבר הוא על אחיו העניים ויעמוד
הלים לשמוע ל דבריהם כשומרו שלין להם כנכסים בלוס כי סס שלו ואין
להם חלק בסס כי הוא הרויחס אחר מיתת אמס ועוד טען הכן הגדול שאמו
נתנה לו כל הנכסים כמתנה יורנו מו"ר שורת הדין ושכמ"ה :

תשובה כל הנכסים שמסרה החלמנה האפוטרופא מתפיסת הכית
כיד כנה הגדול הוא כחזקת כל האחים כמו שכתב הרמב"ם
פ"ט מה' נחלות ו"ל שמנה הנושאת ונותנת כתוך הכית והיו לוקות ומטורת
ונאות על שמה ואמרה מירושה נפלו לי או מציאה או מתנה וכו' עליה
להביא ראיה אע"כ היה לה כדוניא ואמרה מכדוניתי לקחתי וכן אס היו חלוקין
כעיסתן על האחים להביא ראיה אע"פ שלא היו חלוקים כעיסתן וכו' וכ'
הרב"י ח"מ סי' ס"כ כשם רביט ירוחס דהמטלטלים הס כחזקת האחים אף
אס מת הנושא ונותן ולא דמו למטורת היולאות כשמו . וגס ראיתי כדברי
פוסק ג' גדול כדוריט דדוקא כמטלטלים שאינס יודעים לכעל אבל אס היו
יודעים לכעל והיא היתה שליטה עליהס גנס אס מתה הס כחזקת האחים
דהוי דינס כדין כלים העשויס להשאיל ולהשכיר . ומעתה יש לנו לדון כנ"ד
דכל מה שמסרה השמנה כיד כנה הגדול הוא כחזקת כל האחים ואע"פ
שמתה החלמנה אין לאלק זכות שאר האחים לפי דדוקא כשמתה החלמנה
ויורשיה כאים להחזיק כמה שתחת ידה לאלק ליורשי הלב אמרינן שהנכסים
כחזקת יורשיה ועל יורשי הלב להביא ראיה אבל כנ"ד שכל האחים הס כני
לב אחד ואס אחת ממה נפשך כאים האחים לזכות כנכסים שכיד הכן הגדול
שאס הנכסים הס מאביהס כולס שוים כנחלת אביהס ואס אתה אומר שהנכסי'
משל אמס והיא מסרה את שלה כיד כנה הגדול שקולים הס כולס יחד לבא
ליורש מצד נחלת אמס וזה דבר ברור ואס יטעון האח הגדול שהוא השביח
הנכסים לעצמו אין כדבריו ממש דהא תנן האחים שהשביחו הנכסים השביחו
לאמצע וכ"פ הרמב"ס פ"ט מה' נחלות ו"ל האחים שעדין לא חלקו הרי הס
כשותפין בנכסי מוריהן היו כהס גדולים וקטנים והשביחו הגדולים השביחו
לאמצע וכתב ה"ה השביחו לאמצע ואפילו שכר טרחס אין נותנים להס דהאחים
מסתמא מחלי להדדי וכן הסכימו הרמב"ן והרשב"א ואס לאמר יאמר האח
הגדול שאמר כפי' ראו מה שהניח לי לבא הרבי לוכל ועושה לעצמי וקי"ל
דהשביח לעצמו צריך להביא ראיה שאמר כדבריהם השה כפני כ"ד וגס להרא"ש
דשכר דקני שיאמר כן כפני עדים והוא כשהס כולס גדולים לבל אס יש כהס

קטנים

קטנים נריך שיח' כפני כ"ר וחי לח ל"מ וגם חס חמר כן כפני כ"ר חיכח פלוגתח דרכוותח חס השכח שהשביחו בחלק הקטנים יהיה חכל לעלמם חו חס שמין להס כחריסי הציר חס למחנה חס לגלים ורכיב וכן חס השביחו הנכסים מחמת עלמן על חותם נכסים חו מחמת הולחה מנכסים לחריס הכל כחשר לכל מבוחר כטור ח"מ סי' תכ"ו וכדכ' ה"ה כה' נחלות והגר הטוב לכלם שהקרן שככם ביד הגדול כלם יחלקו כשוה לכל כחלק הריוח והשכח שהשבי' בחלק הקטני' יש דין ודבריס כפי חלוף הגרסחות שם וכפי הפירושים שפי' כהם הלח המה בכתובים ע"ש בחופן נמנינו למדין כנ"ד דלכ"ע המתון שמסרה חחם לבנה הגדול הוח בחזקת כל החחים ויחלקו בו כל החחים חלק כחלק ע"פ התורה ומה שטענו הבן הגדול שחמו נתנת לו כמתנה כל חותם הנכסים מלבד שדבריו של הבן הגדול הם סותרין זה לת זה בשכבר לומר בתחילה שהרויח הנכסים לחר מיתת חמו וחזר וטענו שחמו נתנה לו הנכסים כמתנה וכין כך וכין כך לע"ד שורת הדין כך היח שנריך החח הגדול להכיח רחיה שנתנה לו חמו כל חותם הנכסים שהיה תחת ידה ומה יש כידו רחיה ע"ז יש לנו להחזיק הנכסים כידו שמתנתה מתנה שחע"פ שהיתה חמו נושחת ונותנת בנכסי' עזכון בעלה ומילו היתה היח בחייה היה נחמנת לומר שלי הם ומין מתנתה מתנה עד שתביח רחיה לו מה היה לה נרוניח לו מה היתה חלוקה בעיסתה כמו שזכרנו כל זה למעלה בדברי הרמב"ם מ"מ כיון שמתה החם יש לנו לטעון שהיו שלה ומה נתנתם כמתנה הוי מתנה ומיתו מה לח יביח רחיה שנתנה לותם לו חמו כמתנה לחו כל כמיניה לומר חיתו חמי נתנה לי הנכסים כמתנה דהח הוי הכן הוה כטוען ונותן כתוך הבית שחם חמר שלי הם חו נתנו לי כמתנה נריך להביח רחיה ומה לחו הוי המתון כחזקת היורשים ה"נ חם לח הביח רחיה הוי המתון כלו כחזקת החחים ומיתו נחמן חפילו כשבועה וזה פשוט לע"ד · כלל הדברים שכל זמן שלח הביח רחיה החח הגדול שחמו נתנה לו כל הנכסים כמתנה יחלוק עם חחיו חלק כחלק ככל מה שקבל מיד חמו וכן כשכח שהשביחו הנכסים מחמת עלמן שלח מחמת הולחה כיון שלח חמר כפי כ"ד רחו מה שהניח לי חבח הרבי עושה לעלמי דמסת' לחיים מחלי להדדי וזה מוסכם לכ"ע :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עב

שאלה רחובן מינה חת חשתו רחל חפוטדת' עם לוי ויהודה חפוטרופ' ומת רחובן והניח ג' בנות ובן חחד וכתובת חשתו רחל היתה גדולה

שו"ת נבחר מכסף

גדולה שאם תגבה כתובתה לא היה נשאר ליתום וליתומות כי אם מעט מזער והנה רחל לא נשבעה שבועת שמנה ולא נבחה כתובתה ועמדה ונשאה לבנותי' ונתנה להן מה שנראה בעיניה וכתוב בכתובת בחתן ודין נרונית דאינעלת לה מבית לבית ולמה וכתנית כתוב סתם ודין נרונית דאינעלת לה וכו' לאחר זה מתו האחי בטח בחיי הבן והבן קטן ומת הבן הקטן עתה יורט מוריט הירושה למי תחזר רבוני לומר הירושה שהיא חוזרת ליורשי האשה מחמת תקנת רבני טוליטולה אם תחזר ליתום וא"כ הבת הנשארה תירשנו או מי לתרגין שתחזור לרחל מאחר שכל הנכסים היו שלה ואם נתנה להן לא נתנה להן שלא כמנהג הלב שטתן לבת שאם תמות שתחזור לו א"כ זאת כשנתנה לבנותיה לע"פ שלא פירשה שאם ימותו הבנות שתחזור הירושה לה כמפורש דמי מאחר שמרין תורה הבעל יורש הכל וזה שחזר הוא מחמת התקנה א"כ מה לי שיהיה הטתן הלב או הלא א"כ כשחזר חזר לטתן לא ליתום יורט מורה לרק וסכמ"ה :

תשובה בתקנת טוליטולה כתוב לאחר אם יש לה אם בחיים ויתבאר כאר היטב שלותו ממון שהניחה הוא ממה שהכניסה לה האם וממה שנתנה לה יחזור חלי כל מה שימלא שנשאר מכל זה לרשות האם שנתנתו והכניסה לה ולא יטרוף לותו מי שאין לו קורבה עם האם מיורשי הבת וכו' ויתקיים דברי הגביר שורך טבות לעיניך וכו' ונם כתשובת מימון' דשויבי לם' נשים כתוב מנהג הקהלות וכו' ומורי אמר שמחזירו למי שנתן הממון וכן עשה מעשה וכו' וא"כ כנ"ד מה שנתנה רחל לבתה מנדוניתה חוזר לה ולא ליורשי הבת האחרים מכח התקנה ומאי דאיכא לפשוקי הכא הוא אם מה שנתנה רחל לבתה לא היו חפצים של נרוניתה דקיימא לן דנוטלתן בלא שבועה שלא היו חפצים אחרים משל הבעל שהם משועבדים לה לכתובתה ומריבה ליגבע וליטול וכל שור שלא נשבעה אין לה כהם זולת השעבוד והשתא איכא למימר דכיון שנתנתם לבתה בנישואיה הרי מחלה השעבוד שהיו משועבדים לה ובשמתה הבת וחזרה חלי הנרוניה של הבת מתקנת טוליטולה חזרה ליורשי הבת ולא חזרו עוד ש רחל ונראה לרקדק מלשון התקנה שכתוב ואם יש לה אם בחיים ויתבארי שלותו ממון שהניחה הוא ממה שהכניסה לה האם וממה שנתנה לה ומריכין אנו לרקדק מהו שהכניסה לה ומהו שנתנה לה שלא מה שהכניסה לה הוא דבר שאינו עדין שלה כדי ליתנו לה כגון מחפצי הבית שהניח בעלה ברשותה ועדין לא נשבעה ולא נבחתם בכתובתה ומה שנתנה לה הוא כגון חפצים שהם שלה לאחר שנבחה כתובתה וכין כך וכין כך תקנו שיחזור לאם שנתנתם לבתה · וכן כתוב בנית כנסת התקנה יחזור

חמי כל מה שימלך שנשאר מכל זה לרשות הלוה שנתנתו והכניסה לה
וחרתי למה לי נתנתו והכניסה לה שלא לכלול גם הנכסים שהם בשעבוד
כתובתה והכניסתם לה שיחזרו ללוה ועוד דתלי טעמא שלא יטרוף מי שאין
לו קורבה עם הלוה מפני שיתקיים שורך טבוח לעיניך וכו' והלי טעמא שייך
נמי כשהכניסה עם הבת החפצים המשועבדים לכתובתה ולא נבתה הכתובה
והכניסתם לבתה לוה יטרפם היורש הלוה יתקיים שורך טבוח לעיניך וכו'
ועוד לפי לומר דכיון שכל החפצים שנתנה לבתה היו תחת ידה וברשותה
ורבו כמו רבו הפוסקים הלבושים שפסקו שלא"פ שלא נשבעה שבועת שמנה
לוה מתה הם ליורשיה וכן כתבתי לפי כתובתה רבתה והכרחתי הדבר כריעות
חזקות מפ"ק ומפ"ק שלא לומרו לא תגבה שלא בשבועה דהויו כשהיו בלה
לגבות ממטון שלזו תחת ידה לבל לעולם שמה שהוא תחת ידה לוה מתה הוא
ליורשיה ולא"פ שלא נשבעה שבועת שמנה וכפ"ז ו"ל בכל מה שהכניסה עם
בתה בשעולים הם בחזקת ממון שלה וכשמתה לבר נשולים וחוזר ללוה ולא
ליורשי הבת ולעניין הנכסים שהיו לבן מעזכן לבזו בבר פשוט הוא שהם תחת
שעבוד כתו' לפו השמנה ותגבה כתובתה מהם ולית דין לריך בשם ולהיות השוש
נתון לא לחריך במקום שלמרו לקבר · נלה הלעזיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עג

שאלה ראובן שנשא אשה וכתב לה כתובה בכל בנות ישראל הבשרות
ולחר זמן נעשה ראובן מלתוז בממון המלך ובבן חקר על כתו'
לשתו להוסיף לה עליה כדי לרלותה מבר דין ודברים שנפלו בניהם מורם
השתוזם גם כדי לפייסה שתשב עמו והוא מלתוז ובחקירתם על הכתובה
מלאו שלכלו לותה העבדים ולא נשאר ממנה שריד ולא זכרו לותה הכתובה
כמה היה הסך בשום לופן וברלות ראובן שלא היה יכול לשבת עם לשתו בלא
כתובה ולעבור על תקנת חכמים כתב לה כתובה חדשה והוסיף לה על הרלשו'
סך וכהמשך זמן נלב"ע ראובן ועבשיו בלה השמנה לגבות כתובתה · יורנו
מורה לדק לם תגבה כתובתה החדשה שמעיקרא לא נתנייסה לשבת עם בעלה
לחר לשר נעשה מלתוז כי לם בהכטומה שהכניחה על הכתובה שכתב לה
כלשר טודע בשערים שבערלות הגוים לישה גובה כתובתה קודם כל דבר
גם נשבעה שלין בידה כי לם סך כתובתה החדשה דוקא לו לם וכולים בעלי
תוכות של ראובן להוליל מיד השמנה כמה שתפסה תחת ידה בלמרם שראובן
לא עשה בן כי לם להבריח הנכסים מהם שזמן שטר תוכם מוקדם לזמן
הכתובה יום לו יומים ושבמ"ם :

שו"ת נבחר מכסף

תשובה תמה דעני לחות בקלה גם כי דעתי קלה מטלטולה דנברית כי נולה לנכי ממקומי וקפרי לינס עמי עד דנחפצה בהס ונחקורה ועל כן יהיו דברי מעטים שיבה מכאורה מסוס עשה של תורה כי דבריס כרוריס הם שהנכסים הס בחזקת התמה ומוחזקת בהס ולין מוליחין מידה לפרעון הכעל מוב המוקדם והנה דברי השוא הס קחומים כי לה פורם לס כעל מוב של רחוכן היה * בעל פה לו בשטר ולס המוב הוה בעל פה קי"ל דקודמת שטר הכחובה לף על פי שהיה מלוחרת של המוב המוקדם שהוה בעל פה כמו שכתב הרי"ף והביאו הטור ח"מ סי' ק"ד שהמלוה בשטר מלוחרת היה קודמת לחוב שהוה בע"פ המוקדם. הגס שרביו החיי חולק על זה דסבר דמלוה על פה מוקדמת קודמת לגבות מבני חרי מ"מ היכה דתפס בעל השטר המלחר לין מוליחין מידו לכ"ע כמו שמבואר שם ולס כן בב"ד שהשמנה החויקה בנכסים שתפסה תחת ידה וכתה בהס עד כדי כתובתה ולין מוליחין מידה ולה שחני לן בין מה שהיה כתוב לה בכתובה הרחשונה דלחירכסה ובין מה שכתוב לה בכתובה החדשה שנוכה גם לה הכל בשלימות ממה שתחת ידה שיבה דב"ע ולע"פ שהיה לריך חקירה לידע מה שהיה סכום הכתוב' דלחירכסה ומה שנתוסף לה בכתובה החדשה כי שמה היתה הכתובה הרחשונה קודמת לחוכות וקי"ל שטס כת' בשניה חוסיפית על הרחשו'נוכה מזמן רחשון לכל לה נזקקתי לכתוב כזה לפי שלין לחו לריכים לה בב"ד שהרי הע"פ שבכתובה תהיה מלוחרת לחוכות מ"מ היה זוכה בהשר הוה תחת ידה. וגם לס היה חוב זה של רחוכן בשטר והיה ומטו קודם לכתובת החשה דקי"ל המקודם נוכה חחי' ולס קדם ונכה המלוחר מוליחין מידו כמו שמבואר בהרמב"ם פ"ב מה' מלוה יש לחלק בב"ד דשחני התם כמקרקעי שיש בהם דין קדימה לכל כמטלטלים כתב הרמב"ם לין דין קדימה כמטלטלים וכל שקדם ונכה זכה ולע"פ שכרוב השטרות הס כותבים מקרקעי ולגבן מטל' וכתב שם הרמב"ם לין דין קדימה כמטלטלים הס לה כתב מטלטלי הנב מקרקעי וכו' וכפ"ז לס קדמה החשה המלוחרת ונכתה מוליחים מידה לפיכו מטלטלים ומתנים

לוחם

ואותם לכ"ח הסודם דע לך שדין זה יהיו שלא כתכרך שלותם הממלטלים הוי כיד
רלוכן כשלום ממטו קודם שנשא דהל"כ הוא ליה כלום ולוה ולא"ך קנה דאין
כו דין קדימה וכל הקודם לגבות וכה וכן פכיתי הרכ"י ח"מ סי' ק"ד כשם
כשל התרומות דכיון דאין ברור למעות מתי כלו ליד הלוה מחזקינן לאו כלום
ולוה וקנה וכו' וכיון דתפס וכה כהם ותתם בסוף דכריו מתוך זה יתבאר
לך שמה שכתב רביט שעבד לו מטלטלי לגב מקרקעי ליכא כמקרקעי
ואם קדם המאוחר ונכה מוליאין מידו הייט דוקא כמטלטלים שנתברר
בעדים שהיו בידו קודם שלוה מהשני אבל אם לא נתברר כן בעדים
מחזיקין לאו כלום ולוה וקנה דקי"ל כפ' מי שמת דיחלוקו ואם קדם השני
ונכה וכה כמו שיתבאר בדברי רביט בסמוך ושים עיניך ולבך בזה שכתב
גרולוס דאיתי שעשו וכו' עכ"ל הרי לך מבואר שאין מוליאין מיד מאחם הזו
שתפסה מטלטלים תחת ידה אע"פ שהיה אחוב המוקדם בשעדו וכתוב בו
מטלטולי שגב מקרקעי וגם כתוב בו דאקנה אין לו דין קדימה כיון שאיט
יכול לברר בעדים שאלו המטלטלים הוי כיד רלוכן קודם שנשא אשה זו
ותפיסת השמנה קודמת עד כדי שעור כתובתה זה הנלע"ד :

הנעיר **יאשיהו פינשו** ס"ט

סימן עד

שאלה רלוכן שדך את בת שמעון ושני ימים קודם כניסתו לחופה חלה
חולי שאין בו סכנה ויהי ביום כניסתו לחופה ע"ש בבוקר אמר
שיביט מרכי חופה כי הוא כריח ורולה ליטא משודכתו ביום ההוא ושמעון לא
היה רולה לסכין מרכי החופה עד אחר יהיה רלוכן כריח וחזק מכל וכל ורלוכן
הפציר בשמעון חמיו פעמים רבות עד אשר כתרלה להכין מרכי החופה וכן
עשה רלוכן שנכנס לחופה ועמד על רגליו ככריח וחזק וכליל שבת תבע את
כלתו לשכב אצלם ולא הניחוהו שלה לשנות מנהג העיר וביום השבת בבוקר
הלך לבית הכנסת ולא היו רולים להניחו ללכת כי היה חלוש ואמר כי יכול
הוא ללכת עד מקום תפוס שבת והלך לבית הכנסת ובעת התפללה ביום השבת
שהו הקרואים עמו והוא יושב ושמח עמהם ובליל מוצאי שבת חזר ותבע את
כלתו לשכב אצלם כמנהג עירט בלילה של מוצאי שבת ויען כי פירסה נדה
בלילה הזה על כן לא נתרלה לשכב אצלה לחיות עמה ואמר כך הכריח את
אביו ואחר עבור ימי החופה נלע"ע עתה יורט המורה להדקם אם יש לבת
שמעון כתובה ותוספת כיון שנכנסה לחופה והיחה רלויה לביאה אם אלו כיון

שלא

שו"ת נבחר מכסף

שלח נכעלה · גם הנה טוה כפני עדיס כשריס ולחד מהס הוח דיין העיר
טוהה כלשון הזה לנחנו חותמי מטה נכנסנו לבקר לת החולה הח' הם' הדה"מ
כמה"ר יוסף להשיכון והכרנו שהיה שלם ומיושב כדעתו ככל דכריו כדין
וכשורה וכהיותנו שמה קרל כעת ההיל לחמיו הח' הם' כמה"ר יוסף מולכו
ול"ל כפניו לחה לכי ועט"ר ודכר עמו דכריס לחריס ושלנו לו שמענו שהוח
היה רולה למכור מנכס'ולתת קרן ליתומי'כני כנו והשיב כל' הזה מלין הרגלים
שלהד"מ משו הדכריס לשר לחם לומריס ושלנו לו על עזכון כנו ירושת היתומים
והשיב שיש להס כלר"ן סך ירוע כיד ה"ר לכרהם מזרחי כפולימה מידו זולת
ק"ק לחריס שהס גס כן כלר"ן שהוליל לותס מיד ישעיה הכהן ושלר מלכושי
היתומים וכל לשר להס מיוחדיס כמקוס לחר זולתי שרטני שקלפ"ה לחת
מכגד שחור שהיה כין המלכושים הנ' שתמכר כדי שלח יהכלנה עש ולעשותה
דמיס להיות קרן ליתומים וכל שלר נכסי הס לכתך לשתי כל זה טוה כפניו
לוחת ס"מ ולח"ך נפטר מלוחו חולי לחיי הטה"כ והיה זה פה נפת חוכ"כה
כיום ל' ה' כשלו שנת השנ"כ והכל שריר וקייס · טכ"ל הטולה לות כלות
תיכה כתיכה יורנו המורה לנדקה חס יש לייזה זכות לכת שמעון ומכמ"ה :

תשובה תנן כפ' לטע"פ רלכ"ע לומר מן הנשואין גוכה לת הכל ולפסיקל
הלכתל כרלכ"ע וכנמ' כעו רכ לשי נכנסה לחופה ופירסה נדה
מהו לת"ל מיכת חופה קונה חופה דמזיל לכיולה לין חופה דלל מזיל לכיולה
לל ל"ר לל שנל ושלקל כתיקו ופסק הרי"ף דקונה קונה ככל תיקו דממונל
דהוי קולה למוכע ומוסרל לנתכע וכ"כ הרמכ"ס כפ"י מה"ל וז"ל ומשתכנס
לחופה נקרלת נשולה לע"פ שלל נכעלה והול שתהיה רלויה להכעל לכל לס
פירסה נדה לע"פ שנכנסה לחופה ונתייחד עמה לל גמרו הנשואין והרי היל
כלרוסה וכ' ה"ה דעת רכי' שה"ל לכל דכר שלין חופת נדה קונה לל ליורשה ולל
ליטמל לה וכן נרלה מדכרי מקלת גחונים וי"ח ולומריס דלל מכעיל לה ולו שלל
לענין תוספת כתובה לכל לשלר דכריס חופה גמורה היל · הרי מכולר
דלכ"ע לס פירסה נדה לינה קונה לענין תוספת · וכר מעיינין שפיר דיוקינן
ליטנל דהרמכ"ס דלמר לכל לס היתה נדה לע"פ שנכנסה לחופה דמשמע
דוקל לס פירסה נדה כתחלה ולחר כך נכנסה לחופה לינה קונה לכל לס
נכנסה לחופה תחילה והיתה רלויה לכיולה ולחר כך פירסה נדה הוי חופה
רלויה לכיולה ומיד נתחייב לה ככל תנלי כתובה ותוספת ולע"פ שפירסה
נדה לחר כך לין זה מכטל החיוב שנתחייב קודס ולהכי לל נקט הרמכ"ס כהלי
ליטנל לומר לכל לס נכנסה לחופה ופירסה נדה לפי דכה"ג היל קונה ויש לה
תוספת וכן מכולר כדכרי הטור ח"ה סי' ס"ל וז"ל הלים שיכנים לשה לחופה

היה לחמתו לכל דבר ומה היה החופה שתתייחד עמו לפילו לא כח עליה כיון
שנתייחדו לשם נשואין היה כחמתו לכל דבר ונוכה עיקר כתובתה ותוספת לה
תשלמן אלו תתגרש כר"ה דחזיה לביאה לכל פירסה נדה ולחר כך כנסה לחופה
לינה כחמתו לגבות התוספת לכל לכל שלר מילי לקרי שפיר חופה וכו' הרי
מבואר כדבריו דדוקא בפירסה נדה ולחר כך נכנסה לחופה מיירי ומתניתין
דכתה"ג לתרינן לה כתב לה שלח על מנת לכונסה בחופה דחזיה לביאה לכל
בחופה דלא חזיה לביאה לא לכל היכא דהיתה רלויה לביאה כשנכנסה לחופה
ולחר כך פירסה נדה חופה הרלויה לביאה היתה ומה שפירסה נדה לחר כך
לינו מעלה ומוריד · ומיהו קשיא לן דכד בעי רב חסי היכי בעי נכנסה
לחופה ופירסה נדה דמשמע דגם בפירסה לחר כך קבעי לה וקלי בתיקו
דהוי חומרא לנתבע הא ע"כ לית לן למדחק ולומר דהלי נכנסה לחופה ופירסה
נדה הוא נכנסה לחופה וכבר פירסה נדה דלמ"ה ליכא למגדר בהלי בעיא
חופה דחזיה לביאה היו חופה דלא חזיה לא דכיון שכשנכנסה לחופה היתה
טהורה כודלי שהיתה חופה דחזיה לביאה והויא חופה גמורה כי מה שפירסה
לחר כך לא דחיא החופה שהיתה רלויה לביאה · ואי"ל הא דקלמר נכנסה
לחופה ופירסה נדה שהוא בשעת הכניסה מיד פירסה בחופן שבשעת החופה
עלמה לא היתה רלויה לביאה וכן משמע מלשון רש"י שפירש ופירסה נדה
שפירש ממנה ומת וכ"ל דכרי רש"י מה כח ללמדנו לחנס כוין לפרש מ"ש
ופירסה נדה שלא הוא לחרי כניסתה לחופה הרי כבר קנאה בחופה שהיתה
רלויה לביאה וליכא למגדר בהלי בעיא ולמיקם בתיקו שלא הלי דלמר נכנסה
לחופה ופירסה נדה היינו שפירסה לחר כניסתה לחופה שלא בעוד שהיא בחופה
מיד פירסה ופירש ממנה מהיכור שהיה מתייחד עמה בחופה ומת ולהכי בעי
כיון שהחופה עלמה לא נגמרה בחופה רלויה לביאה שמיד פירסה נדה לא
קניא לו לא שכח וככה"ג קיימה בתיקו לכל לם בשעת החופה היתה טהורה
וחזיא לביאה לא מספקא לן ופשיטא דקניא בשעת החופה דחזיא דיתין לנו
שלא קלקול הגמלא בשעת החופה ולא מה שיהיה לחרי החופה · ולחר כך
מלחתי בפסקי הרי"ף פ' לא"ף ו' ל ועוד ע"כ הכי פירושה נכנסה לחופה
וכבר פירסה נדה דלי פירסה לחר כך כבר קנאה בתחלת חופה דסוף חופה
היא תחלת ביאה כמלא דחופה קונה בתחלתה עכ"ל ומשמע מדכריו דמתרץ
לה כמ"ש בתירוץ ה' ופירסה נדה וכבר פירסה ולא סגי ליה פירש"י שפי' ומת
כלומר בשעת החופה עלמה פירסה נדה לפי שתחלת חופה קונה ולא"ף שפירסה
בתך זמן כניסתה לא חיישינן לה וקנאה מיד בתחלת החופה ולהכי מוקי לה
וכבר פירסה וכן מלחתי בכ"י שכתב דהכא ע"כ שפירסה נדה קודם קלמר

תשוס

שו"ת נברד מכסף

משום דקוף מופס מוח תחלת כיאה וא"כ חופה כלה כיאה חיל תחלה חופה ולפם
לה פירסם נדה קודם ז"כ אם חיבת חופה ראשיב · ומ"מ למדנו שלפם נכנסה
לחופה וחיל טהורה ולחר כך פירסם נדה שקנתה לענין תוספת מכניסת החופה
וכן נראה שהוא דעת כל המפקקים שהביאו דין זה וכולם כתבו הלי ליענה
היתה נדה ונכנסה לחופה ולי סברי דמ"ם מכנסה לחופה ולחר כך פירסם
נדה דלכי הלי נוחל הוו להו לתודעני ומתוך דברי מרן"ם בפסקיו דכתב לכל
ביעיל ודב לשי נכנסה לחופה וכנסה נדה עלתה פתיקו ושינה לת הלשון
מכתוב בגמ' דכעי רב לשי נכנסה לחופה ופירסם נדה והוא כתב נכנסה לחופה
וכנסה נדה דמשמע דמיירי שהיתה נדה בתחלתה וכנסה נדה דהייט שקדמה
נדתה לכניסתה לחופה · ול תתמה מת"ם בהגהות לשרי לכל לם מת החתן
בתוך ז' נקיים הוחיל ולל בה עליה נשבם מלה מלחיש מן החירוסין וכן הלכתל
דמשמע שכל זמן שלל טבלה ומת לינה נובה כי לם מנה מלחיש הל תוספת לינה
נובה נראה"ו חיל שלמרו בפירסה נדה קודם הנשואין לכל בנכנסה לחנפה
וחיל טהורה ולחר כך פירסה נדה לל לחמי ויש להביל ראיה קלת לדבר
מת"ם בפ"ק דכתובות נבי הל דהגיע זמן ולל ניחלו לוכלות משלו לפיכך חלה
הוא לו חלתה היל לו שפירסה נדה לייט מעלה לה מזונות והל דפירסה נדה
שלייט מעלה לה מזונות הוא בפירסה תוך זמן לכל לם הגיע זמן והיתה
טהורה ולחר כך פירסה נדה פשיטל דמעלה לה מזונות והלי מלתל מסתברל
דמיירי שמתוך שפירסה נדה לייט יבול לכטם כמו בחלתה שלל יכלה לרבנם
לחופה מחמת חליה וגם הרמב"ם ס"ו מה"ל כ"כ וז"ל חלם הוא לג חלתה היל
לו שפירסה נדה כשהגיע הזמן לייט מעלה לה מזונות שהרי לינה רלויה
להנשל עד שתטהר לו שתבדי' וכו' ומש"להדיל שלם הגיע זמן והיל טהור' ובריאה
לעפ"י שחלתה לח"ך לו פירסה נדה מעלה לה מזונות ומ"ם הכל שלם
היתה טהורה כשנכנסה לחופה לע"פ שפירסה נדה לח"ך קניל לענין תוספת
לכ"ע · זה נראה דבר מוכלס של שמנלתי לרי"ו במשרים נר"ו חלק שפי' חופה
קונה לחר קדושין ולל חיבת ביאה ולם נכנסה לחופה ופירסה נדה בעיל
ולל לפשיטל ולינה קונה וכ"פ ר"ח והרי"ף פסק דחיבת חופה קונה ונריכה
שתהיה רלויה לביאה כי הבעיל היתה שפירסה נדה לחר החופה כי קודם
החופה פשיטל דלינה קונה כלל עכ"ל ובלמת פליגה דעת ממני לין יבחר
נדדי הבעיל בפירסה לחר החופה ומיבי שייך לומר חופה דמהיל לביאה
לין דלל חניל לל כיון שבשעת החופה לכל לחר מספיקושים דלתמרו בה לו
יהוד למ"ד לו פטולית לו הלפרין מיד לחר גמר הדבר הסוא כבר נכנסה
לחופה והיתה טהורה ומהיל לחנו עד במת נריכה להיות טהורה יום לו יומים

לו

ואו ו' ומי התופה הא תלתא תמיהא היא וע"כ דחקונן לומר דרי"ו מיירי
בנכנסה לחופה ומיד פירסה נדה בסוף החופה דנמלחה לותה חופה לה חויא
כיון דמיד פירסה נדה והלה בהרגיש דסבר תמולת חופה ולא מיעט רי"ו שלא
שלה פירסה נדה קודם החופה ולעולם שמא לאחר סוף החופה פירסה דשמיעת
דקניא ועי"ל דהא דרי"ו הייט כשהתנן סבור שהיא טהורה וכנסה לחופה ומח"ך
נמלאת נדה ומ"ה מספקא ליה דילמא לולו ידע התנן שח"י לבעול עתה
לא היה כונסה לכל כך"ד שהיתה טהורה יום שהוא כיומים ושים יכול לבעול
ונתרצה לעבב עגמו ומח"ך פירסה נדה כולהי דכ"ע מודו בהא דקניא דחיפה
דחזיא לביאה הוא ויש לחלק לדבר ממ"ש רי"ו הא דבעי ר"ח נכנסה לחופה
הייט חופה שהתנן סבור שהיא טהורה כשעת חופה ונמל נדה מ"ה מספקא
ליה לי תניא דשמא חיכת ביאה תניא ולולו ידע התנן שלולו י"ל עתה שמא
לא היה כונס עתה וכו' לכל אם מודיעין לותו שהיא נדה ולא על
פי כן כונסה לחופה הא ולהי קטנים לו מיד דעשה חופה כדי לבעול
כשהוא טהורה לכן יש חומרים שים להודיע לחתן כשכונס אם היא טהורה
מיד אם לאו וכן נכון לעשות ע"כ והרי הדברים ק"ו אם כשהודיעוהו שהיתה
נדה וכנס לחמרינן דקניא מיד דעשה חופה כדי לבעול כשהיא טהורה כ"ש
כשהיתה טהורה כולהי וכנסה כדי לבעול מיד כמ"ש כשלה שתבע לה לשתו
לשכב אלא לשות עמה כי טהורה היא שכולהי היתה קטנים לו קניא גמורה
ואם אם נטה עיקר וחוספת לע"פ שלא נבעלה דהא קי"ל דחיכת חופה קונה
ולא חיכת בעילה ולע"ג דהאי בעיא נמי קיימא בתיקו מ"מ ק"ל דהלכתא
כתי"ל ושכח קאמרי לח"ל דחיכת חופה קונה והכי|הלכתא · ולע"פ שים
חולקים בזה מ"מ הכא כ"ע מודו דקי"ל דחיכת חופה קונה כמ"ש הרמ"ם
בפסקיו בעי רבי לחכין חיכת חופה קונה או חיכת ביאה ולפשיטא חיכת חופה
קונה מדתני רב יוסף שלא כתב לה שלא על חיכת לילה הא' ולע"ג דמקשין
עלה הא פירקא לסהיא לחכל בעיא דר"ח עלתם בתיקו הולכך חיכה
קונה תרי דחרי"ם לא פשיט מלתי"ל דקאמר רב לחני שלא מדלפשיט מדתני
רב יוסף ול"כ כהא כ"ע מודו דלפשיט דלא בעיגן חיכת ביאה שלא חיכת חופה
לחודה קניא הן לחת דאיתי בתשו' מהרלב"ח שכתב על רבל שנשלח ליעקב
ונכנסה לחופה וכשנכנסה לחופה פירסה נדה וכעלם חלה ונפל למשכב
ולחר שעברו ימי נדותה טבלה לנדתה ועמד יום לו יומים על
רגליו וחזר ונפל למשכב ומת והיא חומרת שבה עליה לחר שטבלה מת דיבה
כנביית התוספת והשיב בנכנסה לחופה ופירסה נדה חיכעיא בגמרא
ופלקא בתיקו ואני חומרת לתוכע ולא גביא תוספת מיהו הייט דוקא כשמת
קודם

שו"ת נבחר מכסף

קודם שכר לכיפה משמע מדכריו דפירסה נדה לא נביא תוספת עד שתטבול
ותהיה רחויה לכיפה קודם שמת נריכים לטו לחזור ככבוד הרב שלא לחרה
כפשיטות נגד הרמב"ם והרא"ש לכל הפיב כענין השאה שנכנסה לחופה
וכשנכנסה פירסה נדה מיד דאותה חופה לא חזיא לכיפה ויש כה נדדי הכעיא
דכעי ר"ח וסלקא כתיקו וכיון דאותה חופה לא חזיא נריכה היא לטבול ולהיות
טהורה וחזיא ליה קודם מיתה לכל כנ"ד דהיתה טהורה וחזיא לכיפה יום או
יומים פשיטא דהויא חופה דחזיא לכיפה וקניא ועוד יש לנדד כנ"ד דכתבו
הגהות מהרי פ' לעי"פ ול"ל שפירסה נדה כשעת וסתה לכל שלא כשעת וסתה
מציא ל"ל נסתחפה שדמו וכנ"ד מתוך דכרי השאה נראה כשלאשה הזאת
כא לה אורח שלא כזמנו דהא תכעה הכעל ליל שבת לבא עליה כדרך כל
מארץ ולא רצו לכיה ואמה שלא לשנות המנהג שהוא הכנסת כלה לכעלה כמ"ש
וכודאי שהילו היה וסתה כמ"ש לא היו מעכבים אותו עד מ"ש כי אורח כזמנו
בא שא לא היה וסתה כאותו זמן דשינתה מדתה וכא וסתה שלא כזמנו וכיון
שכן לית כאן שלא כתב לה שא ע"מ לכונסה כי נסתחפה שדמו ומה גם כי
אילו רצה היה כונסה ככיפה כליל שבת כשתכעה ולא ישמע לקול מלחשים
כמ"ש לעיל · קצרו של דבר האשה הזאת חופתה קנתה לה עיקר ותוספת
כמשפט הנשים הגשואות וכענין מה שבא כשאה שהוא שתמכר הקפ"ה כנד
שחור ולעשותה דמים להיות קרן ליתומים וכל שאר נכסי הם לבתך לשתי
חיבא לספוקי טובא כי אין כדכריס שו לשון טוה ולא זכיה ומתנה שהרי
לא אמר דכריו שו כמטוה שא כמשיב לדכרי השואלים לו שמענו שהוא היה
רוצה למכור מנכסיו ולתת קרן ליתומים בני בנו והשיב להם מאין הרגלים
וכן חזרו ושאלוהו על עוכון בנו והשיבם והודיעם שהמעות ביד פלוני ושאר
המלכושים מיוחדים כמקום אחר זולת שרטוטי שתמכרו הקפ"ה וחולי מה
שאמר ושאר נכסי הם לבתך לא נתכוון ליתנם מתנה וכיון לשאתו שא ספור
דכריס שמדיע שאר הנכסים אין להם ליתומים כהם שא הם להשתו ולא
עלתה על דעתו ליתנם לה כמתנת ס"מ דאע"ג דקי"ל דש"מ האומר נכסי
לפלוני ה"ז מתנה דילמא הכא גריע דלא עמד לטות שא להשיב על מה ששאלוהו
והשיב שנכסי היתומים מיוחדים לבדם ושאר נכסי אין להם חלק ליתומים
אלא הם לשתו ועוד אף על פי שנאמר שהיא טותת שכיב מרע דילמא
אינא למימר דגרע הכא דלא אמר לשון מתנה לומר אתו ולא הזכיר לשון
זכייה לומר אטול תזכה וכו' ונם לא אמר נכסי לבתך לשתי דמשמע שהם
דכרי מתנה שא אמר נכסי הם לבתך לשתי ואם הוא נותנם עכשיו כמתנה
היאך אמר הם לבתך והרי עדין אינם לה עד נמר דכריו והיל"ל נכסי יהיו

לבתך

לכתך וא"כ מה שהוסיף לומר נכסי הם לאשתי הוא גורע בזכות המתנה ואין כלשון הזה לשון מתנה שלא לשון הודעה ואע"פ די"ל נמי שמ"ם נכסי הם לאשתי הוא כמו נכסי לאשתי דהוי מתנת ס"מ מ"מ המתנן הזה כחזקת היורשין ואין מוציאים מחזקתם שלא כדבר הכרור · ואיכא למימר נמי דכיון דלא לימר הם מאשתי שלא הם לאשתי הוי לשון מתנה לה ולכרר ספק זה לריך מתון והשתא דחזקא לנו מלכסניא של מיולת המלכות הסוללות בלו בעיר ודרכו בקרמנוחיבו ולנחנו כמנור עד ישקיף וירא ה' משמים ישלח עזרו ויושיענו ע"כ לא יכולתי לכתוב כל הטרך בזה ובהרחיב ה' לנו לשקטה ולכיטה כמשנני את לשר יורוני מן השגיס · ומיהו לם העומדים שם יעידו שדכריו היו כטהה וגם כדכריו שהיו כלשון לענ לא לימר נכסי הם שלא שלר נכסי לאשתי פשיטא דהוי מתנה מעליא ותטול המתנה יתר על כתובתה כיון שלא הזכיר כמתנה בכתובתה ולא כלום שלא נכסי לאשתי הוי מתנה מלבד הכתובה ומיהו לם לימר השלר לאשתי יש לפקפק שהוא לשטרופא כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה"ז וכאן דלימר השלר לאשתי הוי כנותן כל נכסיו לאשתו דעשלה לשטרופא ויש לנדד לם נתן לבני בנו שני והכים עוכים והשלר לאשתו דלא לימרינן בכהאי גוונא עשלה לשטרופא כמ"ש הרשב"א בתשובה הביאה הב"י סי' רמ"ו ול"ל על שכיב מרע שלמר הני נותן לבני כך וכך ושלר נכסי לאשתי כיון שנתן מקלת נכסיו לבנו ואין לו שלא לותו הבן זה ודאי מוכיח מלר עלמו שלא נתכוון בנתינת השלה לעשותם לשטרופא בשלר הנכסים שלם כן מ"ם לותו המקלת שלא עשלה לשטרופא עליו כמו שעשלה על השלר וכו' ומ"מ בלותה תשובה לא סמך הרשב"א על זה שלמר לע"פ שים לבעל דין לחלוק ועיקר מה שנסמך בו הרשב"א הוא על שבשעה ש'נתן מקלת לבן והשלר לשלה הרי זה כמשייר בין שנתן לבן תחלה ולחר כך לה בין שנתן לה תחלה ולחר כך לבן ונמלא כנ"ד שלא נתן בלותה שעה כלום ליורשיו כי לם לשלה י"ל דלא עשלה שלא לשטרופא ואין לה זכות כמתנתו זה נראה לפוס ריהטוא וזהו הנלע"ד ·

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עא

שאלה לשלר לשה שמנה לותה מחמת מיתה שהחמשים גרוש שחייב לה פלוני יהיו קודם להסגרות ח"י ומתה מחלים ולותו פלוני נתן המעות חנו' כיד לחיים ונתנם לנוכרי ח"י ועתה בלו יורשי הבעל ולמרו שלא נשבעה שבועת שמנה ולחי הנפטרת טוענן שלשחות יתנו לו הנכסים הידועים

מגדוניתה

שרת נבחר מכסף

מנחותיהם וגם דמי חפצי נדוניתה שמכרם לותם קודם מיתה וגם טוענן שפיזר לטרך מזוטתיה מכיסו כעודה בחייס יורט מורים לדק סדין עם מי ושכמ"ס :

תשובה הטוחס שתתה לסתר מחמת מיתה לתת חמשים גרום שחייב לס פלוני היה קיימת ויתנט ממעות להקדש של התגרות שחע"פ שכבריה שאמר החוב שים לי חגל פלוני יהיס הקדש ל"מ שה כמעמד שלשתן כדמשמע מרבני הרי"ף פ' שור שגנח נבי ההוח נברה דתקע ליה תבריס וכו' ואמר ההוח נברה חוחיל ופלגה זוח חוח לה כעינן לה ניתביס לענייי הדר לאר ניתבוה ניחלי דלבדי כי כפשחי ה"ל רב יוסף כבר זבו ביס עניי ואע"ג דליבה עניי הבה דלזבו ביה לחן יד עניי חנן ובתב הרי"ף הלי פלגה זוח לאו בדשותיס הוס דהה לה לחת לידיס ובמטלטלי לפילו ממון שיבול להוליחו בריוניס והקדשו ליבו קדוש ומ"ם ה"ל רב יוסף לחן יד עניי חנן ולה נרע מהדיוט דקני כמעמר שלשתם ע"ב הרי מטוחר דבל חוב שים ליורם כיב לחר לפי' הקדישו ל"מ שה מדין הדיוט כמעמר שלשתן וב"ב שם החום' ו"ל החוב כמי שלה בה לעולם ואם היס לאמר ניתביס להקדם לה היה הקדם קונם ונהי שאם היס לומר חוב זה לבשיבה לידי לחבהו להקדם לו לנרקם דומה שמתחייב מטעם נדר לבל זה לה לאמר בן שה לאמר תטהו לעניים לה נדר ע"ב לבע"פ שמדברי הרמב"ם פ' כ"ב מה' מבירם משמע דס"ל דקנם הקדם לבע"פ שחיבו בדשותו דבתב שם לם לומר מה שתלד בהמתי יהיה הקדש לו לתנבו לנרקה הרי זה חייב לקיים דבריו ע"ב ומשמע דב"ם אם בה לעולם וחיבו בדשותו בבר בתב בבסף משנה ו"ל בתב הטור פ' רי"ב דעת ה"ת נוטה לדברי הגחונים שבתב מי שאמר חוב שים לי על פלוני יהיה הקדש לה לאמר בלום שחין חדש מקדיש ושב"ל לה"ב לאמר חוב שים לי על פלוני בשיבה לידי לחבהו לעניים לו לנרקה לו חייב לקיים דבריו וצריך להקדישו לו ליתבו לנרקה בשיגבו ע"ב והרחב"ד תשיג עליו ג"ב ובתב לם חייב חדש עצמו ולאמר לחן בו"ב מהפירות שיעלו מהברם שלי וכן בל כיולה בוה ה"ו חייב עצמו ויתן לבל לם לאמר יתן בו"ב מהפירות שלה בהו לעולם לו לאמר לבניו תבו לה בקו עמיים ע"ב לשון הטור ולבי לומר שבוונת דבינו היה לו שבשם שחין ההדיוט זוכה בדשב"ל בך היו תעניים זוביס בו לפיבך חלומר פירות דבל זה לעניים והפירות לה בהו לעולם לה וזבו בהם הבניים לבל לאמר פירות דבל זה לחן לעניים נדר חוה שבר וחייב לבייסו מטעם נדר לה מפני שזבו בהם העניים וב"ב לם דברינו פ' ו' מהלבות ערבין ולם לם דברי הרי"ף ולה במו שעלה על דעתן של תטור שרבינו חולק על

הרח"ם וזה פשוט עכ"ל . ולכי כעניי עמרתי מרעיד כי לא עמדתי על סוף דכרי הרב שהשיג המרות להרמב"ם והרח"ם ולפום שוות שהרמב"ם כתב מם שתלר כהמתי יהיה קודם חייב לקיים דכרו והרי לשלהזכיר לתן שלא יהיה ולשנפ"כ כתב חייב לקיים דכרו מטעם נדר ולולו הרח"ם כתב שאם לאמר חוב שים לי לחל פלוני יהיה קדם לא לאמר כלום עד שיאמר לכשיבא לידי לתנהו אז חייב לקיים דכרו וכן קשה כלומר לתן למדקה קובר הרח"ם והרחב"ר שזכו בו הענייס שהרי חייב עלמו ליתן ולולו הרמב"ם כתב כשתיהם כל מה שתלר כהמתי יהיה קדם או לתננו למדקה לע"פ שהיו מתקדם לפי שהיו כעולם הרי זה חייב לקיים דכרו דמשמע חייב לקיים דכרו מטעם נדר ולא מפני שזכו כהם הענייס כמו שפירש הרב עלמו לעיל וכי תימא דלא לאמר הרח"ם דזכו הענייס שלא כלומר לכשיבואו לידי לתן לכל כלומר לתן גרידא לא זכו בו הענייס ובלתן גרידא הוא מ"ם הרמב"ם לע"פ שהיו מתקדם כלומר שלא זכו בו הענייס מ"מ חייב לקיים דכרו מטעם נדר הא ליתא ויניר עליו ריעו הרלבב"ר דסבר כהרח"ם ובתב שאם לאמר לתן כו"כ הרי חייב עלמו ליתן לכל לאמר ולתן לא זכו ענייס וגם הכי מלתא משתמע ממילא דהיכא דלאמר לתן הוא כלומר לכשיבא לידי דכודאי לי לעשר לו ליתן שלא לכשימלאו לידו שאם לא יבואו לידו היאך יתן ודוקא כלומר יהיה קודם או ולתן שלא חייב עלמו לא זכו הענייס ולכן משמע מדברי המגיד ושמע י"ל כרוחק שלא לאמרו כלתן גרידא שחייב ליתן שלא כלומר לתן מהפירות שילאו בכרם דכהאי מלתא שלאמר מהפירות שילאו מכרס הוא כלומר כשיבואו לידי והרמב"ם לא דבר שלא כלתן גרידא ולא נאה דעתי כזה ועדין הדבר צ"ע ודוק . סוף דבר נקטינן דלין לדם מקנה חוב לענייס לא"כ לאמר לכשיבא לידי לתתנו לענייס או אם לאמר כמעמר שלשתן ולי לא ל"מ ולע"פ שמת הנותן לוכס חייבים היורשים לקיים דכריו שלכריח כמ"ש ר"ת דלא לאמריכן מלר"ה כבריח שלא כדבר שהושלם מתחילה לכך כיד שלים ככתוב כתוספות פ"ק דגיטין וכ"כ כתשו' דשויכי לס' קנין סי' י"ט ע"ש ומיהו דין זה לאו שלא כבריח לכל בש"מ דכריו ככתובים ומסורים דמו כמו שמפורש פ' מי שמת ופסקו הרמב"ם פ"י מה' זכיה ו"ל ש"מ שלאמר הלוקה או פקדון שים לי כיד פלוני לפלוני דכריו קיימים וכתב פ' כ"כ מה' מכירה לס טוה לדם כשהוא ש"מ ולמר כל מה שיוציא לולן זה לעני' או שכך כית זה לעניים זכו כהם הענייס וכתב ה"ה כמתנת ש"מ לע"פ שלין המדר קיים מלר"ה כמו שסוף מחוייב לס היה קיים . ולכאורה יש לדקדק כיון שדכרי ש"מ הוו כמסורין ומכה כהם מכירו לתה מומך ה"ה לתת טעם לרכד משום דמלר"ה ולפ"ל דשלני לקומר

שו"ת נבחר מכסף

פירות חילן זה לו שכר כית זה דהפירות והשכח לא כלו עדין לעולם וליכא למזכי כהו שלא מעשה דמלו"ה אבל האומר הלוחני דהיה דכר שבח לעולם שלא שעבדו היו כרשותו של אדם דהתם לאמרי' דזכה מדינה דכמסורין דמי וא"ע שבדברי הטור סי' רי"ב קרלו לאומר חוב שים לי אצל פ' יהיה הקדש מקדיש דשב"ל מ"מ טובה היכא כין אומר חוב שים לי אצל פלו' לאומר שכר כיתי זה לו פירות חילן זה שעדין לא כלו כולל לעולם שהין בזה כדי לומר כמסורין דמו שלא לאמרי' מלו"ה ונמצא כב"ד שטתה מחמת מיתה בחוב שים לה אצל פלוני שיהיה הקדש להקנרות דבריה כמסורין דמו וזכו בהם ההקנרות (ח"ח עי' בס' גינת וורדים ח"מ כלל ה' סי' י"ו י"ז) ולם בחת לפקפק בתחה זו מפני ערעור יורשי הבעל שעדין לא נשבעה לאחר שבועת שמנה וכ"ז שלא נשבעה הנכסים בחזקת יורשי הבעל והין מתנתה כלום · הדברים עתי' בדברי הפוס' בשתה מקומות שרובם בכולם הסכימו דלא קפדי' אם נשבעה השתה או לאו שלא בשבחים יורשים לגבות בחובתה מהנכסים שלא היו תחת ידה אבל בנכסים שהיו תחת ידה אע"פ שעדין לא נשבעה ומתה הם בחזקתה וכן תמצא מבואר בטור ח"מ סי' ע"ו ובהרא"ם בלל כ' ופ"ו ובהריב"ם סי' קל"ה ושל"ה ות"ם ותל"ו ועי"ש · ובבר בתבתי לבי בזה תשובה רחבה והברע' הדבר מפ"ם וספרים שלא לאמרו לא תגבה שלא בשבועה דהייטו בשהיה בחה לגבות מממון שהיו תחת ידה ובהה מלתא לאמרי' הין לדם מוריש שבועה לבניו אבל בשם שהיה תחת ידה ורשותה ומתה וכו בו יורשיה אע"פ שעדין לא נשבעה (ח"ח עמ"ש ה"ה לעיל בסי' ס"ע וע' וע"ח מזה סעיין יעש"ב) וכב"ד שהיה לה חוב אצל אחרים ואמרה יהיה הקדש ומתה דתלינן דילמה מציאה מצאה או מדוכיתה מברה כמו שמבואר בגמ' פרק מי שמת והביאו הרמב"ם פ' ט' מה' נחלות וז"ל וכן שמנה שטשאת ונותנת בנכסי היתומים וכו' הם היו חלוקין בעיסתן שמא מעיסתו קמן ועל החחים להביא ראיה וכן הם מת הנושה ונתן בתוך הבית על החחים להביא ראיה ע"כ ואע"פ שהם היתה היא טוענת כן בחייה לא מהמני' לה כמ"ש שם הם לאמרה מירושה בפלו לי או מציאה מצאתי או מתנה ניתנו לי עליה להביא ראיה וקי"ל דלא טעינן ליתמי שלא מדי דהום מני טעין לכותן מ"מ בחלי מלתא טעינן ליורשים מאי דלא הוה מציא למטען למיהי כדאמר שמש ומודה לי לבח שהם מת על החחים להביא ראיה ומה שטען אחי הנפטרת שיתנו לו מנכס' הידועים מבדוכיתה ושפיר לטרך מזוטתיה לדבר זה שמעין לו כיון שחובע מעין בחזיתה הדין עמו שאפני כדופיתה נוטלתן בלא שבועה ושו המעות הם ממה שמכרים מבדוכיתם אבל הם טוען כדי להוליא מהיורשים היא צריך להביא ראיה

שהום

שהלוה לה לצורך מזונותיה ולא פרעה לו ומתה וחס ח"ל שלא הניח כשעת מיתתה לפי שמלוה ע"פ היכר נבירת מסיורסים שלא בחתת משלם הלם או חייב מודם לו ירושה לתת לו כתוך ומנו כמבואר פי"ל מהלכות מלוה הכל ההקדם קיים מטעמא דכתיבנא · המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עו

שאלה שמעון נלב"ע והניח בן קטן וב' בנות ולא הניח נכסים לפילו כדי כתובת שמנתו ודלוכן לכיו מי וקיים ולמוד בנכסים לם הוא חייב לזון הבן הקטן ומתי הבנות ומכמ"ה :

תשובה פ' נערה לתמ' ר"ל בלושא התקיטו שיהא לדם זן בניו ובנותיו קטנים וכו' כי לתו לקמיה דרב יהודה לתר להו יקדוד ולדם ולכבי מתא שדיוא ולא לתרן שלא דלא לתיד לכל לתיד כייפינן ליה על כרחיה כי הא דרבא כפייה לרב נתן בר לתי ולפיק מניה ת' זוזי לגרקה ופי' רש"י כעל כרחיה לא יהא שלא גרקה בעלמא ולפילו לית בניו כי הא דרבא כפייה על הגרקה ובסוף פ' לע"פ לתריגן לע"פ שלתרו לין לדם זן לת בניו ובנותיו קטנים לכל זן קטני קטנים עד כמה עד בן שש וכתב הרמב"ם פי"כ מה"ל כשם שחייב לדם במזונות לשתו כך חייב במזונות בניו הקטנים עד שיהיו בני שש שנים מכאן ולילך מלכילן עד שיגדלו בתקנת חכמים ולם לא רלה נוערים בו ומכלימין לותו ושוברים בו לם לא רלה מכריזין עליו בלבור ולו' פלוני לכזרי הוא ולילו רולה לזון בניו והרי הוא פתות מעוף טמא כר"ל בלים שלילו לתוד ולילו ידוע לם רלוי ליתן גרקה לו לילו רלוי לכל לם היה לתוד שים לו ממון הרלוי ליתן גרקה המספקת להן מוליאין ממנו בעל כרחו משום גרקה וזנים לותם עד שיגדלו ע"כ וכתב ס"ה דע שדעת רביו שכופין לותו ויורדין לנכסיו כל שהוא כפניו כדי לזון לת בניו הקטנים וכן כתב כביאור פ"ז מה' מתנת עניים לכל שלא כפניו לין יורדין לנכסיו לכל הרשב"ל כתב כייפינן ליה פי' מדין מיהו לא נתיינן לנכסי וכשמת הלב קי"ל דזנים לת הבן עד שש שנים לכל לתו והבת לכל לתה לעולם בין גדולה בין קטנה וכן כתב הרי"ף פרק הנושא ויש מי שחילק בגרושה דוקא בשתנה לא שבקינן לבת לכל קדובי לכיה שלא לכל לתה לכל בגרושה שבקינן לה לכל לביה לכל הרמב"ם פסק גם בגרושה דהבת לכל לתה לעולם ו"ל פב"ל מהלכו' לישות לם רלתה המגורשת שיהיה בנה לכלה לין מפריעין לותו ממנה עד שיהא בן שש שנים גמורות וכופין לת לביו ונותן לו מזונות וסוף לכל לתו ולחר שש שנים יש לחב

לומר

שו"ת נבחר מכסף

לומר אם הוא לגלי יתן לו מזונות ואם הוא לגל לאמו לא יתן לו מזונות
והכת לגל לאמה לעולם לפילו לאחר שם כיצד היה החב רחוי לצדקה מוציאין
ממנו הרחוי לו כע"כ וכיס לותה והיא לגל לאמה ולפילו כשהת האם לאחר
כתה לגלה והביה זן לותה משום צדקה ע"כ וכתב ה"ה והכת לגל לאמה לעולם
כפ' המשת נכי כשהת לאחר זהת לומרת כת לגל האם לעולם לא שנה גדולם
ולא שנה קטנה וק"ק היכן מציגו שהחב חייב במזונות הכת לאחר שגדלה שהרי
לילו חייב שלא עד שיגדלו וכמ"ש הרמב"ם פי"ב ובגמרא עוד ק"ק בדברי
הרמב"ם שלמר כיצד היה החב רחוי לצדקה וכו' והרי לפי' כמי שלילם לתוד
לצדקה מכריזין עליו עורכת בעי כני וכו' ולמה פרע הרמב"ם לדבר כאן
כמי שלילם לתוד דוקא ונראה לבאר דברי הרמב"ם דבקטנים מצן ו' עד שיגדלו
יש תילוק בין כשלילו לתוד לצדקה והוא זכן מצד ההכלמה שנוערין בו לומר
עורכת בעי כני שאם יכול לומר החב לם הכת היא לגלי לזונה ולם לאו לא
לזונה ואין לגו יכולים להכלימו עוד על שלא זנה בכית לאמה לפי שביקר
ההכלמה היא עורכת בעי כני והרי העורב ליגו זן ילדיו במקום לאחר כי
אם זן לותם לגלו וסמוך לו כן החב שלילו לתוד והוא זן מכח ההכלמה אין
מכלימין לותו כל זמן שהוא נותן לה מזונות לגלו לכל הזן מצד שהוא לתוד
שכופים לותו אז יכופו לותו ג"כ לזון הכת לגל האם ולכך לא' הרמב"ם הכת
לגל האם לעולם כיצד היה החב רחוי לצדקה לאחוקי כשלילו רחוי לצדקה
שלע"פ שמכלימין לותו אין מכלימין על שרוה לזונה לגלו ולא לגל האם ומה
שלמרו כגמ' הכת לגל האם כין גדולה היגו ציון לותם החב לגל האם לאחר
שגדלה דלעולם היגו מחויב כתורת צדקה שלא עד שיגדלו לכל האם מיירי נכי
המשת לאם ופסק עמה לזון לת כתה ונתגרשה ומשת לאחר שהרחצון מוליך
מזונות הכת למקום שלמה שם ושם למרו זהת לומרת הכת לגל לאמה לעולם
כין גדולה כין קטנה שהרי לע"פ שלותם הכת היתה גדולה כשמוליך לה
מזונותיה לותו שפסק לה מזונות היגו מוליכם כי אם למקום שלמה שם ולא
כביה לביה לפי שהכת היא לגל לאמה לעולם לפי' גדולה ולעולם שכשלביה זן
לותה היגו זכה שלא עד שתגדל והייגו כשהוא לתוד לכל אם היגו לתוד וזן לותה
מצד ההכלמה יש לו לומר אם היא לגלי לזונה ואין מכלימין לותו על כך
ועוד יש ליתב כלופן לאחר ודוק · ומעתה לכא לע"ד דלא מציגו חיוב כי אם
בלב לבי הלב נראה לכאורה דאין לו שום חיוב לפילו כהמיר ויש רחיה
לדבר מאה שלמרו לע"פ שלמרו אין לדש זן כניו וכנותיו קטנים לבל זן לותם
קטני קטנים ועד כמה עד כני שם כדא' רב אשי כן שם יונק בעירוב לאו
ופירש"י עגירב לביו לנפון ולאו לדוש יונק בעירוב לאו לאו מוליכתו לגלה

ואין

ואין חביו מוליכו חצלו שערין הוא מריך לחתו שתח עד שם מריך סיוע מלחתו
ופסס שהבעל זן אותה כך יזון אותו עמה וכשיטה אחרת הביא הר"ן בדרך
שחייב לזון את האם כך חייב לזון את הבן דאכתי כתר לחיות שייך ואר נופה
ניתהו וכפי טעם זה דוקא האב שחייב לזון האם חייב לזון הבנים אבל אבי האב
דאינו חייב לזון האם גם אינו חייב לזון בניה וגם מציו לענין ממונה דלא קרו
חייבי לבר ברח ברח כדא'מר רב אחי בפ' פי שמת והביאו הרמב"ם פי"ח מה"ו
ע"ת שאמר נכסים שו לבני והיה לו בן ו' ובת אר בן וכן הבן אע"פ שאמר
לבני לשון רבים אין נותנים שאר לבנו שהבן האחד נקרא בנים שנאמר וכני דן
חשים . אבל מכל מקום אם אבי האב היה חמור לנדקה כראה לו שמדין
נדקה כופין אותו לזון בני בניו כמו שכתב רמ"י אם בעל כראוה לא יהא שאר
נדקה כעלמא אפילו אינם בניו כמו שכתב הרמב"ם פ"ו מה' מתנות ו"ל מי
שאינו רואה ליתן נדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו כ"ד כופין אותו ונתנין
לאותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדוהו ליתן ויורדים בנכסיו בפניו ואוקמין
ממנו מה שראוי לו ליתן וכו' ענני שהוא קרובו קודם לכל אדם גם הרשב"א
כתב בתשובה דמדין האב לזון בנו ענני ואפילו הוא גדול כופין אותו יותר
משאר עשירים שבעיר וקודם להם ואינו יכול לומר שיפרנסהו גבאי נדקה
עם שאר העניים שכל הנופל אינו נופל ליד גבאי תחלה ומחמירין על האב
יותר משאר העם וכן כתב המרדכי ור"י מציו כמי שאינו חייב לזון בנו גדול
מכל מקום כיון שהוא חמור חייב לזון מתורת נדקה גם כן נאמר באבי האב
שאינו חייב לזון בני בניו אפילו הכי כשהוא חמור חייב לזון מתורת נדקה
שהק"ו קרוב קודם כמו שכתב הרמב"ם ומה גם אבי האב שהוא קרוי אב רבתי'
תשלום אביכם הזקן אשר אמרתם אעודנו חי ודרשו חז"ל על יצחק אבי אביהם
וקראו אביהם גם כתי' ואבותיך ש רעוש אביהן שכן קורין לאבי אביהן אבא גם
במרדכי קידושין פ"ק והודעתם לבניך ולבני בניך אית תנא דמחייב ללמד גם
בן בנו להוליכו לבית הספר וכירושלמי אמרו אר' יהושע בן לוי נכנס במרתן
ערב שבת כשנזכר שערין לא עבר בן בנו הפרשה לפניו כמו שהורגל לא גמר
רציתו ויצא ונמנה שאין קדוב לבנים יותר מאבי אביהם וכיון שהוא חמור
בנכסים הרואים לנדקה כופין אותו לזונם . וק"ק להרמב"ם שפסק בחמור
לנדקה שכופין לזונו עד שיגדל וכיון שהוא פסק בהלכות מתנות עניים שהחמור
לנדקה כופין אותו אפילו בעני גדול שהוא קרובו אם כן למה פסק בפי"ב מה'
חישות עד שיגדל דמשמע ואו לא גם להרשב"א ק"ק דפסק לזון בנו גדול משהוא
חמור ואבי בנתרא לא אמרו שאר קטנים ולא גדולים ואין לחלק בזה ודבר י"ל
יורדין לנכסיו שלא בפניו ובגדול אין יורדין לפי שבכר כתבתי למעלה שאין

שו"ת נבחר מכסף

ודדין לפילו עד י"כ שלח כפניו . ולעד"כ דלעולם כבן עמי לו בני בניס לו קדוביס עמיס חייב מי שהוא לחמוד לזונס בתורת נדקה וכופין לותו ולדעת הדמב"ס מכין לותו מכת מרדות לכל מה שלמדו שם שמי שהוא לחמוד זן כמו קטנים עד שיגדלו הוא לפילו כשים לבניס הסס נכסים שנפלו להס מביית לבי לחס לו ממקום לחר ולינס עמיס מכל מקום לביהס זן לותס עד שיגדלו וכן כתב הר"ס מרוטנבורק דלפילו ים להס לבניס נכסים שנפלו מביית לבי לחס חייב לזונס כיון דתקנת חכמים היא וכו במזונותיהס לפילו לס ים להס להתפרנס מעלהס וכן מבואר בטור ח"ס סי' ע"ח ולא"כ ים לנו לחלק ולומר דדוקא עד י"כ וניס בתורת נדקה לפילו ים להס נכסים מביית לבי לחס לכל בגדולים לא וכבניס שהס עמיס ואין להס ממה שיזונו לפולס מחוייב האב החמוד לף לאחר שיגדלו לזונס בתורת נדקה ולא להפולס על האבוד וכן מבי האב לו הקרוב הקרוב זן לותס בתורת נדקה . וכיון שלמדנו שבי האב החמוד חייב לזונס בתורת נדקה הוא ליה כאב החמוד לנדקה שזן הבת אבל למה לעולם עד שתגדל וכן בבת מזונת מהאחיס היא אבל למה והכן אבל אמו עד שם שניס לפילו נפלו לו נכסים מביית אבי אמו לו ממקום לאחר ואינו יכול לומר לס הס אבלי ים להס מזומת ואע"פ שים לנדד

כדבר הגלע"ד כתבתי . הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן עז

שאלה ראובן ושמ' היו שותפים זמן רב ונשלו ונתנו במקומס ומקומות אחרים על ידי פלטורים כמנהג הסוחרים והשותפים הנ'שניהס לו מלוי סך ממון וכאשר תבע מהס חובו אמרו לו בעת אין בידינו מעות לתמנס לך למקום פלוני אשר שם יהודה הפלטור שלנו ויתן כדי החוב מחשבונינו וכתב ראובן ומסר ללוי שיקח מיהודה הפלטור כל אשר ימלא אתו מחשבון השותפות וככה לוי ש המקום אשר יהודה שם והראהו כתב ראובן נתרלה לתת מה שהיה בידו וחכף מסר בידו ע' לחות בגדים שנמלאו בידו לחנס שיעים לותס בד שלים עד אשר יתן לו חזוק מאת השותפים לכל יהיה פתחון פה לשמעו' לטעון למה מסרת דבר מכלי ראות כתב ידי וכן עשו שקבל לוי הכגד ושם אותו כיד שלים ולקח כתב יד השלים לראיה כשיבוא לו כ"י משמ' ימסור לו הכגד ואיש לדרכו פנו ונתגלגלו הדברים כאופן שהולך ללכת השלים הנ' אל מקום שראו' ושמעו' השותפים שם וכמספר להס הדברים כתבו הדשאה בדין וכהלכה ומנו שניהס יחד ללוי מורשה גמור לקבל ולתבוע

כל

כל פקדון וכל חוב וכל ממון שהיה לתם במקום אשר הפלטור יהודה שם
וגם קנו מידם קנ"ס במקום שכתבה שלח יוכלו שום אחד מהשותפין לבטל את
לוי המורשה בשום לופן כעולם ככתוב ומשום כיד לוי וכחוב השלים למקומו
הוא המקום אשר יהודה הפלטור שם גילה לון יהודה מהמרשלה הנז' וכו כיוס
הגיע שמ' גם למקום החוא ועבר מה שעבר כניהם ועתה לוי תובע לשלים
הכנד אשר הפקיד בידו שכבר הביא המרשלה מהשני השותפים כאשר התנו
כניהם והשלים טוענן כי שמעון חייב כדין ליהודה הפלטור שיתן לו כל מה
שהיה בידו מן השותפ' ונתן בידו גם הכנד הנז' ולוי טוענשמאחר שהוא מסר
בידו הכנד ומה גם כי הוא בעלמו הביא המרשלה הנז' בידו מי נתן לו רשות
לחוליך הכנד מחחת ידו ויעמידו מו"ר על הדין ושכמ"ה :

תשובה לשון השלה שתוש ולא פירש נופל דעובדא היכי הוה ורלוי
לחזר על כל מדדי הלפסר כתוב בשלה ושניהם לוו מלוי ולא
ידענו אם מה שלוו שניהם הוא בחופן שלין לחד מהם יכול לכפוד כגון
בשטר או כתב ידי שניהם כגלמות וא"כ הוא לין כח כיד הפלטור לעכב
הכנד כיד השלים כי כדינא ודיינא תומיחין מידו מדר' נתן וכו' וכ"כ הרמב"ם
פ' י"ג מה' מלוה ו"ל מלוה שכא ליפרע בשטר שבידו שלא כפני לוה ישבע
המלוה ויטול אם א"א להודיעו לחר שיבוא ג' רלוות וכו' ע"ש לאמנם אם פי'
לוו שניהם הוא בע"פ רלוי לבדר אם יש מלילות וכח כיד לוי המלוה להביא
רלים לין מה שלוו ממנו היה כמעמד שניהם או לפילו לחד מהם אם יש
בידו שמה שלוה היה לחשבון השותפות שבניהם ובלותו פרק ראיהו שנשבע
לוי לדדכו בחופן שלא יוכל שמעון לטעון פרעתי לו יכול הפלטור לפרוע
ללוי ממה שכתב הרמב"ם פ' כ"ה מהל' מלוה וז"ל א' מהשותפין שלוה או
קנה לטובת השותפות הרי הן ערבלין זה לזה לע"פ שלא פי' ע"כ גם בע"ד
לע"ג דלא כתב לפלטור כי אם רלובן עכ"ז הרשות בידו לפרוע גם מנכסי
שמעון מלחר שהם שותפין · לפיכך דהם לא ירלה הפלטור לתת ללוי מעות
שלא בהרשלה לפילו שהביא כתב יד מהשותפין הרשות בידו כמ"ש הרמב"ם פ'
ח' וג' מה' שלוחים ושותפים ומלחת כי ת"ר שם לק מ"מ לחר שנתרלה והניח
כיד שלים תכף ששלחו השותפים הרשלה ללוי מחויב השלים למסור הכנד
כיד לוי לע"פ שביטל שמעון לח"ק הרשלה השלים יפרע ללוי שפשע בעיונת
הכנד לזולתו הלחר ששמעון לימו יכול לכפוד בחוב והשלים יעשה דין עם
שמעון ולם לין לנו יודעים דברי שמעון לם מודה או כופר לז מם שניהם
הפלטור כלומר חני הכנד דהייט חלק שמעון עשה כהונן והטועם דמי יחיר
ששמעון לא יכפור בעיקר החוב או יטענן פרעתי וקטומין עשו רלובן ולוי

שו"ת נבחר מכסף

כמ"ש הרמב"ם ס"פ הל' שלוחין ושותפין ח"ל טוען שמעון שים ללוי עליו שוב
בזה השו'מס היה בידו כדי החוב נתמן ומס חין בידו לימו נתמ' להוציא לפני מן
המחורות הידועות לשותפות שמא קטניה הם עושים וכו' גם הביאו הטור סי'
ע"ז בשם הרמב"ם וכולהו רבותא ע"ש ונמצא לפי זה דחלי הבגד שהוא בעד
רלוכן חייב מי שהשלם בידו לפרוע ללוי תכף דממה נפשך פשע בו והא
דלמרי' החלי של רלוכן לבד היינו דוקא לא לא נתברר שים לרלוכן חלק כמה
שחחת יד הפלטור כדי שיעור חובו של לוי שמס יש בידו כדי שיעורו לא יפרעו
לו כל החוב ומס השלים נתן הבגד לשמ' ליהיו דלפסיד לנפשיה וחייב לפרוע
משלם ללוי מלחר שרל' הודה וביד הפלטור היה ממון מחלק רלוכן כדי
החוב הזה לא היה רוצה היה יכול לפרוע חכף ללוי כלי עיכוב ביד שלים דממה
נפשך היה הפרעון לא מבד רלו' לו מבד שביהם ולף גם זלת שמסר ביד שלים
השלים פשע פשיעה גמה וחייב לפרוע הכל ללוי לכל לא לין לרלו'כברור חלק
בלותו ממון שביד הפלטור שיעור הבגד כלו בהא ליכא למידק לא מהרשחה
שמלחו ביד השלים ללוי מהניא לו' דהוה כמי שהודו שביהם דהרי קיים תנלו
שהתנה שיבא כתב ידי שמעון שיתנו בידו הבגד והרי בא שיתנו בידו כל
המחורות הידועות להם בשותפות · ולכאורה היה נרחה לומר שלין עיבנה
ללוי על השלים כי לא על מבי הבגד של רלוכן מלחר שעדין לא נתקיים התנלי
שהתנו שיסבים שמעון בפרעון לוי כי מה שהרשהו ג"כ שמעון לקבל המחו'
לינה רליה לומר שהודה לו בחוב דדילמא סמיך להימנותא דידיה כי לפי הדין
קי"ל שהמרשה לחבירו לין המורשה יכול להחזיק בלותו ממון וכן הביאו הטור
סי' קכ"ב בשם בעל התרומות ולכך לא חשש להרשותו דלא ליהו חייב לו
לא יחזיק בשלו וליבא פסידא בהרשלתו ול"ל עכשיו שבא שמעון וביטל ההרש'
והשלים נתן בידו הבגד מהחלק הנוגע לשמעון עשה כדין וכשורה לפי שלא
קיים התנלי דהיינו שיסבים וודה שמעון לפרעון והא לאו מלתא היא דהא
התנלי שהתנו ביניהם הוא שיבא פיטורי' מש' לכל יניע נזק ליהודה הפלטור
כמ"ש בשאלה ול"ל בתנלי שיעיס לותה ביד שלים עד לאחר יתן לו חזוק
מלת השותפים לכל יהיה פתחו' פה לשמ' לטעו' למה מסרת דבר מבלי
רלות בתב ידי וכו' גם בבתב ידי השלים בתוב בן הרי שלא הקפיד בתנלי
בי לא שלא יהיה תרעומת לש' עליו ולכך הניחו ביד שלים עד יבא חזוק
לכל יהיה לו פתחו' פה ול"ל מלחר שהשלים רלה וידע ההרשלה שהרשו
ללוי שחשלים עלמו הלך למקום השותפים ומלותו יוסף זכה לוי בבגד ממה
שידע השלים והוה ליה הבגד שבבית השלים כמו פקדו' ללוי בי זכות הוא
ללוי וזבין לאדם שלא בפניו ל"ל הרי זכה לוי בבגד לפי שבתקיים תנלו

שהתרעומת

שהתרעומת נתבטל מחמת שהרשהו ומחזק לו שיסיים וכן ליה לוי הכגר שם יודה לו יכפר יכה מכת הרשלה . ועכשיו שכח שמעון גם שנחמר שביטל לחותו ממורשה היה השלים מחויב ליתן כידו הכגר דמחמר שלח משלם כידו שלח עד שיסיר תרעומת שמעון מיהודה פלטור בחותו פרק שהרשה ללוי והשלים ריקה וידע כבר נסחלק התרעומת מיהודה ומי הכריחו לשלים כחנר זה ולחת הכגר כיד שמעון כי הוח יעשה המוטל עליו ושמעון יעמוד עם לוי לדין ולם יודה שמעון יקבלהו לוי לפרעון ולם יכפור לח יפרע מחלימתו והשלים חין לו עסק כלל וה כי לם לקיים לת שלישותו שהוח עד שיכח סלוק ליהודה משמעון וכבר סילקו מעת שהרשו ללוי והשלים ושב שם . כללה דמלחת דלכל הנדרין מחויב השלים לפרוע חכף המחלית ללוי וגם לכל הסברות לם לחר כך יביח כירור לוי ששמעון חודים שגם הוח חייב החוב ההוח מחויב השלים לפרוע כל הכגר ללוי והוח יעמוד כדין עם שמעון לך לוי ליטו מחויב למיזל כדיוק ודיוק עמו . ולם היה לרחובן כיד הפלטור כעת שנתן הכגר כדי סך הכגר לחלק רחובן לכדו גם עתה הוח מחויב לפרוע כל הכגר ללוי מכר רחובן שהודה ולפי' לה היה לחת מכל שם כפי הסברת ריקה דהשלים יפרע ללוי מלחר שנסתלק יהודה הפלטור מתרעומת שמעון כהרשלה ושמעון לחר כך ועמוד כדין עם לוי לם ליטו חייב לו כלום עם רחובן ויפרע לו מחלימתו זה הנלע"ד .

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

חלק חשן משפט

סימן עח

ת"ח סי' ע"ז הוח נ"כ מחח"מ וכטעות נסדר כמח"ס

שאלה רחובן קנה מרנליות מנוי לחד כסך מעות כהקפה ובפקידס ביד לחר להוליכם לקושטח ולמכרם שם ולחחר ימים פנע רחובן כשמעון ונתרלו כניהם שיהיו סמרנליות לחזר בפקיד רחו' לחחבון שמעון ויפרע נ"כ שמעון סכום המעות של המרנליות לנוי ומסר רחוב' כתב יד הנפקד שכתוב בו לין הוח לחת שום ביד סכום המרנליות מרחובן ולותו כתב יד מסרו לשמעון והלך והעמידו כמעמד שלשתן לפני הנוי זפרע שמע' המעות ל הנוי ולחר כך כשהביח הנפקד חליפי המרנליות נטבעם הספינה ונחברו כל המעות ועכשיו תובע שמע' לרחו' המעות שפרע לנוי לפי שלח היה שום

קנין

שו"ת נבחר מכסף

קנין כגיסם בלוחו מקח והמרגליות הם בחזקת ראובן יורנו מו"ר הדין עם מי ומכמ"ה :

תשובה המקח לינו נקנה בדבריס ועריך לחר מדרכי הקניה ולס היו המטלטלים שמכר מופקדים ביד לחר יכול להקנותם בלחד מדרכי הקניה לע"פ שלינם ברשותו וכ"כ הרמב"ס פ' כ"כ מהלכו' מכירה מי שהיה לו פקדון ביד לחר הרי זה מקנהו כין כמכר כין כמתנה לפי שהפקדון בחזקת בעליו הוא והרי הוא בחזקת שהוא קייס ול"כ המקח הזה שלה היה בו שיס קנין מדרכי הקניה הרי הוא מקח בטל נס לין שוס קניס במעות שנתן לנוי דלע"ג דדבר תורה מעות קונות הרי חכמיס תקנו שלה יקנו המטלטליס כי לס בהגבהה לו משיכה לו לגב קרקע ונס לין מייב שמעון לקבל מי שפרע מלחר שנלנס המקח · וכן כתב הרב"י ח"מ סי' ר"ד וז"ל וכתב הר"ן שלע"פ שלה הגיע הלונס שלל שחוזר בו מחמת פחד הלונס לינו מקבל מי שפרע הרי דלדעת הנלונים כל היכל דנלנס המקח וחוזר בו לינו חייב לקבל מי שפרע · ולף על גב דלל חזר בו שמעון כי לס לחר שנלנס המקח דמוכח שמעולם לל חזר בו מהמקח וכן פסק רש"י שלינו יכול לחזור לחר שנשרפו החטים מ"מ פסקו הרי"ף והרמב"ס והרל"ס דנס לחר שנלנס המקח יכול לחזור בו וכ"כ הרמב"ס פ' נ' מה' מכירה וז"ל נמלאת לומר שלס נתן דמי המקח ונלנס קודס שיקלנו ולמר לו הלוקח תן לי מקחי לו החזר לי מעותי הרי זה מחזיר לו הדמים וכן דקדקו הרי"ף והרל"ס מדלנן בלרכעה פעמיס כשנה משמיטין לת הטכח כע"כ ולס מת מת ללוקח ופריך עלה כגמ' והל לל מסך שמל לפי' כלל חזרה הוא ברשות המוכר כשנלנס מדלל קלמר לס חזר בו ומת מת ללוקח ולין לזכות לראובן כמה שמסר לשמעון כתב יד הנפקד שהרי פסק פ"ו מה' מכירה דלין לותיות נקנות במסירה ועריך ל' מכ' דכריס לו לגב קרקע לו כתיבה ומסירה וכנ"ל לל היה זולת מסירת הכתב יד ולל קנה וכי תימל מלחר שמעון לל נתן המעות ביד ראובן בי לס ביד הנוי ה"כ לין יכול לתובעו תן לי מקחי לו מעותי דהוה ליה ראו' כשלוחו של שמעון שהלך לקנות לו המרגליות מהנוי הל לאו מלתל היא דלין שליחות לפרע וכשקנה ראו' לעלמו קנה ולל"ק מה שמכר לשמעון הוא מכר בפני עלמו ולל היה בו שוס קניה מדרכי הקניה הכל מה שיש לדון ולזכות לראו' הוא דקי"ל הפורע חובו של חבירו שלל מדעתו לינו חייב לשלם וכ"כ הרמב"ס פכ"כ מהלכות מלוה ולוה וז"ל הפורע שט"ח של חבירו שלל מדעתו לפי' היה על המשכון לין הלוה חייב כלום וטוטל משכונו בחנס וה"כ כנ"ד לע"ג שעמדו כמעמד שלשתן יחד מ"מ הוה ליה כלילו פרע שלל מדעתו לפי שכשהעמידו

היה

היה סבור ראו' שלותו חיוב המעות לגוי היה על שמעון כי ערין לא חזר בו
וכך היה כדעתו של ראובן לומר עמוד ופרע חובך לפי שהמרגליות הם לחשבונך
והוה ליה שליחות דשמעון עבד ראו' ואם כן אח"ך כשנתנם המרגליות וחזר
בו שמעון ושוא ממנו המעות שפרע לגוי יכול לומר לו ראובן והלא כשנתת
לגוי לא נתת בעדי כלום כי אם כעדך שלותה שעה היו המרגליות בחזקת שהם
שלך קודם שחזרת בך ועכשיו כשחזרת מהמקח ונשאר לותו החוב עלי שמא
הייתי מפייסו לגוי והיה מוחל לי דהא זיל בתר טעמא היכא דפרעו שלא
מדעתו ולקח המשכון שחייב להחזי' בחנם הוי טע' דילמא הוה מפייסו ומוחל לו
החיוב ג"כ כגון זה שפרע החיוב לגוי כפניו מאחר שלא אמר תן לו ואני
אפרע לך או הלוני לפרעון וה רק אמר לו תפרע לו על המרגליות וכשבור
שהפנים נשארו בחזקת שמ'ועל דעת כן ח"ל אבל כשהמרג' נשארו בחזקת ראובן
והחיוב מוטל עליו לא נתן לו רשות לפרוע כי בלולי בדעתו שהחיוב מוטל עליו
היה מרלהו ומוחל לו ויש סעד לזה מפי' רש"י על הסיא דפרנס את אשת חבירו
חנן לומר לאב מעותיו כ' רש"י זה שפרנס את אשת חבירו לאב מעו' וקי"ל את
חובך פרעתי שלם לי והה"כ לכל חוב שעליו ועמד אבי' ופרעו וזה לא אמר הלוני
היו חייב לו כלום עכ"ל משמע להדיא דלעב"ג דפרע כפניו מקרי פורע שלא
מדעתו מאחר שלא אמר לו הלוני או פרע חובי וזה ראובן לא אמר לו פרע
חובי רק פרע חובך אימת לא דכשהוא חובו ומוטל עליו לפרוע לא הרשהו
כלל שהיה מפייסו ומוחל לו והוה ליה פורע חובו שלא מדעתו ופטור ראובן
לגמרי ועוד לפסר דמאחר שלא אמר הלוני ופרע חובי והלך שמעון ופרע
חובו של ראובן לגוי עם שלא היה ממש בלותו מקח לפסר דלא פרע שמעון
כעד ראובן שלא לגמילות חסדים ומחלם
לו מחילה גמורה וכמ"ש בעה"ת שער
ס"ח שכשל הרי"ף כמי שפרנס יתום בתוך
ביתו וכשהגדיל היתום תבע ליתום
מה שהוציא עליו כי אמר שבתור' הלוהה
הוציא והיתום טוען לא כי אלא בתורת
מתנה והשיב שאין על היתום כלום לפי
שלא אמר הוציא עליך משלי בתו' הלוהה
וכיון שלא אמר לו כן לא נתן לו שלא לג"ח
כמו שאמרו במי שהלך למ"ה ועמד אחר
ופרנס אשתו וכו' הרי למדנו שאע"פ שהוא
מחוייב בדבר מאחר שלא הזהירו הוציא

אמר הכרחם אין הנדון דומה
לראיה דמה לפרנס את
היתום יש עליו טענה שמתוך כך
בתורת הלוואה נחת תיר שהתחיל
לפרנסו הו"ל להודיע ליתום או
לקרוביו או לב"ד בתורת הלוואה
מפרנ'כיון דקא מלוהו צריך להודיע
ההלוואה ומדלא הודיע אמרי' אמת
הוא שפרנסו בתורת מתנה כ"ם
שיתום הוא מ"כ כנ"ד כשפרע
שמעון לגוי אמת הוא שלא בעבור
ראובן

בתורת

שו"ת נבחר מכסף

הלוקח הוא מחילה גם כן כנ"ל מלחמ
שכעת הפרטן לא לחמר לו ללום לוחך
רק פרע על דעת לוחס מרגליות ח"כ
לין לו כח וזכות שלא על המרגליות ולא
נלכדו הרי הם בחזקתו לכל לא כשפרטו
לנוי לחמר לו רלו' פרע בעדי והלוני ולא'
לך מן המרגליות פשיטא דרלו' היה מחויב
לפרוע לשמעון כי ברשותו נתן ומדעתו
ועוד יש מקום לזכות לרלובן לא כלולי
לחר שקבל שמ' על עלמו סכום המרגלי'
כתב הוא לבצקד שהמרגלי' הם מחשבונו
עכשיו לא כן הוא ליה נפקד שלוחו של
שמעון וזכה בהם רשותו של הנפקד לשמ'
והויא ליה קניא מעליא וליכא לאחור
כו עוד זאו הנראה לע"ד לפוס
ריסטא :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

רלובן פרע עד שילטרך להודיעו
כתורת הלוקח פורע עבורו ולא
ג"ח שלא כעבור המרגליות פורע
שישלרו לחלקו דוקא ולא ישלר לרא'
בא שום זכייה דודאי לא לסיק
לדעתיה שהמרגליות ברשות רלובן
והמשת שנתן לנוי הלוקח בעד
רלובן דלאי לסיק דעתיה דכ"ז ודאי
שהיה עשה לחר מדרכי ההקנאות
שלא ישלר לרלובן בא שום זכייה
כיון דנחת לקנותם והריוח לו לבדו
ולין לחר לחו ועתה שטוען שלא
היה שום קנין בניהם ובחזקת רלו'
הם הם ודאי לחר שטולד מלורע
טביעת הכפיום שלא לחכ' והורוהו
ומתחי' לא הודע שיו דכ"ז וכדכתי'
ודוק היטב :

סימן עמ

שאלה רלובן שלח סחורות ליד שמעון כפעם בפעם והיה שמ'מוכרם
לרלובן בחנם כלא כסף ובלא מחיר ויהי היום שלח רלובן לש'
סחורת קורל כומן מוכם לחד ולח"ך העבירוהו למוכם החוא ונכנם מוכם לחד
ויקומו לנגדי רשע והעלילו על הקורל שהבריחוהו מן המכס ובחק המלכות
שהמבריח מן המכס יקח כל לותם סחורה שר המכס לטמיון ומוכרך שמעון
להוליח כמה יליחות כדי להגיל הקורל מיד השר ילמדיט רביט לא יש ליזה
חיוב על השליח ושכמ"ם :

תשובה דבר פשוט הוא שהשליח שחייב לו לוכם כממון המשלח השליח
פטור כמ"ש הרמב"ם פ"כ מהל' שלוחין ו"ל כל שליח שטוען
שחייבו לוכם פלוני ופסיד כו"כ ה"ו נשבע שבועת השומרים על טענתו ויפטור
ולא היה לוכם במקום שלפשר להביא עליו עדים וכו' ה"ז מריך להביא ראיה
על טענתו ולא לא הביא לינו נלמן ומשלם ע"כ ול"כ כנ"ל לשר העלילה
היתה במקום ראיה שלפשר להביא ראיה מריך להביא ראיה שמעון היך נכון

הדבר

מדכר שהפסיד על הגלת הקורל מיד המוכס ויהיה ההפסד על המשלח ואם
לא היה ההפסד במקום רוחים ישבע שמעון ויפטר כדתניא לעיל כן יהודה
אומר היו רוחה שבועת ה' תהיה הא יש רוחה יכיל ריחיה ויפטר ולא שלחי לן
בהאי מלתא כין ס"ח לס"ס · ריחפילו היה שמעון זה ס"ס והפסיד כדי להגיל
הקורל ה"ו מחויב ריחובן לשלם לשמעון כל מה שהפסיד בהגלתו עד כדי דמיו
וכ"ש כש"ח שאינו מחויב להגיל כי אם בחנם והגיל בשכר שרצוי להחזיק לו
טובה ועליו תבא ברכת טוב ושלם ישלם לו ככל אשר הפסיד עד כדי דמיו
כמ"ש הרמב"ם פ"ד מה' שכירות רועה שהיה לו להגיל הטריפה או השבויה
ברועים לחרים ובמקלות ולא הגיל הרי זה חייב שלא שמור חנם קורא רועים
בחנם ואם לא מצא פטור ושומר שכר חייב לשכור הרועים עד כדי דמי הבהמה
כדי להגיל וחוזר ולוקח שכרן מבעל הבית · ועיין לפקפק בזה מהגו' הרמב"ן
הביאה הרב"י ח"מ סי' קפ"ח וז"ל מי שהגיע לו היזק בממון שלו מחמת שליחות
שולחו או שהעלילו עליו מחמת השליחות והפסידוהו ממון אין המשלח
חייב בתשלומי כזק השליח שלא מציו תשלומי כזק שלא בכזקי עצמו או בכזקי
ממונו וכו' אבל בכזק שהגיע לשליח מה היזקו המשלח וכ"ש אם השליח שכיר
שהרי הלך בשכרו כדכתיב ושיו הוא נושא את נפשו וכו' ע"ש רזו היכה ענין
לג"ד דהתם הגיע היזוק לשליח בממון השליח ואע"פ שההפסד היה בסיבת
המשלח פטור המשלח כי מה היזקו המשלח שאינו שלח נרמח בכזקו ופטור אבל
כג"ד העלילה היתה על ממון המשלח שהיו רוצים להכניס הקורל לטמיון והשליח
עם היותו ס"ח עשה לרעהו טובה לפנים משורת הדין והוליך הולחות להגיל
ממונו הרי זה משובח והמשלח חייב לשלם לו כל מה שהפסיד משלם ולהיות
הדברים מאד בעיני פשיטים על כן היו דברי מעטים :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פ

שאלה ריחובן כתב לשמעון לקנות סחורה פלונית בחברה וכך אמר לו
הנה נא עשיתי פה מכר סחורה עם ערל אחד לערך הכבר כסך
זה ולקחתי מהערל לחשבון מכר זה כך וכך מעות מוקדם ואם לא תקנה זאת
הסחורה ימשך הפסד עם הערל וכבר כתבו לשמעו' הלך וקנה לותה סחורה
כאשר מנאה ידו ועכשיו חזר ריחובן וכתב לשמעון חודיעך כי לא עשיתי עדין
מכר מהסחורה ומה שכתבתי לך שמכרתי ולקחתי מחשבון המכר סכום מעות
לאד"מ ולא כתבתי לך כך שאז כדי לזרז בקנית הסחורה כי חשבתי שיהיה בסחורה

שו"ת נבחר מכסף

זו ריוח נדול ועכשיו הוזלה ושמעו' טוענו לפני על פי כתבך שמכתי יורנו מו"ר הדין עם מי ושבמ"ה :

תשובה נראים דברים פשוטים שלכאורה זינה מדרך הסוחרים לכתוב לפ' דברים אשר לא כן היו והמשנה ידוע על התחתונה וכ' הרמב"ם פ"ה מה' שלוחין המשתתף עם חבירו לא ישנה ממנהג המדינה ולא ימכור בהקפה וכו' עבר ומכר כל פחת שיבא מחמת שעבר חייב לשלם חוץ לבדו ואם היה שם שכר השכר לחלוק כמו שהתנו ביניהם ומ"כ כנ"ד שזינה לכאורה מדרך כל הסוחרים שכותבים דברים כהויתן ושמעו' ממך דעתו על דברי לותיותיו וקנה לותה שחורה על שמך המבר שעשה בבר לכאורה והיה יודע כמה ריוח היה בה ולדעתך דהכי נטפל בלותה שחורה ולכאורה שכתב דברים שלא היו ליהו לחפשיר לנפשיה וכל הפחת שיהיה בלותה שחורה מהערך שקנאה שמעו' על פי כתבו של לכאורה יהיה על לכאו' ואם יהיה ריוח בה השכר לחלוק כמו שהתנו . ומה שיש לספק בנ"ד הוא אם נאמר שלע"פ שיהיה פחת בלותה שחורה יתחייב לכאורה לשלם לשמעו' כפי הערך שכתב לו שעשה מכר לותה שחורה עם הערל לפי שאומר לו שמעו' הפסדתני בכתבך שכתבת לי לקנות לותה שחורה כי על פיך נסתכתי להטפל בשחורה זו ולולו לא כתבת לי כך הייתי מטפל בשחירה לחרת ולתה פשעת להתל בי . ויש שער לזה מהסיק דתניא פ' הגוזל בתרא הרי שהיה בורח מבית הלסורים והיתה מעבורת לפניו לאחר לו טול דינר והעבירני ליון לו שלא שברו משום דלאחר ליה משנה הני כך לבל אם לאחר לו טול דינר בשברך והעבירני נותן לו שברו משלם . הרי שלע"פ שנדר לו יותר הרבה מבדי שברו הרחוי לו חייב לתת לו בבל היולא מפיו והוא הדין בשליחות כיון שעשה שליחותו על פיו חייב לתת לו בל אשר נדר לו בהסיק דהשוכר את הפועל להכיא בריב ודורמסקין לחולה והלך ומלאו שמת או שהכריא נותן לו שברו משלם . ואין דברים שו נראין שום קנין כמו שבתב הריב"ם סי' תב"ו שבל מה שאדם נודר בשבירות לפילו בעל פה ובלא שום קנין חייב לשלם בל שהשבר עשה מלאבתו שהפועל ליטו נדיך קנין לפי שהתחלת המלאבה הוא הקנין . ומ"ב בנ"ד שעשה לבוב' שליח לשמעו' לקנות בחברה לותה שחורה על דבר הידוע הוא ליה בלילו עשאו שליח לקנות לו שחורה פלונית ויתן לו בך ריוח בשבירותו שהרי בך היה שבתב לו שבוש מבר השחורה שעשה עם הערל ועל פי דבריו שרתה שמעון הריוח בעין עשה שליחותו של לבובן ואם אחר בך נמנא שלא היה לותו ריוח בשחורה ההיא חייב לקיים לו לבובן לת אשר יצא מפיו ולשלם לו . לאנס הא לאו מלתא היא דהא לאריכן התם בנמ' לתא דתניא טול דינר וב' מאי שנא ריבא ומ"ש פיפא אמר

רמי בר חמא בנייד השולה דגים מן היס וחמ' ליה לתפסיקני כוורי כזוזא ופי' רש"י טעמא משום דתפסדו ניכר וקיימ טוב דיגר כשכרך שאתה מפסיד כאן והעבירני טאן לו לאותו שכר משלם וכן פי' כתוס' כהסיא דשוכר את הפועל להביא דורמסקין לחולה טאן לו שכרו משלם ו"ל שכיוסו כשביל החולה יותר ממה שהיה רגוי לשוכרו דהכי משמע לשון נותן לו שכרו משלם ונ"ל דמיירי כגון דליכא למימר משטה לגי כך שהוא מפסיד במקום אחר כיוצא בזה הרי מבואר הוא דאיגו משלם כל שכרו שאמר לו שא כשהפסידו הפסד ניכר באותו שיעור שהתנה לתת לו · אבל כג"ד שמעון לא הפסיד הפסד ניכר כשביל דבר ראובן שאמר לו להטעל בקניית אותה סחורה אע"פ שהרואה רואבן לשמעון ריוח ניכר באותה סחורה והטעהו איגו משלם לו שיעור הריוח שהרואה בסחורה הסיא · ומיהו שכרו הרגוי לו בקניית אותה סחורה כדרך הפאטורים משלם לו רואבן אס לא ימצא ריוח בסחורה דהוא ליס כאומר טול דיגר והעבירני דהרואה הרבה ומשלם שכרו הרגוי לו · כללא דמלתא כג"ד אס פיאתה סחורה זו חייב רואבן לשלם כל הפחת ולא עוד שא שכרו הרגוי לו לשמעון בקניית אותה סחורה ישלם לו ואס הותירה הסחורה יהיה כמו שהתנו ביניהס וה"מ אס לא נתרצה שמעון לאחר שידע שהטעהו רואבן שאס הודיעו רואבן לשמעון שהטעהו והסכיס למעשיו הרי זה פטור רואבן כמבואר בדברי הרמב"ס פ"ה מה' שלוחין ולאפס פגאי לא האריכתי כרגוי כי הכיא היס נאפו ומשעה היתה קטרה · הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פא

שאלה רואבן שהיה שולחני והכיא לו גוי א' מעות להרואתס שיו ולקח מהמעות א' דיגריס והחזיר לו המעות כשכאו המעות ליד הגוי טען שהיו חסריס כיותר עשרה או ט"ו ועכשיו מתירא רואו' להחזיר את הגוי לאחר גמר שלא יאמר לו הגוי תן לי חסרוני משלם וטען הגוי שישבע לו שבועת התורה שלא שלח ידו כמעותיו ויפטר והשולחני מתיירא לישבע מאי אמרי' היינו שבועת תונסין ומשבעיס לחרמין ולתוכסין או דילמא ה"ז דומיא למוכס הבא מחמת המלך וחקיר ואת"ל נשבעין משום לאו דלא תשבעו ליכא משום לא תגנובו איכא ושכמ"ס :

תשובה דבר פשוט הוא שגזל הגוי לאחר אע"ג דליתיה כלאו דלא תגנובו מ"מ לאסור כדגרסיגן פ' הגוזל בתרא דרס רבי עקיבא מניו לגזל הגוי שהוא לאחר ת"ל לאחרי כמכר נאולם תמיה לו שלא ימשכנו וילא וכו'

שו"ת נבחר מכסף

ולע"נ דמיכח חנוכי כפ' המקבל דפליגי עליה וסברי דגזל הגוי מותר מ דכתי'
רעך ולא גוי כבר פסק הרי"ף כרבי עקיבא ורמב"ם כתב פ' ח' מהלכות
גזילה לפיכך גוי עע"ז לסור לגזלו ואם גזלו יחזיר וכ' ה"ה פ' ח' מה' גניבה
והכידה דין הגוי כפ' הגזל דגזל הגוי לסור וה"ה לגניבו ע"כ וכן הסכ' אכל הפו'
וא"כ השולחני שנגב מעות מהגוי עכר דלהוריית וחייב להחזיר לו מה שנגב
ועל מה שהוכעו הגוי ביותר ממה שלקח לו שיכעב לו שלח יד כמעות'
כלל ודלם השוב לרמותו להיות דומדין להרגין ולמוכסין לא דמיא כלל דהא
בפ' הגוזל מקצי לחמיה דחכן נודדין להרגין ולמוכסין והלמר שמע דינא דמלכו'
דינא ד"ר חניגא כמוכס שלין לו קלכה דכי ר' ונחי לת' כמוכס חעומד משיו
רב קשי לתמר כמוכס גוי כרחניא וכו' וגזל הגוי מי שרי והתניא דדם ר"ע מנין
לגזל הגוי שלסור וכו' לא קשיא כלן כגזילו כלן כהפקעת הלוחתו וכ' רש"י
כהפקעת הלוחתו שלין גוזל ממש שרי כי ליכא חילול ה' והייטיהך דמכריח
מהמכס מכל הני לוקמתי דגמרה משמע דדוקא כמילי דמכס נודדין ומשכעין
משום דהוו שרי לוכסין למר כרלוקים משום שלין לו קלכה ולוקא מה שירלה
לו שעומד מלליו ולרב קשי דמוקים לה כמוכס גוי ומש' שלע"ז שהוא לוקא
חק הקטוב ולא יותר וגם הוא מוכס הכא מחמת המלך נודדים ומשכעים לו
היינו טעמים משום דהוי הפקעת מלוה שליו גוזל ממש כמו שפירש רש"י
לכל כשגו' ממש לכ"ע פשיטא שלין יכול ליכעב כיון שגזל הגוי לסור כרמסיק
תלמודא כלן כגזילו וכו' וכן פסק הרמב"ם פ"ד מה' גזילה כר"ח שהמוכס
כלסטים כומן שהמוכס גוי לו מוכס העומד משיו לו השומר מחמת המלך
ולין לו קלכה וכו' לכל מכס שפסק המלך וכו' המכריח עובר מפני שהוא גוזל
וכו' ולע"ע שמלשון הרמב"ם משמע שדוקא שהמוכס הוא ישרלל לכל לם
המוכס הוא גוי לע"פ שכח מחמת המלך ויש לו קלכה הוא כלסטים מלחר
שהוא גוי כבר פי' ס"ה דעת הרב כשהמוכס גוי לע"פ שהוא עומד מחמת המלך
מסת' הרי הוא כמוכס שלין לו קלכה שסתמו יותר מן הדין הוא טעל עכ"ל וקשה
דלמש הוכיח ה"ה לפרש טעמיה דהרמב"ם משום דסתמיה לין לו קלכה
דמשמע שלם מחזק חותו גוי המוכס שליטו לוקח יותר מקלכתו לסור להבריח
ממט דמלתא פסיקא פסק הרמב"ם שלם המוכס גוי הרי הוא כלסטים ומשמ'
בכל גוונא לפי' הוחזק שליטו לוקח יותר על קלכתו שהרי ח"ל כתב לו מוכס
שלין לו קלכה מכלל דקודם לייורי לפי' כשים לו קלכה וכן בסוף הדין כתב
לכל מכס שפסק המלך ומעמיד מוכס ישרלל ונידע שלדם זה נתמן ולייטו
מוסיף היה כחוקת נזלן מוכח דדוקא במוכס ישרלל יש להחזיקו בכשרות
כשנודע לכל מוכס גוי בכל גוונא לסור . ועוד דהיכי לפ"ל דטעם הרב

מעום

משום דמוכח גוי סתמיים הין לו קלבה ומדי גם כמוכח ישרש פסק שלם טדע
שהדם זה נהמן והיטו מוסיף כלום וכו' היטו כחוקת גולן משמע דכסתמא לפי'
הוא מוכח ישרש הכא מחמת המלך ויש לו קלבה היטו כחוקת כשרות הם לא
נודע והוחזק ככשרות ולרבי הרב סמניד הין חילוק כין גוי ליטרש ולמה נקט
ישרש · ועוד דלמלי כייד הרב המניד ממה שתירן רבא דמסקנא דנמ' כהן
בגוילו ומתני' דטודרין למוכסין כהפקעת הלוחתו ומשום סכי כמוכס גוי שרי
לפי' סוחזק שהיטו לוקח יותר מהקלוב משום דלא הוי נחל ממש כמו שפירש"י
ויש לתרץ להלי קושיא דסכר הרב סמניד דסלי תירוצא דסא כגוילו הא כהפקעת
הלוחתו קלי לכריותא דרב לסי ישרש וגוי שכתו לפניך לרין וכל לתם כא עליו
כעקיפין ופא דרש ר' עקיבא מכין לגזל סגוי שהוא לסור וכו' ותירן רבא הא
כגוילו הא כהפקעת הלוחתו לכל מתני' דטודרין למוכסין דלוקי לא רב לסי
כמוכס גוי לע"פ שיש לו קלבה ועומד מחמת המלך הוי כגוילה ולא כהפקעת
מלוה ולכך הומרך לתת טעם משום דסתם גוי סוא כמוכס שהין לו קלבה וגם
לפשר לתרן דכרי הרב המניד שלפי' הם נודע כגוי שהיטו לוקח יותר מהקטוב
על הסתם יחזור פעם לחרת ליטול יותר מסרלוי כי לא יחזיק כלמונתו ומלי
דלמר מסתמא מדי הוא כמוכס להו דוקא כסתם שלא לפילו נודע על הסתם
לא ועמוד כלמונתו כמו שכיארתי · לכל קשה ממה שכתב ס' המניד כסוף
דכריו ופי' רכינו לוקמתים דרבא וכריותא דרב לסי כמוכס גוי עסקינן לף
למהכיתין ע"כ · משמע מלכריו דסכר דתירוצא דרבא כהן כגוילו כהן כהפקעת
הלוחתו קלי גם למתניתין דטודרין למוכסין והדרה קושיא לדוכתא דנימא
סלי טעמא משום דסוי כדר למוכסין כהפקעת מלוה שמותרת לכ"ע וי"ל ודוק
ולעניו דרין דבכ"ד הוי גוילה ממש וקייב להחזיר לו מעותיו ואיטו יכול ליסבע
לפילו שיעלול עליו יותר ממה שלקח השולחני ולישקל למיטרפסיה בהלי עלמא
סוילל ועבד לישורא · ועדיין לטו מריכין לישל ולימן בעיקר דרין לם מחויב
השולחני מדינא לפרוע כל מה שיטעון הגוי עליו ולא מיפטר בשבועה שלא
לקח יותר לו נפטר בשבועה ומשלם מה שלקח דתנן פ' כל השבעין ושו נשבעין
וטוטלים השכיר והגנזל וכתב הרמב"ם פ"ד מה' גזילה קנס קנסו חכמים לגזלנים
שיחא הגנזל נשבע על כל שיטעון וטוטל מן הגזלן והוא שיהיה מוחזק בשני
עדים שגזלו כיום וכו' וכתב עוד בלוחו ערק הטוענן לת חבירו ואמר לו גזלתני
מלה לם אמר לא גזלתי נשבע שבועת היסת ולם הודה שגזלו חמשים משלם
ונשבע שבועת התורה כרין מודה במקלת שהרי לא מוחזק גזלן בעדים עכ"ל
וכ"ד לע"פ שמוחזק השולחני בגזלן ע"פ שנים עדים ולא ידעו כמה ונשבעו
עשרים ויבריס והגזלן מודה בעשרה ליח כהן קנסא שקנסו לגזלנים שיחא

הגנזל

שו"ת נבחר מכסף

הנגזל נשבע ונוטל משום שהנגזל הוא גוי והגוים חשודים על השבועה אפי׳ פיהם דכר שוא לית עבוד להו רבנן תקנתא דנגזל נשבע ונוטל וכן כתב הרמב"ם פ"ב מה' טוען ונטען ותמיה החשוד שבועה מדבריהם אם היה מן הנשבעים ונוטלים היינו יכול לישבע וליטול שלא שבנגדו ישבע היסת ויפטר ולפי' הרלב"ד ורבינו מאיר דשבדי דנוטל כלה שבועה אם היה חשוד היינו דוקא בפונם שטרו וכיולא שאטרו מקויים העמידוהו על דין תורה ונוטל כלה שבועה אבל בכל אותם שנשבעים ונוטלים מתקנת חכמים כגון שכיר ונגזל וכו' כלם מודים שאם היה חשוד שבנגדו נשבע היסת ויפטר וכן נתבאר שם מתוך דברי הרב המגיד · ואין לומר שאם השולחני הוחזק גזלן על פי שנים עדיים הוה חשוד על השבועה גם הגזלן ואם כן היינו דתקן היו שניהם חשודים חזרה שבועה למקומה ואמרינן בגמ' רבותינו שבק"י למרו חזרה שבועה למחויב לה ומתוך שאינו יכול לישבע משלם וכן כתב הרמב"ם פ"ב מה' טוען תקנת חכמים שכל המחויב שבועה מן התורה על טענת ודאי אם היה חשוד הרי התובע נשבע מדבריהם ונוטל מה שטוען היו שניהם חשודים חזרה שבועה וכו' ומתוך שאינו יכול לישבע משלם ול"כ כב"ד שהרי הגוי תובעו עשרים והוא מודה בעשרה שחייב לישבע והרי הוא חשוד וגם התובעו חשוד ל"כ מחויב לשלם מדינא כל מה שתובע אותו · הא לאו מלתא היא דה"מ מישרש לישרש שטענתו טענה להשביע אבירו אבל גוי הטוען על ישראל אין טענתו טענה להשביע עליה וכן כתב הרמב"ם פ"ב מה' שכירות ינאו הקדשות שנת' רעהו וינאו נכסי גוים וכתב הרב המגיד מפורש שם הקדש רעהו כתי' פי' ואין הקדש רעהו וכן הדין לגוים שכל מקום שהוזכר רעהו אין הגוי בכלל ופשוט הוא וכו' וכתב הרמב"ם פ"ה מה' טוען ושו דכריס שאין נשבעים עליהם מן התורה הקרקעות וכו' והקדשות אע"פ שהודה במקצת וכו' שנאמר כי יתן איש לרעהו פרט להקדש וכו' הרי מבואר שאפי' כמודה במקצת לגוי אינו חייב לישבע שבועת התורה שכל מקום שכתב רעהו אין הגוי בכלל כמו שכתב הרב המגיד פ"ב מה' שכירות וגוי והקדש שוים הם ואם כן אין כאן מיוב שבועה לגנזל לומר מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואע"ג דכתב שם הרמב"ם ועל כלם נשבעים שבועת היסת כבר נתבאר פ"ב מה' טוען דלא לאמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם שלא כשהיה מחויב שבועת התגרה שכן כתב תקנת חכמים שכל המחויב שבועה מן התורה וכו' וכן פסק לאחר כך אם היה החשוד מחויב שבועת היסת אין שבנגדו נשבע ונוטל שלא נפטר כלה שבועה ואם כן כב"ד שהנגזל הוא גוי וחשוד על השבועה כטלה תקנת הנגזל דנשבע ונוטל וחזרה שבועה לשבנגדו שישבע היסת ויפטר וכיון שהוא חשוד ג"כ נפטר כלה שבועה · ועוד אפשר

דכבר

דסבר הרמב"ם דעל טענת הגוי ליכא לפילו שבועת היסת שהרי כתב פי"ר מה' טוען הגוי לפילו לכלה כמה שנים אין לכילתו רחיה ואם לא הביא שטר רחיה תחזור השדה לבעלים כלא שום שבועה שלא תקנו שבועת היסת אלא ליישרל וכתב ה' המגיד ודבריס ברוריס שאין טענת הגוי טענה להשביע עליה ולא מציגו בתלמוד בשום מקום היסת ע"י גוי ולא שבועה לחרת ע"כ . ולפי זה כ"ר כין שהשולחני הוחזק גזלן כין שלא הוחזק גזלן כי אם על פי הודאתו משלם לגוי מה שהודה ואינו חייב לישבע על מה שתובעו יותר אפי' שבועת היסת זה הוא על פי הדין לכל אם הגוי ידו תקיפה והוא מכריחו לישבע ישבע על האמת וישלם לו כל המעות שלקח לו שאינו יכול ליפטר מהם לגוזלו ולא ליישבע עד שקר דלא דמי לטוריין למוכסין כמו שכתבתי וזה הנלע"ר .

הטעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פב

שאלה ראובן שהיה במדינת היס וכתב לשמעון שמהמעות שבידו יקנה לו שחורה פלו' בסך פ' ויישלחנה שיו וכן עשה שמעון ושלח ג"כ בכלל השחורה חלק ל' לחשבונו ויהי כי הקיפו הימים ויבא ראו' ש שמ' ועמדו לחשבון מכל המעות שהיו לו ביד שמעון והכניס לו ראובן בחשבון את החלק שהיה לשמ' בשותה שחורה ונשארו לו עוד מעות ופרעם לו שמ' ובכלל הדברים ספר לו ראי' ור"ל שאותה שחורה הגיעה קרוב ליניאתו משם ולא אמר למכור במעות בעין כי אם ש פלוני קרובו שמכר לו כל השחורה החיל עם שחורות אחרות שלו ועשה שכוש מעות ולקח מקצת ונשאר חייב מקצת מהשחורה והשחורות ואמר לאותו פלו' הנה המעות השו שנשארת חייב לי רוצה שתכתוב כתב ידך איך אתה חייב לשמעון שך מעות זה לזמן פל' והם ממעות שחורה פל' שמכרתי לך לחשבונו וכשרלה שמ' שחלקשחורתו הכניסה לו בחשב' מעות לא את לכו לדבריו כי חשב שהיו פעומי מילי כדי להשביח עלמו שעשה לו טובה לפרוע לו מיד המעות והמעות שכתב לשמו של שמעון היה כדי שלא יעכבם קרובו אם היה יודע שהם שלו ורחיה לדבר שכל חלק שחורת שמ' לא היה מגיע כי אם לרביע שכוש הכתב יד של אותו פלוני והוא כתב על חד חרבא בשם שמ' ולזה דן בדעתו שגם הכל היה לחשבון ראו' ונכתב על שמו של שמעון ויהי היום כא עת הפקודה הגיע עת השילום ויבקש אותו פלוני ש לתן לחרת עם כל המעות שהיו בידו ופקדונות מראובן וכללם לא נתן סדר לפרעון הכ"י שב' בשם שמ' ועתה כא ראו' לתבוע משמ' ואומר לו תן לי

חלק

שו"ת נבחר מכסף

החלק המוגע לך מהחוב שכתוב בכתב יד שחייב מלוותם סחורה ושמ' לומר לכי תימי מלמיכך זוה שנשאר חייב לך הוא מלוותם סחורה שנלחתי בחברתך ושמע מה שאתן לך שם בעין היום פרעון סחורה זו ומה שכתבת בשמי הוא מחשבון הסחורות לחרות שמכרת לו מעלך ולזיך לחתם בלי להוסיף ממני כלום רחוק ויש יריים מוכיחות שכתבת חוב בשמי על חד לרבע מהחלק המוגע לי ולכך לכי לומר שפע"פ שכתב לך לכי חייב לשמעון מסחורה פלונית הם הם הדברים שסרית לו לכתוב כך ולת"ל שכך היה המעשה הלא עמדת לי בחשבון וכבית לי דמי סחורתי ולא נתת לי הכתב יד ומה לי עוד ולסרה ועוד טוענן שמעון כי לאותו פלוני שמכר לו בחשרקי לילו שנ מגנו פרוטה לחת לה היום נותן לו ופעב במכירת סחורתא לו בחשרקי ולם רצה להיות מהנה לת קרובו עליה דיריה ליסדר ועוד לומר שמ' כי לדבריו של רחו' שמכר לקרובו לותה סחורה עם סחורות לחרות ונתן מה שנתן לת כל המיטו לומר זוה שנשאר חייב לותו פלו' הוא מלותה סחורה המשותפת בניהם לרביע כנז' שלא כיון שעשה סכום כל המקח יחד וממנו קבל מה שקבל יחשוב כפי הערך לת המעות שקבל ונם מה שנשאר חייב יהיה לפי הערך של כל המקח בלופן שלפי זה הערך לא יהיה לו חלק בלותה מלוה כי לם מעט מזנר ולפילו כזה הוא פשוט מע' הלמור יורנו מו"ר שורת הדין ושכמ"ם :

תשובה לשמ' שמעון שלמר כהל' ולאו מטעמיה דקלמר שליט מלמיט לרחו' ושמע מה שקבל מן הלוה היה מן הסחורה המשותפת וחיוב הכתב יד הוא מחשבון הסחורות הלחרו' שמכר לו זו לינה כיון שהמעות שהיו לרחו' ביד שמעון הוא תודה בם וכל לפשוט עלמו מחיובו כטענת שמע הוי כלומר לחבירו מנה לי בידך והלה לומר לינו יודע לם הלזרתי לך שחייב לשלם ומיהו לע"ג דהתם משלם ולא ישבע משובע כלל כמ"ש הרמב"ם פ"ח מה' טוען הכא לריך רחובן לישבע מדין שליח הו כן כיון שלריך להביא ראיה ולם לאו נשבע על המעשה שהיה בשעה שפרע הלוה קלת מהמעות לם היה בפי' על הסחורה המשותפת הו פרע קלת ולא פי' לפי שלם נתן מעות לרחו' כשתם כוללי שהפרעון הוא כפי חשבון כל החוב מכלל כל מה שמכר לו וכפי הערך הנוגע לסחורה המשותפת יבואים לו בחשבון ולם בלולי פירש דבריו שהפרעון היה על הסחורה המשותפת ,והכתב יד על חוב הסחורות הלחרות לין לו דין ודברים עם שמ' כלל וכשפרע הלוה קלת לינו יכול רחובן לומר כרלתי היה לנכות תחלה דמי שאר הסחורות וחוב הכתוב בכתב יד יהיה לקלת הסחורה המשותפת דהא כיון שמכר יחד כל הסחורות הוה ליה כשותף שלין חולק מרעת עלמו זמלן פלג לים ליקח חמעות לחשבונו והחוב יהיה לחשבון

הסחורה

הסחורה שהיה על שניהם שלא יהיה כפי הערך כמו שכתבנו · ונמצא ריחוקן
נחמן כשכועתו ולא מקרי ריחוקן מועיל מחכי' עליו הריחיה ולחדיכה שמעון
שרלם לעכב מה שהוא חייב לריחו' כודקי כטענת שמא חו"ל מועיל מריחוקן
וחין קפק מועיל מידי ודקי · למכם ליקו דכרי שמעון כשאר הטענות וחין
לריחוקן עליו דין ודכרים כלל חדא דהא עכוד חשכנא להדדי וניכה לו שיעור
הטוגע לו לחלק סחורתו ופרע לו שמעון את הנשאר לו כידו ולא נשאר כניהם
עוד חשכון כלל וחיך לאחר זמן יחזור כו ריחו' לומר לו לא וקבל מעותיך מהלוה
ותפרע לי מה שהיה לי כידך וכי תימא וכימד יוכה ריחו' כחוב של הכתב יד
כיון שלא הקנה לו שמעון כתבי' ומסי' וגם לא היה כמעמד שלשתן שהע"פ
שהכתב יד היה כידו של ריחו' מ"מ לישו נקנה כיון שלא היה שם כתי' ומסירה
וכתב הרמב"ם פ"ו מה' מכירה המטבע לין לו דין שיוכה מי שלא ע"ג קרקע
והוא שהיו המעות קיימים וגם היה חוב ע"פ נריך מעמד שלשתן ולם היה
כשטר וה"ה כת"י נקנה כטו"מ וכ"ד לא היה שום דבר משו · י"ל דכיון שכשעה
שעמדו ריחו"ם כחשכון ניכה לו שיעור דמי סחורתו כודקי שרלה ריחו' לחרוע חובו
של חכירו לשמעון וקי"ל שחשורע חובו ס"ח שלא מרעתו לין חכירו משלם לו
כמ"ש הרמב"ם פכ"ו מה' מלוה והרכר מכואר שלישו חוזר עוד לחכוע מעותיו
מהמלוה וכה המלוה כהם דהא קאמר מן לכד מעותיו וא"כ כ"ד שניכה
לו כחשכון שיעור חובו וכם שמעון דלא שלני לן כין היכא דנתן המעות כעין
דלתירי' הניח מעו' על קרן הנכי וכה הלה כהם להיכא שהיו כידו של שם' מעות
והכניסם לו ריחוקן כחשכון פרעון חובו של פלוני דזכה נמי שם' וחוב חיכו
יכול לאחור כו ריחוקן וגם הלוה חיכו משלם לו לריחוקן שיעור החוב של שם'
לכל השאר משלם לע"פ שהחוב הוא כחוב כשם שם' כופין לת הלוה לפרוע
לריחוקן כלא הרשאה כיון שחודה שמעון שחמון זה של ריחוקן חוא כמ"ש הטור
סי' ג' ח"ל ריחוקן הוניח שטר שכחוב כו שלוה שם' מלוי וטען ריחוקן שלוי
שלוחו היה וכשליחותו הלוה וכתב השטר על שמו ולא הקפיד עליו ושם' נוטען
ליחו כעל דכרים דידי לת שהרי לין לך הרשאה לם חודה לו לריחוקן שלוחו
היה כופין לת הלוה לפרוע לריחוקן וכן ריחוקן שהלוה לנוי וה"ל שיחחייב כשטר
על שם שמעון הדין עם ריחוקן ולא מכעיח לם חודיע דכר זה ללוה ולעדים
שלטרך דכר שכלב וחוא חולה החלוחה כשמעון שלא לפילו עשה כסתם ושמעון
מעריער וחומר לע"פ שלא היה הממון שלי זכיתי כו מלחר שנכתב כשתי
לין כרכריו ממש וכיון ששמעון מודה שלא נעשית החלוחה משמוש כופים לת
הלוה לפרוע לריחוקן שהלוה לו · והרשב"ם סי' תקכ"ו כתב ז"ל לע"פ שכתב
ריחוקן כשם לוי לא הקנה המעות ללוי וכן שמעון מודע שהמעות של ריחוקן

שו"ת נבחר מכסף

הע"פ שנכתבו ללוי לרחובן הוא מחויב · ויש לדקדק שהרשב"ץ כתב סי' ק"ז על ראובן שלוה מעשים ונכתב השטר בשם ר' מהם וכתב השני שלא נכתב על שמו לתבוע לראובן והשיב כראה לי שיכול ראובן הלוה לומר לו לא נתחייבתי לך כלום ולא היה רצוני להתחייב לך שתכירך נח לי וכו' ועיין הרשאה כיון על כולו וכיון על מקצתו ונראים דבריו של הרשב"ץ קותרים זה לזה שהרי הוא כתב למעלה הע"פ שנכתבו ללוי לראובן הוא מחויב · ויש לדחות דהתם מיירי בשידע שמעון שהחוב לראובן הוא ונתפשרו לכתוב בשם לוי ולכך היו כאן מקום לשמעון לומר לא היה רצוני להתחייב לך כיון שהחיוב היה בחמת ובחמונה לראובן אבל כשלא ידע הלוה שהחוב היה לראובן היו יכול לתבוע ממנו שלא כהרשאה · אבל זה היינו דוקא היכא שהוא נמי יכול לומר לא היה רצוני להתחייב לך בשטר אלא ללוי שהוא נח לי ואתה קשה היתנו וכן כשלא על ר' קל"ז לתר שראובן לוה מעות ונכתב השטר בשם ר' הרי שהלוה היה יודע שחייב לכל אחד משניהם ואפ"ה פשק דיכול לומר לא נתחייבתי לך כלום דהיינו לא רציתי להתחייב בשטר לך כלום וא"כ הדרן קושיא לדוכתין גם דברי הרשב"ץ האחרונים קותרים דברי השטר שכתבתי למעלה · ונראה לחלק דהיכא דלוה מעות ונכתב בשם אחד נתי שנכתב על שמו היה לו ג"כ חלק בחותו ממון הע"פ שלא היה לו ככל הכתוב שם מ"מ יש לו חלק בו ולכך יש ללוה לטעון לא נתחייבתי לך כלום שלא לזה שהוא נח לי ואין כופין אותו לפרוע שלא לתי שנכתב השטר בשתו כיון שגם הוא בעל הממון אבל כאחין לוה שנכתב השטר בשתו שוה חלק בחותו ממון רק שנכתב השטר בשתו והוא מודה כראר אז כופין את הלוה לפרוע לבעל הממון הע"פ שלא נכתב בשתו ונפקא לן לענין דינא כנ"ר שהיה לשמעו' חלק בחותו כתב יד שנכתב בשתו שאין ראובן יכול לתבוע מהלוה שם לא יתרצה לתת לו שלא עד שיבא כהרשאה או כתיבה ומסירה מהכתב יד ומ"מ היו יכול שמעו' למחול ללוה חלקו של ראובן הע"פ שנכתב בשתו כמ"ש שם הרשב"ץ · ועוד יש לפטור את שמעו' מהטעם השני שפשט ראובן למכור כאחרוני לאדם שלא היה הוא מקיף לו וכתב הרמב"ם מה'שותפין המשתתף עם חבירו לא ימכור בהקפה אלא דבר שדרכו תמיד להמכר בהקפה ולא יפקיד ביד אחרים וכו' ואם עבר ומכר וכו'כל פחת שיבא מאותת שעבר חייב לשלם הוא לבדו · וכתב רבינו יחאם בשם הגאונים שאם יש קצת בני אדם מוכרים בהקפה וקצתם שלא בהקפה אין לו למכור על הספק שלא מדעת חביתו דכל אחרי ספק הוא וכן נראה דעת הרמב"ם שאמר לא ימכור בהקפה שלא דבר שדרכו להמכר תמיד בהקפה · וכתב מהריק"ו שורש ט"ו שכל המשנה לעשות דבר בשותפות דמסתמא חבירו מקפיד עליו כל ההפסד שאפשר לתלות שבא מאותת השנוי

עליו לפרוע וק"ל דכנ"ד חע"פ שנאמר שדרך כל אדם למכור בחצרו אותה
שהרי עכ"ז כל זה פשע ראובן להקשה לאדם שלא היו כל בני אדם רגילים
להפקיד אצלו תמיד או למכור לו תמיד בהקפה וגם אם היו קצת בני
אדם מחמינים בו למכור לו בחצרו לא היו קצתם מקיפים לו ואח"ל שדרך
כל אדם היה להחמין בו ולמכור לו בחצרו וגם אותם שהורה היתה
נמכרת תמיד בחצרו מ"מ כיון שמעון' לא היה רגיל למכור לו בחצרו ולא
היה מחמין בו אין לו לראובן למכור חלק שמע' ורחים לדבר מדין שומר שמסר
לשומר שחע"פ שהיה השומר הכ' אדם כשר וטוב חייב השומ' הא' שא"כ היה דרך
הבעלים להפקיד אצלו תמיד הרי דבעינן דעת הבעלים שיהיו רגילים להפקיד
אצלו ואין לחלק דשאני התם כשומר דבעינן שיהיה דרך הבעלים להפקיד אצלו
משום טעמא דא"ל אתי מהימנת לי בשבועה לפי שהוא נאמן לי כשב' דמהאי
טעמא נמי אמרי' שאם הכיח ראיה שמסר השומר הסני כהלכתו שפטור מלשלם
כיון דאין כאן שבועה וא"כ כנ"ד שמכר בחצרו וליכא למימר אתי מהימנת
בשבועה חע"פ שמעון לא היה מוכר לו בחצרו כיון שהוחזק לאדם כשר אין
כאן פשיעה . הא לאו מילתא היא דכנ"ד נמי איכא אתי מהימנת לי בשבועה
דכיון שהלוהו על כתב ידו דנאמן לומר פרעתי בשבועה אית כאן נמי לומר
לא מהימן בשבועה ופשיעה גדולה פשע משעה שמכר לו בחצרו על כתב
ידו בלבד וחייב לשלם לשמעון כל החלק שהיה לו ואח"ל שהיה דרך כל אדם
למכור אותם שהורה תמיד בחצרו ודרך כל אדם למכור לאותו פלוני תמיד
בחצרו ודרך כל אדם למכור ולהקיש ע"פ שלא ע"י שטר וכפי הנראים שו יאמר
אחומר דשאני שומר שמסר לשומר כיון שכח לידו בתורת פקדון אין לו רשות
למסור הפקדון ביד אדם שלא היה רגיל בעליו של פקדון זה להפקיד אצלו
אע"פ שהיה אדם כשר וטוב בעיני כל אדם אבל בענין מכירת הסחורה שמכר
זה כמנהגם של כ"ן שמוכרים לאדם זה בחצרו ומחמינים בו ע"פ אע"כ
יד ק"ל לא שינה ראובן בזה כלום . מ"מ יש כאן פשיעה גדולה שפשע ראו'
כשעמד בחשבון עם שמעון וכיבה לו מעותיו של חלק שחורתו שלא מסר לו
הכתב יד כדי שיאחדל שמעון לשלוח שלוחים או ילך הוא בעצמו להגיל ממונו
ועכשיו שכיבה לו שיעור מעותיו בפתם ולא פירש לו כלום הוכיח על כונתו
שנתרצה כרצון טוב לפרוע לו ממונו כל שיעור חובו ולזה לא נתן לו מכתב
יד ואם כח לחוד בו ראו' לאו כל כמיניה וכ"ש שנטורפו כמה פשיעות שהרי
כמה פעמים נמכרת אותה סחורה במעות ולא בחצרו וגם אין דרך כל אדם
למכור בחצרו לאותו פלוני * וגם
שלא מסר לו כתב ידו מיד כדי שיאחדל אמר אברהם מרן זקני בס'הכהיר
לגבות כנסת

שרת נבהר מכסף

לגבות חוב ומכל טעמים שו חייב ראו' כנסת ישרש סי' י' פסק כשוחר בכלי
לשלם אע"פ שלא היה שמ' מוחזק בנכסי' שלא מחורם לפלטור שבתר"ן
וכ"ם וק"ו כשמוחזקו המעות כיד שמעון שיכירנה בסלוקם לחכמים לחודיס
דלמריכן דודאי פרע ראו' חוכו של שמ' ומכר המחודם כמקפם ומכלגם
וחוב חיכו יכול לחזור בו : מכר לבני עדיס שהיו למודיס
המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט כלותו עת וחזן בעיני המוחדיס וגם
כלותו עת מכר להם מממון שלו
וחגלחי מלתא למפרע שהיו מוחזן המכר שכורים והעלימו הדבר מעיני הסו'
העלה דהסמפק עליה דבעל המחורים ליחדר וחין על הפלטור שום דבר והסכי'
עמו תרי מרבני דורו יע"ם :

סימן פג

שאלה ראובן שלח חפץ ל' ליד שמע' למכור לו וכשרלם שמ' למלת מן
המקום לשר היה גר שם מסר לותו החפץ ליד חתנו ולחר זמן כרת
חתנו ש לרן לחרת ולקח עמו החפץ חנו' ועתה שוש ראובן החפץ משמ' וודו
מו"ר הדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה פרק המפקיד לחמר שומר שמסר לשומר רב לחמר פטור ורבי
יוחנן לחמר חייב ולפלגו לכיו ודכת בטעמת דר' יוחנן דלכיו
לחמר דטעמים הוי משום דלחמר ליה חין רלוני שיהיה פקדוני ביד לחר ודכת
לחמר טעמת משום דר"ל לית מסיסנת לי בשבועה תחיך לך מהימן לי בשבועה
ונפקל מיכח לטעמת דלחמר דכת דחיכת שהשומר ברל' היה יכול להשבע
על הלוכח כגון דהוה חתם בשעת חלוכח לו היכת דחיכת עדיס דנטרת
שומר כחרת כלורחים לך מחייב שומר קמת לשלומי דחך ליכת למימר־לת
מהימנת וכו' ולע"ג דמסר פקדונו ביד לחר בלח רשות ולחרי' חין השוש
רשחי להשחיל חייבו דוקל לכתחי' לכל כדיעבד לך הוי פשיעה מה שחין דין
זה לטעמיה דלכיו ודרמב"ם פ"ח מה' שכידות פסק כרבי יוחנן ו"ל יש לבעל
חחפץ לו' לחתה נחמן חלוי לישבע וכו' לפיכך לם היה דרך הבעלים להפקיד
תמיד דכ"ז לגל השומר משני ס"ז השומר ברל' פטור וכו' ודקדקו הפוס'
מתוך דכרי הרמב"ם דדוקל עד לותו שיעור שהיה דרכו להפקיד לגלו חוץ
דפטרינן ליה לכל יותר מזה לך ודילמת לך היה מלמיטו ביותר מלותו
שיעור וחייק לישנת דהרמב"ם דקלמר לם היה דרך הבעלים להפקיד דבר
זה דמשמע דכ"ו עלמו ולו לך · עוד חייק לישנת דהרמב"ם שלמר דרך

הבעלים

הכעלים להפקיד תמיד ועל כן פסק מהר"י וויל כהצ"ו ו"ל שם לאה החמינם
לו חדש ומכח זה תרתי ומני דילמא לפעמים החמינם לו מחמת דוחק וכיון
דלא לחכחן שהונלם תריר מניח לאה למטען וכו' וכן משמע מל' הרמב"ם
דנקט להפקיד תמיד הן אמת שמהרי"ק לא נראו דבריו כעיניו כמ"ש שם אבל
מ"מ הסכים כדקדוק מ"ש הרמב"ם שאמר תמיד לאשמעי לאם הפקיד הנלו
בשעת חירום וכיולא בזמנים של טרדת וכהלם שאדם מפקיד בכסיו אפי' אצל
מי שאינו נאמן אצלו לסבות מתחדשות כפי הזמן ולכן אין לו' שהחזיקו לנאמן
כיון שהפקיד אצלו שא נריך שהכעלים הראשו' מפקידים אצל זה בשעת ישוב
ושופי וכן אם היה מפקיד אצלו תחלה ואח"ך נעשה חשוד או העני אין מנה
שהיה רגיל קודם להפקיד אצלו הוכחה שהחזיקו עכשיו לנאמן ועל דברים אלו
מורה לשון תמיד וא"כ כ"ד אם היה דרכו של ראו' להפקיד כיד אחד של שמ'
ה"ז פטור שמ' ואם אין דרכו להפקיד אצלו אע"פ שהיה אחד של שמעון
אדם טוב וכשר ונאמן יותר מש' ורגיל שמ' להפקיד כידו מ"מ חייב שמ' כמ"ש
הטור סי' רל"ה וז"ל שומר שמסר לשומר חייב אפי' ב"ח שמסר לב"ד דעליים
לשמירתו ואפי' נאנס כיד שומר שכ' דא"ל אח מהימנת לי בשבועה וכו' ואפי' אם
ידוע לכל שהאני אדם טוב וכשר ויותר מהראו' וכ"כ הרא"ש ולפי שראיתי מי
שטעה בדין זה ולא הבין דברי המרדכי פ' הכונס שכ' דאורחים דרושה למסר
לברזילה כן הדין לכל אדם שמסר למי שידוע שרגיל למסור לו וכו' ומתוך זה למדו
דכיון דהפקד רגיל למסור לשמי מהני ולא בעינן דעת כעלים ולהו ניח מלבם
אחרכתי כדברים שו אע"פ שהם פשוטים ודברי המרדכי מפורשים פרק
המפקיד כמ"ש שם פ' הכונס עיין פ' המפקיד ושם הביא מעשה ברהו'
שטוען לשמ' פעמת בחכילתי שמת בספינה ולא נכנסת בה ואלא אומר
מה שעשיתי בשלי עשיתי בשלך והשיב שאפי' בספן היה יהודי חייב מדין
שומר שמסר לשומר ואם היה רא' רגיל מקודם למסור כיד אותו ספן מחורתיו
פטור וכן אם שלח עבדו או כן ביתו בספינה פטור מט' דהמפקיד ע"ד לשמו
וכיון הוא מפקיד וכן אם הניח בספינה שכירו או שותפו שדרך כ"ו להניח
שלהם כידם פטור וכו' ולזה כוין המרדכי פ' הכונס לומר שבכירו ושותפו הוי
בכלל כניו וכני בתו הוא מפקיד אבל לאדם שרגיל הנפקד להפקיד אצלו ואינו
סומך על שולחנו או ליטו שכירו ושותפו חייב השומר הראשון אם לא
היה דרך הכעלים להפקיד אצלו וזה מבואר · ועדיין אנו מייכים לחקור
אם אחד של שמע' היה סומך על שולחנו של חמיו ראחרי' כגמ' פ' המפקיד
אחד רבה כל המפקיד ע"ד לשמו וכניו הוא מפקיד וכ' הרמב"ם כל המפקיד
אצל בע"ח ע"ד לשמו וכניו וכני ביתו הגדולים הוא מפקיד אבל מסר לבניו

הקטנים

שו"ת נבחר מכסף

הקטנים או לאחד מקרוביו ג' זיינם שרוים עמו בבית ואין סומכ' על שולחנו
וכו' ה"ו פוסע וחייב לשלם וכו' ומינה שאם מסר לאחד מקרוביו הסמוך על
שולחנו שפטור ומ"מ נריך לברר שמ' אפ כשעה ששלח לו רשובן אותו החפץ
היה סמוך אתמו על שולחנו והיה יודע רשו' זה שאז י"ל כששלח הפקדון היה
ע"ד בניו וקרוביו הסמוכים על שולחנו אבל אם לא היה יודע רשובן שאתמו
של שמ' היה סומך על שולחנו כי מקודם לכן היה מכיר בו שלא היה סומך
שמ' לאתמו על שולחנו אם לאחר זמן נתחדש שהיה סמוך על שולחנו לא לאמרי'
ע"ד קרובו הסמוך על שולחנו שלא לו הפקדון כי ירי כשעה ששלח לא היה
סמוך על שולחנו וע"ד מי שהיו סומכין באותה שעה הכקיד ולא ע"ד אחרים
ואם יתברר שגם כשעה ששלח רשו' הפקדון היה יודע שאתמו היה סמוך
על שולחנו בודאי שגם ע"ד הפקיד ופטור ומיהו כתבו בתו' בשם ר"ת דלא
אמרי' המפקיד ע"ד אשתו וכ"כ הוא מפקיד שלא לעניין דלא מצי למימר לא
מהימנת לי בשבועה שלא משתכעי ניהו ופטור אבל אם פשעו אם ואין נאם
מה נשלם חייב הוא לשלם דאי לא תימא הכי כל פקדונות שאדם מפקיד
לאכירו ימסרם לאשתו והיא תאכלם וכ"כ הרא"ש בפסקיו פ' המפקיד ו"ל
מיהו אם פשעו אם ואין להם לשלם חייב הוא לשלם וכו' · גם המרדכי כ'
פ' המפקיד ו"ל המפקיד ע"ד אשתו ובניו וכו' פסק ר"ת דהויו רוקא לעניין
דלא מצי למימר לא מהימנת לי וכו' אבל פשעו אם חייב לשלם דאל"כ
כשאדם מפקיד לאכירו יתנם לאשתו ותאכלם ולא יחזיר אבל המימוני חולק
וכתב מכאן אתה למד שהאומר שמסר לאשתו ולב"ב ואודיעו שהוא פקדון
ולא שמרו כדרך האומרים שאם חייבים לשלם ובעל הבית פטור וכן
משמע פ' הכונס מסרה לרועה נכנס רועה תחתיו ומוקי לה בגמ' משום
דאורחי דרועה לממסר לברזליה ומדקתני נכנס תחתיו מכלל דרועה הראשון
פטור לגמרי אבל הר' יצחק שלא את רבו שמשון מקובי ו"ל הל' למעשה
כר"ת והיא דהכונס מיירי ברועה גדול שידוע לכל שאינו מרעה שום פעם
בעצמו ואז אין המפקיד יכול לומר אין רצוני שיהיה פקדוני ביד אחר ·
אבל הכא נהי דהמפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקיד מ"מ סבור הוא שהוא
בעצמו ישמור ויודע שיש רשות בידו לאתמו ביד אשתו הילכך אהני שהרשות
בידו לאתמו ביד אשתו דלמ"ל אם מהימנת לי בשבועה ולא הם ואהני מה
שהוא סבור שהוא בעצמו ישמור ולא הם שאם אין לו מה לשלם שהפקד
בעצמו ישלם היכא דפשע עכ"ל · וכ' מהרי"ק שרשת בעה"ת הוא כדעת
ר"ת והמרדכי והרא"ש שאם אין לו מה לשלם נוייב השומ'ס' לשלם ואע"פ שכתבתי
אשרי פ' המפקיד כתוב היכא דיודע בודאי שהפקד אינו רגיל לשמור פקדון
בעצמו

כעצמו שלא כבירו' שכל פקדון שתוס' כידו הוא מוסר לשלחתיו ואין משמרו כעצמו
כלל אם פשע מי שהפקדון בידו פטור הנפקד לגמרי הדבר מבואר דהתם שאני
כשידוע בודאי שאינו רגיל לשמור כעצמו כלל רק על ידי אחר ולבך הוא ליה
כאילו המפקיד בעצמו מסר פקדונו ביד מי שרגיל הנפקד למסור לו ונסתלק
הנפקד לגמרי אבל כשהנפקד לפעמים שומר הוא עצמו הפקדון וגם רגיל
להפקיד לאשתו וכני ביתו לא נסתלק הנפקד שלא לענין דלא ליתח ליה אתי
מהימנת לי כשבועה אבל אם פשעו הם ואין להם לשלם חייב לשלם וה פשוט
כדברי הרי"ף וכדברי המרדכי שכולם הסכימו לדעת זאת · הן אמת שהרמב"ם
חולק על זה שאמר אם לא שמרו כדרך השומרים הם חייבים לשלם לבעל
הפקדון וכ"ה תשוב וכו' והרב המגיד כתב שם עוד כתבו הרמב"ן והרשב"א
שאפילו אין להם לשלם שהשומר פטור וכן עיקר · ואם כן באנו למחלוקת
הרמב"ם ואחריו כל יפרי לב הרמב"ן והרשב"א עם בעלי התוספות והמרדכי
והרא"ש ורבינו שמשון מקומי והבא להוליא מיד השומר יכול לומר קים לי
כהרמב"ם והוא מוחזק בנכסים ואין מוציאים מידו שלא בראיה ברורה ·
אמנם יש לחלק כנ"ד דאפילו הרמב"ם יודה כזה משום דשאני התם שהפקיד
אצל השומר והשומר הפקיד אצל בני ביתו והם פשעו ולא שמרו כדרך השומרים
דאמריגן המפקיד על דעת בני ביתו של הנפקד הוא מפקיד ואם פשעו הם
משלמים אבל כנ"ד שמסר השומר לאחרו ולא פשע בפקדון שמתוך הפשיעה
נאנס שלא שמתוך שהלך משם שמעו' ומסר הפקדון ביד אחרו אבל גם אבול
את הפקדון וברח ש אדם אחרת עם הפקדון אשר הפקיד אצלו שמעון והשליטו
בו להיות שליט כאדם העושה בשלו ואדעתא דהכי לא הפקיד דאובן ביד
שמעון שירשה את קרובו השומר על שלחנו על פקדונו ויעשה את הטפל עיקר
ואם הפקיד ע"ד בני ביתו הוא לעניני פשיעה והיינו בהיות הפקדון ברשות
שמעו' אבל לא להוליא הפקדון שמעון מרשותו ולהפקידו ביד אחרו שיוא
מאנסו וגם לא הפקיד ע"ד בני ביתו שיאכלו הפקדון ויאכל הלה וחדי והדי
פשע שמעו' בנאתו משם והניח הפקדון ביד אחרו · וגם כיון שאבל גם אבול
את כסף הפקדון משלם שמעו' ורחיה לדבר מנאתי בשלטי הגבורים פ' המפקיד
על מתני' דהמפקיד מעות ומרן וכו' ו"ל פסק רא"ש דהמלוה או המפקיד
פקדון לחשה בזמן הזה שהם נוטלות ונותנות בתוך הבית אם השליכתו לאש
או פשעה בו הבעל פטור אבל אבלה אותו הבעל משלם הרי דסבר כהרמב"ם
בפשעה היא דהבעל פטור ומ"מ פסק דאם אבלה אותו הבעל משלם · ואת
ועוד שראובן שלח זה החפץ לשמעון כדי שימכרנו ולא לשמרו אתו בפקדון
וכיון שכן בפשעה אינו משם לא היה לו רשות למסרו ביד אחרו למכור החפץ

שו"ת נבחר מכסף

על ראובן כי אין ראוי שימכור חפצו על ידי זולתו · ודוקא בענין הפקדון
תמיהין שכיון שאין דרך בני אדם לשמור ולסגור תמיד כל חפציהם בתיבה
ארעתא דהכי הפקיד שיניחנו כיד לשתו וכניו לכל אם מכר לו חפץ למכור
ומסרו שימכרוהו לשתו וכניו אין לך פשיעה גדולה מזו · וכיוצא בזה כתב
הגאון כש"ת הרי"ם סי' ע"ב על ראובן שש מכרו משמעון והשיב כך פ"א
ושש לוקחו בשמך ונתתיו לו וראובן אמר שלא כח ליתו · תשובה שמעון שמסרו
ליד כן ראובן לפילו היה גדול לע"ג דאמרינן כל המפקיד ע"ד לשתו וכניו
הוא מפקיד מ"מ דוקא פקדון לפי שאין דרך בני אדם לשמור כל חפציהם
בתיבות וארעתא דהכי הפקיד שיניחנו כיד לשתו וכניו לכל הממשכן או
המשאיל חפץ לחבירו נריך להחזיר ליד הבעלים ע"כ וה"ה לשולח חפץ למכור
שליטו רשאי למסרו כיד בני ביתו למכרו וא"כ כ"ד לאחר שיתברר שחתו של
שמעון היה סומך על שלחנו או שרוי עמו בבית לדעת התוס' והרי"ם והמרדכי
והר"ש מקולי חייב השומר הא' לשלם כיון שאלך חתו ולדעת הרמב"ם ג"כ
יש לחלק כמו שכתבנו שאפשר שיסבים שחייב שמעון לשלם · וכל בני מילי
הוו דוקא אם בשעה שהניד שמעון לראובן מיחה בו על שהניח פקדונו ביד
חתו לכל אם בשהניד לו שמע והסכים למעשיו עוד ליטו יכול ראובן לטרער
דסבר וקבל וה נלמד ממה שכתב הרמב"ם פ"ה מה' טוחפין המשתתף עם
בחירו סתם לא ישנה ממנהג המדינה וכו' עבר ועשה שלא מדעת בחירו ואחר
כך הודיעו וא"ל עשיתי כך וכך והסכים למעשיו הרי זה פטור ואין הדברים
הלו נריכים קנין שלא בדברים בלבר ע"כ והטעם דכיון שאמר לו ונתרלה
הרי מחל לו ומחילה אינה נריכה קנין והוא הדין נמי לנ"ד שאם אמר לו שהניח
סחפן ביד חתו ונתרלה הרי מחלו לשמעון ופטור הגלע"ד כתבתי ·

הטעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

צדק הרב המורה נר"ו בכל אמרי פיו ומי שינגד בדבריו הוא טועה שאפי'
בדקדוקי דברי רב ידעני דבר זה שהוא פשוט בין הפוסקים שאם ראובן
הודה כשאמר לו שמעון נתתיו לחתני ולא מיחה ביתו פטור ואם לאו שמעון
חייב כאשר האריך הרב המורה נדק ולהיותי על ערש דוי לא האריכתי וזאת
ועוד שהוא דבר פשוט בביעתא בכותחא ·

הטעיר **משה גלאנטי** ס"ט

ראיתי מה שפסקו הרבנים השלמים מורי נדק נר"ש יאיר ובן דעתין טובה
בכל מה שכתוב למעלה · הטעיר **אברהם גבריאל** ס"ט

שאלה ראובן שלח לשמעון לעירו קלת סחורות שימכרם שם בחורת פקדון ויקנם לו בחותם המעות משלו ומן המשי ושתעון מכר אותם לגוי בהקפה ושתלמי וכתב על לוי שטר חוב בשם שמעון כדי שלא יצטרך הרשאה ואחר ימים נכתם שמעון מלוי קלת מהחוב כפי החשבון שהיה ביניהם בשטר וקנה לו בהם משי ושלח אותם לראו׳ ואחר שלוח ש ראו׳ המשי כמו עשרה ימים שלח שמע׳ שולי לשכר מת כו ושם לפני תותו בפני עדים איך השטר ההוא הכתוב על שמו הזה לראו׳ והנה לאחר מותו כתב יהודה ולקח השטר הלז בין שטרותיו וחפש לותו על חוב שהיה לו על שמע׳ ואחר כתו החומות ותפסו את הנמלה בביתו שמע׳ כאמרם שלא תניח כן ולא בת עתה יורנו מורה הדרך לם תפיסת יהודה היא תפיסה כל עוד שהוא כרור מפי הנפטר ומפי כתביו שהשטר ההוא לראובן ואינו פרע שמעון לראובן כנ״ל ושכמ״ה :

תשובה דבר פשוט הוא שלדבריו של שמעון שומעים והחוב הוא לראו׳ לע״פ שנכתב השטר בשם שמע׳ כמ״ש הרמב״ם פ״ט מהלכות וכיוצא שכיב מרע שהודה שיש לפלוני אצלו כך וכך תנוהו לו או שאמר חוב שיש לי ביד פלוני הוא שלי של פלוני הוא הודאתו הודאה וא״כ כל״ד שהודה שמע׳ בפניה ס״מ שהשטר הכתוב בשמו הוא של ראובן דבריו קיימים ואין כאן טענת השטוה כדי להצריכו לומר אתם עדי לפי שאין אדם משטה בשעת מיתה כמ״ש הרמב״ם פ״ח מה׳ וכיוצא אין ס״מ צריך לומר אתם עדי שאין אדם משטה בשעת מיתה . אבל יש לנמגם דאדם עשוי שלא להשביע את בניו כדאמרי׳ פ׳ זה בורר הוא דשביב ואמר פלוני ופלוני מסקי כי זוזי ואסיק רבי חייא בשם שאדם עשוי שלא להשביע את עצמו כך אדם עשוי שלא להשביע את בניו וא״כ כל״ד כיון שלא אמר אתם עדי יש כאן טענת שלא להשביע . וכתב הרא״ם בלל ס״ח פ׳ ט״ו שטר שנמלא כתוב עליו מכתיבת המת אינו לפלוני לא דמי לנכתב עליו פרעון וכו׳ והילכך אין בו ממש דאפילו הודה לו בפני עדים ואמר זה השטר אינו שלך אם לא אמר אתם עדי יכול לומר שלא להשביע וכו׳ עכ״ל ואין לחלק בין כאיש שכתב כך לשביב מרע שכתב דהא בנמרא סוה הוא עובדא בס״מ דשביב ואמר וכו׳ ואסיקנא דאדם עשוי שלא להשביע וכו׳ וכתוס׳ פ׳ זה בורר מקשו גבי הוא דשביב ואסיק ר׳ חייא דאדם עשוי שלא להשביע והא דאמרינן פ׳ גט פשוט ס״מ שהודה אע״ל אתם עדי משום דאין אדם משטה בשעת מיתה ואמאי לא אמרינן דאמר הכי שלא להשביע את בניו ואירט דאתם מיירי שתבעו והודה לו דלא שייך טענת שלא להשביע כשתבעו שא טענת משטה הכא נתבאר מדברי התוס׳ דסיכה דלא תבעו כל״ד שייכא טענת שלא להשביע ומדיק אמאי אמר אתם עדי ואפילו אם היו הדברים

דרך הודאה יש לטוען שלא להשביע כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה' טוען ונ"ל המודה
בפני שנים שיש לפלוני חמלו מנה ואמר להם כדרך הודאה לא דרך שיחה לק
על פי שלא אמר לתם עדי ואע"פ שאין התובע עמו הרי זה עדות תכשו
כדין ואמר להד"מ אין שומעין לו ומשלם וכו' טוען כשכחו העדים ואמר שלא
להשביע לא עלמי הודיתי נאמן · הא קמן דטוענת שלא להשביע מהני אפי'
דרך הודאה · ולכאורה יש לדקדק כדברי הרמב"ם ממה שכתב פ"י מהלכות
זכיה ונ"ל ש"מ שאמר מנה לפלוני בידי אם לא אמר תנו לאין טוענים שמא לא
אמר שלא שלא יאמרו על יורשיו שיש להם ממון לפיכך אם אמר דבר זה דרך
הודאה ולא היה שם משם הערמה טוענים אע"פ שלא אמר עכ"ל · הרי שכשאמר
דרך הודאה נתבטלה טענת שלא להשביע ונמלאו דבריו סותרים למ"ש פ"ו
מה' טוען דאפי' דרך הודאה יכול לטוען שלא להשביע ואין לומר דמה
שכתב פ"י מה' וכיה מיירי כשתבעו ומודה רבוין שתבעו ליכא טענת שלא
להשביע אם ליתא דאם תבעו אע"פ שלא אמר תנו ולא אמר הדבריס דרך
הודאה נוטים כיון שאין טענת שלא להשביע כשתבעו כמו שכתבתי למעלה
מדברי התוס' ונס טענת השטחה אין כאן דאין לדס משטה בשעת מיתה שא
ודאי מיירי כשלא תבעו ואפ"ה אם היה דרך הודאה נתבטלה טענת שלא
להשביע · ויש לתרץ דהיינו דה' וכיה מתוקמת שהיה התובע עמו כשהודה
לו וכבה"ג לא יכול למטען שלא להשביע כמ"ש שם הרמב"ם פ"ו מה' טוען
ונ"ל ואם כשהודה בפניהם היה התובע עמו אינו יכול לטעון כדי להרחות
שאיני עשיר הודיתי · וכתב הרב המגיד החילוק שכתב רבינו כיון שם התובע
עמו לאין התובע עמו דבריס נראים הס אבל לא מצאתי להם בנמרא ממך
ברור עכ"ל · ותמיהה לי כהיות דהרא"ש שהבאתי למעלה שכתב אפי' הודה
לו בפני עדים ואמר זה השטר אינו שלך אם לא אמר לתם עדי יכול לומר
עשיתי שלא להשביע וכו' דאכי משמע מדברי הרא"ש דמיירי כשהיה התובע
שם שכן כתב הודה לו ואמר זה השטר אינו שלך הנה הדבריס מוכיחים שהיה
בפניו ואפ"ה כתב דיכול לומר שלא להשביע וכו' והוא הפך מסברת הרמב"ם
פ"ו מה' טוען ומתוך שדוחק יש לפרש דלא קאמר הרמב"ם שאם היה התובע
שם ולא תבעו שאינו יכול לטעון שלא להשביע את עלמי עשיתי שא בזמן שאמר
הדבריס דרך הודאה הם שדקדק הרמב"ם בלשונו פ"י מה' וכיה לפיכך אם אמר דרך
הודאה ולא היה שם משם הערמה כלו' דאיירי בעיקר דרך הודאה ונס שלא היה שם
משם הערמ' כגון שהיה התוב' שם ולא היה דרך הודאה ולא היה שם התובע מקרי
משם הערמה וכן היה שם התובע ולא היה דרך הודאה יכול לטעון וכפי זה מ"ש
הרא"ש הודה לו ואמר זה השטר שלך ל"מ אין הכונה שהודה דרך הודאה שא

דרך שיחה ולכך אע"פ שהיה שם התובע יכול לטענן שלח להשביע וכו' ולא
תחמה לפרש הודה לו דקאמר הרא"ש שהוא דרך שיחה שהרי כת' הרמב"ם פ"ז
מה' טוענן המודים כפני כ' ואמר להם כדרך הודאם לא דרך שיחה משמע
דאיכא הודאה דרך שיחה ולכך הוצרך לפרש שהודאה זו היא דרך הודאה
ומהרי"ק בכסף משנה פ"י מה' וכיה כתב לפי' אם היה דרך הודאה ולא דרך
הערמה כלומר שלא יהא חשש כדבר לומר שלא להשביע כגון שהודה לפני
בעל דבר או שהיה כגון שהיה דאסור ניורא דלא הוה שייך לומר כיה שלא
להשביע את כניו כיון שלא היו לו יורשים וכפי דכרי הרב היה לפ"ל כנ"ד שלא
הניח אמ' כן ולא בת ולא זרע לאריו דלא שייך לומר שאמר כך כדי שלא
להשביע את כניו לכל זה לישנו דשאני התם דאסור היה נר ואין לו יורשי'
ולכך אין לטענן שלא להשביע לכל כנ"ד שמת אמ' ולא הניח לאריו זרע
מ"מ יש לו יורשים דאין לך אדם מישראל שאין לו יורשי' שהתלה ממשמשת
ועולה עד יעקב אבינו ואם כן נימא שלא להשביע ליורשיו קאמר ודוק
ליישנא דהרמב"ם פ"י מה'וכיה נקט ליישנא דיורשים ז"ל שלא לומר שלא כדי שלא
יאמרו על יורשיו שיש לו ממון . ונמלינו למדין דכנ"ד שלא היה התובע שם
שפיר איכא למימר שלא להשביע וכו' . אמנם כיון שכנ"ד הזמין שמ'עדים
לטוות כפניהם הו"ל כאילו אמר להם עדי דהא ולפיכך אלי דיכא דאדם
עשוי שלא להשביע מהאי דתנן פ' זה כורר הוא אמר לי שאני חייב לו לא
אמר כלום עד שיאמ' כפניו הודה ומדקאמ' לא אמר כלום ש"מ דאדם
עשוי שלא להשביע ומדקאמר אבו דאיבו שהודה ולפיכך דקאי לומר להם עדי
וכתב הנמק"י דכיון דקאמרי העדים כפניו הודה ודאי העדים הוזמנו לכך
וכין ע"י תביעה וכין שלא ע"י תביעה אין כאן עוד טענת שלא להשביע
וכנ"ד אם העדים מעידים שהוזמנו לעדות הלוואה הו"ל להם עדי . ועוד
דתניא פ' זה כורר מרי שרצו את לכיהם שהטמין מעות כשדים תיכה ומגדל
ואמר של פלוני הם וכו' רואים אם כמוכר דכריו קיימים ואם כמעריס
לא אמר כלום ופרש"י אם כמוכר שנר' להם שהוא כמוכר דכריו כאמת שהוא
לשון נוחה ואם כמעריס שלא יחזיקוהו כעשיר הרי מכואר שאם מסר דכריו
דרך נוחה דכריו קיימים ואין לדחו' דילמ' התם נמי מיירי כשהיה אותו פ'עם דא"כ
אף כשרצוהו כמעריס שלא יחזיקוהו לעשיר היה רצוי לקיים דכריו דכיון
שהיה התובע שם אע"פ שלא תבעו ליה כאן טענת שלא להשביע וכך היה
לו לומר אם לא היום דרך הודאה שלח דרך שיחה לא אמר כלום וא"כ כנ"ד
שמכר דכריו דרך נוחה דכריו קיימים ואין לדחות ואת ועוד שטוענן רצו' שנתברר מתוך
כתביו שאותו שטר היה של רצו' וכתב הרא"ש בתשובה כלל ס"ה סי' ו' שאם

שו"ת נבחר מכסף

האדה כתב ידו שכל הנכתבי שהיו לו הס על לבו נראה כיון דלבו כת"י לא ה'
לדם עשוי שלא להשביע ולא לשכחן שלא כדבור בעלמא וכו' לכל היכא שכ"י
לו לחר כתב ואח"כ מחק כחתימה ניכרת ומקויימת כולי האי לא הוי עביד
להשביע ואין להקשות דסתרי דברי הרמ"ם להדדי דהכא כ' דכיון דלבו כ"י
ל"ה לדם עשוי שלא להשביע ובלותם שהכלתי למעלה כלל ס"ח סי' ט' כ'
דשטר שנמחק כתוב עליו מכתיבת המת חלו לפלו' אין בו ממש דשלא להשביע
וכו' דר"ל דאפלו כשהכתב היה בידו ורשותו כגון שהיה דנמחק כתוב על השטר
לחברו' שלא להשביע וכו' לכל כשהוליא מידו ומסר לאחרים כתב ידו דרך
קורלה כחתימה ניכרת כולי האי לא עביד · כללא דמלתא כהאי דינא דהאוב
הוא לרחו' לע"פ שנכתב בשם שם' · המעתיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פה

שאלה רחו' קבע ישיבה כת"י והיו שולחים לו מעות ממר"ה להספקת
הישיבה דרך פוליטה כמנהג התגרים ומי היום וישלחו ללוי פוליטה
שיתן מך מעות לרחו' לצורך הספקת הישיבה ולא רלה לוי ליתן לתיזה סיבה
לז כח שם' ואמר לרחו' לכי לתן לך להספקת הישיבה לכל היכי טתן לך מעות
כעין שהיכי מרויח במעות מכאן למר"ה רק לתן לך סחורה כיותר משויה
כלופן שמה שהייתי מרויח במעות תרויח בסחורה לכל היכי מתירת שלא יפטו
לי המעות כמר"ה ולטורח חנם לכי לו שלוחי כשילך שם ל"ל רחו' ש תירת שבעלי
המעות שולחים ככל שנה להספקת הישיבה ולם לא תקח של שנה זו תקח משל שנה
הבאה ולכי לכתוב לך שם שיתנו לך מעית של שנה זו ומעות של שנה לחרת
ג"כ יתנו לך ל"ל שם' ולם לא יתנו לי לא זה ולא זה מה לעשם ל"ל רלובן
תכתוב עלי ס"ח שלכי מחוייב לפורעם לך ככל ספיכת המר כע"ה וכן עשם
ומתן שם' לרחו' כל כך כגדי למר כיותר משויס ורלובן מכרס לאחרים כשויס
והפסיד בהם יותר מחומת ממה שלקחם משם' לח"ך שעברו כ"ח ימים כל
רן לנוי ממר"ה משותפו שיפרע הפוליטה לבעליהם עכ"פ פן יבא לו היזק
מזה ולוי הוכרח לעשות כן ועתה טוענן שם' שרולה ליקח מלוי מעות הפוליטה
שקנה מרלובן שמולו גרס שכתו לו המעות כלי טורח ורחו' טוענן כיון שלא
טרח לא יקח המעות כלי טורח ולא יטול כ"כ ריוח חנם ועוד טוענן רלובן
שלא מתן כ"כ ריוח לשם' רק כשביל המתנת מעותיו ימים רבים עד לכתו
הוא לו שלוחו למר"ה ולכך לקח הכגדים כ"כ יותר משויס מכל לא לדעתא
שיקח שם' מעותיו מיד וכלי טורח גם שים בסחו' שנתן לו הפסד יותר מחומת

קרוב

קיוב לריבעית שכתן לו הכנדים בכ"ם וחלי והוא מכרם בי"ט וחלי שלה מנה למכור כיותר וממנה שנחלקה רחו' יותר משחות חס יקבל שמ' המעות תיר עוד טוען רחו' שהו המעות הס של בני היסיבה וכשכחו וכו כשלהם והס הוא מכר הפולינה מכר דכר שאינו שלו ולה כל המינו להפסידם כל כך מעות מחקס עתה יורנו מו"ר שורת הדין וחכמ"ה :

תשובה תחלת כל דכר נריכים לנו לדון היאך לפשר לזכות שמ' במעות הפולינה אשר שלחו לרחוכן דהה פשוט הוא שהמטבע אין לו דין שיקנה מי שאינו כרשותו שלא ע"נ קרקע והוא שיהיו המעות מופקדים שם כמקום אחד וכמ"ש הרמב"ם פ"ו מה' מכירה ופיה עוכדה בפרק הזהב דרב פפא הוה ליה תלמיד שפי זוזי כמחוזא ולקנינהו לרב שמוש לסיפא דביתא ומלוה ע"פ ליכא נקניא ע"נ קרקע וכפי לשון השאלה נר' שמכר רחו' לשמע' הפולינה שהרי טוען שמ' שרולה ליקח מלוי מעות הפולינה שקנה מרחו' וכן כתוב בסיף השאלה והם הוא מכר הפולינה מכר דכר שאינו שלו ומשמע שמכר רחו' לשמ' הפולינה וכוה נריך לשאת ולתת בחופן המכירה דהה קי"ל דחוחיות לינן נקנות במסירה ונריך כו"מ כשאר השטרות דהע"ב דכתב יד חשבונן ליה כמלוה ע"פ לענין דיכול לומר פרעתי מ"מ הוא נקנה כבו"מ במ"ם הרשב"ם סי' שלב ל"ח ו"ל מסתברא דכשם שתקנו מכירה לשטרות ה"נ תקנו מכירה בכתב ידו כיון שהוא נוכה מבני חרי מוכרו כבו"מ דאטו פקדון מי לא מזדבן יכן כתב נמי הטור ח"מ סי' ס"ו והוא מוסכם מכל הפוסקים שכתב יד נקנה בבו"מ אבל מ"מ נריך שמ' להכיא ראיה על מכירתו שמכר לו הל שעבודיה דאית ביה ומ"ש הרמב"ם פי"ו כ' מלוה רחו' שהוציא ס"ח על שמ' מלוי וטוען שלוי נתנו בכתיבה ומסירה ואכר השטר שהקנהו לו ה"ז נוכה משמ' הוציל וילא מתחת ידו וכו' דמשמע מדבריו שאין נריך להכיא ראיה על הקנייה ככר פרשה ה"ם שם דוקא כשאין הלוה טוען מי יאמר לי שבעל דבריס שלי כתב ומסר לך אבל אם טוען הלוה כך מקבלין הימנו . עין אמת שהם המלוה טוענ לא הקניתי לך בבו"מ נר' שהלוקח נאמן לגבי מלוה וכמ"ש בב"י סי' ס"ו שהביא"פ שהמלוה טוען כך אין חושבין לדבריו וכ"ן מדברי הרמב"ם פ"ו מה' מכירה והם כן בכ"ד הם טוענ שמ' שמכר לו הפולינה בכתיבה ומסירה ורחו' מכחישו נאמן שמעון כיון שהפולינה יולאה מתחת ידו אמנם מתוך דברי הר"ן בפ' הכות' משמע דלעולם נריך להכיא ראיה דאמרי' התם התם אחתך דאפקידו נבה מלוגא דשטרי אחו יורשי' אמנם לם מינה היא אמרה מחיים תפיסנה להו בתורת משכון וכו' ואנרכה רב אחאי לאחויי סהדי דמחיים תפשה וכתבו התלכות ודוקא כמלוגא דשטרי

שו"ת נבחר מכסף

דיוניון הכי משום דלמריון לה לחוי שטריך דקי"ל לותיות לין נקטת כמסי'
לכל מידי לחדינא לה והקשה הר"ן לחתי לה מהימנא לו' שטר וכיה כתב לי
ולירכם ותירן כיון דמסירה נופא לאו הקנאה היא דהא לין לותיות נקטת
כמסירה לה מהימן דתפיסתו לינה מוכחת אלא שהבעלים מסרוש לכל עלי
הקנאה בלגב לו כתיבה לה מוכחת הרי משמע מתוך לשונו דלעולם טריך
להביא ראיה ולינו נאמן לומר היה לי ואבד ועוד דאי לינה דלוקח לגבי
מלוה נאמן הדרא קושיא דהר"ן לדוכתה דהא ההיא לינתא היתה טוענת
כנגד היורשים ולומרת שתפסתם מחיים והיה ראוי להאמינה כנגדם כמגו דאי
טענה קניתים ולירכם שטר הזכיה דהא מהימנא לגבייתו דיורשים הכאים
מכח המלוה שא ודאי דכבל נוכח טריך להביא ראיה לדעת הר"ן ואי לא לא
קני מידי וחוזר לו מה שקבל ממנו ואם שניהם מודים שלא מכרה בכתיבה
ומסירה ליכא מאן דפליג שהמכירה לינה כלום · וקרוב בעיני לומר דכ"ד
הפי' מכרה"ראו' בכו"מ ויש עדיים בדבר דלא קנה שמעון שא לטר על פי
גלותיו דע"כ לא לחמרי' בכתב יד שנקנית בכת"ומ שא משום דדין שטר יש
בכתב יד ליפרע מבני חורין כיון שנתחייב בכתב ידו כו"כ לפ'לכל בפולימה שלין
בה שום חיוב שא מפת בדבת לבו שהתנדב להספקת היסובה וכתב ללוי שיתן
סכום לותס המעות בעדו מה שעבוד נשתעבד לו נתחייב בלותה פולימה
כדי שיוכל למכור שעבודה דלית בה · ונם לם נאמ'שכיון שבעל המעו' נתנם שם
התדינת היס לתים ההוא שבתב הפולימה ללוי שיפרעם להספקה כמ נאמ
... בות כמו פקדון ביד התים ההוא ואם כן יש רשות לרתנן למכור
הפקדון ההוא לשמעון כמו שבתב הרשב"א סי' תתקפ"ד וז"ל בהולית
עליו בתב ידו תף על גב דנאמן לומר פרעתי וכו' יכול למכרו וכו'
ז"ל שתף בפקדון שיכול לומר נאנסו או החזרתי ודאי יכול למכרו
עב"ל · הא ליתא משום דקנית הפקדון הוא בלגב קרקע וכאן שלא הקנה
לו כך שא בבתיבה ומסירת הפולימה וכפולימה לא הוזכר בה שום חיוב לומר
סריני מתחייב לפ'בבך ובך מנה כדי שנאמר שמבר לשמעון לותו חיוב אלא
כך בתוב בפולימה ללוי שיתן בך ובך מנה לרתובן בעד המעות שקבל ממ וכיון
שלא הוביר בבתב ידו שום לשון של חיוב הוה ליה כמלוה על פה שלינה בקנית
בבתיבה ורחיה לדבר דנרע לופן זה של הפולימה משאר בתב יד שאין בו חיוב
שהרי הר"ן והרשב"א פליגי בענין שלינו נאמן לומר שם פרעתי ובכיולא בזה
דלא נתחייב שא הודה בבתב ידו שים בידו בך מעות שקבל מפלוני בולי עלמא
מודו דנאמן לומר החזרתי לו פרעתי כיון שהיא פקדון בבתב ידו ואין טריך
להחזירו בעדים דנרולה מזו מלינו שהמפקיד בשטר אין טריך להחזיר בשטר
שא הם בן היו יבול לטשון נאנם ובמבואר שם ואם בן אין בבאן מקום לבתיבה

ומסירה כיון דאין כאן שטר כלל · ואע"פ שטר פקדון יש להקנותו בכתיבה ומסירה אפשר לחלק דשלמא שטר פקדון שאני כיון דאית בה מיעוט לגבי הפקר דלא מצי למטען החזירי היכא דליכא למטען נהנתו כמו שפסק הרמב"ם פ"ב מה' שכירות וז"ל כד"ת בשאיל השומר יכול לטעון נהנתו אבל לא היה חייב להכיח דאיה על טענתו כמו שיתבאר לגבי נאמן לומר החזרתי שלא ישבע כעל השטר בנקיטת חפץ שלא החזיר לו ושלם · ול"ב כיון שיש בשטר הפקדון גד מיעוט להפקר לכך יש מקום להקנאת שעבודא דאית ביה אבל בפקדון שהופקד בכתב ידו של הפקד אפשר וקרוב לודאי דאיטו נקנה בכתיבה ומסירה · עוד כתב הרא"ש דדוקא בשטר חוב או שטר של קנים כגון שדי מכורה לך וכו' הוא נקנה בכתיבה ומסירה אבל שטר דאית בה מש קנה קרקע בחזקה או בכסף או קנין סודר וכתבו השטר לראיה אם מסרו ללאחר וכתב לו קני לך לא קנה שהרי גם הא' לא קנה השדה בחותו השטר והיאך יפה כח הב' לקנותבחותו שטר ולא דמי לש"ח דהתם מתון שהלוה ונתחי' ע"פ שה שהשט' נכת' לגבות ממש' וכמש' קנה השעבוד וגם החוב כתקנת חכ' ע"כ · הרי מבואר לדעת הרא"ש דבב"ד שלא נתחייב בפוליסה בשום דבר לראובן שלא כן כתב שזה יתן לו בשכבר קבל עם בנדים ואם רצה מפקד להחזיר מפקדון לבעל המעות היה רשאי כמ"ש הרמב"ם פ"ד מה' זכיה שאם אמר מולך ק' דינרין לשמעון מתנה יכול לחזור בו · וגם בשאמר תן פסק ר"ת דלא חוי כזכי וחוזר בו וכיון שכן כמה שמעולם לא נתחייב בכתב יד זה בשום דבר הנפקד לראובן וכיון שהא' לא קנה היאך יפה כח השני לקנותו · ולא עוד שלא דב"ד אין מד קניה בכתב יד משום שהמוכר ס"ח מריך שיהיה התחדיות המלוה על הלוקח ולא על המוכר וכיון שהחנה הלוקח כאן לשלם אם לא יפרעו לו אם התנאי הוא מבטל המקח ואין כאן מכר כלל שלא מלוה שנתחייב ראובן כדמי הכנדים לפרוע לו ממעות פסוליגה ואם לאו בספיגת הגמר · והגה כזה יש לפקפק כיון שאין כאן קנית שטר כמו שהוכחנו דאיו לדקדק לשון השאלה שכתוב שמתחלה מוסיף שמע' כערך שאורת הכנדים מפני הרוחת הומן שהוא מריך להמתין עד שיקבל המעות כמדינת הים ומש"ל דאסור להרבות על המכר וכתב הרמב"ם פ"ח מהל' מלוה לאסור להרבות על המכר וכו' וכן אם מכר לו מעלטלים עד זמן פלוני כמאם והיו שוים בשוק למי שקנה כמעותיו נ' הרי זה אסור ואיטו נותן לו שלא ילאו מחזיר מידו כאורתו אלא סיתה קיימת הרי מבואר שאע"פ שכבר מכר זה האחורים אלקח ממנו מכל מקום לא נפרע בשעת הפרעון שלא בשוויה לקונה כמעותיו מיד ואע"ג דכתב העור י"ד סי' קע"ג שאין הדברים אמורים שלא בפירוש ששותן ידועה אבל בדברים שאין שותן ידועה כגון טלית איטו אסור

שורת נבחר מכסף

ער שיפרע הסם כתב שם בסמוך ונראה שלפי' לאו מפרש כאיזה לשם מעכשיו וכו' ואין איזה שלא במעלתו מעט מעט לכל מעלתו ברכה עד שיכיר לכל שבגיל התחלת המעות הוא הוא ליה למפרע ולקמור • והרב"י כתב שם וכל זה לדעת הריא"ז ופסק כרב נחמן דלעיל טרפעון ערי • לכל הריי"ף והרמב"ם והרמב"ן סוברים דלא קי"ל כטרפעון דרב נחמן ולא כן כ"ד שכיכר לכל שהוסיף בערך הבגדים מפני הרוחת הזמן הוי כמו לגבי נטר ולקמור ולא יפרע לו שלא מה שהוא שוה לקונה במעות מיד • ולא נפסק לומר שהרי כתב הרמב"ם בלותו פרק שלא היו לו פירות שלא יראה למכרם בשוק וליקח דמיהם מיד מוכרם בעזרה ולא תבע לותם הלוקח לקוחם ויתן המעות מיד יקנם לותם כי"ב הרי זה מותר למכרם כי"כ עד י"ב חודש שלפילו הכית זה מעותיו כי"ב היה קונה לותם • ככר כתב מהרי"ק בשם הרשב"ה טעם דין זה דמלוה שהם שוים י"ב שכן יתפס כל הכח לקנותם שלא שהמוכר בשוק בפחות לחולי הוא דקל מוזיל מפני שצריך למעות ומוכר לפי זה דהיכא דליכא שוה י"ב לכל מי שהוא כח לקנות לע"פ שלפשר שיכא קונה לאר לו שהיה ויתן לו י"ב מכל מקום לקמור דהא טעמא קלמר מפני שמוזיל המוכר בשוק וכיון שהוא כדור לכל שערך השוק למי שליכו מוזיל הוא פחות ממה שמכר לקמי הוא ויוציא לו לערך השוה בשוק לכל הבהים לקנות ולא כן כ"ד ליכו מצלם ליקוכן לשמ' שלא שוו הבגדים לקונה במעות מיד וכל מה שהוסיף לו בעד הרוחת הזמן הוי לגבי נטר ולקמור * ולעניין סכום מעות הפוליסה שבלו עכשיו נראה שזכה בהם ליקוכן כיון שליו בלן הקנאת הכתב יד ולא נשאר עליו כי אם חיוב סכום הבגדים בשוויס לפרוע כמדינת הים שהנאי היו דבריו שלא לא יפרעו ממעות שנה זו יקבל המעות ממה שיצלאו לו לשנה אחרת ולא כן המעות שבידו עתה מקדוב זכה בהם ליקוכן ולא לא יפרעו לשמעון כמדינת הים הרי הוא מחוייב לפרוע לספינת הלמר ועדיין יש לספק בסכום דמי הבגדים בשוויס לא יזכה שמעון בהם עתה מלת לוי מהניא דפ' הלוות' ל' ריבא הלי מלן דלגבי לחנוני לדוקא ולאת מעורה פסידא דפרע' לאת נהרא פסי' דב"ה וכ' הרמב"ם דין זה פ"ע מ' שכירות ה"ל שכרן להסקות הדרם וכה הטעם ולסקה לין להם שלא מה שעשו כלי סנהדר ולסקה נותן להם כל שכרם מן הסתים נסתיעו ול"ב בב"ד יכול לומר שמ' מן הסתים נסתיעתי שהגיעו המעות פלן לקבל חובי מיד • וכדי מעיינת שפיר לשכתן דשלחי ושלחי דיול

אמר לכרחם עיין מ"ש הרדב"ז בחדשות ח"ל סי' תל"ג ותל"ז ועיין נ"כ בשו"ת זרע יעקב ן'לחיים ד"ט ד"ה ועל מה שכתב עוד בתוכר קרעו עד ד"ה ומקום יש כרחם וכו' ובתמבי"ט ח"ל סי' קי"ד יעוש"כ :

כחר טעמא שהרי כתב ה"ה שם טעם לדבר פירש רש"י לתת נחלת הנהר ונכנס בחריצים העשוים בשדה ומהם היה שותה ולינה בריבה דוחלת דשתעלים לוים יודעים כמנהג שדהו שיהיה הנהר רגיל לעלות ולהשקותה לך הוא היה יודע והרשב"ץ כתב דהתם לא מיירי דעלה הנהר והשקה שלולו כן הרי הוא כמטר שלא כשעלה ונתקרב אל השדה וכמעט שיפתחו רחשי התלמים יכנסו המים לשדה ויעמדו לותה ולפשר שזו כותת רבינו בלמדו מן השמים נסתייעו והנה הוא מבואר לדעת הרשב"ץ דהיכא דלא עשה כלום כמו בב"ד שלא עשה שמ' כלום אין לומר מן השמים נסתייע ונם לטעם רש"י שתלה הדבר לפי שהפועלי' אינם יודעים והוא היה יודע נראה דהיכא דאין לשניהם להיות יודעים אין לומר מן השמים נסתייעו וכ"כ הטור סי' של"ד ו"ל לעולם לא יתחייב בע"ח אא"כ היה יודע והפועל לא ידע אבל אם שניהם יודעים או שניהם אינם יודעים המוציא מחבירו עליו הראיה וידו על התחתונה והטעם שאין לומריס מהשמים נסתייעו שלא היכא דבע"ח יודע והיה לו להתנות ולא התנה וא"כ בב"ד שניהם אינם יודעים שיכולו המעות מהניה שלא כך היה כרעתם שיקבלם אם במדינת הים ולא היה לו לראו' להתנות וכיון שכן שמעון שבא להוציא המעות מיד ראו' שבאו לו לשמו ידו על התחתונה ועל הטענה שטוען ראו' ומהאונאה שנתאנה בכגריס זה מבואר

* במשנה עד מתי מותר להחזיר עד כדי שיראה לתגר ואין לחלק בין אונאה לכטול מקח כמ"ש הרמב"ם פי"ב מה' מכירה ו"ל עד מתי יהיה לו לחזור ולתבוע ההוניה או לבטל המקח עד כדי שיראה לתגר וכו' יותר מזה אפי' מכר שוה מאה בק"ק חיטו חזר וכענין הטענה האחרו' של ראו' שהמעות הם של בני הישי' והיא שלוחם הן לחמת שהיו היה מקום להקנות הכ"י והקנהו לשמ' בפחות אין להם זכות לבני הישיבה עם שמ' ולא דין ודברים שלא עם ראו' הפקיד שלהם ואפי' לסברת הרמב"ם שמחלק בין שליח שהודיע שדבר זה של פלוני הוא או כשלא הודיע כמבואר פ' כ' מה' שלומין אפשר דהייט כשאין למוכר חלק בדבר שמכר ואינו שלו שליח בלבד אבל כב"ד שיש גם לראובן חלק בפוליסה בחלק אנשי הישיבה והפוליסה כתובה בשמו של ראו' בלבד והוא בא לגבות המעות ומכר הפוליסה בפחות מדי הוא בשותף

אמר אברהם לפי לשון הכתוב בשאלה ומשנה שנתאנה ראו' יותר משתות אם יקבל שמ' המעות מיד ע"כ ה"כ עדיין לא נעשית האונאה כיון שעדיין לא קבל שמ' מלוי כלים ליתן כאן הונאם ואם אח"ך נתאמתו שמעון ולקח מלוי דמי הפוליסה אז נעשית האונאה מיד והו תכף כתחייב שמ' להחזיר לראוב' מה שהפסיד בבגריס ודברי ה"ה שו"ל ודוק :

שו"ת נבחר מכסף

ומה שעשה עם שמ' עשוי והם ים להם דין ודכריס עם רחו' לם רט כדין ה'
מהשותפין שעבר ממנהג המדינה ומכר בהקפה שכל פחת שיבה מחמת שעבר
חייב לשלם לבדו וכו' ולא לחרי' דחזר דינו מי לא עסקי' נמי כשהודיע
שהוא שותפו של פלו' ואפ"ה מה שעשה עשוי ויש דין כין שני השותפים גם
עתה כנ"ד חין להם דין עם שמ' כלל · לחנם כבר הוכחט שהין כחן מקום
להקנחת הכחב יד כלל ולא נשאר שלא חוב שנתחייב כחליפי הכגדים וכיון
שכן הוא חין לשמע' לקבל מהשלוחה שהדבר ידוע שהמעות ההם לבני היסי'
והם לא נתחייבו לו מחומה בקניית הכגדים והיאך יבא ש' לגבות מה שנתחייב לו
ר' מחלק בני היסי' שחע"פ שהשלוחה כתובה בשם ר' הדבר ידוע לכל שהמעות הן
הנה לבני היסיבה גם שמה שקנה רחו' כגדים נ"כ היה להספקת בני היסיבה
עכ"ז יש לכם לומר לתקומי שרדטוקי לרחוכן ולא ליקח כגדים שוה הרבעה
כחמשה ואם הוא לקחם יפרעם לו כמר"ה או לעת שתבא ספינת הלמר
והמעות שכאו עכשיו לט זוכים בכם וכפי הטענה הזו לף אם נבה שמ'
המעות אשר מקרוב כאו יש להם להוליא חלקם מידו לחנם מחלק שיש לרחו'
כאותם המעות אם קדם שמ' ונבה וכא רחו' להוליא מידו כר' דאמרינן זוזי
ביבא דקיימי קיימי · כלל הדברים שמה שהוסיף שמעון בערך שוה הכגדים
אם הוא ניכר לכל שהוסיף מפני הרווחת הזמן אינו פורע לו אלא כפי
שויים לבא לקוחם ולפרוע מיד ועל סכום שויים אם לא נתנו עדין לשמ'
המעות שכאו עכשיו וקבלם רחו' זכה בהם ואם כבר קדם ונבה אם יטענו
כנגדו בני היסיבה חייב לפרוע חלקם וזה נראה לע"ד :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פו

שאלה שמעון ולוי שנשתתפו יחד וכתבו בכתב ידם להיותם בשותפות
ולקחו סך מעות מיהודה לטרך השותפות ונתחייבו לפרעם לו
לסוף ד' חדשים ועבר סומן המונבל בניהם וכל יום ויום היה תובע מהם
יהודה שיפרעו לו מעותיו והיו דוחים אותו מיום לסכירו ויהי כי הרבו הימים
נלב"ע לוי ותבע יהודה לשמעון שיפרע לו מעותיו בשלימות ושמעון חומר
שאין לו ליתן זולת חלקו שהוא חצי המוב ויהודה טוענן כי שותפו היה לוי ושוחף
שלוה ש' מהם או לקח בשותפות עירבים וה לוא כ"ם בנדון זה שבניהם לקחו
כאחד כמעמד ש' ושם כיד יהודה תחיית ידי השותפים הנ"ל אין לקחו המעות
הנ"ל ונתחייבו לפרעם לו לומן המונבל בניהם יורט מו"ר הרין עם מי ושכמ"ה :

תשובה

תשובה דבר ברור הוא דשנים שלוו מאחד נוכח מאחד מהם ושניהם ערבים זה לזה וחין זה לחלק בין אם לוו בשטר אם לוו על פה דהלד השוה שבהם דנוכח מאחד מהם כמו שמבואר בדברי הרב"י בח"מ סי' ע"ו לכל לית מאן פלוגתא דרבוותא לי הוי כיון ערב זו לזה דכעל העיטור סובר דנוכח מהח' כולו בזמן שאינו מוכח לגבות מהשני לכל אם מוכח לגבות משניהם נוכח מכל אחד ואחד חלקו וכבירסת הספרים להרמב"ם פ' כ"ה מה' מלוה גראה שסובר כן ז"ל שנים שלוו מאחד בשטר ח' וכן השותפין שלוה אחד מהם או לקח בשותפות הרי הן ערבים זה לזה חע"פ שלא פירשו וכו' גם הרב המגיד כתב שם בשם הרמב"ן ים לפרש ולומר שנים שלוו מאחד אין לאחד מהם חיוב לפרוע הכל שלא מדין ערב שאם אין נכסים לשותפו ונבה ממנו לכל בזמן שיש לו נכסים לא יתבע לערב תחלה ונוכח מכל לאחד החכי שהוא מוטל עליו וכן הורו מקלת המורים ודברי הרמב"ם נראים כן עכ"ל · וכן הסכים הרשב"ח לכל הרמ"ם והטור פסקו דנוכח הכל מאחד מהם לפילו יש נכסים לשני וכוראמנה להם גירסא לאחרת בהרמב"ם דכתב ופרע ממי שירלה וכבר פסק מהרי"ק כדעת בעל העיטור והנהו רבוותא והרמב"ם בכללם כפי גירסת ספריהו וכיון שכן לילו היה שמע' ולוי שניהם חיים היה נוכח יהודה חלי החוב מכל לאחד בזמן שיש לכל לאחד כדי לפרוע חובו לפי שאינם חייבים בכל החוב שלא מדין ערב לכל עכשיו שמת לוי נוכח יהודה כל חובו משמעון מיום דהא קי"ל דאפילו בערב שאין נוכים ממנו שלא בשאין נכסים ללוה מכל מקום כשהלך הלוה בדרך מרחוק לו מת נוכח המלוה מהערב אחלה חע"פ שיש נכסים ללוה כמ"ש הרמב"ם פ' כ"ו מה' מלוה היה הלוה במדינה לאחרת שאינו יכול להודיעו ולא לילך שיו לו שמת הלוה והניח יתומים קטנים שאין כ"ד נזקקים לנכסיהם הרי זה תובע לת הערב תחלה שהרי אין הלוה מצוי ע"ב · וכתב הרב המגיד דין מת הלוה והניח בנים קטנים נחלקו בו המפרשים והרשב"ח מסכים שאפילו מן הערב נפרעים וכ"ם מן הקבלן וזה דעת הרשטונים ועיקר עכ"ל · הרי לך כשהלך הלוה לו מת נוכח מהערב חע"פ שיש נכסים ללוה ועדיף הח מהיכח שהלוה היה חלש והחם לילח דפליג על הרמב"ם שכתב פ"ה מה' מלוה היה הלוה חלש ואין כ"ד יכולים להוליח מידו לו שלא כח לדין הרי זה נפרע מהערב תחלה וכתב הרב המגיד זה הדין הוא בהסכמת רוב הרשטונים והאחרונים שכל שהלוה חלש כמי שאין לו נכסים ומי חע"פ שיש חולקים ע"כ והרב"י הביח דברי הרשב"ח שכתב יש מהרשטונים שכתבו מדבריהם שאם הלוה סידן שזה נפרע מהערב וכו' לכל בשם הגאונים ראיתי שהיו חייב לשולם עד שיגמור הלוה כב"ד ויסבע שאין לו ונראים דבריהם

עכ"ל

שו"ת נבחר מכסף

עכ"ל הרי דהרשב"ץ לא הסכים כדין זה עם הרמב"ם ומ"מ כדין מי שהלך למדינה
לחרת הסכים דנפרעים מהערב כדברי הרמב"ם פכ"ו מהל' ערב · ונמצה
דכב"ד שמת הלוה סת' נפרעים מהשני כל החוב דהת העי"פ שלא יהיה הלה
ערב נפרעין מן הערב כשמת הלוה ואין לריך המלוה לחזר אחר יורשי הלוה
האחר ומכל מקום עדין הנו לריכין לבהר בב"ד שהחוב היה בכתב וידיעם
דקי"ל דכתב יד הוי כמלוה על פה וכמלוה על פה אם מת הלוה אין גובין
מהיורשין שלא הו בחייב מודה ואוה בחליו הו מת בתוך זמנו הו בדוהו עד שיתן
כמבואר בהרמב"ם פי"ח מהל' מלוה וכיון שמעון בתחייב מדין ערב הת קי"ל
דערב כמלוה על פה וכת המלוה לתבוע הערב והרי הלוה היה במדינת היס
תומר לו הערב הכת רחיה שלא פרעך הלוה ותשלם לך כמ"ש הרמב"ם
פכ"ו מה' מלוה וה"כ הוא הדין נמי כשנים שלוו מיחד דהוו ערבניס יכול
לומר שמעון שמא פרע לך לוי כיון שעבר זמן החוב ולכך הכת רחיה שלא
פרעך ותשלם לך הכל דנהי דכתוב שהוא בשטר נפרעים מן הערב ואין לריך
להכיא רחיה תכל כב"ד שהוא כתב יד לריך רחיה ומיהו כשידע שמע' שעדין
לא פרע לוי כלום ליהודה הוא מחויב לפרוע ליהודה כל החוב לכל הס חיטו יודע
ס' אם פרע לוי אם לאו נראה דחיטו פורע ס' רק חלקו כיון שהיא מלוה בכתב יד
שהיא כמלוה ע"פ נאמן לו' פרעתי אא"כ ים נאמנות בכתב יד דהוי כמלוה בשטר
להחי מלתא וגדולה מזו הביא הרב"י בסי' קכ"ט שכתב הרשב"א על מלוה שכת
לגבות מהקבלן ואין שטרו בידו וטענן שנאבד ולוה מודה שלא פרעו
וקבלן אומר שמא פרעך וקרע השטר שהדין עם הקבלן ויש לחלק ולומר
בב"ד דהוו שותפין שלו לטורך השותפות והודו בכתב ידם שלו המעות הלו
לטורך השותפות שמחוייב כל אחד מהשותפים לפרוע כל החוב ולא האמרי'
הכא דכל אחד נעשה ערב לחבירו כיון המלוה שלוה מבירו כיון דממון
השותפו' הוי ביד כל א' מהם וכל א' הוא חייב כה אבל מ"מ נראה דכיון שאם היה
השותף עודיט חי וטוענ ליהודה ואומר פרעתיך היה נאמן בשבועה כיון
שחיוה מלוה בשטר נם שמע' יכול לומר ליהודה הכת רחיה שלא פרעך
ותשלם ואפשר דגב הרא"ם בענין נוכה משניהם דשכור דנוכה מהה' לע"פ שיש
ביד השני כדי לפרוע חלקו מ"מ לא קאמר שא כשיש רחיה שעדין לא פרע
השני אבל אם אין רחיה בידו לכל הפחות לא יפרע מהאחר שא מחניה
החוב שהוא חלקו הן אמת שלבידור דב' ו היינו לריך להתבונן עוד אבל לניחת
השוש לא היה לי פנאי הנה ימים בחיש וכ"ק אסקטה ואכיטה במעון העיון
לבבי ולבבן דב"ו · נמצה פסקן של דבריס שאם יודע שמ' שעדין לא פרע לוי
שום דבר מהחוב הוא חייב לפרוע ליהודה כל החוב הכתוב בכתב ידם :

המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

שאלה ראובן שלוה סך מעות לשמעון על משכון של כסף מרוקם והלך ראובן לעיר אחרת והיה חייב לנתיב מעות והוכרח למכור המשכון ומכרו בפני עדים בלא ידיעת שמעון ושמע' טוענן שמכרו שלא כרשותן והיה שוה כמה וכמה ויריבו מו"ר מה יהיה כדיבו ומכמ"ש :

תשובה מדברים ברורים שאע"פ שמלוה לחבירו בעיר אחת יכול ליפרע במקום אחר כמבואר בפ' קמא ומהכיל מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום וכ"פ הרמב"ם פי"ג מה' מלוה שמלוה ניתנה ליתבע בכל מקום וכו' וכן פסק בטור סי' ע"ג ומי שבא ליפרע ממשכון שבידו אין מעכבים אותו למכרו עד שיבא לוה כמ"ש הרמב"ם בפרק הנז' ו"ל מלוה שבא לב"ד והכיל משכון בידו ואמר זה משכונו של פלוני ואני רוצה למכרו ולספרע חובי אין ב"ד מזקקין לו עד שיבא לוה ויטען שאם רצה לומר לקוח הוא בידי אומר ומשיחין אותו עמה למלוה שימכרהו בפני עדים כדי שידע הלוה בכמה נמכר וכן כתב הטור ח"מ סי' ע"ג לאחר שעבר הזמן שנקבע לו או שלעיס יום במלוה אחר או הלוהו על המשכון סתם יכול למכרו על פי ב"ד לאו ג' סדיונות ואם הלוה בעיר יודיעוהו ב"ד שאם לא יפרע לו יתנו רשות למכור המשכון ואם אין הלוה בעיר אין ב"ד מזקקים לומר לו המתן עד שיבא הלוה ויטען שהרי הוא יודע שכלה הזמן ולמה לא יבא ויפרעו ע"כ (ע"ל עיין כתו' ורע יעקב ן' כהיום סי' ל"ז דף ל"ז ע"ג) וא"כ כנ"ד שמכר ראובן המשכונות על פי עדים אע"פ שלא מכרם בעודו של הלוה אין בכך כלום ואין לשמע' לערער על המכירה שהיתה בתוך זמן ההלוואה שאע"פ שיטענו שמשן כך שהיה בתוך הזמן שנקבע אם היה טוענן שלא נקבע לו ומן לו שעבר הזמן יכבע המלוה היפך ונכה חוכו מיד וכן כתב הטור שם וכנ"ד שכבר נמכר המשכון בפני עדים שוב ליכו יכול להשביעו על כך אלא אם יטענו שמע' על עיקר החוב ושם חלוקים בעיקר ההלוואה יכבע ראובן עד כדי שוי המשכון ויטול ואם יש מותר כדמי המשכון יחזיר לו ושבועה זו היא שבועת היסת שאע"פ שכתב הרמב"ם פ"ח מה' טוענן ו"ל טוען שהם משכון בידו משכנו עד כדי דמיו בנקיטת חפץ זהו דוקא כשתופס המשכון בעצמו שצריך להחזירו לבעליו ויטול מעותיו אבל אם תפס מעות כשמכר המשכון ואין כאן משכון שלא מעותיו שתפסם על חובו הוה ליה כמנה לי ביוך והלה לומר אין לך בידי כלום ושבע היסת ונפטר ומיהו אם יש מותר כדמי המשכון על שיעור החוב שתובע ראו' הוי מודה במקצת ושבע ראובן בנקיטת חפץ וזה מבואר :

המעיר **יאשיהו פינטו** מ"ט

שו"ת נבחר מכסף

כימן פח

שאלה ראו' נתן לצמ' מעות בחורת עסקה והריוח לחצאין וחצר שנתן לו ראה ראו' אם צמ' לוכל וחיו עושה כי היה זמן מגפה ונתחרט ממה שנתן לו ושלח צמ' ללוי מלה גרוש מהמעות הנ' לקנות בהם סחורה להרויח בהם והלך ראובן ולקח לותם כיד חזקה מיד לוי בלופן שנשתרו שאר המעות כיד צמ' וראו' טוענן לע"פ שלקח קצת המעות ערין המעות שנשתרו בידו הם בשותפות ורוצה ליקח ריוח ממעות הנשתרים ושמע' טוענן כי מעות ראו' הוציא לותם והם חוב עליו לפרוע לכל לא לפרוע ריוח במקום שלא הרויח וכפרט כי ראו' שכל אית ידיו בקחת לותם המעות ששלחתי ללוי ועשה תעשים לשר לא יעשו יוריט תורה לדק אם יש טעם כדברי ראובן לקחת ריוח המעות אשר נשתרו כיד צמ' ושכמ"ה :

תשובה אם ראו' נתן המעות לשמע' להתעסק בהם לזמן קצוב בניהם חיו יכול לחזור בו עד זמן הקצוב וכ"כ הרמב"ם פ"ה מהלכו' שותפין וז"ל שותפין שהתנו בניהם שיעמדו בשותפות עד זמן קצוב כל אחד מהם מעכב לחבירו וחיו יכול לחלוק עד שיגיע הזמן · ואם נשתתפו בהתם כתב שם הרמב"ם אם לא קבעו זמן כל זמן שירצה אחד מהם יחלוקו · ומיהו אפילו בהתם אם נתן לו מעות לילך למקום פלוני לסחורה הוי כקובע זמן כמ"ש הרמב"ם פ"ד מה' שותפין וז"ל הנותן מעות לחבירו לילך לו לתקום פ' לסחורה או לקנות בהם פירות או ליזב בחנות חיו יכול לחזור ולתבוע ממנו המעות עד שילך למקום שהתנו ויחזור או יקנה לותם הפירות וימכור או יזב בחנות זה כמי שקבע זמן הוא עכ"ל · ליכרח שניט שנשתתפו יש חולקים שיכול לחזור כל אחד מהשותפים לפי' כתוך הזמן שקבע כמו שהביא הטור ח"מ סי' קמ"ג וז"ל כתב הר"ר יצחיה אם שמו מעות בשותפות להתעסק בהם לזמן אין אחד מהם יכול לחלוק וליטול זוזיה ולומר כל מה שנשתכר בהם יהיה שלי עד שיודיע לחבירו או לג' שהם כ"ד ט"כ · ומשמע מדבריו שכל אחד יכול לבוף חבירו לחלוק לפילו בתוך זמן השותפות וחין זה כדברי הרמב"ם שכתב שכל אחד יכול לעכב מלחלוק תוך הזמן וכ"כ הרלב"ד שאין אחד מהם יכול לחלוק תוך הזמן עכ"ל הטור · והרב"י כתב בבר כתבתי למעלה שנר' בעיני שהתום' והרא"ש חולקים על הרמב"ם וסוברים דיכול השותף לחלוק קודם שיגיע הזמן שקבעו וכן דעת נמק"י בפ' המקבל · אבל בעיני העסק דהייט יחיד שקבל עסקה מבעל הבית לזמן קצוב נלע"ד דלב"ע אין בעל הבית

יכול

יכול לחזור בו כתוך הזמן שקנה לו שהרי כתבו התוס' שם נבי חק דלמר רבה
סט כי תרי ועבדי עסקא כהדי הדדי דקניגו עסקא כהדי הדדי מלדם לחד
וח"ת ולחלי נקט כלם"ג ולא נקט לו דקניל עסקא מחברים ו"ל לפי שהמקבל
יכול לחזור קודם הזמן ולומר לא לסרתי עוד ולטול מה שיגיע לידי עד סנם
דשוגל יכול לחזור בו לפי' כחלי היום לכל כעל העסקא יכול להיות שלין
יכול לחזור שהרי פלגא חוי מלוה כיד המקבל וגם פלגא דפקדון נתן לו זכות
ושליטו להשתכר בו עד הזמן וזה לא היה שוה לחזוש להשמיענו דמעכב
המקבל ולהכי לא נקט לכם"ג ע"כ . וגם הרי"ף כתב פ' המקבל ו"ל יחיד
שקבל עסקא מב"ח לזמן קלוב המקבל יכול לחזור בו כדין פועל שיכול לחזור
בו לפי' כחלי היום לבל הנותן ליטו יכול לחזור בו דחליו חוי מלוה עד לותו
הזמן וגם חלי הפקדון נתן לו רשות ושליטו להשתכר בו עד הזמן עם המלוה
ומשועבד הפקדון למלוה להשלים חסרון ומה שלא פי' התלמוד דין זה לפי
שהרחם בעיניו דבר פשוט . הרי למדנו שלש"פ שבענין שנים שנשתתפו יחד
שברי התוס' והרי"ף שיכולים שניהם לחזור לפי' כתוך הזמן מ"מ כדין העסק
שברי שלין הנותן יכול לחזור בו כתוך הזמן והמקבל יכול לחזור בו . ודוקא
שם הוא רוצה לשלך עלמו שלא להתעסק עוד בלותו עסק חוא רשאי לבל שם
רוצה לחלוק העסק ולהתעסק בפלגא מלוה וידיה ולניה השאר לאו בל כמיניה
דהא לאמר רבה פ' המקבל להכי קרו ליה עסקא דלמר ליה לאעסוקי ביה
יהבי לך וכו' וכתב הרמב"ם פ"ז מהלכות שותפי' דין המתעסק יכול לחלוק
שמעות של עסק חו של שטורם ולומר לטול החלי שבתורת מלוה לעלמי ושאר
ולתן בו ולניח החלי שבתורת פקדו' בב"ר שלא נתן לו ממון שלא להתעסק בבולו
וחם עשה זה לפי' בב"ד הגדול לית עשה בלום שלא תשבר חו בספסר בניהם
ע"ב . וכן מתבאר מדברי הרי"ף פ' המקבל ו"ל ובוכח דשקיל ליבים עסקא
מחבריה להעסוקי ביה וחזל לדוכתא לחריתי ובעא למלגיה להחוא עסקא חו
זחי דעסקא קמי בי דיבא לדעתא למשקל ליטו הסוא פלגא דבתורת מלוה
להעסוקי ביה לנפשיה וכו' ומה שמעתא דרבה דלמר להבי קרו ליה עסקא
וכו' שמעי' דלית ליה לשותף למפלגיה לממונא למשקל פלגא להעסוקי ליה
לנפשיה דלחו לדעתא דעביד ביה הבי יהבים ניהליה הילבך לי לחבו הדין
תגלה בפני בל ב"ד שבעולם לך מהניה וכו' . והא דלימור ודב ספרא דחזל
דבספרא ופלג בלא דעת' דלימור והנהו תרי בותפי דעבוד עסקא דשמעת מנייהו
דלית לשותף למפלג בלא דעת' דחבריה קמי ג' לחו בדהוי ממונא דחבריה שלא
בדסוי ממונא לתרוייהו הוא דמני שותף למעבד הבי דבי שקיל מעניה חוא דשקל
ורב ספ' דוריה שקל ולחו ממונ' דלימור שקל לבל למחן דבעי למשקל ממונ' דחבריה

לא

שו"ת נבחר מכסף

לח עכ"ל. ותמה"ן להוכיח דהרי"ף סובר דהסתם מיטלים לחלוק כפי ג', ואפי'
כתוך הזמן דהל"ם סו"ל לחוקמים מסיק דבב מפרש והיסוד דמיירי כשהגיע זמן
ימכר ועבר זמן הסותפות כמ"ש מיימוני' והסיק דהכא דלמר מעבב
הוא שלא הגיע זמן המכר או בתוך זמן הסותפות ומדלא חוקים הרי"ף כפי
מעמא דסבירא לים שחפילו בתוך הזמן של הסותפות יכול לחלק כפי ג' שלא
מדעת חבירו מהאי טעמא דכי שקיל ממונים הוא דשקיל והא"ג דשותף
חולק בתוך הזמן מ"מ המתעסק דבעי למשקל ממונא דחבריה ליכא יכול
לחלוק והכתי קשיא לי לדעת הסום' דסברי בשותפים שחולקים בתוך הזמן
למה ליחוקו לחרן סהיא דיסיור ורב מפרש דמיירי לאחר שעבר זמן הסותפות
שהרי לדעתם גם בתוך הזמן יכולים הסותפים לחלוק וכעין לא מצאתי דברי
הסום' במקומם ומתוך הדחק אפ' לע"ד לומר דסברי הסום' דהסיק דיסיור ורב
מפרש הוי מעסק ולא סותפות ורב מפרש הוא בעל המעסק ולכך לא היה יכול
לחלוק בתוך הזמן שלא לאחר שעבר הזמן הרי מבואר לדעת הרי"ף והרמב"ם
שאין המתעסק יכול להתעסק במקצת המעסק להיות לו לבדו וגב סעור יע"ד
סי' קע"ו כתב עמ"ש הרמב"ם שאיט יכול לומר אתעסק בחלי שלי ואניח חלי
שפקידון כב"ד דבר פשוט הוא זה כלו' ולא הוה מיך תלמודא לאשמעיני'. ולי"ל כב"ד
אם רובן קלב זמן לם' המח' אולי"ל לקטת כמש' דבר מסויס או שילך למקום פ'
לסריין כאותם המעות וכה שמ' המתעסק ואיט יכול רחו' לחזור בו עד שיעשה
אותו דבר וכן שמ' המקבל איט יכול להתעסק בחלי המעות לחשבון עלמו
ולסניה חלי הפקדון ואם עשה כן הסכר הוא בניהם ע"פ תנאם. ומיהו אם
המקבל חזר בו והניח כל מעותיו של רחו' ולא רצה להטפל בהם יכול לחזור
בו כמ"ש הסום' והרי"ם מדין פועל שיכול לחזור בו אפילו בחלי היום אף
שיהיה ב"ד חין על שמ' לפי' תרעומת כיון דרחו' לקח המעות שנלחם שמ'
עלוי ל"ל הוא פרק הגוזל תחלם ועשה שלא כהוגן וכשורים ליקח המעות שוכה
בהם שמ' קודם הזמן שקבלו או קודם קניית אותם סחורה ושמ"ל קבל עליו
להיות מתעסק שלא בהיות כל אותם המעות בידו וכיון שלקח רחו' מהתם
נחשדים סחבילם וחין עליו תרעומת. ומ"מ חין לשמ' לומר כיון שרחו' לקח
מהתם המעות יסיו לחשבון פלגא דפקדון ויסיו שחרית המעות שבידו לחשבון
פלגא מלוה ויתעסק בהם לעלמו לפי שכבר כתבתי שחין למתע' שום זכות
כמעות שלא בהיותו מתעסק וכל מה שהוא עשה הוא לחשבון שניהם ע"פ
תנאם וכי בשביל שעשה רחו' שלא כהוגן ליקח מהתם מעותיו יעשם גם הוא
שלא כהוגן להתעסק לעלמו בלבד הא ודאי ליכא למימר. ומיהו אם שמעון
לומר בפני עדים בריני וזקף עלי שלא מעות בחרתי מלוה וחזר בי מלהיות

מתעסק

מתעסק בממון ריטב' קנס שמ' לענינו לדעת הרשב"ץ שחולק על דברי המורים שחזרו שנחתן נומר וקפתיס עלי כמלוה וכתב ס"ס פ' ז' מהל' מכירה שכתב הרשב"ץ שהפריזו על מדותי' כמ"ש שהוא נחתן בדבורו הקל דודאי לא יש עדיס שהלה בהס יד לענינו לו שחזר לפניהס שחוזר בו משליחותו קנס בחותס מעות לענינו הא מחמת היכו נחתן ע"כ ומ"מ לדעת הרמב"ס והרי"ף נראה שהפי' חזר כן בפני ב"ד היכו יכול להתעסק לענינו ולע"פ שהפ"ל שגס הרמב"ס לא חלק על דברי המורים שלא על שחזרו ומקבלים ממנו כשחומר וקפתי עלי כמלוה דהייט ע"פ דבורו אבל ע"פ עדיס אפ' דמהני ומ"ש הרמב"ס דיין העסק שהפי' התנס בפני ב"ד לא מהני לפשר מעוס שהיו וזקף הוא עכשיו המעות כמלוה אבל הוא חומר לטול החלי שכתו' מלוה לענמי דהייט החלי שנתן לו בעל המעות בתורת מלוה ולכן כתב שהיו יכול כי הוא לא נתן לו שלא להתעסק בכולו ולעולם שהס הוא בא לזקפן עליו עכשיו בתורת מלוה בפני עדיס ולהסתלק מהעסקא מהני לכל בר מעייניו בדברי ס"ה פ' ז' מה' מכירה משמע דהיו יכול לזקפס עליו כמלוה לדעת הרמב"ס · קמו של דבר שמקבל יכול לסלק עצמו מהעסק תבל לא הנתן והס נשא ונתן בהס המתעסק היו יכול לחלוק ולישא וליתן לענמו שלא השכר הוי לחמנע לדעת הריטב"ס והס לא נשא ונתן בהס אלא סוגיא לא המעות בהולאות שלין בהס משא ומתן וריוח כמ"ש בלשון השלה פשוט הוא שלין על שמ' מ' חיוב כלל :

אמר לברהס עיין למהרח"ש בס' תורת חיים ח"ח סי' פ"ס מ"ש בכגון נדון זה יע"ש ·

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן פט

שאלה ריטו' נדבו לבו לדור בא"י ושלח ולמר לחבירו שמע' והוי בהשדכס שהותס הסחורה שלחס יודעים שיש לי שתקוה ותמכרוה כפי ריחות עניכס והשיבו הלחים לריטו' שהס יש לת נפשו שיתעסקו למכור הסחו' שיהא להס כח והרשחה ממנו ומשחתו שיש להס כח מספיק לעשות כפי ריחות עיניהס בסחורה לשולחה הן דרך יש הן דרך יבשה וכן עשה ריטו' וכתב הרשחה ולחר ימים שלחו הלחים הסחורה וקבלו מעות הסחורה וכשודע ריטו' שמכרה הסחורה כתב שיהס נא לחי מלחר שהקב"ס הגלית לעשות והגיל הסחורה מיומים ומנסרות למען ה' שלא תחנו מעות הסחורה כי לא בדבר כטוח כמשכיות והס לאו ריטו שתעשוה בלפשרות שיבא לי דבר מועט מריוח וולת

שלא

שו"ת נבחר מכסף

שלח יכח ח"ו היזק לדבר ומזיכו לו החתום על מה שכתבת שנתן המעות על משכונות זה ח"ל שאם נתן המעות כדבית ליסרש יש לסור בדבר ואם נתן לגוים הלא ידעת כי מנהגם ליתן משכונות ושומים ומן וחמ"ך בחים עם לנכרי הסר ולוקחים המשכונות לכן לחיטו לא נקבל המעות כרחה · ח"ל כלשון לעז קומו סי קוכרלרין סי וירם לו שנון לישמירסו לו שנון קלמכויו קי סי פחרה לין לילין קומו קוזק פרופליין לי ש סי"ת פונגה סו כרכה לתן ונפטר לחד מהחתים וטוענן הסני לחד נכסי לחיו תחת ידו שהוא לפוטרופום שנתן הסחורים בחשרלי עם סחורות לחרות משלו ונפסדו ולוכן טוענן שמעולם לא נתן להם כח ושות כי לא על דבר בטוח במשכונות לו בדבר שלח יכח ממט היזק הנם שיהיה סריוח דבר מוענו וכן בידו של רלוכן כתב ידם של החתים שכן כתבו לו שיתנו המעות בלי שמירסו לו בקלנכויו שהוא דבר בטוח ילמדנו רביט סדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה מה זו שאלה כי דבר פשוט הוא שהשליח שזיכה ועבר על דעת משלחו לא עשה כלום כמבואר בהרמב"ם פ"ח מה' שלוחין וכיון שהשלח התרה בם בכתבו שלא יתנו המעות כי אם במקום בטוח במשכונות והשלוחים קבלו כתבו וקיימו דבריו במכתב למר סי וירה שנון לישמירסו לו להנון קלמכיו כי שניהם כאחד נוכיס בענין הבטוחן וחמ"ך שיטו שליחותם למכור הסחורה בחשרלי דכל לחשרלי כפק לחי ספק לא לחי בודאי הנמור שהוא שנוי נמור ויד השלוחים על התחתונה לא פיחתו הוי ספחת שלהם ואם גבו החשרלי והותירו הוי למשלח שהרי לפי' בשתם הם מכר בחשרלי הוי שנוי כמו שכתב הרמב"ם פ"ו מה' שותפי' כמי שמכר בהקפה כל פחת שיבא מחמת שעבר חייב לשלם · וכ"ם בכ"ד שפי' וחע"פ שהם כתבו למשלח קי סי פחרה קומו קוזק פרופליין ושתק המשלח ולא מיחה וח"כ הרי נתרלה בכך כמו שכתב הרמב"ם פ"ה מה' שלוחין עבר ועשה שלא מדעת מכירו וחמ"ך הודיעו וח"ל עשיתי כך וכך והסכים למעשיו הרי זה פטור עכ"ל · וח"כ ה"ה כשלח לומר לו כך לעשה ושתק הרי נתרלה בדבריהם שלמר לעשות בשלו קומו קוזק פרופליין דסייט עושה כשלהם והם כך עשו שמכרו סחורתו של המשלח עם סחורות שלהם לחים ההוא וחמ"ך הפקידו גם את הכל · הח לחו תלתח היח שגם לדבריהם של השלוחים לא למרו שיעשו בשלו קומו קוזק פרופליין שלא עם ההקדמה שהקדימו לומר סי וירה שנון לישמירסו לו שנון קלמכיו .קי סי פחרה קומו קוזק פרופליין כלומר בענין הסחורה שיקט לו הקלמכיו ישתדלו שיהיה דבר נאה ושתקבל בעושים בשלהם לבל מעולם לא הכניסו בחלוקה למכור הסחורה בחשרלי כמו שימכרו את שלהם וח"כ חייבים הם לשלם למשלח

דמי המחורה ואין לחלות בכח הסרשה שכתב להם בתחילה לעשות כמחורה כפי רצות עניהם לפי שאותה סרשה לא היתה שלא על אותם מחורה הראשונה ולאחר שנמכרה נתבטלה אותה סרשה ולו הונח שהיתה הסרשה כולה של מה שהיה ומה שיהיה אח"ך כיון שחזר לכתוב להם וזרוז בפירוש שלא יתנו מעות המחורה כי אם כדבר בטוח במשכונות כיון שפליגי הקב"ה לעשות והניל המחורה מימים ונהרות הרי בפי' לתמר מלי דעתיה דמסוף גברא שבטל את הסרשה שכתב בתחלה . וכתב הרמב"ם פ"ג מה' שלוחין מי שהרשה לאחד ורצה לבטל השליחית הרי זה מבטל . ונמצא שלכל המדדים חייבים השלוחים לשלם למשלח דמי המחורה ואם מכרוה בחזרתי היא בחזרתם .

וזה ברור לע"ד . הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צ

שאלה ראובן היה לו דין ודברים עם שמעון מענין הפרש שנפל ביניהם מנר משח ומתן שהיה ביניהם שטוען ראו' שעדין לו ביד שמ' סך מלה מנה אחר זמן מה בא ליד ראו' ממעות שמ' כנגד הסך הנ' ותפס לותם לו ע"פ טענתו כלמור ולא הסכיקו לעמוד בדין ולישבע ראו' שעדין לו ביד שמ' הסך הנ' עד שישמעון נלב"ע לאחרי כן שלח ראו' פקדון ליד לוי ובאו יורשי שמ' ותבעו את הפקדון ביד לוי ע"פ פנקס שמ' לביתם יורש מו"ר לא עכוב זה מהני לסיקרלו יורשי שמ' מוחזקים וישבעו שבועת שלא פקדם ביתם כמשפט ויקחו כנגד הסך הנ' מפקדון לשר ביד לוי או לי לא מהני עכוב זה ועדין ראו' מוחזק ויחזירו לו את פקדונו בשלימות וישבע שעדין לו ביד שמ' הסך הנ' ויעמוד בשלו ושכמ"ה :

תשובה שורת הדין נותנת שנאמן ראו' לגבות ממה שבידו מנכסי שמ' כשיעור מה שחייב לו וכשבועה כמו שמבואר בטור ח"מ סי' ע"ה מנה לי ביד וטען הן לי ביד כנגדו כסות או פלוס וכו' משבע היסת ואם דברי תוספתא כמ' שבועת תניח מנה לי ביד והלה לומר אין לך ביד או שים לי ביד כמנה כסות או כמנה פירות פטור ואע"פ שכ' המרדכי פ"ק דמציעא שים פוסקים בארם המובא לתבירו מנה והלה לומר הן ודאי אבי חייב לך שלא שלחי תופס לותו בעבור מנה שאתה חייב לי וכו' לאו כל כמיניה לטעון עליו מלוה ומנה שלא ב"ד יאמרו לו תן לו המנה שאתה חייב לו שהודית לו ומחוב לשר אתה טוען עליו תבא עמו לדין בבר הבית המרדכי עלמו דברי רבינו יוא ורבני ריגשבורק והלכה רווחת בישרא כל שבידו נאמן

לטעון

שורת נבחר מכסף

לטעון עד כדי דמיסם ל"ש פקדון ל"ש כלוקח ומי שמוחזק כרבר ידו על העליו'
ולם זה שכנגדו יומיה מחזקתו ע"י נויס בפני עדיס כדי שיקח חוץ מוחזק
לאו כל כמיניה וכתב הרב"י כה"מ סי' ע"ה ח"ל ל"ל בהתופס חפץ מפקדון
וטוען שיש לו ביד המפקיד כך וכך שנחמן היכח דליכח עדיס דלחיה ברבריס
העשויס להשחיל ולהשביר וכשחין עשויס להשחיל ולהשביר כדליכח עדיס
לו ליכח רחיס קני וכ"ן מדברי ס"ס פ"ד מה' טוען וכך דעת הר"ן ושאר
דעת מרחב"ד והרמב"ן וגס המרדכי עלמו כתב שהלכם רוחת כן ז"ל כעה"ת
בשער מ"ע לח ספקיד ביד וליכח קהדי ולח רחיה ותודה לו בחמת הפקדת
בידי ולבי חופתו כמה שיש לי תחת ידך כו"ך כ"ו נחמן במנו דחמרחיס
שלח כדברי בעל המחור דכתב ז"ל משמע דבפקדון לפי' לפקדיס בלח קהדי
ולח רחיה לח יכיל לעכובי בשום טעמה והרחב"ד חלק עליו וכו' ע"כ הרי לך
כל הני לשלי דברבי דיכול לחפוס כמה שבידו ולומר לחת חייב לי
כנגדס כ"ך ולפי' בעל המחור לח חלק שלח בתי שהפקיד פקדון לבל כמלוה
מ"ס יכול הלוה לומר לחת חייב לי כנגד זה כך וכך שהדי ס' בעל המחור
העמיד התוספתח דמנה לי ביד כמלוה ולפי' נחמן לבל בפקדון ליט נחמן
גס כתב הרב"י שמש רבינו הגיי לס שיגר לחבירו סחורה למכור ולשגר לו
דמיס ומברה וחפס דמיס בחוב שיש לו עליו דינר מחי ולס תבעו למלוה
בדיני ישמעל מהו שיזדקק על עלמו כחשבונו ויטול מחחת ידו וישבע שלין
לו חלגו כלום והשיב שיכול להפרע שלח מחחת ידו דמחן דחפס כפקדון ישבע
היסת ויחפוס מה שחפס עכ"ל · ולבחורים יש לחמוה שהרב"י לח הביח ראיה
ג"כ מדברי הרמב"ס שב' פי"ג מה' מלוה ופ"ח מה' טוען שהטוען במטלטלים
שבידו שהס משכון שיכול לטעון עד כדי דמיהן ועוד כתב־שב פ' ח' מה'
טוען מבחן לחת למר לבל מי שיש לו מטלטלים בידו וכו' לס לחמר שלך הס
לבל לחה חייב לי ט"כ ישבע בל"ח וחח"ך יטול ומה שנרחה עיין זה שהביח
סמוך והרב"י הוא בתי שחפס הממון שבידו לו הפקדון לשר הופקד לחו
בחוב שיש לו עליו שהוא נחמן בשבועת היסת ומ"ש הרמב"ס הוא שישבע בל"ח
ויטול ממה שחחת ידו וזהו בתי שבח לידו בחורת משכון וכן מבואר בדברי
הרמב"ס פי"ג מהל' מלוה המלוה לח חבירו על המשכון וכו' הוליל והוא
בפרע ממה שחחת ידו ולילו רלה ולחור לקום הוא בידי ה"ז נשבע בל"ח וטטל
וכן פחוב פ"ח מה' טוען שהוא משכון בידו יכול לטעון עד כדי דמיו
ונשבע בל"ח וטטל · ומעתה מיבים לחו לחלק בין הטוען הפקדת לגלי
לו לחי חייב לך ולחה חייב לי לבנדו כך וכך שהוא נשבע שבועת היסת והוא
הבחן שהביח הטור והביח הרב"י רלים מהפוסקים ובין הטוען משכון יש לך

בידי

בידי ואתה חייב לי עליו כך וכך שמכרו בכ"ח ויש לחת מעט לכל הב' עדים
תמה שמאחר דברי הרמב"ם פי"ג מה' מלוה בדין הטוענן על המשכון וכו'
כשכרו בכ"ח ונוטל ומפני מה חיו כשכרו היסת לפי שחיו נשבע על עצמו של
משכון שלא על הממון שלוקח וכו' לכל לם היו שם עדים וכו' וביחור דברי
הרמב"ם מרחיבים ה"ה שם ז"ל שכיון שלם היו שם עדים כמו שמוח לומר ולא
היו יודעים בכמה היה לריך מלוה לישבע שבועת התורה דכיון שיש עדים
שהמשכון של לידו נראה דחין כאן מנו דלקוח הוא בידי נ"כ כשחין שם עדים
שמוא בידו כמשכון הע"פ שהיה נאמן בלקוח בהיסת חין לומרים מנו והיה
נאמן בהיסת דלא לחמרינן מנו לאפטורי משבועה זו היא כוחו עכ"ל ומעתה
יש לנו לומר כשבא לידו בתורת פקדון דגם לם היו שם עדים שהפקידו בידו
היה נאמן בהיסת לומר החזרתיו כמו שמבואר מדברי הרמב"ם פ"ו מהלכות
פקדון ז"ל הפקיד אצל חבירו בעדים ובאו עדים שזה החפן בפניו הפקידו
אצלו חין האומר יכול לטעון חזרתי ולקחתי ממנו וכו' כ' ס"ה ביאור הדבר
כגון שיש כאן ראיה כלו' שעתה נראה זה החפן אצל הנפקד בעדים שאל"כ
מתוך שיכול לומר החזרתי נאמן לומר לקחתי כן כתב הרשב"ם וזו היא כוונת
רביט בלחמרו שזה החפן שעתה ראו החפן האוא גם מעמד ח"מ סי' רל"ו כ'
וכן לם הפקידו בעדים ולא ראו אותו עתה בידו נאמן לומר החזרתי לך · גם
הרא"ם פ' חזקת כתב אבל אם לא ראה בידו הע"פ שאמר לו בעדים נאמן
לומר לקוחים הם בידי במנו דהחזרתים ונשבע היסת שלקחו ואם כן באין
שם עדים שבא לידו בתורת פקדון והוא אומר שבעל הפקדון חייב לו כ"ב
נשבע היסת במנו דהחזרתי או לקחתי ומ"מ לכי הומה ומשתלם אבי לדעת
נועם הרמב"ם וביאור דברי ה"ה במ"ש בין שלם היו שם עדים כמו
שמוא אומר ולא היו יודעים בכמה היה לריך מלוה לישבע שבועת התו'
דכיון שיש עדים שהמשכון של לידו נראה דחין כאן מנו דלקוח הוא בידי
ותמיהה לי נהי דאיט יכול לטעון לקוח אבל יכול לטעון החזרתי הע"פ שיש
עדים שהמשכון של לידו ולפוס ריהטוא היה לפ"ל שיש נטוח בספרים ולריך להגיה
במקום נראה שאין כאן מנו ורואה שאין כאן מנו ואבי קאמר כיון שיש עדים
שהמשכון של לידו ורואה כלומר שיש כאן ראיה שאיט יכול לומר לם כן
אין כאן מנו דלקוח וגם ליכא מנו דהחזרתי וכל זה איננו שום דהם כן
במשכון היכא דליכא ראיה יהיה נאמן לומר החזרתי בשבועת היסת ואולי
מפני שיש עדים שבא לידו בתורת משכון כר' לומר שאין כאן מנו דלקוח
והע"פ שאפשר לו לומר החזרתי אנו מסבירין אותו כנ"ח ודמיא הא למ"ש
הרמב"ם פ"ו מה' שלוח ופקדון מעשה בלחד שהפקיד שומעמין אצל חבי'

שו"ת נבחר מכסף

כעדים וכו' לתכעו וק"ל המחזיק מ"ל ממפקיד וחלה כו"כ הם מדתם והם מוכחים לגלך בחכית מ"ל שלך החזקתי לך ושו לחדיס הם ולח' חכמי' לין מוליחין מידו ממח שו המומחין של שומר הם שלח ושבע השומר כל"ח שהחזיר והשיבו פרלב"ד למה כל"ח וכתב ה"ה כודחי כן הוח וחולי מפני שנתן כלן פיסכין לחר רכיבו ישבע כל"ח ול"ט עכ"ל · וכן חנו חומרים כלן חולי מפני שיש עדים שבח כתורת משכון וכו' שלין כלן מנו דלקוח גם כטענת החזקתי לחר רכיבו ישבע כל"ח ול"ט ולהיות השוש נחון לך ויכולתי לעמוד כמלטרך על עיקרן של דברים ונמליבו למרין שרחו' יכול לישבע שבועת היסת שחייב לו כנגד שמעות שבלו לידו ולח שלני לן כלן לם שמע' הוח חי חו כבר מת שהרי גם כמשכון קי"ל כמת הלוה דנשבע המלוה ונפרע ממה שבידו כמו שנתבלר בדברי הרמב"ם פי"ג מה' מלוה ע"ש ונדולם מזו כתב הרש"ש דלפי' כתכם לחר מיתה גובה ממה שבידו ח"ל כיון דנבינן ממטלטלי ולח פקע שעבוד מהמטלטלים ונפסם לחר מיתה בכל חשר יוכל לטענן לם חפס בחיי לכיהם מהימן נמי עתה ולם חפס בחיי לכיהם כלח עדים מהימן לומר כו"כ לתה חייב לי במנו דלהר"מ ולף לם הפקיד בעדים מהימן עד כדי דמיתן כמנו דהמוזקתי וכיון שנכסים שו שביד רחו' הם בחוקתו להפרע מהם בשבועתו לת מה שחייב לו שמעון ק"כ כל העיכוב שעיכבו יורשי שמ' לנכסי רחו' לין כו שום ממש דהח לף עדיפי יורשים ממי דלתו מחמתיה ולילו היה שמ' חי וכח לעכב נכסי רחו' ל"מ מפיק ליה מחזקתיה שהרי כ' המרדכי שהכחתי למעלה ומי שמוחזק כרבר ידו על העליונה ולם זה שכנדו יוליח מחזקתו ע"י נויס בפני עדים כדי שיהח הוח מוחזק ללו כל כמיניה ולי לימח ליכול לעכב ממנו הרי הוח מוליחו מחזקתו וכל מה שיכול לעשות כדיני ישר' יכול לעשות ע"י נויס ועוד דכיון דנחמן לו' החזרתי ולילו היה נוטען החזרתי חוכו לו פקדונו לשמ' לף הוה מני מעכב ממנו של רחו' גם עתה שטוען חייב לי כנגד מה שבידי לף מני מעכב נכסיו שלו וחם כ"ל פשוט ולית דין לריך כשם :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צא

שאלה רחוב' שהיו לו מעות כהלוחה כמדינת היס ורלה ללכת עם לנכות לח שלו והיה ג"כ שמעון רולה ללכת עם והנה בעת נסיעתם לאר רחובן לשמעון לתה יודע כחמת שחני הולך לנכות כ"כ מעות ממר"ה ובעת שני לריך למעות ותעשה עמי חסד לתת לי שף גרוש פה וכע"ה תכף

ומיד

ומיד שתגבה לה מעותי ממר"ה תפרע לך וכן עשה שמ' ונתן לו שף נרום
וכעת אשר היו טוענים לירע לוכם כיכר לרח' ונתעכב ולא יכול ללכת עם
שמ' לז אמר שמ' לרחו' ולכי מה תהה עלי מהשף נרום שנתתי לך ח"ל רחו'
לא תפחד הנה לכי נותן לך כל המזוקים ומתקיריים שים לי על מלוה זו כמר"ה
ותכף שתגבה לה המלוה תקח השף נרום שלך ותשאר עמך ממה שגבית
תעשה עמי חסד לקמת לי כו סחורה לולי לרויח כהם לז אמר שמ' לס תרגם
שלהיה עמך בנאמנות גמורה תרלה מה תתן לי שכר טורחי שלקנה לך סחורה
כמעותיך ושניהם נתרלו שיקח שכר טרחו מלה נרום ויעשה הכל בנאמנות
גמורה · ויהי היום וילך שמע' למר"ה ונתעכב שם שנים הרבה וכשנה הל'
שלח לגרת לרחו' וכם אמר הנה נכיתי לך כל מעותיך תכף בשלימות ולא
יכולתי לשלוח לך סחורה כי לפי' מקפני עכבתי פה מפני כובד הספינה וכע"ה
כעת כא המושים של סחורות לקנה לך סחורות שתרויח בהם ואחר כ' שנים
שלח סחורה לרחו' והיתה כיוקר גדול מאשר היתה עם כשתי שנים הראשונות
וכעתה רחו' טוענן ומתרעם על שמ' ואומר לו הנה הסחורה אשר שלחת לי היתה
כיוקר ולמה לא קנית לי בזמן שהיתה בזול כי המעות שלי תכף ומיד קבלת
אותם והיתה הסחורה לז בזול · וגם טוענן רחוב' ממון שלי שהיו בידך מי
יאמר שלא קנית בהם סחורה לעלמך בזמן שהיתה בזול ולולי הסחורה ששלחת
לז לעלמך כעת אשר כתבת לי החגרת קנית אותה ממעותי ולכי רולם
שתתן לי הריוח מאחר שקבלת שכר טורחך עתה יוריט מורה לדק שורת
הדין ושכמ"ה :

תשובה חנא בתוספתא ולישתא נמי בירושלמי פ' ליוחו נשך הנותן מעות
לחבירו ליקח בהם פירות למחנית שכר ולא לקח לין לו עליו
שלא תרעומת ולם ידע שלקח מוליא ממנו בעל כרחו ופסקה הרמב"ם פ"ז מה'
שלוחין הנותן מעות לחבירו וכו' לין לו עליו אלא תרעומת וכו' וז"ל מה
שמתרעם רחו' שקנה לו הסחורה בזמן היוקר ולא קנאה בזמן הזול לין לו
עליו כזה שלא תרעומת דלא גרע מהניח מעות חבירו ולא קנה כלום שאין
עליו דו"ד שלא תרעומת · ועל מה שטוען רחוב' שמא קנה בהם שמ' הסחורה
לעלמו בזמן שהיתה בזול וקנה הסחורה ממעותיו של רחוב' ודוקא ממנו הדיוח
תחילת כל דבר אנו מריכים לבאר דין השליח שקנה לעלמו במעות המשלח
מה דינו שכתב הרב המגיד פ"ז מה' מכירה להחיל דהנותן מעות לחבירו
לקנות לו קרקע או מטלטלים והניח מעות חבירו אצלו והלך וקנה לעלמו
במעותיו מה שעשה עשוי והרי הוא מכלל הרמחים · כתוב בחי' הרמב"ן
לקבי לי הא דתניא בתוספתא ולישתא נמי בירושלמי פ' לז"ל תני הנותן מעות

לחבירו

שרת נבחר מכסף

להביאו ליקח לו פירות למחלית שכר ולא לקח חין לו עליו שלח תרשמת ואם
ירוע שלקח מוליך ממנו בע"כ ולא רמיין לאחדי דהכא כוותי דנפשיה הוא
דזכין וה מאתי כסף בעל מתיבתא ע"כ · וכ"כ הרשב"ץ בקיבוצין שכרה
זו דהמיל משום דבמעות דאבריה וכן עכ"ל · ולמדנו מכאן דהיכא דקנה
בחוי דאבריה קנה המשלח וכעור ח"מ סי' קפ"ג הביא דברי הרשב"ץ שכתב
אם נתן לחבירו מעות לקנות בגדים והלך וקנה בהם הבגדים כין שקנאם
במעות של זה לבדו כין שקנאם במעות של חבירו ובמעות זה על כרחו תולק עמו
כדגרסי' פ' חז"ל הטתן מעו' לחבי' וכו' ואם ירוע שלקח מוליך ממנו בע"כ · וכ"כ
בעל מתיבות ע"כ · ועדין לא מריכים למודעי במי שקנה במעו' חבירו ונקף עליו
המעות במלוה אי קנה · וכתב הרמב"ם הורו מקלת המורים שאם קנה לעלמו
במעו' חבירו אחר שנקפן עליו מלוה הרי קנה לעלמו ומקבלי' ממנו כשאל' ונקפתי
לותם המעות על עלמי במלוה ואני לומר שאין דין זה דין לאת של המקח
של משלח כמו שיתבאר בדין העסק ע"כ · וכתב הרב המגיד מ"מ הפריזו
על מדותיהם כמה שאמרו שהוא נאמן בדבורו הקל דודאי כשים עדים כשלח
בהם יד לעלמו או שאמר לפניהם שאחר בו משליחותו קונה בלותם מעות
לעלמו הא סתמא לית נאמן וכ"כ הרשב"ץ · ונמלאו כאן ב' סברות לדברי
המורים מקבלים ממנו שאמר שנקף עליו המעות במלוה ולדברי הרשב"ץ
ום' המגיד הם יש עדים שאמן ואינו נאמן בדבורו הקל · ואיכא למסתפקי
להרשב"ץ והר"ם אי ליכא עדים שנקפן עליו במלוה אי מהימן בשבוע' היסת שנקפן
עליו במלוה דמריעא דמלתייהו דקאמרי דלא מהימן בדבורו הקל משמ' הא בשבו'
מהימן וכסוף דבריהם שאמרו כשים עדים שאחר משליחותו משמ' דבכה"ג מהימן
אבל לא מהימן בדבורו ע"פ שבועה ומסת' דדוקא בעדים מהימן אבל בשבועה
לא מהימן דהא מה שהורו המורים שמקבלים ממנו הם לאמר ונקפתי עלי
במלוה לא משמע שיהיה נאמן בלא שבועה דהא ליכא למיחש דהשתא הוא
דאחר ביה אבל בשעה שנתנה היה בדעתו לקנות למשלח וכיון שכן ליכא למימר
מקבלים ממנו שלא בשבועה שנקפן עליו קודם קנית השחורה · ועל זה כתב
הרב המגיד שהפריזו על מדותיהם ולא מהימן שלא בעדים ומאי דקאמר הרב
המגיד הפריזו של מדותיהם שיהיה נאמן בדבור הקל הוא משום דכל כי היכי
דליכא עדים מקרי ספיר דבורו הקל ולא מהימן שלא בעדים · וגם להך גיסא
יש להרחות פנים דנאמן בשבועה כההיא השוירה ההולכת במדבר ועמד
עליה הגייס וטרפה והביל אחד מהשותפים הביל לאמנע ואם אמר לעלמי
אני מביל הנה לעלמו ואם אין לו עדים כדבר נשבע שאמר לעלמי אני מביל
וזכה לעלמו וכפי זה מה שהורו המורים שמקבלים ממנו הוא אפי' בלא שבועה

ועל

ועל זה כתב ה׳ המעיר הפריזו על מדותיהם להחתום כדבריו הקל ומה שהשיג
כדאלי כשים עדים קונה כלותם מעות לו כח לשלול היכא דליכא עדים והוא
כח ליטבע דזקפן עליו כמלוה שלו כח ללמדנו עניו הקניה שלע״פ שקנה
במעות מכירו וכה במקח הפוך על פי העדים שחזר מהשליחות כפניהם וכיון
דיש פנים לכאן ולכאן דייניגן קולא לנתבע דמהימן בשבועה · ושוב מצאתי
בשלטי הגבורים פ׳ הגוזל שהביא דברי המורים וברבי הרשב״ה וכתב ולפשר
דמהימן בשבועת היסת ולע״פ שעם הביא ראיה מהגהת אשרי שכתב ברלוכן
שנתן מעות לשלוחו לקנות שחורה פלונית והלך וקנה סחורה לחרת וטען שקנה
לעצמו ולכך שיבה שדן הריב״ב שכל הריוח לשליח ונשבע שלכך נתכוון ע״כ ·
מ״מ לע״ד אין הכרון דומה לראיה דהתם שיבה וקנה הסחורה בשעוי כשקנאה
לעצמו ולכך נשבע שלכך מתכוון לכל היכא דלא שיבה וקנה מה שלוה בעל
המעות במעותיו ליה לן למשמע מינה ועוד יש דעת לחרת בשליח הקונה
סחורה במעות המשלח דקנה המשלח ולע״פ שיש עדים שזקפן השליח עליו
כמלוה וזו היא דעת הרמב״ם פ״ז מה׳ מכירה שכתב על דברי המורים ולכי
תאמר שאין דין זה דין לחת שלו המקח למשלח כמו שיתבאר בדין העסק
ולע״פ שיש מקום לדחות דהרמב״ם לא דבר דברי המורים שלו על מה שהפריזו
על מדותיהם לומר שמקבלים ממנו כשאומר זקפתי עלי המעות כמלוה לכל
אם יש עדים שזקפן עליו כמלוה לא פליג הרמב״ם על דברי המורים · הא
ליתא שמדברי הרב המגיד שכתב הפריזו על מדותיהם וכו׳ וכ״כ הרשב״ם
וזה ודאי מוכרח דכשתמת היא נאמן · ודעת המחבר כדעת בעל מחיבות
וקרוב לזה דעת ההלכות וכו׳ הרי מבואר שהרמב״ם לא קבל כהרשב״ם אלא
דעת לחרת יש לו כדעת בעל מחיבות · ועוד מדבריו של הרמב״ם הוא
מוברח שחולק על המורים בעיקר הדין וסובר שהיא קונה לעצמו הסחורות
שקנה במעות מכירו לפי שכתב הרמב״ם המקח למשלח כמו שיתבאר בדין
העסק ושם כה׳ שותפים פ״ז כתב הנותן מעות לחבירו ליקח בהם פירות למחצית
שכר וכו׳ ואם נודע בראיה ברורה שלקח ומכר הרי זה מוציא ממנו בעל כרחו
והתם ליכא למימר במתעסק שחזר בו וזקף עליו המעות במלוה בפני עדים
שקנה לעצמו לפי שאפי׳ כמי שחלק מעות העסק ושתף ונתן בחני שבתורת
פקדון והניח החני של המלוה בב״ד הגדול כתב הרמב״ם בחותו פרק שהשכר
חולק ביניהם על פי תנאם ואפי׳ חלק ועשה בב״ד הגדול לא עשה כלום · והרי
כשחלק מעות העסק אין לך חזרה גדולה מזו ולא אהני ליה ה״ב גם השליח
שקנה במעות מכירו וחזר משליחותו בפני עדים לא קנה לעצמו והמקח הוא
למשלח · ודוק לישנא דהרמב״ם שכתב על דברי המורים ולכי תאמר שאין דין

שו"ת נבחר מכסף

זה דין לחת שלח המקח של משלח ואם מה שנחלק הרמב"ם על דברי המודים הוא על מה שהורו שמקבלים ממנו כשאמר וקפתי וכו' כך הי"ל ולפי לומר שאין מקבלים ממנו שלח ודאי שכח לחלוק בעיקר הדין שהורו המורים שאם זקף עליו המעות כמלוה שקנה לעצמו ומתוך זה הפריזו על המדה ואמרו שמקבלים ממנו כשאמר וקפתי · והרמב"ם לשמר שעיקר הדין לפיכך לחת שלח המקח של משלח ולע"פ שנתברר שזקף המעות עליו כמלוה לא קנה כיון שקנה כמעות המשלח וזהו שאתם כדבריו ולמר כמו שיתבאר בדין העסק · ונמצינו למדין לדעת הרמב"ם שלע"פ שיתברר בעדים שזקף עליו המעות כמלוה וקנה כמעותיו של משלח המקח למשלח וכתב הריב המגיד שקדוב לזה הוא בעל ההלכו' ונמצא לדברי הרי"ף והרמב"ם אם קנה השליח לותם סחורות כמעותיו של רחוב' כל הריוח שהרויחו לותם הסחורות הם לרחובן · לפיכך אם המעות שהיו ביד שמעון משל רחובן בלו לידו בחורת פקדון שלא נתנם לו לקנות בהם סחורות שלח בחורת פקדון והלך שמעון וקנה בהם סחורה והרויח הריוח הוא לשליח וכן כתוב במרדכי פ' הנוזל עניס ז"ל לתנם כן הוא המבטל כיסו של חבירו והרויח בו שנתן הריוח לבעל המעות דוקא אם נתנו לו מתחלה לקנות בו דבר להרויח וחזר ואמר לא קניתי לך או לא הרוחתי אלא לעצמי לכל בחורת פקדון לא משום דבשאמרו חכמים מותרים יתחמם בהם לפיכך אם אבדו חייב באחריותם לא דברו אלא לשלם הפקדון לבל ברוחא לי מתרמי ליה זבינא למזבן לא חייבו לתת למפקיד ותו דהוי כמו זה בהנה וזה לינו חסר אם מותרים הם ואם הם נרוים פטור נמי מהריוח לע"פ שאטו ועבר על דעת בעל הפקדון וכו' · ומעתה לפי בא לדברי השאלה שטענן רחובן שאת קנה שמעון לותם הסחורות כמעותיו דלהרמב"ם בטוענו בריא קנית ממעותי כיון דאי אפשר לברר הלתת אם קנה כמעותיו של רחובן או כמעות עצמו הוא נשבע וכן להרשב"א לע"פ שקנה כמעותיו של רחובן אם יטענו שזקפן עליו כמלוה ואין לו עדים מהמנינן ליה בשבועה וכ"ד שטוענו שאת לע"פ שאין להשבע בטענת שאת מ"מ שמ' נריך לישבע מדין שליח שקנה חפץ לאבירו כמ"ש הרמב"ם פ"ט מה' שלוחין המשלח כיד אבירו למבור או לקנות לע"פ שלא נתן לו שבר על זה ואין לו אלא הנאה בשליחות זה הוציל ונשא ונתן במעות אבירו הרי זה בבן בית ויש לו להשביעו בטענת ספק שלא נזל לו בלוס ע"כ · וכיון שהוא נריך לישבע על בך מגלגלין עליו בהותה שבועה שלא קנה הסחורה שלו במעות עצמו וזה לדעת הרי"ף והרמב"ם וגם לדעת הרשב"א יגלגלו עליו שזקף עליו המעות כמלוה · ואין לומר שביון שמשלח שמ' השליח לת הסחורה לרהו' שוב אינו יכול לחזור לת"ך להשביע כמ"ש

הרמב"ם

הרמב"ם פ"ט מה' שלוחין חלקו השותפין ונפרד כין הבית והכית שלוח שמורה שקנה לו וכו' ליטו יכול לחזור ולהשכיטו כטענת שנק לכל לא היתה לו טענת ודאי משכיטו עליה ומגלגל כה לפי מה שירלה לפי שיש לחלק כנ"ד שלע"פ שלח ככר שמעון השמורה לראובן עדין הוא מחוייב ליתכע לו לפי שכאותו זמן שלח שמעון השמורת לא היו יחד שניהם כמקום אחד ולא ראו איש את אחיו לתכוע ממנו כשכועה והרי עכשיו כשכא שמ' לגל ראו' שלו ממנו מיד שיתכע לו והוי ככא להשכיטו כשעת הכלת תפליו לידו וכן דקדק הרמב"ם כלשונו שכתב והכית לו השלוח שמורה שקנה ושתק והלכו להם ולא תכעם מיד ליטו יכול לחזור ולהשכיטו דמשמע דהיכא דלא היה לפשר לו לתוכעו לפי שהיה כארץ לחרת ועכשיו שכא מיד תוכעו הוי ממש כתוכעו כשעת הכלת השמורה לידו וזה כ' פשוט . כלל הדכרים לע"ד שככלל השכועה שיתכע שמ' שלא עכב כידו כלום משל ראו' מגלגלין עליו ליתכע אין לו קנה השמורה של השנה הראשונה כמעותיו של ראו' כי אם כמעות עלמו ואיש על מקומו יכא כשלום : הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צב

שאלה ראו' ושמ' היה כניהם עסק מו"מ משתו' שהיה משלח ראו' לשמ' ושמ' משלח לו תמורתם שמורת לחרות ולכסוף כא ראו' למקום שמעון לעשות עמו חשכון ונפלו כניהם הפרשות אם מעניו משא לאת שטען שמ' שפרעה לראו' שתי פע' ואם כהפרשות לחרות וכירו להם לנשים ידועים לכרר חשכוותיהם וזה נוסח שטר הכירורין כהיות שראו' ושמ' היה להם עסק משא ומתן מפחורות שהיה משלח ראו' לשמע' וכאשר כא ראו' נפלו כניהם הפרשות ע"ד משא ל' של שמורה פ' שהיה טעות חשכון כניהם וכירו לותו ח"מ לטהר ולגבן חשכוותיהם כין מעניו המשא הנ' שטען שמ' שפרע לותה כ"פ כין על שאר הפרשות על הכל כירו לותו כקנו"ש לטהר ולגבן חשכוותי' והוליאו כל לאחד חשכוותיו כפניו ולאחר שטהרו וכדרו כל חשכוו' כאר היטב נתכרר שלא היה שום טעות חשכון וכל טענות שיתגלה עד סך פלוני מחלו זל"ז וזל"ז מחילה גמורה ושלמה כהוגן וכתקון חז"ל כאופן שלא נשאר כניהם שום תכיעה וטענה ושום הפרש וד"ו מיום שנתעסקו זע"ז עד היום והיום ככלל כי הכל מחלו זל"ז כנ"ל ולראיה ממה שנעשה כפניו כתבו וחתמו שמותיו פל' ופל' ושוב לאחר זמן חזר שמ' ועי' ודקדק כחשכונו ומצא שטעה לא נאמן שמ' לו' טעיתי ולא"ל שנאמן לא יוכל לטעון טענת טעיתי כיון שכבר מחלו

שו"ת נבחר מכסף

וז"ו כל טעות שיתגלה עד סך פלוני כמבואר בשטר הכירורים ודיינו תו"ד שורת הדין ושכמ"ה :

תשובה עיקרן דהאי דינא דפ"ק דנטען בטעותן דהחוא ניהלי דעבוד חוסכנא ופם ס'לסתרי נבי חד מנייהו ולא'כ'הכיתהו למלרי לרעת בעסקא לסוף עבד חוסכנא כין דילים לנפשיה דלא פם גביה ולא מידי לחו לקמי דרב נחמן ס"ל מתי לעכיד לך חדא דאמר ר"ה לחמר רב מנה לי כידך תכחו לפלוני כמעמד שלשתן קנה ועוד קנו מק ס"ל רבה מי קאמר לא יהיבנא ליכא נבאי קאמר ס"ל ס"כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר וכתב הרי"ף דלא עבידנא כה עובדא שלא היכא דאיכא סהדי דקמייהו עבוד חוסכנא ולשתכח דטעו' הוא ס"ג דקא מודי ליה דהכי הוי חוסב' לכל היכא דליכא סהדי דמסהדי דהכי הוי חוסכנא שלא ליהו דקא טעין הכי וחברים לא מודי ליה לא מהניא הלי טענה מדי ע"כ . וסרמב"ם פט"ו מה' מכי' כ' מכר לו ק'לטוי' כדיוך ונמלאו ק"ח או ל"ט מקנה סמקח ומחזיר סטעות ולפילו לאחר כמה שנים וכן אם נמלאו סמעות מסדיס לו יתרים מהמנין שפסקו חוזר ולפי' לאחר שקטו מידו שלא נשאר לו אלא תכירו כלום חוזר שקנין בטעות הוא וכן כל כיולא בזה ע"כ . ומעתה נבא לב"ד שהוכררו הלנשים ההם לברר חשבונותם וכתבו בשטר הכירורין שנתברר שלא היה שום טעות חשבון ומחלו ז"ז ועכשיו חוזר שמעון לטעון שעיין ודקדק בחשבונו ומלא שטעה אם יכול לברר שמ' הטעות כפני כ"ד או אם יודה ראו' על אותו הטעות ידאה לע"ד שאין ממש בחותה מחילה כי היא מחילה בטעות אף על פי שקטו מידו שלא נשאר לו אלא תכירו כלום הוי קנין בטעות שאינו כלום ולא זכה מחמת הקנין כמ"ש הרא"ש כלל כ"ו ע"ש אבל אם יש בירור ברבר ונם רואו' ליטו מודה לו ליטו יכול לטרער עוד שמעון ולומר שטעה בחשבונו ולא מכעיא שאינו יכול שמ' לטעון כדי לחוליא מיד רואו' דתשטוח דלאו כל כמיניה לומר טעיתי שלא נם אם יבואו נכסי רואו' לידו של שמ' שאינו יכול לחשום ממה שתחת ידו ולישבע שטעה ולינזל ממה שבידו דלאבי לאבי הקנין שנטלו מידם הבירורים למחול ז"ז ואפילו בל ומן שא"א להאבירר הדבר ע"פ רואים תהיה מחילתם קיימת אבל אם יתברר

אמר אברהם רב' ס"ה הללו לבאו' מגימגם' הם דמש'מסתמות דברים רבל טעות שיתברר מלבר טעות המשת אפ"ם אמרי' מחילה בטע'היא וקנין בטעו' הוא ולא זכה מחמת הקנין וחק סותר למ"ש בסו"ד ו"ל הא ליתא שלא אם יתגלה להם לאזה טעות לאחר בחשבונותיה' יהיה מחול ער לותו סך פל' לבל טעות המשת וכו' אינה אחי' נמורה עב"ד משמע להדיא דוקא טעות המשת אם יתברר לת"ון דאינה מחילה

טעות המשך אין זה בכלל המחילה וצע"ק נמורה לכל טעות אחר שיתברר
שמתוך מה שכתוב בשטר הבירורין מחלו שפיר לאמרי' דמחילה נמורה עד
זל"ז כל טעות שיתגלה עד סך פלוני וכ"כ סך פלוני שכתוב בשטר הבירורין
יש לבעל הדין לחלוק שאע"פ שיתגלה לאחר וכדי ליישב דברי ה"ה מוכר' לומר
טעות שנפל בגופם מענין המשך בכר רמ"ש בשאלה חזר שמ' ועני' ודקדק
מחלו זל"ז הא ליתא שלא יתגלה להם כשתכונו ומצא שטעה מיירי בטע'
לזה טעות אחר כשתכונותיהם יהיה מחול המשך ועלה דן ה"ה הכא בתח"ד
עד לאחר סך פלוני לכל טעות המשך שאין ממש באותה מחילה וכסו"ד
שנתחכמו עליה לברר הברורים שיברר כיאר שיש הפרש בין טעות המשך
החשבון וכפי תשכונ'נתברר שלא היה טעו' לטעות אחר וכזה דבריו ק"ש ודוק :
זה בתשכונם ועל סמך זה עשו המחי'ליונה
מחי'נמורה שאילו בפני הבירו'נתברר הטעו' של המשך לא היו מוחלים זל"ז ורואים
לדבר שלא היתה נזרת הבירורין חלוטה כיון שם יתברר או לא יתברר שכ"כ בשטר
הבירו'אחר שטהרו וברורו תשכותי' נתברר שלא היה שום טעות תשכון ומחלו
זל"ז וכו' הרי לך שהמחילה היתה על סמך אותו בירור שנתברר בפני הברו'
שלא היה שום טעות תשכון כלומר אותו טעות של המשך שעליו קמו והתעודדו
לברר תשכותיהם אבל אם עוד יתברר הטעות ההוא הוי כמחילה בטעות
כדאמרן ומיהו נריך שיתברר בירור נמור ע"פ רואים או שיודה ראו' אבל לא
מפיו של שמ' דלאו כל כמיניה : הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צג

שאלה ראו' היה תובע משמ' תביעות ממון וסו"ד קבלו עליהם בקנו"ס
וס"ח אם אשר ינזרו עליהם כ"ד עם לוי שברירו ראו' מנדו ואחר
שנשאלו ונתנו בדין הכ"ד ולוי ראו שמעון פטיר ועטיר מכל תביעות ראו'
ועכ"ז להיות שראו' ירד מנכסיו ויש לו כח אחת גדולה מאורסה לאיש ואין ידו
משגת לתת לה מהר ומתן כמשפט הבתולות חילו פני שמ' לתת לו סך כו"כ
כתורת חן ואשר וקבל עליו מרצונו הטוב לתת לו מה שפסקו עליו וכתבו עליו
שטר בקנו"ס וס"ח ע"ז ונלב"ע שמעון אם היורשים חייבים לפרוע שטר זה
ומכמ"ה :

תשובה מורתי על כל הדדין ובקשתי ולא מצאתי משען ולא סמך כדי
לפטור את יורשי שמ' לפי שאע"פ שנאמר שהיה מן הדין שמע'
פטור ואינו חייב כלום לראו' לא מצד דין ולא מצד פשרה ככתוב בשטר גזרת
הכ"ד

שו"ת נבחר מכסף

הכ"ר מכל מקום כיון שחילו פניו לתת דרך חן וחסד חת הקלבה הכתובה עם וקבל שמע' מדעתו ורצונו הגזרה שגזרו הכ"ר ולוי מבלי שום לונס הוי כמחייב עצמו בממון לאחר חע"פ שליבו חייב לו שהוא חייב כמבואר בהרמב"ם פי"ח מה' מכירה שדבר זה מתנה ולינה לסמכתא וכ"ש כג"ר דקנו מניה בקנין מעכשיו דהוי חיוב גמור ונובה מהיורשים לפי' הס יתומים קטנים דחע"ג דלין נפרעים מהיורשים ג"ח חל"כ היו גדולים כמ"ש הרמב"ם פי"כ מה' מלוה בבר כתב הרב המגיד דבמת תוך זמנו נחלקו דליבא מתן דאמר שחע"פ שלין לדם פורע בתוך זמנו שמא התפיסו לרורות בסף ממשכון ובעודם קטנים לא ידעו למצוא דליה ולפיבך יתחין עד שיגדלו וכו' ודעת הרמב"ן והרשב"א שלפי' מהקטנים נובים במת תוך זמן ורביבו לא ביאר דינים שו בבירור שא שמך על מה שבתב למעלה וכל שו נובים מהיורשים בלא שבועה ולא בתב מהיורשים גדולים שא סתם בין קטנים בין גדולים ודבריו בלן הס בס"ח שנובה מן הגדולים ולין נזקקים לו בעודם קטנים לבל בל זמן שמלוה ע"פ נובה מהם קטנים וגדולים שוים עב"ל וב"ב הטור סי' ק"ח שב"ב הרא"ש פ' שמנה נוזנת ונב הר"ן בתב שם דברי החולקים ודחה דבריהם וכן הבריע בעה"ת ועוד לבי לומר דלפילו החולקים שם יסבימו בג"ר דליבא למיחש שמא סתפיס נרעי שמ' לרלובן לפי שבתוב בגזרת הב"ר שיתן הקלבה ביד לוי והוא יתנם לראו'ולא יהיה רשאי ראו' להרלות לפני שמ' לתבעם ממנו ס"ב כודאי שלא התפיס נרעי לראו' שהשטר שבידו קיים . וא"ב כפי זה בל הקלבה שעדיין לא הגיע זמנה להפרע נובה מהיורשים לפילו בלא שבועה כמו שפסק הרמב"ם פי"ח מה' מלוה ו"ל חלא בחייב מודה או שהיתה ההלואה לזמן ולא הגיע זמנה לפרעם וכו' וכל שו נובים מהיורשים בלא שבועה עב"ל . ליברא דליבא לספוקי ולפקפוקי דשלבי לן היבא דנתחייב שמע' דהזביר לשון חיוב שנתחייב לתת בך וכך דהתם הוא מתחייב מעצמו חע"פ שליבו חייב לו בלום לבל בג"ר דבתוב בשטר נתלה להטיב עם ראו' לתת לו וכו' ס"ב לין בלן חיוב בדי להפרע מיורשיו לחריו . ונם בזה לין ממש לפי שנם לם נדון לשון זה בתתנה כיון שהיתה בקנ"מ וכה ראו' בתתנה ולינו יבול שמ' לחוור בה בתו שפסק הרמב"ם פ"ו מה' מכירה מי שלמר ליתן לו מתנה ולא בתן ה"ו ממחוסרי למנה בר"ח בתתנה מועטת לבל בתתנה מרובה לא הלמין זה שיתן לו דבריס שו עד שיקנה חותו בדבריס שקובה בהם וס"ב בפ"ד שבתוב בשטר וקניבה מיד שמצו' קצ"מ בראוי לקיום המוטל עליו שוב לינו יבול לחוור בו ולין לומר דלמ"ד דבתתנה מועטת הוא נקרל מחוסר למנה ולין בופין חותו לקיימה בתו שהבית מתריק"ו שורש קי"ח בפ"ז גם לבו נלמר בתתנה מרובה בקנין דנקרל מחוסר למנה לבל לין בופין

חותו

לותו לקיומה אף ליתא דהרי מתנה היא כמכר והמקבל זוכה בה' מהדרכים שהקונה וכה בהם במקחו או בהנאתה או משיכה או קנין כמבואר בהרמב"ם פ"ג מה' זכיה וא"כ אפי' למ"ד במתנה מועטת צריך כופים לקיומה במתנה מרובה על ידי קנין כ"ע מודו דכופים לקיומה ואע"ג לדעת המרדכי שהביא הרב"י סי' ר"ד שסובר שכופים לקיומה במתנה מועטת ע"ש · ולכאורה יש לנמנם דכיון שכתוב בלשון השטר נתרלה להטיב לתת וכו' ולא אמר נתתי שלא לתן וכתב הרמב"ם פ"ד מה' זכיה הכותב בשטר נתתי שדה פלונית לפלוני או הרי היא שלו הרי זה זוכה כה כשניע השטר לידו אבל אם כתב בשטר לתננו או לא"פ שהעידו עליו העדים לא זכה המקבל · וכתב העור סי' רמ"ה כתב הרמ"ה אבל אם אמר לתננו אפי' אם קנו מידו לא קנה דקנין דברים בעלמא הוא · וכתב הרב"י שכתב הרשב"ץ שכ"כ הרמב"ן פ' נט פשוט בשם תשובת הרי"ף וכן נראה דעת הרא"ש וא"כ כ"ד אע"ג דרקנו מניה לא מהייב לקיומי כיון שלא אמר נתתי · אבל כבר כ' שם העור משם הרמ"ה ז"ל ומיהו אם אמר לתננו מעכשיו כיון בשטר כיון דקנין קנה לשתר · וכ"ד דפירש ואמר וקניגא מיד שמ' קנין שלם מעכשיו לקיים המוטל עליו הויא מתנה גמורה שאין לחזור בה · ועוד לפשר לומר דכ"ד עדיפא מלתננו לך לפי שכ"ד כתוב נתרלה לתת דהוי כלומר נתתיה · ויש לומר עוד מטעם גזרת הכרורים שנשבע לקיים גזרתם נתהייב שמ' מכיון שנשבעו ר' וש' לעמוד בגזרת הכ"ד שברו שניהם וגזרו עליהם כך חייבים לקיים שבועתם ככל היולה מפיהם של הדיינים יעשו ועוד כשכתבו עליו שטר ג"כ היה בקנו"ם וש"ח ככתוב בשלם · כלל העולה כיון שלא"ך נעלו קנין ממנו וש"ח לקיים המוטל עליו מהייב מגד הקנין וגם חומר השבועה עליו וכיון שמ' הוא מהייב בדין לקיים גזרת כ"ד גם יורשיו לאחריו יפרעו מנכסיו ולית דין בריך בשם :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צד

שאלה ראו' שותף עם שמ' הדר במגריס ובהפסד הנחושת שם במגריס הטילו טרח על שמ' ותובע מראו' הדר בדמשק שיפרע עמו בהפסד לחלחין וראו' טוען שאין עליו הפסד בטרח כי כן מטילין עליו בדמשק וליט תובע משמ' ועוד שים לשמ' שותפות לחרת וולתו במגריס יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה :

תשובה מגד הדין אין לחייב לראו' בהפסד שהפסיד שמע' במס הנחושת כיון שראו' לינו דר שם ובמקום דירתו הוא נושא בעול המלכות

שו"ת נבחר מכסף

כפי ממונו אחת אשר ישנו אחד עמו ואחת אשר יש לו כיד לאחרים ת"כ בהפסדות
של שמ' כמקום דירתו אין לריכון להפסיד כלום לע"פ שהם שותפים כמו
שמתבאר מדברי בעל תרומת הדשן במי שיש בידו ממון של אחרים שהוא
מרויח בהם בא"ו כתב שרש"י ס"ל שיתן מהחלי והשיב ר"ת שמן הדין אין
נותנין כלום משל אחרים וכמדברי פ"ק דב"ב כתב תשו' מהר"ם כל מה שמרויח
בו הן משלו הן משל אחרים חייב לתת ממנו מה וכו' ע"כ והדבר מבואר
שלא נחלקו שלא על חלק הממון שמרויח בו אבל חלק הממון של חבירו השותף
שהוא דר במקום אחר ואין לזה חלק בו אינו חייב לתת ממנו לב"ע אבל
יש לדון מצד המנהג שכן הסכימו רוב הפוסקים והביא הרב בעל תרמ"ד
סי' שמ"ב שהולכים בדוב המקום ע"פ המנהג והוא שיהיה מנהג פשוט וקבוע
דאתחזק לכל הפחות ג' זמני וכפ"ו נחזיאנן הם נהגו במצרים מנהג קבוע
להטיל מס על כל ממון שיש ביד המתעסק או השותף כין על שלו כין על
של חבירו יש לילך אחר המנהג ואף על פי שיש לנדד כזה דאין יכולין
לחייב על פי מנהגם שלא לבני עירם אבל לבני עיר אחרת לאו כל
כמינייהו לחייב את שמע' שאינו כין עירם מצד מנהגם מ"מ אם המנהג
הוא היה קבוע לכל הסוחרים השולחים סחורותם למצרים לחייבם כמם שהם
ושמע' זה שלח סחורותיו עם אחרינן דאדעתא שלהם כמנהגם שלח ומכר וקבל
אבל אם אין אותו מנהג קבוע כדאמרן גם מצד התקנה והמנהג אינו נותן
שמ' כחלקו של השותפות ומיהו אם אם מחושת לא נעשה ע"י ישרש כי אם
ע"י נויס אנשים ה"ו כמו הפסד שאירע בממון השותפות שהוא כפי התנאי'
שביניהם בענין השכר והפסד ולכל הנדדים אין לחייב לרלו' למחצה כי אם
כפי הממון שלו דהייט יהומו כל סממון שיש ביד שמ' כין אם שהוא משותף
של רלו'וכין אם שיש בידו שותפות מאחרים הכ"ל יתחלק ההפסד כפי ממון של
כל אחד ואחד וגם אם שם הטילו על כל אדם לע"פ שאין בידו ממון דהייט
לקרקפתא דנברי יש להטיל ממם הנחושת חלק השוה לכל נפש ושמותר יתחלק
כפי הממון אם הוא מנהג קבוע · הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צה

שאלה רלו' שהיה פקטור של שמ' והיה שולח לו סחורות מתדינה למדינה
והיה רלו' הפקטור משיש עלמו כסכנה עלומה ומבריח חותם
מהמכס שלא מדעת בעל הסחורה שאם היה טפל שום סכנה היה לומר לו
בעל הסחורה מי נתן לך רשות שתבריח מהמכס ועתה הפקטור רולה לנבות

מעות

מעות המכס תמה שתחת ידו משמעון יורש המורה לוקח אם יוכל לגבות ושכמ"ם :

תשובה לפום ריהטא היי מלתא תליא בהיות דפ' שתנה ניזונת נכי מתני' דמכרה שום מנה במלחים נתקבלה בתוכתה ופריך בגמ' ותימה לכל לרוחנא לתר רבה בר לחנה כאן שנה רבי הכל לבעל המעות דתניא הוסיפו לו לחת ר"י לומר הכל לבעל המעות והתניא ר"י או' חולקים לא קשיא כאן כדבר שאין לו קלבה הכל לבעל המעות כאן כדבר שיש לו קלבה חולקים ופירש"י אין לו קלבה כגון טלית וחלוק שנמכרים בחומד דבר שיש לו קלבה כגון קטנית שנמכר במדה הוסיפו לו חולקים דמתנה הוא י"ל לשליח וי"ל לבעל . ולפי' רש"י לא נתן המוכר לשליח בפי' הוי לשליח לכל הרי"ף פי' למה חולקים הוחיל ובלה הנלה לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו ולדבריו לפי' נתן לשליח בפי' חולק עמו כמו שמבואר כל זה בטור ח"מ סי' קפ"ג ושם נלמר מחלוקת ר"ת ור"י בשליח שגבה מהגוי וטענה הגוי ונתן יותר ולר"ת חולקים משום דמעות הוי כדבר שיש לו קלבה וחולקים והש"ך בטעות משכון וחל"ך חזר בו ר"ת כמבואר שם . ומר"י פסק דהכל לשליח מטעם שהרי לא נגב וגזל והטענה לת הגוי מה טיבו של בעל הבית בזה שהיתרון הוא רבר בפני עלמו והוי כאו נגב לו היתרון תדע שאו רלה לומר לגוי יש טענות ומחזירו לו וכתב הטור ולזה הסכים מ"ח הרח"ם והלריך שם הרב"י וכתב שהרח"ם כתב על דברי ר"י וכן נראה עיקר גם המרדכי והגהות כתבו טעם לחר לדברי ר"י שלא היה הגוי מזכר לא היום חוור כי לא על המקבל לפיכך הכל לשליח . ובדברי ר"י פסק רשב"ם לפני רש"י וקבו ומדברי רבינו ירוחם נראה שכן הוא ס"ל כדברי הרח"ם עכ"ל . ונם הרשב"ח בתשובה סי' תרע"ח כתב כטענה הגוי ונתן לשליח עשרה דינרים יותר שהכל למתעסק ע"ש . הנה הנם הכל נכוחים פה לחד מסכימים לדברי ר"י שהכל לשליח וא"כ כב"ד ריוח הברחת המכס הוי לראובן הפלטור שהרי כתב הרמב"ם פ"ה מהלכו' גזילה והכידם המברים מהמכס הרי זה גזל מנת המלך ולא ראו' גזל מה טיבו של שמעון כזה ומה נם שאילו היה רוצה ראו' לא היה לומר למוכס כמ"ש ר"י ונם מהטעם שכתב המרדכי שלא היה הגוי נזכר היה מוזר עליו יש לומר נם כב"ד שאילו היה המוכס יודע ומרגיש כמה שהבריח ראו' מהמכס היה מסכן עלמו בגופו וכממונו ולא היה לשמע' בעל הסחורה חלק בהפסד ולכך גם הריוח יהיה לראו' לברו שלא"פ שראו'הוא שכירו של שמע' וכל בשכרו זהו כמכירת סחורתיו שלא פיקחו והוזילו הסחורות לו הוחירו הוא לבעליו לכל בהברחת המכס שהוא עניו בפני עלמו כמ"ש ר"י דיתרון המעות כשלקחם השליח שהוא דבר בפני

עלמו

שו"ת נבחר מכסף

עצמו דהוי כהלו גבך היתרון הכא נמי יש לומר שגבך רלוכן מהמוכס שיעור
המכס ולין לשמעו' חלק בו ואם כאת לומר שזו היא דרך לכל הסוחרים להבריח
סחורותם מהמכס ובשלמ שמעו' נכסיו לרחו' למכרס הוא להיות שלוחו כמותו
ומה שהגיל מהמכס הוא לבעליו כיון שגם הבעלים היו יכולים להגיל פוק
חזי מה שפסק הרמב"ס פי"כ מה' גזילה שיירה שהיתה הולכת במדבר ועמד
עליה גייס וטרפה אם אינם יכולים להגיל ועמד אחד והגיל הגיל לעצמו ואם
יכולים להגיל וקדם אחד מהם והגיל הגיל לאמצע ואע"פ שאמר לעצמי אני
מגיל היו יכולים להגיל על ידי הדחק כל המגיל מגיל לאמצע אלא ק"ו אמר
לעצמי אני מגיל הרי זה מגיל לעצמו וכו' ע"כ והרי ק"ו הדברים שאם בנכסים
המסויימים וידועים לשמעון אם הגיל רחו' ואמר לעצמי אני מגיל אם לעצמו
ובשלמ אמר לעצמי אני מגיל הגיל לאמצע כ"ש בשיעור דמי המכס שהוא
אק למלך מדינה דמלכותא וליט נכסיו של שמעון שהמגיל מהמלך יהיה חלק
לרחו' המגיל ויש לנו להשוות המדה ולומר שאם לא היו יכולים הבעלים להגיל
מהמכס הגיל רחו' לעצמו אע"פ שלא אמר לעצמי אני מגיל ואם היו יכולים
להגיל על ידי הדחק הגיל לאמצע ואם אמר לעצמי אני מגיל הגיל לעצמו
וכיון שבכ"ד היה שמע' המשלח בארץ אחרת ולא היה עומד במקום המכס
ליטו יכול להגיל מקדי ורחוכן שהגיל הגיל לעצמו וכל הדברים האלו מיושבים
על פי סברת ר"י והנהו רכוותא דעמיה אכל לדעת ר"ת דסבר דכיון דעל ידי
מעות בעל הבית נשתבר יהיב ליה פלגא וכ"כ העטור בר"ת נם בכ"ד שבאה
הגאה זו לרחו' הפאטור על ידי נכסיו של שמעון יש לנו לומר חולקים שניהם
בריוח שבא מההברחה והוא מסכים ש הטעם שכתב הרי"ף כדבר שיש לו קצבה
והוסיפו לו אחד למה חולקים השליח עם בעל הבית הוגיל ובאה הגאה לשליח
ע"י בע"ה חולק עמו · ואע"פ שכתבו שם התו' שחזר בו ר"ת ואמר דהכל לבעל
המעות דדמי למתני' נדחית סברת זו בתשו' דשייבי לס' קנין סי' ר' ולא עוד שאף כיון
שהפאטור הוא מוחזק בנכסי ס' שהס תח"י וליטו בא להוציא יכול לומר קי"ל כסב'
ר"י והרא"ש והפוס' הנ' וחוקי ממונא כידיה ועוד לפשר דדייקינן לשון ר"ת דאמר
הכל לבעל המעות דדמי למתני' שנתן לו ק"ק כמנה ה"נ נתכוון ליתן הכל
לבעל המעות וכפי דבריו כ"ד שרחו' נזל המכס ולין בחן מתכוין ליתן לא לו
ולא לבעל הבית חולקים שניהם כיון דהגאה זו לא באה אלא מתוך סחורתו
של שמ' וכתוב בתשובות מיימוניות לס' קנין סי' כ"ב מי שקנה סחורה וקדח
לחבירו לסייעו במדה במשקל ובמנין וזה המסייע הטעה ולקח יותר שחולקים
שניהם דשמא זוזי דהאיך לא הוה מטעי לגוי ואי האי לא הוה מטעי לא
הוה פייש מידי גם כתב הרב"י דכתשו' רב נמח אינתא שהעושה סחורה עם

הגוי

הגוי וכל חכירו וסייעו כיון כשכר כיון כחנם והטעו לת הגוי כיון כמדה לו מזקל לו
מכין חולקי' משום דשלמל מעותיו של זה לל היה זה מטעו' לגוי ושלמל היה מטעו'
לל היה ריוח הילכך חולקים וכמנל לפ"ז דכל"ד לטע"פ שרלו' הפלטור כל כשכרו
חולקים שניהם הריוח של ההכרחה לדכריו של ר"ת ומ"מ לישו נוטל כל הריוח
שהרי גם כשותף שכקש ל' מהם מהמוכס שימחול לו ומחל לו הוה לחמלטע
כמ"ש כטור סי' קע"ו ע"ש ולטע"פ שיש לחלק כין השותף דלישו חולק שלל
לדעת חכירו ודרך השותפים לטרוח כשכיל חכריהם כמ"ש ההגהות פ' ה' מה'
שותפין לכל כמכריה מהמכס שהוה שליה שיכול לחזור כפועל שחזר כחני
היום יש לומר דמה שהכריה מהמכס הוה כלילו נגכ וגזל ומה טיבו של כע"ה
כזה כלל מ"מ לישל לפלוגי דכהי דהיכל דגנכ לו גזל לישם חולקים היינו
כגניכה וגזילה דלישה כלה ע"י העסק לכל כדכר הזה הכלה ע"י העסק
כלך נווכל דמכריה מהמכס חולקים שניהם דשמלל זה לל היה הריוח כמו
שכתכתי לכל מה שיש לספק כנ"ד הוה דע"כ לל לחמרו כמי שנתן יותר לשליח
דכתכ ר"ת שחולקין וכתכ ר"י שהכל לשליח שלל שהגיע כיד השליח דכר מסויים
וזכה כהם לעלמו לכל הכרחת המכס היילך יזכה השליח כיון שלל כל לידו
דכר מעם הגוי לזכות כו רק הרחיק הנזק וסילק כהכרחתו מה שהיה לו למוכס
ליטול שלל נטל כלום והסחורות שהם משל שמ' הם כעלמם העומדות עכשיו
כלי שום תוספת והוה ליה שכח הכל מחמת השתדלות הכרחת המכס וזהו
לכעל הכית כלכד שהרי לם מכר ישרל לחכירו ק"ק ליתן לגוי והטעה לגוי
ולל שילם לו של מנה וכסכור ששילם לו הכל כחכו הגהות מיימוניות כי כל
זמן שהמעות כיד שמע' הם כרשות רלו' ולם הגוי שכחם כילד הלה עושה
סחורה כמעות של זה של יחזרו המעות לכעלים הרלשונים שהרי לל נתכוון
לזכות המעות לשמ' של לגוי ולם גוי לל קנלם הדרי למריהו וכו' וכן הכית
הטוי תשו' רכיטו מחיר רלו' שלל לשמ' שיקנה לו כגרים מגוי כהקפה וכשהגיע
זמן הפרעון נתן רלו' המעות לשמ' לפרוע ונמנל שהמוכר שכחם לריך שמ'
להחזירם לרלו' ע"כ וה"כ לחמרו כמעות שהם כיד השליח שלריך להחזירם כ"ש
שלל יזכה ליטול מנכסיו של כעל הסחורה מלד שהכריח נכסיו מהמלך דהל
הדי הכרח מעלויה והמכריח הרי מחכירו היינו נוטל שכר ומה גם עתה כנ"ד
שהמוכס היה גוי שהוה חשיב כלסטים כמ"ש הרמכ"ם פרק ה' מהלכות
גזילה וכתכ ס"ם דעת הרכ כשהמוכס גוי לע"פ שהוה עומד מחמת המלך
מסחמל הרי הוה כמוכס שלין לו קלכה שסחמי יותר מהדין הוה נוטל ע"כ וה"כ
המכריח מהמוכס גוי לל לקרי גזל של רוקל כשהעמיד המלך מוכס ישרל
לגכות חלק זה למלך ועליו הוה חומר הרמכ"ם שהוה עוכר המכריח ממכס זה

שו"ת נבחר מכסף

מפני שחוא נוזל מנת המלך כיון שהיה מלך נוי כיון שהיה מלך ישרש לכל
כשהמוכס נוי שהוא נחשב כלקטים ונוזלן המכריח המכס ממנו לויט נקרא
גוזל שלא מפקיע הלוחתו כדאמ' כמס' נדרים נכי הא מילתא דמודרין להרגין
למרמין ולמוכסין וגוזל הנוי מי שרי והתניא מנין לגוזל הנוי שהוא לסור וכו' ל"ק
כאן בנזילו כאן כהפקעת הלוחתו ופי' רש"י הפקעת הלוחתו שלויט גוזל ממס
שרי כי ליכא חלול ה' וכו' ולהכריח מכס הוי כהפקעת הלוחתו שלויט גוזל ממס
ודקדק מהרי"ק דכיון שההכרחה מהמכס לויט אלא כהפקעת הלוחתו למחי
לסור להכריח מהמכס כמלך נוי ותירן דהיכא שהעמיד המלך מוכס ישראל
לנכותו דהוי כלילו המלך עלמו גוכהו דהשתא מלכד שאם יודע ים חלול ה'
אפ'שיהיה סכנת נפ'כדכר לכל נוי שחכר המכס מהמלכשאם יודע לא יהיה סכנת
נפ' מאחר שאין המלך מפסיד כזה הוא שאמ'שמותר להכריח המכס דהוי כהפק'
הלוחתו ע"כ ולע"ד נר' לחוקומי הא והא כחוכר המכס מהמלך דליכא סכנת
נפשות מאחר שאין המלך מפסיד ומ"מ היכא שהמוכס הוא ישרש שחכר המכס
וגוכה מם שפסק המלך שהוא דינא דמלכותא דינא המכריח המכס ממנו
הוא נקרא גוזל לחכירו ישרש דלע"פ שאין כאן גזל כידים מ"מ לפי' הפקעת
הלוחה מישרש נקרא גזל לכל כשהמוכס הוא נוי שחכר המכס המכריח
המכס הוא מפקיע הלוחת הנוי ושרי ולאר שכתבתי מלחתי שכ"כ הטור סי'
שם"ט לא ישרש קנה המכס מהמלך המכריח עלמו ממנו ה"ו נחל ישראל
שקנהו לכל לא קנהו נוי מוחר דהוי כמפקיע הלוחתו דשרי כמקום דליכא
חלול ה' ע"כ ומעתה דכל"ד שהמוכס הוא נוי ודאו' הפחטור הפקיע הלוחתו
של נוי ולכרח לריה מעל שחורת שמ' כיון יזכה הפחטור כזה כיון שלא היה
שם דכר שיחזיק לזכות כו שלא מיד דלפקיעה להלוחם זכה כה כעלים ונם
כשהמוכס ישרש והמכריח הוא מפקיע הלוחת ישרש ונקרא גוזל מ"מ ליט זוכה
לעלמו כיון שאין שם דכר מקויים שיזכה כו לעלמו שלא שהפקיע חוב המוכס
דהרי לפי' פורע חובו של חכירו שלא מדעתו לע"פ שהיה על משכון ליט
משלם לו כלום וכ"ם כשלא פרע כלום שלא שהפקיע חוב שהיה מוטל על
השחורה כמכס שליט משלם לו כלום . ולפשר לחלק דשאני פורע חובו של
חכירו שלא מדעתו שליט משלם מטעמא דיכול לומר לא מפייסנא ליה לכל
כמכס המלך שהוא מדינא דמלכותא ומוך כל יושבת מוטל על השחורה וכיון
שהשחורה שם כיד הפחטור הוי כווכה כהם כשיעור דמי המכס ולא נרע
מהיכא דחזכות דב למח דעושה שחורה עם הנוי וכא חכירו וסייעו והטעה
לנוי כמדה או מנין שכתב שחולקים דשמלא זה לא היה שם לוחו ריוח וה"ה
כנ"ד שמלא חכרחא הפחטור לא היה שם לוחו ריוח ויחלוקו שניהם והע"ג

דמכריח

דהמבריח לרי מנכסי חבירו לימו משלם מ"מ כהכר' המכס י"ל דוכה המבריח
כמ"ש התוס' בשם ר"י כהנוזל כתרת דמבריח לרי שליטו עולל שכר היינו
כשלין הדכר כרור שיכא לידי הפקד כגון שהלרי רמוק ולין יודע לס יכא כלן
הלרי לו לאו לכל לס הדכר כרור שיכא לידי הפקד ולידי דריסת הלרי לו
מגיל מיד הלרי עלמו לז ודלי עולל שכר כמו שנף נהד חמורו וכו' ובהכרחת
המכס כיון שהוא דיכא דמלכותא הוא
חיוב והפקר על ודלי והמבריח הוא
מגיל נכסי חבירו מדכר שהיה חייב ווכס
לכל הפחות כחליומלחתי למהרש"ך נר"ו
כתשובותיו שפסק כמכרי' מהמכס שהכל
נשלים והנראה לי כתכתי וכל זה שנשלחתי
ונתתי הוא לעניו הדין לכל לס יש מנהג
כין הסוחרים הולכים לחר המנהג כי
כדיני ממונות המנהג הוא עיקר :

אמר לכרהם הרב המפורסם מר
וקני כספרו הכהיר כנסת
ישרש סי' ט' נשל על שוחפים כמקח
והל' נתן דמיו מכיסו לגוי והטעהו
כנרוש ל' לס שניהס וכו כו לו מי
שהטעה לגוי שמעמו הוא · העלה
כיון שלין ריוח זה מעניו סחורה
שנתייקרה ללל דכר חילוקי לין
לשותף חלק כו ועוש"כ :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צו

שאלה ראו' שלח פקדון לשמעון עם לוי והניח הפקדון כמחלרה שלו ויהי
כדרך כמלון נפטר יהודי לחר שהיה כחברת לוי וחזר לוי לעיר
לקבור היהודי והניח שמירת הפקדון כיד כחור נער יהודי ולחר שקבר המת
לל חזר מיד למלון ונתעכב כעיר עשרה ימים עד שנתעורר שכחברתם היה
גוי לחד שרוי לגל חפלי לוי ונתן עיניו כממון ועשה המלחה שלמר לכחור
מה לך נרדם זה עשרה ימים וחכירך לל כח לולי נהרג תלך לעיר ותחקור
עליו והכחור נתפתה ולמר לגוי שים עיניך על חפלים שלו וכלכתו נפקד הפקדון
ולזומדנא דמוכח שהגוי לקחו לס זו היא פעיבה שמסר שומר לשומר גס פעיבת
עיכובו שם כ"כ ימים כי זה גרס הפקד גס עושן שמ' שכתב לו ראו' יגיעך
פקדון פלוני עם לוי והנה לויתיו וחרזתיו כשמירתו שכיום השבת שמניח המחלרה
לחריו ימסור הפקדון כיד הגמל שהוא נאמן ולס על יום ל' טוהו וחרזו כ"ש
על י' ימים על הכל יורנו מו"ר עורת הדין ושכמ"ה :

תשובה הדכר פשוט שלו פשע פעיבה גסה למסור השמירה כיד שומר
לחר ולפ"ל לס לל היה רגיל ראו' להפקיד כיד הנער הכחור
דל"ל לגוי לת מהימנת לי לימו לל מהימן לי של לע"פ שהיה הכחור הוא
רגיל

שו"ת נבחר מכסף

רגיל ר' להפקיד בידו פקדון כיוצא בזה מ"מ פשע לוי בשמירתו שהרי רחו' ויהו
לשומר שרשאין שבשבחות כשניהם המחלרם ומסור הפיקדון כיד הגמל ולוי
ל"ח עשה כן לזרז לבחור השומר הכ' ואח"ל שהיה רגיל רחו' להפקיד אצל הנער
וגם זירזו שבלבתו אבה ואנה ומסור הפקדון לגמל אלא שהבחור השומר
פשע בשמירתו מ"מ היכא דאין כיד השומר הכ' לשלם כתבו התוס' והרא"ש
והמרדכי שחייב השומר הא' לשלם וכ"כ הרב"י ח"מ סי' רל"ח ו"ל והיכא דנתנו
כיד מי שהמפקיד רגיל תמיד להפקיד בידו ופשע בו השני ואין לו ממה לשלם
כתב בעה"ת שער מ"ט שדיו שוה למוסר פקדון לאשתו ופשעה בו ואין לה ממה
לשלם ע"כ וכמוסר פקדון לאשתו כ' הרא"ש פ' המפקיד מיהו אם פשעו הם
ואין להם לשלם חייב שוה לשלם דאלת"ה כל פקדון המופקד בידו יאכלוהו
אשתו וכניו ואין להם לשלם ויפטר גם הוא וכ"כ התוס' והמרדכי בשם ר"ת
וכתב הרב"י שכן כ' דעת בעה"ת שער מ"ט · תיברא שכתב הטור שם בשם
הרמב"ם שאם אין לאשתו וכניו לשלם הוא מפקיד וכ"כ ה"ה פ"ד מה' שאלה
כמפקיד ע"ד לאשתו וכניו הוא מפקיד כתבו הרמב"ן והרשב"א שאפילו אין
להם לשלם שהשומר פטור וכן עיקר וגם זה בכלל דברי רביט עכ"ל · ומ"מ
כ"ד כ"ע מודו שחייב השומר הא' לשלם לפי שאע"פ שהיה רחו' רגיל להפק"ד
אצל השומר השני מ"מ כמקום שגריך זירוז כגון היא דלוהו למסור הפקדון כיד
הגמל משכת לשכת דילמא לא היה נסמך על השומר השני שיקויים זירוזו
ואם רציט שהיה רגיל להפקיד אצלו לא רציטהו מחמין כזירוזו לסמוך עליו
והשומר הא' מהימן ליה לקויים זירוזו והשני לא מהימן ליה כזירוזו ומצד זה
לא היה מתרלם לתת שמירת פקדונו כידו וזה שמסר שמירת הפקדון לנער
הוא שלא מדעת רחו' ופשע וישלם לשמעון וכ"ם וק"ו שגרחין הדברים שלא
היה רגיל רחו' להפקיד תמיד כיד הנער כי הנער נער ואין לסמוך על אמונתו
ואע"פ שיטעון לוי שלא קבל עליו להיות אפי' ש"ח ואמ' לרחו' כשהביא לו הפק'
הנח לפניך שאינו אפילו ש"ח מ"מ כיון שהניח הפקדון כמחלרה להולין עמו
כדרך הרי קבל עליו לשמרו כל הדרך וכשהניחם והלך לו פשע בשמיר' ורציה
לזה ממ"ם הרא"ש כלל ל"ד דהא דשנח לפניך לו הא כיתא קמך לא הוי ש"ח הוא
דוקא בבית הנפקד שהוא מקום המשתמר אבל רחו' שאמר לו שמע' הולך לי
עמך שו המנעלים וא"ל הניחם כאן על החמור וכן עשה ונאבדו בדרך בענין
שאינו מונחים על החמור כלי קשירה פשיטא שאבל עליו שמירה כדין ש"ח שאם
לא ישמרם בדרך כודאי היו לאבוד' הילכך דבר פשוט דשומר חנם הוי ופשע
בשמירתו כמה שהניחם על החמור והפליג ממנו ע"כ · והא"כ כל"ד שהפליג
והלך והניח המעות בשמירת הנער וגם הנער מסר שמירתם כיד גוי יש כאן

פשיעה גדולה וחייב כה השומר הראשון לשלם לראובן והנער ישלם ללוי על שפשע להניח שמיריתו כיד נוי שמתם גוים גוללים ולסטים וחין ללוי לומר שהניח המחלרה קשורה כיד נער כפותחת לפי שחין זו שמירה למעות כעת מוליכם כדרך שלח כהיות כעלין יושכים חצל המחלרה ולח עכר זר כחוכם וחם שנכנס לעיר והניח המחלרה הרבה לפשוע שהניח החפלים שלח כדרך כל החרן והוי כהניח דרועה דעש כעידנה דלח עיילי לינסי דהוי פשיעה לפילו כס"ח וכן מתבחר מדברי הרמב"ם פ"ג מה' שכירות וכדברי הרב המגיד ע"ש · ומלינו למרין שחייב לוי לשלם לשמעון הפקדון ומיהו לח ישלם לו שלח כפי מה שהיה שוה הפקדון כשעת הנגבה שלח היה שוה הפקדון יותר כמקום שמעון שנשחלח לו לינו משלם המותר ההוח ורחים לרבר משום כלי ונשבר שחייב לשלם וכתב הטור ח"מ סי' שמ"ד שלח הוזל הכלי כין שכירה להעמדה כדין שמין כמה היה שוה כשעת שכירה דהח כחותה שעה חלו עליו חיוב התשלומין ע"כ · ולפ"ז לם היה שוה יותר לו הוקר לח"ך דמד טעמח הוח שכשעת הנגבה חל על השומר החיוב ומשלם כמו שהיה שוה כלותה שעה :

ה נעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צז

שאלה על דבר קבלת התובלות שעשו כוינציה על כל מיני הסחורות הלקוחות על ידי הפלטורים כטוכם שלח יחשבו עם הלנשים כעלי המעות לת התובלות כי לם ע"פ לותם קבלה ולם פיחתו הפלטורים לתת התובלה יהיה התועלת לעצמם וכן לם יתנו יותר יהיה החסרון לעצמם ויש תובלות שמפסידים בהם הפלטורים כי לח יספיק הקבלה שקבלו כטלטריפה ומריכים לתת כיותר ויש תובלות שמרויחים בהם הכל כפי הזמן ויש יהודים שעולחים נ"כ ליהודים פלטורים ורוצים לחשוב גם התובלו' ע"פ קבלת הטערופה שכיד הערלים הלם מריכים היהודים לדקדק כתובלות כפי מה שמוליחים לם מעט ולם הרבה לו יתנהגו על פי הטערופה של הערלים וכן יש מנהג לפלטורים הערלים כשעושים מסחר לחד משי נותנים להם לפלטורים תקות משי לחד ולוקחים לותה לעצמם הלם יש ליהודים כזה לד גזל וכן מה שלוקחים הפלטורים השקים והמכלים ומרלופים לם יש ככל זה חשש גזל לו לחו על הכל יורנו מו"ר ושכמ"ם :

תשובה כעניו התובלות הקלוכות על פי הערך שכוינציה שחוקה חקקו על הפלטורים שיתנהגו על פי לותה טערופה עליה חין להוסיף

שו"ת נבחר מכסף

להוסיף ותמנה אין לגרוע יש לפקפק שאע"פ דקי"ל דינא דמלכותא דינא וכתב מהריק"ו שורש קל"ה כפס הרשב"ץ דכל שלטון ושר ממונה בעיר ומושל במקומו דיש דין בכלל דינא דמלכותא וכל זמן שעושים תחוקי מקומו דומה כמלך ממש ע"כ ומטעם זה שלף על פי שמלכות והשרה שבוינליאה לינם מושלת בטוכה מ"מ כיון שיש בטוכה קונסול ממוש שלוח מצד השרה שבוינליאה לחיות מושל על קוחריה שבטוכה ועל פיו יתנהגו הסוחרים והפלטוריים חוי כמלך ממש וכל הדברים שהם מחוקי מקומו הם נקראים דינא דמלכותא · הנם כי הקונסול שהוא פקיד מהמלכו' שבוינליאה היו מושל על היהודים שבטוכה מ"מ אם שלח ח' מהערלים ליד היהודי לקנות לו חיזו סחורה בפלטוריאה הוא נריך להתנהג על פי מדותם של הערלים ולא יחשבו את הסוחרים כי אם ע"פ הטעריפה כין להוסיף כין לגרוע וכפי זה היה נראה דנם יהודי ליהודי יתנהג כן מטעם דינא דמלכותא · וכל זה אינו אזה להנגל מנזל של ושר'לפי שדינא דמלכותא לא היה שלא על כל המטפלים בגרכי סחורותם כין לרמאי וכין יהודי אבל לא גזרו כין ישרש לישרש ונריך היהודי לדקדק בפרוטה לגאת מידי נזל ח"ו ויעשו חשבון ההולאות אם מעט ואם הרבה והם יקחו חלקם בדקדוק · אבל רואה אני טעם להיתרא והוא ממנהג המדינה שאניט בכמה מקומות כמשנה הכל כמנהג המדינה וכנמ' פ' חזהו כשך למרי' האי סיטומתא קניא פי' רושם שרושם הלוקח על המקח אע"פ שלא נתן דמי קני לעניין מי שפרע ובאחריא דנהיני למקני ממש קני ופסקו הרמב"ם פ"ו מה' מכירה ה"ל ואם מנהג המדינה שיקנה הרושם קנין גמור נקנה המקח ואין לאחד יכול לחזור בו ויהיה זה חייב ליתן דמים וכתב הרב המגיד ושמעי' מינה כי המנהג מבטל ההלכה ככל כיוצא בזה שכל דבר שבממון על פי המנהג קונים ומקנים הילכך בכל דבר שקונים התגריס קונים עכ"ל הרשב"ץ וכתב מהריק"ו שורש ט' רלפי' כמנהג שאינו שוה בכל מקום שלא כמדינה אחת למרי' מנהג מבטל הלכה כדאיתא בירושלמי מנהג מבטל הלכה והיינו דירושלמי אחמר אחמר אמתני' דפוע' שאניט שם הכל כמנהג המדינה ומשמע דאע"ג דבמדינה אחת אין נוהגים כן עכ"ל · הרי לך דהולכים אחר המנהג וכיון שנהגו התגריס בטוכה להתנהג הפלטוריס בחולאות ע"פ הקבלה הכתובה בטעריפה שעשו הערלים גם היהודים יתנהגו כה וכל השולחים סחורות ליד הפלטוריס שבטוכה על דעת כן הם שולחים להתנהג על פי מדות הסוחרים אשר שם ואין כזה מר נזל כלל ומה גם כיון שיש קלת הולאות שמרויחים בעלי הממון ע"פ הקבלה של הטעריפה אע"פ שקלת הולאות היא ואחר תועלת לדקדק כיוצא כמה היא כודאי מחלו הבעלים

כזה שפרי זה כנגד זה ולא יהיו יוצאים מכלל מנהג המדינה שנהגו הסומרים בו תימי קדש ומנ' זה יש להקל כשקים ומרטפים ומכלים שלוקחי' הפקטורים לע"פ שמניחו בהגוזל בתרא החייט שמייר המוט כדי לתפור בו מטלית ג' על ג' ס"ו של כע"ה פרי שדקדקו בדבר מועט משום גזל מ"מ היכא דאין כע"ה מקפיד ליח כהו גזל וגם כזה הולכים אחר מנהג המדינה וכ"כ הרמב"ם פ"ו מגזי' ו"ל וכל הדברים האלו וכיוצא בהם הולכים אחר מנהג המדינה וכ' ה"ה למד המח' הזה מברייתא וכמ"ד בזמן שכע"ה מקפיד פי' שדרך אנשי המקום להקפיד וא"א מוכיח שהסורק מומחה מקום שנהגו להיות שלו הרי שו שלו הוא הכל לפי המנהג ע"כ וכבר נהגו כזה כל הפקטורים ליקח לעצמן שו החכלים והשקים ואין כע"ה מקפיד עליהם בפתח והכל כמנהג המדינה וגם התקות מעני שלוקחים הפקטורים הקושים המעני אין בה גד גזל דהא עדיפא מהנהו דלעני' משום דהיא מתנה נתונה מאת המוכר המעני לפקטור והמעני שקונה הפקטור לכע"ה הוא במשקל לא יגרעו ממנה לפי' כמלא נימא וכמלא שתקות המעני שנותנים לפקטור היא בתורת מתנה נתונה לו ואין לכע"ה חלק בה זה הנלע"ד:

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן צח

שאלה ראובן נתן מחמת מיתה ואמר כך מעות שים לי ביד פלוני ופלוני יהיה הקרן בידם לעולם והפירות יתחלקו ', חלקים חלק לפ' וחלק לפ' וחלק להקד"צ וחלק לת"ת והחכם פ' יהיה לפטרופוס בין על הנכסים שיש לו פה בין על הנכסים שאינם פה ולחפטר מנו מרעיה וכח היורש לערער על נתינה זו כאומרו שאין חדש מקנה דשכ"ל והפירות שנתן להלק עדין לא כאו לעולם ואין כאותה נתינה ממש וחזרו הנכסים בחזקת היורשים יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה:

תשובה פ' מי שמת אמר רבא אמר ר"נ ש"מ שאמר ידוד פלוני בכית זה יאכל פירות דקל זה לא אמר כלום עד שיאמר תנו בית זה לפ' וידוד כו תנו דקל זה לפ' ויאכל פירותיו וכ"כ הרמב"ם פ' כ"כ מה' מכירה אין חדש מקנה דשכ"ל בין במכר בין במתנה כין במתנת ש"מ כיוצ מה שאומרים שם זו מה שיולית לילן זה מה שאלך בהמה זו לפ' לא קנה כלום ע"כ ומתי דאיכא לספוקי בכ"ד הוא שנתן לעניים ומדקה וכתב הרמב"ם בפ' בא' דין העניים והקדש והגדרים היו כדין ההדיוט בקניתו שאילו אמר חדש כל מה שאלך בהמתי יהיה הקדש לבדק הבית או יהיה אסור עלי הו

ש"ת נבחר מכסף

התנו לגרקה לע"פ שהיו מתקדש לפי שהיו בעולם ס"ז חייב לקיים דכרו שנת' ככל היוצא מפיו יעשה והוחיל והדבר כן חס וחס לדס כשהוא ס"מ ולמר כל מה שיוציא לילן זה לעניים חו כל שכר בית זה לעניים וכו כהם העניים ויש נלוכים חולקי' כזה ואומ' שאין העניים זכין שלא כדבר שההדיוט קונה כהם ולכך לא יזכו כדשב"ל ואין דעתי נוטה לדברי' שו שאין לדס מצוה להקנות ומצוה לקיים דבריו בגרקה חו כהקדש כמו שהוא מצוה לקיים הנדר כמ"ש בערכין עב"ל והרי מציו לדעת הרמב"ס דלעניים ולגרקה וכו העניים גם כדשב"ל (ה"ל עמ"ש הרב המחבר לעיל כסי' ע"ה ישוש"כ) ·
ליכרך הרלב"ד השינו כזה וכתב ואני לומר שהם חייב עצמו בכך שהם לומר לתן לעניים כו"ך כלו' מפירות שילהו מכרם שלי וכן כל כיוצא בזה הרי זה חייב עצמו ויתן לכל הם לומר יתן לעניים כו"ך מהפירות שלא כלו לעולם לא קנו העניים לדברי הרב עב"ל · וכעור מ"מ סי' רי"ב כ' דעת ה"ל הרמ"ס נוטה לדברי הנלוכים שכתב מי שלמר חוב שים לי על פ' יהיה לעניים חו להקדש לחו כלום הוא שאין לדס מקדיש דשב"ל לא"כ יאמר חוב שים לי על פל' כשיבא לידי לתנו לעניים חו לגרקה חו חייב לקיים דבריו ולריך להקדישו חו ליתנו לגרקה כשיגבנו עב"ד והרב"י כ' שם עמ"ש הרמב"ס דין העניים הינו כדין ההדיוט כוחו היא לו' שכשם שאין ההדיוט זוכה כדשב"ל כך אין העניים זוכים כדשב"ל ולפיכך האומר פירות דקל זה לעניים והפירות לא כאו לעולם לא זכו כהם העניים אלא כשאמר פירות דקל זה לתן לעניים נדר הוא שנדר וחייב לקיימו מטעם נדר לא מטעם שזכו בו העניים דהא ודאי אינם זוכים כדשב"ל וכך הם דבריו פ' ו' מהלכות ערכין והם הם דברי הרמ"ם שכ' רבינו ולא כדם"ד דרבינו שהרמב"ס חלוק על הרא"ם וזה פשוט והנלוכים חלוקים על הרמב"ס דשב' להו דבינן שאילו אמר הכי פירות דקל זה לעניים לא זכו כהם עניים גם כשאמר לתן לא זכו כהם עב"ל ומריבי' אלו לישב דברי הרב"י שאלה להשוות הרמב"ס והרא"ם ואינם שוים שהרמב"ס כ' אמר מה שאלר בהמתי יהיה הקדש חייב לקיים דבריו והרא"ם כ' מי שאמר חוב שים לי על פ' יהיה לעניים והקדש לאו כלום הוא אא"כ יאמר חוב שים לי כשיבא לידי אתנו לעניים אלו לגרקה אז חייב לקיים דבריו וכתבו' אחרת מדתי לקיים דברי הרב"י שמה שב' הרמב"ס כאן שכאומר יהיה הקדש חייב לקיים דבריו לא אמר שזכו העניים כדבורו אלא כאו הפירות לעולם ואינו מתקדש שלא הבי קאמר חייב לקיים דבריו ונפקא מינה שאם זכו העניים כדבורו לע"פ שמת אא"ך חייבים יורשיו לשלם חוב אביהם אבל השתא דאמרין שחייב לקיים דבריו אין חיובו אלא כעודנו חי אבל אחר מיתתו אין יורשיו חייבים

לשלם

לגלס דלא הוזהר ככל היולא מפיו יעשה שלא דנדר עלמו וכיון שהחיוב
חיבו מלד הקהלה שלא מלד הנדר לכך לאמר הרמב"ם שגם בלומר יהיה
קדש הוי נדר וחייב לקיים נדרו לכל לין תירון זה עולה יפה לפי דברי הרב"י
שכתבתי למעלה שביאר כונת הרמב"ם משמע דדוקא בלומר לתן חייב לקיים
משום נדר לע"פ שלא וכו בו עניים וכלו' יהיה הוי דינו כדין ההדיוט שאין
בו לא משום נדר ולא משום הקהלה גם בדברי הרא"ש נר' כן שלומר יהיה
לא לאמר כלום ובלומר תנו חייב לקיים משום נדר למוד ומה שכר' לע"ד לייסב
הוא בדקדוק דברי הרמב"ם שלאמר מה שתלד בהמתי יהיה הקדש לברך הבית
או לתננו לעניים ומדכתב בנדקה לשון דלתננו ולא נקט לישנא דיהיה לנדקה
משמע דיהיה לנדקה או לעניים ל"מ כלל ושלחי הקדש בדק הבית דגם בלומר
יהיה הוי נדר לע"פ שלא בא לעולם לפי שהוא בלזקרה דלא יחל דברו ככל
היולא מפיו יעשה לכל עניים ולנדקה לא דייקינן ליה כהקדש בדה הבית כמ"ש
הרא"ש בתשובה והביאה הטור סי' רי"ב ו"ל והלידנא כל הקדש יש לו דין חולין
שלין הקדש עתה לבדק הבית ולינו חלא לנדקה הרי שים חילוק בניהם ולפשר
דלהכי מחמיר הרמב"ם בלומר יהיה הקדש לבדק הבית דחייב לקיים משום
נדר לכל בלימר יהיה לנדקה לא לאמר כלום והם הם דברי הרא"ש ועדין
לנו לריכים לבקר מה שהוסיף עוד הרמב"ם לומר והוליל והדבר כן לא
לוה לדש כשהוא ס"מ ולאמר כל מה שיולא לילן זה לעניים הו כל שכר בית
זה לעניים וכו בהם העניים · וכ'הרב"י לוכה למידק דלקמ לא נאמר שכונתו
לומר שלאמר כל מה שיולא לילן יה יתן לעניים מ"מ מי שאמרו' נתתו לעניים
דהיינו הס"מ ליתיה בעולם והיורשים לא נדרו ולא חל עליהם נדר מוריהם וזו
היא השגת הלחב"ד שכתב דבינו ונראה לי שהרמב"ם סובר דביון שלאמר
מוריהם כל מה שיולא לילן זה לעניים והם שמעו ושתקו שבור וקבול והו"ל
כלילו נדרו הם בעלמם וחייבים לקיים נדרם עב"ל וכפי תירון זה יש לומר
בב"ד דלא חל על היורשים לקיים הנדר כיון שלא היו עומדים שם בשעת הנדר
ומתוך דברי ה"ה שנתן טעם לדברי הרמב"ם שכתב שהוא מוסיף לומר שלא
כמתנת ס"מ לע"פ שאין הנודר קיים מלד"ה כמו שהוא מחוייב לא היה
קיים ועיקר מחוייב ג"כ דקדוק מהרי"ק שהוא מטעם מלד"ה כמו שהוא
מחוייב לא היה קיים לכל לשוב לחלק בענין שביאר שהרמב"ח סובר בבריח
העומד בי שהם לאמר מה שיולא לילן זה יתן לעניים לא זכו העניים עד
שיאמר לתן לו לתננו לנדקה דלע"פ שגם בזה לינו מחקדש מ"מ הוא חייב
לקיים דברו משום נדר דכתיב ככל היולא מפיו יעשה ולין לפשר לומר בס"מ
שלאמר יתן שזכו העניים דלא עדיף הס"מ מהבריח שעודנו בי דלא נקרע

שו"ת נבחר מכסף

נדר פל עד שלא יאמר יתן ל"כ גם כ"מ יין חייבים יורשים לקיים הנדר
דלא עדיפי מגברא דיתו מחמתיה וליכא למימר דהא דמ"מ לייורי כיאמר
יתן לפי שביון שהוא ס"מ ומצוה בודאי שיין כדעתו ליתן הוא בעצמו שלא
יצו לו יתן קאמר ולא כיצו לומר דהרמב"ם סבר דגם כיאומר יתן חייב
לקיים משום נדר שכ"ן ממה שהשיג עליו הראב"ד ולמר יכל לא לאמר יתן
לו שיאמר לבניו לא קצו ענייים משמע דהרמב"ם סובר דכיאומר יתן חייב
לקיים משום נדר ולכך כ"מ הוסיף לומר שאע"פ שלשו קיים מלו"ה כמו
שהוא מחוייב אם היה קיים הא ליתא דכפירוש יאמר כדכ' הרמב"ם יתנו
לצדקה אע"פ שלשו מתקדש לפי שלשו כעולם הרי זה חייב לקיים דברו
דמשמע דלא לייורי שלא כמחחייב ליתן שאמר יתנו ואע"פ שגם כיאמר
ג"כ יאמר מה שיוליא יילן זה יהיה להקדש שחייב לקיים דברו כבר כתבתי
למעלה שבהקדש בדק הבית דוקא לייורי יכל ויתן לצדקה או יהיה לענייים
לא יאמר כלום וכ"ן מתוך דברי הרב"י שבהב שלא יאמר הרמב"ם חייב לקיים
נדרו שלא כשיאמר יתן לענייים ומה שנמלא כתוב בטור ח"מ העתק מ"ש
הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה ובלוחו נוסח כתוב יאמ- מה שתוליד בהמתי
יהיה קדש או יתנו לצדקה וכו' חייב לקיים דברו זה הוא טעות המעתיק
כי בכל ספרי הרמב"ם כתוב לשון זה יאמר מה שתלד בהמתי יהיה הקדש לבדק
הבית או יאמר יתנו לצדקה וכל חייב לקיים דברו וכן כ' בהלכות ערכין
וחרמין פ"ו ה"ל כיגר האומר הרי עלי להקדיש כל מה שתעלה מלוחתי הרי
עלי ליתן לענייים מה שחוליא שדה זו ה"ו חייב ליתן מה שיאמר כשיהולו לידו
ע"כ הרי מפורש כיין דלא כתב לחייב משום נדר שלא כיאומר יתן או הרי
עלי ליתן ואפשר לקיים דברי הרמב"ם מתוך הדוחק שכתב בלשון אם נוה ס"מ
ויאמר מה שיוליא יילן זה לענייים זכו הענייים ולא כתב יתן לענייים לפי
שביאומר יתן יין כיין מדיים ואפילו בעודנו בי כ"ש שיין היורשים מצווים
לקיים בזה דברי המוריש יכל היי ליפטר דנקט הרמב"ם מה שיוליא יילן
זה לענייים עדיף מיאומר יהיה לענייים או יתן לענייים דכוותו לומר מה שיוליא
יילן זה הרי עלי ליתנו לענייים ויאמר מה שיוליא יילן זה לעניים כלו' הרי
הוא עלי ליתן לחשבון הענייים וכיון שבעודנו בי חייב לקיים מדרו גם כ"מ
שלוה כן חייבים יורשיו לקד"ה כיילו היה בי ועוד י"ל דכיון שדב' ס"מ ככתוב'
ומשורים דמו שהרי האומר הלוחני לפ' יאע"פ שבכריא ל"מ שלא יאמר כן
כמעמד שלשתן מ"מ כס"מ מהני יאע"פ שלשו כמעמד שלשתן ג"כ גם כוה לפ'
דמה שלוה הס"מ ויאמר מה שיוליא יילן זה לענייים יצו מפר' דכריו שלי הרי עלי
ליתן ומלו"ה כמ"ש ה"ה וחייב'ורשיו לקיים דכריו וקנה כפי הנר' לא נמלא חולק

על

על דברי הרמב"ם בחלק הזה של ס"מ כי הרלב"ד לא הזכיר שלא כבריאת האומר
יתן לעניים אחד בס"מ לא מציר שמזיג עליו ולע"פ שבטעם הכתוב בטור
כדברי הרלב"ד אם אמר יתן או אמר לכבוד תבו לא קנו עניים דמשמע במטה
לכבוד תבו שהוא ס"מ לא קנו העניים וכן נראה שהוא דעת הרב"י שכתב לאיך
למידק על הרמב"ם שאמר אם טוב ס"מ ואמר כל מה שיוציא אילן זה לעניים
וכו אבל העניים שברי הס"מ ליהיה בעולם והיורשים לא נדרו ולא חל עליהם
נדר מוריאם וזו היא הגמת הרלב"ד שכתב דבריו עכ"ל · ומשמע מדברי
הרב שלע"פ שמלשון המשנות לא משמע כן דלא הזכיר שלא על אחלק ראשון
שכתב בריאת שאמר יתן ולא תזכיר בחלק השני שהוא דין הס"מ מ"מ בלשון
המשנה שכתב דבריו בה או אמר לכבוד תבו לא זכו העניים משמע דהזכיר
נ"כ על זה אחלק של ס"מ שטוב לתת · ויש לדחות דילמא לא אתרה הרמב"ם
שלא באומר מה שיוציא אילן זה לעניים דעדיף היה ליזהר מאומר יתן או
תבו כמו שכתבתי לעיל לי נמי דשמא הרלב"ד לא ליידי בס"מ שלא כולהו
בבריאת האומר יתן או אמר לכבוד תבו דלי ליידי בס"מ היל"ל או טוב לכבוד
תבו ומם נם שבכל הספרים שבאו בהם המשנות הרלב"ד לא נמצא בתוב שלא
באומר יתן לא זכו העניים ולא הזכיר בדבריו דין הס"מ ומשמע שהוא דין
מוסכם לכ"ע · ול"כ כ"ד שהוא ס"מ מטה מחמת מיתה לפסר שלע"פ
שלא באו הפירות לעולם זכו בהם העניים · ומיהו כתב הריטב"א שמלר"ה
הוא בשטה ליורשים ושתקו אבל טוב על היורשים שלא בפניהם אין בו משום
מלר"ה עיין בטור ח"מ סי' רנ"ב ולפי דברי הרב המגיד אין דעת הרמב"ם כן
אבל אני מוכך בטאה זו דלא טוב ואמר הפירות יתבו לעניים או יהיו לעניים
שלא אמר הפירות יתחלקו כך וכך דנרע היה ליזהר מאומר יהיה לעניים או
יתן ול"כ אין כאן כדי שנתחייב או טוב ליורשיו לתת שלא טוב על סדר חלוקים
ואין כאן לא כדי ולא הקנאה ושוה ליה ממונא בחזקת היורשים ולע"ג דלמדינן
דעתיה דנותן דכוונתו היתה לתת לותם פירות בתחנה ותנן פ' מי שאת נתן
מתנת ס"מ אם שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה לא שייר אין מתנתו מתנה
ובגמ' מתן תנא דאזיל בתר לומדנא ר"ש בן מנסיא היא דתניא הרי שהלך בנו
למ"ה ושמע שמת וכו' בבר בתב הריב"ם סי' ר"ו ול"ל ש תטעה לומר דלמדינן
לדעתיה דס"מ כדי לקיים כל כוונתו שלא לו' דס"מ שנתן מתנה ואין לנו יודעים
אם דעתו למתנת בריה או למתנת ס"מ שבוה הולכים בתר לומדנא דאם נותן
כל נכסיו ודאי לא נתכוון זה לתת כל נכסיו לאחרים במתנת בריה ואוה ימות
בריעב אם יהיה שלא ודאי במתנת ס"מ נתנם לו ולזה אם עמד אין מתנתו קיימת
לפיכך אם מיהו ואם מת וכה המקבל לפיכך כלא קנין דדבריו בבתובים

שו"ת נבחר מכסף

וכמסורים ולפ שייר הרי היה מתנת בריה כיון שלה פירש מתחת מיתה ולפ קנו
מידו מתנתו קיימת לפי' לפ עמד והיו יכול לחזור בו וכלה קנין יון בדבריו כלפ
ולפי' מת לכל לה נו' דלמדי' לדעתיה דהיכה שמן הדין יון ממש בדבריו שנקיים
דבריו מחמת כוונתו דלה"ה לפי' האומר ידור פל' כביה זה יקבל פל' פירות
דקל זה למאי יון בדבריו כלפ והלה לנו רואים שכוונתו ודעתו שיקנה זה
דירת הביה ופירות הדקל שלפ שיון הולכים לחר לומדן דעתו לקיים מה שהיו
מועיל וכו' עכ"ל הרי שיון לנו מקיימים דבריו משפ לומדנה כיון שיון ממש
בדבריו מן הדין והיה לפ' למד ולומר כיון דקי"ל דהאומר יקלקו פ' בנכסי
דמהני כש"מ ודייני' לשון מתנה כש"מ כמו שהביה זה הטור סי' רנ"ג ל"כ
גם כנ"ד שלמר יתקלקו נכסי נלמר דכוונתו לומר לני נודר שיתקלקו נכסי
כך וכך לענייש דהיינו נודר לתת מתנה וזכו הענייש על פי הדרכים שכתבתי
ויש לנו לומר כן לע"פ שלנו מומלים ממון מחוקת היורשים לפי שבתב
הרמב"ן בתשו' סי' כ"ח דסתם חדש רוצה לקיים מתנותיו וכל שלפשר לדון כן
דון ע"כ לפ כן גם כנ"ד דלפ' לדון ולומר לשון יתקלקו שהוא כמו יקלוק פ'
כש"מ דהוי לשון מתנה · לכל מכל מקום קשה הדבר להוליל הממון מחוקת
היורשים כיון דקי"ל שדין הדיוט עם הקדש כזמן הזה הוי כדין הדיוט עם
הדיוט כמו שכתבתי למעלה בשם הרש"ם והדיוט ליכו מוליל ממון מחזקת
היורשים שלפ ברליה ברורה וכיולפ כזה מלמדי כתשו מהרשד"ם י"ד סי' קע"ג
כמי שהה ריוח החפר לענייש וכתב רוח יפלנו ולין בו ממש כי רוב הפוסקים
לפשר מיש יפס לנו שותים והגלונים והרלב"ד והרש"ם סוברים שלין ממש
בלומר ונתן לעניים לו יתנו לגנייש ולפ ולפלנו מידי מחלוקת ופלוגתה דרבותה
והכפים בחזקת יורשיו קיימי דהקדש כזמן הזה דין הדיוט יש לו כמ"ש
הרש"ם ול"כ וכו היורשים ולפילו שיהיה זכות היורשים וזכות הקדש שוה
בשוה הם יזה מדלוריימה כ"ש וק"ו לפי' לסברת הרמב"ם ליכו שלפ מצוס מלר"ה
וזה ליכו שלפ מדרבנן וזכות היורשים היה מדלוריימה ולפ לחי ספק דרבנן ומפיק
וזכות היורשים שהיה ודלי דלוריימה עכ"ל · כלל העולה מכל זה שטוה זו
שטוה לחלק הדיוח לעניים לין כה ממש ולפ וכו כה עניים לפ מדר דין הקנלה
כיון שלפ כלו הפירות לעולם וגם מדר חיוב לקיים נדרו הין כלן כיון שלפ
לחר לתן לו ינתנו ולחר יתחלקו וגם לפ לחר כן בפני יורשיו ושתקו לומר
מלוה לקיים דברי המת כיון דסברו וקבילו וכיון שכן לפשר דלפילו הרמב"ם
יסכים כוה דלין כלן וכיה לעניים :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

שאלה שר העיר תפס לוגרות שמעון כאומרו שהוא פלטור של ראובן
דלוי שם פקדון גדול כיד ראובן ולוי חייב לשר כך גדול מעלילה
שמעליל על לוי מהמטבע שנעשה על ידו כפסנה ורלו' לוינו כמדינה ותפס
השר שמע' ורלה להכיתו כדי שיוציא לת נכסי ראובן כעדים וברלות שמעון
כי הדברים מתפשטים תוך עם השר כדי שיסיר התופמות ושלח יקח מה שכתם
כי יש כך רב מנכסי שמעון ומנכסי ראובן גם פקדונות של לחריס כך גדול
ותוך כסך ת"ם נרוש ולקחם מחנלי ראובן כלבד ופתח לוגרותיו והגיל עלמו
כממון של רלו' לשר שלו ממנו ועתה רלו' משיב לתם עתה ליוך פלטור שלי
ולא מכרת לי וה ה'שנים שוה כסף ולני ליני חייב ללוי שם דבר שלם פרעת
לנכם הוא מפתיך שלא יקח כל מה שבלוגרות וזה דומם לנחשל שקם ביום
והשליכו מהסביבה חפנים להקל מעליהם שלא יטבעו כולם ביס וכשולחים
יטילו מה שהיה שוה על רלם הנכסים ודכ"ו הוא מעשים ככל יום וגם שלא
הכוהו כלל ח"ו שלא ליימו עליו ליוס כעלמה כדי לסוליה ממנו מעות כמנהג
השרי' דנוסי ולא עברי וגם למה לא שלח לשר ביתו הסוסר לשר שם השופט כל הלרן
ולתת לו שוחד לעשות משפט לתת כי ליכא דינא כלרעא וכשכיל שמעון
תשוש בנכסי רלו' ויועיל לו להגיל נכסיו בממון רלו' ושמע' משיב שהשר לא
הגליל שלא על נכסי רלו' שהיו בלותם לוגרות וכך לתר לו השר הכא לי ממון
רלו' המופקד בידך בלוגרתך והפטר וחילך ולוגרותיך לך לתן וכיון שלא שחל
ממנו שלא ממון רלו' שלא רלה לגלותם לשר כדי שלא יקח לת כלם שהיה כתם
לרכעה וזמשה פעמים מסך הממון שפייסו לשר וכשכיל שעשה טובה עם
ראובן ולא גילה לין רלוי שיפסיד לא הוא ולא לחר משחר כעלי הפקורות
שבלוגרות יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ה:

תשובה פ' הנוזל כתרה מייתי עובדא דהסוא נברא דאפקידו נכי כסף
דכספא לתו וגכיה עליה שקליה יהכים ניהלייהו לתו לקמיה
דרכא פטריה ה"ל לאכוי הלי מגיל עלמו כממון חבי' הוא ה"ל רב אסי נמוי לגן
לי לתיר עליה לתו ולי לא לתיר לאהוא כספא הוא דלתו וכ"פ הרי"ף וגם
הרמב"ם פ' נ' מהל' שאלה ופקדון כ"כ המפקיד אצל חבירו ממון או כלים
חתוכים וכלו עליו גבים וקדם ונתן להם הפקדון להגיל עלמו אם היס לתור
שהוא כעל ממון חייב שחוקתו שבגללו כלו הגבים ונמצא זה הגיל עלמו כממון
חבירו ואם היגו לתור חוקתו שלא כלו שלא לשם הפקדון ופטור עכ"ל ולפום
ריהטא אם שמעון כעל הלוגרות הוא לתור בנכסים רבים שיש לו בלוגרות
כין מאלו ובין מאל לחריס היה נראה לומר שכרעת השר היה כשחפס
לשמע' ליטול מהממון שבלוגרות שהיו מתומים וסגורים חותם השר ואם כל

שו"ת נבחר מכסף

שמ' לשלם ההפסד מנכסי רחו' הוא מגיל עלמו וחכיריו בממון חכירו · מן
חמת דלא סליק לדעתין לומר מוליה נרס שנחפס והוא לכדו שלם ישלם ההפסד
שלעפ"י שנחפס בעד רחו' כבר פסק הרמב"ם פ"ח מי שנחפס על חכירו
ולקחו נויס ממון ממט כגלל חכירו אין חכירו חייב לשלם דמה ודלי
פשיטא לן דלא ס"ד למימר הכין כיון שהשר לא עשה עיקר אלא מחמת
החומרות שיש בהם ממון רחו' ונמלא שחפס השר ממון רחו' בעד רחו' אבל
אי איכא למימר הוא דאולקין ההפסד כפי הממון שהיה בחומרות ואע"פ שהיה
לשמ' מממון עלמו גם הוא בחומרות כדי שיעור ההפסד שנתן לזה אין לטו
לו' שלא ישלם כפי הקחורות וכן תמלא בחשו' מימוניות לס' גזיקין סי' כ' שהביא
ההיא דירושלמי רב נחמן נחפס לבולי אחא עובדא קמיה דר' אמי אמר אי
איח בנכסי דנחמן שנחפס לבולי יחן מנכסיו ואם לאו יחן משל אחלע וכ'
שם סוף דבריו ובולי הוא שנחפס לחיילות אבל הכא שנחפס ביד השר אינו
מחכוין לגבות אלא מהממון שנוטל ונותן בו ירחה לי אפי' כי איח ליה לדידיה
נכסי כדי פדיוט נותן גם העסקה לפי חשבון מכל העסקה שבידו עכ"ל וכן
היה אפ' ללמוד מהאיה דחניא פ' הגוזל ופסקה הרמב"ם פי"ד מאל' גזילה
וחכי' ול"ל שיירה שחנחה במדבר ועמד עליה גויס לטרפה ופסקו עם הגויס ממון
ונחנו לו מחשבים לפי ממונם ע"כ והכא בנ"ד נמי כשחחם השר האומרות הו"ל
כעמד גויס לטרפה ונחנו לו ממון דמחם' לפי הממון גם מה שרלה השוא לדמות
האי להאיה דספינה המהלכת בים ועמד עליה נחשול לטבעה והקלו ממשאה
דמחשב' לפי משאוי וה"כ משלמין לפי ממון שו דבריו וכל זה לינטו שוה פנ"ד לחייב
לשמ' וגם לא לבעלי הקחורות שהיו שם בחותם האומרות לפי שעלילת השר
בנ"ד היתה ביחוד על נכסי רחו' המונחים שם בחומרות ולא נחפס שמ' אלא
על הדבר הזה שהיה אומר לו השר הרחני נכסי רחו' ואפטור ואילו הרחה שמ'
ולא נשח ונחן ביד היה פטור כמו שפ' הרמב"ם פ"ח מאל' חובל ול"ל כל"ח
כשהרחה המוסר מעלמו אבל אם אנסוהו נויס או ישרש אנס להרחות והרחם
ס"ז פטור מהחשלומין וזה מוסכם וכ"ם בנ"ד שלא הרחה שמע' האומרות אל
האנס ואע"פ שכחוב שם ואם נשח ונחן ביד אע"פ שאות אנס חייב לשלם
שהמגיל עלמו בממון חכירו חייב לשלם והכא בנ"ד נשח ונחן ביד שמ' לשלם
מנכסי רחו' נא ולמר דברי הרמב"ם שפי' ואמר כר"ח שאם אנסו להביא והביא
שחייב כשלא הגיע הממון לרשות האנס אבל אנס עד שהרחהו ועמד האנס על
הממון ונעשה ברשותו ואנס אח ישרש עד שהוליכו לו למקום אחר ס"ז פטור
מלשלם שכיון שעמד האנס בגד האומר ככר אבד כל מה שיש בו וכאילו
נשרף ע"כ ול"כ בנ"ד שאנס השר האומרות הרי עמד על הממון ומהאיה שעאח

מקלח

מקלח קלויה וחפי' כשל ונתן כיד ה"ז פטור . וכ"ת עדיין יפשר לחלק דלח מקרי עמד החנם על הממון שלח כשהממון גלוי ונפוי לפני החנם אבל כג"ד שלח נרחה הממון כפני החנם שלח שחתם פתח החוטרות ולח טדע הממון חשר בחו ש קרכנם הח לח מקרי עמד החנם על הממון כדי לפטור לטשל ונתן כיד הח לחו מלתח דעש היות שחין הסברח היסרם נותנת לחלק כן מ"מ מבוחר הדבר כמה שהביח ה"ם דכרי הרשב"ח שלמר בחנסוקו להביח והביח דחייב ה"מ חם חותו הממון חינו במקום שיד החנם שולטת בו חבל חם חותו סממון במקום שיד החנם שולטת בו חפי' היו רוחסו כל שיכול לחפש ולמלח פטור ע"כ . ומרי חין לך יד החנם שולטת בו כג"ד שחתם השר החוטרות וחנסו להביח והביח פטור . ומעתה הדבר ברור שחין לדמות ג"ד לנחשול שעמד כים ולשיירה שעמד עליה נייס דהתם בח החונם דרך כלל על כל מה שבספינה ומה שבשיירה חבל הכח לח בח החנם שח על ממון רחוב' ביחוד כלבד ובח שמעו' והלילל שחר נכסי רחו' שהיו בחוטרות בחותו ממון שנתן לשר וחין זה מלילל עלמו בנכסי חבירו שח מלילל נכסי חבירו בנכסי חבירו ולע"פ שהיה שמע' לחוד בנכסים רבים בחוטרותיו כיון שנתפס כדי שירחם לח ממון רחו' המופקד שם ה"ז פטור דע"כ לח מפלגינן בהחיח כסח דכספח לי לחיד לי לח לחיד שח התם שבחו החונסים לו הנגבים בסתם ולה נודע על מה בחו ובח ונתן להם כסח דכספח ומיגול מודם לחריגן נחזי חנן לי לחיד הנפקד חוקתו שבגללו בחו ולי לח לחיד חיקתו שבחו על הפקדון חבל כשנודע הדבר בבירור שבח החנם על חותו הפקדון ונתנו לחנם לע"פ שיהיה הנפקד לחוד בנכסים הרי זה פטור שחין זה נקרח מלילל עלמו כממו' חבירו . ועוד יש לנו לומר משורת הדין שלע"פ שלח היה חותם השר החוטרות ולח עמד על ממונו של רחו' וגם לח היתה יד השר שולטת בנכסים חם לח נתנם שם' מ"מ חם החנם השר לשמע' ולמר לו תן לי פקדון רחו' שהוח בירך והיה לרחו' חותו פקדון כיד שמעו' ונתנו לחנם הרי זה פטור שמע' לדעת הרמב"ם כמ"ש ה"ה פ"ה מה' שלה ופקדו' דרין שהכלחתי למעלה המפקיד חצל חבירו ממון חו כלים חשוכים וכלו עליו נגבים וקדם ונתן להם הפקדון וכו' חם היה לחוד חוקתו שלח כלו שלא לשם הפקדון ופטור . וכתב הרשב"ח כשחמרו פטור דוקא שהוא במקום שיד הנגבים שולטת בהם שחם יחפשו ימלחו הא לחו הכי ודאי חייב דלא גרע מחנם שחנסו להביח ממון והביח שהוא חייב כל ומן שחין יד החנם שולטת בחותו ממון ולדברי רביט שלא חילק יש לומר דשחני הכח דכיון שממון הוא ברשות זה הנפקד ומחמת פקדון זה בלו לו נגבים ושודדי לילה היו כדין שיתחייב זה משלו לשלם כיון שלא נלכד הפקדון ממחת פשיעתו וסו

שו"ת נבחר מכסף

ס"ח שליט חייב שלח כפשיעה והילכך פטור לכל מי שלנסותו להכיח ממון
מבירו שהוא ברשות מכירו ולין יד הלנס שולטת בו שלח כהודלתו של
זה בדין הוא שיתחייב שהרי ממון זה ברשות בעליו הוא והרי מליל עלמו בעמון
מבירו ולין לנו יכולים לומר בכהן מחמת מעשיו של בעל הממון בה הלנס
לזה כך כ"ל לדעת רביט עכ"ל וכתב הרב"י סי' רל"ב שכן דעת התו' והרש"ם
הרי לדבריהם שבפקדון שבידו הם בלו הלנסים בגלו לע"פ שלין יד הלנס
שולטת בו הם נתנו לנלנס מ"ו פטור ולע"פ שהרשב"ם חילק גם בפקדון ולמר
דוקל שהוא במקום שיד הגנבים שולטת בו כמו שהביח ה"ה י"ל דשלני היכל
דלנסוהו להכיח ממון סתם ולל הזכירו כפי' לותו פקדון ממש דהתם לע"פ
שהיה כירו פקדון משל רלו' הם נשל ונתן כיד הלנס ולין יד הלנסשולטת
בו חייב לשלם כיון שלל בל לו הלונס מחמת לותו פקדון שלל הנסיהו להכיח
ממון סתם לכל הם לנסוהו להכיח לותו פקדון ממש השר הפקר לתו ונתן
כ"ע מודו שפטור לע"פ שלין יד הלנס שולטת בו ויש רלים לדבר ממה שהביא
הנמק"י פרק הנוזל שכתב הרל"ה בשם רבו הרמב"ן שעיקרן של דברים
שבל מקום שלין הלונס בל לו מחמת לותו הממון בלו' שלין הממון נורס
הלונס חייב בגון הבל לי ממון פ' שביד מבירו הרי לין לותו ממן נורס לו
עבשיו הלונס וכן הם היה פקדון הגלו ולין לונסין לותו להכיח ממון סתם
חייב שלף בלן לל בל הלונס לו מחמת הממון ההוא לבל הם היה פקדון
הגלו ולנסוהו נויס לתת להם לותו פקדון שהרי בל לו הלונס מחמת לותו
ממון פטור לפי שידו ביד הבעלים ולדעתל דהבי לפקידו נבי ולדעתל דהבי
קבל ממון מניה שלין לדם משים עלמו בממון מבירו יותר מממונו ע"ב
גם בלמחות פרק הנוזל בתוב ללמר השמועה מוכחת והדבריב עלמם
נרלין שיש הפרש בין נפקד לדם לחד שהלחד שלנסיהו להכיח ממון
של פלוני משמייח הוא דקנסוהו בהך לונסל דנפל עליה ולסור להגיל עלמו
בלותו ממון של מבירו שלין הממון נורס עליו בלוס הילבך מביון שבלח
בו יד נעשה עליו נזלן להתחייב בלונסיו לבל הנפקד שהוא שומר לבעלים
ידו בידם ורשותו ברשותם ועשייתו בעשייתם ורולים לותו בילו הבעלים
היו שם ובלו עליהם הגנבים שבודלי היו נותנים לותו להם והלריך ע"ש
וביאור דבריס הלו של הרמב"ן פירש הרל"ה תלמידו דבלנסוהו על לותו
פיקדון שפטור וכמש"ל והלתל דבל"ד שלנס השר לשמעו' להכיח הפקדו'
שים בלוברו משל רלוב' לין זה מגיל עלמו בממון מבירו והרי זה פטור
שמ' מלשלם בין ממה שים לו בין מממון של לחריס עמיו בלותם לוברות
ולם נפשך לנמנס ולומר שהרי בתב מיהריק"ו שורש ד' שבל הקהלות לשר רלוי

לחשוב

לחשוב וקרוב לודאי מ"ו שנס עליהם יעבור כום התרעלה ולס לא היה הדבר
הזה מתוקן שהדין נותן שיטלו בעול גם הם מאחר שהגלת לותו קהל היה
הגלתם וכו' והאריך שם כזה וכפי זה גם בנ"ד שכל הסחורות שהיו
בחורות היו קרובות ליאבד ולס לא היה נתקן הדבר כפיום הסר ורלוי
שכולם יסייעו בלותו הפסד כבר רמה מהרשד"ם הלי דמהריק"ו מתוך דברי
הרשב"ם כתבו' בלוי ויהודה שהיו דריס בבית סמוך להגמון ועשו שחוק והעלילו
ההגמון על הקהל על לותו שחוק והטילו העונש על הליבור ופטר ליהודה
ולוי אע"פ שגרמו במעשה השחוק וכודאי לס היו תופסים לותם היה מגיע
להם עוק גדול ועכ"ו פוטר לותם וכ"ן לפסוק הלכה למעשה כדברי הרשב"ם
עכ"ל ועוד ראיה לע"ד שבב"ד שלפני מהריק"ו יושב שמע' פטור דשלחי גזירת
הקהלות שהיא גזירה כוללת לכל עם בכ"י והע"פ שלא הגיעה הגזירה למקומות
הרחוקים כ"ן שאם לא נתקן הדבר היה מגיע גם עדיהם ולפיכך רלוי להם
לכייע וכמ"ש הרב עלמו שם שהרי לא רולים כל מחזקתם עליהם להתכפל
ולהתגולל וכל כה"ג ברי היזקא ע"כ לכל בנ"ד שלא העלילו הסר כי לס
על נכסי רלו' כייחוד ולס לא היו נכסי רלוב' לא היה מעלילל כלום שהרי
כמה עשיירים בעיר ולא התעולל עליהם ל"ב כמלאו נכסי רלו' כמו רודף
לשמ' ולשאר נכסים שיש להחרים שם ויש להגיל בנכסי הרודף כהחוק עובדא
דפ' הגוזל דקדיש תמרא למעברא ושדייה למיא ופטריה רבא ל"ל לכיי הא מגיל
עלמו בממון תבירו ל"ל רבא הלי רודף הוא וכו' וכן פסק הרמב"ם פ"ח
מה' חובלו"ז ספינה שחזקה להשכר מכובד המשא ועמד ל' מהם והקל
ממשאה והשליך בים פטור שהמשא שבה כמו רודף לחרי'להרגם ומטה רבה עשה
שהשליך והושיעם ע"כ ולע"פ שהרלב"ד השיגו בזה ולמר לין כאן מלח ולין
כאן תבלים ולין זה דומה למעשה דחמרא פ' הגוזל ודין זה שמטיל לים
לע"פ שהטיל מלים לחד מחזקין על כלם לפי משאם מכל מקום לא
השיג הרלב"ד אלא בענין הספינה שהקלו ממשאה והשליכו בים שאינו
שכיון שכובד המשלוי בספינה גורם שבירתם לפיכך מחזקין על כולם לפי
משאם לבל בכיוצא בנ"ד שממון רלו' היה הגורם לתתום הסר לומרות שמעון
הוא ליה רודף לכ"ע ופטור כהחוק עובדא דחמרא שהיה רודף למטבע מברא
ופטריה להחוק דשדייה לחמרא במייא · ולזכה למידק כמ"ש ה"ה על הסגת
הרלב"ד שכתבתי ול"ל עתה לפרש גרסי' החוא נברא דהוה מסיק חמריה למברא
וכו' ותניא ספינה שהיתה מהלכת בים ועמד עליה נחשול וכו' מחזקין לפי
משלוי וכו' וכבר כתב רביו דין זה פי"כ מהלבו' גזילות וכו' ומתוך דבריו כ"ל
שהוא מחלק בין זו לזו דתניא דוקא שעמד עליה נחשול הוא לגבי כבד מגלי

שו"ת נבחר מכסף

היס וחין הספינה טעונה יותר מדחי שח להשקיט שחון גלי היס הס משליכים
על מי זה לחרו מחסכין לפי משחוי וכמה פעמים יקרה זה ליורדי היס ומה
שכתב כאן הוח כשהיס מתנהג כדרכו שח שהספינה טעונה יותר מדחי שלחד
לו שניס טעונה וחו המשחוי כרודף והייט עוכרת דממרת עכ"ל וקשה דלפי
החילוק של הרב המגיד חס טעונה לספינה כל הסוחרים כלחד לו שלח נודע
לנו מי היה הטוען הלחרון שהכניד המשא בספינה היה רלוי לחלק מה שהשליכו
כיס כפי משחס ולמה פטרו למשליך ליס ומדיס הרעה על לחתו שהשליכו שלו
ליס וכל שלחר הסוחרים שהיו סחורותיהם עס היו נקיים מההפסד והלח לין זה
נורס יותר מחכירו וקדוב לזה נמנס הממק"י ע"ש . וחס הרמב"ס מדבר
בידוע שזה שהשליכו ליס שלו היה הטוען הלחרון שגרס כובד המשחוי.ולכך לין
משלמין לו עבין קשה למה לחמר ועמד לחד וחקל פטור והרי כך סיל"ל כל
כני הספינה פטוריס וע"ק דלוקי הרב המגיד חל דספינה שחשכה להשבר
והחיל דעמד כולהו לחיודו שהיתה הטבעת הספינה מכובד המשחוי והתס שלח
נודע מי טען בלחרונה וגרס כובד המשא מחסכין כפי משחס וכלן שנודע
הטוען הלחרון שגרס הכובד כמשחוי כשהשליכו משלו הס פטוריס וע"ק למה
הולרך החילוק של ה' המגיד שיס לנו לומר כי לח יוד הרמב"ס כיון זה לומר
שההפסד יהיה על הלחד ולח על כל כני המשחת שח כלן שנה רבינו ללמד
שהמשליך המשא ליס לח יתחייב בכל מה שהשליך ליס לפי שבדין עשה שהמשחוי
היה רודף לחריו להרגו ומלה עשה להושיע עלמו וחכיריו לבל לעולם שמחסבין
ההפס- כפי חשבון משחס כדין נחשול שעמד כיס שפסק כה' נוי' פי"ב שמחסבים
לפי משחס וכזה נסתלקה הסנת הרלב"ד ויש ליישב דכרי ה"ה כדוחק שמרכרי
הרמב"ס שכתב עמד לחד מהס והקל ממשחה והשליך ליס כטור שהמשא
שבה כמו רודף משיב שלחד מהס מבעלי המשחות שבספינה הוח שהשליך
המשא כיס ומשמע שהשליך מהמשא של לחריס ולח משלו כלום והשתח לסיס
למשחות דין רודף שמכובד המשחות בקשה הספינה להשבר היתך יהיה פטור
המשליך המשא ליס מהחלק הנוגע לו ממשחו שגם לותו חלק היה מהרודף ולפי
לפשר שיהיה פטור מכלום לכך הוכרח הרב המגיד להעמיד דברי הרמב"ס
בטוען לחר כל משא הספינה שהוח הגורס הכובד והוח הרודף ולכך כשבה
לחד מהטוענים הרלשונים והקל ממשחה כלומר מהחלק של זה הלחרון שגרס
הכובד והשליכו ליס פטור מכלום לבל כדין הנחשול פסק הרמב"ס שהס מחסבים
לפי משחס ולח חילק כין הטוען לטוען לחרון לפי שלח כח הלטר כיס
מחמת הכובד שלין הספינה טעונה יותר מדחי שלח כח להשקיט שלון גלי היס
ולשיכך כיון שלין לחד מהס נורס יותר מחכירו לשיולו קרס לחד והשליך ליס

מכל

משל חבירו מחשבין לפי משלוי ווק לויך שיהיה קס דינא כשטרא הרודף ניתן
להגיל עצמו מידו בכל לופן שיהיה וכ"ש כנ"ד דלויכא נמי שעמד החנם על
הממון ששלל ממון רחו' ושחתם הלומרו' הרי יד החנם שולט בו מתיך החותם
ובודאי ששמ' וכל בעל הסחורות שהיו שם בלומרות פטורים לשלם בהיזק רחו'
דמההיא שעתא דקס החנם עליה מקלח קלייה . ולע"פ שכתוב בהגהות
מיימוניות דכענין לוגם נפשות לכל לוגם ממון ליכו לוגם והכיה רליה מעדיס
שחתמו מחמת לוגם ממון דחשבינן להו רשעים ופסולים להעיד כמו גזלנים
לכל מחמת נפשות הוי לוגם ככר כ' הרמב"ם שם הרי שנזר המלך להכיה יין
וכו' לנסו המלך והבלה מפני הלוגם ה"ז פטור שלם לע ירלחו יכהו וימיתכו
ע"כ הרי שיסוד' ומכות הוא קשה כמיתה' ואד' חמורות המכות מנפשות דשמלה
נגדוהי לחנלה וכו' ולין כלן עביד לינים דנזיס ולא עביד כי עינו הרוחות
כי חמת מלך מלאכי מות וכיון שנמסר כיד הסרדיוט שוב לין מרחמין עליו
כי אם כרלי כסף וכר מדיוים לנו לומר כנ"ד שלע"פ שלא נהנה שמ' להכיה
ממון רחוב' רק שלתם השר הלומרות שהיה בהם ממון רלוכן וממון לחריס
שנמלא ממון רלוכן רודף לממון שלר כני לדם שבלומרות יש רשות להגיל
לת ממון הנרדף בממון הרודף וכ"ש כשרלה שמ' לרחם על ממון רחו' שלא
ילך כולו לטמיון ורילה לשר כרלי כסף לפטור שלר הממון מיד לר שים לבו לו'
לויך תלקה מדת הדין שבשביל שעשה טובה עם רחו' יהיה לו לשמ'נזק והפסד
בנכסיו שלא הרי הוא פטיר ועטיר נס מה שטענן רחו' שפשע שמ' על שלא
הלך לקבל לפני שופט העיר הן לומת כי הדבר ידוע על שער כת רבים שמושל
מקשיב על דבר שקר לא ישמע לקול שופט כי-כחר הזה שופטים לשופטיהם
ורליס לדבר שחתם הלומרות בפרהסיא ולא חלי ומרגיש מהשופט וכמה פע'
רחיטו כי אם לעוק יצעק ש השופט תעלה חמת השר ויולקה בכפלים וזת
ועוד שכיון ששמ' הוא ש"ח לרחו' והיטו מחוייב להגילו שלא בחנם כדין רועה
שהיה לו להק"ים במקלות דקי"ל ש"ח בחנם וש"ם בשכר וכימים השלה לין
פונה ש החמת ונם היטב לין לתם כי אם על רבי כסף וש"ח היטו מחוייב
להגיל בשכר ק"כ לין כאן פשיעה לכל לין לשו נריכים לכל זה מטעם שלמר'
שכיון שבקש השר ממוטו של רחו' וחתם הלומרות שים בהם ממון של לחריס
נמלא ממון של רחו' רודף לשמ' וניתן להגילו בממוטו של רודף כמ"ש הרמב"ם
פ"ח מה' חובל ורודף ששבר כלים של רודף פטור וכ"ת תינח התם דלויכא בכנת
נפשות לכל בשבנת ממון לא דבר פשוט הוא שבל מי שנפל ביד הלומות
על עסקי ממון הרי הוא כחילו נפל על עסקי נפשות לפי שהם כתוב מכמר
שהטפל ביד לין מרחמים עליו ומטעם זה המוסר ממון ביד גוים חייב

שו"ת נבחר מכסף

מיתה דשמח יעלילו עליו כ"כ עד שלא ימלא פדיון נפשו ויתיקומו מ"ו וכיון שממונו של רחו' הוא רודף לשמ' ים לו רשות להציל עצמו בממון הרודף בכל אשר תמצא ידו · כלל הדברים שמ' פטור וגם כל בעלי המחור' שהיו בחולרות חין עליהם מר חיוב כלל · הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן ק'

שאלה רחו' שהיה לו חנר וכתובו כ"ה והיה לו פקיד שהיה שולח על ידו מעות להספקת ת"ח הלומדים שם כב"ה והוא היה פקיד לתקן בדקי החנר וב"ה ונפטר רחו' והיורש שלו כתב לפקיד שיתחזק בב"ה והבטיחו לשלוח ההספקה בזמן חביו והתחיל לשלוח אך לא כל הטורך שכתב לפקיד דמשום הכא דקורחא לא שלח הכל אבל בקיבוב ישלח הכל וברחות הפקיד הבטחותיו משכן עצמו להספיק הספקתם של הת"ח כמשפטם ובדקי החנר והמדרש וכתב והודיע ליורש איך בקש מעות ברכית לספק ההספקות וההוצחות הנ' והשיב לו היורש שיתחזקו הת"ח על משמרתם וגם הוא יתחזק במשמרתו וכתב לו איך שולח לו מעות דרך ים לנדבי ב"ה אך לא כל הטורך והבטיחו לשלוח דרך יבשה וכתב לו שלא יקח עוד מעות ברכית וברחות הפקיד שלא שלח כל הטורך והת"ח מבקשים הספקתם ואם לאו איש לדרכו יפנו והיה ב"ה מתבטל חזר למשכן עצמו וכעס על הבטחותיו שהבטיחו על הענרם הזאת השנית ובימי בימי נפטר גם יורש רחו' בחופן שעולל הפקיד בל מה שסיפק בשנה ראשונה ובשנית יותר על מה שלח לו יורש רחוכן האם יוכל הפקיד לגבות מחוכו מיורשי היורש של רחוכן ומתוך הענרת שלח לו היורש שלא יקח עוד מעות ברכית נראה כי מה שכבר לקח נתרלה בו וגם ברכית לא יקח אבל בהלואת מן יקח וב"כ בהענרת אחרונה שישלח תשלום כל מה שלא שלח ועתה רוצה לגבות כל מה שנתן מנכסיו שהניח ליורשיו וכן האם יכיר הפקיד שהבית המדרש הוא קודם לכל לגבות מב"ה ותפלין אח חוכו כי למדבי ב"ה נתן מה שנתן להחזיק בקדשי ב"ה על הכל יורנו מו"ר ושכמ"ה :

תשובה כל ההוצחות שהוציא הפקיד בבדקי החנר והמדרש ישבע ויטול בין האם החנר הנ'חוא בחו'בעליו ובין האם יתב' שהיה קדם שהרי הפקיד הוא יורד ברשות ויד על העליונה ואע"פ שההוצאה היתה יתירה על השכח שמין לו ובטל את ההוצאה וכן מה שנתן הפקיד להספקת הת"ח בהבטחת היורש שכתב שיתחזקו הבעלי תורה על משמרתם וגם הוא יתחזק על משמרתו חייב היורש לשלם משום דקוי הפקיד שלוחו של היורש וקי"ל

דהאומר

דהאומר לשלוחו תן מנה לפ' ונתן בשליחותו שחייב לשלם לו וכ"ש הכא דשלם
להספיק מעות לת"ח דהוי כדר כמו שאמרו בירושלמי להיות דאמר לחבירו
ליתן מנה לפ' ובקש לחזור בו מותר לחזור בו לא שנו שלא בעשיר לכל בעני
נעשה כדר ומיהו ליכא לאפלוגי בין ההולאות שהויא בבדקי החנר והמדרש
להולאות שעשה בהספקות התלמידי חכמים דלותם ההולאות שהויא בבנין החנר
גובה הפקיד ולע"פ שמת היורש בעל החנר גובה מנכסיו שהרי כתב
הרמב"ם פ"י מהלכות גזילה כל שמשין לו ונוטל שטרן בעל השדה ולא' נתתי
והיורד לשדה לומר לא נטלתי היורד נאמן ונשבע שלא נתן לו כלום ונוטל שהרי
לומרים לבעל השדה עדין לא שמו לך ולא ידעת כמה לתת חייב ליתן היאך
נתת לכל אם שמו לו ואמרו לו תן ואמר נתתי אע"פ שעדין לא נשבע היורד
הרי בעל השדה נאמן וישבע היסת ופטור · וכתב הרב המגיד כל שמשין לו
היורד נאמן דין זה נראה פשוט שכל המחוייב לתת בכיוצא בזה ויודע כמה
הוא חייב נאמן לומר נתתי וכשאינו יודע אינו נאמן וכדאמרי' פ"ק דב"ב כותל
חנר שנפל מחייבין לותו לבנותו עד ד' לחות בחזקת שנתן עד שיביא ראיה
שלא נתן מד' לחות ולמעלה בחזקת שלא נתן וכו' עכ"ל וא"כ בנ"ד שהפקיד
הולאה בבנין החנר והחזיק בדקיו ועדין לא ידע בעל החנר כמה היה חייב
ואילו נטען פרעתי לא היה נאמן אלא נשבע הפקיד ונוטל גם לאחר מיתתו
נשבע הפקיד ונוטל דלא טענינן ליורש שא כמאי דמצי אכיו למטען · אבל
כמה שנתן בהבטחותיו לת"ח אע"פ שהיורש חייב לשלם לו כמו שכתבנו ת"מ
כיון שמת היורש אין הפקיד גובה מיורשיו דטענינן ליתמי דילמא פרעיה כדין
כל תלוה על פה שאינו גובה מהיורשים שא בחייב תודה או כדומה לפרוע ומת
בנדויו או מת בתוך זמן ההלואה והחוב · ואם יתברר שהמורים הקדיש החנר
לבית המדרש נראים הדברים דכל שכן הוא דאינו גובה הפקיד מדמי החנר
והבתים המוקדשים את מה שנתן להספקת הת"ח שהרי לא הקדיש שא לתוך
בו מקום המדרש להיותו קבוע לבית תלמוד ולא הקדישו למכרו ולהחזיק
במעותיו ידי ת"ח ואע"פ שמצינו שגדולה ת"ת מקדושת בית המדרש שהרי
ס"ת דאית ביה עלויא מבית המדרש דליכא לעלויי טפי דמשום הכי אין
מוכרים ס"ת יש לקנות ס"ת אחד משום דליכא לעלויי ואפ"ה מוכרים ס"ת
כדי ללמוד תורה כדאמרי' פ' בני העיר אין מוכרים ס"ת אלא לישא אשה
או ללמוד בו תורה הרי משמע דגדול ת"ת מבית המדרש וא"כ הוא ס"ד
לשנות בית המדרש כדי להחזיק בו תלמוד תורה · מכל מקום יש לחלק דשאני
היכא שמתנדב לתת מעות ביד גבאי העיר שאז רואים כאלו העיר לשנותם
ולהעלותם ואם הוא במעמד ושוכי העיר משנים לכל מה שירצו ואפילו לדבר

שו"ת נבחר מכסף

רשות ואם הנבחרים יכולים לשנות לדבר הרשות לו דוקא לדבר מצוה לית
פלוגתא דרבוותא כמו שמבואר בטור י"ד סי' רנ"ו לכל ביחיד המקדיש מעות
לעשות בהם דבר מיוחד אין הגבור יכולים לשנותו ולעבור על דעתו · ולע"פ
שבתב הר"ן מסתברא דכי אמרי' ולשנותם לכל מה שירצו לא בנדבת גבור דוקא
שלא לפי' יחיד הפוסק נדקה ומסרה לפרנסי הגבור מסתמא על דעתם התנדב
ורצחים הם לשנותה · ובבר כתב הר"ן שם ומיהו ה"מ ביחיד שפסק נדקה
ומסרה לפרנסים הגבחים לו ממונים על הגבור דביון דליד ממונה שלהם
נתן על דעתם התנדב לכל הפוסק נדקה לעניים ותמנה נוצרים כדבר כה"ג
אין רצחים בני העיר לשנותה שלא על דעתם הוא מונדב וכן דעת הרשב"ש
שה שהוסיף לומר דנדבת יחיד ל"ע שמסרה לפרנסים אין לבני העיר לשנותה
עב"ל · ובתב סרב"י שם דהר"מ והרא"ש פליגי על הרשב"ש בהא ע"ש ·
והשתא בג"ד שביחיד הקדיש לבית המדרש ומינה נוצר בדבר ולא עוד שלא שפי'
וייחד ההקדש להיותו בית המדרש ויסיס הפקיד שמינה ממונה לחזק את נדקו
אין בח לבני העיר ולא לפקיד למכור ולא למשכן תקוס המדרש כדי להחזיק
יד ת"ח אשר לא טוה המקדיש ולא עלתה על לבו · ומה לשון הרשב"ש בתשובה
המקדיש שדה לעניים וטוה שיחלקו הפירות לעניים בכל שנה ורצו הלבור לשנות
ולחוליה הפירות לדבריס אחריס מהו · תשובה אין רשות בידם ולפי' הסבימו
בבך טובי העיר במעמד לבני העיר שבין שטוה שיחלקו הפירות לעניים גולה
דעתו שחיבו רוצה שיהבו בזה בלל והחריך שם ע"ש · ומנינו למדיס בג"ד
שאין רשות לפקיד למכור ולמשכן החנר המקודש לבית המדרש כדי להחזיק יד
ת"ח בי הוא מעביר על דעת הבעלים המקדישים :

הבעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קא

שאלה יודעו המורה משפטיס ישריס ותורת חמת על דבר קביעות למוד ד"ת
על הלבה אשר היה קבוע פה נפת"ו בעזרת הספקה אשר הקדיש
קרן קיימ' נדיב לב נביר כודון זה שניס רבות אשר הלמוד הנ' היה עולה במעלות
התהלה ותפארת בקדושה וזיבה הש"ת למקדיש ליקברו עלמותיו פה עיר
קדשינו במבחר קבריבו בריחוי לנביר הנ' ומעות הספקת הת"ח אשר היו
לומדיס בקביעות הנ' היו בחיס בל שנה על ידי ת"ח אחד קרוב למקדיש הנ'
ועתה על ידי שרלה לעקוד דירתו הת"ח הנ' לירושלם תוב"ב רולה לסבב מעות
המקדיש הנ"ו לקבוע הלימוד שם והמקדיש הנ' לא בן טוה לתלות דבר קביעות

הלמוד

כלמוד סגו׳ ככל מקום לאשר יקבע ביתו אח״כ יודע מו״ר אם יוכל אח״כ לשנות לשנות אדבר מן המקום שום ושכמ״ה (ה״ח עני׳ כתשו׳ו״ח ילחקי ח״ח סי׳ח״י):

תשובה תחילת כל דבר צריכים אנו לחקור על ההקדם הזה אם המקדים פירש דבריו שיהיה קביעות הלמוד כפשת תוכ״כ או אם הקדים אחם לקביעות למוד כח״י וכפי הנד הא׳ שכפי׳ לחמר לקביעת בית חלמוד כפשת תוכ״כ שוב אין יכולים לשנותו ל מקים אחר ואע״פ שיהיה המקום האחר גדול ממנו בעלוי שהכל מעלים לירושלים אין להם כח לשנות דברי הנודר ואפילו לדברי ר״ת דמחיר לשנות קופה של ל״קה אפי׳ לדבר הרשות כהסכמת כמי העיר אנו ז׳ טובי העיר ופי׳ הכריחא דש״ך דכ״כ דרשאים בני העיר לשנות מקומה לחמחי וכו׳ ולשנותם לכל מה שירצו דהיינו לכל נרבי נבור וכן נראה מדברי הרמב״ם פ״ט מה׳ מתנות עניים שכתב שם רשאים בני העיר לעשות קופת תמחוי וכו׳ ולשנותם לכל מה שירצו מגבאי נבור וכו׳ משמע דכל נרבי נבור אפי׳ שאינם נרבי מטה כי אם דבר הרשות יכולים לשנותה מכל מקום אלי דוקא בנדבת נבור אבל בנדבת יחיד הפוסק נדקה אין בני העיר יכולים לשנותה ואע״פ שהביא ה׳ בית יוסף בשור י״ד סי׳ רנ״ו בשם הר״ן שכ׳ ומשמע דבי לחמר׳ ולשנותם לכל מה שירצו לא בנדבת בני העיר דוקא לחמרי שא אפי׳ יחיד הפוסק ל״קה ומסרה לפרנסי נדקה מסתמא על דעתם התנדב ורשאים הם לשנותה . לא ולמד מסיק דברי הר״ן שכ׳שם ומיהו ה״מ ביחיד שפס׳ נדקה ומסרה לפרנסים אבל בגבאים הממונים על הנבור דביון דליד ממונה שלהם נתן על דעתם התנדב אבל הפוסק נדקה לענייט וממנה נזכרים עליה כה״ג אין רשאים בני העיר לשנותה שלא על דעתם הוא מתנדב עכ״ד . ואין נומר דאע״פ שאין בני העיר יכולים לשנות בנדבת יחיד הממנה נזכרים עליה מ״מ הנזכר הממונה עליה יכול לשנותה הא ליתא דדוקא בנבור אמרי׳ טעמא דעל דעת הנבור התנדב אבל בנזכר לא אמרי׳ דעל דעת הנזכר התנדב שא שהיחיד התנדב על דעת עצמו ומינה אח הנזכר והפקיד להיות מטפל בה ומתעסק בחילוקה . וגדולה מזו כתב המרדכי דכ״ב אהא דרשאים בני העיר לעשות קופה תמחוי פי׳ ר״י בני העיר ודאי אבל נבאי אינו רשאי לשנות אפי׳ לדבר מטה . תיברא דמהריק״ו שורש ס׳ כתב אע״פ שכתבו הפוסקים דדוקא נבור רשאים לשנותה אבל לא הנבאי הלא כתבו התיעסות דלדבר מטה אפי׳ נבאי יכול לשנותה וכ״כ כם׳ החשרי ואפי׳ למי שחולק אפשר דהיינו נבאים הממונים על נדקת עירם אבל כשבני עיר אחרת שולחים מעות לנדקה לנבאי עיר אחרת וכו׳ ודאי מסתלקים מאותם מעות ונותנים כח לאותם נבאים ויש להם כח כמו בני העיר בנדקת עירם עכ״ד . וכפי זה היה מקום לו׳ כל״ד

שהיו

שו"ת נבחר מכסף

שהיו שולחים המעות לעיר לחרת ליד גבאי שים כח כיד הגבאי לשנותה לפחות
לדבר מטה · הכל ים לרחות ולותר דמהריק"ו לא ייפה כח הגבאי שלא ככח
בני העיר ובמקום שבני העיר יכולים לשנות הכל כיחיד הפוסק לדקה ומתנה
גזבר עליה שאין בני העיר יכולים לשנותה תפילו לר"ת כמו שכתבתי למעלה
כדברי הר"ן ה"ה נמי שאין הגזבר יכול לשנותה ודיוק מהריק"ו בלישנים דכתב
וים להם לגבאים כח כמו בני העיר דמשמע דלא עדיף כח הגזבר שלא
היכא דיכולים הגבור לשנות ותו לא · ועוד ים ללמוד ממה שכתב מהריק"ו
עלמו בשורש קכ"ח דכה"ג אין הגבאי יכול לשנות נדבת היחיד שכתב שם
על שהתנדבו מעות לצורך שתן למחור אם אין הקהל מרבים להדליק נרות
כב"ה אף כי מרבים להכיא שלא חק קבוע להם להדליק כך וכך בין מהרבה
בין מקמעא לית דין ולית דיין שהרשות ביד הקהל לשנות הנדבה לחלק לעניים
ואף אם כונת הנודר להרבות המאור לב"ה יתר על הנרות שהליבור מדליקים
בלע"ד דיכולים שנו לשנותה אך אם אין קבע למאור שלא ע"פ יד הנודר ולפעמים
לא יספיקו הקהל די הסיפוק הילוי כזה בלע"ד שאין כח ביהם לשנותה עב"ד ·
ומעתה אנו למדים כב"ד מק"ו שאם ביחיד הפוסק לדקה ומסרה לגיבוי כת'
דאין לשנותה היכא דאין קבע למאור שלא ע"פ יד הנודר ב"ש היכא דהיחיד
הפוסק לדקה לא מסרה לפרנסי לבור שלא מיבה גזבר עליה ואין קבע להספקת
החבריה היושבים לפני ה' בלפת תוב"כ שלא על פי יד הנודר ואם ישנו אותה
ישיבה יש הפסד ניכר לחבריה הנז' כי אין להם ממקום אחר די ספוקם דודאי
דאין הגזבר והפקיד יכול לשנותה כלל ויש לדקדק כדברי מהרי"ק בתשובה זו
עם מה שכתב הוא בשורש ה' באותם שהתנדבו מעות לעניי ירושלים שים
כח ביד הגבור לשנות המעות לפחות לדבר מטה ולבנות בהם בית הכנסת
דבוון שלא התנדבו לצורך עניים מיוחדים כדי ליתן להם מיד ולא לזולתם
בהיות דשקלים דמותר עניים לאותם עניים שלא הפקידו ביד הגזבריה להיות
פקידים ליתן כאשר ידלה בעיניהם לפי רבוי העניים לאשר ימלאו בשעת
הנתינה הוא לפי מיעוטם בהיות ודאי לא שייך למימר דבוון שנגבו לשם דלהם
לבדם יותן ולא יוכלו הגבאים לשנות דאלו שהתנדבים לא עלה על דעתם
שיזכו אותם העניים שהיו בירושלים בשעה שהתנדבו דא"כ לא היו יכולים
ליתן שוב לעניים אחרים הבאים אח"כ שלא מסרו המעות לגבאים לעשות מהם
הטוב והישר בעיניהם וים להם כח לשנותם לפחות לדבר מטה ולאחיך הרבה
כזה ע"ם · ומלאים דבריו קותרים למה שכתב שורש קכ"ח דלפוס עשמת
דהתם ה"ל אם ישנו הגזבריה שבירושלים שלא לתת המעות לעניים ויבנו מהם
בית הכנסת אין להם לעניי ירושלים להתפרנס ממקום אחר. ואיתי להו פסידא

ואף

ואעפ"כ פסק דיכולים לעשות ואין לחלק דהתם מיירי בנדבת גבור ובעינן
המחור היתה כ"כ יחיד ולכך היכס יכולים לעשות היכא דאין קבע למחור
שלא ע"פ יד הנודר ולפעמים לא יפייקו הקהל די הספיק הא ליתא דמתן ליתא
לן דהתיא דמחור לא היתה נדבת גבור המתנדבים ועלה אמר מהרי"ק דהיכס
יכולים לעשות ועוד דאת"ל דמיירי ביחיד הא אמרי' לעיל דיחיד הפוסק נדקה
זמסרה לפרנסי גבור הוי כנדבת גבור שיכולים לעשות ועוד דאי אתית מעום
דנדבת יחיד הוה אם כן אפי' במקום שיש להם חק קבוע להדליק נרות כין
מהרכה וכין מקמעה לא היה מתיר מהריק"ו לעשות נדבת היחיד שלא ודאי
דמיירי בנדבת גבור או נדבת יחיד שמסרה לפרנסי גבור דהוי כנדבת גבור
ומה שנראה לוישב אמי תרי דמהריק"ו הוא במה שגילה בדבריו ואמר שם
דיכולים לעשות מטעם שלא נתכוונו המתנדבים שיזכו ענוי ירושלים מיד עד
שתגיע לידם ולכך כשמסרום לגזברים היה על דעת שיעשו היזר בעיניהם
וכפי זה בנדבת המחור שהיה הכהכ"ג עומד בחותה שעה נתכוונו המתנדבים
שיזכו להתכבד בנרות ולכך כתב שאם אין קבע לנרות למחור שלא ע"פ
יד הנודר ולפעמים לא יפייקו הקהל די הספוק הרחוי שאין כח בידם לעשות
וכ"ת הרי בב"ד נמי לא היו ענוי נפת עומדים בשעת נדבת הנודר ולא זכו
מיד במעות בבר כתבנו דשאני בין נדבת גבור או יחיד המוסר לגבור לב"ד
דהוי יחיד וממנה נוכר על נדבתו דלאו יכול לעשות ועוד יש לומר דלא אמרו'
הכי אלא כשמסרו המעות ביד הגוברים דאמרינן כיון שהעניים לא
היו עומדים בחותה שעה אם כדי שיזכו העניים כודאי שעל דעת הגוברים
נמסרו שיעשו בהם כטוב בעיניהם אבל בב"ד לא נמסרו מעות הנודר
ביד הגוכר שלא המעות נשארו אתו עמו ושיעור הספקת התבריס הוא שולא
ליד הגוכר שנה בשנה כדי לחלקה בין התבריס ואין בידו בח וממשלה לעשות
דעת הבעלים · וכפוס האי טעמא דאמינא דשתא הרחבנו עליהו את
הדרך דבכה"ג אפי' בנדבת גבור אין יכולים לעשותה כיון שלא נמסר ביד
הגבאים כל המעות כדי להתעסק בהם אלא שולחים לידם הריות
בלבד כדי לחלקו לעניים וב"כ מהריק"ו שם שורש ה' ו"ל כיולא בעניין
שאנו עומדים עליו שארי' הגוברים לטרוח במעות הנדבה לסגלן ולפרנס העניים
מדי שנה בשנה וכו' לומרנא דדעתא הוא שהמתנדב מתנדב לדעת
הגוברים לעשות מה שירצו לכל בשאין הגוברים ממונים להתעסק במעות שלא
לגבות קופה מע"ם לע"ם ולחלקה לעניי העיר וכן תמחוי בכל יום ומחלקים
אף לעניי עולם התם ודאי היכס שלא בשלוחי עניים וזכיס בעבורם ויד עניים
ניכהו ומשום כך לא היו רשאים לעשות הקופה תמחוי אם לא מעשה שבתב
הרא"ם

שו"ת נבחר מכסף

הר"ם דלכשילטרכו העניים למעות יגבו פעם לחרת וכל הגבאים המתעם'
במעות ביומא כגון הזה מותר לשנות מכל וכל ולפי' שאינם חוזרים וגובים
מעות לחרים לעניים עכ"ל · ונמצי'למדין כב"ד דהוי יחיד המתנדב ומינה נזכר
כדי לחלק הספקתם מדי שנה בשנה ועיקר הקרן של המעות לא נמסר ביד
הגבאי דלמינו יכול לשנות לכ"ע ומה גם במקום דליכא פסידא לת"ח היושבים
לפני ה' בנפת תוכ"כ ואם לא יתנו להם הספקתם ממעות שו אין להם מחין
יגבו לכשילטרכו לפרנסתם בהא ודאי לא חומרים שהבא לשנות הקביעות
למקום אחר מקפח פרנסתם ולא כל המינו לשנות כלל ודבר זה ברור לע"ד
ולמינו נריך לפנים לכל כפי הנר השני אם היה הנדר בסתם לא"י זו נריכה
לפנים ולפני פנים כיון שהשנוי הוא בעילוי שהכל מעלים לירושלים ובהא
נמי לא נריכא לי היכא דליכא השינוי כא שא מחמת הפקיד והנזכר שעלם
לירושלם דודאי לינו יכול לשנות כי לא ירד לחריו ככוד הקביעות של נפת תוכ"כ
כיון שלא מינה לותו נזכר בעיקר המעות לסנלן ולהתעסק בהם שא לחלק
הכא לידו לת"ח הקובעים ההלכה חזקת שליח יעשה שליחותו וכין עלמים
יחלק שלל · לכל מספקא לי אם מי שנמסרו לו מעות הנדבה בידו ומתעסק
בהם השולח ריוח המעות לת"ח הקובעים ד' לחות של חלכה אט רשה לשנות
הקביעות ההוא שהיה בנפת ולקבוע לותו בירושלים אם הוא רשאי כך כיון
שהנדר לא פירש להיות הקביעות בנפת תוכ"כ שא נדר סתם לא"י והנלע"ד
כיה הוא דאם כאו לותם המעות לנפת בחיי הנודר ונקבע לותו כית תלמוד
שם פעמים שלש ושמע הנודר ונתרלה בודאי נילה דעתו שכאשר נדר לא"י
סתם היה כדעתו על נפת תוכ"כ כי מנפת תנא חורה זה לנו קרוב למחה
שנה שהיתה עיר מושב וגדר לחכמים וממנה יחד פיכה להורות לכל"י שיגאו
כמה מורי הוראות בתורה ועשתה והצליחה וחור בשנה השנית לשנות הספקתם
כפעם בפעם וכיון שכן זכו בלותם מעות הת"ח שבנפת ושוב אין יכולין לשנות
הקביעות ויש לי קצת רחיה לדבר ממ"ש מהריק"ו שורש ע"ו בענין המוהל
שהיה רגיל למול בני יעקב שהוא קודם לכל אדם כל זמן שיעקב לא הפקיע
את זכות של המוהל ורחים מפ' כל הנט גבי מתני' דתמלוה מעות את הכהן
וכו' ומוקי לה במכרי כהונה ופרש"י במכרי כהונה כמו חים מחת מכרו שהם
מכיריו והוכיו וחינו רגיל להת תרומה שא להם דכיון דמלחת דפסיטא הוא
דלדידייהו יהיב לסתו להו שאר כהנים דעתייהו והוי כמתן דאחת לידייהו
דהני והאריך שם ולבסוף כתב כי היכי דאסור לחזור בו לענין תרומה ומעשר
ואפילו בהיכרא בעלמא כדפי' רש"י ה"ן בנתינת מטה דמוהל אסור לחזור בו
ה"א דהמוהל רגיל למול בניו ומכאן אתו יכולים ללמוד דכיון שהורגל בנדר

ולשלום

ונשלוח לחתם המעות לקביעות שבגמת חתם במכרי כשהם דנסי ולא חזר ט
כדיעבד מי חזרה גמורה לכל מ"מ יש לחוש לכתחילה לחזור בו כת"ם
סתרדכי פ' כל הגט וכ"ד שכבר מת סטדר ולא חזר בו לחריו ומשוך כל לחם
המתעסק בחותם המעות לשלחם למקום שנולם הטדר דעתו כעודנו מי וכו
בסם הת"ח היושבים לפני ה' בגמת להיות להם כיס תלמוד קבוע בשם ולתפלה
למנוחת נפש הטדר והיתה מנ"ך · הגאון **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קב

שאלה ראובן ושמעון שותפים ולקח שמעון חלוי מלקוח נוח מלוה
בשטר בחודת קלמכיו בלחריות יש וחולים שקבל לוי על הסחורות
שהיה מולך עמו שמע' וכדרך יש פעם שמעו' חולים ושבו לחותו והסחורות הוו
בסך ת"ק נרוש וחולים לקחו מסחורות ומהם הסליטו לים והביאו לרדכם עם
השטי לח"ך בא המכתם תובר והוליך קלת סחורות וקלת נלבדו ושם ברשות
מפני שביומם טובע לו מהם עתה יורו מורנו לם יוכל לוי לגבות מהחוב
בטענת שהלו מהסחורות מענו מזער ולם יוכל לתבוע מראובן בטענת שהוא
שותף לשמ' ועוד שלם נלבדו כל הסחורות שקבל לחריותם לם יוכל לוי לטסבע
הקלמכיו מראובן שהסחורות שקבל לחריותם לא היו מטויים ועל הסתם קבל
לחריות הסחורות שמולך בכתוב בשטר הקלמכיו עיינתי מו"ל תלוית להועיל
לחור משפטו ושכמ"ם :

תשובה הדבר ברור שכיון שקבל לוי לחריות על כללות הסחורות החולטות
בספינה כל מה שנלבד בספינה כין מה שנטבע בים וכין מה
שלקחו השבחים הוא חוב בלחריותם לכל פריך לדעת לטון חוב השטר בקלמכיו
לם היה כתוב שנתחייב בלחריות כל הסחורים שמולך שמע' ומשלו שלם הולך
שמע' לחודים סך ת"ק נרוש ושטר חוב שמע' לנוי היו סך ק"ק לא יכנה לוי
מסך הנלבד בספינה שיעור חמוך שהוא ק"ק ושאר יפלם לוי לשמעון ולם
הניחו מהסחורה הנלבדת מנה ותלתים יחיו לשמע' ועליהם ישלים לוי מבר
הלחריות שנתחייב בו ולם לא יניע שיעור הנלבר כדי שיעור סכום חמוך
שחייב שמע' לנוי יכנם שמע' משטר היבו השיעור החוא הנלבר ו שקבל לוי
לחריותו והשאר מחוכו ישלם נוי · ממה לא קבל לוי לחריות כל
הסחורות שמולך עמו שמע' ולת עד סך המעות שהשתים על שמע' בחוית
חוב ונלבדו מקלת הנכסים ושולו מקלתם ולחים מטויים מה היו הסחורות
שקבל לוי לחריותם שלא סתם · נרחם לע"ד שיסתבו כל השאר ויהיה ההפסד

שרת נבחר מכסף

כפי הערך כגון הס לוי קבל לחריות ק"ק גרוש ושמעון הולך עמו סך ת"ק
גרוש כתוב בשלה הרי הק"ק מהס הס בלחריות לוי והם' בלחריות שמע' ומס
שניטל יחלקו כין לוי ושמע' שלשה חלקים לשמע' ושני חלקים ללוי והרי הס
כשותפים שנשתתפו זה במחתים וזה בשלם מחות והתנו שכל לחד יקח כפי
נכסיו כין כריות וכין כהפסד כן הדכר הזה שלין ללוי כי לס קבלת לחריות
השני חלקים ושמע' השלשה וכן יאומו כמה שניטל מהספינה ומה שנלכד ולס
כחלק מה שנלכד יהיה פחות מסכום החוב שחייב שמע' ללוי ישלס שמע' ללוי
עד שיעור חובו על הדרך הנז' ולס כל לוי לתבוע מרלובן שותפו של שמעון
כרלה שלס החוב ההוא שלוה שמע' מלוי היה לעורך שותפות רלובן ויש רלוה
לדבר לו שרלו' מודה בו הוא חייב לשלם כמ"ש הרמב"ם פכ"ה מה' מלוה כ'
שלוו וכו' וכן שיתפיס שלוה לחד מהס לעורך השותפות הרי הס ערבלים זה
על זה לע"פ שלל פירש ע"כ . וכתב ה"ה שלס לין לשותף הלחד נכסים
יפרע השותף השני ולס יש לו נכסים נוכה מכל לחד החני וכן הסכים הרשב"ל
ודברי הרמב"ם נרלים כן ע"כ . וכתב הרמב"ן שותפים שלוה ל' מהס מלחר
השני משתעבד לפי' לל היה עמו בקנין ודוקל שהוא מודה שמה שלוה שותפו
היה לעורך השותפות לכל לס כפר השותף ולמר שלל נכנס דכר זה בשתוף
לין הודלת שותפו מוקיקו לכלום עד שיתברר הדכר שלעורך השותפות לוה ע"כ .
ומה שכתב הטור עוד שלם נלכדו כל הסחורות לס יוכל לוי לתבוע הקלמכיו
מרלובן לריך לכרר כיצד נעשה הקלמכיו הזה שלם יהיה מלחיס גרוש ע"מ
שיתן לו כחזרה סך קטוב יותר והלחריות על לוי הרי זה עסק כיס ויש בו ליסור
רבית כמ"ש הריב"ם סי' ס"ח וז"ל נרלה כרור שלסור ליעשל להלוות ליעשל דינר
זהב הטוס כ' דינרים על לחריות ספינה ההולכת מעכר לים וכטוכה כשלום
יתן לו כ"ך דינרים לפי שזו הלוחה וקונן לתת לו דכר קטוב ברבית ולע"פ שהמלוה
מקבל עליו לחריות המעות כל ימי משך מהלך הספינה עד שובה עדיין לל
ילל מידי הלוחם דשם זוזי יהיב זוזי שקיל ולל הדרי ליה זוזי כעיניהו וכו'
לע"ג דהכל החזקים מנוחים לין ככך כלום ע"כ . ולס כב"ד היה הקלמכיו
ועד"ז הוא כלסור רבית ולל חל חיוב פרעון הקלמכיו לל על שמע' ולל על
רלובן ולס נעשה הקלמכיו כמו שטמנים לתת עשרים ליטרין למי שיכטוח
ק' ליטרין שים לו כספינה כתב הריב"ם כי זו דרך לחרת היא לפי שלין כאן
הלוחה שלל מכר שמקבל עליו לחריות מעות הלחר בעד הסך הטוב שנתן לו
ולף לס יקדימו לו העשרים ליטרין לין חשש כזה ע"כ . ולס כך היה כב"י
שלל כל חיוב מחמת ההלוחה שלל בעד הקלמכיו דהייט הסך שנתחייב לתת
לו לס נלכד הממון יש עליו חיוב הקלמכיו והדרך הנכון בזה הוא שהשיב

רמ"י

רמ"י כתשו' והכי ס'כיתין זאכ ו"ל הציב רמ"י שאסור לנהוג בדרך שטה' כמלכות
ואיט מוכר שא ר"כ יקבל המלוה לחריות הסחורה שנתן הלוה כס לותו כסף
ויוליכנו המלוה היו שלוחו בחריותו של המלוה עד מקום שיקבל שם המעות
ויתן לו הריוח ושרי וכלאו הכי אסור ע"כ . ומיהו כשהקלמכיו הוא יותר
ממס שרגילים הסוחרים ליתן על הכטוחת הספינה כגון שרגילים להכטיח ס'
למאה וזה מתחייב ערך עשרים למאה שמראה לעין שהוא על הלוחת המעות
ואוא רכיתא לא מכעיא שאיט גובה לוי אס הוא בקרא רכיתא דאורייתא שא אמי'
כיתא שהוא אבא רכיתא איכא יומאה מאלוה למלוה דאיט גובה כי אס שיעור
הנהוג והאחריות עליו והכשאר איכא תייביס בו לא רחו' ולא שמע' ואס נאבדה
הסחורה כולה או מקצתה יעשו החשבון כמו שכתבתי למעלה ושיעור הקלמכיו
תכוף חייב שמע' לשלמו וכן אס נודע שרחו' שותפו בחותו עסק יתחייב נ"כ
רחו' כו והגראה לע"ד כתבתי . הצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קג

שאלה ראובן נתן לבנו מטלטלים מתנת בריא ולקחם בנו והוליכם לבית
אחר והסזיק בהם כדרך כל מקבלי מתנה יודעו מו"ר אס אסת
רחו' יכולה להוציא המטלטלים מיד המקבל מתנה לכתובתה אחר מיתת
רחו' ושכמ"ס :

תשובה אלא ידעת שאין בע"ח טורף שא בקרקע שמכר או נתן הלוה
משום דקלא אית ליה אבל מטלטלין ליתא להו קלא וכ"כ הרמב"ם
כפי"ח מהל' מלוה המטלטלין אין עליהם דין אחריות אפי' מטלטלין שהיו לו
בעת שלוה שמכרן לשעתו אין ב"ח טורף מהם וכן אס נתן במתנת בריא אין
אחשה נוכה כתוב' כמו שאסכימ הרי"ף לענין פסק אל' כמ"ש הרב"י אה"ע סי'
ק' וכ"כ הטור שם וז"ל אבל מכרם הבעל או נתנם במתנת בריא אינה גובה
מהם עכ"ל ואף זו בלבד שא גם במטלטלים של נכסי צאן ברזל שהכניסם האשה
או שנתן לה משלו כתב הרמב"ם פכ"ב מהלכות ופ' ל' ממכירה שהע"פ שהיו
רשאי למכרן אס עבר ומכר או נתן קנו הלקוחות ואין האשה יכולה להוציא
מידם וכתב ה"ח הטעם שהיא דומיא לקרקע לפי שהיו יכול לכלותו ולהפסידו
לגמרי ודעתה סומכת עליה וכיון שכן מקחו בטל אבל מטלטלין שהרי יכול
לכלותם לגמרי ודאי ממכרו ממכר ויכרח דכזה כתב הריב"ם סי' כ"ב שלדעת
כל האחרונים אף אס מכרם הוא מכורים וזהו דעת הרשב"א והרמב"ן אבל
מ"מ במטלטלים של הבעל אס מכרם או נתנם לב"ע אין ב"ח ואשה יכולים
להוציא

שורת נבחר מכסף

להולית מוד הלקוחות וזה פשוט ומנם רחיכח להמשקי סוח כבחוכות ושטוי
מיכות דרנולי למכתב שעבור נכסים מקרקעי וחנכן מטלטלי ופסק מרמב"ם
פי"ח מהל' מלוה חקנה לב"ח כל המטלטלי חנב קרקע שים לו ה"ז נוחף
מלוחם מטלטלין והוח שיכחוב דלח כחסמכחח וכו' וכבר הסיב מרח"ם
בכלל ע"ט ו"ל ודקי דמדיבח דגמרח יש למטלטלין דין מקרקעי לכל דבר
לגבוחו מהלקוחות ויש כהם דין קדימה כיון שכוחבים בשטר שעבוד מטלטלי
חנב מקרקעי וכבר נהגו בכל הארן הזאת שאין מגבין לב"ח מהמטלטלין
שמכר או נתן הלוה מפני תקנת השוק עב"ל ויש לדקדק כיון שדין זה של תקנת
השוק הוא בגמ' פ' הגוזל ומחכיל גבי גנב ומכר ר"ר יוחנן הבעלים טוחים ללוקח
הדמים שנתן לגנב מפני תקנת השוק וחמר שם והלכח' כבלסו יש תקנת השוק לכל
מגנב ופרע כחובו שאין כוה חקנ' השוק וא"כ למה נלסרוך"ם סדין במנהג סעיר
שנהגו כן ומיום ואילך לא עשו המנהג שם רצוי היה שלא יקנם חדש מחבי' שום חפץ
כי אם בשטר וחדיות כמו בקרקע וכו' ע"ש ובקצם ונלא תקנת השוק הוא מחקנת
החלמוד ואין כאן מנהג מהדיוח ומכרחם לי בזה הוא דלא אמרו בגמרא שלא
גבי גנב ומכר דכיון שחיגו גנב מפורסם חליגן במטלטלין שמכר שסיו שלו ולע"פ
שכיוד לא"ל שהיו שלו ומנכבו מעמו עשו חקנ' השוק לנוקח כדי שיהיו חכריות
פשוחים ומחמים וב"ז אבל כמה שחקנם לב"ח נכסיו מקרקעי וחנכן מטלטלי
דהוו כקרקע משום דאית לבו קלא כקרקע י"ל דלא עשו בעלי הגמ' כוה
תקנת השוק ולפי' כ' הרא"ם כיון שנהגו כך ב"ח ורחים למנהג הוא כי דין זה
הוא ממלא בכל יום ולא קמו לערער על הלקוחות במטלטלים שמחעבדו
חנב מקרקעי שזו הוכחה ש המנהג ג"כ יש בזה תקנת השוק כפי המנהג הקבוע
לכל יהרש ועיין יש לגו לחלק בין מכר מטלטלי לנחן ממלטלים שחקנה לב"ח
או לכחובה כשעבוד מטלטלי חנב מקרקעי כפי מ"ש בגמרא גנב או פרע
בחובו או מחקנו לא עשו בו תקנת השוק מלי טעמא דא"ל לאו לדעתא דאלי
מדי דייהב לך יסבת ליה זוזי ולא כן במחנה נמי לא יהב וזוי לדעתא דהכי
מטלטלי אין בו תקנת השוק ולפשר שמטעם זה הוא שכחב הרב"י בשם
הרשב"ם בחשו' דבמחנה לא עשו תקנת השוק לכל דעתא הרא"ם שבמחנה נמי
עשו תקנת השוק כמ"ש הרב"י בח"מ סי' ס' ו"ל ומת"ש הרא"ם בחשו' כבר
נהגו כל הארן הזאת שאין מגבין לב"ח מהמטלטלי שמכר או נתן הלוה מפני
תקנת השוק עם' דס"ל דבמחנה נמי ליכא תקנת השוק ואין כן דעת הרשב"ם
ומ"מ מוגיז דעלמא כהרא"ם וחמת"י שלפשר שטעמם מפני שלא רצו לחם
חולק עליו מ"מ כדאי הוא הרא"ם לסמוך עליו ועוד דמשמע שמכחבי דוקא סבי
ס"ל דמוקמיגן מחנה בדוכחיה עב"ל וגם אין לחלק בין נוחן מחנה לאחר

לנוחן

לחתן לבטו ות"ם רס"י פ' מערם נבי סטיח רמ"י לילה בחשא התקיטו הבחנב
נכם'לבטו ניזון מסס ותרס"י ולע"נ דמתנ' כמבי לענין שעבוד סייט לאיכים אחר'
ולאי לא עבדי סיים לנפשיים לא יהיב ליס מדי לכל בכטו לא שייך וס עכ"ל ·
וכ"כ בהג' אשרי והמרדכי בשם סר"ס מרי דיס לחלק בין נותן לאחר ובין נותן לבטו
ולין לומר דזמן לפי התקנם שהתקיטו בישא וכבר לדקייל כמ"ם מרי"ף דלית
סלכתא כהאי תקנתא ומרד דינה דהיכא ניזונת לפיטו מסתמא שנתן לבטו
לפי שכבר כתב שם ממרדכי בשם סר"ס דהא דפסיק דלית סלכתא כתקנת
ישא הוא להא דאמר הוא ואשתו ניזונים לכל אשתו ניזונת מהם וכמליטו
למדין לרעת רס"י והר"ס דבטחן לבטו שמנתו ניזונת ובכם כתובתם מסתמא
הפיל לכל מ"מ י"ל דהפיל דישא הוא בכותב כל נכסיו כלי שיור ולכך יש
לחלק בטחן לבטו לכל בטחן מקנת נכסיו לבטו מתנת בריל חיים נוהה כלל
וכ"כ המרדכי בשם סר"מ שנוכל לומר דתקנת ישא לא הוא שלא בכותב כל
נכסיו כלי שיור · ועיד נלע"ד לו' דלי סליק לדעתין לחלק בין מתנם לאחר
לשתן לבטו הוא לענין מזונות הלשם דאכן לין מוליחין למזון הלשה ובכנות
מכסיס משועבדים ולכן לאמרינן דיוקא בנותן מתנם לאחר הוי כמשועבדין
דלין מוליחין ממקבל המתנה לכל בטחן לבטו הוי כבני חורין וניזונת מהם
לכל מי שעבד מעלטלי לגב מקרקעי דמריחא דנמ' משועב' לב"ח ולכחובת
לשה ולזילו בבי מפני תקנת השוק בטלו דין סתלמוד דלין מוליחין מהמתנה
לף על גב דלין במתנם תקנת השוק דשא לא יהיב דמי לדעתא דבאי
מעלטלי ומכל מקום כתב הרמ"ם דלין מוליחין מפני תקנת השוק לכ כן
לא שנו לן בין נותן לאחר ובין נותן לבטו וכ"ן מהרי"ם שלה חילק בזה
ומטעם בריי לאוקומי ממונא בחזקתא כב"ל ומ"מ דעתי טעם לתירון ל'
שים לחלק בין כותב כל נכסיו להיכא דמצויר · ומתניתו למעין בב"ר דהמתנה
קיימת כיד המקבל ולין מוליחין מידו לא לבעל חוב ולא לכחובת לשה
ולא למוזמם הע"פ שכתב לשם שעבוד מעלטלי לגב מקרקעי (ל"ל עמ"ש
ס"ה לעיל כפי' ל"ד וכפי' ע"ב ע"ש) סהבור **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קד

שאלה לשם לשת יעקב מתם בחיו ולא מיו בניס מסנה וכה בן רחו'
מקום לחר וסבן הוס הלך לו למר"ס ג' שנים קרים מיתזה וכעת
מיתם נהם לא מיס יעקב בכיות ומנם רחל שבטיו פתחם הלרנו ולקחה כלי
כסף וזהב ומעות וכלחר רחם יעקב הלרנו פתחם וחסר מסמעות ותחנטו

שו"ת נבחר מכסף

שש לשבטות ודש עד הגידו לו על רחל שלקחה מהארגז וכאשר רבקי ריבות עברו בין יעקב הלכה רחל ומסרה ליד קדוב רחו' כלי כסף וזהב ומעות שלקחה מבית יעקב ואמרה שלחה קודם מיתתה נתנה לידי ואמ' הנה החתנים ומעות שו תתני לבני רחו' לו לקרוביו וקלת מהחפנים שו והמעות הם של בני רחו' וקלת הם מבעלי יעקב לקחתים לבני רחו' תחת ט"ו גרוש שפזרתי עלי זה שתי שנים בחליי שחליתי כחדש ימים ויעקב בעלי לא פזר עלי נרבי רפואתי ופורתים לבי ממעות בני רחו' וע"כ יהיו לבני חפנים שו תחת ט"ו גרוש הנז' ויעקב טו'על הט"ו גרוש להד"מ כי לדר' זיתם מחזקת לו טובה לאשתו שפיזר עליה יותר מהמגטרך לה ומעולם לא שמע מאשתו דבריס שה כי לא חסר לה דבר ועל החפנים שאמרה רחל בשם לאה שהם של רחו' טוענן ויעקב שהם שלו לשר הכניסה לו לאה כנדוניתה ככתוב בפנקס אצלו כל מה שהכניסה לו ועל המעו' טוענן יעקב כי ודאי נוטלים הם ממנו כי מקטנו' של רחו' לא נודעו לו מעות כי אם פ' גרוש לבד ועוד דאם היו לו מעות לא הוה מניחם והולך לו ועוד מברר יעקב מתוך כתבי רחו' שהיה שולח לאחיו שאלאה לו מעות כמאחים גרוש וכתבים שו נפלו ליד יעקב והנה יעקב תפוס הים תחת ידו עזבון מאשתו לאה וטוען לרחו' חלק ירושתו מתנאי בתובה כתקנת טוליטולה אם יוכל לתפוס יעקב מה שתחת ידו לרחו' גם מה שיברר מתוך כתבי רחו' ממה שאלאה לו אמו כפעם בפעם כי הכל נטוב מאתו גם אם יוכל יעקב להוציא מיד רחל כל מה שאסר לו עוד מאחר שאלאה ידה בארגז ולקחה

ממנו כנ"ל עד הכל יורנו מו"ר צורת הדין ותכמ"ה :

תשובה פ' תשקת לין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן התנוקו' וכו' קבל מהאשה יחזיר לאשה ולא מאה יחזיר לבעלה וכולן שא' בשעת מיתתן של פ' אם יעשה כפירו' וכו' ופסק הרמב"ם דין זה כה' שלה ופקדון פ"ז ז"ל וכולם שאמ' בשעת מיתתן של פ' אם נאמנים לו יעשה כפי' ולא לאו יחזיר ליורשיהם ע"ש ול"כ דחל שאמרה שלאה מסרה לה לותם המעות קודם מיתתה ואמרה לה שהם של רחו' כגה תתנם לרחו' לפי' ויעקב בעל לאה מותה וטוענן בריא שהם שלו לין שומעים לו מיהו לא תפס מנכסי רחו' כנגד לותם המעות וטוענן בריא שלותם מעות שהפקידה לאה ביד רחל ואמרה שהיו לבנם רחו' שקר וכזב הוא כי הם שלו וגנבתם ממנו מהימן יעקב כתפיסתו שהרי כתב הרמ"ם ולא תקף הבעל מידה לין מוציאים מידו ואיכם נאמנת לו' של פ' אם וכו' ועיין בטור ח"ה סי' פ"ו ולין לחלק בין תפס ותקף לותם מעות עלמם שהיו ביד הנפקד לו לא תפס כנגדם מנכסי לותו פ' שאמרה עליו של פלוני הם שבכלם מהניא תפיסת הבעל

לומר

לומר שלי הם ומה נם כל זמן שהם ביד שלים ועדין לא כלו ממעות ליד לוקח פלוני דלמרי' חוקק כל המעות שביד הלקה הם של בעלה והוי כלוה מן הלקה ולח"ל נרשה שהין לה עליו כלום כמ"ש הרמב"ם פ"כ מהי' מלוה ולם נחלקו הפוסקים במעות שהינם טמונים מ"מ במעות שטמונים כל"ד כ"ע סברי שהם בחזקת הבעל . ומעתה נכח לענין החפלים שלקחה רחל ולמרם שלה נתנתם לה ולמ"ל שמקנת החפלים הם של בנה ראובן ומקנתם הם ליעקב בעלה ויהיו לבנה ראובן תחת ט"ו נרוש שהוליאה בחליה מנכסי ראובן בנה הנה הין כדבריה ממש לומר שפיזרה בחליה מנכסי בנה ראו' כדי להוליא מיעקב בעלה שלא כרחים ברורם ולותם החפלים לא יצאו מחזקת יעקב בעלה והם שלו ועל מקנת החפלים שלמרה שהם לראו' בנה לע"פ שלמרם של ראו' הם כשמסרתם לרחל לא *מהימנינן לה לגלח

א"א דברי ה"ה שו לכאו' קומר הקריס למש"ל וז"ל תלנס לראו' לפי' יעקב בעל לאה מוחה וטוענן בריח שהם שלו הין שומע' לו ודוחק גדול לחלק כין מעו'לחפל' ועוד מ"ש לעיל וז"ל מ"מ במעות שטמונים כל"ד כ"ע סברי שהם בחזקת הבעל עכ"ד וק"ן לם כן לפי' כלא תפיסה מהימן יעקב כיון דלכ"ע שהם בחזקת הבעל ודוק :

החפלים הם לבני ראו' ולא סיימה מה הם החפלים שהם של בנה ומה הם החפלים שהם של בעלה וכיון דלא סיימה דייני לה כסתיא דכ' הרמב"ם פ"ג מהל' זכיה ומתנה כשם שהמוכר לריך לסיים הממכר כך הנותן כיוצ קרקע מנכסי נתון לך או כל נכסי קנויים לך חוץ ממקנתם הוחיל ולא סיים הדבר שנתן לו ולינו יודע לא קנה כלום ולינו יכול לומר תן לי פחות שבנכסיך עד שיסיים ע"ש . ולם כן בנדון דידן כל החפלים שמסרה לאה לרחל הין לראובן זכות כהם כלל . ועל מה שתובע יעקב לראובן בנה של לאה מחוך כתב ראו' שהיה שולח לאמו לאה שלחה לו מעות כמלחים גרוש ולא נודעו מעות לראו' כי אם פ' גרוש הין בטענה זו ממש דילמא מלילה לשכח ומצמיל חמו עליה דחרכה פתחים למקום ומכל מקום הרשות ביד יעקב הם רואה שינזרו חרס על ראו' לילך לינו יודע בבירור שאמו שלחה לו ממעותיו של יעקב ומיהו לינו יכול יעקב לעכב בשביל חרס

שו"ת נבחר מכסף

אח חלק הנותן לרעו' מחמת התקנה גם יגזרו חרס על רחל שלין לאיתה
יתמון יעקב כלום ואם מרחם לע"ד · הנעזר **יאשידו פינטו** ס"ט

סימן קה

שאלה אמה מ' לאח מלנוסי הזמן שהיו לה נ' כניס ושתי בנות ומלאה
היל וכ' כניס וכנותיה מעירה ונתנה לרחוב' כנה הגדול קודם
לאתה ו' שפיס והוכיס לחסכון ירושת לכיו ועוד נתנה לו שף זהוכיס לחסכון
וירושתו לכתובתה עם שאר הלחיס ויש לה ו' שפיס והוכיס כיד לחיה ומחס
נתן לחיה ללוי בנה כעודכו שם בניותו כ' שפיס והוכיס ונתנה לשמע' כנה כ'
שפיס והוכיס השף ות"ק לחסכון ירושת לכיו ות"ק לחסכון ירושתו לכתובתה
שיבא חסכון עם לחיו וכעת מותה לאח שכל הנשאר לה מהינזכון יהיה
לרחו' בנה כי כזה וכזה הוליך רחו' עליהס כשכלו מלרעס וכל מה שיקח לא
יספיק לתשלום הולאתו ולח"ק מתה ושמע' אומר כי לא הוליך רלוכן כל כך
הולאות כי כל ההולאות כתובות כפנקס וגם רלוכן מת והניח יורשיו ונכסין
כיד שמעו' וגם נכסי לאה לאס הס כיד שמ' ורואה לוידע הדין על למתו ואס לוי
שהוא עדין בניותו יורש את לכיו ואת לאס גם הכנות תוכעות חלק ירושה
מעזבון חו"ל יורנו מו"ר שורת הדין ושכמ"ה :

תשובה דכר ברור הוא שלין השמנה גובה כתובתה עד שתשבע שא
דוקא חפני נדוניתה הקיימים טוטלתס בלא שבועה כמ"ש
הרמב"ס פי"ו מה' לישות והטור ח"ה סי' ל"ו ע"ש וכיון שכן אס מתה השמנה
קודם שנשבעה לין יורשיה יורשים כתובתה כמ"ש שם הרמב"ס וגם הטור
כ"כ ו"ל לפיכך אס מתה קודם שנשבעה לין יורשיה יורשים כתובתה שלין לדס
מוריס לכיו ממון שלינו יכול לגבותו שא בשבועה עכ"ל · ואס מכרה או
נתנה השמנה קודם שנשבעה או מתה לין מעשיה כלום לפי שהנכסים הס
בחזקת יורשי סבעל כל זמן שלא נשבעה ולע"פ שהניח הטור ח"ה סי' ל"ו
שכתב הרי"ף שאס מכרה ונתנה מנכסי יתומים קודם שנשבעה מה שמכרה
ונתנה קיים ומניס לותה בכתובתה כבר הניח מרב"י מה שכתב הרשב"ץ דוקא
כשנשבעה לבסוף לבל לא נשבעה ומתה לין מעשיה כלום עוד הכריע שם
שמה שכתב דכמטולטלי מתנתה קיימת לא מיירי בשלא נשבעה כלל דאס כן
לא היה במתנתה ממש שא בנשבעה מעלמה מיירי שא שלא השביעוה כ"ד
וכו' וכפי זה מה שנתנה לאה לרחו' ושמע' בניס לא השף ולא החמש מחות
לין מתנתה כלום כיון שלא נשבעה ומתה וחזרו הנכסים לאחזקת לביהס והבניס

יורשים

יהושפט את לביתם ולא את חמס וכ"ם כנ"ד שגזלו בידיעה מחוכחה שהיו לה
לנכות כנגד מה שהכתה ועל פי דין זה נראים שמע' ולוי ליקח כל סכומן
עד כדי שיעור שלקח ראו' כיוצא לחכיו ויכולו לתבוע שמעון ולוי זה כשפיס
שלקח מיד לחי לחמו ושמעון כשפיס שלקח מיד לחמו ולא היותר יקלקו כיון
שביהם למחלה שחע"פ שלוי הוא נוי הוא יורש את לחכיו ר"ת ורכתי' ולכני לוט כתבי
את עיר ירושם וכן ישרש שבשחמר יהם את לחכיו וקרועיו הישרשים כמו שכתב
הרמב"ם פ"ו מה' גזלות ומה שכתב לזה לתת לראובן כל העזבון שלה מפני
המזונות לפי כלמת הוא שהוציא ראובן מנכסיו על לחמו והלחים יודעים בזה
מחויבים לפרוע מירושתם כל ההוצאות שעשה ראובן דהויינו כל לחד משלם
הלחים יפרע השליש של ההוצאה כלומר שמע' ולוי יפרעו שני שלישי ההוצאה
וראו' ככה השליש מחלק הירושה שלקח כחיי לחמו . לכל לם לא הוציא ראובן
מנכסיו והוא כח לזכות מחמת טוחת לחמו לין בהוצאה כלום כיון שלא נשבעה
והיו הנכסים בחזקת יורשי הלב כדלמרן והו העולם בפי לותם הת' שהביא
הרב"י שם ומיהו כפי התרון הלחר שכתב הרב"י בהגיה דהרי"ף ו"ל ולפשר
שמ"ש בתשובה דבמטלטלים מהנה קיימת לף על פי שלא נשבעה
במטלטלים שיכולה להטמין ולהכחים הוי כדוקא לכל במטלטלים הידועים
שלא היתה יכולה להטמין ולטעון לין בידי כלום מודם דלין מהנה כלום .
כפי זה בנ"ד שהנה לזה לבניה נכסים שהיתה יכולה להכחים ולומר לין בידי
כלום שכן כתוב בטוחה לי עודיל לה תחזיכדל לין פדיר די ריונה לזה ל"ל
מה שהיה מהנה קיימת ומ"מ שלר הנכסים הם בחזקת יורש הבעל ויורשו
שמע' ולוי לחביהם כנגד מה שלקח ראובן בירושת לחביו ולם נותה בלותם
נכסים להניזם לחד מהם נוחה קיימת . ועוד יש לנו לחקור לכל הפירש'
והתירולים בזה דקי"ל דלין השמהה נוכה שלא בשבועה הוי דוקא בבזה לנכות
מנכסי היתומים המוחזקים בירם ובזה לתריכן שלם מתה קודם שנשבעה
לין יורשיה יורשים כלום לפי שלין לדם מודים שבועה לבניו לכל לם
השמהת מוחזקת בנכסי' שבידה ומתה ולא נשבעה הרי יורשיה יורשים לותה הע"פ
שלא נשבעה וכן כתבו כמה גדולים מהפוסקים ומנחת כי תדרשנו בהריב"ש
ובתה"ד ומהריק"ו ומהריב"ל ומהרשד"ם . וכפי זה נרחה לע"ד מעורת הדין
שכל מה שמנה לזה בחייה מהנכסים שהיו בידה מהנה קיימת דהויינו השף
שמנה לראובן בחייה לחשבון ירושתו לכתובתה ות"ק שנתנה לשמעון בנה
לחשבון ירושתו לכתובתה הרי הם נתונים כדת וכשורת גם השף ות"ק שנתנה
לבנה שמ' לחשבון ירושת לביו וכה בהם כיון שהיה שלקה שעבודם מהם ודלתה
שיהיו בחשבון ירושה מלביו ומה שלריך לחקור הוא בלשפיס שלקח לוי מלחי

לחמו

שו"ת נבחר מכסף

לחמו לחשבון ירושת לכיו שלש לותם המשת שהיו כיד לחים של לחם כלו לידו
מיד לחותו לחם שהיו מסרתם שיו הרי הם בחזקת לחם כנכסים שתחת ידם
שהם לחשבון כתובתה לע"פ שלח נשבעה ואין לחייה כח לתת ללוי מנכסים
שלח ברשותה ולם נתנם שלח ברשותה הוח מחוייב להחזיר ליורשי לחותו לחלקם
ביניהם ולם לחיים של לחה מת לינם יכולים היורשים של לחם להוציח הנכסים
שהם כיד לוי כיון שלין לו תובע על טענת ודלי ולם לחמר יחמר לוי הנכסים
השה נתנם לי לחי לחמי לחשבון ירושתי מנכסי לכי וזיכה לותם לי וגם לכי
זכיתי בם היו נזקק לפי' לשבועה ולפי' יטענו שלר הלחיים כך לחמר לנו לחי
לחת שלקחת ממנו שפיס והוכיס בכחך לין לוי נזקק לשבועה כמו שפסק
הרמב"ם פ"ח מה' טוענן לין משביענין שבועת היסת שלח ע"י טענת ודלי לכל
על טענת ספק פטור כיצד לחמר לי לכח שים לי לחלך מנה לו טוה לי בפני
עדיס שים לי לחלך מנה וכו' פטור לף משבועת היסת וכן כל כיולא בזה
לחנם לם לוי יודם שהוח לקח המעות מיד לחי לחמו בלח רשותו ובלח רשות
לחמו ורלה להחזיק בהם מלד ירושת לכיוכמו שלקח לחיו שמע' ככר לחרנו כיון
שהנכסים היו מוחזקים כיד לזה לחמו והוו בחזקתה לכתובתה לע"פ שלח
משבעם והיח הפקידה לח שלה כיד לחיה שוב לין לוי יכול ליקח מלותם
ממעות לחשבון ירושת לכיו וצריך להחזירם לחמו לחיברת שלם לותם נכסים
שהיו כיד לחי לזה לל בלו תחלה לותם מעות כיד לזה שלח בלו מעוכבין בעלה
של לזה ליד לחיה של לזה וכן לם היו חובות בכתב יד פוליה על שם המת
ובלו ליד לחי לזה ומסר לקח לוי שפיס זהוביס לחשבון ירושתו זוכה לוי ומה
שלקח לקח ויבח לחשבון עם לחיו שמעון להיותם שויס כלשל יקחו מירו'
לביהם לפי שרלו' לקח חלקו בהיות הנכסים מרובים וזכה בחלקו וכל שלר
העזבון יהיה ליקח שמ' ולוי מהנמלח עד כדי שיעור מה שלקח רלו' ולם
יוסיף ע"ז יהיה חלק לר' כמוסם ולם יפחות משיעור ר'לכל לחד מהם מזלם גרם
שנתמעטו הנכסים בחלק שניהם ושמ' ולוי הם יקחו חלקם חלק בחלק דהייבו
שף ות"ק שלקח שמ' מיד לחמו לחשבון ירושת לכיו וכנגדם יזכה לוי בשף ות"ק
מהשפיס שלקח מלחי לחמו ותת"ק שביד שמ' ממחנת לחמו וכה בהם ולין ללוי חלק
בהם ותת"ק טוספי'שביד לוי יבולו לחשבון עם ש' לכל ה' מהם ר"ן והמשלר שהשלי'
לזה כיד שמ' עד כדי שיעור כתובתה שהוח' שפיס שמסם נתנה לר' השף לחשבון
כתובתה ותת"ק לש'נ"כ מכתוב' ויזלרו לה ד' שפי' ות"ק לתשלום כתוב' ויש בידה
לפרעון זם מה שהניח'לחריס שם ומה שנתנה סיח כיד ש'כנה להיות לחו לחשבונה
סיה כנכסים שו עד שיעור תשלום כתובתה כל מה שטותם לזה לעשות כנכסים
טותם קיימת לם סיודעים שמ' ולוי מודים שהטותם סיתה כחמת וכלמונה

ולע"פ

ולע"פ שהיתה כתב יד כלי עדים היו קיימת דהא לא לכרו סהדי אלא לשקרי וכיון שטתה שיירשנה רחו' בנה וכה רחו' ככל המשתר לה לכתובתה ולע"פ שאמרה בכלל דבריה הטעם מפני רוב המולחות שעשה עמה והיורשים מכחישים זה שהין המולחות כל כך נרחה דכיון שאמרה רחו' בני יירשני הרי הוא יורש לותה לע"פ שלא היתה חייבת לו כלום מהמול'שהרי לפי' כלומר תנו ק"ק לפל' כעל חובי נותנים לו ק"ק ולע"פ שהין חובו כ"כ טוב חובו מתוך המתנה וטוב המותר מעוס מתנה כמ"ש ה"ה פי"ל מה' זכיה בעם הרשב"ה דידו על העליונה וכ"ם כשהם"מ לומר יירשני בני והזכיר עוד כדבריו מפני שלבי חייב לו ולא נמלא שהיה חייב לו ס"כרי הם"מ קיימים דלטעויי קלתי לומר שעשה נח"ר עמו כעולמו וכן כל"ד שאמרה לתה דיעו פור מי לירידירו לתי היגו רחו' וכו' הרי הוא יורש לותה וכן מה שאמרה לח"ך טוקא לתי היג'ו רחו' הוא לעון ירושה כמו שהביא הטור ת"מ רנ"כ שהם לתר לעון יפול לפלוגי הוא לעון ירושה וזה ועוד שכפי דברי הטוהה שאמרה לחר הדברים סרהעונים בלעון הזה לי סי די לסעניה מי טוקהרי הלגו דיעודו מודו די בייגים לי הין ויגיהה טוקא לתי היג'ו רחו' פורקי דיעפוחים קי סהלימום די מוחיערחים קלמום פיזו חיל נוגסטי וכו' ויש לתשמע דבריה שהלו המעות שיכולו מלסעניה ומויגיהה יהיו לרחו' כעד המולחות לכל מה שהזכירה קודם הדברים השה ממה שברשותה וכיד שמ' היו מניחתו לרחו' בתורת ירושה ויכה רחו' בלותם נכסים כין שיהיו המולחותיו מרובות לו מועטות ודבריה שו הגו מריכין לאמרן כך בהברת לפי שהם היו טתנתם לרחו' בתודת פרעון חוב המולחות לית לאמרם לו דיעו לירידירו והרי הין כהן ירושה שה פריעת חוב שה ודאי עשתו יורש בממון שברשותה וכממון שים לה כיד שמ' ועל מה שיפול מלסעניה ומויגיהה נתנה טעם ש פרעון המולחות שעשה רחו' בלופן שהעון הירושה שהזכירה בפירוש הוא קיים ומה שאמרה לח"ך היגו מבטל דבריה הרהעונים שה לטעויי קלתי וידו של רחו' על העליונה · ונמלה פסקן של דבריה כל"ד שהם הנכסים שהם עכשיו כיד שמ' לתשבון לזה היו מוחזקין מתחילה בידה של לזה והיה נתנתם לבנה שמ' להטפל כם שטותה קיימת ויגתנו לרחו' ולבלי כתו לע"פ שלא נשבעה לזה ונם הין טוב כתובתה בידה מ"מ דבריה קיימין בכל מה שהוחזק בידה וברשותה דהא לפי' בשעה הגושלת ונותנת בתוך הבית שהיו לוטת ושטרות יולאות על שמה שכתב הרמב"ם פט"ו מהל' נחלת שבחייה חינה נחמנת לומר שלי הם ועליה להביא רחיה והם לזו הכל בחזקת היורשים מ"מ לא מתה הרי הם בחזקת שלה ועל התחים להביא רחיה וכ"ם כל"ד שהיתה מוחזקת בהם ולמרה מכתובתי

שרת נבחר מכסף

הם וממה שדכריף קיימים · ומענין השפיס שלקח לוי כחיי לחמו למשכן ירושת
חביו חין על לוי שום ערעור כיון שלותם החנות לה מיו חת"י לחמו וזכה ביחושת
לכיו כנגד שיעור מה שלקח שמע'נם היה תגד ירושת לביו דהייט שף וח"ק
והוכיח וחת"ק לחריס יקח שמע' תמט תחליפם תמציס ומלחים ולם מה
שכח ליד לחי לחם פיס מחחת יד לחם ממה שנכנס כבר כידם וסומקה בם
וסיה מסריחם לחיים לו יסיס דין ודכריס כין לחי לחם ולוי כנס של לחם ·
ולם יטענן לוי שסות נחנס שיו מרעתו למשכן ירושת חביו זכה לוי ולחה תדין
עם לחיס לם תכחיטו ולם יודס לוי שלקחס שלח ברטן ודעת לחי לחו מוד
סדין כיט וכין לחי לחו להוליה הנכסיס מידו לכל לחיו של לוי לין להם דין
ודכריס עם לוי כי לחו בכל דכריס דידיס כינהו ומה שטוחה לחה לחת לרחו'
כל עוכונה עד כדי שיעור כחוכחם דסייט לחד·סיכנו מסכי כחוכחה קשף
וח"ק שנחנס לרחובן ושמע'וכל הנשחר יהיה לרחוב' מנד טוחת לחה חמס ·
ולענין תביעת הבטת כחוב כחוילטו הקדושם כמקום כרך כרחת לח תירות
ורבוחיט חקנו להם עשור נכסי כל זמן שלח נשחו כחיי לביהם :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קו

שאלה רבקה יש לה ש"ח מלושר ומקויים בב"ד על פרנסי עיר לחת
תמכוס כך וכך מעות לזמן מיוחד ולמועד ספיעון תבעה רבקה
מעותיה טענו שזה הזמן עשחוהו בלוגם שרחו' סיה לו משל ומתן עם רבקה
הפסיד סך מעות על עסקי הקהל ולנסם על פרעון הפסדו שיכתבו ש"ח
זה לרבקה ותפטרו ממם שנתנם בידו ומתוך הלוגם עשו לה שטר הט' ורבקה
לומרת כי היא לא ידעה מזה ולא לנסה לוחם רק רחו' שהיו בידו מעותיה
הביא לה ש"ח זה לפרעון מעותיה · עוד טענו הפרנסים כי רבקה עקרה
דירתם מעירם ש מקום לחר ועכשם בפני ב"ד העומד שם לת כל הנכסים
תבחים לשם הק"ק והפרנסים בכח השטר שבידה והם לחמרו שתבח לדון עמהם
בפני ב"ד שבעירם ורבקה לומרת לדרכה היא התובעת וב"ד שבעירם ב"ד יפה
הוא יודע מו"ר הדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה לענין לכוף הנתבע לילך לדון במקום התובע זו לינה מריבה
לפנים שהוא דין שדט רלשונים והמה בכתובים בטור ח"מ סי'
י"ד הביא דברי הרמב"ם פ"ו מה' סנהדרין וז"ל במקום שחין ב"ד הגדול לבל
יש מקומות שיש בהם חכמים גדולים מומחים לרבים ויש מקומות שיש בהם
תלמידים

תלמידים שאינם כשורה לחי החובע כלך כמקום פ' לפני ב' שנדל
ומזון לפניו כופין הנתבע למלך עניו ע"כ ומכאן ק"ו כשיש גדול במקום החובע
ואמר נדון כאן כפני הגדול שומעין לו וכ"כ הרשב"ם בתשו' אין ממלוה כשוף
ללכת אחר הלוה לדין עמו כמקום שירצה והדרכה מיוב הלוה ללכת עם המלוה
וכ"ש שיש כמונטון כ"ד יפה יותר ממקום שהלוה רי שם ושוד כתב בתשובה
אחרת שאפי' אמר הלוה אני אעשה כל סטוחות אין שומעין לו ויכול המלוה
לומר איני רוצה לטרוח גם הרב תר"ה בכתבו סי' ק"ח כתב שיכול התובע
לעכב ממון הנתבע ואינו צריך לילך למקום הנתבע ואין ללמוד מתשובת מהר"ם
דסתם רוצה להוציא רצו' מעות המלמד מיד הנפקד לידו וכל כה"ג אמרינן
נכסי דאינים אינן ערבין ולא יתבע שלא הלוה תחלה וכו' אבל לעכב המעות
עד אשר יעשה הדין עבדינן וכו' עכ"ל . ונמלא דבר פשוט שמה שעכבו
הב"ד של מקום אחשה שהוא ב"ד יפה הוא כדין וכהלכה וכיון שאלמו והודיעו
ב"ד לב"ח העכוב שעכבו ואלמו לזרוז על פרעון חובם אם לא ישמעו לקולם
יש להם לב"ד לגבות הממון שהוא במקומם וליתנו לאחשה בתורת פרעון שכבר
עשו הב"ד מה שעליהם להודיע לב"ח ומי שהוא בעל דברים עם אחשה יבא
שיהם וידונו ביניהם (ר"ח עיין חוט השני סי' ע"ח וכס' כני משה סי' כ"ח יע"ש)
ומעתה נכון לטענת החוטם צריך לחקור אם הש"ח שמחייבו בו הפרנסים
הוי כמתנה כיון שלא לקחו מיד אחשה כלום להתחייב בו וכפי זה אם החוטם
שאנסם רצו' חוט חוטם ידוע אע"פ שלא מסרו מודעה בתחלה יתבטל הש"ח
והוי כאפסח ומשתברח דלא דמי למתנה דכיון שאחשה מחלה לו רצו' מה שהיה
להם בידו ע"פ הפרנסים שכתבו להם שטר זה בסיבת הש"ח זה אין בהן מתנה
שלא שפרעו לאחשה חובו של רצו' ונתחייבו להם בדין ערב ואע"פ שלא יצאו
ערבים בפירוש מ"מ כיון שעשתם מעשה ע"פ דבורם הוו ערבים ואם כן
הוא אע"פ שמלוה מנסם לא פקע חיוב הפרנסים לאחשה כי הרי אחשה לא
מנסם אותם להתחייב לה ואם רצו' מנסם מה להם ולהם לבא ולהתחייב להם
כי מתוך חיובם פטורה היא לרצו' ממה שהיה להם בידו ויש לי קצת דחיה
לזה מתשו' הרשב"א סי' שלב ט' על שני שותפים שלוו מלוי וכא לוי לתבוע
חובו מהם ולא מביא השטר בידו ולא רצה ב' לפרעו עד שיחזיר השטר ולבסוף
נתרצה לו שמ' שאמר לו רצו' פרעתי ממעות השיתוף ואני אתן לך השטר
לזמן פלוני ואח"ך מת לוי ומלוהו יורשים הש"ח והוברכו לפרעם מפני שלא
היה להם רשות על הפרעון ועכשיו תבע שמע' לרצו' שותפו שישלם לו מדין
ערב והלא טוענן שאין כאן ערבות שלא עשה והשיב שהדין עם שמ' שכל שעשה
מעשה ע"פ אחר אותו אחר חייב מדין ערב ע"כ . וא"כ ה"נ כיון שמחלם
לרצו'

שו"ת נבחר מכסף

לרחו' ע"פ מתוך משטר שכתבו לה וים בו קנין הוי כערב דכשעת מתן מעות
דמתחייב ולא שייך הכא טענת לוקח כיון שהשטה מחלה מעותיה כסיכתם
מתוך שטר חיובם ומה גם שהשטה לא חנסה לותם ולא רחו' לנסס והיה לא
ידעה מזה שום דבר מה פשעה להפסות כלא משפט ויש קלת רחים מתשובת
רש"י הכי' הטור ח"מ סי'קל"ו יש'שהיה בידו משכון מנוי וכו' ע"ש ולין לחלק
השלחי התם דנתן המשכון לנוי החנם ע"פ לפי דה"נ מחלה לרחו' ע"פ והחומר
לחבירו מחול לפלוני לו הניחהו ולחי לשלם וקנו מידו חייב לשלם ועוד דלא
הכיח שם רש"י טעם נתינת המשכון אלא לומר שחע"פ שלא היה שם קנין
נתינת המשכון ע"פ הוי כערב כשעת מתן מעות שלין לריך קנין לכל לעולם
כיון שעשה מעשה ע"פ למחול הוי כערב שמשלם וכ"ת שנם כזה יטעטו שמחמת
לוכם לחרו לה שתמחול לרחו' ועשו הם השטר על עלמם נראה דלא מקרי
סחי לוכם דמסתמא לא חנסס רחו' שלא שיפרעו לו ההפסד שהפסיד כעבורם
ויודע היה שזכאי היה כדיטו לגבות מהם מה שהפסיד כעבור הק"ק על פי
תנאם עמו כשעשאוהו פקידם וכדיוק ודיוק היו חייבים לפרוע הפסדו ולין
שם לוכם ולת"ל שלא היו מחוייבים כדין לפרוע הפסדו ולכוכם הבריחם עד
שעטרתו השטה מחובו מ"מ כיון שהלוכם לא היה על כתיבת השטר אלא
לפרוע לו מה שהפסיד כמעות כעין לו שתפטרו השטה אם כן אע"פ שהוכרחו
לכתוב שטר חיוב לשטה כדי שתפטרו לא מקרי הלי לוכם כמ"ש הטור סי'ר"ה
ז"ל ולפי' כלוכם דלית ליה מלחריבי דוקא שלנסוהו למכור לכל לא חנסיהו
למכור שלא ליתן מעות ומחמת ס"ל היו לו המעות הולרך למכור לא הוי לוכם
וזכיה וכרב"י אם לא הכיח לולק ס"ז נם מהרם"ך סי' קכ"ג כ"כ
וז"ל ירלה דלוכח לפלוני ולמרינן דמתנה זו קיימת דלגב לנסיה נמר ומקני
דמלי דלמרינן חליוהו ויהיב לה לא הוי מתנה היינו היבא דלנסוהו ליתן
המתנה לכל היכא דלא לנסוהו על המתנה שלא שעמד עליו לנם להורנו לו מזיקו
והוא נותן לו קרקע לו דבר לחר להנלל מהלוכם נמר ומקני וכמו שמי' מהריק"ו
ותחם כסוף דבריו מע'הלוכם לין מקום לפוטרו לדר'לוכח למי' לגב לוכסיה נמר
ומקני עכ"ל וא"כ ה"נ כ"כ כיון שלא היה לוכסס שלא שיפר' לו הפסדו והם במקום
נתינת המעות נתחייבו לשטה כדי שתפטרו לה' לין כלן לוכם ולדר' לגב לוכסה
נמרי ומשתעבדי לה וכהלי טעמא דלמינה לפילו דדייני' ליה להלי חיובא
כמתנה החיוב קיים ולין כלן טענת לוכם לכטלה וכ"ש דלא הוי הלי חיובא
שלא כמכר והוא קיים . נם לם מסרו מודעה לפי שנתכטל הלוכם מעיקרו
וכ"ש הכא דלא מסרו מודעה . ועוד יש לכטל טענת הלוכם לע"פ שהיה
כלן מודעה ממה שכתב מהריק"ו שורש קפ"ו והביא כמה רלויות דלויו נקרא

לוכם

חוכם מה שמפחידו להפסידו ממון בערכאות של גוים דעביד חיובי דגזים ולא
עביד דלא שלמי כגוזם דהריגה לגזום דמסירה דסוף סוף עובר על ד"ת מה
לי לישורה רבה מה לי לישורה זוטא וכו' ולע"פ שכתב רביגו מנגלא שמכיון
שהפחידו כדברים שכידו לעשות לע"ג דלא עביד כתכיגן ליה מודעה מלחר
שמפר"ם ורלבי"ה חולקים הוי פלוגתא ולין לומר דלא לאמרה מהריק"ו חלא
להחזיק הממון כיד מי שהוא כידו לכל להוציא ממון ככב"ד שכתה לגבות
כש"ח שכידה לא לאמר מהריק"ו דכבר השיב מהריב"ל ח"כ סי' קי"ח על השוא
אם נאמר שהוא לחום ודלו שטרא חספא כעלמא לו דילמא עביד לינים דגזים
ולא עביד · ואת השתא לינה לריבה לפגים שכבר מהריק"ו הרחיב השתא
כיולא בה ומייתי רלים וכו' ולע"פ שים מקום לומר דהלי מלחא פלוגתא
דרבוותא היא ול"ב כב"ד י"ל דלאו כל כמיגיה דרלו' לומר קים לי כהני דלא
כרביגו מנגש ודעיימיה להוציא ממון מיד הבעלים דזוזי היכא דלוקמו לוקמו
גם בזה האיר עיגיגו הרב הגו' בלמנע התשובה ו"ל היכא דהמגזם יש כידו
לעשות כמדי דלי עביד ליה כריא היזקא כגופו כגין דגזים למקטליה או
כממונא כההיא דבכיצגא שטר משכגתא דפרדסא בלא ספק דהוי חוכם
לכל היכא שמגזמו לעשות דבר דלפילו יעשהו שמא לא יוזק מכידו בכך כגון
כיולא ב"ד שטוען שגזימו להכיאו בערכאות של גוים לא מציב חוכם כלל
שהרי לא כל המכיאים מכיריהם בערכאות גולחים והרבה עשו כן ולא הצליחו
וכו' הא קמן שמה שטוען שמפחד הגיזום שלא יביאהו לערכאות של גוים
גתחייב בחותו שטר ושעבד עלמו בחותו החוב לחו כל כמיגיה ע"ל · ולע"ד
לפשר לומר שאין להוכיח מדברי רביגו מנגש ודעיימיה דלמרו שאם הפחידו
הוי חוכם שא דבר שמפחידו בדבר שכידו לעשותו כלומר שהוא יתבעהו תביעה
שהוא מחויב לו כין על ידי ישרש כגון לכבוש השטר כין על ידי גוים כגון
שיזמין עידי שקר שיעידו בגגדו ויחייבוהו הגוים ובמלא שמפחידו בדבר שים
כידו לעשותו לכל המפחיד בדבר שהיגו כידו שא שימסרהו כיד הלומות
שיפסידוהו ממון שלא כדין אין זה חוכם שמא הגוים יגלמס לא ירשיעו להפסיד
לזה ממון שלא כדין כשכיל וה קלרו של דבר ירלה לי שהשטר חוב קיים ולא
מבעיא השתא דליכא מודעה שא לע"פ שהיתה כאן מודעה לא מציב הלי
חוכם וחיובם עומד וקיים לעד · הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קז

שאלה גבור שגבו כרגא דמלכא ולקחו משכונות מקלת יחידים על כסף
גולגלתם

שו"ת נבחר מכסף

נתלגלגו ויתלקו המסכתות כין עוכי הקהל לנבחי המעות הסתגעת לכל
אחד ואחד כל אחד תשכון אחר וכיד ראובן שהיה כידו משכון אחד הטעול
עליו כעל אותו משכון לפני השופטים כי נטוב הוא אתנו ותפסו המושל לראובן
והניחו כבית האסורים והלכו שם לפרוקו וכהיותן שם חזרו להטעיל על ראובן
מכר אחיו שנהרג והשיב המושל למטעיל ככר ידעתי אחי מהרכר הזה ואין
כו ממש אחרי כן חזרו לרכר עם המושל על שיוציאהו מהסוהר לראו' ויתנו לו
רבר נקל ויען המושל ככר מתנלה לעין הטריס תביעת אחיו ההרוג ומה תשיב
נשר העיד הם לפטרנו כרכר נקל כיון שהיה תביעה של הריגה והוכרחו
להתפשר עם המושל בסך גדול אם חייבים הקהל לשלם ההפסד דראובן טוענן
שכן נתנו הקהל לשלם מן המכוד כל הפסד הכא לאחד מהממונים מכר הקהל
וגם עכשיו לית כא לו ההפסד שלא מכר המשכון שנתנו לו כני הקהל מכר הכריגה
ומה שהעלילו אח"ך מכר אחיו ההרוג הכל כא מחמת תביעת המשכון שכאחי'
וממנה נגררו ג תביעת ההרוג והקהל טוענים שאינם חייבים לשלם כלום יש
מזלו גרס ואח"ל שחייבים לשלם מכר תביעת המשכון אינם חייבים כתביעת
ההרוג שאלולי תביעת ההרוג היה מתרלה כדבר נקל וכפי תביעת ההריגה
היה ההפסד מרובה על הכל יורט מו"ר שורת הדין ושכית"ם :

תשובה תחילת כל דבר לבאר מה שהוא עולה כפי דין תורה ואחר כך
לשוכה ידי כפי המנהג ויש מלין לומר כי מן הדין אין חייבים
הקהל לשלם כלום כמ"ש הרשב"ש בתשובות המיוחסות להרמב"ן סי' כ' על זה
שהניע לו היזק כממון שלו מחמת שליחות שולחו או שהעלילו עליו מחמת
השליחות והפסידוהו ממון אם על המשלח לשלם לו נזקו וכן שותף שהיה הולך
כפרקמטיא ונתפס עם הפרקמטיא אם על השותף לפדותו והש"כ אין המשלח
חייב כתשלומי נזק השליח שלא כנזקי עלמו או כנזקי ממונו וכו' לכל כנזק
שהניע לשליח מה היזק המשלח ומה הניע לו מחמת פשיעתו וכ"ש אם היה
שכיר וכו' ואפילו היה הפועל חנם ואפילו תלמר שכנרם שליחות זה הניע נזק
גרמא כמזיקין הוא ופטור וכל שכן בשותף וכו' כי לא נשתתפו כנזקי גופן ונזקי
ממונם שלא כריוח והפסד של ממון המשותף לכר ע"כ . וכן כטור סי' קע"ז כ'
כשם הרמ"ם ראובן ושמ' שותפים ושכחה ראובן ופדאהו שמ' לא נתחייב שמעון
כפדיון ראובן ע"כ . וכמרדכי פ' הגוזל הכיא הירושלמי דקריב"ל אין אדם
נתפס על חכירו ומייב שלא כאמונה וגולגלתא וכתב שם שאם ראו' חייב למלוה
גוי או יסרב ותפס המלוה לשמעון ומשכט כעבור ראובן ונתפשר שמעון עם
המלוה ונתן לו אין ראובן חייב לשמעון כלום אע"כ תפסו נבאי המלך כעבור
ראובן שהיה חייב לרעהו שהוא מס הקרקע או גולגולת וכו' וכבר כא מעשה

לפני

לפני רבי שמחה ושלח לר"י והורה כדבריו ע"כ. וכן כתב עד הגמון שמגולל תת
הקהל על מה שעשקו לו ויהודה וסמואל משנים על הלשון ונתנו לו תמרון
וסלקוהו שלש"פ שגבו יהודים ולוי דבר מיתחייבו עליו לישם מייבים לשלם
לקהל דלין חדש נתפס על חבירו ומייב לשלם שלו פחדון ונלנלחא וכו' וחס
הטעיל על יהודים ולוי לוחם עלילה וסלקוהו בחנם או מלחמים לון לקהל לשויע
גלוס לפי' כשים להם שחוק עם הקהל לפי שלא גרפו ביזק לשלמם ע"כ.
חנם וכרי הגבייחים פם לחד שלח למייב לחת הקהל בכוק שלירע לרחוכן מחמת
שלימת הקהל שעשקוהו בירו משכון לחד כי הס לא הזיקוהו ולא הס גרמו
גרמל בהיקון פגור. ולע"פ שקי"ל רבני הקהל הס כשותפים בעניני המסים
כמ"ש בעור סי' קכ"ח תשובת הרל"ם כלל ל' ו"ל רלו' תבע מנה מע' ולמר לו
לחמת ים לך בידי לבל להני חופסו בשביל שמשכנו לוחי בשביל מס הקהל ולין
לפי מפורעני המס ולפי רוצם לנבות ממה שיש לך בידי הדין עמו כיון שמשכנו
לוחו בשביל המס של הקהל לא הוא חיפס במתון ל' מהקהל ימפשנו כחובו
כי ליש מחייב לנבות ע"פ הפנקס מכל לחד כי הס שותפים לפרוע חובו
והס לחדלים זה לזה ע"כ דשלחי החס שנתפס בשביל מס הקהל שהס חייבים
בו וכל בני הקהל שותפים בחוב המס הילכך יכול זה לחפוש מחמון ל' מבני
הקהל לבל בלוסם ומפסד שלירע לחד מהשותפים לע"פ שנתפס בומן שהיה
חולך בעסק משותפות מ"מ לין לשוחף חלק בו וכן בני הקהל הס שותפים
בעניין המס שלחד מהס פורע ונתפס על חבירו לבל מה שהפסיד ל' מבני
הקהל מבד עלילה לילו דלפסיד לנפשיה וכן כתב המרדכי פ' הנזהל בחרל
בשם מהר"ם דדוקל למסים הס שותפים לבל לעלילות ולרעוניות לישם שיתפין
ולא הסר מעליל עליהם שלא כדין לא יחנו לחריש עמהם ורליה מדמי כלילה
דשדו לחישני עבריה וערקו פלגא ופטרו לוחם ולא היו שותפים בזה שלא עלילה
הייחה לע"פ שמעו מתחילה על כולם הכורחים פעוריים עכ"ל רביעו מהיר.
ולע"פ שכתוב במרדכי פ' הנזהל נפל רביעו מהיר במעמיד חבירו ערב לנוי
מס דרין והשיב כ"ל דודאי עליס דידיה רמי לסלוקי ולפי' לא הבבי מעליל
עליו שלא כדין לחרי שמחתו שהעמיד לו ערב בלה עליו הברה הזחת וכו'
ע"כ הא לא דמיא דבין שהעמידו ערב נגד הנבבי לרי רבן ולרב עליה
ועליה רמי לסלוקי. לבל סכ"ד שהק"ק חילקו בניהם בל המשכונות ונתנו
לילו' משכון של לחד כלחד מהס ולוחו בעל המשכון מעליל עליו למהל
לע"פ שבלה העלילה מבד המשכון שהיה בירו מ"מ הקהל לא העמידוהו בנגד
הנוי ומי שמיעור הממעות שהיה המשכון ממוסכן עליו הס נלבדו בחזרת
המשכון על פי המוהל יהיה לוחו הפסד חוזר על בל בני הקהל בדין השותפין

שו"ת נבחר מכסף

עצמם שהפסיד לאחד מהם כמתן המשותף שלותו הפסד חוזר על כל השותפים
כמ"ש הרא"ם כלל ס"ם והכיולו הטור סי' ע"ז וז"ל דנהי דשותפים במתנם
מ"מ כל שלא שעבד עצמו וממונו לא חל השעבוד לחנם יש ממון השותפות
כיד שמכ' ונכם לוי חוכו מחלקו של ראו' לחר שממון השותפות כיד ש' ע"כ ·
וכן הדעת נוטה שהפסד של לותו משכון לם נפסד הוא על כל כני הקהל
כי לא נתנו כיד כל א' משכון א' כדי שיתחייב כשוויו שלא לטרך השנה הפקידו
כיד כל א' משכון א' כדי שיכקש הוא המעות שחייב כעל לותו משכון כדי
לפרוע כעדו מנת המלך שהם חייבים לפרוע והם לחרלין זה על זה ולעולם
שהם חייבים לזה לוכם לכל לחד מהמשכוטת יהיה לותו הפסד על כל כני
הקהל · ומכל מקום לטו לומרים שבעניו עלילה שיעלילו כיותר משווי
המשכון לין לקהל שום חיוב דמזליה גרם ליה · וכיולא כזה כתב הרא"ם כתשו'
כלל ק"ח וז"ל ראו' עשה שטר על עצמו לגוי כעכור הקהל וכא הגוי ומשכן
משכוטת ושטרי חוכות שהיו לו על גוים וכו' ופסק מדיין שיהיו הקהל פודים
משכוניו ושטרותיו ולא הקשיבו והלך הוא ופדה שטרותיו לחר זמן והלך לגבות
מהם ולא מלא כסיבת עברת הזמן ומבקש מהקהל לפרוע לו סך השטרות דהא
הוי כשורף שטרותיו של חבירו והם לומרים דגרמא כמזיקין הוא ופטורים
והשיב ירלה שדיין עם הקהל דלא דמי לשורף שטרות של חבירו דהתם
עושה מעשה כנופו אבל הכא לא עשו הקהל מעשה כנופם שלא גרמא
כעלמא שהיה להם לפרות שטרותיו ולא עשו וכרכר הזה נתגלגל לו סיוק וחביה
רחיה מהזורק כלים מרחם הגג והיה תחתיו כריס וכסתות וקדם וסלקם ושבר
הכלי פטור לא"פ שעשה מעשה שסלק הכריס וכסתות כיון שלא עשה מעשה
בכלי עלמו פטור וכן השולח הכערה כיד חש"ו פטור לא"פ שעשה מעשה
שמסר להם החש כיון שלא עשה מעשה כנופו של דכר הכיזק נקרא גרמא
דמזיקין ע"כ · וה"נ כל"ד לא עשו הקהל מעשה להזיק לראו' שלא גרמו
להזיקו מלד המשכון שהפקידו כידו ופטורים · וכתב מריב"ם סי' קע"ו כראל
שמתפס למלך וכא שמע' כחפיסה ל' של ראו' והפקידה כיד לוי עד שירלה חיך
יפול דכר ויודע הדכר למלך והכיא לת לוי לפניו ולקח ממט ממון והשיב
שאין כתביעת לוי על שמע' כלום כי שניהם לדכר מטה נתכוטו להגיל החפיסה
מחיוב לבעליה ואם העלילו עליו על כלי הגיד הפקדון שהיה לו מראו' והעניטו
אין עליו תביעה ולא תרעומת על המפקיד שהוא לא סכריחו לקבלה שלא הוא
נתרלה מעלמו לקבלה ממדת חסידות ולזה אין לו עליו אפי' תרעומת ע"כ ·
הרי שאע"פ שהגיטו היוק ללוי ממה שהפקיד אללו שמע' כתב שאין ללוי על
שמ' המפקיד לא תביעה ולא תרעומת · ול תטעה לריוק כדכרי מריב"ם

שלמר

שאמר שהרי לא הכריחו לקבלה שלא הוא כתרלה מעצמו דילמא סבר היכא דאנסו או פתהו לקבל הפקדון יהיה חיוב על שמעון המפקיד הא ליתא דהתי טעמא דאמר שהוא לא הכריחו לקבלה קאי על מ"ש אין עליו אפי' תרעומת דאפי' תרעומת דבריס אין לנוי על שמ' כיון שלא הכריחו וכרלוו קבלה ממדת חסידות וזה מבורר בדברי הריב"ש אחזר ואמר ולזה אין לו עליו אפי' תרעומת דפתח בשתים אין עליו תביעה ותרעומת וסיים בלחת ולזה אין לו עליו אפי' תרעומת דמשמע שלעניו תביעה אין לו עליו אפי' הכריחו לקבל שהרי לא הזיקו שלא גרמה בעלמה וגרמה בזיקין פטור . וכב"ד אין אלו נריכים לזה שאין כאן לא הכרח ולא פחוי אלא שהטילו עליו משכון כמו שעשו לכל שאר הפרנסים חבריו ומכאן יש להוכיח דלא שהני נן כין כשהנפקד הוא בשכר וכין כשהוא בחנם דאפי' השוא מי שהניע לו נזק בפקדון אפילו בחנם הוא פטור ומעשה דהריב"ש בחנם היה ופטרו כיון שלא כא הנזק מחמת שמ' המפקיד אלא מחמת החפיסה של ראובן ומה שכתוב בהגהות נ"רדכי מס' מציעא ז"ל כ"ל שאם ראובן הלך בשליחות שמעון בשכר ונתפס בדרך ולא בסיבת שמע' שאין חייב לפדותו אבל אם בשאם הלך חייב לפדותו דשאה שייך בנוף כעלים וכו' ע"כ דמשמע דיש חילוק כין בשכר לחנם התם מיירי בפדיון עצמו מהשביה דבשכר שוי כשא את נפשו בשבירותו אבל בחנם הוי כשוא דשאה שייכה בנוף הבעלים אבל בהיזק ממונו כיון שלא הזיקו בעצמו לא שאני לן כין בשכר לחנם דהכל פטור וגם בשביה דהוא עצמו נשבה בשליחותו לא פסיקא ליה דאזר ואמר שם לענ"ד דלא דמי ממש וכו' הרי שלא אמרה אלא כמסתפק הכל בנזקי ממונו שהוזק בנזקי ממונו שהוזק מחמת השליחות פשיטא לן דאפי' בחנם פטור כמו שהבאתי למעלה תשו' הרשב"א סי' כ' שכתוב בה בפי' ואפי' היה הפועל חנם וכו' ומהריק"ו שורש קכ"ה הביא תשו' זו של הרשב"א וסמך עליה למעשה . כלל העולה דלכ"ע הקהל פטורים מהדין לשלם בכל ההפסד שאירע לראו' מצד הפקדון ומה שפ' הרב המבי"ט בסי' קכ"ג בעניו ר' שמעון שסיימעש המתו' על הנפחרים בעד השיירה ולאחר זמן חזר ותבע מראו' מה שפיחתו לו מאז והשיב שים לראו' דין ותביעה על שמע' ועל שאר היהודים שעשאוהו שליח להתפשר עם הגוי והעלילו עליו וכו' ע"כ אין נדומה לב"ד דהתם בני השיירה שלחו לראו' להתפשר עם הגוי בעבורם והעלילו הגוי על ראו' מחמת המשלחים בני השיירה שלא פרעו חוקס הנוגע להם וכיון הנזק לראו' מחמת המשלחים אבל כ"ד לא בא הנזק לראו' מחמת הקהל המשלח שלא מחמת הפקדון שהוא השליחות וזה ברור ומעתה אבא לעניו המנהג אם יש חיוב לקהל מצד

מנהג

שו"ת נבחר מכסף

מנהג דמנהג מבטל הלכה וצריך לברר אם המנהג זה הוא קבוע ויודע כדי
לילך אחריו כמ"ש ר"ת והיכא כמרדכי פ' חזקת דיש מנהגים שאין למחוך
עליהם אבי היכא דאתמן הכל כמנהג המדינה וכה"ו כתב נמי דלא למרינן מנהג
מבטל הלכה שלא מנהג חכמים וכמרדכי פ' המעולים הוסיף לפרש דחזקת מנהג
ותיקין לכל מנהג שאין לו רגלים מהתורה היינו שלא נועדו כשיקול הדעת והע"פ
שבעניני הממ לא בעינן מנהג חכמים כמ"ש המרדכי בשם הראב"ן וכעניני
המסים לחלוקין כתב מנהגם של בני העיר אפי' לא הוקבע ע"פ חכמים כהיא
דמנהג חמריס וספנים למהלך בשיירה ומפליג בספינה וכו' ע"כ מ"מ גם
בעניני המסים צריך בירור לידע אם הוא מנהג קבוע שנהגו כך בני העיר
לפחות תלתא זמני וכ"כ בעתה"ד סי' שמ"כ וז"ל למנם צריך לידע זה
מנהג קבוע ופשוט שנהגו כן בני העיר לכל הפחות תלתא זמני ע"כ ומכאן
נראה בבירור שאם לא נהגו כך ג' פעמים אין לעשות מעשה נגד מה שיגזור
דין תורה אפילו בעניני המסים והשתא אית לן למחזי בב"ד אם בכלל מה שאמרו
בעניני הממ שהולכים בו אחר מנהגן דבני העיר היכא דלחתחזק תלת זמני
לשלם אקהל אי מקרי נמי ענין הפסד הבא לאחד מהממונים בסיבת הקהל
בכלל עניני הממ והכא נמי ישלמו הקהל אם שחזקו במנהג הזה ג' זמני
אם נאמר דעניני המסים דלמרינן דלחלי אחר מנהגן דבני העיר בג' זמני
אי בעניין פרשן הממ אם יפרעו שיתומים או מי שים לו ממון שאינו מתעסק
בו אם צריך לפרוע עליו וכן מנהג העריכם בעניני המסים בקרקעות וכיולא
בי בכיולא בזה דברו הפוסקים המרדכי והרב תרס"ד דחזלינן אחר מנהגן דבני
העיר ג' זמני ולא בעינן מנהג שהוקבע על פי חכמים אבל מנהג שיפרעו
בני הקהל בהפסד הוא מנהג ממון ואין זה בכלל עניני המסים וצריך מנהג
קבוע על פי חכמים והדבר צריך הכרע ודעתי נטה לגד האחרון ומה גם
דקי"ל דיחיד ממיין עם הכבוד אקרו הכבוד מוחזקים כמ"ש המרדכי ס"פ
לא יחפור ומיהא דאיכא שום ספיקא ונינהו ליחיד כנגד הציבור יד הכבוד
המוחזקין על העליונה וכיולא בזה תמצא בתשו' למהרשד"ם סי' קכ"ד אחר
שהביאו כל האחרונים דיכול הנתבע לומר קים לי כפלוני וכו' ע"ש ולא"ל
דהא רב"ד דייקינן לה בעניני המסים דבמנהגן דבני העיר ג' זמני סגי צריך
לאמוד את ההפסד כמה הים רווי על תביעת הפקדון וכמה על החדוש
בכיולא בזה כתב בתשו' דשייכי לפ' מזיקין סי' י"ג וז"ל לולו היה לוי שומר
חנם על ממון זה ומחמתו יצא עליו קול עושר והכביד עליו המושל להכניו
יותר משאים לא בא ממון זה לידו מותר לו לפרוע נפשו ולאת מהממון ע"פ
לומר שאמרו ג' מטובי העיר שהכבידו בפריטו מחמת זה כראמרינן הסוא

נברת ואפחדו נבו כפת רכפפן וכו' עד מזונן אי ליכים אמיי חוץ לדעתן
דיזום לקו וחוי' לעלם ולי לן לדע'דכפת לאו ופטור וכו'ומה שהוא נוטן שצערו'
מבל לוכם וכו' עליו להכיוח ריהיב שפי' לסס סלוכם ע"כ ומשמע דכיוונן
כוס דגים ע"פ סלומד וכ"ם להוליח תמון מהקהל שיחיישבו טוכי מעיד על פי
סלומד כמה היה מחרלם סמוסל בעניו כיולן כתביעת הפקדון ומה שהביא
כמעגנת ותביעת הסרוג וכפי מה שירלו כן יעשו וכיולן כוס כתב סבעה"ר
כס' פצו"כ הלה ידעתם דדבכן קמלי כתבו דר"ן לכוון דין תורה ממש בעניני
ממיס הלה גריכים לפסוק כדין דומה קלת לבטע ע"כ וכן יעשו בכ"ד לס
סחזק המנהג ג' זמני יעשו פשרה דהייט בטע על פי סלומד:

בצעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קח

שאלה רלו' קודם פטירתו בזמן שהיה בריח כתב בפנקסו בלי עדיה
ובלי קנין וחלק ממטוטו לסקדשת ולאחריה ג"כ חלק להס והניח
וכ'ליורשיו שבכך שהניח להס מסלקין מהירו'וחל"ך בעת פטירתו חזר ועשה טוהם
כשריה בהונן ומיכם לשטרופוסים על ממטו וטה ממחת מיתה שבל מ"ש
כפנקסו בעניני ההקדשת יסל קיים שלה ועברו דבר מבל הבתוב ובטוהם זו
לה חלק פרעיה לחריה ממה שבתב בעת בריחתו ובעניו היורשים ג"כ לה
לה פירש ולה טה שום דבר ועתה סיורשים טוענים דבון שעשה טוהה לחרית
בודאי סרחשובם בטלה וביון שלה חזבה לקיים רק בדבר ההקדשת רוצים ליקח
שאר הנבסים סנשארים לאחר פרעון ההקדשת בחשר מגיע לסס דבר תורה
לס חדין עמהם לו לאו יודע מו"ר שור"ם ושבמ"ם:

תשובה דבריה בהורים הס שאין שום ממש בכל לותם דבריה הבתובים
על פנקסו כיון שהיה בריח ואין לחד ווכח כמתנת בריח שלה
בלחד מדברי הקנים וביון שלה היה שם קנין ונם לה משך והנביה הזוכה
אין בלותם מתנה ממש ודוקה בס"ת לאחרי' דדבריו בבתובים וכמסורים דמו
וגם אין לו' דעשאם כמטה מחמת מיתה שמא יעות פחוש וע"ב
קדר עניניו בשבתב דסל לה מטו מטה מחמת מיתה בבריח שלה דוקה
במפרש בים והיולה בקולר והיולה בשיירם וכו' לרעת הרמב"ם פ"ח מה' וביה
וכתב הרב המגיד בך בתב הרי"ף והרמב"ן ושם חולקים במפרש ויולה בשיירם
לעניו מחמה שאין דינם שה בדין בריח שלה תקנו שה בס"ת שלה תטרף דעתו
עליו וכן בשולך למות בנון יולה בקולר דסה מלחיתופל נמריכן לה ויט לביתו

ויחנק

שו"ת נבחר מכסף

ויחנק בטוחה בעלמא אבל במפרש ליס ויולא לשוירה שאין מיתתם סמוכה אין
לנו וזהו דעת ר'יונה וכן הסכים הרשב"ץ עכ"ד ולי"כ בבריא כ"ע מודו דלא
דייניגן כיה כמטוה מחמת מיתה ואפילו אם ת"ל זה שכתב על פנקסו הוא
כשהיה ב"מ אין כו ממש שהרי שניגו פ' יש נוחלין מי שמת ומניחת דייתיקי
קשורה על יריכו הרי זה אינה כלום שאני אומר כתובים היו ונמלך עליהם שלא
ליתנם וכ"כ הרמב"ם דין זה פ"ט מה' זכיה מי שמת ומניחת מתנה קשורה
על יריכו אע"פ שקנו מידו והיא בעדים הרי זה אינה כלום ואם ויכה כה לאחד
דבריו קיימים וכתב הטור ח"מ סי' ר"ן ודוקא במקרקעי אבל מטלטלי לא שאין
שטר למטלטלים ולי"כ לא היה בלותה טוחה ממש כיון שהיתה קשורה על
יריכו ואע"פ שהו דוקא במתנת כל נכסיו הא במקצתן זכה וכאן הוא מחלק
נכסיו דהוי מתנה במקצת כבר פי' ה"ה דכמקצתן זכה כיון שיש בהם קנין
ולי"כ הכא כי"ד דלא קנו מניה לא מהני ועוד אפי' נאמר שכתב על פנקסו
כשהיה ב"מ ולוה מחמת מיתה כיון שעמד חוזר ונתבטלו כל דבריו וכ"ש שכשלה
מפורש שכתב על פנקסו בזמן שהיה בריא דאין בדבריו כלום ואפילו בענין
ההקדשות שהקדיש בכתיבת הפנקס לא מהני דאע"ג דקי"ל דאמירה לגבוה
כמסירה להדיוט וכתב הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה דין ההקדש ודין העניים
אינו כדין ההדיוט בקניתו שאילו אמר כל מה שאלך בהמתי יהיה הקדש וכו'
הרי זה חייב לקיים דברו שנא' ככל היולא מפיו יעשה והוליל והדבר כן אם לוה
ב"מ ואמר כל מה שיולא אילן זה לעניים או כל שכר בית זה לעניים זכו בהם
עניים הרי דיפה כח ההקדש אפי' בדבר שלא בא לעולם דזכו עניים וכ"כ פי"ט
מה' מכירה במוכר להקדש ול"ל הגזבר בכמה אתה מוכר אפן זה ואמר לו
בעשרה אפי' היה שוה ק' אינו יכול לאחור בו דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט
וכתב ה"ה מפורש פרק יש נוחלין בעובדא דיוסף בן יועזר גבי ההיא מרגניתא
המטויה לגזבר לא תשמייה את דאמירתיה לגבוה כמסירתו להדיוט כלומר
ואת לא מנית למשקל מניה וי"כ אף אנו נאמר כנ"ד שאע"פ שהיה בריא
כיון שהקדיש לגבוה דבריו קיימים (ה"ה עמ"ש ה"ה לעיל סי' ע"ה ול"ח יע"ש)
י"ל היכא שהוליא הנדר בשפתיו ואינה אמירה בפה דאתם אמרי' חייב לקיים
מוסף מולא שפתיך תשמור וכתיב ככל היולא מפיו יעשה אבל כאן שכ' בפנקס
ואין אומר ואין דבריה כלי נשמע קולם ליה כאן אמירה לגבוה ולא זכה ההקדש
על כתיבת הפנקס ויש רואים לדבר ממ"ש הרמב"ם פי"ו מה' נדרים מי שנשבע
או נדר שלא ידבר עם חבירו הרי זה מותר לכתוב בכתב הענין שירצה להשמיעו
וכזה הורו הנאונים עכ"ל הרי שאין הכתיבה אוה לדבר שפתים וכן הדין שמי
שקבל עוידות בכתב ולא הוליא המוידות במבטא שפתיו שאינו כלום ונם אין

לנו לחוש ולקיים לת כל הכתוב בפנקס משוסרמלר"ה וכמ"ד בכריח שאמר תנו
מנה לפ' ומת נותנים לע"ג דליכא שלח דכור בעלמא משום דמלר"ה כמ"ש
הטור ח"מ סי' ר"ן שהרי הסכימו רוב הפוס' דלפי' כאומר תנו לא לאמרינן
מלר"ה שלח דוקא היכא דלתפסיה כיד שלים ואמר לשלים. תן וזו היא סברת
ר"ת סוף פ' מציאת האשה דכבריח שמת אין מתקיים טוויו שלא על ידי קנין
דדוקא בס"מ לאמרינן דכריו ככתוביס וכמסוריס דמו משום שלא תטרף דעתו
אבל בכריח לא ובשלים שהושלם לכך לאמרינן דמצוה לקיים דכריו · ועוד
מטעמא דכתיבנא לעיל יש לנו לו' הכא כב"ד דכ"ע מודו דאין בזן מלר"ה
כיון שאין כאן אומר ודכריס נשמע קולס זולתי כתיבת יד כלי מבטח שפתיס
ול"ב כל מה שכתב בפנקסו אין בו ממש והממון בחזקת היורשים ואין להס
ליתן שלח מה שנוה בעצמו בענין ההקדשות ואין לנמנס נס בהקדשות על שלח
פי' בלוחה שעשה דבר זה קדם שלח סמך על הפנקס והרי אין בכתיבת הפנקס
ממש הא נמי ליתא כיון שבפיו דבר לומר שהכתוב בענין ההקדשות יהיה קיים
הוה ליה כאילו הוציא בשפתיו ואמר דלא שאני לן בין לאומר דב"ז יהיה קדש
לאומר הכתוב בפנקסי יהיה קדש דשפיר מקרי בכל היולא מפיו יעשה כיון
שבשפתיו דבר טוב ובשפתיו דלא חש להחריך בפרטי הדב' וסמך על מה שכתב
בפנקס ונוה עבדיו יהיו קדש והרי יורשיו חייבים לקיים דברו כמ"ש הרמב"ס
פ"ז מה' מכירה ושע"פ שכתב הטור שהרלב"ד הסיג עליו ואמר שאס לאמר
לבניו תנו לא קנו ענייב יש לחלק בב"ד דהתס הוא בלומר יתן בו"ך מפירות
שלא בלו לעולם והרמב"ס סובר דכיון ששמעו בניו ושתקו סבור וקבל והוו ליה
באילו נדרו הס עצמס וחייבים לקיים נדרס אבל בלומר דבר זה יתן לענייס
בדבר שבא לעולם ב"ע מודו דחייבים היורשים לקיים מה שנוה לבייהס דהא
לא גרע הקדש מהמצוה דבר זה יתן לפלוני ומת וכה בו · ונמלינו למדיס
שאחר הנכסיס הס בחזקת היורשין ולית דיומחא בידהון :

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קט

שאלה ראו' שנשאה קנבה עם פני עיר לחת לתת בערו ובער בניו סבוס
ידוע כל שנה ושנה וכזה יהיו פטוריס לא כרחנ'ים ולא שברי
כרחנ'ים ולא מסיס ותרטויות ועריכות ולא שום הטלות והפסדות שיהיו על
ק"ק אשר פה דמשק בין נהונות ובין כלתי נהונות ופרעון הקנבה הנו' יהיה
בחופן זס חמשיס גרוש כומן נביח הכרחנים והאחר כאחר האנה ועתה נתחדש

שנב

שרת נבחר מכסף

שנה ג' שקדימו לחבוע הכרזנ"ם קודם ומט כחופן שמלאו פורעים הכרזני"ם
כ' פעמים כתוך שנה אחת ומקנת כני לודם עוינו עליהם על פרשן סכרזנ"ם
הלחר יורט מו"ר הדין עם מי ושכמ"ם :

תשובה נית דין כריך כשם והדכרים פשוטים וכרורים שאינם מיוכים
רלו' וכניו לפרוע יותר מהקלבה שקלב עם עוכי הק"ק ולע"פ
שנבו כמה פעמים כרזנ"ם כשנה אין להם חיוב יותר מהקלבה שכבר פטורים
מכל הטלות והפקדות שיכולו בכל השנה כאותו פכום שקלבו כניהם ולא
הוכר כפשר' הכרזנים כי אם להודיע זמן הפרשן שיהים מחליפו כזמן נביית
הכרזנים ושאר כתוך השנה וכן עכשיו יפרע המחליף כזמן נביית הכרזנ"ם
ושאר כמשך השנה כין שיהים הפקד על הק"ק כעניו הכרזנ"ם וכין שיהים
הפקד כאופנים אחרים כרי לב וכניו פטורים לגמרי מכל מיני פרשן כזה
הקלבה שקלבו כיני' ודב"ו כרור כשמש וכלהרים ושמט יותר מכיעתו כאותה .

המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קי

שאלה ר' סיו לו כ' כניס וכת קטנה ושה מחמת מיתם כעבור כתו
הקטנה שיפסיקו לה מזונותיה ומלבושיה וכל נרכיה עד שתכנס
לחופה ולכשוליה יתט לה חלק חמישית מהנשאר אחר פרעון סכתובות יתחלק
הנשאר לה' חלקים כ' חלקים יקח כל אחד מכניו וחלק החמשי יתט לכשוליה
ולחפטר רלוכן מנו מרעיה ויגרלו הכניריס ולקחו כל אחד חלקו והניחו חלק
חכת כיד שליש לחשכונה ומיתה הכת כת י"כ שנה וחלתה ולותה מחמת מיתה
שכל מה שיש לה מעזכון הכיה נתנה כמתנה גמורה לאחיה שיש לה מאמה
ומתה הכת מלותו חולי וכלו לחיה מלכיה לזכות כחלק לחותם מחמת ירושה
וטוענים שכיון שמתה קודם שנשלח ערין לה וכתה כנכסי לכיה והם יורשים
את לכיהם ולין כטלתה כלום יורט מו"ר שורת הדין ושכמ"ה :

תשובה לפום ריהטא היה נראה לומר כדברי היורשים שכל שלא נשלח
ערין הממון כחזקת יורשי האב לפי שמליט כפרנסת הכת שתקט
לה חכמים מנכסי לכיה שלין חיוב הפרנסה חל על האחים שלא כשיניב ומן
כשולים כמ"ש הטור ח"ם סי' קי"ג לחנם אחר המשקפם והעיון נראה הדכר
כרור ודב"ד וכתה הכת מיד כחומת הנכסים שהרי מתנה נתן לה לכיה שלמר
יתחלק המתנה לה' חלקים וכתב הרה"ם כתשוב' כלל פ"ג סי' ם' ויחלוקו לשון
מתנה הוא כדגרסי' פ' המוכר את הכית יחלוק פ' כנכסי וכה כחלי כל נכסיו

וכן

וכן פסק הטור סי' רנ"ג ע"ש וכיון שמתנה נתן לה זכתה במתנתה מיד
לפקד מיתת לכיה שדברי ס"מ ככתובים וכמסורים דמו · ולפ כה לדש לדון
ולתלוק מהסיק דמכיק תמרדכי פ' לע"פ ות"ל בפ' לכי"ם סי' תקל"ו כתוב
מעשה בלחד שגדר מעות להשיק יתומה לחת וכפטרה היתומה קודם שנשלת
ופסק רביט חייס כהן·צדק דלפ זכו יורשי היתומה בלותס מעות כל עיקר
משום דלתמדינן לדעתיס דלפ הקנה לותו חלפ ע"מ שתנשת וכשלטי הגבורים
כתוב ורביט יצחק מויינה הולך בשיטת רביט חייס כהן דלין ליורשיה בפס
כלוס הרי כתב שם המרדכי ולרלכי"ם נרלה שזכו בה יורשיס מכח המת
ע"ש ולע"ג דפלונתא דרבוותא היל ולפ מפקינן ממונה לפ ולמר מה שכ'
בעתם"ר סי' ס"ג ס"מ שטה לתת מנכסיו שני ליטרין לבת בתו ותקנה בהס
חבורה לחת יפה וכפטר ולח"ך מתה בת הבת קודם שהגיעו המעות לידה
והכיל דין זה דהמרדכי דמוי פלונתא דרבוותא וכ' לחנס נרלה דכב"ר ליכל
לומדינן דמוכח כלל כי הלס לילכ לומדינן נדולה שלפ כוין זה לעשות כמעות
תלנו שפ חפני שמים ולפ ליתנס כמתנה לחיכני מעלמה מש"כ בב"ר דלמ'
פ' יש טוללין ופ' מי שמת שדעתו של חדש קרובה לגל בטו וה"ה מסתמה לגל
כן בטו ועוכל לומר דנמר ודלי לסקנות לה הב'ליטרין מנכסיו כלי תנלי ומה
שטה שתקנה בהס חבורה יפה כדי להרלות לה חיבה יתירה ולפשר דבעניו
זה כ"ע מודו דלפו כל הלומדנות שוות עב"ל ול"כ כ"ם בב"ר שטה לתת לבתו
דלתמדינן דעתיה שנתן לה מיד ווכתה בהס לעשות כרלוה ולין לפקפק בטלת
דלפ' שב' ינתנו לניטוליס דלפ לתת שפ לקבוע ומן הנתינה שתהיה לומן הניטו'
דלס כן היל"ל לומן נטוליס לפ כשלמר יפציקו מזונותיה עד שתכנס לחופה
היה לו לומר ולפ יתנו לה החומש לנטוליה ומדקלמר יפציקו מזונותיה עד
שתכנס לחופה ולנטוליס יתנו החמישי' הול לומר לטרך ניטוליה יתנו החמישית
ומיד זכתה בחלקה ועוד לפשר מ"ש לניטוליה לה בפ לקבוע ומן שפ כדי שלפ
תכל לתבוע עיטור נכסי מוסף על המתנה לכך לתמר לניטוליה שלפ תטול
עוד העשור ועיין בתשו' הרשב"ל שהביל הב"י סי' ר"ז וכסי' רע"ג הביל תשו'
זו דהרשב"ל והלריך בם ולמר ולפי' עמדה היל וקוליה לוקס כדברי'לחרים
שלפ לנטוליה מה שעשתה קיים ויש רלים לב"ד מתשו' הרשב"ל סי' תקל"ג
וז"ל רלו' שטה לתת מנכסיו לבת לחותו ת"ק ליכרים ויהיו לנטוליה שוותנים
מיד ולין ממתינים עד ומן הניטולין וכן סדין בלומר תנו ת"ק לניטוליה
ולפ למר ויהיו ולדי זה כלומר תנו מנה לפ' למזונות שלין לומרי' יתנו סיורשים
מזונות של כל יום שפ טוללים מנה למזונות ע"ס וכנמק"י פ' נערה כתוב
נבי ההוא דלמר נדוניה לברת כתב הריטב"ל ע"ז שמעתי מרבותי שלין מחוי'
לתת לס עד שתנשת ותנטרך לכך ולפ מתה בנתים לין ליורשיה כלוס לכל

שו"ת נבחר מכסף

הלומר תנו ק"ק זוז לפ' לנדוניתה חייבים לתת לה ק"ק זוז מעכשיו ויוקרא
וזילותא דידה הוא ולא עוד שלא לפי' מתה קודם שתפסה זכו בהם יורשיה דהא
דלמר לנדוניתה לא הוי שלא כמדתה מקום כהחיא דנותן לעני דיגר ליקח בו
חלוק שרשאי ליקח כה טלית וכן דעת הרשב"א עכ"ל הריטב"א וכונת הריטב"א
לחלק בין האומר נדוניא לברת שמע מרכותיו שאין מחויבים לתת לה עד
שתגשא דאם מתה בתוך לירושיה כלום לכל בלומר תנו ק"ק לנדוניתה
שזכתה מיד וזכו יורשיה לפי שנדוניא לברת פירושו הוא כמו שפירש הנמק"י
קלוכין היו תכשיטי הכלות כך וכך מלבושים ולמר רב לידי דיוקרא וזולא
הוי ליתמי שלא נתכון האב לזלא שיתנו לה נדוניא הרגילה בן ביוקר בן
בזול ועל נדון זה כתב הנמק"י כתב הריטב"א על זה שמעתי מרכותי
שאין מחויבים לתת לה עד שתגשא והטעם כיון שלוה לתת לבת כך
וכך מלבושים ולי לייקור לו זול הוי ליתמי אם כן אין לבת זכות במלבושים
הקלוכים לבלות עד שתגשא משל"כ בלומר תנו סך ידוע מנה הו מחתים שאין
כאן יוקרא וזולא ליתמי שבודאי כוונתו לתתם מיד לבת . ואם לתשך לדם לומר
דמה שכתב הרשב"א והריטב"א הוא בלומר יתנו לנשואיה לכל כאן לומר כתמי'
ולנשואיה יתנו חלק חמישית שמא כוין לומר ולשעת נשואיה הא בורכא היא
דלא שכיח כין לומר לנשואיה יתנו לאומר יתנו לנשואיה ומה גם דהכא דפליג
למלתיה וחזר לומר והחלק החמישית יתנו לנשואיה והכל הולך לאחר התחתון
כהחיא דכתוב למעלה בפל ולמטה קפל וכבי הא ליתא לן למימר יד בעל השטר
על התחתונה כמ"ש הריב"ש סי' תפ"ח ע"ש ועוד דקי"ל דלישנא יחירא בשטר
לטפויי אלא מהחיא דתנן פ' המוכר וכו' לא את הבור וכו' ומודים שאם
לומר לו חוץ משלו שאינו צריך ליקח לו את הדרך וכן דקדק הרא"ש הלל פ"ה ועי'
בהריב"ש סי' ת"ף . סוף דבר הכל נשמע מגדולי הפוסקים שהבת זכתה מיד .
ולי"כ כנ"ד שהוא לתת חומש מנכסיו וכתב בהם הבת מיד ויכולה לעשות בהם
כחפלה ועוד שהרי כשלמר יתחלקו נכסי לחמשה חלקים יקח כל א' מבניו
שני חלקים והחלק החמשי יתנו לנשואיה וקי"ל דיחלוקו הוא לשון מתנה הרי
נכללו כלם הבנים והבת כמתנה וכשעה שזכו הבנים במתנתם וכתב נ"כ הבת
במתנתם . ולפי דעתי הדברים ברורים וכמקום שלמדו לקלר אין טורך להאריך .

סלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיא

שאלה עיר שיש בה מנהג קבוע מימי קדם להעריך בעריכת ממון בני הקהל

הקהל העשיר לא ירכה מערך שלשה לפים גרוש ומלותו ערך ולמטה מעריכים לשחר בני הקהל ועתה רע לשנות מנהגם ולהעריך הגדול שבהם כערך ה' שפים גרוש וממנו ולמטה יהיו נערכים שחר בני הקהל · ויש לחוש לו כ' מבני העריכה שמוחים בזה ולוים מסכימים לבטל המנהג הקדום יודע מו"ר עורת הדין ושכמ"ה :

תשובה בענייני המסים הולכים לחר המנהג שנהגו בלותה מדינה לע"פ שלותו מנהג לוטו ע"פ הדין כמ"ש מהר"ר ישרש כתשו' והלריך שם בשם כמה גדולים דבענייני מסים לזולין בתר מנהגן דלותה העיר לו מדינה לפילו לא הוקבע ע"פ חכמים דמנהג מכוול הלכה בענייני מסים לף על פי שלוטו מנהג ע"פ חכמים וכן העתיק הריב"ש סי' תע"ז לתשו' הרשב"ל ו"כ כל ענייני המסים לני רולה בכל מקום ומקום הולכים לחר המנהג לא על פי הדין הגמור ולפיכך כל שים מנהג ידוע הולכים לחר דמנהג ע"כ · וכיון שכן לע"פ שבפי הדין המסים נגבים כפי הממון שים לו לחדש שם מעט ולם הרבה כמ"ש הרל"ם פ"ק דבתרל ו"ל כל מה שמחדשים לה"ע שמדות ופורענויות על ישרש לפילו מענים לותם ביסורים ומניעת מלכל ומשתה הכל לפי הממון דעיקר כונתם על הממון ע"כ · וגדולה מזו לאמרו הפוסקים האחרונים לחייבו לשרוע מכל הממון שים לו לע"פ שלוטו נוסף ונותן בו מ"מ יש לנו לומר שזהו בפי הדין לבל בפי המנהג שנהגו בלותו מקום שלא להעריך לפרוע ביותר מג' שפים גרוש לעשיר בתר מנהגן לזלי' ולא בתר דינא ולע"פ שרוב הקהל הסכימו לבטל לותו מנהג ולשנותו לין בן כיד הרוב לבוף למיעוטו לם לא סיכימו בלם בלחד כמ"ש הריב"ש סי' תע"ז ו"ל בל הקהל עושים תקנות ולוקים לעמם בענייני המסים ובל שהסכימו בהם הקהל הולכים לחר הסכמתם שהרי התנו ותנאי שבממון הוא לחנם לין הקהל יכולים לעשות חק ותקנה שלא כדין כנגד שום יחיד מהקהל לא"כ הסכים הוא עמהם לפי שלין הקהל יכולים להתנות לגזול לחריס ע"כ · ולע"פ שמדברי הריב"ש משמע דדוקא לוגם יכולים לעשות חק ותקנה שלא כדין כנגד היחיד לבל בדבר שהסכמה היא בפי הדין יכולים להסכים הרוב שלא מדעת היחיד מבל מקום כיון שהריב"ש בעלמו בתב בלותה תשובה עלמה נוסח תשו' הרשב"ל שהעתקתי למעלה שבתב בענייני המסים הולכים בבל מקום ומקום לחר המנהג לא ע"פ הדין הגמור וש לנו לישב דבריו של הריב"ש הבי דבשם שלוגם יכולים הרוב להסכים כנגד היחיד בתקנה שהיא שלא בדין בן לוגם יכולים להסכים כנגד היחיד בדבר שהוא מנהג לע"פ שהסכמה היא בפי עורת הדין דהא עדיף המנהג מהדין כיון שמנהג מבטל הלכה בדחמרן והמרדבי פ"ק דבתרל

בתב

שו"ת נבחר מכסף

כתב כשם ר"ת דהח דכני העיר רשאים להסיע על קלתם חוץ היכח וכמי התט כיהם לכל חין כח ביד כני העיר חם לח התט תקילה להכריח ח' מכני עירם וכן מחריך כוה מהריק"ו ס"ו ע"ש ומכ"ש השום לכל הפוסקים חוץ דכעדי דלית מנהגח ובחים לשנות המנהג שלח מדעת היחיד לינם רשחים וכן כתב המרדכי בשם רביטו מחיר ושמשתם על רחשי הקהל שבחו לשנות וכו' כדבר דחיכח רוחח להחי ופסידח להחי ולחו מגדר מלתח חין שומעים להם לעשות תקנה לעלמם שלח מדעת כלם • וכן כשלטי הגבורים פ"ק דבתרח בשם מהר"ם עיר ישנה שיש בם מנהג קדוש כופים זה לח לקיים מנהגם הקדוש ואם היה לחד רוצה לשנות המנהג לו לחפילו רבים רוצים לשנות המנהג יכול היחיד לעכב עליהם ולינם יכולים לכופו לשנות מנהגו שלח מדעתו • עוד כתב שם לפי דעתי דליכח דפליג כהח דבכל ענין לינם יכולים לכוף לח היחיד ולח זה לח זה לשנות מנהג הקדוש ולחפילו שלח הוברר שיהיה הפסד ממון לזה היחיד ולע"ל כמלתח דליכח פסידח ליחיד בהשתנות המנהג הוח דומיא לח מטו לשנות המנהג ההוח ולחפילו נחרטו כלם חין מלחד ע"כ • כללו של דבר המנהג שנהגו מימי קדם להעריך עד שלשם שפיס נרוס ולה יוסר לינם רשחים לשנות המנהג שלח ס"כ השכימו כולם כלחד ויהיה בהסכמת הלבד עיר כמ"ש הרמב"ם פי"ד מה' מכירה ולע"פ שיש מי שסובר דדוקח לבני תומניותח נריכים לבר עיר הלכת הוח דבפני היושר נר' שלכל הדבר' שמתקנים לם יש שם לבר עיר נריך שיסכים עמהם והיחיד יכול לעכב כוה :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיב

שאלה ראובן ילח מעירו לשכון ככוד בעה"ק ירושל"ו ונתפשר עם מנהיגי ורחשי הקהל ובבר עיר למשך ס' שנים שיתן כל שנה שנים נרוש וכזה יהיה פטור מלתח עוד שום דבר לפי' פ"ק ולח"ך מדשו תקנות ומכולם שמי שפורע שנים נרוש כשנם ופרע לחד למחם ממה שמלוה לערלים ורלו' ליטו רוצם לפרוע מדי מלבר הם' נרוש ועוד מרה לו כי הפורעים ממשים לו לרבנים לו ל' לח תקנו עליהם פרעון הנו' וולת מי שפורע ס' והם שנים לבד יורנו מו"ר שורת הדין ושכמ"ס :

תשובה

תשובה הכל מעלים לירושלם להכין אותם ולסערה כאמת במשפ׳ וכדקה
ככל עודקי דאפשר הולך עם היסר לאשר ולחזק כדקי עיר
שמיטו ולשום לה שריות כין חזרים האכזרים העומדים עליהו תמיד כנזירותם
סב הכ יאכלו את ישרש ככל פה ויפה ומתוקן ומקובל הדכר להסכים ליקח
אחד לאחו מהמאה גרוש שנותנים כריות לערלים משום מנדר מלחת ותקנתא
דיעובא דהא תניא פ׳ השותפין דאחין כני העיר להסיע על קלתן וכל אשר
יאמרו טובי הק״ק כהסכמת חבר עיר חוץ שריר וקיים ואחר הסכמתם כל
אדם ימשוך ומה שים להם׳ חוץ ממה שהניח המרדכי פ״ק דכ״כ כשם ר״ת
דדוקא היכא דהחזו ככר כניהם מקודם לכן או שהם עלמם כאים לתקן מדעת
כלם אכל אם לא התחו מתחלה ובאים לשנות שלא מדעת כולם כמדי דאיכא
רווח להאי ופסידא להאי אין שומעין להם לעשות תקנה לעלמם שלא כתורה
ועוד הביא שם כשם ר״ת שאם לא התחו מתחילה אין כח ככני העיר להכריח
אף מכני עירם למה שירלו וכו׳ ע״ש וגם כתב המרדכי שרביטו יהודה כר
קולניומוס ורביטו משה כר מרדכי כתב כעין ר״ת וכ״כ מהריק״ו שורש קפ״ח
דכר פשוט הוא דאין כח כיד אנשי הקהל לאדם אוס הסכמה אדעתם
כלי רשות כלם והרשב״א סי׳ תשפ״ח כתב אין הקהל יכולים להתנות עליהם ככל
הענין הזה שיפרע עמהם כל שהוא אינו מתרלה כדכר דהוה ליה כמתנין על הנזל
אכל מועיל להותם שיכהו כאותו תנאי ולכאים לאחרי׳ גם המרדכי פ׳ לא יאפור
כתב שרש״י תקן כנרפת שמי שים כידו מעות משל אחרים כאלי ריוח יתן מן
האלי ומשל גויס אין נותנים וכמקום שאין תקנה אסיב ר״ת שמן הדין אינם
נותנים כלום משל אחרים ואם ירלו לתקן עתה ושמע׳ מעכב הדין עמו וכו׳
הנה מכל נביאים פה אחד שאינם יכולים כני העיר לאדם הסכמה על כני
העיר שלא מדעת כלם ואם יש אחד מעכב יכול לעכב · ומשמיענו הלי
מלחא ממאי דקי״ל דכני העיר ואנשי הקהל המטרפים יחד כנחינת המסים
דיניהן להו כשותפים כמבואר כמרדכי פ׳ הנזהל ע״ש · וכיון שכן הוי דכר
הלמד מענין השותפים שאינם יכולים לאדם שום תנאי אחר כי אם כרשות כלם
גם כני העיר אינם יכולם לשנות ממנהג הקדום להם כי אם כהסכמת כלם
וכפי זה ההסכמה שעשו כני ירושלים תוב״כ לתת ל׳למאה הם מסכימים כל כני
סעיר כה טוב ואם יש אחר מוחה כהסכמה אינם יכולים להרימו שלא כרלונו
ונראה לע״ד דכל״ד שכתכו כני העיר עם החכמים ז׳ טובי העיר ונתנו להם
רשות לתקן כטוב וכיסר כעיניהם כעניני הקהל והמה כעלתם הסכימו אותם
הסכמה מהכח המהור כידם מכל כני הקהל אין גם אחד יכול לערער עוד
על הסכמתם כשכבר נתמנו כרשותם כראשונה ודאים לזה ממה שהניח המרדכי

שו"ת נבחר מכסף

פ"ק דכתח כתרח כשם לחכי העזרי ז"ל מה שטענן החפוטרופוס שרחשי הקהל
הסכימו שלח לקבל שבועה משום הדס כמם וכירו להטיל לכל כעל חכיח
על פי החרם על וחת לשיב רשחים כני מעיר מתחילה להנהיג קהלם ככל
דכר לפילו יחיד שכירו מם שעשה עשוי כתקנת הקהל ויפתח בדורו וכו' ע"ש
ומם כן כ"ד לפשר שר"ת וכל הפוסקים שכתכתי למעלה יסכימו שכיון שקבלו
עליהם לת הכרודים כעניני הקהל שוב לין לחד יכול למחות כתקנתם · ומה
שכתבו שיכול למחות כתקנה חדשה הוח כשלח הסכימו כל כני מעיר ככירור
טובי מעיר למנותם עליהם ועמדו טובי הקהל והתקיימו תקנה חדשה לפי' ח'
יכול למחות לכל יש להעיר כפי מה שביחרתי ממ"ש מהרדבי כסוף התשובה
של לחכי העזרי ז"ל ולפי שים מרכותי לומרים דמה דתניח רשחים כני העיר
להסיע על קלתם ה"ת לם כלם נלותו יחד והוח עמהם ושוב עבר הקלוקם
כהסיח דהכי תרי עכחי לכל כלה דעתו לה שימי לעצות וכו' כך היה לומר
מורי הזקן וחכי לת לשר היה עם לככי כתבתי ור"ת פליג כמ"ש לעיל עכ"ל
המרדכי וק"ק כי כפי החילוק שכתבתי יש להשוות המרה לר"ת וחכי העזרי
דע"כ לה קלמר לכי ה' דלין יכול לעכב על הסכמת טובי הקהל שלח היכח
שלותם טובי הקהל הוכרו מרעת כלם לחנהיג הקהל על פיהם וכמה לפשר
שר"ת יודם ויבכים כי מ"ש רכי' תם דלין שומעים להם לעשות תקנה חלה
כרטן כלם הוי כשלה מיטו לותם הקהל ולה הוכרו מרעת כלם ולפשר דמם'
למרדכי דמתי דלמר ר"ת טובי הקהל הוח על הסתם שהם מתמנים מרעת
כל הקהל ולפי"ה למר שיכולים לעכב על הסכמתם ולהכי קלמר המרדכי
דפליג ר"ת על לכי העזרי וש לנו לומר דהיכח דלינה תריתי כמו כל"ד שהקהל
כירו הלנשים הסם ונתנו להם רשות לסדר ולהנהיג העיר והקהל כפי רלות
עיניהם ונם היכח לתריתי שבהסכמתם הסכימו חכמי העיר דכ"ע מודו שלין
לדם יכול לערער על הסכמתם · עוד היכח המרדכי כשם סר"ם דטובי מעיר
הוי כעירם למה שהוכרו כמו שגדולי הדור הפקרם הפקר ככל מקום דמנדר
מלתח ותקנתח כך הפקרם הפקר ע"כ וכפי זה כ"ש כשהסכמה היח על ידי
טובי מעיר וגם על ידי החכמים גדולי הדור דהפקרם הפקר כעניו תקנתם
והרח"ש כלל ו' סי' ח' כתב ששאת לם כ' לו ג' מהכיונים יכולים להוליח עלמם
מן ההסכמה שיעשו הקהל דע כי על עסק של רכים לתרה תורה לחרי רכים
להטות ועל כל עניו שהקהל מכיתים הולכים לחר הרוב והיחידים לריכים
לקיים כל מה שיסכימו עליהם חרכים דלם לח כן לעולם לח יסכימו הקהל
על שום דכר לם יהיה כח ביחידים לכטל הסכמתם ולכן לתרה תורה ככל
דכר של רכים לחרי רכים להטות ע"כ הנה נח ערכתי מערכה מול מערכם

שכתקנת

שבתקנת הקהל לין היחידים מעכבים כנגד המרובים ומה נם דקי"ל דעביבי
המסים תלוים במנהג ומנהג מבטל הלכה וכיון שנהגו ישרל כמקומות מושבותי'
לקיים ההסכמות ע"פ רוב כנין ורוב מנין הקהל ולין שומעין ליחידי' המעכבי'
נם הנה בכ"ד שומעים למרובים שהם בני הקהל וכ"כ תרה"ד סי' שמ"ב על
מה שהביא המרדכי מתשו' מהר"ם ז"ל ועל לחודות המס כל מה שמרויח בו הן
משלו הן משל לחרים חייב לתת ממנו מס ולם עד עתה נהגו משיהם שלא
לתת ממנו מס עתה יכולים לומר ע"כ סבלנו מכאן ולילך לא נסבול
עכ"ל ומיוש שם בעל תרה"ד ובלרלותיו נוהגים בזמת התשובה ומכריזים
שכל מי שיש בידו משל לחרים שמרוי'בו נוביס ממנו מס ע"כ הרי שלע"פ שר"ת
פסק בזה להפך שבמקום שלין תקנה לפרוע מס במעות שבידו משל לחרים
לם ירלו עתה לתקן ושמ' מעכב הדין עמו מ"מ במקום שנהגו לפרוע הוי מנהג
ולינם יכולים לערער עליו ולומר המוחזק למי שבח להוליח ממנו המס קיס
לי כר"ת ועל פי הדברים השה יש כח בטובי הקהל שנתמנו מרלון כל הקהל
להסכים הסכ'על כל בני הקהל לע"פ שיש יחידים מעכבין בקהל לא לויתנן להו
לכל לין חדב'השו לחורים שלא כשהתקנה היא כללית על כל בני הקהל לכל
להתנות בל שנים לו נ' מבני הקהל תקנה שלינה כשאר בני הקהל לאו כל
כמיניהו שלם נתמנו מבני הקהל לסדר עניניהם הוא כדבר השוה לכל נפש
לכל לחייב מקלחן ולפטור מקלחן בלותה מדה עלמה לא נתמנו ומ"ש הרא"ש
שהולכים בהסכמות לחר הרוב בכולל על כל בני העיר והמרובים נתרלו בם
והיחידים מערע' לחרי רבים להטות לכל לם ההסכמה היא על היחידי'בלבד
והם מערעריס הדין עמם דלין לעשות להם לבדם דרך לחר ולנשלריס דרך
לחר כי משפטו לחד יהיה לכלם ולף כנ"ד לם הסכימו שיפרע כל מי שנתן
מעות לערלים בריוח לחד למלה ולחד ממרכה ול' המתעיט יתן כפי מה שהוא
מ.ן לערלים הרי הסכמתם קיימת ולין נם לחד יכול לעכב בידם לכל להסכים
על הפורעים כמם שנים נרוש שיפרעו נ"כ לחד למלה ולותם שלינם פורעים
ס' נרוש לא יפרעו ל' למלה לע"פ שהם נותנים שף נרוש לערלים בריוח לין
שומעין להם לחד' לקחם מדת הדין לחייב למי שהוא פורע הרבה כמם ולפטור
למי שלינו פורע הרבה ושו דבריס שלין הדעת סובלתן כיון שמעשיר פורע
כפי שבח ממונו וגם הכיונו יפרע בפי שבח ממונו זמו הגרלה לע"ד וגם
בענין רלוכן שטוענן שמתחלה תנאי היו דבריו עם רלשי הקהל ומכר
עיר לפוערו מכל מיני מסים ועלעולים עד תשך ס' שנים בקלבה ס' נרוש
כל שנה ושתה הסכימו טובי העיר הסכמה זו שיפרע ל' למלה ממם שנותנים
לערלים בריוח הן לחת שהסכמתם קיימת על כל בני הקהל כמו שכתבתי לכל לא

חלם

שו"ת נבחר מכסף

ההסכמה על ר' בצוך לותם ה' שניס שקנבו לו שהרי על תנאי זס כח לשבון כחרנס
וכל תנאי שבממון קיים כדכתי' לעיל דבני העיר בעניני המסים הס כשותפין
וכשם שיזנס יכולים השותפי' להתנות תנאי מחודש לאחר שנשתתפו גם בני היזיד
לינס יכולים להתנות דבר מחדש עם לותו בן עיר שבח להתגורר עמס שלא
יתנהגו עמו כפי מה שהתנו עמו בתחילה ולין לבני הקהל לערער עבשיו על
הקנבה שעשו הפרנסים עם החכמים עם רלו' בלותו הזמן ולומר שהס לה
נתרצו בה דהח קי"ל שבל דבר שעושים טובי הקהל שנתמנו מדעת הקהל הס
שרירין וקיימין כמו שהאריך בזה הרח"ש בלל ו' ולין לך חלח השופט שהיה
בימים ההס על פיו יצאו ויבואו וכל מה שעשה בזמנו הרי הוא עשוי · ומה
גם הרי שלא יתמעטו המסים ויבא רלו' לפחות מקנבתו שקנב עם הפרנסים
הרלשונים לין שומעים לו וכן לס נדחק מנבסיו בשבך לותם ה' שניס לנו
מחייבים לותו ע"פ קנבת הפרנסים הרלשונים וה"ה נמי לס השניח רלובן
בנבסים לו לס ח"ו נתרבו המסים לין לחייבו לרלובן יותר מהקנבה שעשו
הפרנסים הרלשונים ודבר זה הוא פשוט לע"ד ולינו נריך לפנים :·

הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיג

שאלה רלו' שהתנה עם טובי העיר לבנות חורבה מלחרי הבתים שלו
ועל כ"ד גרוש שהיו חייבים לו בני העיר נתרצו שיפטורוהו לרלו'
מהעוברין' הטוגע לותם הבתים לחר בניתם ובתוב שם בזה הלשון פטרוהו
לר' יוסף מהעוברין' עד עולם ועתה לאחר מיתת ר' יוסף בלו בני העיר לתבוע
העוברין' של לותם הבתים והמחזיק בבתים טוענן שתנאי היה עם הבונה הבתים
שהם שיפטורוהו לעולם יורט מו"ר שורת הדין ושבת"ם :

תשובה לע"פ שמתוך מה שהתנו עם ר' יוסף לשוערו מהעוברין' עד עולם
כר' שהכונ' היתה שיהיו לותם הבתי' פטור' לע"פ שיבואו כיד לאחר'
זולתו כי הלי מלתא דעד עולם היא מלתא יתירתא ולטפויי לתא לפטור לפילו
לבלי בא לבל לאחר שהשקפה הנכונה ירלה דהדין עם בני העיר כי לא פטרו
שלא לר' יוסף בלבד בעודנו בי בשביל שכ"ד גרוש שהיו חייבים לו לבל לא היה
הפטור עד עולם לפילו לבלי בא ודייק ליפה דשורת דקאמר פטרוהו ולא
קאמרו פטרו הבתים ויש קצת רלויה לזה מדתנן קונם לביתך שלני נכנס מת
או שמכרס לאחר מותר קונם לביתך זה שלני נכנס מת או שמכרס לאחר לסור
הרי שים חילוק בין פי שמדבר לנכח לאדם כגון שלמר ביתך שלני נכנס שלו

כשמכר

כשמכר הבית לאחר מותו לכל המרכר לנוכח הבית שאמר בית זה שלי נכנס
לו אם מכרו לאחר לאחר לאחר וה"ג כשהפעור היה לבית כנון שפערו הבתים מהעוקרין
לו לע"פ שמת לו מכרם לאחר גריכים לקיים תנאם לכל כשהפעור היה נכת
אחדם דהייט ליטנת דפערוהו מהעוקרין' לו אם מת לו מכרם לאחר חייב
לשלם כשאר בני העיר ולא פערו שלא לו כלבד . ולין לומר דכיון דאמר כאן
פערוהו עד עולם הייט כאילו פירש פערוהו לו ולבאי כתו לפי דכיון דקי"ל יד
בעלי השטר על התחתונה יש לטו לפרש דהאי עד עולם הוא פיעור גמור לר'
יוסף שלא יערערו עליו עד עולם ולא יאמרו לו מאומה דל"ת שפיעור הבתים
בעד הכ"ד גרוע הוא כהיות העוקרין' כסדר השנים כלי תוספת לכל אם עוד
יוסיפו לרם כפרעון העוקרין' יותר על הנהוג וכן אם יפרעו כשנה אחת כ'
פעמים הו"א ליתייב קמ"ל על דכריס שו פערוהו עד עולם לכל כהיותם הבתים
ביד לאחריס כנון מת לו מכר לאחריס לא פערו הבתים ותייבים לשלם כמנהג
המדינה . ום רלים לדבר מסהיל דתנן פ' הכותב ר' יהודה אומר לעולם הוא
לוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודכריס לין לי בנכסיך ובפירותיהם
ובפירי פירותיהם עד עולם ואכעיא לן בגמרא ר' יהודה פירי פירות דוקא
לו דילמא יבד עולם דוקא לו דילמא תרוייהו בעינן ובעינן תו לי תרוייהו דוקא
תרתי למה לי למכתב בשטרא ומהדרינן לריכא דאי כתב לה פירי פירות ולא
כתב עד עולם הוה אמינא פירי פירות לא אכיל אכל פירי דפירי פירות אכיל
אבל אגטריך עד עולם ואי כתב עד עולם ולא כתב לה פירי פירות הוה
אמינא לעולם לפירות וכתב הר"ן כלומר הוה אמינא דאבי קאמר לא לוכל
פירות לעולם לא בשנם זו ולא בשנים הבאות אבל פירי פירות לוכל לע"ג
דאפשר דלא אגטריך דבפירותיהם לבד לעולם משמע ארחא דאינשי לפרושי
והוה אמינא דלאו נכללו פירי פירות ולהכי אגטריך פירי פירות . וכתב עוד
שם הר"ן ומשה שמעינן שמה שכותבים בשטרות בכעול כל מודעי לע"ג דכתב
לעולם לא סגי ולריך למכתב בכעול כל מודעי ומודעי דמודעי עד עולם
דאי לא מפרשינן דעד עולם לא קאי אלא אבעול מודעי אבל לא אמודעי
דמודעי ואי מסר מודעא על בעול מודעא עדיין לא נתבעלה . וכתב עוד
הר"ן שם ולעניין הלכה קי"ל כרבי יהודה וכו' וכשה דאבעיא לן אי תרוייהו
דוקא כיון דלא אפשיטא בעיין בעיבא ולעולם הוא לוכל פירי פירות
עד שיכתוב בפירי פירותיהם עד עולם דבגמרא אמרי' דשאשה הויא בעלת
השטר וידה על התחתונה . וע"כ ס"ל בנ"ד הכא לפעור הבתים מהעוקרין'
בכח השטר שבידו אף בעל השטר וידו על התחתונה עד שיכתוב פערוהו לו
ולבאי כתו עד עולם ומה גם דקי"ל דבל יחיד הבא לרון בנגד הלכור דיוכין

שו"ת נבחר מכסף

לנכור כחילו סם מוחזקים והכח להפטר מתכיעתם חוא כמוליח מידם
שעליו להכיח רחים נמורם והגלער"ך · מעניר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיד

שאלה ת"ח ה' מהרשומים שכדר שתורתו לומנותו ועשה תורתו קבע
ומלאכתו ערלי להתפר'ממנה אם יכולים בני אותם מעיר לחייבו
לפרוע עמהם כרגא דמלכא ומס קרקעותיו גם כשאר מיני מסים ותרטניות
של סחורות שמטולים מנוים על בני העיר אם יחוייב בכללם או לאו ומה גם
שזה לו כמה שנים שדר באותה העיר ולא הוחזק לפרוע בחתת מחלה ועתה
קמו קלת לאנשים לדבר תועה על עם ה' ויהיו מלעיבים במלאכי החלחים
יורנו מו"ר שורת הדין ומשפט לאמת ושכמ"ה :

תשובה הושיעה ה' כי חברו חנסי לאמונה · ותופסי התורה היו לחרפה
ולשניגה · גברו בעלי זרוע ולשון · ויפיחו קריה לנסי לניון · כי
מ לאסו כתורת ה' וכמלאכיו ישימו תהלה · השחיתו התעיבו עלילה · לית מנהו
כנפילה · מה שחין חפה יכולה · ומה זו שאה · כי זאת התורה מפ"ס וס' ערוכה
ושמורה · וכביעתא בכותחא ברורה · דאמרינן בגמרא פ"ק דכתרא · רב הונא
בר חסדא שדא כרגא לרבנן ק"ל רב נחמן בר יצחק עבר מר לדלוריתא ונכיקי
וכתובי לדלוריתא דכתיב לף חובב עמים כל קדושיו בידיך תנו רב יוסף שר
ת"ח שמכתתים רגליהם מעיר לעיר ליטא כדכורו של מקום וכו' לדנכיקי דכתי'
גם כי יתנו בגוים עתה לקבצם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים לדכתובי דכתי'
ינהה כלו וחלך לא שליט למרמא עלייהו ואמר רב יהודה מנדה זו מנת המלך
כלו זו כסף נלגלתא וחלך זו ארנונא וכמסכת נדרים פ' קונס אמר רבא שרי
ליה לטרכא דרבנן למימר לא יהיבנא כרגא דכתי' מנדה כלו והלך וכו' ואמרמב"ם
פסק בהלכות ת"ח פ"ו אין מחוייבין הת"ח ליתן המס כין מס הקטוב על בני
העיר וכין על כל איש ואיש שנא' כי יתנו בגוים עתה לקבצם ויחלו מעט
ממשא מלך ושרים ואע"פ שהר"ן רצם לחלק מסברא כין כשהמלך הטיל על
בני העיר ליתן כו"כ מחמת תכוחותיהם לו מחמת מנין גולגלתא שיכולים
ת"ח לו' לא הטיל המלך כלום שא כשבילכם אבל אם אמר המלך על כל א' שיתן
כסף גולגלתו אין פורעים כשכיל ת"ח וכו' מ"מ נקטינן כדברי הרמב"ם
והל"ס והרא"ש וכתו בעל העורים ודביתו ירוחם שפסקו לפטור הת"ח כין על
המס הקטוב על כל בני העיר וכין על המס הקטוב על כל איש ואיש כפרטות
ואייבים אנבור לפרוע כעד הת"ח וז"ל רביט מאיר כבתרא נקטינן מהאי

מעשה

מעשה דכלילת ומדדב נחמן בר יצחק שכל מיני מסים ותרגניות ותשחורת
כין קבועים כין שאינם קבועים אין ת"ח חייבים לסייע בהם את הגבור כלל
דהא מגדה כלו והלך כולהו קבועים ניהו ואפי' המס הקלוב על כל אים כפני
עצמו הגבור חייבים לפרוע משלהם המס הקלוב על הת"ח כדי לפטרו דהא
כרגא דהוה כסף גולגלתא לקרקפ' דגברא מונח ואמרי' התם דרבנן פטורי ואי
לא משלמי גבור עלייהו מדידהו היכי יכולים למפטריהו מבי גזא דמלכא
שלא דמחייבי לגבורא למפרע עלייהו ממונא דנפשייהו ואפי' היו עשירים שביעדש
הגבור חייבים לפרוע בעבורם שלא מפני ענוות נפטרו שלא מפני תורתם
ע"כ והרי"ם בתשו' כלל ט"ו כתב וז"ל כל ת"ח שתורתו אומנותו ועושה תורתו
קבע ומלאכתו ערעי והוגה בתורה תמיד ואינו מבטל רק לחזור אחר פרנסתו
כי זו הוא חכמתו כי יפה ת"ת עם ד"א וכו' וככל עת לבו על פרנסתו ובגמר
מלאכתו חוזר מיד לבית מדרשו הוא בכלל רבנן ואין להטיל עליו עול משא מלך
כהניא דבתרא וכו' ורואה אני הדברים ק"ו לדורות הללו שהרי בימי חכמי
התלמוד היו ממלאים ת"ח לשפים ולרכבות ולעפ"כ היו פטורים מכל מיני
מסים ועולים ותרגניות כ"ש כדורות הללו שאינם ממלאים כ"א ח' מעיר וכ'
ממשפחה אחת לפטרו מכל מיני עולים והכיוצא שם תשו' רבי' מאיר שכתב כי
פטרינהו רבנן לרבנן דעסקי בתורתא לאו לדעתא דלא טרחי במוניהו
ופרנסת לגבי כיתם דלטו כלהו עובדי דלתתר בההוא עיינא למפטר רבנן
אברגא כגון דמי כלילת ומאי דדמי להו כמאן לתמר כמלך שאינו מריך לכלום
אלא כמחוזי על תפתחים אלא כמלאכי השרת שאינם לוכלים לשותים ומריכים
לג'כי הגוף ובסוף התשו' כתב הרי"ם לכן נראה מקו הדין שהוא פטור ועטור
מכל עולי עלולי מסים ותרגניות ותשחורות מלך ושרים והבא להכריחו לפרוע
אין רוח חכמים נוחה הימנו ואם לא יחושו על דבריו הרשות כידו לחבטם ע"י
גויס לומר עשם מה שירצה אלא לך והמסייע ומחזיק כיד הת"ח ה"ז מכבד
את התורה ועליו נאמר עץ חיים היא למחזיקים בה עכ"ל והטור יו"ד סי'
רמ"ג כתב פטורין מכל מיני מסים ותשחורת כין מסים הקלובים על כני
העיר כין מס הקלוב על כל אים לבדו כין שאינם קבועים וחיי'
כני העיר לפרוע בשבילו אותם הקלובים על כל אים ואים והרב"י שם הביא
תשו' ר' שלפילו פירש המלך ואמר שהתלמידים יפרעו חלקם כמסים יש מן
הדין על הקהל שהתלמיד השוכן בתוכם לפרוע חלקו שהרי כסף גולגלתא
לקרקפ'דגברא מונח ואפ"ה אמרי' כהשות'שהם פטורי' ואם פני הדור כפני הכלב
ויעיזו פניהם ולא ירצו להכריח זהרורי דמלכא מיניה יכול התלמיד לגדות ולשמת
על זה ואפי' החרימו הקהל לפרוע המס וכללו התלמידים בכלל החרם אין

שו"ת נבחר מכסף

החדש חל להיות כו שבועה וחין כשבעין לעבור על המלות עכ"ל וכ"ך רי"ו בסוף מיסריס ע"ס הרי מבוחר מכל הני רבוחתא דלפי' מס הקלוב על כל חים חייבים הלבור לפרוע בעד הס"ח וחפ"ל דלפי' הר"ן לח חילק שלח כשחמר המלך שיתן כל לחד ולחד כסף גולגלתו דהייטו שקלב המלך על כל לחד מת"ח כפי שיתן כסף גולגלתו ולכך לידד כשברתו שחין פוטעין הלבור בשבילו לבל כשקלב המלך על כללות בני העיר קלבת ממון לפי' שיהיה למבין גולגלותם כמו שרחיטו בז"ס שהמלך יר"ם ים לו קלבה על עיר ל' מלה כרג'ים ועל עיר לחת חמשים ולמלך חין שום לם לותם חמשים כרבג'ים לו מלה יקחו לותם מת"ח לו זולתם לפי' הר"ן יורה שמשלמין בני העיר בעד הת"ח וכן כתב הוח עלמו דוקל כשהמלך הטיל על בני העיר וכו' לו מחמת מבין גולגלתם יכולים ת"ח לומר לל הטיל המלך של בשבילכם וכו' ומלינו למדין שחין על הת"ח שום חיוב לל בכסף גולגלתל ולל במם שעל הקרקעות והחבריות של חחורות בי לם על בני העיר לפרוע בעד הת"ח וכי תימל לל תלינו מפו' פיטור במם קרקעותיו של הת"ח דבר ברור הוח שנם זה הוח בכלל מנת המלך מגבת המסים שמטילים על בני המדינם ולל נרע מלרטוך שהיל עיטורי בהמות וחבולות מדי שנה בשנה שהלבור פוטעים על עסור בהמוחיו והבולותיו של הת"ח ועוד מלחתי להרי"ם בגדיים פ"ח שפי' מנת המלך הקטב על הקרקעות · גם הרמב"ם בפי' המשנה פ"ד מס' לבות כתב וכבר הורם רביטו יוסף הלוי לליש במקום לחד שהיו לו גנות ופרדסים שהיס חייב בעבורם שפיס והובים וחמר שיפטר מתת בעבודם דבר מבל מה שזכרנו מפני שהיה ת"ח וחע"פ שהיה נותן במם המוח לפילו עני שבישרל וזהו דין תורה וכו' משמע מדבריו שעל המס המוגע על הגנות והפרדסים שהם בם קרקעות שפוטעים בו לפילו עניי ישרל מ"מ פטוריס הת"ח ודליס לדבר בסף גולגלתל דלקרקפתל דגברל מבל וחפ"ה חייבים הלבור לפרוע בעד הת"ח והוח פטור מבלום זו היל שורת הדין והמסרב על זה הוח בכלל כי דבר ה' בזה ושטו יסל ויש לת"ח למרות ולשמת על הדבר הזה גם לבופס ולבבטם על ידי הגויס עד לשר יחשמו ובקשו פני ה' ושבו והתחננו ל ה' ורפל להם ומחזיק כוד הת"ח ישל ברבם מלת ס' ושלחן תפחד רעם

כם תעתיר ·

המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

א"א עמ"ס הרדב"ז בחדשות ח"ב סי' תשב"ב גם ה' בני יעקב שמן בחצו' סי' ל' השיב על נדון בזה והעלם דפטור לף שליטו טורם מורלו' ומקרי תורתו לומנו' בשחוזר על למוד לבשיפבם מעסקיו ות"ח נקרל מוחזק בגד הרבים בזמן הזה ופטור לפילו

לפיכך מכסף נלבנתה וחין כח כיד הקהל ליקח ממנו שום חם לפיכך מסכימנו כחרם דהו"ל נשבעו לבטל לח המלה והסכים עמו מרכ כמהר"ן כרודו ע"ם שהריך הרחיב וכל ספרי הפוסקים מלחים מזה דמח"ח פטורים ועשירים מכל תיבי מקים וחרטוניות זיל קרי בהו ויבחן לך קורח נעים:

סימן קטו

שאלה ראו' ושמע' קנו סחורה בשותפות ושמ' נשח ונתן בסחורה ומכרה וכעת בח ראו' לעשות חשבון עם שמ' וימלח שים הפסד בסחורה חהיה כמו עשרים גרוש ופחד שמע' חולי יבח לידי שכועה חמ' לראו' קח לך ל' גרוש ריוח וכתוב לי שטר מחילה ויעש ראו' כן ולחרי לכתו לביתו חשב חשבונותיו וירחה כי בטעו בחשבון שהחשבון שעשו ממח שנמכרה הסחורה סיה על גרוש כלבים והם סיו רישים ושמ' חומר חיני יודע לחר שכתבת לי שטר מחילה מה לי ולך יורנו מו"ר הדין עם מי ושכמ"ם:

תשובה חם ראו' יכול לכרר כרחיה נמורה שכשעשה חשבון עם שמע' שותפו היה החשבון על סכום גרוש כלבים וע"ז נתפשרו וחח"ך נודע שמכירת הסחורה היתה בגרוש רישים בודחי שלותה מחילה שמחל ראו' לשמע' היח מחילה בטעות ולימה מחילה כדחמרי' פ' חזקת הבתים רב ענן שקל בידקה בארעיה חזל חדר גודח בארעה דחברים לחת לקמיה דרב נחמן ח"ל זיל הדר וכו' ח"ל והח לחיל דלחת וסייע בגודח בהדחי ח"ל מחילה בטעות היח. ובהגהות חשירי כתוב פי' ר"ת דבכל מקום סבר רב נחמן דלח הוי מחילה לבר מסמוכר פירות דקל לחבירו שיכול לחזור בו חף משבלו לעולם לרב נחמן ומודה רב נחמן דחי שמיט ולכיל לח מפקינן מניה משום דלחשולו ידע שיכול לחזור לח היה חזור דניחח ליה דליקו בהימנותים ור"י חומר דכל מחילה בטעות כגון חוכחה שלין יודע שנתנה לח הוי מחילה דלח ידע דמחיל וכו' עכ"ל. ומלח כב"ד שלח היה יודע דלוכן שנמצרה הסחורה ברישים היה מחילה דלח ידע דמחיל ולפיכך קנו מניה הוי קנין בטעות כדחמרי' פ"ק דגטין נבי סנסו ניכחי דעבוד חושבנח ושטו וקנו מניה ולמרינן התם כל קנין בטעות חוזר. ומיהו כתב מרי"ף דלמו כל כתיבים לומר טעיתי היה דחתברר קמי סהדי דעבוד חושבנח קמייהו ולשתכח דטעותח הוח ח"כ דקח מודי ליה דהכין הוח חושבנח ע"כ. ומ"מ יכול לכרר ראו' ישבע שמעון שלח עשו אותו חשבון על גרוש כלבים כי חם על גרוש רישים ושמעון שמעון בשבועתו וכן סכיח הרב"י ח"מ סי' י"ב תשו' מס' חום החנופה ר' שחמר לפ' שותפו טעיתי עמך

שו"ת נבחר מכסף

כחזכון כך וכך ושמ' לומר כבר תבעתני ורציתי לומך ככך וכך ופטרתני שמ'
זה נהמן כשבועתו שרילמו ולם חיפך השבועה על רחו' שיטבע שלח ריצמו יכול
התיבע לומר לו תן כב"ד על מה שחטבע ולם לח יתן ישבע שמעון שריצמו
ע"כ · והנרחה בעיני כב"ד הוח שלם יביח רחיח רלחובן שהפשרם היתה על
חזכון נרוע כלכיס ולח רישיע שחייב לתת שמ' חלק ריוח הרישיע לרלחובן כפי
תנלם בשותפות ומלבד זה יקח הל' נרוע שבתפשר עמו שמעון כדי להפטר מן
השבועה וכיון שקנו שניהם בקנין הרי תנלם קייס ולין לחר חוור בו והטעות
של המעות ילשם כמו שפסק הרמב"ם פע"ו מה' מכירה ו"ל מכר לו מלם
לנוויס ונמלחו ק"ח לו ל"ט נקנה המקח ומחויר לת הטעות לפילו ללחר
כמה שניס וכן לם נמלחו המעות חסרים לו יתריס חוור ולפילו ללחר שקנו
מידו שלח נשחר לו לחל מכירו כלוס ע"כ והנלע"ד כתבתי ·

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיו

שאלה רחו' היה לו פוליסח מערל לחד שהיה חייב לו סך מעות ברבית
והוח היה חייב לשמ' הסך ההוח ונתן רלחובן לשמע' כעד פרעון
חובו הפוליסח של הערל ומתרלה שמ' ולכל רבית המעות מהערל ימים רבים
ויהי ברוב הימים רלה שמעון מעותיו ולמר לרחו' שיעשה עמו בחורת חסד
ויוליח מעות הפוליסח מיד הערל ובהיות שזה נהנה וזה לינו חסר נחלה רחו'
ולקח הפוליסח מידו כדי להוליח המעות מיד הערל כח כ"ח רלחובן ולקח
הפוליסח מידו כעד מה שים בניסם דו"ד וחשבונות רבים ועתה תובע שמע'
סך הפוליסח מרחו' יורנו מו"ר לם כדין עשה כ"ח רחו' שתפס הפוליסח ושמע'
מה יהיה משפטו לם רלחובן חייב לפרוע לו סך הפוליסח ושכמ"ס :

תשובה ככר ידעת שסמטבע לין לו דרך שיזכה בו מי שלינו ברשותו
שלח כשהמעות מופקדים במקום לחד ומקנה לותם ע"ג קרקע
ולם הוח חוב על שמ' והקנה לותם ללוי לינו נקנה שלח במעמד שלשתם כמבלר
בהרמב"ם פ"ו מה' מכירה ולם החוב היה כשטר יש להקנותו ע"ג קרקע לו
ככתיבה ומסירה לבל כמסירם בלבד לח קנה כמ"ש שם הרמב"ם ולח שלמי
לן בין שטרות של ישרל לשטרות העשויס בערכלות ובין כתב ידו שכלם נקניס
ככתיבה ומסירה לע"פ שהכ"י לח חשיב כשטר לגבות בו ממשעבדי מ"מ
גובים בו מבני חרי וחשיב שטר לקנותו ככתיבה ומסירה ומעתה לענין כ"ר
שהכ"י שמים כיד רחו' מהערל לח הקנהו לשמע' ככתיבה ומסירה ולע"פ שקבלם

שמעון

שמע' ונתרצה לו הוי קניה כל זמן שלא הקנה לאותו בכתיבה ומסירה הוי כפקדון ביד שמעון · ונהי דלי טעין שמע' ולמר הקנה לי רחו' הכ"י בכתיבה ומסירה הוי נחמן ונוכה כו כמ"ש הרמב"ם פי"ו מה' מלוה ו"ל רחו' שהוליך ס"ח שיב ללוי על שמעון וטען שלוי נתנו לי בכתיבה ומסירה ולבר השטר שהקנהו כו ה"ז נוכה לאותו משמעון הואיל ויצא מתחת ידו וכו' טען לוי שלא מכר ולא נתן שטר זה כשבע היסת ונפטר · ומיהו לי טעין לום לאו בעל דבריס דידי לא לימו נוכה ממנו עד שיבוא רליה כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה' מכירה ו"ל לכל לריך עדיס לעניו תביעה שהרי הנתבע לומר מי יאמר לי שבעל דבריס שלי יתב ימסר לך וגס הרב המגיד כתב פי"ו מהלכ' מלוה דע שכונת רביו שכתב שנוכה ולימו לריך להביא רליה דוקא כשאין הלוה טוען מי יאמר לי דבעל דבריס דידי לא וכו' ול"ב כב"ד שמסר רחו' לשמ' הפוליסא של ערל לא קנאה לא"ך וטעון שמ' שרחו' הקנאו לו בכתיבה ומסירה ולא מצי הבא למטען הבי כיון דילאה הפוליסא מידו וחזרה ליד רלוב' לדרבא רלובן מצי טעין לא הקניתי לך הפוליסא בשטר כתיבה ומסירה וביון שלא היה שם כתיבה ומסירה לא קנה שמעון כל הרביה שלקח מהערל ויהיה לחשבון מה שחייב לו רלובן וחייב רלובן לשלם לשמע' עד תשלום חובו ואס אין לו מה לשלם אס יש בא בידו להוליך מהערל מוליאים מזה ונותנים לזה מדר' נתן וכל זכות שיש לרחו' על הערל משועבד לשמ' מדכתיב ונתן לאשר אשם לו · ומה שחזר כ"א רלובן ולקח הפוליסא מיד רחו' אין לאותו כ"א זכות בתפיסת הפוליסא רק תפיסת הנייר עד שישלם לו אבל לא זכה בחוב שבתוב בפוליסא אס חוב שמעון היה בשטר וחוב הכ"א נאבד הוא על פה מוליאים מהערל ונותנים לשמע' מדר' נתן ודומיא לב"א האחר שטוענו ע"פ אבל אס שניהם בע"פ אין לאס קדימה וצ"ע ואס יש רליה בעריס לכל אחד משניהם על טענתם על רחו' נוביס שניהם על הדרך שכתב הרמב"ס פ"ב מה' מלוה ע"ש והיא דעת ההלכות · ואס בא לטעון שמ' שזכה בפוליסא של הערל מטעם מעמד שלשתן שהעמידו רחו' בפני הגוי והמתינו בפניו כוה יש מחלוקת בין גדולי הפוסקים דרב שפס כתב דאין חלוק בין ישרש לגוי דקנה ואינו יכול לחזור ור"ת ור"י סוב' שלא תקנו מעמד שלשתן שא בישרש אבל יש ג' חלוקין בגוי שאס הלוה לגוי ול"ל הישרש תנהו לישרש פל' לא קנה וכו' והרב"י כתב מחלוקתס ולא הכריע ביניהס וכיון שהוא ספקא דדינא מוקמי' נכסי בחזקת מי שהס בידו והמוליא עליו הראיה אבל בפי הגראה בב"ד שלא היה שס מעמד שלשתן לפי שחזר שמ' לחלות פני רחו' שיוליא מעות הפוליסא מיד הערל ואס הוא העמידו עס הערל במעמד שלשתן הרי נסתלק רחו' מהערל ועמד שמ' במקומו ואין

ילך

שו"ת נבחר מכסף

ולך רחץ שנסתלק בפני הערל לתכוע ממנו המעות שלו ודלי נכריס הרבריס
סלא היה שם מעמד שלשתן רק כין שניהם נתפשרו ולין כרבריהם כלום כיון
שלא היה שם מעמד שלשתן גם לא היה שטר כתיבה ומסירה על הפולימק
והרי הפולימק לחשבון רלו' והרבית שקבל ממנו שמ' הוא לחשבון רלו' ויכבה
שמ' מזיעור חובו ומה שנשאר יעלם לו רלו' וזה נלע"ד רבר פשוט :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיז

שאלה ראובן מסר כיד שמע' סך מעות בתורת עיסקא ויקר מקרה
נלכת למקניו והפקיד נרופו ג' מעות וסך קלריזים כיד לוי ולוי
היה לו חוב לגל רלו' בכתיבת ידו לימים תבע שמע' מלוי הפקדון השיבו לכי
תופסם כעד רלו' שחייב לי השיבו שמ' לין לך עליו שטר שלא כתב יד ויכול
לו' פרעתי יורט מו"ר שודת הדין ושכמ"ם :

תשובה לע"ד שלוי יהיה נאמן כמה שתחת ידו כמנו שהיה יכול לומר
להר"מ ולא הפקדת כידי כלום ולפילו הפקיד לאנו כעריס
הי"ל החזרתיס לך כיון דליכא רלים ולין לומר דליכא למימר מנו כיון שלין
המנו כנדון לחד וכנברא חד שלא לטו חומריס יהיה נאמן לומר רלו' חייב לי
כמנו דיכול לומר לשמעון לא נתת לי לו שחזרתי לך דלין לומר דל"ק מנו
מנברא לנברא כמ"ש התוס' מס' מציעא דלין חומ' מנו מטענה לטענה חלא
ליכא למימר הכי דלא שהני לן כין הס יהיה המנו כחד נברא לו מנברא לנברא
תדע מהסוא שובדא דפ' הכותב לכימי כריס דר' לכהו הוו מסיקי כיה זוזי
כי חוחלי שדרינהו ניהליהו כהדיא דרכה כר לכוה חזל פרעינהו ג"ל הכו
לי שטרא ג"ל סטרלי ניכהו לתו לקמיה דר' לכהו ג"ל לית לך שהדי דפרעתינהו
ג"ל לא ג"ל מנו דיכלי למימר להר"מ יכלי למי' סטרלי ניכהו ע"כ הא קמן
דלא שהני לן כעניו מנו לפי' מנברא לנברא דהא סתם מתימניו לחוזלי
לנבי לכימי מנו דיכלי למימר לא נתן לנו רכם כר לכוה הרי מנברא
לנברא לחינא מנו לייברא דלכחורה יש לכעל הדין לחלוק ולומר דשהני
סתם דהשליח חייב לשלם למשלח משום דפשע דלא שקל שטרא מקמי
דליהב זוזי וכיון דסוף סוף מחייב השליח לשלומי לחרי' מנו מנברא לנברא
דהום ליה כשו כולים כחד נברא לכל הכא כנ"ד שמע' לא פשע כמה
שמסר פקדון כיד לוי שלא היה יודע שרלו' חייב לו זנס רלו' סיה לחמוד
כעושר מופלג ולא לסיק לדעתיה שישכר ויטורך לוי לתפוס כעד חובו

הא

הה נמי ליתח תרע דהח לחתרי' התם כגמרח לענין שלומי מחי לחמר דכ לשי
חויכח לי לחמר שקול שטרח והכ זוזי משלם הכ זוזי ושקול שטרח לח משלם
ולה חיכ כין הכי וכין הכי משלם והשתח לי ס"ד דטעמח דלחמרי' מגו חשום
דמחייב שליח היכי לשיק דעחיה דרב לשי לפלוגי כין שקול שטרח וסב זוזי להכ זוזי
ושקול שטרח דהיכח דלחמר הכ זוזי ושקול שטרח מפטר ס"כ היכי פשיק ותני כהח
עובדח דחייב חשום מגו ודילמ' לח לחמר ליה שקול שטרח והכ זוזי דלח מחייב שליח
וכיון דכן ליכח מגו להחי שטוח דשני' שלח ודחי כלל גונח לחמרי' מגו לחפי' היכח דלח
מחייב לשלומי וליכח למימר דקי"ל כחסוח עובדח דלחמר ליה שקול שטרח והכ זוזי
דמחייב לשלומי להכי לחמרינן מגו חח ליכח למימר דחם כן לח הוה שחיק חלחודח
וזה פשוט דלחמרינן מגו מגברח לגברח ועוד יש לחכיח דחיה ממח שהכיח
הגור ח"מ סי' קכ"ה בשם כע"ח חת לחמר שליח למלוה הנח מעותיך שלח וכו'
וכ"ש חס חין המלוה מודה לשליח שחייב ליחנם למלוה וכו' נמלח שהשליח
העל דכריס של המשלח וכנגד המשלח חין לו מגו וכו' עכ"ל הח מוכח מדכרי
כעה"ת דלחמרי' מגו מגברח לגברח דהח התם לח שלל זח כעה"ת שלח משום
דליכח מגו דהחזרתים משום דהולך כזכי הח לחו הכי חי ליכח מגו לחמרי'
לפי' מגברת לגברח . (ק"ח עי' כמ' בכי חהרן לפפח סי' י' וט"ו ומ"ח ופסק ד"ז
מלחתיו כתוך תשו' ה"ה לכן הדפסתיו וכחן מקומו ויש לי מו"מ כדכריו וחין הענת
מסכים וכע"ה חדפיסם כספרי חכרהם ינל עח"מ) הל' **יום טוב צהלון**
ק"ט

סימן קיח

שאלה רו"ם שות' והלך ר' לקנות סחו' מככל וכחזרתו שכח כדרך וכלו עלי
לסטי' הכוהו פלעוהו ומת ולחר חדש ימים פרין ר' לח' למושל עכרי
ר' מת כשיירח ויש לחתו סחורה הרכה וחין לו יורשים ותכע המושל כ' שפיס גרוש
וחפס חמי רלו' וחשת שמ' וחסרס וחלתה פני חלי רלי' שיתירום מכית חסטו'
וישכו הס כמקומה וכל מה שיפסידו לפיים המושל תשלם כמטכח וכן עשו
והגידו למושל כי רלו' המת הניח לחריו יתומים ונתפיים עמהם כשם מלות
גרוש ושמ' לח היה כעיר וכחזרתו חמר שכל מה שהפסידו יהיה מחלק רלו'
ויורשי הנו' לחמרו שלח די שנהרג לחיהם וחס יפרעו כל ההפסד מה נס שישת
שמ' נתרלת לפרוע ההפסד ופרעה יודעו מו"ר שו"ח ושכמ"ה :

תשובה יחמי רלוכן חין יכול שום לחד להוליח מידם שום דכר כי
דין פשוט הוח שחין כפריעים מהם לפילו שטר חוב שהיה
כו כל תנחים שכעולם לח יפרע כו המלוה כלום עד לחשר יגדילו היחומים
שתח

שו"ת נבחר מכסף

שמח יש להם רגלים שצוכרים כה את השטר כאשר מבואר בהרמב"ם פי"ב מה' מלוה ולוה וכ"ש בהפסד הזה שאינם חייבים מחמת השותפות על חביהם לפי שהשותפות נתבטלה מעת שמת רבונן וכל הפסד שבא אחר מיתת רבונן אין היורשים חייבים לשלם כי כן כתב הרמב"ם בסוף פ"ה מה' שותפים ז"ל ה' מהשותפים או ה' מהמתעסקים שמת נתבטלה השותפות או העסק אע"פ שהתו לנהוג השותפות לזמן קבוע לפי שבבר יצא הממון ליד היורשים וכזה הורו הגאונים עב"ל וכפרט כנדון דידן שאחר מודם ימים עמד פרין ורעש אחד והלשין למושל ותפס המושל שלש כדין כמנהגם הרע שבשמת אחד מן השיירא תופסים את"ך כל הסוחרים ומעלילים עליהם עלילות ברשע ואוכלים את ממונם וא"כ די ליתומי' שאבדו את חביהם שלו לבדו נפשות ושלו לבדו ממון וכיוצ"ב מלאם לבם לשאל מהם הפסד ומה גם הדין דין אמת ויודעי דעת יודעים אותו שהנתפס על חבירו אינו חבירו חייב לשלם אינו לך מי שנתפס על חבירו ויהי חייב לשלם לו חון מהנתפס מפני כרגא דמלכא של אותה שנה כאשר פסק הרמב"ם בפ"ח מה' חובל ומזיק ועוש"ב וכ"ש הכא שהשותף מת ובטלה השותפות ואינם חייבים לשלם ומן הדין המגיל עלמו בממון חבירו ונשא ונתן ביד השם יפי' לנוס המוסר את הממון הוא חייב לשלם ועוד שהעמוק של יקו' ליבו במקום שיד הגנם שולטת בו שהשיירא עברה זה חודש ימים וכלה דרך טובה ואין לגנם יד לשלוט בחותו ממון לכן הגשם אשר נתפסה או כעלה גם הגילו את עלמם בממון היתומים חייבים לשלם וכן פס' הרשב"ץ שגם לנסותו וחביה ממון שהוא חייב לשלם וכתב הרמב"ם בה' חובל ומזיק בפ"ח ר' שהיה חייב מעות לגוי והגם הגוי לם' עד שנפרע ממנו בשכיל חוב רחו' אין רחו' חייב לשלם וא"כ יורשי רחו' אינם חייבים לשלם בהפסד הזה וכ"ו משורת הדין אבל מחמת מנהג שנהגו שכל מין הפסד הבא מחמת השותפות ישלמו מן החמגע וכדפסק הריב"ש בתשו' זו גם יורשי רחו' חייבים דקי"ל מנהג מבטל הלכה ועם כל זה רחוי על שמע' לשלם הכל משלו ולעשות חסד עם היתומים כיון שאבדו חביהם ומ' ממלא חסרונו · בעטיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קיט

שאלה רהוב' היו לו בתים ומכר קנתן לשמע' ונשאר בחלקו חלון פתוח על גג הבתים שמכר לשמע' ואחר יום או יומים מכר ג"כ רחו' קנת הבתים שנשארו לו ללוי ועתה תובע שמע' שיסתום לוי הפתח שעל גגו שאין לו להשתמש על גגו ועדיין לא עברו שני חזקה גם טוענן שמשן שים לו

חזק

היזק רחיים דרך החלון ולוי טוענן שכשקנה הכתיים מרחוב' היה החלון פתוח ולא
מיחה שמע' וכבר החזיק כו יורנו מו"ר חדין עם מי ושכמ"ה :

תשובה עיקרן דחלי דינא כמ' בחרע פ"ק לחמר שמוא החתים שחלקו
וכו' אין להם דרך ולא חלוטת וכו' ופסקה הרמב"ם פ"כ מה'
שכנים ו"ל החתים שחלקו הרי הם כלקוחות ואין להם דרך וע"ז ולא סולמות
ולא חלוטת ולא לחת המים וכו' וה"ה בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא נשאר
לאחד מהם זכות בחלק חבירו ומפסיק לחת המים ומותם לת החלוטת ע"כ
וכתב ה"ה וה"ה בשנים שקנו וכו' זה פשוט דאתים לאו דוקא וכ"כ ן' מיגאש
ע"כ הא קמן דהרמב"ם סבר רפי' ולא לת חלוטת דלחמר שמוא היינו דחייב
לפתוח החלון וכן דעת הרא"ש ליברע דהרמב"ן והרשב"א ורבים מהמפרשים
תפסו שיטת רש"י רפי' ולא חלוטת היינו לערער על קתימת החורה שאם כח
לבנות כנגדם בונה לע"פ שמחפיל ואין מחייבים אותו לפתוח מכל מקום אנו
הולכים אחר סברת הרמב"ם והרא"ש וחייב לוי לפתוח החלון וכין למר וכין
למר כל זמן שלא בנה שמעון הכותל כנגד חלוטת לוי אין ללוי שום זכות
להשתמש בנגו של שמע' דע"כ לא פליגי בחלון שאי מטעמא דהוא לא נתחייב
לו בכנין וכ"כ טעמם וזה הרב המגיד בשם הרשב"א אבל לכ"ע אין לו דרך ושום
זכות להשתמש בנגו של שמע' דהוי נופה של קרקע ומריך שני חזקה שיחזיק
לוי להשתמש בו וכ"ד לא עברו שני חזקה ויש לעשות אפילו לסברת הרשב"א
והרמב"ן שלא ישתמש בנגו וכיולא בזה יש תשובה להרשב"א ז"ל · שאת שמע'
יש לו שני חלוטת לאמר ר' והחזיק כ' שנים ולפעמים עומד ג' להשביח בכרמים
ור' מוחה בו לפי שמזיקו ברחיה · תשובה דבר ברור הוא שאין ג' יכול לעמוד
בחלון כדי שלא יזיק ברחיתו לר' וא"ל לדעת הרי"ף דאפי' החלון עשוי לאם יש
היזק רחיה יכול לו' שיסלק משם חלוטו שא אפילו תימני לו' דיש לנופו של חלון
חזקה להכנים ממנו חויר אז להניח ממנו דרך כרמים אין לעמידת שמ' בחלון
חזקה ואין להניח ממנו לאמר כדי שלא יזיקנו ברחיתו ע"כ · הרי מבואר דאפי'
בחלון אין לו זכות ליסב ולהניח על האמר אפילו למ"ד דיש חזקה לחלון כל שכן
להשתמש על הנג דאיכא תרתי היזק בנופא של קרקע שורש ברגליו על נג
חבירו ולהא מלתא מריך שני חזקה ועוד איכא היזק רחיה כשעומד על הנג
מניח ומשקיף על האמר ואפי' שיעברו שני חזקה אין לו רשות לעמוד על הנג
להזיקו ברחיה כמו שהוכחנו מהרשב"א ואין לחלק ולומר רבנ"ד שקנה שמעון
תחלה קלת הכתיים מרחובן והיה החלון פתוח על הנג כשאמר אח"ך שאר הכתיים
לנוי מכר לו נ"כ זכות החלון דאוה ליה כדין שנים שקנו ונודע לכל אחד חלקו
ואח"ך מכר אח' מהם שאין לבא מכחו לחלק שום דבר מהנזיקין שהחזיקו בהם

המוכרים

שו"ת נבחר מכסף

המוכרי'ופ"כ הרמב"ם דין זה כפ"כ מה' שכנים דלין הכתוב דומה לרחוה ושתף
לויי שנים שקנו שדה משני לבשים ולותם השנים חלקו השדה בניהם וטודע
לכל לחד חלקו והחזיקו בגזוקין שכל לחד רחה חגזק ומחל לחבירו לו בגוחים
שלריכים שני חזקה כבר עברו ג' שנים והחזיקו ולהכי כשמכרו לשנים לחריש
לין לאחרונים זכות מהרלשונים דמה מכר רלשון לשני הזכות שהיה לו לכל
בנ"ד שהשדה היה לאחד ומכרו בשני פעמים לשנים זה לאחר זה כל הזכות
שהיה לוקח רלשון עם בעל השדה יש לו עם הלוקח שני שבח מכחו ולילו היו
הבתים ביד רלוכן פשיטא דשמעון היה ממייבו לחלק היוקו כפי הקברות
שבחבתי ול"כ דיו לגוי להיות כמי שבח מכחו ולין לו יפוי כח יותר ממנו
וכן כתב הריב"ם בחשו' ול"ל ר' שקנה קלת בתי יעקב ולחר כך מכר יעקב
עליותיו לגוי ונוטן רלוכן דלח ניחח ליה שמי נשמים היורדים בחלק נגו של
לוי שיהיו שופכים דרך גגו של רלוב' הרי זה כשני לחים שחלקו שלין להם דרך
וכו' ועוד שמכו המוכר כפר לרחובן חלקו רלשונה בעין יפה ולין לשני שלח
מה שעייר רלשון ולין ספק שלח נשחר למוכר עוס זכות ושעבוד על המכר
שמכר לרחו' דקי"ל בעין יפה הוה מוכר ומחריך הרבה בתשובה · הרי נרון
זה דומה לדומה לנ"ד שמכר לחחד תחילה ולח"ך מכר לשני ודמתו הרב לשני
לחים שחלקו שלין להם זכות וע"ז · וגדולה מזו מנחתי שלפילו מכר רלוכן
תחלה לגוי הבית שים בו לותו חלון המשקיף לחצר ולח"ך מכר החצר והבתים
לם' דלין לגוי זכות בחלון דכיון דים בחלון היוק רלוה הוי כגירי דידים ולין
לדם עשוי למכור נזקי דגירי ולא מכר לו שא על דעת לסלק החלון וכו מנחתי
כתוב בתשובה להרשב"ל סביהה הרב"י ח"מ סי' קנ"ד ומנחת כי תדרשנו
ולם בחנו לדון ולזכות לגוי ממ"ש הרמב"ם פ"ו מה' שכנים ו"ל הרי שפתח
חלון לחצר חבירו ומחל לו בעל החצר לו שגילה דעתו שהניחו כגון שסייעו
לו שידע הגזק ולא ערער לימו יכול לח"ך לחזור ולערער עליו לסתום עכ"ל
הא קמן דחלון כיון שרלוה ושתק הויא מחילה ובנ"ד רלוה שמ' כמה שנים
את החלון ושתק דע שזו מחלוקת יסנה בין המפרשים וג' מחלוקות בדבר
דעת הרמב"ם והר"י ן' מינהם סברי דים חזקה להיזק רלוה ורלוה ושתק שני
והרא"ם סבר כוותיהו בחדא דים חזקה לכל לריך חזקת ג' שנים וכן סברת ר"ת
אך לממנה הרי"ף וה"ר יונה והפוסקים ובכללם הרשב"ל והריב"ם כולהו סברי
דלין חזקה להיזק רלוה לעולם ול"ל הריב"ם בתשו' סי' תל"ו דעת כל החזרונים
כדעת הרי"ף שלין חזקה לעולם להיזק רלוה להבא על ידי מעשה של פתיחת
החלון וה"ל כקוטרא ובית הכסא שהם מזקי הנוף ולין להם חזקה לעולם ע"כ וא"כ
בנ"ד לסב' הרי"ף והאחרו' לין לגוי חזקה בחלון לעולם גם לסב' הב' של הרא"ם ור"ת

לין

אין לו חזקה עד שיעברו שני חזקה וכו"ל אם לאחר לכל המי רבוקח כדבר המזיק
ואם יכניסו עמי בעלי הסורחים אשר מהם תגלח תורה מסתברא לע"ד דלפי'
הרמב"ם סבר כנ"ד דאין לו חזקה והרא"ם דסבר דלאחר שני חזקה המזיק
בחלון יורק נ"כ כנ"ד דאין לו חזקה לעולם משום דע"כ לא סברי דיש חזקה
לחלון למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה שלא בעשה מעשה דהייט פותח חלון
ורואה ושתק אז עברו ג' שנים להרא"ם אז לחמרי' דהויא מחילה לכל כנ"ד שלא
עשה מעשה כשקנה שמ' ולאחריו לוי כך נמצא וכך הים החלון פתוח שהיו
כל הבתים לאיש אחד אם כן עכשיו שמכרם לשנים והוי כשני אחים שחלקו
שאין להם חלונות פשיטא דלא לחמרי' דראם ושתק הויא מחילה ויש לי להכיא
מעיר ורואה לסברא זו דמציאו להרמב"ם שכתב כפ"כ דהיזק ראיה אין לו חזקה
ו"ל חבר השותפין שים כח דין חלוקה יש לכל א' לבנות הכותל בחמצע כדי
שלא ירואהו חבירו כשעה שמשתמש בחלקו שהיזק ראיה היזק הוא ואין לו חזקה
לע"פ שעמדו כך כמה שנים כופהו לעשות מחילה בכל עת שירצה ע"כ.
ולכאורה נראה שמאחר דכריו שלמר בזה הפרק ממ"ש פ"ז הרי שפתח חלון וכו'
שסובר דיש חזקה להיזק ראיה וס"ס תיקן ו"ל דעת המחבר כדעת רבו דבחצר
דוקא אבל חזקה משום דמימלא הן מזיקין וא"ל כלא עשית שום מעשה ולפי'
אין להם חזקה בעמידתן כך ולפי' עמדו ג' שנים לו יותר לכל אם עשו מעשה
כגון פותח חלונות יש לו חזקה לדעתם עכ"ל. הרי מציאו מבואר דמחלק
הרמב"ם בין היזק ראיה היכא דלא עשה מעשה להיכא דפתח חלון שעשה
מעשה גם אנו נאמר זה החילוק עצמו היכא שהחלון פתוח להיכא דפתחו
ויש חילוק בין חלון לחלון ודייק לשון ס"ה שביקר לופן המזקיק שיש להיזק ראיה
כגון פותח חלון גם הרמב"ם כפ"ו לא הביא סתם מי שהיו לו חלונות על
חצר חבירו וראה ושתק כי אם פירש דכריו הרי שפתח וכו' גם כפ' שני בדין
האחים שחלקו כתב סתם אין להם חלונות ומותם וכו' ואי לאיתא היה לו לבאר
עד היכן זמן יש להם זכות לסתום החלונות שהיו פתוחות כבר שנים ודלמי שסובר
הרמב"ם דכל המזקים שהיו כבר ולא עשו אותם מחדש אין להם חזקה לעולם
ולכך אמ' האחים שחלקו אין להם חלונות ומותם החלון המשקיף דמ' לעולם
וקרוב לזה מצאתי הח"ך בתשו' להריטב"ץ דדין שחלק ו"ל פתיחת החלונות
בחזקת הבתים וכעו ג' שנים והאומר דבראה ושתק שני אין שומעין לו ולפי'
לדבריו ה"מ שראה בשעת מעשה ושתק שהיה לו למחות ולא מיחה אבל כל
שלא היה לו למחות בשעת מעשה כגון שהחזיק תחלה בנכסי ח"א ראיה ושתיקה
דאח"ך היטו כלום ועוד שדעתי נוטה כדברי האומרים דהיזק ראיה בחלון
על אחר אין לו חזקה כלל דסום ליה כקונדיה וכ"ש עכ"ל הרי חילק זה שחילוק

לדברי

שו"ת נבחר מכסף

לדברי הרמב"ם שסובר כרלה ושתק מהמי ועס זה החילוק שחלקט ז"ל מה
שצקפקטו למעלה מס"ש הרמב"ם דכ' שקט ונודע לכל ז' חלקו שחין לשטות דכר
מהנוי' כיון שהחזי'כהס חין מעס רחוס לכ"ד דהתס חיירי בנוי' דשייכח כהו חיקס
שכ"כ ה"ה דהרמב"ס חיירי היכח שהחזי' כנזקיס וח"כ כנ"ל שחין לו חזקה לחפי'
לרעת הרמב"ס כמ"ש מחחר דלח עשה מעשה הוי דינח דיכול לערער עליו לחפי'
כב'שקטו מב'לחנשים ונודע לכל ז'חלקו מחחר דלח עשו מעשה רק החלון מלהוחו
פתוח חין לו חזקה לעולס כדין כותל המפסיק בחנר השות' דיכול לעשותו לעולס
וזה מבוחר לע"ד קלרו של דבר דלוי חין לו זכות להשתמש בנג לכ"ע והחלון
הזה שהיה פתוח מתחלה ולח עשה כה מעשה חין לו חזקה לחפי' לרעת הרמב"ס
וכ"ש לדעת הרי"ף והחלונים שלחפי' עשה מעשה ופתח חין לו חזקה לעולס
כהיזק רלוה ול"כ לסברת הרמב"ס והרא"ש מחייבין לנוי לסתוס החלון כמו
שכתבתי למעלה ולרעת שלר המפרשים שהיו מחוייב לסתוס מ"מ יש כח
בחכות לשמ' לבטל היזקו ולכתת כותל כנגד חלונו לע"פ שמחפיל לו וכין למר
וכין למר כ"ו שלח יכנה שמ' הכותל לחיו יכול לוי ולח ז' מכני כיתו לעמוד בחלן
לסזיקו כרלוה וכל שכן לנתת לנגו של שמנון שעדיין לח סחזיק בחשמיש

הנג שלח עברו שני חזקה הנעיר **יאשידו פינחו** ס"ט

סימן קך

שאלה ריחובן הקדיש לת נכסיו לבעלי תורה לשכנויס כנפת"ו לת לשר
נמלח לתו הן מעות הן מטלטלים ונוסף נס ע"ז כיצה כשפתיו
ולמר נס מעות ריוח נכסי לשר הס כס"ל כיד לפטורופוסי שמחוייבי'לשלוח
לי מדי שנה כשנה סך ששים והוכיס פלוריונס שהוח מעות ריוח שנה רלשונה
גס לוחס המעות יהיו לבעלי תורה לשכנויס לפת"ו עכ"ל המלוה ומנה המעות
הנ' שלח לוחס חתן רלו' כיד לחותו ו"ל המשלח הנס לני שולח לחמי
סך ששים והוכיס מפירות מעותיו לס רלו' חמי בחייס יתנו כידו ולס
ח"ו נפטר יתן כיד לחותי ולס נפטרה גס היח יתנו המעות ליד שמ' עד
שנדע מה נעשה במעות עכ"ל המשלח והמעות הגיעו כיד לחותו שהיח
בחייס ועכנה המעות כידה כלומרה שלחס שיה יורש מו"ר לס
עכנה כדין לס לתו ושכמ"ה :

תשובה לשון השלה מתוס כי לת פורש לס המקדיש היס כריח
לו ס"ת ומנני כת לברר דין כל ז' מהלדדין הכריח שלמר
המעות שחייבים לשלוח לי יהיו לבעלי תורה לין כדבריו כלוס ולפי' הקנה

המוכ

החוב ע"ג קרקע לא מהני כמ"ש הרמב"ם פ' ו' מה' מכירה המטלטל אין
לו דרך שיזכה בו מי שחזו כרשותו של ע"ג קרקע וכו' והוא שיהיו לוחצ
סיעות קיימין כגון שהיו מופקדים במקום אחד לכל רחו' שהיה לו חוב על
שמ' והקנה ללוי קרקע ועל נכה חוב שיש לו אצל שמ' נראה לי שלא קנה
החוב וכ"כ פכ"ב מה' מכירה מי שנתן קרקע מתנה לחבירו ונתן לו על נכה
ק' דינרים אם היו הדינרים מלויים כרשותו כיון שזכה בשדה זכה בדינרים
ואם אין לו דינרים אין מחייבין את הנותן ליתן לו מאה דינרים עד שיביא
ראיה הזוכה שהיו לזה דינרים בשעת המתנה ע"כ ול"כ כ"ד שאמר המעות
של ריוח נכסי אשר הם ביד אפוטרופוסי שמחוייבים לשלוח לי יהיו לבעלי תורה
דמוכח מתוך לשון זה שהם חוב ביד האפוטרופוסים שלו אפי' הקנה לוחצ על
גבי קרקע ל"מ וכ"ש שאין כאן הקנאה ע"ג קרקע שכודאי לא אמר כלום · ואין
לומר דשאני הכא שאמר יהיו לבעלי תורה דהויא לגבוה וקי"ל אמירתו לגבוה
כמסירתו להדיוט ואע"פ שלא הקנה לוחצ על גבי קרקע ואינם כרשותו וכו
הבעלי תורה מדין נדר כמ"ש הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה וז"ל דין ההקדש ודין
הענייס אינו כדין ההדיוט שאילו אמר כל מה שאלך בהמתי אתננו לגדקה
אף על פי שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם הדי זה חייב לקיים דברו ע"כ
הרי שאע"פ שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מכל מקום בדין ההקדש
והענייס אינו כן ר"ל אף אנו נאמר שאע"פ שאין אדם מקנה חובו על גבי
קרקע אם הקנה החוב להקדש או לענייס אע"פ שלא הקנה על גבי קרקע וכו
הענייס · אם ליתא מהאוא עובדא דפ' שור שנגח דההוא גברא דינקע ליה חבריה
וכו' ואמר האוא גברא הואיל ופלגא זוזא אוא לא בעינא ליה ניתבוה לענייי אדר ר'
ניתבוה ניהלי דאיזיל ליבדי כי נפשאי אמר ליה רב יוסף כבר זכו בית ענני
ואע"ג דליכא ענייי הכא דלזבו בית אבן ידי ענייס אבן וכו' וכתב הרי"ף ליכא
בגון דפשט מאי דאמרן דייהב מידי לענייס בחמירא וכעי למאדר בית מאי
אדר מדאמר רב יוסף אבן ידי ענייי אבן ג"מ דדינא דענייס כדינא דאדיוט
דמי דכמעמד שלשתן קנס ואי לא לא קנה וכו' ואבן אמרינן דליכא למשמע
מניה דכאדיוט אמרינן כפיך זו לדקה שאת בדבור מחייב והכא האוא פלגא
זוזא לאו כרשותיה הוא דהא לא אתא לידיה וכו' וכמטלטלי אפילו ממון
שיכיל להוליכו בדיוקן והקדישו ליבו קדוש ומשום הכי אמר ליה רב יוסף
אבן יד ענייי אבן ולא גרע מהדיוט דאקי כמעמד שלשתן ע"כ הרי מבואר
דכל חוב שיש לאדם ביד אחד אפי' הקדישו ל"מ שלא מדין הדיוט כמעמד שלשתן
ואפי' הקנה ע"ג קרקע לא קנה וכ"כ שם התו' וז"ל יד ענייי אבן ול"ת בלא
יד ענייי נמי מחייב לדקה כאמירה וכו' וז"ל דכמו שאין אדם מקדיש דשב"ל

שו"ת נבחר מכסף

ה"ל יין חדש נותן לדקה רשב"ל וכשחמ' נתבים לעניי הוי וס חמוכ כמי שב"ל וכן
הם היה אומר ניתביה להקדש לא היה הקדש קונה ונהי שאם היה אומר חוב
זה לכשיבא לידי אתננו להקדש או לצדקה דומה שמתחייב מטעם נדר אבל
זה לא אמר כן שא אמר תנהו לעניים ולא נדר ע"כ גם הרא"ש כתב כן בתשו'
חיכרה דמלשון הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות מכירה משמע שאם אמר על
דבר שלא בא לעולם יהיה הקדש דקנה ההקדש ו"ל שאילו אמר אדם מה
שאלד בהמתי יהיה הקדש או יהיה אסור או אתננו לצדקה ה"ו חייב לקיים
דברו ומ' דר"ם אם בא לעולם ואינו ברשותו שחייב להקדישו אבל בבר בתב
הרב בעל בסף משנה ו"ל בתב הטור סי' רי"ב דעת ה"א נוטה לדברי
הגאונים שבתב מי שאמר חוב שים לי על פלוני יהיה הקדש לאו בלום
הוא שאין אדם מקדיש דשב"ל אא"ב אמר חוב שים לי על פלוני לבשיבא לידי
אתננו לעניים או לצדקה אז חייב לקיים דברו ונריך להקדישו או ליתיו לצדקה
בשובבו והרא"ד הביא עליו וכו' עב"ל הטור ואני אומר שבונת רבינו
לומר שבשם שאין הבדיוט זוכה בשב"ל בך אין העניים זוכים בו לפיבך
האומר פירות דבל זה לעניים ופירות לא באו לעולם לא זבו בהם העני' אבל
אם אמר פירות דבל זה אתן לעני' נדר הוא שבדר וחייב לקיימו מטעם נדר
לא מפני שזבו בהם העניים וכן הם דבריו פ"ו מה' ערבין והם הם דברי הרא"ם
ולא במו שעלה על דעתו של הטור שרבינו מילק על הרא"ם וזה פשוט עב"ל
הרי שהשוה להרמב"ם והרא"ם דלא זבו העניים שא אם אמר אתן שחייב לקיים
דברו . ואני בעניי לא עמדתי על סוף דברי הרב שבא להשוות המרה
להרמב"ם ולהרא"ם ואיבם שוות שהרמב"ם בתב מה שאלד בהמתי יהיה הקדש
חייב לקיים דברו והרא"ם בתב שאם אמר חוב שים לי על פלוני יהיה הקדש
לא אמר בלום עד שיאמר לבשיבא לידי אתננו לעניים ושמא יש שיבום בגרסת
הספרים ואיך לגרום אילו אמר אדם בל מה שאלד בהמתי אקדישנו או אאסור
עלי או אתננו לצדקה ויש רואים מהלשון שבתב פ"ו מה' ערבין ו"ל ביצד האו'
הרי עלי להקדש בל מה שאעלה מלודתי מן היום הרי עלי ליתן לעניים
פירות שתולות שדה זו הרי זה חייב ליתן מה שאמר בשיבולו לידו . סוף
דבר נקטינן דאין אדם בריא מקנה חוב לעניים ובב"ד שאר מעות שמחו'
לשלוח לי יהיה לבעלי תורה לא קנו דהחוב הוי במי שלא בא לעולם במ"ם
הרא"ם ואח"ל דהמעות ההם שא' יהיו לבעלי תורה היה פקדון ביד אפוטרופוסו
ומקנה אותו פקדון שהיה בעין לבעלי תורה מ"מ ביון שלא הקנהו על נבי
קרקע לא מהני במו שמתבאר מדברי הרמב"ם שבתבנו למעלה ואם באנו
לזבות הבעלי תורה מטעם נדר דביון שהמעות פקדון הרי הם ברשותו ובדבור

מחייב

מחייב כמ"ש הרי"ף גם נמק"י כתב וז"ל היכא דנדר סלע ידוע לעניים לא
וכו כיה עניים בחמירה גרידתא לא"כ הוא כרשותו לו בפקדון שלינו כופר כו
הנפקד דקי"ל כרשותיה דמלריה קלי ע"כ וא"כ כנ"ד שהמעות מופקדו'בחמי'
גרידתא קנו הבעלי תורם משום הא לא לריה דלא לחרינן דקנו מטעם
קניה הלא מטעם נדר שחייב לקיים נדרו והכא שמת הנודר ליכם חייבים
היורשים לקיים נדר שנדר לכיהם לפי'משום מלר"ה ליכא דכבריה שמת
לין בו מלר"ה שא כמשלים כמ"ש התו' פ"ק דגטין וז"ל ועוד מפרש ר"ת דל"ל
מלר"ה שא כדבר שמשלם מתחלה לכך כיד שלים ע"כ וכן כתבו' דשייכי כם'
קנין סי' י"ג כתיב תבו' ר"י לין כ"ל שיהא לו גר' שיעזר להחזיק כממון היורשין
על מה שנדרה ודין מלר"ה לין מועיל עליו כיון שלא השלמתו וכו' ע"כ ולם
כן כנ"ד לם המקדיש היה בריא לה קנו לחר שמת ומה נם לם הדבר ספק
לם המעות היו קיימים כלותה שעה לו לחו שנריך הזוכה להביא ראיה שהיו
כעין כמו שמבואר בדברי הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה ע"ש (ל"ל עמ"ש ה"ה
כסי' נ"ח וק' וק"ל וק"ח) ולם הנותן היה ס"מ לע"פ שלא הקנה לגב קרקע
ולע"פ שלא היו המעות קיימים דבריו ככתו'ומסו' דמו כמו שמפורש פ' שמת
והביאו הרמב"ם פ' י' מה' וכיה ס"מ שאמר הלוה לו פקדון שים לי כיד פלוני
לפלוני דבריו קיימים ולם כן כנ"ד שהוא הקדיש לבעלי תורה כ"ש הוא שדבריו
קיימים כמ"ש הרמב"ם פכ"ב מהל' מכירה וז"ל לם טוה לדם כאחוא ס"מ ולמר
כל מה שיוניא לילן וה לעניים לו כל שכר כית וה לעניים וכו כהם העניים
וכתב ה"ה כמתנת ס"מ לע"פ שלין הנודר קיים מנוה לקיים דברי המת כמו
שהוא מחייב לם היה קיים וכפי וה כנ"ד לע"פ שלותו ריוח עדין לא כא
לעולם לם טוהו ס"מ וכו כהם עניים וכפי לשון הכתוב בשלה שלח' עכ"ל המנוה
כ"לה שהיתה טלת ס"מ וכו כדין הבעלי תורם וכיון שכן והמשלח כתב בפי'
הכה שו ס' וכוכים הם מפירות מעותיו שוב לין לחותו יכולה לעכב המעות
ולע"פ שכן טוה לה לחיה שלם מת חמיו ונתנו כידה לין כיד המשלח כמ
כמצו'שהם מחמיו לעכור על טולת חמיו כי כשלו הוא רשאי חמיו לעשות כרלונו
ודבריו קיימים ומוליחין המעות מיד האשה ויכתנו לבעלי תורה והדין דין לאמת :

הנעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קכא

שאלה ראו' שהיה ממונה ונבחי על ג' החברות של קברים שהיה מהנגס מימי קדם למנות עליהם ג' נבחים ומשך אח"ך שנתרצו כמינוי

נבחי

שו"ת נבחר מכסף

ג כלי לאחד הוא רלו' הנז' כל ימי חייו ונלכ"ע והניח כן מכס ממלא מקומו
כ ירלה וכחכמה ורצו למטותו נכלי במקום לכיו ולפי שערערו עליו מלד שהיה
ע ליו משא מלך ושריס מיט עמו שני רלשי משמרות ומשמרת הנ' רלו למנות
ע מהם נס את רלש משמרתם והכ' הרלשונים נשכעו שלא להוסיף על הנ'
נכלים וכ"ד המלך הסכימו עמהם ומשמרה נ' נס כן נשכעו על מיטי רלש
משמרתם ויש מי שהורה לכטל שכועת הכ' משמרות מדין נשכע לכטל את
המצוה יורנו מו"ר שו"ת ושכמ"ה :

תשובה כמ' יומא דרשינן מדכתיב והכהן המשיח תחתיו מכניו מלמד
שהכן קודם לכל אדם שכעולם וכתב הרמב"ם פ"ק מה' מלכים
כל הקודם לנחלה קודם לירושת המלוכה ולא המלכות כלבד שא כל השרות
והמנויים שכישרא הם ירושה לכנו ולכן כנו עד העולם ומוא שיהיה ממלא
מקום אכותיו כירלה וכו' וכ"כ מרשב"ם סי' ס' שהכן קודם לכל אדם בכל
המנויים וכתב עוד כפי' קנ"ו כלל גדול בכל המנויים הכן קודם אם היה רלוי
ומיוכים להסכים עמו ועוד תנן מערכים בכית יתן מפני דרכי שלום ולפיכך
דאפי' יש קנת טענה לערער בה אין משנים מפני דרכי שלום וכ"כ מהריק"ו
שורש קי"ג והאריך כזה ע"ש וכיון שכן הכן קודם לכל אדם כמנוי משרה
תחת אכיו ואין שומעים למערערים כמנוי מפני שיש עליו משא מלך ושריס
כיון שאכיו נס הים עליו המשא הזה ונתמנה כשריתו נס כנו יקום לאחריו
ול אחוזת אכותיו יטוב וזה הים הדרך הישרה שיכור לו האדם למנות הכן לכדו
כמקום אכיו ואע"פ שמימי קדם הים המנהג למנות שלשה נכלים ג"מ כיון
שמעולם לא הים המנהג למנות לנכלים לשלשת הרלשים של המשמרות שא
המנהג הים למנות שלשה לכשיו זולתם ומעולם לא זכו הרלשים ליתנות כשרה
זו של הנכלות וברצון נפש כל החכרים והרלשים נתרלו כמנוי זה הנכלי לכדו
ושמש כמנויו כמה שניס הרי זכה לו ולכנו לאחריו ליתנות לכדו דככה"ג קומכים
למנהג דהשתא שהרי לפי' כמלתא דליכא נד לישור סמכינן למנהג לכטל
הלכה כמו שהכיא מהריק"ו שורש ע' כשם רכ הלוי נלחן דכיוס שמחת התורה
רגילים לרקוד לככוד התורס ומנהג דוחק לפי' לשור שכות דהייט רקוד כי"ט
וכ"ש כנ"ד דליכא שוס נדוד לשור דהולכים לאחר המנהג שנהגו זה קרוב לכ'
שנה ולא מיחה אדם כדכר להיות פוסה פה ומנפלף על זה ושפיר לקרי מנהג
לע"פ שהוא מנהג אדם כמ"ש מהריק"ו שו"ע"ד וז"ל ונס לין נר' לומר דדוקא מנהג
שהיה מעולם כן הוא דלולי' לאכתריה לאכל מנהג הזה לא היה מעולם כן וכו' דאפ
כפ' הקו' נר' והא רב לויל כתר מנהג 'והאדנה נהוג עלמא כפתומו' ומדק' אחדנה
נהוג עלמא ולא פריך אתם והא רב לויל כתר מנהגא ונהוג עלמא כפתומות מש'

דדוקא

דדוקא כאותו ומן מיו נוהגים בסתומות לכל לא כימים קדמונים ולפי' הכי
לזליכן כתר מנהגן דהשתא עכ"ל ולפ כן כנר"ן שלא שים מנהג קדוש כי לם
לתנות ג' נבחים ועכשיו נהגו למנות לחכיו יחידי לזליכן כתר מנהגן דהשתא
שקבלו עליהם נבחי לחד ולף על פי שמיטו לין ממנים שדה על הלבור
בפחות משנים מכל מקום לם קבלו הלבור עליהם לאחד שני כדתנו התם מן
מלמם על חולי מעים ושעור על הפרוכות שקבלו לותם רוב הלבור עליהם
והכא דקבלו עליהם הלבור להיות נבחי ג'ולאחריו קם כנו הממלא מקומו ימלך
להיות נבחי לבדו וככם תחתיו לכל דבר . וכי תימא הא דמנהג מבטל הלכה
הוי דוקא כמנהג ותיקיו כמ"ש המרדכי פ' הפועלים בכר כתב מהריק"ו שלין
לך מנהג שנעשה על פי ותיקין גדול ממנהג שנעשה בדבים עד כלן דבריו
וכיון שכן כ"ד שנהג שדיתו בפני דבים ומן דב לין לך מנהג קבוע יותר מזה
וככם תחת לכיו בשדיתו ומנויו ולית דימחה בידיה והו הנדלה לפי שורת הדין
ולם הוא בדנון נפשו רולה למנות לחדים עמו במנויו מדשות בידו למנות עמו
לת לשר יקפון ולשר יכתר בו יקדיב שיו לנשים שבמותו ידלי שלים להיות עמו
במנויו ולם בדנון נפשו דלם להחזיר עטרה ליושנה כמנהג הדלשון שיהיו ג'
נבחים ומינה בפני כ"ד הנדק לת השני דלשים עמו הדי מעשיו דמים ומה
גם בהסכמת כ"ד שבתבו ולשדו וקיימו מנוי השני דלשים והכל מתוקן ויפה
ומה שערערו על זה בני משמרת הנ' ודלו למנות גם לת דלם משמרתם
עמשם כבר כתבתי שדשות זה נתונה להחכם בן הנבחי דהוא כתר בשו השנים
לין עוב לערער עליו ועוד כיון שהם ג' משמרות והשנים שהם רוב הסכימו
בזה לין כח במעטים לבטל דבריהם דכתיב לחדי רבים להטות וכן כת' הרמ"ם
כלל ו' דהסכמת הקהל תלוי ברוב דעות וכן כתבו כל הפוסקים שכל עסק של
רבים מטה דלורייתא להלך לחר רבים לילרך דבעינן שיעמדו כלם במעמד
לחד ומתוך כלם יעמדו על פי סברת הרוב לכל הם לף נמנו כלם יחד במעמד
לחד לף מכינן לרובא משום דילמא לי הוו יתבי יחד הוא לחד לומר מלתא
דסדרי בהו ודבר זה מוסכם מכל הפוסקים מכל מקום יש לומר להם שיעמדו
כלם למנין במעמד ג' וילכו לחר הרוב ולף על פי שמניטו בשני קהלות בעיר
ג' תשביכן להו כשתי עיירות שלין לחת כפופה לאחרת לפילו שיהיו רבים
כמו שהלריך בזה סדר"ך בתשו' ורוב הפוסקים האחרונים החזיקו לחריו בסב'
ז' מכל מקום כ"ד שהוא ג' משמרות מכללות בני העיר שלינם משמרות חלוקות
כשתי קהלות לחת סנה ולחת הנה שלא בכלל הקהלות נתחלקו לשלש משמרות
שודת הדין ללכת לחר הרוב לבן טוב הדבר להתקבן כל השלש משמרות כיוצר
לחר ויקבלו ברכה שכל לחר ילמר דעתו לשם שמים וילכו לחר רוב הדעות

כמ"ש

שו"ת נבחר מכסף

כמ"ש בהגה' מיימ' פי"ח מה' תפלה הגה כ'ו"ל על אשר שאלת אם יש קטטה בין הקהל ואינם יכולים להשוות דעתם לבחור רחצים בהסכמת כלם זה אומר בכה וזה אומר בכה ומחמת חלוק לבם בטל התמיד ומר"ם לוקה ואין לחת ושלום בעיר ובכל המלכות הנגררים לחריבת ואיך יעשו כר' בעיני שים להושיב כל בעלי בתים שנוחנים מהם ויקבלו עליהם ברכה שכל אחד יאמר דעתו לשם שמים ולתקנת העיר וילכו אחרי הרוב הן לבחור רחצים וכו' והמסרב מלומר דעתו ע"פ הברכה בטלה דעתו וילכו אחרי רוב מקבלי הברכה · סוף דבר כופים בני העיר זה את זה לכל מרכי העיר וכו' מאיר כ"כ עכ"ל · ואם כן כ"ד יעשו כן וילכו אחר הרוב וכ"ז הוא אם החכם בן הגבאי חיו מעפל עלמו לבחור לו משותפים עמו לכל אם לאמור יאמר החכם הנ' כזה וכזה לבי חפץ הרשות נתונה בידו כמ"ש והנשבע לעשות הפך הכתוב לעיל הוא קרוב לשבועת שוא דהוי כנשבע לעבור על ד"ת דכתיב לאחרי רבים להטות וטוב לקרב השלום וישלו על שבועתם וילכו לאחרי הרבים והרב"י כפי' רב"ח הביאו מס' מטת גדול סורה גאון שנשבע שלא ליכנס בתקנת הקהל הוי שבועת שוא והרמב"ן כתב משם ר"ף שהנשבע שלא ליכנס בתקנת הקהל ע"כ אל עליו תקנתם ואם היו טובה כמותם נכשל בחרם תקנתם ומריך לישב על שבועתו ולקבל עליו חרמי הגבור ותקנתם עכ"ל ומה שכתב בשאלה יש מי שהורה לבטל שבועת הכ' משמרות מדין נשבע לבטל את המטה לא נתברר לי דמיון זה כי מה ביטול מטה יש כאן הרי המטה מתקיימת ע"י החכם בן הגבאי ושני רחצי המשמרות שנטרפו עמו ואינם מתכנ' בשביל העדר רחצ תשמרה ג' ועוד כי יש טעם לשני החברות כי מימי קדם ג' גבאים שמעגו ד' לא שמעגו · כלל העולה להחכם ושני הגבאים שנתמנו עמו שומעין בהסכמת כ"ד המדק כנ"ל · (ל"ל עמ"ש ס"ה כסי"ד') הנעזר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קכב

שאלה רחו' כת לגור בהרן אחרת הוא וכניו ובתו ומימי קדם היה מנהג קבוע במקום ההוא בענין המסים להעריך את הגדול שבהם מנכסי לוג'יגוין כפי שני שפים גרוש ומע"פ שהיו לו עשר ידות יותר וטשת ונתן בהם ויסי בשכון רחובן בהרן ההיא י' שנים ויותר רצו הקהל להסכים שיפרע הלוג'יגוין כפי הערך אשר הוא נושא ונותן ורצו לעשות בהסכמת חבר עיר ורחובן טוענן שביון שבת לגור בעיר שלא היה בה מנהג זה על דעת מנהגם הראשון בת ואין בת בידם לעשות דבר שלא כרצונו · ומה גם כי בכל לומה

מדינה לחיים חוב׳ינטין לחד זולתו וכפי מנהג שכיחם לפרוע החוב׳ינטין
על שני שפיס חוץ פורע כמס שנשם רבעים והקהל רביעית המס וחיך יפה
כמשפ הקהל ביותר מזה והרי כל הסכמותיהם בענין זה חיכם שלח עליו ולח
על זולתו יורנו מו״ר הדין עם מי ושכמ״ה :

תשובה כעניני המסים הולכים לחר מנהג המדינה וחס כן כנ״ד חזלי׳
בתר מנהגה דנהנו בחותה העיר שלח יפרע חגדול שבהם יותר
מערך שני שפיס גרוש וחע״פ שחותו מנהג היו על פי דין חין לך במסים
שלח מנהג שנהגו בחותם העיר מחקנת הקהל וכל שכן בכה מת״ק לגבי בחרן
דהיה על תי מנהגם שהם בלו לשנות המנהג לחר בולו כדי לקייבו לחו כל
כמיניהו ונהי דיש כח ביד הגבור להסכי׳ולחייב בהסכמ׳לחותם שיבולו לחר ומן
הטכמתם לכל חם היה לחר בעיר שלח רלה בחותו תנחי לינו בכלל תנחם כמו
שכתב הריב״ם שנשל הרשב״ל על קהל שרטו לעשות תקנה וחק שכל הדרים
בעיר יפרעו מם בעיר מכל נכסים שיש להם בין בעיר בין בשאר מקומות
והיו עושים זה כדי לחייב יחיד לחר שהיה דר בניהם שהיו לו נכסים מחוץ
לעיר והשיב הרב והטענה שלמרת שיש לקהל לעשות דינים וחקים כדבר זה
נריה לי שלין זה שלח גזל ולינם יכולים להתנות על הגזלנות ומכל מקום חם
התנו כל בני העיר ככך וקבלו עליהם כל הקהל תנחם מועיל לחותם שבלו
בחותו תנחי ולבחים לחריהם לכל חם היה לחר בעיר שלח רלה בחותו תנחי
לינו בכלל שלח דיבו כל הקהל לגזול ממונו של זה ולקחת חותו לעלמם עכ״ל
ומסיים כה הריב״ם וכל שים חק קבוע בעיר ומוסכם מהקהל כוה ים לומר
שכל הבח לשם ע״ד הסכמת הקהל וחקם הרי מבואר דיחיד הבח לגבי בחרן
לחרת על מנהג לותה מדינה הוא בח וחם המנהג הוא לחיובו של היחיד מחוייב
לנהוג בו וחם המנהג ההוא היה לטובתו לינם יכולים גם הם לשנותו דכמילתא
דליית פסידא לזה ויוחא לזם לין ביד הקהל לתקן שלח מדעת כלם וכן כתב
המרדכי בשם רביט מלייר ושששתם על רחשי הקהל שבלו לשנות ולהטיל מם
על שיה ליטרח קרקע וכו׳ לשנות שלח מדעת כלם בדבר דליכא ריוחא להחי
ופסידא להחי ולחו מגדר מלתא לין שומעים להם לעשות תקנה לעלמם וכן
בשלטי הגבורים פ״ק דבתרא בשם מהר״ם עזיר ישנה שיש בה מנהג קדוש
מרנון כלם שכופים זה לת זה לקייב מנהגם הקדוש וחם היה לחד מהם רולה
לשנות המנהג חו לפילו רבים רולים לשנות המנהג יכול היחיד לעכב עליהם
ולינם יכולים לכופו לשנות מנהגו שלח מדעתו . עוד כתב שם לפי דעתי דליכא
דמליג בזה דבכל ינין לינם יכולים לכוף היחיד ולח זה לת זה לשנות מנהגם
הקדוש ולפילו שלח הוברר שיהיה הפסד ממון לזה היחיד והל״ל כמלתא דליכא

שו"ת נבחר מכסף

פסידא ליחיד כפשטות המנהג סמוך רובאי לא מצי לבטולי המנהג סמוך
ולפילו נקרבו כלם לתקן תון מחבר עכ"ל . ולמדנו לענין כ"ד דלין כח כיד
הקהל לחדש גזירות בענין המסים שלא מדעת יחיד אחד וכ"ש כיחיד שבא
לגור בחוצה הארץ על דעת מנהגם הראשון שאם כאו לבטל המנהג כדי לחייבו
לאו כל כמיניהו ומה נם כי הסכמת זו של האוג'יבטין שלא יקבל כיותר מערך
שפים גרוש פעמה בכל נבולי מקומותיהו ברשאך היה מעשה שערערו על כ'
או ג' עשיריס שהיה להם הון וממון רב ורצו להעריכם ביותר מהסכום הנ'
עד כדי מסת ידם ולא עלתה בידם של המערערים אל פי כ"ד שהיה ביתיס
ההם נם הכל מעלים לארץ ישראל ללמוד מהם וכך נהגו בהיות בארץ כמה
עשיריס וגדולים בעלי כיסים ועל פי הרבים קדשים אשר בארץ המה נהגו
מנהג זה שיהיה פרעון הגדול שבהם בערך שפים גרוש ולחריהם כל אדם ימשך
בכל שו הגלילות ובתשובה לחרת (ק"ק היא תצו דקי"ק יעוש"כ) הארכתי
קלת יותר ועתה אין הפנאי מסכים להאריך מעטל טרדת הלבור :

הלעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

סימן קכג

שאלה שמעתי שהקדישה כ"ג שפים לבנים לחכמי ק"י תוכ"כ ולא נשבעה שבועת שמעה ולא נבתה כתובתה ומתה וכו חכמי ק"י בחקדש או לא יורנו מו"ר שורת הדין ושכמ"ם :

תשובה בענין המתנה הזאת נריך לברר מתנת הכ"ג שפים לבנים לחכמי ק"י אם היו בעין והקנתה לותם חנב קרקע ליתו דין נריך בשם שהמתנה קיימת ולין יורשים יכולים לערער על מתנתה ליברך שאם לא נשבעה האשה שבועת שמעה ונבתה כתובתה היו יכולים לערער יורשי הבעל דהבבסים בחוקת יורשי הבעל ולין מתנתה כלום כ"ו שלא נשבעה ונבתה כתובתה אבל יש כמה וכמה מהפו' שפסקו דבל מת איש תחת יד האשה לע"פ שלא נשבעה הרי לותם נכסי בחוקתה ומעשה קיומי עי'בטור סי'נ"ם והרא"ם כלל נ'ופ'והריב"ם סי' קנ"ם של"ם ת"ה תל"ה דהכי דיוקא מתניתין ונפרעת מסיקומים דמשמע שבאם להוליא מידם לא תפרע שלא בשבועה אבל אם תפסה ולא נשבעה הרי הנכסים בחוקתה ועיין בת"ה והריב"ם והרא"ם שם אבל אם בא"ד לא היו בב"ג שפים לבנים בעין והקנתה מעבשיו לחכמי ק"י אין בזה ממש כי אין מובע מקנה בחליפין שלא אם הוא בעין ואם אינו בעין והוא חוב כיד לחרים היו נקנה שלא כמעמד ג' וכאן לא היה מעמד שלשתן ולא המנות כרשותה ואיך

יפיס

יהיה נקנה המטלטל לחכמי ז"י ואם כאלו לומר דהוי לחתירה לגבוה כמסירה
לסדיוט כיון שהקדישה המעות לת"ח שיעסקו בתורה דמשמע לתן סלע לגדקה
חייב לקיים נדרו כמ"ש הרמב"ם פכ"ב מה' מכירה כבר כתב סר"ן בתשו' סי'
ז' ו"ל דרכן וקיומן של ההקדשות שמקדישין כ"ז עבשיו שהם נודרין ומקדישין
מנה לו מלחים לגדקה לו לת"ת היו שלח מעשה בפיך זו גדקה שהוא חל על
לחד משני דרכים לו כעין נדר לו כעין נדבה שהאומר סלע זו לגדקה וכו
כו עניים בלשון סלע ממש כיון נדבה שלמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכן
האומר לתן סלע זו לגדקה חייב ליתנה כעין נודר ואומר הרי עלי שהוא מחוי'
להשלים נדרו לז שזכה ההקדש עדין בלשון ממון שנדר ולפיכך כל מי שפירש
ואמר הרני מוכה ונותן מעבשיו להקדש פלוני כך וכך בפירוש שהוא רוצה לזכות
מעבשיו אם יאמר מנכסי זכה ההקדש כיון ש"מ ההומר תנו מנה ולז אמר
מנכסי אם יש לו כעין לותו אך שזכר נותנים אין לו כעין לז אמר ולז כלום
כיון שפירש ואמר מעבשיו אבל האומר לתן מנה לגדקה חייב להשלים נדרו
אפי'אין לו בלשון שעה ע"כ ונמלא כנ"ד שאם אין לם אך המעות הם כעין לז
וכה ההקדש כלל כשאמרה מעבשיו ולז לאמרה מנכסי לפי שכיון שבדעתו
להקדיש הנעות מעבשיו ואין המעות ברשותה כדי שיהיה הקדש חל עליהם
אם כן אין בדבריה כלום ומלוה למהדר בה אף לבשיבולו לרשותה אבל אם לז
היתה לומרת מעבשיו שלח לאמרה לתן סיתה מחוייבת בנדרים להשלימו לז
שזכה הקדש עדין בלשון ממון כמ"ש הר"ן ו"ל כיון שלח היה לשון סלע ברשותו
מני הזיר ביה ואפי' לכשיבא לרשותו לז היה מחוייב ליתנו בעניים לפי שזה
היה בדעתו להקדישו מעבשיו ולז היה ברשותו כדי שיהא הקדש חל עליו
ע"ש ואין לומר כאן לאמירתו כמסירתו דהאומר מנה הוא מנה דוקא ואם אין
מנה בעין לז וכה בו הקדש דמנם משמע בעין ולז הוא מנה וכ"כ ה"ם פ"י
מה' וכיה זה דעת סרשב"ץ ואפשר שגם דעת המחבר כן יע"ש (ז"ל כאן
חסר קלת שבלה הכויר וחב"ד) וכתשו' לחרת (ז"ל עמ"ש ס"ם בסי' ע"ה ול"ח)
סעלתי דאין לחדש מקנה חוב לעניים אלו לשאר הקדשות אל"כ לאמר לכשיבא
לידי אתננו לעניים אלו כמעמר שלשתן ואי לז לז מסני והאריכתי בתשובתי
כמ"ש ומלאת כי תדרש ואין הפנאי מסכים כעת להאריך:

המעיר **יאשיהו פינטו** ס"ט

מפתחות א"ח

א"א בעזרת אל אלהי הרוחות · אתחיל לסדר המפתחות · בקצר
אמיץ ולשון צחות · לס' הבהיר נבחר מכסף המהולל בתשבחות ·

א נכון כעיר לחת נהגו מימי קדם להתפלל כסדר הספרדים וכאן לעיר
החיל לנשים מסתערכים ונחנו גם הם להתפלל עם הלכוד כמנהג
הספרדים ועתה קמו מקצת מהמסתערכים ורצו לשנות ולהתפלל כמנהג
המסתערכים של עיר לחרת והספרדים חינם רוצים לשנות סדר תפלתם
ותכער כם לם המחלוקת · העלה דמדין עם הספרדים ואין יכולים כת
המסתערכים לשנות ואין שומעים להם ומפני דרכי שלום נזר נח"ם על המשנה
ממנהג הקדוש ע"ם (ח"ח עמ"ם כפנים משם הפוסקים)

ב מי שברך על קברי ישרש ובתוך ל' יום הלך לעיר לחרת ורלה שם קברי
ישרש · העלה דחייב לברך פעם לחרת והעלה עוד דלפילו ברך על
קבריס שבתוך העיר וילא ורלה קברי ישרש שתן לעיר לפילו בתוך ל' יום חייב
לתזור ולברך שנית ע"ם · (ח"ח עמ"ם כפנים משם הפוסקים)

ג מי שרלה לת המלך בלחר העם כלי לבוש מלכות שלא בלחר הרקים
העלה דאין לברך עד שירלה במלבושיו ומוסיו ורככו ובני חילו ההולכים
לפני מרככתו ובזולת זה לא חל חיוב ברכה ע"ם (ח"ח מ"ם כפנים על מהר"ח
ימחקי לח"ך הרלו לי שב"כ בם' חסד לשפים דף קל"ו בהגהה ו"ל ולע"ד נרלה
דיש לחלק דהתם בהליכתו דרך יבשה יקר וגדולה ורבוי יתירה לשתבחת בים
וכל העם רולים וים מקום להכתין משה"כ בהולך בספינה קטנה אין רולה
ול"ע ולפשר דה"כ המלך לבדו הוא מבושם לחנם שריו ועבדיו מהלכים חולה
לו ומתובה ניבר לת יקר תפלרת גדולתו דלפשר דבבה"ג נריך לברך שלא דלשונו
לינו מורה כן ולפשר דלפילו בבה"ג ים לפקפק דעיקר התבחנה תלוי בגלוי
פני המלך וכלם המה רלו דלזי המומה לף על גב דלינו לא חזי כל שינו
ברלים לגל לחדים לין רלינו מובדת ודיו בפרסומי מלתא ומלי מבדך ול"ע
שו"ר להרב בחי בנסיות שנסתפק לף בהולך דרך יבשה והוא מבושם כל לדדיו
דלפשר דלא דמי לדר"ם דמקום ים לחלק דשאני התם דבל העם רולים לת
בבודו וזה מסבים · למ"ם בעניותין עב"ר · ותלי"ת שבותי לדעת גדולים
ודבריהם ודברי לחיך ונרק ודוק :

ד בל מקומות ישרלל שים מסתערבים ים ליחידים חזקות במטות ומנמון
המדליק בפ' יתרו ובח השבועות חוא קורא עשרת דברות ושמעון היה
ממלא מקום רלובן דודו זה בתם שנים והיה מדליק בפ' יתרו ובבח השבועות
ולא היה יודע לקרות והיה מטה שיקרא במקומו למי שהיה חפץ בו ולחר בך

נתגדל

כתגדל כפי שמיה יתבי ושמע ת"ח ורלה שמ' שכנו יקרא עשרת הדברות
וחכם שקבל ושמח לשמ' מחזקתו וטען שלין ירושה במטות · מעלה שדין עם
שמ' ופה כת חלב וכח הבן שיקרא כפי עשרת דברות ע"ש · (ל"ח עמ"ש
כפנים משם רחשונים ולחרונים)

ה עיר לחת מיו כת ג' בתי כנסיות וכל לחת היו לם חפני קודש כפ"ע
וכרתו כלם מחמת הגיזמות וכשהלכו הגיזמות חזרו קלת שכין כלם היו
כדי קהל לחד ומים כיד לחד חפני הקדש מקהלו שהקדישום לכותיו לקהלם
הכיחם עמו ושתנם נעמם כפי' שלם יחזור קהלו כברלשונם יחזיר עמו חפני
הקדש לקהלו ולל הוניחם מתח"י ולל חזרו קהלו ורלה לקבוע דירתן כל"י תוכ"כ
ויולך עמו חפני הקדש · מעלה דלם הקדישום לדעתל שיהיו כידו וכיד זרעו
בעקדן להוליכם לקהל ולהחזירם לרשותו מעתה ועד שולם ביון שנחרב לותו
קהל יכול הנפקד להוליך עמו החפנים לל"י תוכ"כ מיהו לה המקדיש נתנם
לבני קהלו מתנה חלוטה וכהמשך הזמן נעשה לחד מיולחי חלניו נזכר לקהל
שוב לין לו כת עליהם שיקחם עמו ולם נחרב לותו קהל ונתפזרו קלתם למ"ח
וקלתם בעיר זו יתחלקו לותם חפנים כפי מנין קהל הרלשון שנחרב ולם קרובי
המקדיש ירדו מנכסיהם לין נותנים להם מחפנים דלין משנים ללל הקהל
בעלמם כמעמד ו"ט הקהל ושלר קהלות שבלותם העיר לינם יכולים לעכב
ולערער על החפנים הנ"דקי"ל כל קהל חשוב כעיר ל'ולין נזקקים מזה לזה ע"ש:

ו הרגיל לנשוף בחוטמו עשב הטוטון (טבלקו) שחוק לם לסור לנשוף בשבת
לו מותר · מעלה דלין שום לסור בדבר כיון שרגילים בו ולם בריחים
ע"ש (ל"ח תשובה זו ומיוק ל"ו נדפס"ה כבר בהלק"ט ח"ח ד"ט ע"ח תשו' ק"ח
וכתב שם שהסכימו עמו תרי רבנים יעוש"כ ועמ"ש בפנים משם הפוסקים)

ז כיולר ויושב ענ"ן לשון ה"ם בפ"ה מה' חמץ ומלה ע"ש (ל"ח עמ"ש בפנים)

ח כני מר"ל הכלים לדור בירושת"ו וכלים דרך עוה שעושים שם כי"ע יום
ל' כל"י ופגע בהם חג השבועות בעוה לם עושים כ' ימים כמקום שילהו
משם לו יעשו יום ל' כעוה · מעלה דיעשו יום ל' כעוה ע"ש (ל"ח עמ"ש
בפנים בשני הלשונות)

ט נכור שנדרו ג' תעניות בעלירת גשמים ולל נענו וכשיגזרו ג' תעניות משניות
יהיה יום שלישי ש"ת בחוכה הם יכולים לנדור משניות כיון שכבר התעני
שלם רלשונות דתנן התחילו לין מפסיקים · מעלה דלין יכולים לנדור משניות
ע"ש (ל"ח עמ"ש בפנים בשני הלשונות)

י על הפשר שהכשידו בעה"ק לפת"ו מחמת עלילות הכתו בנשיות לם מייבים
לפרוע עמשם המתפללים בכית המדרש שים להם בו קביעות ת"ת תמיד
ומתפללים

מפתחות א"ח

ומתפללים בו ביומות מחול בלבד אחר שס קביעות עסקם בת"ת מבוקר ע"ע ביומות החול ומתפללים שס העוסקים בת"ת לבדם ואין זר אחס בקביעות כ"ח לפרקים ואף העוסקים שס בת"ת בשבתות ו"ט מתפללים בבהכ"נ · העלם רחיצם חייבים לפרוע המתפללים בבס"מ דאיתו בכלל עם הבתי בנסיות אבל אס מתפללים גס רבים מהמון העם שס בקביעות מבלי הפסק אז נכלל בביה בכנסת ע"ס · (ח"ח עמ"ס בפנים מסס העוסקים ומשלע"ד)

מפתחות יורה דעה

יא סירכה היולחת מגב לוגם ומרכה לרופן שבגדים בעלעות או בבשרס ותחת הסירכה בריאה בועה של מיס וביס עוד בשר בריאה של ימין שיס לס שתי לוטות והלחת נרחית מגבס שהיא בשתי לוטות ולגד פנים נרחית שהיא בלחת ויש שס ורדיל במקומה · העלה דשו ושו בשרות הס ע"ס (ח"ג בתבתי בפנים שעתה מטריפים בכ"מ שתסרך הריאה ע"ס)

יב רו"ס היו במדינה לחת ושס היו שוים הזהובים כל עשרה בי"ו גרוש והיה בין דאו' סך גרוש מס ורצה להחליפס בזהובים להוליכס למ"ל שווים שס יותר ובא שמ' לקחס ממנו ובתב לו שטר שיתן לר' ת"ק והוביב כיוס פלוני ובעת טוען שמ' שהכסף היה קונה לת הזהב ועוד טוען שיס בוה גד רבית העלה בין שבתוב בשטר ליתנה דחיובא גמר ומשע"ב וגד רבית ליבא בין שבמקום החלוף היה ערך הזהו' במו שהתנה עמו ליתן בלן לג"ן ע"ס :

יג דאו' שהיו מחורותיו תח"י שמ' פלטור שלו ובתב לשמ' הלוה לי מעות מנוי ברבית וכן עשה לי מחייב דאו' לפרוע לס' הרבית לתחס לנוי · העלה לי שמ' לוה ע"ס דאו' והנוי מבירו ומלמיטו ואין שוס לחריות ע"ס זו דאו' פורע הרבית וכן אס שמ' נתן משבון של דאו' לנוי והלחריות על המש' ולא על שמ' גס בוה פורע דאו' הרבית ובלא הנהו נווני לחשור לדאו' לפרוע ע"ס (ח"ח עמ"ס בפנים מסס ריא"ז מ"ס בפ' הרבית)

יד דאו' מבר לס' שוס מנה בשנה וחמשים לפרוע לו לסוף ג' שניס ומפני מסס רבית בבל עליו דאו' לחריות הדרך מס שעולה שמע' סחורות דרך יס ובבלת הלחריות תת"ק גרוש והחוסבת שהוסיף בשבר שף וס' גרוש ובשעת הפרעון נתייקרו מחורותיו ובקש משמ' שיחזיר לו ודיין הבהל חייב לס' לפרוע משלם וכן עשה ועוען דאו' שבקש שס' שימחול לו הלוגה והביר בס ומחל לו עליה ובלב"ע דאו' ובא שמ' לתוליל מהיורש · העלה דאס היה דאו' קיים פעור ועעיר והדיין שחייב לשמ' לפרוע דן דין לחת וב"ס עתה שבלב"ע ר'ואין מוני' מהיתוס מידי ע"ס (ח"ח עמ"ס בפנים מס' הבהיר פלר הדור להרמב"ס)

שן ריאו' משכן לשמ' כית כמחתים גרום זם ס' שנים ושיו כל ס' וכוכים כמ'
גרום ולעת הפרעון סוקרו סגרום ושיש כל ס' וכוכים כו' גרום וחלי
וכשטר לך הוכרו וכוכים כי לם גרום · מעלם דחייב לפורעו מחתים גרום
לערך ומן ספרעון כל ס' וכוכים כו' גרום וחלי ע"ם)

יז מקום שנסגו לנחק כחופת מחנים שילבשו הלבושי כשים שעם
לו שתים · מעלם דלסור נמור סוף וירא שמים לך יהים לסלם כשעת
סנחוק ע"ם (ק"ל עמ"ם כפנים כשני הלשונות)

יח מקום גדול מטרק מחד ונעקרו רבות כוחו ישרש מרוב לנחו ועשו
מחום קטן סמוך לגדול ולמעלה הימנו וקרקעיתו נחושת ולוקחים מסגדול
מים ע"י כלי נקוב מתמחיקו למקום הקטן לחמם כמים ומשחירים כמקום
הגדול שיעור רוכל ורוכל דרוכל ולחר שיתחממו המים ימשכום לגדול · מעלם
דכשר וגם מגדולי דודו הכשירוהו ע"ם (ק"ל כחכתי כסוף פסק דין זה שכמם
פסקים לה"ם נלכדו וכבע"ד ע"ם הסיבם)

יח מקום מכנין לבנים שיבה לו מים מנסר ע"י גלגל סנקרא נטור"ל
וכלי הגלגל שדולים מים מנהר נקובים בכותם מעקם וכל מקומות
שהולך בהם המים מגלגל למקוה לין לפס כיח קבול דכולם נקובים · מעלם
דכשר לטבילת נשים ומדד קלח כלופני דיני דמקום ע"ם (ק"ל עמ"ם כפנים
דכתם פום' הכשירו נדון זם לכן מרן כלבק"ר סי' ד"ן לך סבר מור מכי ע"ם)

יט נדד לקדות בכל יום פ' ק' לו סלבם ק'וחירעו לבל · מעלם יפתחו לו פתח
ויחירו נדרו לו ולמוד בפרק ושו מגלמין לו ממדרש קיטת ולחיוב ע"ם
(ק"ל עמ"ם כפנים)

ך ריאובן יש לו יד ושם בק"ק ולאיזה סיבם נשבע בנזירות שמשון כי
מטח בכל תנאיו שלא יניח לשמטן לסתפלל בבה"כ שמתפלל בו ריאובן
עוד נשבע בנזירות כראשונם שלא יחידי הק"ק יקלו פניו לבקש סיתר בעבור
שיתפלל שמ' שם שלו לך יתפלל חוץ בבה"כ זו · מעלם יש על שבועם ראשונה
והוחר סנדר שיבא דב"ע ושבועם שניה כיון שלא חילו פניו ומעלמו נתפייס לך
חלה כלל ע"ם (ק"ל עמ"ם כפנים כשני הלשונות)

כא ריאו' נשתכר ונשכרותו נשבע בנזירות שמשון בכל הנאיו יהיה אם לך
יגרם לשתו יום ריאשון וביום הנו' ק"ל קוס גרם לתר שנים לבוד בשכרות
ולחיו זוכר כלל מזה · מעלה דלא מלם עליו סנזירות מבמה לנפי ע"ם (ק"ל
בענין ספק נזירות להחמיר ולהקל יש בזה כמה חלוקים ומדיים ומדי מדיים ויש
לי בענין זה ומסתעף שיו בדיני נזירות לריכות בדברי הפוס' והיש כדעתי
לסדים ולהדפיסם בתוך תשו' זו ולא הסכים הפנלי עמי מרוב חכילי טרדי"ן

כסדור

מפתחות יורד

כפרוד תשו' ס"ס והרפסתם וכעתי"ת לקרוד עניו תמו' עג"ן ולדפוסנו בספרי
לכרחם יגל לחיכ"ח)

כב ר' תוסב דמשק ולו לשם וכניס הלך למנריס ונשא לשם לקרת ותילי
היח כניסס שלא להוליחם משם למשך עשר שניס רטשת כי לח כרשונס
וכרשות לחר תכעלי לחיוחיה עוד סחנס עמס שיסב שנה כדמשק ושנס כמנריס
ושכע ס"ח ע"ר המב"ס לקיים תלחיו וכחזרתו לדמשק מלא שהמלכה לשר
הוא היה עושה שם על ידי לומנים שממנס פרנסתו ופרנסת כ"כ מקולקלת
מסיבה שלא נמלה שם ולא ככה יעשה כאן שנס וכאן שנה יהיה לו עזר גדול
ובא לבקש גד סיחר לשבועתו מס גס שהשם לח"ך נתרלית שתלך עמו לכ"מ
לשר יחפון ונשאר בקשת המיתר בשביל בעל לחותה · העלה דיכולים להחיר
לו השבועה שלא מדעת בעלי לחיוחיה לח"ך טוב לסרב שגס בעל לחותה
כתב לרלו' שגס הוא נתרלה ל"כ הוחרם השבועה ול"ל החרם ע"י חכח ע"ס :

כג לים יהודי היה בסוריא ויש לו כרס לא מוחר לבטר כרמו בשביעית
ואכילת פירות לא נאכלים דוקא בקדושת שביעית אלא לא · העלה
ולדעתו מוחר לאכול הפירות כדרכם שלא בקדושת שביעית לא יסכימו עמו
בעלי המורלה ולא ימכור לו יפכיר הכרס קודם שיהיו הענבים בפגל הלבן
לו מוחר שיכא דכ"ע ע"ס · (ל"ל עמ"ס כפניס)

כד ר' ת"ח קס לדדום ונטל רשות מהגדולים כפרטות והמשדרים שלא היה
וודעס ומכירס כללס בלשון הלני לחמר המשכחים מני רגל מעת ערב
כל לחד ולחד כפי מדרגתו ומעלתו לענדס עטרות לרלשי ולחמר פי' מני רגל
כמו פעם וכי היה עת ערב ול"י להחריך ומשבע על זה ס"ח שכ"ך ושמ' ת"ח
בדם לרלו' על שלמר המשכחים וכו' ורלו' השיב לדרכה · העלה דנדוי שמעון
לינו כדוי ויש לחום לנדוי רלו' שלמר לדרכה ושמע' יחום לנפשו לפייסו ע"ס ·
(ל"ל עמ"ס כפניס)

כה רלו' הכין טורכי מופתו והקדיש קדושיו יום י"כ ניסן וכי"ג ניסן מת לחיו
ול' עדיין ל"ק מנסו"ר לא יכול לכנוס יום י"ד ערב הרגל שכבר כעלה
ממט נודת ז' · העלה מוחר לכטס מבעוד יום ערב הרגל שיכא דכ"ע ע"ס ·
(ל"ל עמ"ס כפניס והרב המפורסס מור זקני כמ"ס כנסת ישרל סי' כ"ט
כשל להשיל יקוס ויקומם לו עני ועניה ולא לא יהיה שם מחכעל הנשולין
ומוח כחוך ל' לו וכ"ח על לו"ל העלה דמוחר ע"ס)

מפתחות אבן העזר

כו עדיים חציות שלא כפני כעל דין שר' נחן לאחיו שמע' כהיותם כמעודת
כריח

בריית מילה כוס יין ואמר לו יש לכו התדם קדושין לבנתך יוחאמסח לחכט יעקב ולכר שמעון ל קדם מן לכו וברכו וקבלו ולמח"ך סודו העדיס שקד העידו ולהד"מ · העלה דלין נריכה נטו ע"ס · (ל"ל עמ"ס כפנים)

כז פסק מסריט"ן שקול ועדי כדברי ס"ה וכסו"ד הסכים עם ס"ה דלין נריכה נטו ע"ס :

כח תשובה מס"ה למסריט"ן לחזק את מ"ס בסי' כ"ו ועוד חזק מוליחו דלינם נריכה נטו ע"ס :

כט פס' ומסכ' הרב מהר"ח רופח המחבר ס' מעשה חייל כדפסק ס"ה ע"ס :

ל פסק מסרב סולימלן ן' לוחנח על נדון הנו' ו"ל בסו"ד והשלם מכל זה ים לחום לשו הקדושין כי קדוב הוח שליכם יומליס מידי ודלי קדושין וכ"ם מידי סס"ק ע"ס · (ל"ל מסריט"ן בסי' כ"ו וס"ה בסי' כ"ח הזכידו חת סברת הרב הנ' ולח ידרם בעיניהם ע"ס)

לא יעקב העיד שהיו ביד חייס יקסמין מיו"ד עד ט"ו ונתנם לדודו ואמ"ל הנה שו קדושין לבתך ואיטו זוכר לם הנתינה קדמת לו המתירה קדמה ואיטו מעיד סמוך לנתינת סיקסמין ליד דודו לאמר מיד הנה שו קדושין לבתך ולברהם העיד שנתן ביד דודו ואמר לני נותן לך קדושי בתך ויהודם מעיד שנתן ביד דודו וכעת נתיחסו לאמר הנה שה קדושין לבתך וברוך מעיד נתנם לדודו ואמר הנה קדושין לבתך עוד סביח חייס ג' עדיס ואמרו שלח שמעו רבר מפי חייס רק קול הברה כשלחן מכל לשר נעשה גם לפרסם שני העיד שנתן ואמר הנה שה קדושין לבתך ואיטו זוכר לם לאמר לי וששו לחייס השיבו כן לאמרתי לי העלה דלין כלן תשם קדושין כלל ע"ס · (ל"ל עמ"ס כפנים)

לב לנשיס היו מסובים בסעודה ומכללם היה דוד שים לו שתי בנות ושיה משה משקה היין בסעודה ונתן כוס יין לדוד ואמ"ל לישטו לים קדושין פור טו סינ'ל ר"ל שו הקדושין כשכיל בתך ושתה דוד קלת מהיין ונערה כי אמו למשליך הכוס ושליכהו הרגם · העלה שלין שום ממש בקדושין שו ובטחיו של דוד מוקדות לשוק ע"ס :

לג רו"ם ולוי היו לוכלים יחד לאמר לוי לרחו' שרך בתך לבני השיבו לם תתן חיוס פרוטה וממורתו שתים ומחורתו לרבעם וכן על זה סדיך עד ל' יום לז לתנם לבתך לו למי שיתן לי סך זה לאמר לו שמע' אני לתן לום מח' מהמסובין תהיכה לחת ואמר לו תקח לותם למסבון טוב ונתנם ביד רחובן ואמר לו טול לותם בקדושי בתך השיב רחובן לוני חופם מדבריך סדיני כדברי וכו' ועדיס מעידים שכל שם הדברים היו שחוק ושטול · העלה שלין כלן תשם קדושין כלל ע"ס :

לד הכי המשודך יולא ערכן פרעון בעד כתו' ומזו' כלתו ונלב"ע כה כ"ח לנכות חובו מהכן ונתפזר עם הכ"ח וזקף החוב עליו כשטר ושעבר לו כל נכסיו וכשלא לאת משודכתו וכה הכ"ח לנכות חובו ולא נמלא להכן כי אם הכתים שירש מאביו ולאת הכן מעכבתן למוזו' ולכתו' גם לאת האב מעכבתן למוזו' ולכתו'. העלה לאת הכן אין לה אוס עיכוב על הכ"ח ולאת האב למוזות אין לה עכוב ולכתובם קודמת לכ"ח כיון שקדמם לו ע"ש (ל"ל עמ"ש כפנים בנ' לשוות)

לה ראו' שדך כנו עם כת שמ' ע"ת שיתן שמע' לראו' שלא נרוש הת"ק עתה ות"ק לעת הכשולין וכת החוזרת תתן קנס ר' ושמ' העביר המוער ולא נתן כלום והלך למ"ל והלך המשודך לחריו לבקש הת"ק נרוש הזיכו הולך מכאן לקושטא ומשם ישלח הת"ק עם מכירא לחריכו ונשבע ע"ו ולא שלח כלום ונשא המשודך לשם לחרת וס' תובע הקנס ור' מציב לדרכא לאת שלא פרעת מדי חייב קנס. העלה שניהם פטורים מקנס ומה שנתנו זה לזה חייב' להחזיר ע"ש (ל"ל עמש כפנים בב' הלשוות)

לו שכב עם ל"ל ונתשמ' ונשלם והוליד ממנה בן ומודם על חטאתו ונרשה לם הילד ממזר מדבריה'. העלה הילד היו פסול ע"ש (ל"ל עמ"ש כפנים)

לז שלח נטו לאשתו וקודם שהניע לידה נשלח לר' לח"ך קבלה הנטו ונשטעה הדבר הולילוה מרלו' בנטו והחזירה וילדה לו בנים. העלה כופין לותו להולילה והבנים כשרים לבל בקהל ע"ש (ל"ל עמ"ש כפנים)

לח נרש לאשתו סתם לח"ך המסדר לקח הנטו מידה והחזירו לבעל וחזר ונתפ לה ע"ת שלא תנשא לפ' ונשלח לו והרתה ממנו. העלה דלפי' מתחי' הזכיר שרוצם לגרש ע"ת וגרש סתם כמעשה קיים והתנאי בטל ומותרת לכל לדם ומה שחזר ונתנו ע"ת היו כלום כי אין לו עוד רשות בה והסכים עמו מוהר"ם נלביזון ע"ש (ל"ל עמ"ש כפנים)

מ נטו כתוב בכתב הלגרות כמו פרוכינטא ומחתי' לשוריו ולקח מסחיבות חינם מרוחקות כמלא חות מהחיבה האחרת ובשיטה לחת יונלות שתי חותיות חון לשיטה ולחר האחיזות יש הפסק כ' לו ג' שטין ולח"ך כתוב קיים הנטו ולא כמלא קיום לחיזות דיוני הקיום ויש שטר שלוחת לאחד העומד כמ"ש לתת הנטו לאשה הוא לו שלוחו עד ק' שלוחין וכתב בשטר הנו' סימני הנטו בנ' שיטות בראשם ובסופם בגהוג ואחמו בו עדי הנטו בכתב פרוכינטא ואין בו קיום וכתוב בו פ' העומד בימשך הוא שליח הנטו ובשבא הנטו לאחר זמן בבר עקר דיראו משם והנטו בא מדרך רחוקה מאד והאשם עגונה מיאלת יבוגת ה' ע"פ מורה נרק. העלה דנטו זה יש להבשירו בשעת הדחק ע"ש (ל"ל עמ"ש כפנים)

מ תומר שלח נט לחשתו מת"ם לחר עמל וטורח עד שנתילה וכתוב בנט
פב"פ סלוי והוא ישרשי ועתם לח נודע מקומו ליו · העלה נט כשר הוא
כשעת הדחק כיון דח"ל להכיח לה נט לחר דלימה למיחש לעגו' דלחתלה והסכים
עמו ברב כמהר"ם קלשטולן ע"ש (ח"ל עמ"ש בפנים דברי הריטב"ל ודברי
ה"ה מספ"ם מלוה עיניהם)

מא לים בס"ת ובעדת ישרים קורין לותו ישועה וכפי הכריות פריג'ה ולותם
שמו בכתבי הרשות פר'ג שלח וכ' נט לחשתו פר'ג שלח דמתקרי פריג'ה
וישועה · העלה דבינט כשר וכשלח נכתב עדין יכתבו ישועה דמתקרי פריג'ה
לבד ע"ש (ח"ל עמ"ש בפנים)

מב חתם בנט לברהם בן נבן ושכח הול"ו ונערו בו ותכף נדר רגל הט"ן
ועשתה ול"ו וכתב לחריהם בו"ן · העלה דבדעבד וכשעת הדחק יש לסמוך
על הרב תה"ד דמכשיר ול"ל בנקל לעשות נט לחר מס טוב ובעיני ע"ש:

מג נתן נט בירושת"ו ע"ת שלם יחזור תוך ה' שנים הנט בטל לו לם יחזור
בתוך ג' שנים הרלשונות ויתן לה ק"ן גרוש בפני שני ש"ן הנט בטל לחר
שנסע יום לו יומים חזר ובח לב"ד לחר שטרח להכיח שני ש"ן לתת לה הק"ן
גרוש בפני' ולח רלו וכידו כיש ולח רלו הב"ד להטפל בענין כלל ומכיש לח נפתח
בפניהם לרלות מה בתוכו לם מותרת להנשח בנט זה לו לסורם · העלה דיש
להחמיר בנדון זה שהוא ספק ערוה ע"ש:

מד קדש שמנה בז' ברכות ונתייחדו בחדר לפני הקהל ולח"ך סיו דיש יחד
ומתה במגפה ובלו הלומות לשלוח יד בנכסיה מלד שלין לה יורש כן
לו כת ועמד החרוש כנגדם שהוא בעלה ול' משפט הירושה והגיל מנכסים
ועתה כח החרוש ליור' · העלה דלם הדירה שדרו ביחד בחלר דיודים וכשהבריחה
לכפרים היש הול פורע שכירות הדירה והיו דרים ביחד זוכה בירושה לדעת
הרל"ם ולם לישה חלר דיודים לם לח יוכלו להגיל בשום לופן ע"י שומרות לז
לעלמו הגיל וזכה בכל ולם יוכלו להגיל וקדם והגיל לין לו שלח שכרו ולם התנה
בפני ב"ד לו בפני היורשים יקח כפי תנלו ע"ש (ח"ל עמ"ש ס"ה לקמן סי' ע"ד)

מה טוענה על בעלה לין לו נכורת לנשים ורופח בקי ומומחה לרבים הגיד
דעתו וסברתו לפני ב"ד לפי מה שהגיד לו חלוי לין רלוי לנכורת לנשים
ורופא נט וכתובתה · העלה הטוענת כך לם לין רלוי מהרימין תקי' ומלמיכין
לותה לכופו לגרש ותפרע כתובתה ונדוניתה ולם יש לה רלוי נובה תוספת
להרמב"ם ולם תפסה וכתה לב"ע כשיש לה רלוי ע"ש:

מו כשטוית ובעלה חיבו רופא לזונה · העלה דהבעל חייב לזונם ולרפלתה
כ"ז שלח הניח כתובתה לפניה עיקר ותוספת ונדוניה שהרי נסתפה

שרתו

מפתחות א"ה

מז נשטעית ולכיס ירח פן ימכוד כעלה תכשיטיה ורומס שיהיו תח"י כ"ד ·
העלם דיכון שיהיו מופקדים כב"ד וכך היו דמוס רכותיו תמיר ע"ם :

מח שני עדים העידו מפי נוי מסל"ת על שלמה כשמה ואברהם מסעוד שהיו
כספינה פ' ונשברה ונטבעו כים והנוי המסל"ת מכירו לשלמה הנז'
שהיה לו ענק עמו ולנשי קווחדים מכירי שלמה הנז' הגידו לנוי הנז'
לית רלו פגרי שלמה ואברהם מושלכים על שפת הים כקווידים עוד העיד
לחד מהעדים הנז' לכדו שמע מהנוי הנז' לית ספני הספינה הנז' יכלו
ליכשה כקווידים ורלו פגרי שלמה ואברהם מתים על שפת הים ומכירום ·
העלה להלכה לשת שלמה מותרת ליבשל מעדות שניס שלי עד לחד לכל לף
לשת לבר"ע"ם (ר"ח עמ"ם כפניס כב'הלשונות מם"כ ורשב"ם ט"ם ונ"ל בקה"ת)

מט עדים שהגידו על נוי מסל"ת על יהודם ן' ש לכיס שני רלויתי לותו הרוג
כיום שהרגוהו · העלה להלכה דלשתו מותרת ליבשל ע"ם :

ן לחד העיד שנוי מסל"ת על נתן להוכו של ייחוד כשי כלוך בחשי שילהו
בניות המטרעיס חרוג ומכוסה כמחלת של קניס והיה עס ג' ימיס
עד לחר העיד שנוי מסל"ת לחת"ל שהיהודים שבקשו על נתן בגנה לילו בקשו
יפה היו מולחין לותו תחת עלה הפולין וכשהלכו כעל הגנה תחך רלשו ותחך
גופו לשניס ומשליכו בנהר · העלה דלשתו מותרת ליבשל ע"ם ·

נא פסק מרכו מהר"י לכושלעלפיו שהסכיס עס ס"ה דמותרת ליבשל ע"ם :

נב העיד שמוש פגע כעיוה למנחס והגיד לו לית לחר כמה ימיס לעכויעת
ספינה של ג' לנ'לף שנשכה מרמיולט כה נוי לחד ולחת"ל שפלט היס
מתיס שנטבעו כספינה הנז' על שפת היס קרוב לעיוה לו סלך מנחס לשס
ורלה המתיס והכיר מהס לת שלוס המנגן כעורתו ובזקנו · העלה דמותרת
לשתו ליבשל לחר שתחלון ולינה מתיכמת ע"ם :

נג פסק מרכו מהרי"ל שם לכיס עס ס"ה דמותרת ליבשל לחר שתחלון ע"ם :

נד פסק מסריע"ן על נתן הנז"ל וכסוד"ך לי לוחת תליון להקל ועדין לאי
חוכך בזה וכו' ע"ם :

נה פסק מרכו מהרי"ל טשח ומתן כרכרי הרלשונים ועס ס"ה כעניו נוי
המסל"ת שב"ל קכרתיו ומחר דיניס רשיכי כעניוה ע"ם :

נו פסק מהריע"ן טשח ומתן כעד לחד לו כנוי מסל"ת לעניו שב"ל וקכרתיו
כרכרי הרלשונים ועס הרב מהרי"ל ע"ם :

נז כשל על לשת שיש הכהן מרופל כיד ויש רוצה כלתכעה עדיות שהלרו
כפניס · העלה דלשתו מותרת ליבשל מעדיות שו הנז' כפניס ומכח

ערות שחוכאם בסוף התשו' ע"ש :

נח העיד נפיס בחותם היתים שנפקד מרמשק כליפיה הכהן נמצא הוא וחביתו בכפר לחר ולמ"ל נתי לחר הל יהודי ש קתיל לים יבח ליכוס למ"ל לישו הל יהודי לתר לו יהודי סכיפי לשקרכי כייע פי ש ל'ייע וכו' כלן מעט ומרתין וקתלו תחת שנוי קכל ש לוזי ענד תורכית ש יהוד ושתרו פיל כסתלן וכו' ולל חמרתין ולחר רלח טב ש ל'יעה ולחד לינ"ס טב ש מדיניה והעיד נפיס שכן היה כדכריו שחתור הלחר כח תשיו לביתי כליפיה · העלה דלשתו מותרת ליכשל ע"ש :

נט העיד יצחק ירחיה שערכיים למ"ל בהיותו בכפר היהודים סטורפיס שיצלו מהדומר למדבר עם ג'לפיר עלי הרגו לותם תורכמלנים שב יצחק לחיו הידעתם מי ומי היחודים שיצלו מהדומר למדבר ח"ל להר עוחד וכנו שהיו עמנו כרוחייבי וכו' וכלו שני עדים שבדמשק היה לותו שקורין להר עוחד וידעו שיצל למדבר והיו כו סי'שחתרס ההורג · העלה דלשתו מותרת ליכשל ע"ש :

ס דוד היה רגיל להסתחר בכפריס וליום השוק שבעיר היה כח ויהי היום ויותר מהמועד ולח כח ויצלו לחפש לחריו ומלהוהו הרוג בדרך שלרימריה והכירו לותו בשומת שבירכו ושהיה לו טבעת נחושת שבה היה חותם והכירו כי כניו וב"כ נם הכירוהו בטביעות עין שהוא דוד לשר הם מבקשים וכו' עוד העידו יהודים שהוכח ההורג לפני המושל ושודם שהוא הרג לת דוד והוציא החפנים שגנב ממנו ולת הבהמה וכל היהודים הכירו לת כהמתו וכו' · העלה דלשתו מותרת ליכשל ע"ש :

סא מומר יצח עליו קול שהרג ולהחר י"כ שניים נשל לחיו לשה ונלכ"ע כלח זרע · העלה דלשה זו מותרת ליכשל הם מסכי'עמו חד ממורה הורחה :

סב לחר שמת רבי דיבר כח עד מפי עד והעיד על לחיו שלוש שמת הרוג כחיי ר'דיבר נם העיד שלחיו הרלשון זמן רב מת כחיי ר' דיבר · העלה דלשתו מותרת ליכשל לשוק ע"ש (ג"ל עמ"ש כפנים)

סג העיד חסן חליבי שנויס מסל"ת ספרו לו בכפר מרלפח שם לחד מחרועים הרג ליהודי לחד שהיה זקן לדומה ועיניו כהות וכ' כויות היו לו כשני לדעיו וכעריפו היה כחיי וקבריהו תחת החילנות ונפקד מרמשק לפריס כ"מ והיו כו כל לותם הסימנים · העלה דלשתו מותרת ליכשל כשיסכי'עמו תרי מחכמי ההורחה ע"ש :

סד שמנה כשמונת כעלה הפקי' ע"י נושל סכל וכסיס לחל שכתה מפחדה מלו"הב לח"ך תכעוס היורשים והלחנה נועלת שתפסתם לכתובתה · העלה דלשה הם נכסי כעלה לין כתפיסה זו ממש מכמה נדרי לכל כדוניותה ומה שכתן לה כעת הנשולין בגדיס וכסף וזהב ומה שקנה לה לחר הנשולין

בגדיס

מפתחות אדה

בגדים הכ"ל יהיו תחת ידה ע"ס :

סה שמנה תפסה מנכסי בעלה בעבור מזונותיה וים כ"ח על בעלה העלה כמקום כ"ח אפי' תפסה תפיסה כדין אינה כלום ויפרע כ"ח תחי' והשאר יהיה לבעלה מזונותיה אם תפסה כהונן ע"ס :

סו שמנה רואה לגבות כתובתה מעות ואפוטרופוס היורש קטן רשה להגבותה מקנת קרקע ומקנת מטלטלין ומעות · העלה יותר ראוי להניח ליתום קרקע ולתת לה מעות ע"ס (ח"ל עמ"שב משם מר זקיני)

סז נתן לאשתו שדה ור' גרוש מתנה וכל נכסים וממון שימלא תח"י לה ולבניה לחריה ופטרה משבועת שמנה וכתב לה כ"י בם"ח ותחזיו כ"ד תחזיו לקיומו ועתה מריבות בנה וביו היורשים · העלה דמתנת השדה ור' גרוש קיימת ומתנת ס"ס נכסים אם יש בכללם קרקע והמטלטלים לבוריס שם קנאתם ונוכח כתובתה כלה שבועה ע"ס :

סח יגע קול שאחות יהודה מכרה לו הבתים שהיו לה וחלה נכנסו שיו כ' עדים בקשו ממנו להחזיר הבתים לאחותו מתנה כדי שתתפרנס מהם וכן עשה ונלב"ע ונתפרנסה משכירותם ט' שנים וכעת מותה טוה שינתנו חני הבתים לאחיה שמ' והחלי לבני לאחותם ושמנת יהודה רואה שתנכה כתובתה משו הבתים נם שמ' לאחיה רואה להחזיק בכל הבתים שהוא היורש ליהודה · העלה דאשת יהודה אינה יכולה לגבות משו ואין לשמעון רק חני הבתים והחלי לבני לאחותם ע"ס :

סט נשא אשה שניה על אשתו וחדש לה כתובה דלרבקה בתוספת ן' גרוש וכתוב בכתו' הנ' כדוניה דהנעלת ליה מאתים גרוש ונכסים וברשות בעלה מכרה כל כתובתה וקנתה כסף בתים ידועים והבעל נלב"ע והרשונה טוענת דבעלה והשניה קנויה עשו עליה · העלה דאם הבתים היו לבעל קודם שנשא השניה הם לרשונה ואפי' תפסתם השניה מוליאים מידה אבל אם בלו לידו אחר נשואי השניה ונתנם לה וכתב בהם ואם קנאתם מדמי כתובתה אין לרשונה בהם שום זכות ע"ס :

ע שדה קנתה חמר וסמוך למיתתה מודית שחמר הנ' לרחל שנתנה לה מעות לקנות לה החמר על שם שדה ורחל בעת מותה נויתה שהחמר והבתים יהיו לאחיה שבירושת"ו ולא נשבעה על כתובתה · העלה דזכה אחיה בחמר גם בכל הנכסים שהיו תח"י עד כדי כתובתה ואפי' לא נשבעה ע"ס :

עא דאחרן נלב"ע והניח אשה וביום ד' לו ה' קטנים ונכסים לרוב ואחר כמה שנים שלחה לבנה הגדול למר"ה עם אחרות ואחר כך הלכה עם בניה אצלו ומסרה לו כל הממון והיו מתוכים על שולחנו ומתוך וכשנתגדלו אחיו

בקשו

בקשו ממנו חשבון וחלקי ירושתם מהו"ק והשיב שאין להם בנכסים כלום כי חוץ מרויחם עוד טיבן שאמו נתנה לו כל הנכסים כמתנה · תעלה לם לו הכיון רואים שאמו נתנה לו כל הנכסים במתנה יחלוק עם אחיו בכל הנכסים וכן בשכח שהשביחו הנכסים מחמת עלמם ע"ש :

עב ראובן קודם שנלב"ע מינה לאשתו לפטרופא עם לוי ויהודה ומניח נ' בנות ובן קטן ובתובת לאם גדולה לם תקח בתובתה ישאר ליתמי מעט מזער והשיאה כ' בנות ונתנה להם נדוניה ומתו נם הבן מת ואחלו הירושה שאחזרת מתקנת רבינו טהליטולה ליורשי האשה כל"ד למי תחזרת לאמם שהשיאתם מבתובתה או לרת מכח אחיה שמת · העלה שאחזרות הירושות לאם הבנות ע"ש :

עג כתובה דאלמנה עבדרי וחדש לה כתובה והוסיף לה סך ונלב"ע ובאה לגבות כתובתה ונשבעה שאין בידה כי אם סך כתובה החדשה רוצה אם הב"ח יכולים להוציא מידה שומן חובם קודם לזמן הכתובה · העלה שאין מוציאים מידה אף על פי שחובם מוקדם ובתוב בשטר מטלטלי לגבי מקרקעי דקנאי ודלקנה ע"ש · (ח"ח עמ"כ)

עד נכנסה עמו לחופה ולא נבעלה ואחר כך פרסה נדה והכביד חליו ועשה טוהה ס"מ בעבור יתמי בנו וסיים וכל שאר נכסי הם לבתך ואשתי ונלב"ע · העלה חופתה קנתה לה עיקר ותוס' ולענין מה שהוא כל שאר נכסי הם לבתך ואשתי נסתפק בזה ומדד אם זכתה אם לאו ובקו"ד סיים ובתנא כל"ד שלא נתן בחותה שעה כלום ליורשיו כי אם לאשה י"ל דעשאה לפוט' ואין לה זכות בתתנתו ע"ש :

עה שמנם היה לה תחת יד ראובן ן' נרוש ולוקח מחמת מיתת שיהיו קדם להסנרות ח"י ת"ו ובאו ליד אחים ונתנם לנזכרי ח"י ויורשי הבעל טוענו שלא נשבעה שבועת אלמנה ואחים טוענן לפחות יתנו לו הנכסים הידועים מנדוניתה ועוד שפור לטרך מזונותיה מכיסו · העלה דההקדם זכו מ הסנרות ח"י ואחים תוכע כדין שאפלי נדוניתה בוטלתן כלי שבועה ע"ש :

עו שמע' נלב"ע והניח בן קטן וב' בנות ולא הניח נכסים אפי' כדי בתובת שאנתו ואביו חי וקיים ואמור בנכסים אם הוא חייב לזונם · העלה דחייב לזונם מתורת צדקה וכופין אותו ע"ש :

מפתחות חשן משפט

עז ראו' ושמ' שותפים לוו מלוי והמחוקו על יהודה כמ"ש בכתב מראובן שיפרע ללוי וכהניעו אצל יהודה מסר לידו ע' לחות בגדים ע"מ יתנם כיד שלים עד כה כתב גם מש' וכן עשה אחר כך הניע ללוי כתב הרשאה מר' ומ' על יהודה ואח"ו התוירם השלים ליהודה ולוי תובע השלים · העלה חייב

השלים

מפתחות ח"מ

המלוים לפרוע לגוי מכח ההרשאה ע"ש :

עז ראו' קנה מרגליות מגוי בהקפה ומסרם לאחד למוכרם בקוסטע אחר כך נתלה ב' עם ראו' שיהיו לחשבונו ומסר ר' לב' כת"י הנפקד ופרע שמע' לגוי ובחורת הספינה מקוסטע שהיו בה תליסי המרגליות נטבעה חזר שע"ר לפי שלא היה שום קנין בחותו מקח · העלה לפום ריהטא דראובן על שמע' לבר ע"ש · (ח"ח עמ"כ)

עח ראו' היה שולח סחורותיו לשמ' ומוכרם בלי ב"ט ושלח לו קול"ל והעלילו על מקורל שהוברח מהמכס ובחקס יקחוהו כנו ויולרך לבולחות להצלת הקורל על מי שו המולחות · העלה על ראובן לבר ושמ' פטר ועטיר ע"ש :

פ ראו' כתב לשמ' שעשה מקח מסחורה פ' עם ח' ערל ותקנה כך וכך כבריס ואם לא תקח ימצא הפסד מהערל וח' תכף קנה חזר ר' וכתב לו מ"ש לך מקודם לסד"מ וכונתי היתה לזרוז כי חשבתי שברויח טובה ועכשיו הוזלה · העלה חייב ר' לשלם כל הפחת וחייב לתת לשמע' ב"ט ואם הרויחו יהיה כמו שהתנו ביניהם ואם נתלה שמע' והסכים למעשיו להאר שידע שהטעהו לז ר' פטור ע"ש :

פא גוי הרשה מעות לשלחני וגנב מהם ח' דינרים והגוי לומר לגנב י' לו ע"ו ותובעו שבועת התורה ויפטר מכלם · העלה שישלם מה שגנב וחיטו חייב להשבע ואם הגוי ידו תקיפה ומכריחו לישבע ישבע על החמת ויחזיר מה שגנב ע"ש :

פב ראו' טוה לשמעון על סחורה וקנה לו גם שלח חלק לאחד לחשבונו ומכרם ראובן לקרובו שהיו לחוד ליקח בחשרתי וברח למרחקים וראו' מקודם פרע לשמ' דמי חלקו ועתה תובע משמ' חלק הטוגע לו מסחורתו · העלה דשמעון פטיר ועטיר ע"ש :

פג ראו' שלח חפץ לשמע' למוכרו וכשיגיע שמ' מעירו מסרו לחתנו וברח חתנו למרחקים ולקח החפץ עמו · העלה דאם הודיעו שמעון לראו' שמסרו לחתנו ונתרצה אז פטור שמ' ואם לא הודיעו או שהודיעו ומיחה בו חייב ג' לשלם והסכימו עמו תמר"ם נשנטי ומהר"ח גבריש ע"ש :

פד ראו' שלח סחורות לשמ' למכרם ויקח משי כדמיהם ומכרם לנוי בחשרתי וכתב השטר על שמו ונפרע קלת מהשטר וקנה משי ושלחו לו וחלה וטוה כפ"ע שחשטר הוא לראו' ונלב"ע ובא יהודים ותפס השטר בעבור חוב שיש לו עם שמ' ותוס"ע לקחו כל אשר לשמ' שלא הניח ורע · העלה מחוב לראו' הע"פ שנכתב השטר בשם שמ' ע"ש :

פה ראו' קבע ישיבה בא"י תוב"כ ושולחים לו מעות ממר"ה להסב' הישיבה

דרך פוליפה ושלחו פוליפה על לוי ולח קכלה ק"ל שמע' לרחוכן תתן לך סחורה יותר משווים ולכך לכי לו שלוחי ולפרע ממד"ם וכן עשו ולחר כ"ח יום הוכרח לוי לפרוע הפוליפה לחר שמ' מזלי גרס שכחו לו מעות כלי טורח ור' לחר לח נתן כ"כ ריוח רק עבור המתנת המעות ימים רבים · העלה דלח יפרע לשמ' שלח כפי שוויס לקונה ופורע מיד ולח הגיעו המעות מלוי לרחו' וכח כחם ולח קדם שמ' ונכה לח יטענו כני הישיבה עליו חייב לפרוע חלקם ע"ם (ק"ח עמ"ם כפנים) :

פו שמעון ולוי שחפין ולקחו מיחודה מעות לטורך השותפות ונלכ"ע לוי ויחודה תכע נכל משמ' · העלה לח יודע שמע' שלח פרע לוי מידי חייב לפרוע כל החוב ע"ם :

פז רחו' הלוה לשמ' על משכון והלך לעיר לחרת ושם חייב לנכריס והוכרח למכור המשכון בפני עדיס ושמ' טוענן שמכרו כלח רשותו ושהיה שוה כמה וכמה · העלה כיון שמכרו בפני עדיס חין ככך כלום ע"ם (ק"ח כסוף תשו' זו יש חסרון וכך ל"ל ומיהו פלמת שורת הדין לח יש כל"ל דלל"ה דכרי ה"ה סתרלי ניההו דכתחלה כתב ולח יש מותר כד"ה יחז"ל ושכועה זו היח שבועת היסת וכסו"ד כתב הוי מורח מקנת ויש"ר בנק"ח וכמ"ם ק"ם ודוק)

פח רחו' נתן מעות לש' כחורת עסקן והריוח לחלחין ונתנחס על זה וש' שלח קנת מעות ללוי כדי שיקנה לו סחורה ולקחס רחו' ותובע משמ' ריוח שחר המעות משיכו שלח הריוח · העלה שחס לח נשח ונתן והריוח הין על שמע' לד חיוב ע"ם :

פט נסיב לק"י תוב"כ והניח ממון כיד לחיו שיוליחו לו ממנו ריוח להתפרנס ולוה לוחס ע"ע כעוה קרוב לשכר ור"ל והס שיגו ומכרו כלסרלי והפסידו · העלה כיון שגיגו ידס עה"ת והפסד עליהו ליהדר ע"ם :

צ רחו' ושמ' עברו כניהס דו"ד ותכע רחו' משמ' ק' מנה וכח ממון שמ' ליד רחו' ותשסו ונלכ"ע שמ' והיורשים עכבו ממון רחו' שחגל לוי הס עכוב"ז מהני שיקרחו מוחזקים וישבע שלח פקדנו וכו' · העלה רחובן הוח המוחזק ונשבע היסת שחייב לו כנגד מה שתופס ע"ם :

צא שמעון הלך למדינת הים והרשהו רחו' שיגבה לו כעותיו משם ושלח בהם סחורה ובהגיעו למד"ה גבה ממון רחו' ושלח סחורה לעלמו ולר' לח שלח מחומה ולחר כ' שנים שלח לרחו' סחורה כיוקר גדול וטוען ר' כיון שמעותי כידך למה לח קנית לי כשנה רחשונה ומי יחמר שלח קניח סחורתך מממוני ותובע ריוח מסחורת שמעון · העלה שבכלל השבועה שישבע שמ' שלח עכב כלום משל רחו' מגלגלין עליו לישבע שלח קנה לעלמו ממעות רחו' ע"ם :

מפתחות חמ

צב רחו' ושמע' כ"ח כעירו היה כניסם משח ומתן והלך רחו' לעיר שמע' ונפל כניסם הפרשות שטען שמ' שפיע לרחו' דמי משח ח' כ' פעמים ועוד הפרשות לחדות וכרכו כ' לטהר חשבונם וימח מזח כי לח נתפרע דמי המשח כי חם פ"ח ולח נמלח טעות ומתו"ך מחלו וזל"ז מחילם נמורה וכתב שטר ע"ז חזר ועיין שמ' כחשבון ומלה שים טעות · העלה כי חם יקבל חו יורח רחו' כזה מחילם כטעות היה ונוכה מרחו' ע"ש (ח"ח עמ"ש כפנים)

צג ר' היה תובע מח' תביעות ממון וסו"ר קבלו עלהם כקנו"ש וש"ח חת חשר יגזרו עלהם כ"ר עם פ' שכרכו רחו' מגדו וכ"ר ופ' רחו' ששמעון פטיר ועטיד מתביעות רחו' ועכ"ז להיות שיר מנכסיו וכ"ז בגרה זמשודכת ומטה ידו מלהשיחה חילו פני שמ' לתת לו סך כו"ך כתורת חן וחסד וקבל עליו לתת מח שפסקו ובלב"ע ש' חם היורשים מייבים לתת מה שפסקו על חביהם · העלה דחייבים לתת ע"ש :

צד רחו' ושמ' שותפים והטילו טרח על שמ' הדר במגריש ותובע חני הטרח מר' הדר בדמשק ור' השיב שגם בדמשק מטילין טרח ולח יתבע מח' כלום ועוד ים לשמ' שותף חחר במגריש · העלה שיתחלק החפסד כפי ממון של כל חחד וחחד על פי מנהגם הקבוע ומדד מדיש ע"ש :

צה רחו' פחטור שמ' היה מבריח מהמכס סחורות שמ' ורוצה לזכות בכל הברחות מממון שתח"י · העלה לפי דעתו להלכה יתחלקו לחצחין ולרעת מהרש"ך הכל לפחטור ולמעשה הולכים חחר המנהג כי חוץ עיקר כד"מ ע"ש (ח"ח עמ"כ בשם מר זקיני)

צו רחו' שלח פקדון לש' עם לוי וסניחו במחלרה בחברת כער יהודי לשומרו והלך לעיר י' ימים גם חכער עזבו שם ונוה לגוי חשרוי שם לשמור והלך לעיר לחבם על לוי ובחכר הפקדון · העלה לוי משלם כשעת חגניבה ע"ש :

צז על דברת קבלת הקולחות שעשו טעריפיה בוניליחה שכל הסחורות הנלקחות ע"י פחטורים בטבה שלח יחשבו החולחות כי חם ע"פ חותם קבלה חם פחתה לפחטור וכן חם חותירה חם מותרים היהודים להתנהג בזה כערלים וכן כשמוכרים משי טוחנים לפחטור הקונה תקות משי לעלמו וכן מה שלוקחים הפחטורים שקים חבלים ומרטפים חם יש בכ"ז חשש גזל העלה דחין בכל שו חשש גזל ע"ש :

צח רחובן טוה מחמת מיחת שסך שים לו כיד פו"פ הקרן יהיה בידם והפירות יתחלקו חלק לפ' וחלק לפ' וחלק לת"ת וחלק להקדש והיורש טובן שחין חרש מקדשב"ל דהפירות לח כחו לעולם · העלה נוחה זו ליח בה ממש ע"ש :

צט נכסי ר' תחת יד שמ' הפחטור והבר חתם חולרות שמ' כי יש לו עם לוי ונכסיו תחת יד רחו' ובקש הבר למסור לו סחורות רחו' ובתוך חחולרות

נכסים מרכם לרחו' וס' ולאחריס והשר רלה להכותו כדי שימסור נכסי רלוכן ופייסו כת"ס גרוש והסיר כחותמות ונכסי ר' היו ד' וה' פעמים ממה שפייסו · העלה דאין על ס' ואחריס כלום והת"ס גרוש ע"ר ע"ס :

ק היה לו חמר וכתוכו כ"ס לת"ח ושיה שולח לפקידו הספקת הת"ח הלומדים עם וגם כן היס פקיד לתקן כדקי החמר וכ"ממ ונלב"ע והיורש כתב לפקיד שיתחזקו הת"ח על משמרותם וגם הוא יתחזק ע"מ ומוכן לשלוח כחביו ושלח קלת והוכרח הפקיד ללוות כעבור הספקת הת"ח ונלב"ע גם היורש ושל הפקיד אם יוכל לגבות מיורשי היורש גם אם יוכל לגבות מכה"מ ותפליו אח חובו · העלה דמה שהוליא על החמר וכ"ס ישבע ויטול מיורשי היורש אבל מה שנתן לת"ח אינו גובה מיתמי דטעניגן להו דילמא פרע אבוהון ומכה"מ אינו יכול לגבות ע"ס :

קא גביר כודון הקדיש קרן לפירותיו לחכמי ורבני לפת"ו והיה שולח ההספקה על ידי ת"ח קרובו בלפת"ו וזכה נביר הנ' ונקברו עלמותיו בלפת ת"ו עתה הת"ח קרוב הנביר הנ' רולה לדור בירושת"ו ולקחת עמו הקדש הנביר הנ' לקבוע הלימוד שם · העלה דחו"ר לפת"ו וזכו בהקדש ע"ס :

קב רחו' ושמ' שותפים ולקח ס' מלוי ר' גרוש בתורת קלמכיו בלחריות יס ושוללים שקבל לוי על הסחורות שהוליך עמו שמ' ונשלל בדרך יס והיו בסך ת"ק גרוש כמה חייב לוי וכמה יפרע מר' וס' · העלה דאם קבל לחריות יגל כל סחורות ס' חייב לוי בכל מה שנהבד ואם בלחריות היה דוקא על ק"ק אז יתחלקו הסחורות שהם בת"ק לה' חלקים ג"ח לשמ' וב' חלקים ללוי וישומו מה שניגל בספינה ומה שנהבד על דרך זה ומה שנתחסר מק"ק ישלם לוי ואם מודה ר' שהלוחת ס' לשותפות שניהם חייבים לפרוע ללוי ולפרעון הקלמכיו אם יש בו לד לסור רבית אינם פורעים כי אם שיעור הנהוג בהיתר ע"ס :

קג נתן לבנו מטלטלין מתנת בריה ומת אם יכולה השמנה להוליה מהמקבל לכתובתה · העלה המתנה קיימת ואין מוליאים מידו לא לבעל חוב ולא לכתובה ומזונות ע"ס :

קד טענה רחל שקודם מות לאה מסרה לה מעות וחפליס לאח לותם לבנה מבעלה הא' שקנתם לבנה וקנתם לבעלה השני ותפסתם לבנה בעבור שפזרה ע"ו גרוש מממונו כשחלתה ולא הוליה עליה בעלה השני והבעל השני טוען כל דבריס שו שקר וכזב ולאה לאחו שלאה מממונו מלתיס גרוש לבנה ותפס חני העזבון וטוען כי אין לבנה מעות כי אם פ' גרוש נס טוען על רחל ליקח ממנה כל מה שאסר לו · העלה המעות תמסרס רחל לבן לאה ואם תפס בעל אמו תפיסתו תפיסה בעבור המעות והחפליס אין להבן בהם שום

זכות

מפתחות ח"מ

זכות ועל טענת המחזיק נרום זכה בהם כבן ויכול בעל חמו להחזיר לם שו
משלו ולהחזיר על רחל שלח לקחם לו בלוס ע"ם :

קכה שמנה מהחרוסים נתנה לר' בנה הגדול ו' הלפים וכובים מירושת לביו
ושף מחלק ירושת כתובתה וכיד לחיה יח ו' שפים מהם נתן לנוי בנה
בנוחו שפים וסיל נתנה לשמ' כנה שף ות"ק מירושת לביו וח"ק מחלק ירושת
כתובתה שיכל תשבון עם לחיו ובעת מותם טוחם שכל השחר מהעזבון ינתן
לרלובן בנה הגדול כי הולין עליהם הולחות מרובות ומתה ולל נשבעה ג"ל
גם רלו' נלב"ע והניח יורשים ושמע' טוען כי רלו' לל הולין כל כך ככתוב
בפנקס ולם לוי בניותו יורש לביו ולמו והכנות תובעות חלק ירושה · העלה
כל מה שנתנם מתנתה קיימת ומה שנתן לחיה שפים לנוי בניותו לם כלו
נידו מיד לחותו תחויב להחזירם ליורשי לחותו ולם לחיה מת לין לחים חוזרים
על נוי ולם יודה לוי שלקחם בלתי רשות לחמו ולחים חייב להחזירם ולם כלו
ליד לחיה קודם שכלו לידם וכם בהם לוי והת"ק שכיד שמע' ממתנת לחמו וכה
בהם ולין לנוי חלק בהם והת"ק שכיד לוי הטספים על חלקו יתחלקו ר"ן לם'
ור"ן לנוי ורלו' בנה הגדול מכח נוחתם זכה בכל השחר לתשלום כתובתה ולוי
לפי' בניותו יורש לביו ולמו הכנות לין להם ירושה כמקום כנים כי לם עשור
מתחו"ל ע"ם :

קן רכקה הוליחה שטר חוב על פרנסי עיר לחת השיכו לה נכתב כחונם ר'
שהפסיד לך על עסקי הקהל לנסס שיכתבו שטר זה לרכקה ותפטרינו
ממה שנתנה בידו ורכקה עכבה ע"פ כ"ד עירה הנכסים של הק"ק והפרנסים
הנ' ושטטו תכף לדון כב"ד שבעירם · העלה כיון דהם נתכבעים ולכו למקום
שהובע לדון והחונם לפי' לם יהיה מועלה לימו חונם ע"ם :

קן נכור שלקחו משכונות מיחידים וחלקום כן טובי הקהל וכיד ל' מטובי
הקהל חיים משכון ל' והעליל כעליו שגנוב הוא לחזו וחכשו המושל ונגרר
מעלילה לעלילה מסריגת לחיו והולרכו להתפשר עם המושל בסך גדול
העלה תחלה כפי דין תורה חייבים הק"ק כעלילה ל' ופטורים מעלילה כ'
וכתב כלל העלה דלכ"ע הקהל פטורים מחדין לשלם בכל שהפסד וכו' ופיים
מנהג מבטל הלכה וכו' הילכך לם הוחזק המנהג חלת זמני יעשו פשרה דהייט
כטוב על פי החומד ע"ם :

קח כתב בפנקסו כלי עריס וקנין ממוטו להקדשות וחלק ג"כ פרטים לחריהם
וכתב שכשך שהניח לבניו מסלקן מהירושה וכשעת מיתה עשה טולה
כהונן בעדי' וטוה מחמת מיתה שכל מה שכתוב בפנקסו בענייני ההקדשות יהיה
קיים וכטולה זו לל חלק פרטים לחריהם מ"ם בחיותו כריה והירשים טוענים

כיון

כיון שעשה טלה לחרית כודקי הרקשונה כעלה ורומס ליקח שחר מנכסים לחר פרעון ההקדשות . העלה שאחר מנכסים אם כמוקת היורשים ולית דיתחן כידיהון ע"ש :

קפ עשה קנכה עם הקהל לתת כעדו וכעד כניו סכום ידוע כל שנה וש' וכזה יהיו פטורים מלפרוע שום מס ושום הפקר כו"כ וכשנם לחת הקדימו לתכוע הכרחנים קודם ומכו דכזה יפרעו כ"פ כשנה לחת ועירעו מכני הקהל עליהם שיפרעו ככרחנ'ים השני . העלה דפטורי ועטירי ע"ש :

קי היו לו שני כנים וכת קטנה וטוה מח"מ ש תחלקו נכסיו ה' חלקים ד' לכנים וח' לכת וכן עשו והניחו חלק הכת חצל שלים והגיעה לכת י"כ וחלתה וטחה מח"מ שכל מה שיש לה מעזכון לכיה נתנה כמתנת גמורה לאחיה מאמה ואחיה מכיה טענו כיון שלה נשחת לה זכתה כנכסי חכיה . העלה סו"ד ה"ן מגדולי הפוסקים שהכת זכתה מיד ע"ש :

קיא מנהג קכוע כעיר מיומי קדם כעריכה העשיר לש ירכה מערך ג"ח נרוש ומחוחו ערך ולמטה מעריכים לשחר הק"ק עתה רצו להעריך לגדול ערך ה"ח נרוש ויש ח' לו שנים שחיכם רוצים לכטל מנהג הקדוש . העלה דהיחיד יכול לעכב ע"ש :

קיב יש לשכון ככוד כירושת"ו ומתפשר עם מנהיני ורחשי הקהל וחכר עיר למשך ה' שנים שיתן כל שנה שנים נרוש ופטיר ועטיר מכו"כ לח"ך חידשו שמי שפורע ס' כשנה יתן ח' למחה ממה שמלוה לעדלים . סעלה דפטור ע"ש :

קיג הר"י התנה עם טוכי העיר לכנות התרכה ועל כ"ד נרוש שהיו חייכים לו נתרצו שיפטרוהו להר"י מהעוחר"ן הנוגע לאותם הכתים לחרי כניכם וכתוב כזה הלשון פטרוהו להר"י מהעוחרי"ן עד עולם והר"י נלכ"ע ותכעו מכאן ולהכא עוחרי"ן . העלה דהדין עם הנכור ע"ש :

קיד ת"ח שחורתו קכע ומלאכתו ערוכי לפרנסת כ"כ לא יכולים הקהל לקחת ממנו מסים . העלה דהת"ח פטורים מכל מיני מסים ע"ש . (ח"ל עמ"שכ מסס חפוסקי')

קטו רו"ם שותפין כספורה שקנו ושמע' מכרה וכשכאו לעשות חשכון מנה רחו' שיש הפסד כמו ך' נרוש ופחד שמע' חולי ויבא לידי שכועה אמר לר' קח לך ל' נרוש וכתוב לי שטמח"י וכן עשו לח"ך הרגים רחו' כי נועה וחזר ע"ש . העלה הם רחוכן יכיר הטעות מחילה כטעות היא וחוזר על שמ' ואם לא יוכל לכרר ישכע שמעון שעשו חשכון ריוים ע"ש :

קיו ראו' היה לו פוליסה מח' ערל וכנגד סך הפוליסה חייב לשמע' ונתן לו פוליסה הנ' והיה לוכל רבית המעות מהערל ימים רבים לח"ך חילה פני ראובן שיקח הפוליסה להוליך המעות מהערל ולקח ראובן הפוליסה וכח בעל חוב ראובן ולקח הפוליסה מידו · העלה כיון דאין מעמד שלשתן כיון ראובן ושמעון והערל יכלו שמעון רבית שלקח מהערל לראובן מסך חובו ומה שנשאר לו ישלם לו ר' ובתוך התשו' נדד נדדים ע"ם :

קיז ראו' מסר לשמ' מעות בחורת עסקו ויקר מקרה ללכת למסעיו הפקיד נרופו מעות ביד לוי לימים תבע שמעון מלוי הנרופו השיבו תפסתים בעד חוב שיש לי אצל ראובן השיבו שמעון זיין לך עליו שט"ח אלף כ"י ויכול לומר פרעתי · העלה הדין עם לוי מטעם מנו ע"ם :

(ח"ה עמ"ם בפנים)

קיח רו"ם שותפים הלך ר' לקנות סחורה מכבל ושכח בדרך וכאו עליו לסטים והמיתוהו והעלילו המושל על לחי וראו' ולשת שמ' וחבשם ונתפשר עמהם בשם מאות נרוש וכשבא שמעון למר שסך זה יהיה מחלק ר' · העלה דיתמי ר' פטורים מהדין ולפי' שנהגו שכל הפסד ישתלם מן החמצע ראוי ע"ה לשלם הכל משלו ע"ם :

קיט ר' היו לו בתים ומכר קצתן לשם' ולאחר יום או יומים מכר קצת שנשאר ללוי ויש חלון פתוח על גג שמ' ותובע שמעון מלוי שיסתום החלון · העלה דלסברת הרמב"ם והרא"ם מחייבים לוי לסתום החלון ולפ' שאר פוסקים שאינו חייב לסתום יש כח וזכות לפ' לבטת כוחל כנגד החלון ולכ"ע ח"י לוי וכ"כ להזיקו כריחים וכ"ם לנקת לגנו ם"ם ע"ם :

קך הקדיש מעות שיש לו ביד מתנו לבעלי תורה בנפת"ו ונלב"ע ותחנו שלחם לנפת"ו ומה חס מת תמיו יתנו ביד אחותי · העלה כר' שהיתה נותת ם"מ וזכו הבעלי תורה ואין אחותו יכולה לעכבם ובתוך התשובה נדד כמה נדדים ע"ם :

קכא ג' חברות קבריס מנהגם למנות עליהם ג' נבחיס אח"ך נתרבו במנוי נבחי ה' אגלב"ע ומנו כנו החכם ועמו כ' ראשי משמרות ומשמרה נ' רבו למנות עמהם גם את ראש משמרתם והב' ראשים נשבעו שלא להוסיף על ג' נבחיס ומשמרה ג' ישבעו על מנוי ראש משמרתם · העלה להחכם וב' נבחיס שנתמנו עמו שומעין ונדד בתוך התשו' ע"ם :

קכב מנהג הקהל להעריך הגדול שבהם לערך כ' שפיס ואע"פ שיש לו עשר ידות יותר וט"ן בהם ועתה רוצים להעריך כפי הערך שנו"ן בהם וראו' מעכב · העלה הדין עמו מ"ם :

קכג שמנה הקדישה סך לת"ח ח"י ת"ו ולח כשבעה ס"ח ולח נכתה בתו' ונלכע"ס · העלה לס הסך היה כעין והקנתה לותו לג"ק זכו כו הת"ח ולס הוח חוכ לק זכו כו הת"ח ולרד עס ע"ס :

ת"ו ש"ל ב"ע

קנה חכמה קנה בינה ובתורת אל תהי אוסף
כי לקח טוב הוא לך מאד מאוצרות זהב וכסף
לא יועיל הון ביום עברה ולא יציל ביום קצף
על כן אמר בנו דוד וקנות בינה נבחר מכסף

תם

תולדות קורות ועניני הגאון חמפורסם הרב המוסמך
כמוהר"ר יאשיהו פינטו ז"ל וספריו

הארס הגדול הזה כענקים נולד קרוב לשנת שכ"ה הוא היה כן הנביר לכיר הרועים לים חיל רב פעלים כמהר"ר יוסף פינטו ז"ל . ויהי ה' לתת הנער ויגדל ויהי ירא את ה' מנעוריו וכמטותיו חפץ מאד , וירא לכיו את לבבו והנה הוא נאמן עם ש היו וכתורת ה' חפצו כולן כולן מקטפי ידיע , ויתן ש לבו לגדלו על התורה ועל העבודה ויקנהו מנעוריו כין כרכי החכמים הרמים לשמוע כלמודים פקודי ה' הנחמדים מזהב ומפז רב , וינחהו כדרך לאמת וכתורת נכונה ויתמך לכיו את ידו עליו לתמכה ולסעדה ככל עז ותעטומה עד כא יום פקודתו , ועל יוסף השמימה על מזכח הטהור לפני ה' ודמשק מנוחתו .

ויהי לאחרי פעוירת יוסף וילך יאשיהו כדרך אשר הורהו לכיו וישמור את משמרת פקודתו וזאת , ויהי סוכב הולך שוקד על דלתי החכמה יום יום ויאזופף כגל כנפי שוחרי התורה ולומדיה לגל רכו מוכתק הגאז פגדול כעל הכנפים ה"ה מהר"ר יעקב לכשעפיח זלה"ה , ויהי לו היום משמר והלילה למלאכה ללון כעמקה של הלכה וכבקר הכין שמועה לחדש חדושים ופטורי מיום תורת ה' חפטו לא זו מהכתה , קרא ושנה ושמע ת"ח יומא וכא ומרכה כישיבה מתלבק כעפר רגליהם ושותה כצמא את דכריהם יגע ומצא חון לו .

ויהי ה' את יאשיהו ויגדל ויהי לאיש תגליח כתורה וכחכמה ויערה עליו ה' רוח ממרום רוח חכמה וביגה רוח עצה ותכונה רוח דעת ויראת ה' ותחל רוח ה' לפעמו . ויגדל הרב יאשיהו ויצא ש לחיו ויהי שומעו הולך ככל מדיטת שו וריחו טרף כין כל חכמי דורו אז לאמר רבו ה"ה מהרי"ח הנז' זה יעלור כעמי ויסמוך את ידיו עליו וישימהו לאב יורה יורה ידין ידין מאז נתן לו תואר המעלה "הרב המוסמך"

עם מגדיקי הרבים היה מנת חלקו ועם הדורשים כמקהלות עם ה' חבלים נפלו לו כנעימים והיה מדי חדש כחדשו ומדי שבת כשבתו טוף תטופנה שפתיו שפתי קודש דרום ש דרש ש עמו בם' תורת השלום מפורש ויכן במקרא וכמדרשי

תולדות הריי"ף

ז"ל ויהי כותב הדחופים סהמה על ספר בדיו ויחסוף כסף רב בלמתחתו עם ספרי הכסף(ק) אשר לו ודוגמי נחמדים מזהב ומפז רב . גם המלוכם ולשון למות היו כבריח לחתו ויכרות להם ברית בספריו ובהקדמותיו ויכלכל את דבריו בלשון קלר לא ופשוט .

בשנת שם"ה הוליך לאור ספרו הנחמד כסף נבחר בעיר מושבו דמשק אשר הלוה סך רב להמדפיס ויתן לכסף מולא בעבור הבחת הדפוס לעירו ולא עלתה סדפסתו כהונן לו משך את ידו מהדפיס עוד תשלום הספר ושלח לחרי כן הס' הסוף בלו לויכוליהה וידפיסהו עם בשנה שפ"ח .

עיר דמשק שיה נחרו בימים ההמה רבנים נדולים שרי לבחות ישרש . בה היו נדולים משרי התורה מהרי"ח הנז' ומהר"ם גלאנטי הזקן ז"ל וזולתם עם סרביטו תורה ביעקב ויעמידו תלמידים הרבה , בה קבע דירתו ה"ה המקובל השהי מהרח"ו ולה"ה ויעל השמימה בשנת ש"ף , בה ישב על בסא ההוילה הרב המופלג הנלון יפשיהו פינטו ז"ל והוא שפט את ישרש ימים רבים וכל העם מקלה שחול ישלו את פיהו בהלכות ובדיני תורה לדעת מה יעשה ישרש ויורה לעם הדרך אשר ילכו בה ויהיו דבריו בחשר יצא לים בדברי לים השלים ויכתוב על ספר את תשובותיו היקרים ופסקי דינים השו , גם נפלו ונתן בר"ם עם רבו מהרי"ח הנז"ל ועם לחוזת מרעיו ה"ה מהריט"ן וזולתם (עיין בפנים) גם ספר חבר הכולי הלכות ויקרא את שמו קבולת כסף .

ותהי ליתן מושבו העיר דמשק(כ)במה גדל מנעוריו ובמה למד תורה ונסמך למורה נדק ובמה השלים ימיו ושנותיו . לך מלאטוסו כי יצא חון לעירו ויחן את פני העיר חרס נוכה (ג) פעמים ולא נודע שנת בואו פם ולם אדבו לו עם הימים .

(ק) נועם שקרא לספריו כסף כתב בהקדמת ספרו כסף מרוף וז"ל "על דבר הכסף אשר נכספה וגם כלתה נפשי לעבוד את ה' שמי קדושי כל ימי סיותי על אדמתי היתה לי נחלתי בחלדות ה' מבחופף כי יש לכסף מוצא ויצא לכלי צורף ולחני תפלתי אל ה' אלהים יעזור לי ושב מטהר ומצרף מהשבה טוב בה למעשה"

(כ) עדין שמור בק"ק דמשק שופר אחד אשר היה להנלון מרי"ף ז"ל ובוא חגלס לסגלה יקרה .

(ג) כין בחביו מלחתי הגרת שלומים אחת מה"ם מהריט"ן מנפת לטוב להנלון מרי"ף ז"ל ובם המחהו על שובו ח' שהיה חייב לו מעות ומכותלי סכתב נבר כי בא אל חר"ן ט"ו שנם קודם לזה עם רעהו מהריט"ן ז"ל .

תולדות הרי"ף

בשנת שצ"ה נתן ש לבו לעלות אל הר ה' כעיר שזוכרה לה יחדיו תורה וקדושה היא עיה"ק צפת"ו ולשבת שם על התמידת לרמת קודש · ויהי לו בן חכם ומשכיל יוסף שמו · מכעוריו גדלו על התורה ועל העבודה ויהי יוסף הולך וגדל בתירה וירלת חטא והתחיל לחבר ולכתוב בהגדות ומדרשי רז"ל ויוסף חכמה עת על כי גלו בפזרי הפיסקים והדינים · לא ישב שנה תמי מ ה והנה כתו גלגלי ערב כתו הגדול דודו נסע ממנו ונגלה והנה יוסף לינו ונוע ויחסף יוסף ש עמיו בעה"ק צפת"ו שנת שפ"ו בן כ"ד ש' ויכך ויתחבל על כתו ימים רבים ויחבר את הקינה המתחלת "על כן גילי תככה יומם ולילה · ולתפארת יוסף רוחי חיבלם" הלא היא כתובה על ספר היסד כסף מזוקק אשר הדפיסו לחר פעירת כתו שנה ת' ·

ויהי כי הזדרגו עלו על לבבו לנחות ולעיר הנבוה על מות לב"ן וכדי להפיג לעדו ולהתנחם פנה ש הגדות רז"ל המוזכות לכו אל תרס זו המר עם הספר ויכתוב את ספרו מאור עינים אשר חבר על הגדות העין יעקב הנודע בשם ביאור הרי"ף .

ויהי הנהון הרי"ף כשמונים שנה (ויותר) ויהי בש' ת"ח היא השנה אשר היתה מיועדת שנת גאולים לשיב ליון וכעוה"ר נהפכה לעת צרה ליעקב לטבוח טבח לגרושים ולגליות · היא השנה אשר היתה לכפר פשע ולהתם חטאת עוונות בית ישרש ע"י גזירות רעות ודם רב אשר נשפך כגולת חריש אשר כערי פולין והגפים חי"ר · היא השנה אשר כה עלה ותבקש כישיבה ש"מ הנהון המפורסם יחזיאל פינטו זלה"ה · כחדש אשר בו מת לבי התעודה הוא חדש חדר וינוע ויחסף לב עמיו בשיבה טובה זקן ושבע ויקבר בעירו עיר דמשק יע"א בבית החיים אשר שם · ויספדו לו כל ישרש וכבוד גדול עשו לו כמותו כרחוי לאיש נריק וקדוש כמותו ובתאלום השנה דרס עליו חתנו הרב הגדול מהר"ר שמוש ויטהל בן ה"ה המקובל החלהי מהרח"ו זלה"ה בחדש חדר הת"ו והנו'שת בח ותכל כל עבודת מזבן לוהל מועד ויעשו כל בני ככל אשר נוה ה' ה"ה כתוב בספרו מקיר חייס דרוש ל"ח · ואנכי הנעיר בקרתי את קברו בעברי על דמשק · ועל מצבת קבורתו מקוק הדברים השה ·

אם תשאלו אנשי קריה · ציון הזה למי נהיה · אבן
מקיר תזעק אויה · להרב כמהר"ר יאשיהו פינטו זלה"ה ת"ח

אחרי פעירת הנהון הרי"ף ז"ל בחו בני ביתו לחר"ן וישבו שמה ומבני בניו שם עד היום · ובנו היה הרב הגדול כמהר"ר רפיש פינטו ז"ל לחד מרבני העיר

תולדות הרי"ף

הוקת נעמ"י חרס טובה וחבר ס' דרושים נחמדים ועדין הוא בכת"י הכי נק' לחס חמודות ונפטר פה לרן שנת תמ"ח ועל קברו חקוק הלה הדברים:
"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו טוב שחרה מאחר כסף נבחר וכסף מזוקק ודגיש על לביתיה בית מועד לכל חי: לחס חמודות לא לכל החה"ם כמה"ר דגיש פינטו זלה"ה יום ו' טו"ב חב ס' חמ"ת לפ"ק" וכנו היה הרב המפורסם כמהר"ר שמוש פינטו ז"ל נס הוא מרבני חר"ן וחבר ס' שו"ת והוא בכת"י וקנית מדבריו הובאו בסוף ס' חזון עובדיה כי מצא מהם גיורות ויחמול עלהם ויתן להם מקום בספרו הנז'.

אלה תולדות הגאון הרי"ף זלה"ה וזה פריו ספריו הנחמדים

(א) **כסף נבחר** דרושים נחמדים עה"ת הוא הספר הראשון אשר הדפיס בעיר דמשק כנז"ל ויהי בראותו כי לא עלה בהונן על כן לא נמרו ויעלם אחר כך כל הספר הנזכר ויניציאה ודפיסהו שמה בשנת שפ"ח והוא כולל פ"ב דרושים וחבניתו ר"ב דפים לחלחים.

(ב) **כסף מזוקק** נס הוא בחתיו דרושים על כל התורה הוא הספר הב' אשר הדפיס בחייו בויניציאה שפ"ח והוא כולל קכ"ה דרושים נחמדים ותבניתו רל"ח דפים לחלחים.

(ג) **מאור עינים** הוא הג' אשר יצא לאור הדפוס ויהי לך יצא ממנו החלק הראשון ויתנו לו מקום בעין יעקב אחרי ביאור הגאון מהרש"ח ז"ל ונקרא בשם "ביאור הרי"ף" ונדפס כמה פעמים ועדין חסר לזר החלק השני עד כי נתגלגל זכות על ידי וכאי הח' הש' כמהר"ר משה נגארה שליחא דרחמנא מחה"ק וכאשר עבר פה לרס טובא מצא הדא מרגניתא ח"ב מהש' הזה בכ"י כמדרש הרב הגדול מור שמוש לקניאדו ז"ל ויוציאהו לאור בעיר מנטובה בשנת ת"ק בכרך אחד לבדו וכשנה היתה הדפיסתו עם העין יעקב ויחברו את ההלל להיות לאחד.

(ד) **כסף צרוף** ביאור נאמר על מצלי הוא הספר הד' אשר יצא לאור הדפוס על ידי הח' יצחק משה לופים פיריירה תושב ירושת"ו אשר בעברו דרך חרס טובה לנכת לעירי ליורופא חלו פניו נכדיו של הגאון המחבר ה"ה היושב הח' יצחיהו פינטו והגביר נבון ומעולה דגיש פינטו להיות שליח לדבר מטוה וידפיסהו בלמשטרדם ש' תפ"ט תכניתו ק' דפים על השמינית.

(ה) **נבחר מכסף** הוא הספר הה' נמצא בבית מדרשינו יכ"ן ממור זקני הרב הגדול כמוהר"ר יעוצה עזון זלה"ה אשר נתן לכסף מוצא ויקנהו בסך רב ויהי שמור אחר כך ביד ק"ק ועט"ר הרא"ם נר"ו. אחרי כן נתעוררו חבני

תולדות הריף

חסד לשלמה לקושטנדינה להדפיסו שמה ומשם פן יקדלהו לסון בדרך נתנו קנת ממנו למעתיקים להעתיקו ולא לסתייעה לסו מלתא ובסלרו לזום פסקים ביד המעתיקים ומסס הסגנו לח"ך ובזה נלכר ממנו קדוב לט"ו לו ך' פסקים וחלי"ת שבח"י שלמים עלי חיום שלמתי מדרי וברוך ס' לשר עזרו ולמענו להוליח לאור הספר הקדום הזם על ידיו ומחזיקנו טיבותא לרשלי ז"ל ועט"ר נר"ו לשר נורח וינע יומס ולילה להוליח לאור הספר הקודם הזה מזוקק ומטוהר שבעתים יה"ר שזכות הגאון המחבר יעמוד לו ולנו ולזרעינו עד עולם .

(ו) כסף נמאס פי' על לילה הזכירו הגאון החיד"א ז"ל בשם"ג ולא ילא לאור עולם גם לא נודע לנו מקומו ליו .

(ז) קבוצת כסף קבולי הלכות ודיניס ובהקדמתו מודיע כי עשלו לתלמידיס לשנות בדרך קלרה ובים להס למזכרת . הספר הזה עדין בכ"י והוא שמור עד היום כמדרש הרב החסיד לי משה פינטו ז"ל ועתה תחת יד נכדו ס"ה השר והטופסר סי' רפאל די פינטו מיר לאמוים (קונסול) לב' המלכיות רוסלאנר ופריסין פס לרס נוכה .

אס נדול כבוד הגאון מלד עלמו כי היה לים לדיק ותמים וכי רב ג וברים רב חיליה כתורס וירלת ס' היה לולרו עוד זלת נדול יהיה כבודו מלד סצריו הנלהבים ומנחמדים בעיני כל רואס הן המה יעידון יגידון יקר תפלרת החים הקדוש הזם כי ידיו רב לו בכל פנות ומקטנות שבתורה כאשר כל מעשה יעיד על עשהו וכל ספר יעיד על מחברו . וכפרט בספרו מאור עיניס לשר חבר על עין יעקב הס' הזם מעת ילא מוניטין שלו בעולם רבותו מבמי הדור וילאדותו רבני ונלוני הזמן ויהללוהו ויתנו לו מקום בעין יעקב לחדי כיתור הגאון מסרס"ק ז"ל ונדפס כמה פעמיס עס הע"י עלמו ויעש לו שם בכל תפוצות ישרל מזרח ומערב בשם הגדולים השר בארץ לשר נתנו נטיעות הס הספריס לשר חברו וניחוס לדורות לחריהס לסליר עיני ישרלל בתורת ס' התמימה כן הגאון הרי"ף ז"ל היה כלחד מהס יחד כלס יעלזו חסידיס בכבוד ירננו על משכבותס וזיע"ל .

חר"ן כחו' לחד התרכ"ט

הטעיר עבד ה' **אליהו חי ששון** ס"ט